

Dawne sygnatury: XII B 98, Gram. 2763.
Dawnej oprawy w r. 1936 już nie dostawało.
Obecna pochodzi z książki p.t. Przyjaciel
w ostatniey potrzebie doznany, Kraków 1669
[rzekomy autor Dom. Frydrychowicz, zob. Estr.
VIII 337, XXV 367, co jednak niewiarogodne][x],
a mianowicie z dubletu (do sygn. 36771.I)[xx],
nabytego w r. 1936 od p. Szkaradka z Nowego
Sącza, specjalnie ze względu na tę oprawę.
Jest to zatem oprawa XVII-towieczna (ok. 1675)
prawdopodobnie krakowska. Na niniejszy
tom „przełożył" ją introl. J. Wyżga w r. 1937.

x) Autorem jest raczej C. Sapecki, a właściwie wy-
danie 1673; zob. Estr. XXVII 85.

xx) oraz SD 263. II

Cim. 4391-4393

LIBRARIÆ UNIVERS. IAGELL. CRACOV.

x) Autorem jest raczej C. Sapecki, a miejsce wydania 1673; zob. Est. XXVII 85.

xx) oraz SD 263. II

Prim
lis A
tentijs nc
cida expo
gumentis cum ec
clinationum scz a
nouellorum in gr
quibusdam

Preterea
dicem.c
tur.the
sita sec
bet

Prima pars doctrinalis Alexandri cum sententijs notabilibus et vocabulorūꝫ lucida expositione. nōnullisqꝫ annexis argumentis cum eorundem replicis: terminationum quoqꝫ finalium: declinationum scꝫ ac coniugationum in foliorū marginibus noviter ad novellorum in grammatica incipientium profectum adiunctis: cum quibusdam alijs additis pro scientijs aliqualiter profectis.

Preterea omnium vocabulorum Indicem. que in prima parte: continentur. theutonice et polonice exposita secundum ordinem alphabeti antea nūqꝫ impressum.

Impressum Lyptzk.

BIBLIOTH. UNIV. JAGELLONICAE

Inc. 4391-93

2763 XI B 98

Prohemium.

Tanquã paruulis vt lac potũ dedi vobis: inqt Paul⁹ prima Corinth. iij. Quã ppõnem nr̃o pposito applicare ɔgrue mihi visum fuit. Cũ ignorã-tie caligo intellectuʒ nr̃m: velut fumosas imagines obfuscauerat: ita q' lux sciẽtiarũ in nob̃ nõ est. Propterea ẽm Aristotilẽ intellect⁹ nr̃ in pncipio sue creatiõis est tanq̃ tabula rasa in q̃ nihil est depictũ: tñ p exteriorẽ doctorẽ q̃ na-turali sciẽdi desideriũ de potẽtia ad actũ excitat queadmodũ medicus applicãs egroto medicinã ab extra: naturã adsuscitat ad ipius morbi expulsionẽ ɔ depigi-bilis est. Nã ẽm platonẽ ad hoc rõnalis anima in corpe posita est: vt feneret sciẽ-tias: vt si cũ magno fenore venerit benigne recipietur. Ad qd̃ vt puenire valeat iuxta puuolorũ morẽ qui lacte tanq̃ leuiori et cõueniẽtiori eis vtunt cibo: et p-pter ꝟtutis nutritiue debilitatẽ nutrimẽta solidiora digerere nõ possunt: leuio-ribus artib⁹ instruẽdi st̃. Hic eñ nature pcessus est: vt p media ab infimis ad p-fectiora in scalarũ modũ ascendũt. Qui ordo licet omĩbus creaturis sit insitus: iuxta ꝟbũ sapiẽtie octauo scriptũ Attingit sapiẽtia a fine vsq̃ ad finẽ fortiter: et disponit om̃ia suauiter: put reb⁹ expedire nouit: spẽali tñ modo puidet rõnali creature: q̃ est sue bonitati capax: ideo necessarie sunt ei sciẽtie cõtra ignorantiã effugandã: ne in suis opatiõibus errorẽ cõmittat. De qb⁹ dicit puerbiorũ. viij. Per me reges regnãt atq̃ legũ cõditores iura decernũt: per me pncipes impe-rãt atq̃ iustitiã ministrãt potẽtes. cui⁹ fructus incõpabiliter melior est auro in cuius cõspectu sol vilescit: et lũa caligine tegit. Igit florigera iuueniletas ta-lib⁹ est edificãda sciẽcijs leuiorib⁹: qbus ad illã summã q̃ celorũ cacumina pene-trat sapientiã postremo puenire valeat. Qualis est hec ars liberalis grãmatica vt in domo fundamentũ ab oĩbus alijs sciẽcijs psupposita ẽm Isidorũ dicentem q' grãmatica est ostiaria oĩm aliarũ sciẽtiarũ. nutrix antiqssima. lingue balbuciẽ-tis expurgatrix aptissima. logice ministra. rethorice magistra. theologice inter-pres. medicine refrigeriũ et tocius qdruuij laudabile fundamentũ atq̃ cunctis in illã finẽ puulis dilecta. Iuxta ꝟbũ Cãticorũ. i. scriptũ Adolescẽtule te dile-xerũt. qm̃ iuuenũ intellectib⁹ ratiõe leuitatꝫ est pporcionata. atq̃ oĩm scientia-rũ minima. quã ppterea singulariter aspirãt pueri. Iuxta illud. Sũt pueri pu-ri. parui paruisq̃ cibant. Currũt. letant. cito dãt. cito pacificant. Que qdẽ grã-matica spẽaliter in hac parte q̃tũ ad expositionẽ vocabulorũ tradit. q: ignoran-tes ꝟtutes vocabulorũ ẽm phm pmo elẽcorũ de facili paralogisant atq̃ in erro-rem incidũt. Ordo aũt in hoc libro obseruat⁹ est iste. Primo posui textũ cũ glo-sa interlineali: vt iuuenes facilius cõstructibilia ordinare valeãt. Dein senten-tias versuũ prius expositorũ subiũxi. vt id qd̃ metrice dictũ est. per psam plani⁹ exprimere addiscãt. subiũgẽdo exẽpla illi textui cõgruẽtia. Ultimo ꝓ vocabulo-rũ exponẽs et synonima. equocatiões cũ metris differẽcialib⁹ notablib⁹ q̃ [illegible] et argumẽtis ordinate ppter faciliorẽ memoriã illorũ. q̃ in hoc ope tradunt [illegible] dã nõ solũ paruulis. sed etiã aliqualiter prouectis annectere visum sum.

Sequit̃ Registrũ Vocabulorũ omniũ ex prima parte Alexandri.

¶ Finis Registri huius.

Prohemium.

Pro cuius initio talis mouetur sequens questio

¶ Queritur. quis fuit gramatice scientie inuentor. Solutio fuit naturalis philo-sophus ⁊ gramaticus. quia considerauit congruitatem. que est existens in proportione mo-dorum significandi. ⁊ illi modi significandi sumuntur originaliter secundum modistas a modis essendi rerum. Sed cognitio illorum spectat ad metaphisicum. Et vtebatur vocibus: quarum conside-ratio spectat ad gramaticum. ergo simul fuit gramaticus ⁊ naturalis philosophus.

¶ Arguitur. ante gramatice inuentionem nulla erat gramatica. ergo primus inuen-tor gramatice scientie non fuit gramaticus. Dicendum quod primus inuentor gram-matice scientie habebat imperfectam grammaticam a natura. quam per studium ⁊ la-borem via sensus memorie ⁊ experimenti perfecit.

¶ Queritur. an grammatica nobis insit a natura. Solutio grammatica perfecta que est habitus scientificus per demonstrationem acquisitus non inest nobis a na-tura. sed grammatica imperfecta inest nobis a natura.

¶ Arguitur. naturalia sunt eadem apud omnes homines. sed non est eadem gramatica apud grecos ⁊ latinos. quia vtuntur alijs ⁊ alijs vocibus. ergo ⁊c. Solutio licet non est eadem gramatica quantum ad materialia principia. vt probat argumentum est tamen eadem gram-matica quantum ad principia formalia. que variari non possunt.

¶ Queritur. quod est subiectum totius gramatice. Dicendum est sermo significatiuus: quia sibi conueniunt conditiones subiecti. que sunt tres. Prima est quod sit principaliter consi-deratum in tali scientia. Secunda est quod non excedat methas illius scientie. hoc est non debet de eo fieri mentio in alia. Tertia est quod subiectum debet esse adequatum scien-tie. hoc est quod omnia considerata in tali scientia habeant ordinem ad ipsum subiectum. sed he tres conditiones conueniunt sermoni significatiuo. ergo est subiectum.

¶ Arguitur. logica est scientia sermocionalis. ergo non gramatica. Patet consequentia. quia grama-tica ⁊ logica sunt distincte scientie. Antecedens probatur quia logica dicitur a logos quod est sermo. ⁊ ycos scientia. quasi scientia de sermone. Dicendum quod logica bene vtitur sermone. sed non docet passiones sermonis eas sibi per principia inesse demonstrandi. sicut gramatica.

¶ Contra. nullum complexum potest esse subiectum. sed sermo significatiuus est quid complexum. quia complectitur ex adiectiuo ⁊ substantiuo. Dicendum est com-plexum secundum vocem: non autem secundum rem.

¶ Contra. vnius scientie est tantum vnum subiectum: sed anima nostra est subiectum gramatice scientie: ergo non sermo significatiuus: Solutio anima est bene subiectum inhesionis sed non attributio-nis. Unde subiectum capitur octo modis: vt patet in his versibus. Subiectum verna po-situm sub cui quid inheret. Quod prius est copula proprium localiter infra. Quo simul a[..]heret his sunt subiecta quaterna.

¶ Queritur. quod est subiectum istius prime partis. Solutio est vox litterata articu-lata articulatione prima. Unde vox litterata dicitur que potest scribi litteris vel sillabis vt homo asinus. Sed vox illiterata est que non potest scribi litteris: vel sillabis quemadmo-dum sunt voces significatiue naturaliter.

¶ Item articulatio prima est impositio vocis ad significandum sub modis significandi essentialibus ⁊ accidentalibus. Sed articulatio secunda est combinatio vnius par-tis orationis cum alia sub debita proportione modorum significandi.

¶ Arguitur. subiectum debet esse quid communissimum ⁊ primo notum: sed vox litterata arti-culata quantum ad noticiam suam inuestigatur per totum processum huius prime partis ergo ⁊c. Solutio subiectum huius scientie imperfecte precognoscitur. non autem perfecte.

¶ Contra. perfecte precognoscitur: quia precognoscitur de eo quid est: ⁊ hoc per suam diffini-tionem ostenditur: Solutio bene precognoscitur de eo quid nominis: sed non quid rei et talis est noticia imperfecta.

¶ Querit̃ qd est grāmatica. Solutio grāmatica diffinit̃ multipl'r. Prīo ſm Priſcianū ſic: Grāmatica eſt ſcia docens nos recte ſcribere recte ſcripta recte intelligere: recte intellecta recte cōponere: recte cōpoſita debito modo pnunciare. In illa diffinitiōe intelligunt̃ qttuor ſpecies artis grāmatice, ſcʒ orthographia: ethimologia: dyaſinthetica ꝛ proſodia. Per hoc eñ qȯ dicit̃ recte ſcribere: intelligit̃ orthographia: nō ꝙ ipſa doceat recte ptrahere ſeu formare litteras: ſed docet recte ſyllabicare ſeu ordinare litteras in ſcribendo. Et dr̄ ab orthos: quod eſt rectū ꝛ graphos ſcriptura: q̄ſi recta ſcriptura: qa eſt ſcia docēs nos recte ſcribere. Et de ipſa eſt factus ſpecialis tractatus vbi plene determinat̃ de orthographia.

Orthographie.

Et p hoc quod dicit̃ recta ſcripta recte intelligere: intelligit̃ ethimologia. Et dicit̃ ab ethimos qȯ eſt verū vel flos: ꝛ logos ſermo: q̄ſi verus de floribus ſermo, qa eſt ſcia docens nos cognoſcere dictiones, ſcʒ vñ trahant originē ꝛ qd ſignificēt. Et de ipſa tractat̃ in pma parte huius libri: vbi dicit̃ quō ſimplicia ꝛ primitiua variant̃: et inde cōpoſita ꝛ deriuatiua formant̃ ꝛc.

Ethimologia.

Et p hoc qȯ dicit̃ recte intellecta recte cōponere intelligit̃ Dyaſinthetica. vel ſm quoſdā ſyntaxis vel ſyntactica. Et dicit̃ a dya quod eſt duo: ꝛ ſyn qȯ eſt con: et theſis poſitio: q̄ſi cōpoſitio vel cōbinatio duarū dictionū ad inuicem: qa eſt ſcia docens nos ad inuicē coniungere orōnes ſimpl'r congruas vel figuratiue. Vel dicit̃ dyaſinthetica a dya qȯ eſt de: et ſin quod eſt con: et theſis poſitio q̄ſi de cōpoſitione tractans. Et de ipſa tractat̃ in ſcd̄a parte huius libri.

Dyaſinthetica

Et p hoc qȯ dicit̃ recte cōpoſita debito modo pnunciare: intelligit̃ proſodia. Et dicit̃ a pros qȯ eſt ad: ꝛ odos cantus q̄ſi valens ad cantū qa eſt ſcia docens nos dictiones debite pnunciare ſeu accentuare. Et de ea determinat̃ in tertia pte hui⁹ libri: quā quidē ſubdiuidūt in duas ptes: ꝛ dicunt ꝙ in q̄rta determinat̃ de impedimētis ꝛ figuris permiſſis ꝛ phibitis tam in pſodia ꝙ in orthographia.

proſodia.

Grāmatica quomō diffinitur

¶ Item diffinit̃ aliter grāmatica ab Alphorabio. Grammatica eſt ſciētia que voces vocibus componit et ipſas ad ſignificandū inſtituit.

¶ Arguit̃. intellectus hōis cōponit voces vocibus: g̃ nō grāmatica. Dicendū ꝙ grāmatica eſt ſcientia ſm quā fit illa cōpoſitio per intellectū. Intellectus g̃ hominis habens grammaticam veram poteſt componere voces vocibus.

¶ Aliter deſcribit̃ grāmatica a Remigio ſic. Grāmatica eſt fons et origo oīm ſcientiarū liberaliū ſicut eñ a fonte plures riuuli profluunt: ita ab ipſa grammatica cetere ſcientie videntur emanare.

¶ Aliter grāmatica deſcribit̃ a Saluſtio ſic. Grāmatica ē oīm ſciaꝝ liberaliū oſtiaria: nutrix antiq̄ſſima: lingue balbutiētis purgatrix aptiſſima: q̄ ſcita ſcit̃ ꝛ q̄ ignorata ignorat̃. Cui cōcordat dictū Alani in anteclaudiano: vñ⁹. Infan[illegible] docet ipſa loq̄: linguaſq̄ ligatas. Soluit: ꝛ ad ppriam reducit ṽba monetam

¶ Item ab alijs magis magiſtraliter diffinit̃ grāmatica ſic. Grāmatica eſt omniū artiū liberaliū oſtiaria: nutrix antiquiſſima: lingue balbutiētis purgatrix apertiſſima: logice miniſtra: rethorice magiſtra: ſacre theologie interpres: medicine refugiū: et totius quadruuij laudabile fundamentū. Et huic diffinitioni concordat quedā alia diffinitio que datur ſub alijs verbis ſic. Grāmatica ē fons et origo omniū ſcientiarū: ſine qua ſophiſtarū nil valet rixoſa diſputatio: ſine q̄ labitur rethorica: in congruitatis ornatu nouercante: ſine qua geometria non docet menſurare: nec Aſtrologia futura demōſtrare: ſine qua bonoꝝ concordia vertitur in diſcordiā. ¶ Itē yſidorus in tertio libro ethimologiarū ſic deſcribit grāmaticā. Grāmatica ē ſcia recte ſcribēdi. ꝛ lr̄as diuerſoꝝ ydeomatū recte ꝯponendi. ¶ Itē quidā volentes grāmatice quodammodo derogare ſic deſcribunt eam. Grāmatica eſt fex omniū ſcientiarū; artis habētis parū; caput

fine facie: miserorũ solatiũ: suprema salus loquentiũ: a qua subtracta logica nulla est seu modica. Et illa diffinitio qñ recte exponitur exprimit magnã laudem grãmatice sciẽtie. Dicit aũt grãmatica a grãma grece qd est lr̃a latine: et ycos scientia q̃si lr̃alis scientia: nõ q̃a de lr̃is tractat sed q̃a lr̃atum facit.

¶ Querit. quare illa pars p̃cedit alias partes. Dicendũ q̃ ideo: q̃a id(quod deseruit ad cognitionẽ alteri⁹ d3 p̃cedere ipm. ista pars est hmõi g̃ et cetera. Minor p3: q̃a in ista p̃te determinat̃ de dcõnib⁹ simpl'r et s̃m se: sed in alijs partib⁹ respectiue sc3 ad congruitatẽ: q̃ritatum syllabarũ: et accentuationẽ. Scdo dõm: q̃a faciliora sunt priora: sed prima pars ẽst facilior alijs partibus. g̃ et cetera.

¶ Arguit̃. tertia pars deberet esse p̃ma: g̃ Alexã. nõ obseruat ordinẽ conuenientẽ. Añs p̃bat̃: q̃a in tertia parte determinat̃ de accidentib⁹ dcõnũ: hic v̄o de earũdẽ substantialib⁹: sed accñs ẽ añ subam g̃ et cetera. Scd̃a pars assumpti p̃bat̃: q̃a accidẽtia ducũt in sube cognitionẽ: sicut dt Aristo. in p̊. de aia. Dõm hoc est s̃m scd̃m ordinẽ nr̃e cognitionis: et nõ s̃m ordinẽ doctrine.

.s. rep̃sentare .i. scolaribus .i. intendo

Scribere clericulis paro doctri-

taleẽ librũ paruulis

nale nouellis.

Reddit auditores dociles.

¶ Sententia est. Ego magister Alexander paro scribere nouellis clericulis doctrinale. i. librũ de communi doctrina artis grammatice.

¶ Arguit̃. Alexander nõ scribit clericulis: ergo iste textus est falsus. Añs p̃bat̃: q̃a pueris p̃ponenda sunt illa q̃ p̃mo p̃nt intelligere sed doctrinã in hoc libro traditã nõ p̃nt iuuenes capere. g̃ et cetera. Minor p̃bat̃: q̃a dt infra(Si pueri p̃o nequeant attendere plene) Solutio licet p̃fecte in hoc libro dicta pueri capere non p̃nt: tñ imperfecte et successiue capere p̃nt ab eorũ magistris.

.i. multa magistrorũ iungam documenta

Pluraq3 doctor3 sociabo scripta meor3

Reddit auditores attentos ex autoritate.

¶ Sententia est q̃ ego colligã ad inuicẽ plura documenta meorũ magistror3.

¶ Querit̃ q̃ fuerũt illi doctores. Solutio. Priscianus: Donatus: Petrus: heli. et Seuerius: quos ideo allegat vt reddat librũ suũ autenticũ. cum arrogantie sue declinatione.

nunc discant pro mendacijs illius poete.

Jamq3 legẽt pueri p̃ nugis maximiani

.i. scripta .s. magistri manifestare dilectis

Que veteres socijs nolebãt p̃dere car(

Reddit beniuolos ex vtilitate

¶ Dicit q̃ pueri legent modo illa scripta pro nugis maximiani. i. loco nugar3 Maximiani: que etiam veteres nolebant manifestare charis socijs suis que scripta pro omnibus scribere intendo.

¶ Querit. q̃ fuerũt ille nuge maximiani. Solutio. Maximian⁹ fuit poeta et fabularũ cõpilator q̃ finguñt et ex nugis p̃cedũt: sicut dt Aristoteles p̊o methaphisice. Multa mentiũt poete: q̃s ita secrete tenebat vt nulli manifestaret. Et q̃ sunt infra patebit. ¶ Itẽ Alexãd. in versu p̃hemiali q̃ttuor causas hui⁹ libri innuit: q̃ patẽt in his metris. Scribere formalẽ dat causam materialẽ. Doctrinale tibi paro denotat efficientẽ; Causam clericulis dat finalẽq3 nouellis.

Nota

¶ Scribere habet q̃nq3 s̃cata. Primo s̃cat disponere: vñ in Exodo legimus

Scribere

Moysen dixisse. Dñe dimitte pplo huic noxā hāc.i.peccatū illud aut dele me de libro.s.viuentiū.i quo me scripsisti.i.disposuisti. Scd'o p̄cat aliqd̄ī memoria seruare. Vñ cōiter dr̄ scripsi hoc ī corde meo.i.ad firmā posui memoriā. Et sic accipit ibi. Scribe bt̄ī mortui q̄ in dño moriunt̄. Tertio p̄cat lr̄as ptrahere. Vñ cōmuniter dr̄: Scribere q̄ nescit nullū putat eē laborē. Tres digitti scribūt totum corpusq̄ laborat. Quarto p̄cat inferre vñ Job. Scribis ɔtra me amaritudines .i.infers. Quinto p̄cat aliqd in scripturis manifestare vel rep̄sentare ꝛ sic capit̄ hic in cōmuni sermone cū dicim⁹. Scribatis intentionē vr̄am. Iste q̄nq̄ p̄cationes patēt in his v̄sib⁹. Disponit: meminit: trahit: infert ac rep̄sentat. Scribere tot sensus p̄care solet. Vel sic. Scribo rep̄sentat: meminit: trahit: ordinat ifert.

Clericꝰ. ¶ Clericulus ē diminutiuū a clericus. vñ Clericus est hō litteratus caractere dei insignitus: ad diuinū officiū specialiter deputatus. Et dr̄ Clericus a cleros grece qđ est sors latine. vñ. Clericus a cleros: ꝙ sors notat: aut notat heres. q̄a clerici sunt de sorte dei et ḡ oīa vicia mūdi special'r eis sunt ꝓhibita. vt ptʒ in tertio decretaliū: vbi agit̄ de vita ꝛ honestate clericorū. Vel dr̄ clericus a cleos gloria: et crilis lite q̄a clerici debent esse gloriosi in lite contra demones ꝛ vicia. Et solent dici hij v̄sus. Clericus ad bella ꝓnus lasciua puella. Marcius in flore. caret borū finis honore. Vñ clerus id est multitudo clericorū.

Paro. ¶ Paro as are est equocū. vñ. Intēdo vēdo purgo decortico signat. Propositū merces atria poma paro. Et dr̄nt pario pareo ꝛ paro. vñ. Pareo p̄cept̄: pario ꝓlē: paro mensā.

Doctrinale. ¶ Doctrinale noīē substantiuū neutri gn̄is est liber dans doctrinā: ꝛ format̄ a doctrina. vñ. Est a doctrina: tibi docrinale vocatū. Nā sua doctrina reddit quēcūq̄ beatū. Itē. Tu doctrinale: sup oē petas documentū. Nam fundamentū docet illud grāmaticale. Itē doctrinale dr̄ illud qđ capit doctrinā: ꝛ sic differūt doctrinale ꝛ doctrinabile. vñ. Quod dat doctrinā vult doctrinale vocari. Doctrinā capiens vult doctrinabile dici.

Nouellꝰ. ¶ Nouellus est diminutiuū a nouus: non p̄m rem: sed p̄m vocem tm̄: q̄a nō minuit sed augmentat p̄catione sui p̄mitiui: q̄a nouus dr̄ ille q̄ nihil scit: nouellus dr̄ ille q̄ aliq̄liter imbutus est in puerilibus. vñ⁹. Nil nouus agnoscit: aliquātula scitq̄ nouellus. Itē nou⁹ ē equocū ꝛ etiā nouellus. vñ Est nouus ignotus: ignarus pulcer: amenus. Significat recēs rudis: notat ista nouellus.

Doctor. ¶ Doctor est ille q̄ docet aliū. Et ponūt quidā differentiam inter doctorē ꝛ magistrū. vñ⁹. Vnius est doctor multorūq̄ magister. A doceo primū: dic a maiore scd'm. Sed hec differentia nō seruat̄ in hoc loco nec in cōmuni vsu: q̄a q̄libet docens aliū pōt dici doctor. vñ: Vt doceat doctor q̄libet esse pōt.

Scriptū. Scriptūti substātiualiter in neutro gn̄e: ꝛ veit a scribo is ere. Inde etiā scriptor ꝛ scriba: que inter se differūt: q̄a scriba dr̄ q̄ hʒ describere ꝛ interp̄tari legem ex speciali dignitate: vñ in euangel. Sup cathedram moysi sedebant scribe ꝛ pharisei. Sed scriptor communiter dicit̄ quicunq̄ scribens. vnde. Donat officium scriptor: sed scriba magistrum.

¶ Querit̄. q̄re Alexander plus rep̄hendit maximianū q̄ alios poetas: cū multi alij poete fuerūt suo tp̄e de mendacijs tractantes. Respondet̄ ꝙ hoc fecit triplici de causa. P̄ria q̄a ipse maximianus excellentissime tractauit de nugis: Nā dicebat aīas humanas p⁹ obitū intrare alia corpa: ꝛ hoc p̄m opa vinētis. Nā animā ferocis hoīs dicebat intrare leonē: fallacis in vulpem: astuti in serpentē ꝛc. Scd'a causa ē: q̄a dicta hui⁹ poete fuerūt sic vsitata apud hoīes ꝙ reputabantur tanq̄ vera: q̄a falsum inolitū seruat̄ tanq̄ verū: sicut indurati in pctō pctm̄ non reputant peccatū. Tertia causa est: q̄a maximian⁹ in senectute tractauit de actu venereo: ꝛ hoc maxime detestatur in sene. vnde Sunt odiosa tria testante p̄hia. Sordida vita senis: os mendax: fastus egenus.

Iamq̄

¶ Iamq̄ p̄t esse vna pars orōis cōposite figure: sed hic capit᷑ vt sint due partes orōis. Itē iā extendit se ad tria tp̄a: vñ Iam p̄ns: iam ptm̄: dic iamq̄ futurū.

Lego.

¶ Lego is ere ē equocū: vñ. Fur aurū: Ego flores: mare nautaq̄ libros. Clericus equoce singula q̄sq̄ legit. Itē lego as are etiā ē equocū. vñ Qui mittit legat: moriēs dando sua legat.

Puer.

¶ Puer ē equocū ad tria. P̄mo est idē q̄ iuuenis a septimo āno vsq̄ ad decimū q̄rtū annū. Scdo idē est q̄ insipiens ⁊ sic dicimus. Ue terre cui⁹ princeps puer ē. Tertio capit᷑ p cliente id est famlo: ⁊ ita cēturio dixit: puer meus male torquet᷑. i. famulus meus vexatur. vnde Ioā. de Garlan. Insipiens iuuenis puer notat atq̄ clientem.

Nuge.

¶ Nuge nugarū caret singlari nūo. Itē nugas nom̄ tertie decliatōis ē indeclinabile ⁊ oīs gn̄is. vñ. Uade retro nugas: q̄a nil profers nisi nugas. Nugor aris verbū deponētale est idem qd̄ inutiliter vel sepe repetere: vel significat falsum dicere preter intentionē fallendi: ⁊ sic patet differentia inter nugari ⁊ mentiri. vñ⁹. Tūc hō nugat᷑ cū falsa loq̄ns fabulat᷑. Sed tūc mentit᷑ sibi discors cū repit᷑.

Inuocat diuinū auxilium.

isti opusculo — donum — spiritus

Presens huic opi sit gr̄a pneumat⁹ almi

Alexandrū — perficere — pficuum

Me iuuet ⁊ faciat cōplere qd̄ vtile fiat.

¶ Dicit q̄ gr̄a spūsc̄ti sit huic opi meo p̄ns: et iuuet ⁊ faciat me cōplere ita q̄ vtile fiat oīb⁹ clericis. Itē in oī exordio debem⁹ inuocare gratiā spūsc̄ti. vnde metrista. Oib⁹ in factis pagendis siue pactis. Debet p̄poni de⁹ hūane rationi. Cui⁹ ratio ē: q̄a sine auxilio diuino nullū op⁹ perfici pōt: etiā minime cogitationes s̄m Paulū. Itē in speculo grāmatice d̄r sic. Te p̄cor oīpotēs: vt me tua gr̄a gratū. Ad finē ducat nauigātē ad mare latū. Hinc scribendarū doctrinarū variarū. Ut possint clero (q̄ scribo) parere nouello. Itē q̄dā d̄t sic. Absq̄ deo facta sua q̄ disponere curat. Hui⁹ labor x̄e nō multo tp̄e durat.

Presens

¶ P̄ns est equocū. vñ P̄ns nō absens: fauorabilis atq̄ benignus. P̄ns etiā idē est q̄ p̄stās vel supsedens. Et d̄r a v̄bo p̄sum p̄es p̄est: qd̄ idē est q̄ añ vel p̄stare vel supersedere. Alio mō p̄ns d̄r illud qd̄ actualiter sensu app̄hendit᷑: ⁊ tūc d̄r p̄sens a pre ⁊ sensu q̄si p̄sensibus. vñ. Nō solū p̄sum p̄sens absum facit absens. Hinc absentia fit: presens p̄ntia gignit. Sed sensus cū pre simul ab: p̄ns dat ⁊ absens. Item a sum formant᷑ plura cōposita: sed solū tria de illis h̄nt participia. vnde. A sum cōposita p̄ter tria nō retinēt ens. Sed tm̄ inde potens: p̄sens tollat᷑ ⁊ absens.

Gratia.

¶ Gr̄a. i. donū vel laus. Et d̄r nt g̃tes ⁊ gr̄a: vñ. Gr̄a sit Chr̄o: g̃tes referam⁹ amico. Sed ista differētia modo nō seruat᷑ in cōmuni vsu. Iuxta illud metriste. Unū p reliquo sepe tm̄ video.

pneuma.

¶ Pneuma atis. i. spūsc̄tus. Et differt a neuma. vñ: Spūs est pneuma: cantus modulatio neuma. Est sine p prime: sed cū p sit tibi terne. Sed Ioānes de garlan. reprobat hec metra: ⁊ ponit alia metra correctoria p̄dictorū. s. ista. Neuma nihil cū p signat: sed cleric⁹ oīs. Hoc sine p scribat: peccat q̄ p sibi donat. Et vult q̄ pneuma pneumatis idē est q̄ spūsc̄tus: sed neuma neume idē est qd̄ modulatio. Sed vsus ⁊ sac̄ scriptura ponūt pneuma p spūsc̄tō. Itē Huguitio dicit etiā q̄ nunq̄ pneuma debet scribi cū p: ⁊ q̄ sit īdifferenter p̄me vel tertie declinationis: ⁊ q̄ sp̄ p̄cat modulationē cantus.

Almus

¶ Almus. i. sc̄tus. vñ differūt almus: sacer ⁊ sc̄tus. vnde: Ad corpus sanctū: ad mentē pertinet almū. Uir sacer est ille qui sacra solet celebrare.

Iuuat

¶ Iuuat est hic verbū personale. Et dicit᷑ a iuuo as are id est auxiliari. P̄ōt etiam capi impersonaliter: et sic est idem quod delectat. vnde. Si iuuat actiuum

fuerit tunc auxiliatur. Impersonale si sit delectat vbiqꝫ.

Dat modū exponendi suū librum.

.i. nouelli scolares non valeant intelligere perfecte
Si pueri p̄mo nequeāt attendere plene
.s. rector consideret magistri loco vtens est
Hic tn̄ attēdat q̄ doctoris vice fungēs
exponens clericulis materna loquela manifestabit
Atqꝫ legēs pueris laica līgua reserabit
nouellis clericulis tota docrina manifesta
Et pueris etiā ps maxia plana patebit.

¶ Dicit ꝙ si nouelli clerici nō valent p̄mo pfecte intelligere istū libellū tunc ille (q̄ fungit̄ vice doctoris) diligēter attēdat .s. dispositionē iuuenū: q̄a tūc legēs reserabit pueris laica lingua: ⁊ sic pueris maxia pars patebit maīfesta.

Nota

¶ Ubi notandū ꝙ boni mgr̄i scolariū hoc mō debent instruere scolares. Prio docendo eos legere doctrinā quā eis tradere intendūt. Deinde constructibiliū ordinē debēt eis declarare. Tādē sententias plano sermōe subiūgere iuxta discipulorū capacitatē: vt fructū intelligentie ab eo reportare valeant. Postremo vero vocabulorū sācationes teuthonice exponāt: iuxta magistri Alexādri intentionē scolariū rectorib⁹ precipientis sic dicentis: Atqꝫ legens pueris ⁊c̄.

¶ Arguit̄. nō oēs paruuli sunt laici: ḡ male dicit Alexāder (laica lingua reserabit) Añs pbat̄ de paruulis hebreorū ⁊ grecorū. Dōm ꝙ p laicā linguā nō intelligitur hic lingua teuthonica tantū: sed lingua materna siue sit teuthonica siue gallica siue greca ⁊c̄.

¶ Arguit̄. qlibet doctor debet se cōformare capacitati discipulorꝫ. sed iuuenes nō pn̄t istū librū bn̄ intelligere ⁊c̄. Dōm ꝙ licet pfecte nō intelligāt: tn̄ bn̄ aliqd impfecte addiscūt: puta qd vocabula sācent p teuthonicū eis ppositū.

Si est equocum

¶ Si. est equocū: p̄mo mō dicit cām: ⁊ sic ē cōiunctio causalis: vt si fortes currit fortes mouet̄. Scd̄o ponit̄ p cōuis. vn̄ Theodolus. Si vict⁹ fueris nō me vicisse fateris. Tertio ponit̄ adiunctiue. vn̄ in euāgelio. Dn̄e si fuisses hic frater meus nō fuisset mortuus. Quarto importat sequelā: vt si poteris pbare credam tibi. Quinto ponit̄ assertiue vel pbatiue: vn̄ in Genesi. Dn̄e si inuenero gratiam in oculis tuis .si .i. certe. Sexto est idē qd̄ nō: vt ibi. Si introibūt in requiē meā. vn̄ Jo. de garlan. Si cām cōuis adiungit. consequiturqꝫ. Approbat incertū sicqꝫ negare solet. Itē p̄ter has acceptiones ponit̄ qn̄qꝫ dubitatiue: vt nescio si cras moriar. Etiā ponit̄ optatiue: vt pꝫ in seqntia de purificatione btē v̄ginis. O si me inueniat illa natiuitas.

Laicus

¶ Dicit̄ laica lingua. Unde laicus a cum capitur hic adiectiue. Et dicitur vno modo laicus qui non est scientijs liberalibus imbutus. vt patet ibi. Dum mare siccatur ⁊ demon ad astra leuatur. Tūc primo laicus clero fit fidus amicus. Alio modo dicitur laicus quilibet homo siue litteratus siue non litteratus qui nō est in aliquo ordine constitutus. Et dicitur a laos in greco quod est populus in latino. Etiam laos est equiuocum. vnde versus. Uult laos esse lapis populusue: fit hinc laicusqꝫ.

De ordine libri tāgit p̄mū cap.

dcōnes in primo capit̄lo .s. voces .p inflectionē casuū. declinabis
Uoces in p̄mis q̄s p casus variabis.

facilius valebo scolarē inflectere informabo
Ut leuius potero. te declinare docebo.

¶ Ista est pars pohemialis in qua autor pmo dicit: q ego docebo te declinare quo leuius potero: in primis. i. in pmo capitulo. voces. i. dcōnes quas variabis. i. declinabis: per casus. i. per inflectionem casualem.

.s. pdictis .i. proximam seruant nomina locationem
Istis confinē retinēt heteroclita sedem — Tangit secundum.

pro et trium graduum comparatio postponit hetroclitis
Atqz grad⁹ triplic⁊ collatio subdit istis — Tertium.

scz hic vel hec vel hoc quē dcō adiungenda manifestabo
Cuiqz sit articlo q̄ vox sociāda notabo — Quartū.

post hoc de formatōe pteritoꝝ. de riga imitabor de formatōe supinorum
Hinc de pterit⁊ petrū seq̄r atqz supinis — Quintū.

vbis pfectis .i. verba subdentur :i. verba irregularia
His defectiua suberūt ⁊ anormala vba. — Sextum.

formatiões post hoc declarabo quadruplices
Verboꝝ foras exinde notabo q̄ternas — Septimū

post hoc pro mea possibilitate dcōnum manifestabo
Hic p posse meo vocū regimē reserabo — Octauū.

quali associanda ordine grāmaticalis subiungam
Quo iūgēda mō cōstructio sit sociabo — Nonum.

post constructionē manifestabit vel breuis vel longa
Post hec pandet q̄ syllaba quāta locet. — Decimū.

accentuationis regulas post hoc mutare declarabo
Accētus normas exhic variare docebo — vndecimū

in vltio capl'o grāmaticales scdm posse ostendam
Tādē grāmaticas p posse docebo figuras — Duodecimum.

¶ Sētētia hoꝝ vsuū satz plana ē. Et dicit q p⁹ declinationē nominū determiābo de nomib⁹ heteroclit⁊: P⁹ hec d trib⁹ gradibus cōptiōis. Deinde d generibus nominū. P⁹ ea de pterit⁊ ⁊ supinis vboꝝ. Dehinc de vbis defectiuis. Et postea de q̄ttuor formis vborū. Tūc ɔseq̄nter determiābo de regimie vocū. P⁹ hoc de ordiatiōe ɔstructibiliū: Postea de q̄ntitate sillabaꝝ. Deīde de accētuatione dictionum. Et vltimo de figuris grammaticalibus. ¶ Et nota q Alexander ponit hic ordinem dicendorum in hoc libro diuidens totum librum suum in duodeci capitl'a. Et valet ordo siue diuisio libroꝝ ad tria. vn⁹. Dat leui⁹ capere. dat plenius atqz videre. Firmius ac gerere dat tibi diuidere. — Nota.

licet istascia sufficienter cōmunis

Excusat de insufficientia.

Quāuis doctrina nō sit satis hec gñalis

vtilis erit doctrina magis mēdacijs illius poete

Proderit ipa tñ plus nugis maximiani

i. post donatū minorē iste liber docebit

P⁹ alphabetū minus hec doctrina leget

¶ Dicit φ φuis hec doctrina nō sit satis gñalis quo ad oēm grāmaticā: tñ ipsa pderit plus φ nuge maximiani (P⁹ alphabetū) Dicit φ hec doctrina legetur p⁹ minus alphabetū. i. post donatū minorē: vel p⁹ minus volumen Prisciani.
¶ Arguit. ista doctrina est gñalissima. ğ rc. Probat quia subiectū eius est qd cōmunissimū. ğ ista scia est cōmunissima siue gñalissima. Dicendū φ illa est cōmunitas in gñe: de qua loquitur hic Alexander.

posthoc docebūt .s. alphabetū .s. lectores doctrinas imitantur

Jn legēt mai⁹ q̄ mea documēta sequunt

quasi excerptus .s. maiori volumie

Jste fere totus liber est extract⁹ ab illo

¶ Dicit φ p⁹ hēc librū legēt lectores pueris maius alphabetū. i. maius volumen Prisciani: quia iste liber est quasi totus excerptus ab illo.
¶ Querit quid est prohemiū. Dicendū φ est sermo preambularis docens ea in generali que postea dicuntur in speciali. Et dicitur a pro quod est primum r hemos sermo: quasi primus sermo.

Vox. ¶ Vox teu. eyn stym: r dr a voco as are. vñ⁹. Dat voco vox: hinc vocalis semis quoq iungis. Jbi dr φ a verbo voco as are dicit vox: r inde dicit vocalis r semiuocalis. Casus. ¶ Casus plura scat. vñ Florista. Officiū: lapsus: euentus. flectio sensus. Jsta potest quinq casus tibi significare. vnde Joan. de garlandria. Euentus: lapsus: vox: pprietasq regendi. Accidit r dubitat: nominibusq cadit. Sic natura cadit: et glia: gratia: morsq. Confinis. ¶ Confinis est ppinquus in loco. Et differūt affinis r cōfinis. vñ⁹. Confinis meus est mihi mansio prima cuius. Affinis meus est mihi natio prima cuius. Jtem affinis genere: confinis iunctus in vrbe. Sedes. Jtem sedes capit hic similitudinarie pro loco. Gradus. ¶ Gradus plura significat: nā pmo scat primitatem in cōsanguinitate. Scdo scat ascensum lapidū vel lignorū: per que scandit ad altiora. Tertio scat distinctionē gradualem intensibilem vel remissibilem: r sic dicūt medici φ aqua circa. xiij. gradū est calidissima. Quarto significat lineam in distinctione zodiaci. Quinto est gressus vel meatus. Sexto est proprietas nominum adiectiuorū quorū significatio potest augeri vel minui. Septimo est status hominis: vt gradus magisterij. vñ⁹. Proximus: ascensus: phisicorum: linea gressus. Nominis est proprium: status hominisq vocatur.

Collatio. ¶ Collatio est nom̄ verbale: r venit a confero: qd hic capit pro simul loqui r sic collatio idem est φ loquutio. Articlus. ¶ Articulus est equiuocū. vnde Grecista. Articulus color est: breue membrū: dictio greca. Articulus numerus per denos multiplicatus. Momentum: genus: articulus pressura vocatur.

Nota. ¶ Jtem autor dt se velle sequi Petrū de Riga: qa petrus de Riga fuit discipulus Prisciani: r edidit vnū libellū de formatione pteritorū r supinorū psaice

et ergo auctor vult eũ sequi nõ prosaice sed metrice: q̃a metra iuuant memoriam in retinendo: ⁊ cõprehendũt plura paucis verbis. vñ⁹. Metra iuuãt aĩos cõprehendũt plurima paucis. Pristina cõmemorant: sunt hec tria grata legenti.

¶ Item Petrus de Riga cõmendat̃ in his v̾sibus. Uiuificãs clerũ riga petr⁹ rore rigauit. Qui nos de petra mellis dulcedine pauit. Itẽ de verbis defectiuis patebit infra. ¶ Noto as are p̃ma ꝓducta est verbũ frequentatiuũ a nosco qd̕ hꝫ notũ in supino: ⁊ s̾cat freq̃nter noscere. Alio mõ s̾cat scribere vel rep̄hendere: ⁊ sic corripit primã. vñ⁹. Noto notifico noto scribo noto reprehendo. A nosco primũ: caput est nota posteriorũ. ¶ Regimen ẽ duplex: vnũ est ciuile vl̕ polliticũ: quo scꝫ dñs regit pollicíam vel patriam suã. Aliud est regimen grãmaticale. q̃ñ. s. vna dcõ vel vna pars orationis aliam regit vel exigit ad standũ in debito casu. vñ⁹. Est regimen dñi: regimen quoqꝫ partis habetur. ¶ Posse est hic in hoc loco nomen neutri generis indeclinabile: ⁊ idem est qd̕ valor seu potentia vel potestas: tamen hec nomina differunt aliqualiter inter se. vnde v̾sus. Si dicas recte perstat potentia sani. Datqꝫ potestatem dolo. sed posse cuiuis. Itẽ Alexander dicit in textu: pro posse: ꝓpter difficultatem: q̃a determinatio regiminis vocũ est multũ difficilis: ⁊ sufficit possibilitas. vnde v̾sus. Ultra posse viri nõ vult deus vlla regri. ¶ Cõstructio est nomẽ verbale descendens a v̾bo actiuo cõstruo is ere: qd̕ est cõstructibilia ordinare. ¶ Pando is ere. i. manifestare. Inde venit pandus. i. curuus. vnde v̾sus. Inferius pandum: sursum dant cornua curuũ. ¶ Accentus. i. modulatio vocis: teut. gesangk. Et venit a verbo accino is ere. i. concorditer canere: ⁊ componit̃ ab ad ⁊ cano is ere. vnde v̾sus. Accino de cano fit: hinc accentus generatur.

¶ Figura capit̃ multis modis. vnde Io. de garland. Accidit est christ⁹: signat: disponit: aratur. Grãmatice viciũ sepe figura notat. Alphabetũ minus: ẽ quidam liber: ⁊ venit ab hoc noĩe alpha: qd̕ est prima littera in greco: ⁊ aleph est prima littera in hebraico: ⁊ in latino. A eñ in omibus linguis est prior: quia ipsa nascentiũ ora primo aperit. Masculus eñ recenter natus eiulando clamat ⁊ dicit a: ⁊ femella recenter nata clamat e. vnde v̾sus. E profert aut a quisquis ꝓcedit ab eua. Ratio huius ẽ: q̃a masculus deplangens damnationẽ quã oẽs incurrim⁹ propter peccata primoꝝ parentũ: eiulandi querimoniam profert super adam: cui in sexu similis est: ⁊ ergo clamat a. quia adam comedendo pomum ligni vetiti seipsum cũ oĩbus posteris suis damnauit. Et similiter femella deplangens suggestiones eue: per quã adam fuit deceptus clamare.

Margin: Noto as are. — Regimẽ. — Posse. — Cõstructio — Pando — Accẽtus. — Figura alphabetum.

.i. ntis — illas tres terminationes

Rectis as es a dat declinatio prima

pro et — .s. in ntõ — .s. noĩa — aliqua — locantur — hebraica

Atqꝫ ꝑ am ꝓpria q̃dã ponunt̃ hebrea

Margin: De ntõ As. Es. A. Am.

Rectis as es. ¶ Hic dicit ꝙ p̃ma declinatio noĩm hꝫ tres terminationes in ntõ singulari. s. as vt eneas: es vt anchises: a vt aula. Atqꝫ ꝑ am. ¶ Dicit ꝙ quedã nomina hebrea ponunt̃ per am. vt adam abraham.

¶ Arguit̃. nõ sunt q̃ttuor terminationes noĩm p̃me declinationis. g̃ Alexan. est superfluus ponẽs quedã noĩa p̃me declinatiõis in am q̃a donatus ⁊ priscianus ponũt tñ tres. Dõm ꝙ illi solũ loquunt̃ de noĩb⁹ grecis ⁊ latinis: sed Alexander vltra hoc etiã loquit̃ de noĩb⁹ hebraicis: ⁊ sic ponit q̃ttuor terminatiões.

¶ Contra. eadẽ ẽ grãmatica apud grecos hebreos et latinos. g̃ ⁊c̃. Añs patet: q̃a scientia ẽ perpetuorũ ⁊ intransmutabiliũ. Dicendũ ꝙ bene est eadẽ scientia

quantum est ex parte rei scd̃m sua principia formalia: tñ voces possunt mutari: et sic sunt plures terminationes ꝙ̃ tres.

¶ Arguitur. sunt plures terminationes ꝙ̃ q̃ttuor: q̄a tot sunt terminatiões quot sunt noīa: sed multa sunt nomīa p̄me declinationis: ergo ꝛc̃. Maior patet: quia quodlibet nomen habet suam terminationē. Dr̃m ꝙ bene sunt plures terminationes scd̃m numerū sed nō scd̃m speciem:

¶ Queritur: q̃re ista declinatio ponitur p̄mo. Dr̃m ꝙ ideo: q̄a faciliora sunt priora: sed ista declinatio inter omnes est facilior. ergo ꝛc̃.

¶ Querit̃: q̄d est declinatio: Pro quo nota: ꝙ declinatio capit̃ dupliciter: scꝫ large ꝛ stricte. Large capta diffinit̃ sic. Declinatio est alicuius dictōnis in fine variatio. Et illo mō cōiugatio est etiā declinatio. Sed stricte capiendo eam diffinitur sic scd̃m Monachū. Declinatio est dcōnis casualis penes casus in fine variatio ꝑpter cognitionē aliorū accidentiū ꝛ loquutionis ornatū finaliter adinuēta. Per quā diffinitionē satis differt declinatio ab alijs accidentib⁹. Per hoc enim q̄d dicit̃: dcōis casualis: excludit̃ cōiugatio tempus ꝛc̃. Et per hoc ꝙ subdit̃ penes casus: excluditur cōꝑatio numerus ꝛc̃. Et per residuū tangitur causa finalis declinationis que patebit. Et dr̃ declinatio a verbo declino as are: q̄d in proposito sumitur methaphorice .s. pro inflectere voces penes casus. Itē licet donatus non posuit explicite declinationem inter cetera accidentia. tamen bene implicite. quia comprehendit eam sub casu.

¶ Querit̃. quottuplex est declinatio. Sol̃o duplex .s. regularis ꝛ irregularis. Declinatio regularis est qñ gtūs regl̃riter format̃ a ntō ꝛ alij obliqui regulariter formant̃ a gtō: vt mgr̃ mgr̃i mgr̃o ꝛc̃. Sed declinatio irregl̃aris est: qñ gtūs irregulariter formatur a ntō: vt iupiter iouis. iter itineris ꝛc̃.

¶ Queritur: quot sunt decl̄iatiões in noīe. Dr̃m ꝙ q̄nq꜔: q̄d patet ꝑ sufficientiā. Nam oīs declinatio cognoscitur penes gtm̄ ꝑ respectū ad dtm̄: vel ḡ gtūs terminatur in vocalem vel in consonantē. Si in consonantē: hoc est dupliciter: q̄a vel i precedit consonantem et sic est tertia declinatio: vt fortis: aut u. ꝛ sic est quarta: vt fructus. Si autem terminantur in vocalem: hoc est dupliciter: quia vel duplicem vocalem: et sic est quinta: vel in simplicem: hoc est dupliciter: quia vel in e: et sic est prima: vt muse: vel i et sic est secunda vt domini. Et dictum fuit notanter per respectum ad datiuū quia altas species: et bartholomeus essent eiusdem declinationis: q̄a ambo hn̄t genitiuū in ei: sed dr̄nt in dtō.

¶ Querit̃: quot de causis declinatio ē inuēta. Dr̃m ꝙ duab⁹ de causis .i. causa necessitatis ꝛ ꝯmoditatis. Cā necessitatis est aliorū accidentiū facilior cognitio Facilius enī cognoscimus de noīe cui⁹ numeri ꝛ cui⁹ casus sit ꝑ declinationē ꝙ̃ sine declinatione. Sed cā ꝯmoditatis est ornatus locutionis ꝛ aptitudo dictionū ad rithmos ꝛ metra: q̄a melius possumus habere diuersas ꝯsonantias dictionū ꝙ̃ si nō mutarentur penes declinationē. ¶ Notandū ꝙ littera terminalis dr̃ vltima lr̃a dcōnis: sed terminatio dr̃ vltima syllaba dcōnis: penes quā attenditur genus noīs. Et q̄nq꜔ idem sonant littere terminales ꝛ terminatio: qñ scꝫ dictio terminatur in vocalem: vt musa dogma cubile cupido cornu ꝛc̃.

Nota.

¶ Eneas penultima producta est propriū nomē viri. Dicitur etiā eneas penultima correpta in actō plurali in feminino genere ab hoc nomine eneus a um: q̄d deriuatur ab hoc noīe es eris. vñ. Per portas eneas transiuit fortis Eneas. Item Ollam dic eneam proprium nomen dic Eneam. ¶ Anchises est proprium nomen viri: ꝛ est nomen grecū: ¶ Musa cyn pfcyff. Et venit a moys: grece q̄d est aqua latine. Inde etiā dr̃ moyses ꝛ musica. vñ. Signat aquā moys hinc moyses quoq꜔ musica surgit. Item musa significat duo. vñ⁹. Est dea dicta

Eneas

Anchises

Musa.

musa: cantus modulatio musa. Item musa metrū cantus instrumētumq̧ sonorum. Ac nomen propriū musa sapientia vatum. ¶ Item dicunt quidā ꝙ adam et abraam possunt dici noīa latina: et tunc debet dicī ada ade: abraa abrae. Sed qn̄ sunt noīa hebraica vel barbarica: tunc sunt indeclinabilia: et dr̄ adam ꝛ abraā per oēs casus. ¶ Item adam fuit p̄mus homo siue prothoplastus: a prothos qđ est p̄mum: ꝛ plasma formatio: qa fuit primo formatus. versus. Estq̧ prothos p̄mum: hinc prothoplastus erit. Abraam interpretatur pr̄ multarū gentium.

¶ Poeta dicitur ille qui docet proprietates rerum fictas. Et poema dicitur talis doctrina ficta: vel ordinata locutio. Et differūt poema ꝛ poeta. vnde v̄sus. Illa poeta docet: que datur doctrina poema.

Poeta.

.i. p̄ma declinatio ē .i. e longam casibus casibus

Dans ae diptongon gtīs atq̧ dtīs.

De Gtō De Dtō Ae.

¶ Dicit ꝙ gtūs ꝛ dtūs singulares nominum p̄me declinationis habent ae diphtongon: i. e longam vt aule mole muse ꝛc̄.

¶ Arguitur: autor est hic diminutus eo ꝙ non ponit qđ sit diphtongus. Dōm ꝙ autor propter hoc nō est diminutus: quia non obmittit aliquid quod per se ad huius scientie determinationem spectat.

¶ Querit̄: qđ est diphtongus. Dōm ꝙ est ꝯbinatio duarū vocaliū in vna ꝛ eadem syllaba positarū vim suam obtinentiū. Et sunt q̄ttuor. s. au. eu. ae. ꝛ oe.

¶ Nota ꝙ (dans ae) non debet legi per tres syllabas ita scʒ ꝙ sit dactylus sed per duas vt sit spondeus.

illā terminationē actūs illas terminationes inuenimus

Am seruat q̄rtus tn̄ an aut en repimus.

De Actō Am

p qn̄ ntūs terminatur pro qn̄ gtūs

Cū rect⁹ fit i as vl' i es vl' cū dat a grec⁹

An. En.

ntūs .s: noīs in actō

Rectus in a greci facit an q̄rto breuiari

¶ Dicit ꝙ actūs hʒ am vt musam. Tn̄ qn̄ ntūs termiat̄ in as vel i es repimus actm̄ in an vel in en: vt eneam vel enean: anchisem vel anchisen. Et grecus nominatiu⁹ in a terminatus p̄ter am habet an in actō: vt egea habet egeam.

Nota.

¶ Nota pro declaratione illius textus ꝙ ntūs in as habet am vel an ꝛ ntūs in es habet am vel en in actō.

Vtūs terminabitur .s. in ntō in vtō inuenitur

Quintus i a dabit̄: post es tn̄ e reperit̄.

De Vtō Ae.

¶ Dicit ꝙ vtūs habet a vt musa enea. Tamen illa que habent es in ntō habent etiam e in vtō: vt anchises habet anchisa vel anchise.

abltūs nomē in es in abltō

A sextus. tn̄ es q̄nq̧ per e dare debes.

De abltō Ae

ntīs in am resumas vtō abltm̄ iungendo

Am recti repetes. quito sextū sociando

¶ Dicit ꝙ abltūs hʒ a vt musa: tn̄ ntūs in es quandoq̧ hʒ e: vt anchises habet

anchisa vl' anchise. Am recti repetes. ¶ Dicit q̄ ntūs in am seruat etiā am ī vtō
Nota. τ abltō vt adam abraam. ¶ Nota q̄ oīa noīa pme declinationis in as pducūt
vtm̄ in a. sed omnia alia noīa corripiūt a in vtō. vn̄9 Hinc tn̄ excipias cum rectus
in as tibi fiat. Inde vtm̄ velut Andrea dabo longū. Itē vtūs pme declinationis
in e est grecus. τ sp pducit. q: oīs vtūs in e tam in tertia q̄ in pma declinatione
pducit. sed a corripit. vn̄9 Ex es pducta qnto dat e. sed a curta. Quid facis ene
ade. pbat hoc et atrida necas cur. Qō etiā testat Alex. ibi. Eq vtm̄. τc.
Aula est equocū. Primo sicat atriā regis. Secūdo sicat templū. vt adorate dn̄m
in aula sctā ei9. Tertio est vsus vel ɔsuetudo. Vn̄ cōmuniter dicimus. hoc recces-
sit aula. i. ab vsu vel a ɔsuetudine. vnde Aula domū regis tēplū designat τ vsum
Aula. Et dr̄ aliqn̄ aulai in gtō. vt Virgi Aulai in medio libabant pocula bachi. Etiam
pictus picta habet pictai in gtō. ibi em̄ vna vocalis longa scz e diuiditur in duas
Mola breues scz ai p figuram que dicit dyeresis. vn̄9 Syllaba diuidit τ dyeresis voci-
Nola. tat. Mola id est molēdinū teut. eyn mule. ¶ Nola eyn schel. Schola eyn schule
Vola. ¶ Vola capitur p manu. vnde stans mola. surda nola. sterilis vola. stans schola
Pala. sola. Quattuor hec dominis nil valuere suis. ¶ Pala est instrumentū quo por
tantur carbones igniti. vel quo panes in furno ponunt. vn̄ Non venit ille palam
Polēta. qui furatur mihi palam. Item primum palam est aduerbium manifestum.
¶ Polenta est genus leguminis vel farine subtilis de faba vel tritico τc. vl' q̄-
dam cibus inde factus teuto. brey. Et corripit primam vnde Inuigilat siliquis
et grandi pasta polenta. Pasta est farina mixta cum aqua. In historijs super
Iosue dicitur q̄ polenta sunt grana τ tosta τ in manibus confricata ad modum
grani pilotonsi. Vnde dicitur polenta quasi pilenta. Quidam tamen dicunt po-
lentas esse pultes de purgatissima farina factas. et tunc dicitur a polen inis qō
Nota. est purgatissima farina. vnde Nemo potest tentas buccas sufflare polentas.
Item bucca est maxilla vel gena teutoni. eyn vange. Item polenta in predicto
versu est generis feminini. sed potest etiā esse generis neutri. vn̄9. Dulce dedit
testa quod coxerat ante polēta. ¶ Item plura sunt noīa neutri generis prime
declinationis in a. vnde Pascha polenta Iota Zizania Mammona Manna.
Pascha. His neutrū genus est. sz. declinatio pma. Credit tn̄ apud plures q̄ zizania est ge
neris femi i singlari nūero. ¶ Pascha ē equiuocū. Primo dr̄ vespere in quo im
molat agnus paschalis. vt pz Math. xxvi. Scitis q: p9 biduū pascha fiet. Scdō
dicit agnus paschalis. vt pz ibidē. Vbi vis parem9 tibi comedere pascha. Tertio
dicit panis azimus. vt pz in euangelio Ioa. Nō introierūt pretoriū vt non ɔtami
narent cōmedere pascha. i. panes azimos. ¶ Nota q̄ pascha est generis neutri.
tn̄ Petrus helie seqns Priscianū dicit q̄ pascha est generis feminini. τ q̄ hz am
in actō singlari per illā regulā. Am seruat qrtus. Etiā dicit. q̄ si reperiat pascha
neutrū in neutro genere. ibi pascha est tertie declinatiōis. sed reprehenditur a
quodā expositore. sic. vnde Pascha qō est pme petrus terne iubet esse Credens
q̄ grecū nomē sit cū sit hebreum. item Io. de gar. Qui dicit: pascha post paschatis
Nota. errat ab arte. Sed pascha pasche pueri debēt: variare: ¶ Nota tn̄ q̄ sctūs Am-
brosius. venerabilis Beda. τ Brito dicūt. q̄ pascha indiferenter est nom̄ grecū
τ hebraicum. Si sit hebraicū tunc dicitur a phase hebraice qō ē transit9 latine.
Propter q̄ dicit magister historiarū q̄ pascha est dictio hebraica femi generis.
Sed qn̄ pascha ē dictio greca tūc est generis neutri τ tertie declinationis. Et sic
reperit sepe in expositione sacre scripture. τ pcipue in expositione. Nicolai de ly
ra super bibliam Tamen cōmunis vsus tenet nūc cōtrariū cū Isidoro qui dicit q̄
pascha est dictio hebraica neutri generis τ prime declinationis: Et dicit a phase
hebraico quod secūdū eum est transire in latino. quia multiplex est transitus qui

Contingit illo tpe ãni quo seruam⁹ nostrū pasca. qa tūc angel⁹ dñi trāsiuit p egiptū pcuciēdo pplm egipti. Etiā tūc hebre⁹ pplus trāsiuit p mare rubrū fugiēdo psecutiōes pharaonis. Etiā tūc trāsiuit christus a morte tēporali ad vitā immortalem. vnde Questio queraſ cur festū pasca vocaſ. Angelus egiptū transiuit pcuciendo Hebreus populus transiuit per mare rubrum. Transijt ad vitā pascali tempore chr̄us. ¶ Plaga tria ſcat. Primo idem est quod vulnus teuto. eyn vunde vl' cicatrix teutonice eyn levch tzerchen: Scdo idem est qd regio vl' puincia. teu. eyn landtschafft. Tertio idē ē qd rethe vel summitas rethis teu: eyn netz ader eyn cordan dem netz. Et p primo significato plaga pducit primam sillabā. sed p reliquio corripit. vñ Vulnere sunt plage regio plaga. vel plaga rethe. Itē plaga capiſ p vulnere i hoc vsu: Nō iubet hospes agas si nō vis tollere plagas. ¶ Lena id est meretrix. Leno eyn buff. vnde Leonē lena non diligit absq crumena. Crumena id est bursa seu pera. vnde Vir cupidus nollet plenas reperire crumenas. His si deberet iplere manus alienas. ¶ Scala teuto. eyn leytter. Inde scalare. i. per scalam ascendere.

Plga. Lena. Scala.

ntō ... ɔgruit ... vtō ... poni'

PRimo plurali dec3 e qntoq3 locari·

De ntō plurali. E.

¶ Hic dicit q primus et quintus casus. i. ntūs r vtūs pme declinationis habet e in numero plurali. vt muse plage vange rc.

¶ Arguitur. nomīa prime declinationis non habent e in ntō plurali ergo iste textus male ponitur ab Alexandro. Añs pbatur. quia Katherina Barbara Margaretha rc. sunt nomina prime declinationis r tñ nō habent e in ntō plurali. Dicendū q ista regula intelligiſ de nominibus appellatiue qualitatis.

¶ Contra: noīa appellatiue qlitatis nō hñt e in ntō plī g rc. Probatur qa saxigena ē pe declinatiōis r tñ h3 a in ntō plī g rc. vt ɔgrue dr saxigena studia. Solutio ibi capiſ adiectiue: r est neutri gñis scdē declinationis: r dr saxigenus a um: sed qñ est substantiuū tūc est pme declinatiōis r habet e in ntō plurali. Similiter etiā dicitur aligenigena studia: francigena studia.

De Gtō

pro et ... gtūs ... talis figura

Atq3 scdus habet arū. nisi sincopa fiet.

Arū.

¶ Dicit q gtūs pme declinatiōis h3 arum: vt musarū (nisi sincope fiet. i. nisi deponatur syllaba de medio dcōnis: vt priamidū pro priamidarū.

dtūs ... abltūs ... dememus.

Tertius r sextus h3t is. tñ excipiemus.

De Dtō et abltō. Is.

omnia ista nomina

Filia mula dea domicella mgraq3 sponsa

Sic equa sic azina dic cū famlaq3 dueq3

Ambe dic ania libertaq3 nataue domna·

Abu[s]

Tertius r sextus rc. ¶ Dicit q dtūs h3 is: r abltūs: vt musis vangis. Tñ excipiemus rc. Dicit q debem⁹ excipere ab ista regla qndecim nomina q ɔmuniter hñt abus q enumeranſ in textu. Et poniſ ibi domna p sincopam pro dña.

¶ Querit̃. quare hic textus antiquus autoris est mutatus. s. Q̃n mas fit in vs. Solutio est hic mutat⁹ ꝑpter duas causas. Prima est q̃a est multū difficilis nō solū clericulis: sed etiā lectoribus ⁊ magistris. Scd̃a est quia est in se falsus: et hoc fortassis ꝑpter male scribentes vel male metrificantes nam vrsa lupa ⁊ multe alie dcōnes similes h̃nt masculinū in vs: tñ nō habent abus.
¶ Item reperimus in libris poetarum eabus dextrabus ab ea ⁊ dextra: sed in vsu moderno solum dicimus eis ⁊ dextris:

Is. — De Actō.

.s. casibus pluralis numeri adiungimus
Accusatiuis pluralibus as sociamus

¶ Dicit ꝙ actūs pl̃is nūeri habet as; vt musas dominas ancillas.

Cōcludit.

.s. predictis manifesta
Versibus his nota fit declinatio prima

¶ Dicit ꝙ ex p̃dictis ꝟsibus fit p̃ma declinatio cognita omnibus.
Phala. Uanga. Syncopa. ¶ Phala est turris lignea ordinata aħ castrum: ⁊ ponit̃ q̃nqꝫ pro repagulo sed phalanga ꝑprie d̃r teu. eyn. stang. ¶ Uanga est instrumentū quo descindunt̃ superfluitates a vitibus. vñ⁹. Ad vitem vangas: ad litem porto phalangas.
¶ Sincopa est figura tollēs litterā vel sillabā de medio dcōnis: vt p̃amidū pro p̃amidarū: duū ꝑ duorū. Et habet vnā figurā sibi oppositā que d̃r epenthesis: et hꝫ fieri q̃n littera vel sillaba additur ad mediū dcōnis: vt dicendo induperator pro imperator. vñ Grecista. Syncopa de medio tollit quod epenthesis auget. Aufert apocopa finē quē dat paragoge.

Nota. ¶ Item syncopatio magis fit in gtō plurali ꝙ in alijs casibus nominū prime declinationis q̃a omēs alij casus sunt similes in multitudine sillabarū: sed solū gtūs pluralis excedit alios casus in numero sillabarū. vñ⁹. Omnes prima pares dat declinatio casus. Sed rum plus alijs maior gtūs habetur. Exceptis illis q̃bus albus sociamus.

Filius. Mulus. Dea. Domina. Mgr̃. Sponsa. Equa. Famula. Asina. Anime. ¶ Filius. i. natus pol. syn. ¶ Filia. i. nata polo. corza. ¶ Mulus ⁊ mula est animal qđ generat̃ ex asino ⁊ equa. ¶ Dea: bogini. ¶ Dñā ⁊ domicella: pani. ¶ Magister patet infra. ¶ Magistra vxor ei⁹ vel doctrix. ¶ Sponsa est vxor nouiter nupta. i. oblubienicza. ¶ Spōsus ē vir eius. ¶ Equus. Kon. Equa. Kobyla. ¶ Famlus. i. seruus. Faml̃a. i. ancilla. ¶ Asinus. osiel. Asina. Oslicza. ¶ Duo due duo. i. dwa. Ambo ābe ābo. i. pospolu: ¶ Gnat⁹ gnata a genero as are: siue natus nata a nascor nasceris. i. filius ⁊ filia.
¶ Aīa d̃r mltis mōis. vñ Io. de garlan. Est simplex rō vegetabile vitaqꝫ sanguis. Cōpositū demon intentio gula volūtas. Iste acceptiōes aīe ⁊ plures alie patent in expōne Io. de garl. Sed tñ g̃naliter distinguimus animā s̄m tres potentias eius que sunt vegetatiuū sensitiuū ⁊ intellectiuū. Sic dicimus ꝙ quedā est aīa vegetatiua quedam sensitiua ⁊ quedam intellectiua.

Um. Eus. Us. Ur. Ir. Er.

Uita. Mna. ¶ Uita. i. zywot. Sed vitta ꝑ duplex t. polo. podwika. vñ Grecista. Uita per vnū t ꝟbo descendit ab isto. Uiuo sed a vitto vitta vittatio fiat. Et subdit. Per duo t scriptū muliebre notat redimiclū. ¶ Mna. i. pecunia. vñ⁹. Si vis mnā vir na dabit̃ tibi nantis in ir na. Na dabo: da na bo: na ꝑpero: na propero. Itē Mna docet vt beda centū dragmas valet vna.

De scd̃a declinatiōe

illas terminationes in secunda declinatiōe
Er vl' ir. vr aut ū vl' vs aut eus pōe scd̃a

¶ Hic d̃r ꝙ scd̃a decliātio hꝫ sex termiātiōes. s. er ir vr vm vs eus. Exēplū de er vt mgr̃: de ir vt vir: de vr vt sat̃: de vm vt tēplū: de vs vt dñs: de eus vt tydeus.

¶ Arguit᷑, iste textus est falsus ergo ⁊c: Probat᷑ q̄a m̃lta sunt nomina in er vt ymber, in ir vt martir, ⁊c, q̄ nō sunt scđe declinatōis sed tertie vt postea patebit. Dicendū ꝙ nō omnia nomina in er ⁊ in ir terminata sunt secunde declinationis: sed solum aliqua: vt vir sacer ⁊ similia.

¶ Contra ydemptitatis terminatiōis est signū ydemptitatis rei ꝑcate: sed vir ⁊ martir h̄nt eandē termiationē, g̃ h̄nt etiā eandē ꝑcationē. Dōm ꝙ maior intelligit᷑ de illis quorū vnū deriuatur ab alio: sicut abstractū a concreto.

¶ Contra ex illo sequeretur ꝙ nō possunt habere eandem materiam: quia diuerse forme requirunt diuersas materias. Dicendū ꝙ hoc verū est de materia propinqua: sed hic littere ⁊ syllabe sunt materia remota.

casus — ntūs

I gtūs erit. sed quādo rectus habebit — *De gtō*

has terminationes — casus — ntm̄ — excedet

Ir aut vr aut eus. gtūs eum superabit. — *Speciuocat.*

¶ I gtūs erit. Hic dicit ꝙ gtūs scđe declinationis h̄z i: vt scāni nuncij. Sed q̄n rectus ⁊c. Dicit ꝙ q̄n ntūs terminat᷑ in ir, in vr, aut in eus: tūc gtūs supat ntm̄ per excrescentiā in syllabis: vt vir viri: satur saturi: tydeus tydei.

simile suo gtō — nomen — terminat᷑ — mutamus

Vm par fiet ⁊ vs. sȝ qđ fit in er variamꝰ

¶ Dicit ꝙ ntūs terminat᷑ in vm vel in vs: tūc gtūs est similis ntō in sillabis: vt asilum asili: seruus serui (Sed qđ fit in er) Dicit ꝙ q̄n ntūs terminat᷑ in er: tunc gtūs aliq̄n crescit, ⁊ aliquando non.

illis duabus litteris — excedet ntm̄ — nō h̄ns mutā an̄ er

K s p iuncta superabit. ⁊ r sine muta — *Prima regula.*

¶ Dicit ꝙ ntūs terminat᷑ in er h̄ns s p an̄ er: tūc gtūs crescit: vt ꝓsper ꝓsperi. Et er sine muta vt miser miseri. Itē nouē sunt mute scȝ, b c d f g q p k r.

precedat er — casus — nō excrescentiā habebit

S t si presit genitiuus non superabit — *Secunda regula.*

¶ Dicit ꝙ q̄n st ꝑcedit er: tūc gtūs nō supabit ntm̄: vt magister magistri:

regule — subest — declinationē — hoc nomen — tenebit

Huic norme suberit t̄nāue seq̄ster hēbit — *Addit:*

¶ Dicit ꝙ hoc nom̄ sequester subest huic norme: ⁊ est tertie declinationis.

similis — ꝑ q̄n — tali lr̄e postponit᷑ — femini gn̄is

Pars ē cū mute subit er p a dās muliebre — *Tertia regula.*

ab illa regula — demas — noīa — de illis verbis

Hic tn̄ excipias q̄ de gero vl' fero foras. — *Excipit.*

¶ Dicit ꝙ nom̄ in er h̄ns mutā an̄ er: ⁊ faciēs femini genꝰ p a nō h̄z crescentiā i gtō singl'ari: vt pulcher niger sacer. Vn̄ excipiunt᷑ noīa q̄ formant᷑ ab istis duobꝰ v̄bis gero ⁊ fero: q̄a h̄nt crescentiā: vt armiger armigeri: dapifer dapiferi. *Nota.*

¶ Itē scđa decliātio h̄z sex termiatōes ⁊ tres lr̄as termiales, vn̄ Io, de garlā,

I. Eus Vr. Ir. Vs. Vm Er. St. Er

Sacer. Vir. Satur. Cecus. Scamnũ. Templũ. Tydeus. Nuncius. Seruus. Asilus. Dñs: Magr̄. Minister. Puer: Miser. Prosper. Seqſter. Pulcher. Piger. Niger. Armiger. Dapifer.

Treſcꝫ ſcd̃a tenet apices.m.teſtis ⁊ r s. Si recte videas veniũt ſex exit⁹ illi. Et vel ir vr aut vm ſequit̃ vs eus ↄmittant̃. Declinando tibi prudens exẽpla relinquo. ¶ Sacer.i.ſctũs pꝫ ſupra. ¶ Vir eyn man: ⁊ d̃r a vireo es ere: q̃a vir debet virere in v̄tutib⁹. vñ. Vir notat etatem: vir ſexũ. vir probitatem.
¶ Satur teu.ſat.vñ⁹. Non vult ſcire ſat̃ q̃d ieiun⁹ patiat̃. Item Dum ſat̃ eſt vẽter gaudet caput iñ libẽter. Item Dum ſatur ẽ vẽter monachoꝝ ſufficiẽter Tũc ſurgũt lẽte miſerere canũt ſine mẽte ¶ Cec⁹.i.orbus teu.blint.tñ d̃r nt. vñ⁹. Lumĩe p̃uatus violẽter dicit̃ orb⁹. Cec⁹ inutiliter gerit inſtrumẽta videndi. ¶ Scamnũ eyn banck. Iñ ſcabellũ idem. vñ⁹. Aſin⁹ in ſcãno ſe vult ſimulare magiſtro. ¶ Tẽplũ.i.dom⁹ dĩ. ⁊ d̃r a v̄bo inuſitato ſcꝫ temploꝛ aris. vñ Grecista. D̃r a temploꝛ templũ q̃d nõ hꝫ vſus. Nã cõtemplari debemus in hoc bono tñ. Itẽ q̃ cito tẽpla ſubis recoles cur ſis hõ natus. Aut lege vel canta vel chr̄o funde p̄catus. ¶ Tydeus eſt p̄priũ nom̃ viri: ⁊ d̃r q̃ſi timens eum.i.bonũ: ⁊ põt poni p̄ diabolo. Nũcius.i.legatus polonice.poſel.ſed d̃r nt. vñ⁹. Nunci⁹ eſt aliq̃s: q̃m noua nunciat ipſe. Legatus miſſus: q̃ſi miſſus ad hos vel ad illos. Itẽ legatus ↄmuniter capit̃ p̄ illo q̃ ab aliquo magno mittit̃ puta a dño apoſtolico. vñ⁹. Dñt legati turpia nulla pati. ¶ Seruus.i. famulus: ⁊ eſt equocũ. vñ⁹. Empticios vel cõſimiles dicas foꝛe ſeruos. A ſeruo dñs: q̃a vitã ſeruat eoꝝ. A famuloꝛ famlus: Dicas a ſeruo ſeruus. Cũ de natura ſibi libera ↄditio ſit. Itẽ dr̄a eſt inter ſerui nomẽ ⁊ ſerui v̄bũ. vñ⁹. Dũ puer es ſerui ſi vis ꝙ ſint tibi ſerui
¶ Aſilus eſt muſca grandis ſtimulans boues ⁊ ↄturbans apes. Sed aſilũ ẽ domus quã ↄſtruxit romulus in q̃ nullus debebat offendi: ⁊ ſic d̃r locus refugij: et talis locus eſt ſacer ſicut cimiteriũ vel eccl'ia. vñ⁹. Turbat aſilus apes: miſeris ſuccurrit aſilũ: ¶ Dñs ⁊ domus p̄ ſincopam d̃r nt ſm quoſdã. vñ⁹. Celeſtem dñm: terreſtrẽ dic foꝛe domũ. ¶ Magiſter eyn meyſter: ⁊ cõponit̃ a maioꝛ et ſterio q̃d eſt ſtatus: q̃a d̃r mgr̄ q̃ſi maioꝛ in ſtatione: ſicut ſunt doctoꝛes iudices ⁊ ſenatoꝛes. Et ſic pꝫ ꝙ dꝫ ſcribi p̄ duplex y. ſed q̃a in ↄpõne ſepe ponit̃ vna lr̃a p̄ alia: ideo poteſt ſcribi p̄ g: ſicut cõmuniter ſcribit̃: vt pꝫ per Catholicon. Iñ mgr̄o as are.i.docere. vñ Catho. Inuenies aliq̃d q̃d te vitare mgr̄o. ¶ Miniſter.i.ſeruus q̃ſi minoꝛ iſte in ſtatu. vñ⁹. A maioꝛ ſtatu nomẽ traxere mgr̄. A minoꝛ ſtatu nomen traxere miniſter. Itẽ mos eſt vulgaris ꝙ q̃ncũꝗ ſcolaris. Caſus ſcit fari ſtatim vult p̄ſbiterari. Nã declinare q̃ ſcit ſcamnũ ve magiſter. Nõ vult doceri: ſed doctoꝛ gliſcit haberi. ¶ Puer Dziecie: ⁊ hñt pueri ſeptem conditiões bonas in ſe cõtra ſeptẽ pctã moꝛtalia. P̄rio q̃a pueri ſunt puri ⁊ mũdi cõtra luxuriã. Scd̃o ſunt parui contra ſuperbiã. Tertio parũ cõmedũt cõtra gulam. Quarto ſp̄ currũt contra accidiã. Quinto ſp̄ letant̃ contra inuidiã. Sexto cito dant alijs id q̃d hñt contra auaritiã. Septĩo cito pacificant̃ contra irã. vñ⁹. Sũt pueri puri: parui paruiſꝗ cibant̃. Currũt letant̃: cito dant cito pacificant̃.
¶ Miſer polon.nedzny. vñ⁹. Aſpius nihil eſt miſero dũ ſurgit in altũ. Dũ ſurgũt miſeri nolũt miſeris miſereri. ¶ Proſper. ſczeſliyy. vñ⁹. Qui remigat p̄ſper ſocius ſit poſtulo noſter. ¶ Sequeſter d̃r ille q̃ cõcoꝛdat litigantes. vñ⁹. Dicit̃ in cauſis iudex: in lite ſequeſter. Qui litem auſcultat: medi⁹ q̃ pignora ſeruat. ¶ Pulcher ſchon. Inde pulchꝛitudo ſchonheyt. ¶ Piger.i. tardus: ⁊ d̃r q̃ſi pedib⁹ eger. ¶ Niger czarny. vñ⁹. Ve tibi tu nigre dicebat cacabus olle. ¶ Armiger d̃r arma gerens. ¶ Dapifer d̃r ferens dapes. vñ⁹. Preſentat dapifer epulas coquus excoquit illas.

crescentiã hñt .ſ.in gtõ ille ntũs .ſ.a gtõ

Quarta regula

Creſcãt q̃ dãt vs. ⁊ adult̃ erit ſup̄andus

omīa illa noīa:
Celtiber atꝫ lacer liber socer ac hiber atꝫ — Excipit generalit.

ille gtūs. cum illo nomine recordare.
p̄sbiteri cū mlciberó meōr eē memento.

hoc nomen in gtō.
Dext̄ sorat eri poteris q̄qꝫ dicere dextri

❡ Dicit ꝙ noīa hn̄tia us in gtō hn̄t crescentiā. vt vnꝰ vniꝰ. alter alteriꝰ. Etiā adulter crescit in gtō. q̄a hꝫ adulteri. Et hec noīa celtiber later ⁊c̄. etiā crescūt in gtō. ⁊ hoc nomē dexter qn̄qꝫ crescit ⁊ qn̄qꝫ non vt patet in textu:

❡ Alter eyn ander. Inde altercor aris. i. litigare. vn̄. Litem dant homines ob iurgant mulieres. Rixant qꝫ canes. altercātur qꝫ sophiste ❡ Adulter eyn ee-brecher: vn̄ꝰ. Alterius violans vxorem fert adulter. Est mechus faciens in cestum cum meretrice. ❡ Celtiber est quidā populus. vnde catholicon dicit ꝙ Celti dicunt gallici. ⁊ hiberi dicunt hispani ⁊ inde dicit celtiberi. i. poplus mixtus ex gallicis ⁊ hispanis. ❡ Lacer est ille qui lacerat. vn̄ Qui lacerat lacer ē laceratꝰ qui lacerat. Dicūt tn̄ aliqui ꝙ lacer indr̄nter dr̄ ille qui lacerat vel qui lacerat. vn̄ Qui lacerat lacer est vel qui laceratus habetur. — Alter. Adulter. Celtiber. Lacer

❡ Liber est equiuocū ad q̄ttuor. Primo s̄cat bachū. i. deū vini. Scd̄o s̄t hoīem liberum ab omi vinculo. Tertio s̄cat codicē vel volumē in quo scribit scriptura. Quarto s̄cat corticē raptū ab arbore. ⁊ dicit illa pars q̄ mediat inter corticē et suber. vnde Grecista Pars prior est cortex. liber altera tertia suber. Pro p̄mis duobꝰ s̄catis liber hꝫ liberi in gtō. sed p duobꝰ vltimis hꝫ bri. vn̄ Liber. i. bachus vel vir sine ꝯpede natus. Liber. i. codex vel raptus ab arbore cortex. Prima beri faciunt gtō bri qꝫ secūda. ❡ Socer id est pr̄ vxoris vel pr̄ mariti. Socrus id est mater vxoris vel mater mariti. vn̄ Grec. Est pr̄ vxoris socer ⁊ socrus genitrix est. Ac vxor nati dicitur esse nurus. Ille gener tibi sit cui filia nupsit. ⁊ ille Cuius habes natam socer est frater qꝫ mariti Leuir nanqꝫ leuum se notat esse vir. Cui sociatus adest frater tuus hec tua glos ē. ❡ Hiber vno mō est q̄dā poplus habitās iuxta fluuiū q̄ dicit hiberus. Alio mō s̄cat quemlibet hominē de hispaīa ⁊ ē mobile p tria gn̄a ⁊ p tres teriatiōes. ❡ Presbiter. i. sacerdos teu. eyn priester ⁊ dr̄ quasi p̄bens iter. i. viam. q̄a p̄sbiteri debēt alijs p̄bere viam qua it̄ ad regnū celor. ❡ Mlciber beri vl̄ bri dr̄ q̄si mulcēs ymbrē. Sꝫ mulcifer feri dr̄ q̄si mulcēs ferrū. Mulciber s̄m dr̄as dicit q̄ttuor modis s̄m iterp̄tationē. Uno mō dr̄ q̄si mulcēs es Alio mō dr̄ q̄si mulcens ymbrem: Et p illis duobꝰ s̄catis ē tertie decliatiōnis. Tertio mō dicit q̄si mulcēs herū. i. dn̄m. Quarto mō dr̄ q̄si mulcēs ferrū. i. faber. ⁊ p̄prie faber iouis. Et p illis duobꝰ s̄cat ē secūde decliatiōis. ❡ Dexter prauꝰ. vn̄ Nunqꝫ vir dexter desiderat eē sinister. i. bonus vir non desiderat esse malus. — Liber. Socer. Hiber. Presbit. mulciber. Dexter.

nomia cū tali lr̄a sepius sine crescētia.
Cetera cū muta dic esse frequentius eq̄. — Cōcludit

❡ Dicit ꝙ oīa alia noīa hn̄tia mutā añ er (De q̄bus nō ē p̄us mētio facta) hn̄t gtīn similem ntō in numero sillabarū. vt faber fabri. cancer cancri.

omnia ista nomina.
Unus ⁊ vllus vter ⁊ nullus solꝰ ⁊ alt. — De gtō

facīunt casus adiungis in gtō

Totus dāt in ius genitiuos. addis ali⁹

pro quia declinationem illius ptisōis. noīa

Nāqȝ tenēt normam pnoīs ista scdam

Ponit ratio nem

¶ Dicit ꝙ noīa in textu posita hn̄t ius in gtō p excrescentiā: vt vnus vni⁹ tot⁹ totius q̄a hn̄t scdam declinationē pnoīs sicut ille illius. Itē alius nō crescit in sillabis: sed solū in q̄ntitate pducendo penultimā sillabam in gtō.

.s. in gtō duplex deponit vltima

Cū dat ij bina iacit quandoqȝ suprema

¶ Dicit ꝙ qn̄ gtūs nominis scde declinatiōis hȝ duplicem ij: tūc vltima i qn̄qȝ deponitur vt anthonius anthoni.

nomē in eus casui grecorum

Eus dat ei vel eos gtō more pelasgi.

¶ Dicit ꝙ nomē in eus terminatū hȝ ei in gtō vel eos more nominis greci: vt hypogeus habet hypogei vel hypogeos. ¶ Faber dicit ille q̄ solet subferrare equos. vn̄⁹. Faber in angario cōuertit babata gumpho. ¶ Ager eyn acker. et est scde declinationis. Sed agger: eyn tam vff eynem teich. grobla. ₇ ē tertie declinatiōis. vn̄⁹. Campū signat ager: cumulataqȝ terra fit agger. ¶ Cancer triplex hȝ s̄catū. Primo s̄cat piscē q̄ retrograde vadit. Scdo s̄cat signū celeste: ₇ sic est scde declinatiōis mas. gn̄is. Tertio s̄cat morbū: teu. den kancker: ₇ sic s̄m aliquos ₇ tertie declinatiōis. ₇ neu. gē. vn̄⁹. Estiual signū cancer: viciniqȝ malignū. Cancer cris morbus: cancer cristellaqȝ piscis. Dicit tn̄ speculū grāmatice ꝙ cancer in oībus s̄catis est scde declinatiōis ₇ mas. gē. ¶ Itē octo sunt nomia cōmuniter vsitata q̄ hn̄t scdam declinationē pnoīs. vn̄⁹. Seruant flexuram pnoīs octo scdam. Unus cū tot⁹ alius solus q̄s ₇ vter. Alter ₇ vllus ₇ ꝯpositis sil' annumerabis. Itē hec noīa hn̄t ius correp. vel pductā in gtō. exceptis alter et alius: q̄a alter sp corripit penultimā gti: ₇ alius sp pducit. vn̄⁹. Ut tua me tra petunt dabit gtūs in ius. Corripis alterius: sp pducis alius. Itē hec oīa carent vtō pter tria. vn̄⁹. Cūcta carent q̄nto quorū gtūs in ius. His tribus excep tis vnus totus quoqȝ solus. ¶ Unus a um: teu. einer. ₇ caret pl'i numero. tn̄ videt quibusdā poni in pl'i nūero. vn̄⁹. Cōcordes more dicunt moribus vni: ¶ Ullus. i. aliq̄s: ₇ ponit cū nō. ₇ dr̄ nullus id est nō aliq̄s. ¶ Uter vno mō est adiectiuū distributiuū inter duos sed q̄s inter plures. vn̄ Florista. Querit vter duo: sed querit q̄s plura vel vnū. Et sic est scde declinatiōis. Alio mō vter est subm ₇ s̄cat vas vinariū ₇ hȝ vtris in gtō. ₇ tūc est tertie declinationis. vn̄⁹. U tribus antiq̄s vinū ꝯmittere noli. Nec senib⁹ sensum quē retinere velis. ¶ Alter eyn ander. Alius idē. vn̄⁹. Uult rectus alius: sed dat gtūs alius. ¶ Solus vno mō idē est qđ solitarius. Alio mō est dcō exclusiua ₇ valet tantum sicut iste ₇ nō alius. Et differūt solū acti casus a solus: et solū soli. i. terra. vn̄⁹. Sit tibi terra solū: duo possunt vincere solū. ¶ Totus a um: teu: gantz. ₇ capit cathegoreumatice ₇ sincathegoreumatice ₇ mixtim. Uirgilius Laurentius Tydeus ppria nomina sunt. ¶ Hypogeus pōt dici sol qn̄ est sub terra. vnde Grecista: Est hyperge sol cū tenet aera summus. Si terre subsit tunc hypoge⁹ erit. ¶ Pelasgus id est grecus: Itē greci appellant pelasgi: q̄a sicut Uarro dicit p pelagus primo ad italiam peruenerūt: ₇ ideo pelasgi appellant.

Faber, Ager — Cancer — Nota. — Unus. — Ullus, Uter. — Alter. Solus — Totus. Hypoge⁹ — Pelasg⁹

dtīūs ablatiuum adiunget
Tertius o posuit. sextumqȝ sibi sociabit De dtō et abltō. O

¶ Dicit ꝙ dtūs ꝛ abltūs noīs scde declinatiōis hñt o. vt domino seruo.
¶ Arguit: nomē scde declinatiōis nō hꝫ o in dtō singulari. ğ textus est falsus. Ans pbat qa vnus vllus ꝛc. habent i in dtō. Dōm ꝙ ista regula intelligit de nominibꝰ scde declinatiōis q̄ hñt i in gtō singulari: sed ista nomina ꝑm modernos grammaticos habent us in gtō vt prius patuit.

dtō casui
Sed dabis i terno cum feceris vs gtō. De dtō et abltō. I.

¶ Dicit ꝙ quādo gtūs terminat in vs: tunc dtūs habet i ꝛ non o. sed bene habent o in abltō. vt vnus vnius vni: ꝛ in abltō vno.
¶ Arguit: noīa hñtia vs in gtō nō hñt i in dtō. ğ ꝛc. Añs ptꝫ qa alius hꝫ alio in dtō. vt patet Luce. vij. de Centurione qui dixit. Dico huic vade ꝛ vadit: ꝛ alio veni ꝛ venit: ibi ly alio est datiui casus. Dōm ꝙ ista noīa olim habuerūt i in gtō singulari: ꝛ o in dtō more aliorū nominū scde declinatiōis teste Prisciano. Sed non apud modernos grammaticos:

habet actūs .s. noībus attendamus
Vm retiet q̄rtꝰ. sed neutris puideamꝰ De actō Vm

ntm̄ actō vtō declinabis sub eadē voce
Primū cū q̄rto q̄ntoqȝ sono dabꝫ vno

¶ Dicit ꝙ actūs hꝫ vm vt dominū. Sed neutris ꝛc. Dicit ꝙ prouideamus in neutris: qa noīa neu. gꝫ habent tres casus siles: scꝫ ntm̄ actm̄ ꝛ vtm̄ cuiuscunqȝ declinationis fuerint: etiam in vtroqȝ nūero.

sociabis nomībus ille actūs .i. exemplū
On iūges grecꝫ. menelaon erit tibi testꝫ. On.

¶ Dicit ꝙ noīa greca ꝑter vm hñt etiā on in actō. vt menelaū vel menelaon.

seruat ntūs actūs
Cū tenet eus rectꝰ aliq̄n fit ꝑ a quartus A.

¶ Dicit ꝙ ntūs fit in eus tūc actūs aliq̄n fit ꝑ a: vt tydeus tydeū vel tydea.

ntūs terminatus formabit vtm̄
Rectꝰ i er vl' in um simile faciet sibi q̄ntū De vtō. Er Vm

¶ Dicit q̄n ntūs termiat in er vel in vm: tūc hꝫ vtm̄ silem sibi: vt mgr̄ scamnū.

ex ntō in er per illam figuram in vtō
Er er q̄nqȝ per metathesim reperis re. Re.

¶ Dicit q̄nqȝ reperimus vtm̄ in re ex ntō in er ꝑ metathesim. i. ꝑ transpositionē litterarū: vt teucher teuchre: alexander alexandre.

nti illa terminatio vtō ntūs
Recti diphtōgꝰ dabit eu q̄nto q̄si grecꝰ

¶ Dicit ꝙ ntūs in eus diphthongon termiatꝰ hꝫ eu in vtō. vt tydeus tydeu.

I.

nomen in vtō in vtō deponēs

Cū ppriū datiuus tenet i qnto iaciēs vs

¶ Dicit ꝙ nomē ppriū in ius h₃ i in vtō deponēdo vs: vt virgilius virgili.

E. Vs et e simul

variabis in vtō nomina debite

Vs mutab² in e. sic formas cetera recte

¶ Dicit ꝙ oīa alia noīa p̄ter p̄dicta mutāt vs in e in vtō. vt dn̄s dn̄e.

vtūs tenet in vtō

Quintus h₃ casus fili de⁹ agne vł agn⁹.

Et vulg⁹ pelag⁹ fluui⁹ ppłsq₃ chorusq₃

¶ Dicit ꝙ filius h₃ fili in vtō. deus h₃ deus vel dee in vtō. Agnus h₃ agnus vel agne in vtō: ꝛ vulgus pelagus in masc. gn̄e qn̄q₃ hn̄t vs et quandoq₃ e: etiā populus fluuius et chorus habent vs vel e.

Ferculū.

¶ Ferculū duo significat. Primo sc͞at illud qđ cōmeditur: Scđo sc͞at currū: et sic dicit᷑ canticorū. iij. Salomon fecit sibi ferculum de lignis libani habens columnas argenteas: ꝛ dr̄ a fero fers. vn̄⁹. Fercula sunt epule: sed sunt ꝛ fercula currus. Fertilis esto caput primi: fero fersq₃ secundi.

Menela⁹

¶ Menelaus vno mō ponit᷑ pro ppriō noīe regis. Alio mō dicit᷑ esse ppriū nomē montis iacentis in arabia: cuius cacumen attingit medietatem medie regionis aeris. Et dr̄ a meneus qđ est defectus. ꝛ laos poplus qsi defectū populi habens: ꝛ hoc ppter nimiam eius frigiditatem.

Diphtongus:

¶ Diphtongus est conglutinatio duarū vocaliū in eadem sillaba positarū vim suam obtinentiū: vt pt₃ infra.

Annulus.

¶ Annulus est diminutiuū ab annus: ꝛ sic sc͞at paruū annū: s. mensem. Sed anniculus est puer vnius āni.

Agnellus

¶ Agnellus dr̄ paruus agnus. vn̄⁹. Annulus est paruus annus puer vnius anni. Dicit᷑ anniculus: agnellus fit tener agnus.

Sudariū.

¶ Sudariū vero est equiuocū qn̄q₃ est pannus in quo fuit homo mortuus. ꝛ sic venit a suo is ere. Quandoq₃ est vestis pilosa que supponit᷑ equis sudantibus ne capiant frigus: ꝛ dr̄ a sudo as are. vn̄⁹. Corpora qbus tegimus pannos sudaria dicas. Et sunt reuera de verbo sic sua dicta. Talibus inuimus pānis quia corpus humanū. Ast ad quadrupedem sudaria pertinet eius. Sudo caput: quoniam sudore fit vda caballi.

¶ Querit᷑: qđ est metathesis. Dōm ꝙ est figura habens fieri qn̄ lr̄a vel sillaba transponit᷑ in medio dcōnis vt pt₃ in hoc versu. Si dicas teucbre p teucber metathesis fit. Itē theucer est ppriū nomē viri. Item antiqui dixerūt ꝙ virgilius haberet virgilie in vtō. mercurius mercurie: salustius salustie. Sed nos dicim⁹ virgili mercuri salusti in vtō abijciendo vltimā sillabam: hec Priscianus: Item Petrus helie dicit: ꝙ si illa nomīa habuerint t in primitiuo. tūc debent hr̄e ti in vtō. vt Laurentius dr̄ quasi lauream tenēs vbi exprimit᷑ t in ly tenēs: ḡ retinet t in vtō. vt laurenti. Si aūt habuerint c in primitiuo. tūc debent habere ci in vtō. vt bonifacius: dr̄ qsi bonū faciens: vbi exprimit᷑ c in ly faciens: ꝛ ergo habebit ci in vtō vt bonifaci: Alij aliter distinguunt vt pt₃ in his v̄sibus. N si p̄cedet tius in ti fit tibi quintus. I vel a si presit: in ci qntus tibi tūc fit. Tertij aliter loquunt᷑ dicētes: ꝙ antiqtus dicebat᷑ laurenci⁹ p c: sed mō dr̄ laurenti⁹ p t. vn̄⁹. Querit᷑ an qnto ci dici debeat aut ti. Quidam mauriti quondam dixere periti. Sed modo maurici vult lex ꝛ regula dici. Sic mō laurenti deposcit vsus haberi. Itē laurentius scribit᷑ per ti: sed in sono sillaba ti fit ci. Et generaliter fit in oībus

Nota.

dc̄nibus qn̄ vocalis seq̄t ti: vt lectio auditio. Sed hoc fallit q̄ttuor mōis. Prīo qn̄ x venit an̄ ti: vt mixtio. Scd'o qn̄ s venit an̄ ti: vt iustior. Tertio qn̄ illa sillaba ti facit aliquā dr̄am. vt lis habet litum in gtō plurali ⁊ non mutat̄ ibi syllaba ti i ci ad differentiā huius nomis liciū licij quod est idem qd̄ filū tela. teuto. eyn drat von eynem gewewe oder eyn fasze von eim cleydt. Quarto bn̄ mediat h inter t ⁊ i. vt mathias. vn̄⁹. Sillaba ti fit ci quacunq̄ sequente vocali. Ni preit x. aut s aut differt. aut mediat h. Iustior ista pbat: lis mixtio siue mathias. ¶ Item nota ꝙ sunt aliqua noīa habentia indifferenter vs vel e in vocatiuo: vn̄⁹. Vs dat ⁊ e populus fluuius: q̄bus addit̄ agnus. ¶ Itē nota ꝙ sunt aliq̄ noīa greca de q̄bus Alexāder nō facit mentionē que nec hn̄t e nec vs in vtō. vn̄⁹. Preterea duo sunt vt panthus siue melampus. Que nec in vs nec in e nec in i quinto cecidere. Virgilus panthu. dicit. statiusq̄ melampu. ¶ Itē sunt aliqua noīa que nō mutant vs in e in vtō sed retinent vs in vtō sicut in ntō. vn̄⁹. Infernus mōdus fluuius chorus et locus amnus. Nō mutāt vs in e q̄uis sunt ista scd'e. Ponimus tamē de istis plura in vtō vt pt3. Item quondā dicebamus filie ⁊ virgilie in vtō. vn̄⁹. Filie virgilie quondā dixere poete. Fili virgili dicūc nūc esse periti. Item Alexander ponit aliqua noīa habere vs in vtō: q̄ etiā sepe reperiunt̄ habere e: et qn̄ hn̄t e: tūc manent sub regula gn̄ali. vn̄ Petrus helie. Inueniunt̄ in vs ꝑ q̄ntos edita casus. Quos cōmunis in e sꝑ vult vsus habere. ¶ Filius: polo. syn. et dr̄ a filos grece qd̄ est amor latine: q̄a filij debent esse in amore parentū. Item ſm Isidorū q̄druplicter dr̄ esse filius: s. imitatione doctrine: gn̄atione amore et adoptione. vn̄⁹. Discipulus natus carus: ⁊ filius optatus. ¶ Deus: Bog. ⁊ dr̄ a theos grece qd̄ est deus latine. Et deus ſm suas q̄ttuor lr̄as ex q̄bus ꝯponit̄ dr̄ q̄si dans eternā vitā suis. Itē deus caret plurali nūero: q̄a est solum vnus deus: tn̄ boni ⁊ scti pn̄t dici dij: inq̄ntum. s. participant cū deo in vita virtuosa: Sꝫ ſm gentiles colunt plures deos: tūc dij in pl'i nūero ſcāt ydola. Etiā di est ꝓpo inseꝑabilis: q̄a ꝑ se nō dr̄ aliq̄d ſcare: sed oportet ꝙ ꝯponat̄ cū alijs ꝑtibus orōis: ⁊ g̃ dr̄ inseꝑabil'. vn̄⁹. Di sit ꝓposita: sed dij sunt ydola dicta. Etiā dr̄nt dis nom̄ ⁊ dis ꝓpō. vn̄⁹. Dis declinabis sed dis sit ꝓpositiua. Itē debemus scribere hoc dij ꝑ duplex dn̄. sed in ꝓlatione dicimus di ꝑ simplex i. vn̄⁹. Scribe dij lege di: si vis vrbanus haberi. ¶ Agnus baran: ⁊ dr̄ ab agnosco: q̄a solo balatu cognoscit matrē suā. Vn̄ agnellus ⁊ agniculus idem. ¶ Vulgus. i. cōis pplus: et dr̄ q̄si vilis gens: q̄a ppl's ꝯmūis est parue reputationis. Et dr̄nt vulnus ⁊ vulgus. vn̄⁹. Est vulgus pplus ois: plagaq̄ vulnus. ¶ Pelagus. i. mare: ⁊ dr̄ a pello is ere. vn̄ Grecista. Dicit̄ hinc pelagus: q̄a pellit littora fluctus.

¶ Populus: polon. lud: ⁊ dr̄ a polis grece qd̄ est pl'alitas latine: q̄a in ppl'o est pluralitas hominū. Et dr̄nt ppl'us ꝑma longa ⁊ ppl's ꝑma breui. vn̄⁹. Popl'us est arbor: ppl's collectio gentis. Ppl'us est aliq̄d sed nihil est ppl'us. Hoc ē ppl's qn̄ ſcat arborē est aliq̄d: sed qn̄ ſcat gentē est nihil: q̄a nō ē vnū simpl'r ⁊ i particulari: sed solū aggregatiue ex mlt'ꝫ hoib⁹. ¶ Fluui⁹ ſcat aquā currentē: ⁊ venit a vbo fluo is ere: q̄a ꝯtinue fluit. ¶ Chorus plura ſcat. vn̄ Io: de garl. Mensurat triticū: locus est cōuentus ⁊ ordo. Flat chorus ⁊ saltat organiceq̄ sonat. Itē qn̄ chorus ſcat ventū ꝓducit primā sillabā ſm Britonē: vn̄⁹. Proueniunt aquilo boreas ⁊ corus ab austro: Item est mensura chorus: corus ventus: corus agmen. Est templiq̄ chorus: fertur chorus atq̄ chorea. Estq̄ chorus dulce qd̄ sonat alte. melos. Item corus pro vento scribitur sine h.

ntō pl'is nūeri — in vtō — pariter — adiunges

PRimo pl'ali q̄nto simul i sociabis.

Nota. | Nota bñ. | Deus. | Agnus | Vulgus. | Pelag⁹. | Popl'us. | De plura li numero | J.

15

¶ Dicit ꝙ ntūs ⁊ vtūs noīs scđe declinatiōis pl'is nūeri hn̄t i vt domini serui.
¶ Arguit noīa scđe declinatiōis nō hn̄t i in ntō ⁊ vtō pl'alibus ğ text? est falsus Añs ꝓbat: qa sanctuariū ⁊ templū sunt scđe decliatiōis: ⁊ hn̄t a in ntō ⁊ vtō pluralib?. Dōm ꝙ ista regl'a intelligit de noīb? scđe decliationis masculini vel femi generis: sed ista sunt neutri generis: ⁊ in sequenti textu excipiuntur.
¶ Cōtra: noīa masculini gn̄is scđe declinatiōis nō hn̄t i in ntō ⁊ vtō pl'arib?: vt petr? henricus ğ ⁊c̄: Dōm ꝙ ista regl'a intelligit de noīb? appellatiuis.
¶ Cōtra: noīa appellatiua scđe declinatiōis nō habēt i in ntō ⁊ vtō pluralib?: vt ptʒ de hoc noīe deus. Dicendū ꝙ hoc nomē deus captū pro vero deo secundū rem caret plurali nūero: qa est tantū vnus deus: Sed capiendo deum pro illis q̄ sunt per participationem tales: tunc habet pluralem numerum.
¶ Querit quō de? hʒ in pl'i nūero? Dōm ꝑm Priscianū hʒ dij vel dei: sed dij est magis vsitatū. vn̄ Esopus de seipso ait. Ast etiā recolunt impia facta dei. Sed (dij maiorū vmbris ⁊c̄.) inquit Juuenalis. Et sil'r scđm Priscianum hʒ dijs vel deis in dtō ⁊ abltō pluralibus. vn̄ Ouidius. Debemusq̄ deis vitulos adolere supernis. Et debet scribi per duplex ij: sed per vnū tantū debet proferri:

.i. ntm̄ ⁊ vtm̄ .s. gn̄is actm̄ locari.
Hos casus neutri q̄rtūq̄ʒ decet ꝑ a poni

¶ Dicit ꝙ decet ntm̄ actm̄ ⁊ vtm̄ noīs neu. gn̄ poni ꝑ a: vt scamna vina.
¶ Arguit: dorciū philorciū gliceriū hn̄t a in ntō actō ⁊ vtō pluralib? tn̄ nō sunt neu. gn̄. ğ autor ē hic insuffitiēs. Añs ptʒ qa sunt gn̄is femi: vt patebit in de gn̄ib? noim. Dōm ꝙ ɔ̄phendūt sub istis qa de similib? quodāmodo idē est iuditiū.

.i. gtis syncopatis casibus
Orū. De Gtō **Dic nisi concisis orum fieri genitiuis**

¶ Dicit ꝙ gtūs pluralis habet orū: vt dominorū compendiorū: nisi in nomibus syncopatis: qa reperitur duum pro duorū per syncopam.

dtūs terminat abltm̄ iunget
Is. De Dtō et abltō. **Tertius is finit. sextumq̄ʒ sibi sociabit.**

¶ Dicit ꝙ dtūs ⁊ abltūs terminat in is: vt dominis magistris ⁊c̄.

formabit actūs in noīb? neu. gn̄ noibus
Os. A. De Actō **Os faciet q̄rt?. nisi neutris a dam? illis**

¶ Dicit ꝙ actūs faciet os: vt dominos. nisi in noibus neutri generis: quia illa habent a vt ligna scamna templa.

demis illa duo nomia nomina
Excip? ābo duo. tn̄ hec hetroclita pono

Fungus ¶ Dicit ꝙ ābo duo excipiūt: qa sunt hetroclita: vt infra patebit. ¶ Fūgus est Basilisc? qdā paruus piscis. Et dr̄nt fungi nomē ⁊ fungi vbū infiniti mōi a fungor eris. vn̄. Si fuerit dulces fungi poteris hn̄ fungi: ¶ Basiliscus ē equociū: ꝑmo ꝑcat aīal venenosum. Scđo idē ē ꝙ diabolus: vt ibi. Sup aspidē ⁊ basiliscū ābulabis. Vinatiū. vn̄. Est aīal letale sathan tibi sit basiliscus. ¶ Vinatiū dr̄ fex vini vl' pellis vue: q̄ remanet vino expsso. Acinus ē lapillus in vua. vn̄ Bre. Pelles vuarū vinaciū Compendium dicim? eē. Sed dicis acinū qđ in vua cernis acutū. ¶ Cōpendiū dr̄ tractat? vel ꝑmo breuis ⁊ vtilis. Sed dispendiū ē tractat? lōgus ⁊ inutilis. Et impendiū est sermo lōgus sed vtilis. vn̄. De breuib? simul vtilib? cōpendia dicas. De lōgis

et inutilib⁹ dispendia dico. Longa sed vtilia dicas ipendia vere. ¶ Lignũ teu. holtz. sed lichnus ē mediũ qd̃ ardet in candela. vñ. Lignũ de fuste: sed lichn⁹ dr̃ esse: Ardendi cã q̃a voluit̃ vndiq̃ȝ cera. Ambo teu. beyde: ¶ Duo tzwen. vñ. Ambo qd̃ bi neq̃unt sepe duo faciũt. Itē patris amore duo calciamēta duo. Itē duo is ere ꝟbũ inusitatũ. i. tribuere: sed in ꝯpositis ē bñ in vsu: vt induo exuo rc̃.

tribuet inflectio tertia

O dabit eq̃ȝ vel a tibi declinatio terna

¶ Dicit ꝙ tertia declinatio hȝ tres terminationes ꝑ vocales in ntõ singulari: scȝ a e o. De o vt virgo: de e vt mare: de a vt dogma.

¶ Arguit̃: declinatio nõ hȝ tres termĩatiões: ĝ male dicit autor ꝙ hȝ o. e. r a. Probat̃ q̃a declinatio ē nomē femĩ gñ r terminat̃ in o tantũ: vt ptȝ intuenti: Dicendũ ꝙ declinatio nõ capit̃ hic ꝓ illo noĩe declinatio: sed pro illis nominib⁹ que per hoc nomen designant̃: vt ymago cubile dogma.

¶ Arguit̃. sunt plures termĩationes nominũ tertie declinatiõis q̃ tres. ĝ rc̃. Probat̃ q̃a sunt septuagintaocto vel pauloplus: vtȝ per donatũ. vñ⁹. Fines diuersos dat tertia septuaginta: Illis preterea bis q̃ttuor addere debes. Dicendũ ꝙ licet multe sunt termĩatiões tertie declinatiõis. tñ sunt tantũ tres in vocales termĩate de q̃b⁹ loquit̃ textus. ¶ Ambo onis ē singl'aris nũeri tertie decliatiõis: teu. eyn predigkstul. ¶ Mango ē custos equorũ: vñ mango caballorũ: sit porcorũq̃ȝ subulcus. Est asinorũ pastor agaso. boũq̃ȝ bubulcus. Mulio mulorũ dux: ennoicusq̃ȝ caprarũ: nã caper est ennos: ouiũ sit r opilio dux. Itē ennos interpretat̃ caper ſm Grecismũ: r ycos interpretat̃ custos: et sic dr̃ ennoicus. i. custos caprarũ. Itē subulcus dr̃ ille qui custodit sues id est porcos. Agazo est custos asinorũ. Mulio est custos mulorũ. Opilio est pastor ouium. ¶ Virgo id est pudicus vel pudica teu. eyn iunckfraw. pol. panna. vnde. Virgo pudicitiam notat etatemq̃ȝ puella. Sed tñ improprie ꝓ virgine pone puellã. Itē virgo dr̃ a vireo es ere sicut vir: q̃a virgo etiã virere debet ꝟtutibus. Inde ꝟguncula. i. parua virgo. vñ. Vir ꝟgo ꝙ parit vireo: ꝟguncula qua sit. Itē a vir r ago dr̃ virago inis: r dr̃ fortis mulier opa viri faciens: sicut Iudith que caput Holofernis abscidit: Vel dr̃ virago quasi a viro acta r formata: r sic Eua dicebatur virago: vnde. Bella virago facit: nos prima virago peremit. ¶ Regio eyn kunigkliche lantschafft. pol. krolestwo. vñ⁹. Est regio regis: comitis ꝓuincia fert̃. Induperatoris dr̃ imperiũ. ¶ Burdo onis est anĩal qd̃ generat̃ ex equo r asina pol. srzebie. Mulus ꝟo gñat̃ ex equa r asino. Itē hidrus est serpens q̃ gñat̃ ex apro r porca. Itē liciscus r licisca dr̃ aĩal qd̃ gñat̃ ex lupo r cane. Muscino onis gñat̃ ex veruece r capra. Tytiron: gñat̃ ex capro r oue: vñ⁹. Burdonem producit equus cõiunctus aselle. Procreat r mulum iunctus asellus eque. Nascitur hidrus apro si porca domestica nubit. Patre lupo gaudet matre licisca cane. Si capra verueci iũgat̃ muscino fert̃. Si capro coeat tytiron edit ouis. ¶ Mare die see oder mer. r dr̃ mare quasi amarũ. Et salum li dicit̃ mare: q̃a salsum est. vñ. Est mare siue salum pelagus quoniã sit amarũ: Itē mare solet per ethimologiam litteralem sic exponi. Mater aquarũ retro euntium. Item dr̃ a est inter mare nti casus r mare ablatiui casus a mas maris. vñ⁹. Femina nulla mare trãseat absq̃ȝ mare. Itē mare habet maria in ntõ actõ r vtõ pluralib⁹ media correpta. Sed Maria Marie propriũ nomen mulieris ꝓducit mediam. vñ. Dum transis maria: habes in honore Mariam. vel sic. Dum transis maria: sit semꝑ in ore Maria. Item mare est valde latum r spatiosum. vñ⁹: Non est in mundo volucris nisi constat hirundo. Que mare transire queat aut est ausa volare.

Lignum. Ambo. Duo. Tertia declinatio. o e a. Ambo. Mango. Virgo Regio Burdo.

Monile. ¶ Monile eyn vorspan. vñ Brecilla. Pectoris est ꝓprie spinter pariterꝗ mo-
Dogma. nile. Ornatus colli torques: sit et auris inauris. Annulus ē manuū: sunt armille
scapularū. Inde pichelides exornat brachia nimphis. ¶ Dogma tis. i. doctri
Doma na pol: nauka. vñ⁹. Si culpare velis: culpabil' esse caueb is. vñ⁹. Dogma tuū sor
det dū te tua culpa remordet. ¶ Doma tis: teu. der virst von dem hausz: est
Poema. superior pars domus. i. virzch domu. vñ⁹. Est domuū doma summū doctrinaꝗ
dogma. ¶ Poema ē dictamen vel metrū factū a poeta: vtš patuit.

sociabis illas lr̄as preponi

C iunges a vel e. d vult i sola preesse.

¶ Dicit ꝙ nom̄ tertie declinatiōs qñꝗ terminaꝛ in c p̄cedentibus a vel e vt
Lac. lac allec. Et qñꝗ d p̄cedit i: vt dauid: ¶ Lac: mleko. interpretaꝛ lr̄aliter q̄si li-
quor albi coloris: ꝛ caret pl̄i nūero. Sed lactis tis hꝫ pluralē numerū: ꝛ s̄cat ꝓ-
prie mleko: vribach: vñ⁹. Lac liquor est mamme lactes pisces tenent in se. Et dr̄
lac a leucos grece qđ est albū latine. vñ⁹. Est leucos albū: lac sit quod dr̄ inde.
Itē a lac dr̄ lacteo es ere. i. lac sugere. Lacto as are. i. lac dare puero. vñ⁹. La-
cteo lac sugo: lacto lac p̄beo nato. Itē infans dū lactet: nutrit dū sedula lactat.
Itē a lac dr̄ lactuca ꝛ est herba quedā frigide nature ꝛ hūida valde: ꝛ ꝓuocat
lac in mulierib⁹ ꝛ rep̄mit lapidē in viris Et dr̄ lactuca q̄si lac exuberans. i. ꝓdu-
cens. Unde dicit mgr̄ in libro de ꝟtutibus herbarū. Frigida lactuce vis cōstat
Allec et hūida valde. Inde pōt plures mansa releuare calores. Itē mansa participiū
a mādo is ere idē est qđ comesta. ¶ Allec est nom̄ piscis cuiusdā gn̄aliter vsi-
tati ꝛ saporiferi. Et dr̄ ab allicio. is ere: q̄a suo sapore allicit hoīes ad cōmeden-
dū. vñ quidā. Allec assatū thuringis est bn̄ gratū. De sola capite faciunt fercula
qñꝗ. Itē s̄m quosdā caret pl̄i nūero. vñ⁹. Allec dixere veteres pl̄i carere. Etiā
aliq̄ dicūt ꝙ hꝫ pluralē numerū sed dr̄ nter: q̄a quidā dicūt allecia: quidā alleca.
David vñ Jo. de Garlan. Est sine scriptura qui fert allecia plura. Atꝗ ꝙ alleca dicat
res est magis apta. ¶ Dauid est propriū nomen viri ꝛ interpretatur vnctus
vel manu fortis. Et est nomen indifferenter declinabile vel indeclinabile. vñ⁹.
Dic dauid ꝛ dauidis indeclinabile si vis. Item enigma. Per medium dauid:
cattus cum pisce volauit.

¶ Arguiꝛ Alexāder est hic diminut⁹: q̄a nō facit mentionē de noībus que hn̄t ꝟ
añ d: vt mogud bogud. Dōm ꝙ q̄uis talia reperiantur declinabilia sunt tamen
gentilia: de q̄bus excusat se autor in tertia parte dicens. Cū sim christicola nor-
mam non est mihi cura. De proprijs facere que gentiles posuere.
¶ Arguiꝛ: autor nō facit etiā mentionē de noībus in i termiatis: q̄ tñ sunt lati-
na vt frugi mancipi. Nec etiā de noīb⁹ in b. vt ioab moab. ꝗ ꝛc. Dicendū ꝙ talia
Mancipi sunt indeclinabilia. ¶ Frugi. i. vtile vel vtilitas: quere infra. ¶ Mancipi
est seruus captus vel ancilla capta ad seruiendū. Sed emancipi vel nemancipi
dr̄ liberatus a seruitute. Tñ mancipi pōt esse datiui casus a manceps. sil'r a man-
cipi ab emanceps: ꝛ nemancipi ab nemanceps. Et dr̄ manceps vel mancipi quasi
manu captus. Et emanceps vel emancipi dr̄ liberatus ab illa captione. Simil'r
nemanceps ꝛ emancipi dicitur quasi non captus.

talis lr̄a cum omni iungi

L cum vocali patietur qualibet addi

¶ Dicit ꝙ oēs vocales pn̄t p̄cedere l in ntō singl'i. Exm̄ de a vt anial: de e vt
Animal mel: de i vt vigil: de o vt sol: de v vt cōsul. ¶ Anial teu. eyn thier. pol. zwierz
Tribunal In dr̄ h ꝛ hec aial is ꝛ hoc le, sed raro vtimur. ¶ Tribunal. i. sedes iudicis: ꝛ dr̄

alio noīe tribunale. vn̄ᵘ. Sedes p̄sbiteri fit iudicis atq̈ tribunal. Itē Grecista
Rex soliū: doctor cathedrā: iudexq̈ tribunal. Possidet atq̈ sedem p̄sul: p̄torq̈
curulem. ¶ Sal hꝫ plura sc̄ata: p̄mo sc̄at p̄latū. Scd̄o capit̄ ꝓ mari: ⁊ dr̄ q̄si
salsum vel salum ꝑ sincopam. Tertio idē est ꝙ sapientia. Vn̄ de ap̄lis legimus:
vos estis sal terre: Quarto sc̄at ꝯdimentū oris quo mediante solent cibaria de
coqui. Quinto sc̄at cibū conditū: vn̄ legitur. Et recordati sunt salis qd̄ cōmede
bant in pallatio regis. Vltimo sc̄at reprehensionē: ⁊ sic dicit Eberardus. Ver
baq̈ cū salibus asperiora dabant. vn̄ Io. de garl. Est sal p̄latus: equor sapiētia:
signat. Sal pultes condit: sal fit cibus ⁊ rep̄hendit. Item alia metra. Sal neu
tri gn̄is condimentū notat oris. Hic sal si dicas id quod sapientia signat. Cuius
plurale reprehensio dicitur esse. Vel aliud metrū. Hoc sal ore sapit: hic scire dat
hi reprehendit. Item nota ꝙ sal mas. gn̄is sc̄at sapientiā: tn̄ rarissime taliter vsi
tatur. Vnde sacerdos raro in baptismate dicit: accipe salē sapientie: sed accipe
sal in neutro gn̄e. Sic etiam dici p̄ōt ꝙ apostoli fuerūt sal terre. i. condimentum
terre: q̄a sicut ꝯdimentū preseruat cibū a putredine vermiū: sic ap̄li preseruabāt
christianos a putredine infidelitatis. Item sal hꝫ quattuor bonas conditiones.
vn̄ᵘ. Desiccat humidum sal: nō sapidumq̈ saporat. Subtiliat grossum: fetorem
pellit odorū. ¶ Mel est examen apiū teu. honick: pol. miod. Et venit a melle
se in greco qd̄ est apes in latino. Et a mel venit mellifico as are. i. mel facere. Et
mellifluus a um. i. abūdans in melle ⁊ dulcedine. Et occimel. i. potus medicina
lis ex duabᵘ partibus ⁊ vna mellis cōfectus ⁊ hycodromel. i. potus medicinalis
ex melle ⁊ aqua factus. Et mellicratū. i. potus dulcis ex vino ⁊ melle cōfectus.
vn̄ᵘ. Mel fert mellifico: si nectis mellifluusq̈. Occimel hycodromel mellicratū
socies his. Itē deceptores dicunt̄ habere mel in ore eorū: fel in corde: vn̄ᵘ. Qui
mel in ore gerit: ⁊ me retropūgere querit. Eius amicitiā nolo mihi sociam. Itē
Mel portas ore: sed fel latitat tibi corde. ¶ Fel dy gal. pol. zolcz. ⁊ dr̄ fel cō
mouere iram: splen facit ridere: ⁊ iecur amare ⁊c̄. vn̄ᵘ. Cor sapit ⁊ pulmo loquit̄
fel ꝯmouet iram. Splen ridere facit cogit amare iecur. Itē fel capit̄ sepe ꝓ fal
lacia ⁊ deceptione. vn̄. Sub rubea pelle vix est aliq̄s sine felle: ¶ Vigil dicit̄
aliq̄s vel aliqua vigilans. Itē vigilia lie. i. vigilatio. Item vigilia dr̄ etiā ꝓfe
sti scz prima dies an̄ festū: q̄a in primitiua ecclesie christiani inter festū ⁊ ꝓfestū
consueuerūt vigilare in orōibus ⁊ ꝯtemplatiōibᵘ. Sed romani pōtifices viden
tes pp̄lm in tenebris ambulantē. s. orōnes postponere ⁊ turpitudines exercere:
mutauerūt illā vigiliā in ieiuniū: ⁊ sic ꝓfestū sctōꝝ ex p̄ma institutiōe adhuc dr̄
vigilia: cū tn̄ melius nūc diceret̄ ieiuniū. ¶ Pugil eyn kempffer: boiarzyn. vn̄
q̄dā de chr̄o sic loquit̄. Est pugil fortis q̄ frangit vincla mortis. ¶ Sol dye
sonne. Itē sol ꝑ ethimologiā litteralē dr̄ sup̄ oīa lucens. Et interpretat̄ sol q̄si
solus lucens: q̄a dū sol ortus est sup̄ nostrū hemisperiū: tūc oīa sydera obfuscant̄
in lumie corū. Itē sol sic diffinit̄. Sol est oculus celi: viator mūdi: splendor firma
menti: celsitudinis pulchritudo: horarū ⁊ tp̄m diuisio. ¶ Consul eyn ratgeb:
radcza: ⁊ dr̄ a cōsulo is ere qd̄ vno mō sc̄at ꝯsiliū dare. ⁊ tūc regit dtm̄. Alio mō
sc̄at ab alio consiliū petere: ⁊ tūc regit actm̄: vt consulo te: posco tibi: cōsulo con
siliū do. Itē dr̄nt ꝯsultus ⁊ cōsultor. vn̄ᵘ. Cōsultor poscit qd̄ ꝯsultus hn̄ noscit.
Sit Catho ꝯsultus: ꝯsultor filiᵘ eiᵘ. Nā ad ptm̄ consul immo valet futurū.

illam lr̄am adde .i. alijs q̄ttuor vocalibus.

N v nō iunge. reliquis vocalibus adde

¶ Dicit ꝙ nos debemᵘ adiūgere hāc lr̄am n cū oībᵘ vocalibᵘ p̄terq̈ cū v. Exm̄
de a vt tytan: de e vt nomen: de i vt delphin: de o vt demon. ¶ Tytan. i. sol: et

Sal. Mel. Fel. Vigil. Pugil. Sol. Consul. N. Tytan

intepretatur illuminator: ¶ Sed sol dicit q: solus lucet. vñ Gre. Dicit hinc tytan. quia non illuminat vt sol. Q: solus luceat sup omĩa sidera celi. Et qa res omnes exterminat hinc fit apollo: Quodq; voco plenus hinc phebus dicit esse. Aut etiã pheb⁹ fit q nouus eẽ pbat ¶ Nomẽ eyn nam. polo. imie. ¶ Omen geluck. polo. fortuna. vñ⁹. oib⁹ ẽ noĩa: sed nõ ẽ oib⁹ omen. ¶ Itẽ nom ẽ equiuocum. vñ⁹. Nomẽ. pars. fama. virtus ppriũ quoq; nomẽ. ¶ Itẽ equocationes huius dcõis nomẽ ponunt a Io. de garlan. cap. viij ¶ Delphin ẽ magnus piscis q̇ ⁊ ceta dr: teu: waluisch. pol. wielorib. Itẽ delphinis vel delphios: ⁊ etiã delphin⁹ ni est q̇dã piscis marinus q̇ voces hoim sequit. Uel q̇a tales pisces simphoniam gregatim faciũt. vnde Ouidius. Inde nr̃os curuus nouit delphinus amores: ¶ Demõ der teuffel. dijabel. ⁊ interpretat sciẽs. vñ Gre. Est demõ sciens q̇a nascit hinc calodemon. Itẽ. Dr hinc demon q̇a plurima nouerit vsu. Demon quo poterat nulla rõne venire. Illuc legatos iussit adire suos. Item. Demõ sedebat braccam cũ reste suebat. Si nõ pulcra tñ ẽ connectio firma. Itẽ demõ languebat monach⁹ bon⁹ eẽ volebat. Sed dñ ɔualuit mansit vt añ fuit.

Nomen. Omen. Delphin. Demon

vocali illã lr̃am illã lr̃am vocalibus

Cuilibet r iũges. S insup oibus addes

¶ Dicit q in tertia declinatõe oẽs vocales pñt pcedere r ⁊ etiã s: de r vt torcular: pr: martyr: soror: fur: de s mas: diues: panis: mos: mus. ¶ Torcular eyn weynpresz: ader eyn kalter fm aliquos. pol. prasza. ⁊ dr instrumentũ aptũ ad torquendũ vinũ ex vuis siue botris. Et dicũt q̇dã q dz eius media sillaba corri. contra quos sic dicit q̇dã metrista. Sub torculari merito debet cruciari. De torculari q̇ vult mediã breuiari. ¶ Exẽplar. i. liber. sed exm̃ est qð scribit ⁊ trahit ex exemplari. vñ exẽplar liber est exm̃ qð trahis inde. ¶ Pr eyn vater. ociecz. Et dr pr ml'tis mõis: vñ Gre. Est pater hic cura: pr ẽ alijs genitura. Hic pater etate pr ille vocat honore. Ac summũ regẽ vocat ipsa creatio patrẽ. ¶ Paup. i. inops. teu. arm. pol. vbogi. q̃si pauca potẽs: vel q̃si pauca impetrãs. vñ⁹. Dũ morit diues ɔcurrũt vndiq; ciues. Dũ paup morit vix vnus adesse videt. ¶ Martyr eyn merterer. meczenik. Et dr q martyr in greco idẽ est q testis in latino: q̇a martires testificati sunt christũ crucifixũ eẽ verũ deũ ⁊ hoiem p effusionẽ sanguinis. Itẽ fm beatũ Bernhardũ martiriũ põt esse sine effusione sanguis in triplici statu. Prĩo in diuite qñ est sobrius. Scðo in paupe qñ est largus. Tertio in iuuene qñ est castus. vñ⁹: Dant tria martiriũ sine sanguinis effusione. Dis sobri⁹: paup largus: iuuenis quoq; castus. Itẽ btũs Grego. dicit q triplex martirium põt esse in quocunq; christiano sine sanguinis effusione scz patientia aduersorũ: cõpassio afflictorũ: ⁊ dilectio inimicorũ. vñ⁹. Tripliciter morior aduersa ferens patienter. Cõpatiens passis: meliora volens inimicis. ¶ Soror eyn schwester siostra. ⁊ interpretat q̃si sociosum habens cor. Sororcula. i. parua soror. ¶ Humor feuchtikeyt. vilkoscz. ⁊ dr̃nt humor verbũ passiuũ ab humo as are. qð est idẽ quod sepelire: ⁊ humor humoris nomen substantiuũ. vñ⁹. Me terret q humor: sed nõ q meme madet humor. Item humor verbũ pma breuis: sed humor nomen est prima longa. ¶ Fur eyn diep: zlodziej. Unde furari teuto: stelen: krascz. Unde hospes vbi fur est ibi furari leue nõ est. Item hospitio furum ibi furari tibi durum. Item fur dicit a furnus furna furnũ id est obscurus. Sed furnus substantiuũ teutho. eyn ouen. pol. piecz. Et differunt fur ⁊ latro. vnde versus. Fur nõ est latro: quia tempore fur rapit atro. tempore non atro rapit omnes res sibi latro. ¶ Item ater atra atrum: teuto. finster ader schwartz. pol: ciemnoscz. ¶ Mas maris teu: eyn man. poloni. mauz. Inde masculus id est paruus mas.

Torcular. Exẽplar. Pater. Pauper. Martyr. Soror. Humor. Fur. Mas.

Inde maritus.i.vir mulieris.vide supra. ¶ Diues teu. reich: bogaty.vñ᷒. Diues eram dudū me fecerunt tria nudum. Alea: vina: venus: tribus his sum factus egenus. Itē. Nō est in mōdo diues q̄ dicit abundo. Item. Diues semp hiat vt maior pars sibi fiat. Lis id est bellū vel controuersia: teu.krieck. pol. swada. et est ppꝛie inter viros. vñ Grec. Litem dant hoies: obiurgant mulieres: Rixantur canes altercanturqꝫ sophiste. ¶ Panis brot: chleb. Inde dꝛ panifico as are id est pinsere. Et panifex.i.pistor. Item Caseus ꝛ panis sunt optima fercula sanis. Item panis habens oculos: nō seruans caseus vllos. Et pulli: fulti pisces senes ꝛ adulti. Horū pastura nō est sanis nocitura. ¶ Mos id est consuetudo teu: eyn gewonheyt. zwyczaij. vñ᷒. Hic mos est genti panis prebet habenti. Et differunt mos in singulari nūero: ꝛ mores in plurali nūero. vñ᷒. Mos consuetudo: virtutes dicito mores. Itē a mos dꝛ morosus a um.i.morigerat᷒: et tūc est prima longa. Sed morosus p̄ma breuis deriuat a mora: ꝛ est idē qꝺ tardus q̄si morā faciēs. vñ. Me mos morosum: mora me facit eē morosum. ¶ Mus teu: eyn mausz: mysz. Mus in greco est terra in latino. Iñ venit mustū.i.recens vinū. Et mussio onis.i.vermiculus bibens vinū. Itē murilegus.i.cattus quasi mures legens.i.capiens. vñ᷒. Bella gerunt mures vbi murilego caret edes. Itē mus miser est antro q̄ solo claudit vno. Item Mus satur insipidam diiudicat esse farinā. ¶ Enigma Tota domus nihil est: si demit altera pars est.

Diues · Panis · Mos. · Mus.

illa lr̄a p et   tribuitur   vocalibus   iuncta

B quoqꝫ p̄posita dat oibus s sociata.

B

¶ Dicit ꝙ illa littera b p̄posita huic littere s dat oib᷒ vocalib᷒.i.oēs vocales p̄nt p̄cedere b s. vt arabs: celebs: calibs: scobs: vrbs.

¶ Arabs dꝛ aliq̄s vel aliq̄ de arabia. Est aūt arabia regio in qua thus abundat. ¶ Celebs.i.sctūs: ꝛ p̄m Hug᷒.interp̄tat q̄si celestē vitā ducens. ¶ Calibs: stahel: stal. ꝛ sic ē mas. g᷒. Aliq̄n aūt calibs dꝛ pplus tractans ꝛ cudens calibē: et sic est g᷒ cōis. Et sp venit a caleo es ere: q̄a tractantes calibem ex labore sepe calesiūt. ¶ Scobs smiecꝫi: dꝛ immūdicies q̄ reijcit p scobā extra domū. vñ Grec. Scoba domū purget scobs est qꝺ mittit extra. Alij tñ dicūt ecōtra.s. ꝙ scobs est instrumentū quo dom᷒ mundat: ꝛ scoba immūdicies q̄ mittit extra. vñ᷒. Scobs est quo purgo: sed scoba qꝺ ede repello. Item est alius q̄ aliter dicit ꝛ melius ꝙ scobs est instrumentū ferreū quo lignū planat: vel quo aspera ꝛ dura mundant. Sed scoba est instrumentū ex paruis v̄gulis arborū cōpositū. In q̄busdam terris cōponit ex merica: ꝛ est instrumentū quo pulueres mittunt extra domū sicut dicit in euangelio. Inuenit eam scobis mundatam ꝛ ornatam. vnde differentia. Vilia scoba leuat scobs scobis aspera tollit. ¶ Urbs est opidum vel ciuitas. Inde vrbanus q̄si in vrbe natus. Et ponit sepe transsumptiue pro faceto. Item facetus dicitur quasi bene loquens. Item ꝙuis vrbs non habet immediate v añ b s tamen habet mediante r ꝛ hoc sufficit.

Arabs · Celebs · Calibs · Scobs. · Urbs.

hec terminatio   hec terminatio   inuenitur

Vls vt puls seq̄t. ꝫ ens vt hyēs repit.

Vl · En

illā litterā   .s. vocalibus

N si preponas s oibus addere debes.

N

¶ Dicit ꝙ si p̄ponas n añ s: tūc oēs vocales p̄nt p̄cedere n s: vt amans: mens: tirins: mons quincuns. ¶ Puls.i.pulmentū: ꝛ est ꝯfectio ex aqua ꝛ farina: et capit p pulmēto licet improprie. vñ. Puls dabit sero quādo sepultus ero. Itē

Puls:

Hyems: Amans Dodrās. Quadrāſ Mens. Tirius. Mons. Lucus Quincūs

Diligo pulmentū: quia nō est lesio dentiū. ¶ Hyems der vinter, polo. zima. ꝛ est ꝯm vulgus medietas totius anni. quia ꝑpter tediū frigoris apparet dimidius annus: ꝛ sic ꝯm poetas transsumit ad significandū quamlibet tēpestatē aeris Sed ꝯm astronomos computistas ꝛ veros pħos quattuor sunt partes anni. vñ Uer petro detur. estas exinde sequet. Hanc dabit vrbanus autumnum simphorianus. Festum clementis caput est hyemis venientis. ¶ Amans id est amator ꝛ dicit ille qui amat aliquā rem vel personā. Et potest capi nominaliter vel participialiter. quando ergo regit gtīm: vt amans vini: tunc est nomen. sed quādo regit actīm. vt amās vinū tūc est participiū. ¶ Dodrans eyn gewicht von neunloedt. q̄a dodrans ꝯtinet ꝯm Isidorū ꝛ Britonē nouē vncias: ꝛ vncia ē duodena pars assis: ꝛ as dicit in aliquibus locis libra. Nam in diuersis partibus terre habent he partes ponderis diuersa nomina.

¶ Quadrans est quarta pars assis vel obuli id est denarij. ꝛ sic patet (ex quo as est equocum quia significat pōdus vel denariū) ꝙ etiā dodrans et q̄drans significantia partes assis possunt capi equoce scilicet pro partibus ponderis vel pro partib⁹ denarij. ¶ Mens theuto: gedechtnisz. ꝛ dicit a verbo defectiuo memini. ꝛ sic mens dicitur anima in quantum anima meminit. Item nil ornat factum nisi mentis sola voluntas: Demens id est furiosus. ꝛ dicit demēs quasi de mente destitutus: vñ Nefarium demens deus a me sis bone demens. Ibi ponit differentia inter demēs participiū ꝛ nomen. ¶ Tirius est ꝓprium nomē cuiusdam opidi. ¶ Mons dicit a moueo es ere ꝑ contrarium. quia minime mouetur: ꝛ illorum sunt multa. vnde versus. Lucus et officium bellum libitinaq; parca. Ista per antiphrasim dicuntur nomina monsq;:

¶ Lucus. i. nemus. ꝛ dicit a luceo es ere ꝑ contrariū q̄a minime lucet. nā ꝑpter densitatem arborū lucus non potest recipere radios solis ꝛ apparet luc⁹ a lōge tanq; vmbra ꝛ tenebre. ¶ Itē officiū teuto: ampt. polo: vrzad. Et dr ab officere id est cōtra facere vel nocere ꝑ contrariū: q̄a officiū minime nocet sed ꝓdest vnicuiq;. ¶ Item bellum eyn streyt. polo. valka. Et dicit q̄si valde bonū ꝑ contrariū q̄a minime bonū est. Itē bellū habet plura synonima. s. pugna p̄liū ala ꝛc. vñ Conflictus bellum congressus ala duellū. Obsidiū mars atq; rebellio p̄lia pugna. Sunt acies guerra ꝑdictis associāda. ¶ Itē libitina est instrumentū quo portatur feretrū teu: eyn baer. Et dicitur a libet. i. placet ꝑ contrariū: q̄a minime placet. Item parca. i. furia infernalis teu. hellische wutunge. ꝛ dicitur a parcendo ꝑ contrarium q̄a minime parcit. ¶ Quincuns est pars assis cōstans ex quinq; vncis ꝛ non dicitur respectu totius assis. quia nec multiplicatus nec duplatus nec triplatus reddit aliqualiter suum totum.

illa vocalis — vocalibus — pones.

Nō v sed reliquis s p preeunte locabis

¶ Dicit ꝙ omnes vocales possunt precedere p s preter v. vt daps adeps: stirps ꝛ inops.

vocales — precedunt — adiuncte.

Non i sed relique preeunt r s sociate.

Daps.

¶ Dicit ꝙ oēs vocales possunt ꝑcedere r s. ꝑter i vt pars. iners: mors. tyburs ¶ Daps. i. epulū esca vl' cibus teu. speysz. ꝛ caret ntō casu ꝯm vsum tñ ꝯm artē nō repugnat hr̄e ntīm ꝛ talia sunt plura. vñ⁹. Nomia sunt septē que casibus in tribus extant. Singula si fuerit sed nil pluralia perdūt. Uis vicis. ꝛ sortis ꝑcis necis. ꝛ dapis. ꝛ plus. ¶ Plus caret trib⁹ casib⁹. scz ntō actō ꝛ vtō singlari

nūeri ꝛ hoc solū in feminīo ꝛ masculīo gn̄ibus: ¶ Itē differt dapes apes pes et es. Unde tale datur enigma. Quinqꝫ cibāt bis bona volāt, tria stāt duo pulsant. ¶ Adeps teu. fettigkeyt. polo. tlustocz. scꝫ: piguedo itus existēs: puta. que adheret intestinis. vnde Grecista ponit dr̄am inter ista noīa adeps. aruina pinguedo. vn̄. Intus adeps aruina foris: ꝛ pinguedo queuis. Et dt magister in historijs de triplici adipe scꝫ cordis epatis. ꝛ ren̄. ¶ Itē adeps epatis dr̄ alio nomine reticulum. quia disposita est ad modū parui retis.

¶ Puls. ¶ Adeps.

Item adeps dr̄ aliq̄n pinguis ꝛ optima farina frumenti. ¶ Seps eyn schlank ader eyn tzaun vmb eyn garten. i. hortꝰ seu serpēs. Itē seps īdeclīabile vl' seps sepis est q̄dā exiguus serpens. qui non solū carnē verūetiā ossa suo veneno cōsumit: vn̄ Lucanus Ossa dissoluens cum corpore tabificus seps. Itē seps quando ꝑcat hortū tūc melius dr̄ seps sepis. vt parebit ibi. Es longam mutabis in is.

¶ Seps.

¶ Stips est obulus. teuto. eyn phennigk. ꝛ dr̄ ꝓprie pondus precij quod seruientes in armis recipiunt. In̄ stipendium id est tale premiū datum pro stipe. Et dr̄ stipendiarius qui seruit pro tali premio. Antiquitus enī solebant homines soldarijs suis premiū suum magis appendere q̄ numerare. Et sic dr̄ stipendium a stipe pendenda. Itē stipus stipi dicit̄ mendicus quia mendicis solēt dari stipes id est obulos. Sed stix stigis est furia vel pena infernalis teuto. hellische peyn. Unde Grecismus Stips stipis est obulus stix stigis atra palus. ¶ Inops id est pauper. Et ꝯponit̄ ab in quod est sine ꝛ ops quod ē terra. vl' auxiliū quasi sine auxilio vel terra. Un̄ Nullus censet̄ tam pauper inopsqꝫ putet̄ Quin cito ditet̄ deus huic si ꝓpicietur: In̄ inopia Ops est equiuocū. vt ptꝫ ibi Terra fit ops.

¶ Stips ¶ Inops

¶ Scrobs teu. phuel. s. lacus quē fecit scropha id est porca fodienda terrā cū ore suo. ¶ Cops copis. i. diues vel opulentus. q̄si cū opibus et est gn̄is oīs Inuenitur tunc cops indeclinabile feminini gn̄is ¶ Scobs potest etiā scribi per b. ꝛ supra expositū est ibi B quoqꝫ ꝑposita: Un̄ differentia Fecūdus cops est dea terre fertilis ops est. Fex domū scops. mūdat fossaqꝫ scrops est. ¶ Pars eyn teyl. polo. czescz. Inde particula id est parua pars. vn̄ꝰ. Si fueris quarum diuisor particularū. Hāc discas artē meliorē suscipe partē. ¶ Ars. i. sciā teu. kunst ader weyszheyt. polo. nauka. vn̄ꝰ. Quicq̄d agūt artes eg sp ꝑdico ꝑtes. Artes ꝑ ꝑtes nō ꝑtes disco ꝑ artes. Itē q̄ nescit ꝑtes ī vanū tēdit ad artes.

¶ Scrobs. ¶ Cops: ¶ Scobs ¶ Pars. ¶ Ars.

¶ Iners id est ignarus teuto: vnweisz. polo. nieumiecietny. q̄si sine arte. Inde inertia id ē ignorātia. Nota metrū. Filia subtilia net iners subtilia fila: Itē tilia teuto. eyn lynden baum. polo. lypa. ¶ Solers teuto. kluck. id est cautus sapiens ꝛ ingeniosus. Unde Exiguo pulchram ducit solertia vitam. ¶ Mors. teu. der toet. polo. smiercz. Et interpretat̄ q̄si mordens omnia rostro suo. vn̄ꝰ. Mors resecat: mors oē necat qd̄ in orbe tenet̄: Mors iuuenes capit atqꝫ senes nulli miseretur: Mors nimis est nequam: quia nulli parcit et equam. Dat cunctis legem tollit cum paupere regē. ¶ Sors ē equiuocū: quandoqꝫ ꝑcat fortunam vel euentū: quandoqꝫ ꝑcat deam fortune. Tertio ꝑcat ꝑcium capitale: ꝛ sic dicit̄ in iure. Quicq̄d recipit̄ vltra sortē vsura est. Unde Grec. Sors notat euētum: capitale deniqꝫ fortune. Item sors etiā ꝑcat partem terre: sicut possessiones quas filij israel habuerunt: dicebant̄ sortes: ꝛ sic Hierusalem fuit de sorte beniamin. Itē sors q̄nqꝫ ꝑcat ꝯiecturā. vn̄ dr̄ Uetule multū sciūt de sorte. Item sors etiā importat electionē: vn̄ dr̄. Et cecidit sors sup Mathiam vn̄ Ioānes de gar. Conijcit: atqꝫ tenet: sors dat seriem: capitale: Casum fortunam. de multis elegit vnum. ¶ Tyburs tyburtis est proprium nomen ciuitatis vel opidi. Inde tyburtus ta. i. aliquis vel aliqua de illa ciuitate.

¶ Iners. ¶ Solers ¶ Sors. ¶ Tyburs.

.s.nos   hoc nom̄   hoc nom̄   sociare.

Dicim⁹ aes vt p̄es. aus vt la⁹ iūgere debes

Dicit ꝙ nom̄ tertie decliatiōisq̄n̄cꝙ fiat i aes vt praes q̄n̄cꝙ in aus vt laus fra⁹.

hoc nomen.   sociabis.

Irps vt stirps iūges v solā t sociabis.

❡ Dicit ꝙ q̄n̄cꝙ noīa tertie decliatiōis terminant in irps vt stirps: ⁊ q̄n̄cꝙ in t vbi sola vna vocalis scilicet v precedat vt caput.

illa: littera.   sustinebit.   .i.cū oī.

X cū vocali patiet q̄lib; addi. cq; ꝯiūx⁹

.s.tertia declinatio.   ista nomina.

Alx anx arx vnx.

Alx dabit anx arx vnx. vt calx lex arx q̄

❡ Dicit ꝙ hec lr̄a x p̄t addi cū oībus vocalib⁹: vt pax lex nix nox nux Et aliq̄ reperiunt in alx vt calx: in anx vt lanx: in arx vt arx. in vnx vt cōiunx. ❡ Praes siue pres ē equocū. vn̄⁹. Pres diues: pres possessor: pres ē mediator. Inde p̄sidium quasi predium ⁊ est hereditas sita ante edē. ❡ Es eris teut: gelt: pol. miedz. ⁊ dr̄ ab aer aeris: quia es multū h; de aere. Itē si careas ere cupiet te nemo videre. ❡ Laus lob. po. chuala: ❡ Fraus betrigklich. polo. zdrada. Et nō reperiūt pl'ra noīa i aus nisi hec duo noīa. vn̄ Io. de gar: Sūt finita p aus tm̄ duo noīa laus fraus. De istis noīb⁹ vide ibi. Es eris dabit: ❡ Stirps masculi gn̄is est radix vl' trūcus arbor;. S; stirps femi: gn̄is ē origo vel ꝓgenies. vn̄⁹. Stirps bona plantauit stirpem qui vina creauit. ❡ Caput dr̄ a capio: q̄a capit in se quīcꝙ sensus tā interiores ꝙ̄ exteriores. Itē caput dicit aliq̄n̄ principiū alicuius rei: aliq̄n̄ finis: aliq̄n̄ superior pars dicit caput ⁊ inferiores ptes dicūt membra Sic chr̄us dr̄ caput nr̄m: ⁊ nos fideles dicimur mēbra eius. Itē aliq̄n̄ ē suggestio mala Vn̄ legit Genesis. iij. Ponā inimicitias inter te ⁊ mulierem et ipsa cōterret caput tuum. Aliquādo est sponsus. vt vir est caput mulieris. vnde Io. de gar. Ceruix p̄ncipiū finis suggestio: sponsus. Christus. defensor exorit ꝙ̄ caput. ❡ Par teu. fride. polo. pokoy. ⁊ ē nom̄ absolutū: q̄a nō eget aliq̄ determiatiōe: q̄a nō dicim⁹ bona pax. q̄a pax ī se ē bona. Loq̄x ē ille q̄ ml'tum loq̄t. vn̄⁹. Si cupis pacē: linguā ꝯpesce loquacē. Nō dom⁹ ē pacis vbi regnat līgua loquacis. ❡ Lex ē ius scriptū. Et multiplex inuenit: sc; lex aq̄lea: lex ꝯmissaria lex cornelia: lex duodecim tabularū: lex iulia: lex falcidia ⁊c̄. quarum determinatio nō est presentis speculatiōis. ❡ Itē non sunt digna legi q̄ sunt ꝯtraria legi. Exlex id est ꝓscriptus vl' extra legē cōmūitatis destitut⁹. vel qui sine lege diuina vel naturali viuit. vn̄⁹. Exlex qui viuit merito sine lege peribit. ❡ Nix teu: schne: pol. snieg. ⁊ dr̄ a ningo is ere: teu: schneien. vn̄⁹: Aut pluit aut ningit aut nr̄a pedisseq̄ mingit Sub niue quod tegit dum nix perit omne videt. Nix glacies ⁊ aqua tria nomina res tamen vna. Sic de personis tribus extat trinus et vnus. ❡ Pernix id ē velox vl' nociuū. vn̄⁹. Pro pernice citum: pro pernice dico nociuū. Pernitor primū p̄neco dat reliquū. Qui necat est pernix: festinat currere pernix. Itē pernitor eris est pfecte niti: ⁊ capitur pro velociter: currere vel laborare. Sed p̄neco p̄cat multum necare. i. nocere. ❡ Nox die nacht: ⁊ ē absentia solis. Et dicit noctin vel nyctin grece quod est obscurum latine: q̄a nox ē obscura. Vn̄ dicit nocticorax eyn nachtewl. Pernox dicit vigilans tempore nocturno. Inde pernocto as are id est per noctem vigilare vel orare vel aliquid

Marginalia: Praes. — Es — Laus. — Fraus: — Stirps — Caput — Par — Loquax. — Lex. — Nix. — Pernix. — Nox.

huiusmodi facere. ¶ Nux dicit᷑ arbor vl' fructus illius arboris ⁊ sic fructum vel arborem ſcat. Et talia nomina sunt tria que ſcant lignum cum fructu. vn̄ꝰ. Ficus castanea Nux tria nomina tantum. Lignum cum fructu sub eodem nomine signant: Item nux dicit᷑ a noceo es ere per antiphrasim: quia minime nocz vel q̄a nocet veneno. Item nux saluia ruta principaliter sunt remedia cōtra venenum quādo demane simul sumunt᷑ vel dicit᷑ nux a noceo: quia nocet qn̄ in nimia quantitate sumit᷑: ⁊ sic dicitur versus. Unica nux prodest: nocet altera tercia mors est: supple reumatis veneni: quia nuces sunt naturaliter calide ⁊ sicce et ergo valēt cōtra flegma: et ꝓ ꝯn̄s sumi debent pꝰ pisces: eo ꝙ oēs pisces sunt flegmatici: vn̄ꝰ. Post pisces nuces post carnes caseus assit. Item ꝙ nux abundanter sumpta noceat ptz vn̄ꝰ. Nux: oleū: nudūq̧ caput: crudum q̧z pomū. Ulnum non paucū faciūt sup om̄ia raucū.

Nux

Lux.

Lux teu. licht: ⁊ dicit᷑ ꝓprie sub a corpꝫ lucidi. Sꝫ lumen est cādor vl' splendor manās a luce: tn̄ illa dr̄ a in cōmuni vsu nō seruat᷑. vn̄ꝰ Cādele fulgor lux est: cādelaq̧ lumē Lux a natura: sed lumen materiale. ¶ Calx mas. gꝫ est posterior pars pedis sed calx fei gꝫ ſcat cementū teu. kalck: q̄a cemētum in q̄būsdā terris fit ex calculis adustis: vn̄ꝰ. Pars pedis est hic calx: cōbustus calculus hec calx. Calx mas pungit equum: sed stringit femīa murum. Itē calculꝰ etiā ſcat lapidem vn̄ fit calx: ⁊ habet plura ſcata vt ptz ꝯ.

Calx

¶ Arx est summitas cuiuslibet rei: ⁊ est idem q̄d coclea. i. turris q̄ munit ⁊ defendit ciuitatē. vn̄ꝰ. Arx docet: arx munit: arx regit ⁊ feritidē. ¶ Lanx ē lata scutella. vn̄ꝰ. In festo pasce portant᷑ lagena lance. Lanx tribꝰ vna dat᷑: duplex manꝰ ingrediat᷑. Cui lanx longinq̄ sunt illi dāna ꝓpinq̄: Item lances sunt scutelle pēdentes in libra ⁊ hinc lanx qn̄q̧ ponit᷑ ꝓ libra. vnde homerus Sustinet aratro eq̄li pondere lances. Un̄ bilanx. i. statera duas habens lāces. Phalāx est turris ordinata ad bellū vt patuit ibi. Primo plurali. in ṗma declinatiōe in expositiōe huiꝰ nois phala. ¶ Cōiunx dr̄ indr̄nter vir seu vxor in matrimonio cōstitutꝰ: eo ꝙ tūc vir ⁊ mulier sub vno iugo ꝯiungunt᷑: tn̄ in Catbone punit᷑ pro viro. vn̄ꝰ. Nil temere vxori de seruis crede querenti: Sepe tamen mulier quem ꝯiunx diligit odit. Item pro muliere capitur in theodolo. Adam primus homo fuit in viridi paradiso. Coniuge viperiū donec suadente venenū. Hausit eo cūctis miscēdo pocula mortis: Sentit adhuc ꝓles q̄d ꝯmisere parētes. Item cōiugis irate noli maledicta referre.

Arx

Lanx

Phalanx

Coniunx.

¶ Nota ꝙ tertia declīatio habꝫ decē terminatiōes lr̄ales scꝫ. a. e. o. c. l. n. r. s. t. x. ⁊ hoc ſm Donatū: sed Alexāder addit vnā scꝫ d. Et habet termīatiōes syllabas circiter septuagita. scꝫ a e o ac ec id al el il ol vl. an en in on. ar er ir or ur. as es is os vs. abs ebs ibs obs vbs. vl ems ans ens ins ons vns. aps eps ips ops. ars ers ors vrs. irps aes aus vt. ax ex ix ox vx alx anx vnx arx erx irx. ⁊c̄.

Nota.

facit tertie declinatiōis casum ntō associata.

Format nomē in a gtīm tis sibi iūcta

De Gtō A.

¶ Dicit ꝙ nomen tertie declinatiōis in a terminatū facit gtīm singularem addendo tis vt: enigma enigmatis.

¶ Arguit᷑: noīa tertie declīatiōis nō habēt tis in gtō. Probat᷑: q̄a felix ē tertie declinatiōis: ⁊ tn̄ nō hꝫ tis in gtō. Dōm ꝙ regula intelligit᷑ qn̄ ntūs termīat᷑ i a

¶ Cōtra ntūs in a termīatꝰ non habet tis in gtō: vt patet: quia scāna termīat᷑ i a: ⁊ tn̄ nō hꝫ tis. Dōm ꝙ regula intelligit᷑ de ntō singu. ¶ Cōtra nomē terminatum in a singularis nūeri nō hꝫ tis in gtō: vt pascha: erḡ ⁊c̄. Dōm ꝙ qn̄ pascha ē tertie declinatiōis tūc habet tis in gtō. Ubi nota ſm ṗscianū ꝙ noīa tertie dclinationis in a quondam fuerunt prime declinationis: vt dicit᷑ dragma dragme vl'

dragmatis: pasca pasce vel pasca pascatis. Et aliqua de istis sub illa terminatione um olim erant scde declinationis. vt poema poematis vel poematū poematiuū. Que dat terna per a. quondam dederat quoqꝫ prima. Atqꝫ scda tibi sed in vm prius hecqꝫ dabant tunc.

terminatioēs gti — sicut — hoc nomen — hoc nomen

E. **Is faciens ex e veluti mare siue cubile.**

Dicit ꝙ nomē tertie declinatiōis in e mutat e in is in gtō. vt mare maris:

in gtō — nomē in do — nomen in go

O Excipit. **Onis habēs ex o sed inis do pficit ꝛ go**

in feminino — hoc nomen — iungatur — hoc nomen

Femineo gñe. nemo sociatur homoqꝫ.

ista nomina — cū illo nomine — hoc nomen

Ordo vl' margo cardo cū turbine ỽgo

vt appollinis — in gtō — in gtō

sic ꝛ apollo facit brito britō/ caro carn/

Dicit ꝙ nomē tertie declinatiōis in o terminatū hꝫ onis in gtō: vt sermo sermonis. Tūc ibi. Sed inis do ꝛc. Dicit ꝙ noīa femī gñ in do vel in go hñt inis penultia correpta: vt cupido cupidinis. Nemo sociat. Dicit ꝙ ista noīa in textu posita scꝫ nemo hō ꝛc: etiam hñt inis in gtō penultima correpta: Et brito habet britonis: ꝛ caro carnis in gtō.

hoc nom̄ in gtō — hoc nomē in gtō

L. **Lac lactis ponit allec allecis habebit**

Dicit ꝙ hoc nomē lac hꝫ lactis in gtō: ꝛ allec habet allecis.

termiatione gti — in gtō — ista nomina — dederunt

L. **Is p' el pone sed lis mel felqꝫ dedere.**

Dicit ꝙ nomīa in el terminata addūt is post l in gtō. vt animal animalis: sed mel ꝛ fel addunt lis: vt mel mellis fel fellis.

in gtō — gñi — alia noīa in al

Al **Al alis longā dat neutro. cetera curtā.**

Dicit ꝙ nom̄ in al terminatū neu. gñ hꝫ alis longā in gtō. vt anīal animalis. Sed in mas. gñe hñt alis curtā. vt hanibal hanibalis.

breuem — a sal — productam — in gtō

El **Curtā pone salis. longā dant elis ꝛ olis**

Ol. Dicit ꝙ sal hꝫ salis curtā in gtō. sed noīa in el hñt elis longā: vt daniel danielis. Et nomina in ol hñt olis longā. vt sol solis.

in gtō — in gtō — ista nomina

Vl. **Vl dat v'lis. il ilis. cōsul pugil tibi testis**

Dicit ꝙ nomina in vl terminata habent vlis penultima correpta: vt consul

consulis: ⁊ nomia in il habent ilis penul: corep: vt vigil vigilis.

terminatio gti ... sillaba.

An erit is iūcta. fietq̧ penl'tima longa. — *Il / An*

¶ Nomina in an addunt is in gtō ꝓducendo penultimā: vt tytan tytanis.

ante ... in gtō. ... excipe. ... a lyen.

E sup n dat inis curtā. sed deme lienis. — *En*

aren ... a syren. ... a splen ... nomen in in. ... in gtō.

Renis syrenis splenis. sed in dabit inis. — *Is*

¶ Noīa in en hn̄t inis curtā in gtō: vt lumen luminis. Sed lyen ren syren et splē. habent enis longā. Et nomē in in hʒ inis longam: vt delphin delphinis.

nomen in on ... iungit ... in gtō ... nomina ... in gtō.

On sibi copulatis ꝫ q̄dā ꝓpria dāt tis. — *On.*

¶ Dicit ꝙ nomīa in on addūt is post on in gtō: vt demon demonis. Sed q̄dam propria nomina addunt tis vt demophon demophontis.

¶ Querit: q̄re dicit quedā ꝓpria. Solutio ideo quia nō omnia ꝓpria nomina in on habent tis in gtō: vt symon symonis ⁊c.

¶ Arguit: sunt q̄dā noīa cōīa q̄ etiā hn̄t tis in gtō singl'ari: g̃ insufficienter solū excipit ꝓpria noīa. Añs ꝓbat de istis noīb⁹ acheron: rinoceron q̄ hn̄t ontis. Dōm ꝙ sub istis ꝯprehēdunt: ⁊ ꝓpter paucitatē illoꝝ autor nō ponit regulā d̄ illis. ¶ Enigma est obscur⁹ sermo: vñ Obscur⁹ sermo quasi mirād⁹ sit enigma Item enigma reperit in his metris: Patrē progenies occidit matris in aluo. Quam mater genuit generauit filia matrem Mater me genuit: mox mater gignit ame. Sum qd̄ erā: nec eram qd̄ sum modo dicor vtrūq̧. Primū metrū intelligit de sctō Thoma cātuariensi: q̄ fuit interfect⁹ a ꝓgenie sua. i. a subdit̄ suis scʒ a duce britānie ⁊ suis satellitib⁹: quoꝝ erat pater spūalis: in aluo mr̄is. i. in sctā eccl'ia. Alia tria pn̄t itelligi d̄ glacie. Et tertiū pōt itelligi d̄ ebr̄o. Ab enigma d̄ enigmatic⁹ a um. i. obscur⁹ vel figuratiuus: ⁊ sic dicit enigmatic⁹. Inde enigmatista: qui enigma facit. ¶ Cubile ē camera in qua dormit. Iñ cubicularius qui quiescit in cubili. vñ⁹. Tu de nocte sile si vis intrare cubile. — *Enigma. / Cubile*

¶ Sermo est loquela vni⁹ sermonis ad aliam. Iñ sermuncul⁹. i. paru⁹ sermo vñ multi sermones retinent paucū rōnis. Sermo breuis vetusq̧ tuo procedat ab ore. ¶ Carbo teu. eyn koel. pol. wagl: ⁊ dicit a carco: q̄a caret flamma: sed accēsus ⁊ viu⁹ d̄r pruma. vñ. Carbo carēs flamma: succēsus prūa vocat. Vel extinctus carbo: ardens sed pruna vocat. Pruna dicit carbo ardens. Prunus dicit arbor cui⁹ fruct⁹ dicit prunū. Pruina dicit ros cōgelatus qui apparet i herbis et arboribus. Et ꝓducit pru in oībus. vñ Pruna gerit prunus prunas focus: herba pruinas. Item igne calet pruna.: fert prunus dulcia pruna Simili modo differt scintilla ⁊ fauilla. vñ Ignea scintilla non ardēs sitq̧ fauilla. ¶ Strabo dicit ille qui visum hʒ obliquū: sed luscus est q̄ parum videt: vñ. Obliquum visum gestans homo strabo vocat. Dicit ac luscus qui videt idq̧ parū. — *Sermo. / Carbo. / Strabo.*

¶ Cupido id est auaritia: vnde omnia des cupido: sua non perit inde cupido. Cupidus a um. i. auarus. ¶ Formido. i. timor. Inde formidolus id est formidolosus qui habet timorem vel angustiā mētis. vñ. Credo ꝙ indomitos dominat formido leones. ¶ Hymago ē figura sculpta ad similitudinē alterius rei. — *Cupido. / Formido. / Hymago*

hımaginator nomen ṽbale: Et himaginatiuus q̇ scit himaginari. Item himago multis modis est equiuocū. vñ Joan. de garlan. Umbra representat: statuam simulet: dat himago. Uisio: natura: natio mediatio chr̄us. ¶ Origo est principium genus vel stirps. Inde dicitur originale peccatum quod contractum est a primo parēte. ¶ Sindon vel sindo teu. eyn tzyndel: et habet onis correptam in gtō: et non excipit ab illa regula. Onis habēs ex o: quia non est nomē latinū sed grecū: et de grecis non determinauit Alexander. ¶ Saxo et friso hñt onis correptam: quia habemus regulam in grammatica ꝙ nomina terminata in o ꝑcantia terrā vel populum hñt onis curtā in gtō: et cōprehendunt sub hoc nomine brito: vñ Nomē (q̇d fit in o signans gentem patriam ve) Dat gtis onis saxo friso tibi testis. ¶ Nemo. i. nullus hō: et ē cōis gñis carens vtō et pl'i numero. vñ Nemo cōmune sine pl'i sine qnto. ¶ Hō eyn mensch. po. czlowiek. Et dr̄ ab hum⁹. i. terra. q̇a hō factus est de humo: ideo natural'r cōtinue redit ad terrā vñ fact⁹ ē. vñ ē hō res fragilis: res durās tpe paruo. Est igit̄ sil'is flori q̇ crescit i aruo. Itē homo hz q̄ttuor diminutiua. s. homūcio homūcul⁹ homulus homullulus. i. paru⁹ hō: ¶ Ordo. i. dispositio: et est equocū. Ordo sacramentū: ꝯiūctō vel situatū. i. ordinatū: Est cōiunctiuū vl' grāmaticus positiuū: aliqñ ē actūs grāmaticale: vt ibi Ordo cōiunctionū et c. Itē Jo: ꝺ gar. Angelicus cetus dignū solet ordo vocari. Ordinat et narrat: cōcordia dicit̄ esse. ¶ Margo id est littus et dicit̄ a mare et giro as: q̇a margo girat. i. circūdat mare. Uel dicit̄ a mare et rego vl' ago q̇a margo ꝺ: regens vel agens mare: ergo videt̄ minus bñ positū in grecismo Margo tenet fontes: ripā fluuius: mare littus. Dicit tamen Hugꝫ: ꝙ margo gñaliter pōt capi ꝓ cuiuslibet rei extremitate siue aque siue scripture: et huic ꝯcordat iste ṽsus. Margo tenet fontes: margo spaciū ꝑpe scriptū. ¶ Cardo inis est instrumentū affixum stipiti quo ianua voluit̄. Sed cardo onis est herba nociua frugib⁹ quā coloni extirpant: vñ Cardo subest forib⁹ si cardinis est genitiuus. Cardo cardonis est herba nociua colonis.

¶ Turbo inis est impetus qui accidit ex concursu duorū ventoꝝ contrariorum sicut cōtingit in tpe estiuali. Et bene dicit̄ turbo: q̇a turbat aerem vel alias res. Sz turbo onis est ꝓpriū nomen hominis. vñ Impetus ē vēti turbo si turbinis addas. Turbo turbonis ꝓpriū rōne fruentis. Uirgo patet supra ibi. O dabit et vel a. ¶ Itē virgo maria sancta dei genitrix ꝺ virgo virginū ꝑ excellentiā. quia intacta fuit et castissima. vñ. Uirginis intacte cū veneris ante figurā. Pretereūdo caue ne sileat̄ aue.. ¶ Apollo inis capit̄ ꝓ sole. Et dicit̄ ab a ꝙ ē sine et polluo quasi sine pollutione et macula: quia sol clarus est et purus. Aliquādo est ꝓprium nomen viri. vñ Uirgilius. Concurrit stimulat sub pectore venit apollo. Item aliqñ est indeclinabile. vt prima ad Corinth. iij. Ego quidem sum paulus: ego vero apollo et c. ¶ Brito onis est nom̄ gentile: et dicit̄ a nomine brutum: quia britones feroces hoīes sunt ac si essent brutales. Etiā Brito ē ꝓpriū nomen viri qui fecit librum de deriuatione et ꝑcatione vocabuloꝝ et voluit q̇dam ꝙ tunc maneret sub regula generali ibi. Onis habens ex o: sicut plato.

¶ Caro teu. fleisch. polo. mieso. et ē equocū. vñ Jo. de gar. Corpus hō fragilis iust⁹. corruptio sensus. Panis cognat⁹ feia canis op⁹. Itē Nō miser ē hic mas in cuius sepe coquina. Muscidus est panis: caro rancida: pendula vina Item constat in altari carnem de pane creari. Illa caro deus est qui dubitat reus est. Item caro in singl'ari nūero ꝑcat carnem humanam sed in plurali numero ꝑcat carnem brutorum animalium. vñ carnes carnifices carnem vendunt meretrices ¶ Lac et allec patent supra ibi. Ciunges a vel e. ¶ Daniel est ꝓprium nom̄ viri. ¶ Mel fel sal vide supra. Hannibal et hasdrubal sunt ꝓpria nomia viroꝝ.

Presul. ¶ Presul.i.episcopus ⁊ est generis masculini: ꝫ qn̄ dicit q̄si p̄ alijs saliēs tunc est gꝫ cōis sed tunc ē equiuocū. vnde presul p̄ alijs dicat ep̄us esse. ¶ Item sunt tm̄ tria noīa in cōi vsu que terminant in vl: vn̄ Sūt finita p vl tria presul consul ⁊ exul: Exul. ¶ Exul teu. elendt quasi exilium patiens. Inde exulo as are: id est exiliū pati. Lumen ¶ Lumē est equiuocū: vn̄ Jo. de gar. Est lumen visus oculus discretio iustus. Et dicit a luo is ere qd̄ est equiuocū. Primo est idem ꝙ luxurio et tunc venit ab eo luxus. Secūdo est idem ꝙ punio ⁊ tunc venit ab eo lues id est pena vel passio. Tertio est idē qd̄ purgo et tunc venit ab eo lumen. vn̄ Est luo luxurio luo punio: vel luo purgo. Hinc luxus venit inde lues: lumen venit iñ. Lien ¶ Lien vno modo scribit p i latinū ⁊ sic s̄cat splenē. Alio mō scribit per y grecū ⁊ tūc s̄t intestinū q̄ddā i vētre. vn̄⁹. Scribe lien pferꝭ p i splenē tibi signat. Scribe p y grecū vētrē tibi s̄uabit. Ren ¶ Ren. t. der nier: ē itestinū q̄ddā q̄ ruit materia luxurie: ⁊ ē cib⁹ nobil'. vn̄. Vos p̄co: o iuuenes vr̄os ꝯpescite renes. Itē ren h̄ꝫ renū in gtō pl'i: ⁊ differt a rhenū acti casus hui⁹ nois rhen⁹: vn̄⁹ Nuper cis rhenum vidi duo fercula rhenū. Syren ¶ Syren ein merwunder. ⁊ dr̄ syreni greco tract⁹ i latino q̄a cauda sua attrahit naues: vel attrahit naues suo dulci cantu ad piclitandū. Inde syrenic⁹ a ū. i. alliciēs ⁊ decipiēs. vn̄ Essem si syren ml'ta p̄dicere scirē. Itē Syrenes sunt monstra maris: q̄ voce sonora. Qualibet emissas detinuere rates. Splen. ¶ Splen. t. die miltz. est intestinū q̄ddā qd̄ sua leuitate cōmouet hoīes ad risum: sicut iecur ad amandum ⁊ pulmo ad loquendum. Delphin ¶ Delpin est piscis marin⁹ ⁊c̄. vide supra. Symon. ¶ Symon ē ꝑꝑriū nom̄ viri. Inde symoīa: ⁊ symoniac⁹ a symone mago dicit: q̄ fuit primus hui⁹ sceleris iuentor in nouo testamēto: q̄a voluit gr̄am spūssancti ꝑ tpalibus emere a btō petro apostolo. Dēophō. ¶ Demophon est proprium nomen viri. Auicebrō Auicebron etiā est proprium nomen viri.

propie q̄litatis .i. quod non est

Qd̄cūꝗ .s. est ꝑꝑrie q̄litatis manifestū

Qd̄ nom̄ ꝑꝑriū. qd̄ nō ita sit tibi notū. Incidēs:

.s. nomē proprie q̄litatis nomē non s̄cat sub vna voce

Id ꝑꝑū dicet qd̄ nō notat vniuoce res Qualitas propria.

multas pro quia entia. non s̄cat.

Plures. nāqꝫ duo sensu nō signat i vno.

non decet sub vna voce. .s. nomen. s̄cata. s̄care.

Nō licꝫ viuoce ꝑꝑriū tibi pl'ra notare.

sub nominibus. plures. sub vna voce exprimes.

Appellatiuis varias res vniuocabis. Qualitas appellatiua.

¶ Quia autor dicit ꝙ quedā sunt propria noīa q̄ h̄nt tīs in gtō: volēs ergo ostēdere q̄d sit propriū nom̄ ⁊ q̄d apellatiuum: dt ꝙ illud nomen: qd̄ est proprium et qd̄ nō ē proprium: sit tibi notū: q̄a illud nom̄ dices esse propriū qd̄ non notat plures res vniuoce. i. sub vna voce: q̄a nomen propriū non s̄cat: duo sub vno sensu. Nec licet proprium nom̄ plura s̄care vniuoce. i. sub vna voce: sed bene equiuoce id est sub diuersis rationibus. Sed vniuocabis. i. vna voce exprimes: varias. i. plures res. appellatiuis. i. sub nominibus appellatiue qualitatis

¶ Querit q̄d est qualitas nomis? Dōm ꝙ est aptitudo nominis ad s̄candū rē

ſuā cōiter vel diſcrete. Uel ſic. q̄litas noīs eſt ꝓprietas noīs ꝑ intellectū attri-
buta ipſi ad ſ̄candū rem ml'tiplicabilē ꝑ diuerſa ſuppoſita: vel nō ml'tiplicabilē.
Et ē duplex. ſcȝ ꝓpria ⁊ appellatiua. Et hoc nomē eſt ꝓprie q̄litatis qd nō ſ̄cat
niſi vnā rem ſub vocis impoſitiōe: vt petrus paulus. Sed hoc nomē eſt appella-
tiue q̄litatis qd nō ſ̄cat plures res ſub vna impoſitione: vt mgr̄ dn̄s.

in gtō — loca — hoc nomen — duplicare

Ar — ## Is poſt ar pone. ſed far facit r gemiare.

¶ Dicit ꝙ noīa terminata in ar addūt is poſt ar in gtō. vt coclear coclearis: lu-
panar lupanaris. Sed far hȝ geminatū r in gtō. vt farris. ¶ Coclear eyn leffel
lyſſka. ⁊ ſpectat ad coquendū ⁊ ad liquida ſorbenda. vn̄᷒: Qui vult ſorbere co-
clearia debet habere. Et venit a ṽbo cleo cles clere ꝓut ſ̄cat ſorbere. ¶ Nota
ꝙ cleo hȝ plura ſ̄cata. Primo ſ̄cat ſcandere ⁊ tūc venit ab eo coclea. i. ſcala. Se-
cundo ſ̄cat olere teu: ſtincken: ⁊ tunc venit ab eo cloaca. i. latrina. Tertio ſ̄cat
reſerare. i. aperire: ⁊ venit ab eo clauis: teu. ein ſchluſʒel. Quarto ſ̄cat ſorbere:
⁊ tūc venit ab eo coclear. Quīto ſ̄cat gloriari: ⁊ tūc ꝑ compoſitionē venit ab eo
indeclinatus a um. i. nobilis q̄a nobiles gloriant̄ de proceritate ſua. Sexto incli-
nare: teu. bigan. ⁊ tūc venit ab eo cliens. i. miniſter: q̄a clientes inclinant ſe corā
domīo ſuo. Septīo ſ̄cat ferire. i. percutere. ⁊ tunc ab eo venit claua. i. baculus.
Octauo ſ̄cat iungere: ⁊ tunc ab eo venit clauus teu. ein nagel: gwoʒdʒ. q̄a cla-
uus iungit vnū lignū ad aliud. vn̄᷒: Scandit: olet: reſerat: cleo cles ⁊ ſorbeo ſi-
gnat. Glorior. inclino. ferio. ſignat quoqȝ iungo. Hinc coclear coclea clauis ve-
nit atqȝ cloaca. Inclitus ⁊ clauaqȝ cliens clauus venit inde. Lupanar. i. ꝓſti-
bulū vel domus meretricū. i: Zanthus. Et dr̄ a lupa: q̄a tales mulieres propter
rapacitatem ⁊ inuerecundiam dicunt̄ lupe. Et dicit Britoqȝ: lupanaria inuēta
ſunt a paganis foris extra ciuitatem locanda et hoc dicens eſt. ¶ Far. i. fari-
na teu: meel: . Multū farris habet qui cunctis obſtruet ora.

Coclear. — Lupanar — Far.

. ſ. noīa : i. p̄mitiue ſpeciei — a nar — correpta

Que p̄maria ſūt. niſi nar ꝛ curta mācebūt

in nominibus deriuatiuis neutri gn̄

In deriuatis neutris producitur aris.

¶ Dicit ꝙ noīa p̄mitiue ſpeciei corripiūt a añ ris in gtō. vt par paris nectar ne-
ctaris. Niſi nar qd ꝓducit̄ a añ ris vt naris. In deriuatis. Dicit ꝙ noīa deri-
uatiua neu. gn̄. ꝓducūt aris: vt torcular torcularis qd venit a torqueo. ¶ No-
ta ꝙ ex hoc textu. In deriuatis. elicit̄ vna regula a contrario ſenſu. ꝙ nomē de-
riuatiuū nō neutri gn̄ corripit aris vt ceſar ceſaris. ¶ Arguit̄. ſotular eſt nomē
deriuatiuū nō neut. gn̄. ⁊ tn̄ habet aris ꝓductā in gtō. Dōm ꝙ ſotular eſt ntūm
apocopatus: q̄a olim dicebat̄ ſotularis in ntō. quare adhuc dicimus ſotularis in
gtō penultima ꝓducta. Uel dōm ꝙ ſotular olim fuit neu. gn̄. ꝗ adhuc ꝓducit̄
in gtō: iuxta illam regulā: ¶ Par ſubſtantiuū teu: ein bar. ſed par adiectiuū
id eſt eq̄lis vel ſil'is. Eſt adiectiuū per cum ſimile tibi ſignat. Eſt ſubm cum dico
par caligarū. ¶ Nar eſt fluuius quidam habens duos meatus per nares erec-
bouis. ¶ Sotular eſt genus calceamenti teu. ein filtʒſchuch. bothy. Et dr̄
a ſolea vel a ſuo ïs ere: ſeu a ſeta te: vn̄᷒. A ſuo piſanus ſotular nō ſed ſotularis.
Deriuat ſed vox ſotular nūc ſola tenet̄. Eſt noua vox ſotular vel forſan apoco-
pata. Sic aer epar dat lucanus fauienſis. ¶ Ceſar ein keyſer: cʒeſarʒ: ⁊ dr̄ a
cedo is ere: q̄a primus ceſar. ſ. Julius fuit ceſus ab vtero matris.

Nota. — Par — Nar. — Sotular. — Ceſar.

.i.primitiua dcõ dcõne

Primicialis erit vox in qua dicitur esse — *Primitia species*

primo inuente .i.repñtatio ꝑcationis

Primũ ꝓposite data significatio secte

deriuatiue speciei dcõ .i.primitiua dictione

Est deriuata vox que descendit ab illa. — *Deriuatiua species*

¶ Quia prius dictũ de gtõ nois ꝑmitiui ⁊ deriuatiui ideo autor incidentaliter ondit ꝙ sit dcõ ꝑmitiua ⁊ ꝙ deriuatiua dicens: ꝙ ꝑmitiua vox est illa in ꝙ ꝑcatio dr esse data: secte.i.voci ꝑmũ ꝓposite.i.ꝑmo inuẽte. Verbi grã: qñ dcõ ꝑcat hoc ad qđ fuit ꝑmo instituta ad ꝑcandũ tũc illa vox dr primitiua. Et vox descendẽs ab illa dr deriuatiã: vt ab ista ꝑmitiua voce martin⁹ deriuatꝰ martineus ⁊ martineanus. ¶ Notandũ ꝙ illa dcõ est ꝑmitiue speciei ꝙ ꝑmario est imposita ad ꝑcandũ ⁊ a nulla dcõne deriuatꝰ. Et illa dcõ est deriuatiue speciei ꝙ secũdario est imposita ad significandũ ⁊ ab alia deriuatꝰ. ¶ Queritꝰ.quot modis vna dcõ deriuatꝰ ab alia. Dõm ꝑm Joan.de gar. ꝙ sex modis. Primo voce tm̃: ⁊ sic anguilla deriuatꝰ ab hoc noie anguis. Scdo ꝑcatione: ⁊ sic hoc aduerbiũ semel deriuatꝰ ab hoc noie vnus. Tertio voce ⁊ ꝑcatione simul: vt amator ab amo. Quarto interpretatione: sicut hoc nomẽ sapientia dicitꝰ a sophos grece qđ est sapiens latine. Quinto cõpositione: sicut hoc verbũ addo venit a do. Sexto declinatiõe sicut in noibus vnus casus deriuatꝰ ab alio. ⁊ in verbis vnũ tempus ab alio. vñ⁹.
Sed attende modos ꝗbus est deriuare necesse. Anguilla voce sola descendit ab anguis. Sensu nõ voce semel vnũ ꝓcreat ex se. Sensu: voce simul ab amo descendit amator. Estq; sophos sapiens interpretatio si fit. Dictio cõposita ꝙ denotat vt ꝓbat addo. Atq; modus sextus declinando reperitꝰ. Item quamuis istos modos ponat Jo.de gar: tamen tres primos tantum tenemus in communi vsu: et etiam secundum illum textum immediate sequentem.

.i.dcõi simplicis figure .i.scdm normã :i.declinabis .i.dcões ꝯposite figure

Simpliciũ norma formabis cõpositia — *Regula gñalis*

¶ In hoc versu dt tu formabis composita scdm normã simpliciũ: qa sicut pr hꝫ patris in gtõ. sic etiã cõpater: ⁊ hoc quo ad declinationẽ. Tenet etiã hec regula quo ad genus: qa sicut mater ẽ gꝫ femi. sic etiã amater. Tenet etiã in ꝓlatione sillabarũ: qa sicut mater ꝓducit illã sillabã ma: sic etiã ꝯmater. Tenet etiã in cõiugatione verborũ: qa sicut facio hꝫ feci in ptõ. sic etiã inficio hꝫ infeci. Sed fiũt multe exceptiones vt patebit. ¶ Arguitꝰ. Cõposita nõ sequuntꝰ normã simpliciũ: g textus est falsus: qa hoc nom̃ ars solũ declinatꝰ in feminino gñe: sed sua ꝯposita.i.iners solers declinantꝰ in oi gñe. Dõm ꝙ licet nõ declinantꝰ ꝯposita ꝑ eosdẽ articulos cũ simplicib⁹: tñ hñ ꝑ easdẽ termiationes casuales qđ sufficit.
¶ Contra bicornis ⁊ vnicornis sunt ꝯposita a cornu: ⁊ tñ non declinantꝰ ꝑ easdẽ terminationes: g ⁊c. Dõm ꝙ ista regl'a aliqñ fallit vt patebit. ¶ Notandũ ꝙ q̃ttuor ꝯditiones requirũtꝰ ad veritatẽ huius regl'e. Prima ẽ ꝙ vltima pars ꝯponentiũ sit eiusdem partis oratiõis cũ dcõne ꝯposita: ⁊ g beniuolus ⁊ maliuolus excludunt ab hac regl'a qa ipsa sunt noia ⁊ vltima pars ꝯponentiũ.s. volo ẽ verbũ. Scda ꝯditio est ꝙ vltima pars ꝯponentiũ sit declinabilis: ⁊ g vnicornis ⁊ bicornis nõ declinantꝰ sicut sua simplicia qa cornu (qđ ẽ vltia pars) ẽ indeclinabile saltem in singulari nũero. Tertia ꝯditio est: ꝙ non mutetꝰ aliq̃ spẽs declinatiõis

vel ꝯiugationis ꝛ ꝓpter hoc addo nō coniugať sicut do. Quarto condictio est ꝙ compositū sit minus notū ꝙ simplex: qa qñ simplex ē minus notū: tūc sequiť noīa sui compositi: non tñ semꝑ vt patebit ibi. Simplex compositi.

aliqua tenere

Cōposita figura. **Dictio compositā diceť habere figurā.**

dictionē in duas dictiones diuidere .s. partiū.

Quā licet i geminas ꝑtes distiguere qrū

.i. significationes habet dictio significanda .s. ꝯpositā dcōnē.

Significata gerit vox designāda ꝑ ipaȝ

¶ Dicit ꝙ illa dictio ē cōposite figure quā licet diuidere in duas vel in plures partes: qrū partiū ſcata designanť ꝑ ipsam compositā dictionē: vt magnanim⁹ significat grandem animo. qa magnus significat grandem.

non valebis talem dictione diuisionē designare

Simplex figura. **Nō poterꝭ tale sub siplici scisma notare**

¶ Dicit ꝙ tale scisma. i. talem diuisionē non poteris inuenire in dictione simplici: qa simplex dictio non est in partes diuisibilis.

declinabis ab epar ab iubar a nectar

Proseqť **Et dices epatꝭ iubarꝭ cū nectare ponis**

ab aspar .s. grammaticorū a bostar associať ꝑdictis

Asparis vsus hȝ. ꝛ bostaris addiť istis

¶ Hic reuertiť ad ꝓpositū illi⁹ regle (In deriuatis) Et excipiendo aliq̄ noīa dr: ꝙ epar hȝ epatis: ꝛ iubar nectar aspar ꝛ bostar hñt aris curtā i gtō. ¶ Epar. Epar. dic leber. Dr̄nt epar iecur ꝛ ficatū. vñ⁹. Est auiū ficatū brutis iecur appropriatū. Ac rationali dic epar esse datū. Iubar. Iubar. i. splendor. ꝛ poniť qñqꝫ ꝓ cbr̄o. vt ibi. Ceteri tantū cecinere vatū corde presago iubar affuturū. i. christū q̄ est splendor patris. Nectar. ¶ Nectar. i. claretū: qa nectit mentē bibentis interius: ꝛ labia exterius ꝛ sic dr vinū pigmentatū. vñ Virgilius. Stipant ꝛ liquido distendūt nectare cellas. Aspar: Aspar est paries de asseribus factus: ꝛ diciť ab asser ꝛ paries. Bostar. ¶ Bostar est equiuocū. Primo est nomen viri: ꝛ sic habet aris curtam in gtō. Alio modo deriuať a bos ꝛ stare ꝛ sic significat stabulū vel presepe boū ꝛ sic ꝓducit aris ibi. In deriuatis. vñ⁹. Cū bostar presepe notat ꝓduciť aris. Cū proprium nomen corripiať aris. Item noto ꝙ bostar quando est propriū nomen diciť etiam a bos ꝛ stare: quia stans ante boues custodiens eos.

nomē in er dat curtā nomen adiectiuū in cer mutať in gtō

Er **Er tibi ꝑbet eris cer mobile vertiť i cris**

nomē in ter in gtō declina qđ hȝ iouis lateris excepta

Ter. **Ter ꝑ tris forma. sint iupiť ꝛ later extra**

stateris luteris lintheris pantheris caracteris

Est stať atꝫ luter lither pātherqꝫ caract

etheris crattheris in gtō declinabitur hoc nomen
Ether ⁊ crather p bris formabit ymber
deriuata hoc nomē hoc nomen longam
Et sua coposita. ver ⁊ mulier dabit eris

¶ Dicit ꝙ nomē deriuatū in er hꝫ eris curtā in gtō. vt agger aggeris aer aeris
Jn̄ excipiūt noīa adiectiua in cer q̄ hn̄t cris in gtō. acer acris. is. Ter per tris
forma. ¶ Dicit ꝙ nomē terminatū in ter mutat ter in tris in gtō. vt vter vtris
pater patris. Jn̄ excipiunt noīa in textu posita. s. iupiter habet iouis: later late
ris: sil'r stater linther: luter: panther: caracter: ether ⁊ crather: q̄ hn̄t eris in gtō.
Per bris formabit ymber. ¶ Dicit ꝙ hoc nomen ymber cū suis compositis hꝫ
bris in gtō. vt ymber ymbris: september septembris. Uer ⁊ mulier dabit eris.
¶ Dicit ꝙ illa duo nomina ver ⁊ mulier hn̄t eris longam in gtō. vt veris muli.
¶ Arguit p̄mo. nomen terminatū in cer nō hꝫ cris in gtō. ḡ textus est falsus.
Añs patet de hoc noīe cancer qd̄ habet canceris. Dōm ꝙ textus intelligit de
noībus adiectiuis: sed cancer est nomen subm. ¶ Arguit scdo. sunt plu
ra noīa in ter q̄ non hn̄t tris in gtō sed eris: q̄ tñ hic non excipiunt. ḡ ⁊c. Añs ptꝫ
vt aster hecter. Dōm ꝙ comprehendunt sub istis. Uel dōm ꝙ indr̄nter habēt
eris vel tris in gtō. ⁊ ideo nō excipiunt. ¶ Agger teu. ein teich. grobla. Sed

Agger

ager ein acker. rola. vn̄ꝰ. Tūc bonus est ager quē circūdat bonus agger. ¶ Aer

Aer.

die lufft. powietrze. ¶ Cadauer dr̄ corpꝰ aīalis mortui. scierw. Et dr̄ fm ethi

Cadauer

mologiā sillabalē q̄si caro data vermibus. Et dicūt quidā ꝙ homo mortuus dr̄
funus qñ adhuc est in domo. Sed dr̄ cadauer qñ mittit extra ad sepeliendū. Et

Acer

dr̄ vmbra qñ est in inferno. ¶ Hic acer hec acris ⁊ hoc acre adiectiuū hꝫ acris
in gtō. ⁊ est idem ꝙ fortis vel amarus. Alio modo acer est nomen subm: ⁊ sic hꝫ
aceris in gtō. ⁊ s̄cat quandā arborem. vn̄ꝰ. Dicit arbor acer vir fortis ⁊ impro

Carcer

bus acer. Arbor format eris sed fortis amarus hn̄t cris. ¶ Carcer ein kercker
ciemnicza. i. ergastulū. Et dr̄ quasi coarcer: q̄a in eo coarcentur captiui ꝓpter

Uter

delicta commissa. ¶ Uter vtris: eyn weinschlauch. stare vino. Sed vter vtra
vtrū. i. q̄s de duobus: ⁊ ꝯponit cūq₃: ⁊ dr̄ vterq₃ vtraq₃ vtrūq₃. Et dr̄nt quis et
vter a um vtē. Dr̄nt etiā vtris ⁊ vter a um. vn̄ꝰ. Mobile querit vter: vinum

Mater.

fixū tenet vter: ¶ Mater ein mutter. Matka. Jn̄ maternus a um: ⁊ mater

Jupiters

nalis. i. ad matrē pertinens. Jnde matercula. i. parua mater. ¶ Jupiter io
uis est vnus de septē planetis in suis q̄litatibus temꝑatus calidus ⁊ hūidus ma

Nota.

litiam saturni tēperat: cursum suū in. xij. annis complet. Et dr̄ q̄si iuuans pater:
q̄a iuuat ad ꝓductionē generabiliū ⁊ corruptibiliū. ¶ Jtem olim dicebatur

Later

iupiter iupiteris ⁊ iouis iouis ꝑ eodē. ⁊ ex illis duobꝰ moderni faciunt vnū di
centes iupiter iouis. ¶ Later ein tzegel: czegla. qui quantoplus lauat tan
to minus a rubedine mundat. vn̄ꝰ. Jlle lauat laterem qui castigat mulierem.

Ether.

Jtē littus aro laterem q₃ lauo dum seruio prauo. ¶ Ether der hymel. niebo.
et ꝓprie dr̄ celū stellatū: ab e qd̄ est extra ⁊ her lis: q̄a ibi nulla est contrarietas
vt patet primo celi. Sed qñ capitur ꝓ superiori regione aeris: tūc dicit sic per
antiphrasim: q̄a ibi fiūt multe impressiones ignite: vt ptꝫ in libro metheororū. vn̄

Crater

Bre. Aera dic nostrū: sed dicas ethera summū. ¶ Crater. i. ciphus habens du
as aures vel ansas ad portandū: korczak. ⁊ dr̄ a cratin grece: qd̄ est ꝯnectere la
tine: q̄a olim tale vas solebat ex viminibꝰ ⁊ ꝟgulis connecti: sed mō capit ꝑ quo
libet cipho. Et dr̄nt crather ⁊ crates. vn̄ꝰ. Est ciphus crater: res ferrea sit tibi
crates. Jtem quidā deceptus cū vino fecit hoc enigma. Jn cratere meo thetis

est coniūcta lico. Est dea iūcta deo. sed dea maior eo. Nil valet hic vel ea nisi sint ambo pharisea. Ammon ppterea sit de⁹ absq; dea. Itē crates tis teu. eyn rostzter: rostith. Ipn craticula. **Hicter** ¶ Hicter hicteris vel hictris est auis quedā tota crocea vel est aīal infestū bobus stimulās aculeis: teu. wespe. pol. osa ¶ **Stater** Stater est illud qd ponderaf in statera. i. medicina pars vncie. vñ⁹. Libera statera state res q̄ libraf in illa. Sepe minus statere lanx ampla statere: Res fiet iusta staterem portante statera. Item est libre lingua stater est nummiq; moneta.

Panther ¶ Panther est quoddā aīal varij coloris. vñ⁹. Est q̄drupes panther quo non ē pulchrior alter. Qui magis ex albo depingif orbiculato. Itē panther hʒ in actō singlari pantherem vel panthera. vñ dt Grecista. φ quedā sūt noīa tertie declinationis q̄ hñt m vel a in actō singulari: ⁊ inde formanf noīa pme declinationis in a: vñ⁹. His duo noīa sunt terne duplicantia quartū. Ex quo feminea q̄bus est inflectio pma. Formāt ceu lampas panther quoq; crater ⁊ ether. Ethera cratera pantheraq; lāpada dicas. **Caracter** ¶ Caracter est equocū. vñ⁹. Effigies: forma: pecudis nota: siue figura. Estq; nouus vultus: stilus: coctura: caracter.

Linther. ¶ Linther ē quedā parua nauicula: vel vasculū ex quo porci solebant comedere.

Luter. ¶ Luter est equocū. Primo est quoddā aīal. teu. eyn otter. zmiya. Scdo idē est qd cantarus. i. vasculū cū duabus ansis quo vinū portaf. Tertio fcat lauatoriū. i. vas aptū ad lauandū aliq̄d. vñ⁹. Est aīal luter est cantarus atq; lauacrū. Itē dic luteres vasa purgandis sordibus apta. **Imber** ¶ Imber est quedam pluuia impetuosa. Sed nymbus est pluuia tenuis cadens cōiter in aprili. vñ⁹. Est ymber pluuia nubis caligine tecta. Est nymbus tenuis quo nos aspergit aprilis. Itē ymber fm Isidorū est q̄nq; nomen grecū: ⁊ tunc capif p mense martio. Et tunc dr september q̄si septimus mensis ab ymbre. i. a martio. October q̄si octauus mensis ab ymbre. **Celeber.** ¶ Celeber teu. heylig. swicti. q̄si celestis ymber.

Saluber. ¶ Saluber teu. selig. zbawienny. q̄si salutis ymber. Et nota φ hec duo noīa. s. saluber ⁊ celeber quondā habebant bris in ntō. ⁊ sic habebant gtm̄ similem ntō. quare adhuc hñt bris in gtō. **Uer.** ¶ Uer teu. der lentz. wiosna. ⁊ dr a vireo es ere: q̄a tūc virescūt herbe ⁊ plante ⁊ est q̄rta pars anni: ⁊ incipit a cathedra scti Petri durans vsq; ad festū vrbani vt dictū est supra de hyeme. **Mulier.** ¶ Mulier teu. ein weip. niewiasta: siue sit maritata siue vgo siue vidua. Et dr mulier q̄si molliter: q̄a mulieres sunt molles: ⁊ hʒ eris pductā in gtō. vñ⁹. Nonne vides φ nulla fides fiat in muliere. Nec hodie nec heri nec cras credas mulieri.

nomē in ir corripit in gtō hoc nomen exemplum

Ir Ir breuiabit iris. martir fiet tibi testis.

¶ Dicit φ nomen in ir habet iris correptam in genitiuo. vt martiris

in grō in ntō hoc nomen in gtō seruare

Or. Is post or pone. cor cordis debet bre[uare]

¶ Dicit φ nomina in or terminata addūt is post or in gtō. vt odor odoris. Sed hoc nomen cor habet cordis in genitiuo.

nomē masc. gl. nomē cōis gl longā nomen femi gl

Mas aut cōne dabit oris femineumq;

¶ Dicit φ noīa in or masc. femi ⁊ cōnis gñis habent oris longam in gtō vt fetor fetoris. soror sororis: melior melioris.

facit curtam hoc nomē quodlibet horū .i.nomen neu.gñ
Forat oris retor mēor arbor neutꝙ ca-
aliqua nomina ab hector.
Et qdā ppa velut hector associāt cstor

Dicit ꝙ hec noīa rhetor memor arbor: ꝛ noīa neu.gñ.vt equor ꝛ hoc nom castor: ꝛ quedam propria nomina vt hector hñt curtā oris in gtō singulari.
Arguit: sunt plura noīa q̄ hñt curtā oris in gtō: ꝙ hic ponunt ergo alexāder est insufficiēs in suo pcessu. Ahs pbat de cōpositis hui⁹ nois corp⁹: vt bicorpor tricorpor. Et silr cōposita ab hoc noie dec⁹: vt indecor dedecor. Dōmꝙ cōposita a corpus ꝛ decus hñt curtā oris in gtō sicut sua simplicia p illam regulam. Simpliciū norma. Martyr grece dr testis latine: qa martires effusione sui sanguinis testificati sunt christū verū eē deū ꝛ hoiem passum p nr̄a salute. vide .s. [Martyr]
Odor vel odos indrnter teu: geruch.p.wonnoscz: ꝛ alia sūt qttuor. vñ. His duo noīa sūt or ꝛ os faciētia rectos. Arbor honorꝙ labor his sociat odos. Fetor ein stanck: p.smrod.i.mal⁹ odor. Et odor accipit cōmūiter p bono odore: ꝛ fetor p malo. [Odor. Fetor.]
Cor.ein hertz.p.sercze.ꝛ ē illud qđ pmo viuit ꝛ vltio morit in aīali. vñ. Est intestinum quoddā cor nobile dictum. Quod viuit primo quod mortem suscipit imo. Et dicit cōmuniter fm litteralem ethimologiam quasi camera omnipotentis regis. Item Dum cor non orat inuanum lingua laborat. Item Nō vox sed votum: non musica carmina: sed vox. Non clamor: sed amor sonat in aure dei. Item a cor dicit recordor aris id est ad meōriam reducere. Et discordor aris id est discrepare in corde. Et concordor aris id est in corde conuenire. [Cor.]
Autor ey 1 lerer id est doctor vel doctrix. Et drnt autor ꝛ auctor ꝛ actor put descendūt a diuersis ocōibus. vñ. Autor ab autentin sine c venit: v fine cum c: Actor reddit ago: venit auctor ab augeo verbo. Item vult Greccismus dicens auctor ab augendo nomen trahit ast ab agendo. Actor: ab autentin grece quo nascitur autor. Item auctor id est augmentator. Actor dicitur ille qui agit. Item autor est cōmunis gñ: sed actor ꝛ auctor sunt mas.gñ. Item inuenitur actor nomen ppriū grecū habēs oris correptam i gtō: ꝛ cōprehendit sub ly hector. vñ⁹. Actoris in spolijs vtus actoris habet. Uxor einsz mansz weip: po.zona. ꝛ dr qsi vrens cor mariti sui. vñ vsus. Dedecor est vxor tua: nam patet esse tricorpor. Item dedecor.i.inhonestus. Tricorpor qui habet quantitatem trium corporum Uel vxor dicitur quasi vnxor: ab vngo is ere: quia puelle nubentes solent iungi crismate: vel qa vxores solēt inungere facies earū. [Autor. Uxor]
Rhetor eyn wolreder. Item rhesis grece.i.loquutio latine. Inde rhetor.i.magister habens scientiaz loquendi. Inde rhetorica.i.talis ars. Inde rhetoricus qui studet illam artem. vñ⁹. Rhetoricus poscit id qđ rector bñ noscit. [Rhetor.]
Memor te.gedechtick.vñ⁹. Causa queso dei tu memor esto mei. Inde immemor quasi non memor oblitus [Memor.]
Arbor eyn baum: p.drzewo.inde arbustū.i.locus ī quo crescūt arbores. Uñ⁹ Arbor honoret de qua solamen habet: ꝛ dr arbor ꝛ arbos in ntō vt dictum est. [Arbor.]
Equor die see: id est mare planū ꝛ dicit a verbo equor equaris.i.planum fieri p cōtrariū: qa mare raro planū est. Uel dicit mare planū dum non agitat a vento Et differunt equor nomen ꝛ equor verbū. vñ⁹. Tunc fatuis equor: paro dum transire per equor: inde cunctis equor reb⁹ dū vado per equor. In primo vsu fcat mare simplr: in scdo fcat mare planū. [Equor]
Castor eyn biber: ꝛ dicitur a castro as are.i.genitalia amouere: qa castor castrat seipm qñ a venatorib⁹ fugat: sciēs ex naturali industria ꝙ nil volūt nisi genitalia sua que multū valēt i medicinalib⁹ [Castor.]

quibus habitis dimittitur animal viuum fugere. vnde verſus. Queſtio formal[-]
cum caſtor ab hoſte fugatur. Cur ablatiuos dentes ferit in gtõs: Illos dent[-]
ferit: quia ſic euadere querit. Item quando caſtor eſt nomen ſpeciuocum anim[-]
lis tũc habet oris correptã in gtõ: ſed qñ eſt ꝓpriũ nom̃ viri tũc ꝓducit oris: ſ[-]
nabor τ victor. vñ. Iſtis caſtore victore nabore remotis. ❡ Hector ē ꝓpriũ
nomen cuiuſdam militis troiani mirabil'r ſtrenui filij. Priami regis. vñ. Hoſp[-]
cij rector ſit ſꝫ lectus hector. Ut Iob ſit humilis: atqꝫ ſybilla ſciens.

Hector (margin)

Vr

nom̃ in vr. facit curtã. hoc nomem. facit longam

Vr tibi forat vr ſꝫ fur ſubdit tibi fur[-]

hoc nomen dat .ſ. curtã illa nomina.

Robur ꝓbet or ebur iecur τ femur ad[-]

❡ Dicit ꝙ nom̃ in ur facit vris correptã ĩ gtõ: vt turtur turturis. Sꝫ (dis[-]
fur hꝫ furis ꝓductã. Et iſta noĩa robur ebur iecur τ femur hñt oris correptã ĩ
gtõ. ❡ Murmur eyn murmulunge. p. ſſemranie. i. occ'tus ſermo vel ſuſurratio.
Iñ murmurare. i. ſuſurrare vel ad modũ muti ſe hr̃e. ❡ Turtur eſt nom̃ auis.
❡ Fur eyn diep. Et dr̃nt furis nom̃ τ furis ꝟbũ a furo is ere. teu. wuntte. vñ.
Diues qñ furis caueas de crimine furis. Item Religioſe furis dũ cernis cri[-]
mina furis: item dr̃nt fur et latro. vñ Brito. Fur non eſt latro: qa tꝑe fur fur[-]
atro. Claro non atro rapit oẽs res ſibi latro. ❡ Robur eſt arbor. ſ. quercu[-]
vel eſt idem qđ fortitudo: inde robuſtus. i. fortis et quando ſcat arborem tu[-]
ꝓprie capit ꝑ trunco. vñ. Eſt arbor robur τ habẽs in corꝑe robur. Robora ſũ[-]
trunci: dicunt robora vires. ❡ Ebur eſt os elephãtis: inde eburneus a um. i.
candidus tanꝙ ebur. ❡ Iecur dye leber. ſ. animalium irrationaliũ cpar ho[-]
minũ: τ ficatũ auiũ dicit vt ſupra. ❡ Femur. i. coxa τ eſt ſuperior pars cruris
τ dicit alio noĩe femen. Ponunt tñ aliqui dr̃am: τ dicũt ꝙ femur ꝓprie ē viri et
femen mulieris. vñ. Dic femur eſſe viri: femen dicas mulieris: hec tamen dr̃a
non ſeruat. quia femur dr̃ a fero fers: qa fert totũ corpus tã viri ꝙ mulieris ſe[-]
cundũ Papiam: item femina claude femur ne nos de te mala femur: itẽ femur
prima longa. i: loquamur a for faris. A femur dr̃ femorale τ a femen feminale. i.
brachia: itẽ femen dicit ꝓprie poſterior pars coxe q̃ tangit equum in eq̃tãtibus.
Uñ olim eq̃tantes equos ſub feminibus amiſſi dicebant. Et a femen dicit fem[-]
quia femina cognoſcitur cuius ſexus ſit per femen.

Murmur. Turtur. Fur. Robur. Ebur. Iecur: Femur (margin)

As

in gtõ. illa nomina. in gtõ.

Ex as ē atis elephas gigaſqꝫ dat antis.

antiquorum. ali[-]

Et diamas adamas veterꝫ qꝫ noia q̃dã

hoc nomen. in gtõ. in gtõ. in gtõ. in gtõ.

Mas mar as aſſis vas vaſis vas vad[-]

ſociabis. .ſ. noia hoc nom̃ facit. illa duo nomina

Iũges q̃ pallas forat. ſic lãpas τ archas

noibus candẽ declinationẽ. nomina.

His ſilẽm formã dãt ꝑronymica q̃dã.

nomen terminatum in as breuē. .s. nomis greci.

Sic breuis as format gtūs grec⁹ os addit

¶ Dicit ꝙ noīa terminata in as hn̄t atis in gtō: vt abbas abbatis. Sz elephas gigas diamas ⁊ adamas q̄dā ꝓpria nomia antiquoꝝ vt atlas habēt antis in gtō Et mas habet maris: as assis: vas vasis vel vadis. Et pallas lampas archas et quedam patronymica in as vt menecias. etiam habent adis in gtō. Sic etiam nomen in as breuē habet adis ſm latinos vel ados ſm grecos in gtō.

¶ Arguit' sunt plura nomina que habent antis in gtō ꝙ hic ponunt' ergo ⁊c: Probat' vt aras calcas coribas papas: que etiam habent antis. Dōm ꝙ comprehendunt' ibi veterū quoqꝫ nomina quedā. ¶ Abbas grece .i. pater latine: qui est pater monachorū. Sed abas per simplex b est ꝓpriū nomen cuiusdā viri. vn̄. Quidam dictus abas: monachorū sit pater abbas. Itē abatis tis cōmunis gn̄is media correpta: qui vel que cū bato diuidit equis auenā. vn̄. Abatis ad cenam dat equis abbatis auenā. Itē batus ti est mensura q̄nquaginta sextarioꝝ: Inde dr̄ abbatis quasi a bato dictus. ¶ Bonitas. gutheyt. polo. dobrocz.

Abbas.

Bonitas

¶ Pietas guttikeit. p. milosierdzie. ¶ Humilitas demutikeyt. p. pokora.

Pietas:

Humilitas:

¶ Debilitas krankeyt. polonice mdlosc3. ¶ Elephas eyn elephant (slon) etiā dr̄ elephantus ti: idem. vn̄. Est hic ⁊ hec elephas inflectio dicit. Sepe secū datenēs declinat hic elephantus. Et dicit' ab elephō grece quod ē mōs latine: quia ꝓpter magnitudinē sui corporis assimilat' monti. Et n̄ talia animalia mltm vtilia sunt in bello.: quia sup̄ ipsa solent fieri ꝓpugnacula seu defensoria lignea: in quibus possunt multi homies stare ad pugnandū: ⁊ sunt in india. vn̄. Corpore tam grādes apud indos sunt elephantes. Ut hn̄ firmares montibus esse pares. Itē v̄sus de ꝓprietatibus elephantis. Magne nature constat elephas quoqꝫ dure. Huic ē pauca venus: nō ē pietatis egenus. Quoꝝ sententia ē elephas est magne q̄titatis,: dure complexionis in pelle carne ⁊ ossibus: et parū luxuriatur quia si coniugem suam amittit nulli alteri copulat' inter siluas solus moratur: biennio portat fetum: nec amplius ꝙ semel gignit et tantum vnum fetum portat: viuit autem trecentis annis.

Debilitas:

Elephas

¶ Gigas eyn ganth: ⁊ dicitur a ge grece quod est terra latine: ⁊ gigno gignis gignere: quasi ō terra genitus quia gigantes inter ceteros homies multum habent de mole terre: Inde giganteus a um id est ad gigantē pertinens.

Gigas

¶ Dyamas est equiuocum: Primo est idem ꝙ bigamus: ⁊ sic dicitur dyamas quasi duas amans. Secūdo est idē quod diues q̄si diuitias amās. Tertio ē lapis p̄ciosus. vn̄. Est dyamas bigamus: diues lapis est preciosus. Bigamas est habens duas vxores.

Dyamas

¶ Adamas est lapis preciosus: et dicitur ab a quod est sine: et thomos diuisio quasi sine diuisione: lapis enim ille diuidi non potest absqꝫ sanguine hircino vnde versus. Est adamas dictus lapis indicus indomitusqꝫ. Frangitur hic nullo: sibi ni sit sanguis ab hirco.

Adamas

¶ Atlas est proprium nomen gigantis: qui secundū fabulas ⁊ himaginationē similitudinariam commentatoris in secundo celi iacet in rota primi mobilis habens caput versus austrum pedes versus septentrionem: manum dextram versus oriens: sinistram versus occidens: ventrem sursum: dorsum vero deorsum: ⁊ sic voluit celum sine quiete. Et in ordine ad illum virum commentator loquitur de dextro ⁊ sinistro celi. vnde versus. Fertur ꝙ gigas non tantus erat sicut atlas. Qui supra collum fabulatur voluere celum. Item quidam recusans graue pondus portare sic dixit. Pondere sub tali sudaret maximus atlas: Proficuit multum sic latuisse mihi.

Atlas:

Mas. ¶ Mas id est vir. Jnde masculus. Jnde emasculo as are id est castrare. Jtem differentia est inter mare nominatiui casus ꝛ mare ablti casus a mas. vnde v̄sus Femina nulla mare transeat absq̄ mare. ¶ As assis est equiuocum. Primo significat obulū: vt in euangelio. Nonne due passeres asse veniunt. Differūt tn̄ as ꝛ obulus: quia obulus est factus ad similitudinem totius denarij: sed as est dimidius denarius nō perfecte rotundus sicut obulus sed semicirculus equiualens tamen obulo. Vn̄ꝰ. Quod toti sit par factū totius ad instar. Hoc dicas obulū: sed semicirculus est as. Secundo sc̄at pondus. xij. vnciarū. Tertio dicit punctus vnius in decio vel talo vel taxillo. Quarto sc̄at possessorem omniū bonorū alicuius. vnde Bre. As obulus: pondus: punctus possessio tota.

Vas ¶ Vas vadis est pignus vel fideiussor. et dicit̄ a vado is ere. ire. vn̄ꝰ. Donatis vadibus potestis ire quo vultis. Jnde dicit̄ vadiū dij: teu. ein pfant. polo. zastawa: Vas vasis ein vasz. saud. Jnde vasculū. i. capsa: ꝛ dicit̄ a vescor eris: quia illa cuibus vescimur ponunt̄ in vase. vn̄ꝰ. Vas vadis est obses: vas vasis sit tibi capsa. Et differunt vades verbū ꝛ vades pluralis numeri a vas. vn̄ꝰ. Tu non sic vades q̄n dabisante vades.

Pallas. Pallas nomen cuiusdam dee scilicet belli: ꝛ dicit̄ a pallin grece qd̄ est mouere latine: q̄a mouet homines ad prelia ꝛ ad bella. Etiā est proprium nomen viri.

Lampas. ¶ Lampas est vas in quo ponit̄ oleū cum lichmo accenso vt luceat. Et d̄r a lambo is ere: q̄a lampas lambendo consumit oleū per lichmum accensum.

Archas ¶ Archas est vir vel mulier de archadia. Etiam filia iouis s̄m fabulas dicebat̄ archas.

Mēetias ¶ Menetias adis vel ados est filia vel neptis menetie: ꝛ sic de alijs patronymicis suo modo.

Ciclas ¶ Ciclas adis est vestis a rotunditate dicta sursum stricta deorsum ampla. Et dicit̄ a cidon grece qd̄ est rotundū latine. Etiam capit̄ pro insula. vnde Grecista. Est ciclas pannus: circundat ciclada pontus. Jtem ciclas mantellus: ast si maris insula ciclas. Et habet cicladem vel ciclada in accusatiuo singulari.

E. Breuis es.

mas. genus — cōmune genus — in ntō — correptam

Mas aut cōmune si fiet in es breuiatā

varians — in gtō — ista nomina sunt — exemplū

E mutās dat itis stipes miles tibi test(is)

¶ Dicit ꝙ noīa mas. gn̄ ꝛ cōmunis gn̄ terminata in es curtam mutant e in i in gtō ꝛ addunt tis vt miles militis: stipes stipitis.

¶ Querit̄: quō debemus scire ꝙ stipes ꝛ miles ꝛ sil'es dcōnes terminant̄ in es curtā. Dōm ꝙ ꝑ regulā Alexandri in tertia parte positā. s. ibi. Obliquus crescens qui corripit antesupremā. Jn̄ recto facit es curtā testis tibi miles.

¶ Arguit̄: autor facit hic petitionē principij: q̄a dicit ibi ꝙ noīa tertie declinatiōis: q̄ mutant es in tis in gtō terminant̄ in es breuē: ꝛ ideo ab illa tertia parte remittit nos ad primā partem ꝛ econtra cū dicit: mas aut cōmune dicens ꝙ nomina masculini gn̄ ꝛ cōmunis gn̄is que terminant̄ in es breuem: mutāt es in itis curtam in gtō. Jta remittit ab hinc illuc: ꝛ ab illinc remittit huc. Dōm ꝙ hoc facit propter pluralitatem illorū nominum: de quibus dare certam regulam est multū difficile: nec est possibile ꝙ per quam regulam sciantur.

hoc nomen — in gtō — penultima sillaba

Vt ꝑpes dat etis dipthōgꝰ i ansupma

¶ Dicit ꝙ noīa in es breuē terminata hn̄tia diphongū in penultima sillaba hn̄t etiam curtā in gtō, vt prepes prepetis: q̄a debet scribi praepes.

nomina. descendunt. adiungantur.

Que deriuantur a verbis associantur.

.s. nominibus. inuenit in penultima syllaba.

In qbus e curta repit in antesuprema.

¶ Dicit qꝫ noĩa i es breuẽ teĩata: descẽdẽtia a vbis hñt e curtã añ tis i penl'tia syllaba: vt a verbo habeo habes habetis: a tero teres teretis.

hoc nomen. correpta in gtõ.

Inquies est curta tñ etis erit sibi longa.

¶ Dicit qꝫ hoc nom̃ inqes teĩat in es breuẽ: tñ hꝫ longã etis in gtõ: vt inqetis.

.s. genus. in gtõ. hoc nomen.

Feineũ dat etis curtã. seges ẽ tibi testis.

¶ Dicit qꝫ nom̃ femi gꝫ in es breuem facit etis curtã igtõ: vt seges segetis:

ab hoc noĩe. in gtõ. hoc cõpositũ excipies.

Apes ꝯpositũ dat edis. ſꝫ apes remoue-bis

¶ Dicit qꝫ composita apes habẽt edis in gtõ. vt bipes bipedis. Sed hoc compositum apes remouebis: quia habet apis.

nomen. hoc vbum. curtam.

Qd pbet sedeo forabit idis gtõ.

¶ Dicit qꝫ nomina descendentia ab hoc verbo sedeo habent idis curtã in genitiuo: vt deses desidis: obses obsidis.

variabis. in gtõ. excipe. aquies.

Es longã mutabis ĩ is. ſꝫ deme quietis

Es longa **Es.**

istos gtõs etiam excipe.

Heredis cereris mercedis vl' locuplet9

sociabis. ab agnes.

Magnetis iũges. agnetis dicere debes

p qñ faciet. in gtõ. hoc nomen.

Cũ pit i formabit etis. paries tibi testis

¶ Dicit qꝫ noĩa terminata in es longã mutãt es in is in gtõ: vt sedes sedis sed excipe quies quod hꝫ quietis in gtõ: heres heredis: ceres cereris: merces mercedis: locuples locupletis: magnes magnetis: agnes agnetis.

¶ Arguit ista noĩa lebes rapes cremes ⁊c̃: terminantur in es longam ⁊ habent etis longã in gtõ: vt pꝫ in tertia parte: ⁊ tñ non excipiunt hic: ergo ⁊c̃. Solutio autor loquit hic paruulis: ⁊ ideo ꝑpter illorũ teneritatẽ plura postponit: quod non ignorantie: sed vtilitati iuuenum ascribendum est.

¶ Querit: quõ cognosci pñt noĩa in es longã vel breuẽ? Solutio vt dictũ ẽ. Et per nullã regulam cognosci possunt: ſꝫ per hoc solũ qꝫ plura noĩa taliter ponuntur et quando i precedit es tunc habet etis curtam in genitiuo.

Miles ¶ Miles ein ritter. po: ryczerz. gꝫ cōis: ꝛ dꝛ a mille qꝛ inter mille hoīes vix vnꝰ acceptaꝛ ad miliciā. Etiā miles est nomē dignitatis maſ. gꝫ: sic etiā inter mille vix vnus reperiꝛ miles. Vn̄ hic ꝛ hec militatis ꝛ hoc re adiectiuum: Inde etiam milito onis. i. miles. Item cōmilito onis: qui cū alijs est in militia: qꝛ illi qui sꝫ in tali militia vel in eodē bello dicunꝛ commilitones. Item a miles secundo mō dicitꝛ militissa. i. vxoꝛ militis

Stipes ¶ Stipes maſ: gꝫ: ein stam: po. pien. ꝛ dꝛ stipes q̄si stans pes: ꝛ ponitur pro arido trunco arboris. Et differt: stirps stips stipes et stix: vnde Stipes itis baculus: stirps stirpis regia ples. Stips stipis est obulus. stix stigis atraqꝫ palus. Itē differūt stipes nti casus pluralis nūeri: ab hoc nomine stips ꝛ stipes stipitis singularis numeri: vn̄ v̄sus. Munera parua stipes non fertile dat tua stipes. Item stipes non fertile i. truncus aridus et sterilis

Merges ¶ Merges itis est equiuocū: Primo sꝫcat auem teu. eyn deucher: quia sepius mergit se in aquis: et dicitꝛ etiā mergus gi. Scd̄o sꝫcat garbā segetis: vn̄: R er. Est merges viuus si mergitis est gtūs. Sed si dicaꝛ mergetis garba vocatur. Istud contrariaꝛ vsui et Huguitioni: qui dt q̄ ꝑ aue nō dicitꝛ merges: sꝫ mergꝰ mergi: et ꝑ garba dicitꝛ merges itis.

Eques Eques dꝛ aliq̄s equitās. Inde equitissa est mulier equitans. Et dr̄nt eques nomen: ꝛ eques v̄bū ab equo as are: teu. gleichmachen: Si sis paruus eques: eq̄tes te grandibus eques: Non sis solus eq̄s tibi me ꝑ te decoꝛ eq̄s.

Prepes Prepes pretki. i. velox. Tristicie p̄co p̄pete currit equo. Prepes dꝛ quasi pre alijs petens: scꝫ rem suam vl' terminū vie. Dr̄nt autē prepes ꝛ perpes. vn̄ꝰ. Perpes ꝑpetuus: sꝫ p̄pes sit tibi velox:

Hebes ¶ Hebes. i. obtusus. vn̄ꝰ: Est mihi sensus hebes: ideo mihi ꝑcere debes. Si tibi sensus hebes: ideo plus discere debes. Parcere nolo tibi: nec̄ qꝛ te foꝛe sciui. Hebes venit ab hebeo es ere. i. pigrescere ꝓprie in oꝑe mentis. Inde hebetudo idest obtusitas: ꝛ hebetare. i. hebetem facere. Item hebetis media coꝛrepta: ꝛ hebetis media ꝓducta: scd̄a ꝑsona pl'is numeri. Vn̄ꝰ. Est hebes hic hebetis: hebes vel hebes dat hebetis.

Teres ¶ Teres a terco es ere: teu: runt. Et differūt teres ꝛ rotūdū vn̄. Hastā dic teretē: pomū dic esse rotūdū.

Interp̄s ¶ Interpres cōis gꝫ dꝛ miscēs diuersa gn̄a linguarū ꝛ exponēs vnam ꝑ aliam. Et venit a verbo communi scꝫ interpretoꝛ aris. i. exponere vel exponi.

Inquies. ¶ Inq̄es teu: vnruge: Itē q̄es q̄uis est indr̄nter tertie vel q̄nte declinatōis: tn̄ vtimur modo solū in tertia declinatione: sed hoc cōpositū requies est q̄nte declinatōis. Item quies aliq̄n ē nomē adiectiuū om̄is gn̄is. ꝛ sic est idē q̄ q̄etus: ꝛ ab illo dicitꝛ inquies: ꝑ cōpōnē. vn̄ꝰ. Inq̄es esse caue: tibi magna quies erit a ve.

Seges ¶ Seges. i. semen: ꝛ dꝛ a sero is ere vel dicitꝛ matura messis: ꝛ dꝛ a seco as are: qꝛ satur siue metitur in agro. Et dr̄nt segetes a sata. vn̄. Dū seres segetes: sata dū radicibus herēt.

Teges ¶ Teges est domūcula tegēs pauꝑes. Inde regula diminutiū teu: dach: qꝛ regula domū tegit. Vn̄ tuguriū q̄si teguriū: ꝛ est casa pastoꝝ siue custodū vinearū: vnde Cur sibi parua teges: cui sit mlt'a sibi seges

Pes ¶ Pes ein fuesꝫ: noga. ꝛ accipitꝛ tripliciter p̄mo ꝑ mēbro cū quo ambulamꝰ: scd̄o ꝑ pede metroꝝ: tertio ꝑ mensura ī agro q̄ ꝯtinet q̄ndeci digitos. Quadrupes ē aīal q̄ttuoꝛ habēs pedes ꝛ capitꝛ anthonōathice ꝑ eq̄. vn̄: Quadrupedes phebi: q̄ cogit cā moꝛari. Quadrupes in plano: qn̄qꝫ cadit pede sano. Non mirare bipes si labitꝛ tibi pes. Bipes est aīal hn̄s duos pedes sicut hō ꝛ auis. Tripes dꝛ hn̄s tres pedes sicut sedes

Apes. ¶ Apes vel apis hꝫ apis in gtō. teu. eyn bin: ꝛ dꝛ ab a quod est sine: ꝛ pes pedis quia nasciꝛ sine pedibꝰ vel ꝑ antiphrasim: qꝛ multos hꝫ pedes. Apes dicitꝛ a pedes peditis: ꝛ est q̄ vel que ambulat ꝑ pedes: ꝛ est idē qd̄ pedester.

Deses ¶ Deses idis: i. piger vel remissus. Inde desidia. i. pigritia: ꝛ venit a desideo es ere idest pigrescere vel deoꝛsum sedere: Itē desidio is ere a de ꝛ sido. i. fugere. vn̄. De

sidis hoc crimen: desidis iam ppelumē. ¶ [Obses] Obses: i. vas vadis τ pign⁹ qđ ppͥe daꝛ p obsessis. Et venit ab obsideo es ere. i. circūsedere vel obuallare: quia obsessi τ circumuallati dant pign⁹ vt libere vadant quo velint: inde obsides onis. i. obsessio onis id est circūuallatio. ¶ [Preses.] Preses idis. i. presul: τ dꝛ a p̄sideo es ere. i. preesse vel defendere. Inde p̄sidiū. i. auxiliū vl' defensio: item diffeꝛt p̄ses τ p̄ces. i. oꝛōes vel vota. vñ. Est pro p̄ses: dic fore vota preces: Item O sacer p̄ses pro nobis fundito preces. ¶ Es longā mutabis in is: ¶ [Sepes] Sepes id est oꝛt⁹: τ dꝛ alio nomine seps sepis. vnde. Seps sepe calcatur vbi pnioꝛ esse videꝛ. item [Sedes] Olifernes τ aristoteles ppꝛia noīa sūt: ¶ Sedes ein stuel. p. stolecz. Itē cedes ced꜡. i. ɤberatio vl' strages vl' occisio. Primū scꝫ sedes p s venit a sedeo es ere: sed p c venit a cedo is ere: qđ habet plura significata scđm ꝙ habet duplex ptīi. Quando enī habet cecidi in ptō tunc sꝑcat occidere: scindere vel verberare: sed qñ habet cessi tunc sꝑcat locū dare: ista planius patebunt in capitulo de ɤbis. Vñ metrū differentiale. Quādo sede sedes videas ne sit mala cedes. Oñ sedes sede maioꝛi cōcito cede: item differētia est inter sedes nomen τ sedes ɤbū a sedeo vnde. Dum super alta sedes casum p̄bet tibi sedes: illa sede sede nec ab illa sedē recede. ¶ [Proles.] Proles sꝑcat filiū vel filiā alicuius. item Sentit adhuc proles qđ cōmisere parentes. Hoc est ꝙ nos adhuc sentim⁹ qđ commiseꝛt pthoplasti id est p̄mi parentes: item ples capiꝛ pro filio in isto ɤsu. Nos cum prole pia benedicat virgo maria. ¶ [Ares] Ares grece vel arte. i. virtus latine. ¶ [Lebes.] Lebes lebet꜡ hꝫ in actō leberem vel lebeta: inde lebeta lebete id est paruus cacab⁹: τ hꝫ lebetas in accusatiuo plī. Et cacab⁹ diciꝛ ppꝛie eneum vas: lebes autē lapideū: capiꝛ tñ sepe p enea caldario teuto. keszel. po. koczicl. Itē ares τ lebes sūt noīa greca: đ qb⁹ autoꝛ nō facit mentionē: nec p hoc est diminut⁹: q̇a alexander est istructoꝛ latinoꝝ nō curans de grec꜡ dictiōib⁹ plene determiare. ¶ [Heres.] Heres po. dziedzicz grece. i. terra latine: τ inde diciꝛ her⁹. i. dñus: hera. i. dña: īñ dꝛ heres hered꜡ q̄si filius heri vl' here: q̇a succedit parentib⁹ in bonis: īñ hereditas: itē hereo es ere id est assistere vel ad esse: īñ heres dis: q̇a herit. i. assistit bonis cui⁹ est heres: vñ differentia. Eri coꝛ heres: cras heris: non eris heres ¶ [Ceres] Ceres aliqñ est proprium nomen: τ sic est dea frugum: vnde versus: Femina quando feres tibi subueniat sacra ceres. Itē quandoꝗ est nomen appellatiuū: τ sic capiꝛ p frugibus Iñ cereuisia teu: bier: po: piwo. q̄si vis cereris in aq̄. ¶ [Merces.] Merces edis. zaplata. ē p̄miū qđ datur laboꝛātib⁹ pro merito: Et diciꝛ a mercoꝛ aris: item merx est illud qđ vendiꝛ: τ habet merces in plurali numero. Vnde Venduntꝛ merces: operantibus est data merces. Item est merces ibi kranck: vbi non daꝛ nisi hab danck ¶ [Locuples] Locuples id est diues τ diciꝛ quasi plenos loculos habens: item fiunt nerones miseri facti locupletes. ¶ [Magnes] Magnes est lapis magne virtutis attrahens ex sua natura ad se ferrū. vñ. Vt ferrū magnes: sic ad se nos trahit agnes. ¶ [Paries.] Paries teu. ein want. po. sciana. Et dꝛnt paries nom̄ τ paries ɤbum. vnde ɤsus. Est bon⁹ hic paries. tu ppe quē paries. ¶ [Abies.] Abies etis te. ein dan baū. po. yedla. Et dꝛ abies abeūdo: q̇a abit. i. transit τ crescit in altū. Abies abici pro codē.

[Correpta] [Is]

breuiata. ntō. .s. casum.

Is coꝛrepta sibi similē faciet genitiuū.

¶ Dicit ꝙ nomen terminatum in is coꝛreptam facit genitiuum sibi similem: vt vallis neptis.

ista nomina. demantur.

Cuspidis τ lapidis τ cassidis excipiantꝛ.

a sanguis ab exanguis ab aspis
Sāguis ⁊ dices exanguis aspid' addes
ab egis vt priamis priamidis
egid' atq; notes sic pronymica fores cq;
a thetis in gtō hꝫ paris vel paridis
Thetios l' thetid' dices par' is dat idis
hoc nomen in gtō hoc nomen in gtō hoc nomen
Sardis inis dat iasp' idis sic ibid' ibis
ab isis hoc nomē
Isidis adiūges indecliabile semis
qn̄ ſcat dimidium qn̄ ſcat pondus in gtō
Est ꝓ dimidio pond' semissis habeto.
Exempla sunt
Cū tigris tigridis tibris qrisq; quiritis

¶ Hic ponit exceptionē a regula p̄dicta dicens: ꝙ ista noīa in textu posita. s. cuspidis lapidis ⁊c. nō faciūt gtīm silem ntō. vt pꝫ in textu ⁊ in expositione vocabulorū. Arguit. sunt plura noīa ꝙ hic enumerant: q̄ hn̄t ꝑ crescentiā idis in gtō singulari: vt priamis: calamis: tyrannis: piris diplois: perichesis: ⁊ emorrois. ⁊c. Solutio oīa illa comprehendunt sub noībus patronymicis in is. Sed maioꝝ horū nominū declaratio inuestiganda est in opere maioꝝ.

.s. nomē .s. quondā in ntō in gtō sunt exempla
Qd̄ ꝺdit er dat er'. vom' pulu. sq; cinis
hoc nomen .s. noībus sociabis
Et cucumis piē p̄dictis annūerabis cq;

¶ Dicit ꝙ nomen terminatū in is: qd̄ quondā terminabat in er: hꝫ eris curtam in gtō: vt vomis vomeris: puluis pulueris ⁊c.

Is. producta.

in gtō longa demantur
Is itis ꝓducta dabit. tn̄ excipiantur
hoc nomen in gtō habens non excipitur
Glis glir' glissis. glis glit' nō cadit ext.

¶ Dicit ꝙ nomē in is hꝫ itis ꝓductā in gtō: vt lis litis. Tn̄ excipiunt glis gliris: ⁊ glis glissis: q̄ nō hn̄t itis in gtō. sed glis glitis manet sub regula gn̄ali. ¶ Uallis est locus decliuis infra mōtes. Et dr̄ a vallando qa vallat. i. circūdat montib'. vn̄'. Est inter montes terre depssio vallis. ¶ Neptis ein nifit: wnuk. ⁊ est femininū huius noīs nepos. Et dr̄ nepos q̄si natus post. ¶ Nota ꝙ autor non excipit illa tria noīa. s. eucharis: acharis: epicharis. q̄ tn̄ terminant in is curtā: ⁊ non hn̄t gtīm silem ntō. sed hn̄t idis: Excusando autorē dicimus ꝙ Allexander non est hic diminutus: ex quo illa noīa sunt greca ⁊ ꝯprehendunt ibi. Et

Charis

patronymica iunges: q̄a noīa greca: vt patronymica filii mō declinant̄: Itē cu-
spis ⁊ tricuspis patent infra de gn̄ibus. ¶ Charis ⁊ charicon grece .i. grā la-
tine, ⁊ eu, grece .i. bonū latine. Vn̄ eucharis .i. bn̄ gratiosus. Acharis q̄si nō gra-
tiosus. Epicharis q̄si valde vel supergratiosus.

Lapis.

¶ Lapis dis d̄r q̄si ledēs pe-
dē: ⁊ posuit quidā d̄r̄am inter lapis nti casus: ⁊ lapis ablti casus ab illo noīe lap-
pa lappe: vel lapa lape ꝓ eodem. vn̄᷒. Est res dura lapis: scabiem capitis fugo
lapis.

Cassis.

Cassis est equocū ₰m ꝙ h̄ꝫ duplicē gtīm scꝫ cassidis vel cassis: vt patebit
ibi. Cassis idis ga.

Sanguis

¶ Sanguis .i. cruor. ⁊ est equocū. vn̄ Bre. Sanguis ꝓge-
nies sanguis quoq; d̄r humor. Sanguis pctīm: sanguis quoq; vita vocat̄. Item
d̄r̄nt ₰m quosdā cruor ⁊ sanguis. vn̄᷒. Sanguis alit corpus: cruor ē de corpe fu-
sus. vel sic. Extractis venis cruor est in corpore sanguis. Exanguis d̄r q̄si extra
sanguinem: ⁊ mortuus: ⁊ h̄ꝫ in gtō exanguis. Itē hic iacet exanguis cui plagas
intulit anguis. Itē anguis ē serpens sic dict᷒: q̄a angulose ⁊ curue incedit. Vn̄
anguilla teu. ein ael. wegorz.

Aspis.

¶ Aspis .i. serpēs ⁊ ē qōdā gen᷒ serpentū asp̄gēs
venenū morsu vel hiatu suo. qō etiā ad medicamīa valet q̄n venenū est p̄us extra
ctū. q̄ p incantationes ⁊ voces venatorū decipit̄: ⁊ sic capit̄. Dū aūt incantat̄ a
venatorib᷒ tūc vnā aurem trudit ad terrā ⁊ aliā obstruit cū cauda sua ne p dulcē
sonū alliciat̄. Itē aspis aliq̄n d̄r scutū militare. Vn̄ aspidula .i. parua aspis.

Egis.

¶ Egis .i. clipeus palladis. Et d̄r ab egle grece qō est capra latine: q̄a clipeus
ille tectus fuit pelle caprina. vn̄᷒. Nō clipeo degis si fit tibi palladis egis.

Priamis

¶ Priamis d̄r filia vel neptis p̄ami: ⁊ ē nomē patronymicū vt postea patebit.

Clamis

¶ Clamis clamidis ē palliū qō ex parte induit̄ nec ꝯsuit̄: sed fibula infrenat̄ ne
cadat. Et clamis est vestis nobiliū ꝓprie militū: purpura regū: stola sacerdotū:
toga aduocatorū: birrhus rusticorū custodū vel monachorū. Item est meretrix
celsa sua dū clausit clamis ora. Itē sub illa regula. Cuspidis ⁊ lapidis p̄nt intel
ligi multa alia noīa vt clamis piris tyrānis ⁊c.

Sardis

¶ Sardis est equocū vel est no-
mē ciuitatis: vel ē nomē p̄ciosi lapidis: vel ē nomē insule. ⁊ ₰m diuersa ₰cata di-
uersum h̄ꝫ gtīm. Pro p̄mo ₰cato h̄ꝫ dis: sed ꝓ reliq̄s h̄ꝫ inis. vn̄᷒. Hic sardis sar
dis: gtō dis notat vrbē. Sardis inis lapis est ꝓpriū vel insula sardis.

Iaspis

¶ Iaspis
est quedā gēma p̄ciosa viridis coloris melior oī metallo. vn̄᷒. Auro q̄d melior ia-
spis: q̄d iaspide virtus? Quid ꝟtute deus: q̄d deitate nihil.

Ibis

¶ Ibis est equocū
q̄n q; est auis q̄ alio noīe vocat̄ ciconia ⁊ sic indr̄nter h̄ꝫ ibidis vel ibis in gtō. q̄n-
q; est auis inimica serpentib᷒: q̄ alio noīe d̄r ibix: ⁊ habitat in egypto vescens ca
daueribus ⁊ morticinijs: q̄n q; ē idē ꝙ inuidus: ⁊ tūc gtīm sil'em ntō: vn̄᷒: Ibidis
ac ibis gtō. dū facit ibis. Tūc auis est ibis: ⁊ d̄r inuidus ibis. Itē quidā dicunt ꝙ
etiā ₰cat serpentē: sed melius d̄r ibex. vn̄᷒. Ibis auis: ibex serpens: sic ⁊ inuidus
ibis. Itē d̄r Io. de gar. ꝙ q̄ttuor h̄ꝫ ₰cata: P̄mo ₰cat radicē herbe. Scdo ₰cat
concordem. s. in uolatu. Tertio ₰cat inuidū. Quarto ₰cat serpentē: vn̄᷒. Est ibis
radix: concors auis: iniquus anguis. Itē ibix ₰m Brachilogū est quoddā gen᷒
q̄drupedis animalis scꝫ capra: ⁊ dicunt̄ ibices q̄si ambices: nam ad modū auium
ardua ⁊ excelsa tenet loca: vt in petris ⁊ in rupib᷒ altissimis. Istud aīal dorcas a
grecis vocat̄. vn̄᷒. Cornua fert ibix dorcas grece vocitata. Itē cōtrouersia est
de hoc noīe ibis ⁊ de m̄ltis alijs noīb᷒ q̄d determinare relinquo studiosis dispu-
tantib᷒.

Isis

¶ Isis ē nomē ꝓpriū cuiusdā dee. Vn̄ d̄r parisius ciuitas q̄dā in fran-
cia dicta a para qō est iuxta: ⁊ ysis dea q̄si iuxta deam ysidim: q̄a parisius situata
est iuxta locū vbi quondā colebat̄. Isis. s. in claustro s̄cti germani vbi adhuc ap-
paret hymago ysidis superi᷒ in quodā muro. Vl' isis interp̄tat̄ introductio. et
inde parisi᷒ q̄si iuxta introductionē: Vel d̄r a paro as are: ⁊ isis introductio. q̄si
parans introductionē. Ibi. n. m̄lti introducūt̄ in diuersis sciētijs. Itē parisius

locus egregi⁹: mala gens bona villa. Nã duo pastilla p nũmo dant in illa. Itẽ femina casta: securis acuta cliensq̧ fidelis. Hec tria parisius nũq̄ vel raro videb.

Semis

¶ Semis quãq̧ signat dimidiũ cuiuslibet rei: ⁊ sic est indeclinabile ⁊ oĩs gñ: ⁊ tunc dr̃ ab hemis qd̃ est dimidiũ mutando h in s. dicendo semis quasi hemis. vñ⁹. Uas tribus ⁊ semis solidis ego pdigus emi. Itẽ qñq̧ signat pondus vel assem ⁊ tũc dr̃ semis q̃si semi as: qa as est mensura vel pondus duodecim vnciarũ. Et dr̃ semis dimidius as. i. sex vnciarũ: ⁊ hʒ semissis in gtõ: ⁊ tũc est mas. gñ. vñ⁹. Semis dimidius indeclinabile sp. Semis semissis mediã partẽ notat assis.

Thetis

¶ Thetis est equocũ. Pr̃o est mater achillis ⁊ sic hʒ thetidis in gtõ. Scd̃o est mare vel dea nereidũ. i. aquarũ ⁊ sic hʒ thetios in gtõ. Item nereis nereidis est aqua marina. vñ⁹. Dic thetis ⁊ thetidis sic mater habet achillis. Si thecios dicas: tũc ẽ dea dicta nereidũ. i. aquarũ. Sed Io. de gar. sic dicit. Cũ mare sit thetis thetidis sit mater achillis. Mater hʒ thetidis: mare thecios in gtõ.

Paris

¶ Paris ẽ propriũ nomẽ pulcherrimi viri: q̄ dedit iudiciũ de iunone ⁊ pallade dicens. Utraq̧ formose me iudice sunt venerãde. Et dr̃nt paris gti casus a par ⁊ paris ab hoc v̄bo pario. ⁊ paris ppriũ nomẽ. vñ⁹. Mis dũ bella paris miserere paris tibi paris.

Tibris

¶ Tibris dic tyber. est fluuius quidã transfluens p vrbẽ romanã. Et dr̃ a tiberino rege albanorũ. qui submergebat in illo fluuio. ⁊ de suo exitio hoc nom̃ ei datum est: ante eñ a colore suo vocabat albula. Etiam est quedã insula. vñ⁹. Est tibris fluuius: est tibris insula dicta. In quo submersus cecidisse datur tiberin⁹ Rex albanorũ tibris fuit inde vocatus. Itẽ dicunt quidã φ cõmuni sermone dr̃ tiberis: tiberidis: sed p sincopam dr̃ tibris: ⁊ sp hʒ tibridis in gtõ nisi in metro. vñ⁹. Dic semper tibridis: tibris nunq̄ nisi metris. Item tiberias tiberiadis est ciuitas quedã in galilea facta ab herode in honorem tiberij cesaris.

Tigris

¶ Tigris hʒ duo signata. Primo est fluuius quidã fluens de paradiso terrestri versus assiriam intrans mare rubrũ: ⁊ tunc est gñis mas. ⁊ habet tigris in gtõ. Scd̃o est animal multũ velox: scʒ serpens quidam distinctus varijs maculis: velocitate ⁊ virtute mirabilis ex cuius nomine fluuius tigris appellatur q̄a rapidissimus est omniũ fluuiorum: ⁊ tunc est gñis feminini ⁊ habet tigridis in gtõ. Unde versus. Est tigris fluui⁹: tigris fera quod genitiuus. Duplex discernit: tigridis atq̧ tigris.

Quiris.

¶ Quiris quãdoq̧ est idem quod miles: ⁊ tũc est gñis mas. Qñq̧ est idem quod hasta: ⁊ sic est gñis femi. vñ⁹. Hic quiris miles: hec quiris hasta vocatur.

Nota.

¶ Item quattuor sunt noĩa que quondã terminabant in er: sed modo terminant in is. vñ⁹. Bis duo noĩa sunt que substantiua vocant. Que vel is vel in er rectũ fecere frequenter, Ut vomer puluer dic ciner ⁊ cucumer. Ac vomis puluis dic cinis ⁊ cucumis.

Uomis

¶ Uomis eris: teuto. ein pflugschar: lemiess. est ferrũ aratri dictũ a vomo is ere: q̄a videt terrã a se vomere. Et dr̃nt vomis nomen: ⁊ vomis verbũ. vñ⁹. Ebrie vina vomis aratri fit caudaq̧ vomis.

Puluis.

¶ Puluis vel puluer est illud qd̃ p ventũ in aerem tollit. sicut immundicies terre exiccata per calorem solis: ⁊ multũ nocet oculis. vñ⁹. Balnea vina venus ignis puluis quoq̧ ventus. Ista nocent oculis sed vigilare magis.

Cinis.

¶ Cinis teutonice asche: pol. popiol. ⁊ dicit a candeo es ere: q̄a ex candore ligni combusti relinquit et sub eo ignis occultatur. vñ⁹. Queritat in cinere scintillam qui caret igne. Itẽ differunt sinis verbũ p s. a verbo sino is ere. et cinis nomen per c. vñ⁹. Cur nõ parua sinis: puluis est atq̧ cinis.

Cucumis

¶ Cucumis vel cucumer est species cuiusdam herbe cuius fructus est humide nature, quere infra de generibus noĩm.

Lis.

¶ Lis. i. litigiũ: teu. ein kriegk: swada. Uñ est dr̃a inter liti nomẽ ⁊ liti verbũ. vñ⁹. Crismate queso liti: pacem preponite liti.

Glis.

¶ Glis multipliciter variat in gtõ. ⁊ ſm hoc habet multiplex signatũ: vt postea patebit.

in gtō .s.nomē in os mas.gnis excipe a nepos

Oris formabit os p mare deme nepot Os

¶ Dicit q nomē in os mas.g' hz oris penultia pducta: vt mos moris: flos floris. Jn excipit hoc nomen nepos: qa habet nepotis.

alia noia in os in gtō .i.cōposita a pos corripies

Cetera dāt otis. sz de potis o breuiabis.

a bos a glos excipiantur illa duo nomina

Sz bouis et gloris demāt os or et ossis

a custos a heros iungitur pdictis

Custodis simul herois sociabitur istis.

¶ Dicit q cetera noia i os termīata (q nō sunt g' mas.) hñt otis longā vt cos cotis: sacerdos sacerdotis. Sed cōposita ab hoc noie pos potis hñt o breuem āñ tis vt cōpos cōpotis: impos impotis. Sed hoc nomen bos hz bouis in gtō, glos gloris: os hz oris vel ossis: custos custodis. Et heros habet herois.

¶ Arguit: cōposita a pos nō hñt otis curtā in gtō, g° male dicit textus (sed de potis o breuiā.) Probat qa antipos et tripos sunt composita a pos: et tñ nō hñt otis: sed odis: vnde dicit Virgilius Tripodes sacri. Dōm q pos habet duplex pcatū. Primo est idē q potens et sic eius cōposita hñt otis curtā: vt vult textus Scdo est idē q pes: et tūc cōposita eius hñt odis: vt dicit Virgilius.

¶ Arguit: iste exceptiones sunt insufficientes: qa adhuc sunt plura noia in os termīata q tñ nō hñt otis in gtō. vt rinoceros nō hz rinocerotis sed rinocerontis. Dōm q qñ habet rinocerontis tūc hz rinoceron in ntō. sed qñ hz rinocerotis: tūc habet rinoceros in ntō. et tūc ista regula sibi conuenit. Jtē rinoceron est animal valde horribile gerens cornua in naribus. ¶ Mos est virtus vel consuetudo. Et differunt mori dti casus a mos: et mori gti casus a morus mori teu. eyn maulberbaum. zwyczaij. et mori infinitiuus huius verbi morior. teu. sterben. vmrzecz. vñ. Juste malo mori q nō assistere mori. Hos quos credo mori nego fruct' mandere mori. ¶ Flos teu: eyn blum: kwiat. et dr p ethimologiā lralem qsi fundens late odorem suū. Jtē. Qui pingit florem nō pingit floris odorē Jtem flos est equocū. Primo pcat herbam vel arborem virentem. vñ. Nō laudo florem qui vilem reddit odorem. Scdo importat probitatem. Unde poeta. Flos iuuenū crescit. et c. Tertio est idem q christus vt ibi. Stirps iesse virgam produxit: virgaqz florē. Virgo dei genitrix virga: flos filius eius. Quarto pcat decorem: et sic dr de homine docto pulchro et virtuoso. Jste est flos totius almanie francie Polonie et c. Quinto pcat simulam et pinguedinē farine: et sic dicitur in antiqua lege: q iudei conficiebant panem azimum ex tenuissimo flore tritici. Sexto pcat gloriam humane vite. Unde Esaias. Exsiccatum est fenum et cecidit flos. Septimo significat virginitatem. Unde dicitur. Hec puella amisit florem castitatis id est virginitatem. Octauo et vltimo pcat colorem rhetoricalem et sic capitur metaphorice quia sicut flores decorant prata et arbores: sic sermones et orationes ornantur per colores rhetoricales. vnde versus. Flos nitet: est probitas christus: decus: atqz farina. Gloria virginitas rhetoricusqz color.

¶ Nepos est equiuocū: Primo est idem q cognatus scilicet filius fratris vel filius filij. Et dicitur nepos quasi natus post. Secundo est idem quod luxuriosus; et tunc venit a nepa nepe quod est genus serpentum luxuriosum et tunc est

Mos.

Flos

Nepos

adiectiuũ. vñ?. Et nati stirps mascula nepos: est luxuriosus. Itẽ q̇dã epũs scri-
psit nepoti suo sic. Chare nepos si delitias imitare nepotũ. Incipis esse nepos:
desinis esse nepos: Id est dilecte cognate si imitaris delitias nepotũ. i. luxurio-
sorũ tũc incipis eẽ nepos. i. luxuriosus: ꝛ desinis esse nepos. i. non eris cognatus

Cos. meus. ¶ Cos ein wetzsteyn oder schleifsteyn: ꝛ dꝛ a cote grece qd̄ est incisio la-
tine. Vñ cotula. i. mẽsura vini: q̇ ideo cotula dꝛ: q̄a p eam fit incisio ꝛ diuisio sex-
tarij in duas partes eq̄les. vñ?. Cos acuit ferrum mensurat cotula vinũ: Sacer-
dos pꝛzibi(Atq̧ sacerdotũ) Itẽ hic ꝛ hec potis ꝛ hoc pote. i. potẽs. Et p illo
nomine inuenitur pos potis. Vñ Cacho: Hoc bibe quod possis si vis viuere sa-
nus. Inde dicitur compos ꝛ impos. Compos dicitur ille q̇ est potens vt vigoro-
sus in membꝛis suis ad operandum. Sed impos dr̄ debilis vl' nõ h̄ns posse mem-

Bos. bꝛorum. ¶ Bos teuthonice ein rindt. poloni. wol. Item bos est communis
g̃. ꝛ sĩcat indr̄nter vaccã vel htaurũ: tñ vtimur eo frequẽtius p thauro castrato
Vñ boare. i. sõnare ad modũ bouis. Itẽ indigeo bobus ad rura colẽda duobus.

Glos. Item Est puer in patria quasi bos nutritus in aula. Glos est equiuocum ad
tria secũdum triplicẽ eius gtĩn. vñ Discite quid sit glos: lignũ vel femĩa vl' flos
Glos gloꝛis flos est: glos glotis femina fratris. Glos glossis lignũ vetus est

Os. de nocte serenum. Itẽ Ris tibi dat floꝛẽ: sis lignum: tis mulierẽ. ¶ Os
oꝛis teu. eyn munt: polo. vsta. ꝛ dr̄ quasi ostium ventris: p os eñ tanq̄ p ostium
cibus intrat ad stomachũ. ꝛ sermo per ipsum exit: ꝛ sputũ per ipsum eijcitur Sz
os ossis teu. beyn: ꝛ dicitur ab os oꝛis: eo q̄ ossa magis appareant in oꝛe: scz in de-
tibus. Vñ Deuoꝛatos os oꝛis q̇cq̇d lucrat̃ os ossis Itẽ os ossis dicitur illud qd̄
in nobis carne ꝛ pelle vestit̃. vñ?. Os oꝛis loquit̃ coꝛeo vestit̃ os ossis. Itẽ os se
caret glossa: per quã frangunt̃ ꝛ ossa. Itẽ glossa est lingua in oꝛe. ¶ Custos

Custos. dꝛ a cura q̄si sub cura stans: vel q̄si curã gerens: cui? officiũ ꝛ actus dꝛ custodia.

Heros vñ?. Custos q̇ seruit: custodia dꝛ actus. ¶ Heros herois dictio greca. i. herus
vel dñs latine. Et est dr̄a inter heros nti casus ꝛ heros acti casus plis nũeri ab
hoc noĩe herus. vñ?. Nõ amat hic heros degeneres sed heros. i. hic heros. i. iste

Minos. dñs nõ amat degeneres. i. ignobiles: sed eros. i. nobiles. ¶ Mynos mynois
est dictio greca ꝛ ꝯpꝛehendit̃ ẜm quosdã sub hoc noĩe heros: ꝛ est pꝛopꝛiũ nomẽ
cuiusdã regis. Vñ minothaurus ppꝛiũ nomẽ cuiusdã mõstri: q̄d pꝛoducũt fuit
ab vxoꝛe minois: qd̄ pꝛo vna parte assimulat̃ thauro: ꝛ pꝛo alia parte minoi regi

nomẽ in vs coꝛreptã in gtõ in neutro gñe in gtõ nominibus

Vs curtã dat oꝛis neutro. ẜ er ʒ dan? ill

.s. n omĩa. illas terminationes in gtõ. dat. hoc nomen.

Os. Coꝛrepta **Que dãt lus nus d?. ẜ oꝛis p̄bet tibi fen?**

.s. etiã h̄nt oꝛis. hoc nomen. in gtõ. donat.

Et facin? pign?. intercus vtis tibi p̄bet.

.i. feminini gñis in gtõ. neutri gñis. in gtõ.

Dat pec? ẜ pecudʒ. pec? ẜ pecoꝛʒ sibi iũ-
(git.

¶ Dicit q̄ noĩa neutri gñ in us bꝛeuẽ termĩata h̄nt oꝛis penultima coꝛrepta in
gtõ: vt coꝛpus coꝛpꝫ pect? pectoꝫ. Sed que terminant̃ in lus nus dus habent
eris curtam in gtõ: vt vellus vellerꝫ: onus oneris: pondus ponderꝫ: Sz fen? h̄

oris: et etiam facinus et pignus. Et intercus habet vtis. Et pecus feminini generis habet pecudis in gtō. sed quando est generis neutri habet pecoris.

nomina facies in gtō noīa siliā in ꝑcatiōe a qb⁹ descēdūt
Hec formas in eris q̄ sunt cōsimia v̓bis
verbis .i. breuis inuenit in penultima sillaba
In q̇bus e curta repit in antesuprema

¶ Dicit ꝙ noīa in vs terminata cōsimilia verbis in ꝑcatione (in q̇bus reperit e curta in penultima sillaba) hn̄t eris correptam in gtō. vt a vulnero as are venit vulnus vulneris: ab vlcero as are venit vlcus vlceris.

nomē neutri gꝫ varia nomen ꝯparatiuū est .i. masculinū et femim
Neutrū declina qđ cōparat vt duo pria

Cōpatiui gradus — **Vs.**

¶ Dicit ꝙ nomē ꝯpatiui gradus in vs neu. gꝫ facit gtin̄ vt duo prima .i. vt masculinū et femininū genus in or. qa sicut melior cōis gꝫ hꝫ ꝓductā oris sic etiam melius neu. gꝫ habet oris productam.

in gtō illa duo nomina qđ etiā hꝫ oris curtam
Dāt aceris leporis ac⁹ lep⁹ addito tps

¶ Dicit ꝙ hoc nomē acus hꝫ aceris in gtō. et hoc nomē lepus habēt leporis: cui additur tempus qđ etiā habet oris curtā: vt temporis.

nomen in vs productam in gtō excipe palus in gtō
Vs ꝓducta tibi dabit vtꝭ deme paludꝭ

Produ-cta. — **Vs**

.s. noīa gti casus illa duo nomina excipienda seruamus
Et q̄ dant tellus incus demēda tenem⁹.

¶ Dicit ꝙ nomina in vs productā terminata hn̄t vtis penultima producta in gtō. vt salus salutis. virtus virtutis. In excipiunt palus tellus et incus: nam Palus habet paludis: tellus telluris: incus incudis.

facient in gtō .s. nomina hoc nomē in gtō .s. qđ hꝫ suis
Formabūt vrꝭ mōsyllaba gr⁹ gruis et sus

¶ Dicit ꝙ nomina monosyllaba in vs terminata habent vris: vt mus muris: thus thuris: crus cruris. Sed grus habet gruis: et sus suis.

illi noi. termiātio gti illi noi termiatio illa duo nomina habent
Es erꝭ dabit. pres p̄dis. laus q̄ꝫ fraus.

Nomen. — **Es.** **Aus.**

¶ Dicit ꝙ hoc nomen es habet eris: pres habet predis. Et ista duo nomina scꝫ laus fraus et habēt dis in genitiuo. vt laudis fraudis.

¶ Arguit. Alexander nō vtitur hic bono processu: qa omnis instructor iuuenū debet procedere per ea q̄ sunt notiora: sed ipse loquit hic de quantitate syllabarū dicens. Is correpta. Vs producta: que iuuenibus sunt ignota ergo etc. Dōm ꝙ hoc solū facit p accn̄s: inquantū scꝫ illa q̄titas cōuenit dcōnibus penes gtin̄: aut penes aliū casum declinandis: sed eius determiatio scialis reseruatur vsqꝫ ad tertiā partē. ¶ Corp⁹ teu. ein leichnā: et dr corpus q̄si cordis pus .i. custodia: qa corp⁹ ē custodia cordꝫ. Pect⁹ ein brust: pierii .s. pars ps corpis sub collo

Corpus. Pectus.

Vellus ¶ Vellus est cōuolutio criminū q̄ simul tradunt̄ ab oue: ⁊ inde fiūt vestes ho-
minū. Et dr̄ a vello is ere. i. deponere. vn̄. Nō sibi sed alijs aries sua vellera por-
tat. Sic alijs vnit diues auarus opes. ¶ Onus ⁊ pondus sunt synonyma. Jn̄
Onus. veniūt duo verba. s. onero as are: ⁊ pondero as are. Et dr̄nt onerare ⁊ honora-
re. vn̄⁹. Cū bladis onero nauem: patrē sed honoro. Jtē. Quē grauas oneras: s;
quē reuereris honoras. ¶ Pondus teu. ein swer last (brzemie) capit̄ tn̄ sepe
Pondus p illo quo mensurat̄ ⁊ ponderat̄ teu. pfunt. i. libra vel vnus as. Jn̄ ponderosus
a um. i. grauis. ¶ Fenus est duplex vsura. Jtē qcq̄d hō recipit vltra capitale
Fenus. preciū de mutuo dicit̄ vsura. Sed qn̄ de vsura dat̄ lucrū sicut de capitali hoc di-
cit̄ fenus. vn̄⁹. Est vsura suos cū q̄s tradit mihi inimicos. Sepe lucri: fenus du-
plex vsura vocat̄. Jtē dr̄nt fenū. i. gramen in pascuis: ⁊ vena e teu. ein ader do
das blut durch dringet: ⁊ venus. i. dea amoris: ⁊ fenus. vn̄⁹. Gramina sunt fena
sed sunt in corpore vene. Est dea dicta venus: duplex lucrū tibi fenus. ¶ Faci-
Facinus. nus. i. pctm̄. Jn̄ facinorosus. i. facinore plenus. Jtē. Ad facinus duplex nō suffi-
cit vltio simplex. ¶ Pignus oris. i. filius: vel signū amoris vel cōfederatio.
Pignus. Sed pignus. i. vadiū teu. ein pfant. s. qd̄ pro credito datur ex defectu pecunie.
vn̄⁹. Pignus p̄bet oris cū federis est vel amoris. Cū tibi p̄bet eris defectū de-
notat eris. Jtē. Pignus in o natū: sed pignus in e vadiatū. Pignora p natis:
sed pignera p vadiatis. Vtimur tn̄ vno sepe pro reliquo. Etiā Priscianus po-
nit duplicē gtm̄ tam p illo q̄ vadio. vn̄⁹. Pignora natorū dicunt̄ pignora rerū.
Sed quē lex docuit p pignore pignora ponit. ¶ Intercus est infirmitas q̄⁹-
dā inter carnē ⁊ cutē pueniens ex superfluitate cibi ⁊ potus: qn̄ sc; stomachus
Intercus nimiū repletus excutit ⁊ emittit minus bn̄ decoctū ⁊ indigestū: qd̄ fluit ad exte-
riora membra vsq; ad cutē: ⁊ tūc dr̄ intercus q̄si inter carnē ⁊ cutē. vn̄⁹. Vix erit
intercus tibi scis mandere parcus. ¶ Pecus est equocū s̄m q̄ h; pecoris vl
Pecus pecudis in gtō. Nā quidā dicūt: q̄ pecus pecudis s̄cat vnā solā bestiā: sed pecus
pecoris s̄cat gregem vel collectionē bestiarū. vn̄⁹. Vnica praua pecus inficit oē
pecus. Jtē. Vna pecus pecudis pecus hoc collectio fert. Alij seq̄ntes cōmune
vsum (qui nunc seruat̄) dicūt q̄ pecus oris neu. g; s̄cat aīalia maiora: vt boues:
equos ⁊ asinos. Sed pecus pecudis f; g;: s̄cat aīalia minora nō valentia ad por-
tandū iugū laboris vt ouis capra ⁊c. vn̄⁹. Est pecus hoc qd̄ erat: pecus hec que
nō iuga portat. ¶ Jtē nota q̄ a noībus h̄ntib⁹ vs correptā in ntō. ⁊ eris cor-
Nota. reptam in gtō veniūt verba p̄me cōiugationis in ero. vt a ly pondus eris venit
pondero as are: ⁊ a ly onus eris venit onero as are. S; hinc excipit̄ vello is ere
quod est tertie coniugatiōis. vn̄⁹. Terne nomē in vs quod eris facit in gtō. De-
se formabit in ero verbū tibi prime. Demit̄ hinc vello quod terne noueris esse.
¶ Jtē glomus ⁊ vetus patebunt infra. ¶ Vlcus teu. ein schwer. (wrzod)
Glomus. Jn̄ vlcerare. i. vulnerare. Vulnus ein wunde (rana) Jn̄ vulnerare teu. ver-
Vlcus. wunden oder letzen. ¶ Doctius est nomē cōparatiui gradus: ⁊ h; oris in gtō
Doctius sicut duo prima. i. sicut doctior mas. g; ⁊ doctior f; g;. Et silr̄ melius h; oris in
neutro gn̄e sicut melior in cōmuni gn̄e. ¶ Acus eris est neu. gn̄is tertie de-
clinationis ⁊ est palea frumenti. Sed acus us ui feminī gn̄is quarte declinatio-
Acus nis est instrumentū sartorū. ygla. vn̄⁹. Est sartorū acus: fit quarte femineumq;.
Sic ⁊ acus tritici purgamentū solet esse. Sed tūc est neutrū faciens aceris ge-
nitiuum. Jtem dicit Jo. de gar. q̄ acus us ui aliquando est mas. g; ⁊ s̄cat idem
quod spinter seu calamistrū. vn̄⁹. Hoc acus est palea: fuit hic acus: hec acus or-
nat. ¶ Lepus eyn has; (zaiaucz) ⁊ dr̄ a leuis ⁊ pes p ethimologiā sillabalē
q̄a leuiter currit cū pedibus. vn̄⁹. A leuitate pedū dicit̄ esse lepus. Jtē currens
Lepus p prata nō est lepus esca parata. Et dr̄nt lep⁹ leporis ⁊ lepos leporis. i. facūdia

Vn⁹. Rure fuge lepores: in verbis quere lepores. Nā lepus est anīal: lepos est facundia fandi. Itē a lepus venit lepusculus. i. paruus lepus. Et leporinus a um. i. de lepore exīns. Sed a lepos oris venit lepidus a um. i. suauis ꝛ facundus.

¶ Tempus est equocū ſm quosdā. vn⁹. Tpus pars capitis: ꝛ tēpus denotat hoꝛam. Et dicūt aliq ꝙ ꝓ parte capitis nō debet dici tēpus: sed timpus: sed cōtra illos est Io. de gar. vn⁹. Tēpus nō timpus dicas: saltem nec saltim. ¶ Virtus teu. tugent. ¶ Salus teu. ein heiel ader gesuntheit. Vn̄ salutatio onis idem. ¶ Palus paludis est terra aquosa in q̄ pascunt rane. Sed palus li ē stipes per quē discernunt ingeres. i. agri ꝛ vinee ab inuicem. Vn̄ palixtus idē. vn⁹. Ranis apta palus distinguit iugera palus. Itē pala pale est instrumentū quo purgat hordeū: vel ē locus cōcauus in annulo. vbi infigit lapis ꝑciosus. Sꝫ palā aduerbiū. i. manifeste: vn⁹. Nō venit ille palā q̄ furat mihi palā. Itē palus d̄r aliq̄n furia damnatorū vel locus eorū. vn⁹. Ranis grata palus: furie damnatio palus.

¶ Incus ē instrumētū ferreū sup qd̄ fabricant fabri: ꝛ ꝑducit in mediā in obliq̄s. vn⁹. Dū calet incude faber ferrū h̄ꝫ cude. Itē. Dū satis est calidū debem⁹ cudere ferrū. Quidā tn̄ dicūt ꝙ corripit mediā syllabā. vn⁹. Incus in cliuis hꝫ incudis in gtīs. Fabri xantenses cudūt incudibus enses. Item cliuis ꝛ Xanctis sunt duo opida in terra cliuensi. ¶ Tellus die erde: ē terra frugifera. Et d̄r̄nt aliq̄liter humus solū terra ꝛ tellus. vn⁹. Humor reddit humū: sed arandi terra dat vsum. A tero sic dicta terit: cū tellus arat. Est solū solidū: tellus q̄a tollit in altū. ¶ Mus ein mausz. (mysz) ꝛ nota d̄r̄am inter muris gti casus a mus: ꝛ muris ablti casus ab hoc noie mur⁹ muri. vn⁹. Gens neq̄t his muris plusq̄ decus tolere muris. ¶ Thus teu. weyrach (kadzidlo) ꝛ est illud qd̄ cremat in ecclesia dū fiūt sacrificia. Vn̄ thuribulū. i. vas in quo thus cremat vel portatur.

¶ Crus ein beyn (kosc) ꝛ d̄r a curro. q̄a cruribus currim⁹: ꝛ sunt crura sub genibus vsq̄ ad suras. Vel crus est os anterius tibie. Itē tibia. die schin (golen) Sura die waden an den schinenn. ¶ Sus est porcus vel porca: inde succellus ꝛ succella. i. paruus porcus vel parua porca. vn⁹. Qd̄ sus peccauit succula sepe luit. ¶ Itē nota d̄r̄am inter suis nom̄ suis v̄bū ꝛ suis ꝓnomē. vn. Setis dorsa suis dat suis eē suis. ¶ Grus ein kranich (zoraw) ē auis q̄dā sic dicta a sono: q̄a grues gruunt. i. cōueniūt in volatu: inde grucula le diminutiuū. i. parua grus. Itē plus valet in manibus passer q̄ sub dubio grus. ¶ Es est metallū siue pecunia. vn⁹. Ecce domus veneris: ad quā si veneris eris. Nulli carus eris si copia deficit eris. Munera ni dederis inde repulsus eris. Itē eris seruus eris si te species trahat eris. ¶ Pres supra expositū est: inde prediū. i. hereditas. vn⁹ Dogmata dat fidei preses: sed predia predes. Item est d̄r̄a inter predis gtm̄ a pres ꝛ predis abltm̄ a preda prede: ꝛ predis ab hoc verbo predo is ere. i. prealijs dare vel honorare preponere vel ornare. vn⁹. De predis ꝑdis si viuis nō b̄n̄ predis. i. non b̄n̄ facis honorem: si viuis de spolijs predis. i. diuinis. ¶ Laus est frequens fama ex meritis precedentibus diuulgata. ¶ Fraus. i. deceptio. vn⁹. Est dignus laude q̄ cuncta facit sine fraude. Itē: Vulpes amat fraudem: lupus agnū: femīa laudē. ¶ Itē Emaus reperit in quibusdā nouis textibus. Et est propriū nomen castelli vel opidi: et est indeclinabile.

precedit tales littere formabit casum
Si ꝑit s. vel b. vel m. vel p faciens gtm̄.
illā lr̄am precedit
Interpones i tamen e si b preit aut p

Tempus. Virtus Salus. Palus Incus Tellus Mus. Thus. Crus. Sus Grus. Es eris. Pres. Laus. Fraus: Emaus.

alla lr̄a in gtō nomina vnius syllabe excipiant

E mutatur in i si nō monosyllaba fiant

¶ Dicit ꝙ noīa terminata in es hn̄tia b vel m vel p an̄ s faciūt gtm̄ interponendo i inter s ꝛ tales lr̄as. Exm̄ de bs vt arabs arabis: De m s. vt hyems hyemis De ps vt stirps stirpis: inops inopis. Tunc e si b p͛cit ꝛc.

¶ Dicit excipiendo. ꝙ si ista lr̄a e p̄cedit b vel p. tūc e mutaꝛ in i vt celebs celibis: princeps principis. Et hoc est verū si nō sint nomina monosyllaba: q̄ in monosyllabis nō mutatur e in i sed remanet e in gtō. vt plebs plebis.

ille gtūs demitur ex illo nomine inuenitur

Excipit. **Aucupis excipit̄ ex auceps qd̄ repitur.**

¶ Dicit ꝙ a p͛dicta regula excipitur hoc nomen auceps: quod nō mutat e in i in gtō. sed in u: vt auceps in ntō habet aucupis in gtō.

¶ Arguiꝛ: cōposita a caput in ceps terminata habent curtam itis in gtō. vt anceps ancipitis: preceps precipitis: de q̄bus Alexander hic nullam facit mentionē: ergo est insufficiens in suis dictis. Dōm ꝙ licet Alexander nō faciat mentionem de eis: tamen bene infra hoc perficiet: ibi. Que das a capite.

¶ Queriꝛ: quō cōposita in ceps a caput ꝛ a capio faciūt suos genitiuos.

¶ Dōm ꝙ cōposita a caput faciunt pitis: sed a capio faciunt pis. vn̄ʼ. In cepa a capio faciunt pis in gtō. In ceps a capite tibi suscipiunt pitis apte.

illam litteram depones

Ls Es Rs **L s aut n s aut r s s remouebis**

illam syllabam a frons a lens a glans exceptis

Excipit. **Tis iūges. frōdis lēdis glādisq̄ remot**

nomina hoc nomen hoc verbū p̄dictis adiūgendo

Addit ad exceptionem. **Que cor vl' pendo cōponit eis sociādo**

¶ Dicit ꝙ nomīa in ls in ns in rs terminata faciūt gtm̄ remouendo s ꝛ addendo tis: vt puls pultis: mons montis: ars artis. Inde excipiunt ista nomina scz frons lens ꝛ glans: que etiā habent dis in gtō. Et cōposita cor ꝛ pendo habent etiam dis in gtō. vt concors concordis: librip̄ens librip̄endis.

¶ Arguiꝛ: frons inuenit hꝛc frontis: lens lentis: glans glantis: ergo textus est insuffitiens nō declarans hoc. Dōm ꝙ quando hn̄t tis tūc nō excipiunt.

hoc partipium cū suis cōpositis. facit. in gtō.

Ponit doctrinā. **Semp iens cū p͛le sua formabit euntis.**

Ambiens. hec regula. in gtō nomen cōpositū sit. hoc nom̄. facit.

Ambio lege caret. vnciasq̄ qd̄ vntia forat

¶ Dicit ꝙ hoc participiū sp̄ cū suis cōpositis formabit eunt̄ in gtō: vt trāsiens transeunt̄. Inde excipiꝛ hoc participiū ambiens: qd̄ habet ambientis. Etiam excipiuntur descendentia ab vncia: quia habent vncis: vt quincuns quincuncis.

¶ Arguiꝛ: quiens et eius composita: vt sunt inquiens nequiens: habent etiam euntis: ꝛ tn̄ non ponunꝛ hic ergo ꝛc: Dicendū ꝙ comprehendunꝛ sub istis.

¶ Arguiꝛ: sunt aliq̄ noīa q̄ terminanꝛ in iens q̄ tn̄ nō hn̄t euntis: nec etiā excipiunꝛ: hic ģ ꝛc. Probaꝛ: q̄ superbiens nō hꝫ supbeūtis s; supbiētis. Dōm ꝙ cō

p̄hendunt̄ sub ambiens: qd̄ ꝑ ambio intelligit̄: q̄a siue fuerit ꝯpositū siue non sꝫ hꝫ supbiētis. ¶ Arabs celebs calibs vrbs stirps stips patēt s̄. ¶ Princeps ein furst (xiaze) ꝛ d̄r a p̄mis ꝛ capio. Jn̄ principiū ꝛ p̄ncipatus. Jn̄ p̄ncipis̄sa. ¶ Plebs.i.ppl's. Jn̄ plebe⁹ a um.i.simplex ꝛ nulli⁹ reputatiōis. Jtē quondā dicebat̄ plebes plebis: sed mō d̄r plebs plebis. Jn̄ plebecula.i.parua plebs. Jn̄ plebesciti̅ū.i.statutū plebis. Jtē Ber. ponit d̄fam inter hec noīa ppl's vulgus ꝛ plebs. vn̄⁹. Hoc noīe ppl's hoīes ḡnaliter vrbis. Colligit eiusdē sed plebs igno bilitatē. Cōtinet ꝛ vulgus: quo sic variare solem⁹. ¶ Jtē quondā dicebatur trabes trabis adipes adipis: plebes plebis ꝛ sic adhuc retinent illum gtīn. vn̄⁹. Jstanores: qm̄ dixere trabes adipesq̄. Jn recto veteres vbi nūc plebs fertur adeps trabs. ¶ Auceps ꝯponit̄ ab auis ꝛ capio: q̄si aues capiens (ptasnik). Jn̄ aucupiū.i. tale officiū capiendi volucres. vn̄⁹. Fistula dulce canit volucrem dū decipit auceps. Et ab eo venit aucupor aris.i. volucres cape seu decipe. Et d̄r anceps ꝛ auceps. vn̄⁹. Est anceps dubi⁹: volucrē sed decip̄it auceps. Etiā anceps ē res hn̄s duo capita vel scindens ab vtraq̄ parte sicut q̄dā gladij. Uel anceps d̄r hō dubitans q̄d de duobus facere debeat. Biceps d̄r instrumentū in duab⁹ partib⁹ scindens. ¶ Ars.i.sciā. Arceo es ere.i. restringere: ꝛ hꝫ arcitū in supino vel artū ꝑ sincopā. Jn̄ venit arto as are frequentatīn. ꝛ ē origo. vn̄⁹. Arto fons artis: q̄a nos artis documētis. ¶ Frons ē equocū: q̄a qn̄ hꝫ frōdis in gtō. tūc ſ̄t ramū vel foliū arboris: ꝛ qn̄ hꝫ frontis tūc ſ̄t anteriorē ptē capitꝫ. vn̄. Frons frōdis foliū: frons frōtis capitꝫ sit. Jtē frons frontꝫ caput est: frons frōtꝫ i arbore crescit. ¶ Glās vno mō ſ̄t fructū q̄rcuū: ꝛ sic hꝫ glādis i gtō. Alio mō ſ̄t tumorē carnis: ꝛ sic hꝫ glātis. vn̄. Glāde pecus crescit: sꝫ collū glāte tumescit. Glās dis duo ſ̄t: q̄a ſ̄t fructū q̄rc⁹: ꝛ ſ̄t massam plūbeā ad modū illi⁹ fruct⁹ factā: q̄ ꝓijcit̄ cū fundis. vn̄⁹. Fūda iacet glādes: nascūt̄ i arbore glādes ¶ Lens lēdis ē semē pediculorū: sed lens lentis ē genus leguminis: ein linsen: (soczewicza) vn̄⁹. Lēs lēdis capiti: lēs lētis ꝯuenit ori. ¶ Uecors.i. infirm⁹ ꝛ d̄r q̄si hn̄s ve.i. dolorē in corde. ¶ Cōcors.i. eiusdē ꝓpositi cū alijs. ¶ Discors.i. dissentiēs cū alijs. ¶ Secors: ecors ꝛ excors pōt poni ꝓ mortuo. Et sic d̄r secors q̄si seorsum a corde. ¶ Excors ꝛ ecors q̄si extra cor: ꝛ sepe ponit̄ ꝓ timido. pterrito ꝛ ignaro. ¶ Unicors q̄si vni⁹ cordis cū alijs. ¶ Libripens d̄r illud a quo pendeat libra. s. man⁹ hoīs vel aliq̄d hmōi. vn̄. Qui librā tenet librarius ac libripens est. Jtē hic librari⁹ hec libraria d̄r tenēs librā vel custodiēs librā: ꝛ tūc descendit a libra: sed qn̄ descēdit a liber tūc ē idē ꝙ scribens vel custodiens libros. ¶ Supbiens hꝫ supbientis. Et nota ꝙ supbio is ire nō ē ꝯpositū a sup ꝛ eo. sed a sup ꝛ vio as are: ꝛ mutat̄ v in b in ꝯpōne. vn̄ Jo. de gar. B mutat̄ in v persepius ꝛ viceuersa. Sicut viginti ꝓbat atq̄ supbio mōstrat. Jtē viginti d̄r a bis ꝛ gintos grece qd̄ est decē latine: q̄si bis decē. Alij dicūt. s. Brito ꝛ Huguitio ꝙ supbio est simplicis figure: ꝛ admittūt hn̄ ꝙ supbio ꝑ ethimologiam d̄r quasi sup se ire vel viare. Et dicūt Ger. ꝛ Jo. de gar. ꝙ ibi nō est distinguendū inter compositionē ꝛ ethimologiā: vel tūc fuerunt illius opinionis. Et per hoc soluuntur multe instantie circa hanc regulā: ergo Ger. non loquit̄ autentice in hoc metro. Que componunt̄ ab eo retinent eo semp. Ambo formatio ducit ꝛ superbio secū. ¶ Jtē magis autentice sic format̄ vnū metrū. Que cōponit edo dat eo: sed ambio. demo. ¶ Ambiens est participiū ab ambio is ire. qd̄ ſ̄cat circuire vl' cupere honorē. vn̄. Ambio dic cupio. dicat̄ ambio lustro. Jtē ambitus us ui nomē est media correpta: sed ambit⁹ a um participiū est media ꝓ ducta. vn̄⁹. Ambitus ē nom̄: ambit⁹ participans est. Ambitus nomē est equocū sicut ambio. vn̄. Ambitus est redditus: est circulusq̄ cupido. Jtē ambiciosus d̄

Arabs. Princeps. Plebs. Nota. Auceps. Ars. Frons. Glans. Lens. Uecors. Concors. Discors. Excors. Unicors. Libripēs. Supbiēs. Ambitus.

ſupbus q̃ ſex cupit honorem. Reddens participiũ a redio is ire. i. reuertere. Jñ reditus us ui: qđ eſt equocũ. Ul no mõ ſcat cenſum vel annonam vnius anni quia redit oi anno. qđ quidã ſcribũt p duplex d τ tũc venit a reddo. Alio mõ ſcat tranſitũ vel regreſſum. Jñ dr̃ reda id eſt vehiculũ: ein ſeblit. Dicit tñ Huguitio q̃ reda põt dici rota: qa ducit q̃ttuor paruis rotis. Uñ Juuenalis. Ecce domus tota reda ꝯponit vna. ¶ Abiens id eſt recedens: τ venit ab abio is ire. Jtem tranſiens: obergebende: τ dicit a trãſeo is ere. ¶ Uncia eſt duodecima pars aſſis. Jnde vnciola. i. parua vncia. Jtẽ compoſita ab vncia habent vncis in gtõ. quincuns quincuntis id eſt quinq̧ vncie. Secuns. i. ſex vncie. Sepcuns id eſt ſeptem vncie. Decuns ſunt decem vncie. τc.

Abiens | Uncia

Ut

nomen in vt · in gtõ · hoc nomen · exemplificabis

Ut tibi p̃bet itis. ſic p caput ec̃ pbabis.

¶ Dicit q̃ nomẽ termiatũ in vt hʒ itis penultima correpta in gtõ. vt caput capitis. Jtẽ raro inueniunt noia in t termiata declinabilia hñtia aliã vocalẽ añ t q̃ v. Jnueniť tñ ſcarioth ſcariotis declinabile vel ſcariotes τ hui⁹ ſcariote: ſicut teſbites τ teſbite. Etiã dr̃ hic τ hec ſcariotis τ hoc ſcariote: τ eſt nomen vici de quo iudas traditor ſumpſit nomen: τ dicebať iudas ſcarioth vel ſcariotis.

Caput

¶ Caput itis: ein haupt (glowa) Et capitur equiuoce: vtꝫ patet. Et cõponit τ dr̃ ſinciput. i. anterior pars capitis. Occiput. i. poſterior pars capitis. (thyl.)

X

terminatis · nomen in x

A v̂bis in go veniens x gis tibi format.

Prima regula

¶ Dicit q̃ noia terminata in x: venientia a verbis terminatis in go mutant x in gis in gtõ. vt a lego venit lex legis: a rego venit rex regis.

a coniunx · deponit · ntũs

Cõiugis n remouet cũ rect⁹ n ſibi ſeruat.

Excipit.

¶ Dicit q̃ cõiunx hʒ cõiugis in gtõ remouendo illã lrãm. n quã ntũs habet.

in gtõ · nomina in x · depoſita

Cis iungũt alia tñ x prius inde remota.

Regula gñalis.

¶ Dicit q̃ noia in x terminata non venientia a verbis in go addunt cis in gtõ remouendo x: vt pax pacis: felix felicis.

ante · .ſ. nomina · nomen cõpoſite figure

E ſup x. niſi ſint mõoſyllaba cõpoſitũ ve.

Speciꝫ uocat.

.ſ. nominibus · in gtõ · .ſ. lrã · corripi

Ex ipſis e per i mutant q̃ vult breuiari.

¶ Dicit q̃ noia termiata in x: hñtia e añ x mutãt e in i breuem: vt iudex iudicis. ꝟtex verticis: niſi fuerint monoſyllaba aut cõpoſita: qa illa ſeruãt e in gtõ. De monoſyllabis vt lex legis. De cõpoſitis vt exlex exlegis.

a lodex · a veruex · declinare

Lodicis demas veruecis dicere debes.

Excipit.

¶ Dicit q̃ lodex veruex excipiuntur a regula predicta: quia lodex producit in genitiuo i et veruex retinet e.

nomen mas. gnis in gtō hoc nomē .s. i gtō penultia lōga
Si mas fit in x dat icis. fenix dabit icis. Scdo spe ciuocat

in gtō in gtō
Mastix mastic⁊ bombix bombic⁊ hēbit

¶ Dicit q nomē mas. g. in x facit icis in gtō penultima correpta: vt calix calicis. Sed fenix mastix ⁊ bombix habent icis penul. pducta.

alia nomina in x terminata prolongant in penultima syl.
Cetera q̄ dāt x pducūt in añsupma ium Tertō spe ciuocat

illos gtōs a regula predicta
Sz greg⁊ atz truc⁊ ⁊ fac⁊ ⁊ pic⁊ ⁊ nucis Excipit

demis preter istos gtōs
Excipis atz ducis crucis salicis filicisq̄z. Excipit gnaliter.

¶ Dicit q cetera noīa in x (de qb⁊ nō ē mētio facta) pducūt penultimā syllabā: vt audax audac⁊ ⁊c. Sz excipiūt noīa in textu posita: qa corripiūt penultimā. ¶ Arguit: sunt pl'a noīa q hic ponūt: vt nex prex terrex ⁊c. q̄ nō (in gtō. corripiūt g̊ ⁊c. Sol'o talia noīa ɔphendunt sub istis in textu positis. Vel Dōm q Alex. ideo nō ponit illa noīa: qa multa illorū nō ɔueniūt vsui iuuenū.

in gtō noīa
Nec g nec c tūt q̄ dāt nix nox atz supellex

a senex a nox a spinx fm grecos
Dic sen⁊ ⁊ noct⁊ ⁊ spig⁊ seu dicito spigos

¶ Dicit q ista noīa in textu posita nec habent gis nec cis in gtō: qa nix habet nicis: senex senis: nox noctis: ⁊ spinx habet spingis seu spingos.

.i. crescentiā duplicē in gtō hoc nomen
Cremētū duplex debz formare supellex Ponit doctrinā

¶ Dicit q hoc nomen supellex habet supellectilis in gtō per duplex crementum id est per duplicem crescentiam.

nomina cōponis ab illo nomine hoc nomen hoc nom
Que das a capite velut anceps iūge bi- Addit.

¶ Dicit q ɔposita a capite etiā hñt duplex crementū in gtō sicut supellex: vt anceps ancipitis: biceps bicipitis. (**cepsq̄z**

hoc nomen in gtō .s. de formatione gti
Ac iter optat eris sed nō vt regula q̄rit

¶ Dicit q iter habet etiam duplex crementū: sed non vt regula formationis genitiui querit: quia non habet iteris sed itineris.

antedicta notum est excrescentia casus
Per predicta tibi patet excessus gti.

Coniunx. ¶ Dicit ꝙ ꝓ p̄dicta ptz quõ gtũs hꝫ crescentiã sup ntm̃. ¶ Cõiunx ꝯiugi pa
Subiunx tuit ꝫ. ¶ Subiũx q̃si sub iugo exñs. ¶ Seiũx q̃si seorsũ a iugo posit⁹. i. lib.
Siniunx. ¶ Iniunx ꝓ codẽ. ¶ Siniunx ꝯpomĩ a sin qđ ẽ con: 7 iugo sic valet tm̃ sicut
Iniunx. ꝯiunx. ¶ Rex dr̃ a rego, konigk: (krol) Itẽ dr̃nt regis nom̃ 7 regis v̓bum.
Rex vñ. Si bene regna regis es dignus nomĩe regis. ¶ Lex ptz ꝫ. ¶ Felix dr̃
Lex. beat⁹ vel in t̃palibus vl' in spũalibus. vñ. Tpe felici multi numerant̃ amici. Dũ
Felix fortuna perit nullus amicus erit. vñ Boecius. quid me felicẽ totiens iactastis
Pax amici. Qui cecidit stabili non erat ille gradu. Item felix quẽ faciũt aliena ꝑicu
Loquax. la cautũ. ¶ Pax 7 loquax patẽt ꝫ. itẽ si q̃s amat pacẽ sociũ fugat ille loq̃cem
Fex. ¶ Fex. heffen. (drozdze) 7 dr̃ a fido is ere: q̃a sc mergendo affigit̃ fundo vasis
Lux. Vl' dr̃ a fedo as are. i. deturpare: vel a feteo es ere: q̃a sepius fetet. ¶ Lux dr̃
a lucco. Et ẽ dr̃a iter lux 7 lumẽ: q̃a lux ẽ ipsa substãtia: sed lumẽ ẽ cando: ema
nans siue splẽdor lucis. Et vocat̃ filia solis: quia a sole lux ꝓcedit. vñ. Filia sum
solis 7 sum de sole creata. Sum quinquaginta quinꝗ: decemꝗ vocata.
Vertex. ¶ Vertex est distinctio criniũ in capite. Capit̃ etiam ꝓ summitate alicuius rei
Vñ dr̃ de sctã Katherina v̓sus talis. Quã manus angelica sepeliuit v̓tice sina.
Itẽ vertex vocat̃ aliquãdo nodosus vel nodosa eminentia: que ad modũ verti
cis apparet in ligno: vt sapientie. xiiij. Lignum curuum 7 verticibus plenũ. Itẽ
vertigo inis dicit̃ morbus in vertice capitis: vel est agitatio que fit aliquando in
terra ꝑ ventos cõtrarios sibiinuicẽ obuiãtes: 7 fit in aquis ꝑ ventũ vel ꝑ cursum
Iudex aque. ¶ Iudex. eyn richter. (szedzia). Iudiciũ. ein gericht (sad) Iudicare
Remex. .i. iudiciũ facere vel dare. ¶ A remigo as are venit remex: quod idẽ est ꝙ nau
gator q̃ nauigat: inde remigiũ tale officiũ: vel dicit̃ remigium collectio remorũ.
Remus est instrumẽtum quo remex ducit nauem: 7 dirigit̃ remus ꝑ remigẽ.
Remulus 7 remillus id est paruus remus. Item palmula est extrema latitudo
remi. item differũt remex: remes 7 remigium. Unde. Est remex ducens nauem:
Lodex. sed remus in naue. At vbi remorum collectio remigium sit. ¶ Lodex est ve
stis qua tegitur lectus: 7 est pannus pilosus. Unde ammonemur in hoc versu
ne diu dormiamus. Non sub lodice latitabis dulcis amice: Ultra mensurã lodi
Veruex. cis non trahe suram. Quod si tu feceris pedibus tunc infrigideris. ¶ Ver
uex est aries castratus. eyn wyder: 7 dr̃ quasi vermem vehens in capite per cu
ius motum solet arietare id est trudere cum capite ad modũ arietis. Et ĩ dicitur
hinc veruex: quia vermem v̓tice portat: itẽ veruex dr̃ aliquãdo muto: quia non
Calix. audit̃ mugere. vel q̃a mutus apparet dũ percutit̃. vñ dr̃a. Muto fit veruex cri
nis distinctio vertex. ¶ Calix. eyn kelch. Et dr̃ a calon grece qđ est lignum
latine: q̃a olim calices fiebant de ligno. Item calix est equiuocum: Primo ꝑcat
vas in quo cõficit̃ corpus christi: Secũdo ꝑcat ciphum. Tertio capitur ꝓ sacra
scriptura, vnde psalmista. Calix in manu dñi. Quarto est volũtas terrena. Vñ
Hieremias. Calix babilonis aureus inebriauit me. Quinto est passio: vnde cuã
gelista. Potestis bibere calicem: id est passionẽ. Sexto capit̃ ꝓ eterna te alti
tudine. vnde psalmista. Calicem salutaris accipiam. vñ Io. de gar. Vas sacra
Fenix. mẽti ciph⁹ ẽ: scriptura volũtas. Passio dat calix: eterni p̄mia regni. ¶ Fenix
plura ꝑcat. Primo est ꝓprium nomen viri: a quo quedã ꝓuincia dicta est fenicia
ꝓpe arabiã situata. Scđo hic 7 hec fenix nom̃ gẽtile dr̃ aliq̃s vel aliq̃ de fenicia:
id est de tali ꝓuincia. Tertio hic 7 hec fenix dr̃ hõ ruffus. Vñ feniceus a um idẽ.
Quarto hic fenix dicit̃ vnica auis: que in mundo nõ hꝫ parẽ: que in quigẽtesimo
etatis sue anno colligit ligna in vertice cuiusdam mõtis 7 in volando reuerbe
rans radios solis ꝑ alas supra ligna generat incendium in illis lignis: 7 sic cõbu
rit seipsum: 7 ex eius cineribus crescit nouus fenix: qui hoc idẽ facit suo tpe.

Hec ꝑcata patent in hoc metro. Fenix homo: color est: volucris: ꝓuincia fert.
¶ Mastix teut: tzankraudt ader farwe. vñ. Est mastix spēs: color est: ꝛ herba Mastix.
vocat. Vñ masticare id est dētib⁹ ꝯterere vel delibare. ¶ Bombix est ꝟmis ex Bombix
cui⁹ egestiōe fit sericū. vñ. Est bombix ꝟmis de se nens serica fila. Vñ bōbicin⁹
a um. i. aliqd factū de serico. Et bombicinū dr̄ aliqd factum ex bombice ꝛ lana Audax
serica. ¶ Audax. te. kune. s. qui assidue audet. vñ. Audacē fugio: sed timidum
fugo. Item audacē fortuna iuuat nō oībus horis. ¶ Grex ē cōgregatio be- Grex.
stiarū. vñ. Grex ouium ꝓprie collectio siue caprarū. Vñ egregius egregia um.
et dicit quasi extra gregē positus: ꝛ capit ꝓ illo qui se extollit vltra totam ꝯmu
nitatem. sicut nobil' vel doctus. ¶ Trux ē pena vl' crudelitas. Vñ trax tracis Trux
idest crudelis pplus: qa traces crudeles sunt in mari. Inde tracia talis regio.
Et differunt trux et crux. vñ. Trux est tormentum: crux est mirabile signū.
¶ Fax facis est teda q̄ faciliter incendit ꝛ lucet. Et dicit a phos grece quod est Fax.
lux latie. Vñ facula idest parua fax. ¶ Nux ptz supra: ꝛ dr̄ a noceo es ere: qa Nux
eius stillamina nocent arboribus vicinis. Et oēs fructus (qui hñt corticem seu
testam durā quondā vocabant nuces: ꝛ qui habent testam mollem; vocabantur
poma. In signū cuius dicunt quidā ꝙ Adam comedit de pomo. Alij dicunt ꝙ co
medit de ficu. Sed qcquid sit doctores nihil inde cōcludūt. ¶ Pix. t. pech. po. Pix
smola. Itē pinus ē arbor vñ manat pix. Pix ē liquor nigri coloris viscosus quo
naues solēt liniri. Et differūt pice a picem ꝛ pice a pix. vñ. Penna solet pice pul Dux
chrior esse pice. ¶ Dux mas. gꝫ ē nomē dignitatis. Vñ ducissa id est vxor ducꝫ.
Sed dux cōis gꝫ est qui vel que ducit alium. vñ: Docto crede duci si vis ab eo be
ne duci. Nomen habeto ducis si miliciam bene ducis. Ibi ptz dr̄ntia inter ducis
nomē ꝛ ducis verbum. Crux. teu. eyn creutz. p. (crzysz.) Et dicūt quidam ꝙ Crux.
est equiuocū. vel enim capitur ꝓ tormento suspendij: vel pro ligno in quo suspē-
dium quondā fiebat: ꝛ legunt predictū ꝟsum sic. Crux est tormentum: crux est
mirabile signum. Inde cruciare. i. penas inferre. Quidā dicunt ꝙ cruces in plī
numero ꝑcat meretrices. quia cruciant animas. vñ. Sed plurale cruces tibi de-
signant meretrices. ¶ Salix est arbor quedā ꝛ dicit a salio is ire. eo ꝙ cito sa
liat ꝛ crescat in altum plusꝙ alie arbores. Inde salicetum id est locus vbi sali- Salix.
ces crescūt. ¶ Silex. (crzemien.) ē lapis durissim⁹ qa ad ictū ferri ignē emit- Silix
tit. Et dr̄ a salio eo ꝙ ignis ex eo saliat. vñ. Stabat acuta silex precisis vndiqꝫ sa
xis. Item silex silicis penultima correpta patet ibi. E super x.
Item cilix est ꝓpriū nomē fratris Iouis: qui expulsus a fratre suo iuit ad aliā Cilix
plagam terre: q ab ipso dicta est: Cilicia: Vñ cilicus a um id est aliquis de cilicia
exñs. Et cilix habet icis curtā in gtō: ibi Si mas fiet ix ꝛc. ¶ Filix filicis. po. Filix
(paprocz.) ē herba quedā de cui⁹ folijs fit cinis vñ fiunt vitra. Et dr̄ alio nomie
filum eo ꝙ folia eius tanꝙ fila sunt disposita. Vel dicit a findo: qa hꝫ folia fissa. i.
diuisa. ¶ Nix ꝛ nox pn̄t s. ¶ Spinx ē monstrū habens pennas vt auis ca-
put vt homo: pedes vt serpens. vñ. Spinx volucris pēna: pede serpens: fronte Spinx
puella. Item spinx quādoqꝫ capitur ꝓ aue: qñqꝫ pro belua marina. vñ⁹. Spinx
volucris fert: spinx est belua ponti. Et hꝫ spingis in gtō ꝑm latinā declinationē
ꝛ spingos ꝑm grecā ¶ Senex. i. antiquus in ānis vel in moribus. Vñ senect⁹ Senex.
utis: ꝛ senecta te. i. sexta etas. Et hic ꝛ hec senilis ꝛ hoc senile adiectiuū. Et hoc
seniū nij. i. vltima pars senectutis: itē est dr̄a inter senis dti ꝛ ablti casus a senus
a um. qđ venit a sex: ꝛ senis gti casus a senex: vñ⁹. Facta notanda senis: volo ꝟ-
sibus edere senis ¶ Suppellex in singulari numero ē generis femi: ꝛ in plu- Supellex
rali nūero suppellectilia est generis neutri ꝛ capit ꝓ lodice vel ꝓ requisitis in
domo. itē reperit suppellectile ꝓ eodem. vñ⁹. Est tegimen lecti siml' vtēsile si-

Anceps. pellex. Wtēsile teu. bausrat ❡ Anceps dicit̄ ab an qḋ est circū ꝛ caput q̄si cir-cumquaq̧ habēs caput: scʒ ante ꝛ retro: ꝛ sic pōt dici tale monstrū vl̄ circūspe-ctus vel dubiosus q scʒ dubitat de duob⁹ eligere vnū: vel dr̄ gladius ab vtraq̧ parte scindens. Biceps. Biceps dicit̄ a bis ꝛ caput q̄si hn̄s bina capita: scʒ monstrum duoꝝ capitū: vel dr̄ instrumentū scindens in duabus ptibus: vel dr̄ quidā muta-bilis in opiniōe, vt ptʒ s̄. Iter ❡ Iter itineris.i. via: itē quondā dicebat̄ iter iteris et itiner itineris sed mō itiner recessit ab vsu: ꝛ obliqui eius manēt: ꝛ iter amisit suos obliquos ꝛ accipit obliquos huius nois itiner: ꝛ sic dr̄ itiner itineris.

casus. dtūs dat.

I De Dtō regl'a vniuersalis.

Is gtūs habet. ſʒ tertius i tibi prebet.

❡ Dicit ꝙ gtūs nois tertie declinationis sp̄ terminat̄ in is: ꝛ dtūs sp̄ termina-tur in i: vt pater patris patri.

❡ Arguit̄ ex isto textu seq̄ret̄ ꝙ achilles nō esset tertie declinatiōis: q̄ a non hʒ is in gtō: sʒ hʒ i. vn̄ Virgil. Reliquias danaūatq̧ immitis achilli. Dicendum ꝙ achilles est tertie declinatiōis: ꝛ habet semp̄ is in gtō singulari: licet quandoq̧ habeat i per figuram que dicit̄ apocopa: ꝛ habet fieri quādo a fine dictionis au-fertur aliqua littera. vn̄. Aufert apocopa finem quē dat paragoge.

❡ Cōtra nomina tertie declinationis nō hn̄t semp̄ is in gtō: etiā sine quacunq̧ figura: ergo solutū falsa. sicut parasceue penthecoste: sed hn̄t es in gtō: vt infra patebit. Dicendū ꝙ ista regula est intelligenda de nominibus latinis ꝛ non de grecis. que quandoq̧ habent es et quandoq̧ os in gtō.

fecit ntūs casus.

I De Gtō

Cum dedit es grecus fit sepe per i gtūs

❡ Dicit ꝙ quando ntūs grecus terminatur in es: tunc gtūs sepe terminat̄ in i. vt achilles achilli: moyses moysi.

seruat actūs interdū. ponimus.

Em Im De Actō

Em retinet quart⁹. ſʒ i im q̄nq̧ locam⁹.

a maguderis. a turris. a peluis. a sitis a securis.

Maguderim turrī peluī sitiq̧ securim.

a vis a buris a tussis a restis. a puppis. a caribdis.

Vi burī tussim restī puppiq̧ charibdi.

predictis .s. nois. iungimus aliqua nois.

His q̄dā ꝓpa sociam⁹ paucaq̧ greca.

a tigris a tibris a tripolis. a sirtis ab eclipsis.

Vt tigrī tyberī tripolī sirtī vel eclipsim.

ista nomina adiunguntur. .s. p̄dictis hoc nomis

Iris ꝛ ypocrisis sociantur eis et erinis.

❡ Dicit ꝙ actūs nois tertie decliatiōis terminat̄ in em: vt patrē. Sʒ tn̄ reperi-mus q̄nq̧ actm̄ in im: vt maguderim turrī peluim ꝛc̄. Et quedā ꝓpria nois etiā reperiūt̄ hr̄e im: vt gerdrudi alleydi. Et etiā aliq̄ nois greca: vt lexi orexi. Silr̄ et hec noia q̄ ponunt̄ in textu: vt tigrim tybrim tripolim sirtim eclipsim yrim. ꝛc̄.

¶ Arguit: plura sunt noīa tertie declinationis que non habēt em in accusatiuo ergo textus est falsus. Añs probatur de istis nominibus sal dogma animal ⁊c. Dicendū ꝙ regula intelligit de noībus nō neutri gñ. sed p̄dicta noīa sunt neu. generis: de quibus patet ibi. Neutra notare decet.

.s. in actō. illa quattuor noīa.

Em dat ⁊ im turr⁹ rest⁹ puppisqꝫ secur⁹

¶ Dicit ꝙ quedā de istis nominibus predictis hn̄t em vel im indifferēter in actō vt turris turrem vel turrim, restis restem vel restim.

¶ Arguit. plura sunt noīa tertie decliatiōis que hn̄t em vel im in actō de q̄bus Alexander nō facit hic mentionē: ergo ē diminutus: Añs ptꝫ de istis noībus paris ypsis tyrsis. Dōm ꝙ habēt em vel im secundū duplices gtōs. scꝫ quando non habēt crescentiam in gtō: tūc habēt im tm̄ in actō vt tybris tybris tybrim. Sed quando habent crescentiam in gtō: tunc habent em tantum in accusatiuo: vt tybris tybridis tybridem: ⁊ sic de alijs.

.i. certe nomina latina in actō. nomina.

Quinetiā multa p a ponunt q̄si greca.

De Actō A

¶ Dicit ꝙ multa noīa latina reperiunt p a in actō sicut nomina greca: vt hectorem vel hectora: pantherem panthera.

noīa neutri ge. decēs est decipiet.

Neutra notare decꝫ. sic nullū regl'a fallet

¶ Dicit ꝙ decet notare noīa neu. gñ. q̄a illa nec habēt em nec im in accusatiuo sed habēt ntm̄ ⁊ actm̄ ⁊ vtm̄ similes per illā regulā. Sed neutris puideamus. Primum cum quarto ⁊c: vt mare lac corpus ¶ Strues ē aceruus vł ꝯgeries lignorū. Et est drā inter strues nomē ⁊ strues verbum. vñ. Ignem sepe strues si tibi magna strues. Iñ structula: id est parua strues: Etiam est struma ⁊ est gibbus in pectore: ⁊ dicit ꝯgeries humorū. vñ. Differētialis Gibbus terra tremit: pectora struma tumet. ¶ Moyses est ꝓpriū nomen viri: ⁊ dr̄ a moys grece qđ est aq̄ latine q̄a moyses reptus fuit in aqua. vñ⁹. Signat aqua moys: moyses quoq dr̄ inde. ¶ Ulisses est ꝓpriū nom̄ viri multū strenui. Et dr̄ ab olō qđ est totū ⁊ xemon sensus q̄si totus sensatus. vñ. Nō formosus erat sꝫ vir facūdus vlisses. Et tūc debet scribi per duplex ss. vñ Ouidius in epistolis. Hāc tua penelope lēto tibi mittit vlisses. Uel dicit ab alon qđ est totū. ⁊ zenon pegrinatio quasi totus in pegrinatione quia destructa troya redire voluit ad ethiopiaꝫ. et septem annis errauit in mari: ⁊ tūc scribit per z. ¶ Achilles ē proprium nomen viri. ¶ Maguderis est truncus oleris ⁊ tyrsus eius. vñ⁹. Maguderis trūcus oleris: tyrsus quoq fert. Tyrsus ē caput vł summitas turris. ¶ Turris eyn turm. (wieſza) ⁊ dr̄ a terreo es ere: q̄a terret inimicos. vñ⁹. Turris nomen habet quoniam cōtraria terret. Uel dicit a teres: q̄a oīs turris vel est teres vł videt a longe eē teres. Uł dr̄ turris a tueor eris. i. defendere: q̄a defensiōes plurime fiūt ex turrib⁹. Peluis eyn beckel. (miednicza) ⁊ dr̄ a pes ⁊ lauo q̄a ē lauandoꝝ pedū vas. Urceus dicit vas quo manus lauant. vñ⁹. Urceus et mappa pelues ponunt in aula. ¶ Sitis: durst: est appetitus frigidi ⁊ humidi. A sitis venit siticula id est parua sitis. Et situla id est vrna vel vas in quo haurit aqua et valet cōtra sitim. Item sitis est nomen subm: vt hic. Et etiā dicit sitis v̄bum secunde ꝑsone plis nūeri a sum. Etiā dicit scitis a scio scis scire: Etiam dicitur schitis a schita te: quod est nomen gentile. Etiam dicitur sitis in secunda ꝑsona

Strues
Moyses:
Ulisses
Achilles.
Magud.
Turris
Peluis.
Sitis.

Securis. singl'aris nũeri a sitio. Etiã dr citis ablti casus a citus a um .i. velox. ¶ Securis cyn beyl: ⁊ dr a seco as are: qa secat ab vna parte ⁊ ledit ab alia. Et dr̃nt securi a securus a um adiectiuũ: ⁊ securi dti casus a securis. vñ. Nõ sunt securi q̃ dant sua colla securi.
Buris ¶ Buris ein pfluckstertz: est cauda aratri: ⁊ est lignũ longũ per qd arator dirigit aratrũ in arando agrũ: ⁊ est in quibusdã terris curuũ. vñ. Caudam cũ buris teneas tu crura pe ruris.
Vis. ¶ Vis macht ader crafft. Et est dr̃ a inter vires nomẽ pl'is nũeri ⁊ vires verbũ a vireo es cre. vñ. Robor frondе vires: nobis sunt robora vires. Itẽ. Non pbate vires: donec sunt in corpore vires.
Restis ¶ Restis ein wit (wicz) est funis vel corda ex filis vel viminibus facta. Et dr restis q̃si ratem tenens. vñ. Per fortes restes nauem retinẽs bñ restes.
Tussis. ¶ Tussis: teu. der hust. ⁊ dicit a tundo is cre. qa tundit pectus. vñ. Nõ male sis sanus hoc demonstrat tua tussis. Plus habeo tussim mõ q̃ prius solitus sum.
Puppis. ¶ Puppis lodzia .i. nauis: ⁊ capit pprie p posteriori parte nauis: prora. dicit anterior pars: ⁊ nauis dr media pars. vñ. Prora prior pars est: nauis altera: tertia puppis. Itẽ. Mitto tibi nauẽ prora puppiq̃ carentẽ .i. auc. Mitto tibi metulas: erige si dubitas .i. salutẽ. Mitto tibi mediã lunã: solem canis iram .i. cor. Media luna .i. c. Sol .i. o. Canis ira id est r.
Caribdis ¶ Caribdis dr periculum maris. vñ. Incidit in syrtim cupiens vitare caribdim. Et dr̃ caribdis q̃si carinas abdens ⁊ absorbens: qa potat ⁊ euomit aquas maris. vñ. Euomit ⁊ potat dira caribdis aquas.
Tybris ¶ Tybris tybridis vel tybris ⁊ tigris patent s. Et q̃n hñt crescentiã in gtõ singulari tũc hñt im in actõ singl'i. alias nõ. qa Petrus Helie dicit q nullũ nomẽ hz im in actõ cuius gtũs nõ est eq̃lis ntõ.
Sirtis ¶ Sirtis est periclm maris ex cumulatione arene ad inuicẽ: ⁊ ponit p tribulatione ⁊ angustia. vñ. Pergens p mirtis sentit pericula sirtis. Itẽ mirtus ti. dr herba crescẽs in littore maris q̃ fermentat cereuisia teu. merdorn.
Eclipsis. ¶ Eclipsis est dictio greca ⁊ interpretat defectus latine: ⁊ specialiter ponit p defectu lumis solis vel lune per obstaculũ interpositũ. Itẽ eclipsis ponit q̃nq̃ p defectu dictionis q̃ subaudit in oratione: que tñ deberet exprimi.
Tripolis ¶ Tripolis est quedã ciuitas hñs sub se tres alias ciuitates: ⁊ est pprĩũ nomen cuiusdã ciuitatis p̃t tñ appellatiue sumi pro q̃cunq̃ ciuitate hñte sub regimine suo tres alias ciuitates.
Nota. ¶ Itẽ dicit quidã q oĩa noĩa in is terminata s̃cantia ciuitates sunt indeclinabilia exceptis illis que 9ponunt cũ polis. vñ. Vrbis nomen in is nõ declinabile credis. Sed declinat q̃n polis associat.
Yris ¶ Iris eyn regenbogen: ⁊ est equocũ. Primo est arcus vel circulus celestis. Scdo est lapis p̃ciosus coloratus sicut yris. Tertio est herba quedã cuius flos imitat arcũ celestẽ. vñ. Circulus est yris: lapis herbaq̃ dicit yris. Item yris fronte tonat: cũ ventre pluit: pede siccat.
Hypocrisis ¶ Hypocrisis id est sicca religio et dr ab hypo qd est sub ⁊ cresis aurũ: qa sub auro .i. sub sanctitate latet falsitas. Vñ dr hic ⁊ hec hypocrita te .i. hõ fictus in bonitate apparens in facie: vt religiosus ⁊ heremita: sed in corde est serpens venenosus. vñ. Mis hypocrita facie tenus est heremita. Mẽte tñ tacita latet anguis hñs aconita. Itẽ istis hypocritis 9grue ascribit illud qd legit in Aurora. Auri nobilitas luteam si vestiat ollam. Nõ ideo sequit hanc minus esse lutũ.
Erinis ¶ Erinis est furia infernalis. Et dr̃ ab her qd est lis: qa in inferno 9tinue sunt lites. vñ. Mentes hypocrisis feruẽs torquebit erinis.
Nota. ¶ Itẽ ille versus quẽ quidã textus hñt .s. Adder rhesim basim lexim necnõ ⁊ orexĩn nõ est necessarius: qa illa nomina sunt greca: quare satis intelligunt sub illa regula sociamus paucaq̃ greca.
Resis. ¶ Rhesis interpretat loquutio: Et inde dr̃ rhetorica .i. sciã docens ornate loqui. Rhetor dr ille q̃ scit ornate loq̃. Rhetoricus dr̃ ille q̃ addiscit illam artem vel qui vtit ea.
Basis ¶ Basis interpretat fundamentum: ⁊ est propriũ nomen

Tertie decl

fortissime petre in lingua si
nete: ⁊ gñaliter p cuiuslibet
basilia .i. regina qa ipsi sunt
ciuitatis in almania q̃ sic di
vel siccitas. vñ. Ariditas
tat ratio vel sermo. inde ba
duobus ydeomatibus sicut
percute fer schlach. Mors
xis est vltimus sermo agon
tabis orexim. Et dr orexis
ista q̃ttuor noĩa scz turris
tholicon dicit q nouẽ sunt
clauis nauis puppis turris
q̃ febris. ¶ Itẽ nota q
raro inem. vñ. Im tñ fac
derimq̃ sitim. ¶ Item
sed q̃ttuor tñ ex eis faciũt
noĩa sunt terne duplicanti
ceu pãther lãpas q̃z crater
similis ntõ vt

Par recto q

secundũ modũ no

Ad morem g

¶ Dicit q vtũs tertie de
o pr̃. Sed sepe tñ facit vs
mit vnã lr̃am ntĩ in vtõ. vt
.i. noĩ greco in es longã te

Es greci lon

¶ Dicit q ntũs nominis
vlixes habet vlixes vel vli
ablatiuus terminatur

Sextus in i

¶ Dicit q abltũs tertie
aliquando in e tantũ: vt m
in abltõ term

I dat nomi

Sausape pr

¶ Dicit q q̃n ntũs term
li: mare mari. Inde excip
cepe soracte: que tenent
¶ Arguit: hoc nomẽ rhet

fortissime petre in lingua sirorū. Vn̄ capit̄ p fultura columne p extremitate planete: ⁊ gn̄aliter p cuiuslibet rei fundamento: inde basilius.i.rex vel imperator. ⁊ basilia.i.regina q̄a ipsi sunt fundamentū ppl'i: inde etiā basilea: ⁊ est ppriū nom̄ ciuitatis in almania q̄ sic dicitur q̄a imperialis est. Sed basan interpretat̄ siccū vel siccitas. vn̄⁹. Ariditas basan fundamentū basis extat. ¶ Lexis interpretat̄ ratio vel sermo. inde barbaralexis.i.sermo barbaricus qui.s.cōpositus est ex duobus ydeomatibus sicut p̄tz in isto metro. Sta baculus bothon my moyme percute fer schlach. Mors alios morde mihi parce p̄ co: pnyr mordyn. ¶ Orexis est vltimus sermo agonisantis seu morientis: item si cupias lexim semp vitabis orexim. Et d̄r orexis q̄si oris exitus scʒ in agone mortis. ¶ Itē nota q̄ ista q̄ttuor noīa scʒ turris restis puppis ⁊ securis h̄nt em vel im in actō. Sed Catholicon dicit q̄ nouē sunt talia q̄ h̄nt em vel im in actō indifferenter. vn̄⁹. Est clauis nauis puppis turrisq̄ȝ securis. Testis auis peluis facit emq̄ȝ vel im quoq̄ȝ febris. ¶ Itē nota q̄ quinq̄ȝ sunt noīa q̄ faciūt actm̄ in im tm̄ ⁊ nunq̄ȝ vel raro in em. vn̄⁹. Im tm̄ faciūt hec quinq̄ȝ noīa casum. Vim burim tussim maguderimq̄ȝ sitim. ¶ Item notandū q̄ multa sunt noīa q̄ h̄nt a in actō singulari: sed q̄ttuor tm̄ ex eis faciūt inde noīa p̄me declinatiōis in a f͡ʒ g͡ʒ. vn̄⁹. Bis duo noīa sunt terne duplicantia q̄rtū. Ex se feminea (q̄bus ē inflectio p̄ma) Format ceu pāther lāpas q̄ȝ crater ⁊ ether. Ethera crathera pāthera q̄ȝ lāpadaq̄ȝ dicas.

Lexis. — Orexis. — Nota h̄n. — Notandū

similis ntō vtūs frequenter

Par recto q̄ntus. Sȝ sepe tm̄ facit vsus. — Vertō. I.

secundū modū nominis sicut a thebais a pallas

Ad morem greci ceu sūt thebai pallaq̄ȝ (colchi

¶ Dicit q̄ vtūs tertie decliatiōis ē silis ntō. vt ntō hic pr̄: vtō o pr̄. Sed sepe tm̄ facit vsus nr̄ vtm̄ ad modū grecorū: q̄ deponūt vnā l'rām ntī in vtō. vt thebais thebai. pallas palla: colchis colchi.

.i. noī greco in es longā terminato in vtō associatur

Es greci longe simul es subiungit̄ eq̄ȝ. — E. Es

¶ Dicit q̄ ntūs nominis greci in es longā terminati facit vtm̄ in es vel in a vt vlixes habet vlixes vel vlixe in vocatiuo.

ablatiuus terminatur aliq̄n .i. i ⁊ e simul

Sextus in i vel e q̄n̄q̄ȝ tm̄ dat vtrumq̄ȝ — De abltō E I

¶ Dicit q̄ abltūs tertie declinationis terminat̄ aliq̄n in i tantū. vt mare mari: aliquando in e tantū: vt moles mole: aliq̄n in i ⁊ e simul: vt felix felice vel felici.

in abltō terminatum noīa excipi ab hac regula

I dat nom̄ in e. q̄dā retrahi decet inde — E.

ista quinq̄ȝ nomina

Gausape presepe preneste cepe soracte.

¶ Dicit q̄ q̄n ntūs terminat̄ in e: tunc abltūs terminat̄ in i: vt mensale mensali: mare mari. Inde excipiunt̄ hec quinq̄ȝ nomina scʒ gausape presepe preneste cepe soracte: que tenent e in abltō. quia sunt indeclinabilia.

¶ Arguit̄: hoc nom̄ rhete etiā h̄ʒ rhete in abltō. ⁊ tm̄ nō excipit̄: q̄a d̄r Lucanus

capiunť rhete leones: ibi rhete est ablatiui casus. Dicendū ꝙ quondā dicebatur rhetis in nominatiuo. ꝛ sic haberet rhete in ablatiuo. vt ptꝫ ex Lucano.
¶ Contra: aliqua sunt noīa termīata in e que tn̄ nō hn̄t i in abltō. tn̄ hic ab Alexandro nō excipiunť: vt plebe: penthecoste: parasceue. Dicendū ꝙ illa sunt nomina greca: ꝛ comprehenduntť sub preneste ꝛ soracte.

Er Is E.

ꝑ qn̄ precedit in gtō neutrū genus
Cū preit er aut is. ꝑ e si neutrale sequatť.
.s. casus solummodo
Ablatiuus in i debet tantūmodo poni

¶ Dicit ꝙ qn̄ ntūs terminatť in er vel in is: vel in is sine er: ꝛ hꝫ neutrū gen⁹ ꝑ e: tūc abltūs terminatť in i tm̄: vt hic pedester hec pedestris: hoc pedestre hꝫ pedestri in abltō. Silr̄ hic ꝛ hec fragilis ꝛ hoc fragile hꝫ fragili.

Al Ar

nomē terminatť in ntō etiā per i in abltō casus
Qd̄ fit in al vel in ar sic formas. dū gti.
productā hoc nomē in abltō
A longā teneas. dat e far par e lˀ i ponā
cū hoc nomine hoc nomē excipias
Cum lare sal demas.

¶ Dicit ꝙ nomen terminatū in al vel in ar facit sic silr ablatiuū in i. Et hoc est verū dū habet a longam in penultima sillaba gti: vt animal animalis li: torcular torcularis ri. Sed hoc nomen far hꝫ farre: ꝛ par habet pare vel pari: ꝛ lar habet lare: ꝛ sal habet sale in ablatiuo.

As

.s. nomē terminatť productam ſcans gentem in ablatiuo
Qd̄ fit in as longā gentile ꝑ i vel e ponā

¶ Dicit ꝙ nomen gentile terminatum in as longam facit ablatiuū in i vel in e vt alpinas habet alpinate vel alpinati.

Is

ꝑcedit duplex abltūs terminatť
Cōsona si ꝑit is dupla fert⁹ in i vel i e fit
hoc nomen cū illo noīe sociata illa ↄcōne
Testis cū peste per i fit iuncta sibi veste.

¶ Dicit ꝙ qn̄ duplex ↄsonās ꝑcedit is: tūc abltūs fit in e vel in i: vt piscis ignis tn̄ excipiunť testis vestis ꝛ pestis: que solū hn̄t e in abltō.

iber

.s. composita hoc nomen cōpositis solummodo dat
Quattuor ymber hꝫ qb⁹ i tm̄mō ꝑbet.

¶ Dicit ꝙ hoc nomen ymber hꝫ q̄ttuor ↄposita: que tantummō hn̄t i in abltō. vt september septembri: october octobri. ꝛc̄.

in abltō .i. tria noīa mensium illa duo nomina
J dāt tres mēses solā dat e sospes ꝛ ho-

¶ Dicit ꝙ tria noīa mensiū habēt solū i in ablatiuo. vt aprilis quintilis ⁊ sextilis. Et sospes ⁊ hostes habent solum e. (spes

grammatici pro firmo putant ablt̄o
Quidā ꝓ certo reputāt e vl' i dare sexto

De nominibus oīs et cōmūis generis.

nomina .i. omnis generis illa duo nomina dant
Cūcta triū generū ꝫ degener vber e tm̄.

.s. degener ⁊ vber inuenimus aliqn̄
Ista tn̄ reperimꝰ in i sed nō nisi raro.

¶ Dicit ꝙ quidam grammatici putant omnia nomina trium generum haberē e vel i in ablatiuo. vt felix legens ⁊c. Sed degener ⁊ vber adiectiua reperiuntur solum in e: tamen reperimus ea quandoqꝫ in i: sed hoc raro.

¶ Querit̄: quottuplicia sunt adiectiua istius regule. Dicendū ꝙ multiplicia. Primo omnia participia in ans vel in ens: vt amans legens. Scd̄o noīa adiectiua in ans vel in ens: vt petulans prudens. Tertio adiectiua in x: vt audax velox. Quarto nomina comparatiui gradus: vt fortior stultior. Quinto adiectiua in ar vt dispar compar. Sexto adiectiua in or. vt memor. Septimo adiectiua in rs: vt concors. Octauo adiectiua in vs: vt vetus.

¶ Querit̄: qn̄ adiectiua hn̄tia e vel i in ablt̄o sunt ponenda ꝑ e: ⁊ qn̄ ꝑ i. Dōm ꝙ qn̄ sumunt̄ cū ꝓpōne tūc sunt ponenda per i: vt a fortiori ratione. Sed qn̄ absolute sumunt̄: tūc debent poni per e. vt meliore fauente fortuna.

grammatici .i. e vel i tantum adiectiuum subm
Ponunt alterutrū si fiat mobile fixum.

¶ Dicit ꝙ si aliquod nomen adiectiuum fiat substantiuū: tunc habet solum e vel solū i in ablatiuo. vt volucris volucre: clemens clemente.

reperies noīa in ablt̄o posita
Inuenies alia per e sepius esse locata

¶ Dicit ꝙ omnia alia noīa tertie declinationis: de quibus nō est prius mentio facta habent e in ablatiuo. vt legio legione: sedes sede: auis aue.

nomen actō ablt̄o
Qd̄ dedit im q̄rto casu solet i dare sexto

¶ Dicit qn̄ actūs termīat̄ in im tm̄: tūc abltūs hꝫ i tm̄. Et ḡ qn̄ actūs termīat̄ in em vel in im: tūc abltūs hꝫ e vel i vtꝫ. ¶ Caligo inis. ein finsternisꝫ (oblok) et causat̄ ex spissitudine aeris vel nubis vel ex absentia corpis luminosi. Et differt a caligo as are. i. caligas induere ⁊ hoc corripit mediā. vnꝰ. Dū caligo caligas auget caligo tenebras. Item. Si breuis est caliga fit tibi longa liga. ¶ Thebais dr̄ historia troiana. Vn̄ troia dr̄ alio noīe thebe thebarū: inde thebanus. i. troianus: inde thebais. i. historia thebana siue troiana. ¶ Pallas est quedā dea scꝫ belli. Iam palla palle: ⁊ palliū pallij. i. mantellus. Īn palladium dij. i. hymago palladis. vnꝰ. Sub tenui palla stat palladium pia palla. Id est o pia palla tua hymago stat sub tenui palla: id est sub fragili protectione.

Caligo

Thebais.

Pallas.

Colcbis ¶ Colcbis est nomẽ cuiusdã insule vel nomẽ cuiusdã dec q̃ colebat in illa insu-
Magale la. ¶ Magale est casa pastoris ⁊ sonat in lingua affricana .i. qđ noua villa. Et dr
alio noĩe mapale: sed dr̃nt qa mapale est pma breuis sed magale est pma longa.
vñ Ber. Affrorũ lingua signare mapalia dicas. Pastorũ caueas: ⁊ idẽ magalia
dicas. Distant ꝙ breue sit illud: pducit istud. ¶ Mensale ẽ pann⁹ lineus q̃ su-
Mensale praponit mense: ⁊ dr alio noĩe gausape ꝑ eodẽ. ¶ Moles .i. graue pondus. Et
Moles. dr̃nt mole ablti casus a moles: ⁊ mole gti casus a mola. vñ⁹. Nõ leuitate mole:
sed aq̃ currit tota mole. Itẽ ẽ drã inter moles nomẽ ⁊ moles verbũ. vñ⁹. Mul-
torũ grana moles sed farris sit tibi moles. ¶ Fornix est pstibulũ vel lupanar
Fornix vl' est arcus muri in quo sepe ꝯstruunt lupanaria. vñ Gre. Fornix lenonis est lo-
cus pariter meretricis. Ast arcus muri dr exterior. Itẽ fornax .i. furnus. vñ dr a
Gausape Est arcus fornix: sed fornax saxa perurit. ¶ Gausape dr mappa q̃ supraponit
mense comedentiũ: ⁊ dr q̃si gaudiũ sapiens. vñ⁹. Nolo merere diũ gausape cer-
Presepe no iacere. Sz volo gaudere: nil soluet q̃ caret ere. ¶ Presepe dr vas ex quo
Preneste pecora comedũt. vñ⁹. Nõ presepe bouẽ sed bos presepe reqrit. Itẽ. Bos ad p̄-
sepe conat currere sepe. ¶ Preneste ẽ nomẽ cuiusdã ciuitatis: ⁊ dr sic a quo-
dam rege q̃ vocabat prenestes. vñ⁹. Si careas veste caueas intrare preneste.
Cepe. ¶ Cepe est quoddã genus allij: ⁊ dr a cephas qđ est caput: qa eius tota virtus
consistit in capite. vñ⁹. Caseus ⁊ cepe veniũt ad prandia sepe. Itẽ cepe in singu-
lari nũero est indeclinabile sed in plĩ numero dr cepe ceparũ pme declinationis.
Etiã inuenit cepa cepe ꝑ eodẽ. Et dr̃nt sepe ablti casus a seps: ⁊ cepe indecli-
nabile: ⁊ sepe aduerbiũ. vñ⁹. Sepe cupit sepe fracta ceps rodere cepe. Id est:
ceps talis serpens: cupit cepe .i. frequenter: rodere cepe .i. allium fracta sepe .i.
qñ seps est fracta. Itẽ septũ est pinguedo candele. vñ⁹. Dũ seps sepit cepũ de
nocte cremat. Sepio is erc .i. sepem siue hortũ restaurare: vt patebit infra in q̃r-
Soracte. ta ꝯiugatione. ¶ Soracte ẽ nomẽ ciuitatis. ¶ Itẽ inuenit rhete in abltõ
Rhete tñ autor nõ excipit: nec ergo est diminutus: qa dt Io. de Gar. ꝙ olim dicebat
rhetis in ntõ. ⁊ rhete in altõ. vñ⁹. Sertũ rhete ꝑ e format qa mos fuit ante. In
recto dedit is: capiunt rete leones. Alij tñ dicũt ꝙ Lucanus ponendo hanc ora-
tionẽ (capiunt rete leones) vtitur aliote ca ponens casum ꝑ casu causa metri: ⁊
hoc videt rõnabiliter dictũ. ¶ Itẽ videt ꝙ autor male excipit hec noĩa gau-
Nota. sape p̄sepe. ⁊c̃. qa hic determinat de noĩbus declinabilibus: sed ista sunt indecli-
nabilia: vt ptz ꝑ hos ꝟsus. Gausape p̄sepe nõ mutant e neqꝫ cepe. Is preneste
sociabit atqꝫ soracte. Rñdent quidam dicentes ꝙ quondã hec noĩa declinabant
ideo autor excipit ea. Alij dicũt: ꝙ solũ excipit propter pueros qa ꝙuis sunt ide-
clinabilia: iuuenes tamen possunt estimare ꝙ essent declinabilia: ⁊ sic habẽt i in
abltõ: ideo autor explicat ea.
Cum preiter aut. ¶ Pedester q̃si pedibus ambulãs. Et dr hic pedester hec
Pedester pedestris: hoc pedestre .i. pedes itis. Vñ. En modo vadit eques qui soler ire pe-
des. In dr h ⁊ hec pedal': ⁊ hoc le .i. mensurã pedis habens. Inde semipedal' ⁊
Fragilis. hoc le: ⁊ bipedalis ⁊c̃. ¶ Fragilis cõis g̃: ⁊ hoc le id est debil': ⁊ dr oẽ illud
qđ facil'r frangit seu corrumpit: sicut homo dr fragilis. ¶ Nõ fit in a vl' in ar.
¶ Aial tribunal torcular ⁊c̃: supius patẽt. ¶ Itẽ moderni grãmatici dicũt
ꝙ ista particula (dat e far par i vel e ponã. Cum lare sal demas ponit superflua
qa far hz farre ꝑ illam reglam. Inuenies alia ꝑ e ⁊c̃. Et par habet pari ꝑ illã re-
gulam. Quidã ꝑ certo reputãt e ⁊c̃: qa est adiectiuũ. Inuenit etiam substãtiuũ
neutri g̃: vt vnũ par boũ: duo paria caligarũ: ⁊ tũc hz pare in abltõ ꝑ illã reglas
Inuenies alia ⁊c̃. Itẽ par adiectiuũ facit dese ꝯposita: vt par .i. eq̃lis ipar idest
nõ silis: dispar .i. dissimilis. vñ. Disparib⁹ bob⁹ nũq̃ trahit bñ curr⁹. Nõ fit i as

¶ Alpinas dr habitās infra alpes. Alpes dicunt alti mōtes in Italia ⁊ raro inuenit alpes in singlari nūero. ¶ Arcbas ptz s. ¶ Piscis eyn visch (ryba) Vn̄ pisculus ⁊ pisciculꝰ.i.paruus piscis: ⁊ piscina q̄si sine pisce: qa est aqua collecta nō hn̄s pisces. ¶ Ignis dr a gigno ꝑ ꝯtrariū qa oia ꝯsumit. Vn̄ igniculus.i. paruꝰ ignis. Vn̄ etiā ignouimus.i.vomens ignē. Ignis dr triplex.i.flāma: lux: ⁊ carbo. ¶ Testis est ille q testimoniū dat. Vn̄ testiculus.i.membrū virile: qa testat aliquē eē marem. Et dr nt testis ablti casus a testa: ⁊ testis nti casus. vn̄ꝰ Noli pro testis auri falsus fore testis. ¶ Pestis.i.pestilentia. ⁊ dr a pastu et pascere: ⁊ sic dr pestis q̄si pastus: qa sepe ꝑuenit ex inordinato pastu: scz cibi et potus. vn̄ Grecista. Que venit ex pastu corruptio fit pestis. Vel dr a pastu: qa pascit totū corpus per incendiū ⁊ inflammationē: ⁊ dr alio noie cōtagiū: qa moribus ille tangendo inficit oēs ꝑpe existentes. vn̄ꝰ. Est mēdax testis falsus seuissima pestis. ¶ Vestis.i.vestimentū: eyn cleydt (odzienie) ⁊ dr a vestio is ere. Itē Amphora sub veste raro portat honeste. Itē Ouidius sic loquit de veste. Et liquit ardentē ꝑfudit nectare vestem. ¶ Ymber hz ymbri vel imbre in abltō. sed dāt q̄ttuor de cōpositis suis solūmō id est: ⁊ ꝑt imber pluuiā repentinā. Et dr a verbo inebrio qa inebriat terrā ad geminandū. Itē q̄nq3 ponit pro mense marito. qa in martio sepe fiūt pluuie repentine. Vn̄ september q̄si septimus ab imbre. October q̄si octauus mēsis ab imbre ⁊ sic ꝯnter. Aplis est mēsis ꝑmus post martiū. Quintilis q̄ntus pꝰ martiū. Sextilis sextus pꝰ martiū.

¶ Hospes: ein wirt ad ein gast (gospodarz albo gosc3) ⁊ idr̄ nter q recipit aliū ad hospitiū: vel q recipit ab alio. vn̄ꝰ. Hospes q recipit vel q receptus habetur. Et sic q nutrit vel nutrit alumnꝰ dr: Itē plura sunt talia noia q̄ ꝑcant actionē ⁊ passionē. vn̄ꝰ. Hospes zelotipus: cōuiua: vector: alumnꝰ. Actū siue pati sub codē noie signāt. ¶ Sospes.i.sanus q̄si secū hn̄s spem. vel dr sospes q̄si salutis hospes. ¶ Itē felix ⁊ audax hn̄t e vel i in abltō q patēt s. ¶ Degenerare.i. generationē maculare seu vitiare. Vn̄ degener eris q̄si in gn̄atione maculatus seu vitiatꝰ vel ignobil' q̄si deorsum a gn̄e ⁊ nobilitate. vn̄ Lucanꝰ in sexto. Degeneres trepidant animi peioraq3 versant. ¶ Vber. fruchtbar ader ein prust. (piersi) est fertilis vl' mamilla. Et hec duo ꝑcata ponit sic Grecista. Est ois g3 vber nota fertilitatis. Ast tantū neutrū ꝑ mamma dr eē. ¶ Clemēs subm est nomē ꝑpriū: ptz s. Sil'r felix ⁊ audax. ¶ Volucris subm est auis: sed hic volucer: hec volucris: hoc volucre adiectiuū ē velox. vn̄ꝰ. Extat auis volucris fixū sed mobile velox. ¶ Legio ein legion: ⁊ ē collectio vel turba sex miliū sexcentorū ⁊ sexaginta sex. vn̄ꝰ. Sex milia legio sexcēta: sex decies: sex. Sedes ptz s.

Alpinas. Piscis Ignis. Testis. Pestis. Vestis Ymber. Hospes. Sospes. Degener Vber. Volucris Legio.

ntūs — in ntō plurali — iungemus

Rimꝰ pl'is dabit es. et ei sociemus

actm̄ — vtō — illā terminationē — generi

Quartū cū q̄nto. s3 a debes pōere neutro

De ntō Actō vtō pl'ralibus: **Es** **A**

¶ Hic incipit autor determiare de nūero pl'i noim tertie declinatōis dicens ꝙ ntūs actūs ⁊ vtūs noim tertie declinatiōis pl'is nūeri hn̄t es: vt sacerdotes: rapaces. Sed noia neutri g3 hn̄t a vt dogmata altaria.

abltō singulari — pariter

Si sexto dabitur i sola vel i simul eq3

.s.nomen — qd cōparatiuū est — excipe

Fit neutrū ꝑ ia qd ꝯparat inde retracta

Ia.

a ludicris a vetus sociabis.

Ludicra vel vetera dices āplustraqʒ iū-ges.

¶ Dicit ꝙ qn̄ abltūs singlaris nūeri daṫ in i solā: vl in i vl in e simul tūc nom̄ ne. gn̄ fit in ntō actō ꝛ vtō ꝑ ia: vt altaria felicia ꝛc̄. Vn̄ excipitur nom̄ ꝯpatiuū: qd̄ hʒ i ꝛ e in abltō sri nō tn̄ hʒ ia sʒ a p̄dictꝫ casibꝰ: vt feliciora meliora: ꝛ ista tria noīa. s. ludicrꝫ ꝛ hoc cre: vetꝰ ꝛ āplustre hʒ a: vt ptʒ in textu.

¶ Arguiṫ: male autor hic ponit ludicra ipsum excipiendo: quia est scd̄e declinationis: vt ptʒ in hoc dicto: qui artem ludicram exercuit in p̄mis ordinibꝰ nō sedeat. Solutio s̄m Priscianū diciṫ hic ꝛ hec ludicris ꝛ hoc ludicre: ꝛ illum imitatur Alexā: quemadmodū in principio d̄r. Pluraqꝫ doctorum.

¶ Cōtra, qn̄ ē tertie declinatiōis tūc nō hʒ a in actō ꝛ vtō sed ia. s̄m Io. de garvn̄: Nuper in eccl'ia tibi dixi parisiensi. Non amplustra legas: sed dic amplustria lector. Solutio eius opinionem non sequiṫ Alexan: sed bene Prisciani: qui fuit apud alexandrum maioris autoritatis.

ꝑ qn̄. abltūs. illam terminationem. i. ntūs plis.

Cū dedit e solā sextus. solā dat a rectus.

¶ Dicit qn̄ abltūs hʒ e solā i sri tūc p̄dicti casus hn̄t a: ꝛ nō ia: vt olera corpa antedicts:

casibus. ꝓ es antiqui.

Predictꝭ sepe tribꝰ is veteres posuere.

Is

¶ Dicit ꝙ in tribus predictis casibus antiqui posuerunt sepe is pro es: vt tris ꝓ tres: ꝛ omnis pro omnes. ¶ Margo inis est littus girans mare vl spacium circundans scripturā. Item differūt mergo datiuus a mergus: ꝛ mergo is ere ꝛ margo inis. vn̄ꝰ. Meciam pro mergo q̄a stat ꝓpe margo. ¶ Item mergus mergi scribiṫ per. e. ꝛ est auis quedam sepe submergens se in aquā. ey n deucher. inde mergulꝰ idē. Mergo is ere ꝑ e scriptum. deucher. ¶ Rapax id est rapidus scʒ q̄ assidue rapit: sicut pondo rapax: sed fluuiꝰ d̄r rapidꝰ: q̄a cōtinue rapit et rūpit de littore. Sed rabidꝰ. i. furiosus: ꝛ d̄r a rabie. ¶ Rabies rabiei est ria. vn̄. Predo rapax fluuiꝰ rapidꝰ: rapidusqꝫ catellꝰ. Postremū rabies facit ꝛ rapio duo p̄ma. ¶ Altare. i. altariū vel ara. eyn altar. (oltarʒ) Et d̄r altare quasi alia ara: ꝛ ē locus eleuatus sup̱ quem offerunt sacrificia. Et differunt s̄m Bre: ara ꝛ altare. vn̄. Est altare dei: diuoꝝ dicimus aras hoc ē ꝙ altare vniꝰ et veri dei: sed ara est pluriū deorum: tn̄ sepe vnum capiṫ pro reliquo. Item altare seu ara designat corpus chr̄i in cruce. Itē calix designat tumulū seu sepulchrū Item patena lapidem sepulchri. Itē corporale designat syndonē. vn̄. Ara crucis tumuliqꝫ calix: lapidisqꝫ patena. Syndonis officium candida bissus hʒ. Itē altariolū d̄r paruū altare. ¶ Felix p̄us expositū est: Itē feliciꝰ. i. magꝫ felix: ꝛ hʒ feliciora in ntō pl'i. ¶ Ludicris ꝛ hoc cre. i. iocosus ꝛ ludo plenꝰ. Et d̄t papias ꝙ ludicra sunt carmina iocosa tangentia q̄dā turpia ꝛ inhonesta. vn̄ꝰ. Ludicra ꝑ verba tres sepe notaṫ acerba. Itē d̄r etiam ludicer ludicris ludicre ꝛ ludicrꝫ cra: crum. ꝑ eodē. ¶ Vetus. i. antiquꝰ alt. (stari) Et d̄r a vetare. i. ꝓhibere. Itē Debita plus vetare constant bellis mihi chara. i. antiqua debita plus valent antiq̄s discordijs. ¶ Amplustre. eyn ruder. est gubernaculū nauis appendens puppi: ꝛ hʒ amplustra in ntō pl'i. Et tn̄ rep̄hendiṫ Alexander a Io: de gar. dicēs. Nup in eccl'ia tibi dixi parisiensi. Non amplustra legas: sed dic amplustria lector. Eccl'ie normis cui doctrinale repugnat. Itē d̄t priscianus ꝙ amplustre hʒ indr̄nter ia vel a. qn̄ g̃ habet ia tūc manet sub regula. Si serto dabit.

Margo. Rapax Altare. Ludicris Vetus Amplu-stra.

sed qn̄ habet a: tunc excipit ibi. Amplustraq; iūges: ꝛ sic videt ꝙ Jo. de garlan. male redarguit autorem docrinalis volens vitare caribdim incidit in scillam: et sagitta reuersa est in sagittantē iuxta illud. Sepe sagittātem dꝛ repire sagitta Incidit in scillam cupiēs vitare caribdim ℂ Olus oleris. kraut. (kapusta) et dr̄ ab alo quia homīes alunt oleribꝰ. Si fundis olera nescis bn̄ tollere mūda. ℂ Corpꝰ onꝰ pondꝰ pectꝰ ptꝫ ꝭ. ℂ Allec ꝑm antiquos carꝫ plī nūero. vnde. Allec dixere veteres plr̄e carere. Item ꝑm artē ꝛ ꝑm omēs modernos nō repugnat ei hr̄e plr̄em nūerꝝ vtꝭ. Itē est sine scriptura qui dat allecia plura. Atq; ꝙ allec dicas est res magis equa. Itē regula grāmatici non vult allecia dici. ℂ Tres. drey. Tris grece est tria latine: ꝛ dꝛ hi ꝛ he tres vel tris ꝛ he tria.

Olus. — Allec — Tres

loca casui gtūs .s. um vel ium

Um vel ium pone gtō vel dat vtrunq;

De Gtō regl'a generalis

ℂ Dicit ꝙ oīs gtūs tertie decliatiōis plr̄is nūeri vl' hꝫ um vt comes comitū vel ium: vt leuis leuiū: vel habet um vel ium sil' vt legens legentum vel legentium.

nomen .s. ablto. faciet.

Quod dedit i sexto formabit ium gtō.

Specie uocat.

dans. .s. in ablto. ꝑpatiuū est. a dicta regula.

Et ꝑbēs e vl' i qd̄ cōpat hic volo demi.

socia. istos gtōs.

Artificū iūge memorꝝ veterꝝ vigilumq;.

Atq; sacerdotū custodum vl' locupletū.

ℂ Dicit qn̄cunq; abltūs ꝑris in i tm̄: vel in i ꝛ in e sil' terminat tūc gtūs plr̄is hꝫ iū: vt altari altariū: mari mariū: felice vl' felici feliciū. Sed demit inde ꝑpatiuū nom̄ qd̄ hꝫ i vel e in abltō ꝑri: ꝛ tm̄ hꝫ um: vt doctorꝝ. Excipiunt etiā noīa in textu posita hn̄tia e vel i in abltō: q̄ solū hn̄t um in gtō plī: vt patet in textu.

in gtō nom̄ in l illa nomina in gtō.

C p iū fit ꝛ l. laus ꝛ fraus um tibi ꝑbet.

C l. aus. Is. Es

ℂ Dicit ꝙ noīa termīata in c vl' in l hn̄t ium: vt allec allecium: mel melliū. Et laus ꝛ fraus habent um in genitiuo plurali.

.i. non hn̄s crescentiam in gtō. nomē in is aut in es. pluralem.

Non crescens ꝑ ium facit is aut es gtm̄.

in gtō

Um dat apꝫ volucrꝫ pāisq; cāis iuuēisq;

.s. qd̄libet illorū nominū

Heresis ꝛ soboles cū fruge l' idole vates

ℂ Dicit ꝙ noīa in is aut in es termīata nō hn̄tia crescentiā in gtō singl'i: hn̄t iū in gtō plī: vt ouis ouis ouiū: sedes sedis sediū. Excipiunt nomina in textu posita: quia habent um: vt apis volucris ꝛc.

Nat canis in Ponto

ons
rs

.s. in gtō · socias · precedente
Ons p ium formas. s iūgis r preeunte.
ista nomina · excipiantur · in gtō plī
Cōsors atq3 cohors demant̄ q facūt tū

¶ Dicit q noīa terminata in ons aut in rs hn̄t ium: vt mons montiū: ars artium
Inde excipiunt̄ consors et cohors q hn̄t tum: vt consortum cohortum.

.s. nomen · nois · regulam · seruabit
Simplex cōpositi normā qn̄q3 tenebit
ista nomina · testantur · tā cor q̄ opes
Sic cor opesq3 pbāt. si cōponat̄ vtrūq3

¶ Dicit q nomē simplex qn̄q3 declinabit̄ sm regulā sui cōpositi. s. qn̄ cōpositū est magis notū et vsitatū q̄ suū simplex: vt cor et opes hn̄t cordiū et opiū: qa composita sua sic habent: vt vecors vecordiū: inops inopium.

ans
ens

vt amans · legens · casum
Sepe p ium l' ū facit ans aut ens gtm.
in gtō · iniugitur
Glīs dat ū. gēs mēs dēs lēs sociabit̄ isti
ista nomina · .s. gtm
Calx plebs puls seps stirps p ū facit sil et lans

¶ Dicit q nomina in ans vel in ens hn̄t um vel ium in gtō plr̄: vt amās legēs. Sed alia noīa in textu posita hn̄t ium: vt glās glandiū. etc. ¶ Comes est soci⁹ in via: vel est pn̄ceps comitat⁹. vn̄⁹. Estq3 comes socius: comes est pn̄ceps comitat⁹. Itē. Est cōe comes: est mas nomē honoris. Itē dr̄nt comes nomē et comes verbū futuri tpis a como is ere. i. ornare vel comā facere. vn̄⁹. Iustus esto comes: quos p̄dicat actio comes. i. ornabis. Item. Illis esto comes qrū te dogmate comes. Itē dr̄nt comes: soci⁹: cōsors: collega et sodalis. vn̄⁹. Cōsors facit vn⁹ amor. socios labor idē. Missio collegas ad eundem copulet actū. Nos comites via faciet: sed mēsa sodales. ¶ Lenis: sanfft ader schlecht. Vn̄ lenigare. i. planare. Itē leuis: leicht (lekki). Unde dr̄ a. Est plan⁹ lenis: a leuitate leuis. ¶ Altare dr̄ cōiter lapis marmoreus posit⁹ sup aram. Et ara capit̄ p toto fundamēto sub illo lapide. vn̄⁹. Est altare dei: diuorū dicimus aras. Et si mauis maceries q̄drata sit ara. Et altare lapis sup aram marmoreus sit. Itē ara p̄ma longa et altare capiunt̄ sepe p eodē: sed hara p̄ma breuis cū aspiratiōe sc̄at stabulū porcorū. vn̄⁹. Est hara porcorū: sed dr̄ ara deorū. Māreptz s. ¶ Elinguis. i. mutus. Bilinguis est q aliter loquit̄ q̄ concipit in corde: sicut mēdax. vn̄⁹. Dr̄ elinguis q nescit parcere v̄bis. Duplicis ac cordis hō dr̄ esse bilinguis. ¶ Simplex dr̄ q̄si sine plica fraudis: vel sine plica discretionis: sicut ydeote. vn̄ Ber. Simplex legitim⁹: simplex ydeota vocatur. Est bona simplicitas ē mala simplicitas. ¶ Artifex dr̄ q artificialr aliqd facit. Itē sub hoc noīe artifex intelligunt̄ alia noīa in fex descendentia a facio. vt tunifex. i. sartor q̄si tunicā faciēs. Panifex. i. pistor q̄si panes faciēs etc. Itē. Artifex

Lenis.
Altare
Elinguis
Simplex.
Artifex.

ce m nunq̃ vidi sic ingeniosum. Uertere (qui lutū faciat) in pannū preciosum.
Huius tumba viri studio meliori poliri. Debuit artificū si quēuis habere ami-
cū. ¶ Itē sub vigil cōprehendunt alia noīa siliā in l: vt presul exul ꝛc. Item
memor. vetus: vigil: custos: ꝛ locuples patent ꝫ. ¶ Sacerdos: eyn priester.
Nota.
(kaplan.) q̄ est in sacris datus: vel in sacris deditus: vel sacra dans: seu docens:
Sacerdos
vel sacer dux. vñ. Sacris dotatus: vel sacris deditus atq̃. Dans sctā siue do-
cens: vl' dux sacer esto sacerdos: Iñ sacerdotissa. i. vxor sacerdotis. ¶ Ouis
Ouis.
eyn schaff. (owcza.) Iñ ouicula. i. parua ouis. Uñ dr̄a: Est bñ vilis ouis: q̄ nō
melior tribus ouis. Opilio vel ouilio. i. pastor ouiū. Ouile est casa ouiū ¶ Se
des sediū ptꝫ ꝫ. ¶ Apes vel apis ē equocū. Primo est quoddā aīal volatile
mellificās: ꝛ nascit ex carnib⁹ bouinis sepultꝫ: ꝛ putrefactꝫ: sic bruc⁹ ꝛ locusta
Apes.
ex stercorib⁹: scabro de carnibus equoꝝ: fuc⁹ de mulis: ꝛ vespa de asinis: ꝛ dr̄ ab
a q̄d ē sine: ꝛ pes pedꝫ: q̄a nascit sine pedib⁹: postea aūt plres acqrit pedēs. Scdo
dicitur thaurus sic dictus ſm Pliniū in antiqua lege. Tertio est ꝓprium nomē
cuiusdā regis grecoꝝ. Quarto dicit genus apum. Pro prima ſcatiōe est gnīs
femi: sed ꝓ reliquis est gꝫ masc. Itē put est volatile vel deus aptum corripit a
sed ꝓ alijs significatis ꝓducit a. vnde: Mel fert ꝛ deus est: ꝛ apis bos rex siml'
apis. Uñ tibi dat apꝫ: apis datium gtō. ¶ Uolucrꝫ subm eyn vogel (ptak.)
Uolucris
vñ. Qui volucrē nutrit: ꝓ munere stercus habebit. ¶ Panis. brott: (chleb)
Panis
dr̄ a pan q̄d est totū quia vere in oī nutrimēto vtimur pane. Et dicit panis per
ethimologiam: q̄si pascens natos: vt supra. ¶ Canis eyn hundt. (pies). Et
dr̄ esse triplex canis. s. celestis: terrestris ꝛ marinus: Quādo capit ꝓ sidere ce-
Canis
lesti: tūc inde dicunt dies caniculares: quādo scꝫ illa stella ostendit influētiam.
Etiam canis dicitur belua marina: seehunt. Etiam canis est animal latrabile.
vnde versus. Nat canis in pōto: latrat edeq̃ fulget in alto. Item latrat in ede
canis: nat in equore: splendet in astris. Sed canis communiter capitur pro ani-
mali latrabili: in quo ponunt quattuor bone cōditiones: que patet in his versi-
b⁹. Cōditiōe bona sunt in cane bis duo dona. Sētit odoratu fuit ei⁹ latro latra-
tu. Est lingua medic⁹: dominoq̃ fidelis amicus. ¶ Iuuenis. iunk (mlody)
Et dr̄ a iuuo as are: q̄a hō in iuuentute pōt se ꝛ alios iuuare: quia est ad singula
Iuuenis.
aptus. Uñ. Est omis iuuenis in nouitate probus. ¶ Soboles. i. ꝓgenies vl'
Soboles
puer siue filius siue filia. vñ. Filius atꝫ puer ꝛ ꝓgenies soboles sit. ¶ Heresis
Heresis.
vngelaub: ꝛ interpretat diuisio. s. a xp̄a fide. Iñ hereticus. i. infidelis. vñ. Mun-
Fruges.
danas hereses non sis pessundare deses. Item indifferēter dr̄ frux frugis vel
fruges frugis. sꝫ ille ntūs frux non spectat ad istum textū: neuter etiā ntōꝝum
habet in vsu. Item Dum blada serit: tūc dr̄ seres: dū metit dr̄ messis. ꝛ dū frui
mur ea dr̄ frumentū. Itē Huguitio ponit differentiā inter fruges ꝛ frumenta
vñ. Est fruges liquida: frumenta sunt tibi sicca. Iñ venit frugi nom̄ idecliabile
et adiectiuū: ꝛ est idem quod ad vtile seu bonū. vñ⁹. Utilis est valēs bon⁹ inua-
riabile frui: ¶ Indoles: dr̄ ab in q̄d ē sine ꝛ dolū doli quasi sine dolo ꝛ ē etas
siue simplicitas iuuenilis: item dr̄ etiā ꝓgenies ingenium probitas vel signum
Indoles.
probitatis: ꝛ origo. vñ⁹. Indole simplicitas iuuenilis progenieſq̃. Ingenium.
probitas: ꝛ origo ſcatur. Item dicit Isidorus q̄ indoles est ꝓprie signū vl' hi-
mago future probitatis apparens in quibusdam iuuenibus. vnde. Indoles ac
ꝓprie fertur probitatis himago. ¶ Uates ē sacrilegus seu propheta vl' pres-
biter vel poeta habens bonam facundiam. vñ. Uates sacrilegus ꝓpheta poeta
Uates
sacerdos. Item vates dicit homo sciens vaticinari: id est ꝓphetisare vel prono
sticare: inde vaticinium: id est talis actus. Unde Dicantur vates: quia quicquā
vaticinantur: Item Mos ars pars: ꝛ frons supra exposita sunt.

Consors. Cohors. Nota.

¶ Cōsors.i.socius eiusdē sortis.vñ. O cōsors studeas ne sis ydeota vocatus: inde venit ɔsortiū.i.societas. Itē inuenit etiā ɔsortiū gti casus plis nūeri: sed tūc ɔsors ē adiectiū.vñ. Cōsors tis datiū si mobile fiat. Uirgilio teste teneas cōsortia facta. ¶ Cohors est turba qngētorꝝ hoīm.vñ. Tu qngentorꝝ nūerꝝ dic esse cohortē. ¶ Simplex cōpositi. Itē dicūt qdā ꝙ qñ simplex est magis notū ꝙ suū cōpositū: tūc cōpositū sequit suū simplex: sed qñ cōpositū ē magis notū ꝙ suū simplex: tūc simplex seqt suū cōpositū. Et licȝ istud sit ꝓbabiliter dictū nō tamen videtur in omnibus verum: quia non apparet ꝙ vecors sit magis notum et magis in vsu ꝙ suum simplex scilicet cor. Ergo tenetur communiter apud grammaticos talis regula: scilicet quando simplex habet explicite vnam regulam penes quam variatur: ⁊ compositum non habet aliquam specialem regulam tunc compositum declinatur scd'm regulam sui simplicis vt patet ibi. Simplicium norma ⁊c. Sed quando compositum habet regulam specialem positam a grammaticis ⁊ simplex non habet: tūc simplex sequitur suum compositum: vt dicit ibi. (Simplex compositi ⁊c.) et etiam ibi. (A pede compositū ⁊c.) Item cōposita a cor patent supra.

Inops

¶ Inops id est paup: sed differunt: quia paup est qui parum habet: inops vero qui nihil habet. vnde. Nullus possessor inops homo dicit esse. ¶ Sepe ꝑum velium.

Constans

¶ Cōstans idest stabilis. Inconstans id est instabilis quasi non cōstans.vñ. Inconstans animus: oculus vagus instabilis pes. Hec sunt signa viri: de quo mihi nulla bona spes. Item dicitur instans: quasi non stans: sicut minutissima pars temporis dicitur instans: quia velocissime preterit ita ꝙ vix sensu percipi potest.

Legens. Gens.

¶ Legens legentum vel legentium est equiuocum sicut suum verbum lego: vt in principio libri dictum est. ¶ Gens id est populus: itē gētilis id est paganus. Itē gētilicius idē. Itē gēs dicitur quandoqȝ idem quod gentilis siue paganus. Unde dicimus ꝙ quidam sunt christiani: quidā iudei: et quidā gentes.i.gentiles siue pagani.

Dens.

¶ Dens eyn tzan. (zamb) Inde dentulus id est paruus dens: Item edentulus qui caret dentibus sicut infans. Edentatus qui amisit dentes aut per seniū aut ꝑ violentiam. Dentatus dicit qui magnos habet dentes. Item a dens dicit bidens id est ouis duorum annorum: quasi biennis: vel quia oues nascunt cum duobus dentibus. vñ Theodolus. Cuius erat studiū pelles tondere bidentum.i.ouium. Item bidens est instrumentum rusticorum.s. furca cum duobus dentibus. Tridens est furca cum tribus dentibus. Item dentaria est instrumentum quo dentes trahunt: item dentrix est instrumentum mulierum quo linum purgant. Uel est quidā piscis ꝓpter multitudinē dentiū sic dictus: q̄ alio nomie d' lucius eyn hecht. (sczuka) ¶ Mens dens calx plebs puls stirps patent supra.

excepta. illa dcōne: in gtō. noīa in a vel in o.

Dēpta carne ꝑ um facies a vl' o sociādo

illas terminationes tantum nomē in ir.

Il vel vl vqȝ sil' er solā iungimus ir q̄.

Or Vr As

hoc nom: excipias. .s.ꝑ vm. nomen in as.

Cor deās or ⁊ vr pōas'.as reddere debes.

nomina .i.vnius sillabe. demes. exir.

Que monosillaba sunt adimes testis tibi mas as.

¶ Dicit ꝙ noia terminata in a vel in o. in il. in ul. in n. vel in er solam. in ir. in or. in vr ⁊ in as. habent um in gtō plī. vt enigma. homo. vigil. ɔsul. nomen pauper.

Martyr. soror. fur. ciuitas. que oīa habēt um. Sed demit caro quod habet carnium: ⁊ cor quod hꝫ cordiū. Etiam excipiunt nomina monosyllaba in as q̄ etiam habentium: vt mas marium: as assium.

¶ Arguit. cesar: bostar: bachar: nectar: hñt um in gtō plurli: ⁊ nō videt p quā regulam Alexandri: ergo ⁊c̄. Solo autor: nō oīes regulas in particulari ponit sed magis generales: que sufficiunt iuuenibus. Et ppterea de illis nominibus quidē ponūt talia ad istum textum. His superaddes epar: bostar: nectar: quoq̄ cesar: Atq̄ iubar: bachar: sic hyems sociabis ⁊ aspar:

.s. in gtō s̄ri. in gtō pl̄i. nomina.
Si crescāt is aut es dant um, monosillaba dēas, — Is. Es

hoc nomen in gtō pl̄i hoc nomen. in gtō noia q̄ carēt s̄ri nūero.
Plus dat iū ſꝫ pes dabit um pl̄alia sola.

noia in pl̄i. in gtō. excipe. s. penates.
Que dāt es fiunt p ium ſꝫ deme penatū — Es

¶ Dicit ꝙ noīa terminata in is vel in es habentia crescentiam in obliquis habent um in genitiuo plurali: vt miles militis militum. Sed demas monosyllaba que habent ium: vt lis litium: plus plurium: sed pes habet um: vt pedum. Et nomina solum pluralis numeri in es habent ium: vt manes manium: Sed deme penates: qđ habet penatum.

¶ Arguit. noīa in is terminata nō habentia crescentiā in gtō singulari hñt um ergo textus est falsus: quia tigris ⁊ ibis habēt tigris ⁊ ibis in gtō s̄ri sine crescētia tñ hñt um in gtō pl̄ali: vt tigridum ibidum. Solo qñ nō habēt crescentiam. habent ium: sed quando habent crescentiā hñt um secundū istam regulam.

.i. os ossis. in gtō. nomen in os vl' in us precedente.
Preter os ū faciūt os ⁊ vs ſꝫ ⁊ s p̄eunte. — Os. Us

illis l̄ris iungas. nom̄ in t. nomina.
B m' p pōas ⁊ te monosyllaba demas — Bs. Ms. Ps. T.

¶ Dicit ꝙ nomīa terminata in os ⁊ in us habēt um: flos florum: mos moꝝ. corpus corporum: nemus nemorū: p̄ter hoc nom̄ os ossis: qđ habet ossium. Et nomina in bs: ms: ps: ⁊ nomīa in t terminata etiā habēt um: vt arabs arabū: hyems hyemum: princeps principū: caput capitū. Sed nomina monosillaba demas que habent ium: vt seps sepium: plebs plebium.

¶ Arguit: noīa monosillaba habent um in gtō pl̄i: ergo male dr textus (monosillaba demas) vt ros habet rorum: mus murum: Solutio textus itelligit de nominibus in bs aut in ps: ⁊ non in os vel in us.

attendas .s. alia noīa de q̄bus nō est mētio f̄ctā.
Supradicta notes ſꝫ iū per cet̄a formes

nomina. dant in abl̄tō. in gtō pl̄i. iungi.
Que p̄bent e vl' i serto facit ū sibi subdi — Cōcludit

nomen. ɔponit̄. ab illo v̄bo. illū gtī̄ a municeps declino.
Nō dat a capio sic municipū tibi foro.

¶ Dicit q̄ debem⁹ notare ea q̄ dicta sunt: q̄a oīa alia noīa de q̄b⁹ nō est mētio facta (q̄ hn̄t e vel i in ablrō) hn̄t ium in gtō pl'i: vt felix feliciū: piscis pisciū. Sed cōposita a capio hn̄t um in gtō pl'i: vt municeps municipū.

p q̄n   hoc nomen   nomen in eps   in gtō   ācceps

Cūq̧ caput dabit eps forabit iū velut

¶ Dicit q̄ cōposita a caput in eps faciūt iū in gtō. vt anceps ancipitiū.

nomen subm in x   in gtō   .s. q̄ habent um

X fixū dabit ū nisi nix nox atq̧ suppellex.

in gtō pl'i   illa duo nomina   in gtō   hoc nomen

Um suplex cōplex ꝫ iū p̄bet tibi simplex.

¶ Dicit q̄ nomen substantiuū in x terminatū hꝫ um in gtō pl'i: vt lex legum: rex regū. Nisi nix nox ⁊ supellex: que habent ium. Et supplex ⁊ complex habent um et hoc nomen simplex habet ium in genitiuo plurali.

¶ Arguitur multa sunt nomina in x terminata que non habent um in gtō plurali: ergo ⁊c. Añs probatur de hoc nomine felix: quod habet feliciū in gtō pl'ali. Solutio ista regula intelligit de noībus substantiuis sed felix est adiectiuū.

¶ Cōtra: noīa substantiua in x termīata hn̄t um in gtō pl'i: g̃ solutio falsa. Añs pbat: q̄a crux terminat in x: ⁊ hꝫ cruciū in gtō s̄cdm Io. de gar. ⁊ merx hꝫ merciū: ⁊ pix piciū. g̃ Alex. est insufficiens. Dōm q̄ simpl'r loq̄ndo Alexan. est insufficiens: tn̄ quantū ad paruulos (q̄b⁹ istud doctrinale pparauit) multū vtilis est.

ad modū metrorum   .i. aufert   .s. gtis. s. grāmaticorū   apponit

More metri demit his vl' sepe vl' addit

illā l'ram hoc nomē   .i. remouet   hoc nomen   addit   hoc nomen

I pceres iacit vq̧ boues v suscipit ales

¶ Dicit q̄ vsus grāmaticoꝝ sepe demit vel addit in gtō pl'i vnā l'ram more metri. i. ꝑm modū metroꝝ. vt pceres deponit i: ⁊ d̄r pcerū p procerium: Et bos deponit u: vt boum p bouū. Et ales suscipit u: vt alituū pro alitum.

.i. dtūs   abltm̄   adiungamus

Ib⁹ ob⁹ — De dtō ⁊ abltō

Tertius est in ibus. ⁊ ei sextū sociemus.

¶ Dicit q̄ dtūs ⁊ abltūs pl'is nūeri terminant in ib⁹: vt felicib⁹ regib⁹ legib⁹.

declinabimus   in gtō pl'i a bos   .i. in dtō ⁊ abltō pl'ibus

Dicem⁹ boum seu bobus duplice casu.

¶ Dicit q̄ dicemus boū in gtō pl'i: ⁊ bobus in duplici casu. s. in dtō ⁊ abltō.

Fores. ¶ Fores foriū dicūt ianue vel porte: q̄ foris vel exteri⁹ claudūt ⁊ apiunt. In uenit aliq̄n in gtō singl'i foris: in actō forem: in abltō fore.

Grates. ¶ Grates gratia .i. gr̄e: danckperkeyt (dzieki) Sed g̃tes deo referunt. ⁊ gr̄e hoībus. Sed cōtra hoc dicūt quidā sic. Gratia sit chr̄o. g̃tes referam⁹ amico.

Manes. ¶ Manes. i. aīe dampnatoꝝ: ⁊ d̄r a maneo es ere: q̄a oēs aīe ad infernū venientes ibidē manent. Vel dicūt a mane grece qđ est furor latine: q̄a sunt in sempiterna furia. Vel d̄r a mene grece qđ est defectus latine: q̄a in inferno est defectus oīm bonoꝝ. Vel dicūt manes a mane aduerbiū tp̄is: qđ ē hora primā diei: q̄n. s. sol incipit lucere

Quarte decl

per 9trariū: q̄a aīe dānate sunt
manes: q̄a sic a manere vocant
origo mene: q̄a deficiūt bonita
vn⁹. In stige pluto manes rep
mus vel ymagines deoꝝ: quo
atq̧ deos dic̄ scare penates.
mus. i. filia: ⁊ est d̄r a inter ne
nom̄ ⁊ femur. ꝑbū a foris faris.
m⁹ ad coꝛā ⁊ loq̄mur ad filu
¶ Arguit hic ꝑm quosdā q̄
lanx calx ⁊c. hn̄t itū in gtō pl'i
tem. Hec dicūt quidā p iū q̄
⁊ lanx. Dōm q̄ ꝑm regularē
hoc fit licentia poetica. ¶
hūiliter rogare. ¶ Compl
ceres dicunt nobiles. Itē
gularē numerū. Procerus a
vere pcerū corpus hr̄e. ¶
dis g̃ est idē qđ velox. vn⁹.
qñq̧ p Ioāne euāgelista. E
vn⁹. Nō plus corpus ales ra
natio in omibus gn̄ibus repe
doctor doctrix hec neutrū do
epichenum passer. Et in gn̄e

declinatio

Quarta dat

nomē in u   variabis

Unō mutab

¶ Dicit q̄ nom̄ q̄rte declin
u: ⁊ hoc solū in noib⁹ neu. g
nabilia sub u: donec deuen
nes casus: vt cornu genu ⁊c

casus   tenet

Us gtūs hꝫ.

¶ Dicit q̄ gtūs nois quar
fructus fructū: manus ma
tionis nō hn̄t us in gtō ergo
sunt quarte declinationis:
hoc est s̄cdm antiquam gram
¶ Cōtra: noīa q̄rte declina
pes: q̄a nr̄as ⁊ vestras sunt
de declinatione noim: sed n

actō   tri

Um q̄rto da

¶ Dicit q̄ actūs hꝫ um: v

per ɔtrariũ: q̄a aĩe dãnate sunt sine oĩ luce: in perpetuis tenebris. vñ9. Sunt aĩe manes: q̄a sic a manere vocant᷑. Non q̄a sint clare: sed ꝙ semp̄ tenebrose. Uel sit origo mene: q̄a deficiũt bonitate. Itẽ dr̄a est inter manes nomen ꝛ manes ꝟbũ. vñ9. In stige pluto manes rex: ꝛ torques ibi manes. ¶ Penates dicunt᷑ domus vel h̾imagines deorum: quos colebãt antiq̄ in domib9 suis secrete. vñ9. Edes atq̄ deos dic ꝟcare penates. ¶ Ros: taw (rossa) Jn̄ rorare. tawen. ¶ Nemus. i. silua: ꝛ est dr̄a inter nem9 nom̄ ꝛ nem9 ꝟbũ a neo nes nere: ꝛ inter femur nom̄ ꝛ femur ꝟbũ a for faris. vñ. Nem9 añ oẽ femur: femur ad oẽ nemus. i. nemus ad coxas ꝛ loq̄mur ad siluas. ¶ Mũiceps. i. mun9 capiẽs. Tũc ibi (X fixũ.)

Penates

Nemus.

¶ Arguit᷑ hic ꝟm quosdã ꝙ Alexander est hic diminutus: q̄a ista nomĩa faux stix lanx calx ꝛc. hñt itũ in gtõ plı̄: ꝛ tñ nõ excipiunt᷑ hic. Probat᷑ p̄ Jo. de gar. dicentem. Hec dicũt quidã p̄ iũ q̄ fixa vocant᷑. Calx faux fax forex par arx pix stix simul ꝛ lanx. Dõm ꝙ ꝟm regularẽ formationẽ hñt um: ꝛ si aliq̄n reperiant᷑ habere iũ: hoc fit licentia poetica. ¶ Supplex dr̄ deuotus vel h̾ilis. Jn̄ supplicare. i. h̾iliter rogare. ¶ Complex dr̄ fraudulent9 q̄si cũ plica fraudis. ¶ Proceres dicunt᷑ nobiles. Itẽ dr̄ hic procer hec p̄ceris: sed raro inuenit᷑ habere singularẽ numerũ. Procerus a um adiectĩ. i. longus ꝛ formosus. vñ9. Est p̄cerũ vere p̄cerũ corpus h̾re. ¶ Ales subm fꝫ gꝫ idẽ est qd̄ auis. Sed ales adiectm̄ cõis gꝫ est idẽ qd̄ velox. vñ9. Ales cõne vel oĩs est: hec auis ales. Itẽ ales ponit᷑ q̄nq̄ p̄ Joãne euãgelista. Et ponit᷑ dr̄a inter ales nomẽ ꝛ ales ꝟbũ ab alo is ere vñ9. Nõ plus corpus ales ratio iubet hoc pius ales. ¶ Nota ꝙ tertia declinatio in omĩbus gñibus reperit᷑. vñ9. Omnia dat gñ̄a tibi declinatio terna. Hic doctor doctrix hec neutrũ dogma sacerdos. Dat tibi cõmune: vult omne legẽs epichenum passer. Et in gñe dubio vult margo vocari.

Supplex
Complex
Proceres
Ales

Nota.

declinatio · ntõ · q̄rta declinatio · generi

Quarta dat us rctõ. dabit u sꝫ nõ nisi

nomẽ in u · variabis · plu̾em numerũ

U nõ mutabꝫ dõec plu̾e videbꝫ ꝛ neutro

De q̄rta declinatiõe in Ntõ. **Us U**

¶ Dicit ꝙ nom̄ q̄rte declinatiõis hꝫ us in ntõ singulari: vt fruct9. Et aliq̄ hꝫ u: ꝛ hoc solũ in noib9 neu. gꝫ q̄ in singulari nũero nõ mutant᷑: sed manent indeclinabilia sub u: donec deueniatur ad pluralem numerũ in quo variantur per omnes casus: vt cornu genu ꝛc.

casus · tenet · dtũs

Us gtũs hꝫ. Sed tertius ui tibi prebet

Gtõ dtõ. **Us Ui.**

¶ Dicit ꝙ gtũs noĩs quarte declinationis habet us ꝛ dtũs habet ui vt fructus fructus fructui: manus manus manui. ¶ Arguitur nomina quarte declinationis nõ hñt us in gtõ ergo ꝛc. Antecedens p̄bat᷑ quia ornatus ꝛ tumultus sunt quarte declinationis: ꝛ tamen reperiuntur per i in genitiuo. Dicendum ꝙ hoc est scd̄m antiquam grammaticam: que non est nunc imitanda. ¶ Cõtra: noĩa q̄rte declinatõis ꝟm nouã grãmaticã nõ hñt us in gtõ. g ꝛc. Aña pꝫ: q̄a n̄ras ꝛ vestras sunt q̄rte declinatõis ꝛ hñt tis in gtõ. Dõm ꝙ hic loquit᷑ de declinatione noĩm: sed nostras ꝛ vestras sunt pronomina.

actõ · tribuit · vtũs · ntõ · similis est

Um q̄rto dabit᷑. q̄ntus recto assimilat᷑.

Actõ vtõ. **Um**

¶ Dicit ꝙ actũs hꝫ um: vt fructũ: ꝛ vtũs similis est ntõ. vt vtõ o fructus.

V

Ablatiuo

abltūs tenet declina hocnomen prudenter
V fert' retinet. sed flecte domū sapienter

Dicit ꝙ abltūs hꝫ u vt fructu. Sed flecte .i. declina sapienter hoc nomē domus: quod partim est secunde declinationis: partim quarte.

Vs

De ntō et actō et vtō pluralibus

ntō plīs nūeri actīn ꝛ vtīn
PRio plī dabit us. binos sociando.

A.

De gtō

noīa neutri gꝫ pluralis dat
Neutra notare decet. gtūs uū tibi pbet.

Dicit ꝙ ntūs actūs vtūs pluralis nūeri nois qrte declinatiōis: hīt us vt fructus manus: Sed notare decet nomina neutri gꝫ quia illa habent a vt cornua genua. Et gtūs pluralis habet uum: vt cornuum fructuum:

Ib'.

De dtō et abltō.

casus abltūs
Datqꝫ dtūs ibus sextusqꝫ. sed excipiem'

hocnomen illa nomina
Art' cū verub' port' partusqꝫ lacusqꝫ.

retinent illa nomina
Aū bus u seruāt ficus trib' arc' acusqꝫ.

ubus

pdictis hoc nomē adiungemus
Et specus ꝛ qrcus illis pen' associem'.

Dicit ꝙ dtūs ꝛ abltūs terminant in ibus: vt fructibus cornibus. Sed excipiem' ista noīa in textu posita q hīt u aū bus in dtō ꝛ abltō. vt ficubus tribub'.

Notandū ꝙ qrta declinatio hꝫ duas terminatōes ꝛ duas lrās terminales vt patet. vñ Heinricus de colonia. Quarta duas apices tibi declinatio monstrat. U vel us ista simul tibi constat sillaba duplex.

Manus.

Manus est equocū. Primo est pars corpis: eyn handt (reka). Et sic fm pħm dr ꝙ manus est organū organorū. Scdo est promptitudo. vt multa habem' in manibus nrīs .i. in pmptitudine nrā. Tertio est ptectio. vñ ps. In man' tuas dñe commendo spm meū .i. in tua ptectione. Quarto est turba: vt misit herodes rex manus .i. turbas. Quīto est potestas. Vñ dauid. Man' mea hoc nō fecit sed de'. Sexto est chrūs: ꝛ emitte de alto manū tuā .i. chrm. Septimo est vindicta: vt ne tradat in manus inimici .i. in vindictā. Octauo est diuina misericordia. vñ ps: Etenī manus tua deducet me .i. misericordia tua. Nono est munus siue donū spūsancti. Decimo est imago disposita ad modū manus: vñ legit in Daniele. ꝙ Baltasar vidit manū scribentem in pariete. Undecimo ꝛ vltimo est opus siue operatio dei oipotentis. vñ Iob. Manus tue dñe fecerūt me. vñ'. Pars hois promptū: ptectio turba ptās. Chrūs: vindicta: miseratio. munus hymago. Oipotentis opus dr esse manus.

Gustus.

Gustus: geschmack (smak) .i. sapor. Et est vnus de quinqꝫ sensibus exterioribus. vñ'. Gustus ꝛ olfactus auditus visio tactus. Sunt sensus quinqꝫ quorū pcta relinque. Inde gusto as are .i. sapere.

Olfact'.

Olefactus .i. odor ꝛ venit ab olfacere .i. odorare.

Cornu.

Cornu eyn horn (rog) ꝛ est equiuocū. Primo fcat extremitatē crucis chri: vel mali in naui: vel altaris ꝛc. Scdo fcat superbiā vel po

rentiā terrenā. vñ dr. Humilitas depellit cornua hois. Tertio ſcat pneuma vel donū ſpūſcti. Quarto ſcat inſultū.i. repugnantiā inimicorū. Quinto ſcat munitionē ſiue defenſionē aialis in capite: ⁊ ſic cornu dr caro indurata: q̄re dt Ariſtot. ꝙ aialia hñtia cornua carent dentibus in ſupiori mandibulo. eo ꝙ duricies carnis ex q̄ dentes deberent oriri vertit in cornua. Sexto ſt abundantiā ſiue ſupfluitatē ſicut dr. Iſte ſeruat ſegetes in cornua.i. abundantiā. Septimo ſt turbam in anteriori parte acutā ad modū cornu: ſicut in militia milites ſolent ordinari. vñ᷒. Pars crucis eſt cornu: terrena potentia: pneuma. Denotat inſultus aialia munit abundat. Militis eſt qñ pparat ſua bella gerendo. ¶ Itē cornus ni ſcđe declinatōis eſt arbor quedā dura in ligno ⁊ fructu. Et cornu eſt fructus eius. vñ᷒. Cornua gerit cornus: pecudū ſunt cornua cornu. Itē a noīe cornu dr cornut᷒ a um: q̄ſi cornua hñs: ſicut facies moyſi dicebat̄ cornuta ꝑpter radios lucis q̄ ꝑcedebant de facie eius tanꝙ̄ cornua. Itē diſtigiū Jo. de gar. qđ incipit. Ceſpitat in phaleris vocat̄ cornutus eo ꝙ plena ſententia ſp ꝯplectit̄ in duobus verſibus ad modū duorū cornuū aīalis. ¶ Gelu: der froſt (mroz) et dr a gis grece qđ eſt terra latie: ⁊ ligo as are: q̄a ligat terrā ꝑpter vehemēs frigus. Vñ gelare: friſen. Vñ congelare idem. Et degelare dr q̄ſi nō gelare.

Cornus.

Gelu.

¶ Fructus frucht (owocz). vñ᷒. Fructibus ex ꝓprijs arbor cognoſcit̄ omnis. Itē dicunt̄ quidā fructus induſtriales.i. q̄ cū induſtria hoīm acquirunt̄ vt frumentū: oleū: lac: lana. ⁊c. Quidā vero dicunt̄ fructus naturales: q̄ ex ipſa natura prouenīunt ſiue magna induſtria hominū: ſicut poma: nuces ceraſa ⁊c.

Fructus.

¶ Fretus us ui.i. fruct᷒. Et veniūt fretus ⁊ fructus ab hoc verbo fruor eris. Itē differt fretus us ui a fretū ti. ſcđe declinatiōis.i. mare. ⁊ hoc venit a fremo is ere. vñ᷒. Intrat nauta fretū ventorū turbine fretū. Id eſt nauta intrat mare aſſuetū ad turbines ventorū. Item fretus ponit̄ qñꝙ̄ pro auxilio. vñ᷒. Poſcit. nauta fretū: tu debilis appete fretū.i. auxiliū. ¶ Domus eyn hauſz (dom.) inde domuncula.i. parua domus. Et eſt domus indifferenter ſecūde vel quarte declinationis: ſed deficit in quibuſdā terminationibus quia nō dicit̄ dome in vtō penes ſecundam declinationē. Nec domu in abltō penes quartam nec domis in dtō ⁊ abltō pluralibus penes ſcđam. vñ᷒. Tolle me mu cū mis ſi declinare dom᷒ vis. Item omnes terminationes quas habet domus in ſecunda declinatione illas etiam habet in quarta exceptis q̄ttuor. ſcʒ mi mo mos et rum: et deficit ſolū in abltō quo ad quartam declinationē. vñ᷒. Tota domus quarte mi mo mos rum ꝙ ſecunde. Abltūs in u noſtro receſſit ab vſu. Item domus ſic declinatur. Ntō hec domus: gtō huius domus vel domi: datiuo huic domui vel domo. actō hanc domum: vtō o domus ⁊ nō dome: abltō ab hac domo ⁊ non domu. Et pluraliter ntō he domus vel domi: genitiuo harū domorū vel domuum: datiuo his domib᷒ et non domis: actō has domos vel domus: vocatiuo o domi vel domus: ablatiuo ab his domibus ⁊ non domis. Item domos grece eſt planum latine. Inde dicitur domus ⁊ doma id eſt culmen ſiue ſummitas domus: quia domus antiquitus erant plane in ſummitatibus. Item differunt doma nomen ⁊ doma verbum a domo as are. vñ᷒. Verbum curto doma: longo pro culmine doma. ¶ Cetus us ui eſt turba hominū: ſed cetus ti. ⁊ ceta te vel cete indeclinabile: eyn waluiſch: (wieloryb) vñ᷒. Eſt piſcis ceta: populi collectio cetus vel ſic. Cetus ti piſcis: cetus tus: concio plebis. Item differunt ſeta per s ſcriptum ⁊ ceta per c. vñ᷒. Seta per s crinis: ſed per c ſit tibi piſcis. Item ſeta eſt crinis q̄ creſcit in dorſo porci quo vtunt̄ calciatores (ſczecina). Etiā ex illis crinibus fiunt inſtrumēta qbus mundant̄ veſtimenta vel capita hominū. Et ſic differunt ſeta crinis cetus tus ui turba: ⁊ ceta te vel cetus ti piſcis. vñ᷒. Seta caput mundat tus turbat.

Fretus

Domus.

Domus quō declinatur.

Cetus

Portus. ti pelago nat. ¶ Portus est locus vbi ɔgregant naues. vñ. Nō venit ad portū q̄ ducit p mare scortū.

Genu. Genu in singlī nūero est indeclinabile: sed in plurali nūero declinat hec genua genuū genib⁹ .tc̄: ⁊ dr̄ a gena qđ est superior pars maxille versus aures: qa pueri in vtero matris ponunt genas suas inter genua.

Casus. ¶ Casus us ui tria ſcat. Primo est idē qđ lapsus: qñ scʒ aliq̄ res cadit. Scđo est idē qđ euentus vel fortuna. Tertio est idē ꝙ inflectio nominū: sicut aliqđ nomen inflectit .i. declinat p casus. vñ. Euentus lapsus: inflectio sit tibi casus.

Euentus ¶ Euētus us ui: abentteuer. ⁊ est gñale tam ad casum ꝙ ad formā: ⁊ indīnter se hʒ ad bonū ⁊ malū. vñ Grec. Sit tibi successus euentus pspetitatis. Euentūq; malū ppřie dicas fore casum.

Saltus. ¶ Saltus us ui: eyn sprunck (skok) ⁊ venit a saliōis ire. springen (od skakania) Jñ saltare .i. sepe salire. vñ: Rana petit saltū quāuis ponat in altū.

Gressus. ¶ Gressus us ui .i. vía vel actus ambulandi. ⁊ dr̄nt gressus nomē ⁊ gressus participiū. vñ. Per multos gressus hō gressus fit cito fessus. Fessus .i. lassus.

Ficus. ¶ Ficus est equocū. Prio ſt quendā morbū siue infirmitatē. Scđo ſt arborē. Tertio ſt fructū illius arboris. Ficus aūt p morbo est gʒ maſ. sed p alijs ſcatis est gʒ fei. vñ Gre. Est ficus morbus: est ficus fructus ⁊ arbor. Dr̄ hic ficus p morbo. p reliq̄s hec. Jñ ficulnea .i. parua arbor: ficus. Jtē magna ɔtrouersia est de declinatione ⁊ de gñe huius nois ficus: vide de hoc infra.

Tribus ¶ Tribus us ui: eyn geschlecht: ⁊ venit a noie tris qđ idē est qđ tres qa romulus quondā romanos in tres distinxit partes. s. in senatores: milites ⁊ plebeos: ⁊ q̄libet istarū partiū dicebat vna tribus. Jñ dr̄ tribunus q̄ colligit tributa principū. vñ. Qui tributa legit ille tribun⁹ erit. Jtē in libro machabeorū dr̄. Tribunus q̄ mille militib⁹ pest: ⁊ dr̄ grece chiliarcha: Jtē centurio q̄ centū pest. Penthacontrachus q̄ quinq̄ginta pest. Decurio q̄ decem pest. vñ. Mille tribunus hʒ grece chiliarcha vocat. Centurio centū: bis quinq; decurio ducit. Sic q̄nq̄ginta penthacontrachus habebit. Jtē dr̄nt trib⁹ nrī casus ⁊ tribus dti ⁊ ablti casus a tres. vñ. Est hec paruus tribus assibus empta tribus.

Arcus. ¶ Arcus pncipalr̄ ſcat balistā: eyn armborst (kussa) ⁊ sic similitudinarie iris dr̄ arcus celestis: qa curua est ad modū baliste (luk.) Etiā curuatio littoris maris dr̄ arcus. Et testudo ecclesiarū vel curuatura muror: ū (q̄ ponunt in ambitu ciuitatū) dr̄ arcus. vñ. Testudo balistaq; semicirculus iris. Dicit ⁊ sepe curuatio littoris arcus: vide latius in tertia declinatione.

Artus. ¶ Artus .i. membrū: glider (czlonek) Jtē artus a um .i. strict⁹. vñ. Est locus hic artus p quē nullus meat artus. Corus ptʒ pus.

Partus. ¶ Partus us ui dr̄ actio vel passio pariendi. Etiā dr̄ illud qđ pducit. s. fetus puer soboles. tc̄. Jtē partus adiectiuū dr̄: acq̄situs: sicut res aliq̄ acq̄rit. vñ. Partus pductus: acq̄situs quoq; partus. Et dr̄ Ouidius ꝙ cū tam magna vi ⁊ virtute oportet nos bona parta (.i. acq̄sita tueri) .i. defendere ⁊ custodire: sicut ea a nouo acq̄rere. vñ. Nō minor est virtus ꝙ querere parta tueri.

Lacus ¶ Lacus us ui dr̄: ppřie aqua fouealis: ⁊ dr̄ alio noie stagnū vel piscina. Tñ dr̄nt: qa lacus est aqua naturaliter stans siue ab arte siue a natura: ⁊ hʒ pisces. Sed piscina est aq̄ naturaliter stans: q̄ caret piscibus. Jtē lacus capit q̄nq; p culpa .i. dolio seu vase in quo cereuisia ɔseruat: vel vinū quod decurrit ex torculari.

Specus. ¶ Specus us ui: eyn grub (dol) ⁊ est antrū vel fouea facta sub terra: ⁊ est cōniter lacus immundus. vñ. Hec immunda specus inficit oē pecus. Jtē ſm Hugui. dicimus specus us ui: spec specū: ⁊ specu indeclinabile: ⁊ p eodem sumunt.

Querc⁹. ¶ Quercus us ui est arbor ferens glandes. Et dr̄ a quero. qa hoies añ inuentionē segetū querebant sub quercu glandes p nutrimento. vñ. Mortales pmo captabant gutture glandes. Uel dr̄ quercus a q̄ro. qa antiq̄tus hoies solebāt q̄rere responsa deorū sub quercub⁹.

Penus. ¶ Penus vel

penu.i.keller. Et dicim⁹ indr̄nter pen⁹ peni: pen⁹ us ui: pen⁹ penoris: penū ui: et penu indeclinabile. vn̄⁹. Hoc declino penū pen⁹ hoc penoris sibi iūgit. Hec penus ē q̄rte: pen⁹ hic declina scdē. Estq̧ penu neutrū: sic q̄nq̧ modis dat̄ vnū.i. h̄z vnū ſcatū in oib⁹ q̄nq̧ variationib⁹. ¶ Veru.i.verutū: eyn bratspiſz. rozen Tn̄ differūt. vn̄⁹. Est sine carne veru: sed hic dic cū carne verutū. Item veru h̄z verubus in dtō ꝛ ablrō pluralibus: licet in Grecista inuenit̄ contrariū dicens. Qui verubus dicunt: veribus magis dicere debent.

Veru.

ntūs declinationis feminini gn̄is
Es rect⁹ quīte dat sp. ꝛ est muliebre.
¶ Dicit ꝙ nomen quinte declinationis semper terminatur in es: et est generis feminī: vt species fides spes. ꝛc.

De ntō quinte declinatiōis — Es

hoc nomen iubeo vt meridies
Mēte diē meōri volo ꝯpositūq̧ teneri
¶ Dicit ꝙ hoc nomen dies ꝛ suū compositū.s.meridies debent teneri memoriter: quia dies est dubij g̃: vt meridies est gn̄is mas.

casibus casibus
Ei dicetis genitiuis atq̧ datiuis
¶ Dicit ꝙ debemus dicere ei in genitiuis ꝛ datiuis casibus quinte declinationis: vt species speciei: congeries congeriei ꝛc.

De gtō et dtō. — Ei

actō vtō ablrō
Em q̄rto. q̄nto dab⁊ es. dec̄ e dare sexto
¶ Dicit ꝙ dicemus in actō em: vt speciem diem. Et in vtō dicemus es sicut in ntō. vt species dies. Et in ablatiuo dicemus e: vt specie die.

De actō — Em
De vtō. — Es
De ablrō — E

ntō plis nūeri ntūs iungi
Prīo plī dabit es: q̄ vult sibi subdi.
actm̄ vocatiuo dans casui
Quartū cū quīto. tribuens erū gtō
¶ Dicit ꝙ ntūs actūs ꝛ vtūs nominis q̄nte declinationis plis nūeri h̄nt es: vt species dies. Et gtūs terminatur in erū: vt specierū dierū.

De ntō ꝛ actō ꝛ vtō plurali — Es
De gtō — Erū

dtūs abltūs terminantur
Tertius ꝛ sextus sp formantur in ebus.
¶ Dicit ꝙ dtūs ꝛ abltūs nominis quinte declinationis pluralis numeri terminantur in ebus: vt rebus speciebus.

De dtō et ablrō. — Eb⁹

carent numero casus casus
Desunt plurali genitiui siue datiui.
ablatiui declinationis ista nomina
Et sexti quinte nisi res speciesq̧ diesq̧.
Progenies ꝛ maneries dic materiesq̧.

¶ Dicit ꝙ nomina quinte declinationis carent genitiuis datiuis ⁊ ablatiuis pluralibus preter ista nomina in textu posita. s. res species dies. ⁊c.

¶ Arguit: facies ⁊ spēs sunt noīa quīte declinatōis. ⁊ tn̄ hn̄t illos casus in plurali nūero. g̃ male dr. Desunt pl'i gti siue dti. Et sexti quīte: qa dr facies facierū. Et sepe legit in sacra scriptura. Nolite extolli vanibus spēbus. Sol'o nō repugnat illis ⁊ silibus noībus hr̄e pluralē numerū fm artē ꝙuis careant illis casibus fm vsum: ⁊ sic loquit Alexan. ¶ Fides. glaub (wiara) ⁊ venit ab hoc v̄bo fido is ere. Itē dr̄nt fides nomē ⁊ fides v̄bū futuri tpis a fido is ere. vn̄ꝰ. Nunc tu fides ꝙ sit in orbe fides: in quo nulla fides: in eo quō fides. Itē inuenit etiam fides fidis propriū nomē cuiusdā virginis. Etiā inuenit hec fides fidis. i. corda in cithara. vn̄. Virgo fides fidis est resonat fidis in citharando. Iungit amicorū corda fides fidei. Fides fidei ponit pro articulo fidei: ⁊ etiā p credulitate. vn̄ꝰ. Credulitasq̧ fides: articulusq̧ fides. Itē a fides dr hic ⁊ hec fidelis ⁊ hoc fidele ⁊ dr fidelis q̇ dt vel q̇ pmittit bonū: sed fidꝰ dr q̇ facit bonū. vn̄. Est vir in obsequijs fidus sermone fidelis. ¶ Nota: ꝙ noīa quīte declinatiōis hn̄tia vocalem an̄ ei in gtō producūt e an̄ i. vt speciei progeniei materiei. Sed q̇ hn̄t consonantem an̄ ei illa corripiūt e an̄ i: vt fidei spei. Et Io. de gar. ponit q̄ttuor talia. vn̄ꝰ. Dic res atq̧ fides pariter spes dic quoq̧ plebes. Hec faciūt in ei: reliquis cōcedimꝰ ei. Itē fides est substantia sperandarū rerū argumēto nō apparentium.

¶ Spes: hoffnung (nadzieia) est expectatio futurorū bonorū: inde dr expes nomē indeclinabile. i. extra spem vel sine spe. ¶ Itē dicūt q̇dā ꝙ dies hz die vel diu in abltō. sicut nox hz nocte vel noctu. ritus rite vel ritu: impetꝰ impete seu impetu. vn̄ Grecismꝰ. Impetꝰ atq̧ dies nox ritus u vel e casu. Seruāt in sexto q̄ q̄ttuor esse memēto. Sed isti moderni grāmatici nōn seruāt nec est in vsu nr̄o qa dicimus ꝙ noctu diu rite impete sunt aduerbia: sed nocte die ritu ⁊ impete sunt nomina. vn̄ Io. de gar. Impetus ⁊ ritus p u dat q̄sq̧ peritus. Nox simul atq̧ dies semp in e facies. V quarte terne: quīte vel eq̧ dedere. Si noctuq̧ diu rite dic aduerbia fore. ¶ Dies der tagk (dzien) dies est latio solis sup nostrum hemisperium: ⁊ ille dr artificialis sed dies naturalis capit pro tpe viginti q̄ttuor horarū: hoc est p tpe noctis ⁊ diei artificialis sil'. Et dr dies a dian grece quod est clarū latine: inde dian. i. dea lucis. Vel dr dies a dijs qa a noībus deorū. i. planetarū dies appellant: vt dies solis dies lune dies martis. ⁊c. Hīc dieculū diecula diminutiuū. i. parua dies. īn meridies: mittagk (poludnie) ¶ Luxuries est vnkeuscheyt (nieczystosc) . i. luxus vel luxuria. Et dr̄nt luxuries ⁊ libido. vn̄. A luxu primū dic a libet esse scdm. ¶ Cōgeries ei. i. cumulus lapidū sicut glomeratio est ꝯgregatio filorū ⁊ strues lignorū. vn̄. Cōgeries lapidū tibi sit glomeratio fili (klebek) Lignorꝫ pprie dr eē strues. kupa) vel (gromada) Tn̄ vna capit sepe p reliq̇ licz īproprie. ¶ Spēs ē equocū. Pīo ē terminꝰ p̄dicabilis de pluribꝰ nūero dr̄ntibꝰ. Scdo ē forma vl' pulchritudo. Tertio ē ortꝰ siue origo vocū ⁊ dictionū: ⁊ sic dr in grāmatica ꝙ duplex est species scz p̄mitiua ⁊ deriuatiua. Quarto s̄cat herbas aromaticas: ex q̇bus fiūt electuaria q̄ vendunt ab apotecarijs in apotheca. Quinto est silitudo rei: sicut dr ꝙ diabolus venit in specie serpentis. i. in similitudine. Sexto materiā siue substantiā rei: vt dicimꝰ in collecta. Cōcede q̄ns vt qui iam te ex fide cognouimꝰ vsq̧ ad contemplandā speciem tue celsitudinis pducamur. vn̄ Io. de gar.: Predicat est forma spēs: vocū retinet ortū. Seruat apotheca species: ⁊ vendit easdē. Designat simile: materiaq̧ rei. Vel sic. Forma dicens species: species in pluribꝰ vna. Q ō de se ponit se separare sibi. Dicit ⁊ fenix species auis afficit egrū. Incolumen species: hec nomina sunt specierū. Vel sic. Manerie ⁊ odor discretio. i. forma potestas. Dicta

Marginalia: Fides. Nota. Spes. Nota. Dies. Luxuries. Cōgeries. Species.

De cōposito

[Right-hand page, partially visible:]

...nalsium: species vult significar...
...qō nec videri nec palpari pōt: v...
...siue coitū: vnde dixit vxor Ph...
Tertio s̄cat figmentum siue op...
natura: sicut est chimera. Qu...
fert ad rem. i. ad vtilitatem: ...
est in culpa in damnū vocari no...
est ita in re. i. in veritate. Septi...
est possessiones. Octauo s̄cat e...
nomen in re. i. ab effectu vel ca...
nem. Omne quod est aut est si...
est siue sit corporeū siue incorp...
gmentaq̧ signat. Vtile person...
omne quod est. vn̄ Grec. Der...
cipiū reor eius pro puro dictū...
tamen quod est: res est: velut...
(rodzay). Et dr a procul ⁊ gi...
nies. ¶ Materies. i. mater...
ries sit. Tn̄ materia sepe capi...
mater rei. ¶ Maneries. i. f...
que sunt pluralia quinte: vt re...
ta tn̄ vsus nō tenet illa. Ma...
lapideus in quo incendunt vi...
qua inuoluitur puer in vtero m...
vn̄ꝰ. Maceries paries petrinu...
i. ntō coniung...

Rectos cōp...

hoc nomen

Nō sic alterutr...

¶ Dicit ꝙ si duo recti ꝯpons...
pte recti: vt ntō hec respublic...
noīa. s. alteruter ⁊ leopardus:...
quamuis ex vtraq̧ parte rect...
utrius ⁊c. Et similiter declin...
¶ Arguit: noīa ꝯposita ex du...
tus ē falsus. Ans pbat de isti...
telligit de noībꝰ declinabilib...
noīa nō pn̄t declinari ex vtrac...
¶ Dōm ꝙ regula intelligit...
tum ille rectus scz vnus in ho...
¶ Cōtra in hoc noīe duodec...
parte recti. g̃ ⁊c. Dōm ꝙ l...
pit tn̄ scdm s̄cationem quia il...
¶ Contra noīa ꝯposita ex o...
hn̄ nō declinant ex vtraq̧ par...
nū ⁊ solsequium. Dicendum...
¶ Contra: illa nomina solsti...

diuisum: species vult significare. ¶ Res est equiuocū. Primo capit̄ p ente qḋ nec videri nec palpari pōt: vt deus angelus ⁊ anima. Secundo ſcat luxuriā. siue coitū: vnde dixit vxor Phutiphbaris ad ioseph. Fac mecū rem.i.luxuriam. Tertio ſcat figmentum siue opinabile alicuius rei cuius essentia non est in rerū natura: sicut est chimera. Quarto significat vtilitatem: vt hec ratio nihil confert ad rem.i.ad vtilitatem: Quinto ſcat personam. Vn̄ dicunt iuriste si res nō est in culpa in damnū vocari non conuenit. Sexto ſcat veritatem: ⁊ sic dicit̄ hoc est ita in re.i.in veritate. Septimo ſcat possessionē: vt habeo res patris mei: id est possessiones. Octauo ſcat effectū seu causam alicuius: ⁊ sic dicit̄ ioannes hʒ nomen in re.i.ab effectu vel causam. Nono ſcat diuisionē. vt si facimus diuisionem. Omne quod est aut est substantia aut accn̄s. Ultimo ſcat omne illud qḋ est siue sit corporeū siue incorporeū. vn̄ Io.de gar. Res incorporeas: coitū: figmentaq̄ signat. Utile personā verū possessio factū. Diuidit ⁊ large denotat omne quod est. vn̄ Grec. De non visibili debet tantummodo dici. Res est principiū reor eius pro puro dictū. Ac res visibiles potius fore corpore dicas. Omne tamen quod est: res est: velut asserit vsus. ¶ Progenies eyn geschlecht. (rodzay). Et dr̄ a procul ⁊ gigno. q̄a procul geniti ab vna radice dicunt̄ progenies. ¶ Materies.i.materia: sed differūt. vn̄⁹. Uocū materia sed rerū materies sit. Tn̄ materia sepe capit̄ pro materies scd̄m vsum ⁊ dicit̄ materies quasi mater rei. ¶ Maneries.i.similitudo vel forma rei. Item. Noīa sunt quinq̄ que sunt pluralia quinte: vt res atq̄ dies acies facies speciesq̄. Et si sunt plurata tn̄ vsus nō tenet illa. ¶ Maceries.i.paries: eyn wandt: ⁊ est longus paries ⁊ lapideus in quo incendunt̄ vinee. Etiam maceries dicitur secunda.i.pellicula qua inuoluitur puer in vtero matris que rumpitur in partu: ⁊ sequit̄ infantem. vn̄⁹. Maceries paries petrinus: sitq̄ secunda.

progenies — *materies.* — *manerïes* — *maceries.*

.i.ntō̄ — coniunge — pariter — declinant̄ — .i.ex vtraq̄ pte recti

Rectos cōpone sil̄. inflectunt̄ vtrunq̄

hoc nomen — varies — hoc nomen

Nō sic alterutrū declines. nec leopardū

De declinatiōe nominū cōpositoꝝ ex duobus rectis.

¶ Dicit ꝙ si duo recti ꝯponant̄ ad inuicem: tūc hoc ꝯpositū declinat̄ ex vtraq̄ pte recti: vt ntō hec respublica. gtō huius reipublice ⁊c̄. Iā excipiunt̄ hec duo noīa. s. alteruter ⁊ leopardus: que nō declinant̄ sic: sed solum ex vna parte recti quamuis ex vtraq̄ parte recti componantur vt in ntō alteruter: in gtō alterutrius ⁊c̄. Et similiter declinatur leopardus leopardi.

¶ Arguit̄: noīa ꝯposita ex duob⁹ rectis nō declinant̄ ex vtraq̄ pte recti. g̊ textus ē falsus. Añs pbat̄ de istis noib⁹ vndecim duodecim ⁊c̄. Dōm ꝙ regula intelligit̄ de noib⁹ declinabilib⁹: sʒ ista sunt indeclinabilia. ¶ Cōtra. declinabilia noīa nō pn̄t declinari ex vtraq̄ parte recti vt ptʒ de isto noīe vndecimus. ⁊c̄.

¶ Dōm ꝙ regula intelligitur qn̄ nomen componit̄ ex duobus rectis integris tamen ille rectus scʒ vnus in hoc nomine vndecimus corrumpitur.

¶ Cōtra in hoc noīe duodecim⁹ nō corrūpit̄ aliqs rect⁹: tn̄ nō declinat̄ ex vtraq̄ parte recti. g̊ ⁊c̄. Dōm ꝙ licet vnus rect⁹ ibi nō corrumpit̄ ſm vocem: corrūpit̄ tn̄ scd̄m ſcationem quia ibi ly duo ponitur pro ly secundus.

¶ Contra noīa ꝯposita ex duob⁹ rectis integris tam ſm vocem q̄ ſm ſcationem nō declinant̄ ex vtraq̄ parte recti. g̊ ⁊c̄. Probatur de istis nominibus solstitiū ⁊ solsequium. Dicendum ꝙ illa non sunt composita sed simplicia.

¶ Contra: illa nomina solstitiū ⁊ solsequiū sunt composita. g̊ ⁊c̄. Probat̄ quia

solsticium dicitur quasi solis statium: et solsequium q̄si solem sequens: Dicen-
dum q hoc est secundum ethimologiam et non secundum compositionem.

casui nominatiuū. i ūgens in vnam dictionem.

Obliquo rectū cōponēs iungis in vnū.

nti dcōnem: declinari.

De declinatiōe ex recto et obliquo.

Ex sola parte recti decet hanc variari.

¶ Dicit q nomen coponitur ex recto et obliquo: tunc declinatur solum ex parte recti: vt nominatiuo hic paterfamilias: gtō huius patrisfamilias.

adinuicem. casus: non declinantur.

Ex duobus obliqs.

Si cōponant̄ obliqui non variantur.

¶ Dicit q si nomen componatur ex duobus obliquis: tunc manet ex omni parte indeclinabile: vt huiusmodi: cuiusmodi: huiuscemodi.

¶ Arguitur nomina composita ex duobus obliquis possunt declinari ex vna parte recti: vt p3 de hoc nomine equiuocū: ab equi et vocū obliquis. Dicendū q equiuocum est nomen simplex: et secundum ethimologiam potest dici eque vocis: ¶ Contra ramispalmarum componitur ex duobus obliquis: et tñ declinatur. Dōm q qñ declinat̄ tūc p vna parte cōpositū est ex ntō plī: vt patebit infra. ¶ Querit̄: ad qd valet ɔpositio. Dōm q ad tria. Primo ad breuitatē sermonis: q̄a breuius dr armiger q̄ arma gerens: Scdo ad cōmoditatē metri q̄a dictiones ɔposita ɔmodosius ponit̄ in metro q̄ dcō simplex: vt omnipotēs ɔueniētius ponit̄ in metro qñ est vna dcō q̄ qñ sunt due dcōnes. Tertio ad euitandum ɔfusionem sermonis et mltiplicitatē vocabulorum. Vñ nisi esset ɔpositū: ita q eadē dcō componens diuersas ɔpōnes diuersa signaret: tūc oporteret hr̄e plures dcōnes q̄si consimiles: et similiter mlto plura oporteret hr̄e vocabula: et sic fieret magna ɔfusio sermōis que mō euitat̄. vñ. Vox cōponet̄ vt sermo subabbreuiet̄. Metrum seruetur: ɔfusaq3 secta vitet̄. ¶ Respublica. gemein gut. ¶ Monspessulanus ē quedā ciuitas. ¶ Iusiurandū. geschworn recht. ¶ Alteruter eyner tzweyen. ¶ Leopardus. eyn leopardt: et est aial ex aialib9 diuersarum specierum occasionalr̄ pductū sc3 leone et pardo. Itē pard9 ē animal diuersi colorum: et ē bestia velocissima post pantherē. ¶ Paterfamilias eyn haußuater et ē idem q hospes vel rector alicui9 familie. ¶ Legislator. i. legista: qui dat vl' doc3 leges. ¶ Legisperit9. i. doct9 vl' expt9 in lege. ¶ Huiusmodi. i. tal. ¶ Cuiusmodi. i. qualis. ¶ Huiuscemodi. i. huiusmodi. ¶ Officiperdi: i. officium perdens. ¶ Equinoctiū est tps qñ dies artificialis et nox sunt eque longi et eque breues. Et dicit̄ p ethimologiam q̄si equitas noctis cū die. Sicut equidium dicit̄ equitas diei cum nocte et sunt nomina simplicis figure: nō eñ est ibi cōpositio: sed ethimologia. Item equinoctium et equidiū ɔtingit bis in anno. s. circa festū Gregorij et circa festum Lamperti. vñ. Lamperti gregorij nox est adequata diei. Vel fm quosdam fit in festo sancte crucis: et in ydibus mensis martij. Unde. Equa crucis festum dat tpa martis et ydus. ¶ Ramispalmarū aliqñ ɔponit̄ ex duobus obliquis: et tūc ē nomen indeclinabile: et est exemplum huius regule. Si componant̄. Aliqñ componit̄ ex recto et obliquo: sc3 ex rami nominatiui casus plis numeri. et palmarum gti casus: et decliat̄ ex sola parte recti. ibi. Obliquo rectum. Et dicit̄ indifferenter ad ramospalmarū: vel ad ramispalmarum. Et fm quosdam vllo potest esse orō: vel vna dcō. Nota vsus. Ramispalmarum non declinabit̄ vllo circumstantia. Pro solo festo: sed dcō dicit̄ vna. Ramispalmarum dicas: quia prata virescunt.

Respublica. Monspessulanus. iusiurandū. alteruter. leopard9. pr̄ familias. legislator. legisperit9. eqnoctiū.

Cuiusmodi. Huiusmodi. hui9cemodi. officiperdi.

Ramispalmarū.

Uel melius ramoſpalmarũ voce ſub vna. Flectit in nũero tali pro nomine feſti.

¶ Uniformis ꝛ biformis videnť cõponi ex duobus obliqs: tñ declinanť ex vna parte recti. Et ergõ dr ꝙ ꝯponunť ex obliquo ꝛ recto truncato. qa formis ponit ibi truncatim ꝓ forma: ꝛ ſic ex parte recti trũcati declinanť. ¶ Solſequiũ dr paruus flos cõis in pratis ꝛ paſcuis. ꝛ dr ꝑ ethimologiã q̃ſi ſolem ſeqns: qa ſole oriente aperit ſe: ꝛ ꝑ totũ diẽ inclinando ſequiť solẽ: ꝛ ſole occidente claudit ſe. ¶ Solſtitiũ ꝑ ethimologiã dr q̃ſi ſolis ſtatio. ꝛ ꝯtingit bis in anno. ſ. in hyeme circa feſtũ Lucie: ꝛ dr ſolſtitiũ hyemale. Aliud fit ĩ eſtate. ſ. circa feſtũ viti: et vocať ſolſtitiũ eſtiuale. vñ. Uiti lucie ſunt duo ſolſtitia vere. Non tñ hꝫ hoc intelligi ꝙ ſol ſtet in aliquo tꝑe qa ꝯtinue velociſſime moueť: ſed qa in feſto Uiti ſol eſt in maximo aſcenſu: ſic in primo deſcenſu videať in eadẽ linea moueri: ꝗ tũc dr ſolis ſtatio. Sic ſimili mõ dõm eſt de maximo deſcenſu circa feſtũ Lucie.

¶ Itẽ nota iuxta hoc dictũ eſt: ꝙ noĩa ꝯpoſita ex duobus rectis dñt declinare ex parte vtriuſqꝫ recti: hoc debet intelligi de declinabilibꝫ. Uñ ſi recti ꝑ ſe non ſint declinabiles tũc etiã dcõ ꝯpoſita ex eis erit indeclinabilis: vt ptꝫ in hoc noĩe q̃ttuordecim. Etiã ſi vnus rectus eẽt declianabilis ꝛ vltimus nõ, adhuc dictio ꝯpoſita ex eis eſt indeclinabilis: vt duodecim. Itẽ nomẽ ꝯpoſitũ ex duobus rectis declinabilibꝫ: quorũ vnꝫ poniť truncatim ꝛ alter integliter: hoc nomen tñ declinať ex parte recti integlis: vt vndecimus: ꝛ qñ nomẽ ꝯponiť ex duobꝫ rectis declinabilibꝫ ꝑfecte vocis: ſed nõ ꝯponiť ex eis ꝑfecte ſm rem ſcatam illud nõ declinať ex parte recti q̇ nõ poniť ad rem ſcatam: vt duodecimꝫ: tredecimus declinať tñ ex vltima ꝑte recti qa ly duo poniť ibi ꝓ ly ſcdus. ¶ Queriť: quot opať ꝯpoſitio in dcõibꝫ. Dõm ꝙ qnqꝫ. Primo mutat genus: vt ars ẽ gꝫ fẽi: ſꝫ iners eſt gꝫ oĩs. Scdõ mutat accentũ: vt ſum proferť accentu acuto. ſed aſſum ꝓferť accentu graui. Tertio mutat ſcatum: vt videre ſcat cernere: ſed inuidere ſcat odire. Quarto mutat regimen vt hoc verbũ eo eſt abſolutũ: ſed exeo regit actm̃. Quĩto repellit regimẽ: vt rego regit actm̃. ſꝫ ꝑgo ꝛ ſurgo ſunt abſoluta. vñ. Cõpoſitũ genꝫ: accentũ: rem ſcatã. Mutat dat regimẽ: ſepe repellit idẽ.

De noibꝫ pronymicis prime dcliatõis.

(nomina / oſtendit)
Patronymica dat tibi declinatio pa

(nomina / .i. maſ. generibus / ntm̃ / formabimus)
Que danť maribus in es rectũ faciemꝰ.

Ntõ. — Es

(actũs / habet / vtũs)
Am q̃rtꝰ caſus aut en gerit. e vl' a q̇ntꝰ.

Actõ vtõ. — Am — En.

(.ſ. vtũs)
Et reperitur in es.

E a — Es

(.ſ. caſus / .ſ. alios caſus)
Abltũs in e vel in a nec cetera muta.

Ablatiuo. — E a

¶ Dicit ꝙ nomina patronymica in des terminata ſunt maſculini generis: ꝛ prime declinatiõis. ꝛ accuſatiuus terminať in am vel in en. Et vocatiuus habet a vel es: ꝛ abltũs hꝫ e vel a. Et in alijs caſibus declinať reglariter ſicut noĩ prime declinatiõis. Ntõ hic priamides: gtõ huiꝰ ꝑamide: dtõ huic ꝑamide: actõ hũc priamidã vel priamiden: vtõ o priamida: vel priamide vel priamides: ablatiuo ab hoc priamida vel priamide. Et plr ntõ hij priamide: gtõ horum priamidarum vel

priamidum per sincopam: datiuo his priamidis: accusatiuo hos priamidas. rc.

Pamides quomodo declinatur.

¶ Arguitur: declinatio noim patronymicorum in des sufficienter posita est in prima declinatione: et etiam iste decem regule ponuntur ibi: ergo rc. Dicendum quod iste textus non de necessitate ponitur: sed causa maioris instructionis.

¶ Queritur: quid sit nomen patronymicum. Dicendum est quod descendit a proprijs noibus patrum vel auorum secundum grecam declinationem: et cum genitiuo sui primitiui significat filium vel nepotem vel filiam vel neptem. vnde. A patribus vel auis tibi patronymica fiunt vt priamides. i. filius vel nepos priami: priamis id est filia vel neptis priami.

¶ Item quando volumus loqui large et abusiue siue improprie de noibus patronymicis: tunc inuenimus plura patronymica. s. quedam descendentia a proprijs noibus matrum vel sororum: vt yliades: et fuit filia cuiusdam mulieris que vocabatur ylia: et phetontides .i. frater vel cognatus phetontis. Item quedam sunt patronymica descendentia a proprijs noibus vrbium vt coloniades traiectides. Quedam a proprio noie fundatoris vrbis: vt rhomulides a rhomulo qui fundauit Romam. Quedam a proprijs nominibus regum. vt Cecropides dicuntur qui sunt sub rege qui dicitur Cecrops. Similiter formantur patronymica a proprijs noibus fluuiorum vel montium. Et ita large loquitur Jo. de gar. de patronymicis nominibus. vnde. Ista patronymica tibi dant formare licenter. Et pater et mater auus vrbs fundans soror et rex.

¶ Queritur: quare potius dicitur patronymicum quam matronimicum. Dicendum quod ideo quia potius descendit a noie patris quam matris eo quod pater est dignior matre. Et dicitur patronomicum vel patronymicum a pater et norma quod est nomen patris. Et extenditur ibi hoc nomen pater indifferenter ad patrem et ad auum. Et inde dicitur patronimicus a um adiectiuum.

¶ Item nota quod hanc eandem sententiam ponit Jo. de gar. sub his versibus breuiter. vnde. Rectus in es: genitiuus in e facit atque datiuus. Am vel en dat quartus: sed in e quintus vel in a fit. Sextus in e vel in a: musam plurale sequatur.

¶ Notandum quod noia patronimica duplici de causa sunt inuenta scilicet causa commoditatis et causa breuitatis. Causa commoditatis est quia commodius et aptius ponitur nomen patronimicum quam plures dictiones in oratione: et precipue in metro. Causa breuitatis est: quia breuius dicitur priamides quam filius priami vel nepos priami: vnde. Commoditas breuitas tibi patronymica formant. Nam breuius loquitur seruamus commoda metri. Item aliqui addunt tertiam causam scilicet necessitatis: vt vnum nomen sub vna terminatione filios vel nepotes sine aliqua discretione sexus significet quod aliter fieri non potest nisi per nomen patronymicum.

¶ Queritur: quomodo formantur noia patronymica in des masculini generis prime declinationis. Dicendum quod diuersimode: secundum quod eorum primitiua sunt diuersarum declinationum. Si enim primitiuum fuerit prime declinationis hoc est dupliciter: vel habet consonantem ante e in genitiuo vel vocalem. Si consonantem tunc e longa debet mutari in i breuem addendo des vt anchises anchise e in i breuem addendo des fit anchisides. Si vero habeat vocalem ante e in genitiuo tunc e debet mutari in a breuem addendo des: vt eneas enee: e in a breuem addendo des fit eneades. Si autem primitiuum fuerit secunde declinationis tunc etiam formatur a genitiuo singulari: et hoc tripliciter: quia vel ille genitiuus terminatur in simplicem i vel in duplicem ij: vel in ei. Si in simplicem i tunc corripitur i et additur des: vt pamus pami corripiendo i et addendo des fit pamides. Si in duplicem ij: tunc vltima i debet mutari in a breuem addendo des: vt vergilius vergilij: et vltima i in a breuem addendo des fit virgiliades. Si terminatur in ei diuisas syllabas: tunc ei debet mutari in i longam addendo des: vt tydeus tydei: ei in i longam mutando d in t: et addendo des fit tytides. Si vero primitiuum fuerit tertie declinationis tunc sic formantur a genitiuo sui initio interponendo istam syllabam de inter i et s: vt ioannes ioannis interponendo de inter i et s: fit ioannides. ¶ Notandum quod patronymica tribus modis irregulariter formantur

Prio additione: vt patz de hac dictione atlas: qa ab eo deberet formari atlantides sed iam addit illa lra a: et dr atlantiades. Scdo subtractione: vt patz de hoc noie scipio. qa inde deberet formari scipionides: sed mo subtrahit illa syllaba ni: et dr scipiades. Tertio mutatione: vt patz de hoc noie tydeus: quia diceretur tydides per d. sed modo mutatur d in t: et dicitur tytides.

¶ Querit: qre noia pronimica poti9 formant a gto q a dto. Dom q ideo. qa exponendo pronimica solu exponunt p gtm: vt priamides. i. filius vel nepos priami. Joanides. i. filius vel nepos ioanis. ¶ Querit: cui9 qlitatis sunt noia pronimica. Dom q sunt appellatiue qlitatis. Sed contra hoc arguit q sunt ppie qlitatis: qa deriuant a noibus pprijs. g erunt ppie qlitatis. Tenet consequentia: qa oe deriuatiuu sapit natura sui pmitiui. Dom q veru est qd oe deriuatiuu sapit natura sui pmitiui quo ad quantitate sillabaru sic. s. q illa syllaba q pducit vel corripit in primitiuo. etia sic deberet pduci vel corripi in deriuatiuo. sicut et Alexander in tertia parte: in deriuatis sua que sit origo notabis. Sed deriuatiuu no sapit natura sui pmitiui quo ad pcatum vel consignificatu: qa deriuatio vocabuloru non dicit ordine in rebus pcatis: Uidimus eni q a noibus pprijs no solu veniunt noia appellatiua et substantiua sed etia adiectiua: sicut ab hoc nomine plato venit platonicus: et ab hoc noie Aristoteles aristotelicus. Et per consequens dicit q noia patronimica hnt plem numeru: qa numerus attribuit voci penes ei9 rationem pcandi: sed non penes eius origine et deriuatione: ergo vox que potest plura significare etiam habet pluralem numerum.

De pronymicis in is tertie declinationis.

declinatio feminini gs nomina declinat
Tertia feminea tibi pronymica format
nto dans casus crescentia hns
Is recto pbens. gtus erit sibi crescens.
. s. gtus actus dat
Isqz vel os faciet. a vel em quartus tibi prebet;
dtus tenebit ntm . s. in syllabis
Quint9 i seruabit. sed rectu no supabit.
abltus seruat . i. inuenimus
E sola sextus tenet. esqz vl as reperim9.
. s. in actõ plis nueri . i. cã metri
Pli qrto. nil plus preter metra muto.

Gtõ. Actõ. Dtõ. Ablõ.

Is. Is. I. Os A. Em. I. E.

¶ Dicit q nome patronimicu in is est gs f. et tertie declinatdis. Et gtus terminat in is vel in os cu crescentia: vt nto hec priamis: gto huius priamidis vel priamidos. Et dtus hz i. vt priamidi: et actus hz em vel a: vt priamidem vel priamida. Et actus plalis habet es vel as vt priamides vel priamidas. In alijs autem casibus declinatur ad modum nominis tertie declinationis.

Note.

¶ Ite nome patronimicu in is fei gs format a noibus patronimicis mas. gs in des remouendo hanc sillabam de. Exm vt priamides remouendo hanc sillabam de fit priamis. Joannides remouendo de fit ioannis.

¶ Arguit: virgiliades meneciades remouedo de fit patronimicu in as et non in is: ergo predictus modus formandi patronimica est falsus. Dicendu q predicta

regula formandi patronymica habet veritatem quando ante des non precedit a. Sed in istis patronymicis precedit a ante des ergo 7c.
¶ Cōtra: si p̄dicta formatio eēt vera sequeref ꝙ a pelides enides thesides deponendo de diceref pelis enis thesis: qḋ est falsum. Dōm ꝙ ista formatio fallit etiam in omnibus patronymicis habentibus longam i ante des: quia ab illis formanf patronymica in ei mutando i longam in ei per syneresim: vt a pelides deponendo de ⁊ mutando i longam in ei fit peleis.
¶ Notandū ibi ¶ Esq; vel as repimus plī q̄rto ⁊ꝙ regl'a nō solū intelligif de noibus patronymicis: sed etiā de q̄busdā noibus nō patronymicis: ⁊ vl'r de oib⁹ noibus q̄ hn̄t em vel a: in actō singulari: vt heros hꝫ heroem vel heroa in actō singulari: g̃ habebit heroes vel heroas in actō plī. Unde canitur in sequentia de beata virgine. Sed quid nos istos recensemus heroas.

Jas — De p̄ronymicꝭ in ias.

aliquando .i. femi gꝭ nomina facies
Interdū p ias hec patronymica foras.

As — Ntō gtō.

correpta in ntō casui
As breuis i rctō dat adis vel ados gtó

Is

actūs solummodo abltūs
Em vel a dat q̄rt⁹. in e sit t'mīnō sextus.

Os — Actō et abltō.

tribuens casus declinatio variat .s. p̄ronymicis
Dās reliq̄s t'na nil mutat i his nisi metra

En

A

.i. f'm modum nominis vtō deponi
More vides greci tn̄ s quito remoueri

E

¶ Dicit ꝙ nomen p̄ronymicū in ias: ē gꝭ fei. Et as breuis in ntō facit adis vel ados in gtō. vt menetias menetiadis vel meneciados. Et dtūs hꝫ i vt meneciadi. Et actūs hꝫ em vel a: vt meneciadem vel meneciada. Et abltūs hꝫ tm̄ e vt meneciade. In alijs aūt casib⁹ declinaf sicut nomē tertie declinatōis. Tn̄ aliq̄n in vtō deponūt s more grecorū: vt vtō o menecias vel menecia. Itē p̄ronymica in ias formanf a noibus patronymicis in des hn̄tibus a añ des deponendo de vt meneciades depone de: fit menecias: vt virgiliades depone de fit virgilias.

Nota bn̄.

¶ Itē hec regula ¶ As breuis in recto ⁊ extendit ad oīa noia in as breuē terminata siue sint patronymica siue nō. ¶ De patronymicis satis dictū est de non patronymicis patet per exempla: vt lampas lampadis vel lampados.
¶ Item quis sit mos grecorum dictū est ibi. Ad morem greci.

Ne — De p̄ronymicis in ne.

.i. plībus illā termiatōe ꝫ p̄ronymicꝭ .s. noibus p̄ronymicis in e terminatoꝝ noim grecoꝝ adiungimus
Ne plerisq; dam⁹ q̄b⁹ e normā sociam⁹

¶ Dicit ꝙ noīa p̄ronymica in ne termiata debēt declinari sicut noīa greca terminata in e: vt petrine dꝫ declinari sicut nomen grecū in e. vt penthecoste.
¶ Notandū ꝙ noīa p̄ronymica in ne nō formanf a noib⁹ p̄ronymicꝭ in des masc. gꝭ, sicut p̄ronymica in as ⁊ in is: sꝫ solū formanf a noib⁹ patrū vel auorū scdē declinatōis: aut g̃ gtūs illorū noim hꝫ simplex i aut duplex ij aut ei. Si hꝫ simplex i: tūc simpl'r addif ne: vt petrus petri addendo ne fit petrine. Jacobus iacobi

addendo ne fit iacobine. Si aũt terminaᵗ gtũs in duplicē ij: tũc vltima i dʒ mutari in o addendo ne: vt vergili⁹ vgilij: vltima i in o ⁊ addendo ne fit vergilione. Si vo gtũs pmitiui terminaᵗ in ei: tũc illa syllaba ei mataᵗ in i longā ⁊ addendo ne vt nere⁹ nerei. ei in i longā addēdo ne fit nerine. ¶ Itē noia pronymica i ne sũt gᵹ fᵹ. ⁊ sicāt filiā vel neptē sui pmitiui: vt nerine. i. filia vel neptis nerei. Petrine. i. filia vel neptis petri. ¶ Itē noia pronymica q̄ in cōi vsu seruāt aut sunt gᵹ maſ. aut fᵹ. gᵹ. Si maſ. gᵹ. tũc terminãᵗ in des: ⁊ sunt pe declinatõis. Si sunt gᵹ femi. tũc sunt tertie declinatõis ⁊ terminãᵗ in as in is vel in ne. vñ Io. de garDes is as vel ne nil plus poteris repire. Que fiũt in des pmi gᵹ fore dices. Femineo gñe ne vel as is dic sociari. Itē in istis vsibus ptʒ ꝙ q̄ttuor sunt terminatiões noim patronymicorũ. ¶ Itē repiunᵗ adhuc due terminatões noim pronymicorũ maſ. gᵹ. s. in on vt pelion: ⁊ in dios vt expandios. Sed nos latini solũ seruamus terminationem in des in masculino gñe.

Notandũ

pro qñ ... .i. ntũs nominis greci ... habet ... casus

Cũ dedit e grecus rectus. tenet es gtũs

facit ... actũs ... obliquos ... ntõ ... adiungimus

Em dat ⁊ en q̄rt⁹. reliq̄s recto sociam⁹.

De noib⁹ grecᵹ in e. Gtõ. **Es.** **Em.** Actõ. **En.**

¶ Dicit ꝙ noia gca in e terminata hñt es in gtõ. vt penthecoste penthecostes. Et actũs hʒ em vel en: vt penthecostēm vel penthecosten. In alijs aũt casibus hñt e sicut in ntõ. ¶ Penthecoste dr a pentha qđ est q̄nq₃ ⁊ coste decē: q̄si q̄nquies decē: ⁊ est festũ in quo fit memoria quõ spũſctũs fuit missus in aplos sub spetie ignis in quinquagesimo die post christi resurrectionē. ¶ Parasceue grece dr preparatio latine. Et est illa magna feria sexta in qua christus fuit passus pro nobis omnibus. Et dicitᵗ parasceue quasi preparatio q̄a illo die solebant iudei pparare necessaria circa sabbatũ. ¶ Penelope est propriũ nomē grecũ. Similr hoc nomē tisbe. ¶ Magdalũ est quoddā opidũ: inde magdalene magdalenes grece. i. magdalena ne latine. Et sic dicitᵗ maria magdalena vel magdalene indifferenter. Sic etiā dicitᵗ grāmatice grāmatices vel grammatica ce. Rhetorice rhetorices vel rhetorica ce. ¶ Phebe phebes id est luna. Phebus phebi. i. apollo vel sol: ⁊ dicunᵗ sol ⁊ luna phebus ⁊ phebe a phos qđ est lux vel clarũ. Itē indifferenter dr sol tytan: ⁊ appollo ⁊ phebus vtē. ¶ Synodoche est sicatio pleni intellectus capax cũ plus minusue pnunciat: aut enim totũ a parte: aut partem a toto ostēndit: vt patet in scđa parte huius libri.

pētecoste

parasceue

penelope

Magdalene.

Phebe.

sinodoche

pro qñ ... nois ... ntũs ... habet ... similis ... casus

Cum greci rectus tenet os. par est gtũs

facit ... ntũs ... hoc nomen ... in gtõ ... in exm̃

Vl' dat oy grecr⁹. melos meloy tibi test⁹

actũs ... vtũs ... dtũs ... abltũs

Quart⁹ on os q̄nt⁹. o tertus atʒ supm⁹

De noib⁹ grecᵹ i os. **Os** **Oy** **On** Gtõ. Actõ vtõ. **Os** Abtõ **O**

Sñia isti⁹ text⁹ ē ꝙ nom̃ gcũ in os terĩatũ hʒ etiā os i gtõ vl' oy: vt melos hʒ melos vl' meloy. In dtõ ⁊ ablrõ hʒ o. vt melo. In actõ hʒ on vt melon. In vtõ hʒ os sic in ntõ. Itē melos ē idē qđ dulcᵹ cant⁹ sic modulatio. ⁊ ē nom̃ idecliabile sm Hug. ⁊ videᵗ autor hic innuere ꝙ h nom̃ melos sm latinā decliatõeʒ hʒ gtm̃ sileʒ

Melos

ntõ: sed fm grecã declinationẽ h3 op in gtõ. Item fm Britonem dicitur melos melodis pro eodem fcato. Inde melodia pro eodem idest modulatio in cantu.
¶ Arguit. nom̃ grecũ in os terminatũ: nõ h3 os vel op in gtõ: g̃ text⁹ ẽ falsus. Añs pbat: qa fm Jo: de gar. ꝛ fm Hugui. noĩa greca in os sunt indeclinabilia. Dõm ꝙ fm eos sunt indecliabilia ꝗtum ad vsum latinoꝝ: tñ fm vsum grecoꝝ sunt declinabilia: sicut loquitur Alexander.
¶ Cõtra: fm vsum grecoꝝ nõ hñt os in vtõ: ergo male dicit (O s q̃ntus) Pro bat: quia dr agie in vtõ ꝛ non agios: vt in hac oꝛõne. Te deprecamur agie. Dõm ꝙ noĩa greca in os sepe mutant in us latina: vt agios agius: ꝛ inde venit tũc ille vtũs agie: quod textui non expugnat.

Denoĩb⁹ grecis ĩis — Is. — ntũs. — casus.
Sepe dat is rect⁹ dat ios vl' eos gtũs.

Gtõ actõ — Jos. — actũs — vtũs. .i. nec actũs nec vtũs crescẽtiã habebit.
Im q̃rtus dabit. i q̃ntus. neut̃ supabit

Vocatiuo — Eos. — vtũs. — ntõ: — flectente.
Fit q̃ntus recto par declinante latino.

Genesis. — Im. — hoc nomen. — vtĩ — .s. ntõ.
Dat genesis quitum simile sibi dat gtũ'

I. — seruat. — actũs. — .s. casibus.
Is vl' eos. tenet im q̃rt⁹ reliq̃q3 dabũt i

Moyses: — hoc nomen. — in gtõ. — casus. — declinationi.
Dat moyses moysi. reliq̃s t̃ne sociabis.

Iesus: — hoc nomen. — actõ. — casibus.
Dat iesus um q̃rto. reliq̃s u sp habeto

¶ Sepe dat is rect⁹. ¶ Dicit ꝙ noĩa greca in is termiata sepe hñt ios vl' eos in gtõ ꝛ hñt im in actõ: ꝛ in vtõ hñt i fm grecã declinationẽ: sed fm latinã declinatione habẽt vtĩ silem ntõ scꝫ is: vt ntõ hec methamoꝛphosis: gtõ huius methamoꝛphosios vel methamoꝛphoseos: dtõ huic methamoꝛphosi: actõ hanc methamoꝛphosim: vtõ o methamoꝛphosi vel methamoꝛphosis: ablatiuo ab hac methamoꝛphosi. Simil'r possumus decliare memphis decapolis ꝛc̃. ¶ Decapolis dr a deca ꝙ est decem: ꝛ polis ciuitas: quia dicit̃ ciuitas vel regio hñs sub se decem ciuitates: in gtõ dr decapolios vl' decapoleos: in dtõ ꝛ abltõ decapoli: in vtõ decapoli: fm grecã declinationem vel decapolis fm latinam. Item quedam sunt noĩa greca q̃ omĩno declinant̃ sicut latina: ꝛ de illis sunt regule tradite in tertia declinatiõe: vt sunt tripolis: syrtis: eclipsis: q̃ tñ hñt im in actõ fm grecã declinationẽ vtꝫ ĩ. ¶ Methamoꝛphosis .i. trãsmutatio ꝛ ppꝛie subẽ: vt dicit̃ in titulo ouidiano. Incipit liber methamoꝛphoseos .i. liber de transmutatione substãtie. Et dicit̃ a meta qđ est trans ꝛ moꝛphos mutatõ. vñ Greci. Immutat moꝛphos hinc methamoꝛphosis extat. ¶ Memphis est quedã capitalis ciuitas in egipto: ꝛ capit̃ q̃nq3 p populo egypciaco. vñ Theodolus. Memphis exitum testat̃ adhuc mare rubꝝ: ĩ: item exitium cij. i. malus exitus vel moꝛs vel toꝛmentũ. Dat

Methamorphoseos quomodo declinatur Decapol'. metamoꝛphosis. Mẽphis. Genesis. quõ declia.

genesis. ¶ Dicit q̄ hoc nomē genesis hʒ in gtō genesis vel geneseos: in actō genesim: in vtō genesis sicut in ntō: sed in alijs casibus hʒ i. Itē genesis fm̄ quosdā reperit̄ decliari sic nom̄ tertie declinatōis ꝛ tūc est idē qđ natura vel gn̄atio. Sed qn̄ declinat̄ p regulā hic positā tūc s̄cat q̄ndā libꝝ veteris testamēti: in quo describit̄ creatio mundi ꝛ gn̄atio p̄morū parentū. vn̄. Ortus: natura: liber ē genesis q̄ʒ dicta. Dat moyses moysi. ¶ Dicit q̄ hoc nom̄ moyses hʒ moysi i gtō ... alijs aūt casibus declinat̄ sicut nom̄ tertie declinatiōis. Itē moyses dicit̄ a mois grece qđ est aqua latine: q̄a moyses adhuc paruulꝰ positꝰ fuit a parētibus suis in aquā cū cunis suis: q̄ diuinitꝰ reseruatꝰ inuētus est in ripa flumis a Tharmudt filia pharaonis: q̄ colligens eū adoptauit sibi in filiū ꝛ vocauit eū moysen q̄a de aq̄ assumpsit eū inclusum in fiscella scirpea bitumine ꝯglutinata disposita ad modū arce. Et ponit̄ triplex fuisse archa. vn̄. Tpibꝰ tribꝰ tres ēē cognouimꝰ archās: Pr̄ia Noe: Moysi fuit altera: tertia Chr̄i. Lignea pa: scđa metallica: tertia neutra. Octo p̄o: tria posterior. tulit altera solū. i. chr̄m x̄pm deū ꝛ hoīeʒ. Lege carēs: sub lege manēs: hec lege soluta. Hāc pelagꝰ tulit: hāc moises: hāc sp̄ūs almꝰ. Dat ihs um q̄rto. ¶ Dicit q̄ h nomē ihs hʒ ihm i actō. s̄ʒ in alijs casibꝰ hʒ u vt iesu: ꝛ ē q̄rte decliatōis. Itē dr̄: hebraice ihs: grece sother: latine salutaris vel saluator. vn̄. Est ihs hebrea vox: sother g̅ca: latina Saluator. tribꝰ his ē s̄catio sola: Et interp̄tat̄ lr̄alr̄: iste ē saluator vniuersi scl̄i: q̄a fuit verꝰ deꝰ ꝛ verus hō. Itē q̄nq̄ʒ scribit̄ hoc nomē ihs tribꝰ lr̄is cū titello ad designandum misteriū scte trinitat̄. s. sic ihs. Sed qn̄ scribit̄ cū oībꝰ lr̄is suis tūc nō dʒ ibi poni h. q̄ est nota latine aspirationis: nō eni est latinū nomen nec aspirat̄ sed prima eius sillaba debet ꝓtrahi. i. produci. vn̄ꝰ. Nō aspirat̄ ihesus: sed p̄ma trahetur. Sed q̄a est ꝓpriū nomen ideo pōt ad placitū corripi vel ꝓduci: vt ptʒ in tertia parte huius libri. vn̄ꝰ. Ad placitū poni propriorū multa notaui:

illas preso:rōis   q̄druplex regula

Est declinādi ꝓnoīa norma q̄terna.

De declinatione p nominum

¶ Postq̄ autor determinauit de declinatōe nominū hic consequenter determinabit de declinatione pronominum dicens: q̄ quattuor sunt declinationes pronominum: scilicet prima: secunda. tertia ꝛ quarta.

¶ Querit̄ quare post declinationē nominū determinat de declinatōe ꝓnominū. Solō ideo. q̄a ꝓnomen loco ꝓprij nominis ponit̄: ꝛ certā s̄cat personā.

¶ Arguit̄: ꝓnoīa sunt cassa ꝛ vana fm̄ Priscianū: g̅ nō pñt poni loco ꝓprij nominis. Solō hoc verū est qn̄ sunt considerata extra demonstrationē ꝛ relationē et tunc dicunt̄ vana pro tanto. q̄a non s̄cant aliquā determinatā rem.

in gtō   declinatione   in gtō

Estq̄ʒ mei vel mis in prima tuq̄ʒ suiq̄ʒ.

Pr̄ia declinatio p nominis.

ntō   non deseruit   .s. regularis declinatio

Recto persone non seruit regula prime

¶ Dicit q̄ ista ꝓnoīa. s. ego mei vel mis: tu tui vel tis: ꝛ sui sibi sunt in p̄ma norma declinationū. i. sunt p̄me declinatiōis. Et dr̄ vlterius q̄ regularis declinatio nō seruit ntō p̄me p̄sone q̄a regulariter facit suos obliquos.

vt illiꝰ   regula   declinationis

Debet ius facere gtm̄ norma secunde.

Scđa declinatio p nominis.

Moyses quomodo declinat̄.

Ihesus quomodo declinat̄.

Primũ capitulũ.

declinare. ꝑ scd̃am declinationẽ. .s. ille ipse iste hic is.

Debes formare ꝑ eã ꝓnomina quinqȝ

ꝑdictis ꝓnominibus. ꝓmitiua species.

His octo species primaria dicitur esse.

¶ Dicit ꝙ norma scd̃e declinationis pronominis facit ius in gtõ: ⁊ per eam declinantur quinqȝ ꝓnomina: scȝ ille ipse iste hic is. Et hec octo ꝓnomina predicta sunt primitiue speciei.

¶ Arguit. sunt plura pronomina secunde declinationis ꝙ̃ quinqȝ: ergo textꝰ ẽ falsus. Antecedens probat̃ de hoc pronomine idem. Solutio comprehenditur sub suo simplici: scilicet is.

¶ Querit̃. quomodo declinat̃ idem. Solutio sic. Ntõ hic idem: hec eadem hoc idem: gtõ huius eiusdem: dtõ huic eidem: actõ hunc eundem: hanc eandem: hoc idem: ablatiuo ab hoc eodem: ab hac eadẽ: ab hoc eodem: Item ntõ plurali idẽ eedem eadem: gtõ eorundem: earundem: eorundem: dtõ iisdem vel eisdem. actõ eosdem easdem eadem: ablatiuo ab his iisdem vel eisdem.

demonstratiua sunt relatiua sunt. substantiua.

Mõstrãt ⁊ refert h̃ ⁊ q̃si fixa manebũt.

ista quattuor ꝓnomina relatiua sunt alia ꝓnomina. demõstratiua sũt.

Is suus ipse sui refert. ȝ cetera mõstrant

hoc ꝓnomen ille est relatiuũ ⁊ demonstratiuũ .s. ꝓnomen.

Ille refert mõstrat. non facit hoc aliud.

meus tuus suus noster vester nostras ⁊ vestras.

Deqȝ tribus p̃ris septẽ fit origo supmẽ.

scȝ septem deriuatiua: vt meus tuus ⁊c̃.

Personas duplices hec designare videt̃

denotatur.

Cũ possessore possessio significatur.

declinans: hoc nomen. fidem adhibe.

Formãs q̃s vel q̃ donato crede minori

Tertia declinatio ꝓnominis. .s. ꝓnominis. declinationem. declinationem.

Tertia ꝑ primã fit nois atqȝ secundam.

declinatio. similis.

Quarta declinatõ ꝓnois. **Quarta q̃dẽ terne par debet nois esse.**

declinationes diuidit .s. minor.

Has tres distinguit donatus sufficient̃.

Est differentia ¶ Itē pnomē ſm donatū ſic diffinit. Eſt pſ oꝛōnis q̄ pronoie
poſita tantundē pene ſcat pſonāq̄ interdū recipit. Itē ſm Priſcianū ſic diffi
nit. Pronomē eſt pſ oꝛōnis q̄ loco ꝓprij nois ponit ⁊ certā ſt pſonā. ¶ Nota
q̄ pnomē duplici de cauſa eſt inuentū. ſ. cā neceſſitatis ⁊ cā ꝯmoditatis. Cauſa
neceſſitatis fuit: q̄a an̄ inuentionē pnois nō poteramus exprimere mentis con
ceptū: q̄a tūc verba p̄me ⁊ ſcđe pſone nō habuerūt ſuppoſita. Cauſa vero ꝯmo
ditatis eſt certitudo locutionis ⁊ ſententie. Si eni diceremus ſoꝛtes pugnauit
et ſoꝛtes fleuit: dubiū eſſet audienti vtrū ſit idē ſoꝛtes q̄ pugnauit ⁊ qui fleuit:
ex quo ꝓpriū nomē pōt plura equoce ſcare. Sed cū đr ſoꝛtes pugnauit ⁊ ille fle
uit: ibi audiens certificatus eſt q̄ locutio fit de eodē ſoꝛte: ⁊ nō de alio ſoꝛte iux
ta illud. Nomina nō certe dant quod pnomina certe. (Eſt declinandi.)
¶ Sn̄ia eſt q̄ q̄druplex reperit declinatio in pnoibus. ſ. p̄ma ſcđa tertia ⁊ q̄rta
q̄ infra declarabunt p oꝛdinē. Itē tria ſunt pnoia p̄me declinatiōis. ſ. ego tu
ſui: cū eoꝝ condeclinijs. Et đr aliqđ pnomē p̄me declinatōis q̄a mittit gtm̄ ſin
gularē in i vel in is: ⁊ dtm̄ in i: vt ego mei vel mis mihi: tu tui vel tis tibi. Et no
tā q̄ ego facit a ſe irreglr̄ ſuos obliquos: vt ptꝫ ibi recto pſone. Itē quidā po
nūt drām inter mis ⁊ mei: ⁊ tis ⁊ tui: dicentes q̄ mis ⁊ tis impoꝛtant poſſeſſionē
impurā: ſed mei ⁊ tui poſſeſſionē purā. vn̄ꝰ. Mis eſt conceſſum: ſitq̄ mei ꝓpriū.
Itē đr Jo. de gar. vn̄ꝰ. Inter mis atq̄ mei ſolet diſtantia talis. Sum: nāq̄ mei
poſſeſſio đr. Pura q̄ p mis extranea ſcatur. Sed hec drā nō eſt a p̄mis grāma
ticis poſita puta a Priſciano ⁊ Donato. nec hodiernis tꝑibus in nr̄o cōi vſu ſer
uat: ideo ponimꝰ indr̄nter mei vel mis: ⁊ tui vel tis: put meliꝰ ꝯgruit in metro
¶ Itē ego tu ſui irreglr̄ declinant ⁊ autoꝛ facit ſolū mentionē de irregularita
te huius pnois ego: Et hoc ideo. q̄a hoc pnomē ego magis irreglr̄ declinat q̄
alia duo. ſ. tu ſui. Itē quinq̄ ſunt pnoia ſcđe declinatōis. ſ. ille ipſe iſte hic et
is. Et dicunt ſcđe declinatōis q̄a mittūt gtm̄ ſingularem in ius vel in us. i. con
iunctim vel p diuiſas ſillabas ⁊ dtm̄ in i vel in e: vt ille illius illi: hic huius huic.
(His octo ſpecies.) ¶ Dicit q̄ hec octo pronoia. ſ. ego tu ſui ille ipſe iſte hic
is. ſunt primitiue ſpetiei q̄a non deriuant ab alijs: ſed alia deriuant ab ipſis. Et
hec octo pnoia ſunt q̄ſi fixa. i. ſubſtātiua: q̄a pn̄t reddere ſuppoſitū v̄bo pſonali:
vt ego curro. tu diſputas ⁊c̄. Itē quedā ex iſtis ſunt relatiua: ⁊ q̄dā demonſtra
tiua. Itē is ſuus ipſe ſui ſunt relatiua. Itē hoc pnomē ille eſt demonſtratiuū ⁊
relatiuū ſimul. Itē oia alia pnoia ſunt demonſtratiua: q̄ ſunt decē ſm ꝯmunes
grāmaticos. vn̄ꝰ. Hic ego tuq̄ meus noſter veſter tuus iſte. Noſtras ⁊ vr̄as de
monſtratiua vocant. (Dēq̄ tribus p̄mis.) ¶ Dicit q̄ ſeptē ſunt pronomia
deriuatiue ſpetiei: q̄ deriuant a tribus p̄mis pronoibꝰ p̄mitiue ſpetiei. Exm̄ vt
hec ſeptē pronoia meus tuus ſuus nr̄ vr̄ nr̄as ⁊ veſtras ſunt deriuatiue ſpetiei:
⁊ foꝛmant ab iſtis tribꝰ p̄mis pnoibꝰ: q̄ ſunt ego tu ſui: q̄a ab hoc pnoie ego
mei deſcendūt meus a um nr̄ ⁊ noſtras. Et ab hoc pnoie tu tui deſcendūt tuus
a um veſter ⁊ vr̄as. Et ab hoc pnoie ſui deſcendūt ſuus a um: ⁊ ſcant duplices
pſonas. ſ. tam poſſeſſoꝛē q̄ rem poſſeſſam vt meū. i. aliq̄d mei ⁊c̄. Itē ſm autoꝛes
modoꝝ ſcandi ſunt q̄nq̄ pnoia gentilia. ſ. meas tuas ſuas nr̄as ⁊ veſtras: ⁊ ſm
Alexandrū ⁊ cōem vſum loquendi habemꝰ ſolū duo. ſ. nr̄as ⁊ veſtras. Et ſic di
cimus q̄ndecim eē pnoia ſimplicia ⁊ finita. ſ. ego tu ſui ille ipſe iſte hic ⁊ is meus
tuꝰ ſuus nr̄ ⁊ veſter nr̄as ⁊ veſtras. Sed donatus ponit ſolū tredecim: q̄a nō cu
rat de illis pnoibus nr̄as ⁊ veſtras. Itē đr notanter. Simplicis: q̄a cōputando
etiā pronoia cōpoſita ſunt multo plura q̄ quindecim. ſ. ego ipſe: egomet: tuipſe:
tuimet. ⁊c̄. Itē đr notanter: finita q̄a ſm Donatū quedā ſunt pronomina infini
ta. ſ. quis qualis ⁊c̄. ⁊ illa etiā non numeramus inter pronomia: ſed dicimus illa

Diffinitō pnominis ſcōm Donatum et priſcianū.

Nota.

Nota.

Nota.

esse nomia hñtia secundam declinationē pronomis: Item quis vel qui dʒ declinari sicut pronomen scđe declinationis: vt patet in Donato minori:

Nota.

¶ Itē qs q̄lis talis q̄tus rc̄. ꝑm donatū sunt pnoia infinita ꝛ cōis gnīs. Et mouet tali motiuo: qa oīe pnomen ex forma sue impositionis idr̄nter ptinens ad oīe suppositū per demonstrationē ꝛ relationē potest certificare sic ille ipe iste rc̄: licet ꝑm se cassa sunt ꝛ ↄfusa qa nō magis respiciūt vnū suppositū q̄ aliud sʒ p demonstrationē ꝛ relationē certificant: vt dicendo ille currit demonstrādo sortē simile ē cū dico sortes currit ꝛ ipse mouet p relationē. Ibi cū ptʒ ꝙ illa pnomia certificant p actualē demonstrationē ꝛ relationē. Sic etiā he dcōes qs q̄lis q̄ntus ↄfuse ꝑcant: ꝛ possūt certificari p relationē ꝛ responsionē: vt sortes currit q̄ pcussit me: iste hō ē talis vł tant⁹ q̄lis vel q̄nt⁹ ē plato. Itē cū q̄rit qs currit. Rn̄det sortes. Sʒ vltra has cōditiōes volūt Priscianus ꝛ alij grammatici moderni ꝙ pnomē debet limitari ad vnā certā personam a qua trahi nō debet p aliqd̄ adiunctū: sed ita trahunt he dictōes quis q̄lis quantus rc̄. Vn̄ ex hoc habemus in grāmatica ꝙ vnū pnomē nō pōt aliud eudeare: quia qōlibet pnomen limitat sic ad vnā personā ꝙ ab ea trahi nō pōt. Sed pnomen pme ꝛ scđe psone euocat hñ lj qui: vt dicendo: ego qui loquor tu qui es in celis: ego talis q̄lis scribo rc̄. Et sic dicimus ꝙ he dictōes sunt noia.

Nota.

¶ Itē hoc nomen qs componit cum quibusdam sillabicis adiectionibus: ꝛ etiā qui componitur cum quibusdam dcōibus: vt ptʒ in his versibus. Cum quis nanq̄ piam sine qui ↄiunge putas q̄. Dam vis cunq̄ libet qui sine quis retinet. Et sic dicimus quisnam quispiam quisputas ꝛ quisquam. Etiam dicimus quidam quiuis: quicunq̄ ꝛ q̄libet.

Tertia p primā. ¶ Dicit ꝙ tertia declinatio pnois hʒ se oīo sicut pa ꝛ scđa declinatio nois.

Nota.

¶ Et sciendū ē ꝙ quinq̄ sunt pnomina tertie declinationis .s. meus tuus suus nr̄ ꝛ vr̄. Et dicit aliquod pnomē tertie declinatiōis: qa mittit gtm̄ singularē in i vel in e: ꝛ dtm̄ in o vel in e: vt meus mei meo, mea mee mee. Has tres distinguit. ¶ Dicit ꝙ has tres declinatiōes p̄dictas distinguit Donatus sufficienter: sed quartā declinationem nō ponit donatus: qa non facit mētionē de pronominibus gētilibus: que i cōmūi vsu sunt duo. s. nostras ꝛ vestras. Et pronomen quarte declinatiōis mittit gtm̄ singularē in atis ꝛ dtm̄ in ati: vt nostras nostratis nostrati.

Quarta quidem terne. ¶ Dicit ꝙ quarta declinatio pronomis ē silis tertie decliatiōi nois: qa ambe habēt is in gtō ꝛ i dtō. Itē tria sunt pronomina pme declinationis: ꝛ q̄nq̄ scđe declinationis ꝛ q̄nq̄ tertie decliatiōis: ꝛ duo sūt pnoīa quarte declinatiōis. vn̄. Sūt tria pme: sed solummodo quīq̄ scđe Tertia quinq̄ tenet inflectio: sed duo quarta.

Scđm capitulū de nominib⁹ heterocli tis.

noīa notabis. noīa in declinando mutabis.

Hec tibi signabis q̄ declinās variabis

¶ Istud est ꝑm caplm̄ i quo autor intēdit determinare de noibus heteroclitis. Et dicit ꝙ debemus signare nomina heteroclita que vario modo declinant.

¶ Querit: q̄ est causa ordinis istius capituli ad pcedēs caplm̄. Solo causa est hec: qa simplex ꝛ vniforme est an̄ multiplex ꝛ difforme. Vel qa reglāre est an̄ irregulare. Sed in pcedēti capitlō autor determinauit de dictōibus vniformiter ꝛ regulariter declinabilibus: hic vero determinat de illis dcōibus q̄ difformiter ꝛ irregulariter declinantur ꝛ variantur penes genera ꝛ declinationes.

¶ Arguit: pars ē an̄ totū: sed noīa heteroclita hñt se p modū ptis i accidētibus grāmaticalib⁹. qa noīa heteroclita in sīr nūero sunt vni⁹ gnīs vel declinatiōis: et in plī nūero sunt alteri⁹ gn̄ vel declinatiōis. Solo hoc ē verū tm̄ q̄ ad illorū notitia

ab illis depender sic ꝑuatio ad habitū: ideo nominū regularium notitia ꝑcedit.

in sīn nūero est gr̄ fe͠i. in plr̄i numero est gn̄is neu.

Pascua sola dat̄. ſʒ pascua plura dabūt.

¶ Dicit ꝙ hoc nomē pascua in singulari nūero est gr̄ fe͠i ꝛ pͥme declinatiōis vt hec pascua pascue: sed in plr̄i nūero est gr̄ neu. ꝛ scd͠e declinatiōis: vt pascua pascuorū. Et sic ptʒ ꝙ est heteroclitū gn̄e ꝛ declinatione simul. Et reperit̄ etiā in plr̄i nūero in feminino gn̄e ꝛ pͥma declinatione: vt ptʒ Ezechielis. xxxiij. Insuꝑ et reliquias pascuarū vestrarū conculcastis pedibus vestris.

in sīn nūero in plurali numero .i. zizanie

Est zizania. sunt zizania plura necqʒ.

¶ Dicit ꝙ hoc nomen zizania in singulari numero est gr̄ fe͠i ꝛ pͥme declinatiōis et in plr̄i est gr̄ neu. ꝛ scd͠e declinationis: vel etiā gn̄is femi ꝛ pͥme declinationis: vt nt͠o hec zizania zizanie. Et plr̄ nt͠o hec zizania zizaniorum. Uel et pluraliter nominatiuo he zizanie zizaniarum.

in plr̄i numero balneas balnea in sīn nūero balneum

Balnea dic vel eas. ea nō ꝑus. ſʒ eū das

hoc nomen amigdala amigdalus:

Sic amigdala dic, la fructus, lusqʒ fit arbor,

¶ Dicit ꝙ hoc nomen balneū in singulari nūero est generis neutri ꝛ scd͠e declinatiōis: ꝛ in plr̄i nūero ē gn̄is femi ꝛ prime declinatiōis: vel gn̄is neutri ꝛ scd͠e declinatiōis. vt nt͠o hoc balneū balnei: Et plr̄ nt͠o he balnee balnearū: vel hec balnea balneorū. Et eodem mō declinat̄ amigdalū: vt nt͠o hoc amigdalū amigdali. Et pluraliter nt͠o he amigdale amigdalarū: et amigdala amigdalorū. Tn̄ inuenitur hec amigdalus pro arbore sed amigdalū capit̄ pro eius fructu: inuenitur etiam hec amigdala le. tam pro fructu ꝙ̄ pro arbore.

in singulari nūero in plurali numero

Delicium tibi sit. mihi semꝑ delicie sunt

in singulari numero in plurali numero

Hoc epulū comedꝰ. epuleqʒ ꝑant̄ aīcis

Genere declinatione significatione.

¶ Dicit ꝙ delitiū in singulari numero est gn̄is neu. et scd͠e declinationis: et in plurali numero est gn̄is feminini et prime declinationis. Similiter hoc nomen epulum. Et sic sunt heteroclita gn̄e et declinatione simul.

¶ Arguit̄: sunt plura noīa heteroclita gn̄e ꝛ declinatiōe simul ꝙ̄ ꝑdicta sex: g̊ autor ē diminutꝰ. Rn̄s ꝓbat̄ de istis noībꝰ andria: colocasia: neomenia: tristega: thopica: dialetica ꝛc. q̄ sub femīo gn̄e scientias in sīn ſcant: in plr̄i xo sub neutro gn̄e ſcant libros istarū scientiarū. Dōm sm̄ quosdā ꝙ cōprehendunt̄ sub istis nominibꝰ in textu positis. Sed melius dōm est ꝙ autor nō determinat de istis nominibus suffitienter simpliciter loquendo: tamen quantum ad intelligentiam iuuenum secundum ꝙ sentire possunt determinat suffitienter de eis.

in singulari nūero in mas. gn̄e in neutro gn̄e

Est locꝰ atʒ loci sunt artes. sunt loca rē

Gn̄e ꝛ significatione.

Capitulum secundum

in singulari nūero in mas. gñe — in neutro gñe

Est loc⁹ atq̃ loci. sunt ⁊ loca plu'ima genti

hoc nomen — iungatur — hoc nomen — plēm nūe(rum) — .s. p(re)dictorum nominum

Baltheus addat. filum plu'ale sequatur.

¶ Dicit q(uod) hoc nomē locus in singulari nūero est g(e)n(er)is mas. sed in plu'i est aliq̃n g(e)n(er)is mas. ⁊ aliq̃n g(e)n(er)is neutri: q(uia) q̃n est euidēs regula artis dyalectice tūc in plu'i est gñis mas. sed q̃n est sup(er)ficies terre: tūc est gñis neutri vt p(at)z in textu. Et eodē modo declinant(ur) illa duo nomina locus ⁊ baltheus. Et sil(ite)r declinat(ur) hoc nomen filum in plurali numero. sed in singulari numero est gñis neutri tantū.

in singulari nūero — .s. nauis — in plurali numero

Carbasus vna ratis, sed carbasa plura videbis,

hoc nomen — .s. in declinatione — illa duo nomina.

Arbut⁹ ē sil'is. huic intuba p(er)gama iūgis

¶ Dicit q(uod) hoc nomē carbasus in s(ingula)ri nūero est g(e)n(er)is fe(mini)i: ⁊ in plu'i nūero est g(e)n(er)is neutri. Et eodē mō dn̄t declinari ista tria noīa. s. arbutus: intuba ⁊ pergamus.

in s(ingula)ri nūero — in plu'i nūero

Cui celum seruit celos ⁊ cuncta creauit

in s(ingula)ri numero — in plu'i nūero — in singulari nūero — in plurali nūero

Sic rastrū rastros ⁊ porrumq̃ facit tibi porros,

¶ Dicit q(uod) ista nomina. s. celum rastrum ⁊ porrum in singulari numero sunt generis neutri ⁊ in plurali numero sunt generis mas.

in s(ingula)ri nūero — in plu'i numero

Frenū det equo. frenos ⁊ frena teneto.

hoc nomen — declinas — hoc nomē — hoc nomen

Sic claustrū foras. filū p(re)terq̃ capistrū.

¶ Dicit q(uod) ista noīa. s. frenū claustrū filū ⁊ capistrū in s(ingula)ri nūero sunt g(e)n(er)is neu. et in plu'i g(e)n(er)is mas. vel neu. vt n(omina)t(iu)ō hoc frenū. Et plu'r n(omina)t(iu)ō hi freni vel hec frena.

in plu'i nūero — in singulari numero

Dicimus altilia si plura. sit altilis vna

.s. eodem — illa dictio

Cōsimiliq̃ modo sit declināda supellex

¶ Dicit q(uod) ista nomina altilis ⁊ supellex in singulari nūero sunt gñis feminini ⁊ in plurali sunt gñis neutri. vt n(omina)t(iu)ō hec altilis. Et plu'r n(omina)t(iu)ō hec altilia. Nominatiuo hec suppellex. Et pluraliter nominatiuo hec suppellectilia.

.i. infernus — obscurus — plēm numerū — q̃n s(igni)ficat fecē vini. — in s(ingula)ri nūero

Tartar⁹ ater h(ab)z plu'e ra vinaq̃ dant rū.

¶ Dicit q(uod) tartar⁹ in s(ingula)ri nūero est g(e)n(er)is mas. vel g(e)n(er)is neu. sed in plurali nūero est solum g(e)n(er)is neutri. vt n(omina)t(iu)ō hic tartarus. i. infernus. Et plu'r n(omina)t(iu)ō hec tarta. i. inferna.

Sed hoc nomen tartarū in singulari numero ꝓcat fecem quam dant vina.

in s̄ri nūero .i. maſ. gſ in plī nūero sociabis
Sibil⁹ hic dices. ſ3 sibila plurima iūges
hoc nomen erit socius .i. illi noī sibilus in plī nūero
Supar⁹ esto comes. p⁹ h̄ t3 vs ſ3 a subdes
hoc nomen hoc nomen in plī numero hoc nomen
Trenat⁹ infern⁹ sic. menala dic ⁊ auern⁹
in plī nūero in s̄ri in plurali in s̄ri adiungimus
Dindia pile⁹ bismara gargar⁹ associam⁹

¶ Dicit ꝙ ista noīa hic in textu posita: s. sibilus supar⁹ ⁊c̄. in s̄ri nūero sunt gſ maſ. sed in plī sunt gſ neu. vt Ntō hic sibilus. Et plr̄ ntō hec sibila. Ntō hic infernus. Et plr̄ ntō hec inferna ⁊c̄. (Hec tibi signabis.) ¶ Circa hoc scōm capitulū querit̄: qd sit nomē heteroclitū. Dōm ꝙ nomen heteroclitū est qd̄ vario modo declinat̄. Et sic ꝓprie loq̄ndo heteroclitū fit trib⁹ modis. s. gn̄e tantū: vt celū: declinatione tm̄: vt vas: gn̄e ⁊ declinatiōe sil̄. vt epulū. Aliter diffinit̄ sic. Heteroclitū est qd̄ vario mō declinat̄: siue varie ꝓcat: vel varie format suos obliquos. ¶ Et sic large accipiendo. heteroclitū fit q̄nq3 modis. s. gn̄e tm̄: vt celū: qd̄ in singulari est gſ neutri. ⁊ in plī est gſ maſ. Uel declinatiōe tm̄: vt vas qd̄ in singulari nūero est tertie declinatōis: ⁊ in plī est scd̄e declinatiōis. Uel gn̄e ⁊ declinatione simul: vt epulū qd̄ in singulari est gn̄is neutri ⁊ scd̄e declinatiōis: ⁊ in plī est gn̄is feminini ⁊ p̄me declinationis: Uel casu tantū: vt iupiter: qd̄ scōm rectam formationē casuū haberet iupiteris in gtō. sed modo habet iouis. Uel ꝓcatione tantū: vt ops opis: qd̄ in diuersis casibus diuersa habet significata: vt p3 ibi (Tertia fit ops) vn̄⁹. Clerice q̄nq3 modis heteroclita noīa ponis. Celū: vas: epulū variabis iupiter ⁊ ops.

heteroclitū quomō diffinitur.

¶ Arguit̄ plurib⁹ modis ponunt̄ noīa heteroclita ꝙ q̄nq3 mōis. ḡ illi v̄sus sunt falsi (Clerice q̄nq3 modis) Rn̄s ꝓbatur q̄a aliqua noīa dicunt̄ heteroclita per superabundantiā: vt domus. Et aliqua per defectū: vt tenebre. Dōm ꝙ large accipiendo heteroclitū: puta penes superabundantiā ⁊ defectū inueniunt̄ plura noīa heteroclita. Penes superabundantiā quidē quia inueniunt̄ quedā noīa habentia plures declinationes tam in singulari ꝙ in plī numero. vt laurus q̄rcus ⁊c̄. Per defectū vero. quia inueniunt̄ quedā noīa que deficiunt in numero. vt vulgus ⁊ in aliquibus casib⁹: vt necis precis. vn̄⁹. Istis octo modis heteroclita noīa ponis. Cū vas: epulū: caro: iouis: vis: loca: laurus: Et dr̄ heteroclitū ab heteron qd̄ est variū ⁊ clisis inflectio. quasi varia inflectio noīm. ¶ Itē heteroclitū inuentū est solū vna de causa. s. q̄a ars imitat̄ naturam inquantū pōt: sed sic est in natura ꝙ in toto vniuerso inuenimus quedā entia indisposita ⁊ difformia quedā deficientia in q̄busdam membris: ⁊ quedam superabundantia in mēbris: ergo etiam in arte erunt quedā noīa difformia. s. irregularia: ⁊ quedam deficientia in casu vel in numero. ⁊ quedā superabundantia vt satis dictū est.

Nota.

¶ Pascua (pashwiſka.) est nutrimentum vel locus in quo animalia bruta pascant̄: sed pabulū ꝓcat nutrimentū hominū. vn̄⁹. Pabula da socijs: sed pascua non nisi brutis. Item Grec. Pabula sunt hominis: sed bruti dic animalis. Pascua n̄ tn̄ his diuersificat̄ origo. Et ambo veniūt a pasco is ere. i. nutrire. neren

Pascus.

¶ Zizania (vnkraut) (raukol) est herba inutilis crescēs in segetib⁹. Et dr̄ alio

Zizania.

noīe loliū vel git siue figella. Uñ Brito. Bis duo zizania loliū git siue figella.
Ut quidā dicūt vnā rem ſcabunt. Et zizania ponit̄ qn̄q̄ ꝑ discordia: vt ibi. No-
lite seminare zizaniā inter fratres. vn̄⁹. Ne supueniens zizania seminet hostis.
Balneū. Frontib⁹ imprimit̄ mistica forma crucis ❡ Balneū: badt (laznia) Iñ balne-
are: baden (myczsie) vñ⁹. Balnea cornici nō ꝓsunt nec meretrici. Nec mere-
amigdal⁹ trix mūda: nec cornix alba sit vnda. ❡ Amigdalus est quedā arbor cui⁹ fruct⁹
dr̄ amigdalū. Etiā reperit̄ amigdalus ꝓ fructu seu arbore. Hec enī arbor alias
arbores p̄cedit in flore: ⁊ sequit̄ in ꝓducendo fructū. vn̄⁹. Sunt natura pira fi-
cus amigdala mora. ❡ Deliciū. i. delectatio: wollust (roskoss) ⁊ veit a ṽbo
Delitiū. delector aris. i. letor siue gaudeo. ❡ Epulū. i. cibus. speisz (pokarm.) ⁊ p̄ci-
Epulum. pue ſcat vnū genus cibi. Sed epule epularū ſcat plura ⁊ diuersa gn̄a ciborum
Et ponūt quidā differentiā inter epulū ⁊ escam. vn̄⁹. Esca volatilium cibus est
esca virorū. Diuorūq̄ dapes: firmat sic ysidorus esse. Cenaq̄ prudentū cōuiuia
Locus dic sociorū. Sanorumq̄ cibus: gn̄ale cibaria dicas. ❡ Locus est equiuocum.
Pmo ē idē q̄ habitudo ad locatū: ⁊ sic quidā loc⁹ dr̄ cōmunis: q sc3 plura cor-
pora locata cōtinet. Alius dicit̄ locus proprius sc3 vnū corpus locatū continēs.
Secundo locus est anima. vnde psalmista. Deus in loco sancto suo id est in
anīa sancta sua. Tertio est causa vel occasio. vn̄ Apostolus. Nolite locum dare
diabolo. i. occasionē vel causam temptandi. Quarto ſcat oportunum tempus.
Unde vetula ad pamphilū. Cū locus affuerit te precor esse virū id est cum opor-
tunū tempus affuerit. Quinto est regula nō fallēs id est euidens per quā pro-
batur argumentū: ⁊ sic loquimur de locis in thopicis: ⁊ sic dicunt̄ artes. Sexto
locus est vltima superfities corpis locantis siue ꝯtinētis in se locatū. Hāc ex-
pōnem huius nōis locus aliter inuenim⁹ declaratā in Io. de gar. vñ. Est habi-
tudo locus: aīam cām dat oportet. Regula nō fallens sic ꝯtinet atq̄ locatum.
Itē a locus venit loculus: qd etiā est equocū. vn̄⁹. Est loculus bursa: paru⁹ lo-
Jocus cus: ⁊ libitina. Jocus. i. burda. schimpff (smiech) vñ Ezopus. Dulci⁹ arrident
seria picta iocis. i. opera vel ṽba seriosa mixta cū iocis delectabiliora sunt q̄ si-
ne iocis: ⁊ hoc ꝓpter rixas q̄ sequūt̄ qn̄q̄ ṽba iocosa: g̊ quidā ponūt hūc versum
Balthe⁹ Absit rixa iocis murmur appelle iocosus. ❡ Baltheus ſm Hug. ⁊ Brito.
dr̄ cingulus militaris: sed tn̄ capit̄ cōiter ꝓ quolibet cinctorio. vn̄⁹. Baltea la-
Carbasus rabis ad mensam qn̄ meabis. Ne sedeas meste: ne dissoluas inhoneste. ❡ Car-
basus est vestis tenuis: vel velū nauis. Et dr̄ a careo es ere: ⁊ basis fundamentū
q̄a velū nauis caret fundamento in inferiori parte. vn̄⁹. Carbasus est vestis te-
nuis: velū quoq̄ nauis. ❡ Arbutus est quedā arbor cuius fructus dr̄ arbutū
Arbutus. Et sic patet q̄ arbuta orū in plurali nūero ſcat indifferenter arbores vel fructū
illarū arborū. g̊ male quidā dicit sic. Arbuta qui dicit tibi fructū ſcabit. Huic tn̄
dicto concordat Grecista dicens. Arbuta plurali nomen fructus tenet oē. Ar-
Intubus buta ni fallar sunt fructus: et arbutus arbor. ❡ Intubus seu intibus dicit̄
quoddā gen⁹ fructus siue leguminis. Et dr̄ intibus q̄si intus bonus ꝓpter dul-
cedinem. Et ſm antiquos dr̄ muscatū vel instrumentū quo minuit̄ sanguis.
pergam⁹ ❡ Pergamus dr̄ ciuitas troiana siue edificiū troianum: et sic pergama dicunt̄
edifitia troiana. Et dr̄ a pyr qd est ignis et gama mulier: q̄a illa ciuitas fuit de-
Celum structa per ignē ⁊ mulierem. ❡ Celū: der himel (niebo.) et dr̄ a celo as are. i.
sculpere siue depingere: q̄a celū depictio est stellis varijs. Etiā celare idē est qd
occultare. Iñ celū celi: q̄a occultat id est cooperit oēs res naturales intra se cō-
tentas. vn̄ Grecista. Celo dū sculpo lapides: celo cooperto. A p̄mo celtes: celū
est a posteriori. Item celū est substantia corporea ſm sui naturam eterna: varijs
stellis sculpta et ornata. Celū hz plura synonima. vn̄ Io. de gar. Ether ⁊ astra

polus celũ dicaꝭ olymp⁹. Itẽ. Celi cardo polus celũ quoq͡ʒ fit casa solis. Em-
pireũ celũ bñ quiuis dicat olympũ. Item celũ est equocũ vt ptȝ in Io. de garl.
vñ⁹. Aer celestis: sanctus: deus: ether et ignis. Immensum missum ecclesia vi-
ta perennis. Et firmamentũ: scriptura dei calodemon. ¶ Rastrũ est instru- **Rastrum**
mentũ rusticorũ quo terrã planãt. Et dꝛ a rado is ere: q̃a radit terrã. vñ⁹. Qui
seruit rastro: seruire nequit bñ castro. Item sub rastro multos habeo fert rana **Porrum**
magistros. ¶ Porrũ (hauslauch) est quoddã genus allij. Et dꝛ porrũ quasi
pcul ꝛ lõge cresces: q̃a crescit in alto. s. sup edifitia ꝛ domos. Et differũt porrũ
et porrus. vñ⁹. Herbam dic porrũ: porus est subtile foramen. Itẽ porũ est par-
uũ et subtile foramen in corpore per qð exeũt sudores et crines. ¶ Frenũ dꝛ **Frenum.**
a freno is ere: qð est iram conceptam exterius ostendere. Vel dꝛ a frendo is ere
.i. dentes adinuicem concutere. vñ⁹. A freno vel frendo frenũ descendere dico.
Frendit equus dentem quod dat equũ fremere. Item ab hoc nomine frenũ dꝛ
freno as are. i. compescere siue restringere. vñ⁹. Qui scit frenare linguam sen- **Claustrũ**
sumq͡ʒ domare. Fortior est illo q̃ frangit viribus vrbes. ¶ Claustrũ e xn clo-
ster (klastor) et est locus religiosorũ. Tñ quidã religiosus cũ diabolo sic loque-
batur. Quid facis in claustro. rota quinta q̃d addito plaustro. Peruertit plau
strũ: volo sic peruertere claustrũ. Et dicitur claustrũ a claudo is ere: q̃a claustra- **Filum.**
les hoĩes debent in claustris introduci. ¶ Filũ dicitur q̃si pilum: q̃a fila sepius
fiunt de pilis animaliũ. Vel dicitur a filon grece quod est filũ latine. vñ⁹. Omnia
sunt hominũ tenui pendentia filo. Et ergo bñ describit vita hoĩs per tres so-
rores facientes filũ quarũ vna tenet colum: altera trahit filum: et tertia abscin
dit ipsum secundũ fabulas. vñ⁹. Cloto colũ baiulat: lachesis trahit: atropos
occat. Prima dat esse secunda regit: sed tertia finit. Hoc dicitur ad designandũ
instabilitatẽ vite hoĩs super terrã. ¶ Capistrũ (oglow) albo vzda konopna. **Capistrũ.**
dicitur frenũ factum de fune: quo rustici suos frenãt equos. Et dicitur quasi caput
stringens. vñ⁹. De ferro constat frenũ de fune capistrũ. Item nobilis est fre-
nũ: villani dico capistrũ. Vnũ pro reliquo sepe tñ video. Vñ dicitur capistro as are **Altilia.**
.i. restringere vel ligare cũ capistro. ¶ Altilis est auis domestica: et dicitur ab
alo is ere: q̃a alitur vt pinguescat vt postea comedatur: sed ornix dicitur gallina
siluestris pinguissima sm Papiam. vñ⁹. Ornix siluarũ solet altilis esse domorũ
¶ Supellex et suppellectile expositũ est supra. ¶ Tartarus hꝫ duo sˀcata: **Tartarus**
vno modo est nomen gentile et dicitur aliquis de tartara. Alio mõ tartarus est
idem quod infernus: ꝛ sic habet plura synonima: que sunt infernus acheron stix
orcus auernus hereb⁹ vel herebon baratrũ ꝛ gehenna. vñ Io. de gar. Tartar⁹
infernus acheron stix orcus auern⁹. His herebũ baratrũ cõiungas atq͡ʒ gehen-
nã. Itẽ Grecista ponit quosdã versus p quos ostendit q̃re infernus dꝛ infern⁹:
q̃re tartarus: q̃re orcus: q̃re acheron ꝛc. vñ⁹. Dicitur infernus q̃a fit niger atq͡ʒ
profundus. Sed quia fit penitus locus insaciabilis orcus. Tartarus a tare quia
deficit in bonitate. Hoc idem quia fit sine vere vocatur auernus. Quod sine le-
titia nomen trahit acheronta. Hoc etiam baratrum: quoniam vorat omnia de-
mon. Item tare grece est defectus latine: inde tartarus: quia in tartaro est **Sibilus.**
defectus omnis boni. ¶ Sibilus est sonus factus ab homine ad modum ser-
pentis: qui sepe fit ab aliquo in derisum alicuius. vnde Grecista. Sibilus est ho
minum: serpentum sibila dicas. Item subula est instrumentum sutorum: et dici
tur a suo is ere. vñ⁹. Sutor habet subulam: serpentes sibula donant. Item si-
billa idem est quod prophetissa sicut enim viri prophetantes dicuntur pphete ita
femine prophetantes dicuntur sybille. vnde v̾sus. Sibula cũ subula: quoniam ne- **Suparus**
quis esse sybilla. ¶ Suparus dꝛ manica longa dependens: vel rugatura

vestis vel supior pars veli: vel sup tunicale qd portant ancille vel laborantes su pra vestimenta sua: eyn kyttel (kieczka) Sepius tn̄ capit̄ p manica. vn̄ᵘ. Supa ra longa gere: si vis viro bn̄ placere. Itē. Supara longa gere: si vis oē tacere.

Trenarᵘ. ¶ Trenarus capit̄ p inferno. ⁊ dicit̄ a trena trene: qa in inferno sunt perpetue trene. i. lamentationes: et est pprie vallis circa montē vbi descendunt damnati ad infernū tremendo ⁊ lamentando.

Infernᵘ. ¶ Infernus dic helle. (pieklo.) ⁊ dicit̄ vno mō ab infra ⁊ nos: q̄si infra nos. Vn̄ sicut dt plato ⁊ theologi ⁊ precipue beatus Augustinus. Infernus est in infimo loco mūdi. s. in centro terre: vt vndiqꝫ putrida per grauitatē descendentia suscipiat. Alio mō dr̄ ab infero: qa ibi animabus inferunt̄ pene. Tertio dicitur ab in quod est valde: ⁊ furnus obscurus: qa infernus est valde obscurus. Quarto dr q̄si infra natus.

Menalᵘ. ¶ Menalus est mons quidā in arcbadia. Et ponit̄ quidā transsumptiue p promontorio inferni. Et dr̄ a mene qd est defectus: qa ibi sunt defectus in copia. Item promontoriū dicit̄ pprie mons altus vel summitas montis procul eminens. i. apparens.

Auernus. ¶ Auernus cōmuniter capit̄ p inferno. tn̄ magis pprie dicit̄ via ad infernum. Et dr̄ ab a qd est sine: ⁊ ver veris: q̄si sine vere. i. iocunditate. Vel dr̄ ab a qd est sine ⁊ vernus delectatio. quasi sine delectatione.

Dindimᵘ ¶ Dindimus quandoqꝫ capitur pro monte quādoqꝫ pro vase quo deffertur semen quandoqꝫ pro meatu seminis animalis: quandoqꝫ pro sede regis vel dei vel angelorum. vn̄ᵘ. Dindima sunt montes: vas: sedes: atqꝫ meatus.

Pileus. ¶ Pileus eyn huet. (czapka) ⁊ dicit̄ a pilus li. i. crinis. qa pileus fit ex crinibus: vel quia pileus teget crines. Vel dr̄ a pellis: quia antiquitus pilei fiebant ex pellibus.

Galerus ¶ Galerus ri: vel galerū ri: vel galerium rij: dicitur pileus ex corio factus quo teguntur peregrini. vn̄ᵘ. Pileus est iuuenū: peregrinorumqꝫ galerus. Presulis est mitra: sit nobiliūqꝫ tyara. Item mitra est ornamentū quo tegitur caput episcopi siue presulis. Et tyara est pileus nobiliū ⁊ etiam sacerdotū.

Hismarᵘ. Hismarus est arbor quedā stans in via qua itur ad infernū: ⁊ ponitur quandoqꝫ pro illa via.

Gargarᵘ ¶ Gargarus media producta est mons quidā. Etiam capitur p loco quo descendit̄ ad infernū. Sed gargarus media correpta dr̄ hō habitans in illo monte. vn̄ Io. de garlan. Gargarus mons: sed gargarus incola montis.

nomina declinatione declinari declinatione
Ista solent quarta variari siue secunda.

Decliatō ne tn̄ ⁊ p mo p abū dantiam.

cum illo nomine ista nomina
Cū lauro quercᵘ pinus cornus qꝫ ficus

.i. p̄dictis noibus ista nomina adiungimus
His colᵘ atqꝫ domᵘ penᵘ ⁊ lacᵘ associamᵘ

ista nomina .s. p̄dictis noibus
Et specus ⁊ cetᵘ cantᵘ nos addimᵘ ortᵘ

¶ Dicit q ista nomina possunt declinari penes secundam vel quartam declinationem vt laurus lauri: vel laurus us ui: quercus querci: vel quercus us ui: cantus canti: vel cantus us ui: ortus orti: vel ortus us ui. ⁊c.

¶ Arguitur: sunt plura nomina indifferenter secunde vel quarte declinationis que hic in textu enumerantur: vt surdus arcus: ergo ⁊c. Dicendum secundum quosdam q comprehenduntur sub tribus vltimis quia pro diuersis significatis sunt secunde vel quarte declinationis.

¶ Contra: Alexā. pmisit docere nouellos clericulos: sed hoc est iuuenibus ig notū, ergo Alexā. qui est instructor iuuenū merito hoc exprimeret. Dōm ꝙ q̄uis ipse nō exprimat hoc formaliter: tn̄ suū simile bn̄ exprimit: ⁊ hoc lector hui⁹ libri paruulis notificabit iuxta eorum capacitatem

¶ Arguit: tumultus ornat⁹ questus victus ⁊c. sunt etiā scd̄e vel q̄rte declinationis ⁊ tn̄ Alexander de illis non facit mentionē: ergo est diminutus. Dōm ꝙ apud nos sunt vsitata sub quarta declinatione tm̄: licet apud antiquos grammaticos aliquando reperiantur sub secunda declinatione. Sed hoc non debet imitari a nobis.

indr̄nter noīa .s. suis compositis.

Is vl us ista suis dices dare cōpositiuis

sincerus subiugus sublimus magnanimus incolumus inermus imbecillus.

vel vel gis vel mis vel mis vel mis vel mis vel lis.

Cera iugū lim⁹ anim⁹ col⁹ arma bacill⁹

enorm⁹ enerulus effrenius decliuus.

vel mis vel vis vel nis vel vis.

Cū norma neruū cū freno collige cliuū.

¶ Dicit ꝙ ɔposita ab istis noībus in textu positis possunt terminari in is vel in us. Tn̄ vsus quorundam magis habet is: ⁊ quorundam magis habet us.

hoc nomen declinationē pluralis nūeri decliatiōem.

Vas vasis ternā tibi dat. plurale scd̄am

¶ Dicit ꝙ hoc nomē vas vasis in singulari nūero est tertie declinatiōis: ⁊ i plr̄i nūero ē scd̄e declinationis: vt Ntō hoc vas: gtō huius vasis: datiuo huic vasi ⁊c. Et pluraliter ntō hec vasa: gtō horum vasorum: datiuo his vasis ⁊c.

¶ Vas vasis. eyn fasz. Et differunt vas vasis: ⁊ vas vadis vt supra.

seruant hoc nomen hoc nomen:

Plurale nūez retinent es atq₃ metallū.

De difficientib⁹ i plurali nūero

.i. p alia noīa metallorū plis nūerus.

Raro p reliqua dabit plurale metalla.

Prima regula de metallis.

¶ Hic autor ponit regulā de nominibus metallorū dicēs: ꝙ tm̄ ista duo nomia sc₃ es ⁊ metallū hn̄t plr̄em nūerū: ⁊ oīa alia noīa ſcantia metallum raro habēt pluralem numerum: vt aurum argentum plumbum stannum cuprum.

¶ Arguit: noīa metallorū habent pluralē nūerū: g̃ ⁊c. Añs pbatur i ista orōne iste abundat multis argētis: multis stannis. Equus subferratus est duob⁹ ferris. Dicendū ꝙ quando capiunt p metallis: tūc carēt plr̄i nūero. s₃ si capiantur p rebus factis ex eis tunc habent pluralem numerum.

ista nomina liquorem ſcantia.

Equor et vnda fretū mare mel q₃ latex aqua vinū

plr̄em nūerum tenent.

Pocula fons flumē fluuius plr̄a seruāt.

nomina plurale numerũ seruant noia ſcantia humorem

Cetera pluralẽ retinent humentia raro.

regula .i. rebus venditis ꝑ mensurã .i. rebus venditis per pondus.

Lex mensuratis tñ ⁊ pensis datur ista

Scda regl'a de mẽsuratis.

¶ Hic ponit regulã de no'b' humorẽ ſcantib' dicẽs: ꝙ noia in textu posita variant' tã in singulari ꝙ̃ in pl'i. Sed alia noia humorẽ significantia nõ hñt pluralẽ numerũ vel raro. vt oleũ: lac cereuisia ⁊c. Et hec regula tñ datur de nominibus significantibus res humidas q̃ vendunt' per mensurã vel per pondus. Et ergo excludunt' ista nomina pluuia gutta ros stilla saliua:

¶ Arguit': sunt multo plura noia humorẽ ſcãtia ꝙ̃ hic enumerant': q̃ tñ hñt pluralẽ numerũ: vt ymber ros vrina ⁊c. g̃ textus ẽ insuffitiens. Dõm ꝙ ista regula intelligit' de noib' humorẽ ſcantib' q̃ vendit' ꝑ mẽsurã vel ꝑ pondus: ⁊ hoc specialiter vocat ille textus. Lex mensuratis tñ ⁊ pensis datur ista.

ista nomina

Ordea frumẽta faba melonesq; citrulli

noibus pluralẽ numerũ ista nomina

His pl'e dam' sic dant far pisa lupinus.

.i. alijs no'bus semina significantibus pluralẽ numerũ:

Raro seminibus alijs plurale tenemus

¶ Hic autor ponit regulam de nominibus seminũ dicens: ꝙ illa nomina in textu posita semina significantia variantur in plurali numero. Sed alia preter hec raro habent pluralem numerũ vt siligo. auenum: triticum. ⁊c.

¶ Arguit': adhuc plura no'a sunt q̃ carẽt pl'i nũero. de q̃b' autor nõ facit mentionẽ. Patz pmo de noib' colorũ: vt lasuriũ: cenobriũ. Secũdo noia specifica pannorum: vt scarlacum. Tertio nomina significãtia liquores vt sepum: gluten. butyrum. Dicendum ꝙ comprehenduntur sub istis.

pluralem numerũ declinatio .i. nomis

Raro pl'e dat quinta tibi. nisi sint hec

Doctrĩa secunda.

ista nomina

Res pterq; dies acies facies speciesq;.

ista nomina

Progenies ⁊ maneries dic materiesq;.

¶ Dicit ꝙ noia quinte declinationis raro hñt pluralẽ numerũ: vt fides spes nisi ista q̃ ponunt' hic in textu. quia illa hñt pluralem numerum.

plural' numerum illa duo nomina

Raro pl'ale vult par ⁊ sanguis habere.

¶ Dicit ꝙ ista duo noia. s. par ⁊ sanguis raro hñt pl'em nũerũ. Et dicit notãter (raro) q̃a aliq̃n inuenim' sanguinib' in pl'i nũero vt in euangelio. Qui non ex sanguinibus ⁊c: et in ps̃. Libera me de sanguinibus ⁊c.

nois neutri gn̄ numero illa duo nomina.

Neutra facis sine pl'i vulgus pelagusq3

Doctrina tertia.

¶ Dicit φ ista duo nomina vulgus τ pelagus sunt neutri gn̄is τ carent plurali numero. τ si quandoq3 reperiantur in plurali numero. tunc sunt mas. gn̄is.
¶ Arguit: sunt multo plura noia carētia pl'i nūero φ̄ ꝗ ię in textu ponūt: ḡ text' ē insufficiēs. Ptz p̄o de no. b' mas. gn̄. vn̄'. Aer sol pont' cū mūdo fiscus τ ether. Cū fumo fimus sanguis cū puluere lim'. Hec mariu' danī nec pl'i sociant. Ptz scd̄o de noib' fei gn̄. vn̄'. Fama fames lux vita fides par gl'ia tellus. Atq3 salus labes sitis hum' atq3 lues mors. Indoles τ soboles plesq3 iuuenta iuuentus. Predictis addes tabesq3 senecta senect'. Hec sunt femīe a pl'i nec sociata. Pa ter tertio de noib' neu. gn̄. vn̄'. Pus τ opus femū fel manna lutū quoq3 scenū. Letū phasq3 nephas tabi virusq3 solū ver. Nil nihil τ nihilū pluralib' ista carebunt. Dicendū φ noia mas. gn̄ comprehendunt sub sanguis τ nomīa feminini gn̄ sub par: et nomina neutri gn̄is sub vulgus pelagus.

tellus ab humus pluralem numerum.

Nescio telluris vl' humi plurale geluq3

Doctrina quarta.

¶ Dicit φ ista nomina tellus humus τ gelu carent plurali numero.

nequit hoc nomē regule regula declinari

Nescit ador noīe ꝯtraria norma moueri

De deficiē tib' ī vtroq3 nūero.

¶ Dicit φ hoc nomen ador neutri gn̄is est indeclinabile propter repugnantiā ꝯtrariarum regularum: vide in expositione vocabuli.

i. sine cas. neu. gn̄is ista nomina

Aptota neutra, tene, post et phas irq3 nephasq3

¶ Dicit φ ista nomina in textu posita sunt neutri gn̄is et aptota. i. sine casu q2 non variantur de vno casu in alium.

casum facit hoc nomē in abltō

Obliquū de se nō format fors nisi forte

¶ Dicit φ hoc nomen fors femi gn̄ nō format aliquē obliquū de se nisi forte in abltō. Item alia nomina habentia solum ablatiuum sub isto comprehenduntur vt spons sponte: virus viru τc.

hoc nomen .s. p oēs casus hoc nomen in abltō.

Tabes declino. nec dat tabi nisi tabo.

¶ Dicit φ hoc nomen tabes declinatur per omes casus: vt ntō hec tabes gtō huius tabis dtō huic tabi τc. Sed hoc nomen defectiuum tali non habet aliquē casum nisi tabo in datiuo τ ablatiuo.

hoc nomen declinatio solū in plurali numero

Ilia declinat tibi tertia. nec nisi plura

sl. tertia declinatio illa nomina

Ipsaq3 pl'ales declinat menia manes.

¶ Dicit φ ista noia ilia menia manes sunt tertie declinatiōis τ pl'is numeri.

declinamus hoc nomē in pl'i nūero tantū hoc nomen
Dicamus proceres pl'r atq3 penates.
in pl'i nūero tm̄. illa noīa consideraui.
Nec nisi pl'i tenebras aut extra notaui
ista noīa. addas.
Arma vl' insidias artus spōsalia iūgas

Diuitias nuptias inducias q3 minasq3

¶ Dicit ꝙ ista nomīa pceres penates ꝛc̄. carēt sing'lari numero: quia variant pluraliter tantū: ꝛ hoc ſm vsum. Uide in expositione vocabulorum.
¶ Arguit. sunt plura noīa q̄ carēt sing'lari nūero ꝙ hic annūerant: ergo ꝛ cetera: Exm̄ de masculinis: vt alpes faces. De femis: vt illecebre decime exequie. De neutris: vt gentilia virilia ꝛc̄. Solo comprehenduntur sub istis.

De deficientib⁹ secūdum q̄d.

in plurali nūero declinat in ſri nūero. declinatur.
Cornua mutatur sed cornu nō variatur
de istis noībus regulā tenebis
De genib⁹ verub⁹ normā seruabis cādē.
¶ Dicit ꝙ ista nomina cornu genu ꝛ veru nō variant in ſri nūero: sed in pl'i declinantur per variationem terminationum.
de istis nominibus. .i. ꝙ carent ntō ꝛ vtō ſris nūeri.
De nece deq3 prece dic q' rectis caruere
hoc nomen hoc nomen .s. dcōnibus.
Primis. atq3 dapē socia. vice iūgis eisdē.
¶ Dicit ꝙ ista nomina in textu posita carēt primis rectis. i. ntō ꝛ vtō sing'laris numeri ꝛ illis sociabis dapis ꝛ vicis: ꝙ etiam carent primis rectis.
hoc nomen. in neutro gn̄e. in ſri nūero.
Vis vim viq3 dabit totū pl'ale tenebit
¶ Dicit ꝙ hoc nomen vis habet solum ntm̄ actm̄ ꝛ abltm̄ in ſri numero: sed in plurali declinatur per omnes casus: vide circa vocabula.
hoc nomen in neutro genere in ſri nūero in gtō.
Plus pluris neutro nec dat po nisi pluris
pl'is nūeri omnem est generis omnis.
Casum plurale dat quēlibz. ꝛ genus oē.
¶ Dicit ꝙ plus est neutri gn̄is in ſri nūero: ꝛ hz pluris in gtō. sed in pl'i nūero est generis omnis ꝛ declinatur per omnes casus.
¶ Arguit: plus hz quinq3 casus in singulari nūero: erḡ ꝛc. Aīns pbatur q̄a plus

dicitur in ntõ τ vtõ. et pluris in genitiuo. Dicendũ ꝙ textus intelligit quo ad
diuersas terminationes quas solũ habet in duobus casibus.
¶ Contra: nõ dr pluris in gtõ sed in ntõ: qa dicit textus (nec dat ꝑmo nisi plu-
ris) sed ꝑ primũ intelligit ntũs. ǵ. Dõm ꝙ ꝑmo capit hic aduerbialiter: vel si ca
pit noialr: tũc gtũs dr ꝑmus inter obliquos. ¶ Laurus ri. vel laurus us ui.
Laurus.
laura laure est qdã arbor q̃ nunꝙ viriditatẽ deponit: ex cui⁹ folijs τ ramis fiunt
corone qbus victores solent coronari in signũ laudis. Itẽ laurea etiã capit pro
corona facta ex lauro. Itẽ quondã dicebat laudea: sed mutata d in r. dr laurea
ꝑm Hug. τ Catonẽ. ¶ Quercus ptz ex. ¶ Pinus (sosna) est arbor q̃ alio
Pinus.
noie dr picea: qa desudat picẽ: Pinũ (luczywo) dr fruct⁹ hui⁹ arboris. Pina ẽ
fames: sed pinna ẽ supma pars turris vel ecclie acuta. Etiã est acuta ps in dor-
so pisciũ. vñ⁹. Pars piscis est pinna: vel tẽpli pars sit acuta. Pina fames: pin⁹
arbor: pinu quoqꝫ fructus. ¶ Cornus ptz ex. ¶ Ficus ꝑcat arborẽ vel fructũ
Ficus.
arboris τ hꝫ plura ꝑcata vt ꝑus dictũ est. Et est ꝯtrouersia inter grammaticos
de hoc noie ficus. vñ Grecista. Est ficus morbus: est ficus fructus τ arbor. Pro
trib⁹ est q̃rte: genus est variatio patris. Dicit hic ficus ꝓ morbo: ꝓ reliqs hec.
Et his versibus vult Grecista dicere ꝙ ficus pro omibus tribus ꝑcatis est q̃rte
declinatõis: et ꝙ genus eius solũ variat. Alij dicũt ꝙ ficus solũ est scđe declina
tionis. qñ scꝫ ꝑcat morbũ. Et ꝓpter hoc Grecista recitat Priscianũ: q etiã reci
tat Cecilianũ in isto versu dicens. Hic Priscianus ait dicens ad Cecilianũ. Cũ
dixi ficus: rides q̃si barbara verba. Et dici ficos Ceciliane iubes. Dicimus has
ficus: q̃s scimus in arbore nasci. Dicemus ficus Ceciliane tuos. Itẽ Alexãder
magis videt seq̃ cecilianũ q̃ alios vt ptꝫ in textu. Et dr ficus a fecundus: qa ille
arbor tã fecũda est ꝙ bis aut ter fructificat. ¶ Cholus li. masc. gñs est aliquod
Cholus.
intestinũ ꝑ qđ fiũt egestiones: inde venit cholicus a um. i. patiens illã infirmita
tẽ q̃ dr cholica: ꝓueniens ex ventuositatib⁹ retentis. A cholus venit cholera. i.
effusio fellis. Et cholera est vnus humor de q̃tuor humoribus in corpe existen
tibus: q̃ sunt sanguis: cholera flegma: τ melancolia. Itẽ melancolia dr colera
nigra. Vñ melancolicus in quo dñat melancolia sicut colericus in quo dñat co
lera: flegmaticus in quo dñat flegma. Itẽ colus us ui: vel colus coli sine h. dr
rota feminarũ vel instrumentũ quo femine nent. vñ⁹. Est intestinũ cholus hic:
colus hec mulierũ. ¶ Itẽ est dña inter colo is ere τ colo as are: τ colo ablti
casus ab his noibus colus τ colũ. vñ⁹. Rus colo: filo colo. colo liquentia colo.
Et est sensus ego colo. i. aro rus: filo. i. fila facio. colo. i. tali instrumento. τ colo
i. distilo. liquentia. i. hũida: colo. i. cũ tali instrumento. Itẽ colũ τ colariũ dicit
instrumentũ ꝑ qđ res hũida fluit. s. mustũ lac vel lixiuiũ. vñ⁹. Fert ancilla: pene
Domus.
trat res hũida colũ. ¶ Domus. ptꝫ ex. Itẽ. Est domus hec leta semp quoqꝫ pa
Penus.
ne repleta. ¶ Penus. i. cellariũ expositũ est ex. ¶ Cantus us ui est modu-
Cantus.
latio vocis. Cantus ti: est curuatura ligni cui radij transeũtes a rota infigunt:
qđ lignũ calcat terrã. Et sic similitudinarie fructũ panis dispositũ ad modũ illi⁹
ligni dr cantus. vñ⁹: Est vocũ cantus: est curuatura rotũda. Est frustũ panis
curuatũ sit tibi cantus. Do primo quartã reliqs donãdo scđam. ¶ Cet⁹ ptꝫ ex.
¶ Ortus us ui: idẽ est qđ ascensus vel natio. Sed ortus ti: est locus vbi crescũt
Ortus.
olera. vñ⁹. Natio tus ortus: ortus ti. ꝓcreat. Itẽ ortus tus solis: ortus ti ꝓ-
creat olus. Itẽ hec noia ponit Grecista sub certo nũero. vñ⁹. Nomĩa bisquinqꝫ
sunt q̃rte sine scđe. Laurus ac quercus penus τ cornusqꝫ domusqꝫ. Et colus τ
ficus cantus vel cetus τ ortus. Nunqꝫ ꝑma suũ: sed mutant vltima sensum. Id
est ista noia in istis duob⁹ ꝟsib⁹ ꝯtenta sunt diuersarũ declinationũ: sꝫ q̃ ponũt
in ꝑmo ꝟsu manẽt eiusdẽ ꝑcati: sꝫ vltia posita in vltio ꝟsu mutãt sensũ ꝑm aliã et

...tiã declinationẽ: Et põt intelligi specus sub penus. (Cera iugũ limus.)

¶ Sincerus a um. ꝛ hic ꝛ hec sinceris ꝛ hoc re dr̃ a cera qđ est grossum remanẽs

Sincerus ex fauo mellis: wachs. et sincerus vel sinceris dr̃ q̃si sine cera. i. sine immundicia et flexibilitate vel mollicie: et etiã idẽ est qđ cõstans vel firm⁹ purus ꝛ sine vicio. vñ⁹. Sinceris vel rus caput atq̃ notat bñ firmus. Cõstans nõ fragilis: non flexibilis neq̃ mollis. Et nõ immundus purus quoq̃ nec viciosus. Et sic dicit Huguitio q̄ siue declinat̃ penes scđam declinationẽ siue penes tertiã sp̄ pducit mediã sillabã. Sed Brito dicit q̄ a noie cera dꝫ sincerus vel sinceris media pducta: ꝛ ab hoc noie caries ei (qđ est idẽ qđ putredo) dr̃ sincerus vel sinceris media correpta p eodẽ s̄cato. vñ. Sincer⁹ a carie sincerus fit sine cera. Et huic dicto ꝯcordat Greci. dicens. Res est sincera: res sinceris est quoq̃ dicta. Et ex predictis sincere signat idẽ. Diuersum tñ est istis ab origine sp̄. Huic caries: huic cera caput: purũ fit vtrunq̃. Itẽ catholicon dicit q̄ sp̄ media dꝫ pduci: ꝛ qđ nõ dr̃ q̃si sine cera vel sine carie p ꝯpõnem: sed solũ p ethimologiam ꝯponit̃ a sin qđ est con: ꝛ cere quod est saluũ: ꝛ dr̃ sincerũ q̃si ex toto saluũ: ꝛ sine macula. vñ quidã. Res est sincera: res sinceris quoq̃ pura. vñ Horatius. Sincerũ nisi vas q̃cquid infundis acescit. vñ Vergilius. Subsedit sincere foraminib⁹ liquatur.

¶ Iugũ est equocũ. Primo s̄cat colles montiũ. Scđo s̄t antennas nauis Item

Iugum. antemne arũ: vel antemna antemne s̄cat lignũ transuersum in summitate veli p quod cũ ceteris cordis velũ dirigit̃ ad altitudinẽ mali. Vel dicunt̃ funes nauis q̄bus velũ regit̃. Tertio s̄cat vinculũ vel foramen circundans collum: quod alio noie dicit̃ columbar. vt ibi. Columbar colli vinculũ: colliq̃ foramen. Et sic capit̃ similitudinarie pro illo quod apponit̃ collis boum vt simul trahant currũ vel aratrũ. vñ⁹. Sũt iuga mõtis: sunt iuga nauis: sunt iuga colli. Item. Colles antennas columba s̄cabit. Itẽ iuger eris vel iuger eri est spaciũ terre qđ vnũ aratrum in die põt arare: scꝫ ducentorũ ꝛ quadraginta pedũ in longitudine ꝛc. Vñ hic ꝛ hec iugis ꝛ hoc iuge. i. phennis perpetuus: ꝛ perseuerans: sed iugũ est onus qđ portat bos: vt dictũ est. Itẽ iugũ corripit primã: sed iuger ꝛ iuge producũt. vñ. Iuger terra: iugũ fert bos: sed iuge phenne. Itẽ hic ꝛ hec pennis et hoc perenne. i. perpetuus: ꝛ dr̃ a per ꝛ anus. Itẽ expers esse iugi veneris nequeo prece iugi: ibi primũ est gtũs a iugũ: scđm est abltũs a iugis: itẽ a iugũ venit biiugus a um vel hic ꝛ hec biiugis ꝛ hoc ge: q̃si bina iuga portans: vel bis iugatus: ꝛ hõ capiens scđam vxorem dr̃ biiugus: vel q̄ capit vxorem q̃ prius habuit maritũ: ꝛ sic dr̃ biiugus q̃si bis iugate iunctus: qui alio noie dr̃ bigamus a bis et gama mulier. Itẽ triiugus vel triiugis dr̃ quasi triplici iugo iunctus. Subiugus vel subiugis. i. sub iugo seruitutis positus:

Limus. ¶ Limus est immũdicies terre puta lubricitas luti. vñ⁹. Cũ fex cũ limus: cũ res vilissima simus. Unde superbimus: ad terram terra redimus. Et inde dr̃ sublimus vel sublimis adiectiuũ. i. nobilis vel altus. Et dr̃ sublimis per contrariũ: q̄a nõ sublime ponit̃ sed a limo eleuatus est. Item cõmunius dr̃ sublimis.

Animus. ¶ Animus est equiuocũ. vñ. Est animus ratio: sapientia: vita voluntas. Est virtus: anima spes: ꝛ dispositio cura. Impetus. i. ingeniũ. proponit: consulit: audet. Cogitat insufflat: p̄concipit a q̃ futura. Animus ꝯponit̃ cũ magnus ꝛ dr̃ magnanimus a um vel magnanimis ꝛ hoc me id est imperterritus intrepidus ꝛ magnũ hñs animũ. Etiã componit̃ cũ pusillus ꝛ dr̃ pusillanimus. i. timidus: parũ hñs aĩm. Exanimus capit̃ p perterrito ꝛ etiã pro mortuo.

Colus. ¶ Colus est instrumentũ quo femine nent. Ab hoc noie colus siue ab hoc verbo colo dr̃ columen. i. fortitudo vel alacritas. Vñ venit incolum⁹ vel incolumis ꝛ hoc me. i. fortis vel alacer. Vel dr̃ incolumis s̄m antiquos ab in qđ ẽ nõ vel sine ꝛ colus q̃si sine colo. i. sine baculo vel susten...

tamēto. Et ponit̄ ibi in nō priuatiue sȝ augmētatiue vt icolūis. i. valde fortȝ nō
egens sustētamēto. ¶ Armus mi. i. humerꝰ. Itē armꝰ dr̄ brutoꝝ ꝛ humerꝰ ho- *Armus.*
minum. Vn̄. Sit armꝰ bruti: humerꝰ rōne fruentis. Unde armus sepe attribu
it hominibus. Vn̄ arma armoꝝ: qꝛ arma ponunt̄ i armis. i. in humeris. Itē inermꝰ
vl' inermis: ꝛ hoc me: q̄si nō armatꝰ. Vn̄ qdā. Nil valet in bellis vir inermis: sic
absq̄ libellis. Clericꝰ ē mutꝰ licȝ igenio sit acutꝰ: Itē ē dr̄ aiter armis ablti ca-
sus ab arma ꝛ ab armus. vn̄. Iure vacās armis: sit hō satȝ iprobꝰ i armis. Id est
qui vacat ꝛ intendit armis debet de iure esse improbus id est fortis armis id est
humeris. ¶ Baculus ē equocū. vnde Io. de gar. Pastoris regimē: demon. *Baculus*
terrena ptās. Solat̄ gaudet sustinet ꝛ comedit. Itē nota cōditiones baculi qn̄
ponit̄ pro sustētamento. vn̄. Sum decor in manibus: sustento senē. rego gressus.
Sum terror canibus: habeat me pro duce fessus: A baculus venit bacillus di-
minutiuum id est paruus baculus. vnde vsus. Unū significant baculus bachus
atq̄ bacillus. Ab hoc nomina bacillus dicitur imbecillus a um: vel imbecillis e
hoc le: quasi sine baculo ꝛ sine sustentamento virium: ꝛ est idem quod debilis vel
fragilis. ¶ Norma. id est regula. Et inde venit enormus a um vel enormis *Norma.*
et hoc me: quasi extra normam vel sine regula. s. turpis grossus ꝛ irregularis si-
ue exlex. ¶ Neruus dr̄ vinculū vel iunctura membroꝝ. Etiā ponit̄ quandoq̄ *Neruus.*
pro quodam tormento quod alio nomine dicitur cippus. eyn stock. (zylā.) ꝛ est
instrumentum quo captiuorum pedes restringunt̄: Et dr̄ cippus quasi capiens
pedes: vn̄. Neruo torqueris in cippo quando teneris. Mēbraq̄ firmentur ner-
uis quibus ossa ligantur. Item ab hoc nomine neruis inquantum coniungit os-
sa adinuicem dr̄ eneruus a um. vel potius hic ꝛ hec eneruis ꝛ hoc enerue id est
debilis effeminatus: quasi sine neruo nō habens aliquam ptātem in mēbris suis
¶ Frenum prius expositū est. Et ab eo dr̄ effrenus a um: vel hic ꝛ hec effrenis ꝛ *Frenum.*
hoc effrene. i. non frenatus dissolutus rebellis violentus ꝛ indisciplinatus.
¶ Cleo cles clere. i. gloriari vel inclinare: Inde venit cliuus cliui: ꝛ est idē qd̄
collis siue descēsus montis: in̄ decliuus a um: ꝛ hic ꝛ hec decliuis ꝛ hoc decliue *Cliuus.*
id est deorsum declinatus vel non altus. Et peliuus a um: id est declinatus ad
descensum. (Pluralem numerum) ¶ Item ista sunt nomina metallorum *Nota.*
scȝ aurū: argentū: plumbum: stannū: cuprū. calibs ꝛ ferrū. Et istis addit Isido
rus tria s. es: electrū: ꝛ auricalcū. vn̄. Nomina signari sic dico cuiusq̄ metalli.
Argentum: plumbum: stannumq̄: calibs quoq̄ cuprum. Hinc auricalcum fer-
rum: gummi simul aurū. Es et non plura lector dic esse metalla. ¶ Ferrū in-
quātum scat metallū caret plurali numero: sed aliquando reperit̄ poni pro refa- *Ferrum.*
cta ex ferro: ꝛ sic habet plēm numerum: ꝛ etiam qn̄q̄ capit̄ p pecunia: sed qn̄ est
nomē speciuocū metalli tunc caret plī numero. Sed metallum non caret et plurali
numero qa est no n̄ generale ad omnia metalla. ¶ Item autor notāret dt. raro
qꝛ aliqn̄ reperiunt̄ hec noīa predicta posita in plī nūero ꝑm artē: licet nō ꝑm vsum *Nota.*
Equor ꝛ vnda fretum. Equor patet supra. ¶ Unda ppꝛie dicit̄ aqua fluens *Unda.*
et dicit̄ ab eo is ire. Ponit̄ tn̄ generaliter p omni aqua: vt patet in multis locis
sacre scripture. ¶ Fretū id est mare: ꝛ dr̄ a feruco es ere: qꝛ feruet in sapore *Fretum*
pꝑter salsedinem. Uel quia de nocte videt̄ feruere ꝛ ardere. Uel dicit̄ a fremo
is ire: quia videt̄ fremere in tēpestatibus vt patebit infra. ¶ Mare ꝛ mel pa *Mare.*
tent supra. ¶ Later dr̄ vno mō vinū latens in vuis. Alio modo dr̄ limpha id est *Later.*
aqua latens in visceribus terre. vn̄ Grecista. Equoceq̄ later vinū ꝛ limpha vo-
cat̄. Est iccirco later vinū: qm̄ latet vis. Limpha later ideo: qm̄ terre latet an-
tris. ¶ Uinū. i. weyn. (wino) ꝛ dicit̄ vinū p ethimologiā a vitis ꝛ nascor eris ꝛ
dicit̄ vinum quasi in vite natum. Uel dicit̄ vinū a vincio is ire: quia vincit men- *Uinum*

tes hoim.s.cũ inebriant. Et a vinũ dicit villũ.i.paruũ vinũ et modici valoris.vñ Qui mihi dat villũ mala passio torqueat illum. Viuat ineternũ q dat mihi dulce phalernũ. Itẽ phalernũ dr optimũ vinũ qd crescit in campania iuxta quendam montẽ q dr phalern9: Itẽ merũ dr vinũ nõ mixtũ sed purũ.vñ9. Qd natũ est vite sic vinũ dr esse. Dr inde merũ: qa nil sit aque sibi mixtũ. ¶ Poculũ idẽ est qd potus vel vas ex quo potat.vñ9. Pocula sunt potus dicuntur pocula vasa.

Poculũ.

¶ Fons eyn born.(studnia) et dr a fundo is ere: qa fundit aqs et riuulos. Unde fontanea p codẽ. A fons dr fontanus a um.i.habitãs iuxta fontẽ: vel ptines ad fontẽ. Ĩñ fonticulus.i.paruus fons. Et fontosus a um.i.fontib9 plenus.vñ9. De mane mõtes de sero visito fontes. ¶ Flumen et fluui9 sunt synonima: et veniũt a fluo is ere: qa scant aqs fluentes.vñ9. Vinũ do docto, laicũ de flumine poto. (Lex mẽsuratis) ¶ Itẽ res mẽsurabilis dr q vendit p mensurã. Sed res pensa dr q vendit p pondus in statera vel libra. Et dr a pendo is ere: qd hz pensum in supino: et scat trutinare vel suspendere. Exñ de re mensurabili: vt medio cereuisia: oleum: lac etc. Exñ de re ponderabili: vt piper: zinziber: thus. Itẽ thus ptz s. ¶ Zinziber yngwer(ymbier) ¶ Croc9 (saffran) Cereuisia ptz s. ¶ Medo mede(miod) et ẽ potus ex aq decoct9 et melle mixt9. Lac ptz s. ¶ Oleũ et oliuũ oley. ¶ Itẽ nectar et claretũ idẽ scant.ptz s. (Hordea frumẽta.) ¶ Itẽ hordeũ ẽ qddã gen9 frumẽti frigidũ et siccũ: gersten(ieczmien) Et dicitur ab horreo es ere.i.timere. Et proprie ille horret cuius pili ex rigore rigescunt et surgunt: sic etiam hordeum horret in spicis et aristis suis. Inde horreũ eyn scheun.(gumno) et est locus in quo ponũt hordea. Vel dr hordeũ ab ordine: qa ordea quendã ordinẽ vident hre in spicis. Ĩñ ordeaceus a um.i.de ordea factũ. Vel dicit ab areo es ere.qa cito arescit: et sic scribit sine h in pncipio. ¶ Frumẽtũ dr a fruor.qa pcipuũ ẽ ad fruendũ. Vel dr a frumẽ qd est eminentior et supior pars gule siue gutturis: p quã fruimur cibis et potib9 sed rumẽ est inferior pars.vñ9. Gutturis est imũ rumen: rumẽ quoqz summũ: inde dr frumentũ qd capit qñqz p quolz semine vel blado qd hz aristas: quo fruimur p frumẽ.i. p guttur. Aliqñ frumentũ dr triticũ eo q pcipuũ est inter blada. ¶ Siligo media correpta rocke.i.(zyto) fei gl: sed siligo media pducta mas. gl scat siligineũ panẽ. Ĩñ siligineus a um.i.de siligine factus.vñ9. Si bona sit siligo fiet bonus inde siligo. ¶ Auena.haver(owies) inde auenula.i.parua auena. Et dr ab aueo es ere: qa auide et cito crescit. ¶ Triticũ.weisz(psienicza) et dr a tero is ere: qa purissime terit et tundit.inde triticeus a um.i.de tritico exñs. ¶ Faba eyn boen: et dr qsi faga a fagin grece qd est comedere latine: qa est bonus cib9 esurientiũ.vñ. Dulces esse fabas facit esuries tibi crudas. ¶ Melon .i.pepo.et est melon fruct9 arborũ vel herbarũ in Lombardia multũ sanus suaue hñs saporẽ: quo vtunt longobardi. Itẽ origo istorũ terminorũ melon et pepo est latinis satis ignota: In expõne cũ terminorũ arabicorũ dr q melon in dic est cucumer sarracenicus. ¶ Citrullus est qddã legumen(reisz) et dr citrullus qsi citrillus. Itẽ citrillus est quedã ciuitas vbi abundat hoc legumen citrullus. ¶ Far cõiter capit p farina vt dictũ ẽ. Itẽ Brito dr q far põt dici quodlibet gen9 leguminis: cui9 qna sunt maiora granis tritici: et ponit sepe p tritico. Sed Huguitio vult q est speciale legumen.s.spelta. ¶ P isa vel pisum ptz infra. ¶ Lupinus est quedã herba cui9 folia(dũ lupus gradit sup ea) sonũ faciunt et lupũ terrent et fugant. Itẽ dr etiã lupinus a um adiectiue.i.silis lupo in vberibus vel de lupo exñs.vñ9. Mobile vel fixũ nos dicim9 esse lupinũ. Mobile conformat lupo.semen reliquũ dat. ¶ Acies tria st. Pmo st dispõnem turbe ad bellandũ ordinate: ita q in anteriori pte turbe ponat vn9 hõ.tũc duo tũc tres.

Fons. Flumen. Nota. Zinziber. Hordeũ. Frumẽtũ Siligo Auena. Triticum Faba Melon. Citrull9. Far. Lupinus Acies.

---

etc. et sic illa anterior et acutior pa…
siue cultri. Tertio ẽ subtilitas vi…
mis bellatur acies: scindit specu…
cellus ẽ paruus ocul9. Vñ in au…
¶ Facies ei.i.vultus.angesich…
onẽ pmanẽtẽ et imutabilẽ: sz vul…
vñ. Est facies testis quales intr…
(Nescio telluris) ¶ Tell9 ẽ…
are: qa tollerat.i.sustentat omi…
¶ Humus dr terra hũida et aqu…
a tero: qa terit pedibus: vt pat…
dr humo as are: et ponit p sepel…
vbũ.vñ. Me terret q humor: s…
est: et dr a ge grece qd ẽ terra la…
frostich.(mrozny) Vñ qñ ẽ ge…
rine et veit ab hoc vbo adoro as…
¶ Item Ador est nomẽ neutr…
les sibi inuicẽ repugnãtes.g op…
ma regula est. q nomia termia…
lã regulã (Format oris retho…
est. q nomia termiata in or veni…
color coloris.odor odoris.ergo…
corripere o in gtõ.et qa venit a…
it simul et semel habere oris cor…
sit ador geminis indeclinabile…
uiari. Sed cũ descendit a vbo…
Sic o produci: sic debeat o bre…
¶ Aptota neutra tene.
¶ Querit.quot sunt forme c…
Diptota: Triptota: Tetrapto…
ta forma.ẽ que nõ hz nisi vnã te…
protos casus qsi sine casu: vt p…
natides: et põt flecti p oẽs casu…
flectere voces. Que monapt…
vnum: ptotos casus quasi vna…
¶ Dyptota forma est: q hz…
a dya qd ẽ duo: et ptotos casus…
nisi forte i abltõ: et tabi tabo.…
les vt scamnũ templũ. Et d…
qtuor terminationes casual…
¶ Pentaptota forma est: q…
a penta qd ẽ qnqz. ¶ Hexapt…
Et dr ab hex quod est sex: et p…
¶ Itẽ nomen aptote fore c…
variat p diuersos casus: et sic…
et hoc cõmuniter tenet in vsu:…
bile quin habeat plures casu…
ribus casibus. ¶ Pus no…
dit homine putridũ. Sed pu…
et mundum custodiat.vñ. P…

rc. ꝛ sicilla anterioꝛ ꝛ acutioꝛ pars turbe dꝛ acies. Scdo dr anterioꝛ ps gladij siue cultri. Tertio ē subtilitas visus in oculo ad speculandū. vñ Io. de gar. Ar mis bellatur acies: scindit speculaṫ. Itē ē acies belli: cultelli: visus ocelli: itē o cellus ē paruus ocul⁹. Uñ in auroꝛa. Sponsa columbinis sine felle petiṫ ocellis.

Facies.

℄ Facies ei. i. vultus. angesicht (oblycze) ſʒ dr̄ nt: q̄a facies impoꝛtat dispositi onē pmanētē ꝛ imutabilē: ſʒ vultus ipoꝛtat dispositionē accidentalē ꝛ trāseūtē. vñ. Est facies testis quales intrinsec⁹ estis. Uultu talis eris q̄lis mente geris.

Tellus.

(Nescio telluris) ℄ Tell⁹ ē terra frugifera q̄ coliṫ ꝛ araṫ: ꝛ dr̄ a tollero as are: q̄a tollerat. i. sustentat om̄ia grana. Uel dr̄ a tollo is ere: q̄a tollit se in altū. Itē terra dꝛ

Humus.

℄ Humus dꝛ terra hūida ꝛ aquosa nō frugifera: q̄a sub aq̄s sita ē. (Et q̄ dant tellus) itē ab hoc noīe hum⁹ a tero: q̄a teriṫ pedibus: vt patuit ibi. Et dr̄nt humoꝛ nom̄ ꝛ hūoꝛ dꝛ humo as are: ꝛ poniṫ p sepelire. i. humo tegere. Et dr̄nt humoꝛ nom̄ ꝛ hūoꝛ

Gelu.

℄ Gelu ē expositū hōū. vñ. Me terret ꝙ humoꝛ: sed nō ꝙ me madet humoꝛ. Ipñ gelidus: est: ꝛ dꝛ a ge grece qd̄ ē terra latine: ꝛ ligo as are. q̄si ligās terrā. vñ q̄ñ ē gelu tūc dr̄ aura ē gelida.

Ador.

℄ Ador. i. pīguedo fa frostich. (mroꝛny) Uñ q̄ñ ē gelu tūc dr̄ aura ē gelida. hostia sub cui⁹ spē adoraṫ chr̄us rine ꝛ veīt ab hoc v̄bo adoꝛo as are: q̄a ex eo fit hostia sub cui⁹ spē adoraṫ chr̄us

℄ Item Ador est nomē neutri indeclinabile. pp̄ter duas regulas grāmatica les sibijnuicē repugnātes. ḡ opoꝛtet ꝙ vna cedat alteri vel ꝙ ambe casient. Pri ma regula est. ꝙ nomīa termīa in oꝛ neutri generis habēt oꝛis curtā in gtō per il lā regulā (Format oꝛis rethoꝛ: memoꝛ arboꝛ. neutraꝙ castoꝛ.) Secūda regula est. ꝙ nomīa termīata in oꝛ venīētia a v̄bis termīatis in oꝛo pducunt o in gtō. vt coloꝛ coloꝛis. odoꝛ odoꝛis. ergo hoc nomē odoꝛ (quia ē neutri generis) deberet corripere o in gtō. ꝛ q̄a venit a verbo in oꝛo deberet pducere o sed quia nō potu it simul ꝛ semel habere oꝛis coꝛreptā ꝛ pductā ergo mā sit ideclinabile. vñ Mā sit adoꝛ geminis indeclinabile causis. Quodlibet oꝛ neutrū sibi postulat oꝛ bre uiari. Sed cū descendit a v̄bo qd̄ fit in oꝛo. Productā petit o sicut testaṫ adoꝛo. Sic o produci: sic debeat o breuiari. Sed quia non potuit indeclinabile mansit.

Septē for me casua les.

℄ Aptota neutra tene.

℄ Queriṫ. quoꝛ sunt foꝛme casuales? Dōm ꝙ septē. s. Aptota. Monaptota. Diptota: Triptota: Tetraptota: Penthaptota ꝛ Hexaptota.

aptota foꝛ ma.

℄ Itē Apto ta foꝛma. ē que nō hʒ nisi vnā terminationē ꝛ vnū casum. Et dr̄ ab a qd̄ est sine: ꝛ protos casus q̄si sine casu: vt pus. Sed monaptota foꝛma est q̄ hʒ nisi vnā termi natiōeʒ: ꝛ pōt flecti p oēs casus: vt neꝙ phas nephas. vñ. Aptota nō pōt p casus flectere voces. Que monaptota sunt p casus flectere pñt. Et dr̄ a monos qd̄ ē vnum: protos casus quasi vnam habens terminationem casualem:

Monap tota.

Dyptota

℄ Dyptota foꝛma est: q̄ hʒ duas termīationes casuales: vt foꝛs ꝛ thabi. Et dꝛ a dya qd̄ ē duo: ꝛ protos casus q̄si duos hñs casus: q̄a foꝛs nō hʒ aliquē obliquū nisi foꝛte ī abltō: ꝛ tabi tabo.

Triptota. Tetrapto. pētaptot. hexaptot.

℄ Triptota foꝛ a est: q̄ hʒ tres terminatiōes casua les: vt scamnū templū. Et dꝛ a tris qd̄ est tres. ℄ Tetraptota foꝛ a est: q̄ hʒ q̄ttuoꝛ terminationes casuales: vt fides spes. Et dr̄ a tetras quod est q̄ttuoꝛ.

℄ Penthaptota foꝛ a est: q̄ hʒ q̄nq̄ terminationes casuales: vt dñs. Et dicit a pētha qd̄ ē q̄nq̄. ℄ Hexaptota foꝛma ē: q̄ hʒ sex termīatiōes casuales: vt vn⁹. Et dr̄ ab hex quod est sex: ꝛ protos casus q̄si sex hñs terminatiōes casuales.

Nota.

℄ Itē nomen aptote foꝛe capiṫ aliq̄ñ large: s. p illo quod sub vna terminatiōe variaṫ p diuersos casus: ꝛ sic nomē aptote ꝛ nomen monaptote foꝛme coīncidūt ꝛ hoc cōmūiter teneṫ in vsu: q̄a rarissime inueniṫ aliquod nom̄ adeo indeclina bile quin habeat plures casus sub vna termīatiōe: q̄a hoc nom̄ pus repiṫ in plu ribus casibus.

Pus.

℄ Pus nomen indeclinabile ē putredo vel infirmitas q̄ red dit hominē putridū. Sed pus puris declinabile diciṫ custodia: eo quod purum ꝛ mundum custodiat. vñ. Pus p putredo non declinabile credo. Sʒ declinatur

Fas. Ir. Pir. Fors

custodia qñ vocat. ¶ Fas.i.licitū: ꝛ venit a facio facis. Jñ ꝑ compositionē dr̄
nephas.vñ. Scādala ferre nephas: bona ſꝫ tibi dicere ſit phas. ¶ Ir dr̄ palma
man⁹: ſꝫ pir dr̄ ignis.vñ. Si pir ponis in ir: pir ī ir: nō ir ṽrit ī pir. Jtē. Si pir po
nis in ir: pir in ir: qa pforat ir pir. Fors ē nom̄ femi. gn̄. ꝛ hꝫ solū vnū obliquū. ſcꝫ.
forte in abltō: ꝛ capit qñqꝫ ꝑ fortuna: ꝛ ſic reperit positū ꝑ aduerbio euentus.
Aliqñ capit ꝑ ꝓuidentia diuina: vt in isto metro. Debile vel forte nil patratur
niſi forte. J d eſt nihil impetrat nec debile: nec forte ſine ꝓuidentia diuina.

Thabes.

¶ Thabes nō ē nom̄ heteroclitū: qa declinat ꝑ oēs caſus: ꝛ ponit hic solum ad
dr̄am huius nois tabi gtī caſus qd̄ solū hꝫ dtm̄ ꝛ abltm̄ in o: vt tabo: ꝛ ſcant idē
ꝙ tabes: quidā tm̄ faciūt dr̄am.vñ. Tabes putredo ſtillās de corpe viuo. Corpe
nō viuo ſtillat tibi qꝫ tabo: ſed illa dr̄a nō ſeruat: ſꝫ capit vnū ꝑ reliquo indr̄nter
et ambo veniūt a tabeo es ere.i.putreſcere. Et dr̄nt tabes nom̄ ꝛ tabes ṽbum
a tabo nom̄ ꝛ dabo ṽbum.vñ. Uñ ſuperbe tabes cū ſis niſi putrida tabes. Mu

Notandū

nera plura dabo fac ꝙ viuā ſine tabo. ¶ Notandū ē hic diligēter: ꝙ ſex mōis
noīa deficiūt in terminationibus: ꝛ pmo ex caſu.i. propter cōcidentiam vocis: ꝙ
fas nō habet facis: qa coincidere cum hoc ṽbo facio qd̄ hꝫ facis in ſcda perſona.
Scdo ꝓpter repugnantiā duarū regularū ad inuicē ſicut hoc nomen ador vt dī
ctum eſt. Tertio ꝓpter repugnantiam ſoni: ergo curſor non format de ſe nomen
verbale in x: quia repugnat in ſono ꝙ diceremus currix. Quarto ex natura: ſic
hec noīa duo tria ꝛ qttuor: q̄ ex natura carēt ſingulari numero: ꝛ noīa ꝓpria
ex natura carēt plī numero. Quinto ad euitandum cacephaton id eſt malum ſo
num: ſicut arduus nō pōt habere arduior in ꝯpatiuo ꝓpter malum ſonū. Sexto
ex vſu: ſicut nomina immediate in textu poſita: ꝛ plā alia carēt plī nūero ex vſu
nō tm̄ ex arte.vñ. Caſus norma ſonus natura cacephaton vſus. He ſunt ſex cau
ſe cur vox deſiſtit ab eſſe. ¶ Ylia ſunt inteſtina rotunda circa renes. et dr̄ ab

Ylia.

ylos grece qd̄ eſt obuoluere latine: qa ibi nos obuoluimus. Jtē reperit aliqñ
yle yles in ſingulari nūero: ꝛ tūc ſcat materiā primā: q̄ obuoluit de vna forma i
aliam. Et qa materia pma nō ē cognoſcibilis ꝑ ſe: ſed ſolū in ordine ad formam
ideo ponit quidā hos ṽſus. Dicere quid ſit yle nō eſt multum puerile. Jmo ſub
tile dicere qd ſit yle. ¶ Jtē ylus eſt ꝓpriū nom̄ cuiuſdam regis troianorū a
quo ciuitas troiana prius dicta fuit ylium ylij.vñ Hugꝫ. yle ſub eſt cūctis: ylus
rex: hilla cibus ſit. Eſt ylium ciuitas: ylia ſunt hominū. itē yle yles ſm grecos in
terpretat ſilua latine: quidā enī vocant materiā primam ſiluam: qa ſicut ſilua eſt
pncipium multorū edificiorum ſic materia prima eſt principiū oīm elementorū et
elementatorꝫ. Jtē ab yle inqtum ſcat materiā primā dr̄ elementū qñ ylementū
qa ex yle.i.ex materia prima ꝓducta ſunt qttuor elemēta: ꝛ ex qttuor elementis

Menia

oīa elementa ꝓducunt. ¶ Menia meniū menibus ſunt ꝓprie muri ciuitatis.
Et dicit a munio is ire.i.defendere: qa menia defendūt ciuitatē ab hoſtib⁹. Et

Manes, Tenebre,

cōiter dicunt menia ſuperiores partes muri. ¶ Manes ꝛ penates patent ſ.
¶ Tenebre arū.i.ꝑuatio luminis vel aer nō illumiatus: aptus tm̄ illumiari. Et
inuenit tenebra in ſrī nūero ſm artē. Et dicit tenebre vel tenebra qñ tenēs vm

Exta,

brā. ¶ Exta extorū dicunt inteſtina a verbo exto as are.i. eſſe: qa animal ſine
extis nequit eſſe. Uel dr̄ ab exire: qa ꝑ exta exeūt egeſtiones.vñ. Unguibus ac
cedit miluus ꝛ exta rapit. Jtem in feria ſexta vita bouis ꝛ ſuis exta id eſt i feria

Arma,

ſexta debes vitare exta bouis ꝛ ſuis.i.porci: ¶ Arma orū. wappen. (zbroya) ꝛ
dr̄ ab armus mi.i.humerus: qa arma pcipue portantur in humeris. Jñ armo as
are id eſt arma induere. Et nota dr̄am inter arma nomē ꝛ arma ṽbum impatiui

Insidie.

modi.vñ⁹. Accipias arma. ſic te velociter arma. Jnſidie arum. gramſchafft. ꝛ

De nomibus

dicunt iſidie expectatiōes occult
inſidias ponere. Jñ inſidior aris.
arto as are: qa artant ad inuicē ꝑ
vide ſ. ¶ Spōſalia dicunt don
venit a ṽbo ſpondeo es ere. quod
lia. ¶ Diuitie arū.i.opes. reic
gregat abſqꝫ labore. Nō tenet ab
pleni ſꝑ ſunt mentꝫ egeni. ¶ N
ere. Et diffinit ſic. Nuptie ſunt l
rentiū ſub ſpe prolis generāde.
ꝑ aliquod tpus ſub ſpe pacis ꝓcu
Et inficie dicunt negatiōes paci
tas pacificandi. Si perſtant: ſi no
dicitur a verbo deponentali min
gregem.vñ ṽſus. Dum grex mi
nis compulſat ſibi bombis. ¶
ꝙ iſtis nominibus. ſ. ne cis pcis
quis ſm vſum careant. ¶ Jt
dex necis.i.mors. ¶ Jtē a ṽb
pacr pcis.i.oratio. Jtem a verbo
dapſilis: ꝛ dr̄ ille qui libenter dat
res tua poſtulat eſto. ¶ Jtē
Jnde viciſſim id eſt alternatim v
vices alterius gerit. Jtē plu
ratus: vicepaſtor: vicecomes: vi
natio. Jnde viciſſitudinarius id
¶ Uis eſt nomē femi generis
hanc vim: abltō ab hac vi. Et pl
bus: actō has vires: vtō o vires
clinatur tpe Alexandri: ꝛ ꝙuis
vocalem deriuationem ab hoc
ſcationē: qa tripliciter nomen p
ſm vocem tm̄: vt opes hꝫ in ſri
uis. Tertio voce ꝛ ſcatione ſimu
ꝑuatio vel dat vtrunqꝫ. Sed hu
res eſt nomen pluralis numeri
Etiam dicit ꝙ hoc nomen vis
ꝛ abltō hꝫ vi: ꝛ in actō vim.vñ⁹
quarto dat: quinto vis: dic vi q
Jtem quidam dicunt ꝙ Alexan
tribus caſibus: ſed vult ꝙ ſub
net: ꝛ hoc cōmūiter tenet. tm̄ te
arte ꝑcedentē. ¶ Jtē plus i
gtō. ſed in plī nūero eſt gnīs oī
vt ntō hoc plus: gtō huius plu
plures et hec plura: gtō horū
et has plures ꝛ hec plura ꝛc.
in ntō actō ꝛ vtō ſingularis nu
tam in ſingulari ꝙ in plurali n

dicunt̄ isidie expectatiões occulte ad decipiendū. Et veit a v̄bo isidco es ere .i. insidias ponere. Vn̄ insidior aris .i. insidere. ¶ Artus artuū dicunt̄ membra ab arto as are: q̄a artant̄ ad inuicē ꝑ neruos: sed hoc noīe vtimur sepe in p̄ri nūero vide s̄. ¶ Spōsalia dicunt̄ dona q̄ sponsus dat sponse in signū matrimonij: et venit a v̄bo spondeo es ere. quod s̄cat ꝓmittere. Itē dotaliciū idē ē q̄ð sponsalia. ¶ Diuitie arū .i. opes. reichtum. (bogacztwa) vn̄. Diues diuitias nō cōgregat absq̄ labore. Nō tenet absq̄ metu: nec ꝑdet absq̄ dolore. Itē diuitijs pleni s̄ꝑ sunt ment̄ egeni. ¶ Nuptie arū. hochtzeit. (gody). ꝛ dicit̄ a nubo is ere. Et diffinit̄ sic. Nuptie sunt legitima copula duorū eiusdē nature sexu differentiū sub spe prolis generāde. Inducie arū .i. treuge. fristage. q̄. s. ordināt̄ ꝑ aliquod tꝑus sub spe pacis ꝓcurande: ꝛ q̄n nō ꝓcurat̄ pax tūc dicunt̄ inficie. Et inficie dicunt̄ negatiōes pacis siue mēdacia. vn̄. Dicim⁹ inducias fore metas pacificandi. Si perstant: si non dicimus inficias. Mine arum. drezwort. et dicitur a verbo deponentali minor aris. Sed mino as are s̄cat ante se ducere gregem. vn̄ v̄sus. Dum grex minat̄: lupus ille dente minat̄. Item qui morit̄ minis compulsat̄ sibi bombis. ¶ Cornu: gelu: ꝛ veru patēt s̄. ¶ Notandum q̄ istis nominibus .s. necis p̄cis ꝛc. nō repugnat habere n̄tm̄ ꝛ vtm̄ scd̄m artem quis s̄m vsum careant. ¶ Itē a v̄bo neco as are. (q̄ð s̄cat occidere.) venit hec nex necis .i. mors. ¶ Itē a v̄bo deponētali p̄cor aris (q̄ð s̄cat rogare) venit hec prex p̄cis .i. oratio. Item a verbo do das dare venit daps dapis id est cibus inde dapsilis: ꝛ dr̄ ille qui libenter dat dapes. Unde Catho. Dapsilis interdum dū res tua postulat esto. ¶ Itē a vinco is ere dicitur vix vicis id est alternatio. Inde vicissim id est alternatim vel successiue. Inde etiā vicarius: ꝛ dr̄ ille qui vices alterius gerit. Itē plura sunt ꝯposita de illo nomīe vix vicis: vt vice curatus: vicepastor: vicecomes: vicedn̄s. Itē a vice dicit̄ vicissitudo id est alternatio. Inde vicissitudinarius id est vicem p̄bēs vel vicem alterius gerens. ¶ Vis est nomē femī generis ꝛ declinat̄ sic s̄m Alexandrum. N̄tō hec vis actō hanc vim: ablt̄ō ab hac vi. Et pl̄r N̄tō he vires: gtō harum virium: dtō his viribus: actō has vires: vtō o vires abltō ab his viribus. Item hoc nomen vis sic declinatur tꝑe Alexandri: ꝛ q̄uis vires pluralis nūeri: nō format̄ regl̄ariter ꝛ s̄m vocalem deriuationem ab hoc nomine vis: tn̄ format̄ irregulariter ab eo et s̄m s̄catione: q̄a tripliciter nomen pluralis numeri dr̄ hr̄e singl̄arē numerū. Primo s̄m vocem tm̄: vt opes h̄ȝ in s̄ri numero ops. Scd̄o s̄catione tantum. vt vires h̄ȝ vis. Tertio voce ꝛ s̄catione simul: vt patres h̄ȝ pater. vnde. Dat nox plurale figuratio vel dat vtrunq̄. Sed huguicio cesariensis id est Priscianus dicit q̄ vires est nomen pluralis numeri indeclinabile per omnes casus carens s̄ri nūero. Etiam dicit q̄ hoc nomen vis declinat̄ in singulari numero ꝑ oēs casus ꝛ i dtō ꝛ abltō h̄ȝ vi: ꝛ in actō vim. vn̄⁹. Recto dic hec vis huius vis: vic̄ datiuo. Vim quarto dat: quinto vis: dic vi q̄ȝ sexto. Vis in plurali quarto: sed ceteratollo. Item quidam dicunt q̄ Alexander non vult in textu q̄ vis solum declinetur in tribus casibus: sed vult q̄ sub tribus terminationibus per omnes casus declinet̄: ꝛ hoc cōmūiter tenet̄. tn̄ textus nō videt̄ sic sonare ꝓpter regulā immediate p̄cedentē. ¶ Itē plus in singulari numero est gl̄. neutri ꝛ habet pluris i gtō. sed in pl̄i nūero est gn̄is oīs: ꝛ declinat̄ ꝑ oēs casus. Exemplū in singulari: vt ntō hoc plus: gtō huius pluris: actō hoc plus: vtō o plus. Et pl̄r ntō hij ꝛ he plures et hec plura: gtō horū ꝛ harū et horū plurium: dtō his pluribus: actō hos et has plures ꝛ hec plura ꝛc. Dicunt tamen Huguitio ꝛ Petrus helie q̄ plus in ntō actō ꝛ vtō singularis numeri est gn̄is neutri: sed in omnibus alijs casibus tam in singulari q̄ in plurali numero est gl̄ oīs: et hoc est in vsu n̄ro cōmuniter

Artus. Spōsalia Diuitie. Nuptie Inducie. Mine. Notandū Precis. Dapis Vicis. Vis quō declinat̄. Pl⁹ quō declinat̄.

vsitatiū. vnd'. Cū p tres casus neutrū gen' obtineat plus. Casib' in reliqs obti-
net oē genus. Et dr in ablrō singulari plure vel pluri.

.s. nomina qsitiua sunt. distributiua sunt. relatiua sunt. negatiua sunt.

Que q̄rt q̄ distribuūt refertq; negātq;.

.s. noia. caruerunt. .i. vtō:

Incidēs. **Infinita q; casu caruere vocante.**

Dicit q noia qsitiua: distributiua. relatiua: negatiua infinita carēt vtō. De q-
sitiuis: vt qs vter: de distributiuis: vt alius alter. de relatiuis: vt qui q qd. de ne-
gatiuis vt nullus neuter. De infinitiuis vt aliquis quicunq; non homo.

distributiuū est pprium oes collectiuū est hoc nomē

Distribuit si vim tribuas & colligit oīs.

collectiuū est locatum non distributiue.

Colligit īprope positū nō distribuēdo.

Dicit q hoc nomen omnis aliqn est distributiuū & aliqn collectiuū. Et est
distributiuū si pprie ponat. .s. distribuēdo terminū sequentē: vt oēs apostoli fue-
runt martyrizati: q2 ille termin' apostoli distribuit p singulis aplis q2 bn seqt
q petr' fuit martyrisat' &c. Et est collectiuū qn ponit impropie. .s. nō distribue-
endo terminū sequentem. vt omnes apli fuerunt duodecim: q2 ibi nō distribuit
illum terminū apostoli: sed colligit: quia nō sequitur omnes apostoli dei fuerūt
duodecim: ergo petrus fuit duodecim. &c.

pronominibus demptis .i. in vtō pones

Quattuor except[?] pnoia nulla vocabl

ista pronomina. habuerunt vtōs casus.

Tu meus & nr̄ nr̄as habuere vocantes

Dicit q nulla pnoia hn̄t vtm̄ exceptis q̄ttuor. .s. tu meus nr̄ & nostras.

in plurali nūero hoc nomen

Tres in plurali casus os oris omittit.

illa nomina .s. os oris

Es far ius thus rus illi sociare solem'.

Dicit q ista nomina in textu posita carent tribus casibus in plurali numero
scilicet genitiuo datiuo & ablatiuo.

.s. in ncōbri cupidus diuitias auxilium

De hete-
roclitis si-
gnificati-
one. **Terra fit ops, et auarus opes et opem petit eger**

Dicit q ops in acō singulari est idem quod terra: & in actō singlari est idem
quod auxilium: sed opes in plurali fcat diuitias.

in gtō in gtō congruit

Lēs lendis capiti. lens lētis cōuenit ori

Dicit q hoc nomē lens qn hz lendis in gtō conuenit capiti. i. fcat fetū serptu-
pedis. sed qn hz lentis in gtō cōuenit ori. i. fcat quoddā genus leguminis.

.i.cōe genus hoc nomen femi gꝫ illa duo nomina .s.etiā ē gꝫ cōis.
Hic dat et hec hospes, hec hospita sospita sospes,
¶ Dicit ꝙ ista duo nomina scꝫ hospes ꝛ sospes sunt gn̄is communis: sed hospita ꝛ sospita sunt generis feminini.

hoc nomen vespe vespa vesperū vltima.
Vesper re ra rum pars est extrema diei
.s.extrema pars .i.suū finē duratio.
Noctis vel mōdi vesperqꝫ suū tenet etas
.i.quamlibet durationem iuenio hoc nomen. ꝑcare.
Quālibet etatē mōdi lego vesper habere
hoc nomen .s.serotina .i.vespi ꝑcat
Vespus ē stella. ri solꝰ dat tibi psalmos.
vespertinum vespe vesparꝝ.
Officiū tibi re ra rum totaliter implet.
vespi vesporꝝ ꝑcat cantū vspe vesparū ꝑcat pulsationem. campanarū.
Ri rorū cātāt. re rarū tympana pulsant.
¶ Dicit ꝙ hoc nomen vesper est idē qd̄ vespere indeclinabile: ꝛ vespa vespere ꝛ vesperorꝝ vespi: est extrema pars diei noctis ꝛ mundi: ꝛ ꝑt finē cuiuslibet etatis mūdi. Et hoc nomē vespus ē qdā stella q̄ alio noīe dr̄ hespus: Et vespi vesperorū ꝑcat psalmos q̄ cantant̄ in vespis: Sed vespe vesperarū ꝑcat totū officiū vespertinum. Et addit autor vlterius ꝙ vespi vesperorum significat cantū in vesperis. sed vespere vesperarum significat pulsationem tympanarꝝ ꝛ campanarū.

.s.mus .s.argillosa quedā herba.
Glis animal glis terra tenax glis lappa vocatur,
.s.qn̄ ꝑcat aial in gtō id est terra .s.lappa.
Ris ꝑmū. glitis tenet altera. t̄tia glissis.
¶ Dicit ꝙ hoc nom̄ glis gliris ꝑt aial: glis glitis ꝑt terrā tenacē ꝛ glis glissis ꝑt lappam.

hoc nomen in gtō deprehendit auis.i.in rete
Cassis idis galea capit̄ fera casse retenta
¶ Dicit ꝙ cassis qn̄ hꝫ cassidis in gtō: tunc est idem quod galea sed qn̄ habet cassis in gtō: tunc est idem quod rete siue laqueus quo capiuntur fere:

in mas. gn̄e in neutro gn̄e in feio gn̄e in neutro gn̄e.
Tignus vel tignū declines pisaqꝫ pisum
¶ Dicit ꝙ possumus dicere hic tignus vel hoc tignum: hec pisa: vel hoc pisum.

in mas. gn̄e in neutro gn̄e in mas. gn̄e in neutro gn̄e.
Cornꝰ vl' cornu dices tonitrꝰ tonitruue

¶ Dicit ꝙ possumus dicere cornus corni: vel hoc cornu indeclinabile. Et hic tonitrus us ui: vel hoc tonitru indeclinabile.

mas. gñis — in gtō — neutri gñ — in gtō — adiungi

Est glomus atq̃ glōi vult hoc glōeris sibi subdi

Dicit ꝙ possumꝰ dicere hic glomus glomi: vel hoc glomus glomeris:

illa duo nomina — mas. gñ — .s. genus — assimilari

De decli natōe illorū nominū ambo duo

Ambo duoq̃ mari neutrū faciūt silari

similis — ntō — vtūs — seruat — casus

Par primo quītus ortūq̃ tenet gtūs

pro duorum — .s. generi — talis figura

Sepe duū dabimꝰ neutro si sincopa fiet

cū dtō — abltūs — adiungimus

Cū terno sextꝰ facit obus ⁊ os sociamꝰ

actō — genus — facies — sicut — ntm̄

Quarto. sꝫ neutrū fo͛abis i o q̄si primū

.i. omnino — feminī genus — declinat̄ — ad modū — illiꝰ nois plīs nūeri

Prorsus femineū dat̄ ad morē dn̄arum

ambo duo quomodo declinant̄

¶ Dicit ꝙ hec duo nomīa .s. ambo ⁊ duo faciūt neutrū similari mas. gñi in ntō. Et qntꝰ .i. vtūs ē siłis ntō. Et gtūs hꝫ orū vt āborū duorū: tn̄ sepe dicimꝰ in neutro gñe duū ꝓ duoꝝ ꝑ sincopā. Et dtūs ⁊ abltūs faciūt obus. vt ābobus duobꝰ tā in mas. gñe ꝙ̄ in neutro. Actūs hꝫ os in mas. gñe. vt ambos duos. Et ī neutro gñe hꝫ o vt ambo duo. Et in feīo gñe declinat̄ omnino sicut hoc nomē plīs numeri pme declinatōis due duarū.

Nota.

¶ Itē oīa ꝓnoīa carent vtō pter q̄ttuor. q̄ sunt tu meus nr̄ ⁊ nr̄as. Et ratio est: q̄a nullū ꝓnōn ꝑt rem ad quā sermo dirigitur pter q̄ttuor. Itē hec noīa es far os oīs patēt ṡ.

Ius

¶ Ius est equocū ad triavñꝰ. Ius aqua: ius rectū: ius ḋr esse ptās. Pmo capit̄ ꝓ aqua mixta pinguedine vel speciebꝰ vel aceto. sicut est brodiū bullitū hmōi. vñꝰ. Ut facias offas de iure meo tibi do fas. Scdo capitur ꝓ recto. ⁊ sic est dr̄a inter ius ⁊ fas. vñꝰ. Ius lex humana: fas lex diuina vocat̄: sicut transire ꝑ agrū alienū ius est: fas aūt nō est. Tertio ius ꝑcat ptātem quā hꝫ iudex.

Thus.

¶ Thus ḋr arbor quedā vel gummi siue fructus arboris q̄ cremat̄ in sacrificijs: sicut antiq̄tus cremabant̄ bestie. vnde Thoto. Thure deū placa vitulū sine crescat aratro. Item. Arboris est hec thus: sed gummi ḋr hoc thus.

Rus

¶ Rus est terra campestris ⁊ inculta. Vn̄ ruralis .i. ad rus ꝑtinens. Itē rusticulū .i. paruū rus. Et rusticus ḋr e sse q̄ morat̄ in rure vel q̄ colit rus. vñꝰ. rusticus a rure: q̄m rus est sibi cure. Uillicus a villa: q̄a res disponit in illa.

Ops

¶ Ops .i. terra vel dea terre: q̄ alio noīe ḋr ceres. Sed opis opi nomen defectiuū carēs ntō ⁊ vtō sīn ꝑt auxiliū. Sed opes est nomē defectiuū carēs sīn nūero. vñꝰ. Querit paup opem: q̄rit auarus opes. Itē ops antiq̄tus dicebat̄ oīs gñ .i. diues siue opulentus: inde inops .i. paup.

Nota.

¶ Itē hec vocabula sospes ⁊ hospes patēt ṡ. inde sospita ⁊c. in sīn nūero ē gñ feī. ⁊ in plī nūero est gñ neutri: ⁊ solū declinabile in ntō actō ⁊ vtō pluralibꝰ .s. sospita. Idē ḋr de hoc noīe hospita ⁊c.

Macrocosmus

¶ Macrocosmꝰ .i. maior mūdus. Et ḋr a macron vł macros

i.longū ⁊ cosmos mūdus: q̄si maior mūdus. vñ Grec. Sed signa nōm maiorē ꝑ
macrocosmū. Itē macrocosmꝰ septē h͡z etates. Pr̄ia incepit ab Adā: ⁊ durauit
vsq̄ ad Noe. Scd̄a incepit a Noe ⁊ durauit vsq̄ ad abraā. Tertia ab abraā vsq̄
ad dauid regē. Quarta ab dauid rege vsq̄ ad trāsmigrationē babilonis: qñ. s.
regressi sunt hebrei ex captiuitate. Quinta a transmigratiōe vsq̄ ad natiuitatē
chr̄i. Sexta īcepit a natiuitate chr̄i: ⁊ durabit vsq̄ ad diē iudicij. Septia īcipit
a requie sctōꝝ pꝰ iudiciū: ⁊ durabit ineternū: cuiꝰ fulgorē nulla vespa finire p̄t.
vñꝰ. Incipiens ab adā q̄ for abit deꝰ etas. Ad noe transiuit p̄mā seq̄ns abraā q̄
Ad dauid extendit se tertia: q̄rta sed inde. Ad transmigrantes in babilone fuit:
Quinta parat cursum venientis Chr̄i ad ortū. Ad finē mūdi currere sexta parat.
Claudit requie sctōꝝ septima: cuius Claudere fulgorē vespe nulla p̄t. Sil̄r se-
ptē dicunt eē etates in microcosmo. i. in hoīe q̄ d͡r minor mūdus. Et d͡r a micron
qd̄ ē breue vel minor. ⁊ cosmos mūdus: q̄si minor mūdus. Pr̄ia etas hoīs d͡r infan-
tia: ⁊ durat vsq̄ ad septimū annū. Scd̄a durat a septio āno vsq̄ ad decimū q̄rtū
annū: ⁊ dicit pueritia. Tertia durat a. xiiij. āno vsq̄ ad. xxviij. annū: ⁊ d͡r adole-
scentia. Quarta durat a xxviij. āno vsq̄ ad. xl. annū: ⁊ dicit iuuentus. Quīta du
rat a. xl. āno vsq̄ ad. lx. annū: ⁊ d͡r virilitas. Sexta durat a lx āno vsq̄ ad lxxviij
annū. ⁊ d͡r senecta vel senectus. Septia durare p̄t vsq̄ ad. c. annū: sed sepe finit
citius ⁊ d͡r decrepitus. vñꝰ. Infans: inde puer: adolescēs: post iuuenis vir. Dī
inde senex: postea decrepitus. ¶ Itē infans d͡r q̄si nō fans: q͡a puer añ septi- **Infans.**
mū annū nō ꝑfecte ⁊ distincte loq̄t. ¶ Puer q̄si purꝰ aer: vel d͡r a puros grece **Puer.**
qd̄ ē verberare latine: q͡a pueri sine vberibus nō volūt ꝓficere in scientijs ⁊ mo
ribus. ¶ Adolescens d͡r ab adolere. i. crescere. Uel d͡r ab adolos grece qd̄ est **adolescēs**
seruire latine: q͡a etas adolescentie apta est ad seruiendū. ¶ Iuuenis dicit **Iuuenis**
a vbo iuuo as are: q͡a iuuenis p̄t multis dare opem ⁊ auxiliū: vel d͡r a vbo im-
personali iuuat. i. delectat: q͡a lasciua ⁊ petulās iuuētus delectationē h͡z maxie
in ludis ⁊ silibus vanitatibus. ¶ Uir d͡r a vireo es ere: q͡a hoīes ad virilitatē **Uir.**
deuenīētes dn̄t virere vtutibus. ¶ Senex d͡r a vbo seneo es ere. i. senescere. **Senex**
Uel d͡r senex a nūero senario. q͡a sexies decē sunt sexaginta: ⁊ in sexagesimo āno
incipit etas senectutis: ⁊ sic hō sexagenarius dicit senex. ¶ Decrepitus. i. **Decrepi.**
valde senex: ⁊ dicit q̄si deorsum a crepore. Crepor eīm est idē qd̄ sonitus vel leua
tio. q͡a decrepitus deficit in sonitu. i. oris: q͡a imperfectā vocē facit in ꝓlatione
vborū ꝓpter carentiā dentiū. Etiā decrepitus deficit in eleuatōe ⁊ erectiōe sui
corporis: q͡a declinat ⁊ recuruat se ad terrā: ⁊ iterū decrescit. vñꝰ. Infans paruꝰ
erit q͡a posse loqui sibi desit. Est puer a puro: q͡a purus d͡r aer. Uel puer a puros
potius qd̄ vbero signat. Est adolens crescens: nōm trahit hinc adolescens. Ac
iuxta grecos adolescēs est ab adulos. Qd̄ seruire notat: q͡a sic sua postulat etas. A
iuuo fit iuuenis: q͡a possit opem dare multis. Uel iuuat eiusdē fit ꝓ delectat ori
go. Nā ludis ꝓprie gaudet lasciua iuuentus. Dicit a vireo vir: nā vtute virere
Debet ad etatem cū venerit ipse virilem. Dicit a seneo vel sex morosa senectus
Sed a sex dicas potius: q͡a sexta sit etas. Uel q͡a perfecta sicut senarius existat.
Decrepitus q͡a decrescit: caret atq̄ crepore. Itē puer capit q̄nq̄ ꝓ infante:
et aliq̄ñ ꝓ iuuene: vt supra dictū est. ¶ Item nota q̄ vespere nomen inde- **Uespere.**
clinabile ſcat horā nonā. i. horā meridiei: qñ sc͡z sol incipit declinare. Sed vespe-
ra significat ortū solis: et vesperū significat occasum solis. vñ vsus. Uespere fit
nona: si re mutaueris in ra. Solis habes ortum: si ra mutaueris in rum. Illius
occasum: vesper fit quelibet hora. Ibi concluditur q̄ vesper potest poni pro
qualibet hora dici.
¶ Itē hoc nōm vesperus est heteroclitū ſcatione tm̄: q͡a in singulari numero **vesperus**

Vesperi, ꝑcat stellā vespertinā: sed in plr̄i nūero ꝑcat psalmos qui cantantur in vesperis. ¶ Itē vesperi vesperorū nomen plr̄is numeri etiā reperit̄ ꝑcare totū qđ legit siue cantat̄ in officio vespertino. sicut hoc nomen vesperarū. Et addit Alexander qđ hoc nomē vespere arū ꝑter ꝙ ꝑcat officiū vespertinū etiā ꝑcat pulsatiōes tympanarū ⁊ campanarū. Et sic ptꝫ ꝙ possumus indr̄nter dicere vespere cantātur vel vesperi cantātur. Vel hoc faciā post vespas vel post vesperos. Itē vesperū ꝑcat occasum solis. vt̄s. Itē vesperus vespi vel hesperus ri: dr̄ stella q̄dā vt dictū est: q̄ cōmuni nomie vocat̄ ven⁹ apparens post occasum solis de sero. et etiā apparet de mane añ ortū solis de sero vocat̄ hesperus: de mane ꝟo lucifer. vñ̄ Grecista. Hesperus in nocte vocitat̄ mane vocet̄. Lucifer ac semꝑ ven⁹ est de nocte dieqꝫ. Alij dicūt ꝙ cū mercuri⁹ ⁊ venus sint satellites solis ⁊ cōsimiles in splendore: ideo videntur esse eadē stella de mane ⁊ sero sunt tñ̄ diuerse: ⁊ vna apparet de sero ⁊ altera de mane: et apparēs de sero vocat̄ hesper⁹ ⁊c̄. vt statim dictū ē. Itē dr̄a inter ista noīa vespere ⁊c̄. sepe ꝯfundit̄: vt vnū capit̄ sepe ꝓ reliquo.

Glis ¶ Glis ꝑmo ꝑcat murem: q̄ per totā hyemem dormit ⁊ circa estatem iterū reuigilat: eyn ratte. (sczurek) Scđo ꝑcat terram argillosam ⁊ tenacem: tzehe erde. (glina) Tertio ꝑcat cardonem vel lappam eyn clett (odzienie) vñ̄ Glis aīal: glis terra tenax: glis lappa vocat̄. Ris ꝑmū: glitis tenet altera: tertia glissis. Itē. Ris aīal: tis terra tenax: lis lappa vocat̄. Sic genus ⁊ nomē cognoscit̄ ⁊ gtūs.

Cassis. ¶ Cassis idis fēi gł. est galea ⁊ precipue militū et equitū facta de ferro. Itē galea fit de corio. ⁊ est ꝓprie peditū: sed cassis sis masculini gł ꝑcat rethe quo capiunt̄ fere siluestres: ⁊ aīalia indomita. vñ⁹. Fallit aues cassis: munit caput enea cassis. Si cassis cassis dicas rhete tibi signat. Sed galeam signo dū cassis cassidis aio. Itē ꝙ cassis sis est masc̄. gñis ptꝫ in Ouidio. vñ⁹. Decidit in cassēs preda petita meos. vñ̄ Io. de gar. Hec cassis galeas hic cassis retia signat. Itē cassis idis reperit̄ habere cassidem vel cassida in actō singulari. et inde dr̄ cassida de: et est idem quod cassis.

Tignus. ¶ Tignus vel tignū ꝑcat ligna que a laquearibus ⁊ a parietib⁹ sursum tendūt que tegulas ⁊ totum tectū portant. vñ̄ Brito ponit hūc versum. Tectū tigna gerūt q̄ ꝯtignatio signat. Vel vt dicit Huguitio. Tignus vel tignū ꝑcat laquearia q̄bus illaqueant̄ trabes circa summitatē parietū. Vel ꝑcat ligna q̄ laquearib⁹ illaqueant̄. Et sic dicit̄. Tūc bonū est tignis dū pendet stiria tignis.

Pisa. ¶ Pisa vel pisum est quoddā gen⁹ leguminis. Itē dicit Huguitio. et inuenit̄ etiā in breuiloquio. ꝙ nō debem⁹ dicere pisum: nec pisa in plr̄i nūero neutri gñis: ⁊ ponunt̄ isti ꝟsus ꝭm illud dictū. Femineū pisa dat declinatio ꝑma. De cuius nūero contemnit Huguitio neutrū. Nō dicas pisum: nec dic pluralia pisa. Sed visus est magis in ꝯtrariū cū Alexandro. Etiā habem⁹ ꝑ iuuenalē ꝙ pisa recentia soluunt ventrē: ibi pisa est plr̄is nūeri neu. gł Et ꝓ eodē ponit̄ pisa esse femi gł. vñ⁹: Pisa recens soluit: vetus inflat ⁊ ꝑliā voluit. Et pise arū dr̄ etiā ciuitas quedā in tuscia: et sic ab eo venit pisan⁹ a um .i. aliquis vel aliq̄ de illa ciuitate: sicut Huguitio dr̄ pisanus. Etiā inuenit̄ pisa pise ꝓ quadā ciuitate in grecia. ¶ Tornus ni vel tornu ptꝫ in q̄rta declinatiōe.

Tonitrus ¶ Tonitrus us ui: vel tonitru est son⁹ fact⁹ in nubib⁹ ex ruptura nubis ꝑ ignē extinctū in ea. Et dr̄ a tonus ni. i. sonus: et verbo tereo es ere: q̄a ille sonus tereret hoīes. Itē inuenit̄ tonitruū tonitruī neu. gł vt in Iob. Quis poterit tonitruū magnitudinis ei⁹ intueri. Et dr̄ Albertus magn⁹: ꝙ magis ꝓprie dr̄ tonitruū tonitruī: q̄a in ꝓlatione illius sillabe vis: videt̄ fieri sonus tonitrui in ore ꝓferentis: ⁊ sic est ibi maior ꝯuenientia vocis ꝑcantis ⁊ rei ꝑcate.

Glomus ¶ Glomus glomi: vel glom⁹ eris est ꝯuolutio filorū: ⁊ est sperice figure: ꝫ glob⁹ ē cumul⁹ aliarū rerū: vt ex ligno vel lapide: ⁊ est etiā sperice figure sicut mōus. vñ⁹. Est

---

De tribus g[...]

globus ex ligno fact⁹: glom⁹ [...]
rebus. Item hec noīa ambo ⁊ [...]
sed differūt multū in mō signi[...]
ambo ꝯ significat ꝑ modū distri[...]
unt sepe duo faciūt. Et q̄a am[...]
mili declines ambo duoqꝫ. P[...]

.s. positiuo cōparat[...]

Hūc gradib⁹ [...]

¶ Hic incipit tertiū capitulū [...]
ratiōis: dicens ꝙ qui intendit [...]
nis scilicet positiuum compar[...]
¶ Querit̄: q̄d est ꝯparatio g[...]
variatio penes gradū. ¶ Itē [...]
tem vel quantitatē cū excessu [...]
sic sumi: nam omne nomen adi[...]
vel sine excessu. Si sine excessu [...]
citra terminū ⁊ sic est ꝯparati[...]
.i. de positiuis.

De ꝑmis ambo[...]

¶ Dicit ꝙ ꝯꝑatiui ⁊ suꝑlati[...]

nominibus

Est adiectiuis [...]

ꝑ qū potest

Dū valet auger[...]

¶ Dicit ꝙ ꝯꝑatio graduū fi[...]
minui. ¶ Itē noīa substant[...]
lomon: q̄nq̄ transsumit̄ pro no[...]
xime sapiens. Et nero pro cru[...]
nimedes ganimedior. i. luxuri[...]
nimede. Sic etiam comparatu[...]
ter dicitur nero neronior id es[...]

declinatio

Declinat terna [...]

¶ Dicit ꝙ oīs positiuus est [...]
malus. Et ñ scđi vt sapiens cr[...]
uo principaliter accepto. et er[...]
sed solum bonus et malus: et [...]

inflectit

Si tibi decliua[...]

tali modo .s. cōp[...]

Taliter inde gr[...]

globus ex ligno fact⁹: glom⁹ est quoq₃ filo. Hoc nomē glob⁹ alijs poteris dare rebus. Item hec noīa ambo ⁊ duo patent s̄. ⁊ ꝯueniunt aliqualiter in ſcatione: ſed differūt multū in mō ſignificandi: qa ly duo ſcat per modū collectionis: ſed ambo ꝯ ſignificat ꝑ modū diſtributionis: vtʒ in hoc metro. Ambo quod hij neque- unt ſepe duo faciūt. Et qa ambo eſt diſtributiuū: g̃ caret vtō. vn̄⁹. In forma ſi- mili declines ambo duoq₃. Plurali nūero neſcit tn̄ ambo vocare.

.ſ. poſitiuo cōparatiuo ⁊ ſuplatiuo .i. q̇ ꝯpatione facit.

Capitl'm iij. de trib⁹ g̃dib⁹ ꝯpatiōis.

Hūc gradib' trin⁹ q̇ ꝯpat ire notabis

Hic incipit tertiū capitulū hui⁹ libri: in quo determiāt de trib⁹ g̃dibus ꝯpa- ratiōis: dicens ꝙ qui intendit comparare notabit tres eſſe gradus comparatio- nis ſcilicet poſitiuum comparatiuum et ſuperlatiuum.

Queritur: qd eſt ꝯparatio grāmaticalis. Dōm ꝙ eſt principij retentio finiſq₃ variatio penes gradū. Itē g̃dus ꝯpatiōis eſt nomē adiectiuū ꝯnotans q̄lita- tem vel quantitatē cū exceſſu vel ſine exceſſu. Itē ſuffitientia graduū pōt ſic ſumi: nam omne nomen adiectiuū denotat q̄litatē vel quantitatē cū exceſſu vel ſine exceſſu. Si ſine exceſſu ſic eſt poſitiuus. Si cū exceſſu hoc eſt dupl'r: aut citra terminū ⁊ ſic eſt ꝯparatiuus: aut in termino ſic eſt ſuperlatiuus.

Sufficientia g̃duū.

.i. de poſitiuis. .i. ꝯpatiuū ⁊ ſuplatiuū.

De origine cōpati ⁊ ſuplati.

De ꝑmis ambos debes forāre ſupmos

Dicit ꝙ ꝯpatiui ⁊ ſuplatiui formant a poſitiuis ⁊ hoc multis modis.

nominibus .ſ. trium comparatio

Eſt adiectiuis graduum collatio talis.

pro qū poteſt .i. ſua ſcatio remitti

Dū valet augeri ſua ꝓprietas minuiue.

Dicit ꝙ ꝯpatio graduū fit in noībus adiectiuis quorū ſcatio pt augeri vel minui. Itē noīa ſubſtantiua nō ꝯparant niſi tranſſumptiue ponant: vt ſa- lomon: qn̄q₃ tranſſumit pro noīe adiectiuo .ſ. pro ſapiens. eo ꝙ ſalomon fuit ma- xime ſapiens. Et nero pro crudelis: ⁊ ganimedes pro luxurioſus. Et ſic dr ga- nimedes ganimedior .i. luxurioſior. vn̄⁹. Qui ſedet hac ſede ganimedior eſt ga- nimede. Sic etiam comparatur ſalomon ſalomonior id eſt ſapientior. Et ſimili- ter dicitur nero neronior id eſt crudelior.

Nota.

declinatio declinatio.

Declinat terna poſitiuum ſiue ſecunda.

Dicit ꝙ oīs poſitiuus eſt ſcđe declinationis vel tertie. Ex n̄ primi vt bonus malus. Ex n̄ ſcđi vt ſapiens crudelis. Item tertius intelligitur de poſiti- uo principaliter accepto. et ergo bona ⁊ mala non ſumuntur hic pro poſitiuis: ſed ſolum bonus et malus: et ſic littera eſt vera.

inflectit regula declinatiōis

Si tibi decliuat poſitiuū norma ſecūde

tali modo .ſ. cōparatiuū facere.

Taliter inde gradū debes formare ſcđm

De ꝯparatiuo a poſitio ſcđe đclinatōis.

corripies casus adiunges.
I breues. quā dat gtūs ꝛ or supaddes.
¶ Dicit ꝙ si positiuus fuerit scḋe declinatiōis: tūc cōparatiuus formaꝫ a gtō sui positiui: corripiēdo i ꝛ addēdo or. vt doct⁹ docti. corripe i adde or fit doctior.
declinationis facient .i. simili mō

De cōparatio a positio tertie declinationis.

Terne consimili formabūt more datiui
¶ Dicit ꝙ si positiuus fuerit tertie declinatiōis: tunc comparatiuus formaꝫ a datiuo sui positiui corripiendo i ꝛ addendo or: vt fortis forti corripiendo i ꝛ addendo or sic fit fortior.
illi comparatiui demantur.
Inde sinisterior et iunior excipiantur.
illi duo positiui: dant. formationē.
Et potis ꝛ nequā aliā prebēt tibi formā
¶ Hic autor facit exceptionē dicēs. ꝙ sinister i cōparatiuo hꝫ sinisterior ꝛ iuuenis habet iunior. Et potis ꝛ nequam hn̄t aliam formam vt patebit. Item reperitur amicitior per epenthesim: que ē figura hn̄s fieri qn̄ littera vel sillaba additur in medio dictionis: sicut sincopa tollit: vnde. Syncopa de medio tollit qḋ epenthesis auget: Et raro dicimus amicior ab amicus ad differentiam huius verbi passiui amicior ab amicio is ire vt diceretur in quarta coniugatione.

Sinister.
Magnifi.
Munific
Potis

¶ Sinister aū sinisterior. i. mal⁹ seu nociu⁹. vn̄. Nunꝗ vir dexter desiderat esse sinister. ¶ Itē dr̄ magnific⁹ magnificētior magnificentissim⁹ ꝛ munific⁹ munificentior munificētissimus. Magnific⁹. i. sublimis gl'iosus q̄si mag̃ faciēs. Iн̄ magnificentia. i. sublimitas. ¶ Munificus dr̄ q̄si munera faciēs. i. larg⁹: liberalis: honorific⁹: abundās ꝛ copiosus. ¶ Potis nom̄ indeclinabile. i. potēs potior i. melior: potissimus. i. optim⁹. Et ille cōparatiuus potior formaꝫ a ntō deponendo s ꝛ addēdo or. Et suplatiuus etiā formaꝫ a ntō addēdo simus: ꝛ sic ē duplex irregl'aritas i hac cōparatione. s. tā voc̄ ꝙ ſti. Alij dicūt ꝙ dr̄ hic ꝛ h potꝫ ꝛ hoc pote gtō hui⁹ potis. ꝛc̄. ꝛ sic formaꝫ cōpatiuus a dtō: ꝛ suplatiuus a gtō regl'ariter ꝛ dicūt ꝙ solū ē irregl'aritas in ſcatione. ¶ Nequā cōparaꝫ ꝛ dr̄ neꝗ nequior nequissimus. Et nequā diciꝫ a nequeo is ire: quia nequit facere bonum: vl' q̄a nequit a malo desistere: ꝛ est idem qḋ pṽersus vl' luxuriosus. vn̄. Nequā peruersus nequam sit luxuriosus. Item nequam per v̄ba: per odorem noscitur herba.

Nequam

aliquod aliquando dcōnes ṗpositiones.

De cōparatio a positio indeclinabili.

Verbū qn̄qꝫ vel que sunt prepositiue.
intellexi implere locum .s. gradus.
Voces audiui supplere vicem positiui.
.i. cōsimilis formationis. dcōnes aduerbiales.
Forme cōsimiles aduerbia sepe videbis.
.i. participium participiū nominaliter.

Addit.

Participās iūgis qḋ tūc ꝑ noīe sumis.

hoc verbum iste p̄pōnes hoc aduerbium iste p̄pōnes.
Detero post extra· p̄dēqꝫ vel añ vł ĩfra.
iste p̄pōnes hoc participium ille p̄pōnes.
Intra vel citra sapiēs vltra ꝓpe supra.

Exēplificat.

¶ Dicit ꝙ v̄bū supplet qñqꝫ vicē positiui: vt detero is ere deterior deterrim⁹ Qñqꝫ p̄positio: vt supra supior sup̄mus: ĩfra inferior infimus. Qñqꝫ aduerbiū vt pridem prior primus: Qñqꝫ participiū: vt sapiens sapientior sapientissimus. ¶ Detero is ere: i. valde terere vilescere peiorare vel peiorari. Deterior id est vilior. Deterrimus id est vilissimus.

Detero.

in positiuo decliatio superlatiuum casu.
Vsqꝫ scd̄a tenēs superantē de genitiuo.
taliter facies addis illā lr̄am illā termiationē.
Sic formas iūgis s atqꝫ sim⁹ supaddes

De formatione suplatiui a positio scd̄e dcliatōis:

¶ Dicit ꝙ qñ positiuus scd̄e declinatiōis terminaẗ in us: tūc superlatiuus formaẗ a gtō p̄ri addendo s: ⁊ simus: vt doctus docti: adde s ⁊ simus fit doctissim⁹.

p̄ qa h̄ꝫ ntūs ntō addendus
Cū tꝫ r rectus rimus est illi associādus.
demas hoc nomen vt dextimus. vt sinistimus.
Excipias dexter qđ dat tim⁹. atꝫ sinister.

Excipit.

¶ Dicit ꝙ qñ positiu⁹ scd̄e declinatōis terminaẗ in er: tūc suplatiuus formaẗ a ntō addendo rimus. vt pulcher adde rimus fit pulcherim⁹. Sed dexter ⁊ sinister h̄nt irreglariter timus vt dextim⁹ sinistimus. vñ. Dextimus excipias siml' atqꝫ sinistimus addas. ¶ Itē quondā dicebaẗ matur maturior maturissim⁹: sed modo diciẗ maturus maturior maturissimus.

Nota.

.s. in tertia declinatione in superlatiuo
In terna formo simus addēs cum gtō
nti in superlatiuo iungi
Sed tñ r recti sibi vult rimus associari

De positiuo tertie declinationis.

¶ Dicit ꝙ qñ positiuus est tertie declinatōis tūc suplatiuus formaẗ a gtō p̄ri addēdo simus: vt fortis fortissimus. Sꝫ qñ positiuus termiaẗ in r: tūc suplatiu⁹ formaẗ a ntō addendo rimus: vt pauper adde rimus fit pauperrimus. ¶ Arguiẗ. Vetus h̄ꝫ veterrimus: ⁊ tñ nō terminaẗ in r. Dōm ꝙ quondā dicebatur veter vetera veterū veterior veterrimus. Et sic ab illo antiquo positiuo veter retinuit sibi adhuc illum superlatiuū veterrimus.

.s. noīa positiui gradus importat .s. lr̄aliter
Dāt tibi q̄nqꝫ sim⁹. q̄ signat dcō fagus.
.s. a quinqꝫ positiuis.
Et sua composita sunt illa associanda.

Excipit.

Capitulum tertium.

¶ Dicit ꝙ q̄ncꝫ sunt nom̄ia positiui gradus h̄ntia limus in suꝑlatiuo. que desi-gnant per quincꝫ lr̄as positas in hac dictione fagus. vñ⁹. In limus quincꝫ dat fagus cōpositisqꝫ. Et scribunt illi superlatiui per duplex ll. vt p₃ intuentib⁹.

¶ Hic ⁊ hec facilis ⁊ hoc le. est illud qđ sine difficultate ⁊ faciliter fieri pōt. Et oppositū eius dr̄ hic ⁊ hec difficilis ⁊ hoc le. Sic etiam opponit̄ hic ⁊ hec leuis et hoc leue: ⁊ hic ⁊ hec grauis ⁊ hoc gue. i. ponderosus. vñ⁹. Dicit̄ id facile qđ nō gu at ad faciendū. ¶ Hic ⁊ hec agilis ⁊ hoc agile. i. facilis. Et dicit̄ ꝓprie agile qđ sine difficultate agi pōt: vel qđ velociter cito mouet̄ sicut corpa glorificata dicūt̄ multū agibilia. ¶ Hic ⁊ hec ḡcilis ⁊ hoc ḡcile: cleyn ader schmal. (suptylny) cui opponit̄ grossus a um: dick ader grop. (miaussy) ¶ Hic ⁊ hec hūilis ⁊ hoc le. demutick. (pokorny). i. mitis abiectus vel ignotus: ⁊ dr̄ hūilis q̄si humi accliuus. ¶ Hic ⁊ hec similis ⁊ hoc le. i. equalis. gleich (rowny.)

Facilis — *Agilis.* — *Gracilis* — *Humilis.* — *Similis*

in superlatiuo hec ꝑpō hec ꝑpō iungitur illa ꝑpō
Dat remus supra cui post sociat̄ ⁊ extra
a paruus superlatiuus formant in suꝑlatiuo ꝓximus maxim⁹
Solus erit mimus faciūtqꝫ ximus prope magnus

A positiuo indeclinabili.

¶ Dicit ꝙ hij tres ꝑpōnes. s. supra ⁊ post ⁊ extra h̄nt rem⁹ in suꝑlatiuo vt suꝑmus postrem⁹ extrem⁹. Et hoc nomē paruus h₃ minimus. Et hec ꝑpō ꝓpe ⁊ hoc nomē magnus h̄nt ximus: vt ꝓximus maximus.

in suꝑlatiuo citim⁹ optimus intimus vltimus
Datqꝫ tim⁹ citra bon⁹ intra iūgit̄ vltra.
ab infra .i. suꝑlatiuus ab hoc aduerbio in suꝑlatiuo
Infim⁹ est solus de pridem sit tibi ꝑm⁹.

¶ Dicit ꝙ isti q̄ttuor positiui: citra bon⁹ intra ⁊ vltra h̄nt timus in suꝑlatiuo. vt citimus optim⁹ intimus vltimus. Et illa ꝑpō infra h₃ infimus ⁊ hoc aduerbiū pridem h₃ ꝑmus. ¶ Itē iste ꝑpōnes cis ⁊ citra ꝯueniūt in ſcato. nisi ꝙ cis sit solū locale: ⁊ citra est q̄ncꝫ locale ⁊ q̄ncꝫ temporale. ¶ Itē cis ꝓprie ꝑponit̄ ꝓprijs noibus montiū siue fluuiorū. vt cis alpes: cis renū: sed citra ꝑponit̄ noib⁹ appellatiuis: vt citra forū: citra theatrū. vñ⁹. Cis ꝓpriū sepe: citra cōe requirit. ¶ Itē citra h₃ in cōparatiuo citerior. ⁊ in suꝑlatiuo citimus. i. ꝓximus. Etiā inuenit̄ citerim⁹ a citra ꝑ eodē. ¶ Itē infra ſcat dispōnem localē ⁊ oppositū eius est supra: q̄a supra est illud qđ h₃ aliq̄d sub se: ⁊ ꝯstruit̄ cū actō. vt ioānes sedet supra domū: ⁊ infra eū sedet petrus. ¶ Itē intra ſcat inclusionē: cuius oppositū est extra. qđ ſcat exclusionē: vt ciues morant̄ intra muros ciuitatis: rustici ꝟo extra. Itē nō possumus dicere: ego sum infra muros nisi fuero defossus sub eis: sed bn̄ intra muros. ¶ Ultra ꝑpō deseruit actō casui: vt vltra rhenū. sed vltra aduerbiū loci ponit̄ sine casu: et cōpat̄ dicendo vltra vlterior vltim⁹.

Cis. — *Citra.* — *Infra.* — *Intra.* — *Ultra.*

¶ Notandū ꝙ cōiter inueniunt̄ q̄ttuordecim dcōnes q̄ p̄nt esse tam aduerbia ꝙ ꝑpōnes: quas moderni grāmatici ponūt loco positiuorū. vñ Grec. Bis septē dicas aduerbia ꝑpositare. Que nūc grāmatici posuere loco positiui. Ꝟꝫ: citra: ꝓpe: post: extra: supraqꝫ: vel infra. Intra nuper cis: velut vltra pridē penitusqꝫ Ac pene quidam vel penes addere querunt.

Nota bn̄.

¶ Querit̄: quot sunt terminatōes suꝑlatiuorū. Dōm ꝙ octo. vñ⁹. Uox superans voces finales ꝯtinet octo. vt simus remus timus limus quocꝫ rim⁹. Etiqꝫ nim⁹ sim⁹ necnō simus suꝑaddes. ¶ Nota ꝙ oīa noīa suꝑlatiui ḡdus corripiūt

Nota.

De tribus gr…

penultimā sillabā. sed solū ꝑmu… suos positiuos i sillabis: s₃ ꝑm⁹ … perat hoc in quantitate quod a…
in positiuo in ꝯpatiuo
Res bona res melio…
in suꝑlatiuo in positiuo
Pessima res magn…
in positiuo in ꝯpatio in supl…
Parua minor min…
hoc nomen in gtō in …
Plus pluris ne…

¶ Hic autor ponit nom̄ia q̄ irre… paratiuo: optim⁹ in suꝑlatiuo: … et magn⁹ h₃ maior in ꝯpatiuo ⁊ … ⁊ minimus in suꝑlatiuo. Et ho… tiuum preterꝙ in neutro gn̄e: … dr ꝙ plus h₃ tm̄ pluris in gtō … per omnes casus.

Querit̄. Quot modis fit cōpat… nouior: nouissimus: q̄a licꝫ vox ꝯ… tm̄ nō ſcant eandē rē cū positiuo … licet ꝯpatiu⁹ ⁊ suꝑlatiu⁹ ſcant … ſm vocē. Tertio voce ⁊ ſcatione … uus ⁊ suꝑlatiuus regulariter … vñ. Sensu vel voce collatio fit … vtrocꝫ ¶ Nota ꝙ q̄ttuor re… ptiras vocis: quare hic est irreg… sior summus. Scdo requirit̄ id… poris ⁊ nouus quorum ꝯparati… platū nō ſt positm̄. Uoce nou… debitus nūerus vel debita cre… iuuenis quod nō h₃ crescentia… sufficientia graduū: ⁊ ꝑ hoc ex… Plurimus ⁊ multus sc comp.

s. in positiuo ꝑcedit
I vel u si ꝑius …
ꝑcedit
Aut u si preit is…

¶ Dicit ꝙ nomia positiui gra… cōparatiuo suum positiuum c… vt pius dubius egregius. Ex… de u ante is. vt tenuis: Et rat… in ꝓlatione. quia si diceretu…

penultimā sillabā. sed solū ꝑmus ꝓducit eā ⁊ hoc ideo: q̄a oēs suplatiui excedūt suos positiuos i sillabis: sȝ ꝑm⁹ nō hȝ plures sillabas ꝙ su⁹ positiu⁹ ꝑdē: g̊ recuperat hoc in quantitate quod amiserat in numero sillabarum:

in positiuo in ꝯpatiuo in suplatiuo in positiuo in ꝯpatio

Res bona res melior res optima res mala peior,

in suplatiuo in positiuo in ꝯpatiuo. in suplatiuo.

Pessima res magna res maior maxima rerum,

in positiuo in ꝯpatio in suplatiuo in positiuo in suplatiuo

Parua minor minia; dic multus plurius addes,

hoc nomen in gtō in neutro gn̄e .i. totū plr̄em nūerum.

Plus pluris neutro totū plr̄ale teneto

De ꝯparatiōe irregulari.

¶ Hic autor ponit nomīa q̄ irreglr̄iter cōparant̄ dicēs: ꝙ bon⁹ hȝ melior in cōparatiuo: optim⁹ in suplatiuo: vt mal⁹ hȝ peior i ꝯpatiuo: ⁊ pessimus i suplatiuo et magn⁹ hȝ maior in ꝯpatiuo ⁊ maxim⁹ i suplatiuo: ⁊ paru⁹ hȝ minor i ꝯpatiuo ⁊ minimus in suplatiuo. Et hoc nomē multus in singulari nūero non hȝ ꝯparatiuum preterꝙ in neutro gn̄e: q̄a ibi hȝ plus ⁊ hȝ plurimus in suplatiuo. Deīde dr̄ ꝙ plus hȝ tm̄ pluris in gtō ꝑri neutri gn̄. sed in plr̄i nūero declinat̄ ꝑ oīa gn̄a ⁊ per omnes casus.

Querit̄. Quot modis fit cōpatio? Dōm ꝙ tribus mōis. Pr̄io voce tm̄ vt nou⁹ nouior: nouissimus: q̄a licȝ vox ꝯpatiui ⁊ suplatiui reglr̄iter formāt̄ a positiuo. tm̄ nō ꝑcant eandē rē cū positiuo. Scđo ꝑcatione tm̄. vt bon⁹ melior optimus: q̄a licet ꝯpatiu⁹ ⁊ suplatiu⁹ ꝑcant idē cū positiuo: tm̄ nō formant̄ regulr̄r a positiuo ꝑm vocē. Tertio voce ⁊ ꝑcatione simul: vt doctus doctior doctissimus: q̄a ꝯpatiuus ⁊ suplatiuus regulariter formant̄ a positiuo ⁊ etiā ꝑcant eandē rē cū ipso. vn̄. Sensu vel voce collatio fit vel vtroqȝ. Voce nouus: sensuqȝ bon⁹ fit doctus vtroqȝ ¶ Nota ꝙ q̄ttuor requirunt̄ ad regularē cōparationē: Primo idemptitas vocis: quare hic est irregularis ꝯparatio bon⁹ melior optim⁹: celsus celsior summus. Scđo requirit̄ idemptitas ꝑcati: ⁊ ꝑ hoc excluduntur hec nomina potis ⁊ nouus quorum ꝯparatio est irregularis in ꝑcatiōe. vnde Grecista: Suplatiū nō ꝑt positm̄. Voce nou⁹ dicis: erit atqȝ nouissim⁹ inde. Tertio reqr̄itur debitus nūerus vel debita crescentia sillabarum: ⁊ per hoc excludit̄ hoc nomen iuuenis quod nō hȝ crescentiam in ꝯparatiuo: q̄a dicit̄ iunior. Quarto requirit̄ sufficientia graduū: ⁊ ꝑ hoc excludit̄ hoc nom̄ multus: qđ caret ꝯpatiuo. vnde. Plurimus ⁊ multus se comparat absqȝ secundo.

Nota.

.i. in positiuo ꝑcedit hoc aduerbiū ꝑprius.

I vel u si ꝑiuts sequit̄ ⁊ magis positiu⁹.

ꝑcedit hoc nomen exemplum.

Aut u si preit is tenuis fiet tibi testis.

¶ Dicit ꝙ nomīa positiui gradus hn̄tia i vel u ante us: vel u ante is habent pro cōparatiuo suum positiuum cum hoc aduerbio magis: Exemplum de i ante us vt pius dubius egregius. Exemplum de u ante us: vt arduus strenuus. Exm̄ de u ante is. vt tenuis: Et ratio huius regule est ad euitandū magnum hiatum in prolatione. quia si diceretur tenuior arduior ibi esset magnus hiatus in pro-

Strenu⁹ / Pius. / Dubius. / Arduus. / Egregi⁹ / Tenuis

ferendo illas dictiones. ¶ Strenuus.i.fortis vel clarus seu rigidus ¶ Pius.gutticg(milosierny).i.mitis mãsuet⁹. ¶ Dubi⁹.tzweifelhafftik.i. hesitans ⁊ incertus. ¶ Arduus.hoch.i.excelsus vł expediens ardua ⁊ magna: vł cupiēs cū ardore honores. ¶ Egregius.id est nobil maximus ⁊ p̄cipuus. Et dicitur egregius quasi extra gregem communitatis eleuatus.
¶ Tenuis: dun: id est non spissus gracilis ⁊ subtilis.

illa p̄pō hoc nom̄ hoc nomen hoc nomen .s.noīa positiui g̃dus

Añ senex iuuenis adolescēs q̃ttuor ista

p certo .i.in comparatione.

Sola quidem solis vtuntur cōpatiuis.

¶ Dicit ꝙ iste q̃ttuor dcōnes.s.ante senex iuuenis ⁊ adolescens comparantur solum in comparatiuo: vt ante anterior: senex senior: iuuenis iunior: adolescens adolescentior. ⁊ carent superlatiuo.

.i.in sillaba .i.cpatiui excedunt .i.positiuos p̄ter quinq̃;

Voce grad⁹ medij supāt p̄mos nisi q̃nq̃

a iuuenis a magnus a malus a pridem a paruus .s.q̃nq̃;

Junior ⁊ maior peior prior ⁊ minor ista.

.s.noīa positiui gradus similia .s.gradibus

Et nō plura suis equalia sunt positiuis

¶ Dicit ꝙ omnis comparatiuus excedit suum positiuum in sillabis: demptis quinq̃;: que ponuntur in textu.

De p̄p̄etate superlatiui.

suplatiuos. .i.rebus cōparatiuis ānumerandos.

Credo grad⁹ sumos collatꝭ cnūerādos

¶ Dicit ꝙ superlatiui gradus sunt cōnumerādi collatis.i.rebus cpatꝭ ad inuicem: vt Uirgilius fuit doctissimus poetaꝝ: ibi ille suplatiuus cōnotat nomen rei excedētis cōnumerari: ⁊ contineri sub nomine rerum excessarum. Unde nisi Uirgilius (qui est res excedens: contineret sub ly poetarū: qui sunt excesse: sic scꝫ ꝙ Uirgilius non esset poeta: tunc oratio esset incongrua ⁊ impropriе dicta. vt statim declarabitur.

.i.in suplatiuis g̃dibus comparatio.

Si gradibus sumis fiat collatio debet.

.s.res .i.conuenire

Rebus in excessis excedens participare.

.s.oratio.

Cōgrua nō ē hec fortissimus ē leo lincū

¶ Hic autor p̄dictum documētū magis elucidat dicens: ꝙ qn̄ fiat comparatio aliquarum rerum ad inuicē: tūc res excedēs: ⁊ res excessa debēt habere quandā participationem ad inuicem: quare ista oratio est incōgrua leo est fortissimus lincum: q̄a leo ⁊ linx non habent aliquā participationē ad inuicē: cū sint species ab inuicem disparate. ¶ Jtē q̄dā dicūt: ꝙ in omi cōparatiōe requirūt ꝙ res ex

Notandū

cedēs τ res excessa sint eiusdem speciei specialissime. Sed hoc nō oportet: quia iste cōparatiōes sunt valde ꝓprie: industriosissimū animal est homo: optimū entiū ē deus τ tn̄ res excedēs τ res excessa nō sūt eiusdē spēi specialissime ¶ Alij dicūt ꝙ in cōpatiōe facta ꝑ suplatiuū res excedens τ res excessa dn̄t ad inuicē participare in dispōe q̄litatiua quātitatiua q̄ ↄnotat ꝑ suplatiuū. Unde ſm istam lecturam requirit ad cōparationem ꝓprie dictam ꝙ res ad inuicem comparare habeant cōuenientiā in dispositiōe que cōnotat ꝑ superlatiū. Sed dictum istoꝝ improbat per auctorem ī textu: q̄a ſm illud dictum ista ē cōgrua leo est fortissimus lincum: q̄a leo τ linx cōueniunt ī dispōne qualitatiua scʒ in fortitudine.
¶ Debet ergo lr̄a sic expōi: ꝙ qn̄ fit cōparatio ꝓpria per superlatiū: tūc res excedens τ res excessa dn̄t hr̄e talem participationē ad inuicē ꝙ nomē rei excedētis cōtineat sub noīe rerū excessarū. Exm̄ vt sortes est fortissim⁹ hoīm; optimū entiū ē deus: q̄a deus cōtinet sub illo termīo ens: τ sortes sub ly homo. Simil'r hic summus euangelistarum est Joannes: prudentissimus apl'oꝝ fuit Paulus doctissimus populi fuit salomon: fortissimus gentis fuit sampson. τc.

.i. ꝑ posse meo — de vnoq̄ʒ noie — .i. ī q̄li.

Qūtū potero de noīe quolibet in q̄

Quartū capil in hoc gn̄e noīm

locatur — .i. mea sollicitudo.

Ponatur genere presens ē cura docere.

¶ Istud est quartū capitulū in quo determinat auctor de generibus noīm. Et dt̄ p̄mo ꝙ pn̄s cura est docere inquātū potero de quolibet noīe in quo gn̄e ponatur. Itē genus est accn̄s noīs nō ꝙ inherat noī real'r: sic accidēs reale īheret subiecto: sed est accn̄s grāmaticale cōnotās noīa decliari sub istis artic'lis hic τ hec τ hoc cōiunctim τ diuisim. ¶ Itē ē m'ltiplex genus. s. naturale polliticū τ grāmaticale: de q̄bus est hic nihil dicendū.

Nota.

¶ Querit: q̄d sit gen⁹ grāmaticale. Dōm ꝙ ip̄m nomē declinatū seu decliab'le sub istis articulis hic τ hec τ hoc ↄiuncti vel diuisim: vt hic dn̄s: hec vestis: hoc scamnū: et hic τ hec fortis: τ hoc forte: hic τ hec τ hoc felix. ¶ Itē septē sunt gn̄a ī noīe: q̄a reperit aliud nomē mas. gʒ. aliquod fēi gn̄i: aliq̄d neutri gʒ. aliq̄d cōis gʒ. aliquod oīs gʒ: aliquod dubij gn̄is: τ aliquod epiceni generis.

gen⁹ quōd diffinitur
Septem sunt gn̄a.

ꝑ ꝓprietatē — feminarum — masculorum.

Sed q̄a ꝑ sexū mulierum siue virorum.

de gn̄ib⁹ certʒ nominū proprio rum.

.s. noīa — docere.

Noscunt ꝓpria nō est mihi dicere cura.

¶ Dicit ꝙ q̄a ꝓpria nomia virorū τ mulierū noscunt ꝑ sexū: ideo non est mihi cura dicere de illis vt hic Petrus: hec Maria

consideres — propria — ciuitatum τ villarum.

Attendas hoīm q̄ nomia siue locorum

de noīb⁹ deriuatiuis noꝝ ꝓpis hoīm τ locorum.

nomina — .i. sub duplici sexu — deriuatiua. — ponunt.

Hec sexu gemino sua deriuata locantq̄ʒ

¶ Dicit ꝙ habem⁹ attēdere noīa deriuata a ꝓprijs noīb⁹ hoīm siue locoꝝ: q̄a hec locabim⁹ sub gemīo sexu. i. sub cōi gn̄e; vt h τ hec israhelita: h τ hec leuita.

Leuita ¶ Leuita deriuaẜ ab hoc noīe leui. Leui eñ erat ꝓpriū nomē cuiusdā viri: qui erat vnus de duodecim filijs israel. Vñ leuita.i.vir vel mulier de gñe leui. Et q̇a nullus poterat esse dyaconus in lege iudeorū nisi q̇ fuerat de gñe leui: ideo hoc nomē leuita aliq̄n transsumptiue poniẜ ꝑ dyacono. et sic est nomē officij: qḋ solummō spectat ad viros: et sic est ge. mas. per illā regulā. (Quedā sunt opa)

Israelita ¶ Israhelita venit ab hoc noīe israhel. Jacob eñ a deo noīatus est israel: inde diciẜ israhelita.i.vir vel mulier de gñe iacob. Itē hoc nomē israhel aliq̄n capiẜ ꝑ terra iudeorū ⁊ tūc ē ge. fēi. ⁊ est nomē indr̄nter declinabile vel indecliabile.

Heremit. ¶ Heremus est locus desertus vbi nō ē habitatio vel gressus hoīm: inde heremita.i.vir vel mulier habitans in heremo. ¶ Itē heremicola dr̄ q̄si colens heremū.

hereīcola

Frācigen ¶ Francigena.i.vir vel mulier ex francia. Et dr̄ a francia et gigno.

.i. per diuersas terminationes declarat

de gñib9 officiorū. **Et si diuisim tibi declinatio monstrat.**

in mas. gñe in fēīo gñe facilius

Vt grecus greca tanto leuius tibi fiet

Dicit ꝙ q̄ñ illa deriuatiua declinaẜ ꝑ diuersas termīatōes tūc leui9 cognoscit gen9 eorū: vt grecus greca. Grec9 est aliq̄s de grecia. Greca est aliq̄ de grecia.

officia tantūmodo viris ⁊ anda

Quedam sunt opera solis maribus adhibenda.

.s. opera solis feminis .s. opera tam vir ꝙ̄ femina

Quedā femieis. q̄dam dat sexus vterq̧

et hoc manifestū esse

Vñ genus poterit ꝑ noīa multa patere.

¶ Dicit ꝙ quedā nomina officiorū danda sunt solis maribus: vt papa patriarcha. Et quedā femineis vt obstetrix puerpera. Quedā danẜ vtriq̧ sexui vt lixa pincerna. Et ex hoc potest cognosci genus per multa nomina.

Papa. ¶ Papa est maior viccarius christi: et dr̄ quasi pater patrū. Vñ hic et hec papalis ⁊ hoc le.i. pertinens ad papam. Et papatus us ui.i. dignitas vel officium ipsius pape.

p̄triarcha. ¶ Patriarcha capiẜ vt est minor ꝙ̄ papa: et sic capiẜ pro primate: ita ꝙ primas et patriarcha idem ꝟcant.

Episcop9 ¶ Episcopus et presul idem sunt: et dr̄ ab epi: qḋ est supra: et scopin qḋ est intendere vel speculari: quasi superspeculator ⁊ super intendens et curam subditorū gerens. Vel diciẜ ab epi qḋ est supra: et scopos labor quasi superlaborans scʒ super gregem suū: et sic est nomen laboris et oneris magis ꝙ̄ honoris. Inde hic ⁊ hec episcopalis ⁊ hoc le. Et episcopat9 us ui.

Presbiẜ. ¶ Presbiter grece interpretaẜ senior latine: q̇a quilibet presbiter debet esse senior vel etate vel discretione et moribus. inde presbiterculus ⁊ presbitellus et presbitericulus.i. paruus presbiter. Inde presbiteratus ⁊ presbiterium.i. officium vel dignitas presbiteri.

Puerꝑa. ¶ Puerpera est mulier parens prolem.

obstetrix. ¶ Obstetrix est mulier que puerū de vtero matris progredientem recolligit.

Nutrix ¶ Nutrix feminini ge. eyn am (mamka) et dr̄ a nutrio is ire id est fouere vel nutu obedire.

pincerna. ¶ Pincerna dicitur aliquis vel aliqua porrigens pocula dn̄o suo. Et dr̄ quasi penus cernens: q̇a semꝑ h̄ʒ oculū ad cellariū: vt tp̄e cōuenienti propinet vinū vel cereuisiā.

Lixa ¶ Lixa dicitur vir vel mulier h̄ñs officiū portandi aquā .s. ad exercitū vel ad castra vel ad coquendū cibaria.

De generib

noīa

Que fiūt ꝓpa

¶ Dicit ꝙ nomina fluuiorū sur

da. ⁊c. ¶ Rhenus est quidā

fluendo deuenit ad mare diuidi

p. et sibi ꝓpriū nomen: prima voc

quidam fluuius transiens ꝑ leo

meatus ad modū nariū in nas

cerebri. ¶ Tina est fluuius q

mare tyne. ¶ Scalda est qui

arboris

Nomis arbore

mas. gñe

Pro mare pone si

valet in ligando

Proficit ad vic

¶ Dicit ꝙ vis.i. natura arbo

rus hec pomus. Et ista q̄ttuo

feu. Tñ siler inquātum valet ac

est herba odorifera est gñis ne

vt pomus pirus prunus. Sed

lis q̄nq̧: vñ. Neutralis gñis s

castanea ficus. Noīa ꝟcātia fru

¶ Siler ꝟcat ramū carptū ab

est mas. g3. Aliq̄n capiẜ ꝑ fruc

q̇a dicunt apothecarij ⁊ phisic

vel collectio spinarū. Vñ dum

oīa noīa arborū faciūt de se no

etū. Qḋ q̧ locū signat: vt ricet

bedi fructum ꝑducens: qui in c

ti.i. locus in quo crescunt rub

¶ Oleaster ē oliua siluestris

⁊ est arbor inculta ⁊ siluestris

mutat vim radicis ⁊ in suam

tum in us terminata tam fruc

tum in um ꝟcans fructum vel

est talis arbor: hoc buxū.i. fru

in us fit um fructus: lignū qu

quoq̧ fructus. Itē lignū vel

ha: nuẜ glans castanea tollas

burus dum crescit in arbore

angeli

Angelicū nom

nosa aquarum. .i. mas. gñis:

Que fiūt propa fluuiorū pone marina.

¶ Dicit φ nomina fluuiorū sunt gñis mas. Exm̄ vt rhenus nilus: mosa schalda. τc. ¶ Rhenus est quidā fluuius diuidens germaniā a gallia qui anteq̄ fluendo deuenit ad mare diuidit in tres partes: vt vna queq̄ illaꝝ partiū vsurpat sibi ꝓpriū nomen: prima vocat vola: scda lecca: τ tertia ysola. ¶ Mosa ē quidam fluuius transiens ꝑ leodium. ¶ Nar est fluuius quidam habens duos meatus ad modū narium in naso. Nar naris est foramen in naso vñ fluit putredo cerebri. ¶ Tina est fluuius quidam in scocia. vñ. Uirtutis vi naue te ferat ad mare tyne. ¶ Scalda est quidam fluuius preterfluens antwerpiam.

arboris ꝓpetas. feim genus adiungi.

Nomis arborei vis hec sibi vult sociari.

ꝓ mas. gñe ista nomina.

Pro mare pone siler rubus dumus ac oleaster,

valet in ligando mas. gn̄. neutri gn̄.

Proficit ad vicē siler h̄ siler h̄ dat odorē

¶ Dicit φ vis .i. natura arborei nois vult sibi sociari hec .i. feim gen⁹: vt hec pirus hec pomus. Et ista q̄ttuor noia .s. siler rubus dumus τ oleaster sunt gn̄ masculi. Tn̄ siler inquātum valet ad vitē .s. quo ligat vitis est gñis mas. sed inquātū est herba odorifera est gñis neutri. Itē noia speciuoca arboꝝ sunt gn̄ feminini vt pomus pirus prunus. Sed noia sc̄ātia fructū arborū sunt gñis neutri: exceptis q̄nq̄: vñ. Neutralis gñis sunt fruct⁹ arboꝝ oēs: Preter auellana nux glās castanea ficus. Noia sc̄ātia fructū arborū sunt ista pomum pirum prunum. τc. ¶ Siler sc̄at ramū carptū ab arbore quo ligant vites: vel sustentās vites: τ sic est mas. gn̄. Aliq̄n capit ꝓ fructu terre .s. ꝓ herba odorifera: τ sic est gñis neutri qa dicunt apothecarij τ phisici siler montanū in neu. gñe. ¶ Dumus ē spina vel collectio spinarū. Vñ dumetū ti .i. locus in quo crescunt dumi. Et cōmūiter oīa noia arboꝝ faciūt de se nom̄ in etum. vñ. Arborū voces tibi gignūt nomen in etū. Quodq̄ locū signat: vt ticetūq̄ dumetū. ¶ Rubus ē arbuscula spinosa rubeū fructum ꝓducens: qui in quibusdam terris dicit. eyn hiffe: Inde rubetum ti .i. locus in quo crescunt rubi. vñ. Nō venit ad siluā q̄ cuncta rubeta veret: ¶ Oleaster ē oliua siluestris. Itē dt Isidorus φ oleaster similis ē folijs oliue τ est arbor inculta τ siluestris amara τ infructuosa: cuius ramos oliue insertus mutat vim radicis τ in suam qualitatē conuertit. ¶ Nota φ nomina arborum in us terminata tam fructū ꝓducentia q̄ non: faciunt de se nomen terminatum in um sc̄ans fructum vel lignum abscisum illis arboribus: vt hec buxus id est talis arbor: hoc buxū .i. fructus vl' lignum abscisum de illo arbore: vñ. Arbor in us fit um fructus: lignū quoq̄ cesum. Sit arbor pomus: romū lignū pomum. quoq̄ fructus. Itē lignū vel fructus neutrū dabit arboris omne. Ficus auellana: nux glans castanea tollas. Lignū vel fructū sub eodē noie signāt. Dicit hec buxus dum crescit in arbore ramus. Ac si detrunces hoc buxum dicere debes.

angeli mascu. gn̄. neutro gñe.

Angelicū nom̄ dabit h. s; dicito neutra.

de gñib⁹ nō separatorum.

Rhenus

Nosa.

Nar.

Tina.

Schalda.

Nota.

Siler.

Dumus.

Rubus.

Oleaster

Nota.

Capitulum quartum.

De gñi⁹ b⁹ nõ corporeorũ. Prima regula.

in plĩ numero ... hec duo nomina ... sancti

Plĩ numero. cherubin seraphinq₃ btã.

nomen angeli ... nomen chori ... nomen angeli ... nomen chori

Est cherub et cherubin, cherubim seraphin

nomen angeli ... nomen angeli

Atq₃ seraph seraphinq₃.

femininũ genus ... ista tria nomina choros ꝑcantia

Hecq₃ dabit virt⁹ dñatio siue potestas

¶ Dicit ꝙ noĩa angloꝝ sunt g᷒ mas. vt michael gabriel lucifer: s₃ hec duo noĩa. s. cherubin ⁊ seraphin sunt gñis neu. ⁊ plĩs nũeri: vt dicendo btã seraphin ⁊c. ꝑcant choros angelorũ. ¶ Cherub aũt ⁊ cherubin: seraph ⁊ seraphim sunt nomina angloꝝ. ⁊ g᷒ sunt gñis mas. Et hec tria noĩa. s. v̄tus dñatio ⁊ ptãs sunt generis feminini: et ꝑcant choros angelorũ. ¶ Michael elis vel michael indeclinabile interpretatꝛ vt deus vel pax diuina. ¶ Gabriel interpretatꝛ fortitudo dei: vbi eñ fortitudo vel potentia diuina manifestatꝛ gabriel mittitꝛ. ¶ Raphael interpretatꝛ curatio vel medicina dei: vbicũq₃ enim curandi vel medendi opus necessariũ iste angelus a deo mittitꝛ. Vñ⁹. Mich pax diuina: ga fortis: ra medicina. ¶ Uriel est propriũ nomen angeli: et interpretatur ignis dei. ¶ Lucifer methaphorice capitur pro proprio nomine mali angeli: quia antequam cecidit erat lucidus pre omnibus angelis. ¶ Berith est propriũ nomẽ mali angeli: ⁊ interpretatꝛ coniuratio. ¶ Astrot: est propriũ nomen diaboli vel ydoli. ¶ Beeltzebub et Belial sunt ꝓpria nomina diabolorũ. ¶ Thronus est agmen angelorũ et throni dicunꝛ agmina angelorũ qui latino sermone sedes appellantur: Et vocantur throni: quia in eis conditor rerũ presidet: et eis sua iudicia commendat. Est aũt thronus proprie solium siue sedes regis in qua residet rex propter tutelam sui corporis. Sed sic nõ capitur hic. ¶ Principatus us ui proprie est prelatura et dignitas principis: sed capitur hic vt est ordo angelorum quibus deus precipue principatur: vel quia illi angeli principantur inferioribus angelis sibi subditis. ¶ Cherub cherubis cherubi cherubem o cherub a cherube. Et plr̃ ntõ hi cherubim indeclinabile per omnes casus per m scriptum: ⁊ hic cherub indeclinabile pro eodem ⁊ hic cherubim indeclinabile singularis numerꝛ pro eodem. Hec nomina ꝫm ꝙ sunt singularis vel plĩs numeri ꝑcant vnũ angelũ vel plures angelos de octauo choro angelorũ q̃ dicitꝛ cherubin. Et cherubin per n ꝑcat illum chorũ angelorũ cuius quilibet angelus vocatꝛ cherub vel cherubim. et cherub solummõ est pluralis numeri et neutri gñis. Et sic ptꝫ ꝙ possumus dicere sancte cherub vel sancte cherubim ora pro nobis: vel sancte cherubim orate pro nobis. Et interpretatur plenitudo vel multitudo scientie: quia illi angeli vicinius positi sunt deo quare diuina scientia ceteris amplius dicuntur esse pleni. Unde Brito ponit hos versus. Hic declino cherub cherubis cherubi cherubemq₃. O cherub a cherube: pluraliter m dabit nq₃. Hic cherubim dico. cherubin neutris sociato. Sũt cherubin sancti: cherubin sctã: sed cherubalm⁹. Sic seraph seraphis indeclinabile si vis. ¶ Seraph ⁊ seraphin plĩs nũeri ⁊ seraphin ꝑris nũeri indecliabile mas. generis ⁊ seraph indeclinabile neutri g᷒. plĩs nũeri interpretatꝛ ardens in amore: ⁊ simili mõ variatꝛ in declinatione sicut cherub: ⁊ ꝑcat semper aliquem de quodam choro nisi addatur n. quia tunc

Marginal notes: Michael. Gabriel. Raphael. Uriel. Lucifer. Berith. Astrot. Beelzeb. Thronus. Ꝑncipat⁹. Cherub. Seraph.

De tribus grad...

significat chorũ. vñ⁹. N chorus ...
nomina dñatio virtus ⁊ potest...
Item aliquando capiuntur p...
feminini: sed per alias regulas
¶ Nota ꝙ nouem sunt ordine...
mus: archangelus ordo scdus...
Hinc virtus quintus: sextus p...
nomina deorũ

Idola dicta dei da...

¶ Dicit ꝙ noĩa ydolorũ ad d...
⁊c. sed ptinentia ad deas sunt
vini. ¶ Licus. i. bachus: et
¶ Mercurius dꝛ deus merc...
ruetiã capitꝛ ꝓ aq̃: sicut lieus
Est dea iũcta deo. est dea ma...
bentiũ. Etiã iuno dꝛ diuina g...
¶ Arguitꝛ: qdã faciũt instan...
Dõm ꝙ planeta hꝫ tria ꝑcata
q̃a pro pluribus ꝑcatis est g᷒
planos grece qđ est error se...
et vagari propter diuersum m...
que nõ semꝑ venit eadem ho...
quedã vestis laxa circa oras:
pro stella est gñis mas. sed p...
planete. s. saturnus: iupiter: ...
s. proprijs

Noib⁹ volucr...

regula ... s. cuius gñis

Forma dari. t...

nomina ... hoc nome...

Hec nisi gallin...

s. hic vel hec ... pro quis...

Articulus nãc...

mas. g᷒ ... hoc nomen

Masq₃ columbue...

¶ Dicit ꝙ de nominib⁹ vo...
faciliter an sunt mares an f...
s. ꝓmiscui gñis. qa vnus gr...
lũ ꝙ femellam vt hic passer
quia faciliter põt cognosci
columbus est gñis mas. et c...
¶ Miluus est auis rapaci...
a ...l. rapax vel insidiosus

significat chorũ. vñ⁹. In chorus angelicus: in denotat angelus vnus. Hec tria nomina dñatio virtus ꝛ potestas ꝓcant tres choros angelorũ: ꝛ sunt gñis femi. Item aliquando capiuntur pro proprijs significatis: et sic etiam sunt generis feminini: sed per alias regulas quia tunc habent alia significata.

Nota.

¶ Nota ꝙ nouem sunt ordines siue chori angelorũ. vnde v̄sus. Angelus est primus: archangelus ordo scd̄us. Tertius est thronus: sed sit dominatio quartus. Hinc virtus quintus: sextus princip. sepcꝫ potestas.

nomina deorũ ... masc. genus ... dat feim genus ... .s. ydolum

Idola dicta dei dant hic gerit hec dea dictum

Scd̄a regula. Bachus: Licus. mercuri⁹ Thetis Iuno. Venus

¶ Dicit ꝙ noĩa ydolorũ ad deos ptinentia sunt mas. gꝫ. vt saturnus mercuri⁹ ꝛc. sed ptinentia ad deas sunt gꝫ fei. vt thetis venus iuno. ¶ Bachus est deus vini. ¶ Licus .i. bachus: etiã põt capi ꝑ vino: sed nõ est exẽplũ huius regule. ¶ Mercurius dr̄ deus mercatorũ: q̄si mercatoꝝ kyrios. ¶ Thetis ẽ dea aq̄rũ etiã capit̃ ꝑ aq̄: sicut lieus ꝑ vino. vñ⁹. In cratere mea thetis ẽ ꝯiuncta lieo. Est dea iũcta deo. est dea maior eo. ¶ Iuno iunonis ẽ dea parturientiũ ꝛ nubentiũ. Etiã iuno dr̄ diuina grã. ¶ Ven⁹ est dea amoris ꝛc. vt infra dicet̃.

¶ Arguit̃: q̄dã faciũt instantiã de hoc noĩe planeta: q̄ā q̄ñcꝫ repit̃ in mas. gñe. Dõm ꝙ planeta hꝫ tria ꝓcata: ꝑ duobus est gꝫ fei: ꝛ ꝑ vno ꝓcato est gꝫ mas. Et q̄a pro pluribus ꝓcatis est gꝫ fei. ꝗ autor nõ curat excipere. ¶ Planeta dr̄ a planos grece qđ est error seu vagatio latine q̄a illa stella nobis videtur errare et vagari propter diuersum motũ. Itẽ planeta est quedã febris erratica: puta que nõ semꝑ venit eadem hora nec equaliter accidit in accidendo. Tertio dicit̃ quedã vestis laxa circa oras: q̄a errantibus oris vagatur. Item planeta positũ pro stella est gñis mas. sed pro alijs significatis est gñis feminini. Et sunt septẽ planete. s. saturnus: iupiter: mars: sol: venus: mercurius: luna.

Planeta

.s. proprijs ... nõ potest ... cõmunis

Noib⁹ volucrũ nequit. vt credo gñalis

De gñib⁹ incertis.

regula ... .s. cuius gñis sint ... proprietas

Forma dari. tñ est natura sexus in illis.

nomina ... hoc nomen ... hoc nomen ... epiceni gñis

Hec nisi gallina vl' gallus sunt epicena.

.s. hic vel hec ... pro quia ... ostendit ... duplicem

Articulus nãcꝫ sexũ dabit vnus vtrũcꝫ

mas. gꝫ ... hoc nomen ... feim genus ... hoc nomen

Mascꝫ columbus erit, muliebre columba tenebit

¶ Dicit ꝙ de nominib⁹ volucrũ nõ põt dari gñalis regula: q̄a nõ põt cognosci faciliter an sunt mares an femine. cũ sexus natura est in illis: ꝛ hec sunt epicena .i. ꝓmiscui gñis, q̄a vnus articulus. s. hic vel hec dabit vtrũcꝫ sexũ. s. tam masculũ ꝙ femellam vt hic passer miluus: hec aquila monedula. Nisi gallus ꝛ gallina quia faciliter põt cognosci ꝙ gallus est masculus: ꝛ gallina femina. Similiter columbus est gñis mas. et columba generis feminini.

¶ Miluus est auis rapacissima ꝛ q̄si sꝑ domesticis auib⁹ insidiat̃. Ih miluin⁹ a um. i. rapax vel insidiosus. ¶ Aquila est auis acute videns: principatũ tenens

Miluus. Aquila

inter oēs aues q̇a irreuerberato visu inspicit solē. Vñ nota ꝓprietas eius. Nobilitas aqͥle preit oē volatile celi. Sūma volando petit: ⁊ pendens aere summo. In liq̇dis piscē speculat̄ acumie visus. Iñ dr̄ aqͥlus a um h̄ñs nasum curuatū ad modū rostri aqͥle. Itē aqͥleus a um.i. niger vel fuscus. ¶ Passer. ein sperling. (wrobl) Et dr̄ a patiendo. q̇a patit̄ libidinē ex quo aīal petulcū fit. Petulcus a ū.i. luxuriosus: q̄si importune petens res alteri⁹ vel coitū: sicut faciūt meretrices. Iñ passerulus.i. paruus passer. Itē passerinus dr̄ fili⁹ passeris. ¶ Monedula: eyn doel (kawka) ⁊ dr̄ q̄si monetula a moneta: q̇a cū aurū vel aliquā monetā inuenit aufert ⁊ occultat. ¶ Pica eyn aglister (sroka) ¶ Merula eyn drossel (drozd) ¶ Psitacus eyn syttich. ¶ Graculus eyn heer (krogulecz) ¶ Pauo eyn pfau (paw) ¶ Gallus eyn han (kur) ¶ Gallina (kokosz) est vxor galli. ¶ Columbus mas. g. ⁊ colūba fei g. eyn daub (golaub) ⁊ dr̄ q̄si colens lūbos. Et h̄z multas ꝓprietates. s. caret felle: nullū rostro ledit: raro volat sola: geminos pullos nutrit: geminū p cantu emittit: iuxta fluuiū morat̄ omnē aūt inimicā fugit: cadauer vitat: osculādo coit: in foramib⁹ petre nidificat: etiā signat spm̄sctm̄. vñ⁹. Grana legit volitat sociata: cadauera vitat. Felle caret plangit: sociū p oscula tāgit. Petra dat huic nidū: fugit hostē: flumia visit: Rostro nō ledit: geminos pullos h̄ñ nutrit. ¶ Palumbes est colūba siluestris: et dr̄ q̄si parcens lumbis. Palūbus est pullis palūbis. vñ. Lumbis parcentes nos dicimus esse palumbes. Quicq colunt lumbos nos dicimus esse columbes.

Passer

Monedula.

Colūbus

in omni genere — *.i. nomina per que numeramus*

In triplici gn̄e numeralia nomia pone

De gn̄e nūerabliū

nomina — *adiectiua* — *nomina*

Que sunt mobilia per se fiūt manifesta.

De gn̄ibus adiectiuorum

¶ Dicit ꝙ debem⁹ ponere noīa nūeralia sub triplici gn̄e. vt hi ⁊ he ⁊ hec q̄ttuor. q̇nq. sex. ⁊ illa noīa adiectiua (q̄ h̄ñt mobilia de vno gn̄e in aliud ⁊ de vna terminatiōe in aliā) fiūt manifesta p se: vt hi duo he due hec duo hi ⁊ he tres ⁊ hec tria. ¶ Nota ꝙ quintuplicia sunt noīa numeralia: quedā sunt cardinalia: vt vnus duo tres: quedā ponderalia: vt simplus a um: duplus a um: q̄dā distributiua: vt bini trini: q̄dā ordinalia: prim⁹ a um: q̄dā multiplicatiua vel aduerbialia: vt semel bis ter. vñ⁹. Quintuplicis forme nūerus distinguit̄ esse. Cardine: pondere: distribuens simul ordinis aduer. Pn̄s ꝑo textus solū intelligit̄ de nūero cardinali. s. de trib⁹ exclusiue vsq ad centū inclusiue. q̇a oīa alia numeralia sunt mobilia p tria gn̄a ⁊ p tres terminatiōes: vt vnus a um: p̄mus a um. Vel per tria gn̄a ⁊ per duas terminationes: vt hi duo. he due: hec duo. hi ⁊ he tres ⁊ hec tria. Sed q̄ttuor q̇nq sex vsq ad centū inclusiue sunt plr̄is numeri et nō h̄ñt diuersas terminatiōes: sed sunt indeclinabiles. vñ⁹. De tribus ad centū tibi do tale documentū. Sunt omnis gn̄is pluralia nec variabis.

Nota nūeralia sunt q̇ntuplici

nomina — *noīa* — *istud* — *apud nos* — *genus*

Barbara greca gen⁹ retinēt. qd̄ h̄re solebāt

Excusat se de barbaricis

¶ Dicit ꝙ noīa barbara ⁊ greca retinent hoc genus apud latinos qd̄ solebant h̄re apud grecos ⁊ barbaros: vt libie ylion ⁊c. Dis aūt vox q̄ nō est greca seu latina p̄t dici barbara: vt vox theutonica gallica ⁊c. vñ. Exceptis grecis exceptis atq latinis. Iure pōt dici barbarus ois hō. ¶ Libie dr̄ filia epafi. ¶ ylion dr̄ obuolutio ¶ Barbarus dicit̄ aliqñ alienus: vñ Ouidius. Dummō sit diues barbarus ille placet. Iñ barbarisare. i. extranee loqui.

Libie.

Barbar⁹

ipse

in memoria communia obseruare

Debes in mente generalia dicta tenere.

.i.pdicta repetere

Et sic excipere quia nō licet hec iterare.

ex qualibet regula cōmunia excipi

Debent ex omi norma generalia demi.

Dat modū vtendi reglis generalibus

¶ Dicit ꝙ debemus gñalia pdicta tenere in mente: qa non licet ea iterare sed generalia debent excipi ab omni regula speciali postea dicenda.

aliquod vt musa fei gꝫ deme noia

Sit tibi nomē i a mūliebre ꝫ excipe plā

de gñib⁹ in spēali ⁊ p⁹ nomim terminatorū in vocales. A.

¶ Dicit ꝙ noia terminata in a sunt gꝫ fei: vt musa panna: sed noia in plī nūero terminata in a sunt gꝫ neu. vt arma. Aliq dicūt (sed excipe plura) .i. multa: quia multa excipi dñt ab hac regula. ¶ Ulna est mensura q̄ mensurat pannus vel est pars brachij. vñ⁹. Extat pars brachij. mensura q̄ dicit vlna. ¶ Galea media correpta ßcat cassidem: sed galea media pducta ßcat nauē. vñ⁹. Armo caput galea p pelagus percurro galea. Do capiti galeam: sed p mare duco galeā. In bellis galeas: in aqs onusto galeas. Miles hꝫ galeā: sed hꝫ pirata galeam.

Ulna. Galea

nomen declinatio neutri gñis

Qd declinatū dat tertia sit tibi neutrū.

Excipit pmitiua.

¶ Dicit ꝙ nomen tertie declinatōis in a est neutri gñis: vt dogma.

nomina nomina attendere

Deriuata decet ⁊ compositiua notare.

Excipit deriuatis

excipi noia significantia officia

Nomina signari debent simul officiorū

.i. cum duplici proprietate sociant.

Si sexu gemino iungunt sua significata

Addit ad cōposita.

pdictis noibus cōmune genus societur .i. ista

Oībus his hic ⁊ hec iungat. ⁊ hac rōne

nomen hoc vbū de se deriuat cōis gñis ponere

Qd colo cōponit cōne locare decebit.

hoc nomen hoc nomen mas. gꝫ pcedit deriuatis

Aduena siue scitha. ꝫ si mas psit in istis

Specificat regulam.

nomen componit hoc vbū ista nomina

Quodqꝫ facit gigno, pincerna lixaqꝫ fungo,

hec nomina mas. gꝫ terminatū in a femi gñis

Ut grecus tubicen; erit a tantum muliebre,

Exemplificat

¶ Dicit ꝙ noīa termiata in a deriuatiua: vt heremita: ꝛ noīa ↄposita: vt assecla ↄuiua: ꝛ noīa officioꝝ: vt verna dn̄t sil' signari: si iūgūt sua ꝑcata sub gemino sexu: qa oibus his dat' hic ꝛ hec. i. sunt cōis gꝫ. Et ex rōne etiā cōposita a colo ꝛ a gigno ꝛ a multis alijs ꝟbis sunt gn̄is cōis. A colo vt agricola christicola. A gigno vt francigena ꝛc̄. Silr' ista noia pincerna aduena lixa. Sed si masculinū genus ꝑcedit in istis cōpositis vel deriuatis: tūc sunt sub a tn̄ gn̄is fei: vt a greca tubicina. qa hn̄t mas. precedentia: que sunt grecꝰ: ꝛ tubicen. ¶ Assecula vel assecla per sincopam gn̄is cōis dr̄ seruiens vel comes q̄ sequit' aliū: ꝛ dr̄ ab assequor eris. ¶ Idolatra est adorans ydola. ¶ Donatista est sequens vel studens donatū: Sophista est loq̄ns sapienter ꝛ decipiens aliū in verbis. Scotista est seq̄ns illū autorē. Artista dr̄ sciens vel studens artes. ¶ Agricola dr̄ vir vel mulier colens agrū. ¶ Celicola habitans in celo q̄si colens celū. Accola dr̄ colēs alienos agros. Incola dr̄ colēs ꝓprios agros. vn̄. Accola nō ꝓpriā ꝓpriā colit incola terrā. Itē tam accola ꝙ̄ incola ponit' aliqn̄ ꝓ aduena ꝛ peregrino. ¶ Terrigena dr̄ genitus vel genita de terra. ¶ Aduena dr̄ vir vel mulier adueniēs de longinq̄s partibus et est exemplū de compositis et etiā de deriuatiuis. ¶ Itē. Gigno colo venio si vis cōponere recte. Cōis gn̄is sunt que formant' ab illis. Aduena christicola monstrat terrigena dicta. Excipe verbigena qd̄ christo conuenit vni. Itē illa metra dicunt ꝙ composita a colo gigno venio sunt gn̄is cōis excepto illo nomine verbigena vt infra patebit. ibi. Nō est verbigena. Christicola. i. colens ꝛ honorans christū. ¶ Scitha est aliqs vel aliqua de scithia nomen gentile. ¶ Tubicen est vir ludens in tuba vel hoc sciens. Tubicina est mulier sciens ludere siue canere in tuba: et componitur a tuba et cano canis canere.

[Margin: Assecla · Idolatra · donatista. · Agricola · Celicola. · tertigena · Aduena. · Nota. · Scitha · Tubicen.]

viris — mas. gꝫ.

Si solis marib' dat'. hic tꝫ vt p̄triarcha.

¶ Dicit ꝙ si nom̄ officij solū spectat ad mares tūc est gn̄is mas. vt p̄triarcha. ¶ Archos pōt cōponi cū oibꝰ noibꝰ officioꝝ. vn̄. Officijs cūctis dabis archos ↄpositiuū. Sic archifaber fabroꝝ summus habet'. Sic archiclerus cleroꝝ summus habet'. Et sic patriarcha dr̄ a pater ꝛ archos q̄si princeps patrū: vel dr̄ caput christianitatis sicut papa: etiā dicit' summus circa papā. vnꝰ. Eccl'ie pater aut ꝑnceps patriarcha vocat': Nā pater patrū dicitur atq̄ papa.

[Margin: Excipit a regl'a exēplari.]

verbū genitum — sapientia

Nō est v̄bigena nisi chr̄us vera sophia

¶ Dicit ꝙ ꝗuis ꝟbigena est ↄpositū a gigno nō tn̄ ē gꝫ cōis. sed gꝫ mas. qa cōuenit solū chr̄o. Christus enim dr̄ verbū genitū ab eterno a patre: incarnatū ex virgine Maria. Uera sophia. i. eterna sapientia et deitas integra.

hoc nomen — neu. gn̄is — hoc nomine

Mannaq; neutrale cū pasca dicitur esse

hoc nomen — neu. gn̄is — feminini gn̄is

Mammona sic dices neutrum, muliebre polenta

¶ Dicit ꝙ hec tria noīa. s. māna pasca ꝛ māmona sunt gꝫ neu. sꝫ polēta ē gꝫ fei. Quidā legūt istū tertū sic (neutrū muliebre polenta (. s. ꝙ polenta aliqn̄ est gꝫ neu. ꝛ aliqn̄ est gꝫ fei. nos tn̄ cōiter vtimur eo in feminino gn̄e. ¶ Manna est hoc neu. gn̄is indeclinabile: vel māna mānc. teu. himelbrot. Et dr̄ a manu qd̄ est ho

[Margin: Manna.]

nū:vel dr̄ a manhu qd̄ est interiectio admirātis apd̄ hebreos. Cū eni filijs israel cecíderat vel pluerat māna in deserto, tūc ex admiratiōe clamabāt manhu: q̄si dicerent quid est hoc: quale signū est hoc: ꝙ bonū est hoc: ꝙ dulce ꝙ suaue.

Pasca

¶ Pasca est neu. gn̄is: tn̄ Petrus helie seq̄ns Priscianū dt̄ ꝙ ē gn̄is femi: et hꝫ am in actō p̄ri per illam regulā (Am seruat q̄rtus) Et etiā dicit: ꝙ si reperiat̄ in neu. gn̄e tūc est tertie declinatōis. Sꝫ ipse rep̄hendit̄ a quodā expositore sic. Pascaqd̄ est p̄me petrus terne iubet esse. Credens ꝙ grecū nomē sit cū sit hebreū. Itē Io. de gar. Qui dicit pasca post pascatis errat ab arte. Sed pasca pasce pueri dn̄t variare. Tn̄ quidā sancti doctores dicūt ꝙ est indr̄nter grecū vel hebraicū. Qn̄ est hebraicū tūc dr̄ a phase grece qd̄ est trāsitus latine: ꝛ sic est p̄e declinatōis ꝛ gꝫ fei. Sꝫ qn̄ est dcō greca tūc est tertie declinatōis ꝛ gꝫ neu. ꝛ sic sepe reperit̄ in sacra scriptura ꝛ p̄cipue in expositione Nicolai de lyra pasca pascatis. Tn̄ modernus vsus tenet nūc contrariū cū Isidoro. s. ꝙ pasca est dcō hebraica p̄me declinatiōis neu. gn̄is. Et dicit̄ ſm eundē a phase grece id est transitus latine: q̄a multiplex transitus contigit illo t̄pe anni quo nos seruamus nostrū pasca: q̄a tunc angelus domini transiuit per egyptū percutiendo populum egyptiacū. Etiam tūc hebreus populus transiuit per mare rubrū fugiendo p̄secutiones pharaonis. Etiā tūc christus transiuit post morte suā amarissimā ad vitam immortalem. vn̄. Questio q̄rat̄ cur festū pasca vocat̄. Angelus egyptū transiuit percuciendo. Hebreus populus transiuit per mare rubrū. Transijt ad vitam pascali tempore christus. De equiuocatione huius nominis pasca vide supra in prima declinatione.

māmona

¶ Mammona interpretatur diuitie. Capit̄ etiam aliquando pro dea diuitiarum. Sed mammon ponimus communiter pro deo diuitiarū. vnde ꝟsus. Māmona sit census: sit mammon sit deus eius.

¶ Arguit̄: dicimus cōiter iste est reuerendus p̄sona videt̄ ꝙ p̄sona sit gꝫ mas. et nō excipit̄ hic in textu. ḡ videt̄ ꝙ autor sit hic diminutus: Dōm ꝙ persona est ibi gꝫ fei ꝛ ablti casus.

Persone

¶ Notandū est ḡ. ꝙ p̄sona capit̄ q̄nq̄ p̄ inuestitu ecceleste. scꝫ pro illo q̄ pre ceteris hꝫ dignitatē in ecclesia: que spectat ad viros tn̄ et sic est gn̄is mas. p̄ illam regulam. Si solis maribus: q̄a sicut ad viros tantum spectat papatus: sic etiam ad viros tantū spectat personatus. Item persona aliq̄n est rōnalis creatura indiuidua essentia ꝛ sic dicit̄ persona quasi per se vna. et tūc est gn̄is feminini. Itē p̄sona dicit̄ in grāmatica ipsum suppositū aliq̄n p̄prietas suppositi: aliq̄n proprietas vocis: aliquando ipsa vox aliq̄n modus significandi: aliq̄n p̄sonalis propreitas: ꝛ sic semp̄ est gn̄is fei. Et deberet penultima corripi: sed p̄ducit̄ ad dr̄am verbi impatiui modi: sꝫ persona p̄sonet: qd̄ corripit penultimam syllabam. scꝫ so. vn̄. Pauper persona nō est mea persona regi. Hoc est persona) id est dic rei (mea persona non est pauper.)

¶ Arguit̄. autor est hic diminutus in hoc ꝙ nō facit mentionē de istis nominibus all'ia ꝛ osanna: cū tn̄ sint gn̄is neutri. Dōm ꝙ hec dcō all'ia diuersimode a diuersis capit̄. Dicit eni Petrus helie: ꝙ est interiectio. ꝛ est p̄cationis gaudentis vel exultantis nullius gn̄is. Sed Isidorus: ꝛ H[u]guitio dicunt: ꝙ alleluia est dictō hebraica: ꝛ interpretat̄ laus dei. Sed alij sancti doctores diuersimode interpretant̄ all'ia. vn̄. Gregorius Patrem natūq̄ pneuma. Denotat Ambrosius lux virtus vita salusq̄. Saluum fac domine totum denotat Augustinus. Laus tibi sit christe hieronymus approbat esse.

Alleluia.

¶ Nota ꝙ si all'ia capit̄ ordīnaliter tūc nō est alicuiꝰ gn̄is. Sꝫ sic capit̄ dcōnaliter: tūc interpretat̄ laus dei: sicut dicit Hug. ꝛ Isidorus: ꝛ sic all'ia pōt ꝯtineri sub illa regula (Barbara greca ꝛc̄. Vel pōt dici ꝙ pōt cōtineri sub illa regula. (manna q̄ neutrale.) eo ꝙ manna est dictio hebraica: et sic vnum hebraicum

Osanna. continet sub alio. ¶ Osanna sepe capit orōnaliter. s. qn̄ equalet huic orōni obsecro saluifica. vn̄ᵃ. Obsecro saluifica tibi ocō signat osanna. Quia dr Hugul. φ osy est ocō hebraica: τ iterp̄tat saluifica: τ dz dici osyanna: vbi mō dr osanna p syncopā auferendo illā litterā y. Et qn̄qȝ ponit ocōnaliter: τ sic est interiectio exclamātis put exponūt Petrus helie Ysydorus τ Brito. Et sic q̄litercunqȝ capit nō est gn̄is neutri: nec alicuius alterius g. Si tn̄ inueniat ab aliquo autore positū in neutro gn̄e: tūc debet ꝯprehendi ibi. (Barbara greca τc.)

ista nomina

Cetaqȝ balena mustelaqȝ talpaqȝ damma

pprietatē ꝑcant

Articulo sexū signāt vtrumqȝ sub vno.

hoc nomen nomibus associabis

Et panthera sil' p̄dictis annumerabis.

¶ Dicit φ ista noia hic in textu posita. s. ceta balena mustela talpa τ damma et panthera sunt epiceni τ pmiscui g. qa ꝑcant vtrūqȝ sexū sub vno articulo. vt dicendo hec talpa ꝑt tam marē φ feminā. ¶ Itē. Seta per s. eyn burste (sszecina) sed ceta per c. eyn waluisch (wieloryb) vn̄ᵃ. Seta per s borsten. sed per c sit tibi waluisch. ¶ Balena est piscis quidā marinus magnᵃ q̄ fundit et iacit aquā huc τ illuc altius cūctis beluis marinis. ¶ Mustela est aīal quoddā capiens mures. Et dr a mus τ telon longū: q̄si longus mus: qa est animal plus longū φ spissum. Et ē duplex genus: quoddā est siluestre τ quoddā domesticū. ¶ Talpa est aīal quoddā nigrū τ paruū fodiens terrā: humū erigit faciens cumulos: radices subter frugibus comedit: τ hz velamina super organa visus ne ledantur oculi eius ppter ꝯtinuū motū sub terra. ¶ Damma aliqn̄ capit p aīali paruo venenoso. eyn dachs. Sed Hugui. τ Brito dicūt φ dāma est capra agrestis τ est aīal valde timidū imbelle maxie fugiēs canes. Vn̄ loquit de seipa. vn̄. Dētuet aper: defendūt cornua ceruū. Imbelles damme nil nisi preda sumus. ¶ Panthera est animal amicabile cū omni animali preterφ dracone.

Ceta — Balena. — Mustela — Talpa — Damma. — Pāthera

genus .s. aliquod format hoc nomen hoc nomen

E.

Neutrū nomē in e facit vt p̄sepe cubile.

¶ Dicit φ nomen terminatū in e est g neutri: vt presepe cubile mare monile: ¶ Mare monile et presepe patent s. ¶ Cubile. i. cubiculū. eyn schlaffkamer. (loznicza) Cubicularius. i. famulus quiescens in cubiculo. Item. Tu de nocte sile si vis intrare cubile.

Cubile

.s. nomina signes feim genᵃ noia nomina petunt

Excipit.

Adiectiua notes hec barbara grecaqȝ poscunt.

¶ Dicit φ debemᵃ notare noia adiectiua in e. q̄ sunt g ois: qcūqȝ vterqȝ qsqȝ. ¶ Uter vtra vtrū. i. qs vtz d. Et ꝯponit cunqȝ: vt vterqȝ vtraqȝ vtrunqȝ. i. iste et ille: vel vnus τ alter. ¶ Quisqȝ et quicunqȝ id est quilibet. ¶ Deinde dicit φ barbara τ greca noia in e terminata sunt g femi: vt penthecoste plebe lybie sinecdoche. ¶ Nomina greca τ barbara patent supra.

neutri g plis nūeri hoc nom adiunge hoc nomen.

Neutrū plurale fit cete recollige tempe

¶ Dicit q hec duo noia.s.cete z tempe sunt g. neu. z pl'is nueri. ¶ Tempe Tempe
s[i]gcat loca delectabilia non aspera: q̄si bñ tpata. Etiā sumit p[ro] tpata aura. vñ?.
Non mare dat tempe: sed donat grandia cete. Cete z ceta patent s.

.i.neutri g. locas nomina considerabis

I neutrū ponis tñ adiectiua notabis. I.

¶ Dicit q nomē terminatū in i est g. neutri. vt gummi frugi nauci. Deiñ dt q tu notabis noia adiectiua in i. q̄a illa sunt ge. ois: vt hmōi cuiusmodi mancipi emancipi. ¶ Nausi est interstitiū inter nucleos nucis. ¶ Gummi est humor viscosus stillans de arboribus. vñ?. In nuce stat nausi sed stillat ab arbore gummi. Item nausi sepe capit p illo cōplexo (pro nihilo.) vñ?. Canonici pauci sunt q donāt sua nausi. Dant auide pauci: sed sunt ad cantica rauci. ¶ Sinapi dicitur semen cuius herba dicitur sinapis: et alio nomine dicit sinapium.
¶ Mancipi id est captus vel capta ad seruiendū. Emancipi et nemancipi dicit liber vel libera a seruitute. Tamen mancipi potest esse datiui casus a manceps omnia sub eodem significato sicut et nemancipi.

Nausi. Gummi. Sinapi Mancipi

nomen in o hoc nōm mas. gñibus iungere recordare

O sicut cento marib' sociare memento O

¶ Dicit q nomina terminata in o sunt ge. mas. vt cento sermo carbo.
¶ Cento est equociū. vñ?. Cento puluinar: pannus. filtrumq poeta. Et filtri factor: fetorq libidinis extat. Jñ centrix. i. meretrix. Itē cento dr aliqñ herba quedā scz miliū. i. producens centū grana. Carbo z sermo patent supra.

Cento.

nomina in gtō notes extō in o

Que dant do vel go bñ signes si tñ ex o DO GO

Excipit in ptmitis.

casus noia exigunt feim genus adiungi

Obliqu' facit i q̄ poscunt hec sibi subdi

¶ Dicit q a predicta regula excipiunt noia terminata in do vel in go. que mutant o in i in gtō. q̄a talia poscunt hunc articulū hec sibi subdi: vt formido formidinis caligo caliginis: ymago inis. Vocabula patent supra.
¶ Arguit cupido inuenit in Ouidio in mas. ge. Dōm q ponit ibi cupido nō p principali significato. sed pro deo amoris: quare non est necessariū ipsum hic excipere: vide supra ibi (Idola dicta dei.)

mas. ge. hoc nomen hoc nomen adiūgit hoc nomen

Hic recipit cardo margo sociat z ordo

Subexcipit.

¶ Dicit q ista tria nomina scz margo cardo z ordo sunt ge. mas.

genus tribuet hoc nomē hoc nomē neutrū genus hoc nomen

Omne dabit pseudo presto, dabit hoc tibi pondo

¶ Dicit q pseudo p̄sto sunt ge. ois. z pōdo est ge. neu. ¶ Pseudo. i. falsus Pseudo pphera. i. falsus pphera. Pseudo apl's. i. falsus aplus. Pseudographus. i. falsus scriptor. Pseudochrīanus. i. falsus christianus. vñ?. Flete modo flete q̄a regnāt pseudo pphete. ¶ Presto indeclinabile. i. paratus: bereyth. (gotowy) Presto as are. geben (dawacz) vñ?. Quamuis nil p̄sto sum debita soluere p̄sto. ¶ Pondo neu. ge. indeclinabile est morbus quidam qui dicit grauitas corporis. Etiā dicit pondus. i. vnus as vel libra in trutina. eyn pfunt.

Pseudo. Presto. Pondo.

vnde versus. Est trutina pondus quoddam: pondo quoqꝫ morbus.

gñis hoc nomen silr cũ illo nomine hoc nomẽ

Est cõis homo pariter cũ virgine latro

Virgo Latro. Homo

¶ Dicit ꝙ hõ virgo ꝛ latro sunt ge. cõis. ¶ Virgo eyn iunckfraw (pãna) vtš ¶ Latro ein morder (lotr) ꝛ dr̃ nt fur ꝛ latro vtš. Hõ. ein mensch (czlowiek) Et dr̃ a noĩe hum⁹. i. terra: qa hõ de hũo fact⁹ est: ꝛ ad humũ ꝯtinue redit. vñ⁹. Est hõ res fragilis: res durans tpe paruo. Est igit̃ silis flori q̃ crescit in aruo. Jñ homuncio homũculus homulus ꝛ homululus. i. paruus homo.

fcim genus .i. nomẽ verbale in o illa duo nomina associa

Excipit i deriuatis

Hec dat verbale ꝑ io caro talio iungo.

Talio. Opinio. Religio.

¶ Dicit ꝙ noĩa ꝟbalia termĩata in o sunt ge. fei. vt lectio auditio. Et caro ꝛ talio sunt etiã ge. fei. ¶ Jtẽ talio est vindicta silis delicto. vt eruere oculũ ꝑ oculo reddere malũ ꝑ malo. Sed recõpensatio est retributio boni ꝑ bono. Jtẽ caro ptꝫ š. ¶ Jtẽ ista noĩa opinio ꝛ religio sunt etiã ge. fei ꝑ hanc regulã: ꝛ sũt noĩa ꝟbalia irregularia. ¶ Jtẽ opinio est putamen vel suspitio dubia. Et dr̃ ab opinor aris. i. estimare. ¶ Religio onis geistlich weszen. (zakon) ꝛ dr̃ ab religio is ere: qa religiosi legunt ꝑtractando ea q̃ sunt dei. Jñ religiosus a um. i. monasticus. Et irreligiosus. i. mundanus quasi nõ religiosus.

.i. genus variat hoc nomen .i. ſcatum

Articulũ mutat ꝛ triplicat vnio sensum

Unio.

¶ Dicit ꝙ hoc nomẽ vnio hꝫ triplex ſcatũ: ꝛ ſm hoc mutat articulũ. i. genus. ¶ Unio est lapis ꝑciosus. ꝛ dr̃ ab vnus: qa inuenit̃ tantũ vnus ꝛ nunꝙ duo vel tres simul: et sic est ge. mas. Unio est etiã stella q̃dã vel punctus decij: ꝛ sic etiã est ge. mas. Unio est etiã ꝯiunctio vel ꝓximitas et sic est ge. fei. vñ⁹. Hec lapis hic punctus: hec vnio proximitas sit.

has terminationes generibus adiungere

Y c d vel t neutris debes sociare.

¶ Dicit ꝙ noĩa termĩata in c d vel t sunt ge. neu. vt cornu allec q̃d aliq̃d caput. ¶ Cornu allec caput patent š. ¶ Quid id est aliquid.

hoc nomẽ ꝯposita tenemus

Praiter qt qd ꝛ ꝙ

Quot tot dat oẽ genus ꝛ que de quot tot habẽus

¶ Dicit ꝙ ista duo noĩa: s. quot et tot cũ ꝯpositis: vt quotquot tottidem sunt ge. oĩs. ¶ Hic solemus dare drãm inter quot per t scriptũ ꝛ quod ꝑ d: ꝛ ꝙ ꝑ titellũ in dorso. vñ⁹. Quot per t scriptũ nomen numerale vocatur. Per d pronomẽ: titellus coniunctio fertur. ¶ Notandũ ꝙ põt vtiqꝫ ꝛ recte scribi ꝑ d. ¶ Aliquod est compositum ab alius et quot quod est indeclinabile omnis gñis Et solet dici per aliquot tempora. ¶ Quotquot, id est quantum. ¶ Tottot id est tantum improprie tamen.

.s. aliquod neutri ge. loca hoc nomen

Al

De gñibus noĩm termĩato rũ in semi uocales.

Sit tibi noĩ i al neutꝛ sic põe tribũal

hoc nomẽ tribuet gñe plĩ nũero

Hic sal hocqꝫ dabit neutro plꝛe carebit.

¶ Dicit ꝙ nomē in al terminatū est ge. neu. vt tribunal vectigal ceruical. Sed hoc nomē sal reperit in mas. ge. et in neu. sed qn̄ est ge. neu. tūc caret plī nūero.

¶ Vectigal est tributū qđ vehitur ad domū dn̄i vel qđ datur de rebus vectis per terram vel aquam. ¶ Ceruical eyn kussen: (poduszka.) est puluinar qđ ponitur sub collo dormientiū. Et dicit a ceruix icis quod est posterior pars colli: sicut gula anterior. ¶ Tribunal et sal patent supra.

Vectigal
Ceruical

.i. neutri ge. loca quia sunt gn̄is mas: deme

El neutrū pone sed ꝓpria nomia tolle

El

¶ Dicit ꝙ nomē in el terminatū est ge. neu. vt mel fel. Jn̄ excipiunt ꝓpria nomina in el. que noscunt p sexū: vt ezechiel: daniel: raphael: michael. ¶ Daniel ⁊ ezechiel sunt ꝓpria noīa magnorū ꝓphetarū. ¶ Rachel est propriū nomen femine. ¶ Michael est proprium nomen angeli.

nomē in il excipias cōis gn̄is hoc nom̄ hoc nomē mas. gē

Il dabit hoc demas hic et hec vigil pugil ē mas

Il

¶ Dicit ꝙ nomē in il terminatū est ge. neu. vt nil nihil. Sed vigil est gē cōis: et pugil est ge. mas. Nil nihil nihilū idē ſcant: ⁊ carent plī nūero. vn̄⁹. Nil nihil et nihilū pluralib⁹ ista carebūt. Vigil ⁊ pugil ptʒ supra.

seruet hoc nomē femi gn̄is hoc nomen

Ol tenet hic vt sol. dicet femia michol.

Ol.

¶ Dicit ꝙ nomē in ol terminatū est ge. mas. vt sol. Sed michol est ge. feminini Sol ptʒ s̄. Et dicit quasi solus lucens: q̄a oīa sidera accipiūt lumē suū a sole. ¶ Michol est proprium nomen mulieris.

nomē in vl hoc nomen cōe genus illa duo nomia

Vl dat hoc vt consul, hic ⁊ hec dant ꝑsul ʒ exul

Vl.

¶ Dicit ꝙ nomē in vl terminatū est ge. mas. vt consul. Sed presul et exul sunt gn̄is cōis. Consul presul et exul patent supra.

nomen in am locare hoc nomen

Dē gen⁹ dabit am sic debes pōere neqʒ

Am.

hoc nomen neutri gn̄is hoc nomen plīs nūeri omnis gn̄is.

Tantūdē neutrū. totidē plē fit omnis.

Em

¶ Dicit ꝙ nom̄ termiatū in am est ge. oīs. ¶ Tantūdē est ge. neu. ⁊ totidē est ge. oīs: ⁊ caret ſri nūero. ¶ Nequā ptʒ s̄. ¶ Tantundē est ge. neu. ⁊ indeclinabile: gtō hui⁹ tantundē. actō hoc tantundē ⁊ nō plus et est idē qđ tm̄ vt tantundē valet hoc ꝗtū illud: ⁊ ꝯponit a tantū ⁊ idē. Totidē oīs ge. plīs nūeri ꝯponit a tot ⁊ idē: ⁊ dr̄ q̄si tot idē. ¶ Jtē idē est ge. oīs. et in mas. gn̄e ꝑducit primā: sed in neutro gn̄e corripit. vn̄⁹. Hoc breuiabis idem sed pro mare retrahis idē. Jn feminino gn̄e dicit eadem media correpta in ntō. sed in abltō producit. vn̄⁹: Jn rectis eadem: dabit abltūs eadem.

Tantūdē,
Totidem

nomen in vm facies feminarum notes

Vm neutꝝ facies mulierū noia signes.

Vm

¶ Dicit ꝙ noīa in vm terminata sunt ge. neu. vt templū. Sed nomina mulierū debemus notare que sunt ge: fei. vt dorciū. gliceriū: philorciū. scortum.

Capitulum quartum.

Dorciū. ¶ Dorciū est nomē cōe mulieribus sic dictū cā adulationis. ¶ Philorciū est nomē mulieris leccatricis. ¶ Gliceriū est nomē mulieris meretricis vel amasie vñ qdam. Hoc strophcū magno semꝑ seruabo decore. O ō mea glicerū magno mihi misit amore. ¶ Eustochiū est ꝑpriū nomē filie scte paule vidue

eustochiū qbus scribit Hieronymus in ꝓlogo biblie dicens, O paule ꝛ eustochiū ꝛc.

mas. genus — exm̄ — hoc nomen

An Hic dat nomē in an. testis fiet tibi tytan

¶ Dicit ꝙ noīa in an sunt ge. mas. vt tytan: sathan: leuiatan.

nom̄ in en — neutrū gen᷒ — hoc nom̄ — mas. g᷒ — hoc nomē — hoc nomē

En En dabit hoc: sꝫ ren dabit hic pectē simul et splen,

hoc nomē — ꝑdictis noīa — ab illo ṽbo — cōponis

Atꝫ lien iūgas ꝛ esi q̄ de cano formas

.s. ꝑdictis — hoc nomen — mas. ge. — neu. ge. — inuentum

Addit. His iungas hymen mas est neutrūqꝫ repertū,

femī g᷒ — seruat — hoc nomen — mas. ge. — hoc nomen

Hec retinet syren dabit hic faciens sacra flamen

¶ Dicit ꝙ nomē in en terminatū est ge. neu. vt nomen omen. Sed ren pecten splen lien: et ꝯposita a cano vt liricen tubicen cornicen sunt ge. mas. Et hoc nomen hymen etiā est ge. mas. tñ reperit̄ qñqꝫ in neu. gñe. Et syren est ge. fē. Sꝫ flamen ꝓ sacerdote est ge. mas. ¶ Omen: nomē: lumē: ren: splen: ꝛ lyen: patent. s. ¶ Pecten est equocū: ꝑmo est idē qd̄ rastrū quo planat̄ terra. Scdo

Pecten. est instrumentū quo ornant̄ crines: ꝛ sic capit̄ ccius. Tertio est piscis marinus: de cui᷒ osse fiunt pectines. Quarto est plectrū quo extendunt̄ corde in cythara. Quinto est instrumentū pectricis quo carpit lanā: vel quo textores distinguūt telas siue stamina. Sexto est prima barba sub ore: vel pubes circa genitalia tegens ꝛ vestiens inguina: q̄ alio nomīe dr̄ lanugo. Septimo est chorea siue ordo multoꝝ hoīm. vñ Jo. de gar: Pecten hominū vertit comit caput: equore viuit. Cordas extendit: telas legit: inguina vestit. Preter ꝑdicta dic ꝑcare choream Itē Grecista. Pecten agit telas: lendes trahit: os subit: aures. Mulcet ꝛ est pubes: lanugoqꝫ dr̄ esse. Itē lanugo dr̄ idem qd̄ pubes siue ꝑma barba filis lane tegens inguen. Etiā lanugo capit̄ ꝓ lana q̄ crescit sup florem tritici exiccatū: q̄

Inguen. a vento dispergit̄. vñ᷒. Lanugo sit flos tritici lanugoqꝫ pubes. ¶ Inguen inis neu. ge. est pars corꝑis circa genitalia in q̄ crescunt lanugines. i. crines ad

Nota. modū lane dispositi. ¶ Itē nota ꝙ a noībus instrumētorū musicaliū ꝛ a verbo cano is ere veniūt ꝯposita in cen mas. ge. q̄ subsequūt̄. ¶ Liricen dr̄ vir ludēs in lyra: sꝫ liricina dr̄ mulier ludēs in lyra. Itē lyra est instrumētū musicale hñs dulcē ꝛ suauē sonū. ꝛ sic corripit primā. Sꝫ lyra ꝑa lōga est sulcus aratri. vñ᷒.

Tubicen. Pollice tango lirā: facio cū vomere lyrā: ¶ Tubicen ē vir canēs in tuba. Sꝫ

Tibicen. tubicina est mulier canēs in tuba. ¶ Tibicen ē vir canēs in tibia. Sed tibicina ē mulier canēs in tibia. Itē tibia ē quoddā crus: eyn schin (golen) Et dr̄ a tibin grece qd̄ ē iūctus latīne: qa tibia longa ꝛ concaua est ad modū iuncti. Itē tibia dr̄ etiā musa facta ex tibia. Jñ tibicē ꝛ tibicina. ¶ Cornicen dr̄ vir canēs in cor-

Cornicen nu. Cornicina dr̄ mulier canēs in cornu. ¶ Hymen qñqꝫ capit̄ ꝓ deo nuptiarū

Hymen. vel ꝯiugij: ꝛ tūc dr̄ cōiter hymene᷒: ꝛ est ge. mas. Scdo mō hymen magis ꝑprie

dr pellis ꝯseruās v̄ginitatē: q̄ alio noīe dr matrix: in q̄ puer inuoluit in vtero ma
tris. Tertio ē visc⁹ siue intestinū q̄dā: Quarto capit̄ ꝓ toto cātu: q̄ fit in nupti
is: ꝛ sic solū reperit̄ in neu: ge. vñ. Cōiugij deus ē ꝛ pellis v̄ginitatē: Cōseruās:
pariter viscus habet hymen: Pro primo mas ē ſꝫ ꝓ reliq̄s tibi neutrū. Itē ē ma
gnū crimen corrumpe v̄ginis hymen. ¶ Flamen gꝫ mas. ē sacerdos q̄ſi sacra
dās vel faciens: Et dr flamē a filo q̄ſi filamen: q̄a antiq̄tus tp̄e estatis ingruēte
calore p̄ſbiteri deponētes almucia ligabāt crines quodā filo: Sꝫ flamē neu. gꝫ.
idē ē q̄d flatus spiramen vl' vent⁹: Et dr a flo flas flare: vñ. A flo flas flamen a fi
lo dicito flamen. Uel sic p̄ſbiter hic flamen: hoc flamen fit tibi fluctus. Itē dū
cantat flamen: respondet clericus amen.

Flamen.

nomen in in   mas. gꝫ   hoc nomen:

In dabit hic vt delphin

In.

¶ Dicit ꝙ nomē terminatū in in est gꝫ mas. vt delphin. Item delphin inis vel
delphinos vel delphinus ni idem ſcant: vt ptꝫ supra.

nomen in on   mas. gꝫ   socies   ꝓpria noīa locoꝝ.

On maribus iungas: tamen inde localia demas,

On

noīa   ille dictiones   neutri gn̄is.

Que dia siue gera componunt sint tibi neutra,

¶ Dicit ꝙ nomia terminata in on sunt gꝫ mas. vt demon canon. Inde excipi-
unt noīa ꝓpria locoꝝ q̄ sunt ge: femi: vt babilon zabulon syon: Et composita a
dya ꝛ gera etiam excipiunt: quia sunt ge. neutri: Exm̄ de dia vt diatesseron. De
gera vt geralogodion. ¶ Canon. geistlich recht: ader eyn regel. Inde cano
nicus ca cum id est regularis: sed proh dolor plures reperiuntur nunc canonici
irregulariter viuentes: vnde versus: Canonici symoniaci cogitate quid estis.
Uos estis (deus est testis) seuissima pestis. Inde dicitur canonizare: erheben.
¶ Nota ꝙ ꝓpria noīa locoꝝ ciuitatū vel villarū sunt gꝫ fei. vñ. Noīa feīnea sūt
villis appropriata. De q̄bus est nulla regula certa data. ¶ Babilon ē ꝓpriū
nomen ciuitatis in mesopotania: Et dr a babel q̄d interpretat̄ ꝯfusio q̄a in babi-
lone quondā hoīes edificātes maximā turrim cōfusi sunt in diuersitate liguarū.
¶ Zabulon capit̄ ꝓ regiōe sic dicta a zabulon filio lye: ꝛ interpretat̄ fluxus san
guinis: filius noctis: odor suauitatis habitaculum pulchritudinis fortis.
¶ Syon mons ē in Hierusalem ꝛ capit̄ sepe ꝓ ipsa ciuitate Hierusalem. Et in
terpretat̄ speculū siue speculatio: q̄a in sublimi ꝯstructa est. ꝛ de lōge aduenie-
tes cōtemplant̄ ꝛ speculant̄ in eā. ¶ Diatesseron: ē suauis cātus id est sim
phonia habens quattuor tonos: Et dicit̄ a dia quod est de ꝛ tesseron tonus.
¶ Geralogodion est quoddā vnguentū clarificās siue mundās vocem: Et di-
citur a gera quod est clarum: ꝛ logos sermo quasi clarificans sermonem. vñ. v.
Clarificans vocem fert geralogodion vnguentum.

Canon

Babilon

Zabulon

Syon.

diateserō

Geralo-
godion

locas   terminatū   neu. ge.   hoc nomen   hoc nom

Ponis nomē in ar neutrū, sotular: dat hic ꝛ lar

Ar

.i. oē genus   hoc nomen   .i. sua composita

Sed tria dant gn̄a par ꝛ sua cōposita.

¶ Dicit ꝙ noīa termiata in ar sunt gn̄is neutri: vt puluinar torcular. Sed so-
tular ꝛ lar sunt ge: mas: Et hoc nomen par cum suis compositis est gn̄is omnis:

vt impar cōpar dispar. ¶ Puluinar: id est ceruical eyn kussen: et pōt dici qd'libet lectisternium quod supponitur lecto sub capite dormientium.

puluinar. Torcular Exēplar.

¶ Torcular ptz supra. Et voluit quidam qp mediam deberet breuiare: ɔtra quē sic dīt Jo. de gar. Sub torculari merito deberet cruciari. De torclari q vult mediam breuiari. ¶ Exemplar est illud p qd vel ex quo trahit aliq̃ silitudo vl' exēplum: vñ9. Exemplar liber est: exemplum quod trahis inde.

Er.

.i. mas. gñibus iũgat hoc nomen hoc nomen imitabitur;

Er maribus det. it hoc vesperq3 sequet

hoc nomen hoc nomen p̄dictis associare hoc nomen.

Spint seu ruder dec3 bis adiũgere iuger

Iter.

¶ Dicit qp noīa in er terīata sunt ge: mas. vt pater magister. Vñ excipiunt ista noīa iter vesp spinter ruder et iuger: q̃ sunt ge: neu. ¶ Iter ptz supra. Itē iter p via est pma breuis: sed reperit aliqñ p itinerāte et tūc est prima longa. vñ: Nō dimittit iter pp̄ter pluuiā bonus iter: Itē reperit etiā hicter: et ē quedā auicla flaua et crocea. vñ9. Sepius itur iter ast in dumis canit hicter.

Spinter.

¶ Spinter. i: parua armilla vel spinula: vl' paruũ instrumentum quo mulieres affigunt ornamentũ capiti. Vel est phibula. i. monile quo ɔiũgit mātell9 i humeris siue in pectore: Et dicit a spina. eyn dorn. vñ9: Phibula fit spinter: et cupres spinula spiter.

Ruder. Iuger.

¶ Ruder ē stercus cap: vel est fossa p quā fluũt putredies coqne vel aliaꝝ reꝝ. vñ. Est stercus capre ruder vel fossa coqne. ¶ Iuger eris et iugeriũ idē sunt. Et dr̄nt iuger eris: iugũ iugi. hic et hec iugis et hoc iuge vtē.

ista nomina.

Campester volucer alacerq3 pedester equester,

ista nomina.

Siluester celeber acerq3 celerq3 saluber

Er. Is. E.

noībus .i. in decem in ntō alacer alacris alacre.

His in bis quinq3 tenet hic er, hec is et hoc e

hoc nomen genus. declinationis.

Datq3 sequester idē. qd terne siue scdē.

hoc nomen cōmune genus hoc nomen

At3 paluster erit. hic et h alacr̄ retinebit

¶ Dicit qp hec decē noīa. s. campester volucer etc. sunt sub er ge. mas. sub is ge. fei: et sub e ge: neu: Et hoc nom̄ seq̃ster sil'r decliat: s: hic seq̃ster: h seq̃stris: hoc seq̃stre ꝑm tertiā declinationē: sed cōmuniter ē scdē declinationis: et sic dicit sequester sequestra sequestrũ. Et paluster eodem modo declinat Alacer interdũ reperit omnis ge: et sic numerat inter hec decem: Et aliquando dicit hic et hec alacris communis generis sub vna terminatione. ¶ Campester est aliquis habitans vel stans in campis Pedester est ille qui pedibus icedit: et sic dr̄ alio nomine pedes itis. Equester est ille qui incedit equo: et sic dicitur alio nomine eques. Alacer vel alacris est equiuocum: vnde expediens: letus: fortis: velox alacris fit. Volucer cris cre. i. velox: et est adiectiuum. Sed volucris ꝑm fei. generis ē idem quod auis. vñ. Hec volucris fit auis: volucris sed dicito velox.

Cāpaster pedester. equester. Alacer Volucer

¶ Celer eris:i.velox. Celeber ꝛ saluber patēt supra. Sequester regulari ter est scde declinatiōis:tn̄ inuenit etiā in tertia declinatione. Et qn̄ pme declinatiōis tūc h3 femi genus:vt seq̄stra seq̄stre.i.pacificatrix:vt pt3 s. Paluster est aliq̄s vel aliq̄ habitans vel stans in palude. Palus est terra sepe aquosa.

Seq̄ster. Paluster

declinatio cadauer vber neu:genus mas.genus hoc nomē.

Tertia dans ver ber dabis hoc tn̄ hic tenet imber

deriuatiua signanda.

Et sua cōposita sunt adiectiua notāda.

Ver. Ger

¶ Dicit ꝙ noīa tertie declinatiōis in ver vl' ber dabūt hoc.i.sūt neu:ge: tn̄ imber ꝛ sua cōposita sunt ge:mas: Et adiectiua sunt notāda: q̄a illa nō solum sunt gn̄is masculini:sed sub tribus terminationibus sunt ge:oīs:vt saluber celeber.

¶ Ver dicit a vireo es ere:quia tunc herbe ꝛ flores virescunt: Et incipit ver a festo petri in cathedra ꝛ durat vsq3 ad festum vrbani.vn̄. Ut ver dat florem flos fructū fructus odorē. Sic studiū morē.mos sensum:sensus honorem. Item differt vere aduer:ꝛ vere ablti casus a ver.vn̄: Crescūt in ꝟe:mlta medicamīa ꝟe.

Ver.

¶ Verber est ictus vel ꝑcussio:ꝛ dr̄ a ꝟbero as are.i.ꝑcutere. Imber cū suis cōpositis pt3 s. Item cōposita ab imber qn̄ capiunt substātiue tūc terminant solū in er ꝛ sunt ge:mas:qn̄ capiunt adiectiue tunc habent hic er hec is:hoc e:vn̄ Virgilius. Incolumen me tibi reddunt septembribus horis.

Verber. Imber.

.s.nomina illa duo nomina.

Sexū plura notāt sicut mater mulierq3

¶ Dicit ꝙ plura nomina notant sexum.s. masculinum vel femininū: vt mater mulier pater que patent supra.

.s.fructibus neu:genus declinatio hoc nomen.

Fetib⁹ hoc tre dat tia: deme cucumer.

¶ Dicit ꝙ noīa tertie decliatiōis in er fructū terre ꝑcātia sunt ge:neu vt piper papauer. Excipitur cucumer qđ est g3 mas:ꝑ illam regulā: Er maribus detur.

¶ Papauer est herba somnifera liquorib⁹ plēa:cuius fruct⁹ ꝛ semē pt parari ꝛ comedi. Piper est fructus arboris ꝛ dicit a pir quod ē ignis:quia calefacit comedentē: Cucumer est herba cuius fructus est humide nature. Et dicit a nomine amarus:eo ꝙ interdū fit amarus qui dulcis nascitur: si semen eius lacte mellito ꝑfundat cū seminatur: Et repitur cucumis pro eodē: Et talia habentia er vel is sunt plura: vt pt3 ibi. Quod dedit er dat eris: Quidā dicūt ꝙ cucumer est media breuis: Dic cucumer:dicit male doctrinale cucumer. Vel Tu lector cucumer bene dicis siue cucumer

papauer. Piper. cucumer.

genus

Et cōmūe notes.sicut sūt puber ꝛ vber

ista nomina femini ge: hoc nomen declinare.

Degener et pauper hec linter dicere debes,

.s.nominibus predictis. neutri ge.

Pluribus ex istis sociari neutra videbis,

Puber. ge. vt ver & paup. ¶ Puber vel pubis ē puer q̄ttuordeci annoꝝ cui crescit p̄mo barba circa pudibūda: Pubes is dr illa inferior barba: & dr alio noīe pecten siue lanugo. Vñ masculꝰ cōiter acq̄rit pubē in q̄rtodecio āno: & femella in duodecimo. Impubes vel ipubes .i. dr carēs illa barba. ¶ ¶ Uber subm neu. ge: ē

Uber. mamilla: sed vber adiectiuū ois ge: .i. fertilis & abūdans. vñ. Est ois ge: vber nota

Pauper. fertilitatis: Est neu. tñ cū dat pueris alimentū. ¶ Degener ptz s̄. ¶ Paup q̄si paucū hñs in pera: pauca potēs: & pauca ipetrans. vñ. Dū morit diues cōcur

Linter. rūt vndiq; ciues. Dū paup morit: vix vnus adesse videt. ¶ Linter ē nauicula leuiter transiens sup aquā: vel vas ex quo comedūt porci dispositū tanq̄ nauis.

Nota. Vñ linther transit aq̄s: & retinet siliq̄s. ¶ Nota q̄ autor nō ē dimiūtus i hoc q̄ nō facit mentionē de hoc noīe cācer: q̄a nō reperit in neu: ge: nisi s̄m antiquos sic dicentes: Est cācer morbus: animal celesteq; signū. Canceris ē morbus: sed cancri stellaq; piscis. Pro primo neu. ge: sed pro reliquis tibi mas: sit. Sed moderni grammatici cōmuniter ponunt hoc nomen cancer mas. pro omni s̄cato et etiam scōe declinatiōis: & hoc tenet speculum grammatice: & autor iste in maiori alphabeto suo ponit hoc metrū: Morbū vel signum vel piscem dicito cancrum. Itē Grec. cōtrariat tā antiquis q̄ modernis in expositione sua. Dicit enim q̄ cancer p morbo est mas. ge. & scōe declinationis: & pro alijs est generis neutri et tertie declinationis. vñ. Cancer p morbo: p signo pisce marino: Dicit equiuoce: genus hic vox estq; scōe. Pro morbo: reliquis hoc cancer canceris adde. Tamen videtur assentire in oppositum cum addit istud metrum. Hoc quoq; si legit sepius arguit: ergo illud nō seruat: vtz in Theodolo: In cācro solis dū voluit aureus axis: ibi ponit cancer p signo celesti scōe declinatiōis. Itē cancer est quidam piscis dura testa tectus tanq̄ concha gressum faciens ordine retrogrado. Est etiam quartum signū in sole sic vocatū: quia cū sol venerit ad istud signum tūc retrograditur. Est etiam morbus seu vicium in carne hominis.

nomen in ir · mas. gñibus · hoc nomen · generibus.

Ir **Ir maribus det. Ir neutris associetur**

.s. cōmunis gñis · hoc nomen · neu: ge: · hoc nom.

Est hic & hec martyr, hoc debes dicere gadir,

¶ Dicit nomē in ir terminatū est ge. mas. vt vir leuir: sed hoc nomē ir est gñis neu. Martyr est ge: cōis: & gadir est ge: neu. ¶ Vir notat tria & dicit a vireo

Vir. es ere: vt supra. ¶ Leuir est cognatus .i. frater mariti vel vxoris.

Leuir. ¶ Semiuir est vir impotēs vel castratus. ¶ Duumuir est vir hñs potestatem duorū virorū. ¶ Triumuir triū viroꝝ &c. ¶ Ir indeclīabile est palma manus

Ir. & sub ipo cōprehendit pir. .i. ignis: vñ. Si vis mnā vir na dabit tibi nātis ir mna Si pir ponis in ir: pir in ir: nō ir vult in pir. ¶ Martyr ptz s̄: Prothomartyr

Martyr. id est primus martyr. ¶ Gadir est ppriū nomē ciuitatis in hispania. Est etiā

Gadir ppriū nomen arboris. Et dr s̄m huguicionem lignū balsami. Ab aliq̄bus ponit pro thesauro vel pro lapide precioso.

nomen in or mas. ge: · multa · excipienda.

Or **Or maribus socia, sed plurima sunt retrahenda**

genus · hoc nomen · cōpatiuum est · .i. ad omne transit

Omne memor fugit, qd̄ cōparat ad duo transit

masc. ge. hoc nomen cõmunis gñis. hoc nomen.
Mas tñ senior hic ꝛ hec ſ3 dicit autor.
ista nomina neutri gñis hoc nomẽ.
Equor ador marmor et cor sunt neutra ſ3 arbor,
femin genus hoc nom̄ ꝑ sexum hoc nomen.
Hec t3 atq3 soror sexu noscunt et vxor.

¶ Dicit ꝙ noia termiata in or sunt ge. mas. vt odor fetor. Vñ excipiunt plura noia: qa memor est g3 ois: ꝛ qđ ē cõpatiui ğdus est ge. cõis: vt fortior melior: S3 senior est gene. mas. autor est generis cõmunis. Equor ador marmor ꝛ cor sunt ge. neu. Arbor est ge. femi. Soror vxor noscuntur per sexum: quia etiam sunt ge. femi. ¶ Memor gedechtig: in sĩli numero est gñis om̄is: ꝛ in plurali numero est ge. cõmunis. Sic etiã vigil paup ꝛ diues. vñ. Mor vigil: ꝛ pau. di. primo genus omne subaudi. Ast in plũ numero bina dari. ¶ Nota nomina comparatiui gradus in or sunt ge. cõis: vt doctior fortior. vñ. Compatiuus in or ge. communis habet. ¶ Senior inquantũ ē comparatiuus a senex potest capi in cõmuni genere: qa antiqui dixerunt hic ꝛ hec senex: hic ꝛ hec senior ꝛ hoc senius secundũ artem. Sed vsus modernoꝝ: ꝛ etiã Petrus helie ꝛ Priscianus dicũt oia cõparatiua in or sunt ge. cõis: pterꝙ senior qđ est g3 mas. sicut suus positiuus senex. qa senex ẜm vsum repit solũ in mas. gñe. Itẽ senior capit aliqñ vt ē nom̄ dignitatis substantiue. Vñ senatus talis dignitas ꝛ tũc ē solummõ g3 mas. qa cõuenit solis viris sedere in senatu ꝛ iudicio: qa ɔsiliũ mulieꝝ ē sepe inualidũ: vt dt phs. ¶ Odor fetor cor arbor patẽt s. ¶ Autentin gͤce ē famosum latie vl' dignũ. Vñ auctoritas: vid s̄ ꝟsus dr̄ales. ¶ Marmor est lapis durus nobil' ꝛ ē satis notus. ¶ Humor feuchtickeyt (wilkotnoscz) Humor aris ꝟbũ werden begraben. ꝛ ē passiuũ ab humo as are. vñ dr̄a: Me terret ꝙ humor: s3 nõ ꝙ madet hũor. Humor nom̄ ē pma lõga: s3 hũor ꝟbũ ē pa breuis vt patuit i iã dicto metro.

Memor

Senior

Autor.

Marmor

Humor.

noia hoc nomẽ hoc nomen hoc nomen.
Que color atq3 decus formant corpusq3 notemus
nominum generi
Horũ composita sunt cõmũi socianda.

¶ Dicit ꝙ debemus notare cõposita descendentia ab his noib9 color ꝛ dec9 et corpus q̄ sunt ge. cõis. A color: vt decolor. A dec9 indecor. A corp9 vt tricorpor. ¶ Decolor cõis g3 vl' ois. i. sine colore. Vñ decolorare. i. fuscare. Discolor ois generis. i. diuersum hñs colorẽ. Multicolor id est multos habens colores sicut pãthera. ¶ Decus. i. honor. Vñ dedecor. i. turpis Et dedec9. i. vituperium. Decor id est pulchritudo. Tricorpor est aliquid habens tria corpora: vel habens quantitatem trium corporum. vñ. Dedecor est vxor tua: nã patet esse tricorpor. Indecor. i. inhonorus. i. sine honore ꝛ sine decore.

Decolor

Decus.

s. aliquod neutrũ genus hoc nomen.
Nomẽ quod fit i vr dabit hoc testis tibi murmur
in masculino genere mgri posuerunt.
Multus erat murmur veteres quoq3 sic posuere

Vr

Capitulum quartum.

¶ Dicit ꝙ nomẽ terminatũ in ur est gẽ neu. vt guttur femur: sed murmur sepe ponit ab antiq̃s in mas: ge. vñ Iohis .vij. Et multus erat murmur de eo in turba. ¶ Iecur ⁊ femur patẽt s: ¶ Guttur ẽ p qđ vox animaliũ ⁊ nutrimẽtũ ad stomachum transit. vñ aurora. Quod guttur transit non reperit ibi.

Guttur.

¶ Murmur patet supra: ⁊ est gñis neu: tñ reperit in mas. ge. vt statim dictũ ẽ.

illa lr̃a ꝑcedit illã termi. mas. genus iungatur.

Si t vel x p̄cit ur aut f hic ei societur.

p qñ .s. nomen volucrũ.

Dum sit gentile tamẽ. aut auiũ speciale.

¶ Hic autor facit exceptionẽ a regl'a ꝑdicta dicens. Si t vl' x. vl' f ꝑcedit ur tũc tale nomẽ est ge. mas. dũ tñ sit nomẽ gentile vt augur: aut nomẽ speciale auiũ vt vultur furfur. ¶ Vultur uris est quedã auis vorax: ⁊ reperit vulturi⁹ rij: et vulturis ris pro eodem: vt ibi. Vulturis in siluis miserum mandebat hemo em id est hominem antiq̃tus enim dicebat homo onis: Itẽ vultures producunt fetos suos sine concubitu: habet etiã optimum odoratum: quia excedit cuncta viuentia in odoratu. vñ. Nos aper auditu ꝑcellit aranea tactu. Vultur odoratu. linx visu: simea gustu. ¶ Astur est populus hispanie habitans iuxta fluuium q̃ dr̃ stura: Vñ asturia est ciuitas seu regio hispanie. Astur etiã est auis quedam apud illam gentem adundans. ¶ Augur est nomen gentile: s. exñs de auguris.

Vultur.

dubij gñis .s. turtur dr̃

Hic aut hec turt. qđ fert piscis auisq̃.

Turtur.

¶ Dicit ꝙ turtur est ge: dubij aut epiceni: ⁊ tũc ꝑcat auem: sed qñ ꝑcat piscem est gene: mas: Turtur qñ est epiceni gẽ est animal innocuũ: ⁊ sub vno gñe et sub vno articulo ꝯprehẽdit animalia vtriusq̧ sexus: ĝ pōt dici hec turtur tã p masculo ꝙ femella. Inuenitur etiam turtur p pisce: ⁊ tunc est gẽ mas. Vñ. Turtur inberet aque: turtur secat aera pennis. Hic aut hec sit auis: sed hic tantummodo piscis. Nota conditiones turturis: vñ. Est simplex turtur: ⁊ dicitur esse pudica. Turtur ꝑpetuo primũ sibi seruat amorẽ: Amissoq̧ pari nescit habere parem. Itẽ alie ꝓprietates habent ĩ historia purificatiõis Marie. Itẽ alta petit turtur cãtando gemit: veniens ver. Nunciat ⁊ caste viuit: quoq̧ sola moratur

epiceni gñis hoc nomen .s. ꝑcatione ⁊ nõ voce

Hic aut hec furfur. tñ adeictia notẽtur

adiectiua sub duplici ꝓprietate.

Que sexu gemino iungunt sua significata.

sibi cõne genus hec nomina adiectiua

Iungere dicuntur hic et hec fur ligur et augur.

nominibus ista regula nomina tertia declinatio.

His dat hec norma q̃ decliat tibi terna

¶ Dicit ꝙ furfur p aue est gẽ epiceni: sed qñ ꝑcat purgamentũ farine tũc ẽ generis neutri. (Tñ adiectiua notent) ¶ Dicit ꝙ adiectiua notari dñt q̃ ꝑcant sua ꝑcata sub gemino sexu: ĝ iungũt sibi hic ⁊ hec. i. sunt cõmũs gẽ. vt fur ligur et augur: q̃ sunt adiectiua ꝑcatõe ⁊ nõ voce. Et intelligit hec regula de nomi-

nib⁹ tertie declinatiōis. ¶ Furfur ē auis q̄dā viuens solū de furfure: ⁊ sub isto articulo hic est gꝫ epiceni: Scd̄o est grossicies natās in vrina: ⁊ sic medici dicūt vrina hꝫ multos furfures: ⁊ sic est gꝫ mas. Tertio est purgamentū farine: ⁊ dicit alio nomine siliqua: ⁊ tūc ēst gꝫ neu. carens pl'i nūero: vn̄. Furfura q̄ dixit. semp de furfure vixit. ¶ Nota drāꝫ inter fur ⁊ furfur. vn̄. Fur simplex latro gemina tū sit cibus apro. i. porco. ¶ Fur ptꝫ s̄. ¶ Ligur est vir vl' mulier de liguria ¶ Ligura est quedā ciuitas mediolanensis sic dicta ab abundātia leguminum ¶ Augur est vir vel mulier ꝓnosticans futura per garritum auium. Jn̄ augurium id est talis diuinatio siue pronosticatio.

Furfur. Ligur. Augur.

As.

femininū gen⁹ — terminatū — mas. genus.

Hec dat nomē in as facit hic as vas vadis et mas

nomen s̄cans gentem — cōis gn̄is — ponitur — hoc nomen.

Nomen gentile cōe locatur vt archas.

nomina — sincopata — hoc nomen — iunguntur.

Que sunt concisa velut alpinas socianẗ

¶ Dicit ꝙ nomē terminatū in as. est gene. fei: vt pietas bonitas: sed hec noīa as vas vadis ⁊ mas sunt gꝫ mas: Nomē gētile est cōmūis gꝫ: vt archas: ⁊ nomina sincopata etiā sunt gꝫ cōis: vt alpinas optimas ⁊c. ¶ Pietas ⁊ ꝟtus ꝑ quā dili gēs cl'tus attribuiẗ p̄rie ⁊ ꝯiunctis sanguine. ¶ Impietas ē distorsio vl' seue ritas. ¶ Bonitas gutthcit. ¶ Ueritas warheyt: Mas vas archas patent s̄. ¶ Item nomē gentile extendiẗ hic ad standū etiā ꝓ nomīe patrie. Nomen p̄rie d̄ illō qd̄ descendit a ꝓprio noīe p̄rie ciuitatis vl' villa: Sed nom̄ gentile est qd̄ descendit solū a regiōe. vn̄. Est nomē p̄rie qd̄ nomen sumiẗ vrbis. Nomen gentile qd̄ sumiẗ a regione. ¶ Alpes alpiū pl'is nūeri sunt alti mōtes in almania. Inde alpinas atis d̄ aliq̄s vel aliq̄ habitās in illis montibus: vel aliq̄s exn̄s de alpib⁹: Alpinus a ū idē. ¶ Optimas atis. i. optim⁹. Et dicuntur optimates. i. maiores vel meliores in ppl'o: ¶ Infernas atis d̄ exn̄s i inferno vel in inferis colēs sicẗ supnas atis d̄ colens supos. ¶ Opimas atis d̄ abūdās ⁊ dicit alicuius loci: ⁊ venit a nomine opes. Jn̄ opim⁹ a um idem. ¶ Aquinas atis est vir vel mulier de aquino: sicut sctūs Thomas de aquino dicebatur aquinas. ¶ Nostras atis vr̄as atis possunt ꝯtineri sub hac regula ex quo sunt gētilia et sincopata: quondā enim dicebaẗ hic ⁊ hec nr̄atis ⁊ hoc nr̄ate hic ⁊ hec vestratis ⁊ hoc vr̄ate: sicut dicebaẗ alpinatꝫ: alpinate opimatis opimate, ⁊c. Sed modo diciẗ alpinas opimas aquinas ⁊c. per concisionem. i. per sincopam.

Pietas. Alpes. Optimas Infernas Opimas. Aquinas. Nras.

genus — haber — hoc nomen — dicas.

Omne tꝫ nugas. tn̄ indecliabile credas.

mas. genus — appone — istis nominibus

Hic abbas pōe. boreas ꝓmasq̄ʒ gigasq̄ʒ

neu. ge. — hoc nomē — hoc nomen — hoc nomen.

Hoc phas atꝫ nephas retinēt sic vas quoqꝫ vasis,

¶ Dicit ꝙ hoc nomen indeclinabile: s. nugas est ge. om̄is. Et ista nomia abbas boreas ⁊c. sunt ge. mas. Sed phas ⁊ nephas ⁊ vas vasis sunt ge: neutri. ¶ Nugas nomen indeclinabile ois ge. i. mē. lax: Et d̄ a nugo as are. i. mentiri.

Nugas.

Sed nugearū.i.mēdaciū.vn̄⁊.Tu malus es nugas cū nil pfers nisi nugas.Infe

Abbas lix nugas cur nil pfers nisi nugas. ¶ Abbas ē supior ⁊ pr̄ monachoꝝ.Vn̄ ab-

Boreas. batissa.i.rectrix ⁊ mater monialiū:vt patuit s̄. ¶ Boreas:nordwint:est ventus

Primas: flans ab aqlone.vn̄ Oui.Illuc me teneas boreas vbi dulce morari est. ¶ Pri-

mas est nomē dignitatis spectans solū ad viros sicut senior.Item pmas fuit p-

Phas priū nomē metriste:q improuise respondendo impleuit vnū metrū:vt ibi.Quid

facis o pmas:ligo stramen ⁊ obstruo rimas. ¶ Phas.i.licitū. ¶ Nephas.i.

illicitū:vt s̄. ¶ Itē dr̄ nt phas:faux:fax:⁊ falx.vn̄⁊.Faux est phasq̄ licet:re-

secat falx:fax:quoq̄ lucet.Faux.i.mandibula est.i.comedit:phas licet.i.phas

idem est qd̄ licet:falx resecat.i.tundit.fax.i.tecla.lucet.i.splendet.Itē.Falx

metit aut scindit:fax vrit:faux quoq̄ mandit. ¶ Vas patet supra.

nom̄ in es breuē mas.gen⁊ ista nomina feim g⁊ sibi

Es correpta: **Es breuis hic ponit seges teges hec sociabunt,**

hoc nomen ad tria gn̄a ponit hoc nom̄ alia ꝯposita componit

Et compes,triplicat pes cetera que tibi format,

hoc nomen .s.apes ⁊ apis

Preter apes vl' apis.qm̄ repit̄ vtrunq̄

¶ Dicit φ nomē terminatū in es breuē est ge.mas.vt stipes trames:sed seges

et teges sunt ge.fei.et etiā cōpes.Sꝫ alia cōposita a pes sunt triū generū.i.gl'

Trames ois:vt bipes tripes:pter hoc nomē apes vel apis qd̄ est ge.fei. ¶ Trames itis

Limes .i.via trāsuersa p agrū breuis tanq̄ methodus. ¶ Limes capit̄ sepe p metho-

do:etiā dr̄ terminus dom⁊.i.lignū vel lapis in forib⁊ domorū:sed tūc magis dr̄

limen liminis:qa limen est ppie ediū:et limes regionū agrorū vel campoꝝ.Itē

limes nomen ⁊ verbū differūt.vn̄⁊.Si longus limes sit fedus te cito limes.i.si

longa via sit feda:tunc cito te maculas.Lim⁊ mi.i.lutū:schleim.Vn̄ dr̄ limo as

are.i.maculare.Item lima:eyn schwel. Vn̄ etiā dicit̄ limo as are:veilen ader

Gurges rein machen. ¶ Gurges itis est locus altus et pfundus in flumie.Capitur

tn̄ sepe p flumine ⁊ p mari.vn̄ Oui. Quo minime credis gurgite piscis erit.

Compes ¶ Seges teges bipes ⁊c̄.patent s̄. ¶ Compes(pethō)est cathena siue fer-

rū circa pedes captiuorū. Vn̄ dicit̄ cōpedio is ere.i.pedes illaqueare ⁊ conca-

thenare:Compeditus a um:id est cū pedica seu cathena ligatus.

nomina cōe g⁊ notes ista nomina

Que duo dant signes,miles equesq̄ superstes,

Diues ebes sospes hpes teres ⁊ comes hospes,

declina gn̄a hoc nomen

Iudes antistes ales.dic per tria deses.

predictorum nomina gn̄ibus reperimus iuncta

Istorū multa neutris legimus sociata.

¶ Dicit φ debem⁊ signare illa noīa q̄ dant duo gn̄a.s.hic ⁊ hec.i.q̄ sunt cōis gl'

vt miles eques ⁊c̄.Dic per tria. ¶ Dicit φ deses est ge.ois qa declinat̄ p tria

gn̄a.s.per h hec et hoc.Istoꝝ multa. ¶ Dicit φ multa istorū noim reperimus

sociata cū neutris gn̄ib⁊ vt diues monasteriū:hebes ingeniū:teres promptua-

Supstes riū. ¶ Miles ⁊ eques patent s̄. ¶ Superstes itis dicit̄ senex vel remanens

viuus qn̄ aliq̄ moriunt̄. Brito ponit synonima hui⁹ nois supstes. vn̄⁹. Incolumis sospes sanus saluusq̧ supstes. ¶ Comes dr̄ socius vel socia in via: ⁊ est ge. cōis. Et dr̄ a comeo as are. Sic in via dicūt̄ comites: socij in eodē labore: collegę in eadē missione: sodales in eadē mensa: cōsortes in eodē amore ⁊ eodē pmio. vn̄⁹. Cōsortes coniūgit amor: socios labor vnit. Missio collegas ad eundē copulat actū. Ast eadē comites reddit via mensa sodales. Itē collega dr̄ q̄ cū alio legat̄ vel mittit̄ in eodē officio ad eundē actū perficiendū. Comes aliqn̄ est nomē dignitatis: ⁊ tūc est ge. mas. vtz s̄. Item comitissa est vxor vel filia comitis: ⁊ dr̄ hic comes ⁊ hec comitissa. Et dr̄nt comes nomen ⁊ comes v̄bū. vtz s̄. Prepes hebes ⁊c̄. patent s̄. ¶ Antistes est sacerdos vel epūs: ⁊ dr̄ q̄si stans ꝓ populo. q̄a an̄ stat orans p ppl̄o. Etiā debet an̄ stare pro defensione fidei et in exemplo virtutis: sed q̄ plures antistes faciūt contrariū tribulantes bonos chr̄ianos. vn̄ poeta. Hic iacet antistes cupiens confundere tristes: Discipulos christi si licuisset ei. Itē antistes capit̄ in hoc loco indr̄nter p viro seu muliere p̄cellente alios in dignitate. Pro p̄ s̄cato est ge. mas. sed pro scd̄o s̄cato est ge. cōis: ⁊ sic capitur in hoc loco. ¶ Ales cōis gn̄is vt hic capit̄ est idem qd̄ velox turma belli disposita ad modū ale: et dr̄ alio nomīe acies: q̄a fortiores vel velociores ordinant̄ an̄ in acie belli. Etiā reperit̄ ales fēi gn̄is: et tūc s̄t auem: q̄a velox est: ⁊ q̄a alit pullos: ⁊ tūc dicit̄ ab alo is ere. i. nutrire. vn̄⁹. Ales cōe velox: ⁊ auis muliebre. Dicit̄ hinc volucris q̄a velox ales ab alo. ¶ Deses. i. segnis vel piger. Jn̄ desidia. i. segnicies pigricia siue accidia. Jn̄ desidiosus a um. i. accidiosus ⁊ valde piger: Et venit ab illo verbo desideo es ere: vt supra patuit:

Comes. Antistes. Ales Deses

femīn genus — nomen in es longā — mas. genus

Hec dabit es lōge. verres hic dz habere — Longa — **Es**

dubiū genus — hoc nomen — mas. ge. — in pl'i numero

Hic dabit h̄ ve dies dāt hi t̄imō pl'es.

v. qn̄ dies cōponit̄ cū meri — mas. ge. — nomina

Cūq3 meri dabit h̄. ⁊ p̄tronymica iūges — **Ies**

nomē in longā. i. cōis ge. — ista nomina

Es q3 cōe. ceu sunt heres locuplesq3.

habet — ntūs — . i. an̄ hāc sillabā — casus

Cum tenet i rectus super es. et t gtūs.

accipit — mas. ge. — sociabis — hoc nomen — exm̄

Suscipit. hic iūges. paries fiet tibi test⁊

fēi gn̄is — est — illa dcō — mas. ge. — hoc nomen — neutri generis

Hec dicenda qes. hic pes. h̄ dr̄ hoc es.

¶ Dicit q̄ noīa terminata in es longā sunt ge. fe. vt species sedes strues. Sed hoc nomen verres est ge. mas. Et hoc nom̄ dies in s̄ri nūero est ge. dubij: sed in pl'i nūero est ge. mas. Et qn̄ dies componit̄ cū meri tūc est etiā ge. mas. vt meridies. Et patronymica in es etiā sunt ge. mas. vt priamides. Es quoq̧ cōmune. ¶ Dicit q̄ nomina terminata in es longam qn̄q̧ sunt generis communis: vt

heres locuples. Cū tenet i rectus. ¶ Dicit ꝙ qñ ntūs hꝫ i añ es longā ⁊ gtūs hꝫ tis: tūc talia noīa sunt ge. mas. vt paries parietis. Jñ excipit̃ hoc nomē quies qḋ est ge. fei. Et pes qḋ est ge. mas. Et es est ge. neu. ¶ Strages est occisio que fit per hostes: ⁊ est idem qḋ cedes: vñ⁹. Cedes aut strages cū ferro vindice fiunt. Jtē ante suas edes fiebat maxima cedes. Jtem. Dicit̃ hec strages occisio fact. ꝑ per hostes. Verres dicit̃ porcus domesticus cū testiculis vires hñs magnas. Sed aper dicit̃ porcus silvestris. Jnde aperculus. i. paruus aper. vñ⁹ Cultor aper nemorū: verres tibi fitq̃ domorū. Ac nefrendus: ⁊ hic caret vsu testiculorum. Et dicit̃ nefrendus quasi non frendus dentibus. Jtem alia metra. Jn domibus verres gignit: mordet aper extra. Non gignit sed dat morsum tibi dente nefrendus. Jtem verres capitur etiā pro fure: quia fur omnia verrit et vertit. vñ⁹. Porcū vel furem designat dictio verres. Jtem Jo. de gar. equiuocat hoc nomen verres: ⁊ hoc verbū verro is ere: quere infra in capitulo de verbis de ro in tertia cōiugatione. Cetera vocabula patent ꝫ.

Strages | Verres.

feim gen⁹ A terminatū mas. B hoc nomen
Hec dat nōm i is. tñ hic declio molarl
ista nomina C noīa q̄ crescentiā hñt casibus
Caulis ⁊ edilis. ⁊ que crescunt genitiuis
D E duplex ꝯsonans
talis lrā mas. genus ꝑcedat an̄ eis
Xis ꝑposita tenet hic. aut cōsona bina.
i. sillaba habeat cōsonātes F ante is pro vel G
Vnica dū teneat has. aut n littera. siue.
in talem lrām ante suprema terminationem
Jn liqdā faciat penultima sillaba finem
exē̃m primi scḋi tertij quarti quinti sexti
Vt lapis ac axis piscis cinis vnguis et orbis.

¶ A Dicit ꝙ nomē termi. in is est ge. fei: vt auis auris nauis. ¶ B Tūc hic declino molaris. Dicit ꝙ molaris caulis ⁊ edilis sint ge. mas. ¶ C Et nomina hñtia crescentiā in gtō ꝑri etiā sunt ge. mas. vt lapis idis. ¶ D Et illa q̄ hñt ex ante is vt axis. ¶ E Et q̄ hñt duas ꝯsonantes añ is in vna ⁊ eadē sillaba vt piscis. ¶ F Et q̄ habent illā lrām n ante is: vt panis cinis. ¶ G Et illa quorū penul. sillaba terminat̃ in liquidā: vt vnguis orbis: q̄ oīa sunt ge. mas. ¶ Auis eyn vogel (pta:) Jñ auicula diminutiuū. i. parua auis. Jtē auis ē nomē gñale ad oīa volatilia pennata. Et dr̄ ꝑ ethimologiā q̄si a via: qa certā nō hꝫ viā. Vel dicit̃ ab aueo es ere. i. cupere: qa auide cupit cibū. Jtē dr̄nt aue ablatiui casus ab auis: ⁊ aue vti casus ab auus: ⁊ aue imꝑatiui modi ab aueo es ere: vñ⁹. Hac aue mitis aue posco ꝙ vtor aue. Jd est o mitis aue: posco id est rogo aue id est cupe, ꝙ ego vtar hac aue: id est hac volucre. Nauis id est puppis eyn schiff. (Clodzia) vtš. Mola le dicit̃ ꝑmo magnus lapis fabrorū in quo molit̃ id est acuitur ferrū. Scḋo mola dicit̃ molendinū. vñ⁹. Ad molam primo qui venit ipse molit ꝑmo. Tertio capit̃ pro magno lapide quo teritur frumentū in molendino. Et inde dicit̃ molaris pro eodem. Etiam molaris dicitur magnus dens terens

Auis. | auis. lar

et molens cibū retro in ore in maxillis situatus et dicit͛ alio nomine maxillaris: vn̄ꝰ. Dens maxillaris magnus lapis atq̄ molaris.

Caulis.

Caulis gn̄al'r est medi⸗ frutex omniū herbarū: qui vulgo tirsus vocat͛: q̄a a terra sursum tendit. Ex quo tractū est: vt specialiter quoddā genus oleris dicat͛ caulis: eyn koel (kapusta) Et d͛ a coaleo es ere. i. crescere q̄a tirsus plus ceteris oleribus coalescit. i. cre scit. Sed caula d͛ ouile id est stabulū ouiū. vn̄ꝰ. Dic caules olera dicunt͛ ouilia caule.

Nota.

Item a verbo edo es esse venit edes. i. domus diuitū ad edendum facta: vel est templū deorū. Et casa d͛ domus pauperū: q̄a ita vilis est ꝙ cadere videa tur: Sed domus est habitatio mediocriū. vn̄ꝰ. Diuitis est edes casa pauperis a cado dicta: At domus est eius cui vita subest mediocris. Unū tamen sepe ꝓ re⸗ liquo capitur.

Edilis

Et ab hoc nomine edes venit edilis id est custos edis: Item sa⸗ crariū dicitur locus in quo recludunt͛ vasa sacra: Inde sacrista ꝛ sacristarius. i. custos sacrorū: Itē curulis cōis ge. d͛ ille q̄ sedet in sede consulū siue pretorū: ex aliqua dignitate custodiens eam: Inde hoc curule ꝛ dicitur sedes illa: ꝛ hec curulis ꝓ eodem: Et edilis large potest capi tam ꝓ sacrista q̄ꝫ pro curuli. vn̄ꝰ. Edilis custos edis: sacrista curulis:

Lapis.

Lapis eyn stein (kamien) Et differt a la pa vel lappa: vn̄ꝰ. Est res dura lapis: scabiem capitis fugo lappis vt supra:

Axis.

¶ Axis eyn achs: ꝛ est illud circa quod voluitur rota currus penetrans rotā: Et etiā linea recta septentrionalis protensa ꝑ mediū spere terre: vn̄ Theodo⸗ lus: In cancro solis dum voluitur aureus axis.

Piscis

Piscis eyn visch (ryba) ꝛ d͛ piscis quasi pascis a pasco is ere: q̄a pisces sunt pastus hominū. Item pisces sūt flegmatici: ꝛ ideo assati sunt magis sani: q̄a ignis extrahit humidū peccans scȝ flegma: Item nuces sunt sicce: ꝗ debent ꝯmedi post pisces: vn̄. Post pisces nu⸗ ces: post carnes caseus assit: Cinis ptȝ s.

Unguis.

¶ Unguis ꝛ vngula eyn nagel: (paznogiecz) s. in digitꝫ: ader ein claw. scȝ in pedibus tam hominū q̄ꝫ aliorꝫ aīa⸗ liū: Sed B: ecclista facit d͛am inter vnguem ꝛ vngulam. vn̄ꝰ. Unguem dic homi nū: dat vngula nō nisi brutis. Unguis d͛ ab vnguo is ere vnxi vnctū: q̄a vngui⸗ bus solemus vngere ꝛ ministrare vnguem siue vnguentum: vn̄ꝰ. Non leuiter vnguis cum me ledet tuus vnguis.

Orbis.

Orbis dicitur rotunditas cuiuslibet rei scȝ circuli terre vel rote: Et capitur sepe pro circulo vel mundo. vnde versus: Circulus est orbis ꝛ mundus dicitur orbis:

s. femininū genus
Hec febris pestꝭ neptꝭ vallisq̄ꝫ bipēnis.

Et assis iaspis ꝛ lactis restis et aspis

omnia ista nomina dant.
Et pellis turris vestis puluis q̄ꝫ cuspis

hoc nomē in gtō in gtō s. in is terminata associas
Glis glitis gliris. ꝛ pronymica iungis.

dubij generis ista nomina feim genꝰ hoc nomen
Hic aut hec finis clunis, dabit hec tibi classis

ista nomina in gtō
Et messis tussis ibis sic lis quoq̄ꝫ litis.

fe. genus nomina nomina associant

Hec tibi greca dabunt, et eis se barbara iungunt

¶ Hic auctor facit exceptionē a ꝓdictis regulis dicens: ꝙ ista noīa febris pestis ⁊c: ⁊ glis glitis glissis: ⁊ noīa patronymica in is: vt ꝑamis ioānis sunt gene: fe. Dein de dī ꝙ finis ⁊ clunis sunt ge: dubij: Et classis messis tussis ibis ⁊ lis: ⁊ nomina greca ⁊ barbarica: vt rhesis lexis barbaralexis orexis sunt gene: feminini.

Febris ¶ Febris est quedā infirmitas: ⁊ dicit a ferueo es ere: vel a frigeo es ere: quis

Vallis morbus ille qn̄q3 facit hoīes feruere ⁊ qn̄q3 frigere: ¶ Pestis ⁊ vestis patēt supra: ¶ Turris ⁊ pellis parent s̄. ¶ Cassis neptis ⁊ iaspis patēt s̄: ¶ Vallis eyn dal: Jn̄ conuallis. i. magna vallis: vn̄9 Est fortis vallis bn̄ sex circūdata vallis: Jtem vallus valli est palus vinearū: q̄si validus: Jtem vallū est cōcathenatio q̄ fit de palis super aggerem circūdans vallem vel hortū vel circūdans ciuitatem inter fossam et murū: Etiā dicit agger: vn̄9 Vinetis vallus: sed vallū cō

Bipēnis uenit vrbi: ¶ Bipennis est securis scindens in ambabus partib9: vn̄9 Scin

Lactis dere dicat gemina de parte bipennis: ¶ Lactis dicit q̄dā pars intestinorū in piscib9 q̄si lactes: Etiā lactis est illud qd̄ ex lacte coagulat: vn̄9 Lac liquor est

Pellis. mamme: lactes pisces gerūt in se vtrō: Pellis. i. cutis. Jn̄ pellicula. i. parua pellis. Et dī a pello is ere: q̄a pellit extraneas iniurias: Jtē glis glitis ⁊ glissis sunt ge. fe. vt3 hic. Sed glis gliris sub illo articulo hic est ge. epiceni: vt patuit s̄. vn̄9 Hic animal: hec terra tenax: hec lappa vocat.

Classis Classis est collectio multarū nauiū: Etiā dicit vna nauis. Vel classis est ordo militū vel plebeorū eq̄tū: vn̄9 Nauis ⁊ classis: eq̄tū sit in ordine classis: Naues collectas classis dic ꝑcare.

Messis. ¶ Messis dicit maturā: qn̄. s. metit. Vn̄ dicit in euangelio. Messis q̄dem multa operarij aūt pauci: Fruges dicit bladū quo fruimur: Etiam messis capit pro actu ⁊ tp̄e metendi: et sic dicit hoc metrū: Clericus in messe semper vult rusticus esse: Finita messe iterū vult clericus esse:

Finis. Finis est ꝓprie termin9 vel cōsumatio operis: Etiā est patria vel regio: ⁊ ꝑcipue in plī nūero. Etiā finis dicitur mos vel meta: vn̄ Est finis patria: mors: cōsumatio: meta: Jtem finis ꝑt dici cōsumens vel cōsumans: vn̄9 Finis cōsumens est cōsumatio finis: Cuius plurale regiones dicimus esse: Jtē terminus est finis: mors: funus: cordaq3 funis: Vrilis est fumus: sed fumus ab igne recedit:

Clunis. Clunis dicit a cluo is ere qd̄ vno mō ꝑcat superuenire: q̄a in clunibus est eminētio: carnositas corporis. Scd̄o cluere ꝑcat defendere: ⁊ inde etiā dicit clunis: q̄a clunes id est naues defendūt ossa sedentiū ne ledant. Jtem: Ledit in clune vir raro solens eq̄tare: Jtem patronymica in is patent s̄: q̄a ioānis vel ioannidis: ꝑcat filiā vel neptem ipsius ioannis: Priamis ꝑcat filiam vel neptem ipsius priami. Tussis ibis lis basis lexis orexis patent supra.

Colchis Colchis idis: id est mulier de illa insula: Sunamis sunamitis: id est anima peccatrix.

.s. nomina seruāt cōe genus simul hoc nomen

De adiectiuis.

Adiectia tn̄t hic ⁊ hec pariṫq3 tricuspis

nominis tricuspis genus aliorū̄ pones

Jstius obliquis neutrū qn̄q3 locabis

hoc nomen nūero tenere

Dis in plurali genus oē videtur habere

¶ Dicit ꝙ noīa adiectiua sunt cōis ge. vt fortis tristis: ⁊ in neutro gn̄e hn̄t e.

vt forte triste. Et hoc nomē tricuspis est etiā gŋ cōis: ꝛ nō hȝ ſꝑ neutrū ſed qn̄ꝙ et hoc solū in obliqs. Et hoc nomen dis in pl'i nūero est ge. oīs vt ntō hij ꝛ he dites ꝛ hec ditia. Sed in ſri nūero qn̄ idē est qd diues est ge. cōis: ſed qn̄ est idem qd pluto. i. deus infernoꝝ tūc est ge. maſ.

¶ Arguit tricuspis ē adiectiū: g° ſupflue addit illa ꝑticl'a (ꝑiterꝙ tricuspis) Dōm ꝙ hec regl'a. Adiectiua tn̄t: intelligit de adiectiuis in is h̄ntibus neutrū genus ꝑ e. ſed tricuspis in ntō nō hȝ neutrū genus ꝗuis bene in obliquis: vtȝ in Ouidio. positoꝙ tricuspite telo. ¶ Cuspis idis est posterior pars haste: vel ſummitas haste: vel tota hasta: eyn ſpyſȝ. Vn̄ tricuspis idis. i. h̄ns tres cuspides. i. tres partes in ſummitate haste acutans. Exempla de adiectiuis ſunt fortis tristis mitis ꝛc̄. Fortis: ſtark (mocžny) Mitis: ſenfftmutig (cichy) ¶ Tristis: traurich (ſmutny) Itē hic et hec dis ꝛ hoc dite adiectiū: gtō huius ditis. i. diues vel opulentus. Sed dis ſubſtantiuū maſ. generis id est pluto. Item pluto est deus inferni: ꝛ dicitur dis qꝛ diues est in recipiendo oēs animas peccatrices. vn̄. Dis pro plutone: ſed dis pro diuite pone.

Cuspis. tricuspis Fortis Mitis Tristis Dis

cōis generis quodlibet illoꝝ

Est hic ꝛ hec testꝰ ciuis burgēsis ꝛ hostꝰ

hoc nomen hoc nomen ſimul cōis ge. hoc nomen

Et canis et iuuenis pariter cōe ſcolarꝰ.

¶ Dicit ꝙ noīa hic in textu posita. ſ. testis ciuis burgenſis hostis ꝛc̄. ſunt gn̄is cōis. Testis ꝛ testa dr̄nt vt̄s. Ciuis: eyn burger. i. opidanus. Itē opidanꝰ dr ab opido. Item opidū dr qlibet ciuitas ꝑter romā. Vn̄ opidulū id est paruū opidū: ꝛ ſic ꝑducit ꝑmā ſillabā ꝑpter duplex pp: ſed qn̄ ſcribit ꝑ ſimplex p tunc corripit. Itē burgus gi id est castrū vel fortalitiū. Vn̄ burgenſis vel burgarius. i. castrenſis vel opidanꝰ. Hostis eyn veindt (nieprzijaciel) ꝛ dr ab hostio is ire. i. eqre: qꝛ equa fronte transit ad bellū. Itē dr̄a est inter hostis nomē ꝛ hostis verbū. vn̄. Mn̄ brias hostis vllius nō eris hostis. Vn̄ hostoriū rij: ꝛ est lignū quo bria. i. mēsura. ſ. modiꝰ vel ſextariꝰ hostit. i. adeqt: ne aliqs maneat defectꝰ Itē modius eyn moeſȝ. Sextarius est menſura duarū librarū. Canis ꝛ iuuenis patent s̄. Scolaris eyn ſchuler (żak) Item ſcolaris est perſona vacās ab humanis negotijs ſcolasticis dedita diſciplinis.

Ciuis. burgēſis. Hostis Scolaris

nomen in os anteponit ſeruat hoc nōm in gtō

Hic os ꝑponit. ſȝ hoc os oris ꝛ oſſis. Os

omnia iſta nomina aſſociantur

Et chaos atqȝ melos argos logos annumerātur

¶ Dicit ꝙ nomē in os est ge. maſ. vt mos flos. Sed os oris ꝛ oſſis chaos melos archos ꝛ logos ſunt ge. neu. Mos flos ꝛ os patent s̄. Itē flos in pictura nō niſi ſola figura. Chaos dr caligo ꝯfuſio ꝑfunditas vel foſſa. Greci dicebant materiā celi ꝛ terre eſſe vnū confuſum chaos ante diſtinctionem elementoꝝ: qd ꝑhi vocabant yle id est materiā primā. Item reperitur chaos indeclinabile et chaus chai ꝑ eodem. Melos ſupra expoſitū est. Argos est nomen vrbis in grecia: vbi quondā viguit ſtudiū. Vn̄ in ſri numero est indeclinabile neutri gn̄is: ſed in pl'i nūero ſm Hug. declinat argi argoꝝ in maſ. gn̄e ꝛ ſunt argi populi ſic dicti ab argo rege. Logos grece interpretat ſermo in latino. Vn̄ fiunt quaſi infinita compoſita vt logica id est ſermocionalis ſciencia. Dyalogus. i. duorum

Chaos Argos Logos

sermo. Theologia.i.sermo de deo.a theos qđ est de⁹ ⁊ logos ſmo. Itē hec q̄ ter᷑ nōīa sunt neu.ge.⁊ indeclinabilia: vt in his versib⁹. In neutro gn̄e tibi sunt duo bis sine flexu: vt chaos atq̄ melos logos his adiungis ⁊ argos.

.s.gn̄a — ista quinq̄ nomina

Dant duo bos impos compos custosq̄ʒ sacerdos,

feīm genus — ista tria nomina — .s.nomina ponuntur — hoc domē

Hec dant glos cos dos sic greca locātur vt arbos

¶ Dicit q̄ ista nōīa scʒ bos impos cōpos custos ⁊ sacerdos sunt ge.cōīs. Deinde dt q̄ ista nōīa glos cos dos ⁊ nōīa grēca in os vt delos arbos sunt ge.fēī. ¶ Bos impos cōpos ⁊ custos patent s̄. ¶ Sacerdos d᷑ vno mō q̄si sacra docens vel dicens: ⁊ tūc est ge.cōīs: ⁊ sic capit᷑ hic. Alio modo dicit᷑ quasi sacra dās qđ solū spectat ad viros: ⁊ sic est ge.maſ.per illam regulam. Quedā sunt opa. Item sacerdos plura ſcat: vide s̄.ibi. Atq̄ sacerdotū. Dos: eyn morgengab(wiano) ⁊ est illud qđ sponsus dat sponse q̄n eam ducit in vxorē.vn̄⁹. Donū qđ sponse dat᷑ hoc d᷑ esse. Arbos grece.i.arbor latine. Et simil'r dicit᷑ odor vel odos vtr̄. ¶ Nota hic diligenter q̄ nō omnia nōīa greca in os sunt fēī ge. q̄a odos honos ⁊c̄.sunt ge.maſ.sed solū illa que exponunt᷑ per nomina latina feminini ge.vt periodos methodos heremos ⁊c̄.que sunt gn̄is femī.q̄a periodus heremus methodus sunt ge.femī. Et sic patet q̄ nōīa greca sunt illius gn̄is: cuius sunt nomina latina per que exponunt᷑: vt odos honos sunt ge.maſ.q̄a odor et honor sunt ge.maſ. Sil'r agyos otheos ysKyros athanatos sunt ge.maſ.q̄a exponunt᷑ p̄ nōīa latina maſ.ge. Agyon id est sanctus. O theos id est deus. ysKyros id est fortis. Athanatos id est immortalis.

Dos.
Arbos.
Nota.

Us. Scđe declinatōīs

noīa maſ.gn̄is — terminata — variante — declinatiōe

Dant hic in us facta tibi declināte scđa

¶ Dicit q̄ nomen scđe declinatōīs in us terminatū est gn̄is maſ. vt dn̄s seruus cecus ⁊c̄. Uocabula patent supra.

feīm genus — hoc nom̄ — tenet — ista nomina

Hec paradisus hʒ nardus domus atʒ hyacinctus

ista nomina

Et sinod⁹ cost⁹ ⁊ carbasus alu⁹ abissus.

ista nomina

Aln⁹ cristallus ⁊ hum⁹ bissusq̄ʒ papirus

feīm genus — hoc nomē — tenet — ista nomina

Hecq̄ʒ smaragdus hʒ vannus colus atʒ phaselus

ista nomina — .s.p̄dicta — adiunguntur

Portic⁹ egipt⁹ dyphtōg⁹ ad hec referūt

hoc nomen — in neu.ge. — in maſ.gn̄e — hoc nomen

Cristallū tn̄ dicem⁹ hoc ⁊ hic paradisus

Regl'a p̄ modū ex°

¶ Dicit q̄ ista nōīa.s.paradisus nardus dom⁹ ⁊c̄.sunt femi gn̄is: tn̄ inueniun⁹

ꝗ̄ꝗ̄ cristallū in neu. gn̄e: paradisus in mas. gn̄e. ¶ Paradisus ſcat locum amenissimū in terra de quo eiectus fuit adam cū eua. Etiā ſcat regnū celorum. Pro primo ſcato dicit̄ paradisus terrestris: ⁊ pro secundo dicit̄ paradisus celestis: ⁊ sic est gn̄is mas. Alio modo capit̄ paradisus transsumptiue pro quolibet loco aliqualiter iocundo: qui in modico participat cū vero paradiso: ⁊ sic est ge. feminini. vn̄. Dicit̄ esse locus gratissimus hic paradisus. Designādo loca iocunda sit hec paradisus: ¶ Nardus est quedam arbor aromatica habens folia tanq̄ spicas. Et inde dicunt̄ vnguenta nardipistica nardipiscata. vn̄ Grecis. Nardipiscatus de spicis fit tibi natus. Pisticus ac nardi qd̄ fidus siue fidelis. Nam pistiu grece nostro sermone fides est. Domus ptꝫ supra. ¶ Hyacinctus est propriū nomen pueri cuiusdā: qui ſm poetas versus fuit in florem. Et ille flos sil'r dictus est hyacinctus: ⁊ est purpurei coloris. Etiā est quidā lapis preciosus hn̄s colorem purpureū ⁊ ceruleū ad modū illius floris. vn̄. Iacinctus flos est: lapis est iacinctus homoqꝫ. Mas hō iacinctus: sed p reliqs muliebre: ¶ Synodus est cetus: ꝯgregatio vel comitatus: ⁊ est pprie senū ⁊ presbiterorū: quā solent facere episcopi ppter correctiones clericorū: ⁊ ppter statuta cognoscenda: ⁊ q̄a tales correctiones sunt pecuniarie: ideo dr̄ talis ꝟsus. De sacro synodo redeūt burse sine mō. ¶ Costus est radix cuiusdam herbe. Etiā est ppriū nomē cuiusdā regis. s. pr̄is scē Katherine: ⁊ tūc est ge. mas. vn̄. Est species costus: ppriū nomē quoqꝫ costus. Carbasus ptꝫ ſ. Alnus est arbor quedā eyn erlenbaum. Vn̄ alnetū. i. locus vbi crescūt alnus. Itē alnū alni: est fructus ei. Sed alnus ē venter. vn̄: Est alnus venter: spēs ē arboris alnus. ¶ Abyssus ē impenetrabilis pfunditas aquarū: a qua fontes ⁊ flumina pcedūt et p occultas venas terre iterū ad eandē tanq̄ ad matricē redeūt: ⁊ ponit̄ sepe pro inferno. Et etiā capit̄ p profunditate sacre scripture. Aluus. i. venter siue vterus. tn̄ Grec. ponit drām inter ista tria: vn̄. Venter ꝯsumit: vterus parit: egerit aluus. Cristallus ē lapis candidus: ⁊ ē glacies p mltos ānos indurata. Itē inuenit̄ cristallū neu. ge. ſm antiquos pro eodē. Humus ē terra hūida. Itē humeo es ere feuchtwerde. vn̄. Corpa nullus humet: vbi terra liquoribus humet: Item humor ⁊ humiditas patent ſ. Bissus ē genus lini candidissimi et mollissimi: qd̄ nascit̄ in egipto. Vn̄ bissinus a um. i. de bisso exn̄s factū: vel colorem bissi habens. Papirus ē quedā herba marina vel genus iunci: ⁊ dicit̄ quasi parans pir. i. ignē: q̄a talis iuncus ponit̄ in lampadibus siue candelis ad ardendū. Itē papirus ſcat etiā cartam in qua scribit̄. vn̄. Est res qua scribis: ē herba marina papirus. Itē ſm quosdā dr̄ etiā papirū ri: ⁊ ē quoddā genus leguminis bauchweisz. vn̄. Papirū crescit: papirus crescere nescit. Smaragdus ē lapis pciosus viridem hn̄s colorem: cui nihil viridius ꝯparatur. Itē inuenit̄ smeragdo onis p eodem. Et dicūt quidā sub hoc noīe smaragdus intelligūt̄ oīa noīa lapidū scd̄e declinatōis in us terminata. vn̄. Vtqꝫ smaragdus hꝫ dabitur sic atqꝫ saphirus. Nomen in us lapidū sic declinabit̄ oē. Sed tenet articulū carbunculus hic tibi tm̄. ¶ Saphirus reperit̄ sepe in mas. ge. et ē lapis similis sereno celo. Carbunculus ē lapis preciosus coloratus vt carbo ignis. Est etiā paruus carbo. et sic ē diminutiuū a carbo. Etiā reperit̄ pro morbo. vn̄. Est lapis ē morbus carbo carbunculus exter. Vannus. i. ein wan ē instrumentum purgandi segetes a palea et ē factū de viminibus. Colus ē rocka mulierum spinrock (przeslicza) Et differt a cholus quod ſcat intestinum corporis. vn̄. Rocka colus tenet hec: hic colus viscus habetur. ¶ Phaselus ē parua nauis habilis ad nauigandū: huc vel illuc. Inde phaseolus diminutiuum. ¶ Porticus ē domus que precest foribus et ē ante ingressum domus vel ecclie

ceptiōis.
paradisus.
Nardus.
Iacinctus
Synodus.
Costus.
Alnus.
Aluus.
cristallus
Humus
Bissus
Papirus
smaragdus
Nota
Saphirus.
carbūclus.
Vannus.
Colus
Phaselus
Porticus.

Capitulum quartū.

Egiptus — apta ad vendendū mercimonia ꝛ est q̄rte vel scḋe declinatōis. Egipt⁹ est nomē regiōis: ex q̄ filij isrl' liberati fuerūt transeuntes ꝑ mare rubrū ꝛ vocaꝭ sic ab egipto rege: q̄ ꝑmo ibi regnuit. Jn̄ egipti⁹ a um.i. aliq̄s vel aliq̄ de egipto.

Dyptōgus. — Dyptōgus est cōglutinatio duarū vocaliū in eadē sillaba positarū vim suā obtinentiū. Et sunt q̄ttuor dyptongi.s. ae ꝛ oe ꝛ eu q̄rū tm̄ due scribūꝭ ꝛ ꝓferūꝭ .s. au ꝛ eu. Et alie due.s. ae ꝛ oe q̄n̄qꝫ scribūꝭ: sꝫ raro ꝓferūꝭ. Et ḋ: dyptōg⁹ a dys qḋ est bis: ꝛ thongon son⁹ q̄si bis son⁹ in eadē sillaba: vt patuit.

.s. neutri generis — ista nomia — hoc nomen

Hoc vulg⁹ pelagus indeclinabile virus

Dicit ꝙ ista noīa scꝫ vulgus pelagus: ꝛ hoc nomē indeclinabile virus sunt ge. neu. Vulgus ꝛ pelagus patent s̄. Virus id est venenū ꝛ ḋ: a vi: q̄a violenter corpe penetrat: inde virulentus a um id est veneno pleno est intoxicatus: inde virulentia id est intoxicatio: teu vorgiffenisꝫ.

nomen in os grecum — nomen latinū fei generis in vs

Os grecū sepe mutabis in us muliebre

metbodos — Dicit ꝙ noīa greca in os mutanꝭ sepe in noīa latina fei ge. in vs: vt methodos methodus: athomos athomus: heremos herem⁹. Methodos grece vel methodus latine ḋ: via breuis ꝛ stricta: q̄ cito viatorem ducit ad terminū. Et ḋ: a metha qḋ est trans ꝛ odos via: q̄a methodus est via breuis ꝛ vtilis ducēs trās agrū.

Delos — Delos grece vel delus latine.i. manifestatio. Jtem quedā insula dicebatur delos: q̄a in il' a insula responsa appollinis dabanꝭ manifesta que alibi dabantur obscura.

athomos. — Athomos grece vel athomus latine diciꝭ minutissimū corpus omnino indiuisibile. Et dicitur ab a quod est sine ꝛ thomos sectio vel diuisio quasi sine sectione vel diuisione. Heremos patet supra.

Vs Tertie de clinatiōis — declinationi — nomen in us — si non habet — .s. casus

Hoc terne dabit us. si nō tenet u gtūs.

Dicit ꝙ noīa tertie declin. in us terminata (q̄ nō tenent u in gtō) sunt ge. neu. vt corpus corpis: pectus pectoris: tēpus tpis ꝛc̄. Vocabula patent s̄.

hoc nomen — mas. g⁹ — hoc nomen — .s. hic ꝛ hec ꝛ hoc — hoc nomen

Dat lep⁹ hic. intercus gen⁹ oē vetusqꝫ.

Dicit ꝙ hoc nomen lepus est ge. mas. Et ista duo nomina scꝫ intercus ꝛ vetus sunt generis omnis. Vocabula patent supra.

feim genus — .i. si crescen: iā habeat — .s. casus — retinet

Hec dant si crescat gtūs. et u sibi seruat.

Dicit ꝙ noīa tertie declinatiōis in us terminata hn̄tia crescentiā in gtō sui seruando illā litteram u sunt ge. feminini: vt virtus virtutis: salus salutis: tellus telluris. Vocabula patent supra.

neu. genus — nomina — hoc nomen — epicem̄ ge. — hoc nom

Hoc monosyllaba dant thus, sꝫ dicitur hic grus,

Dicit ꝙ noīa monosillaba tertie declin. in us sunt ge. neu. vt rus thus: ius. Et hoc nomen grus sub vno articulo hic est ge. epiceni.

cōe genus — hoc nomen — .i. sub illo articulo hic

Hic dat ꝫ hec tibi sus, epicenū dat genus hic mus

¶ Dicit q hoc nomen sus est gnis cōis. Et hoc nomen mus sub illo articulo hic est generis epiceni. Mus et sus patent supra.

hoc nomen fei g' in gtō hoc nom neu. g' in gtō

Dat pecus hec pecudis, pecus hoc pecoris sibi iūgit

Dicit q hoc nomen pecus quando hz pecudis in gtō. tunc est generis feminini sed quando habet pecoris in gtō est generis neu. Pecus patet supra.

.s. declinationis terminatū mas. ge.

Quarte nomī i us marib' sociare solē'

quarte declinatiōis **Vs**

Dicit q nomina quarte declinationis in us terminata sunt generis mas. vt fructus fretus lapsus &c. Vocabula patent supra.

fei generis ista nomina

Hec anus atz trib' portic' et man' idus

femi ge. iunge

Hec acus atq pinus nurus socrus z domus adde

mas. ge. feim gen' hoc nomen adiungamus

Hic tenet hec vel spec'. illi pen' associem'

Dicit q ista noīa anus trib' dom' &c. sunt ge. fe. Sz specus et pen' sūt ge. mas. vel fei: et aliqñ ge. neu. Anus. i. vetula: et dr nt anus qrte declinatōis pma breui et anus scde declinatōis pma longa. vñ'. Dū se curuat anus retro sibi sibilat anus. Item anus pa longa. i. culus. Idus iduū idib' plīa nūeri sunt qdā dies mensis et interpretat diuisio: qa mensis diuidit in idus et nonas et kalendas. Jn iduare. i. diuidere. Et zponit cū vir: et dr viduare. i. diuidere virū et vxorē. Viduare est vxor diuisa a viro cuius vir defunctus est. Viduus dr q diuisus est ab vxore dū vxor mortua sit. Item idus et iota. i. minima lr̄a zponunt et dr ideota. i. ignorans: qsi diuisus ab omni lr̄a q̄tumcunq parua. vñ'. Ast diuisio fit idus et ideota. Manus tribus acus et pinus patent supra. Nurus est vxor filij: et dr nur' qsi noua vxor. s. filij: inde pronurus. i. vxor filij sui. Socrus. i. mater vxoris vel mariti. Socer est pater mariti vel vxoris. vñ'. Mater ait nato tua coniunx est mihi nurus. Cuius habes natam socer est: socrus genitrix est. Cui' sociatus adest frater tuus: hec tua glos est. Est socrus maior nurus altera tertia glos est. Specus penus domus petent supra.

Anus. Idus Nurus Socrus.

terminat feim genus est exemplum

Cū nomē fit in aus hec illi iūgit. vt laus

aus

Dicit q nomina in aus terminata sunt generis feminini: vt laus fraus. Laus et fraus prius exposita sunt.

illa lr̄a fe. genus talis lr̄a pcedit lr̄e

S vult hec iungi si consona presidet illi.

Cōsonāte pcedente **S**

Dicit q noīa termiata in s hn̄tia zsonantē añ s sunt ge. fe. vt ars pars puls &c. Pars ein teil: inde particula. i. parua pars. vñ'. Si fueris q̄rū t iuiso: particula rū. Hanc discas artem meliorem suscipe partem. Ars ptz s̄. Iners. i. sine arte et ignarus. Inertia. i. ignorantia. Nota metrum. Filia sub tilia net iners subtilia fila. Tilia ein lindenbaum (lipa) Puls patet supra.

Pars. Iners

ista nomina maſ. gen⁹ ista nomina

Mons pōs fons hic dant mars stirps

Dens calx quoqꝫ quadrans.

noīa ſcantia partē ponderis hoc nomen ṗdictis

Et partes aſſis torrens ſociabitur iſtis

hoc nomen in gtō nomen .i. genus eris

Atꝫ calibs calib⁹. qd gēs ē ſiue metallū.

❡ Dicit ꝙ iſta noīa in textu poſita. ſ. mōs pōs ⁊c̃ ſunt ge. maſ. Et ſcantia ptes aſſis: vt bicūs tricuns: ⁊ hoc nom̄ torrens ⁊ calibs ſunt ge. maſ. Mons ptꝫ ſ. ❡ Fons eſt origo naſcentis aque. ⁊ dr̄ q̄ſi fundens aquā vel fonēs riuulos ex ſe fluentes: inde fonticulus. i. paruus fons. Fontan⁹ eſt circa fontē habitās. Fontoſus. ſ. plenus fontib⁹. vñ⁹. De mane mōtes de ſero viſita fontes. ❡ Pons eſt iter ſup fluuiū: ſcala nauiū edificiū vltra aquā vel vallē. Et dr̄ a pono. q̄a ponit ad tranſmeandū. vñ⁹. Non de ponte cadit: q̄ cū ſapientia vadit. Mars eſt deus belli: etiā inuenit ꝑ bello. inde marcius a um. i. ad martem pertinens vel bellicoſus. Et marcius cij: maſ. ge. eſt quedā menſis ſic dictus: q̄a in eo fuit feſtū martis: ⁊ ei cōſecratus eſt ille menſis. ❡ Stips quincuns ſecūs ⁊c̃. ptꝫ ſ. Unciſꝙ quod vncia format. ❡ Torrens eſt fluuius vel aqua cū impetu fluēs de mōtibus: qui ex imbribus magnū hꝫ incrementū: ſed adueniente eſtate calore ſolis decreſcit ⁊ ſiccat. vñ pſal. Conuerte dñe captiuitatem noſtrā ſicut torrens in auſtro. vñ⁹. Non de torrente bibam niſi venero lente. ❡ Calibs q̄n̄ ſcat populū fodientem vel cudentem calibem vtſ̄ expoſitū eſt.

Fons. Pons Mars Torrens

Ps.

.ſ. nomina noībus ſcꝫ hic ⁊ hec ⁊ hoc

Adiectia notes q̄b⁹ oē gen⁹ dare debes.

De adiectiuis

❡ Dicit ꝙ noīa adiectiua ſunt ge. oīs: vt amās miſericors demēs. ❡ Miſericors. i. pius ſeu mitis: inde miſcdia. Concors cōis ge. i. vnanimus ⁊ capitur ſepe adiectiue: inde ꝯcordia. Serpens participiū veniens a ſerpo is ere: kriechen. Sed ſerpens nomē ſubm eyn ſchlange (wanſz) vñ⁹. Sis ſerpens cautus q̄n̄ venit vndiꝙ ſerpens. Demens dr̄ q̄ſi de mente poſitus: ſcꝫ iniurioſus. Iners ptꝫ ſ. ❡ Inops. i. pauper. Inſons vnſchuldig (niewinny) ❡ Expers. i. ſciens que etiam patent ſupra:

miſericorſ Concors. Serpens Demens

maſ. gn̄is hn̄tia plures ſyllabas mutantur

Dāt hic p s iūcta poliſillaba. ſꝫ variant

.i. dubij ge. iſta nomina maſ. ge.

Hic aut hꝫ forceps adeps. ſꝫ dr̄ hic ſeps.

❡ Dicit ꝙ noīa poliſillaba teriata in p s ſunt ge. maſ. vt manceps anceps. Sed variant: q̄a forceps ⁊ adeps ſunt ge. dubij. Seps eſt ge. maſ. Manceps. i. ſeruus. Anceps dr̄ gladi⁹ ab vtraꝙ parte ſcindens: ⁊ ſic eſt ge. maſ. Sed ꝑ alijs ſcatis eſt ge. cōis vtꝫ ſ. ❡ Municeps q̄ſi mun⁹ capiens: ſicut milites ſtipendarij ⁊ caſtellani alicuius ciuitatis vel oppidi. Forceps ein erſzenſcher (kleſcze) eſt inſtrumentū ſcindens ferrū vel eſt tenella qua ferrū ignitū trahit ex

Māceps Anceps municeps Forceps

igno. Et d: forceps q̃si ferrũ capiens. Sz forfex ⁊ forpex aliã hñt ꝯcationem vt statim dicet. Adeps superius expositũ est. Seps indeclinabile vel seps sepis est quidã serpens exiguus: q nõ tantũ carnem verumetiã ossa facit essluere: et ꝯsumit pungendo aliquẽ. vñ Lucanus. Ossaq̃ dissoluens cũ carne tabificus seps. Et differt a seps quod ꝯcat hortum vt supra.

.s.nomina cõe genus ista nomina
Pluraq̃ dant hic et hec celebs infansq̃ parẽsq̃
ista nomina nominib⁹ socia hoc nomẽ
Et pꝛiceps effrons illis ꝯiũge bifrontẽ

¶ Dicit ꝙ plura noĩa hñtia ꝯsonãtẽ añ s repiunt esse cois gñ. vt celebs infans ⁊c. vtz in textu. ¶ Celebs d: vir ⁊ mulier celestẽ vitã ducens vt supius late expositũ est. Infans dicit q̃si nõ fans. ¶ For faris id est loq. Fans .i. loquens: inde infans vtẽ. et ibidem etiã patent oẽs etates hominis. Parens d: pr̃ vel mater pducens prolem. Parens est participiũ omnis ge. ⁊ venit a pario. Item inuenitur etiã parens a pareo. quod ꝯcat obedire: et differt etiam in quantitate sillabarũ. vñ⁹. Non sine prole parens: nõ sum nisi pareo parens. Item pario est prima breuis: sed pareo est prima longa et paro as are est prima breuis: vt patebit infra de verbis. ¶ Princeps est gñis cõis: vt patebit infra de verbis. ¶ Princeps est ge. cõis: et dicit quasi primus capiens: quia primus capit substantiam .i. locũ vel dignitatem. Item hoc nomen princeps facit quandoq̃ nomen feminini gñis: vt principissa sed qñ hoc fit tunc princeps est solũ gñis mas. ¶ Effrons .i. inuerecundus vnschemclich (niesromiczliwy) quasi sine fronte et verecundia vel prouidentia. Bifrons est animal habens duas frontes. Quadrifrons est animal habens quattuor frontes vt patet supra.

Celebs.
For.
Parens.
Priceps
Effrons.
Bifrons

feim genus .s.nomina excipere
Hec x pponas ꝫ pluria demere debes.
in omni genere .s.nomina
In triplici gñe decet adiectiua notare.

¶ Dicit ꝙ nomina in x terminata sunt ge. fe. vt pax lex nix nox nux. Sed inde plura nomina excipiunt. Quot patet primo de nominibus adiectiuis: quia illa sunt generis omnis: vt felix audax. Vocabula patent supra.

pcedit mas. gñibus .s.nomina sociabis
X e si pꝛesit maribus polisillaba iũges.

Dicit ꝙ noĩa polisillaba i x terĩata hñtia e añ x sũt ge. mas. vt latex vertex carex. ⁊c. Construe tu (iũges polisillaba marib⁹) .i. mas. gñ (si e psit x) vocabła pa. ꝫ.

X.

feim gñ quodlibet illorum
Est tñ hec pellex vibex obexq̃ supellex.
dubiũ genus hoc nomen
Forfex atq̃ forpex hic aut hec dat tibi cortex
hoc nomen
Atq̃ silex.

¶ Dicit ꝙ hec nomina in textu posita .s. pellex vibex obex ⁊c. sunt generis feminini.

Capitulum quartum.

fructibus feim gen⁹ mas.genus hoc nom̄ seruabit

Fetib⁹ hec terre dabis hic frutex retiebit

¶ Dicit ꝙ nomina terminata in x ſcantia fructū terre sunt gn̄is feminini: vt nux: sed hoc nomen frutex est generis masculini.

ista nomina cōis ge. considerant hoc nomen

Et dux et cōiunx cōe notentur et exlex.

mas.genus ista nomina

Hic dāt rex ꝛ grex fornix calixqꝫ cilixqꝫ.

ista nomina mas.genus femi gene.

Et fenix mastix, hic calx pedis, hec lathamorū,

¶ Dicit ꝙ dux ꝛ ꝯiunx ꝛ exlex sunt ge.cōis. Et rex grex fornix calix silix fenix et mastix sunt ge.mas. Et hoc nom̄ calx ꝑ talo pedis ē gꝫ mas. Sꝫ ꝑ cemento est ge.fe. ¶ Arguit: dux est nomē dignitatis qđ solū spectat ad viros: g̃ ē gꝫ mas. Dōm ꝙ nō capit hic ꝑut est nomē dignitatis: sꝫ ꝑ illo vel illa a quo qs ducit.

nomē in trix feim g⁹ casibus genus adiunges

Trix tꝫ hec. tñ obliqs neutrū supaddes

Est exemplum

Victrices turbe victricia tela tulere

¶ Dicit ꝙ noīa in trix sunt ge.fe. vt meretrix doctrix. Tñ in obliqs repim⁹ aliqn̄ talia in neutro gn̄e: victricia repit in pl̄i nūero a victrix. ¶ Pellex est concubina vel meretrix: qa pellicit. i. decipit incautos ꝛ instabiles. Vel dr̄ a pello is ere: qa pellex pellit legitimā vxorem: vel expellit a legitima vxore: vel qa pelle allicit leccatores ad peccandū: qa cōiter meretrices pulcrā pellem hn̄t. Et corriualis dr̄ vir hn̄s ꝯcubinā. Jn corriualis q̄ cū alio vtit eadem ꝯcubina q̄si cum alio de eodem riuo bibens. vn̄⁹. Vir est riualis dicat femina pellex.

Pellex.

¶ Vibex et vibix est ꝟgula parua crescens in petrosa terra: vel est incisio q̄dā sicut vestigiū qđ relinquit in carne ex ꝑcussinone virge. vn̄⁹. Est vibex testis ꝙ ꝑcussi fueritis estis.

Vibex.

¶ Obex. i. repagulū eyn rigel: ꝛ est obstaculū qđ obijcit ianue ne aperiat. Et repit positū aliqn̄ in mas. gn̄e. Jtē ferrū ꝯponit cū filo ꝛ dr̄. ¶ Forfex instrumentū ferreū quo scindunt vila. Jtem ferrū ꝯponit cū pilo. et dicitur ¶ Forpex instrumentū quo scindunt pili. Sed forceps dicit instrumentū quo scinditur ferrū. vn̄⁹. Fex est filorū ceps ferri: pex ꝗ pilorū. F resecat filū: c ferrū: pex capillū. Jtē forticula. i. parua forfex.

Obex. **Forfex** **Forpex**

Cortex est illud qđ circūdat arborē ꝛ est tegimen vel vestis arboris: sicut pellis est vestis aīalis. Sed liber est cortex scđa ꝛ media pellis: ꝛ suber est tertia pars ꝓpinq̄ ligno. vn̄⁹. Pars prior est cortex: liber altera: tertia suber: inde cortulus. i. parua cortex.

Cortex

Silex est lapis durissimus: q̄ ictu ferri ignē emittit: q̄ etiā focarius dr̄. vn̄ Virgilius ponit in femi gn̄e in vij. Eney. Stabat acuta silex ꝑcisis vndiq ꝫ saxis. Etiā repit in mas. gn̄e ꝑpriū vn̄⁹. Ast ibi terrena silices fornace soluti. Jtē inuenit cilex ꝑ c scriptū ꝑpriū nomen viri. vn̄⁹. Est petra dura silex: ꝑpriū nomen quoqꝫ cilex. Scribe ꝑ s pmū sed ꝑ c scribe sm̄.

Silex.

¶ Carex est canna siluestris: ꝛ est herba lata acuta carens ... Et est arbore disposita tanq̄ biceps gladius. Jlex est quedam arbor glandifera. Et dicitur ylex q̄si exlex ab eligo is ere: qa ante inuentionē segetū homines fructū huius arboris elegerūt pro nutrimento. Jtē Priscianus dr̄ ꝙ noīa in ex terminata

Carex. **Ilex**

habentia i in penultima sillaba sunt ge. femi: vt silex ybex philex. Frutex est densitas virgarũ vel frondiũ. Etiã est parua virgula in nemore. vñ⁹. Turpe pecus mulitũ: turpis sine gramine cãpus. Et sine frõde frutex: ꝛ sine crine caput. Item mutilus a um. i. truncatus mutilatus vel minutus sicut pecus sine cornibus vel pedibus. Cinifex ein wantlausz. Dux ꝯiunx exlex grex rex fornix calix silix fenix mastix ꝛ calx patent supra. Nutrix ein am. Meretrix. i. lena

Frutex

Cinifex.

¶ Item nomina verbalia in x interdũ ponunt adiectiue ꝛ hñt neutrũ gen⁹ ꝑcipue in obliq̃s: vt victor victrix hꝫ qñqꜫ neutrũ vt ptꝫ in exemplo textus. vñ⁹. Victrices turbe ꝛc. Victrices turbe. i. turbe vincentes vel victoriã hñtes: tulere. i. tulerũt ꝛ secũ portauerũt: victricia tela. i. vincentes sagittas.

Notabñ.

clerico ꝑ versus deriuatio perfectorum
Ut tibi ꝑ metrũ formatio ꝑteritorũ.
manifestetur pñtem librum
Atꝫ supinorũ pateat ꝑsens lege scriptũ.
stude .s. preteritorũ cõiugationis
Et primo disce que sit formatio prime.
amaui tonui dedi steti ꝯiugationis
Vi vel ui vel di vel ti formatio prime

Incipit qntũ capitulũ de ꝑteritis et supinis ꝟborum.

De ꝑma ꝯiugatõe

Proseq̃t in gñali.

¶ In hoc quinto capitulo docet auctor formare ꝑterita ꝛ supina verborũ q̃ttuor coniugationũ. Et primo docet de verbis ꝑme ꝯiugationis: q̄ vel hñt vi in ptõ perfecto vt laui: vel ui vt tonui: vel di vt dedi: vel ti vt steti. ¶ Querit quare prius determinat de nominibus q̃ de verbis. Dõm ꝙ ideo q̃a nomen habet se per modũ substantie: verbũ vero per modũ actus: sed substantia est ante actũ ergo ꝛc. ¶ Queritur quare aliq̃d verbũ dicit prime ꝯiugationis. Dõm ꝙ ideo q̃a hꝫ a productã ante re in infinitiuo. vt amo amas amare. ¶ Arguitur: do cũ suis compositis scꝫ venundare pessundare ꝛ circundare habent a correptã ante re in infinitiuo ergo ꝛc. Dicendũ ꝙ illa excipiuntur.

in scda ꝑsona ꝑfecto sumit abijciendo
As in ptõ vi suscipit s remouendo.

Regula ꝑncipalis

¶ Dicit ꝙ verba prime cõiugationis faciũt ptm̃ ꝑfectũ remouendo s a secũda persona ꝑsentis tpis indicatiui modi: ꝛ suscipiendo vi: vt ab amo amas: remoue s ꝛ adde vi fit amaui.

in ptõ quindecim ꝟba demantur
Non sic formanẽ ter q̃nqꝫ sed excipianẽ
po das mo co uo stas co co no co to uo co bo no
Cre do do mi iu sto pli fri so ne ve la se cu to.

Excipit.

Dicit ꝙ illa quindecim verba sillabaliter in textu posita nõ formãt sua ꝑterita vt dictum est: sed excipiuntur a regula: que sunt: Crepo do domo mico iuuo sto plico frico sono neco veto lauo seco cubo tono.

omnia ista verba
Nã cubo siue crepo dono deinde fricoqꜫ micoqꜫ.

declarat.

Capitulum quintum.

ista verba.

Nexo plico seco sono deinde tonoq; vetoq;.

ptm̄ faciunt .i. p duas sillabas hoc v̄bū in ptō hoc v̄bū

Preterеunt in ui diuisas do dedit ꝛ sto

in ptō in ptō hoc v̄bum ptm̄ facit. hoc v̄bū in ptō.

Dat stetit: ꝛ iuui iuuo p̄terit ꝛ lauo laui.

hoc v̄bum in ptō aliqñ in ptō.

Et neco quod necui facit ꝛ qñq; necaui

hoc verbum facit in ptō inuenitur.

Increpo format ui tñ ꝛ reperitur in aui

¶ Dicit ꝙ ista v̄ba. s. cubo crepo domo frico mico nexo plico seco sono tono et veto: hn̄t ui in p̄terito p duas sillabas. Et do h3 dedi: sto steti: iuuo iuui lauo laui: ꝛ neco necui: ꝛ qñq; necaui: ꝛ increpo habet increpui vel aui.

pfectum hoc verbum cum illa parte orōnis cōpositis.

Aui ptm̄ plico dat cum nomine iunctū

.i. sine noie dat in ptō inuenitur.

Hoc sine prebet ui tñ ꝛ reperitur in aui

¶ Dicit ꝙ hoc v̄bum plico cōpositū cū noie facit ptm̄ in aui: vt multiplico multiplicaui: sed qñ componit̄ cū alia parte orōnis h3 ui in ptō: vt applico applicui. Tamen etiam qñq; reperitur in aui: vt supplico supplicaui.

¶ Querit̄: qd est cōiugatio? Dōm ꝙ est ꝯñs v̄boꝝ declinatio. Et sic ista diffinitio solū intelligit̄ de v̄bis regularibus habentibus cōsequentē cōiugationē. Et ideo diffiniunt sic. Cōiugatio est cōsequēs vel incōsequēs v̄borū decliatio. Et sic ista diffinitio intelligit̄ tā de v̄bis regularibus ꝙ̄ irregularibus ꝛ anormalis. Sed melius ꝛ formaliter describit̄ sic. ¶ Cōiugatio ē quidā modus significādi attributus v̄bo s̄m ꝙ cadit sub diuersis inflectiōibus nūeroꝝ tpoꝝ modorum ꝛ psonarum. Item quattuor sunt coniugationes in verbis sc3 prima secunda tertia quarta. Et quō distinguunt̄ ab inuicem satis patet in Remigio ꝛ alijs libellis puerorum. Item coniugatio dicitur a cōiugo as are id est sub vno iugo copulare. eo ꝙ sub vna specie declinandi v̄borū plura v̄ba cōiugant̄ seu copulant̄.

Cōiugatio quomodo diffinitur

Delirare

¶ Deliro as are. i. deuiare sc3 a sulco vel a terra vel a retia via. Inde delirus a um id est fatuus siue errans. Itē lira p̄ma breuis est instrumentum canendi: inde deliro as are media breuis id est discordare in sono cum lira. Sed lira prima longa est via vel sulcus aratri. Et inde dicit̄ deliro as are media longa id est deuiare vl' errare. vñ. Deliro discordo deliro deuio dicas:

Suffoco.

¶ Suffocare .i. strangulare vel extinguere. Et dicūt quidā ꝙ suffoco media longa cōponit̄ a p̄pōne sub ꝛ ab hoc noie faux: quasi sub fauce cape vel strangulare. Sed suffoco media breuis componit̄ a sub ꝛ focus: ꝛ sic suffocare est ignem vel flammam extinguere. vñ9. Strangulo suffoco: extinguo strāgulo dicas: vel sic. Suffocat extinguit: suffocat guttura strāgit. Sed Brito ꝛ Heinricus de colonia: dicunt ꝙ suffoco ꝛ prefoco semꝑ pducūt fo: ꝛ sꝑ cōponunt̄ a faux: vnde v̄sus: Suffoco

cum p̄foco nunq̄ breuiāt fo. Semꝑ faucis caput est nunq̄ focus illis. Itē p̄focare. i. strangulare. worgen. s. fauces ab interiori parte stringere. vñ Oui. i ybin Prefocēt aīe noxia melle viā. ¶ Rogo as are. i. obsecrare. bitten. Inde roga roge. i. elemosina. Itē drīa est inter roga nomē ꝛ roga verbū. vñ. Pauper sepe roga: nam sic dabit roga. Rogus rogi. i. ignis: vnde drīa. Delet gutta rogum sic delet crimina roga. Itē cōposita huius ꝟbi rogo vide in libello de cōpositis verboꝝ. ¶ Ornare. i. fulcire tziren. Inde ornatus us ui. i. fulcimentum.

Rogare.

Ornare.

Plātare

¶ Plātare est arbores terre inserere. Uel plātare est cū aliqua parte pedis: q̄ plāta dr: aliqd calcare. Iñ supplātare. i. suppeditare vel opprimere: Iñ supplātator oris. i. deceptor vel oppressor. vñ in Genesi dr: Iuste eñ ipse vocatus ē supplantator: en iam scdo supplātauit me. Item a planto as are venit planta te: nomen qđ etiā h₃ duo ſcata sicut plantare. vñ. Pars pedis est plāta ramūculus ē q₃ plāta. Primo ſcat partē pedis: vt in Esaia. A planta pedis vsq₃ ad verticem capitis non mansit in eo sanitas. Alio modo ſcat virgultū siue ramunculum qui extrahit de vno loco ꝛ plantat in alio. ¶ Celo as are: ē equocū: Primo ſcat sculpere ꝛ tūc venit ab eo celtes tis: qđ est instrumentum quo sculpit. Alio mō celare idē est qđ tegere: ꝛ tūc venit ab eo celū celi. q̄a celū celat: i. tegit oīa supple a se de quo patuit supra. vñ Ebrard⁹. Celo dū sculpo lapides: celo cooperio A primo celtes: celū est a posteriori. (Nam cubo siue crepo) ¶ Cubo cubui cubitū. i. iacere ꝛ in cubito q̄escere: ꝛ sic spectat ad sanos. Inuenit etiam cubo aui atum. i. iacendo vigilare vel insidiari. ꝛ sic spectat ad languidos vigilatores vel insidiatores. vñ. Sanus eo cubitum: male sanus vado cubatum.

Celo

Cubo.

¶ Item cōposita a cubo sunt tertie ꝯiugatiōis preter duo: vñ. A cubo ꝯposita dat declinatio terna: Sed duo sunt prime: pbat incubat excubat illud. Exīm̄ ꝟ accūbere discumbere. Itē accūbere ꝛ accubare sunt idem: s. comedere ꝛ q̄escere. Item discumbere capit ꝓ eodem. Excubat ſcat vigilare in castris. Sed incubare. i. imminere instare vel oua ꝓducere. vñ. Excubat in castris homo ꝑ vigil incubat ornit. Iñ incubus id est diabolus ꝯdormiēs mulieribus in spē viri vñ⁹. Te signare cruce cum venerit incubus ad te: Excubare etiā ſcat pullos ex ouis producere. vñ. Uenit hyrundo noua cubat incubat excubat oua.

¶ Crepo as are: ꝛ crepo is ere. i: sanare dirumpi vel diuidi. Tñ differunt crepare ꝛ crepere. vñ⁹ Prima crepo resonat. findi crepo tertia signat. Uñ Grecista. Si crepo fit prime solet id quod dissipat esse. Si crepis adiungas signare crepo sono dicas. Item composita a crepo sunt neutralis ge: p̄ter icrepo inquantum ſcat reprehendere. vñ. A crepo dic nata neutri: tamen increpo tollas.

Crepare

¶ Domo as are. i. vincire subiugare vel mansuetū facere. Item domitus a ū. idest subiugatus. Indomitus. i. rebellis. Item domo cum suis cōpositis ē ge. actiui. ꝛ corripit do. vñ. Est actiua domo vox ꝛ sua compositiua. Corripiunt q₃ do: pandit ꝛ hoc redomo. ¶ Tono as are id est tonitruare donnern id est sonitum facere. Item tono cum suis compositis est neutrum preter attono quod est actiū. Attonare id est stupefacere. Intonare id est insonare. Itē inuenit tono actiū vt deus tonat aere. i. tonitruo percutit ꝛ mouet aerem. vñ. Dum fortuna tonat fugitiuos terret amicos. item donare est verbū exempte actionis q̄a actus eius ē exēptus a nr̄is actionibus: ꝛ talia sunt plura. vñ. Fulminat atq₃ tonat ningit pluit atq₃ choruscat. Tonitruat rorat et grandinat atq₃ pruinat: istis notescit gelat addit atq₃ diescit. ¶ Ueto as are: id est prohibere: ꝛ h₃ vetui in preterito ꝛ vetit um in supino. inuenit etiā vetatus a um. vnde Actuum. xvi. Uetati sūt a spiritusctō loqui verbū dei. ¶ Mico tria ſcat. s. salire splēdere et cremare. vnde ꝟsus. Splēdeo cum salio cremat hec mico ſcabit: inde dimico

Domare

Tonare.

Uetare.

Micare

as are vide infra. Emico.i. valde vel sursum vel extra micare splendere vel asce-
dere. ¶ Frico scalpo scabo sūt synonima: q̄a idē ꝑcāt. vñ. Scalpo: scabo frico
sensu signant in vno. Nexare.i. freq̄nter nectere vl' nexere: ligare adiungere in-
serere vel notare. Uexo as are.i. molestare vel turbare. vñ. Te multum vexo cū
te cū cōpede nexo. ¶ Plico as are.i. plicas siue rugas facere: vl' cū plicis ap-
tare. Item plico habet plura cōposita. vñ. Aplico suplico cōplico replico mul-
tiplicoq̧. Explicat multiplicat: hec septē plico cōpositabit. Itē applicare id est
ad aliud plicare vel ꝯiungere vl' est aliquam similitudinē ad ꝓpositū adducere.
Item supplicare.i. hūiliter ad rogandū se disponere. Duplicare triplicare ꝛ mul-
tiplicare patēt ꝑ se. Explicare.i. exprimere vl' manifestare. Implicare.i. intus pli-
care siue inuoluere. Replicare id est iterum plicare vel iterū cōtradicere.
¶ Seco as are. hawen ader von eyn teynen: ꝛ tūc debet scribi ꝑ s. Sed ceco as
are ꝑ c.i. oculos eruere: blintmachen. vñ. Diuido qñ seco: quē prio lumine ceco.
¶ Sono as are.i. sonū facere. Itē sonus est quicq̄d proprie ab auditu percipit.
Sed zono as are.i. cū zona ligare. vñ. Dum bene cano sono: me corrigiā quoq̧
zono. Itē zona zone.i. corrigia: eyn rymen ader ein gurtel. (snurek) Et aliq̄n
ꝑcat regionē. vñ9. Cingulus est zona: tibi sit regio quoq̧ zona. Itē cingulus.i.
corrigia ꝛ venit a cingo is ere. gurten (pas) ¶ Dare ꝑcat dicere tribuere ꝛ
cōcedere: vñ. Dico cū tribuo: cōcede voce sub vna. Hoc v̄bum do das simul hec
tria ꝑcabit. Itē do corripit vbiq̧ do etiā in compositis. vñ. Do contra legē p̄me
dat vbiq̧ breuē do. Sic circū venū pessumq̄ cū do sociant: Itē oīa cōposita a do sūt
tertie coiugationis p̄ter hec tria. s. circundo venundo ꝛ pessundo q̄ sunt p̄me cō-
iugationis. vñ. Que do cōponit īflectio tertia dicit. His tribus exceptis circum
pessum quoq̧ venū. ¶ Iuuare helffen: (pomagacz).i. auxiliari: Sz iuuat v̄-
bū impsonale idē ē q̄d delectat. vñ. Si iuuat actiuū fuerit tūc auxiliat. Impso-
nale si fit delectat vbiq̧. ¶ Stare. steben. (stacz).i. erectus manere vel mo-
rari. Itē q̄ sedet vel iacet vel cecidit nō stat: vñ. Qui cecidit stabili nō erat ille
gradu. ¶ Lauare p̄me ꝯiugationis: waschen.i. abluere mūdare vel purificare.
Sed lauere tertie ꝯiugationis. feuchtmachen.i. humectare aspergere ꝛ hūi-
dū facere: ꝛ hn̄t idē ptm̄ ꝛ supinū: ꝛ corripiūt la in p̄nti ꝛ ꝓducūt in ptō. vñ. Ul-
cera culpaꝝ lauit aut lauit vtroꝛ earū: Itē q̄ rigat ille lauit: q̄ mundauit bene la-
uit. Ibi p̄mū lauit ē tertie coniugatiōis p̄ntis tpis: sed ꝯm lauit est pti tpis et
p̄me vel tertie cōiugationis. Itē dicit lautū lotū siue lauatū in supino. Et q̄ hꝫ
lautū ptꝫ in cathone. Quod lautū sit anio. Et q̄ hꝫ lotū patet in illo v̄su. Di-
bus est notū lotis manibus dare potum. Et q̄ habet lauatum patet in hoc v̄su.
Immundum puerum nutrix cupit ire lauatum. ¶ Increpare quando habet
ui in ptō: tunc significat sonum facere: sed aliquando habet aui tunc significat re-
prehendere: vñ9. Increpo cum dat ui in sonum dat: arguit aui. Itē increpuitq̧
lira dum cecus lusit in illa. Doctor discipulos increpat atq̧ suos.

Marginalia: Fricare. Necare. Uexo. Plicare. Sonare. Dare. Iuuare. Stare. Lauare. Increpare

.s. v̄borum .i. regularem formationē in ptō.

Regula q̄ formā seruās as mutat i aui,

regulariter perfectum faciendo supinum facit.

Recte p̄teritū formādo supinat in atū.

¶ Hic autor incipit docere formationem supinorū v̄borum prime cōiugationis dicens q̄ verba facientia ptm̄ ꝯm rectam formatiōem scꝫ mutando as in aui illa faciunt supina mutando aui in atum, vt amaui amatum.

Marginalia: De formatiōe supinorū p̄a regula.

hoc verbũ in supino hoc verbũ in supino.
Sz lauo dat lotũ vl' lautũ potoqz potũ
hoc verbũ in supino hoc verbũ i supio facit hoc verbũ in supino
Doqz datum stoqz statũ, sic format iuuo iutum
¶ Dicit ꝙ lauo hz lotũ vel lautũ: poto hz potũ do hz dotũ: sto statũ: iuuo iutũ.
.s. verbũ in ptõ in supino terminetur i supino.
Qd' dat ui dat itũ. nisi d'sinat i co hz i ctũ

De supino scdʒ rgl'a.

verba i co supinum faciũt illa duo verba. demant.
Ista supinant. plicat ꝛ micat excipiant.
P qa hoc verbũ in supino hoc verbũ nequit tenere .s. aliquod.
Nã plico dat plicitũ mico nescit habere supinũ.
¶ Dicit ꝙ verba pme cõiugatiõis faciẽtia ptm̃ in ui i diuisas sillabas faciũt supinũ in itũ: vt sonui sonitũ: inde excipiunt verba in co habentia ui in ptõ: qa illa habent ctum in supino: vt frico fricui frictum. Sed inde excipiunt plico ꝛ mico quia plico habet plicitum: ꝛ mico caret supino.
in ptõ hoc verbũ quando habet aui supinũ faciet.
Aui dimico vel dat ui pmumqz supiat.
hoc verbũ quando habet necui aliquando quando habet aui.
Sicqz neco nectũ facit ꝛ qñqz necatum.
¶ Dicit ꝙ dimico habet dimicui: ꝛ quãdoqz dimicaui ꝛ quãdo hz dimicaui tunc facit supinũ in atũ: sz quãdo habet dimicui: tũc caret supino. Et hoc verbũ neco si habet necaui in ptõ: tũc habet necatũ in supino: ꝛ qñ habet necui tũc hz nectũ.
.i. ad modũ pmitiui formabit hoc verbum.
More pr̃is nexũ facit tibi nexo supinũ.
¶ Dicit ꝙ hoc verbũ frequẽtatiuũ nexo habet nexum in supino more patris id est ad modum primitiui .s. necto is erc: quod habet nexum in supino ꝛ inde nexo as are. ¶ Itẽ nota ꝙ verbũ cuiuscũqz cõiugatiõis fuerit habẽs atũ in supio pducit a exceptis q̃ttuor. vnde. Atũ pducas reor ꝛ do sto sero tollas.

Nota.

¶ Item nota ꝙ verba pme cõiugationis pti tpis excedunt presens in vna sillaba exceptis aliqbus. vnde. Preteritum primi presens dat superare. Sed iuuo siue lauo demas quia nil superaddunt. ¶ Amare id est diligere. Sed hamare cum h est aliquid capere cum hamo. Item hamus. eyn hammen (veda). vñ9. Hamantur pisces: sed amantur sepe puelle. Unam semper amo cuius non soluar ab hamo. Item ab amo venit amor nomen substantiuum. Et repetitur multiplex amor scz amor pius ad filios et ad parentes: amor iustus ad vxorem: amor crudelis contra naturam. Et amor obscenus ad meretrices. vnde versus. Nescio quid sit amor nec amo nec amor nec amaui. Sed scio si quis amat vritur igne graui. Item ab amo venit amasius id est amator siue procus ꝛ amasia id est concubina siue proca. ¶ Tritare id est frequenter terrere. vnde versus. Facetus Quos vult sors ditat quos non vult pede tritat. ¶ Dicare id est confirmare copulare vel consecrare. vñ Grec. Hec dico pcat confirmo copulo sacro.

Amare.

Tritare.

Dicare.

Legare. ¶ Legare id est mittere vl' testamentū facere. vn̄. Qui mittit legat moriēs dādo sua legat. ¶ Nota tn̄ ꝙ dicare est prima breuis: sed dicere est prima lōga: sed legare est prima longa: sed legere est prima breuis. vn̄⁹. Curtat prima dico. ducit tertia dico. Prima facit lego: tertia dico lego.

Dotare. ¶ Doto as are. i. dotē dare. begifftigen. Inde dotatus a um: qui dotē recipit: vt sacerdos dr̄ dotatus sacris dotib⁹.

Lauare. ¶ Itē a lauo qđ h₃ lautū in supino: venit lautus a um: qđ plura ſcat. vn̄⁹. Est lautus lot⁹ placid⁹ vel deliciosus: inde venit laute aduerbium id est delicate. leckerlich.

Potare. ¶ Potare vno mō est potū dare. laben (napoycʒ) ꝛ sic est actiuū: vt ī passione dn̄i. Et in siti mea potauerūt me aceto. Alio mō ē idē qđ bibere: ꝛ tūc ē neutrale. vn̄. Poto fit actiuū cū ſt dare potū: Si fit neutrale tunc bibo ſcabit. Et dr̄ nt potū primū supinū: ꝛ potū actiui casus a potus us ui. vn̄. Nō veiat potū q nō vult soluere potū. itē dr̄ nt potes a poto ꝛ potes a possū vn̄. Si potare potes vinū: cur flumina potes.

Dare. ¶ Do das dare h₃ tria ſcata: vt dictū est s̄. vn̄. Hec tria do signat cōcedo pbeo dico: inde datū ti nom̄ neu: ge. i. munus. vn̄. Spernens oē datū non facit esse ligatū.

Stare. ¶ Item composita a sto habent itū in supino preter obsto ꝛ ꝯsto. Obsto cū consto: formando supinat in atū. Cetera composita preterit ars in itū.

Nota. ¶ Itē nota ꝙ sententiā illius textus. Quod dat ui dat itū: mutat Grecismus sub his versibus. Que per ui prime per itum sunt siue secunde. Quattuor excipias prime: sectū: q̄a dices: Et nexū nectū: frictū: carent mico mictum. Item hoc verbū mingo habet mictum in supino: ergo mico caret supino: quia sc̄dm irregularem formationē haberet etiā mictū. vn̄. Dat mictum mingo caret ergo mico supino.

Dimicare ¶ Dimicare ſt pugnare vel ludere cū gladijs ꝛ hastis. schirmen. (schyrmouacʒ) vn̄. Dimico dū pugno vel cum gladijs bene ludo.

Necare. ¶ Neco quandoq₃ habet necui in ptō ꝛ nectū in supino: tūc ſcat occidere vel ledere cum alia re ꝙ̄ cum ferro: sc₃ cum baculo vel cum lapide. Sed quando habet necaui in ptō ꝛ necatū in supino tūc ſt occidere cū ferro. vt cum cultello vel simili instrumento. vn̄. De neco dic aui ferro: necui reliq̄ vi. itē Nectus erat baclo q̄cunq₃ cadit sine ferro. Ille necat⁹ erat q̄ ferro lesus abibat: itē a neco dr̄ nex necis. i. mors de quo patet supra.

de sc̄da cōiugatione

(conjugare — coniugationem — cōiugatōis.)

DEbes forāre post pmā verba sc̄de

prosequit' in gnāli.

(.s. in ptō — facit — coniugatio.)

Vi vel ui dat di si format xiq₃ secunda.

¶ Dicit ꝙ post pmā ꝯiugationē debemus formare v̄ba sc̄de ꝯiugatiōis. Deinde ꝙ dr̄ oē verbū sc̄de ꝯiugationis vel habet vi in ptō vel ui vel di vel si vel xi: vt neo neui: moneo monui: video vidi: rideo risi: augeo auxi.

¶ Querit': Quare pma ꝯiugatio p̄cedit sc̄dam? Dōm ꝙ ideo: q̄a verba prime cōiugationis habent a pductā ante re in infinitiuo: sed verba sc̄de cōiugationis hn̄t e productā: modo vocalis a in ordine oīm vocalium est prima: ergo ꝛc̄.

Deo

(.s. vocalis — talis lr̄a — in ptō — a strideo.)

Litera lōga vl' r deo si facit excipe stridi

¶ Dicit ꝙ verba terminata in deo habētia longā vocalem vl' r ante deo faciūt si in ptō: vt rideo risi: ardeo arsi. Inde excipitur strideo qđ h₃ stridi in p̄terito. ¶ Arguit'. rudeo tedeo ꝛ tondeo hn̄t longā vocalē ante deo: tn̄ nō hn̄t si in ptō ergo ꝛc̄: q̄a tedeo habet tedui: tondeo tudi vel todui: rudeo rudui. Dicendū ꝙ regl'a h₃ veritatē vt in plurib⁹ qđ sufficit ad instructionē paruulorū. Vl' dicēdū

ꝙ regula intelligit̄ de verbis vsitatis: sed ista verba sunt aliqualiter inusitata.

.s.ante deo in ptō.

Si breuis ē e vl' i ꝓducitur atq͡ȝ facit di

scđa rgl'a

¶ Dicit ꝙ si verbū in deo terminatū habuerit e vel i breuē ante deo: tūc ꝓducendo eam in ptō facit di: vt sedeo sedi: video vidi.

¶ Arguit̄: in isto textu ꝓcedit̄ ex ignotis: q̄a loq̄t̄ de quātitate sillabaꝝ q̄ iuuenibus penitus est ignota: ḡ male sic ꝓcedit. Solo: notitiā q̄titatis sillabarū reseruat ad declarandū postea in speciali libro. s. in tertia parte ideo illam hic dimittit. Itē q̄dā text⁹ nō hn̄t hic illū versum. Ui vel ui: in q̄ oēs terminatiōes p̄teritorū scđe cōiugatiōis recitant̄: q̄a non est necessarius: etiā in antiq̄s textib⁹ nō rep̄it̄: valet tn̄ ꝓ iuuenib⁹. Itē oīa v̄ba scđe ꝯiugatōis terminant̄ in eo: ⁊ oīa verba in eo terminata sunt scđe cōiugatiōis p̄ter octo q̄ sunt p̄me cōiugatōnis. s. screo: beo: calceo: nauseo: creo: meo: balneo: ⁊ laqueo: ⁊ p̄ter tria q̄ sunt q̄rte coniugationis. s. eo: venio. et queo. vn̄⁹. Sūt in eo p̄me scre: bal cal: nau: cre. me: bal: la. Et tria sunt q̄rte sed cetera dico scđe.

Nota.

¶ Screare. i. scream spurcitiā vel sputū ꝑ os emittere. ¶ Creare est aliq̄d ex nihilo facere. vn̄. Iactās sputa screat: res deus ipse creat. ¶ Beo as are. i. btificare. ¶ Calceo as are. i. calceos induere. Nauseo as are. i. vomere ⁊ fastidiū seu volūtatē nausiēdi hr̄e et ꝓp̄rie in naui. vn̄ Horaci⁹. Nauseat hic locuples quem ducit parua triremis. Itē triremis est nauis hn̄s tres ordines remorū. ¶ Meo as are. i. decurrere vel manare seu ambulare: ¶ Balneo as are. i. abluere ⁊ a sordib⁹ mūdare. inde balneum. ein badt. ¶ Laqueo as are. i. laqueo cape vel ligare: inde laque⁹. ein strick. ¶ Ridere. i. gaudere ⁊ letari. Itē multus risus est signū inconstātie. vnde. Per risum multū: debes cognoscere stultum. inde arridere id est cum amico vel ridente ridere seu fauere. Item deridere ⁊ irridere. verspotten. Sbridere. i. cum dilecto. seu dilecta parū subt⁹ vel occulte ridere. vn̄. Arrides charum: sed derides inimicū. Sed dicas recte subridet amator amice. ¶ Ardere bornen: ⁊ fit multis modis. vt. Ardet mēs: ardet clypeus: domus ardet ⁊ ignis: hec amat hic splēdet: vrit ⁊ vrit̄ illa. ¶ Suadeo es ere. suggere. ¶ Strideo es ere scđe ꝯiugatiōis: strido is ere tertie ꝯiugatiōis idē p̄cāt. i. frendere. s. sonū facere cū dentib⁹: ⁊ ambo hn̄t stridi in ptō ⁊ carēt supino. Et q̄n̄q͡ȝ rep̄it̄ striduui in ptō p̄m antiq̄s. vn̄. Strido sit terne: sed strideo dico scđe. Strideo cū strido sensu signant̄ i vno. Frendo nā signāt: stridi quoq͡ȝ ptm̄ dāt. Striduui nō nouitas dat: sȝ quādoq͡ȝ vetustas. ¶ Sedeo es ere. sitzen: Inde sedes sedis. ein stuel. vts. Item sedare p̄me coniugationis. i. trāquillare lenire vel compescere Item sedere est prima breuis: sed sedare est prima longa. vn̄. Que mihi mente sedet mentis mihi vulnera sedet. Item a sedeo veniūt diuersa composita: vnde. Hostibus insideo: medicus pius assidet egro. Subsidet habere magno presidet ille loco. Fragmentū mense tibi dicat̄ residere. Indeq͡ȝ residuū nom̄ dicas forte natum. ¶ Uideo es ere: seben. ⁊ corripit vt in p̄nti: sed ꝓducit vt in ptō. vn̄. Multi videre q̄ non licuere videre: inde reperit̄ video is ere tertie ꝯiugationis ꝑ eodē. vn̄ Ca. Hoc videt nec cursus leuitatē crine damnes. Itē video es ere

Ardeo.

Suadeo.

Sedeo.

Sereo. Creo. Beo Calceo Nauseo. Meo. Balneo. Laqueo. Rideo

precedens talis lr̄a. (sepe capit̄ ꝓ intelligentia.

Ante deo veniēs e vl' o liq̄da mediāte

pri duplicat talis lr̄a ꝑuenit.

Principiū geīnat si iūcta vl' m venit añ.

Tertia rgula

Capitulum quintum.

associata tali lr̄e .i. regula:

E vel o iuncta sit mute lex tenet ista

immediate .s. mute regula non habet veritatem.

Continue iuncta. si nō. lex nō tenet ista.

¶ Dicit ꝙ verba scđe ꝯiugatōis in deo hn̄tia e vel o ante deo mediāte liquida ita tamē ꝙ non habeāt mutā vel m immediate ante e vel o: tale verbū gemīat pn̄cipiū pti: vt mordeo momordi. tondeo totondi. ꝛc̄. Eliciunt̄ tres conditiones ex isto textu. Prima est vt habeat e vel o añ deo: qđ dicit̄ ꝑpter illa verba prādeo candeo q̄ hn̄t a ante deo: de q̄bus postea patebit. Scđo est ꝙ liq̄da mediet īter e vel o ꝛ deo: qđ đr ꝑpter hoc verbū tedeo. Tertia est ꝙ muta vel m immediate p̄cedat e vel o: qđ đr ꝑpter hec verba frondeo ꝛ frendeo: q̄a licet habeant mutam scȝ f āte e vel o tn̄ nō īmediate habēt q̄a mediat r. Et seq̄ns textus q̄uis posset sub isto comprehendi: tamen ꝑpter maiorem intelligentiam hic ponit̄.

hoc verbum in ptō facit hoc verbum: in ptō.

Mordeo mōrdi forat tōdere totondi

in ptō hoc verbum in ptō.

Spōdeo spopōdi facit pendere pepēdi

¶ Hic exēplificat regulā p̄cedentē dicēs: ꝙ ista verba mordeo tōdeo et cetera geminant pn̄cipium pti: vt patet in textu.

.i. si cōpōnē faciōt verba in ptō.

Reducit dubium.

Si cōponant̄ geminātia nō geminant̄.

regula verbis exceptis.

Lex erit h̄ cūct/pos do sto disq̄ȝ remotꝭ

.i. composita ab ipsis duplicabunt:

Do sto composita geminabunt poscoq̄ȝ disco.

¶ Hic ponit vnū notabile validū ꝑ oēs cōiugatiōes. Et est exceptio ab illa regula (Simplicium norma) q̄a ibi đr ꝙ cōposita dn̄t variari sicut sua simplicia. Sed hic excipiēdo dicit ꝙ verba geminantia ptm̄ in simplicitate si cōponunt̄ tūc cōposita nō gemināt ptm̄. Et lex ista cōuenit cūctis verbis cuiuscūq̄ ꝯiugatōis fuerint: vt mordeo in simplici hȝ momordi geminando mo: sed in compositis non geminat̄: vt remordeo remordi. Exceptꝭ his v̄bis q̄ sillabaliter ponunt̄ ī textu scȝ do sto posco disco: q̄a cōposita hoꝝ verboꝝ gemināt ptm̄: vt reddo reddidi: asto astiti ꝛc̄. Et ex hoc soluit̄ argumentū q̄n arguit̄. Simplicia hoꝝ verboꝝ hn̄t ptm̄ geminatū ergo eorū ꝯposita. Tenet ꝯn̄a ꝑ illā regulā. Simplicium norma. Dōm ꝙ ista regula est exceptio ab illa vt dictum est.

hoc verbum .s. cōpositum principia pti hoc verbum compositum.

Curro tn̄ cū p̄ gemiat sic pūgere cum re

hoc verbum in ptō hoc verbum dat.

Precurroq̄ȝ notes. ȝ ut tibi splēdo p̄bȝ

¶ Dicit ꝙ curro cõpositũ cũ pre geminat ptm̃: ⁊ sil'r pũgo cõpositũ cũ re vt ꝓcurro ꝓcucurri: repũgo repupugi. Et notemus ꝓcurro: qa aliqñ reperit̃ gemiare ptm̃: ⁊ aliqñ nõ sicut plura alia cõposita a curro. Sed splendeo hȝ splendui in ptõ. ¶ Spondeo spõdi .i. ꝓmittere. Jñ sponsus ⁊ sponsa ⁊ hic ⁊ hec sponsalia ⁊ hoc le. Item cõposita a spondeo nõ geminãt ꝑncipiũ pti. Inde despondere id est valde spondere vl' sponsam cape. ¶ Pẽdeo es ere scđe cõiugatiõis ⁊ pẽdo is ere tertie cõiugatiõis hñt idẽ ptm̃ ⁊ supinũ. Itẽ pẽdeo es ere scđe ꝯiugatiõis .i. exoluere reddere vl' distribuere vl' sustinere. Sȝ pẽdo is ere tertie cõiugatiõis .i. suspẽdere trutinare adeq̃re ⁊ subleuare illõ qd̃ dȝ suspẽdi. vñ. Pẽdo suspẽsus pẽdeo subleuo põdus. Pẽdo do penã: dũ pẽdeo suffero penã. Pẽdere vult iustus: nõ vult pendere malignus. A pẽdeo venit pẽdula le: ⁊ est instrumentũ pendens in camino quo appẽdunt̃ olle ad coquendũ carnes seu pisces.

Spondeo
Pendeo.

¶ Mordeo es ere .i. dẽtib⁹ ledere vel diuidere: Jñ morsus ⁊ morsella: illud qd̃ vna vice possit morderi. Mordax qui assidue mordet. vñ. O mors ꝙ̃ dura ꝙ̃ tristia sunt tua iura. Si mors nõ esset ꝙ̃ letus q̃libet esset. Remordeo es ere id est iterũ mordere seu redarguere. vñ. Dogma tua sordet dũ te tua culpa remordet.

Mordeo

¶ Item .xxv. sunt v̾ba ꝺm Petrũ helie q̃ geminãt ꝑncipiũ pti. vñ. Uiginti q̃nq̃ q̃ ptm̃ geminabũt. Mordeo cedo cado curro quoq̃ pendeo pendo. Spondeo cum parco pario cano tondeo tondo. Pello sto fallo do tendo pendo quoq̃ posco. Cedo prendo tango pango discoq̃ pungo.

Nota.

talis lr̃a .s. principium preteriti.
Vocalis lõga vel r añ deo geminãsq̃.
.s. v̾ba: anteponunt manifesta sunt
Et q̃ ꝓponunt e breuẽ vel i patefiunt.
.s. preter ista verbũ in deo preteritũ facit hoc verbum
Hec ꝑter. ꝑ ui deo preteriet: excipe prãdi
hoc preteritum socia talia verba cõiugatiõis
Pransussum . iunge neutropassiua scđe.

regl'a gñalis.

¶ Hic autor ponit quendã epilogũ ex quo infert aliã regulam dicens: ꝙ verba scđe cõiugatiõis hñtia longã vocalẽ ante deo: aut e vel i breuem vel geminantia ꝑncipium pti patefiũt ex dictis. Et omnia alia preter hec que dicta sunt hñt ui in ptõ: vt splendeo splendui: candeo candui: Inde excipitur prandeo quod habet prandi vel pransussum in ptõ: Et illi iungant̃ alia verba neutropassiua secunde cõiugationis. vt audeo ausussum: gaudeo gauisussum. ¶ Splendeo es ere .i. lucere. ¶ Candere .i. albere fulgere ⁊ colore lucere: inde candor oris .i. splendor. ¶ Nota oĩa verba ꝟcantia splendorẽ vel fulgorẽ carent supinis. vñ. Oia splendore dicas caruere supinis. Excipias vnum quod dat tibi fulgeo fulsum. ¶ Sordeo es ere .i. fetere. ¶ Prãdere est de mane circa meridiẽ comedere. sed cenare ꝟcat de nocte comedere. vñ. Ceno de nocte proprie sed prãdeo mane. Itẽ prandeo habet prandi vel pransussum in ptõ. vñ. Gaudenter prandi cũ me nil soluere vidi. Nil soluas solus: nõ ero tua fercula pransus. Qui vult prãdere nobiscũ siue scđre. Soluat agrippini q̃rtã sine murmure vini. ¶ Audeo ausussum in ptõ .i. ꝓsumere: inñ audax .i. ꝓsumptuosus: Sȝ audire .i. horrere: vñ. Audeo terribile: vix audio qd̃ fit in ore. Audax audenda facit: sed non audienda tenebit.

Splendo
Candeo.
Sordeo.
Prandeo

in ptõ .s. principiũ pti.

De supis poit duas reglas pa.

Dans deo di vel ũ geminansue supia dat in sum

hoc verbũ in supino facit duplicatum:

Sic sedeo sessum. reddit tũ s geminatũ.

hoc verbum in supino facit in supino.

Gaudeo gauisũ pbet. dat regla gausum

hoc verbum caret supino.

Strideo ptm̃ stridi facit absq; supino.

Dans deo. ¶ Dicit q verba hñtia di vl si in ptõ: vel geminãtia ptm̃ hñt sum in supino: vt video visi visum: mordeo momordi morsum. Sic sedeo quia hz sedi in ptõ etiam hz sum in supino: geminando tñ ss: vt sessum: Et gaudeo hz gauisum in supino: q̃uis irregulariter gausum. Et strideo hz stridi in ptõ: tñ caret supino.

Gaudeo. ¶ Gaudeo es ere. i. letari. vñ. Gaudens gaudẽti stultus placet insipiẽti. Sic fuit est erit: silis silem sibi querit. Item dt G:ec. q oia verba hñtia di in ptõ faciũt sum in supino pter hoc verbũ do cũ suis ꝯpositis. vñ. In di ptm̃: p sum facit omne supinum: Unum tolle dedi: cum componentibus ipsum.

ptm̃ faciens in supino.

scda regla **Preteriẽs i ui dat itũ. nullumue supinũ.**

¶ Dicit q verba hñtia ui in ptõ hñt itũ in supino vel carent supino. De pmo vt studui studitũ. De scdo madeo madui: tepeo tepui.

in ptõ .i. verbũ hñs l vel r ante geo. s. in ptõ

Si facit l vel r ante geo xi littera longa.

ante geo in ptõ verba.

Rgla generalis **Vel dyphtõg' hz p ui geo cetera forat.**

supinum in supino in ptõ in supino

De supis tres regulas. **Prebet ui nullũ si p sum xiq; facit ctum.**

inclusum hoc verbũ caret supino

Excipit a scda regla **Dic tñ idltũ vl sum dabit vrgeo nullũ**

¶ Dicit q verba hñtia l vel r añ geo hñt si in ptõ: vt fulgeo fulsi: turgeo tursi. Et q̃ hñt lr̃am longã vl dyphtongon añ geo: hñt xi in ptõ: vt lugeo luxi: augeo auxi: Et oia alia verba in geo hñt ui in ptõ sine supino: vt rigeo rigui. egeo egui. Et q̃ hñt si i ptõ hñt sum in supino: vt fulsi fulsum tursi tursum: Et q̃ hñt xi i ptõ hñt ctũ in supino: vt luxi luctũ: auxi auctũ. Tñ indulgeo hñs indulsi in ptõ habet indultũ in supino: ⁊ aliquando habet indultum sed vrgeo caret supino.

¶ Arguit: Alexander est hic diminutus. quia nihil dicit de his verbis vico cieo et quieo. Soltio q̃a autor est instructor iuuenũ: g̃ difficiliora reliquit. versus tñ de illis legunt. vñ. Nõ vico format citoq; ciui citũ dat. Quiui dat quieo: qd in tum verto supino.

Studeo. ¶ Studeo es ere studui studitũ vel caret supino ẽ: operã dare discipline: ⁊ est cũ magna volũtate vehemẽter animũ applicare ad aliquid pficiendũ. Iñ hoc studiũ studij: est vehemẽs animi applicatio ad aliqd peragẽ.

dum cum summa volũtate. Jñ studiolum diminutiuũ.i.paruũ studiũ. Jtẽ instudeo.i.valde studeo. Restudeo.i.iterum studeo. Studoriũ.i.locus ad studẽdum factus. vñ. Qui studiũ sequit̃ studij faciẽdo laborẽ. Ad summũ vehit̃ citi⁹ ꝙ̃ miles honorẽ. Si puer hoc sciret ꝙ̃tũ doctrina valeret. Nunꝙ̃ dormiret: sed nocte dieq̃ studeret. ¶ Splẽdeo caret supino: ⁊ oĩa verba ꝑcãtia splẽdorẽ carẽt supinis ꝑter fulgeo qḋ h₃ fulsum in supino. vñ. Oĩa splendorẽ dicas carnere supinis. Excipias vnum qḋ dat tibi fulgeo fulsum. Strideo pt₃ supra: caret supino. ¶ Fulgeo es ere.i.splẽdere ⁊ h₃ fulsi in ꝑterito: ⁊ fulsum in supino: s₃ fulceo h₃ fulci vel fului ⁊ fultu in supino.i.sustẽtare ⁊ firmare. vñ. Fulgeo dat fulsum: sed prebet fulcio fultũ. Jñ fulgor.i.splẽdor. Jtẽ fulgur fulguris est ictus iaculi celestis qui fit in tonitruo. ¶ Algeo alsi sum id est frigere. Jnde algor.i.frigus Algidus.i.frigidus. vñ. Quãuis algescit ⁊ presbiter ipe senescit. Frigora non curat donec oblatio durat. ¶ Jndulgeo q̃nq̃ ꝑcat pctã dimittere: vt ibi indulge dñe ⁊ potẽs es. Q̃nq̃ ꝑt auxiliũ dare. vñ. Jndulgere gule noli: q̃a vẽtri amica est. Jtẽ equocatiões eius patẽt in hoc v̾su. Gratis concedit indulget ac opam dat. Sic ẽ actiuũ: sic est neutrale repertũ. ¶ Urgere.i.coartare seu restringere. vñ. Hũc fatuũ fateor quẽ calceus vrget ⁊ vxor. Calceus incidi debet mulier quoq̃ cedi. Jñ v̾sus: q̃a vrget suis dentib⁹ ⁊ vngulis. ¶ Turgeo es ere.i.tumere ⁊ grossum fieri. vñ. Hic vẽter turget quẽ panis siligin̄ vrget. Jñ turta seu torta: genus cibi seu panis. ¶ Lugere.i.plorare seu flere tamẽ hec verba dr̃nt inter se vt postea patebit. Jtẽ dt̃ Priscianus ꝙ verba funebria carmina ꝑcantia iungunt̃ actõ casui. vnde. Sunt lacrime verba tibi cuncta regentia quartum. Qui causam signat fleo matrem lugeo patrem.

¶ Augere.i.maiorare: inde augmentũ id est maioramentũ. Et auctor est ille q̄ auget et maiorat: Et differũt auctor actor et autor: vt s̃. ¶ Rigeo.i.torpeo dureo horreo ⁊ rigidũ esse seu fieri. Jtẽ rigidus a um.i.durus existẽs iflexibilis ⁊ seuerus. Sed rigare.i.hũectare. vnde. Qui rigat hũectat: et q̄ regit ille rigidus fit. ¶ Egeo es ere.i.carere vł opus hr̃e: iñ egens ⁊ egenus.i.paup. Jñ indigeo es ere.i.intus egere: seu valde egere: inde indigentia.i.carentia paupertas vel egestas. ¶ Nota circa illũ textũ. Prebet ui nullum si per sum: ꝙ omne verbũ cuiuscũq̃ cõiugationis fuerit habẽs si in ptõ h₃ sum in supino exceptis verbis scđe cõiugatiõis: q̄ habẽt tũ ⁊ paucis alijs. vnde Grec. Jnde ptm̃ mutat si qḋlibet in sum. Jndulsi torsum: sum siml' addito scriptũ. Dat gessi gestũ siml' vssi iunge dat vstum. Sed quere per tum: ꝓmisi sibi substrahe promptum. Ex metro scđo patet ꝙ indulgeo ⁊ torqueo habent simul tum ⁊ sum in supino.

¶ Jtẽ nota ibi (riq̃ facit ctũ) ꝙ oĩe verbũ cuiuscunq̃ ꝯiugatiõis fuerit (qḋ h₃ xi in ptõ) h₃ ictũ in supino paucis exceptis. vñ⁹. Jn xi ptm̃ facit in ctũ ire supinũ. Demit̃ hinc festũ. fixũ dicas quoq̃ nexũ. Et nexũ pexũ nixũ plexũ sociãdo.

.i.iuncta talis lr̃a in ptõ in supino.
Addita muta leo facit eui⁹ viq₃ facit tũ.

hoc verbũ hoc verbũ oẽ supinum.
Sic leo sic oleo de se facit omne creatũ.

aliquando in ptõ inuenitur in supino.
Et huandoq₃ tñ olui reperitur itumq₃.

¶ Dicit ꝙ verba termĩta in leo hñtia mutã añ leo hñt eui in ptõ ⁊ mutant vi in tum in supino. vt fleo fleui fletum: cleo cleui cletum. Et etiã sic faciunt hec

Splẽdeo
Fulgeo.
Algeo.
indulgeo
Urgere.
Turgere.
Lugere.
Augere.
Rigeo.
Egeo.
Nota.
De ptis ⁊ supis sl'.
Remouet dubia

Capitulum quintum.

duo hec verba inusitata.s.leo les lere: et oleo oles olere: cum omnibus compositis. De leo vt doleo. De oleo vt redoleo. que habent eui et etum. Tamen oleo quandoque habet olui in pto et olitum in supino.

ex illo verbo — in pto — composita — in pto

Ex oleo per ui venientia dic et in eui.

huius verbi oleo

Duplex ptm̄ reddit duplexque supinum

Infert rolarum

in supino — hoc verbum — in supino

Etū vel per itū dicas adolere per vltū.

hoc participium

Hinc adultus erit.

¶ Dicit quod composita venientia ab illo verbo oleo hn̄t duplex ptm̄.s.ui vel eui et duplex supinū.s.tum vel itū sicut oleo. Sed hoc compositū adoleo hz adultum in supino. Inde venit hoc participium adultus a um.

talis lr̄a — hoc verbū — hoc verbū

Junctaque muta leo patet oleoque leoque

Recapitulat

Fleo

¶ Dicit quod verba hn̄tia mutā an̄ leo. et illa duo verba leo et oleo patent ex predictis.s.quo ad formationē pti et supini. ¶ Flere weynen (plakacz) et est lacrimas sine voce emittere: et dr̄ q̄si fundere. Plorare est cū voce flere. Plangere est cū lacrimis pectus vel faciē tundere. Lugere est cū dictis miserabilibus et cū mutatione vestimenti flere.s.in nigra vel sordida tunica. Et dr̄ lugere q̄si luce egere. ¶ Merere cū dolore intrinsece et cū magno clamore. Et dr̄ merere q̄si mente carere. vn̄ Brito. Flet lacrimas rorans: vocē solet addere plorans. Dat lacrimas plangens pectus simul ictibus augens. Sordida lugentis toga fit q̄si lucis egentis. Voces atque merens recitat q̄si mente careret. ¶ Cleo cles clere: primo fit gloriari. Vn̄ venit inclitus.i.gloriosus inuictus et illustris. Scd̄o fit inclinare: inde cliens.i.famulus: q̄a inclinat se corā dn̄o. Tertio fcat sorbere: in cloaca: q̄a absorbet egestiōes et alias putredines. vn̄us. Glorior inclino cleo cles et sorbeo signat. Inclitus hinc venit inde cliens: venit inde cloaca. Item alibi repit cleo sex modis equi uocari. Primo fcat scandere: inde coclea.i.circumflexus ascensus in turri seu in muro. Scd̄o fit fetere. Vn̄ cloaca.i.stercoriū vel fimariū. Tertio est reserare.i.aperire. Inde clauis: q̄a reserat seras. Quarto est portare: inde dr̄ clitella: et est illud quo portat merces. Quinto est percutere. Vn̄ claua.i.baculus. Sexto fit intrare. Vn̄ clauus: eyn nagel. Vn̄ clauiculus. vn̄us. Scandit olet reserat portat cleo percutit intrat. ¶ Pleo ples plere.i.plenū facere: in simplici nō est in vsu sed in cōpositis: vt impleo cōpleo repleo: et talia verba sunt plura. vn̄us. Fligo pleo liceo specio leo sidero fendo. Pesco grego stigo clino gruo cusoque templor. Fragor stinguo nuo buo dic ebrioque sueo. Non sunt in vsu sed eorū cōpositiua. ¶ Afligo veniūt affligere infligere confligere cōflictari. Aliceo veniūt alliceo eliceo pliceo et pelliceo. Aspecio veniunt aspicio inspicio respicio despicio suspicio perspicio. pspicari despicari cōspicari.

Cleo.

Pleo.

Leo.

¶ Leo les lere idē est quod destruere: inde delere idem: inde etiā illere: ancleiben (przylepicz) sicut candela ad parietē et lappa ad vestimentū. Asidero veniūt

cõſiderare ⁊ deſiderare. A fendo veniũt defendo infendo et offendo. Peſco venit cõpeſco ⁊ depeſco. A grego veniũt abgrego aggrego ꝯgrego diſgrego et ſegrego. A ſtigo veniũt caſtigo ⁊ inſtigo. A clino veniũt acclineo cõclino declino inclino ⁊ reclino. A gruo veniũt congruo diſgruo ⁊ ingruo. A cuſo veniũt accuſo decuſo incuſo et recuſo. A temploꝛ vel templũ venit ꝯtemploꝛ A fragoꝛ aris venit refragoꝛ ⁊ ſuffragoꝛ. Stinguo venit diſtinguo extinguo ⁊ inſtinguo. A nuo venit annuo abnuo innuo et rennuo. A buo dꝛ cõbuo imbuo et delibuo. Ab ebrio dꝛ inebrio as are inde inebriatus.i.ebriꝰ.vñꝰ. Ebriꝰ vt fiat nunꝙ̃ bñ philoſophat. A ſueo venit cõſueo aſſueo inſueo. inde aſueſco cõſueſco et inſueſco. ¶ Oleo es ere.i.fetere: ſtincken: et cõponit vt aboleo abolui vel aboleui obolitũ ſeu aboletũ.i.delere deponere intendere ſeu obliuiſci. vñꝰ. Delet et abſtergit intendit negligit aufert. Hec obolere notat: eſt papias tibi teſtis. Adolere adolui vel adoleui adultũ vel adolitũ.i.cõburere vel incendere. Etiã ſit creſcere: inde adoleſco is ere.i.incipe creſcere: vñ adoleſcens de quo ptꝫ ſ. et adultus a ũ dꝛ ille q̇ eſt pfecte etatis. vñ. Hec adolet ſigna creſcit cremat quoqꝫ mactat: inolere: die gewonheyt kommen. vt iſta conſuetudo adeo inoleuit ꝙ reputat p iure. Exolere.i.seneſcere: altwerden: Item papias dt. Exoleuit.i.in obliuionẽ venit. Et ponit ſepe p ſoꝛtiri. Redolere: wolrichẽ.i.bñ ſpirare: vñ q̇dã. Hic iacet in tũba: roſa mundi nõ roſa mũda. Nõ redolet ſꝫ olet q̇ redolere ſolet. Subolere.i.creſcere: vñ ſoboles.i.pgenies. Si iũgas oleo ſub creſcit: et inſolito dat. Ad cremat ⁊ creſcit: ab delet re bene ſpirat.

Oleo.

.ſ.terminata in ptõ — ſine ſupino

Cetera v̇ba leo p ui facit abſqꝫ ſupino.

Regula generalis

hoc verbũ — hoc verbum — hoc verbũ

Sꝫ doleo dat itũ ſoleo valeoqꝫ ſupinũ.

¶ Dicit ꝙ cetera v̇ba in leo teriata faciũt p̃terita in ui abſqꝫ ſupino. vt caleo calui: ſqualeo ſqualui: palleo pallui. Sꝫ doleo valeo ⁊ ſoleo hñt ui in ptõ tñ hñt itũ in ſupino. ¶ Arguit: cetera v̇ba in leo termiata nõ hñt ui in ptõ pfecto. g̊ iſta regula eſt falſa. Añs pbat: q̇a hoc verbũ palleo hꝫ palleaui in ptõ ⁊ tñ terminat in leo. Dõm ꝙ iſta regula loq̇t de verbis ſcd̃e ꝯiugatõnis in leo terminatis: ſed palleare eſt verbũ pme cõiugatõis. ¶ Calleo es ere pmo ſcat durare: hert werden: inde callus.i.duricies in manibꝰ vel pedibꝰ: inde calloſus a um.i. plenus callo. ⁊ cauſat ex laboꝛe: ⁊ cõtingit in illis q̇ multũ laboꝛant cũ manibus ⁊ pedibus. Itẽ callis eſt via ex callo pedũ perdurata. vñꝰ. Callus duricies manũ: ſit ſemita callis. Scd̃o callere ſcat intelligere: inde callidus.i.prudens ⁊ aſtutus: vñ calleo durare denotat ⁊ ſapere. ¶ Calere.i.calidũ fieri: Sed calefacere.i.calidũ facere. vñꝰ: Per memet calui: p ignẽ me calefeci: Item q̇ calet in cupido pectoꝛe p̃ſtat amoꝛ. ¶ Squalere.i.foꝛdere ſeu perire: vñ Virgi. Dibꝰ abductis ſqualet tũc arua calonis: inde ſqualeſco incboatiuũ ⁊ ſqualidꝰ a um.i. putridus. ¶ Pallere: bleichwerden: et eſt eſſe vel fieri pallidũ: Et ponit q̃nqꝫ p timere: ⁊ q̃nqꝫ p amare: vñ Oui. Palleat oĩs amans hic nã coloꝛ aptus amãt Vñ palloꝛ oꝛis: (bladoſcꝫ) Et pallidus a um (blady) Vilere: ſchnod werden: Vñ hic ⁊ hec vilis et hoc vile. vñ Ezopus. Nobilitat viles frons generoſa dapes. Itẽ Allanus. Scire ſuũ vilet q̇ ſapit atqꝫ ſilet: ¶ Silere.i.tacere: ſchweygen (milczecz) Vñ ſilentiũ.i.taciturnitas: vñ. Qui ſilet ẽ firmꝰ: nõ q̇ fert multa puelle. Cilere.i.mouere: Vñ ancilla.i.famľa. Et dꝛ ab an q̇d ẽ circũ ⁊ cilleo. q̇a circũq̃qꝫ mouet ad ancillandũ.i.ad ſeruiẽdũ. Vñ cilũ vel cillũ.i.folliculus quo

Calleo.

Calere

Squaleo.

Palleo.

Vilere.

Silere.

Cilere.

Dolere. Soleo. oculus tegit. Etiã cilũ vel cillũ est ordo criniũ in illo folliculo. Unde supcilliũ. i. supior ordo pilorũ supra oculos circa frontẽ. Dolere tristari: trauricK sein vt infra. ¶ Soleo es ere. i. ɔsuescere. Unde solit⁹ a um. i. vsitat⁹ asuetus. vñ Oui. Tarda solet magnis reb⁹ inesse fides. Unde sol solis ⁊ hi soles pducũt hanc silabã so. Sed soleo es ere corripit so. vñ⁹. Qui rem noscere soles dic solẽ gignere soles. Itẽ solor aris vbũ deponentale. i. solatiũ pbere ⁊ miserũ auxiliari. Unde solamen ⁊ solatiũ. Itẽ antiq posuerũt sola as are verbũ actm: ⁊ solor aris verbũ passiuũ. vñ Hora. in epl'a sua. Instruit exẽplis popl'm solat egenũ. Itẽ solo as are. i. solũ reddere vel facere. vñ. Assuesco soleo facio solũ quoq₃ solo. Itẽ Gre. ponit drãm inter vbũ passiuũ a solo as are: ⁊ solor vbũ deponẽtale. vñ. Solor solamẽ psto. solor qa solus. Efficior pmũ depõit ⁊ hoc paciat. Itẽ solor deponẽtale ɔponit: vt ɔsolor aris: ⁊ ẽt solamẽ pbere vel accipe. Unde cõsolatiũ ⁊ solamẽ. i. solatiũ ⁊ ɔfortatio.

Valeo. Valeo es ere est equocũ: ⁊ drnt valeo neutrale ⁊ vale vbũ defectiuũ: vide infra in seqnti capl'o ibi. Deq₃ vale qdã. Itẽ valeo ɔponit cũ cõ vt ɔualere. i. sil' valere. Itẽ valid⁹ a ũ. i. potẽs vel san⁹: moczny albo zdrowy.

De ptis ⁊ supis sil'

in ptõ verbũ in queo — composita — facit

Si qo sũq₃ facit tũ in tũ pluraq₃ reddit

¶ Dicit qp verba scde cõiugatõis in queo termiata hñt si in ptõ ⁊ sum in supino, vt torqueo torsi torsum. Tñ plura cõposita faciũt supinũ in tũ vt distorqueo distorsi distortum seu distorsum.

¶ Arguit: est solũ vnũ verbũ scde cõiugatõis in qo terminatũ: vt dicit Priscianus: g̃ autor male hic excipit plura. Tenet ɔña qa vnũ ⁊ plura sil' stare non pñt. Dõm qp vis nõ ẽ nisi vnũ verbũ in qo in simplici: qd est torqo. sunt tñ plura eius cõposita: vt distorqueo retorqueo. Et illa refert Alexander dictũ suũ: q̃si dicat hoc verbũ torqueo h₃ torsi in ptõ ⁊ torsum in supino. sed plura eius cõposita hñt tũ: vt distorqueo distortũ retorqueo retortũ.

¶ Arguit: liqueo est vbũ scde ɔiugatõis in queo teriatũ: ⁊ tñ nõ h₃ si in ptõ et sum in supino. g̃ Alexan. est diminutus. Preterea g̃ Priscian⁹ est falsidicus dicens solũ vnũ esse verbũ scde ɔiugatõis in queo terminatũ. Dõm ad pmũ qp hoc verbũ liqueo tpe Alexãdri nõ fuit multũ vsitatũ: g̃ nõ curauit de eo determiare sed nũc põt cõprehendi sub regula gñali postea dicenda. Ad 2m est dicendum qp dictũ Prisciani debet intelligi qp solũ vnũ verbũ est scde cõiugatõis in queo: qd sc₃ h₃ si in ptõ: qd est torqueo cũ suis cõpositis.

Torqueo. ¶ Torqueo torsi torsum vel tortũ. i. cruciare: peinigen (meczycz.) Itẽ tor q̃re etiã est flectere voluere mittere ⁊ iaculari. Unde torques mas. i. ligamen tortũ vel circulus aure⁹ circa collũ. Itẽ torques fe. gñis idẽ. Sicut perichelis idis dicit ornamentum quo brachia nimpharũ. i. sponsarũ ornant. Perichelides etiã dicunt qbus gressus nostri ornatur circa pedes vel crura. Itẽ monile est ornamentũ pectoris vt s̃. Itẽ pcata huius verbi torqueo patent in his versib⁹. Qui torquet punit p mit flectit vnoq₃ texit. Torqueo furem: torqueo funẽ: torqueo telam. Item torquere etiã pcat ad amorem concitare. vñ Theodolus. Ardet cilla thorus torquebat viscera nymphe mos. Item drñt torques nomen ⁊ torques verbũ. vñ⁹. Tu collũ torques nisi sit leuissima torques. Itẽ a torqueo venit tortor oris. i. punitor vel textor. Unde tortuosus a um. i. austerus. Unde tortuositas. i. austeritas. Itẽ a torqueo venit torcular aris de quo pt₃ s̃. Retorquere. i. inflectere vel remittere. Distorquere. i. peruertere. Unde distortus a um. i. puersus. vñ⁹. Distortũ vultũ sequit distortio morũ.

Liqueo. ¶ Liqueo es ere: weichwerden oder offenbaer werden: inde liquet impsonale. i. certũ est: apparet: vel manifestũ est. Itẽ a liqo venit liquesco is ere

inchoatiuū qđ est equocū: nam pmo ſcat aliquā lr̄am in metro vim suā perdere: vt dicit in tertia parte hui⁹ libri: q̄ l ⁊ r sunt vere liq̄de: q̄a sepe liquescūt. i. vim suā perdūt. Scđo est idem quod fluere. vñ ps̄. Factū est cor meū sicut terra liquescens. Tertio est idem quod manifestare siue declarare: ⁊ sic dicit iste liquescit mihi enigma. Itē liquescit impersonale idem est quod liquet. Item liquo as are: weichmachen ader sanfftmachen. i. liquidū facerere purgare siue liquorem emittere. Item liquor liqueris deponentale idem quod liquere: de quo infra patebit. Item liquidus a um. i. mollis. vnde Theodolus. Dedalus aptatis liquidum secat aera pennis. Filius insequit fragilis sed cera liquat. Itē liqueo es ere habet liquiui in ptō per duplex n ⁊ per tres sillabas: ergo patet q̄ excipiatur a regula vt prius dictum est. Item inuenitur liqui in ptō. sed hoc venit a liquo liquis liquere de quo infra dicetur.

verbū in veo .i. in omni cōiugatione
Dat veo vi p tū vi format vbiq̄ȝ supinū
deponens in supino adijciens
Ex vi nil remouēs faciēs tū nil sup addēs

Regula gñalis in scđa cōiugatione. Scđo i oi ꝯiugatōe

¶ Dicit q̄ v̄ba terīata in veo hn̄t vi in ptō ⁊ tū in supino vt moueo moui motū. Deinde dicit q̄ oē v̄bū hn̄s vi in ptō facit tū in supino (vbiq̄ȝ) in oi ꝯiugatione simpliciter mutando vi in tū nihil addendo vel remouēdo. Exm̄ de pma coniugatione: vt amo amaui amatū. De secunda vt voueo voui votum. De tertia vt tero triui tritum. De quarta vt audio audiui auditum.

¶ Arguit: Alexander est hic diminutus: q̄a sueo hȝ sueui suetusum: ⁊ sua cōposita: consueo cōsueui consuetusum: sed Alexander de eis nihil dicit: g̃. Dicendū q̄ sueui ⁊ cōsueui sunt magis vsitati q̄ suetusum ⁊ cōsuetusum: ergo dimittit eorū determinationē. Vel dicendū q̄ Alex. est instructor iuuenū intendens breuitati: ideo non plene omnia potuit determinare.

deme co ueo ueo ro uo uo uo nosco nosco micio pelio
Excipe pas ca fa se la sol vol ag cog ⁊ a se

Excipit.

hoc v̄bū in supino hoc v̄bū in supino in supino
Dat caueo cautū faueo fautū ſȝ amictū.
hoc verbū amicio format hoc verbum in supino
Ex amicire facit soluo vl' voluo dat vtū
de illo verbo accipe in supino in supino
De sero sūe satū lauo locū pascoq̄ȝ pastū
nosco hoc verbum in supino hoc verbū in supino
Ag vl' cognosco dat itū sepelire sepultū

¶ Hic autor ponit exceptionē a regula p̄dicta dicens. Excipe v̄ba q̄ p has sillabas intelligunt. s. pasco caueo faueo sero lauo soluo voluo agnosco cognosco amicio ⁊ sepelio. q̄a pasco paui hȝ pastū in supino. caueo caui cautum: faueo faui fautum: sero seui satum: lauo laui lotum vl' lautum: soluo solui solutum: voluo volui volutum: agnosco agnoui agnitum: cognosco cognoui cognitū: amicio amiciui amictum: sepelio sepeliui sepultum.

¶ Arguit. Alexã. est hic sup̄flu⁹. Probat̃ q̃a supina aliquorũ istorũ verborũ p̄⁹ determinauit: ⁊ aliquorũ supina postea determinabit: sed frustra fit p̄ plura q̃d pōt fieri p̄ pauciora. Dōm q̄ verũ est: sed hoc diuersimode q̃a in alijs locis loq̃t de formatione horũ supinorũ: hic vero loquit̃ de eis in quantũ excipit ea a regula generali. sc3 Ui format vbiq3 supinũ ⁊c̃.

Excipit a regl'a principali.

hoc verbum in ptō — hoc verbum in ptō

Feruco vi dat siue bui conniueo vi xi

¶ Dicit q̄ hoc verbum feruco habet in ptō ferui vel ferbui. Et hoc verbum conniueo habet conniui vel connixi.

scd̃a regula.

faciente — nō correpta

Ui tũ dante p̄reit vocalis nō breuiata.

quitũ a queo — sitũ a sino — citũ a cieo — satũ a sero — litũ a lino — itũ abeo — excipiantur — .i. cōposita ab istis v̄bis

Excipit.

Qui si ci sa li i demãt̃ ⁊ iũ creata

¶ Dicit q̄ verba h̄ntia vi in ptō. ⁊ mutantia vi in tũ in supino p̄ducũt vocalem ante tũ in oĩ cōiugatione: vt amaui amatũ: fleui fletũ: triui tritũ: audiui auditũ. Sed inde excipiunt̃ v̄ba sillabaliter in textu posita sc3 quitũ situ: citũ: saltũ: litũ et itum cũ suis compositis: vt nequitũ desitũ: concitum: olitum: initum: quia corripiunt vocalem ante tum: vide in textu.

recapit'lat

predicta

De deo deq3 geo leo vel queo vel veo dicta,

.s. ptm̃ p̄ duas sillabas — .i. alia v̄ba scd̃e ꝯiugatiōis

Sufficiunt. in ui diuisas cetera format.

¶ Hic autor epilogat omnia q̄ dixit de verbis scd̃e cōiugatiōis: vt inferat vnã regulam generalem de ceteris dicẽs: q̄ illa q̄ dicta sunt de verbis in deo in geo in leo in queo in veo sufficiant modo. Et cetera verba scd̃e coniugationis de q̄bus nō est prius mẽtio facta habent ui in preterito per diuisas sillabas: vt doceo docui: noceo nocui: timeo timui: horreo horrui. ¶ Arguit̃: cieo cies ciere est verbũ scd̃e cōiugatōis de quo nō est mentio facta nec postea etiã fit: tamẽ nō h3 ui in ptō p̄ diuisas sillabas: g̃ ⁊c̃. Scd̃a pars añtis pt3 q̃a h3 ciui. Dicendũ q̄ ptm̃ huius verbi cieo es ere: pōt cognosci ex regula. Qui si ci sa ⁊c̃. q̃a ibi excipit ip̄m a formatione supini. s. q̃a h3 longã vocalẽ añ tũ p̄suponẽs q̄ h3 vi in ptō. ¶ Uouere. i. sponte p̄mittere vel optare. vñ. Sponte p̄mitto voueo designat et opto. Iñ votũ voti. i. p̄missum vel desideriũ. vñ⁹. Uotũ p̄missum desiderium quoq3 votũ. Itẽ deuouere. i. valde vel deorsum vouere vel maledicere vel execrari. vñ⁹. Deuoueo dicens deuouat et auget ibidẽ. Augens p̄mittit: ⁊ si priuat maledicit. Itẽ cōuouere. i. simul vouere sicut faciũt peregrini. Euouere. i. votũ infringere. Itẽ dr̄nt voueo ⁊ foueo. vñ⁹. Alit foueo reficit: voueo p̄mittit ⁊ optat.

Foueo.

¶ Fouere. i. nutrire calefacere sc3 reficere p̄ cibũ vel per calorẽ vel per requiẽ. Et capit̃ etiã fouere p̄ refocillare vel recreare in quacũq3 re. vñ. Hora ti⁹. Est etas fragil' q̄ nō nisi lacte fouet̃. Itẽ confouere. i. sil' fouere. Refouere. i. recreare et iterũ fouere.

Moueo.

¶ Mouere. i. voluere ⁊ contractare: bewegen (russacz sie). Itẽ admouere. i. aduicinare adiũgere. Amouere. i: remouere vel deponere. Cōmouere. i. sil' mouere vl' iratũ facere. Promouere. i. p̄cul mouere

in anteriorē partē mouere sublimari in honore vel pficere. Remouere.i.iterū vel retro mouere vel deponere. Semouere.i.seorsum mouere separe siue diuidere. ¶ Aueo es ere.i.cupere:inde auid⁹ a ū.i.cupid⁹.vñ. Si dare mula potes tu q̄cq̄d auebis habebis. Itē repif aue v̄bū defectiuū:vt infra. ¶ Pauere.i.timere:inde pauor.i.timor.vñ Oui.in epl'is. Cor pauet a monitu temerate sanguine noctis. Itē dr̄nt paui a paueo ⁊ paui a pasco.vñ⁹. Hunc sepius paui latronē quē modo paui. Inñ expauere ⁊ expauescere.i.valde timere. ¶ Fauere.gunnen.i.fauorem dare auxiliari:suffragari vel assentire. Inñ fauor.gunst.przylazn. Itē fauus faui est mel nondū expssum de cera. Itē faui nomen est pma breuis:sed faui v̄bū est pma longa in ptõ.sed faueo in p̄nti est pma breuis.vñ. Labia plena faui mihi das:ideo tibi faui. ¶ Liuere.i.esse vel fieri liuidū vel inuidū beschmitzen ader schwarcz werden. Inñ liuor oris.i.pena dolor vulnus vel inuidia. Itē liues tis.i.niger. Itē liuidus a um.i.inuidus. ¶ Cauere.i.obseruare vitare ⁊ cautelā adhibere.vñ⁹. Uitat ⁊ obseruat cautelam datq̄ cauere. Et dr̄nt caueas nom̄ a cauea:⁊ caueas v̄bū.vñ. Tu caueas ꝙ nõ subeas caueas meretricū. Inñ caut⁹ a um.i.prudens ⁊ cautelā adhibens. Itē cautes tis est lapis durissimus sub aq̄s.vñ⁹. Spernif a nautis cautis cõtagio cautis. ¶ Item nota hic regulā Prisciani:ꝙ sunt q̄dā verba in veo termiata in q̄bus illa l'ra u hȝ sonū duplicis l're:⁊ hoc ideo q̄a sillabicaf cū l'ra p̄cedente:⁊ talia v̄ba h̄nt eui excepto lāgueo. Exm̄ vt sueo sueui:cõsueo cõsueui:disueo disueui:⁊ mutāt eui in tū in supino.vt cõsuetū disuetū. Etiā faciunt q̄nq̄ sua p̄terita sicut verba passiua:vt mansueo mansuetussum:cõsueo cõsuetussum:disueo disuetussum ⁊c.

¶ Langueo langui sine supino.i.infirmitare deficere egere vel pigere. Inñ languidus a um.i.infirmus excors ⁊ deficiens. Inñ etiā languesco is ere inchoatiuū. Itē oia cõposita a langueo sunt neutralia ⁊ faciunt ptm̄ in gui ⁊ carent supinis:vt elangueo.i.valde languor.collangueo.i.simul languere. Ubi format vbiq̄ supinum ⁊c. ¶ Itē no nas nare schwimmen. Inde natare.i.freq̄nter nare. ¶ Flo flas flare:blaszen: Inñ flatus us ui:blaszunge(wiatr) Alia vocabula patent suis locis. ¶ Item in hac exceptione. Excipe pasco ⁊c.deficiunt duo verba.s.veneo quod hȝ veniui venum:⁊ salio quod hȝ saliui saltum.vñ. Ueneo vi venum:salio liui quoq̄ saltum. ¶ Amicire.i.vestire coopire vel cõiungere. Et est dr̄a inter amicis media correpta ab amicio.⁊ amicis media pducta ab amicus.vñ⁹. Si nudos amicis facis id quod amicus amicis. Itē. Nutrior amicis:amicis me fungor amicis. Inñ amictus us ui.i.vestimentū.vñ⁹. Histrio post pictum nummum cupiens vel amictū. Nõ est delictum si quis sibi porrigat ictū.

¶ Soluere pmo est debitū persoluere siue reddere. Secundo liberare siue ligatū disligare.vñ⁹. Soluo dū reddo cum libero soluo ligatum. Uel sic. Soluo persoluo.soluo dum tollo ligamen. ¶ Uoluere.i.vertere vel circumgirare. Inde valua.i.ianua duplicata plicabilis: q̄ põt intus resolui:⁊ est pprie ecclesiarū penorū ⁊ magnarū domoꝝ. Itē vulua.i.ianua ventris feminaꝝ q̄si valua.

¶ Item Seco hȝ duplex ptm̄ ⁊ duplex supinum:vt patebit infra in tertia cõiugatione. Lauo ptȝ ẽ. ¶ Pascere.i.nutrire:neren:vñ q̄dā. Hic p̄ns assit q̄ sp hos bñ pascit. Et dr̄nt paui pti tpis a pasco.⁊ paui impatiui mõi a pauo is ire.i.pauimētare siue pauimētū facere vl' credere.vñ. Hanc lapicida paui terrā:q̄a te bñ paui. Inde pauimentū.i.ornamentū factū ex lapidib⁹ cesis in eccl'ia vel palatio.q̄d pedib⁹ terif. Itē a posco veit pastus us ui.i.nutrimentū. Etiā pastus capif p pecunia collecta de libris lectis vel legendis. Uñ lectores pascunf.vñ. Pastus quo pascor.past⁹ quoq̄ numm⁹ habef. Agnoscere.i.iuxta vel valde noscere. Cognoscere est pprie sil' noscere ⁊ coire:vt ibi. Cognouit helcana vxorē

Aueo. Paueo. Faueo. Liueo. Caueo Nota Langueo Nota. Amicio Soluo Uoluo Pasco agnosco. cognosco

suā. Sed noscere capit̄ cōiter ꝓ agnoscere ꝛ cognoscere. Ūn̄ cognitoꝛ oꝛis qui noscit rem. Itē cōposita huiꝰ verbi nosco hn̄t otū in supino ꝑter agnosco qḋ hꝫ agnitū: ꝛ cognosco qḋ hꝫ cognitū in supino. Sed hoc verbū ignosco qn̄qꝫ hꝫ itū et qn̄qꝫ otū: qn̄ eīn hꝫ itū: tūc s̄cat veniā dare vel indulgere: sed qn̄ hꝫ otum tūc s̄cat ignoꝛare nescire vel non noscere. vn̄ꝰ. Ignosco dat itum cum s̄cat veniam do. Sed dabit ignotū tibi nosco s̄cando.

Sepelire — ¶ Sepelire s̄cat moꝛ uos in terram fodere: inde sepulcrū .i. fouea in qua sepelit̄ defunctus. Item sepelio hꝫ sepultum in supino. inuenit̄ tamen sepelitū s̄m antiquos. Inde mansit sepelitio onis. Item sepultura est actus sepeliendi.

Feruco — ¶ Feruere .i. bulire scatere calefieri estuare: ꝛ ponit̄ sepe pro frequentare vel diligenter intendere: sicut frigere ꝓ cessare. Itē feruco is est idem. vn̄ꝰ. Feruco cum feruo sensu signant̄ in vno.

Cōniueo. — ¶ Conniuo cōniueo sensu signant̄ eodem. Inuenit̄ etiam ferbeo es ere .i. feruere. Item feruesco feruisco ꝛ ferbesco inchoatiua idem s̄cant. ¶ Cōniueo es ere ꝛ connino is ere idem sunt: ꝛ s̄cant signum cum oculis dare vel assentire: wincken. vn̄ꝰ. Vultu sepe tacens signa loquentis habet. Item. Qui mihi conniuet oculis signum mihi pꝛebet. Item. Conniuet sepe qui magno feruet amore.

Queo. — ¶ Queo quis quire quiui vel quitū id est posse. Item quitus a um pꝛima breuis a queo id est potens: sed quitus a um pꝛima longa id est liber a solutione. vn̄ꝰ. Dico quitum validū: bene soluentem foꝛe quitum.

Sino. — ¶ Sino is ire finisitum id est permittere. Etiam est finire terminare ꝛ cessare: ꝛ sic est neutrale. Et reperitur quandoqꝫ esse actiuū: ꝛ tunc s̄cat dimittere ꝛ coꝛripit hanc sillabam si in pꝛesenti: sed in ptō eam pꝛoducit. vn̄ꝰ. Ars hominum foꝛmat nec sinit esse malum. ¶ Cieo es ere ciui citum: ꝛ cio cis ciui citum sunt synonyma ꝛ equiuoca. vnde versus. Commoueo festino voco cio significabit. Et cum pꝛedictis signat idem cito. Nota versus de supinis hoꝛum verboꝛum: sino scio cio ꝛ cieo. vnde versus. De sino sume situm: scio scitum: de cio citum. De cieoqꝫ citum decet ista notare per itum. Item ab istis duobus verbis cio ꝛ cieo pro commouere: veniunt incito as are: excito as are: quoꝛum media sillaba est indifferens. secundum ꝙ citum a cico coꝛripit: ꝛ citum a cieo pꝛoducit. Item a cieo ꝛ cio pro vocare venit cito as are id est ad iudicium vocare: Sed a cieo ꝛ cio pꝛo festinare venit citus cita citum id est velox. Inde cito aduerbium id est velociter.

Lino — ¶ Sero patet in tertia cōiugatōe. ¶ Lino lini seu liui litum id est maculare seu glutinare cum argilla vel luto. Sed linio is iui itum significat inungere cum aliqua pinguedine. vn̄ꝰ. Soꝛde luti linimur: oleiqꝫ liquoꝛe linimur. Vnum pꝛo reliquo sepe tamen video. Item lino componitur cum ob. vt oblino oblinis oblinere id est deturpare. Inde oblitus oblita oblitum media bꝛeuis .i. deturpatus. Sed oblitus media longa ab obliuiscoꝛ .i. negligens. vn̄ꝰ. Est oblita decii meretrix: sed oblita soꝛde. Immemoꝛ oblitus notat: oblitus est maculatus.

Eo. — ¶ Eo is ire id est incedere. Ab eo is venit ita ite nomen .i. via: inde semita te .i. semis via. Sed ita aduerbiū idem est quod sic. vn̄ꝰ. Pergas semper ita: ne noua fiat mala ita. Item differentia inter ite nomen plis numeri: ꝛ ite verbū. vn̄ꝰ. Calles dantur ite: dicit repꝛobis deus ite.

hoc verbum in ptō hoc verbū in ptō hoc v̄bū in ptō.

Excipit. — **Dat maneo mansi iubeo iussi n eo neui.**

¶ Dicit ꝙ maneo habet mansi in ptō. iubeo habet iussi: neo habet neui.

remouet dubiū. — .i. in cōpositione hoc verbum in ptō

Dans a p i maneo p ui caretqꝫ supino

¶ Dicit ꝙ composita a maneo mutantia a in i in compositione habent ui in preterito et carent supinis: vt emineo preemineo.

illa verba in ptō hoc verbū in ptō

Lucet pollucet faciunt xi mulceo mulsi. Pōit doctrinas. Prima

hoc verbū in ptō hoc verbum in ptō

Hereo si pbet. dat sorbeo psiqȝ buiqȝ Secunda

¶ Dicit ꝙ luceo habet luxi: ⁊ polluceo polluxi in ptō. sed hoc verbum mulceo habet mulsi: hereo hesi: ⁊ sorbeo sorpsi vel sorbui.

mansi māsum luxi luctū sorbitū hoc verbum sorptum

Dat si sum xi ctū ꝫ itū dat sorbeo vl' ptū De supis

¶ Dicit ꝙ ꝟba hn̄tia si in ptō hn̄t sum in supino. vt mulceo mulsi mulsum. Et ꝟba hn̄tia xi in ptō hn̄t ctū in supino. vt luxi luctū. Sed sorbeo hꝫ sorbitū vl' sorptū. ¶ Manere. i. morari vel expectare. vn̄⁹. Qui manet expectat q̄ manet ille morat̄. Itē manare. i. fluere vel decurrere. vn̄ dr̄a. Est cūctor maneo: sꝫ defluo dic foꝛe maneo. Itē. Si viciū remanet lacrime tibi gutta remanet. Hoc verbū maneo mutat a in i in ꝯpōne excepto qn̄ ꝯponit̄ cū re: cū sup: ⁊ cū p. vn̄⁹. A dat his ꝑ maneo. nisi re sup ⁊ p. Itē illa tria ꝯposita. s. remaneo supmaneo ⁊ pmaneo hn̄t si in ptō ⁊ sum in supino. Sed alia ꝯposita (q̄ mutāt a in i) hn̄t ui in ptō et carent supino. vt emineo eminui: immineo imminui ⁊c. vn̄⁹. A si mutat in i: maneo ꝑ ui nec supinat. Nō mutat de ptō. si sumqȝ supino. Etiā maneo cū oīb⁹ suis cōpositis est neutralis gꝫ. Cū natis maneo ꝟbū neutrale tibi do. Itē qn̄ manere capit̄ ꝓ expectare tūc hꝫ actīn post se: nec ponit̄ sic ꝓprie sed trāssumptiue: item eminere. i. iuxta manere vel apparere. vn̄⁹. Eminet ⁊ nō est in muliere fides: imminere. i. instare vel pn̄s esse. Remanere. i. iterū manere vel superesse. Permanere. i. ꝑseuerare ⁊ ꝑfectū manere. Supmanere. i. supstare. Et supmanens. i. supstans. ¶ Iubere ē mandare vel p̄cipe: gebiten: itē iubere ē p̄cipe volūtatis obseqū. Sꝫ impare est debitū p̄cipere. A iubeo dr̄ iussus us ui. i. mandatū: ⁊ in pl'i hꝫ iussa iussoꝝ. i. mādata. A iubeo dr̄ etiā iuba iube: ⁊ est crinis longus i collo equoꝝ. Et iubar. i. splendoꝛ radioꝝ solis. ¶ Nere idem est ꝙ filare (spinnen) Pernere. i. ꝑfecte nere: itē nere est actus q̄ ꝯuenit mulierib⁹. vn̄⁹. Fallere nere flere statuit de⁹ in mliere. Lucere. i. splendere: in̄ lucesco incboatiuū: inde lucet pollucet ꝟba impsonalia: itē lucere ponit̄ qn̄ ꝓ apparare vel certū esse: ⁊ ꝓducit hāc sillabā lu. vn̄. Angelico lucet sepe coloꝛe sathan. Itē luceo et ei⁹ ꝯpositū. s. polluceo ꝫm vsum carent supino. sed ꝫm artē hn̄t ctū in supino. ¶ Polluceo es ere. i. donare ꝓmittere seu offerre. vn̄⁹. Si q̄s pollucet donat ꝓmittit ⁊ offert. In̄ pollux est q̄dā deus q̄ oē bonū credebat̄ donare. Etiā inde dr̄ pollex. i. grossioꝛ digitus. Sed allux dr̄ maxima pedica in pede. vn̄⁹. Est manuū pollex: sꝫ dicat̄ pedis allux. Mulcere. i. mitigare vel blandiri. Sꝫ mulgere mulsi sum. ē lac ex vberib⁹ trahere. vn̄. Mulgeo qn̄ traho lac: mulceo q̄n mitigo ferrū. ¶ Hereo es ere. i. inniti: cleben: vel dubitare. vn̄. Heret q̄ dubitat Pipse tangentibus heret. Inde hesitare. i. frequenter dubitare seu inniti. ¶ Sorbere. i. aliq̄d molle deglutire: sauffen: inde hic ⁊ hec sorbilis ⁊ hoc sorbile: vt ouum molle dicat̄ sorbile. Item sorbeo ⁊ sorbo idem ꝫcant.

Marginal notes: Maneo. — Iubeo — Neo. — Luceo — polluceo. — Mulceo. — Hereo. — Sorbeo.

.s. perfecta caruerunt

Que dant preterita ꝑ ui caruere supiis

Capitulum quintum.

nisi — in supino — hoc verbum — in supino

Ni faciunt itū teneo tentum. doceo ct

hoc verbum — in supino — in supino — .s. a censeo

Censeo dat cēsum. sʒ itū sua cōpositiu

hoc verbum — in supino — .s. verbum — ptm̄ facit

Misceo dat mixtū. p ui qđ pterit an

¶ Dicit ꝙ verba habentia ui in ptō carent supinis: vt horreo horrui timeo ti mui. Nisi faciant supina in itum: vt pbeo prebui pbitum: habeo habui habitu rc. Excipiendo dicit ꝙ teneo tenui hʒ tentum in supino. doceo docui doctu censeo censui censum: sed cōposita a censeo habent itum: vt recenseo recen recensum rc. Et misceo miscui hʒ mixtum in supino. ¶ Habere id est po

Habeo
re vel tenere: inde dicitur perhibere id est testificare vel dicere. ¶ Debe

Debere.
schuldick seyn: ⁊ dicit̄ quasi de alio habere: vt debeo tibi tres florenos: item de bere est etiā verbum futuritionis: vt debes hoc facere: item cōposita huius ver habeo retinent h in compositione: pter duo scʒ debeo ⁊ pbeo. vn̄. Quod cō

Horreo.
nit hʒ h sp scribere debet. Debet cum prebet hinc tamen excipiant̄. ¶ H rere: forchten (bacʒ sie) id timere: inde dicit̄ horresco inchoatiuū: ⁊ horror id timor. item Lucrecij casum horreo pater: nō sine natum. Incastigatum: si

Timeo.
vis perdere nasum. ¶ Timere id est metuere: vnde quidā. Qui de morte met plurima mente videt: inde dicit̄ timor oris: forcht (boiazn.) Timoratus

Liceo.
hʒ timorem: inde timorosus idem. ¶ Licere sub actiua voce fcat passiue est appreciari vel fieri licitum: ⁊ licere sub passiua voce fcat actionē scʒ app are. vnde versus. Actiuum liceo passiuū fcabit: Passiuum liceor actiuum fca

Scatere.
Vel sic. Non licet asse mihi: qui me nō asse licetur. Diues in orbe licet: miser sed nemo licetur. ¶ Scatere id est scaturire ebulire feruere emanare: er pere sicut aqua cum decurrit in fluminibus balneis ⁊ ceteris stillicidijs.

Hebere.
¶ Hebere: dom seu: Hebetare idem. Hebesco ⁊ hebetesco inchoatiua id fcant ppie tamen homo delirans (qui obtusus est ingenio) hebetiscit: ⁊ cult lus amittens acutiem: etiā hebetescit (tepicie) item hebes etis id est obtu

Tenere
Hebetare id est hebetem facere: obscurare seu suffocare. ¶ Tenere id est ob uare vel possidere. Itē teneo hʒ multa ꝯposita: vt attineo ptineo sustineo ob

Doceo.
Censeo
neo distineo rc. quere latius in compositis verborum. ¶ Docere id est in mare: ⁊ inde dicit̄ doctrina vel documen ⁊ documentū pro eodē. Edocere id valde vel extra seu sup alios docere. Doctor id est instructor. ¶ Censeo sum: censio ui censitum media correpta ⁊ censio censiui censitum media produ cta idem fcant: vnde versus. Significabit idē tibi censeo censio censo. Item cen seo iudico libero suadeo vel manifesto. Estimo cum statuo iubeo numero su addo. Censio si dat itum: sed ui dat censeo censum. Sed siui situm dat qua censio verbum. Item sentio tis tire sensi sensum id est percipere. vnde versus Sentio percipio dat sensi dat quoqȝ sensum. Scribe per s summū scribere per tria prima. Recensere id est numerare scʒ oua vel poma. Sed recensire. i. mun dare vt vasa sunt recensita. vnde versus. Vasa recēsita: sed poma recensita dic Item recenseo vel recensio etiā fcat renouare: ⁊ sic dicimus poma recensita noua: inde dicit̄ recens nomen id est nouum ⁊ recenter id est nouiter.

Miscere.
¶ Miscere: menghen (zmiessacz) sicut calidū cum frigido: ⁊ econtra. vel vin cum aqua: item admiscere: id est ad aliud miscere. Commiscere. i. simul miscere

Promiscere id est pcul miscere vel ante vel p alio miscere. Jnde promiscuus a um id est pmixtus. Unde dicit pmiscuu genus qd sub vno articulo vtrumqz sexum denotat quasi comixtum. Jte composita a misceo quando pertinent ad mixturam sunt actiua: quando ptinent ad ppinationem sunt neutra. Jtem permiscere .i. perfecte vel multum miscere.

Poit notabile.

faciant supina verba coiugatois.
Pauca supinant pter sex neutraqz scde.
verba hnt ceo ceo reo leo reo leo
Sex retinet neutra, pla no ca va pa doqz supina
in supino illa verba
Forat itu doleo noceo valeo placeoqz — Declarat
hoc verbum dat in supino illa verba.
Pareo prebet itu licet ac oleo taceoqz
hoc verbum in pto.
Dat careo carui caritu cassumue supio.

¶ Dicit q pauca sunt vba neutralia scde ciugatiois que hnt supina pter sex q habent supina: vt placeo noceo etc. que habet itum i supino. Sed careo aliquando habet caritum et aliquando cassum in supino.

in pto in supino hoc verbu in supino
Cu dat ui pateo passu. dat torreo tostu — Excipit a regla que dat pta.

¶ Dicit q quavis pateo hz patui in pto tn no habet itu in supino sed hz passum vt hoc verbum torreo habet tostum in supino.

hec tria verba .s. in
Pando pati pateo passum facere supio

¶ Dicit q hec verba pando dis: patior ris: et pateo es ere faciunt passum in supino. ¶ Placere. behagen. Jnde placitus a um id est aptus. vn. Cunctis q placet non credo q modo viuat: Jtem dr nt placet et placeo. vn9. Scorto nemo placet: nisi dextera munera placet. Jtem placare id est mitigare sedare lenire et humiliare. ¶ Nocere .i. ostedere. Jn nocuus et nociuus a u .i. noces. Jnde innocuus a u .i. no noces. vn. Jnuid9 vt noceat in sua damna meat. Jtem cstruitur noceo cu dto et qnqz regit cu acto. vn. Jnuideo noceo benedico cum maledico. Accusatiuis iungit siue dtis. ¶ Dolere .i. contristari et dolorem hre. Jnde dolor oris .i. tristitia. Sed dolo as are fcat planare lenigare et preparare. Unde tristor doleo: hic fore plano dolo. Rustice sepe doles: si no hn dolia doles ¶ Parere qnqz est neutrale: et tuc fcat apparere .i. manifestu esse. Qnqz vero est transitiuum et tunc fcat obedire. gehorsam. Unde apparens parit: et q bene parit obedit. Jtem pario is ere. geberen. sicut mater parit prolem. Parare. bereiten. sicut seruus mensam. Unde versus. Pareo preceptis: paro mensam pario plem. ¶ Ualere patebit infra de vbis defectiuis. Olere supra expositu est. ¶ Tacere .i. silere. Jnde tacitus et taciturnus id est paru loques. Jte tacax dr fur qui frequenter tacet. Conticere id est simul tacere: inde conticiniu id est tempus noctis in quo omnes simul tacent. Jtem taceo et eius compo-

Placeo. Nocere. Dolere. Pareo. Taceo.

Careo.

sitionem. vt taceo conticeo subticeo &c. ¶ Carere id est non habere. Inde carē-
tia id est indigentia. Et carista dicit̄ tempus carū in quo caremus victualibus.
Item charis grece interpretat̄ gratia latine. Inde etiam dicit̄ charista. i. gra-
ciositas vel dulcedo. Hodie dicit̄ eucharistia id est bona gratia vel gratiarum
actio: vel est sacramentum corporis et sanguinis christi. Item differūt care vbū
a careo es ere: et chare nomen a charus. vñ. Semp amore care: ne te careas mihi
care. Item. Charum dilectū: carum: quoq3 dic̄ pciosum. Item quidam dicunt.
q carus a um sine h est idem q preciosus et venit a careo. Item inuenitur carui
nomen indeclinabile id est herba. s. ciminum: vnde ver. Nō carne carui non sine
febre fui.

Torreo

¶ Torrere habet plura scata. vñ. Qui torret voluit: siccat: cremat
assat et vrit. Itē q torrere scat voluere patet in his versibus. Si volucris verrit
qui torquit eam pcul errat. Sed pcul a torre volucrem de flumīe torre. A tor-
rea venit torrens entis vt s. Item a torreo venit torris id est lignum semicō-
bustum in igne. Item torreo habet torrui in ptō et tostū in supino. Inuenit̄ etiā
torritum. Itē a torreo venit torta te: et torcula le diminutiuū: et est qdā genus
cibi. eyn kuch. (kolacz.)

Pateo.

¶ Patere. offenbar seyn. vñ patens. i. manifestum.
Inde etiam patulus a um id est apertum. Nota q pateo patui: pando pandi: et
patior eris habent passum in supino. vt patebit ibi. Pando pati pateo:

de tertia
ciugatōe

sequentibus ... tertia cōiugatio ... manifesta.

Versibus his terna forātio fiet apta.

psequit̄ i
generali.

istas terminationes ... ciugatio.

Ui vel ni vel dici xi ni dat tercia gi xi.

istas terminationes:

Li si bi pi psi pariter mi quoq3 cum ti.

¶ Hic autor incipit determiare de vbis tertie cōiugationis. Et dt q tertia cō-
iugatio fiet apta his vsibus seqntibus. Deinde dt q oē verbū tertie coniuga-
tiōis vel habet ui in preterito perfecto: vel vi vel di vel ri vel xi vel ni &c. vt tero
triui. strepo strepui: addo addidi. verro verri: dico dixi: cano cecini: lego legi:
vinco vici: pello pepuli: mergo mersi: bibo bibi: rumpo rupi. comtēno cōtempsi:
emo emi: linquo liqui: verto verti.

Exequit̄ i
speciali

correpta ... in ptō.

A breuis ante cio cū cōpositis facit eci.

¶ Dicit q vba hñtia a breuem ante cio faciunt eci i pterito cū suis cōpositis.
vt facio feci: sufficio suffeci: iacco ieci: abiycio abieci &c.

.i. sm vocē hoc verbū genus ... .i. sm scatum ... actiuū genus.

Vox facio neutrū. sз significatio dat actiū.

verbum ... hoc verbū ... supplere.

Cuius passiuū fio complere memento.

¶ Dicit q hoc verbū facio sm vocē est neutralis generis: quia desinit in o et nō
potest accipere r. Sed scdm significationē est passiui generis: quia significat passi-
ue: et hoc verbum fio supplet eius passiuum.

ab elicio alia verba in cio. in ptõ.

Elicui preter cio. cetera format in exi.

Dicit q cetera verba terminata in cio habent xi in ptõ: vt allicio allexi pter elicio quod habet elicui in preterito.

ab elicio in supino in ptõ. in supino.

Elicui dat itũ. ci. vel xi transeat in ctum.

Dicit q hoc verbũ elicio habet elicitũ in supino. Et q hñt ci vel xi in ptõ habent ctum in supino: vt facio feci factũ: aspicio asperi aspectum.

tempus seruat. in omni coniugatiõe.

Si pñs tenet a. tz hic et vbiqz supina.

Dicit q si aliquod verbum habuerit a in presenti habebit etiam a in supino & hoc est verum in omni coniugatione.

(remouet duo dubia Primum)

a am lrãm variant

A si cõposita mutant in i dant e supina.

(Secõz dubium.)

hoc verbum excipere .i. vba terminata i do & go

Vt pbat inficio. sz debes demere do go

(Probat.)

Dicit q si cõposita mutãt a in i in pñti: tunc dant e in supino: vt inficio infectum: pficio pfectũ: Inde demant verba in do & in go: que mutãt a in i in cõpositione tamẽ non habent e in supino: sed ã: vt cado dr occido quod habet occasum. ab ago dr redigo: qd hz redactũ. Facere. i. operari scz ex preiacenti materiã aliquid fabricare. Sed creare est ex nihilo aliquid plasmare vel operari. vnde versus. Ex aliquo facio: de nihiloqz creo. Item differunt facies nomen & facies verbum. vñ. Te prodit facies tu mala cum facies. Inficio est equiuocum: quãdoqz signat intingere qñqz intoxicare: qñqz negare vel destruere. vnde versus. Inficit intingit intoxicat atqz facit non. Item inficior aris capit cõmuniter pro denegare. s. rem creditam. vñ. Inficit intingit: qui denegat inficiat. Itẽ Ysidorio debita sibi credita nõ soluere curat. Inficiat si moueat falsaqz iurat.

(Facio.) (Inficio.)

Reficere vno modo est idem quod restaurare siue reparare. s. antiquã domũ vel simile: alio modo est nutrire. vnde versus. Rem reficit reparans reficit dãs ad compendium. Inde dicitur refectorium id est locus in quo solet comedi.

(Reficio.)

Licio est verbũ inusitatũ: inde elicere. i. extrahere extra vocare & deducere & hz elicui in ptõ & elictũ in supino. Et alia cõposita a licio habent xi in ptõ & ctum in supino. vt allicio allexi allectũ. vñ. Elicio dat ui vel ctum: sed cetera xi ctum. Specio non est in vsu. Inde inspicere. ansehen. Conspicere id est simul videre. Despicere. i. contemnere. Inde despectus us ui id est cõtemptus. A specio vl' a spico veniunt quedã cõposita deponẽtalia prime coiugatiõis: vt conspicor aris. id est simul videre vel spicas colligere. Despicor aris est deorsum videre vl' grana ex spicis cum tribulis excutere. Ista deponentalia quando veniunt a spico tunc producunt mediam sillabam: sed quãdo veniũt a specio tunc corripiũt eam vñ. Tunc ego despicor cum spicis extraho grana. Despicor ac pprie dico cum specto deorsum. Conspicor a specio: conspicor colligo spicas.

(Licio.) (Specio.)

Iacio ieci iactum. werffen. sed iaceo es iacui sine supino est quiescere. vnde. Si nescis iacere lapidem mitte iacere. Abijcere est deponere vel remouere.

dio
gio

in ptō in supino v̄bū in dio. v̄bū in gio
Dat si sūqz dio. gio gi dat itūqz supino.
¶ Dicit ꝙ verba terminata in dio habent di in preterito et sum in supino. vt fodio fossi fossum. Et verba in gio habent gi in preterito et itum in supino. vt fugio fugi fugitum.

pio

verbū in pio a capio a cupio
Dat pio semper ui siue cepi siue cupiui.
¶ Dicit ꝙ verbū terminatū in pio semp̄ hꝫ ui in ptō. vt rapio rapui preter capio quod habet cepi et cupio quod habet cupiui.

in supino oē verbū in pio istis verbis exceptis
Ptū facit oē pio. cupio sapioqz remotis
hoc verbū in ptō in supino hoc verbum in supino
Dat sapio sapui sapitū cupioqz cupitū.
¶ Dicit ꝙ om̄e verbū in pio hꝫ ptū in supino. vt rapio raptū: capio captū: inde excipiunt̄ sapio / ꝛ cupio. q̄a sapio hꝫ sapitū: ꝛ cupio habet cupitū.

rio

in ptō hoc verbū
Dat peperi pario paritū partū ue supino
¶ Dicit ꝙ pario habet peperi in ptō. ꝛ paritū vel partū in supino.

tio

in ptō in supino tam in ptō ꝙ̄ in supino
Dat ssi ssumqz tio sed vtrolibet ss geminando.
¶ Dicit ꝙ verba terminata in tio hn̄t ssi in ptō ꝛ ssum in supino. geminando ss vtrobiqꝫ: vt quatio quassi quassum:

vo Primo di uisim.

verbū in uo in ptō excipi
Sp̄ uo dat ui debet struo cū fluo demi
hoc verbum prolongat
Et pluo debic vtū ꝓducit dādo supinū
in supīo a fluo a struo in supino hoc verbū in ptō in supino
Xū fluxi struxi structū pluo vi dat ꝛ vtū
in preterito
Datqz plui.

hoc verbū .i. aliqua verba supinum
Dat ruitū ruo siue rutū nonnullaqꝫ nullum.
¶ Dicit ꝙ v̄ba termiata in uo hn̄t ui in ptō. vt acuo acui: arguo argui: ꝛ mutant ui in utū in supino. vt acutū argutū producēdo u an̄ tum. Sed struo ꝛ fluo excipiunt̄: quia struo habet struxi structū: fluo fluxi fluxum: pluo plui plutū: etiam habet plui in preterito. Et ruo habet ruitum in supino vel rutum. Et aliqua verba habent supinum: vt luo lui: metuo metui.

Fodio.

¶ Fodere: graben (kopacz) Cōfodere. i. simul fodere. Item fodio cū suis cōpositis habet fodi in ptō ꝛ fossum in supino. Item fossor est ille qui fodit. Fossa est fouea quam facit fossor fodiendo. Fossatum est magna fossa circundans ciuitatem. Fossorium est instrumentum quo foditur.

¶ Item nota ꝙ est solum vnū verbū tertie coniugationis in dio terminatū. vn̄ Joannes de Gar. Terna fodi solum cum prole dat in dio verbum.

Fugio.

¶ Fugere id est recedere: inde fugax id est fugitiuus q̇ freq̄nter fugit: Item fugare. i. repellere: veriaghen ader vetreiben (vcziekacz) vn̄. Audacē fugio: sꝫ timidū fugo.

Rapio.

¶ Rape nemen ader rauben (vchuyczicz) īde dꝛ rapa rape. eyn rub (rzepa) itē Napus ēidē qd rapa: sed napus subaccior est in radice: ꝙ rapa: itē dr̄nt rapis a rapio ꝛ rapꝫ a rapa. vn̄. Ventū sepe rapis: si vis viuere rapis. Arripe id est inuadere vel aliquid ad agendum rapere. Inde arepticius id est inuasus ꝛ possessus a demonibus: vel qui agitatᷣ ab illo. Energuminus idem. sed dr̄nt. vn̄. Est arrepticius possessus demone multo. Sed si energuim⁹ quem demon possidet vnus. Item a rapio dicitᷣ rapina id est spolium vel preda. Rapidus a um id est impetuosus rapax vel velox. Raptim aduerbium id est celeriter vel violenter.

Capio.

¶ Capere: nemen rauben ader begreiffen: Accipere. (anfangen ader vornemen) inde accipiter: ꝛ est auis multum animosa capiens alias aues. Concipere id est simul cape vel intelligere mente vel deorsum cape vel fallere. betrigen. Inde decipula decipule: ꝛ est instrumentum quo capiuntᷣ animalia.

Cupio.

¶ Cupere. i. desiderare. sed ambire dicitᷣ ꝓprie desiderare honorē. Item concupere id est simul cupere: inde concupisco inchoatiuum: ꝛ ponitᷣ pro cupere. Item si bona vina cupis: ex nostris ebibe cupis id est vasis.

¶ Item Priscianus dt ꝙ solū sunt duo verba tertie coniugationis in pio habētia ui in ptō per diuersas sillabas. s. sapio rapio.

Sapio.

¶ Sape. schmecken ader verstehen. vn̄. Vir sapiens sapere dꝛ atq͡ȝ cibus. Item capitur etiam pro intelligere. vn̄. Quot noua testa capit inuetera sapit. inde sapiens. verstentick ader weisze. inde insapientia. Item insipiens id est non intelligens vel stultus. Sapidus a um. wolschmecken sicut bonus cibus. Insipidus non sapidus. nicht wolschmecken ader schalckheyt thun. Resipicere id est iterum sape sicut penitere ꝓ delicto: inde resipisco inchoatiuū. Item sapio hꝫ triplex ptm̄ ꝛ duplex supinū. vn̄. Dat sapio sapui sapij quoq͡ȝ siue sapiui. Dat sapui sapitū dat ij. dat iuiq͡ȝ sapitū.

Pario

¶ Parere. i. acquirere: fetū ꝓducere ꝛ laborare. vn̄. Qui parit acquirit: fetum ꝓfertq͡ȝ laborat. Item est solū vnū verbū tertie ꝯiugationis qd terminatᷣ in rio: sed pario: qd quondā fuit q̄rte coniugationis. vn̄ v̄sus. Vt pario solum tibi dat terne rio verbū Ante fuit quarte: que ꝛ cōprobat oua parire: Sic sua ꝯposita modo sunt ꝓbat hoc reperire. Item oua parire solet gen⁹ hoc pennis decoratū: in̄ partus a um: ꝛ part⁹ us ui patēt s̄.

Quatio.

¶ Quatio quatis q̄tere: quasi quassum: schuttern quelen ader schlaen. Vnde. Commoueo quatio ꝑcutio tero vexo. Capitᷣ etiam quatio ꝓ fructus ꝓducere. Vnde Theodolus. Bnosia cum raros quateret dodona racemos. Inde quasso quassas are: id est frequenter quatere. vnde Theodolus. Dū tonitrus simulat salmon ꝛ fulmina quassat. Sed coaxare est sonum facere ad modū ranarum: Item concutio is ere id est simul quatere. Percutere. i. ferire. schlahen. Et veniunt hec duo verba percutio ꝛ ꝯcutio is indifferenter a quatio vel ab illo verbo inusitato cutio: ꝛ illa sillabati fit ci ꝫm vocem quando sequitur vocalis vt supra dictum est.

Acuo.

¶ Acuere: scharffmachen. i. acutum facere ꝛ asperare. Inde dicitᷣ acumen ꝛ acutela. i. acies. scherff heit: tn̄ dr̄nt. vn̄. Ast acies belli: sed acumen fit tibi cultri.

Arguo

¶ Arguere. straffen. i. increpare vel accusare. Inde argut⁹ a um. i. calid⁹ strēnu⁹

acutus in loquendo: vñ?. Argue consultũ te diligit argue stultum· Auertit vultũ: nec se dimittit inultũ· Tribuere. i· donare. iñ tributũ tributi. i. reddit? q̇ dat a tribubus in quadam terra. Metuo is ere: i. vereri vel timere.

Metuo, Luo, — ¶ Luo is ere est equiuocũ. vñ. Ast luo luxurio luo punio: vel luo purgo. Hinc luxus venit: inde lues: lumen venit inde. Et ꝓprie ſcat puniri. vorgelden

Struo — ¶ Struo is ere. i. edificare cōponere vel ordinare. Itē a struo ꝯposita tibi sunt actiua vocata. Struxi ptō faciũt structũq3 supino. Item dr̄ nt strues nomen et strues ꝟbum vt s̄.

Fluo, — ¶ Fluere. i. decurrere. fliessen sicut aqua vel aliqua res liq̇da. Affluere. i. largire abũdare vl' ad aliud fluere. Iñ affluus. i. abũdans: iñ affluentia. i. abũdantia siue copia. Cōfluere. i. simul fluere: Iñ cōfluentia ⁊ ē q̇dã ciuitas almanie sic dicta sup rhenũ fluuiũ sic dicta: q̇a circa ipam ꝯfluũt duo riui scz rhenus ⁊ mosella. Cōfluentia est etiam ꝯgregatio siue concursus hominum.

Pluo, — ¶ Pluere. regben. Et est verbum exempte actiōis solum declinabile in tertia ꝑsona singl'aris nũeri. Iñ pluuia pluuie: regen (descz) ⁊ ē lēta ⁊ longa distillatio aquarũ. Cōpluere. i. sil' plucre vel actiue cũ pluuia irrigare. Et cōpluor eris passiuum. i. aqua vel pluuia irrigari. Impluere. i. intus pluere: inde impluuium id est lauatorium vel guttatorium in quo vl' per quod pluuie fiunt.

Statuere — ¶ Statuere. i. ordinare ꝯstruere vel cēsere. setzen. Prostituere: id est ꝓ p̄cio stare. ⁊ est ꝓprie meretricũ q̄ ꝓstituunt alias meretrices ꝓ p̄cio supponendas. Iñ ꝓstibulũ li. i. lupanar siue domus meretricũ.

Induere, Ruere — Induere. i. vestire: Iñ indumētũ. i. vestimentũ. Et inducula le pro eodem. Et induuie arũ ⁊ sunt ꝓprie tunice serpentũ. Exuere. i. extrahere ꝓprie vestimenta vel spoliare. ¶ Ruere id ē cadere. vñ. Olla luit si petra ruit vel si ruit olla. Iñ ruina id est casus.

De ptis ⁊ supis simil' — Prima regula.

verbũ in bo — .s. vocalis. — p̄cedet.

Bo psi ptũq3 facit. si littera lōga p̄ibit.

.i. alia ꝟba in bo — formant. — .s. ꝟba — de illo ꝟbo — componunt.

Scōa regula.

Cetera bi faciunt. p̄ter q̄ de cubo fiunt.

¶ Dicit ꝙ ꝟba termīata in bo hn̄tia longam vocalem ante bo faciũt ptm̄ in psi: et supinum in ptū p p̄cedente: vt scribo scripsi scriptũ: nubo nupsi nuptum.

ꝑquia — perfecta — composita.

Nā sua preterita p ui dant a cubo nata.

in ptō — om̄ia verba in bo — supinum faciũt.

Et nisi psi faciāt p itũ bo cũcta supināt.

¶ Dicit ꝙ cetera verba in bo faciũt bi in ptō: vt bibo bibi: lābo lābi preter cōposita a cubo as are: q̇a illa habēt ui in ptō: vt accumbo accubui: discumbo discubui: Et om̄ia verba in bo habent itũ in supino: vt bibitum ambitũ: exceptis illis que hn̄t psi in ptō: q̇a illa habēt ptũ: vt scribo scriptũ.

Scribo — ¶ Scribere est equocũ vt supra patuit in principio huius libri. Etiam ptz in hoc versu. Scribo dispono memoroq3 vel infero trabo. Iñ scriba id est scriptor vel est nomen officij. vñ?. Scriba repn̄sentans scriptũ vel formans. Item scribere scripturas noli. sed discere cures. Qui multum scribit miser ac ydeota patebit.

Nubo, — ¶ Nubere est ꝟbũ neutrum passiuũ id est vxorem ducere. Exñ de nubo: vt nubo tibi id est marito tibi vel ducor a te in vxorem: ⁊ spectat solum ad mulieres sicut ducere ad viros vñ?. Vir sponsam ducit: sed sponso femina nubit. Item Ouidius. Si qua voles apte nubere nube pari. Item nubo capit quandoq3 actiue: vt Mathei. xxij.

In resurrectiõe: nec nubent nec nubent. Item nubere quãdoq significat tegere: vt mulieres debent esse nupte. i. velate capitibus. Inde tunc dicit nubes. quia nubes nubit. i. tegit solem. Item nubo habet nupsi in preterito vl' nuptussum. Connubere id est simul nubere: inde connubiũ id est matrimonium vel legitima coniũctio maris τ femine. ¶ Bibere. trinken. id est sitim repellere. Ebibere. i. extra bibere vel euomere vel obliuioni tradere. Item bibo et eius cõposita corripiũt hãc sillabam bi. vñ?. Claudite iam riuos pueri sat prata biberunt. ¶ Lambere. i. lingere. lecken: s. cũ lingua cõtingere. Et est differentia inter lambere τ lingere. vñ. Lingere dico canum: sed lambere dico viror. Itẽ Grecista. Iocundusq puer qui lambit ore placentas: inde dicit lampas τ lampada: eyn lampe. quia lambit oleum. ¶ Cubo cũ suis compositis patet in prima ɔiugatione. vñ?: Accũbens dormit discũbens fercula sumit. Concũbens violat incũbens sepe laborat. Decumbens languet: ɔcũbens numẽ adorat. Occumbens morit: victus succumbere fert. Item cumbo cubi cubitũ raro vtimur. sed hñ cubo as are. Et omnia cõposita a cubo hñtia m ante bo sunt tertie cõiugatiõis. vñ. Compositũ terne non prime de cubo dat m. vt recũbere id est qescere in mensa. vñ. Mensis accumbo discumbo siue recumbo.

Bibo.

Lambo.

Cubo.

precedat — talis lr̃a — in ptõ.

Si co preueniat vocalis longa facit xi.

¶ Dicit ꝙ ṽba teriata in co hñtia lõgã vocalẽ añ co faciũt ptm̃ i xi dico dixi duco duxi.

Co.

ꝑcedat — talis littera — añ co.

Sed si preueniat u vel s immediate.

talis lr̃a — remouetur — .s. n lr̃a — .s. s lr̃a.

N vel s abiicitur hec ci facit illa facit vi.

Poit duas regl'as Prima.

hoc verbum — exẽpla — hoc verbum.

Hic vinco vici sunt testes crescoq3 creui

¶ Dicit ꝙ verba teriata in co hñtia n vl' s ante co abiiciũt n vel s in ptõ: et que hñt n faciũt ci: τ que hñt s faciũt vi in ꝑterito. Exm̃ primi: vt vinco vici. Exemplum secundi: vt cresco creui: nosco noui.

Scda regula Exẽplificat.

deme — a cõquinisco — a disco — compescui — a posco.

Excipe cõquexi didici cõpesco poposci

verba — ꝑfectis — suis.

Et que preteritis caruerunt atq3 supis.

Excipit ꝑ modũ doctrine.

dicunt — .s. ṽbis — inchoatio.

Hec sunt verba q̇bus iceptio significat

¶ Dicit ꝙ debem? excipe a ꝑdicta regl'a ṽba in textu posita: q̇a ɔq̇nisco hʒ cõquexi: disco didici: cõpesco copescui: posco poposci. Etiã debem? excipere ṽba inchoatiua que carẽt ptis τ supinis: vt amasco feruesco calesco.

illi verbo — .s. ꝑfectũ — illi verbo — deme.

Glisco preteritũ conquexi tolle supinũ.

Capitulum quintum.

¶ Dicit ꝙ glisco caret ptõ, ⁊ cõquinisco cõquexi caret supino scꝫ ꝑm vsum.

perfectum dans hoc ṽbū transit in supino

Pōit duas doctrinas. pria.

Ici preteritū ꝑhens ico migrat in ctū.

¶ Dicit ꝙ hoc verbū ico icis icere habet ici in ptõ ⁊ ctum in supino.

.s.perfectum hoc verbū in ptõ

Scd̄a doctrina

Preteritū parco dat parci siue peperci.

in supino supinum hoc ptīm.s.dat

Dat parsi parsum de se nullūqꝫ peperci

¶ Dicit ꝙ hoc verbū parco hꝫ parci vel peperci in ptõ, ⁊ qñ hꝫ parsi in ptõ tūc habet parsum in supino, qñ vero habet perperci tunc caret supino.

.s.in ptõ in supino demas

De supis tres rgl'as

Xi vel ci dat ctū. vi tum facit. excipiasqꝫ

demenda verba sic dicta regula ꝯiugatōis

Excipit p modū doctrine

Excipiēda docet. q̄ dat veo norma scd̄e

¶ Dicit ꝙ verba in co habentia xi vel ci in ptõ habent ictum in supino, vt dico dixi dictum vinco vici victum. Et que habent vi in ptõ habent tum in supino, vt noui notum. Sed tamen excipiunt illa verba que excipit quedā regula scd̄e coniugationis que dicit, Dat veo vi per tum: vt pasco.

.i.faciunt ista tria verba

Excipit p modū doctrine

Dāt in itū disco cōpesco posco supinū.

¶ Dicit ꝙ disco hꝫ discitū: cōposco cōpescitum: posco poscitū: ⁊ hoc ꝑm artē.

Dicere.

¶ Dicere.i.loq̄: sagen ader sprechen. (mowicz) et est prima longa. Sed dicare ꝑme ꝯiugatōis est ꝑma breuis. vñ. Curtat ꝑma dico ꝑducit tertia dico. Itē dica dice.i.scissura vel signū debitorū in epymero. vñ. Nescio q̄d dicā nō possum soluere dicā. Itē epymerus est lignū in quo dice fiunt ꝑ multiplicatōe debitorꝫ eyn kerbholtz (karb) Vel dr̄ tabula vel libellus in quo scribunt actus quottidiani vel debita vel credita. Edicere: gebieten: sicut impatores ⁊ ꝑncipes. Sꝫ indicere: vorkunden ader gebieten: sicut ꝑlati. vñ. Edicunt reges indicit festa sacerdos. Itē ꝑdicere.i. ꝑphetare ⁊ añ loq̄. Sed ꝑdicari.i.sermocionari: predigen (kazacz) vñ. Predico sermocionans ꝑdico dū loquor ante.

Duco.

¶ Ducere furen: sed ducare.i.nutrire: neren. vñ. Tu lacte mihi duces pueros: ad funera duces. Itē ducare est ꝑma breuis: sed ducere est ꝑma longa: itē ducere aliqñ capit ꝑ conducere. vñ. Est nutrire duco, sed dic cōducere duco. Sic etiā drn̄t educere ⁊ educare. vñ. Mater vt educat pullos hos educat añ. Itē drn̄t cōducere ⁊ locare: q̄a cōducere est preciū dare ꝑ domo vel aliq̄ alia re. Sed locare est preciū capere ꝑ aliq̄ re: vorlonen. vñ. Qui capit ille locat: ꝯducit q̄ ꝑcium dat. Itē ducere est aliqñ idē q̄d desponsare: vt ille ducit vxorē. Aliqñ ꝑt reputare: ⁊ sic scribit in lr̄is. Dignū duximus vobis intimandū. Aliqñ ꝑt trahere vel accipere: vt ille duxit originē de nobili prosapia. Aliqñ capit ꝑ appropriare: vt hoc pōt ad tēpus cōducere vt dictū est. vñ Io. de gar. Ducit despōsat reputat trahit appropriatqꝫ.

Vinco.

¶ Vincere.i.supare. Sed vincire est ligare in vinculis. vñ⁹. Vinco quē supero, sed vincio quē ligo vinculis. Itē. Quē demon vincit: illum

mox cōpede vincit. ¶ Crescere.i.augeri per incrementum. Accrescere.i.ad aliud vel alicui crescere. Decrescere.(vmmie vssacz)vñ⁹. Qui nō accrescit virtute dū iuuenescit, Illi decrescit honor oīs qñ senescit. Item a decresco venit decrementū.i.diminutio. Jñ decrepitus us ui: ꝛ est vltima etas ipsius microcosmi.i.hoīs q̇a tūc hoīes incipiūt decrescere. Itē incremētū ꝛ cremētū.i.augmentatio.tzunemunge(rozmnozenie) Itē cresco cū cōpositis hꝫ creui in ptō et cretū in supino sicut cerno.ꝛ ideo cerno accōmodat sibi aliud ptm̄.s.vidi.vñ. Cerno ptō creui cretūq̧ supinū. Sic creui cretū vult sibi cresco dari. ¶ Noscere: bekennen(znacz) inde cōposita.s.agnosco cognosco ꝛc. Itē a nosco venit nota note: qd̄ est equocū.vñ⁹. Est nota noticia: nota lr̄a: vel nota culpa. Et cantilenas dicimus esse notas. Item. Nō est absq̧ nota: cuius sunt crimina nota.

Cresco

Noscere

¶ Conquiniscere.i.oculos claudere ꝛ caput inclinare.vñ⁹. Dū caput inclino tunc cōquiniscere dico. ¶ Itē q̄ttuor sunt verba in co carentia supinis.s.cōquinisco compesco fatisco ꝛ glisco.vñ⁹. Compesco glisco conq̄nisco q̧ fatisco. Quattuor hec nulla dicas seruare supina. ¶ Cōpescere.i.refrenare: betzwingen(vsmierzyc.)vñ⁹. Si cupias pacē linguā cōpesce loquacē. Itē linguā cum manib⁹ nescit cōpescere stultus. ¶ Discere.i.cognoscere ꝛ scientiā cū labore acquirere.vñ⁹. Discere sit charū: q̄uis pmo sit amarū.item. Disce puer dū tps habes ne tpa perdas: Addiscere.i.plus vel valde discere. Dediscere.i.obliuioni tradere.ꝛc. ¶ Poscere.i.querere vel petere: begeren ader heischen. Vñ demon. Hanc animā posco quā plenā crimine nosco. Exposcere.i.expostulare et valde desiderare. Reposcere.i.iterū pustulare. ¶ Gliscere est equocum principaliter tn̄ sēcat cupere.vñ⁹. Respondit crescit indignaturq̧ superbit. Ardet pinguescit glisco cupit atq̧ tumescit. Itē glisco caret ptō ꝛ supino sm̄ communē vsum.vñ⁹. Nescio de glisco dare ptm̄ ve supinū: tn̄ sm̄ artē hꝫ gliui ꝛ glitū. Et sic Alex.postea loq̄ns sm̄ artē dicit φ glisco pōt hr̄e ptm̄: vt patebit ibi. (Donatū seq̄re) ¶ Ico icis icere.i.percutere: schlaben(bicz)vñ. Si q̇s icit puerū hn̄ virgis diligit illū. Qui parcit virge puerū nō diligit ille. Item ab ico venit ictus a um.i.percussus. Et ictus us ui.i.percussio vel ictio.vñ⁹. Histrio post victū nummū cupiens vel amictū. Nō est delictū si q̇s sibi porrigit ictum. ¶ Parcere: teu.sparen ader gericht seyn ader vergeben(skepic)vñ. Parca nil expendens: parco malo facta remittens: inde parcus parca parcū. karick.

Cōq̄nisco

Nota.

Cōpesco.

Disco

Posco

Glisco

Ico

Parco

s.in ptō mutat immediate precedet
In si do vertit. si per se longa preibit

de ptīs q̄ttuor rgl'e

s.in pn̄ti do do do do do exceptis
An̄ do vocalis. cu si stri ce peq̧ remot⁹

Excipit

verba formant in preterito
Hec faciunt cudi stridi cessiq̧ cecidi.

declarat.

s.preteritū hoc v̄bū facit .i.pedo in ptō
Nullū sido gerit. qd̄ turpe sonat sit i edi

faciens hoc verbum in supino
Nulla supia creās. cessi creat ss sibi duplex

¶ Dicit φ verba termīata in do habentia longā vocalē an̄ do mutant do in si in ptō. vt ludo lusi: rodo rosi: vado vasi ꝛc. Deinde excipit dicens φ inde excipiūt

cudo fido strido cedo pedo. quia cudo habet cudi strido stridi: ꝛ cedo habet cessi vel cecidi: ꝛ fido nullum habet supinum: ꝛ pedo quod ſcat turpem sonum facere habet pepedi in ptõ. ꝛ nullum habet supinum. Et cedo quando habet cessi in preterito. facit cessum in supino per duplex ss.

ab illo verbo　facient　in ptõ

Scḋa rgl'a　**A do composita formabũt di gemiata**

.s. cõpositis a do　hoc verbum　.i. verbũ hñs dyphtongũ ante do

His iũgas prẽdo dyphtõg' si tibi forat

¶ Dicit ꝙ cõposit.a a do geminãt di in ptõ. i. faciũt didi: vt addo addidi reddo reddidi. Et prendo etiã geminat di. i. prendidi. Et verba hñtia diphtongon añ do habent si in ptõ. vt claudo clausi: plaudo plausi.

precedat　talis lr̃a　.s. inter i vel u et do

Tertia regula.　**Añ do veniat i vel u simul n mediante**

p̃teritum faciunt　.s. verbis　deponitur　prius

In di p̃tereũt. sed in his n demitur ante

¶ Dicit ꝙ verba terminata in do habentia i vel u ante do mediante n faciunt ptm̃ in di deponendo n vt scindo scidi: fundo fudi.

duplicans　in ptõ　vt tusum

Excipit.　**Tu geminans tundo tutudi, dat sumq; supino,**

in ptõ　hoc verbum　in ptõ

Dat tũdo tutudi donat tõdere totõdi

hoc verbũ　in supino.　hoc verbũ　in supino

Tõdeo dat tonsũ ſʒ p̃bet tũdere tusum

¶ Dicit ꝙ hoc v̄bũ tũdo excipit: qa hʒ tutudi in ptõ geminãdo principiũ pti: ꝛ hʒ sum in supino. vt tusum. Et ɔñter ponit dr̃am inter tondeo ꝛ tundo dicens: ꝙ tundo hʒ tutudi in ptõ ꝛ tondeo totondi. Et tondeo hʒ tonsum in supino. sed tundo tusum. Aliã habent differentiã: qa tundo tertie cõiugationis scribit p u: sed tondeo scḋe coniugationis scribit per o. vñ9. Dic tundo tertie: sed tondeo dicq; scḋe. Scribe per u primũ: sed per o scribe secundum.

hoc verbum　in ptõ　facit　hoc verbum　in ptõ

Dat cado cecidi. sic forat rudoq; rudi.

¶ Dicit ꝙ hoc verbũ cado habet cecidi in ptõ. ꝛ rudo habet rudi.

v̄bũ hñs dyphtongon añ do　longa　v̄ba

Recapitulat　**Añ do dyphtong' p̄ductave lr̃a. vel q̃**

hoc v̄bũ　ɔposuit　ille lr̃e　ante n　hoc verbum

Do dedit, aut i vel u super n prendoq; patescũt,

varians　.i. alia verba in do terminata hñt di in ptõ.

Nil aliud mutãs prebet p̄ cetera di do.

¶ Hic autoꝛ epilogat dicens ꝙ ꝟba in do termĩata hñtia dyphtongũ vel longã vocalẽ: vel i vel u mediãte n ante do, ꝛ composita ab hoc verbo do ꝛ hoc verbum pꝛendo patescunt. Et cetera verba in do mutant simpliciter do in di in pꝛeterito, vt scando scandi pando pandi.

Infert regulam generalem.

hoc verbũ excipias verba que geminãt ꝑncipiũ pti

Diuido sic demas ꝛ q̃ fiũt geminanda.

hoc verbum in ptõ hoc verbũ in ptõ

Tẽdo tetẽdi pendo pepẽdi dat q3 pẽdi

¶ Dicit ꝙ inde debemus excipere hoc verbũ diuido qđ habet diuisi in ptõ, et illa que geminant pꝛincipium pꝛeteri in sillabis: ꝛ tendo habet tetendi in pꝛeterito, pendo pependi vel etiam pendi.

ꝟbũ in do in supio ꝑdictis ab illo verbo ꝯpositis

Do sum ꝑbet i his except⁊ a dare natis

cõposita a do vt redditũ .i. qñ geminãt di in ptõ

Ista supinant ꝑ itũ quotiẽs geminant.

hoc verbum in supino in ptõ in supio dat

Abscondo dat itũ geminãs di nõ geminans sum

Doctria.

¶ Dicit ꝙ in ꝑdictis ꝟbis do mutat in sum in supino. vt ludo lusum: ledo lesũ: ꝛc. Iñ excipiũt ꝯposita a do das dare: q̃a illa quotiẽs geminant in ptõ faciũt itũ in supino. vt addo addidi additũ: reddo reddidi redditũ. Etiã hoc verbũ abscondo inquantũ habet abscondidi in ptõ facit absconditũ in supino. ꝛ inquantũ habet abscondi non geminando di facit absconsum in supino.

.s. verbis abijcitur sillabe pti coꝛripitur

A quib⁹ eripitur penultima si bꝛeuiat.

Notabile

.i. in foꝛmatione supini .s. in penul. silla. pti

Addit ss duplex. si lõga sit s tibi simplex

¶ Dicit ꝙ verba habentia n añ do, ꝛ deponentia eam in foꝛmatione pti coꝛripiendo penultimã sillabã pti habent sum in supino duplicando ss. vt scindo scidi scissum findo fidi fissum. Et si penul. sil. pti sit longa: tunc habent sum in supino per simplex s. vt fundo fudi fusum.

in supino hoc verbum remouet duplicando

Dans passum pando, subducit n ss geminando

Prima doctria

¶ Dicit ꝙ pando habet passum in supino duplicando ss. ꝛ remouendo n.

ista tria verba

Pãdo pati pateo. passum fecere supio.

¶ Dicit ꝙ ista verba pando patioꝛ. ꝛ pateo habent passum in supino.

hoc verbum in supino vt attentũ contentum

Dat tendo tensum. tũ q̃dã cõpositoꝛũ.

Secunda doctrina.

¶ Dicit ꝙ tendo h3 tensũ in sup. sed q̃dã ꝯposita hñt tũ vt attentũ ꝯtentũ, ꝛc.

Capitulum quintum.

Tertia doctrina.

inptõ — hoc verbũ — vt esum — vt estum

Edi donat edo sum donãs stũqꝫ supio

.s.abedo — exigunt — .s.ꝙ habeant esum vel estum

Infert corelariũ

Nec sua cõposita cogũt geminare supina

ambedo — in supino — hoc verbum — in supino

Nãqꝫ dat ãbesus esũ comedoqꝫ cõestũ

declarat

¶ Dicit ꝙ edo habet edi in ptõ ꝛ esum vel estũ in supi. ꝛ sua cõposita nõ cogutur habere duplicia supina.s.esum ꝛ estũ sil'.sed aliqñ esum ꝛ aliqñ estũ: vt ambedo solũ habet ambesum ꝛ comedo comestũ. ¶ Arguit: edere habet edidi in ptõ.ḡ illa regula male dicit. Edi donat edo. Dõm ꝙ edo cõpositũ a do habet edidi in ptõ ꝛ editũ in supino.ꝛ cõiugat regl'r. Sed edo anormalũ hꝫ edi esum ꝛ coniugat irregl'r.

Ludo. ¶ Ludere.i.iocari. Itẽ ludere capit qñqꝫ ꝓ deludere.i.deridere.vñ Grec. Ludo multotiens pro deludo reperit. Et qñqꝫ solet ꝑcare iocũ.

Rodo ¶ Rodere est ambedere ꝛ dentib⁹ atterere.vñ⁹. Dum canis os rodit sociũ quẽ diligit odit. Itẽ rodere capit sepe pro ledere seu detrahere. vñ Augustinus. Quisquis amat dictis absentum rodere vitã. Hanc mensam vetitam nouerit esse sibi.

Rado ¶ Radere: abschneyden (golicꝫ).i.superficiem tondere siue remouere. Et ꝓducit hec sillaba ra: vnde in aurora. Carmina mortis habẽs de libro radit isto. Itẽ a rado venit rosariũ ꝛ est instrumentũ radendi. Etiã radius est instrumentũ texendi.s.pecten vel nauicula vel lignũ qd distinguit stamina. Itẽ radius dr etiã iubar.i.splendor solis vel stellarũ. Etiã radius dr lignũ rectũ ꝛ subtile qd a mediolo rote vsqꝫ ad cantũ dirigit: ꝛ in vtroqꝫ infigit. Etiã est figura qua geometri figuras faciũt in supposito puluere. vñ⁹: Dicas textoris radiũ: radiũ quoqꝫ solis. Atqꝫ rote radius: radius fit puluere tractus. Io.de gar.ponit hos versus. Distinguit telas radius geometrica virga. Designat iubar: alligit quoqꝫ rotas.

Trudere ¶ Trudere est impellere impugnare ꝛ in custodiã includere. Retrudere est iterũ vel retro trudere.

Vadere ¶ Vadere.i.pergere vel ire: inde dr vas vadis.i.obses siue pignus: inde euadere.i.fugere. Itẽ a vado venit vadiũ: ꝛ vadimoniũ.i.pignus vel fideiussio.eyn pfant ader eyn burge (zastawa albo rekoiemstwo) Itẽ vadũ est locus breuis ꝛ humilis in aqua ad quẽ solent equi duci ad potandũ. Vado as are.i.per vadũ ire seu vadũ ducere. Vado as are.i.vadiũ ponere. Nota dr am. vnde. Vado viã vado quadrupedia: vadio vadiũ do.

Cudo. ¶ Cudere.i.fabricare: schmiden (kowacꝫ) vl' polire seu sculpere: inde venit incus incudis est instrumentũ sup qd fabricat. vñ⁹. Nil nocet incudi in eo ferrũ bene cudi.

Sido. ¶ Sidere.i.splendere ꝺm Hug. Dicũt tamen quidã ꝙ habet plura ꝑcata. vnde. Sidere splendere sic sculpere sic volare. Sidit auis sidit lathomus: sed sidera sidunt. Inde dicit sidus eris id est stella sidens in firmamento. Etiã inde venit sidero as are verbũ nõ vsitatũ. Vide in cõpositis verboꝝ. Itẽ sido caret ptõ ꝛ supino: mutat tamen aliqñ a sedeo. vt sedi.

Strido. ¶ Strido ꝛ strideo carent supino. vñ. Strideo cũ strido stridi dant absqꝫ supino

Cedo ¶ Cedo cessi: weichen ader stathgeben ader schneiden. vnde. Cedo locũ tribuo dicas ꝛ cedo recedo. Et cedo sepe pro scindo dicit esse. Prima duo cessi faciunt: reliquumqꝫ recidi. Atqꝫ pro dic defectiuũ reperit. Item inuenit verbum defectiuũ impati mõi.s.cede ꝑris nũeri.i.dic ꝛ cedite.i.dicite pl'is nũeri: Item cedo qñcunqꝫ hꝫ cecidi in ptõ tunc hꝫ triplex ꝑcatũ. vnde. Verbero scindo neco notat hec tria cedo cecidi. Itẽ dr̃nt decedo ꝛ discedo. vñ⁹. Decidit moriens:

discedit ab vrbe recedẽs. Itẽ cedo qñqȝ hȝ cessi in ptõ. et cessum in supino. ⁊ tũc construit cũ dtõ. vñ᷒. Cedere maiori nõ est pudor inferiori. Sed cedo cecidi cesum construit cũ accusatiuo. vñ. In bello cecidi: multos tñ ante cecidi. Patet ibi dr̃a inter cecidi media breuis a cado. ⁊ cecidi media longa a cedo. Item illa tria verba differũt etiã in supino sicut in ptõ. vñ. Cedo facit cessi: cecidi cado cedo cecidi. Cedo facit cessum: cado casum: cedoqȝ cesum. ¶ Pedo pepedi absqȝ supino. i. pedorem seu fetorem facere per culũ ad modũ tonitrui vel flatus. vñ Horatius. Nõ displosa sonat quãtum vesica pepedit. Itẽ pedo pducit e ante do. sed pes pedis corripit e. vñ᷒. Credimus esse pedis strepitũ cũ turgide pedis. Itẽ. Qui pedit dũ vult: pedit dũ pedere nõ vult. Vñ pedor oris ⁊ est pprie fetor vel squalor pedũ. Vñ displosus a um. i. dissolutus ⁊ apertus. ¶ Addere. i. adiungere. Abdere. i. abscondere seu remouere. Condere est construere vel edificare seu abscondere. vñ. Condit cõstituens: abscondens edificansqȝ. Item condere est saporare vel dulcorare. vnde dr̃a. Condit vrbis condit olus: sed condit aurũ. Condo curtat itũ: sed condio ptrahit itũ. Dedere est victũ vel subiectũ dare. vñ. Multis mala dedi: quos nõ cupio mihi dedi. Perdere est destruere amittere vel delere. vñ᷒. Destruit amittit delet perdo tibi signat. Redere: i. soluere. ¶ Pendere vel prehendere: ⁊ capere ⁊ pprie pisces. Apprendere seu apprehendere. i. arripere. Comprehendere. i. simul capere. Deprehendere. i. cognoscere vel valde tenere. Reprehendere. i. increpare redarguere vel detrahere. Itẽ predo ẽm verã artẽ hȝ prendi in ptõ. sed in cõi vsu ⁊ in sacra scriptura sepe inuenit prendidi. vñ. Verba duo sensu sub eodẽ prendo reprehendo Hec cũ cõpositis dant prendi siue prehendi. Doctrinale tñ ait vsus sepe differt ¶ Claudere. i. obturare siue serare: schliszen (zamykacz) Itẽ antiq dicebant cludere: Vñ concludere. i. pariter asserere ⁊ sil' dicere: vel finẽ facere siue terminare. Discludere. i. aperire vel clausurã auferre. Excludere. i. extra clausuram ponere remittere seu separare. Includere. i. intus claudere vel cõprehendere. ¶ Fundere. i. spargere vel emittere. Sed fundare. i. edificare siue fundamentũ facere. vñ. Ex vasis fundo liquorẽ castraqȝ fundo. Ecclesiã fundo. scientĩ pocula fundo. ¶ Findere. i. diuidere: ⁊ pprie ligna cũ securi. Sed fidere pcat credere vel fiduciam adhibere. vñ. Serra scidit dũ ligna fidit: sed mens mea fidit. Itẽ fidi a findo corripit fi. sȝ fidi a fido pducit fi. vñ: Fido parit fidit: dat quoqȝ findo fidit. Item affindere. i. iuxta vel valde findere. Diffindere. i. diuersis modis vel diuersas partes findere vel effugare. Sed diffidere. i. non habere fiduciam. vñ. Diffidit hic false diffidit nõ bñ fidens. Itẽ. Hostis diffidit: quẽ christus diffidit olim. ¶ Scindere. i. seperare seu frangere. Abscindere. i. remouere vel truncare. Item scindo habet scidi in ptõ pma breui. vnde Lucanus. Aut scidit ⁊ medias fecit sibi littora terras. Itẽ scindo cũ suis cõpositis habet scissum per duplex ss in supino. vt abscissum rescissum. Sed cõposita a cido habent cisum in supino per simplex s vt abscisum concisum circumcisum. ¶ Tondeo es ere. i. capillos vel lanã abscindere vel aliud diminuere corrodere. Sed tundo is ere. i. percutere contendere vel terere. vñ. Tondemus barbas: sed in horto tondim᷒ herbas. Inde tonsor oris: eyn scherer (postrzygacz) qui habet artem seu modũ tondendi. Inde tontrix talis mulier. ¶ Itẽ nũqȝ nomen verbale in sor format de se femininũ in trix nisi hoc nomen tonsor. quod format tontrix. vñ. In sor verbale nõ femininũ facit de se. De tonsore tñ tontrix bona dicere licet. Itẽ dicit Catholicon: ꝙ tundo habet tutudi in ptõ media breui vel media longa: et tunsum vel tusum in supino. vñ. Tũdo dat tunsum tusum tutudiqȝ tutudi. ¶ Cadere. i. subito deorsum moueri. Itẽ dr̃nt cado

Pedo
Addo. Cõposita a do.
Prendo.
Claudo.
Fundo
Findo.
Scindo.
Tondeo.
Nota.

Cado. :cecidi: ⁊ cedo cecidi. vñ. A cado dic cecidi: sed dic a cedo cecidi. Itē oīa cōposi-
ta a cado carent supino excepto vno. s. occido qđ hȝ occasum. vñ⁹. A cado cōpo-
sita nunꝗ tenuere supina. Occido sed demas: occasum qđ tibi format. vñ Hug.
Occidit excepto cuncta caruere supino. Que sunt a verbo simplici nata cado.
Itē occido media breui a cado habet occasum in supino. vel ſcat ad occasum ten-
dere vel labi deorsum: vt sol occidit. i. ad occasum tendit: vel ſcat mori: vt ille
occidit in bello. i. mortuus est. Sed occido media producta habet occisum in su-
pino. ⁊ ſt interficere ⁊ mortificare. vñ⁹. Occido dū labor occido dū gladiabor.
Rudo Itē. In bello cecidi multos tamen ante cecidi. ¶ Rudo is ere rudi in ptō.
ſm artem hȝ rusum in supino. sed ſm vsum caret supino. et est prima breuis ſm
Hug. et Ouidiū tamen Alexander dicit in tertia parte ꝙ est indifferens. Etiā
Persius ponit eius primā sillababam longā in hoc metro. Findit arohadie pe-
cuaria rudere credas. Sed Henricus de colonia reprehendit eū sic dicens. Sed
rudo qđ longū dat persius: est breuiandū. Itē rudo is ere. i. clamare ⁊ sonū fa-
cere sicut asinus. Itē rudis. i. ideota vel nouiter instructus. Itē rudeo es ere
. i. esse vel fieri rudis: Vñ rudimentū. i. nouū initiū vel noua instructio. Itē ru-
do is ere rudiui ruditū verbū neutrale. i. clamare ⁊ est indifferenter omniū ani-
maliū. vñ⁹. Rudeo rudesco dissignat dū fio rudis. Sed rudo rudis ꝓprium di-
catur asellis. Non hominē sed dic aīal qđcūꝗ rudere. Vñ erudire. i. docere et
extra ruditatem ponere: ⁊ est verbū actiū. Vñ erudimentū. i. documentum. Et
eruditus a um. i. doctus: ⁊ ponit noīaliter vel participialr. Itē rudens dr asinus
seu funis quo velū nauis trahit sursum: qꝛ in tractu funis ille rudere videt. vñ.
Scando. Rudentes asinos funes dic esse rudentes. ¶ Scandere: steygen. ⁊ pertinet
etiā ad carmina siue versus. vñ⁹. Ascendens scandit: distinguens carmina scan-
Mando. dit. Vñ scansile. i. strepa siue illud quo ascendit equus. ¶ Mandere. i. come-
dere: ⁊ hȝ ſm cōem vsum mandi in ptō. et reperit mandidi seu mādui ſm aliquos
sed raro. Vñ mando onis. i. epulo. eyn frasz (icm) Itē mandax idem. s. q̄ assidue
comedit. Itē mando as are. i. ꝑcipere vel etiā mittere. vñ. Qui mittit mandat
q̄ precipit hic quoꝗ mandat. Itē mando dū comedo mendo ne sis hō mando.
Fendo. ¶ Fendo is ere nō est in vsu. Vñ defendere. i. ꝓtegere. Et defensare. i. freq̄n-
ter defendere. Infendere. i. offendere seu irritare. Offendere. i. ledere vel fa-
Accendo cere aliquē irasci: vt cū pedem nostrū ad lapidē offendimus. ¶ Accendo is ere
. i. inflāmare. Incendere. i. intus inflāmare. Vñ dr incensus. i. thus qđ incendi-
deo. Et sunt incendo cōposita a candeo. quidam tñ dicūt ꝙ descendunt a verbo
Pando. inusitato. s. cendo is ere. ¶ Pandere. i. manifestare extendere ⁊ aperire. vñ⁹.
Qui pandit mōstrat extendit ⁊ ostia ꝓbet. Pandere est etiā impignorare. s. in
pignus dare seu recipe. Itē pandus a um. i. curuus. vñ dr̄a. In trunco pando
ꝙ pignora pando. i. In curuo trunco manifesto ꝙ impignoro. Itē pando habet
pandi in ptō ⁊ passum in supino. ⁊ silr pateo ⁊ patior: etiā hñt passum. vñ. Pādo
facit passum: pateo patior quoꝗ passum. Horū rite triū passum dic esse supinum.
Itē pando repit hr̄e pansum in supino. Vñ in sacra scriptura legim⁹. Qui ex-
pansis in crucem manib⁹. Itē in phisica dr ꝙ anīa est expausa ꝑ totū corpus tanꝗ
rhete: vñ Buro. In magno legimus dixisse volumine pansum. Vel passum ge-
minū ſſ donat pande supinū. Hinc legis o lector expansis in cruce palmis. Itē
Diuido. expandere. i. extendere ⁊ hȝ expassum in supino ſm verā artē: tamē ſm vsum re-
perit expansum. inde expansus a um. ¶ Diuido is ere. i. partire seu separare.
Et cōponit a di ⁊ vido is ere visi visum. Vñ diuidere q̄si diuersis mōis videre
inde diuisus a um. i: partitus vel seperatus. Vel dr diuido ꝑ ethimologiam q̄si
diuersam viam do. Pendo pts ŝ. ¶ Tendo tendi tentū seu tensum ẽt tria vñ⁹.

Tendo p vado, quo tendis dr inde. Attendens tendit: extendens rhetia tendit. Itē attendere scat cõsiderare vel diligenter aduertere. item. Tendo p vado neutrū reliqs dabis actū: item. Tendo tetendi tum sum duo notatq dant tum. Attendo quoq ptendo, sed cetera tū sum. ¶ Protendere .i. longe post se tendere de futuro vel destinare seu longe post ostendere: inde portentū ti τ ostentū ti .i. monstrū qd aliquod mirabile ostendit. Intendere qñq scat adaugere: et tunc hz sum in supino. Aliqñ scat operam dare vel insistere: τ tūc hz tum in supino. vñ⁹. Intensum donans intentum signat adauget. Sed dabit intentū cum dans operam tibi signat. ¶ Ledere .i. vulnerare seu frangere. vñ. Ledit in clune vir raro solens eqtare: Allidere .i. vehementer ledere punire seu contendere. ¶ Plaudere seu plodere .i. manus ex leticia vel laude coniungere gaudere τ manibus sonū facere. vnde ps. Omnes gentes plaudite manib⁹: applaudere .i. alicui plausum facere τ assentire. Complaudere .i. simul plaudere manus concutiendo. Sz in cõmuni vsu dicit complodere pro eodem mutando au in o. Displodere .i. manus aperire rumpere vel discutere. Explodere .i. relaxare excutere seu effugare. Supplodere .i. pedem in terram cum indignatione percutere. ¶ Abscondo abscondi seu abscondidi absconsum seu absconditum .i. occultare. Item differūt absconditū τ absconsum. vñ. Res sunt absconse quas celas calliditate. Que natura tegit nobis abscondita dicas. Sed hec differentia non seruat: quia vnū sepe ponit pro reliquo. ¶ Edo is ere vel edo es esse: verbum simplicis figure prima breuis .i. manducare τ habet edi in ptõ τ esum vl' estum in supino. Sed edo verbum cõposite figure ab e τ do das dare pt plura: τ habet edidi in ptõ: τ editū in supino. Unde differentia. Dum dape vescor edo. Dū sermonē loquor edo. Itē edo a do das dare est equiuocum. vñ⁹. Edo compono pario loquor τ manifesto. Itē edere simplicis figure est verbum anomalum vt postea patebit. Et componitur vt a dedere. id est iuxta vel multum manducare. Comedere id est simul edere: inde comedus id est villanus siue rusticus vel mando. Unde differentia. Si multum comedis comedis assimularis. Item ambedere: ex ambabus partibus τ circūquaq comedere. Ambesus ambesa ambesum .i. corrosus. Itē ambedo carnes ambio villā: ambio sensum.

Marginalia: Ledo. / Plaudo. / Abscõdo. / Edo

in ptõ — r ante go — ab hoc verbo cõposita — in ptõ
Si facit r go nisi sint a rego nata sz in xi.

verba in go — go go go go — go go
Cetera sūt pun pan le tan sz dēis τ a fran

verba — suis — in ptõ — ɔpositis — ab hoc verbo
Hec cū ɔposit⁊ dāt gi. trib⁹ a lego dēpt⁊

s. sunt — verba composite figure — verba — in ptõ
Hec intelligo diligo negligo q̄ faciūt xi

Marginalia: De ptīs Poit du as reglas Prima Excipit. declarat.

¶ Dicit φ verbum terminatum in go habens r ante go facit si in ptõ. vt tergo tersi mergo mersi. Nisi sint composita a rego vt surgo pergo porrigo τc. que nõ habent si sed xi: vt postea patebit. Et cetera verba in go terminata habent xi in ptõ. vt lingo linxi: stringo strinxi: figo fixi. τc. Inde excipiuntur verba in go sillabaliter in textu posita cum omnibus suis compositis scz pungo pango lego τc. que habent gi in preterito vt postea dicetur: exceptis tribus compositis a lego: quo habet xi in preterito.

Capitulum quintum.

¶ Arguit. verba terminata in go non hñt si in ptõ g̃ ista regula est falsa. Probat de isto verbo indago as are: qđ habet indagui. Dõm q̄ ista regula solum habet veritatem de verbis tertie coniugationis: quia sermones sunt intelligendi secundam materiam subiectam.

Poĩt distinctões Prima

.i. ſcatum hoc verbũ .i. qñ ſt pactũ facere
Ptm̃ triplicat ⁊ sensum pango pacisci.
in ptõ .i. qñ ſcat cantare qñ ſcat iungere.
Dat pepigi panxi dat cant⁹. iũgere pegi

Addit.

hoc verbum in ptõ hoc verbũ in ptõ
Tãgo facit tetigi. ꝫ ago vł frãgo dat egi

¶ Dicit q̄ hoc ṽbũ pango habet triplex ptm̃: ⁊ ſm hoc habet triplex ſcatũ nã aliqñ significat pacisci siue pactum facere: ⁊ sic habet pepigi in preterito. Aliqñ cantare: ⁊ sic habet panxi. Et aliquando ſcat iungere: ⁊ sic habet pegi. Et dicit vlterius: q̄ hoc verbum tango habet tetigi: ⁊ ago frango habet egi in preterito, vt ago egi frango fregi.

Secunda

sub duobus ptis qñ ſcat stimulare
Ptõ duplici duo significat. stimulando
hoc verbum in ptõ qñ ſcat numerare punctos
Pungo facit pupugi, punxi punctos numerãdo

¶ Dicit q̄ hoc verbum pungo habet duplex ſcatum: ⁊ ſm hoc habet duplex preteritum: quando significat stimulare tunc habet pupugi in preterito, sed qñ significat numerare punctos tunc habet punxi in preterito.

De supis tres regulas.

hoc verbũ in ptõ cõposita hoc ṽbũ in ptõ
Dego degi dabit que dat rego xi sociabit

¶ Dicit q̄ hoc verbum dego habet degi in preterito ⁊ composita a rego habent xi: vt pergo perrexi: surgo surrexi.

in ptõ in supino in ptõ supinum facit
Dans go si suꝫ dat. p ctũ gi xiq̄ꝫ supinat

Excipit.

a figo hoc verbum supinum
Dat fixi fixũ sed dego dabit tibi nullum

¶ Dicit q̄ verba in go desinentia habentia si in preterito habent sum in supino, vt tergo tersi tersum: spargo sparsi sparsum. Et que habent gi vel xi in preterito habent ctum in supino, vt lego legi lectum: rego rexi rectum: fingo finxi fictum ⁊c. Inde excipiunt hec duo verba .s. figo et dego quia figo fixi habet fixum in supino. et dego degi caret supino.

talis lr̃a ante go tal' l'a in supino
I vel a si pre go venit n mediante.

Speciuocat.

illa lr̃a abijcitur go go go
Semp n eripit. cin tin an excipiantur.

illam lr̄am — hec tria verba

N retinet ango cingo tingoq̃ȝ supino.

ista verba — .s.n.

Et plãgo iũgo clango retinẽt q̃ȝ stiguo

¶ Dicit ꝙ v̄ba in go desinentia: hn̄tia i vel a añ go mediante n. semꝑ abijcitur n in supino: vt mingo minxi mictũ: frango fregi fractũ. Inde excipiunt ista tria verba sillabaliter in textu posita: que retinent n in supino. vt cingo cinxi cinctũ. tingo tinxi tinctum: ango anxi anctum. Et debemus istis adiungere ista q̃ttuor .s. plango iungo clango ⁊ stinguo: que etiam retinent n vt planctum iunctũ clã-ctum ⁊ stinctum. ¶ Mergere. i. sub aqua ponere: vel submergere. Inde dr̄ mergus gi: ⁊ mergulus diminutiuũ: vt ptȝ s̄. Itẽ mergulus dicit̃ furca vl' ferrum qd̄ submergit̃ in lampade ad tenendũ ligmen. vñ⁹. Mergulus est furca volucris quoq̃ȝ mergulus extat. Itẽ merga ⁊ mergula dicit̃ furca q̄ garba portat̃

Mergo.

¶ Spargere: bespr̃egen ader verstrawen. i. perfundere seu dissipare.

Spergo

¶ Sparsoriũ ẽ instrumentũ quo spargit̃. Aspgere. i. pfundere vel distanter operire ⁊ mutat̃ a in e in cõpositõe. Cõspergere id est simul spergere. Respergere capit̃ sepe pro aspergere. Inde respersus a um. i. distillantibus guttis opertus et pfusus aqua. Uergere. i. declinare imminere seu approquinquare. Itẽ vergo et eius composita sunt actiua. Inueniuntur tñ sepe absoluta ⁊ in ꝑcatione passiua vt sol vergit in occasum. i. declinat seu occidit. Item v̄sare. i. freq̃nter v̄gere seu freq̃nter vertere: q̃a est frequentatiuũ ho℞ triũ: eo ꝙ ista tria hn̄t v̄sum in supio. vñ. Uergo facit sum v̄ro vertoq̃ȝ supinũ.

Uergo.

¶ Tergere. treugen. i. mũdare seu desiccare. Et dr̄ etiã tergeo tersi tersum ꝑ eodẽ ꝑcato. Sl'r cõpositis tenet go geo. Item ista regula (Si in xi cetera sunt) nõ solũ intelligit̃ de v̄bis in geo: sed etiã de v̄bis in guo: vbi mediat u in vna ⁊ eadẽ sillaba: vt linguo stinguo.

Tergo.

¶ Linguere seu lingere. lecken id est lambere cum lingua. Inde ligua est organũ loquendi vel linguẽdi: inde elinguis. i. mutus vl' minus loquax: itẽ bilinguis. i. noscẽs duas linguas diuerso℞ ydeomatũ: vel mendax ⁊ cõtraria loquens.

Linguo.

¶ Unguere. i. linire cũ vngento. salben (pomazacȝ) iñ dr̄ vnguẽtum salben: (mascȝ) iñ vnguentare: beshmiren mit salben. Abnugere. i. ab vnguẽto lauare: iũgere ꝑtinet ad reges q̇ ꝑmo iũgunt̃ a ppl'o cui dñabunt̃: sicut legit̃ ꝙ Dauid erat ter inunctus Perungere. i. pfecte vnguere. Itẽ q̇dã dimittũt u ⁊ dicũt vngere vngentũ: ⁊ dr̄ Brachilogus ꝙ imitandus ẽ vsus cõmunior.

Unguo.

¶ Stinguo est verbum inusitatũ: inde dr̄ distinguo is ere. i. determinare punctare discernere. vnderscheiden: Extinguere. i. mortificare ⁊ proprie ꝑtinet ad ignẽ.

Stinguo

¶ Mingere. i. vrinare vrinã emittere. seicken (sscȝacȝ) Cõmigere. i. sil' mingere. Permigere. i. pfecte seu ꝑ aliquã rẽ mingere. itẽ alia cõposita ꝯueniunt in ꝑcato cũ mingo Et mingo ⁊ eius cõposita sunt neutra: tñ pmingo ⁊ conmingo q̄n ꝑcant mictũ deturpare madefacere siue perfundere sunt actiua.

Mingo.

¶ Pingere. malen. i. picturã facere vel representare. vñ⁹. Qui pingit florem non pingit floris odorem. Cõpingere. i. simul pingere: ⁊ hȝ pinxi in ptõ: sed compingere a com ⁊ pango hȝ compegi: ⁊ ꝑcat coniungere. Sic pariformiter differunt alia composita a pingo ⁊ pango in ptõ ⁊ in ꝑcatione.

Pingo.

¶ Tingo. i. colorare verben vel infundere. Cõtingere. i. inficere: seu ꝯtaminare Intingere. i. in tincturam fundere seu intus tingere: inuenit̃ etiam contigere: ⁊ intingere a tango: vt infra patebit. Similiter contingit ⁊ contigit impersonaliter.

Tingo.

¶ Cingere. gurten. id est vestes colligere. Inde cingula id est cincto-

Cingo.

rium seu corrigia animaliū quadrupedū. Cingulū li. i. cinctoriū seu corrigia mulierū. Cingulus est zona siue corrigia virorū. vñ Grec. Cingula cingit equū: s; cingula sunt mulieꝝ. Cingulus est reliquū quia cingit membra virorū: ꝛ composita eius patent in libro compositorū. itē cingor ad hoc vt opus subeam: succingor iturus. Accigor gladio: precingor gausape sumpto. Item differunt cingo ꝛ scindo: cingor: scindor. vnde. Cingere zonare: sed scindere dico secare: item corrigia scingor: s; cultello quoq; scindor.

Ningo ¶ Ningere id est niuare ꝛ niuem emittere est verbum exempte actionis quia actus ningendi est exemptus a nobis: et habet tertias personas: inde ningidus a um id est niuenis ꝛ candidus.

Fingere. ¶ Fingere id est ornare cōponere facere plasmare excogitare mentiri ꝛ simulari. Itē inuenit etiā fingere ꝑ nititare ꝛ extergere. Cōfingere id est simul fingere. Diffingere id est diuersimode fingere seu simlare. Effingere id est expresse fingere inde dicit effingies seu effigies id est ymago seu forma rei. Itē figulus. repfer: (garnczarz) ꝛ dicit ille qui facit vasa terrea vel ollas: inde lutifigulus. Et dicitur ille qui facit vasa terrea. Erifigulus dicit ille qui facit vasa erea.

Clangere ¶ Clangere id est sonū facere ad modū alarum siue tubarum et irracionabilium animalium vt anserum. Clangor oris id est sonus talis siue strepitus. Clanga id est cetus armatorum: quia talem sonum facit.

Mūgere ¶ Mūgere id est purgare ꝛ sordes auferre. schneutzen. (vtrzy nos vsuiecze.) Vñ dr muncus: vel mucus id est pollutus. Itē mucus dicit etiā a marcco es ere. ꝛ tunc significat putredinem que est in pane. Inde panis mudicus dicit. schimlichbrot. (splesnialy chlieb) Itē a mungo dicit munctoriū et est instrumentū quo mungit. Emungere id est mucum extrahere priuare vel valde mungere. Emunctoriū dicit instrumentū quo emungit.

Iungere ¶ Iungere. i. associare addere ꝛ applicare. Abiungere seiungere disiungere idem ꝑcant. i. separe. Adiungere ꝑcat cōponere vel copulare.

Figere. ¶ Figere. i. mittere stabiliter imponere: vñ nota drām inter figere infinitiui modi: ꝛ figere futuri tpis in passiuo. vñꝰ. Figere vis iustū: forsan figere perillum. ¶ Pungere patebit infra.

Legere. ¶ Item lego pt; s: in principio huius libri.

Intellig. ¶ Intelligere. i. ꝑpendere attēdere q̄si intus legere. verstehen. (rozumiecz)

Diligere ¶ Diligere. i. amare: inde dilectus a um. ꝛ dilectiōis. ¶ Negligere. i. obliuioni tradere ꝛ derelinquere. Itē ista tria cōposita a lego hñt xi in ptō: sed omnia alia hñt gi. Itē q̄dā alia cōposita a lego ꝯueniūt in ꝑcato cū lego vt relegere id ē iterꝫ legere. ¶ Perlegere. i. ꝑfecte legere vl' totalr legere. ¶ Colligere. i. siml' legere. tzusammenesenl: (zbieracz) vl' est ꝯgregare ꝛ coplare. ¶ Eligere. i. exoptare expetere. Perlegere. i. ꝑ alijs legere.

Panger. ¶ Pāgo is ere h; triplex ptm̄: ꝛ scdm hoc habet triplex ꝑcatum. vnde Io. de gar. Hec tria ꝑcat pango cano: lōge pacificor. Hoc panxi facit: hoc pegi: pepegi facit illud. Dat panxi pegi nullū reliquū pactūq; supinat. Istud idē dicit Alexander in textu. Etiā pt; i his ꝟsibus. Panxi cātaui pepegi dū fedus iniui. Dū quid coniūxi possum hñ dicere pegi. Itē idē habetis in breuiloquio sub his ꝟsibus. Panxi dic cecini coniunxi dum hñ pegi. Cū pactū feci dicito dū pegi. Item pango ꝑut habet pegi in ptō ꝑcat cōiungere siue impellere: ꝛ tūc componit cum con ꝛ dicit conpingere vt patet supra: ꝛ significat coniungere impellere siue formare. Depingere depegi. i. de vno loco ad alium impellere. Impingere id est cespitare offendere vel etiam impellere. Item a pango dicit pagina id est decretum aliquod vel aliqua autentica scriptura. vnde ꝟsus. Pagina diuina nō vult se subdere legi. Grammatice nec vult ipsius arte regi.

Tangere. ¶ Tangere id est cōtractare. ruren. (dotknucz) Vñ tactus us ui: ꝛ est vnus d̄ q̄nq; sensibus exterioribꝰ. Item tango componit cum istis dictionibus ad con: de ex pro ꝛ pre: vt patet in libro compositorum. Et sunt

ntum.

ili.i. cinctoriū seu corrigia mu
Grec. Cingula cingit equū: s
ingit membra virorū: ⁊ compo
l hoc vt opus subeam: succin
npto. Item differunt cingo ⁊
scindere dico secare: item co
cere id est niuare ⁊ niuem emit
endi est exemptus a nobis: et
iuenis ⁊ candidus. ¶ Fin
gitare mentiri ⁊ simulari. Itē
gere id est simul fingere. Dif
fingere id est expresse fingere
orma rei. Itē figulus. tepffer:
las: inde lutifigulus. Et dicit
qui facit vasa erea.
ue tubarum et irracionabiliū
talis siue strepitus. Clanga
¶ Mūgere id est purgare ⁊
Inde dr̄ muncus: vel mucus id
⁊ tunc significat putredinem
ichbrot. (splesnialy chlieb)
io mungit. Emungere id est
munctoriū dicit instrumentū
applicare. Abiungere seiun
ficat cōponere vel copulare.
faminter figere infinitiui mo
ustū: forsan figere perillum.
principio huius libri.
ere. verstehen. (rozumiec)
ōis. ¶ Negligere. i. obli
a lego hn̄t xi in ptō: sed om̄ia
ficato cū lego vt relegere id
talr legere. ¶ Colligere. i.
egare ⁊ copl'are. ¶ Elige
e. ¶ Pāgo is ere hz triplex
gar. Hec tria ficat pango ca
i facit illud. Dat panxi pegi
onder in textu. Etiā ptz ibi
uid coniūxi possum hn̄ dicere
s. Panxi dic cecini coniunxi
ango put habet pegi in ptō:
con ⁊ dicit conpingere vt pa
mare. Depingere depegi. i.
espitare offendere vel etiam
am aliquod vel aliqua auren
subdere legi. Grammatice.
care. ruren. (dotknuc) Iñ
Item tango componit cum
bro compositorum. Et sunt

tāgo ⁊ omnia eius composita actiua. vn̄⁹. Cū notis tango genus actiuū tibi for
mo. Itē ɔtingere. i. simul tangere vel est accidere siue euenire. Inde venit ɔtin
git ⁊ cōtigit impsonaliter. i. accidit vel euenit. Intingere: eyntasten ader eyn
stecken. vt in euangelio. Qui intingit mecū in parapside ⁊c̄. Itē dr̄ etiā intinge
re a tingo vt ptz ē. ¶ Agere id est facere vel ducere vel in etate procedere.
vnde versus. Autor agit libros: pastor pecudes: puer annos. Hic facit: hic ducit.
Agere.
hic cui tempore transit. Item composita ab ago patent in libro compositorum
Item inuenitur ago agonis vel agon agonis nomen vt supra.
¶ Frangere id est destruere. brechen (zlamac) Inde fragmen inis ⁊ fragmentū
ti. i. residuum mense. Infringere id est circunquaqꝫ ⁊ ex omni parte frangere.
Frāgere.
¶ Pungo quando habet pupugi in preterito tunc significat stimulare: sed qn̄
habet punxi tunc significat nūerare pūctos. Compungere id est simul commo
Pūgere.
uere vel peccatorū pteritorum reminisci ¶. Degere id est in paupertate viuere:
⁊ dicit a de ⁊ ago: inde degens id est inops vel paup. vn̄⁹. Quāuis sum degens.
nolite spernere me gens. Degens christus erat qui iam super omnia regnat.
Item autor notanter excipit hoc verbum dego: quia est compositum ab ago: et
si haberet degi in ptō: sicut perago peregi: sed iam habet degi.
Degere
Rego is ere. i. gubernare vel administrare. regren ader ordnen. Arrigere id est
sursum vl' aliquid regere. vnde Therentius. Arrige aures panphile. Corrigere
Regere.
id est emendare castigare vel reprehendere. Dirigere dicitur quasi diuersis mo
dis regere siue disponere. Erigere. i. sursum vertere. Pergere. i. ambulare seu
ire: ⁊ cōponit a p ⁊ rego: ⁊ dicit per ethimologiam quasi pedem regere. Porri
gere vl' p sincopā porgere. i. pcul extendere: Exporrigere. i. extra vel iuxta por
rigere. auszreichen. ¶ Surrigere vl' surgere p sincopā. auffsteben. (wstac)
Inde assurgere. i. aduentū amicorū honoris causa surgere. Consurgere id est si
mul surgere. simul orare vel auxiliari. vn̄. Consurgūt pariter nati: pariterqꝫ pa
Surgere
rentes. Exurgere. i. expergisci extra surgere ⁊ pprie a somno: Insurgere. i.
ɔtra surgere vl' inuadere. Resurgere. i. iterū surgere vl' retro surgere. Assurge
re id est corā maioribus surgere. vn̄⁹. Surgo sedens: exurgo iacēs: a morte re
surgo. Assurgo dn̄is: insurgo dirus in hostes Consurgo pariter: orio: simul au
xiliū do. ¶ Angere notigen ader peinigen. vn̄. Qd̄ te nō tāgit: hoc te nulla
tenus angit. Inde dr̄ angustiare ⁊ angustare p eodē. Inde angustia. (vdreczenie).
¶ Plāgere. i. plorare ⁊ cū lacrymis pectus aut faciē tundere. Itē plāctus us
Augere.
ui. i. lamētatio siue fletus. vn̄. Dat lacrymas plāgēs pectus sil' ictibus angēs:
Plange.

verbū in ho — verbūlo — duplicet.

Ho xi ctūqꝫ facit. dat ui lo ni gemin ef. Ho.

.i. in illis verbis — ptm̄ facit — deme. — a vello.

L. ibi tunc per li lo preterit excipe vulsi. Lo.

a vello — .s. qn̄ hz vulsi — supinū facit

Dic etiam velli primū solumqꝫ supinat

¶ Dicit φ v̄ba terminata in ho habent xi in ptō ⁊ ctum in supio: vt traho traxi
tractū: veho vexi vectū. Deinde dt φ verba in lo terminatata habēt ui in ptō p
duas sillabas: vt colo colui. Et hoc est verū nisi gemine lr̄a l. quia tunc mutāt
simpliciter lo in li: psallo psalli. Inde excipitur hoc verbum vello quod habet
vulsi vel velli in preterito. Et quando habet vulsi tunc solum habet supinū: vt
patet ibi: Sed sum geminata supino.

ante lo iterat talem lr̃am precedet

remouet dubium.

Lo duplex repetit mutā si muta preibit.

hoc verbū .i.sustuli hoc verbum in ptō hoc verbū in ptō

Excipit.

Tollo tuli dat psallo psalli falloqꝫ falli.

¶ Dicit ꝙ verbū terminatū in lo per duplex ll precedente muta: tale verbum repetit mutā geminando principiū ptī: vt pello pepuli: fello fefelli. Dicit consequenter: ꝙ tollo habet sustuli: psallo psalli: ⁊ fallo habet falli.

ante lo in supino lr̃a l

De supinis duas regulas.

L simplex dat itū ꝫ sum geminata supino.

Prima

in supino hoc verbum hoc verbū

Tū vel itū dat alo caret oī malo supino

ista duo verba .s.supino .s.supinū hoc verbū

Psallere nolle carēt alienū dat tibi tollo

¶ Dicit ꝙ verba termiata in lo p simplicē l hn̄t tū in supino, vt colo colui cultū: molo molui multū. Sed que terminanī in lo p duplicē ll hn̄t sum in supino, vt fallo fefelli falsum: pello pepuli pulsum: vello vulsi vulsum. Deinde dicit ꝙ hoc verbū alo hꝫ alitū vel altum in supino. Et hoc verbū malo caret supino. Et hec duo verba .s. psallo ⁊ nolo carent etiā supino. Sed hoc verbū tollo hꝫ alienū supinū scꝫ sublatū. ¶ Itē duo sunt verba tertie ꝯiugatiōis in ho terminata .s. traho ⁊ veho. ¶ Trahere, tzihen. Pertraho regit duos actōs vnū ex parte ppōnis alterū ex natura ppria: vt ioānes ptrahit me hostes. Pertraho hostes. Attrahere .i. ad libitū trahere. ¶ Vehere: furen (wozicz sie). s. in curru vel alio fili instrumento. inde vector q̇ vehit vel vehitur vt s̄. Itē a veho dicitur veha vehe: et est genus curri: inde vehiculū li, ⁊ est omne illud quo aliq̄d vehitur siue sit currus biga vel nauis: (Dat ui lo) ¶ Alere .i. nutrire: erneren (kochacz) item halere .i. halitū siue anhelitū trahere siue spirare. vn̄᷑. Nutrio curtat alo, producit spūs halo. item dicūnt ales nomen ⁊ ales verbū vt s̄. Altus a um .i. alitus nutritus siue pastus sublimis subtilis ⁊ pfundus. vn̄. Altū sublime pastū subtile profundū. ¶ Colere hꝫ q̄nqꝫ sc̄ata: vt colo agros vel terrā .i. aro colo ciuitatem vel rus .i. habito. colo formā .i. orno, colo superos .i. venero: celestes substantias scꝫ deū: ⁊ oēs sanctos: colo parentes id est diligo. vn̄. Agros rus formā superos colit atqꝫ parentes. Hoc arat hoc habitat: ornat: honorat: amat. Itē composita a colo retinent o ante lo excepto vno .s. occulto quod sc̄t abscondere. vn̄ Io. de gar. A colo composita retinent o demit vnū. Occulto qd̄ signat abscondere dicit esse. item colo as are est equiuocū vt s̄. patuit. ¶ Volo vis vult .i. opto vel cupio. Malo mauis mauult .i. magis volo. Nolo nonuis nonuult id est non volo. Volo cum suis compositis habet ui in ptō perfecto sine supino et sunt neutra. Item volo est prima breuis: sed nolo est prima longa. vn̄. Nolo longari volo postulat abbreuiari. Item volo est verbū defectiuū ⁊ irregulare cū compositis suis vt infra patebit.) Dat volo vis vult) ¶ Molo molui absqꝫ supino reperit tamen aliq̄n habere multū: ⁊ aliq̄n molitū: et sc̄at acuere ferrū vel terere triticū: malen (mlecz) .i. facere farinā: inde mola ⁊ molendinū: eyn mule. Molendinarius ⁊ multor, eyn muller (mlynarz.) Molendinaria ⁊ multrix.

Trahere.

Vehere.

Alere.

Colere

Volo.

Molere.

vxor eius. vnde v̾sus. Que frumenta molit mola: sit moles tibi pondus. Item moles lis dicit̄ graue pondus seu magnum. Item differunt mole a moles: ⁊ mole a mola. vn̄'. Non leuitate mole sed aqua currit rota mole. Item molior eris est cum difficultate ⁊ ingeniose laborare. Molio is ere: weichmachen. vn̄ v̾sus. Molior iris opus molo granum: molleo ceram: Molleo es ere id est mollis eē: inde mollesco inchoatiuum: inde etiam mollis: weich(miekki)inde mollicies. Item nota ꝙ molo conuenienter caret supino: tamen quando capit̄ transsumptiue pro terrere est actiuum ⁊ habet multū in supino. Sed ad differentiam huius nominis multum ti frequentius dicimu molitum. Sic etiam volo haberet vultum: sed propter differentiam huius nominis vultus us ui: dicunt grammatici cōmuniter volitum: aut caret supino. ¶ Consulere est consilium dare vł consiliū querere pro primo regit datiuū: sed pro scđo regit actm̄. vn̄'. Consulo te querens: tibi consulo consiliū do. Itē consultor oris dicit̄ ille qui petit habere consiliū. Sed consultus dicit̄ ille qui scit alijs dare consiliū: vn̄. Cōsultor poscit qđ consultus bene noscit. Item consultor rogitat: consultus consiliū dat. (Ni geminet̄ l ⁊c.) ¶ Vello velli vulsi vulsum id est eradicare. Auellere. i. remouere vel auferre. Auellere. i. ad se vellere. Itē alia cōposita patent in libro compositorū. vn̄. Eradicare vel cape ꝑcare. Tu dicas vello notat auello remouere. Auellens ad se dic valde vellere fertur. ¶ Cello ceculi vel cellui culsum vel celsum. i. superare: sed nō est in vsu. Ī excelsus a um. i. altus. Excellere. i. excedere ⁊ superare. Procellere. i. percutere proprie ad animū. Itē procella id est eleuatio aque ex percussiōe ventorū. Ī ꝓcellosus a um. i. tempestuosus. Item inuenit̄ cello es ere scđe ꝯiugatōis cellui celsum ꝓ eodem sicut cello. vn̄. Celluit ac ceculit culsum celsum dato cello. Celleo celluit ⁊ celsum cōiunge secunde. ¶ Fallo fefelli falsum est decipere: betrigen(zdradzacz) vn̄'. Qui fallit mille: de solo fallit̄ ille. Refallere. i. iterū fallere caret supino. hoc geminat ꝑncipiū pti. Itē fallere capit̄ pro falsificare ꝓ relinquere ⁊ plu dere. vn̄'. Fallo falsidico. designat fallo relinquo. Fallo ꝓ ludo sepius accipit̄. ¶ Pello pepuli pulsum. i. fugere. ¶ Itē pello cū oīb' suis cōpositis est actiuū. Item a pello dr̄ pelta. i. scutū. vn̄. A pello pelta quia pellit fortiter ictus. ¶ Tollere est equocū: ꝑmo ꝑt nutrire: scđo ꝑt remouere: tertio ꝑt portare vel sustinere: q̄rto ꝑt erigere siue eleuare: q̄nto ꝑcat accipere: sexto ꝑt afferre. vn̄'. Tollit alit remouet gerit erigit accipit affert. Itē tollo caret supino sed accipit alienū ⁊ accomodatū supinū scz sublatū. ¶ Psallere cū p. i. iubilare vel cantare. singen(spiewacz) ¶ Sallere sine p tertie ꝯiugatiōis ⁊ sallire q̄rte ꝯiugatiōis ꝑcant respergere cū sale: saltzen(solicz) itē salire: springen(skakacz) vn̄. Sallio sallo cibū: saliopede cantica psallo. Sallo facit salli: saliui sallio psallo. Dat psalli salio salui salijꝙ saliui. Sallio sallitum: dat salsum sallo supinum. Dat saltū salio priuat̄ psallo supino. Itē q̄dā dicūt ꝙ repit̄ salio is ere salsi salsum synonimū cū sallo ⁊ sallio. vn̄. Pes salit: os psallit: sale sallio vel sale sallo.

Cōsulere
Vellere.
Cellere.
Fallere
Pellere.
Tollere.
Psallere
Sallere.

verbum in mo / hoc verbū / hoc verbū / verba
Mo dat ui dat itū. ꝑmo ꝑt ⁊ emo ꝫ illa
demas / verbis / sillaba
Excipias. q̄bus est ꝓ se penultima lōga.
pro quia / prebent
Nam ꝑsi ptō. tūc reddūt ptūqz supino

De ptīs vnā regulā ⁊ supis Excipit. declarat.

Capitulum quintum.

duplicat hoc verbũ hoc verbũ in ptõ. in supino

Geminat ssi ssũ prio dãs, emo mi dat z emptũ

¶ Dicit ꝙ verba teriata in mo faciũt ptm̃ in ui: ꝛ supinũ in itũ vt vomo vomui vomitũ: fremo fremui fremitũ Preter hec verba scilicet premo ꝛ emo q̃ statim patebũt. Sed illa verba excipias in q̃bus penultima est ꝑ se longa: nã tũc hñt psi in ptõ ꝛ ptũ in supino. vt como compsi comptũ: sumo sumpsi sumptũ: demo dempsi demptũ ꝛc̃. Et dicit vlterius ꝙ hoc verbũ premo geminat ss in ptõ ꝛ supino. vt pressi pressum. Sed emo hꝫ emi in ptõ ꝛ emptũ in supino.

Vomere ¶ Vomere est a se, pijcere vel sumptũ ꝑ os emittere. Item vomis nomen ꝛ vomis verbũ dñt in q̃titate ꝛ ꝑcatione vtꝫ. patuit. vñ᷒. Glebam siue vomis ideo nomen tibi vomis Itẽ vomer. i. summitas vomeris. Euomere est extra vomere vel ejicere: ꝛ corripit semꝑ vo. vñ᷒. Euomit in terram belua iussa ionam.

Tremere ¶ Tremere est pauere siue timere. Contremere i. sil' tremere. Vñ sunt inchoatiua. s. tremisco contremisco intremisco ꝛ extremisco.

Gemere ¶ Gemere id est suspirare siue dolere: vt in aurora. Suspirando gemat: ꝛ cor ad alta leuet.

Fremere ¶ Fremere id est murmurare tumultuare seu furire. Vñ fremor oris id est sonus furientis vel tumultuantis hois. Et fremitus us ui id est sonitus ferientiũ ferrarum. vñ᷒. Cum fremit esse fretum mare dicas cũ sit amarum.

Comere. ¶ Comere: kemmen (czosacz sie) id est crines ornare cũ pectine. Sed comare ꝑcat comã facere: flechten (plesc). Coma cõiter capit' ꝓ collectione criniũ mulierũ sicut cesaries ꝓ crinibus virorũ: ponit tñ Grecista aliã dñam. vñ. Est coma q̃drupedis: colubri iuba siue leonis. Cesaries hois: crines ꝓprie mulieris. Huius ꝛ illius hñ dicit' esse capillus. Itẽ ista dña nõ sꝑ seruat' sed vnũ sepe ponit' ꝓ reliquo. Comare est prima breuis et ꝑcat splendere siue frondere vel comam facere. Et comere est prima longa et ꝑt ornare pectinare vel planare. vñ Grec. Como dũ crines orno. como splendeo dicas. Curtat prima como, ꝓducit tertia como. Item hic ꝛ hec comis nomen et como verbũ primam producunt: sed coma eam corripit. vñ᷒. Come colore comis: me fallit femina comis. Hoc est come id est orna vel pectina capillos: colore id est splendore: femĩa comis. i. hilaris seu benigna: fallit me. i. decipit: comis crinibus.

Promere. ¶ Promere: bereiten ader offenbaren. (wyslouicz) Vñ promptus a um. i. paratus. Depromere est decantare vel valde promere. Exp romere. i. extra seu valde ꝓmere. Al promo dꝫ promulgo as are. i. publicare.

Sumere. ¶ Sumere. i. accipere: et scribit' per simplex m. Sed summare id est summam facere: scribitur per duplex m. vñ. M summare duplex sibi vult: sed sumere simplex. Consumere. i. deuastare dilapidare dissipare: sed consumare est finire perficere seu in bono expendere. vñ. Consumare volo mea: sed consumere nolo.

Demere ¶ Demere dempsi demptum. i. excipere minuere ꝛ auferre. Inde demens participiũ. i. auferens. Item demens nomẽ. i. furiens quasi de mente ꝛ sine mente. vñ. Ne fiam demens: deus a me sis mala demens: inde redimo redempsi redemptũ est iterum. i. demere ꝛ excipere.

Premere. ¶ Premere est fringere seu flectere: inde prelum ꝛ prelorium. i. torcular vel aliud instrumentũ quo premit'. Et prelũ dicit' lignũ longũ in prelorio seu in torculari: ꝛ corripit' hec sillaba pre. vñ. Magno cadũt inflata crepitu: tumefacta premunt'.

Emere ¶ Emere est appreciari comparari vel mercari. Sed emio is ire ꝑcat polire seu ornare. vñ. Est emio polio sic quoq₃ mercor emo. Itẽ dic emi imꝑatiui modi ab emio. ꝛ emi pti perfecti tꝑis ab emo. vñ᷒. Hec bona veste emi: quã pro solidis tribus emi. Item redimere id est iterum emere re vel liberare. Et corripit i añ m in istis. Sed redimo qñ est compositũ a demo tunc producit i quia demo producit de. vñ. Dant emio redimit et emo sed demo redimit. Item

emo habet plura composita scʒ adimere coimere dirimere interimere perimere et redimere. vnde ṽsus. Excipit ex: affert ap. requoqꝫ liberat inter. Perqꝫ necat pariter emo con di separat atqꝫ.

verbũ in no — in ptõ. — p̃cedit — ꝯposita

No dat ui g vel o si p̃sit. ⁊ a cano nata

De ptis ponit duas reglas Prima.

¶ Dicit ꝙ verba in no desinentia habentia g vel o ante no. ⁊ composita a cano faciunt ui in ptõ. vt gigno genui: precino precinui.

in ptõ — hoc verbũ — alia ṽba in no

Ante no psi facit m, cecini cano cetera vi dant.

scđa regla

¶ Dicit ꝙ verba hñtia m añ no faciũt ptm̃ in psi: vt temno tempsi. Et hoc verbũ cano hʒ cecini. Sed cetera verba in no hñt vi: vt sterno straui.

hoc verbũ — in ptõ — in supino

Dat lino lini liui leuiqꝫ litum dat.

doctrina.

¶ Dicit ꝙ lino habet lini liui vl' leui in ptõ. et litum in supino. sed in compositis est magis in vsu: vt oblino sublino.

in ptõ — in supino — cõpositis — in supino

No p ui dat itũ. nisi natis a cano. nã tũ.

De supis tres reg.

.s. in ꝯpositꝭ a cano — in supino — ĩ supino

N p̃cedit ĩ his. psi ptũ facit. viqꝫ facit tũ

¶ Dicit ꝙ ṽba in no facientia ui in ptõ faciũt itũ in supino. vt gigno genui genitũ: pono posui positũ. Jñ excipiunt cõposita a cano q̄ faciũt ptm̃ in ui: ⁊ tñ nõ hñt supinũ ĩ itũ ꝫ in tũ n p̃cedente: vt succino succinui succentũ. p̃cino p̃cinui precentũ. Et cano etiã hʒ tũ n precedente: vt cantũ. Et illa q̄ hñt psi in ptõ hñt ptũ in supino. vt contemno ꝯtempsi ꝯtemptũ. Et illa q̄ hñt vi in ptõ. hñt tũ in supio vt sterno straui stratũ: sperno spreui spretũ. ¶ Gignere est parere siue generare: q̄dã tñ faciũt dr̃am. vñ. Vir generat: mulierqꝫ parit: sed gignit vterqꝫ. vl'. Femĩa sola parit: gñat vir: gignit vterqꝫ. Jtẽ gigno componit: vt progigno. i. procul seu añ gigno. inde progenies. i. propago. ¶ Ponere. i. statuere locare seu plantare. Jtẽ ponit p̃positio. i. iuxta: sed pone verbũ. i. loca. Mensale pone: potus ⁊ fercula pone. Jtẽ pono hʒ diuersa cõposita: ⁊ hʒ positũ in supino vel postũ p sincopã. ¶ Canere est equocũ. Primo ꝑt describere metrice vel rithmatice. vñ Catho. Nã miranda canũt: sed nõ credenda poete. Scđo ꝑt cantare: siue modulari. vñ. Fistula dulce canit volucrem dũ decipit auceps. Tertio ꝑcat ludere: vt ibi. A solis ortus cardine ⁊c̃. Quarto ꝑcat patefacere siue dicere. vt Cũ datis elemosinas nolite in tuba canere. Ultimo ꝑcat prophetisare. i. vaticinari. vt ysaias cecinit. i. pphetisauit. vñ Jo. de Garlã. Describit cantat ludit patet ⁊ prophetisat. Vel. Ludo describo modulor diuinoqꝫ dico. Concinere. i. simul cantare. Precinere id est ante cantare. Jtem cano pro laudare ⁊ describere est actiuũ: sed pro alijs ꝑcatis est neutrũ. s. pro dicere ⁊ prophetisare. vñ⁊. Est neutrale cano dico diuinoqꝫ psallo. Actiuũqꝫ fit pro describeqꝫ laudo. Jtẽ differunt cano is: ⁊ cano es: quod idem est ꝙ glorificare. vñ⁊. Histrio vult canere: senior canere videtur. Jtem. Dum barbis canes verbula pauca canes. Multa iocosa cano tibi carmina de cane cano. hoc est canto tibi multa iocosa carmina de grifeo cane. Jtem canus a um id est senex qui canescit in crinibus

Signo

Pono

Canp.

Temno vñ. Carmĩa naſo canis: annoſa tp̃a canis. ¶ Tẽnere ẽ viliꝑẽdere. verſchmeben. Cõtemnere. i. ſiml'temnere. Itẽ temno cũ ſuis compoſitis ẽ actiuũ ꝛ hꝫ m añ no in pñti: ꝛ in tp̃ibus formatis a ptõ hꝫ p añ ſi: vt contẽpſi: ꝛ in ſupino hꝫ ꝯtemptũ

Sperno ¶ Sperno ſpreui ſpretũ. i. contempnere: inde aſpernere ꝛ aſpernor aris depo nentale pᷓme cõiugationis ꝑ eodẽ. ſ. ꝑ deteſtari. Conſpernere. i. ſiml'ſpernere. Vñ conſpretus a ũ. i. refutatus ſiue contemptus. Inde incõſpretus a um. i. lau

Sterno. datus ꝛ ꝓbatus q̃ſi nõ cõſpretus. ¶ Sterno ſtraui ſtratũ. pᷓmo ſ꞉cat pacificare ꝛ ſic dicimus ꝙ mare poſt tẽpeſtatem ſternit. i. pacificat. Scõo ſ꞉cat ornare vel ꝑparare: ꝛ ſic lectus ſternit. i. lectus ꝑparat. Tertio ſ꞉t ſellare. i. ſellã ponere ſu per equũ. Quarto ſ꞉cat ꝑcipitare ꝛ ſuppeditare hoſtẽ. vñ Theodolus. Sternit mille viros: deuaſtat vulpibus agros. Vel ſternit equiuoce mare lectus aſellus ꝛ hoſtis.

Cerno. ¶ Cernere. i. videre ꝛ hꝫ creui in ptõ vel capit ptm̃ accomodatũ. ſ. vi di. Sꝫ cõpoſita eius tenent creui cretũ vt patebit poſtea.

Lino. ¶ Lino itũ. ſchmi ren ader leimen: ſicut paries cũ luto ſeu calce linit. Item lino hꝫ triplex ptm̃. ſ. lini liui ſeu leui. vñ. Dat tria ptã lini liui liuo. Itẽ lino hꝫ lini in ptõ: ſed ad dĩã huius nõis linũ lini relinq̃mus hoc ptm̃. Etiã hꝫ liui in ptõ ſed ad dĩam ꝓprij no minis liuius (qd hꝫ liui in ptõ) relinq̃mus hoc ptm̃. Etiã liueo es ere hꝫ liui lini ptõ ergo dimittimus hoc ptm̃: ꝛ tenemus tm̃modo hoc ptm̃ leui. qd ẽ accomoda tũ a verbo inuſitato leo: ſed eius cõpoſita mãſerunt in vſu: vt ptꝫ ẽ. Vñ oblino. beſchmiren ader beflecken. Item linũ lini. flachs ex cuius ſemine cõprimit oleũ. Vñ dĩnt lini infinitiuus: ꝛ liui gti caſus. vñ. Poſſunt mĩta lini calido de ſemine lini. Itẽ dĩnt linire ꝛ linere ſ꞉m quoſdã tñ vnũ ſepe ponit ꝓ reliquo ꝛ econtra vt ẽ dictũ ẽ.

Concino. ¶ Cõcino cõcinnui cõcentũ. i. ſil' ꝛ concorditer cãtare. Precino ꝑcini precentam ſignificat valde ſeu ante cantare. Occino occinui vel occano. i. con tra ſeu vndiq; canere.

Po De ptis duas reg.

in ptõ — in ſupino — vt rũpo rupi.

Po dat ui dat itũ. breuis e ſi ꝑueit in pi

in ſupino. — . ſ. m — cetera verba in po.

Ptũq; reõta facit. pſi ceta ptũq; dare

¶ Dicit ꝙ verba terĩata in po hñtia e breuẽ añ po faciũt ſuũ ptm̃ in ui: ꝛ ſupinũ in itũ: vt ſtrepo ſtrepui ſtrepitũ: crepo ui itũ: Sed ſi lr̃a m ꝑuenit añ po tũc faci unt pi in ptõ ꝛ ptũ in ſupino: vt rumpo rupi ruptũ. Et oĩa alia verba in po hñt pſi in ptõ ꝛ ptũ in ſupino: vt carpo carpſi carptũ: repo repſi reptũ ꝛc.

Crepo ¶ Crepo. berſten. Itẽ dicit crepere ſeu crepare indĩnter vtẽ.

Strepo. ¶ Strepo ẽ ſonũ facere ꝛ ꝑcipue cũ pedibus. Vñ ſtrepitus us ui talis ſonus cũ pedibus factus.

Rumpo. ¶ Rum po rupi ruptũ. i. frango. Inde rupes. i. ruina vel pars rupta in mõte.

Carpo ¶ Car po pſi ptũ eſt equiuocũ: vñ. Carpit diminuit capit aufert ꝛ reprehendit. Decer pere eſt de alijs capere. i. eligere. Diſcerpere eſt diuerſis modis carpe ſcindere ſeu laniare. Excerpe. i. extra capere eligere ꝛ extrahere.

Serpo. ¶ Serpere. i. laterẽter ire. ſ. ſine pedibus ſuꝑ ventrẽ. kriechen. Inde dicitur ſerpens. ſerpent' q̃a ſerpit.

Repo. ¶ Repere. i. ſerpere. Vñ repitilis a um adiectiuũ: ꝛ piſcis dicit reptilis. i. ẽ ap tus ad rependũ: ꝛ animal dicit reptile. Itẽ repere ꝓprie cõuenit aĩalibus gradi entibus q̃ttuor paruis pedibus: ſꝫ ſerpere cõuenit aĩalibus gradiẽtibus ſine pe dibus in ventre

Clepo. ¶ Clepere. i. furari ſeu occultare. vñ9. Antiqui nã gaſam me cleps clepat obſtrue latro. Item cleps idem ẽ ꝙ fur. Item clatrus repugnacu lũ qd opponit oſtio: ꝑcipue vinearũ ꝛ hortorũ. Antica eſt anterior ianua. Poſti ca eſt poſterior ianua. Medica eſt media.

in ptõ in ptõ in supino verborum.
Dat liq liq. coquo coxi. ctũ dat vtrunq;

❡ Dicit ꝙ linquo h3 liqui in ptõ ꝛ lictũ in supino: ꝛ coquo coxi ꝛ coctũ in supino: ꝛ hoc ꝑmarte. ❡ Linquere. i. dimittere vel peccare. Item supino a linquo raro vtimur ꝓpter lingo: qd etiam habet lictũ in supino. Delinquere id est peccare. Inde delictum ti. i. peccatũ differũt tñ. vñ⁹. Sit delictum si non facias facienda. Sit tibi peccatũ facies si non facienda. Item. Si quis delinquit vt paulus apostolus inqt. Qui cõsentit ei fit reus ipse rei. Relinquere. i. iterũ linq̃re vorlaszen. Derelinquere id est deorsum vel valde linquere. Dereliquere est aliqñ actiuũ ꝛ aliqñ neutrale. vñ. Cũ transitiuũ fuerit derelinquo relinquo. Sed si neutrale tunc pecco ꝑcabit. ❡ Coquere id est cibaria ad ignem preparare: īn coquus. (kucharz) ꝛ coquulus diminutiuũ. (kuchczik). Iñ coq̃na ē loc⁹ vbi cibaria coquunt. (kuchnia). Itē dr̃nt coquã verbũ ꝛ coq̃ nom̃ acti casus. vñ⁹. Fercula mlta coquã que nõ comedi volo coquã. Itē ꝯposita a coquo. s. decoquo excoquo ꝛc̃. patent in compositis verborum.

Linquo. Coquo

in ptõ in supino ro ro ro ro ro
Ro vi tumq; facit ge cur excipienda ver u que,
vt gessi gestũ sicut hoc verbũ in ptõ.
Dat ssi stũb3 gero velꝫ vro curro cucurri
in supino verri seu versi
Cursum ri vel si verro versumq; supino

Deptis. vnã reglã. Declarat

❡ Dicit ꝙ v̾ba teriata in ro faciũt ptm̃ in vi: ꝛ supinũ in itũ: vt tero triui tritũ. Iñ excipiunt v̾ba ꝑ has sillabas subintellecta: vt gero curro verro vro ꝛ q̃ro. quia gero h3 gessi in ptõ ꝛ gestũ in supino: vt vro vssi vstũ: curro cucurri cursum: verro verri seu versi versum. ❡ Tero triui itum est cõminuere vel frangere. tzureiben. Deterere. i. peiorare. ❡ Furere. i. insanire caret ptõ ꝛ supio. Inuenitñ furiui. vt ifra dicet. iñ furor oris nomē substãtiuũ. wuttunge. S3 furor aris. stelen. (gniew). vñ. Est in corde furor sociorum fercula furor: ❡ Gero. i. facio. seu porto. vñ⁹. Designat facio gero designat quoq; porto. Aggero. i. apporto. iñ agger eris. eyn teich. Congero. i. simul cõgrego. Digero. i. explico ordino seu ordinatī diuido. s. cibũ ī stomacho pur ab impuro. Egero. i. extra gero. ꝛ ꝓprie impurũ ꝛ grossum ꝑ secessum emittẽdo. Ingero. i. immitto. vnde. Qui bene digerit ingerit egerit est bene sanus. Itē egestũ vado. non digesto hñ dico. Regero. i. reporto vel gestũ destruo. Suggero. i. subministro: dico seu suadeo. vñ. Intimat ad mentē: sed suggero spectat ad aurē. ❡ Urere. i. incēdere verbornen. (zaswieczicz) Cõburere. i. silr̃ vrere: ꝛ capit sepe simplr̃ ꝓ vrere. Itē vro ꝛ eius cõposita sunt adiectiua ꝛ hñt vssi in ptõ ꝛ vstum in supino: ꝛ ꝓducunt u añ ro. vñ Horatius. Nõ furtũ feci nec fui si mihi dicat. Seruus h3 p̃ciũ laboris non vreris ayo. ❡ Currere ē saltanter seu velociter ambulare: īn accurro id est ad aliũ curro: ꝛ p̃cipue cã auxilij. Cõcuro id est silr̃ curro. Occurro. i. obuio Percurro id ē ꝑfecte ad finē curro. Precurro. i. ꝓcul vl' añ curro. Recurro. i. iterũ curro vel redio. Succurro. i. subtus seu parũ curro vel subuenio. Trãscurro id est velociter transeo. Itē Priscianus dicit ꝙ cõposita a curro inueniunt vtroq; modo ꝓlata in ptõ: vt decurri seu decucurri. Et hoc patet ꝙ cõposita a curro qñ inueniunt in biblia vel in dictis sanctorũ patrũ geminare preteritũ nõ

Tero. Furo. Gero. Uro. Curro.

est corrigendū. Tū ɓm modernos solū geminat curro ⁊ precurro principiū pri alia aūt non. ¶ Uerro.i.mundo sulco siue scopo deleo ⁊ furor. vnde versus. [...] verro verris ad quattuor equocabis. Est verro mūdo sulco vel deleo furor. [...] dicit verres nomen vt patuit supra. Item verro ɓcat sulcare vel scopere cū pe dibus sicut galli: vt patet supra de torreo

Uerro.

hoc verbum in ptō tribue.

Quero quesiui quesitum redde supino.

Point doctrinas pa.

¶ Dicit ꝙ quero hꝫ quesiui in ptō ⁊ quesitū in supino. ¶ Quero id est pscru tor vel inuestigo peto siue interrogo. suchen ader fragen. (shukam). Itē [...] deponentale actiue ɓcatiōis ɓcat. clagen. vñ. Querit ignotū querit q pdit ami cum. Item absit ab vllo queri que constat turpia queri.

Quero.

ab illo verbo in ptō in supino dederunt.

A sero cōposita serui sertumqꝫ dedere.

Scda doctrina.

hoc verbum facit hoc verbum in ptō in supino.

Insero sic forat. ⁊ consero uiqꝫ situ dat.

hoc verbū faciet ɓcatum geminabit.

Sic fero forabit. pꝰ ⁊ sensuꝫ duplicabit.

¶ Dicit ꝙ cōposita a sero faciunt serui in ptō ⁊ sertum in supino: vt insero inse rui insertū. ꝯsero cōserui cōsertū. Silr hñt vi in ptō ⁊ itū in supino: vt insero in seui insitum. cōsero cōseui consitū. Et cā huius est: qa corū simplex.s. sero pri duplicauit preteritum ⁊ supinum ⁊ ɓcatū: vt sero serui sertum: ⁊ sero seui satū.

¶ Serere.i. seminare vel plantare: Et qñ hꝫ seui in ptō ⁊ satum in supino tunc ɓcat seminare. Sed qñ hꝫ serui in ptō ⁊ sertū in supino: tunc ɓcat arbores ⁊ her bas plātare. vñ. Arbores est serui: sed ptinet ad sata seui. Sed ista dr̄a non sem per seruat. vt ptꝫ in compositis eius. Itē cōposita a sero non retinentia ɓcatum sui simplicis non habēt seui in ptō: sed solum serui ⁊ sertum in supino: vt dissero disserui dissertum. desero: deserui: desertum. ¶ Assero aseui asitū id est plan tare. Assero asserui assertū id est liberare manumittere affirmare vel adiungere. Inde asser nomen. eyn breth. (deska) qa cū clauo adiūgit alteri. Cōsero cōser ui consitū id est simul seminare. Cōsero cōserui cōsertum id est cōmiscere vel cō te xere: Circunsero circūseui circunsitū.i. circunplantare. Circūsero circumse rui circumsertum.i. vndiqꝫ cōiungere. Desero deserui desertū id est derelinquere. Item dicitur desertū ti. id est solitudo vel locus derelictus vbi nemo habitat. Dissero disserui dissertum id est sapienter loqui: inde dr̄ edissero edisserui edisser tum.i. valde discere apire ⁊ exponere. Exsero exserui exsertū id est emittere de nudare ⁊ mājfestare. Insero inserui insertū id est immiscere inmittere ⁊ ppric violenter: Insero inseui in situm.i. ramum vnius arboris immittere trunco alte rius: Intersero interserui intersertū id est intermiscere ⁊ interponē. Intersero interseui intersitum.i. interplanare ⁊ interseminare.

Sero.

Assero.

¶ Arguit: sero cū suis ꝯpositis hꝫ aui in ptō ⁊ atum in supino g̃ textus ē falsus. ¶ Probat. qa dicit sero serui seratū: ⁊ obsero obserui obseratū. Dōm ꝙ se ro as are ē pme cōiugatiōis: ⁊ hoc hꝫ aui in ptō: sed sero is ire est tertie cōiuga tionis: de quo intelligitur iste textus.

¶ Cōtra. Alexan. est istructor iuuenū: g̃ posuisset dr̄am inter sero is: ⁊ sero as. Dōm ꝙ quamuis non ponit hic dr̄am: ponit tñ postea reglas pꝫ quas possumus

cognoscere dr̄am inter ꝟba ꝑme cōiugationis ⁊ aliarū cōiugationū. ibi ꝗ prior vꝫ sequens: ⁊ hoc sufficit.

¶ Serare. i. claudere. inde sera idest clausura. vñ. Si sero dico seras: tūc limen ad ostia claudo. Si sero dico seris: tunc terre semina mando.

in ptō in supino excipe hoc ꝟbū

So siui situm facit. sed deme capesso.

So.

i. capesso hoc verbū hoc verbū

Qd̄ si sumqꝫ facit. sic viso sicqꝫ facesso.

Ponit vnā regulam.

¶ Dicit ꝙ verba terminata in so habent siui in ptō ⁊ sitū in supino: vt arcesso arcessiui arcessitū: lacesso lacessiui lacessitū: Sed excipiemus hec verba scꝫ capesso viso ⁊ facesso. que habent si in ptō ⁊ sum in supino: vt capesso capessi capessum: viso visi visum ⁊c̄. ¶ Arcessere est verbū desideratiuum descendens vno modo ab arceo: ⁊ tunc significat cum desiderio arcere. Alio modo descendit ab actio is. ⁊ tunc ſcat cum desiderio appellare vel vocare: ⁊ mutat̄ tunc s in r quia diceret̄ accessio: sed causa drē dr̄ accersio qꝛ ab accedo dicit̄ etiam accesso. Reperit̄ ergo arcesso ab arceo: ⁊ accerso ab actio: ⁊ accesso ab accedo. ⁊ accersio is ire quarte cōiugatiōis. ¶ Lacesso est desideratiuū descendēs a verbo lacero quia lacessere ſt cum desiderio lacerare vel ꝓuocare vel irritare. vñ Uirgilius. Et faciam posthac ne quemꝙ̄ voce lacessas. ¶ Capesso est desideratiuū a capio: qꝛ ſcat cum desiderio capere. Inuenit̄ etiam capiscere capisco: sed tunc est inchoatiuū a capio: quia idem est quod incipere capere. ¶ Uiso est desideratiuum a video: quia ſcat freq̄nter videre. Inuenitur etiā viso as are: sed est frequentatiuū a video: qꝛ ſcat frequēter videre. vnde. Uiso desiderat ter primeqꝫ frequētat. Inuisere. i. intus visere etiā ſcat visitare. Reuisere id est iterum visere. ¶ Facesso idest cū desiderio facio: etiā ſcat cessare vel recedere. Et dr̄ facesso quasi facere cesso. vñ. Est cupio facio vel cesso recedo facesso.

Arcesso. Lacesso. Capesso. Uiso. Facesso.

¶ Nota ꝙ inueniunt̄ quedā verba in so que non formant ꝑterita scd̄m istas regulas: vt censo is ere censui censitū idest cēseo vl' numero. inde recēso. i. recēseo Concenso. i. simul censo· vñ Heinricus de Colonia. Concenso numerare notat sic censo recenso: formant ꝑterita ꝑ ui: ꝑ itūqꝫ supina. vñ Jo. de Gar. Censitus a censo tertia semꝑ habet. ¶ Nota ꝟsus circa textū ꝑdictum. In siui muta so: viso capesso facesso. Et casmatiso cesso iusso tibi dant si. Gymnologiso tibi format gymnologisi. De queso quesi censo suiqꝫ situm dat.

Nota. Nota bū.

¶ Casmatiso est verbū exempte actiōis cōueniens soli deo ſm Hug. qñ. s. deus facit terrā hyare ⁊ aerem fulminare. ¶ Ceso nō est in vsu: iñ accesso is ere. i. accedere. Cōcessere. i. cōcedere. Discessere id est discedere siue recedere incesse re id est persequi vel ꝓuocare verbis. ¶ Iusso is ere iussi iussum id est iubere. ¶ Item queso is ere quesi quesitum. i. cum desiderio querere quondā cōiugabat̄ integre ⁊ regulariter: sed modo raro vtimur nisi solū in duabꝯ vocibꝯ ꝑñtis indicatiui: dicēdo q̄so ⁊ quesumus: ⁊ capit̄ ꝓ rogare: ⁊ est defectiuū siue anormalum. ¶ Item a gymnos qd̄ est nudus ⁊ logos qd̄ est sermo dicit̄ gymnologiso is ere. i. nude ⁊ manifeste loqui: sicut sermocionantes.

casmatiso Ceso

hoc verbum ꝑfectū faciendo in supio.

Pinsoqꝫ ptm̄ ꝑ ui formando dat istū.

Pinso.

¶ Dicit ꝙ verbum pinso habet pinsui in preterito pistum in supino.

¶ Itē pinso, backen: ⁊ secundum antiquos reperitur habere pinsum in supino.

Pistor, eyn becker. (piekarz) ꝛ pistrix talis femina, itē pistrio is ere etiā capit̄ ꝓ pinsere ꝛ panē facere: siue pastam parare. itē pasta, teyk. (cziasto) ē materia ex aq̄ ꝛ farina commixta. Pistrio onis dr̄ etiā panē faciēs. Pistrinū pistrij ē locus vbi pinsitur siue pistritur panis, s. furnus domus vel molendinum.

De ptis ꝛ supis simul.

precedens in ptō in supino

Ante to c veniēs in xi cto mutat ꝛ in xū

¶ Dicit ꝙ v̄bū terminatū in to c p̄cedente: mutat cto in xi in ptō: ꝛ xi in xum in supino: vt flecto flexi flexū: plecto plexi plexū. ¶ Itē q̈ttuoꝛ sunt v̄ba h̄ntia c ante to, s. flecto plecto necto ꝛ pecto. ¶ Flecto is ere. i. curuare. bigen. vel cessare vel mutare. ¶ Plecto is ere. i. punire flectere vel aliq̄d ex virgis cōponere. vn̄. Qui punit plectit flectit pariter quoq̧ nectit: inō amplectoꝛ eris v̄bū cōe. ꝛ s̄cat circunquaq̧ brachia cingere vel circumcingi vtrisq̧ brachijs Cōplectoꝛ eris verbū deponentale ꝛ est sil' vtrisq̧ brachijs cingere. Et inuenitur amplectoꝛ aris: ꝛ complectoꝛ aris frequentatiua prime coniugationis pro eodem.

Flecto. Plecto.

in ptō hoc verbū simul hoc verbum.

Excipit.

Dat xui pecto pariter xi dat q̧z necto.

Nectere.

¶ Dicit ꝙ ista duo v̄ba. s. pecto ꝛ necto habēt xui in ptō vel xi: vt pecto pexui vel pexi: necto nexui vel nexi. ¶ Nectere id est nodare. knoppen: vl' ligare inserere vel adiūgere. Annectere. i. ad aliud nectere. Cōnectere. i. simul nectere. ¶ Pectere. i. crines oꝛnare. kemmen. (czosacz sie:)

Doctrina.

s. v̄to ꝛ sterto seruant sine supino.

Añ to verba duo retinēt r absq̧z supino

dat in ptō hoc verbū hoc verbum.

Prebet ui sterto. ti forat sum q̧z verto.

Sterto. Verto.

¶ Dicit ꝙ duo sunt v̄ba in to desinētia h̄ntia r añ to: vt sterto v̄to: ꝛ sterto h̄z ui i ptō: vt stertui: ꝛ caret supīo: sed v̄to h̄z ti in ptō ꝛ sum in supino: vt v̄ti v̄sum ¶ Stertere. i. doꝛmiēdo cū naribus sonare. schnarchen. vnde. Dū stertit cattus nunq̄ sibi currit in os mus. Item sterto sepe ponit̄ pro doꝛmire. ¶ Vertere: vmbwenden ader vmbkeren. vn̄. Vertit ꝓpositū mulier cū vertero doꝛsum: itē aucā qui vertit collū de fure tenebit: ¶ Itē ista tria verba. s. v̄to vergo ꝛ v̄ro h̄nt v̄sum in supino. vn̄. Verto facit v̄sum: v̄ro v̄go q̧ supino.

Secunda docrina.

verba breuiant hoc verbū in ptō in supino.

E duo coꝛripiūt. q̄ꝝ peto vi facit ꝛ tū.

Tertia doctrina.

duplicando in ptō facit hoc verbum post hoc in supino

S geminando ssui foꝛmat meto, deinde facit ssu

Peto. Meto.

¶ Dicit ꝙ sunt duo verba q̄ h̄nt e breuē ante to. s. peto ꝛ meto quoꝝ peto facit vi in ptō ꝛ tū in supino: vt petiui petitū. Sed meto h̄z ssui in ptō ꝛ ssum in supino geminando hāc lr̄am ss. vt messui messum ¶ Petere. i. querere vl' postulare. begeren ader bitten. et h̄z petiui in ptō vel petij ꝑ sincopam. itē peto h̄z diuersa cōposita que oīa patent in libꝛo cōpositoꝝ. ¶ Meto messui messum s̄t segetes secare vel colligere. Metioꝛ iris verbū deponentale s̄t mensurare q̄libet rem indifferenter: vn̄. Dum messis metit̄: cultoꝛ metit̄ agellū. item messis ptz ē. ꝛ capit̄ sepe ꝑ p̄mio eterno: vn̄. Quod sibi quisq̧ serit p̄ntis tp̄e vite, Hoc sibi

messis erit dum dicit̄ ite venite: Itē: Nō ferimus metuimus: qd' da[…]us accipimus: Metor aris. i. mēsurare ꝛ ꝓprie terrā ad ponendū castra siue tentoria. vñ. Dic putor esse metior: tentoria ponere metor. Meta dicit̄ terminus agri vel vie. vnde differentia. Dum tua rura metis vicinis parcito metis.

facit in ptō in supino hoc ꝟbū duplicando.

Dat si sumqꝫ mitto, tñ ss geminando supino,

Quarta doctrina.

¶ Dicit ꝙ hoc verbū mitto hꝫ misi in ptō ꝛ missum in supino geminando ss.

¶ Mitto est equiuocū. Primo ſcat infundere: vt christus misit spm̄ sctm̄ i cor da fideliū. Scdō ſt dimittere. vt Catho. Arebana dei mitte. i. dimitte. Tertio ſt reponere: vt in passione dñi dicit̄. Petre mitte gladiū in locum suū. Quarto capit̄ ꝓ cadere siue iactare, vt in euangelio. Si filius dei es mitte te deorsum. Quinto capit̄ ꝓprie. s. ꝓdestinare de vno loco ad aliū. senden. vnde ꝟsus. Fundit dimittit: ponit ruit: ꝛ loca mutat.

Mitto.

hoc verbū in ptō .i. si transitiuū fuerit in supino.

Dat sisto statui si transeat atqꝫ statutum

Quinta doctrina

.i. si sit neutralis gñis in ptō .s. dat.

Sed si neutrale steti nullumue supinum

¶ Dicit ꝙ hoc verbū sisto si sit trāsitiuū facit statui in ptō ꝛ statutū in supino. Sed si sit neutrale tūc hꝫ steti in ptō ꝛ caret supino. ¶ Sistere capit̄ sepe ꝓ stare vl' manere: ꝛ sic accomodat sibi ptm̄ a sto qd' hꝫ steti ꝛ tunc est neutrale sic̄ sto. Alio modo capit̄ trāsitiue ꝓ pñtare vocare citare stabilire ꝛ sic ē trāsitiuū: ꝛ accomodat sibi ptm̄ ꝛ supinū a statuo ꝛ tūc hꝫ statui in ptō ꝛ statutū in supino.

Sisto.

talis lr̄a preceden. in ptō facit . iu supino.

Luo ꝓueniens de uo ui format ꝛ vtum

Vo.

¶ Dicit ꝙ ꝟba termiata in uo hñtia l añ vo mutant vo in ui in ptō: ꝛ vi in vtum in supino: vt soluo solui solutū: voluo volui volutū. ¶ Soluo ꝛ voluo patent ē. Etiā voluere ē girare. vmbtreyben (rusiacz) Itē voluo cū multꝭ ꝓpōnibus cō ponit̄: ꝛ oīa cōposita conueniunt in ſcato cū voluo per additionē ꝓpōnis.

Soluo Voluo

¶ Caluo is ere hꝫ calui in ptō ꝛ caret supino: ꝛ ſt decipere ꝛ hꝫ calui in infiniti uo ꝟbi passiui. Itē caluus a um. kael. (lysy). i. q̄ caret crinibus in frōte. vñ. Si non vis calui fugias consortia calui. Reꝑit̄ etiā caluare. i. caluū facere.

Caluo.

.s. ꝓducta añs talis lr̄a in ptō in supino

Longa qꝫ p̄cedens vocalis xi facit ꝛ ctū

¶ Dicit ꝙ qñ longa vocalis p̄cedet vo tunc facit ptm̄ in xi: ꝛ supinū in ctū: vt viuo vixi victū. ¶ Viuere. leben. (zyc) ꝛ ꝓducit vi. vñ. Viuo vixi vinco vici vincio vinxi. Adiuuo id est valde vel ad vtilitatem alterius viuo. Cōuiuo id est simul viuo. Reuiuo. i. iterum viuo vel resurgo. Iñ ꝟba inchoatiua vt viuisco: adiuuisco: cōuiuisco: reuiuisco. Item a viuo venit viuarium viuarij: ꝛ est locus vbi pisces viui reseruant̄ in aqua.

Viuo.

ꝟbū in xo in ptō in supio hoc ꝟbū hoc verbum in supino.

Xo dat ui xū nexo facit texo qꝫ textum.

De ptis ꝛ supis siml' Xo.

¶ Dicit ꝙ ꝟba in xo terminata faciunt ptm̄ in ui: vt nexo nexui: texo texui: et nexo hꝫ nexum in supino: ꝛ texo textū: Item tria sunt verba tertie ꝯiugatōis in

ro.s.nexo texo ꝛ faxo. ¶ Nexere: knupffen.i.nectere siue nodare ꝛ adiungere. Inde nexare frequentatiuū vt supra. Raro vtimur hoc verbo nexere: sed sepe nectere ꝛ nexare q̇a nexare freq̄ntatiuū ē a nexo. ¶ Texere. weben. ꝛ ponit sepe ꝑ coop̄ire ordinare vel ꝯstruere: Vn̄ textus us ui. ꝛ ē liber cōtinens tractatum doctoris sine glosa ꝛ sine expositione. Contexere id est simul texere.

Nexere. Texere.

¶ Item faxo est verbum defectiuum: ꝛ ſcat idem qꝺ facio vt postea patebit.

Faxo.

attende variatio .s.ꝯiugatiōis

POst p̄dicta vide q̄ sit for̄atio quarte

illas terminationes .s.q̄rta ꝯiugatio.

De q̄rta ꝯiugatōe

Vi vel ui vel ij si ri ni xi quoqꝫ psi dat.

Cio.

¶ In hac parte autor determinat de ptīs ꝛ supinis verborum q̄rte coniugationis. Et cōtinuando ꝺt ꝙ post illa q̄ dicta sunt vide q̄ sit formatio verboꝝ quarte coniugationis: quia vel hn̄t vi in p̄terito: vt audio audiui vel ui: vt apio aperui. vel ij: vt salio salij: vel si: vt sentio sensi: vel ri vt repi: vel ni: vt venio veni: vel xi. vt vincio vinxi: vel psi: vt cambio campsi.

verbū in cio talis lr̄a sine lr̄a n in ptō.

Dat cio xi q̇tiēs u p̄uenit hac sine dat si.

De ptīs poīt duas regulas.

¶ Dicit ꝙ ꝟba terminata in cio n p̄cedente faciunt xi in ptō. vt vincio vinxi. Et que non habent u ante cio faciunt si in ptō: vt fartio farsi: fulcio fulsi.

¶ Arguit: primo cōtra primā partē istius regule. Sencio terminat in cio ꝛ habet n ante cio ꝛ tn̄ nō hn̄t xi in ptō: sed si. Dōm: ꝙ hec regula intelligit de ꝟbis terminatis in cio ꝑ c ꝛ nō per t. sentio aūt terminat in tio ꝑ t qꝺ clare patet i alijs personis ꝛ temporibus: vt sentio sentis sentit ꝛc̄.

¶ Arguit. scꝺo ꝯtra scꝺam partē regl̄e. s. hac sine dat si. Amicio terminat i cio ꝑ c: ꝛ nō hꝫ n ante cio. ꝛ tn̄ non hꝫ si in ptō. Probatur: quia habet amicui in ptō. Dōm ꝙ regula intelligit de verbis in cio terminatis non habentibus n an̄ cio. sed aliam consonantem: vt fulcio farcio: licet non habeāt n ante cio: hn̄t tn̄ aliā cōsonantē. s. l vel r. sed amicio non habet aliquā consonantem an̄ cio sed vocalē.

¶ Itē om̄ia verba q̄rte cōiugationis terminant in io p̄ter duo. vn̄ꝰ. Semp io quarte retinet: sed eo queo dempta. ¶ Itē multa sunt verba terīnata in io: que non sunt quarte cōiugationis scꝫ capio facio cupio ꝛc̄. ¶ Vincire id ē ligare. binden. (związacz) Vn̄ vinclm vl' vinclū ꝑ sincopā. i. ligamen (zwiąska.) in̄ vinculo aris. i. vīcire vel vinculo ligare. dr̄nt vinco ꝛ vincio vꝰs. ¶ Fulcire .i. sustentare. vestmachen. (mocno dzialacz) Fulcio ꝛ fulgeo cōueniunt in ptō sed differt in supīo. vn̄. Fulgeo ſi fulsum: dic fulsi fulcio fultū: Itē fulcio hꝫ etiam fulciui in ptō ꝛ fulcitū in supino: vꝰs. vn̄ q̇dā. Fulcio si fultū citū dat fulgeo si sum. ¶ Farcire. i. saginare vel implere. (nadziewacz) inde farcimen ꝛ farcimentū. (iatrnicza albo nadzieuanie) ¶ Itē sarcire. i. sucre: inde sartor. i. factor vestimētoꝝ. dr̄nt sarcire ꝛ farcire. vn̄. Dū sartit sartor: farcit farcimina fartor.

Nota. Vincire. Fulcire. Farcire. Sarcire.

.i. cum compositis eoꝝ verba. excipi.

Nō sine cōpositis debēt dissillaba demi

Excipit a scꝺa regl̄a.

.s. dissillaba ptm̄ facit hoc verbum.

Hec faciūt in ui. sic format sanctio vl' xi.

Declarat

¶ Dicit ꝙ a p̄dicta regula excipiunt verba dissillaba cū suis cōpositis: quia hec

faciũt iui in ptõ vt scio sciui: nescio nesciui. Et hoc ꝟbũ sanctio format sic id est etiam facit iui in ptõ vel xi: vt sancio sanciui vel sanxi.

Scire.

¶ Scire. wissen ader verstehen. i. sapere scientiam habere vel cognoscere. Cõscire. i. simul scire ꝛ ꝓprie in malo. iñ cõscius. i. sciens se reũ cũ alio in peccato. vñ⁹. Conscius ipse sibi de se putat oĩa dici. Itẽ a scio dꝛ scius a um id est sciens Iñ inscius a um: q̃si nõ scius ꝛ nescius. ¶ Cio cis ciui citũ. i. vocare vtš. Cõscire. i. sibiipsi malũ facere.

Cio.
Nota.

¶ Notãdũ ꝙ triplicia sunt ꝟba in cio q̃rte cõiugationis quedã sꝑ scribunt ꝑ t. sed in pma ꝑsona pñtis nũeri ꝓferunt per c. vt glutio futio potio sitio singultio. Et quedã ꝑ c vbiqꝫ scribunt ꝛ ꝓferunt vt vincio. sarcio: farcio: fulcio: raucio: amicio: scio ꝛ cio. Et de istis vltimis ꝟbis que semꝑ scribunt per c intelligitur hec regula.

Sancio.

Sancio is ire sanxi sanctum vel sanciui sancitum id est statuere consecrare confirmare irrigare ꝛ ab omni iniuria defendere. Et nota ꝙ sancio secũdum antiquos reperitur habere sanciui vel sancij: et sancitũ. sed scdm moderuũ vsum hꝫ sanxi sctm̃. Et oĩa ꝓcata huius ꝟbi sanxio patent in hoc metro. Sancio confirmo statuo copulo quoqꝫ sacro.

Recuperat.

coniugationis illã terminationem attendite.
De ꝟbis quarte q̃ dant cio dicta notate

¶ Dicit ꝙ debemus notare illa que dicta sunt de verbis quarte cõiugatiõis in cio: quia sufficienter dictũ est de illis in regulis ꝓcedentibis.

Regula gñalis.

verba .s. ꝑfecti sonum fecerunt
Cetera preteriti vocem fecere per iui.

¶ Dicit ꝙ cetera ꝟba q̃rte cõiugationis faciũt ptm̃ ꝑfectũ ꝑ iui: vt audio audiui. seruio seruiui: poio poiui.

Poio.

¶ Poio poiui itũ. i. fringere vel facere. Iñ poetalis fictoꝛ vel factoꝛ: ꝛ ꝓprie caris. Iñ poetissa. i. vxoꝛ poete vel fictrix caris Iñ poetica. i. ars poete.

Nota.

¶ Itẽ tria sunt composita a fio que mutãt ptm̃: supinum ꝛ ꝓcatum sui simplicis: vt suffio defio ꝛ confio: Suffio iui itũ id est suffumigare ꝛ thurificare. Defio iui itũ. i. relinquere vel deficere. Confio iui itum. id est ꝑficio. Ista etiam habent ꝑ sincopã ij: vt suffij defij et confij. vñ. Quãuis dat fio factussum: nõ tñ ipsis. Suffio detis iui cum defio confio iunctis.

Potire.

¶ Potio iui itũ. i. potentẽ facere. Cõpotire ẽ aliquẽ inuestire: itroducere ꝛ potentem beneficij facere. Impotire est aliquẽ ipotentem facere: priuare officio vel beneficio. Potioꝛ iris verbum deponentale id est acquirere.

Cecutire.

¶ Cecutire iui itum. i. cecum esse vel fieri. Iñ cecutiens. i. lippiens vel parum videns. Etiã cecutire capit sepe ꝓ parum videre.

Retire.

¶ Retire. i. in rete capere: vel laqueare. Irretire. i. allaqueare impedire ꝛ rheti inuoluere. Irretitus a um. i. illaqueatus.

Futire.

¶ Futire. i. vana loqui vl' fundere: inde hic ꝛ hec futilis ꝛ hoc futile: ꝛ est illud qd̃ faciliter ꝛ cito fluit. vñ Grecista. Futile vas illud quod i se nulla recludit. Sic hõ futilis ẽ diuulgãs oẽ qd̃ audit

Glutire.

¶ Glutire. i. absoꝛbere comedere vel deuoꝛare. Inde gluto onis. i. mãdo.

Sitire.

¶ Sitire. i. potũ desiderare ꝛ ponit sepe pꝛo desiderare simpl'r. Iñ sitis nomẽ qd̃ ptꝫ supꝛa

Punire.

¶ Punire. i. penã alicui inferre. vñ⁹. Nil magis ingratũ ꝙ non punire reatũ. inde punitus a ũ. i. castigat⁹. Et cõponit dicẽdo ipunit⁹ a ũ q̃si nõ punitus: ꝛ q̃ sine pena euasit.

Explicat simpli

regulã destruũt .i. dcões intellecte ꝑ illã dcõnẽ cassis
Sed legẽ acssant hãc cassis ꝛ inde creata

¶ Dicit ꝙ verba intellecta per ser lr̃as istius dictionis cassus. cassant. i. annihilant hanc legem. i. pꝛedictam regulam: vt patebit in sequentibus.

ista verba.ſ.dant in ptō hoc verbum: dat

declarat. **Haurio ſepio ſentio ſi.vi cambio vl' pſi**

Haurire. ¶ Dicit ꝙ illa tria verba,ſ.haurio ſepio ⁊ ſentio hn̄t ſi in ptō.vt hauſi ſepſi ſenſi.Et hoc verbū cambio hꝫ cambiui vel campſi. ¶ Haurire.i.aquā attrahere de puteo,⁊ eſt equocū.vn̄.Haurit conſumit videt euacuat ferit audit. Sorbet et exiccet attrahit atq bibit. Sed magis ꝓprie accipit̄ ꝑ extrahere aquā de puteo.vt ibi,Haurit aquas cribro q̄ diſcere vult ſine libro. Sepire.i.circūdare et ſepe circumcludere,Vn̄ dr̄ ſepes pis vel ſepis pis.i.munitio de ſpinis vel lignis circa ſegetes vel olera.Inde ſepecula ⁊ ſepicula diminutiua ⁊ ꝓducunt ſe.vn̄. Vallamus proprie caſtrū:ſepimus ouile,Virgilius.Religio vetuit ſegeti ꝑſcidere ſepem.

Sentire. ¶ Sentire id eſt ꝑ ſenſum accipere,ſ.per viſum vel auditū ⁊c.et ſic eſt adiectiuū.Sed ſentire capit̄ ſepe ꝑ hr̄e ſenſum vel intellectū:⁊ ſic eſt neutrū.vn̄.Sentio ſenſatus:ſed ſentio dū ſcio ſenſum.Sic eſt actiuū ſic eſt neutrale repertū. A ſentio is ire dr̄ hec ſentes tis:vel ſentrix icis id eſt ſpina vel arbor ſpinoſa ⁊ vſitat̄ magis in plr̄i nūero.ſ.ſentes ſentiū ꝙ in ſr̄i nūero. Itē aſſentire.i.aſſenſum p̄bere.Inuenit̄ aſſentior iris deponentale ꝓ eodem.Conſentire.i.conſenſum p̄bere.vn̄.Eſt aſſentire ꝓprie v̄bis adulari. Sed conſentire dicaſq fil' dare ſenſum.Et qn̄q tn̄ p̄mū deponit agitq.Et ſicut dr̄nt aſſentire ⁊ cōſentire:ſic etiā dr̄nt aſſenſus ⁊ cōſenſus:vn̄.Aſſenſum verbis:cōſenſum dic fore factis.

Cambire ¶ Cambire.i.vnā rem ꝑ alia mutare:ſicut aurū ꝑ argento ⁊ hmōi:⁊ hꝫ campſi campſum:⁊ raro inuenit̄ cambiui cambitū.Vn̄ campſor oris.i.nūmularius q̄ dat argentū ꝑ auro ⁊ ecōtra.vn̄.Participat lucrū cāpſor ſi cāpſeris aurū.

in ptō hoc verbum verba verbo venio

Dat veni venio.ſic que cōponis ab illo

¶ Dicit ꝙ hoc verbū venio cū ſuis cōpoſitis hꝫ veni in ptō.vt aduenio adueni:ſubuenio ſubueni:euenio eueni ⁊c.

Venire. ¶ Venio is ire dr̄ q̄ſi verſus nos ire.Et dr̄nt veneo is ire ⁊ venio is ire.vn̄.Veneo lōgat̄ venio quoq corripiat̄.Primū ſeruat eo,ſed io dic eſſe ſcdī.Veneo eſt verbū neutrūpaſſiuū:q̄a ſub voce neutrali ſt̄ paſſiue q̄a veneo is ire.i.vendi.vn̄ꝰ. Si vis venire debes cras mane venire.Dare q̄ venit nulla gratia venit.Itē venio hꝫ veni in ptō ⁊ ventū in ſupino.ſed veneo hꝫ veniui vel venij in ptō ⁊ venū in ſupino.vn̄ꝰ.Veneo vi venum: venio ni dat quoq ventū.Itē dr̄nt veni pn̄tis tp̄is impatiui modi p̄ma breui:⁊ veni p̄ti pfecti tp̄is indicatiui mōi p̄ma longa.vn̄.Ad mea feſta veni q̄ꝰ p̄us ad tua veni Itē venimꝰ in pn̄ti eſt p̄a breuis ⁊ media longa:ſed venimus in ptō eſt p̄ma longa ⁊ media breuis.vn̄.Venimꝰ in priſco pn̄ti dico venimꝰ.Itē dr̄nt inuenire et reꝑire:vt ſtatim dicet̄. Itē venio ⁊ eius ꝯpoſita ſunt neutralia p̄ter qn̄q.vn̄.Eſt venio neutꝝ cū ꝯpoſitꝭ niſi qnq.Pre cō anteuenit circūuenit inuenit iſta.

hoc verbū in ptō .ſ.indifferenter

Dat ſalio ſalui.ſalij quoqꝫ ſiue ſaliui.

¶ Dicit ꝙ ſalio habet ſalui ſalij ſiue ſaliui in preterito. ¶ Differunt autē ſalire ſallere ⁊ pſallere vt ſupra.

Nota ¶ Nota ꝙ omnia verba habentia iui in preterito etiam habent ij et econtra.vnde verſus. Omne quod fit iui fit ij quod ij fit et iui. Sed liui triui ſiui ſunt duplicia per iui ¶ Iſta tria ſcilicet lino tero ⁊ ſino habent iui et non ij ſecundum vſum:ſaltem in ſimplici ſed in compoſitis etiam habent ij:vt deſino deſiui deſij.

.s.cõposita cõponit hoc verbũ demantur hoc verbũ

Queq̃ʒ parit pario simĺ excipiant̃ ꝛ aio

Excipit. cõposita.

¶ Dicit ꝙ cõposita a pario etiã excipiunt̃: ꝛ silŕ hoc verbũ aio. q̃a cõposita a pario non habent iui in ptõ sed aliter vt statim patebit. Et aio hʒ dixi: vt patebit in capitulo de verbis defectiuis. Pario patet supra.

ab illo verbo cõposita in ptõ hoc verbũ

A pario dant nata rui. nisi qđ reperire.

declarat Cõposita a pario

hoc verbũ formando ptm̃ fecerunt

Cõ mperioq̃ʒ peri faciendo preteriere.

¶ Dicit ꝙ cõposita a pario hñt rui in ptõ: vt aperio aperui opio opui. Nisi reperio ꝛ cõpio q̃ faciũt peri in ptõ. vt repi cõpi. ¶ Apire. i. reserare ꝛ discludere. Adapire. i. valde apire. Cõperire. i. inuenire. Expior iris expertussum verbũ cõmune. i. pbare vel pbari. Opior is ire opertussum deponentale. i. expectare. vñ Operior: tardũ operit me vestis amena. ¶ Operio operui opertũ id est tegere et hoc ɔponit̃ cũ cõ. ꝛ dr̃ cooperire. i. silŕ ɔiungendo operire. Vñ discooperire. i. detegere: Reperire. i. inuenire. vñ dr̃a. Querens inuenio. reperis qđ sors tulit vltro. ¶ Pario est verbũ neutrale tertie ɔiugatõis: sed cõposita eius sunt q̃rte coniugatõis et actiua preter operior deponentale ꝛ experior cõmune. Differunt aũt pario is ire: ꝛ pareo es ere: ꝛ paro as are vt supra.

Aperire. Operior.

.i. verba habentia fecerunt

In xi preterita per ctum fecere supina.

De formatiõe supiorũ q̃ttuor regule. Prima

¶ Dicit ꝙ verba hñtia xi in ptõ faciunt ctum in supino. vt vincio vinxi vinctũ. ¶ Itẽ dr̃nt vincite a vinco ꝛ vincite a vincio. vñ. Vincite puersos victos: vincite potentes. Item differunt vincitur media longa ꝛ vincitur media breuis. vnde versus. Vincitur hic victus. vincit̃ compede nexus.

tali lr̃a p̃cedente tali lr̃a .i. sine l vel r

L p̃eũte vĺ r si tũ facit. his sine dat sum

Scd̃a reg ꝛ tertia

demas in supino hoc verbũ hoc verbũ in supino

Excipias haustũ dãs haurio. sepio septũ

Excipit:

¶ Dicit ꝙ verba hñtia si in ptõ l p̃cedente vel r: faciunt tũ in supino. vt fultio fulsi fultum. fartio farsi fartũ. Et verba sine l vel r hñtia si in ptõ faciũt sum in supino: vt sentio sensi sensum: inde excipiuntur duo verba. s. haurio quod habet haustum: et sepio quod habet septũ.

hoc verbum .s. verbo venio descendentia in supino.

Vt venio sic dant ab eo venientia ventũ

Prĩa doctrina

¶ Dicit ꝙ sicut venio hʒ ventũ: ꝛ sic oĩa cõposita ab ipso descendentia hñt etiã ventũ in supino. vt reuenio reuentũ: aduenio aduentum:

.i. oẽ illud hoc verbũ cõponit precedente in supino

Et quicq̃d pario parit r p̃eunte facit tũ

Scd̃a do.

¶ Dicit ꝙ omnia composita a pario faciunt tum in supino r precedente: vt reperio reperi repertum: aperio aperui apertum.

Capitulum quintum.

verbū hñs iui in preterito mutatur in ſupino

Contra reg. **Jui preteritū ſemp tranſfertur in itum.**

¶ Dicit ꝙ verba habentia iui in ptō habent itum in ſupino. vt audio audiui auditum: poio poiui poitum.

hoc verbū in ſupino in ptō

Excipit. **Dat ſalio ſaltū. dū vi facit excipiendum**

¶ Dicit ꝙ ſalio eſt excipiendū a regula predicta dū ſcȝ facit ſaliui in ptō qa tūc habet ſaltum in ſupino. ¶ Nota ꝙ ſalio hȝ ſalui ſaliui vel ſalij in ptō ⁊ ſemp habet ſaltum in ſupino. Sed dum facit ſaltui: tunc eſt excipiendum a regula iſta quia tunc non habet itum in ſupino.

verbis abijcitur excipe in ſupino

J q̇bus eripit̄ duo deme ſupia. ſepultū

ſupinū hoc verbū ſepelio hec verbum ſupinum facit

Qd ſepelire facit. amicire ſupiat amictū

Amicio ¶ Dicit ꝙ excipienda ſunt verba facientia ptm̄ in iui: q̇bus i excipit̄ in ſupino. vt ſepelio ſepeliui ſepultū: amicio amicire amicui amictum. ¶ Amicire id eſt cooperire adiungere. Circūamicire. i. circumcirca amicire ⁊ veſtire. Jn̄ circūamictus. i. circūcinctus vel circūdatus. Coamicire. i. ſimul amicire: ⁊ ſubtrahitur. Jtē inueniunt̄ duo diſtincta verba. ſ. amicor aris deponentale: ⁊ amico as are actiuū. Amicor aris. i. eſſe amictū. Et p oppoſitū inimicor aris. i. eſſe inimicū. Et amico as are. i. facere amicū: ⁊ inimico as are. i. facere inimicū. vñ. Si q̇s amicat̄ nobis eſt noſter amicus. Cantus amicat̄ cū ſibi quē prece reddit amicū. Ac inimicatur nobis inimicus apertus. Jſte ſibi verbis ſocios inimicat̄ acerbis. Jtē oīa iſta verba ſcȝ amico amicor inimicor. et mico veniunt ab his nominibus amicus ⁊ inimicus. Amicus a um dicit̄ quaſi amoris cuſtos ſeu animi cuſtos et habet amicior in comparatiuo. Aliquando reperitur amicicior ad differentiam verbi paſſiui amicor. ¶ Sepelire id eſt mortuos condere. Et corripitur penulti. vnde

Sepelio. Ouidius. Et ſepeli lacrimis perfuſa fidelibus oſſa.

ab hoc verbo ab hoc verbo

A queo cōpoſita vel eo breuiare ſupina

notum eſt illud ſupinum breuiat hoc verbum

Cōſtat. ⁊ ambitū nō corripit ābio ſolū

¶ Dicit autor ſuperius ꝙ verba facientia ptm̄ in iui faciunt ſupinū in tū, producendo i in penul. ſillaba. Hic excipiendo dicit ꝙ cōpoſita ab eo ⁊ queo breuiant penulti. ſillabam: vt nequio nequitū: tranſeo tranſitū. Sed ambio ſolū producit ambitum in penulti. ſillaba. Eo ptȝ ē. ¶ Ambire id eſt circumdare ſeu

Ambio. cap(er)e. vñ⁹. Ambio dic cupio. dico et ambio luſtro. Ambicioſus a um eſt ille qui deſiderat honorem. Sed cupidus dr̄ q̇ deſiderat aliquā rem. vñ. Eſt ille rei cupidus: ſed honore vir ambicioſus. Jtē oīa cōpoſita ab eo retinent in pn̄ti e an̄ o preter ambio. qd̄ hȝ i ante o ſicut alia verba quarte coniugationis. vñ⁹. Ambio ſeruat io retinens veſtigia quarte. Cetera ſunt in eo que veniunt ab eo ſemper. ¶ Jtē oīa cōpoſita ab eo ſunt neutra p̄ter decē; q̄ ſunt actiua ſcȝ adeo ambio

anteo circueo inco p̃tereo abeo subeo et trãseo. vñ. Am: sub: in: p̃ter: circũ: trãs et ante. Hec sunt actiua q̃ dant or. cetera neutra. De cõpositis abeo vide in libro de cõpositis verborũ. ¶ Quire. i. posse: ptz s̃. Et cõponit cũ nõ dr̃ neq̃re. i. nõ posse: inde nequã. i. trufactor. q̃ scz nequit resistere malo. Itẽ eo queo cũ compositis hñt duplex futurũ indicatiui modi. vñ. Uult quero cum natis et eo duplicare futurum. Ibo dic vel eam: sic quibo siue queam dic. [Margin: Quire]

inuenire — verbo — sua

SI repire cupis ex deponente supina

verbi — cogita — fac — vocem

Actiui finge vocem. formaq; per illam. [Margin: De supis ṽbor. deponẽtaliũ]

in supino — multa

Sicut letatũ veritũ sed plurima verba.

verba — non sic — a reor — a misereor

Illa creãt aliter. pbat h̃ rat⁹ atq; misert⁹.

¶ Postq̃ autor determiauit de verbis actiuis ⁊ neutralib⁹ quo ad eorũ ptã ⁊ supina penes ordinẽ ꝯiugationũ. Hic ꝯñter deteriat de verbis deponentalibus quo ad eorũ ptã cuiuscũq; ꝯiugationis fuerint. Exm̃ de p̃ma vt emulor tristor. De scḋa vt vereor polliceor. De tertia vt cõuertor auertor. De quarta vt molior sortior. Et dt̃ p̃mo si tu cupis reperire supina ex deponenti verbo debes fingere vocẽ actiuã in o ⁊ formare fm̃ illã ptm̃ ⁊ supinũ: et repto supino illi⁹ verbi actiue vocis immediate habebis supinũ de verbo deponenti: qḋ est illi oĩno silẽ ex quo supino potes supplere ptm̃ verbi deponentis cum hoc verbo substantiuo sum es est. Ut finge vocẽ actiuã a letor. ⁊ habebis leto as aui letatum quod etiã est supinũ a letor. inde dicimus circũloquendo in ptõ deponentis letatusum vl' fui ⁊c. Sed plura verba creant aliter supina: qḋ pbat hoc ptm̃ ratus ⁊ misert⁹ q̃a voces eorũ actiue ficte haberẽt itũ: vt reo rui ruitũ misereo miserui miseritũ sed modo dicimus ratũ et misertũ. Inde ratusum ⁊ misertusum. Itẽ verbã deponentalia nõ habent propria preterita: sed circumlocuta per propriũ participiũ pti tpis ⁊ p hoc verbũ sum. vñ Priscianus. Preteritũ verbũ qḋ in or nõ hz vllũ. Sed vice pti cũ participante capit sum. ¶ Nota q̃ deponentale dr̃ a depono is ere. q̃a deponit passiuã sĩcationẽ ⁊ retinet actiuã: vel q̃a deponit vnã terminationẽ scz actiuã: vel q̃a deponit participiũ futuri tpis in dus. [Margin: Nota.]

¶ Arguit: bene dr̃ leto in actiua voce: g̃ male dr̃ q̃ letor est verbũ deponentale. Dõm q̃ bene dr̃ leto as are actiue. i. mortificare: etiã bene dr̃ leti dti casus a letus a um. i. gaudens: vel letũ ti. i. mors: tñ letor p gaudere est deponentale: q̃a leto as are: ⁊ leti dti casus nõ sunt eiusdẽ sĩcationis cũ letor verbo deponentali. ¶ Itẽ solũ repit vnũ verbũ deponẽtale qḋ deponit actiuã sĩcationẽ vt nascor. Et oĩa verba deponentalia olim erant cõia. vñ⁹. Deponens oẽ qḋ apud nos dr̃ esse. Quondã cõmune veteres illud posuere. Tunc duplex sensus fuerat: modo sufficit vnus. Et nõ immerito deponens dr̃. g̃. In signũ huius inueniunt multa verba deponentalia poni sub passiua sĩcatione in sacra scriptura. Uñ in Iheremia. Sicut numerari nõ possunt stelle celi: nec metiri arene maris ibi metiri ponit passiue. Et primi regũ. xxvi. capitulo. Sicut perdix persequitur in montib⁹ ⁊c. ibi persequitur ponitur passiue. Et ad hebreos vltimo. Talibus autẽ hostiis pmeret deus. i. pmerendo acquirit. Itẽ ps. Conuertere domine super tuum

Capitulum quintum.

seruū ⁊ deꝑcare.i.deꝑcabilis esto. ¶ Letoꝛ aris letatusſum.i.gaudere. Letus a ū:hilaris ⁊ gaudēs. Jn̄ letitia.i.gaudiū. Jtē leto as are actiuū.i.moꝛtificare. Jn̄ dꝛ letatus a um.i.moꝛtificatus.vn̄. Leto letatus fit idē qđ moꝛtificatus. Letoꝛ letatus fit idē qđ gloꝛificatus. Nō bn̄ letať cui letať sua mater. Letum ti.i.moꝛs. Un̄ dr̄a inter letū ti:⁊ letatus a um.vn̄ꝰ. Cū venerit letū neminē vidi fore letū. Letoꝛ ꝯponiť cū cō.⁊ dꝛ cōletoꝛ aris. ¶ Tristoꝛ aris tristatusſum.i.dolere. Jnueniť etiā tristo as are.i.tristem facere. Cōtristoꝛ.i.ꝯdolere. Cōtristo as are.i.sił tristem facere. ¶ Emuloꝛ aris qn̄qꝫ ēt diligere:⁊ tūc ꝯponiť ab emulus. Aliqn̄ ēt inuidere:⁊ tūc ꝯponiť ab e ⁊ malus. Etiā capiť ꝑ indignari: sicut facit q̇ ex ira inflatus est. Aliqn̄ ēt sequi in malo vel in bono.et tūc ꝯponiť ab e ⁊ molioꝛ iris.vn̄. Emuloꝛ inflatur:amat inuidet:ac imitať. Jn̄ emulus a ū.i.inflatus:ita ꝙ amat vel inuidet vel sequiť aliū ꝑ amoꝛē vel ꝑ inuidiā. ¶ Minoꝛ aris.i.minas imponere. Etiā inueniť mino as are.i.cōpellere seu aň se ducere. Jtem differt minas nomē ⁊ minas ꝟbū.vn̄. Nolo timere minas:dū me sine vimine minas. Jtē minearū ptꝫ ŝ. Ueretoꝛ vereris est verecundari seu timere: Jn̄ reuereri.i.honoꝛare:vn̄. Est veretoꝛ timeo reuereri dic venerari: Jrreuereri.i.nō honoꝛare:item dr̄nt verutū ⁊ verutus a um.vn̄. Tunc scio me verutū: cū magnū poꝛto verutū. ¶ Polliceoꝛ pollicetusſum.i.ꝓmittere.vn̄ Ouidius: Pollicitis diues q̈libet esse pōt: Jtē pollicimur sponte:sed ꝓmittimus rogati. vn̄. Ultro polliceoꝛ.ꝓmitto sepe rogatus. ¶ Conuertoꝛ eris.i.sił vertere. Diuertoꝛ ē ꝑfecte vertere: Auertoꝛ.i.spernere vilipendere ⁊ recusare. Preuertoꝛ.i.ꝑuenire: Reuertoꝛ.i.redire. Jlla sunt ꝯposita a vertoꝛ.q̄ poniť qn̄qꝫ deponentaliter ⁊ qn̄qꝫ passiue. ¶ Molioꝛ moliris molitusſum:⁊ est cū difficultate conari. Et dr̄nt molioꝛ a mola ⁊ mollio vt dictū est ŝ. ¶ Soꝛtioꝛ iris soꝛtitusſum.i.diuidere subministrare adipisci diuinare vel retribuere. ¶ Reoꝛ reris.i.estimare seu putare:inde ratus a um.i.arbitratus firmus vel opinando credens.vn̄. Credens aut firmꝰ dꝛ esse ratus. Ratꝰ rati.i.nauis ⁊ differt a ratis dti.casus huius nōis ratus a um. Un̄ ligna ista ratis est operata ratis. A reoꝛ dꝛ rendi do dum gerundiū:vt ibi. Jn modio rendi vix est vola plena sciendi.

¶ Misereoꝛ.i.suꝑ miseriā alicuius condolere ⁊ cōpati:inueniť etiā antiquum verbū misereo.es ere in eodē sensu:q̈a miseret dꝛ ⁊ misereť impꝑsonałr: ⁊ dꝛ miseret me tui:misereť tui. Jtem inueniť miseroꝛ aris.i.misc̄diam impendere: ⁊ misereri est coꝛdis tm̄:sed miserari ex opere ꝯꝓbať:qn̄ scꝫ signū misc̄die alicui exhibeť. Jn̄ hic ⁊ hec miserabilis ⁊ hoc le id est dignus misc̄dia:seu misc̄die abilis:⁊ sic ptꝫ ꝙ misc̄dia est tantū effectus coꝛdis:sed miseratio ex opere ꝓbatur vn̄ꝰ. Parcendo miseratur homo chꝛistus miseretur. Quilibet istoꝛū ꝓpꝛie miseret miseroꝛū:item misereoꝛ regit gtm̄ seu dtm̄:etiam dominoꝛ aris:vn̄ꝰ. Nostri vel nostris misereris cum dominaris.

hoc verbum in supino supinum illa verba

Dat fateoꝛ fassum.nullū liq̊r medeoꝛq̄

hoc verbū hoc verbum ꝑdictis associare

Et vescoꝛ reminiscoꝛ eis adiūgere debes

verba circumlocutionem perfectoꝛū

Hec circūloquiū nō seruant preteritoꝝ

¶ Dicit ꝙ fateoꝛ hꝫ fassum in supio:sed liquoꝛ medeoꝛ vescoꝛ ⁊ reminiscoꝛ nullū hn̄t supinū:q̄re nō pn̄t hr̄e ptm̄ circumlocutū ꝑ supinū ⁊ cum hoc verbo sum

Letoꝛ

Tristoꝛ

Emuloꝛ

Minoꝛ

Vereoꝛ

Pollice.

Cōuertoꝛ

Molioꝛ

Soꝛtioꝛ

Reoꝛ

misereoꝛ

Excipit i scđa ꝯiugatione.

Fateor

¶ Fateor eris.i.manifestare q̄si tumeo fari. Cõfiteri.i.sil' fateri. Confiteor sepe ponit̃ p fateor ⁊ econtra: q̄uis quidã faciendo dr̃am dicũt. Confiteor sponte fateor mea facta coacte.

Nota.

¶ Nota q̄n cunq̄ aliq̄d verbũ caret ptõ siue terminat̃ in o siue in or, tũc ad exprimendũ mentis conceptũ sub tali ptõ sumendũ est participiũ p̄ntis t̄pis illius verbi cũ ptõ huius verbi sum: vt glisco in ptõ dr̃ sui gliscens: vescor fui vescens.

Liquor

¶ Liquor eris.i.deflere decurrere ⁊ dissolui: et liqueo es ere pro eodẽ. A liqueo dr̃ liquor oris subm̃.i.humor seu hũiditas. Liquo as are: weichemachen. Item liq̄de aris passiuũ: werden weichgemacht. Liquor oris a liqueo. ⁊ liquor aris a liquo, corripiunt li, sed liquor eris producit.

Medeor

¶ Medeor eris id est medelam dare: inde remedior id est iterũ medere ⁊ remediũ dare. Jñ remediũ dij.i.medicina seu medela. Meditor aris deponentis: et medico actiuũ id est medicinã dare vel cũ medicina aliquẽ sanare: inde medicus est mgr̃ in medicinis. Jtẽ dicit̃ medico as ⁊ medicor aris: inde medicamẽ ⁊ medimentũ.i.medicina vel remediũ. Jtẽ medior regit dtĩm ⁊ medico actĩm: ⁊ medicor regit actĩm seu datiuũ. vñ. Actĩm medico medior q̄ datiuũ. Sed medicor q̄r tũ depostulat atq̄ datiuũ.

Vescor

¶ Vescor eris.i.comedere vel vti cibo. Jñ vesca vesce.i.parua esca sicut solet dari pueris. Vescor s̄m vsum caret supino. tñ s̄m artem h̃z vescitũ. Conuescor eris id est sil' vesci.

remiscor

¶ Reminiscor eris.i.rememorari vel recordari neglectũ. Jñ reminiscentia.i.rememoratio. Reminiscor caret supino. ⁊ etiã repletione ptĩ: s̄m vsum tñ haberet rementũ in supino. et rementussum in ptõ. Cõminiscor cõmentussum.i.rememorari. Jñ cõmentũ ti est p̄prie liber expositorius: q̄a exponit textũ nõ adiuncturam constructiõis: sed sententialiter. Glosa est expositio alicuius lr̃e cõstructionaliter ⁊ sentential'r. q̄a glosa nõ solũ sententiã: sed etiã v̄ba attendit. Trãslatio ẽ expositio sententie p alia linguã. Textus est liber vel tractatus ipsi⁹ doctoris sine lr̃e expositiõe.

Excipit ĩ tertia cõiugatione.

stude — facere — verba — cõiugatõis

Disce supina dare per deponentia terne

a gredior — a cõminiscor — a fruor — a proficiscor

Gressus cõment⁹ fruit⁹ fructusq̄ pfect⁹

a fruor — a labor — a nanciscor — a pascitor — ab adipiscor

Et fret⁹ lapsus nact⁹ q̄ pactus adept⁹.

ab vlciscor — ab irascor — ab obliuiscor — a fungor — ab vtor

Vtus et iratus oblitus functus ⁊ vsus.

a queror — ab complector — a nitor — .i.indifferenter

Quest⁹ cõplexus nisus seu dicito nixus

¶ Dicit q̄ debemus discere dare supina irregularia de verbis deponentalib⁹ tertie cõiugatõis: vt gradior h̃z gressum: cõminiscor cõmentũ: fruor fruitũ fructũ siue fretũ: pficiscor pfectũ: labor lapsum: nanciscor nactũ: paciscor pactum: adipiscor adeptũ: vlciscor vltũ: irascor iratũ: obliuiscor oblitũ: fungor functum: vtor vsum: queror questũ: cõplector complexũ: nitor nisum vel nixũ.

Gradior

¶ Gradior gressum.i.ire vel ambulare. Jñ gressus a um participiũ: ⁊ gressus ui.i.vestigiũ seu passus. vñ⁹. Per multos gressus hõ gressus fit cito fessus.

Fruor

¶ Fruor eris.i.vti seu fungi. Differũt tñ q̄a frui ẽ e alicui rei pp̄ter seipsam adherere

Capitulum quintum.

sicut deo ꝛ celestib⁹ creaturis. Sed vti est alicui rei adherere put est instrumē-
Fungor. tū ad melius acquirendū: ꝛ sic vtimur rebus tꝑalibus ꝑ nūc vtilibus. ℂ Fun-
goꝛ eris fungi ſcat officio adherere. Potioꝛ iris ſcat adherere optatis ꝛ ele-
ctis. Sed vesci ſcat cibis vti. vñ. Rege deo fruimur: ꝛ optatisq; potimur. Ve-
scimur ac dapibus: vtimur vtilibus. Ast equa dicis fungimur officijs. Itē fruoꝛ
cū cōpositis facit in supino fructū fretū vel freqntius fruitū: sed solū hꝫ fruitu-
ꝑficiscoꝛ. rus in participio futuri tꝑis. ℂ Proficiscoꝛ eris ꝑfectusum. i. ire. Vñ ꝑfe-
ctus us ui. i. ꝑficuū. vñ⁹. Causa ꝑfectus sum longe sepe ꝑfectus. ℂ Laboꝛ
Laboꝛ. lapsum. i. cadere. Item laboꝛ eris verbū est ꝑma longa: sed laboꝛ oꝛis nomē est
Nāciscoꝛ. ꝑma breuis. vñ. Me grauat ille laboꝛ. sub cui⁹ pondere laboꝛ. ℂ Nanciscoꝛ
nactusum. i. acqrere siue adipisci. vñ. Hoc est nāciscoꝛ acqrere vel adipisci. Adi-
Paciscoꝛ piscoꝛ adeptusum. i. acqrere seu inuenire. ℂ Paciscoꝛ pactusum. i. pactum
accipe seu ꝑmittere: vel pactū dare seu facere: ꝛ amicitiā ꝛ pacē facere seu fir-
Vlciscoꝛ. mare. Cōpaciscoꝛ. i. sil' pacisci. Depaciscoꝛ. i. valde pacisci. ℂ Vlciscoꝛ vltus
sum. i. vindicare seu punire. Vñ vltus a um. i. vindicatus. Inultus a um. i. non
vindicatus. vñ. Peccatū multū nunq̄ remanebit inultū. Vltio onis id est pu-
nitio siue vindicatio. vñ. Ad facinus duplex nō sufficit vltio simplex. Vltoꝛ oꝛis
Irascoꝛ. id est vindicatoꝛ. ℂ Irascoꝛ eris iratusum. i. cōmoueri. Vñ iracundus a um
q facilliter irascit ꝛ sepe. Et venit ab ira. Ira est repētina animi motio ex q non
ꝑuenit odiū. Vel sic: Ira est accensio sanguinis circa coꝛ. Et est ira breuis fu-
obliuiscoꝛ roꝛ. Sꝫ iracūdia seu odiū est inueteratus amoꝛ de vltione sꝑ cogitās. ℂ Obli-
uiscoꝛ eris oblitusum. i. memoꝛiā rei amittere vel negligere inde dr̄ oblitus a um
. i. negligens. Itē dr̄ oblitus: ab obliuiscoꝛ media longa: ꝛ oblitus ab obliui-
oꝛ verbo passiuo media coꝛrepta. vñ⁹. Immemoꝛ oblitus notat: oblitus est ma-
Fungoꝛ. culatus. Itē. Est oblita deū: meretrix sed oblita soꝛde. ℂ Fungoꝛ eris fun-
ctusum. i. vti. Defungoꝛ. i. deoꝛsum a fruitione fungi: inde defunctus a um. i.
moꝛtuus: qa nō fungit vita ꝑnti: nec aliqs fungit eo. sed potius fugit eum.
Vtoꝛ ℂ Vtoꝛ eris vsusum. i. potiri. Abutoꝛ male ꝑuerse ꝛ cōtra rationē vti. Coutoꝛ
Queroꝛ . i. sil' vti. Vñ Hoꝛatius. Quo mihi si nō conceditur vti. ℂ Queroꝛ eris qstusum
. i. lamentari. Conqueroꝛ. idem qd sil' queri. ℂ Itē queroꝛ a quero verbū pas-
ꝯplectoꝛ. siuū ptꝫ ꝫ. ℂ Complectoꝛ eris complexusum. i. sil' vtriusq; brachijs cingere.
Vñ complexus us ui: ꝛ complexio onis id est actus complectendi. Complexio
etiā est natura seu dispositio. Cōplectoꝛ aris. i. freqnter complecti: vtꝫ ptꝫ de
Nitoꝛ. plecto. ℂ Nitoꝛ eris nisus vel nixusum id est laboꝛare conari gradi ꝛ parere
qa in partu maximus laboꝛ est ꝛ conatus. Annitoꝛ. i. valde niti: adherere seu ap-
podiare. Connitoꝛ id est simul niti. Enitoꝛ id est valde niti: foꝛis mittere vel pa-
rere. Et producit semꝑ illa sillaba ni. vñ⁹. Nitimur in vetitum: sꝑ cupimusq;
negatum. Item nitoꝛ oꝛis. i. splendoꝛ. ꝛ coꝛripit ni. vñ⁹. Res est pulcra nitoꝛ in
quem omnia semꝑ nitoꝛ. Item nitoꝛ eris qn̄ ſcat idem quod parco tunc cōiter
habet nixum in supino. sed qn̄ ſcat idem qd laboꝛo tūc habet nisum. vñ⁹. Nitoꝛ
pꝛo parere de se nixum facit esse. Si nisum dicas vult designare laboꝛo. Itē in-
uenitur nisus nisi nomen auis ꝛ nisus nisi nomen regis: ꝛ nisus us ui id est co-
namen ꝛ laboꝛ. vñ⁹. Nisus auis: nisus conamen: rex quoq; nisus. Rex et auis
per si conamen sus grō. Item nisi coniunctio id est si non vel magis q̄: ꝛ coꝛri-
pit ni. vnde versus. Non sunt quinq; nisi domino dare vulnera nisi. i. conati. Ite
non est tuta nisi sine niso filia nisi.

ab oꝛioꝛ a maioꝛ

Oꝛt⁹ ꝛ est oꝛiturus moꝛtu⁹ ꝛ moꝛitur.

verba ꝯiugare velis

Hec tria si dicas orior morior potiorq;

¶ Dicit ꝙ orior habet ortus in ptõ ⁊ oriturus in futuro. Et morior habet mortuus in preterito ⁊ moriturus in futuro.

coniugando sub tertia ⁊ quarta coniugatione.

Declinãdo potes iris vel eris reperire.

¶ Dicit ꝙ ista verba orior ⁊ potior ⁊c. requirunt hr̃e ris in scd̃a psona pñtis indicatiui penes tertiã ꝯiugatiõem: iris penes quartã. ¶ Orior eris vel iris ortũ vel oritũ in supino. i. nasci vel ascendere. Itẽ vsitatus dr̃ in participio futuri tẽporis oriturus ꝙ̃ orturus. Aboriri. i. longe orire vel oriendo exire. Uel aboriri. i. nasci añ vel post debitũ tẽpus ⁊ sine lege nascendi. Iñ dr̃ aborsus a um seu abortiuus a um. i. q̇ nascit̃ monstruose ⁊ contra naturam scʒ ante vel post debitum tempus. Item ob orior venit oriundus a um id est natus seu nascendus.

Orior.

¶ Morior eris vel iris id est decedere. Et est dr̃a inter mori a mos moris: ⁊ mori a morior. vñ. Est in amore mori veneris se subdere mori. Item mori caret supino. tñ ꝑm antiquos dicit̃ mortuũ mortuu scd̃m tertiam coniugationẽ. Et inde dicit̃ mortuus participiũ pti tpis. Et moritum moritu ꝑm quartam. Et inde dicit̃ moriturus participiũ futuri tpis. Item morior fuit olim quarte cõiugationis: sed moderni tenent ipsum in tertia ꝯiugatione. ¶ Potior eris seu iris .i. vti siue frui. Et construit̃ cũ gtõ. actõ. ⁊ vtõ. vt potior illius rei: illam rem seu illa re. Itẽ potior ꝑm modernos est quarte ꝯiugatõis: sed ꝑm antiquos reperit̃ etiã in tertia ꝯiugatione. vñ. Qui monacha potit̃: virga tendente moritur. Nõ aliter moritur: monacha quicunq; potitur:

Morior.

Potior.

ab expergiscor formant illa verba in supino

Hinc experrectus faciunt loquor et sequor vtũ.

Excipit. mixtũ tertia ⁊ q̃rta

¶ Dicit ꝙ expgiscor hʒ exprectũ in supino ⁊ loquor loquutũ: ⁊ sequor sequutũ. ¶ Expgiscor eris exprectus sum. i. a somno euigilare. Iñ expgefacio is ere. i. excitare a somno ⁊ facere vigilare. Expgefactus a um id est a somno excitat⁹. ¶ Sequor eris sequutus sum. i. imitari. ¶ Loquor eris loquutus sum. i. fari siue verbis aliq̇d exprimere. vñ. Qui loquit̃ quocunq; modo pfert sua verba. Itẽ loquor est deponentale cum om̃ibus suis compositis: ⁊ corripit lo. vñ⁹. Debet pauca loqui vult vrbanus haberi.

Expgisc.
Sequor
Loquor.

in supino hoc verbũ in supino .s. in infinitiuo.

Dat tutuũ tueor. tuitũ tuor. ãbo tueri.

¶ Dicit ꝙ tueor hʒ tutũ in supio. ⁊ tuor hʒ tuitũ: ⁊ ambo hñt tueri in infinitio. ¶ Tueor eris tutus sum: ⁊ tuor eris tuitus sum. i. inspicere defendere. vñ⁹. Dic tuor ⁊ tueor defendere siue videre. Tñ tuor capit̃ sepe ꝓ videre. Sed ꝯposita ab vtrisq; solũ ꝑcant videre. vñ. Dic tuor inspicere crebro: defendere raro. Sʒ tueor sepe defendere: raro videri. Hec si cõponas nunq̃ defendere dicas.

Tueor.

hoc verbum in supino in supino hoc verbum in supino.

Dat nascor natum dat mensum metior orsum;

hoc verbum in supino hoc verbũ hoc verbũ in supino

Ordior ⁊ passũ patior potiorq; potitũ

¶ Dicit ꝙ nascor habet natū in supino. et metior mensum: et ordior orsum: et patior passum: et potior hꝫ potitū. ¶ Nascor eris natussum. i. de vtero exire vel excidere. A nascor venit natus. i. filius: ⁊ nata. i. filia. Vñ Catho. Si tibi sint nati nec opes tūc artibus illos. Instrue quo possint inopē defendere vitam.

Nascor

¶ Metior iris mensussum id est mensurare. Item dr̄nt metiꝛ media correpta passiuū a meto is ere: ⁊ metiꝛ media ꝓducta a metior iris. vñ. Dic metor ⁊ metitur: metiꝛ metior affert. Itē metior ⁊ eiꝰ cōposita sunt deponentia: repiunꝛ tn̄ aliqñ in passiua ſcatiōe: ꝑcipue in tertia ꝑsona vt ibi: Eadē mensura q̄ mensi fueritis remetieꝛ ⁊ vobis. Et hꝫ in prō metitussum: ⁊ freq̄ntiꝰ mensussum: ¶ Ordior iris orsussum. i. ponere telam: ⁊ capiꝛ sepe ꝓ loq: q̄a sicut ponit filū post filū q̄ ordinat telam: sic etiā ponit verbū post verbū q̄ loquiꝛ: vñ. Ordimur telas: ordimur verba loquendo. Itē ordior cū cōpositis suis est depenentale ⁊ faciunt ortussum: sed cōmunius ⁊ frequentius hn̄t orsussum: ¶ Patior passussum id est sustinere: leiden (cierpie) Compatior id est simul pati: ⁊ illi (qui patitur) condolere: Perpetior eris perpessussum id est diu seu multum pati:

Metior

Ordior

Patior

estimo — hoc participiū — .s. a quo descendat — hoc participium

Credo ꝙ exosus v̓bo caret atꝫ perosus

¶ Dicit ꝙ exosus ⁊ perosus carent v̓bis a q̄bꝰ descendūt: ¶ Pro quo nota ꝙ odi odisti odit hꝫ supinū nō vsitatū. s. osum: Iñ osus a um. i. odire: Iñ exosus a um. i. valde odiens: ⁊ ꝯstruiꝛ cū actō: vt exosus bellū. i. odiens bellū: Perosus a um. i. ꝑfecte odiens: Unde Ouidius: Ille perosus opes siluas ⁊ rura colebat: Itē exosus ⁊ perosus possunt etiā dici noīa: ⁊ tunc construunꝛ cū actō per synodochen: Uel diciꝛ ꝙ exosus ⁊ perosus sunt participia carentia verbis vsitatis a quibus descendunt: quia non dicimus perodi:

Nota

.s. minorē — imitare — .s. irregularia — vtentia — regularitate

Donatū seq̄re ꝑ v̓ba fruentia lege.

Cap. sextū de v̓bis d̓fectīs ⁊ anormal.

¶ In hoc sexto capl'o intendit autor determiare de verbis defectiuis ⁊ anormalis. Et dicit ꝙ debemꝰ seq̄ Donatū minorē ꝑ verba fruentia lege. i. regularitate: q̄si dicat tu debes ꝯiugare verba regularia sicut Donatus minor docet: ego dabo tibi doctrinā de verbis irregularibus.

.s. in imperatiuo — v̓ba — .s. verbis

Dic. duc. fac ⁊ fer ⁊ q̄ cōponis ab illis.

.i. facio — in cōpositione — regularitas

Cū facit a vertit in i verbi regula seruat.

¶ Dicit ꝙ ista verba. s. dico duco ⁊ fero sunt irregularia cū suis compositis in prima voce imperatiui: q̄a deberemus dicere dice duce face ⁊ fere: sed modo dicimus dic benedic: duc: reduc: fac: benefac: fer confer: Inde excipiuntur composita a facio que mutant a in i in compositione: quia illa habent e in imperatiuo: vt proficio profice: perficio perfice: inficio infice.

¶ Queritur: quare autor dicit ꝙ in coniugatione regularium verborum debemus sequi Donatum: Dicendum ꝙ ideo quia in tota grāmatica principaliter seruare debemus donatum ⁊ Priscianum: vnde v̓sus. Grammaticam donati teneas pariter prisciani: Aut aliter sequeris mendacia debita vanis.

¶ Arguitur: Alexander procedit hic ex ignotis: quia intendit hic determinare de verbis defectiuis ⁊ anormalis: sed non diffinit quid sit defectiuum et quid

anormalũ ergo. ꝛc. Dicendũ ꝙ Alexander est metricus. sed metriste gaudent breuitate. ergo etiam et Alexander.

¶ Querit. quid est verbũ irregulare. Dicendũ ꝙ est illud quod non seruat idem principiũ in modis et tẽporibus. vt sum es est. Aut quod non seruat significationem voci cõuenientem. vt vapulo venio. Ex hoc ptz ꝙ duplex est verbum irregulare scʒ secũdũ vocẽ. vt volo vis vult. ꝛ ẜm ẜcationẽ. vt vapulo venio. Et sic patet ꝙ regularitas verboꝝ etiam consistit in duobus. scʒ in voce et significatione. vnde. Normam verborum dat vox et significatum.

¶ Querit. quot sunt verba anormala siue irregularia. Dicendũ ꝙ quattuor vnde Sum volo fero et edo sunt hec et anormala credo.

¶ Querit. quid est verbũ defectiuũ. Dicendũ ꝙ est illud quod deficit in aliquibus tẽporibus. vt salue aue vale ꝛc. de quibus postea patebit.

¶ Querit. quare ista quattuor verba. s. dico duco facio ꝛ fero nõ habẽt e in imperatiuo. Dicendũ ꝙ ꝓpter coincidentiã vocis cũ noibus. q: fera hʒ fere in genitiuo. et dicit fere aduerbiũ. ergo fero hʒ fer in impatiuo et non fere. Dica hʒ dice in gtõ. ergo dico nõ hʒ dice in impatiuo sed dic. Dux habet duce in ablatiuo g͂ duco nõ hʒ duce in impatiuo sed duc. Fac hʒ face in abltõ. ergo facio nõ hʒ face in impatiuo sed fac. vnde. Fer fero. dic dico. facio fac: duc quoq; duco. Deficiunt hec e. nam si fortasse tenerẽt. Inscius erraret. ꝛ nomia sepe putaret. Sed ista ratio non est sufficiẽs. q̃a eadẽ rõne nõ deberemus etiã dicere lege a lego. nec rege a rego. q: lex hʒ lege in abltõ ꝛ rex rege. Ergo potius dicit ꝙ causa est voluntas grãmaticoꝝ. vñ Sic volo sic iubeo. sit pro ratiõe volũtas.

¶ Item antiqui textus non faciunt mentionem de hoc verbo fero. ꝛ hoc ideo q: fero habet multo plures irregularitates ꝙ̃ in impatiuo. et ergo postea specialem facit mentionem de eo ibi. Dat presens primi. Notā

¶ Notandũ ꝙ facio qñ mutat a in i compõne tũc retinet in impatiuo regulariter vt reficio refice qñ nõ mutat a in i in cõpositione tunc amittit e sicut in simplici. vt calefaceo calefac. malefacee malefac.

pfectum formata aliqua
In iii preteritum de se data tẽpora q̃dã
truncat deme verba verbã cõponit ab illis
Syncopat, hinc deme dissyllaba quodq; fit inde,
reperies a nosco a flco a flo per a scio
Inuenies nosti flesti flasti quoq; scisti

¶ Dicit ꝙ verba habentia vi in pterito sincopant quedam tpa formata a ptõ. vt amassem ꝓ amauissem. audistis ꝓ audiuistis ꝛc

¶ Querit. quot tpa formant a ptõ pfecto. Dicendũ ꝙ ista scʒ ptm̃ plusꝙ̃pfectũ indicatiui in rã. ptm̃ pfectũ et plusꝙ̃pfectũ optatiui in ssem. ptm̃ pfectũ coniunctiui in rim. ꝛ futurum eiusdem in ro. ꝛ pteritũ pfectũ et plusꝙ̃perfectũ infinitiui in se. Sed omnia alia tẽpora formant a pñti indicatiui vñ. Ptm̃ primi de se dat tẽpora q̃na. Ram ssem rim ro se. formabit cetera pñs.

¶ Itẽ notãter dicit (tẽpora formata q̃dam) q: nõ oĩa tẽpora ptõ syncopant q: non dicitur amarim ꝓ amauerim. et raro vel nũꝙ̃ amaro ꝓ amauero.

Hinc deme dissyllaba. ¶ Dicit ꝙ inde excipiunt preterita dissyllaba cũ eorum cõpositis. q: illa nõ syncopant. vt nõ dicit trissem ꝓ triuissem. nec cresti pro creuisti. Siẽr in cõpositis. q: nõ dicit cõtristi. decresti pro decreuisti.

¶ Arguit, de similibus idem est iuditiũ. sed omnia v̇ba sunt eiusdẽ gñis. g͂ oĩa

verba possunt syncopari. Dicendum quod licet omnia verba conueniunt in generali ratione verbi differunt tamen in spetie et ista voluntas gramaticorum quedam verba sincopat et quedam non Inuenies nosti. ¶ Dicit quod quattuor verba dissillaba sincopant predicta tempora a preterito formata que sunt nosti a nosco, flesti a fleo, flasti a flo, scisti a scio.

¶ Arguitur, reperimus isse ab eo pro misse, quia dicit Donatus (ire isse ituros esse) Similiter in eius compositis, vt abissem transissem, vt ibi. Cum transisset sabbatum Dicendum quod illa tempora non veniunt ab iui, sed veniunt a preterito prius sincopato scilicet i, et sic sine vlteriori sincopatione ab i dicitur issem et isse. ¶ Pro quo notandum est quod preterita iui faciunt de se duo alia preterita syncopata vt eo iui facit ij et i cupio cupiui facit cupij et cupi. vnde versus, Iui preteritum personas sincopat a se. Per duo preterita de se recte fabricata.

¶ Arguitur, inueniuntur plura preterita sincopata in verbis dissillabis, ergo autor est diminutus. Antecedens probatur quia in poesi reperitur nesti pro neuisti, nerunt pro neuerunt. Dicendum quod hoc solum est ex licentia poetica. Similiter etiam leo et pleo in compositis syncopantur delesti pro deleuisti replesti pro repleuisti. Etiam reperitur dixti pro dixisti, et duxti pro duxisti: admorunt pro admouerunt, nequisti pro nequiuisti, et similia, sed non vtimur tali loquutione.

pro quando · scilicet aliquod · verbum · cum accusatiuo · adiungi

Cum verbum. quod habet quarto casu sociari.

scilicet participium · facere · notemus

Participans tempus dare preteritum videamus.

scilicet participio · adiungere · accusatiuo

Et careant illo que non licet addere quarto.

perfectum · scilicet verbis sequentibus · participijs

Preteritum verbi damus istis participantis

temporis · damus

Nunquam preteritum nunquam vel raro supinum.

omnia ista verba

Ambio compesco disco posco tremo glisco,

Lambo vel linguo metuo tiet vrgeo caluo.

Licet vel sugo paueo fugit borreo scando.

ista verba · adiungam

Mando vel scalpo cerno scabo consociabo,

casibus · verba · adiungi

Accusatiuis tamen hec poscunt sociari.

Cum verbum etc. ¶ Dicit quod verba transitiua concretiue regentia post se accusatiuum faciunt de se participia preteriti temporis, vt bibitus comestus. Sed verba neutralia absoluta non potentia regere accusatiuum carent participio preteriti temporis, vt sto curro.

¶ Arguitur: a stare, dicitur stans quod est participium preteriti temporis quia descendit a verbo sto et terminatur in tus. Dicendum quod non est participium, sed est nomen quarte declinationis sicut fructus ¶ Item verba neutralia transitiua et neutralia absoluta dicuntur dupliciter, Primo q

Nota.

quit et inquã sunt defectiua: q: nõ repitur infit ꝛ inquit nisi p̄ntis tpis: et inquã aliqñ est p̄ntis tpis et aliqñ futuri: nec descẽdit ab inquio inqs: q: illud est v̄bum defectiuũ per se vt sequit. ¶ Inqt.i.dicit. ¶ Inquã.i.dico vel dicã. Inquã nunc rara sed cras inquã meliora. ¶ Infit id est dicit vel incipit dicere. Item extra textũ reperim⁹ infimus id est dicimus vñ. Aresto. primo de gñatiõe Infimus tristantẽ aliqñ tãgere nos: sed nõ nos eũ. Itẽ ꝓm Huguitionẽ reperit in funt. Explicit expliciũt tñ tenet infit ꝛ inqt. Inquã repit ꝓm Boetiũ etiã in ptõ. vt Presens ptiñ dic inquã siue futurũ. Dico vel dicã dixi fore d: inquam. hoc defectm̃ — nũerus — inquimus — inquiunt

Inquit
inquam
Infit.

Inqo quis inqt pl̃is imus dabit untq̃3

inquã — inqes inqet — indicatiui

Am tñ dicunt. es ꝛ donare futurum

Inquio.

impatiui — in scda ꝑsona — nõ plura tpa — .s.grãmaticoꝝ

Et p̃sens inque. nil pl⁹ vult vl⁹ habere.

¶ Dicit ꝙ hoc verbũ defectiuũ inquio hꝫ inquis inqt inqmus et inquiũt in presenti indicatiui modi. Inquã inqes et inquiet in futuro. Inque in impatiuo: et aliis tẽporibus caret. ¶ Inquio est tertie cõiugatiõis: sed aio quarte vñ⁹. Tertia vult inqt: quartaq̃ sumit ait. Inquio.i.dico: inquã.i.dicam et non bene dicit inquã: vnde. Inquio vult per iam recte formare futurum. Ast hec vox inquam non suscipit analogiẽ.i. regularẽ formationẽ. Inque id est hec vñ. Que bona sunt inque patrare pessima inque.

Inquio.

ausis ausit — cõiuges — in pl'i nũero

Is it declines ausim pluraliter ausint

Ausim.

¶ Dicit ꝙ hoc verbũ ausim coniugat solum in futuro optatiui modi ꝛ in p̄nti cõiunctiui scꝫ ausim ausis: et pl'r ausint.
¶ Arguit: ausim debet cõiugari per oĩa tpa: q: in nullo sibi alia tpa repugnant. Dñm ꝙ regula et grãmaticoꝝ volũtas sibi repugnat: ¶ Ausim id est audeam teu. kuen sein smyali bicꝫ. Vñ Petrus helie Ausim sis sit sint: ternus q̃rtusq̃ modi dant. Itẽ sepe reperim⁹ ausim ꝑ audeo. vñ. Vergilius. De grege nil ausim tecũ deponere quicq̃. Ausus a um. teu. kuen. smyali. et differunt ausis nomẽ et ausis verbũ. vñ⁹. Dicere nõ ausis paucis multũ tñ ausis:

Ausim.

De hoc v̄bo — .s. grãmatici — dixerũt

Deq̃3 vale quidã dixere valete valeto.

Vale

Per — .i. in infinitiuo

Atq̃3 valetote. quinto dixere valere.

.i. eodẽ mõ — hoc v̄bũ — cõiugare

Processu simili salue formare decebit

Salue

tali mõ — cõiugat — hoc verbum — inuenire

Sic format aue. nil pl⁹ poteris reꝑire.

Aue.

¶ Dicit ꝙ hoc verbũ vale coniugat sic in impatiuo.s. vale valete: et in futuro valeto valeto et valetote: et in infinitiuo valere. Et sil'r cõiugat salue et aue.

Nota bñ ¶ Item hec tria verba defectiua.s. vale salue aue ſcant actū salutandi: sub tā̄ dr̄a: quia aue salutat in aduētu: vale in recessu: ⁊ salue vtroq̄ mō. Unde Gre cista. Dicit aue veniens de iure: valeq̄ recedēs. Hoc verbū salue cōprehendit aueq̄ valeq̄. ¶ Itē predicta sententia habeť in his versibꝰ. Dico valeq̄ va lete valeto dic valetote. Salue iungis aue: nil plus poteris reperire. Item Horatius. Urbis amatorem Fuscum saluere iubemus. Item nota differentiā inter aue verbū defectiuū: et aue impatiui modi ab aueo es ere. i. cupere: et aue vti casus ab auus: et aue abtī casus ab auis. et a ve due dictiōes id est sine ve. vñꝰ. Hanc aue viuis aue: nec aue: sed aue. i. fugias a ve. Item reperitur duplex vale. scz impatiuus a valeo. et vale defectiuum. Sic etiam reperitur salue a saluꝰ a um. et salue defectiuū. ¶ Valeo es ere teuto. gesundt ader starck seyn ader mogen. moczny. id est posse vel sanus esse. Etiā est pire vl' infirmari. Sed vale defectiuū dicit salutationem. vnde Grecista. Qui valet iste pōt. et defectiuūq̄ salutat. Accipiť valeat ꝓ queat et pereat. Qui valet hic moriť et qui valet hic validus sit. Itē validus a um. i. potens vel sanus.

Valeo.

hoc ṽbū — ais ait aiunt numero — adiunges

Aio dic: is it iunt plurali sociabis

similimō — o clerice — in diugando — ꝑ ptm̄ impfectū

Sic ꝑ pteritū lector discerne secundum

reperitur — tpis — modi

Inuenitur ai presentis imperatiui

Aio ¶ Dicit ꝙ hoc verbū defectiuū aio solū habet in pñti idicatiui aio ais ait ⁊ plur. aiūt. Preterito impfecto aiebā aiebas aiebat: ⁊ pl'r aiebāt. In impatio ai. ab aio. i. dico: ai id est dic. Etiā reperiť ay interiectio pria ꝓducta. vñꝰ. Uerbum ai: vox interiecta fit ay. Itē ai verbū est prima breuis tā̄ aio est prima lōga: quia i inter duas vocales posita qñ sillabicať cū sequēte ꝓducit vocalē pcedentē ratione positionis q: talis vocalis valet duas consonantes.

hoc verbū — hoc verbum

Et faxo faxis faxit. dic et cedo pro dic

Faxo ¶ Dicit ꝙ hoc verbū defectiuū faxo solū cōiugať: faxo faxis faxit in pñti indicatiui id est facio. Item reperiť extra textū faxint in tertia ꝑsona pluralis numeri. Item faxo poniť qñq̄ loco futuri optatiui et pñtis coniunctiui pro faciam. Et reperitur faxum grecum synonimū cum faxo. Unde versus. Quod faciā signat faxo cōiungit et optat. Et faxim grecū faciam faxo probat idem. Itē Ala nus. Dum curuare potes et curuā reddere virgam. Faxis vt ad libitū stet tua planta tuum (Dic et cedo ꝓ dic.) ¶ Dicit ꝙ hoc verbum defectiuū cedo ponitur solum in imperatiuo pro dic et nil plus reperitur de eo scōm hunc textum. Item aliqui dixerunt ꝙ cedo debet coniugari sicut faxo. Et differunt cedo pro dic defectiuum et cedis non defectiuum. vñꝰ. Dum mala verba cedis animā propriam nece cedis. Item nota differentiā inter cedo defectiuum pro dic ⁊ cedo cessi. teu. weichen. vczekacz. ⁊ cedo cecidi teuto. schlaen ader schneidē. bycz. i. percutere vel scindere. vñꝰ. Pro dic pone cedo dū dono locū tibi cedo. Percutio cedo tria sunt q̄ ꝓ tribꝰ cedo. Itē cōmuniter dicimꝰ in impatiuo cede et cedite. Et inuenimꝰ in impatiuo cede ꝓ dic. vñꝰ. Tu bona ṽba cede mihi doctor cū omnibus do. ¶ Itē meio meis meiere id est mingere: et caret pterito pfecto cū omnibus tēporibꝰ formatis ab eo. Et est meio disillabū vel meire trisillabum. q: ...

Cedo

De q̄ttuor f...

littera i est ibi duplex cōson... reperiātur ṽba defectiua ... in communi vsu non seruan...

Quattuor ...

.i. inchoatiuā forma...

Dic inceptiu...

desurio

Esurij tamen ...

¶ Hic incipit septimū cap... scz pfecta vt lego: icboati... cturio ...

littera i est ibi duplex cōsonās inter duas vocales posita. Et nota ꝙ licet plura reperiūtur v̄ba defectiua ꝙ̄ Alexāder posuit: tamen quia illa vel sint greca vel in communi vsu non seruantur: ergo de eis non facit mentionem.

reperiuntur ꝑfectis
Q. Vattuor in v̄bis sūt for̄e p̄teritisq̄z
.i. inchoatiuā formā formam
Dic inceptiuam meditatiuamq̄z carere
ab esurio reperies a parturio
Esurij tamen inuenies et parturierunt.

Incipit capitulū septimum de q̄ttuor for̄is verborum.

¶ Hic incipit septimū capitulū: in quo determinat de quattuor formis verborū scȝ ꝑfecta vt lego: īchoatiua vt legisco frequētatiua vt lectito: meditatiua vt lecturio ¶ Preteritisq̄ dic īceptiuā ⁊c. ¶ Dicit ꝙ verba inchoatiua ⁊ meditatiua carent ptō ꝑfecto. Exēplū de inchoatiuis vt feruesco calesco. De meditatis vt lecturio amaturio. Hīc excipit esurio qd̄ h̄ȝ esuriui vel esurij ⁊ parturio parturiui vel parturij. Et rō q̄re carēt ptō est: q꞉ incohoatio est sine p̄teritiōe: ⁊ meditatio importat futuritionē: cui etiā ſcatio pti repugnat. ¶ Querit: qd̄ ē forma. Dicendū ꝙ est mod⁹ ſcandi verbi ꝑfecti frequētatiue inchoatiue vel meditatiue. Itē perfecta forma dicit̄ primitiua forma q꞉ nō perficit̄ ab alijs. sed alie forme formant̄ ab illa: vt amo doceo: lego. ⁊c̄. ¶ Arguit̄ sunt plures forme ꝙ̄ quattuor ḡ ⁊c. Añs ꝓbat̄: q꞉ sunt aliqua verba desideratiue forme: imitatiue. diminutiue: ⁊ apparitie ſm Jo. de gar. Dōm ꝙ Alexander loquit̄ hic de formis v̄borū formatorū a v̄bis sed verba imitatiua formant̄ a noīb⁹: ⁊ desideratiua sunt pauca et nō multū vsitata: ideo Alex. de illis nō curauit: Vel dōm ꝙ q̄dā large loquunt̄ de formis v̄borū: et dicūt ꝙ octo sunt forme verborū. s. perfecta inchoatiua meditatiua frequētatiua desideratiua diminutiua imitatiua et apparitia vnde. Jo. de gar. Forma frequētat: ꝑficit inchoat. ac meditat̄. Apparet minuit desiderat. ac imitat̄. ¶ Cōtra ꝓprie loquēdo non sunt quatuor forme verborū sed vna tm̄. Probat̄ q꞉ forma est modus ſcandi ꝑfecte: sed quodlibet verbū h̄ȝ ꝑfectū modū ſcādi: ḡ oīa verba sūt ꝑfecte forme. Dōm ꝙ oīe verbū habet modū ſcandi: sed ille est in quibusdā verbis absolute. ⁊ ideo dicunt̄ ꝑfecte forme ⁊ in q̄busdā cū cōnotatione frequētatiōis meditatiōis vel inchoatiōis: ⁊ ſm hoc attendunt̄ plures forme.

Quid est forma.

¶ Notandū ꝙ verbū desideratiuū est qd̄ desinit in so ⁊ ſcat desiderationē actiōis vel passionis sui primitiui: vt viso is ere. i. cupio videre: Facesso is ere. i. desidero facere. Et verba desideratiua quedaȝ formant̄ ab vltimo supino: vt visum visu: u in o fit viso is ere. Quedam formant̄ a secūda persona p̄ntis indicatiui mutando i in e et addendo so: vt capio capis i in e ⁊ addendo so fit. capesso. Quedā formant̄ ab eadē scd̄a persona simpliciter addēdo so. vt arceo arces arcesso: et oīa sunt tertie cōiugatiōis.

Desideratiū verbum.

¶ Verbū diminutiuum est qd̄ desinit in lo et ſcat diminutionē actionis sui primitiui: vt sorbillo as are. i. modicū sorbere. Garrulo as are. i. modicū garrire. Bibillo id est modicū bibo. Dormillo. i. modicum dormio. Item a caluo is ere: dicitur cauillo pro cauillio. i. modicuȝ caluere. Caluere ⁊ caluare patent supra. Et omnia sunt prime cōiugatiōis. Itē oīe v̄bū diminutiuū terminat̄ in lo sed nō ecōtra: vt fractillo teu. czoten. ogony. et ꝓprie vestes. Item fractillas teuto. eyn czot' ogun cauda vel fragmen vestimenti scissi. Etiā consulo is ere id est consilium dare vel petere: vt supra.

Diminutiuum.

¶ Verbum imitatiuū sine morale est quod desinit in zo: ⁊ signi-

imitatiū.

ficat imitationem rei sui primitiui. vt patrizo patrizas patrizare id est mores pa-
tris imitari. Similiter matrizo et fratrizo: et dicit Priscianus in primo maiori
quod sepe solemus geminatum ss ponere dicendo patrisso matrisso fratrisso. Et
sunt prime coniugationis. ¶ Verbum apparitiuum est quod desinit in co et

apparitiuum. Albico.

significat apparitionem rei sui primitiui: vt ab albo as are venit albico albicas
are. scheinen weisz tzu werden. (bieleie.) .i. apparere fieri album. A dormio ve-
nit dormico as. schein tzu schlaffen. A fodio is fodico as. A nutrio is nutrico as.
Et omnia sunt prime coniugationis. ¶ Queritur: si verba inchoatiua et medi-
tatiua carent preterito: quomodo tunc ipsa debemus exprimere in preterito.
Dicendum quod illum actum exprimere debemus per preterita suorum perfectorum: vt senesco
senescebam senui senueram etc. vnde Petrus helie. Preteritis proprijs dic incepti-
ua carere. Sed perfectiuorum retinent non nulla suorum.

.s. formas / .s. factas

De origine formato.

Ex verbis illas perfectis credimus ortas

verba / .s. frequentatiua / facis / .i. fiunt / verbis perfectis

Queque frequenter agis etiam formantur ab illis

per / .s. prima / .s. frequentatiue forme / perfecti.

Verbum frequentatiue forme.

Atque prior sit ei data declinatio verbi.

¶ Dicit quod verba frequentatiua inchoatiua et meditatiua formantur a verbis per-
fectis. Et verba frequentatiua sunt prime coniugationis: et desinunt in to in so
in xo: et significant frequentationem actionis sui primitiui. vt legito as are. i. cum frequen-
tatione legere. Item Pet. helie ponit has terminationes in his versibus. Verbi for-
ma frequens to so xo sic triplicato. Vt domito dicas merso nexo quoque ponas.

.i. vltimi. / .i. facere

Formatio frequentatiue forme

Ex u supremi decet o formare supini.

hoc verbum / hoc frequentatiuum / hoc verbum hoc frequentatiuum

Sic curro curso formabit nexoque nexo

¶ Dicit quod verba frequentatiua formantur ab vltimo supino simpliciter mutan-
do u in o: vt cursum cursu: u in o fit curso as are.
¶ Arguitur: verba frequentatiua non debent formari ab vltimo supino mutando u
in o. Probatur: quia ex hoc sequeretur quod a lectum lectu venit lecto as are quod non
est in vsu: sed lectitare. Similiter a frango dicitur fractitare et non fractare. Di-
cendum secundum Laurentium quod frequentatiua dissillaba non sunt in vsu poetarum sed fre-
quentatiua polissyllaba. Ideo vsus capit frequentatiua polissyllaba a frequen-
tatiuis dissyllabis formata. ¶ Contra a verbis que carent supinis possunt formari ver-
ba frequentatiua: ergo non solum formantur ab vltimo supino. Antecedens probatur quia a
lateo venit latitare: a luceo lucitare. a paueo pauitare. ab egro egrotare: que om-
nia carent supinis. Dicendum quod licet illa verba non habeant vera supina habent tamen
supina ficta: et ab illis eorum frequentatiua formantur:

.i. producta / supinis / in penultima sillaba

Secunda reg.

Si tamen a longa sit in illis ante suprema.

.i. lr̃am a · breuē · variabis · faciens · lr̃am i · corripis

Hāc i i mutabis forans ⁊ eā breuiabis

hoc ṽbū · hoc freqētatiū · hoc frequētatiū · ex illo verbo

Sic rogo dat rogito, sic aptito fiet ex apto

¶ Dicit φ si lōga a fuerit in penultima syllaba vltimi supini: tūc a lōga debet mutari in i breuē: et u debet mutari in o: et sic a rogatu rogatu venit rogito as are: ab aptū aptatu venit aptito as are. ¶ Arguit: a do das dare venit dato as are frequētatiuū: et tñ nō mutat a in i: ergo ⁊c. Dōm φ textus intelligit qñ est longa: sed hic est a breuis: ¶ Contra a no nas nare natū natu venit natare a ratum ratu ratare: a flatū flatu flatare. q̄ tñ hñt a longā: et nō mutāt a in i. Dōm φ textus intelligit de verbis dissyllabis: sꝫ p̄dicta verba sunt monosillaba.

verbi · .s. p̄fectum · seruans

Sed si pfecti sit preteritum retinens gi.

Tertia pegula.

.s. indicatiui · abstrahe

Tūc ex persona presentis deme secūda.

illā lr̃am · addas · hoc frequētatiuū · ex illo verbo

S et to iūgas. legito sic ex lego formas

a scisco · a scio · a quero · a sequor

Sciscitor ⁊ scitor dicas ⁊ q̄rito sector.

¶ Dicit φ si verbū pfecte forme habuerit gi in ptō: tūc frequentatiuū debet formari a scdā psona pñtis tpis idicatiui mōi: deponēdo s: ⁊ addēdo to. et sic a lego legis fit legito as are: ab ago agis agito as are. ¶ Itē agitare id est frequēter agere vexare vel cōmouere: vñ Theodol⁹. Discerptus bigis focas agitantibus vndis. Vnde agitator: qui frequēter agit: et dicitur vector currus q̄ quasi nūq̄ cessat ab agitatione currus et equorum.

Agitare

¶ Arguit sm Donatū a lego venit lectito as are frequentatiuū. ḡ Alexāder dic false loquit. Dōm φ ab vno verbo pñt formari qñq̄ duo vel tria frequētatiua sicut h. c. Vel dicendū ⁊ melius. φ lectito nō venit immediate a lego: sed a verbo frequētatiuo lecto as are. Silr etiā dicendū est de visito as are. q: video facit de se frequētatiuū scꝫ viso as are: a quo cōsequēter venit visitare.

¶ Visitare teu. besuchē. naschiadowacz vñ⁹. Visito lāguētes: video res: viso parētes. ¶ Itē a p̄dictis excipiunt q̄ttuor frequentatiua q̄ non regulariter formant a ṽbis pfectis. s. irreglariter. vt a scio scis scire venit inchoatiuū scisco sciscis: mutādo s in tor fit sciscitor aris. Scitor aris venit a scio scis mutādo in tor. Et sic patꝫ φ sciscitor ⁊ scitor sunt duplicia irregularia: pmo quo ad vocē: vt dictū est: scdō quo ad ꝯcationē: q: scio scis scire ꝯcat intelligere sed sciscitor et scitor ꝯcant caute inquirere. ¶ Querito as are id est frequēter querere: et est verbū irregulare: q: formant a scdā psona huius verbi quero is ere mutando s in to fit querito as are: et nō formatur ab vltimo supino: ad differētiā illi⁹ verbi frequētatiui q̄sito: qd venit a verbo queso. ¶ Sector aris id est frequēter sequi et est irregulare: q: format ab vltimo supino p sincopā ad drām huius nomis sequutor oris: itē sector aris frequētatiuū deponētale: ⁊ sector aris passiuū huius ṽbi seco as are frequētatiū a seco patēt supra. vñ⁹ De seco dic sec-

Visitare · Nota · Querito · Sector

to: sed de sequor: est tibi sector. ¶ Item a deponētalib⁹ etiam quādoq͡ȝ veniūt frequētatiua ī to, vt a tueor: venit tuto as are. vn⁹. A deponēti veniunt actiua frequēter, De tueor: tuto: vt tutem⁹ pectora casta. Itē si formant̄ v̄ba frequētatiua ab actiuis, tūc faciūt de se passiua in or: sed si formant̄ a v̄bis neutralibus tūc nō faciūt de se passiua in or. vn⁹. Formāt passiua si nō fuerint ea neutra. Dat rogito rogito: legito tibi dat legito: sic. De curro curso nec dic cursor: neq͡ȝ cursor. ¶ Itē reperiūtur plura frequētatiua irregularia. q̄ vident̄ formari a secūda ꝑsona vel ab vltimo supino nō vsitato, vt noscito as are venit nosco: pluito as are a pluo: fluito as are a fluo: tōdito as are a tōdeo: vellico as are a vello

Nota bn̄.

De verb̄ īchoatiue forme

inchoatiuā grāmatici posuerunt
Hāc inceptiuā formā veteres posuere.
illā sillabā indicatiui associa
Co cum ꝑsona presentis iūge secunda.
.i. ꝑfecte forme exempla poni
Verbi perfecti. decet hinc exemplificari
hoc v̄bū hoc inchoatiuū regula hoc v̄bū hoc inchoatiuū
Ferues feruesco dat norma, tepesq͡ȝ tepesco
ab hio .i. norma hoc inchoatiuū
Sed dicas hisco. cū regl'a seruat hiasco
.s. formā cōiugari cōiugatio ꝑfecti
Hanc declinari faciet tibi tertia verbi.

Excipit.

¶ Dicit ꝙ v̄ba inchoatiua formant̄ a scd'a ꝑsona pn̄tis indicatiui verbi ꝑfecti addēdo co: vt ferueo ferues addēdo co fit feruesco: caleo cales addendo co fit calesco. In̄ excipit̄ hisco a hio as are: q͡ȝ ꝑm rectā regl'am diceret̄ hiasco. Deīn dicit ꝙ oīa v̄ba inchoatiua sunt tertie ꝯiugatiōis, feruescere calescere tepescere, Itē hisco is ere teu. genen ader gaffen przeczagacz. vn̄. Fullones gliscunt porū q͡ȝ sepius hiscūt. ¶ Querit̄ q̄d est v̄bū inchoatiuū. Dōm ꝙ est qd̄ desinit in sco. ⁊ significat inchoationē actionis vel passiōis sui primitiui: vt feruesco id ē icipio feruere: tepesco. i. icipio tepere. ¶ Et nota ꝙ v̄ba inchoatiua descendūt ab oī ꝯiugatiōe. Exm̄ de p̄ia: vt amo amasco. De scd'a vt ferueo feruesco. De tertia: vt viuo viuisco. De q̄rta vt sentio sentisco. Sȝ potissime ⁊ cōmuniter driuāt̄ a v̄bis neutralib⁹ scd'e ꝯiugatiōis: vt rubeo rubesco: luceo lucesco: areo aresco ⁊c. Itē q̄nq͡ȝ fit mutatio alicui⁹ lr̄e: vt peiorascit miorescit: q͡ȝ diceret̄ peiorescit ⁊ minorescit. ¶ Querit̄: q̄ est dr̄a inter v̄ba inchoatiua in sco ⁊ iter cōposita a fio. Dicēdū ꝙ cōposita a fio ꝑcāt passionē ab extrinseco illatā: sed v̄ba inchoatiua ꝑcāt passionē itrinsice a natura causatā. Tn̄ plerūq͡ȝ inchoatiua idē significāt cū cōpositis a fio. vt calesco. i. calefio. ⁊c. ¶ Itē nō omne verbum in sco est inchoatiue forme: sed solū illud qd̄ p depositionē co manet se ꝯ ꝑsone pn̄tis idicatiui v̄bi ꝑfecti: sicut feruesco depone co manet ferues a ferueo, calesco depone co manet cales a caleo. vn⁹. In sco finita sunt sp inchoatiua: Si co deposita manet ꝑsona secūda. Sed q̄n p⁹ depositionē co nō manet secūda ꝑsona tūc non est v̄bū inchoatiuū: vn⁹. Ista sed excipias et q̄ componis ab illis. Con

Verbū inchoatiue forme.

Nota.

dis.com.glis.infis.de nos.fa.qui cho.cre.pas. Id est cōquisco.disco.compesco. glisco.inn̄sco.depesco.nosco.fatisco.qesco.choꝛusco :cresco.et pasco. Exēplū de ꝯpositis istoꝝ: vt depasco.decresco.cognosco agnosco.exposco.cōglisco. ꝛc

¶ Itē quāuis qesco est ꝟbū inchoatiuū a q̇eo es ere: tñ tenet tanq̄ ꝑfectū cū quisco nō sit vsitatū. ¶ Infisco as are.i.pecuniā ad fiscū reponere. Itē fiscus est cōmunis bursa alicui⁹ ciuitatis vel cōgregatiōis. Itē fiscare capitur ꝑ infiscare. Confiscare.i.simul fiscare. ¶ Depescere idest compescere et veniunt ab illo verbo pesco quod in simplici non est in vsu.

Infisco.
Depesco

¶ Choꝛuscare id est vibꝛare vel fulgere: vnde differētia. Sol radiat: mucroq̄ꝫ micat: fulgoꝛq̄ꝫ choꝛuscat. Cum fulgoꝛ supꝛa nos paret tunc fulgurat ether.

Choꝛusco
Fatesco.

¶ Fatisco is ere.i.deficere vel lassiari.

.i.in ꝟbis meditatiue foꝛme

In meditatiuis fiet foꝛmatio talis.

.i.verbi perfecte foꝛme — vltimum

Verbi ꝑfecti supꝛemū pone supinum

De verbo meditatiuo

.i.vltimā syllabam — fine — adiuncta

Et finē breuia.cum quo rio sic sociata.

hoc meditatiuū — foꝛmare — hoc meditatiuū

Parturio facere sic debes esurioq̄ꝫ.

ꝑfectoꝛum — cōiugatio

Verboꝝq̄ꝫ data sit declinatio quarta.

¶ Dicit ꝙ verbū meditatiuū foꝛmat ab vltimo supino coꝛripiēdo vltimam sillabam et addendo rio.vt esum esu: coꝛripiendo u et addendo rio fit esurio partum partu: coꝛripiendo u et addendo rio fit parturio. Et omnia verba meditatiua sunt quarte cōiugationis: vt parturio is ire: lecturio is ire. ꝛc

¶ Querit. qd est verbū meditatiuū. Dōm ꝙ est qd̄ desinit in urio ꝛ ſcat meditationē actionis vel passionis sui pꝛimitiui. vt esurio is ire.i.meditoꝛ comedere. Parturio is ire.i.meditoꝛ parere. ¶ Itē nota ꝙ nō oīe ꝟbū in urio est meditatiue foꝛme: sed solū illud qd̄ foꝛmat ab vltimo supino ꝟbi ꝑfecti: ꝛ ſcat idem qd̄ suum verbū ꝑfectum cū quadā meditatione.i.cū quodā affectu ꝛ desiderio vt cenaturio.i.cū affectu et desiderio ceno. Et verba in vrio nō meditatiue foꝛme sunt pꝛurio scaturio luxurio ligurio. ꝛc. ¶ Pꝛurio is ere.teuto.iuckē dꝛapicz et ꝓpꝛie sicut cutis scabiosa. vñ⁹. Dum cutis pꝛurit scabies intrinsecus vrit.

Verbum meditatiue foꝛme.
Nota.
Pꝛurio.

¶ Item scaturio is ire id est erūpere ebulire et emanare. Itē scaturigo inis: id est ebulitis vel eruptio aquarū. ¶ Item luxus grece dicit solutio latine: inde luxus us ui.i.solutio libidinis: inde luxus a um id est libidine solut⁹: inde luxuria e. idē est qd̄ luxus.i.solutio libidinis. Sed mō ampliata est apellatō ita vt luxuria dicat supfluitas in cogitu in cibo in vestitu i alijs reb⁹. Iñ luxuria as are verbū antiquū.i.meretricari ꝛ luxuriā exercere: ꝛ ponit sepe ꝑ pinguescere: vñ. Ouidi⁹ in eplis. Luxuria frigido sanguine pinguis humus. Capitur etiam pꝛo supfluere et abūdare. vñ⁹. Nō cupidū faciat aliena pecunia: nullū. Dannis alterius luxuriare decet. Sed iam communiter dicitur luxurioꝛ aris pꝛo eodem.

Scaturio
Luxurio.

¶ Ligurio is ire.i.parūꝑ cibū attigere: latēt ꝛ cito duotare ꝛ ꝺglutire ꝛ ē ꝑ

Sequitur octauum capitulū.

prie glutonū. Et ponitur qn̄doq3 pro deuorare et lingere. Et cōponitur vt ab ligurio is ire id est absumere deuastare. Deligurio id est valde vel deorsum ligurio. Preligurio. i. ante ligurire: et ꝓducunt hanc sillabam gu. vnde Horatius. Tractauit calicē manibus dum forte ligurit. ¶ Esurio is ire: id est mediocriter comedere: et venit ab edo es est: et habet esuriui in preterito: vt patet. Mathei. xxvi. Esuriui et non dedistis mihi manducare qd̄ tamen est contra naturā verbi meditatiui: q2 verba meditatiua carent p̄teritis vt dictū est supra. Ponitur etiā esuriui pro famui siue famem habui. ¶ Parturio is ire verbū meditatiuum a pario is ere: et ponitur sepe pro suo primitiuo: vt ibi Parturient montes nascetur ridiculus mus: parturient id est parient.

Ligurio

Esurio

Parturio.

¶ Expositio textus ꝛ exemplorꝝ prime partis Alexādri: equocorū ꝛ sinonomorꝝ cū differētialibus v̄sibus valde pulchris que collecta sunt breuiter et plane summa cū diligētia ex Grecismo Jo. de gar. Hērico de Colonia. Catholicon Brachilogo: et alijs q̄ pluribꝰ auctoribus cū oīm metrorꝝ sentētijs ꝛ melioribꝰ notabilibus ſm dicta Pristiani ꝛ Johā. Synthis: q̄ oēs intricatiōes ꝛ dubitatiōnū errores ac discordias iuuenibꝰ occurrere potentes tollūt ꝛ referāt Annexisq3 q̄pluribꝰ argumētis ac additiōibus maiorē textꝰ declarationē inducētibꝰ: vt huiꝰ libri series a p̄ncipio vsq3 in finē intuētibꝰ demōstrabit: Explicit feliciter.

Glosa
de partis Al
expositionib
mis sententijs subiun
argumentis cū replic
desiderant) summe
cum additis in lo
esse videbatu
multis argu
tis: vt pri
tus.

capitulū.
ingere. Et cōponitur vt ab
o id est valde vel deorsum li
ine sillabam gu. vnde Horati
¶ Esurio is ire: id est medi
ui in preterito: vt patet. Ma
e qd tamen est contra natur
itis vt dictū est supra. Poni
Parturio is ire verbū medita
iuo: vt ibi Parturient mon
ent.

artis Alexādri: equo
bus valde pulchris
ma cū diligētia ex
onia. Catholicon
toribus cū oim
bilibus ſm di
oēs intrica
discordias
tollūt ⁊
rgumē
text⁹
o:

Glosa notabilis secun de partis Alexandri cū interlinialibus expositionibus textus eiusdē in planissimis sententijs subiunctis perpulchre ordinatis questionibus atqꝫ argumentis cū replicis contra eorundem solutiones oibꝫ (qui scire desiderant) summe necessarijs nouissime diligenter correctis cum additis in locis in quibus pro iuuenibus necessarium esse videbatur. Que iam de nouo impressa est cum multis argumeutis et replicis prius non additis: vt prima facie vidri potest circa illos textus. Vult intrāsitio. et Sepe vocans verbum: cum reliquis.

.1.

Inc. 4392

Glosa notabilis.

Quam pulcra tabernacula tua

Jacob et tentoria tua israel: hec enim ꝓpositio. Numeri. xxiiij. describit quã ad hui⁹ libelli materiã nõ imerito applicare ꝓpono sui hũc in modum. Nã sicut Jacob multarũ gentium pater erat: ita hui⁹ opusculi textualis autor Alex. multorũ paruulorum in grãmatica ꝓficere volentiũ in sciẽtiarũ acq̃sitiõis sollicitudine more paterno genitor existit. Vocant eñ ad intuitũ tabernaculorũ isti⁹ cõpendij. q̃d mira pulcritudine resplẽdet. Sicut eñ in tabernaculis varie sunt distinctiões partiũ cõbinatarũ in figuris multiplici atq̃ varij coloris superinducta pictura: Ita varia in hoc ꝯtenta sunt opusculo vt textuales expositiões cũ sententijs et multis dubitatiõib⁹ summe vtilib⁹. Inuẽta q̃dem sunt tentoria ad defensionem hoĩm cõtra calorẽ solis aut frigus inhabitatorũ. Coniuncte itaq̃ sunt hic varie questiões cũ argumẽtis posite replice. ex q̃rũ solutiõib⁹ calorẽ disputantiũ mitigare quis põt obiectis satisfaciẽdo argumẽtis. aut frigiditatẽ quorundã pigrorũ ex tedio ꝓficere nolentiũ ꝑ argumẽtorũ obiectionẽ fugare. Ecce pulcritudinẽ tabernaculorũ Jacob. ex quo finaliter ad eterni cãdoris lumẽ ꝑuenire conant scolares et mgr̃i: Quapropter satis debiti decoris picturã estimo in cristiane religionis gremio ꝑ ꝟtutũ exercita exercitãda dei vt ꝓstituti finis et nõ vane hoĩm laudis esse auidas paruuolorũ aĩas. Quicq̃d eñ pulcritudis existit aut boni in actione ex fine oĩbus ordinẽ imponẽti fore asseret ille fabularũ cõpositor disert⁹ Esopus inq̃ẽs Quicq̃d agas prudẽter agas ꝛ respice finẽ. Cui alludit Persius in tertia satira Vite ꝓbitatẽ hũane disserẽs hac serie. Discite ꝛ o miseri cãs cognoscite rerũ Quiq̃d sumus: et q̃dnã victuri gignimur ordo. Quis datus: aut mete quã mollis flexus et vnde Quis modus argẽti: q̃d ꝑhas optare: q̃d asper Vtile nummus habet: patrie chariſq̃ ꝓpinquis. Quãtũ largiri decet: quẽ te deus esse iussit. Et humana qua parte locatus es in re. i. quem viuendi modum iuxta sui status decentiam ordinauit. Volens itaq̃ o alumne tibi prestituere finem ꝛ vtilitatem huius artis qua ad alias procedas: quero.

¶ Utrum huius secũde partis Alexandri nobis scia sit necessaria. Dõm q̃ sic. Cui⁹ prima ratio est. illa scia est nobis necessaria ꝑ quã loqui congrue discimus ꝛ congruitatem vitamus. sed huiusmodi est scia scđe partis: ergo ipsa est nobis necessaria: Maior patet. q: necessitas sumit ex parte finis: sed talis est ꝯgrua locutio huius doctrine. Minor ptz. q: in hac parte docet formare oĩones simpliciter cõgruas et figuratiuas et impedimẽtales que sunt in grãmaticorũ vsu relicto tanq̃ ꝓhibite abijciant: Scđa ratio illa sciẽtia est necessaria ꝑ quã rerũ omnium habitudinẽ essentialẽ ꝛ accñtalẽ cognoscere possumus sed hoc facit notitia huius scia. ergo est necessaria. Maior patet: q̃a per illorũ cognitionẽ vitamus multas deceptiones ſm quas crederemus aliq̃d essentialiter alicui conuenire qđ sibi conuenit accñtaliter. et econuerso. Sed minor patet: q: hic docet de veritate regiminis partiũ orationis. que diuersificant ſm alias et alias habitudines dcõnis regẽtis ad dcõnem rectã: que non põt cognosci nisi cognitis rebus ſcatis in quibus sunt ille habitudines sicut in istis exemplis patet. aula regis manus petri ꝛc. Tertia ratio est. illa scia necessaria est. per quã instruimur ad cognoscendũ perfectam sniam ex varijs scripturis sed hoc fit per istam scientiã. ergo est necessaria. Maior ptz. q: ꝓpter hoc scripta relinquant. vt priora dei et hominum facta intelligamus et memoria teneamus. Minor ptz. q: ista scia docet ordinare ꝯstructibilia. post quorũ debitã ordinationẽ finaliter recta elicitur snia. Sed in contrariũ ꝑmo. ¶ Arguitur. ista scia nõ est nob necessaria. Probat q: illud non

eſt nobis neceſſarium ſine quo viuere poſſumus. ſed ſine iſta ſcientia viuere poſ-
ſumus ergo non eſt neceſſaria. Mi noꝛ patet de multis ruſticis qui non habent
eam. Solutio non eſt ſimpliciter neceſſaria: vt pꝛobat argumētum. eſt tamē no-
bis neceſſaria ex ſuppoſitione finis. ſ. ad congrue loquendum: ſicut neceſſarius
eſt equus ad illum finem qui eſt equitare.

¶ Contra. non eſt neceſſaria neceſſitate finis. ergo ſolutio falſa. Añs ꝓbatur
quia finis hominū eſt eterna beatitudo. ſed illum poſſunt etiam acquirere ruſti
ci ſicut ⁊ docti ſine iſta ſciētia. g̃ ⁊c. Dōm ꝙ nō eſt neceſſaria reſpectu cuiuſcūꝙ
finis. ſed ſolum ad illum finem qui eſt congrue loqui.

¶ Cōtra. ꝯgrue locutiōes pñt fieri abſꝙ notitia grammatice ſcie. ergo ſolu-
tio non eſt vera. añs ptꝫ de illis cauſidicis qui loquunt̃ coꝛam iudicibus in cau-
ſis laicoꝛum qui nō loquentes cōgrue ꝑdunt cauſam ſue partis. Dōm ꝙ hoc fa
ciunt per artē grāmatice naturalis et ſcōm cōſuetudinem: nō aūt ſcientialiter
⁊ artificioſe. vt tradit hec ſcientia. Pꝛo cuius introductione ponit̃ hoc thema.

Butiruꝫ et mel comedet puer vt ſciat reprobare malū ⁊ eligere bonum.
Eſaie. vij. Quamuis iſta verba ſm intentionē ipſius ꝓphete euāgelice
ꝑfectiōis viri tm̄modo ſunt relata ad paruulū xp̄m de puriſſima virgine
Maria incarnatū ob ſalutem miſeroꝝ. th̄ eius conueniētia ſm naturā aſſumptā
ad hoim filios: eam nō ſine magna idoneitate applicare poſſum ad pꝛopoſitum.
qui cum iudeis poſt eius natiuitatem in terris cōuerſatus iuxta pueroꝝ ſimili
tudinem. licet excellētius: moꝛes ſuis geſtis peregit iuxta x̄bū Luce. vij. ſcrip-
tum. Et Jeſus ꝓfecit ſapientia etate et gꝛatia apud deū et homines. Ad quod
iuuenū ſcolariū imbecillitatem in pꝛima parte doctrinalis licet tenue ꝑ modum
lactis nutritam. per vocabuloꝛū in varijs expoſitionibus cognitionem circa ſe-
cunde partis expoſitionē altius incitare conatus ſum hac ratiōe (ſm x̄ſoꝛē gr-
co metbaphi. dicētem) motus. Qui bn̄ ſciūt terminoꝛū ſcatiōes ſunt ꝓpe vide
re verū. Ex quo quideꝫ lacte hominū ſtudi o expꝛimit̃ butiꝝ. Pꝛouer. xxx. Qui
aūt foꝛtiter p̄mit verba ad eliciēdum lac expꝛimit butirū lacti vt ꝓximo pꝛinci-
pio cōiūctū. Quod etiā diuerſis herbaꝝ ſpēbus extoꝛtum venena repellit. In
cuius rei ſignum quidam homines pꝛandiū ſeu cenā terminādo panē butiro li-
nitū comedūt. Ita paruuloꝝ ingeniū ignoꝛantie veneno et ſoꝛdibus ⁊ turpa-
tum per vocabuloꝛū notitiam ex diuerſo doctoꝛū lacte. i. ſciētijs collectā in pꝛi-
oꝛibus pꝛo modulo elucidaui ſupꝛa deſiderioꝛū feruoꝛem abundātius. quia qua
neſcient ab immūdicijs lauari petebant. Judicū. v. Aquam petenti lac dedit et
in phiolo pꝛincipiū. i. paruuloꝛū ingenia obtulit butirū. quos de hinc melle tan-
ꝙ dulcioꝛi cibo circa ſcōe partis expoſitionē fouere curaui. Qm̄ ſicut aptū vo-
latu floꝛibus odoriferis colligit̃ mel: atꝙ in apiario varijs cauearū in fauo di-
ſtinctionibus deducit̃. Ita poſt ethimologie (qui floꝛidus ſermo interpꝛetat̃)
expeditioneꝫ aliqualr̄m in ſecūde partis apiario mul:e doctoꝛū oꝛatiōes et ſn̄ie
cōbinate ſunt modice pꝛofectoꝝ ad melioꝛa deꝑcantiū affectuꝫ mira ſup mellis
floꝛū dulcedinē ſuauitate alliciētes. Tum ex ſciētiarū bonitate. Totū ex figura
rum grāmaticaliū pulcritudine. Tum ex varia regiminū habitudine. cōſtructi-
bilium oꝛdinatiōe. atꝙ impedimentalium oꝛationū difficultate. Ex quoꝛū cogni
tiōe refecti incōgruitatꝭ malum repꝛobare incipiat ⁊ bonum cōgruitatis elige
re. vt de petra melle ſaturatoꝛum facies in ſermonū pꝛolatione ex oꝛdinata par
tium oꝛatiōis cōbinatione nō cōfundetur. dum pedes coꝛū. ſcꝫ intellect⁹ ⁊ affe-
ctus quibus inops rationalis creatura neceſſario pꝛogredietur cū pꝛefatis li-
quoꝛibus ab inſcitia loci fuerint. ad altioꝛa tendunt. Job. xxix. Lauabā pedes
meos butiro et petra fundauit mihi riuos olei. qꝛ aūt ſm Ariſtotelem ⁊ cōme-

tatorem tertio de celo ꝛ mundo. Non oēs de scientiarum riuulis ꝑ eundē modū potamus: aut ꝓpter diuersam cōsuetudinē: aut cōplexionis alietatē: aut paucitatē instructionis ꝛ diligentie: leuia cū quibusdā grauioribus: vt seria iocis, grauia minus difficilibus mixta dulcius arrideant cōmiscui: vt demonstrabit discendorum ordo intuentibus. Post cuius inicium mouet᷑ talis questio.

¶ Dubitat᷑ primo. Utrū sit vtile ꝛ necessariū mouere ordinatas dubitationes in sciarū inqsitionibus. Sol'o sic ad habendū veritatꝫ notitiā: ptꝫ per phm tertio methaph: dicentē. Nec esse est inquisitam scientiā nos egredi de qbus dubitari oportet. Cuius ratio est: qa nullus pōt accedere ad aliquē terminū cui incognita est via ꝓcedendi ad illum terminum: sed dubia habent se per modum vie ad cognitionem veritatis ꝛ motus ad suum terminū ergo ꝛc. Et ideo non dubitans in duplicem errorem incidit, scili. vie ꝛ termini: qui si a casu ad terminum peruenerit nescit se illum inuenisse.

¶ Arguit᷑: nullum necessariū ꝛ contingenti infert᷑: vtꝫ primo posteriorum. sed omnis notitia scientifica est necessaria. dubitatiōes vero cōtingentes. ꝑ ex dubitationibus nō acquirit᷑ veritatis notitia: Dōm ꝙ veritas scientiarū nō dependet ex contingentibus ꝑm suam naturam ꝛ causaliter: sed solum ex parte cognoscentis qui per contingentia in necessariorum notitiam introducitur.

¶ Querit᷑. scđo Quid est ars. ex quo docet᷑ hic de arte grāmatice sciētie. Solutio ars est collectio pluriū ꝑceptorū ad vnū finem tendentiuꝫ. Et ita dicit᷑ ab arto as are. qa artat nos suis ꝑceptis et regulis. sic ꝙ verbū personale debemus ponere in oratione vt habeat nominatiuū pro suo supposito. ꝛc.

¶ Arguit᷑. ars et sciētia sunt distincti habitus. ꝑm Aristo. sexto ethicorum. sed notitia in scđa parte tradita est sciētia. ergo nō pōt esse ars. Dōm ꝙ ista notitia secunde partis est ars gn̄aliter accepta. de quo dictū est. sed non ars capiendo eam specialiter secundum intentionem argumenti. quia tunc ars est recta ratio rerum factibilium a nobis. qualis non considerat grammatica.

¶ Querit᷑ tertio quō diuidit᷑ ars Sol'o diuidit᷑ i septē artes liberales. s. in grāmaticā. q̄ docet ꝯgruū ꝛ icōgruū. In logicā q̄ docet verū a falso discernere. In rethoricā q̄ docet ornato stilo ꝑsuadere. In musicā. q̄ docet cātare. In arithmeticā. q̄ docet nūerare. In geometriā. q̄ dotet artē pōderādi in rebus Et astronomiaꝫ. q̄ docet cursum celorū et naturā syderū. vnde versus Gra loqtur. dya vero docet. re verba colorat. Mu canit. ar numerat ge pōderat as colit astra.

¶ Arguit᷑: omnis diuisio debet esse bimēbris. sed ista est pluriū membrorū. ergo ꝛc. Solutio ad bimembrem est reducibilis sic. quia omnis ars liberalis vel realis vel rationalis. vt patebit in logicis.

¶ Contra. non est ad bimembrem reducibilis. ergo solutio est falsa. aūs ꝓbat᷑ qa qn̄ vnum reducit᷑ ad alterum. tunc vnuꝫ cessat esse. sed speties scientiarū ꝓpe tue sunt ꝑ ꝛc. Solutio non dicit᷑ vnū reduci ad alterum quasi fiat ipsum. sed sic ꝙ habeat ad ipsum ordinem maioris vnitatis in aliquo magis cōmuni sicut species in genere sunt vnum. tamen in se sunt semper distincte.

¶ Querit᷑. q̄rto. quō diffinit᷑ ars grāmaticalis seu grammatica. Dicenduꝫ est ꝙ diffinit᷑ sic. Grāmatica est scientia docens nos recte scribere. recta scripta recte intelligere. recta intellecta. recte componere. recta composita debito modo pronunciare. Alie vero eius diffinitiones patent in opusculo prime partis.

¶ Aguit᷑. ista diffinitio est mala. Probat᷑. qꝛ partes diffinitionis debent essentialiter cōuenire diffinito. sed recte scribere ꝛc. accidit grāmatice scie. ꝑ ꝛc. Dicendū argumentū loquit᷑ de diffinitione essentiali. sed ista est accñtalis.

¶ Cōtra. ergo nō est bona. Probat᷑. qꝛ notificās debet esse prius illo qđ ꝑ ipm

notificatur: sed accñia sunt semper posteriora: ergo. &c. Solo: sunt priora quo ad nos: licet non sm naturam: et hoc sufficit.

¶ Querit. qt sũt spẽs seu partes grãmatice sciẽ. Dõm ꝙ qttuor. s. Orthographia. Ethimologia. Diasinthetica: & Prosodia. Orthographia ẽ q̃ docet nos recte scribere. i. recte sillabicare vt charitas sicãs amorẽ p h scribit a differẽtiã illius nois caritas a careo: qđ sicat caristiã: de qua diuersi sũt libelli: sᵖ pcipuus inter oĩs est Johães Tortelius. Ethimologia docet recte itelligere accñtia partiũ orationis. s. gñã & declinatiões noim: pnominũ et participiorũ: et cõiugatiões vborũ sm diuersa tẽpora. Prosodia vo docet debite pnunciare dcões in pmis medijs et vltimis sillabis: de qua in tertia et qrta partibus determinat. Sed Diasinthetica, de qua est ad ppositũ docet nos cõponere dictiones, adinuicẽ congrue seu figuratiue aut impedimentum.

¶ Arguit. nõ sunt quattuor partes grãmatice: ergo pdictũ est falsum. Añs pbatur. quia nullũ simplex põt habere partes. Sed grãmatica est sciẽtia seu forma q̃ est simplex ergo &c. Dõm ꝙ licet forma simplex nõ põt habere partes integrales: tamen potest habere partes subiectiuas seu obiectiuas.

¶ Contra: habet partes integrales: qꝛ est de lr̃is et sillabis: q̃ sunt partes integrales dcõnis: et est de dictiõibus que sunt partes integrales orõis. Dicendũ ꝙ habet partes integrales obiectiue: sed non essentialiter et intrinsece: que ad eius entitatis compositionem debent concurrere.

¶ Querit: vtrũ notitia in scđa parte tradita sit scia. Dõm ꝙ sic: qꝛ ad verã scientiã tria requirunt sm Aristotelẽ pmo posteriorum. i. subiectũ passio & dignitas: sed ista tria hꝫ notitia scđe partis: g̃ est vera scia. Passio em̃ hui9 libri est cõgruũ & icõgruũ. Subiectũ ẽ vox lr̃a sm articulationẽ secũdã Dignitas est vox sicãtiua ad placitũ cui9 partes separate aliqđ sicãt. Et format sic demõstratio. Ois oratio sicatiua ad placitũ cuius partes separate aliquid sicant est cõgrua seu incõgrua. sed vox litterata articulata articulatione secũda est hmõi g̃. &c.

¶ Querit ꝙ est subiectũ scđe partis. Dõm sm qsdã est psorõnis ad aliã partẽ referibilis sm ꝙ hmõi vel dicẽduꝫ ẽ ꝙ vox litterata articulata articulatiõe scđa. Vox aũt lr̃ata dicit q̃ põt scribi lr̃is & sillabis: vt de9 angelus hõ. Et ex opposito dicit vox illiterata vt sunt voces sicatiue naturaliter apud logicũ: sicut est gemitiuus infirmorũ prime intentionaliter captus. Et dicit articulatione secũda que est cõbinatio: vnius partis orationis cũ alia sub debita pportione modorũ significãdi: de qua magis infra patebit ppter articulationem primam que est prima impositio vocis ad significandum cum modis significandi essentialibus et accidentalibus de quo patuit in prima parte.

¶ Querit: quot conditiones requirunt ad hoc ꝙ aliquid sit subiectũ. Dicendum: ꝙ tres. Prima est ꝙ sit qđ cõmunissimũ principaliter in illa sciẽtia cõsideratum. Scđa est ꝙ non credat methas illius scientie: ita scꝫ ꝙ non fiat mentio de ipso in alia scia scđm eandẽ rõnem: qꝛ tũc due scie efficerent vna scientia: ex eo ꝙ scie capiunt distinctionem ab obiectis: vt patet per Aristotelem primo posteriorum. Tertia est ꝙ omnia in tali scientia considerata habeant ordinem ad ipm sic ꝙ fiat adequatum subiectum scientie.

¶ Arguit: nullũ complexũ põt esse substantiuũ: sed vox lr̃ata articulata articulatiõe scđa est qđ cõplexũ: g̃ &c. Maior ptꝫ: qꝛ substantiuũ hꝫ diffinitionẽ que est mediũ demõstrãdi passionẽ de ipso. Minor ptꝫ ex natura articulatiõis scđe. Dicendũ ꝙ secunde intentionaliter est incõplexũ et scđm suam significationẽ: licet stat et supponat p complexo: sicut pro ista orõne homo studet et similibus.

¶ Contra: scđe intentionaliter captũ est qđ complexũ: qꝛ cõponit ex pluribus

partibus orationis significatiuis: sicut pars orationis ad aliam partem referibilis. Dicēdum ꝙ illa omnia circumloquuntur vnum qđ est ibi subiectum cuius nomen non est nobis impositum.

¶ Cōtra. illud nō pōt esse subiectū. q: vnum accñs non potest habere diuersa subiecta: sed subiectū huius scie est aīa ergo nō pars orationis ꝛc. Dōm ꝙ aīa est subiectū inhesionis: sed pars oratiōis est substantiuum attributionis.

¶ Notandū ꝙ substantiuū capitur octo modus. vñ⁊. Obiectū verna positum sub cui quid inheret. Quod prius est copula propriū logicaliter infra. Quo simul ars heret. bis sunt subiecta quaterna.

¶ Queriẗ. cōmodo diuidiẗ hec scientia grāmaticalis. Dōm ꝙ in grāmaticam pceptiuā: pmissiuam. et phibitiuam. Preceptiua est illa que tractat de orationibus simpliciter congruis: vt deus regnabit ineternum et vltra.

¶ Arguitur: pcipere est actus rationalis creature: ergo hō non cōuenit scientie. Dicendum ꝙ conuenit sibi figuram que dicitur prosopopeia.

¶ Contra precipere ptinet ad supiorē: sed grāmatica est infima scientiarū ergo nō potest aliquid pcipere. Dōm ꝙ non pcipit alijs scientijs: sed dat precepta illis qui volūt ea recte vti. Sed grāmatica pmissiua est que tractat de orationibus figuratiue congruis: et que docet per figuras venusto et breui sermone loqui: vt ego petrus carmina dicto. Prohibitiua est illa que tractat de orationibus incongruis seu nobis prohibitis: vt pars erant bellare expediti. sub qua cōprehendūtur: aliotheca: antiptosis: et soloecismus cū earum speciebus ad quas species omnes orationes reducuntur in quibus vna pars ab alia regitur.

¶ Queriẗ: quottuplex est regimē. Dōm ꝙ triplex scꝫ naturale. ciuile siue politicū ꝛ grāmaticale. Regimē naturale est quo supiora gubernāt et regūt hec inferiora generabilia ꝛ corruptibilia. Vñ phs dicit primo metheoroꝝ. Oportet hūc mūdū esse contiguū latiōibus supiorib⁊ vt tota eius virtus inde gubernet. Regimē polliticum est quo dñs regit populū sibi subiectū vel simile quoddā ei cōmissum. Sed regimen grāmaticale est in quo vna dictio coartat aliā vt stet in certo casu. Et illud sic difiniẗ. Regimē grāmaticale est coartatio dictionis casualis in certo casu: ita ꝙ in alio sub eodē sensu stare nō potest: vt amo hermannum: ibi hoc verbū amo coartat illā dictionē hermannū stare in accusatiuo et nō alio casu. Et diciẗ notanter: sub eodē sensu: q: variato sensu sine incōuenientia casus potest mutari: vt in hac oratione vtor iohannis libro. ꝛc.

¶ Arguiẗ: ſm Aristotelē primo methaphisice Op⁊ sapiētis est regere sed grāmatica nō diciẗ sapiētia: q: nō est de altissimis causis: ergo ꝛc. Dōm ꝙ nō cōsiderat primas causas simpliciter: sed bene cōsiderat primas causas in sciētia grammaticali: et pro tanto habet aliquam participationem cum sapientia.

¶ Contra prima principia ꝯsideranẗ in prima parte: queādmodū sunt vocabula que sunt oratiōis principia: ergo ꝛc. Dicendū ꝙ hic non cōsiderantur prima principia simpliciter: quia illa dicūtur talia quibus omnino nihil e⁊ prius: quale est illud: de quolibet est affirmatio vel negatio: de nullo vero simul. et illud spectat ad methaphisicum: sed grammatica considerat principia orationis: q̄ sunt nomen et verbum et relique partes orationis.

¶ Queriẗ. quottuplex est regimen grāmaticale. Dōm ꝙ duplex. s. actiuū et passiuum. Actiuum est quo vna dictio coartat aliam vt stet in certo casu quod et ꝙ tenet se ex parte dcōnis regētis in ordie ad dictiōm rectā. Sed regimē passiuū est q̄ vna dcō regiẗ ab alia in certo casu quod principaliter attēditur ex parte dictiōis recte in ordine ad dictionē regentem.

¶ Queriẗ. quid est regere: Dicendū ꝙ diffinitio illius faciliter potest elici ex dictis: quia regere est coartare dictiōem casualem ad standum in determinato

casu: ita ꝙ in alio sub census ydemptitate stare non posset vt in precedentibus clare demonstratiuũ est.

¶ Queritur. quid est exigere. Dicendũ est vnam dictionem ad se trahere aliam propter eius confusionem tollendam: hoc est quando vna dictio in sua significatione petit specificari per illam. Et istud exigere reperitur semper in dictione regente que est confusa: ⁊ specificare reperitur in dictione recta: que determinata est semper respectu dictionis regentis quã determinat ⁊ specificat.

¶ Querit᷑. quid est determinare. Dõm ꝙ determĩare cõmuniter sumptum est confusionem alicuius constructibilis specificare: et reperitur in omni dictione recta. Sed determinare proprie sumptũ est actum verbi explanare quod solum conuenit aduerbijs. vt patet ex eorum generali diffinitione.

¶ Querit᷑. quõ hec tria exigere: determĩare ⁊ regere differũt. Dõm ꝙ differũt sicut supius ⁊ inferi⁹. hoc est sicut magis ꝯmũe ⁊ min⁹ ꝯmũe. Exigere ⁊ determĩare sꝫ supius ad regere: q: in omĩ orõe ꝯgrua simpliciter aut pmissiue sꝫ exigere ⁊ determinare. q: ibi est vna dictio cõfusa: et alia dictiõis ꝯfusionẽ determinãs. Jã dictiõe ꝑcante ꝯfuse est exigere: ⁊ in dictiõe cõfusionẽ illã tollẽte ẽ determinare. Sed regere nõ repitur in omni orõe: q: non est inter adiectiuum ⁊ suum substantiuũ que spectant ad idem nec inter relatiuũ et suum antecedens.

¶ Querit᷑. quid est deseruire. Dõm ꝙ est prepositionẽ casuale suum ad actuꝫ verbi retorquere: vt vado ad domum. Et istud deseruire solũmodo reperit᷑ inter prepositionẽ et suum casuale: de quibus postea dicetur:

¶ Querit᷑. quot cõditiões requirũtur ad dictionẽ regentẽ. Dõm ꝙ due. Pria est ꝙ dictio regẽs ꝑcat cõfuse. ⁊ dependẽs est cupiẽs determinari per aliam scꝫ per dictionẽ rectã. Secũda cõditio est potestas coartandi dictionem rectam in determiuato casu. et illa vis nihil aliud est ꝙ̃ quidam modus significandi respectiuus. qui pro sui specificatione requirenda respicit: determinatum casum.

¶ Querit᷑. quot conditiones requiruntur ad dictionẽ rectã. Dicendũ ꝙ due. Prima est specificatio. q: dictio recta habet specificare et determinare dictionẽ regentẽ auferẽdo eius cõfusionem. Secũda cõditio est ꝙ dictio recta sit pars casualis: et debet esse talis casus qualem dicctio regẽs post se requirit.

¶ Queritur. quot sunt partes orationis que solum regũt. Solutio tres scilicet verbum aduerbiũ et propositio: vnde Florista Nanqꝫ regunt verba tantum vel prepositiua: Et quedam simul his aduerbia consociabis. Et ideo soluꝫ dicũtur regere: quia duo in se cõtinent que sunt ad regimen necessaria. Unum vero est dependentia. et aliud est potestas coartandi dictionem casualem. Et ideo non reguntur. q̃a non sunt partes casuales. Et capitur ibi regere communiter prout scilicet se extendit etiam ad deseruiẽdũ quod proprie conuenit prepositiõib⁹.

¶ Querit᷑. quot sunt partes orationis que solũ regũtur. Sol'o sunt tantũ due. s. nomẽ ꝓprium et ꝓnomen. vnde versus Tantum ꝓnomen regitur ꝓpriũ quoqꝫ nomẽ. Si sint predicta ꝓpria virtute retenta. Et ideo solũ regunt᷑. qui specificant dictionẽ regentem. et sunt dictiões casuales. Et ideo non regũt. quia determinate et sine dependentia ꝑcant quia nomen propriũ vni soli rei conuenit. et pronomẽ loco proprij nominis positum certam ꝑcat ꝑsonam. Et licet propria nomina regunt aliquando casum. vt dalida sampsonis. et similiter pronomina. vt hec volucrum canit. hoc est ꝑ subintellectionem nominis appellatiui.

¶ Querit᷑. quot sunt portes orationis que regunt et regũtur. Sol'o tm̃ due. s. nomen appellatiue qualitatis et participiũ. vñ. Florista. Nomẽ cõmune vel participans dat vtrũqꝫ. Aula ducis. dux aule. partis honore carenti.

¶ Querit᷑. ꝙ sunt partes orationis: q̃ nec regũt nec regunt᷑. Solutio tm̃ due. s.

coniunctio et interiectio. vnde. Interiectio coniungensque carebit vtroque. ¶ Vbi notandum quod interiectio (vt importat mentis affectum absolute) non regit casum. vt. vult Florista Sed si capiatur improprie et sub virtute aliena inquantum importat mentis affectum per modum doloris vel gaudij vel alterius passionis alicui acquisibilis sic bene regit casum significantem illum cui talis passio acquiritur.

¶ Arguitur: nulla pars orationis est que posset regere aliquem casum ergo etc. Antecedens probatur quia secundum Aristotelem: intellectu et ratione vigentes aliorum domini sunt et rectores: sed nulla pars orationis habet intellectum: ergo non potest bene regere aliquem casum. Solutio vna pars orationis potest bene regere aliam non intellectualiter sed grammaticaliter: quia vna dictio potest coartare aliam ad standum in aliquo determinato casu: vt patet ex dictis.

¶ Contra: vna pars orationis non potest regere aliam grammaticaliter: ergo illa solutio minus vera. Antecedens probatur dicendo nomen pronomen verbum aduerbium etc. ibi omnes partes orationis ponuntur. tamen ibi nulla regit aliam. Solutio hoc verum est secundum actum: tamen secundum aptitudinem possunt regere dictionem sibi proporcionatam in modis significandi.

¶ Contra. non regunt secundum aptitudinem: ergo etc. antecedens probatur quia aptitudo est vniuersalium: sed non omnes partes orationis sunt vniuersales ergo etc. Minor patet de sinkathegreumatibus. Solutio habent modum vniuersalem et hoc sufficit.

¶ Alia autem argumenta (que possunt contra quaslibet questiones hic motas fieri) reseruo ad sua determinata loca in quibus ea abundanter pro ipsius materie intelligentia ponuntur: iuxta tamen iuuenum vtilitatem.

in hoc octauo capitulo — exigit vel vult — scз pmissus in phemio — scз doctrinalis alexãdri — Constructio

HIc iubet ordo libri

.i. dictionum — manifestari

vocum regimen reserari.

¶ Istu est octauum capitulum huius libri doctrinalis secunda pars principalis: in quo siue qua autor determinat de altera parte grammatices que syntactica vocatur: quia sintaxis dicitur coordinatio vel constructio. Potest etiam hec pars dici synthetica .i. compositoria. quia docet componere orationem ex dictionibus: Et est sciẽtia talis. Ordo huius libri iubet regimen vocum reserari hic .i. in hoc octauo capitulo quia in prohemio huius libri promisit autor talem ordinem seruare: vt post quattuor formas verborum determinaret quomodo dictiones regantur et quomodo habent dependẽtiam ad inuicem: ibi Hinc pro posse meo vocum regimen reserabo.

¶ Queritur: primo: quot modis potest capi in proposito illa dictio hic. Solutio duobus modis. Primo aduerbialiter et tunc construitur cum illo verbo reserari: ad eius significationem determinandam. Secũdo pronominaliter: ut est demonstratiuum et sua res demonstrata est ordo: et tunc pre construitur dicendo: hic ordo iuber. Sed primum melius seruatur.

¶ Querit: secundo: quid est ordo. Solutio est dicendo: ordo est determinata series. Et est duplex .s. naturalis et doctrinalis. Naturalis est qñ secundũ viã gñationis illa precedũt que debent precedere: sicut simplex p̃cedit compositũ. Sed doctrinalis est qñ aliqua p̃cedũt secundũ determinatã artẽ que alias nõ p̃cederẽt sicut effectus p̃cedit causam propter debilitatẽ intellectus addiscentis.

¶ Querit. tertio. Que est ratio ordinis secũde partis ad primam. Sol'o illius potest esse triplex ratio. s. promissiõis: qa prius promisit determinare de regimĩe vocum sed omne promissum saltẽ licitũ et honestũ cadit in debitum: ergo. ꝛc. Secundo ratio est: qa cõmunia sunt priora: primo phisicorũ: vbi dr̃ Innata est nobis via procedendi a cõmunioribus ad minus communia. Sed illa q̃ tradunt in prima parte sunt cõmunia et faciliora ergo. ꝛc. Tertia ratio est: qa simplex est ante cõpositũ: sed in prima parte determinatur de simplicibus dictionibus: hic vero de orationibus: q̃ componuntur ex diuersis dictionibus ergo. ꝛc.

¶ Arguit: cõposita sunt priora: sed in secunda parte Alexandri determinat de completis: et in prima parte de incompletis: ergo secunda pars precederet primam. Solutio verum est secundum ordinem nature. vt patet ex dictione ordis supraposita non autem secundum ordinem doctrine.

¶ Contra. ergo ista non erit secunda pars alexandri. Sequela probatur quia simpliciora sunt priora: sed in quarta parte determinat de accentuatione que spectat ad simplices dictiones: ergo quarta pars deberet istum precedere. Solutio hoc verum est: secundum ordinem nature: sed ordĩe doctrine quo faciliora precedunt prius determinat de congruitate q̃ de accentibus: qui sunt difficilioris cognitionis q̃ congruitas. In signum cuius gallici pene in accentuationibus: vt communiter deficiunt.

¶ Queritur: quarto. Qualis figura tangitur in textu cum dicit: ordo iubet. Solutio. p̃sopopeia Et habet fieri quando actus rei animate: attribuitur rei inanimate. Unde ordo est accidens in predicamento relationis: tamen iste ordo in [illegible] non iubet principaliter: sed solum instrumentaliter.

exigit ꝯstructio intrāsitiua ntm̄ suppositū reddere illi parti orōis.

Vult intrāsitio rectū supponere verbo.

.s. v̄bo finiti modi pro sed .s. dictū .s. o scolaris declarari.

De regimine nti a parte añ.

De personali tamen hoc intellige dici.

¶ Sententia est ꝙ verbum personale finiti modi vult habere ntm̄ pro supposito cum quo facit constructionem transitiuam: vt sortes currit.

¶ Querit: Quare ꝑus determinat de regimīe nti casus? Solō ideo: quia nominatiuus casus est ꝑfectissimus per oēs casus: iter ꝑfectū est ante imperfectū ꝗ ꝛc. Etiam scdo ꝑpter gñalitatē cōstructiōis eius: qa raro ꝑfert orō in q̄ nō ponit ntūs cū v̄bo ꝑsonali. Sed mlt̄e sunt orōnes in q̄bus reliq obliq nō sūt ita necessarij ad exprimendū mētis cōceptū. Ubi notandū ꝙ ntūs mlt̄is mōis ponit in orōne simpl̄r ꝯgrua .s. duobus mōis. Primo qñ regit a parte ante: vt deus est. Secundo qñ regit a parte post: vt deus est iustus. Sed quinqꝫ modis ponitur in orōne figuratiue cōgrue scꝫ ꝑ appositionē euocationem ꝛc: vt patebit infra.

¶ Arguit. ista regl̄a presupponit falsum. ergo ipsa est falsa. Añs ꝑbat: qa dicit ꝙ solū verbū ꝑsonale vult hr̄e ntm̄ ꝑ supposito: qd̄ falsum est qa etiam verbum imꝑsonale vult hr̄e ntm̄ pro supposito: vt ptꝫ in hoc exemplo: via currit ibi curritē verbū imꝑsonale passiue vocis ꝛ hꝫ nominatiuū ꝑ supposito. Et ꝙ sit verbū imꝑsonale ptꝫ: qa descendit a verbo neutrali scꝫ curro: qd̄ desinit in o ꝛ non potest accipe r qa tunc nō esset latinū. Dōm ꝙ est verbū personale passiue vocis. Et si replicat: verbum neutrale non potest accipere r. Dōm ꝙ verū est in prima vl̄ secunda persona: tamen bene in tertia persona secundū Petrum helie.

¶ Arguit. ex hoc ꝯsequēter cōtra scdaꝫ regulā pueroꝝ: ꝙ verbū ꝑsonale ꝛ suppositū nō necessario volūt cōuenire in nūero. Probat in hoc exemplo. Joannes et petrus currunt. ibi currunt est verbū pl̄is numeri supposito existente singularis nūeri. Dōm ꝙ duo singularia equipollent vni pl̄i. Ex hoc intelligendū est qñ aliqua duo cōparant ad vnū tertiū. ¶ Sed cōtra nullo modo nec virtualiter nec formaliter volūt cōuenire in nūero ergo ꝛc. añs ptꝫ in hoc exēplo. athene est pulcra ciuitas. ibi athene est pl̄is nūeri et appositū est singularis numeri. Dicendū ꝙ athene inquantū est propriū nomē ciuitatꝫ est singularis nūeri ꝛ sic ꝑdicta orō est cōgrua. Sed inquantū ꝑcat multitudinē hoim habitantiū in illa ciuitate tūc est pl̄is numeri. et tunc orō excusat per antithesim que habet fieri qñ numerus ponit pro nūero. ¶ Contra adhuc non volunt conuenire in numero vt patet in hoc exemplo turba ruunt. Dōm ꝙ q̄uis turba secundum vocem sit singularis numeri tn̄ secundū rem significatum est pl̄is nūeri ergo. ꝛc.

¶ Cōtra cōgruitas attēdit ex parte modūꝑcādi in q̄b⁹ ꝯueniūt. ꝗ est icōgrua. Dōm ꝙ ꝑdicta regl̄a intelligit de orōe simpl̄r ꝯgrua ista aūt ipedimētaliter est ꝯgrua. vt in fine huius patebit. Siml̄r dōm est de istis orōnib⁹. Sermones samꝑris ē meditatio iusti. Sermonē quē vos audistis nō est me⁹ sed ei⁹ q misit me patris. Et qñ arguit in orōe. Mgr̄ reuerēde videre. ibi discōueniūt. Dōm ꝙ in illo v̄bo videre subintelligit ntūs scꝫ vos. q non exprimit in ista orōe. Et ad istā legere est agere ibi ē suppositum et appositum. tamen nullus est ibi nominatiuus. Dicendum ꝙ aliquid supplet ibi vicem nominatiui .s. infinitiuus.

¶ Querit. que est regula generalis q̄ ex hoc textu elicit. Dicēdū ꝙ ista ꝙ verbum personale ꝑsonaliter positum aptum natum est regere ntm̄ vel aliqd loco nominatiui positū explicite vel implicite a parte ante ex vi ꝑsone. Dicit notanter

ter primo. verbũ ꝑsonale ꝓpter verbũ impꝑsonale. qḋ nõ regit ntm̃ a parte ante vt placet. Dicit ꝑsonaliter positũ. q: vbũ ꝑsonale qñq̃ sumit impꝑsonaliter et tunc non regit ntm̃. vt me iuuat comedere. tñ aptũ natũ est regere. q: q̃uis sm actu; semꝑ cũ ntõ non ponit. tñ cõgrue potest poni cum illo: Dicit vel aliquid positũ loco nti. q̃a multis modis aliquid supplet vicem nti vt statim patebit. vt legere est agere. Dicit explicite vel implicite q̃a verba ꝑsonalis prime vl' scḋe persone semper habent ntm̃ subintellectum pro supposito. vt inscribo subintel ligit ego. Et non dicitur finiti modi quia infinitiuus sufficiẽter excluditur per hoc quod dicitur verbũ ꝑsonale. sed infinitiuus est verbũ impersonale q: est sine nũeris et personis. vt inq̃t donatus. Et q̃n verbum ꝑsonale diuiditur in indica tiuũ imꝑatiuũ optatiuũ. cõiunctiuũ et infinitiuũ est diuisio analogi in sua analo gata in qua non oportet diuisum verificari de membris diuidentibus.

¶ Arguit. cõstructio intransitiua nõ vult habere ntm̃. g̃ textus est falsus. añs ꝓbat in hac orõne. hoĩem albũ. ibi est ↄstructio intransitiua tñ non est ibi ntũs. Sol'o text⁹ itelligit sic vbũ positũ i ↄstructiõe itrãsitia req̃rit ntm̃ ꝓ supposito

¶ Arguit. nullus doctor debet ꝓcedere ex ignotis: sed q̃d sit cõstructio intrã sitiua iuuenibus iguotũ est. g̃ ꝛc. Sol'o postea de illa manifestabit melius. tamẽ dixit hoc propterea q̃ verbũ personale vult habere ntm̃ pro supposito.

¶ Arguitur. ntũs nõ põt supponere vbo ꝑsonali. q̃a passiue supponit verbo ꝑ sonali. sicut primũ supponit scḋo. Sol'o hic capitur supponere prout est ide; qḋ suppositum reddere. hoc est q̃ verbum personale capit subsistentiam a re nomi natiui. sicut accidens a subiecto.

¶ Arguit. textus alex. est insufficiens. q: non addit finiti modi. Sol'o hoc faci liter potest intelligi. quia omne analogũ per se positum stabit pro significato fa mosiori. sed verbum personale est quoddam analogum ergo. ꝛc:

¶ Querit. q̃d est vbũ ꝑsonale. Sol'o est cui inest ꝑsonalis ꝓprietas ꝑ cõꝑatio nem ad substantiã actus exerciti a parte ante. vt lego h; certã ꝑsonã ad illũ finẽ vt possit stare cũ supposito certe persone a parte ante. Vel sic verbum persona le est qḋ cõiugatur per tres personas sub tribus distinctis terminatiõibus tam in singulari q̃ in plĩ nũero. Et per oppositũ verbũ impersonale est definiendum sic. s. Est cui nõ inest ꝑsonalis ꝓprietas ꝛc. vel qḋ nõ cõiugat per tres ꝑsonas.

¶ Querit. quot modis aliq̃d supplet vicẽ nti. Sol'o. q̃nq̃ modis. Primo infi nitiuus ponit loco nti: vt orare est bonũ. peccare est malũ. Scḋo dictio materia liter posita. vt scamnũ est nti casus. Tertio atributũ. vt seruire deo est regnare cum ipso. Quarto dictũ ponitur loco nti vt discipulos ꝓficere est multũ delec tabile. Est aũt dictum infinitiuus cum accusatiuo a parte ante. Quinto appel latum. vt quod iustitia seruetur est bonũ. Unde appellatum est vna itegra orõ suppositi et appositi cum istis dictionibus. vt q̃ vel quatenus Et illa regula in telligitur de orationibus simpliciter congruis. vñ⁹. Infi materies atri dictu. simul appel. Reddamus verbo quandoq̃ suppositiua.

¶ Querit. que est ratio q̃ verbũ personale vult habere nominatiuũ ꝓ suppo sito formaliter vel virtualiter: Solutio ideo. q̃a congruitas oritur ex ꝓportio ne modorũ significandi. sed modi significãdi nti et verbi personalis sunt ad inui cem ꝓporcionati ergo ꝛc: Minor patet nã modus significãdi verbi ꝑsonalis est modus dicibus de altero tanq̃ de suo principio. sed modus significandi nti est si gnificare rem suam vt qḋ est alterum per modũ principij a quo actus verbi egre ditur. Illi enim modi sunt proporcionati adinuicem in essendo et s̃cando:

¶ Querit. quottuplex est conuenientia inter suppositum et appositum. So lutio duplex. s. ꝓportiõis que est modorũ s̃candi adinuicẽ conueniẽtia. Et alia

Capitulum Octauum.

... cōuenientia similitudinis: ꝛ est suppositi ꝛ appositi in nūero in persona ꝛ in rectitudine casus debita dispositio.

¶ Queritur. vtrū vtūs qui etiā dicitur rectus: pōt reddere suppositū verbo psonali. Solo nō ɔm modistas: qd ptz pmo autoritate Prisciani dicentis ꝙ ante inuentionē pnoim scde psone. nō fuerūt supposita vboꝝ scde psone. Ratione sic: qꝛ suppositū debet ɔcare p modū principij a quo actus verbi egreditur actualiter: sꝫ vtūs ɔcat p modū termini excitatiōis vtꝫ dicendo o petre: ergo ꝛc. Et dicitur notāter actualiter: qꝛ potentialiter actus verbi pt a vtō egredi inquantū scꝫ vtūs mutatur in ntm: q licet ɔcant eandē rē materialr. nō tn̄ hn̄t eundem modū ɔcandi ex quo cōgruitas primo orit. Primū patet: qꝛ rectus ꝛ obliquus idē ɔcant: et p mutationē modi ɔcandi ipsius vti in ntm̄ potētia reducitur ad actū.

¶ Arguitur. inquit Priscianus: ntūs ꝛ vtūs absoluti sunt. i. intransitiue ɔstruunt. Sed ntūs cū verbo psonali cōstruit ꝛ ab illo regit faciēdo cōstructionē intrāsitiuaꝫ: g similr vtūs. Et ppterea videtur Alex. in textu dicere rectū. Solo nō vult Priscianus ꝙ vtūs regat a parte ante a verbo psonali: sꝫ bn̄ cū illo cōstruit. vn̄ Florista. Tu psonale cū recto siue vocante. Debes construere ꝛc. Nam plures dictiones cū alijs ɔstruunt: que tamen ab ipsis non regunt. sicut aduerbium cum verbo: adiectiuum cum substantiuo.

¶ Arguitur: ntūs ꝛ vtūs possunt idem ɔcare: sicut hic: tu petre: g sicut ntūs reddit suppositū ita ꝛ vtūs. Solutio licet idem ɔcant tamen differunt in modo significandi: ex parte cuius attendit congruitas: ergo nominatiuus reddit suppositum et non vocatiuus.

¶ Cōtra. Vtūs potest reddere suppositum ergo ꝛc. Probat: qꝛ sicut cōgrue dicitur. Petrus studet: ita congrue dicit: Petre stude. Solutio ibi subintelligitur nominatiuus secunde persone scilicet tu.

frequēter vbū vocatiuū exigit postponere ntm̄

De regi mine ntia parte p⁹.

Sepe vocans verbum sibi vult apponere rectum

.s. verbum .s. verbū naturā .s. verboꝝ suboꝝ ꝛ vboꝝ

Et substātiuū. vel quod vim seruat eoꝝ

¶ Snia huius textus est. ꝙ verbū subm verbū vtm̄ ꝛ verbū habēs vim eoꝝ verborū: sepe vult habere ntm̄ a parte post cōstructū. Exemplū de verbo substantiuo: vt sum bonus. De verbo vtō: vt vocor Valentinus. De verbo habente vim verbi substantiui. vt sedeo iustus. i. in sedendo sum iustus. De verbo habente vim verbi vti: vt baptisor petrus. i. in baptisando vocor Petrus.

¶ Queritur. quare dicit sepe. Solo ideo qꝛ sex modis fallit ꝙ ista verba non habent ntm̄ post se. Primo qn̄ post verbū subm nihil seqtur: vt deus est. Scdo qn̄ sequit aduerbiū: vt ego sum hic. Tertio qn̄ sequit prepositio cum suo casuali. vt sum in domo. Quarto qn̄ ponit verbū substātiuū possessiue et pro ptinet: vt iste liber est mei. Quinto qn̄ ponit infinitiu⁹ verbi substātiui hn̄s actm̄ a parte ante: vt vellē me esse virū prudentē. Sexto qn̄ construit cū gtō ppri nominis loci minoris. vt sum Rome. Et pōt addi septimus modus scꝫ qn̄ verbū subm importat demōstrationē essentie: sed iste pōt cōprehendi sub quarto modo: quia ibi est impura possessio: vt Johānes est parue virtutis. vn̄⁹. Sex substātꝫ modis post se recto spoliatur. Cū nil iungat: vel aduersi sociat. Vel cuꝫ pposita pro ptinet estꝫ locatum. Atꝫ loci nomen: simul infinitiuus habet.

¶ Queritur. qd est verbū substātiuū. Solo est qd substat omnibus alijs verbis in declinando seu in resoluendo. In declinando siue cōiugando substat verbis

passiuis deponētalibus cōibus et neutropassiuis. Et in resoluēdo substat actū omnibus verbis mūdi q: actus gñalis ṗter actū spetialē in quolibet ꝟbo includitur. Uel sic ꝟbū substātiuū est quoddā gñale specificale ꝑ qōcunqꝫ ens mūdi q: actus ꝟbi substātiui est trāscendens: ergo pōt ab oībus ꝟbis specificari. Uel sic Uerbū substātiuū est ꝙ ſcat purā et merā substantiā, q: ꝑmū in quolibet gñe est tale per essentiā, sed substantiuum est ꝑmū inter omnia ꝟba, ergo, ꝛc.

¶ Arguit, ꝟbū substantiuū nō significat substantiā, ergo tertia diffinitio non est bona. Probatur: q: idē nō pōt significare substātiā et actū, sed ꝟbū substātiuū sicut et om̄e verbū significat actū ergo non significat substātiā. Maior ptꝫ q: alias esset equocū eo ꝙ plura et diuersa significaret, ꝙ falsum est. Sol'o non ſcat subām prout substātia distinguitur contra accidēs, sed significat substantiam, id est essentiam, quia importat essentiam omniuꝫ verborum adiectiuorum.

¶ Querit. quot sunt verba suba. Sol'o tria, s, sum fio existo vel exsto: Et sufficientia istoꝝ est, nā oīs substātia vel est materia vel forma vel totū cōpositū. Si ꝑmū sic est fio. Si scđm sic est suꝫ. Si tertiū sic est existo seu exsto. Unꝫ, Ars substantiua tria fert tantummodo verba, Sum simul existo fio nil amplius addo.

¶ Arguit, sunt plura verba substātiua ꝙ̄ tria ergo, ꝛc' ants ꝓbat, q̄a sunt quatuor scꝫ sum fio existo et exsto: Solutio illa duo vltima sunt tantū vnū verbum substātiuū. ¶ Arguit, nō sunt tria verba substātia, ergo ꝛc, Probat, q: qō ꝑ supabundantiā dicit vni soli cōuenit, sed actus verbi substātiui est gñalissim⁹, ꝗ est tantū vnū verbū substantiuū, Maior patet q̄a est speciuocabile per qōcunqꝫ ens mūdi, Dicendū ꝙ est gñalissimus scđm vnā rationē, et ergo tātum erit vnū verbum substātiuum secundū illam, sed secūdum diuersas rōnes pñt esse plura.

¶ Cōtra oportet oēm pluralitatem reduci ad vnitatē, sed tria sunt verba substantiua, ergo reducuntur ad vnum, Dicendū verū est scđm ꝙ vnum est principalius in ordine. s, sum, vt patet ex ratione sufficientie.

¶ Querit, Cuius gñis sunt verba substātiua. Solutio scđm vocē sum est nullius gñis secūdū donatū minorem: q: nec in o nec in or definit, Sed scđm ſcationem est neutralis gñis q: ſcat actū manentē in subiecto, sed fio ſm ſcationē est generis passiui, q̄a ſcat actum receptū ab altero per modū passionis, Sed existo vel exsto est neutralis gñis tam ſm significationē ꝙ̄ secundum vocem.

¶ Querit, quō scit ꝙ aliqō verbū habeat vim verbi substātiui, Sol'o scit ꝑ hoc ꝙ illud verbū pōt resolui in suū ꝓpriū gerūdiuū ꝛ in hoc verbū subm sū vl' in ei⁹ cōdeclineū manēte eadē sñia, vt sedeo curuus, id est in sedēdo sum curuus, ꝛ talia verba sunt cōmuniter neutralia vel passiua, Ubi notanduꝫ ꝙ omne verbum mūdi pōt regere ntm̄, post se inquantū habet vim verbi substātiui, nō tñ quemlibet nominatiuū, sed solū illū q̇ importat actus illi⁹ dispositionē, vt comedo auarus, ibi auarus importat dispositionē actus comedēdi, doceo beniuolus ꝛc, per hoc intelligitur illud dictum cum primo concordari.

¶ Querit: q̄d est verbū vtm̄, Sol'o, est qōdā gñale specificabile ꝑ ꝓpriā denominationē tantū, i, per propria noīa tantū, vt vocor petr⁹, Uel qō ſcat vocationē per modū denoīatiōis, vt vocor valētin⁹, in quo exēplo hoc verbū vocor ſcat vocationē per modū denoīatiōis, ideo vult tātū speciuocari per propriū nomen

¶ Arguit, cōtra istā diffinitionē, q: seq̄ret ꝙ hoc verbū voco esset verbū vocatiuū qō tñ est falsum, Sequela probat q: ſcat vocationem, vt ex eius impositione patet, Dicendū licet ſcat vocationem tñ illā ſcat per modū trāseuntis in alterum, ideo requirit accusatiuum a parte post, vt voceris valentinum, sed non significat vocationem per modum denoīatiōis, de quo est hic ad propositum.

¶ Cōtra hoc verbū clamor ſcat vocationē, tñ nō regit ntm̄ proprij noīs a par-

te post sed ablatiuũ mediãte ꝑpositiõe: vt clamoꝛ a petro. Solutio licet clamoꝛ ſcet vocationẽ per modũ passionis illate ab altero: nõ tñ ſcat illam vocationem per mudũ denominatiõis. qđ tñ reqritur ad naturã verbi vocatiui.

¶ Querit. quot sunt verba vocatiua. Solutio qnq; vñ. Quinq; vocatiua dicas tantũmodo verba. Nũcupoꝛ appelloꝛ nominoꝛ dicoꝛ vocoꝛq;.

¶ Arguit. verbũ vtm̃ nõ speciuocat ꝑ propriã denominationẽ tm̃. ergo diffinitio est falsa. añs ꝓbat in hoc exẽplo hec auis vocat pica ibi pica ẽ nomẽ ꝯmũe. Dõm licet pica sit nomẽ ꝯmũe. ponit tñ loco ꝓprij nomis. Et ỽbuz vtm̃ in oratione interrogatiue positũ põt speciuocari per nomẽ appellatiuũ. Sed si transitiue ponatur vult habere nomẽ ꝓpriũ seu nomẽ ꝯmũe loco ꝓprij nois positum.

¶ Arguit. ntũs nõ pt regi a ꝑte post. q2 ntũs ſt ꝑ modũ ꝑncipij a q̃ act9 ỽbi egredit. Dõm ꝙ ntũs accept9 ſm suũ formalẽ modũ ſcãdi nõ pt a ꝑte post ꝯstrui. tñ quo ad vsum grammaticoꝛum materialiter bene põt cõstrui a parte post.

¶ Querit. qñ verbũ aliqđ habet vim verbi vocatiui. Solutio qñ põt resolui in suũ ꝓpriũ gerũdiuũ et in verbũ vtm̃ manẽte eadẽ sententia vt baptisoꝛ hermannus: i. in baptisando vocoꝛ hermannus. Ex his cõcludit ꝙ verbũ subm includit in oĩbus ỽbis mũdi: et ideo oĩa ỽba pñt habere vim ỽbi substãtiui. Sed ỽbum vtm̃ nõ includit in oĩbus ỽbis. ergo nõ omne ỽbũ pt habere vim ỽbi vocatiui.

¶ Arguit. ex isto seqtur ꝙ omne verbũ mundi venit habere ntm̃ post se. qđ tamen est falsum. Sequela ꝓbat pro prima parte. q2 omne verbũ includit verbum subm Sed ꝑ scđa ꝑte patet. q2 ista est incõgrua. doceo petrus. Dõm ꝙ ista regula intelligit qñ verbũ substantiuũ exp̃sse ponit in oratiõe. quia qñ includitur in verbis tũc ille actus generalis non est ita liber: sicut est qñ expresse ponit. q2 tunc quãdo expresse ponitur. potest ntũs speciuocari per actum illius verbi.

¶ Arguitur. rectus et obliquus idẽ significãt. sicut ergo volũt habere nominatiuuz a parte post: ita etiam pñt habere obliquũ. Solutio licet sint idẽ quantum ad rẽ significatã. differunt tñ in modis significãdi. ex qb9 attẽdit ꝯgruitas.

¶ Cõtra nõ volũt ꝯiũgere similes casus. ergo ⁊c. añs ꝓbat. q2 ista est incongrua. petre sis iuste. q2 vtũs nõ põt regi a ꝑte añ. ergo nec a ꝑte p9. tñ ỽbũ subm copulat sibi similes casus. Dõm ꝙ ꝓpter probationẽ oratio (vt iacet) est simpliciter incongrua. Et ergo debemus eam mutare et dicere Petre sis iustus.

¶ Cõtra tũc adiectiuũ et substãtiuũ discõueniũt in casu. q2 iustus est nti casus et petre est vocatiui casus: Dõm ꝙ petre non est ibi substãtiuũ ad iustus. Sed suppositũ intellectũ. s. tu: et tunc ibi est debita conuenientia.

¶ Querit. vtrũ ỽba vtĩa sunt passiua seu deponẽtalia. Sol'o qñ theutonisant ꝑ werde tũc sũt passiua seu deponẽtalia. Exẽplũ vocoꝛ valẽtinus. ich werde valten geheiszen. ya bada. Sed simpliciter loquendo sũt deponẽtalis gñis. co q2 nõ sꝑ pñt exponi ꝑ werdẽ. hycz. q2 tũc ista orõ esset falsa. vocoꝛ iohãnes. qñ actualiter ab aliquo nõ vocaret. q2 nemie pñte adhuc ỽe possum dicere vocoꝛ iohãnes.

¶ Arguit. ỽba vtĩa sunt actiui gñis ſm vocẽ ⁊ ſcationẽ ergo hoc dictũ falsum. añs patet. quia dicit Mathei: xx. Voca operarios et redde illis mercedez. vbi voca est actiui generis: Dicendũ vero est large loquendo: de verbis vocatiuis: et sic sunt triplicia: s. actiua. vt nomino apello voco: passiua et deponentalia. nominoꝛ appelloꝛ vocoꝛ sub differẽtia iã dicta. Actiua capiũt dupl'r. Uno mõ vt significant denominationem actiue et sic regunt duos accusatiuos. vt vocas me valentinũ. Alio modo significant acclamationẽ. ⁊ sic regũt vnũ accm̃ vt voca oparios.

¶ Contra. verba vocatiua denominatiue: accepta non regunt duos accusatiuos. Patet quia dicitur Luce. i. Et vocabis nomẽ eius Iesus. ibi regit tantum vnum accusatiuum. Dicendum ꝙ regit ibi duos accõs materialiter positos.

.i. vboꝝ equales sociare .i. añ et post
Horũ cõsimiles debet cõiũgere casus.
vis vnitiua spectant rem
Copula. ꝑsonã dum ptineant ad eandẽ

Infert corrolarium.

¶ Dicit ꝙ natura ꝑdictorũ verborũ vult copl'are similes casus añ ⁊ post dũ ꝑtineãt ad idẽ. vt ego sum studẽs. vel qñ videtur ptinere ad idem. vt hõ ẽ asin⁹.
¶ Arguit. verbũ subm nõ copulat casus ad eandẽ rem ptinẽtes. g̃ textus ẽ falsus. añs probat in hoc exemplo hõ est asinus ibi illi casus pertinent ad diuersa. Dicendũ licet nõ pertinẽt ad idẽ videntur tñ pertinere ad idem.
¶ Cõtra põt copulare illa que vident pertinere ad diuersa. g̃ ⁊c. añs pbatur in hoc exemplo. Est pie matris pio succurrere nato: Solutio ibi est capit impersonaliter. sed iste textus intelligit qñ capitur personaliter.
¶ Cõtra. qñ capit personaliter nõ copulat illa que videntur ptinere ad idẽ. ergo ⁊c. Probat in hoc exẽplo. de⁹ est in celo. Dõm ꝙ regl'a intelligit qñ p⁹ ponitur ntĩs seu alius casus quem põt copulare verbũ substantiuum.
¶ Arguit. verbũ ꝑsonale vult hr̃e ntĩ a parte añ. sed vbũ subm nõ est vbũ ꝑsonale. g̃ ⁊c. Dõm ꝙ oĩe vbuꝫ subm ẽ ꝑsonale ꝫ nõ cõuerso. g̃ põt hr̃e ntĩ ꝑ supposito. qꝛ ꝑcat actũ egredientẽ a supposito. ⁊ hꝫ distinctas personas.
¶ Querit: vtrũ verbũ subm põt copulare omnes casus tã obliquos ꝙ rectos. Solutio sic. dempto solo vtõ qui ꝯstruit cũ aduerbio vocandi o explicite vel implicite semper. Exemplũ de gtõ. vt misereoꝛ petri volẽtis esse boni. De datiuo vt faueo iohanni volenti esse probo. De accõ. vt verbero petrum volentem esse nequam. De ablatiuo. vt indigeo petro volenti esse iusto.
¶ Querit: qd intelligit per copulã Solo ꝑ copulã nõ intelligit illud qd venit predicatũ cũ subiecto. vt huiusmodi. sed actus cõplexiu⁹ siue vnitiuus duorum extremorũ adinuicẽ. qui includit in natura istorũ verborũ. Et ratio est. qa ista verba non copulant similes casus inquantũ cõiungũt. qa etiã illud conueniret cõiunctõibus. sed inquantũ includũt actum vnitiuũ. qui actus est ipm esse generalem quolibet verbo inclusum. ergo per copulã actus vnitiuus intelligitur.

ex vi ꝑsonalis ꝓprietas nominatiuũ a parte ante ꝯstructũ
Ex vi persone rectũ regit initialem.
nominatiuũ .i. ntĩs q post ꝯstruit .i. vis vnitiua regit
Rectũ qui sequit. vbi natura gubernat.

Differẽtia regis nti a parte añ et a ꝑte post.

¶ Dicit ꝙ ntĩs a parte ante constructus regitur a verbo ex vi ꝑsone. sed nominatiuus a parte post cõstructus regitur ex vi nature vbi. Exẽpla patẽt ꝑ se.
¶ Querit. quot modis capitur persona. Dicendum ꝙ quattuoꝛ modis. Primo secundũ Boecium. persona est rationalis nature indiuidua substãtia vt sortes plato. Secũdo est nomen dignitatis. et hoc modo pastoꝛ alicuius ecclesie dicitur persona. vñ dicitur ius patronatus. Tertio capit ꝑsona vt est accidẽs partis orationis. vt lego dicitur prime ꝑsone. legis secũde ⁊c. Quarta capitur vt est personalis proprietas verbi. et sic capitur in proposito.
¶ Queritur. Quid sit hoc dicere ex vi persone. Solutio nihil aliud ꝙ regere nominatiuum ex modo significandi verbi personalis qui est modus dicibilis de altero. vt ex superioribus patuit.

Capitulum octauum.

¶ Arguitur. Suppositũ et appositũ volũt cõuenire etiam in numero sicut in persona. ergo ita bene dixisset ex vi numeri sicut ex vi persone: Dicẽdũ qđ ideo magis ponit personã ꝙ numerũ: q: persona est accidens magis dignũ ꝙ numerus. quia persona presupponit conuenientiam aliorũ accidentium. sed posteriora secundũ viam generationis sunt perfectiora. vt dicit phs quarto cedi.

¶ Cõtra priora scdm viã gñationis sunt perfectiora. q: pmũ est agẽs et causans posteriora. sed agens est digni⁹ affectu. g̃ ꝛc. Dõm ꝙ verũ ẽ rõe cãlitatis. sed ex suppositione posteriora sũt digniora. q: dicũt priora in ipsis iclusa. ꝛ cũ hoc aliqd ampli⁹. ¶ Querit̃ qđ intelligit̃ p rectũ an solus vtũs. Sol'o nõ est oĩs casus a pte post ↄstruct⁹ siue sit gtũs siue sit dtũs ꝛc. quos ṽbum substãtiuum ex sua natura copulat. vt dictum est prius.

¶ Queritur. vtrũ casus a parte post constructus reqrit cõueniẽtiã cũ illo qui cõstruit̃ a parte añ. Sol'o si casus a parte post cõstruct⁹ habeat depẽdẽtiã ad illum q̃ a pte añ cõstruit̃: sicut adiectiuũ ad suũ substãtiuũ tũc habebũt cõuenientiam in accidẽtibus grãmaticalib⁹. vt hõ est albus. et sic p naturã intelligit̃ vnitiua extremorũ adinuicẽ. sed si nõ est talis dependentia non requiritur; faciẽ appositionẽ duo vel plura substantiua

De regimine figuratiuo et hmo d' appositione

Aponẽs duplices substãtios sibi iũges
in tali accidẽte mutari
In casu simili poteritqȝ genus variari
substãtiuos pertinere
Tũc illos ad rẽ spectare decebit eandẽ
.i. magis cõmune orõnibus
Et plus cõmune p̃cedere debet in istis
sunt exẽpla orationes
Sicut hõ sortes · aĩal capra cõsimilesqȝ

¶ Sententia est. ꝙ volens appõnem facere debet cõiungere duo substantiua in simili casu posita. ad idẽ pertinẽtia et possunt esse vnius generis vel diuersorum generũ et magis cõmune debet precedere. et min⁹ cõmune habet sequi. vt animal homo. homo sortes. animal capra: et consimiles orationes.

Exẽplificat.

¶ Querit̃: q̃ est ratio ordinis ꝙ prius determiat de orõnib⁹ simpl'r cõgruis et postea de figuratiue congruis. Dicendũ ꝙ ratio est quia habitus precedit priuationem. sed nominatiu⁹ simpl'r cõgrue cõstruct⁹ habet se per modũ habitus et nominatiuus figuratiue constructus hȝ se per modum puatiõis. g̃ ꝛc. Maior patet quia in oratiõibus figuratiuis est aliqđ priuatũ siue eclipsatũ. qđ debet intelligi. vt aĩal capra. i. aĩal qđ est capra vel exñs capra.

¶ Querit̃. quot modis capit̃ figura. Dõm ꝙ sex modis. Primo vt est accidens grãmaticale. vt est figura simplex vel cõposita. Scđo capit̃ pro verbo dei qđ est figura patris. Tertio p signo mistico. vt oĩa cõtingebãt illis in figura. Quarto figura est dispositio membrorũ. Quinto capitur pro vestigio relicto ex aratro. Sexto capitur pro vicio grãmaticali vt in proposito. vñ⁹. Accidit est christus signat. disponit aratur: Grammatice viciũ. sepe figura notat.

¶ Querit̃. Quid est figura: Dõm ꝙ prima ei⁹ diffinitio est figura est orõ peccãs cõtra cõmunẽ modũ loq̃ndi. vl' ↄtra reglas grãmaticales apparẽs pec

Ex quo ptz φ figura in ꝑposito sumpta est orō. Vel sic. Figura est licētiosa im ꝓprietas vsu. autoritate. cōmoditate grāmaticali approbata. Vel sic Figura est vitiū ratiōe vel ratiōib⁹ excusatū vel excusabile. Et figura grāmaticalis dr̄ figura ꝑpter similitudinē quā habet ad figurā realē semicircularē. q2 sicut in illa ē aliqd rectitudinis. vt linea dyametralis. ita etiā aliqd obliqtatis vt linea circūdata. sic in figuris grāmaticalib⁹ inuenit̄ etiā aliqd obliqtatis qd̄ est vicium vel eclipsis et aliqd rectitudinis qt fit ꝑ ratiōes excusantes. ¶ Querit̄. qt tuplex est figura in gn̄ali. Dr̄m φ duplex. s. locutiōis et ꝯstructiōis. Locutiōis est q peccat cōtra cōmunē modū loquēdi nihil tn̄ in ꝯgruitatis hn̄s. vt pratū ridet lupus est in fabula. Sed Cōstructiōis est q peccat ꝯtra regulas grāmaticales τ habet aliqd defect⁹ vsu tn̄ τ auctoritate et ingenij bonitate admissa. Et in qlibet figura sūt due ratiōes excusantes. s. Ratio qre pōt fieri. q est autoritas et volūtas grāmaticoꝝ. Ratio qre oportet fieri. q ē expssio spetialis snīe sub breuiloqo vn̄. Excusat viciū breuitas snīa metrū. Et est duplex vitiū. s. tolerabile. q. s. ratiōib⁹ excusari pt. vt in appōne viciū adeo est tollerabile qd̄ ꝓprie non dz dici viciū. sed solū eclipsis vt ptz ex dictis. Aliud est viciū intolerabile. qd̄. s. rōne excusari non potest. vn̄ sunt orationes simpliciter incongrue.

¶ Querit̄. Quot sunt figure. Dr̄m ꝑm alexā. φ sūt sex: Sed ꝑm Floristā. sūt qnqꝫ τ ꝑm Catholicon sūt tres. s. Sinthesis τ Prolepsis Silepsis. quia loqndo in gn̄e vt Catholicon sunt tn̄ tres. sed in speciali loquēdo. vt alexā. sūt sex. ꝑ loquēdo partim in gn̄e et partim in specie sūt qnqꝫ. vn̄. Florista Plures structure nō sūt nisi qnqꝫ figure. Synthesis Antithesis. Prolepsis Zeugma Sylepsis

¶ Querit̄. qd est appositiō. Dr̄m φ est immediata τ figuratiua associatio duorū vel pluriū substātiuoꝝ in simili casu positorū eiusdē vel diuersoꝝ generꝝ ad idē ꝑtinentiū. sic se habentiū φ magis cōmune ꝑcedat et minus cōmune sequat̄. Et dr̄ pmo (immediata) q2 si esset aliqd mediū esset simpl'r cōgruitas vt hō est animal: Nec debet fieri mediante cōiūctione qa in appositione cōstructibilia ꝑtinēt ad idē. ꝑ cōiunctio cōiūgit diuersa. Et dicit̄ (figuratiua associatio) qa appositio habet aliqd viciū. tn̄ excusabile. Et dicit̄ (duorū vel plurium substantiuorum) et nō noim substantiuoꝝ. qa appositio nō solū fit inter nomina suba. sed etiā inter ꝓnomīa. vt ego ipse et inter ꝟba vt agere vel legere. Simīl'r inter participia. vt agēs legens. Et ꝑm ꝯmunē modū semꝑ fit inter ꝟba infinitiui mōi. licet in alijs implicite fieri possit. vt agit legit. i. agit actiōe q est lectio. potissime tamē fit inter substantiuos terminos casuales ad idem ꝑtinētes vt vult text⁹.

¶ Arguit̄ participia τ verba non sunt substātiua. g̊ τc. Dr̄m φ q̄uis non sunt substantiua ꝑm rem significatā et modū ꝑcandi. sunt tn̄ substantiua quantum ad officiū τ sic oē illud (qd̄ pōt reddere suppositū ꝟbo) in ꝑposito pōt dici sub̄m Et dr̄ (similiū casuū) q2 ydēptitatis casuū est signū ydēptitatis rei q̄lis reqrit̄ in appōe. Et dr̄ (ad idē ꝑtinētiū) q2 cōstructibilia in appōe hn̄t se sicut supius τ inferi⁹. sed illa in eodē ꝑtinēt ad idē. Et dr̄ (φ magis cōmūe ꝑcedat) q2 hoc sꝑ habet se ꝑ modū determinabil' τ ꝯfusi. τ min⁹ cōmūe ꝑ modū determinatiōis. ꝑ determinās sequit̄ suū determinabile. Et in ꝑposito magis cōmune dr̄ illud qd̄ est magis ꝯfusum. τ nō sꝫ illud qd̄ plura ꝑcat. vt maria qn̄qꝫ est ꝟgo btā. qn̄qꝫ ē alia muler. ideo illud nomen maria determinatur per virgo:

¶ Querit̄. vtrū appositio posset fieri inter dcōnes diuersoꝝ casuū. Dr̄m φ nō vt ptz in textu. Et hoc est verum quando dictio non potest regere diuersos casus. quia tunc secundū quosdam potest fieri appositio inter illos.

¶ Querit̄. in qbus casibs pōt fieri appō. Dr̄m φ in oib⁹. de nominatiuo vt dominus iohannes celebrat. de gtō vt animalis homines interest currere. de dtō

vt homini petro dedi panem: de accusatiuo vt fero, hominem petrum: de vocati uo: vt o homo petre stude: de ablatiuo vt ab homine; diligitur.

¶ Queritur. vtrum substantia in appositione posita possunt esse diuersorum numerorum. Dicendum ꝙ sic. vt ciuitas athene est pulchra.

¶ Arguit. substantiua in appositiōe pertinēt ad idē. sed numerus singularis et nūerus plr̃is nō p̄nt pertinere ad idem: q: numerus singularis ſcat vnū τ plura: modo vnū et plura sūt opposita. Dōm ꝙ vnū simplr̃ dictum et plura t liter dicta opponunt: tamē vnum in aggregatiōe τ plura p̄nt coincidere: singularis ſm rem cōgregat in se plura. Uel dicendū ꝙ q̄uis differūt in mo ſcandi: p̄nt tamen coincidere scd̃m rem. sicut vna et eadem res potest singu ter et pluraliter proferri. Ubi notandū ꝙ appositio fit tribus modis ex sub tiuis diuersorū numerorū. Primo cum alterum substantiuorum caret nūero gulari: vt sol est in piscibus signo humido. Aristoteles docuit philosophiā in uitate athenis: Scd̃o cum alterum substantiuorum est collectiuū. Uirgilius mee quondā felix pecus: ite capelle: ibi pecus neutri gn̄is habet modum no collectiui: sicut q̄libet vniuersale: Tertio qn̄ substātiua singularia minus co munia copulata per cōiunctionē copulatiuā apponūtur magis cōmuni plur numeri: vt tres reges obtulerunt dn̄o munera aurum thus τ mirrham.

¶ Querit. vtrū in appōne oportet substātiua sp̄ esse expressa. Dōm ꝙ non pōt fieri vno substātiuo expresso τ altero subītellecto. vn̄. Oui. Tāta est al pota: subintellige aqua. Albula nomē fluuij est gn̄is mas. τ nō pōt cōstrui cū mine femini gn̄is. Q: aut nomina fluuiorū sunt gn̄is mas. notat. Ouidi⁹ in versu Turbidus hibernis ille fluebat aq̄s vbi de Cremera fluuio loquitur vtrūq̄ istud latina dici pōt albula est pota Cremera est turbidus Et sic dic quidā ꝙ nomina fluuiorum in a terminata sunt gn̄is dubij. Et quando dicit xander ꝙ sunt gn̄is mas. per illam regulā. Que fiunt ꝑpria fluuiorū pone na. Dicendum ꝙ hoc est verum vt in plurimum: sed non vniuersaliter.

¶ Querit. vtrū in appōne magis cōmune semp̄ debet precedere. Dicend sic ſm cōstructionē et vt plurimū: q̄uis aliqn̄ postponat scd̃m sitū. Cuius ra est: q: hoc fit (vt dt̄ p̄hs scd̃o posteriorum) ad euitandū vitium nugationis Et in oppositū allegat ista orō. Sexta die creatus est homo animal omnium an tium prestātissimū: ibi animal magis commune sequit. Dōm ꝙ hoc est vtual in diuersis orōnibus vt homo est creatus supple qui est animal oīm aniant prestātissimū. Uerū tamen nō ꝯmittitur nugatio: q: min⁹ cōe bn̄ pōt immo ꝙ p̄cedere: tūc. s. qn̄ min⁹ cōmūe est equocū. vt canna vnde fluit. vbi canna m nus cōe p̄cedit q: plr̄a significat. s. harūdinē fluuiū τ partē gule. Silr̄ qn̄ rep in plurib⁹: q: tūc min⁹ cōe fit magis cōe ꝑpter equocationē suā vt pꝫ in ho mine canis: q: dicit canis animal: canis stella. canis piscis per appositionem.

¶ Arguit. Appō non est figura. g̊ τc. Añs pꝫ per regulā Petri helie dicē duo nomina substātiua ad eandē rem pertinētia debent poni in eodem casu. se sic est in appōe. vt pꝫ per eius diffinitionem. g̊ τc. Dōm ꝙ nō est figura constru ctionis scd̃m rem. sed bn̄ secundū modū: p̄mo modo loquit petrus helie: sed se do modo alexāder. Sed cōtra nō est figura ſm modū cōstructiōis q: nō pec cōtra aliquā regulā cōgruitatis. sed videt tm̄ peccare cōtra regulā grāmati lem puerorum dicentē: ꝙ qn̄ duo nomina substātiua simul cōueniunt in vna orati ne sine coniunctione media tunc vnum eorum debet esse genitiui casus. Et ho etiam patet autoritate Prisciani: qui cum Alexandro ponit appositionem inter figuras qui est excellens autor in grammatica: et ergo est figura.

¶ Querit. Quod est viciū in appositione. Dōm ꝙ q̇dā dicūt vicium esse ꝙ

ponunt duo nomina substātiua: nullū illorū est gti casus: sed hoc non valet: q2 il
la intelligit qn̄ substātia pertinēt ad diuersa: sed in appositione pertinēt ad idē
Alij dicūt: ꝙ vicium est magis cōe exercere officiū nois adiectiui. Sed itez hoc
nō valet: q2 oīs figura cōstructiōis debet peccare cōtra aliquā regulā ꝯgruita
tis ideo salua reuerētia multorū appō non est figura ꝯstructiōis ꝑm rē. sed scōm
modū tm̄. et apparentiā: ꝑm quā si locutus fuerit Alexā. bene dixit: qui dixit vi
dent peccare cōtra regulā puerorū. q̄ dicit ꝙ qn̄ duo noīa substātiua simul ꝯue
niunt in vna oratione tūc alterū earū debet poni in gtō. ꝛ talis apparētia sufficit
Sicut in simili pz in ista orone: homo est asinus. est ꝯstructio intrāsitiua secun
dum modū loquēdi q2 ꝯstructibilia ex modo loquēdi vident pertinere ad idem
quis non ꝑm rem. Ideo dicūt grāmatici ꝙ viciū appōis est ecclipsis. i. defectus
dictionis que subintelligitur: vt animal homo currit. i. anīal existens hō currit.
¶ Queritur. Vn̄ regunt nomina substantiua in appositione posita. Dicendū
ꝙ si non additur eis verbum ponuntur absolute. sed si verbum eis addatur tūc
magis cōmūe ab illo regitur ex vi persone. sed mius cōe regit ex vi appositiōis
¶ Queritur. in quo gn̄e debet poni adiectm̄ qn̄ nomina suba in oppōne posita
sunt diuersorū gn̄m. Dōm ꝙ in eodē gn̄e nūero et casu: in quo ponit substātiuū
magis cōe. vt ciuitas leodium est pulchra. Ratio illi9 est: qa magis cōmune in
appōe hz rationē nois adiectiui. ꝛ sic caret ratione nomis substantiui. quod non
competit minus cōmuni. ergo cum illo debet in accidētibus ꝯuenire Ubi notā
dū: ꝙ triplex est appositio. s. large siue cōmuniter dicta: et habet fieri inter ad
iectiuū et substātiuum voce et ꝑcatione simul vt homo albus. Et stricte dicta
et habet fieri inter adiectiuū et substātiuū ꝑcatione tm̄: vt mgr̄ paulus. et talis
oro est ꝑm regulam Petri helie simpliciter ꝯgrua. Cuius regula est ista ꝙ qn̄
duo nomia suba ad eandē rem ptinētia in vna orone cōueniūt: debēt poni in codē
casu. Tertia capit strictissime et: illa hz fieri inter duo ꝟba suba simpl' vt alb9 hō
Ex qbus hanc bonam et breuem elitio appositionis diffinitionez. Appositio e st
magis communis per min9 commūe et ꝑxime vnitum substātiua vnio.

.i. tertie persone cōiter .s. est

Terne ꝑsone generaliter omnis habet.

.i. ntūs excipias .s. ego nos tu et vos

Rectus. sed demas ꝓnoia q̄ttuor inde

Regla introductoria ad secūdam figuram.

¶ Sentētia est ꝙ oīs rectus gn̄aliter est tertie persone: exceptis q̄ttuor ꝓ
nominib9. s. ego et nos q̄ sunt prime persone. et tu et vos q̄ sunt secunde perso
ne. Cuius ratio est. qa oīs rectus gn̄alis ꝑcat cōfuse. sed inter tres personas
tertia persona est magis coufusa. ergo omnis rectus dicit esse tertie persone.
¶ Arguit. omnis rectus non est tertie persone. qa ego nos tu ꝛ vos sunt recti
et tamen non sunt tertie persone sed prime et secunde. ergo male dicit omnis re
ctus. Dicendū ꝙ illa quattuor pronomina excipiuntur ab hac regula.
¶ Contra. sunt ad huc alij recti prime persone q̄ non excipiuntur. g̃ ꝛc. ans ꝓ
batur de hoc nomine q̄ in hoc exemplo: ego sum qui sum: ibi qui est prime perso
ne qa reddit suppositū verbo prime persone. Dicendū ꝙ ibi est euocatio: et sic
trahitur figuratiue ad offitium prime persone
¶ Querit: quottuplex est rect9. Dōm ꝙ est duplex scz generalis ꝛ spetialis
Generalis est ntūs. spēalis est vtūs Ratio quare ntūs est rectus generalis est
ista: qa in ntō gn̄aliter fit impositio nois. Uel ideo qa ab illo gn̄aliter inflexio
casualis incipit. Uel ideo: qa generaliter reddit suppositum verbo personali.

Capitulum Octauum.

Sic textus in hoc aduerbio generaliter debet exponi nomīaliter.i.generalis.[?] non aduerbialiter.quia tunc etiam conueniet vtō qui etiam est rectus quod est falsum quia rectus specialis est secūde persone.sed rectus generalis est tertie persone vt vult ista regula. Unde nominatiuus dicit̄ rectus primarius.et vtīs rectus secundarius quia secundarie ⁊ non precise significat recte sed cum cōno tatiōe excitatōis. Et est illa diuisio analogi in sua analogata.ergo non oportet ꝙ diuisim de quolibet membro diuidente verificetur.

¶ Arguit̄.ntūs non dicit̄ rectus gn̄alis.vt vtūs rectus specialis.qa vtūs non magis pertinet ad speciem ꝙ̄ ntūs.neqꝫ omnis ntūs ad genus pertinet cuꝫ sint multi nominatiui indiuiduorū.qbus ratio generis non conuenit. Dicendum ꝙ hoc argumentū voluit iste magnus grāmaticus Joannes Synthis pro forti ra tione habere sed ipse deceptus est ex ignorantia logice penes fallaciam equiuo cationis qa vtūs in ꝑposito non dicit̄ rectus gn̄alis.eo ꝙ ſcat naturam pluri bus speciebus cōmunicabilem: vt genus logice acceptū: sed ideo qa reddit sup positum generaliter.et propter alias causas supra tactas.

¶ Notandū ꝙ ly gn̄aliter venit ab hoc nomine genus.tunc tantū valet sicut vl̄iter.vt cū dr̄ omne anīal hꝫ sensum tactus.locutio est de vniuersalibus anima libus.sed ista nō capit̄ in ꝑposito.sed noīaliter ꝑpter rationē prius tactam.

¶ Querit̄ quare autor plus determinat de illo accn̄te ꝑsona ꝙ̄ de alijs. Dōm ꝙ ideo.qa persona ꝓsupponit alia accn̄a. Etiam plures figure magis peccāt in persona ꝙ̄ in aliquo alio accidente. Uel qa autor breuius potuit se expedire de persona ꝙ̄ de alijs accidentibus.

qttuor ꝓnoīa.exigūt ntōs ꝑsonam ꝑsonam

Euocatō **Jsta vocāt rectos ad primā siue secūdā**

Exm̄ in quo ꝓnomē p̄me ꝑsone.s. ego euocat tertiā ꝑsonā.s.pauꝑ ad verbum prime persone.s.ludo.

Exm̄ in quo ꝓnomē scđe ꝑsone.s.tu euocat tertiā ꝑsonam.s.diues ad verbum secūde persone.s.mediteris

Exēplifi cat. **Pauꝑ ego ludo.dū tu diues mediteris**

Est simile exēplū cū p̄mo Est simile exēplū cū scđo.

Nos tui loqmur.dū vos timidi taceatis

¶ Sententia est.ꝙ ista quattuor pronomina vocant rectos tertie persone ad officium pronominis prime vel secūde persone.vt ego pauper ludo.tu diues me diteris: nos tuti loquimur: vos timidi taceatis.

¶ Querit̄.qd est officiū prime vel scđe persone. Dōm ꝙ officiū prime persone est reddere suppositū verbo prime persone. Sed officiū secūde persone est red dere suppositū verbo secunde persone. Et similiter dōm est de tertia persona.

¶ Querit̄.quare prius determīat de appōne ꝙ̄ de euocatione. Dicendum ꝙ ideo qa simpliciora sunt priora.sed appositio est simplicior.qa fit inter duo sub stātiua eiusdē persone.euocatio vero fit inter substātiua diuersaruꝫ personarū. Et euocatio ꝑcedit ꝯceptionē.qa in euocatione et appositiōe ꝯstructibilia per tinent ad idē.in cōceptione vero ad diuersa: sed idē est ante diuersum g̊ ⁊c.

¶ Querit̄.qd est euocatio. Dōm.est immediata ⁊ intrāsitiua associatio duorū suppositorꝝ diuersaꝝ personaꝝ respectu verbi p̄me vl' scđe ꝑsone.qđ cū supposi to euocāte ⁊ nō euocato cōuenit in ꝑso na. Dicit̄ prio immediata associatio ad ſcādum ꝙ supposita in euocatiōe pertinēt ad idē. Et dr̄ intransitiua.sm̄ q̄ sdam[?] ad denotādū ꝙ nūqꝫ p̄t fieri a parte p⁹. Et dr̄ duorꝝ suppositorꝝ: q: suppositū sp̄[?]

ante ṽbū ꝯstruit. Sed dicit in appōne substantiuorū. ad designandū ꝙ posset fieri a pte añ vel a pte post indifferēter. Et dicit. diuersarū ꝑsonarum. q: inter supposita eiusdē ꝑsone nō pōt fieri euocatio, vt ille hō currit. qa illa orō est simpliciter ꝯgrua. Et dr. ad eādem rem pertinentiū. ad drām ꝯceptōis in q̄ supposita ptinēt ad diuersa. Et dr respectu ṽbi pme vel scđe ꝑsone. qđ cōuenit cū supposito euocāte in persona. q: si ambobus conueniret tūc orō esset simplr congrua.
¶ Arguit. mlriplicato vno suppositorum multiplicat᷑ ⁊ reliquū. ergo vbi sūt plura supposita ibi erāt plura apposita. Tenet ꝯña. q: suppositū ⁊ appositū sꝫ opposita. Dōm ꝙ licet duo sint supposita ꝑticularia: est tñ vnuz suppositum totale.
¶ Cōtra. sunt duo supposita totalia. q: qđlibet per se pōt reddere suppositū verbo personali. vt ego ṽbo prime persone. et diues verbo tertie persone. Dicēdū ꝙ hoc est verū in orōnibꝰ simplr ꝯgruis. vbi qđlibet exercet suū ꝓpriū officium sed hic vnū trahit᷑ ad officiū alteriꝰ: g̊ hñt modū vnius totalis suppositi.
¶ Querit᷑. q̄re pma persona nō euocat secūdā sicut tertiā. ⁊ sicut scđa tertiā. Dōm ꝙ ideo. qa supposita in euocatione debēt capi pro eodē. sed prima ⁊ secūda persona sunt ita distincte in suis modisꝫ scādi ꝙ nequaꝙ pñt ſcare eādem rē. qa pma ſcat rem de se loquentē. sed secūda ſcat rem ad quā fit sermo ⁊ g̊ nō pt dici ego tu ludo. Et tñ est ꝙ pma ꝑsona qđ ꝯcipit scđam sed nō euocat qa in cōceptiōe supposita supponūt ꝓ diuersis: sed tertia persona de qua fit hic sermo est quasi media inter primā et secūdā. sed medium sapit naturam extremorum. ideo potest euocari ad officium prime vel secunde persone.
¶ Querit᷑. an ne alia ꝓnoia ꝙ pme ⁊ scđe ꝑsone pōt euocare. Dōm ꝙ sic. q: ſm Priscianū ꝓnoia tertie ꝑsone pñt euocare rōne suorum primitiuorū in eis inclusorum: vt meus tuus noster et vr̄. qa includūt gtīn sui primitiui ratione cuius pñt euocare. Exm̄ vt meus liber est in scolis qui scribo. in qua oratione meus gratia sui primitiui mei euocat quo ad offitium prime person e. Silr de alijs dicitur.
¶ Arguit᷑. g̊ alex. est diminutꝰ ponēs tm̄ q̄ttuor ꝓnoia q̄ euocāt rectos. Dōm ꝙ locꝰ ab autoritate nō tenet negatiue ſ affirmatiue. Vel dōm ꝙ ꝑ ista q̄ttuor nō vult alia secludere. qbꝰ silr offitiū incūbit: q: de silibꝰ idē ē iuditiū pmo topi
¶ Querit᷑. an vnū nomē pōt euocare aliđ. Dōm ſm q̄sdā ꝙ sic. vt o peccatorum re bonus clericus stude. Et sic p̄dicta regula nō intelligit᷑ exclusiue sed inclusiue. Sed tamen mihi videtur ꝙ illa euocatio sit gratia suppositi inclusiue scꝫ tu qa suppositum euocans in euocatione debet reddere suppositū ṽbo personali. Licet alij dicāt ꝙ hoc fit in euocatione indirecta et nō directa. Sed vtrobiꝙ videtur mihi esse eq̄lis ratio quantū ad hoc ꝙ est reddere suppositū verbo.
¶ Notandū ꝙ duplex est euocatio. q̄dam enī est directa et q̄dā indirecta. Directa est in qua ambo supposita sunt nti casus. vt ptꝫ in exēplis textus. Sed indirecta est in qua ambo nō sunt nti casus. vt in predicto exemplo.
¶ Querit᷑. vtrū vnū nomen tertie ꝑsone possit euocare aliud. Dōm ꝙ non. qa vnū nomen tertie persone nō ſcat certius ꝙ aliud. Vel qa vnū nomen tertie ꝑsone non est dignius altero. ergo vnum non euocat aliud
¶ Notandū ꝙ ſm aliā diuisionem duplex est euocatio. s. explicita et implicita. Explicita est qñ ambo supposita exprimunt᷑. Implicita est qñ vnū exprimitur ⁊ alterum intelligitur. vt petrus scribo. peccatores rogamus.
¶ Querit᷑. ꝙ modis fit euocatio implicita. Dōm ꝙ qnqꝫ modis. Primo quādo persona euocata est adiectiuuꝫ compabile. vt pauper scribo. Scđo qñ ꝑsona euocata est nomē distributiuū: vt oēs gaudemꝰ. Tertio qñ ꝑsona euocata est hoc pronomen ipse. vt ipse dico. Quarto qñ persona euocata est hoc relatiuum qui. vt sum qui sum. Quinto quādo est participiū. vt scribens sedeo.

Capitulum Octauum.

¶ Queritur. qd dicēdū est de ista oratōie. Nos valētinus mādamus et de si[...]libus Dōm ꝙ in talibus oratiōibus est duplex viciū. Primo in eis est viciū per[...]sone. et hoc excusaẗ per euocationē. Secūdo est ibi vicium nūeri inter adiecti[...]uum et subm: et illud excusaẗ per aliothecā. ſm quā nūerus poniẗ pro nūero ra[...]tione dignitatis. Uel per vnā figurā q̄ diciẗ lepos: et habet fieri qn̄ causa digni[...]tatis vel reuerentie nūerus pluralis ponitur pro singulari.

¶ Queritur. quare nō scribitur in litteris principū. Ego petrus sicut nos pe[...]trus Dōm ꝙ ratione humilitatis ad denotandū ꝙ talis actus principis non at[...]tribuitur sue particulari persone tantū. sed ascribitur omnib⁹ suis consiliariis.

¶ Queriẗ. qd est viciū in euocatione. Dōm ꝙ ꝑsona euocata discōueniat cum ꝟbo in ꝑsona. Ex quo pꝫ ꝙ euocatio est figura. q: peccat cōtra scdam regulam congruitatis. Et sunt due ratiōes istud viciū excusantes. Ratio q̄ potest fieri est dignitas persone euocātis supra personā euocatā. ratiōe cuius trahit ipsam ad offitiū suum per agendū. Sed ratio quare oportet fieri est expssio sententie sub breuiloquio. quia breuius dr: tu paup ludis q̄ tu qui es pauper ludis.

¶ Arguiẗ. euocatio nō est figura rōnibus excusabilis. Probaẗ ꝑ p̄stianū dicentem qui dt. Appolonius scribo cōmittit soloecismū figurā intollerabils. g̃ rc. Dōm ꝙ ꝟm est si capiaẗ illa oro ſm se absq̧ intellectiōe alicui⁹ suppositi qd cō[...]ueniet cū ꝟbo expsso in ꝑsona. modo in oronibus (in qbus est euocatio implicita) sp intelligiẗ tale suppositū. Ubi notādū ꝙ quidā voluerūt dicere euocationem nō esse orone viciosam. vl' peccantē ꝯtra illā regulā grāmaticalē. Suppositū ꝛ appositū voluūt ꝯuenire in ꝑsona dicētes hoc esse verū qn̄ ꝟbū hꝫ tm̄ vnum suppositū. ſ in euocatiōe hꝫ duo supposita. ꝛ nō pōt vtriq̧ esse cōforme ſ supposito euocāti tm̄ q: si in illo cū ꝟbo esset difformitas oro esset omnino viciosa. Sꝫ ad hoc ſm veritatē pōt rn̄deri p̄mo. qd licet sint duo supposita partialia. est tm̄ vnū suppositū totale. ꝛ illud suppositū totale gr̄a vnius partis deficit in cōformitate ꝑsone ad ꝟbū: g̃ oro simplr dicenda est viciosa. Et ꝙ sit vnū suppositū totale pꝫ q: est tm̄ vnū appositū. g̃ est tm̄ vnū totale suppositum. Tenet ꝯn̄a. q: multiplicato vno oppositoꝝ multiplicaẗ ꝛ reliquū. Secundo dōm est posito illo ꝙ cū supposito euocante conueniat in persona sicut verum est. tamen si illud suppositum sumiẗ absolute et non cōparaẗ ad actū ꝟbi egredientē a tali supposito mediante cōditione supaddita ipsi supposito euocāti: q̄ explicatur per tertiam personā: et gratia illi⁹ est alius sensus q̄ si solū cum principali supposito exprimereẗ. Et qa illud nomē est alicui⁹ determinate ꝑsone habēs ex ꝓpria natura vim reddēdi suppositū ꝟbo ꝑsonali tertie ꝑsone: ꝛ ab illa ꝑsona retorqueẗ ad officiū p̄me vel scde ꝑsone. ꝛ ad actū correspondentē illi p̄me vel scde ꝑsone: et ideo in illa ſm veritatē est virtus vicij existēs et per ꝯn̄s oro est viciosa: excusabilis tn̄ vt pꝫ ex dictis. Unde illud qd dictū est de vno in euocatiōe existēte etiā pōt manifestari ex diuersitate viriū illoꝝ duoꝝ suppositoꝝ: qa ꝑsona euocās regitur a verbo a parte ante ex vi persone: sed persona euocata regiẗ ab eodē ꝟbo ex vi euocationis. Sed illa vis fundaẗ super modū essendi qui fundat modū ſcādi cū disproportione excusabili relata ad actum verbi aliene persone.

Unde finaliter elidendo istam opinionem quando dicunt ꝙ verbū debet se conformare cum principali supposito. Dōm ꝙ hoc est verum in oratiōibus simpliciter congruis et nō figuratiuis. vt in proposito.

.i. ꝑ ꝯstructibile diuersaꝝ ꝑsonarū	.i. ꝑ ꝯstructibilia diuersorū gn̄m	.i. ꝑ ꝯstructibilia diuersoꝝ nūeroꝝ	.s. in cōi accepta	.i. fieri habet

Personas genera nūeros cōceptio fiet

¶ Sententia est. ꝙ triplex est cõceptio.s. personarũ gñm et numeroꝝ. Ubi notandũ ꝙ prius diuidit cõceptionẽ ꝙ diffinit. qa omne multiplex est prius diuidẽdum ꝙ diffiniendũ: sed concepto in cõmuni cõsiderata est quoddã multiplex. vt ptꝫ in textu. ergo prius diuidit. Etiam vt tollatur cõfusio apud intellectũ qui vtitur diuiso tanꝙ indiuisibili et econuerso: facit cõfusionẽ apud intellectũ vt dicit primo celi: ꝙuis sit sermonis ydemptitatis. Et ratio ordinis ad prior a patet. quidem est ante diuersum vt patuit circa euocationẽ ꝗ ꝛc.

De triplici figura .s. de conceptione et ꝗttuplex sit.

¶ Arguit. ꝗdruplex est cõceptio ꝗ ista diffinitio est insufficiẽs. aꝛs probat. qa aliqua est cõceptio casuũ. Dñm ꝙ illa cõprehenditur sub conceptiõe personarũ indirecta. vñ licet alexã. eã nõ ponit explicite. tñ implicite elicipt ex dictis suis:

¶ Ubi notandũ qꝺ conceptio casuũ est ponẽda. qa sicut penes diuersitatẽ personaꝝ causat ꝯceptio psonaꝝ ita penes diuersitatẽ casuũ causat ꝯceptio casuũ

¶ Querit. qd est cõceptio in cõmuni. Dõm qꝺ est figuratiue associatio duorũ vel pluriũ constructibiliũ diuersorũ accidentiũ grãmaticalium ad diuersas res vel tanꝙ diuersas pertinentiũ mediãte coniũctione copulatiua vel aliquo consimili: respectu alicuius tertij. qꝺ conformat se cum cõstructibili concipiente et nõ concepto. Dicit primo. diuersorũ accidentiũ in cõmuni. ad denotandũ qꝺ cõceptio habet fieri penes quattuor accidentia scꝫ personã genus nũerũ et casum Dicitur. ad diuersas res pertinentiũ propter appositionẽ et euocationẽ. in quibus ꝯstructibilia pertinẽt ad idem. Et dicitur respectu alicuius tertij. qa illud aliquando est verbum et aliquando est adiectiuum.

¶ Item vicium et rationes excusantes ex sequentibus patebunt.

¶ Querit. qd est ꝯceptio casuũ. Dõm ꝙ mediata ꝛ copulatiua associatio duorũ vl' pluriũ ꝯstructibiliũ diuersoꝝ casuũ ad diuersa ptinẽtiũ respectu ꝟbi conformãtis se cũ casu cõcipiẽte ꝛ nõ cũ casu cõcepto vt tu mecũ gaudemus.

¶ Arguitur. in cõceptione casuum debet esse casus cõcipiens et casus conceptus sed in ista oratione tu mecum gaudemus non est casus conceptus quia mecum est aduerbium. qꝺ nõ est alicuius casus. Dicendũ verum est qñ capitur dictionaliter. sed hic capitur orationaliter: quia valet tantũ sicut cum me.

¶ Item viciũ in cõceptiõe casuũ est ꝙ ꝟbum discõuenit cũ casu cõcepto in rectitudine casuali. Sed ratio qua potest fieri est dignitas casus concipientis supra casum cõceptũ. q: rectus dignior est obliquo sicut habitus dignior est priuatione. Sed ratio quare oportet fieri est expressio snĩe sub breuiloquio. Et sic patet ꝙ cõceptio casuũ est figura cõstructiõis. in quod cõsentit Catholicon.

¶ Queritur. vtrũ conceptio numerorũ sit ponenda. Dicendum ꝙ sic. q: sicut propter disconuenientiam verbi in persona cum supposito concepto ponitur cõceptio personarum. sic etiam propter disconuenientiam verbi in numero cũ supposito concepto ponitur conceptio numerorum

¶ Arguit. ista oratio scolares et presbiter cãtant est simpliciter cõgrua ergo ꝛc. Aꝛs probatur. q: duo singularia copulata per coniũctionẽ copulatiuã equipollent vni plurali. ergo a maiori vnũ singulare et vnuꝫ plurale equipollẽt vni plurali. Tum est partialis discõuenientia vniuscuiusꝗ per se cum numero plurali que non est tali in conceptione numerorum in numero concipiente cũ verbo vel adiectiuo q: est pluralis numeri. sed solum cum numero concepto q: est singularis numeri. Ratione cuius patet vicium esse respectu vnius singularis: ad alterum plurale. Ratio qua potest fieri est dignitas numeri concipientis supra numerũ conceptũ. ratione cuius dignitatis nũerus cõcipiens trahit numerum ꝯceptũ ab offitio ꝓprio ad offitiũ alienũ. Rõ q̃re oportet fieri est exp̄ssio snĩe sub

¶ Arguit: autor ẽ diminut⁹ q: nõ põit ꝗd sit ꝯceptõ nũeroꝝ. Di (breuiloquio. Dicendũ ꝙ autor ideo nõ põit ꝗd sit q: nõ fuit illi⁹ mẽtꝫ ꝙ eẽt figura ꝛ tñ posuit eã enũ

mẽrando: q̇a scdo Topicorũ dicit: ꝙ loquendũ ẽ vt plures. sapiendũ vero vt pau
ci et ideo alexan. in diuidẽdo locutus est ſm opinionẽ aliorum. Sed melius vide
tur esse dicendũ qd eius cognitio faciliter ex dictis alexandri in alijs figuris eli
ci potest. ergo non diffinit hic conceptionẽ numerorũ. Consequentia patet quia
ars est circa difficillima: quod ergo nõ est difficile nõ est necessariũ poni in arte.

¶ Queritur. q̇d est conceptio numerorum. Solutio est mediata et copulati
ua associatio duorum vel plurium suppositorum diuersorum numerorum ad di
uersa pertinentium respectu verbi vel adiectiui conformãtis se cum numero cõ
cipiente et non concepto: vt scolares et presbiter cantant missam.

¶ Notandum ꝙ numerus pluralis debet concipere numerum singularem q̇a
nũs singl'aris significat partem illius multitudinis ⁊ nũerus pl'is ſcat per modũ
totius multitudinis. ergo nũerus pluralis dignior est numero singulari.

¶ Notandũ ꝙ q̇dam volunt dicere ꝯceptionẽ casuum ⁊ nũerorũ non esse orõ
nes viciosas: q̇a ꝯceptio casuũ facta est ad hãc regulã. Duo supposita quorum
alterũ est nti casus ⁊ alterũ ablti casus cõiũcta cũ hac ꝑpositiõe cũ possunt sup
ponere ṽbo personali finiti modi: vt petrus cũ paulo legũt. Sed hoc non est ve
rum nisi inquantũ ille abltũs põt resolui in ntm̃. et prepositio in cõiunctionẽ et
que tunc copulat illos ntõs. qui si fuerint diuersorũ nũerorũ vicium causant et
conceptionẽ numerorum. Vel dicunt ad istam regulam. Duo supposita quorum
alterũ est acci casus et alterũ ablti casus coniũcta cum ꝑpositione cum pñt sup
ponere verbo infinitiui modi: vt credo petrum cum paulo studere. Hoc iterum
non est verum nisi abltũs resoluat in accm̃ et prepositio cum in cõiũctionem et.
vt dicendo credo petrũ et paulum studere. Et addunt etiam conceptionẽ nũe
rorum non esse orõnem viciosam. qm̃ facta est ad hanc regulam. Duo supposi
ta vel substantiua diuersorum nũerorũ coniuncta cũ coniunctione copulatiua
aut cum ꝑpositione cum volunt construi cum adiectiuo seu verbo pluralis nũeri
vt magister et discipuli sunt probi. Et ꝙ iste orõnes non sunt viciose patet. q̇a
non indigent aliqua excusatione que opinio fundat in ista regula: Duo suppo
sita singularia copulata per coniunctionem copulatiuã equipollent vni pli. Ex
quo primo dicendum est ad conceptionem numerorum. quod in conceptiõe nũe
rorum sunt duo supposita quorũ vnũ est singularis nũeri et alterũ pluralis nũe
ri sed ista regula tãgit duo singularia tm̃. g̃ nõ potest tollere conceptionẽ nũe
rorũ: ⁊ sic opinio illorũ quantũ ad hoc est simpl'r falsa. q̇a ex falso fundamẽto pro
cedit. Et posito ꝙ ita esset adhuc non pñt ꝓbare intentũ: q: licet duo singularia
eq̇pollẽt vni plurali. tñ manet adhuc talis differẽtia. q̇a in eq̇pollentibꝰ manet
partialis disconuenientia in aliquo accñte respectu verbi vel adiectiui: ergo in
illo argumẽto sunt decepti penes fallaciã accñtis. Unde simile habet primo po
steriorũ licet omnia inferiora simul sumpta eq̇pollẽt suo superiori. si tamẽ passio
superioris illis inferioribus simul sumptis assignat inesse: est error in assignatio
ne vniuersalis. Et ex simili fundamento ꝓcedit cõtra eos de conceptiõe casuũ.

De cõceptiõe personarum.

i. supposita diuersarũ ꝑsonarũ ... i. personarum

Personas sibi dissimiles cõceptio fugit

i. per illã cõiũctionẽ copulatiuã ... i. personarum

Ac per et in medio positã cõceptio fiet.

anteponat ... personarum ... fieri potest

Si preponatur cõceptio nulla parat.

.s.persona .s.in persona petit appositum

Cōcipiēs simile sibi vult verbū retinere

¶ Dicit ꝙ cōceptio personaꝝ habet fieri inter dissimiles personas.i.inter dissimiliū personarū coniunctionē copulatiuā in medio positā.non aūt in principio eo ꝙ tunc non haberet fieri conceptio personarū in qua verbū debet conuenire cum persona cōcipiente in persona. vnde Vergilius Egregiam vero laudem et spolia ampla refertis. Etiam potest fieri per que repetitū. vt tuque puerque tuus luditis. Similiter sic per et repetitum: vt et tu et petrus datis.

¶ Querit. qd est conceptio personarū. Solo est mediata et copulatiua associatio duorū suppositorū diuersarū personarū respectu verbi pluralis numeri: qd conformat se cum supposito concipiente in persona et nō cū supposito concepto

¶ Dicitur aūt primo (duorū suppositorū) ad designandū ꝙ cōceptio ista solū habet fieri a parte ante: qa suppositū a parte ante cōstruitur sp ex sui rōne. vn̄. Vox rectū ponis: hinc personale locabis. Et dicitur (mediata etc. id est mediāte cōiunctione copulatiua. qa illius est coniūgere diuersa. Et dicitur (copulatiua associatio) qa ista duo supposita debent ordinari ad vnū tertiū ꝑpter coniūctionē disiūctiuam q disiungit. Et debet poni in medio: qz licet ꝯiūgere qd cum rationez medij extremā ad inuicē vnientis pertinet: nisi fuerit coniūctio encletica: q licet ex sua natura postponit: tn̄ ſm virtutē coniūgendi est in medio. Et dicitur (respectu vbi plis nūeri) qa si esset singularis numeri oratio non esset conceptoria. vt ego et tu scribo. et hoc ideo: qa duo singularia copulata requirunt vnū plurale. Et dicitur (conformantis se cum supposito concipiente et non concepto) ad denotandum vicium in conceptione personarum.

¶ Arguitur. hic est conceptio personaꝝ: ego tuque damus: tn̄ coniunctio nō ponitur in medio: ergo male dicit (mediata et copulatiua associatio) Solutio verum est secundū vocem: tamē ſm rem: et vim copulandi ponitur in medio.

¶ Cōtra. nihil agit ante se: sed illa coniūctio q ponit post illa supposita ergo illa non coniungit. Solutio secundum ornatum postponitur: tamen secundum constructionem et virtutem coniungendi ponitur in medio.

¶ Arguit. in conceptiōe personarū non sunt duo supposita. g male dicit duoꝝ suppositorum ptz in hoc exemplo. Tu mecum iuste debemus iura tenere. ibi me est ablatiui casus q nō potest esse suppositum Solutio: diffinitio loquitur de cōceptione personarum directa qualis non est hic.

¶ Arguit. male d. diuersaꝝ ꝑsonaꝝ: qz hic est cōceptio ꝑsonaꝝ dn̄s suusque ꝑcant: et tn̄ ambo supposita sunt tertie ꝑsone. Solutio diffinitio solū intelligitur de ꝯceptiōe ꝑsonarū ꝓprie dicta. sed ibi est conceptio ꝑsonaꝝ cōmuniter dicta.

¶ Arguit. male d: respectu vbi pluralis nūeri: qa pōt fieri respectu vbi singularis: nūeri vtptz in hoc exēplo socius meus et ego disputo. Solutio ibi ē zeuma.

¶ Querit. qd est viciū in ꝯceptiōe ꝑsonaꝝ. Solutio ꝙ suppositū cōceptū disconuenit cū verbo in persona. Ratio qua potest fieri est dignitas persone ꝯcipiētis supra personā ꝯceptā: q dignitas declarabit post ea ibi. Inter personas etc. ratione cuius trahit personam conceptam a suo offitio ꝓprio ad offitium alienū. Ratio quare oportet fieri est expressio sentētie sub breuiloquio. Vbi notādum ꝙ qdam dicūt ꝯceptionē personarū nō esse orationem viciosam. qa non est viciū qd illud suppositum verbo sit dissimile: qd nō debet ei esse simile. Sicut non est vicium in humana forma pedem esse dissimilē manibus: quia alias humanum corpus esse viciatum et non posset exercere diuersas operationes ad quas organa sunt ordinata. Et dicūt illā figuram esse factam ad intentionē istius regule. Si

duobus suppositis diuersaꝝ ꝑsonaꝝ (quarū alterū est p̄me ꝑsone) apponat̄ v̄bum plr̄is nūeri. illud erit p̄me ꝑsone. Soloistius rgl̄e est. ꝙ hoc in ꝓposito verū est, vt dicit alexāder Cōcipiēs sil'e sibi vult v̄bū retinere Et ergo ꝑ istā reglam viddraf cōceptionē ꝑsonaꝝ carere vicio. q̄a p̄ter illā conueniētiā est adhuc discō ueniētia suppositi ꝯcepti cū v̄bo. in quo notat̄ viciū. Aut ad istā regulā. Si duobus suppositis diuersaꝝ ꝑsonaꝝ. quoꝝ alteꝝ est scd̄e ꝑsone ⁊ reliquū tertie apponat̄ v̄bū plr̄is nūeri. illud erit scd̄e ꝑsone. Et sil'r dōm. q̄r nō pl⁹ habet̄ ex istis regulis ꝙ ꝙ v̄bū debet esse sil'e in ꝑsona cū dictiōe ꝯcipiēte et nō cū dcōne cōcepta ⁊ sic manet viciū. Et q̄r d̄r ꝙ cū illo v̄bo nō debet ꝯuenire. vt p̄z in exemplo prelegato de forma humana. Dōm qd̄ nō deber esse simile in persona secundum essentiam sed ꝫm offitium. iam illud est vicium esse tertie persone et reddere suppositum verbo prime persone. quia illud est extra potestatem et naturam cuius et sic fit in hac virtute prime persone. ad cuius offitium trahitur. Nec simile est illud exemplum: quia dissimilia organa sunt data corpori humano ad exercendum diuersas operationes. quia natura humana est multipliciter ancilla. vt dicitur primo methaphisice. Sed in istis orationibus ordinantur duo supposita diuersarum personarum ad principandum vnum actum pluraliter significatum. ergo dictum exemplum proposito nostro est inconueniens et per consequens conceptio personarum relinquitur esse oratio viciosa.

¶ Querit̄. quare autor nō facit aliquā ꝯceptionē penes cōparationē et qualitatem sicut penes personam genus et numerū: Dōm illa sunt accn̄tia partis orationis absoluta. Ista aūt sunt accn̄tia respectiua. et penes hec variat̄ ꝯgruitas.

Declarat ꝯceptione ꝑsonarum:

.s. persona | ⁊ tertiā (.s. scd̄am) | concipit | nō cōcipiūt primam (i. scd̄a ⁊ tertia persona)

Prima duas alias recipit ſʒ nō vice versa

dictio | ꝯcipit (.i. scd̄e persone) | tertiā ꝑsonā (.i. tertia ꝑsona non potest) | cōcipere secundam

Cōcipiēs medie dat t̄nā nec retrouerte

.s. illa persona | .s. personis | ponitur | tertijs ꝑsonis

Cōcipit in ternis. q̄ primo locat̄ in illis

Exm̄ in q̄ p̄ma ꝑsona scʒ ego concipit scd̄am personā scʒ tu | Exm̄ in quo prima persona scʒ ego concipit tertiam personam scʒ frater.

Exemplificat

Sic ego tuqʒ damus, ego te fraterqʒ rogamus

Exm̄ in q̄ scd̄a persona scʒ tu cōcipit tertiā personā .s. frater | Exm̄ in q̄ tertia persona scʒ dn̄s. q̄ p̄mo loco ponit̄. ꝯcipit aliā q̄ scd̄o loco ponit̄. .s. seruus

Tu fraterqʒ datis. dn̄s seruusqʒ p̄cant

¶ Dicit quod prima persona ꝯcipit scd̄am et terciā. vt ego et tu currim⁹. ego et hermānus bibimus. sed nō viceuersa. i. secūda et tertia persona non p̄nt concipere primam. Et secunda persona cōcipit tertiā. vt tu et adamus datis. sed non econuerso id est tertia persona non ꝯcipit scd̄am. Et deinde dicit qd̄ inter tertias personas illa que primo loco ponit̄ concipit aliam. vt dn̄s et seruus peccantur.

¶ Querit̄: quare p̄ma persona pōt ꝯcipe scd̄am ⁊ tertiā ⁊ nō econuerso. Solo q̄r magis dignū ꝯcipit min⁹ dignū. sed p̄ma ꝑsona est alijs ꝑsonis dignior ergo alias concipit: q̄r demonstratio facta per primam ꝑsonam certior est demonstratione

tacta per alias personas.qa ſcat rem pñtem et etiam de ſe loquētē.ſed illud qđ de ſe loquit.eſt pñs ſibiipſi. Sed ſecunda perſona ſcat magis cōfuſe:q2 ſcat rē pñtē vel abſentē tanq̄ pñtem ſed prima pſona ſcat rem pñtem tm̄ Sed tertia perſona ſcat rē pñtem vel abſentē indr̄nter.ſed ſcđa perſona licet qñq3 ſcat rē pñtem.tū ſcat illā per modū pñtis.qđ nō conuenit tertie pſone.g̃ ſecunda pſona ē certior tertia Ex quo pt3 ꝙ iſte tres pſone differūt in gradu certitudinis. q2 pma eſt certiſſima.ſecūda certa.tertia confuſā.quod pt3 q2 pma perſona ſola vocis expſſione certā rem demonſtrat.vt dicendo ego.ibi ly ego demōſtrat me. Sed ſecūda perſona vltra vocis expreſſionē reqrit corporalē indicationē oculorum ad rem demonſtratā. Tertia vero perſona vltra hoc reqrit ſignu3 plus corporale.ſ.per caput vel per manus vel per aliqđ aliud membrum.

¶ Arguit.tertia pōt cōcipere pmā.qa dicit Vergilius. Ipicus et pelias mecū diuellimur ambo.ibi ipicus et pelias.q̄ ſunt tertie pſone.cōcipiūt me pme perſone. Solutio.Quis in illo exēplo tertia perſona p̄cedit pmā perſonā.ſ.me ſm locutionē ſeqtur tñ ſcđm verum ordinē cōſtructiōis. Nota qđ duab9 de cauſis perſona cōcepta p̄ponitur perſone concipiēti. Primo cauſa honoris.vt Pater tuus et ego dolentes qrebamus te.ibi cauſa honoris vel hūilitatis p̄ponit illa tertia perſona.ſ.pater. Secundo cā dignitatis.vt mgr̄ et ego diſputamus.

¶ Querit.quottuplex eſt dignitas. Solutio duplex. Vna eſt dignitas iuriſdictionis ſiue poteſtas.ſicut papa alijs hominib9 dignior eſt.et de illa nō eſt ad ꝓpoſitū. Alia eſt dignitas grāmaticalis.que attenditur excercitudine modoru3 ſignificandi vnius dictionis ſupra aliam et ſic capitur in propoſito quando dicit quod prima et ſecunda perſona eſt dignior tertia.

ꝑ illā p̄pōnem nullo tp̄e per illā cōiūctionē.perſonarū

Per cū ſed nūq3 per vel conceptio fiet.

Exemplum in illa prima perſona.ſ.ego concipit ſecundam perſonam ſc3 tu mediante prepoſitione cum reſpectu verbi pluralis numeri.ſ.debemus conformātis ſe cum perſona concipiente et non concepta.

Tu mecum iuſte debemus iura tenere.

De ɔceptione pſonarū indirecta.

Exemplum in quo illa prima perſona ſc3 ego concipit iſtam tertiam perſonā petro mediante p̄poſitione cum reſpectu verbi pluralis numeri ſc3 gaudemus cōformantis ſe cum perſona concipiente.

Sic ego cū petro gaudem9 iura tenēdo

conceptio

¶ Hic dicit ꝙ concepto perſonarum poteſt fieri per illam prepoſitionem cum vt pt3 in exemplo textus.ſed nunq̄ per illam coniunctionem vel.vnde hic nō eſt conceptio perſonarum.ego vel tu lego.

¶ Querit.quare cōceptio pſonaꝝ pōt fieri per cū.⁊ nō per vel Solutio ratio pmi eſt.q2 illa prepoſitio cū equalet coniūctioni ꝑ quā pōt fieri cōceptio pſonarū.vt ego cum petro gaudemus.exponit ſic.i.ego ⁊ petrus gaudemus. Et illa prepoſitio cū non debet capi aſſociatiue.vt ego cum petro curro.q2 ſic pōt conſtrui cum verbo ſingularis numeri tantū. Sed debet capi copulatiue.ſc3 vt denotat aliquē actū attribui duobus ſuppoſitis equaliter.⁊ tūc cauſat inter duo ſuppoſita equalentiā pl'is nūeri.vt pt3 in ꝓpoſito. Sed ratio ſcđi eſt ſc3 ꝙ non pōt fieri ꝑ vel.q2 in cōceptiōe perſonaꝝ debet poni v̄bū pl'is nūeri cuius actus debet attribui duobus ſuppoſitis coniūctim ⁊ eque pri°.ſed vl' diſiūgit ⁊ notat actū verbi cōuenire vni ſuppoſito. Si aūt hoc fieret in ɔceptione pſonarū.tunc

ſonarū capiat̃ ꝓ cōiūctione copulatiua duoꝝ̄ ſuppoſitoꝝ̄ reſpectu v̄bi plr̄is nu-
meri, vel per prepoſitionē cum. Sed ſi capiat̃ pro copulatiua aſſociatione duoꝝ
ſuppoſitoꝝ diuerſaꝝ pſonaꝝ. tūc nullo mō in tertijs pſonis fit cōceptio pſona-
rū: vt patet ex ſupra dictis. Sed paruꝫ refert hoc ſcire: q2 ſemper valet or̄o pe-
nes hāc regulā. Duo ſingularia copulata per coniūctionē copulatiuā: ⁊ ſeu ſi-
bi equalentē, eq̄pollent vni plurali. In qua multe alie regule intelligunt̃. Pri-
ma eſt. duo ſingularia ſuppoſita ad diuerſa pertinētia copulata cōiūctione co-
pulatiua coniūgente dcōnes (hoc eſt copulatiue accepta) exigunt ſibi appo-
ni v̄bū plurale: vt ſortes ⁊ plato diſputāt. Dicit̃ notāter (ad diuerſa pertinētia)
ꝓpter iſtas or̄es: anima rationalis et caro eſt vnus homo. Factū eſt veſpere et
mane dies vnus. Caro ⁊ ſanguis non reuelauit tibi: in q̄bus or̄onib9 non perti-
nent ad diuerſa: q̄a ſenſus prime eſt. Ens (quod eſt aīa rationalis) et caro eſt
vnus homo. Ens caro et ſanguis: hoc eſt homo: non reuelauit tibi. Et dicit (
copulata coiūctione copulatiua) ꝓpter ſingularia copulata per coniunctionē
diſiūctiuā: vt ſi oculus tuus aut pes ſcandaliſet te. ⁊c. Et dicit notāter (iun-
gere dictiones) q̄a ſi coniungit orationes facit zeugma: vt ſortes legit ⁊ ego.
Secūda regula eſt. duo ſubſtantiua ad diuerſa pertinentia ⁊c. exigunt plurale
adiectiuū: vt miſereor ſortis et platonis mendicantium. Tertia regula eſt. duo
ſingularia ſubiecta ad diuerſa pertinentia ⁊c. exigunt plurale p̄dicatū. vt Sor-
tes et plato ſunt homines. poſſunt tamen ſingularia ſubiecta habere ſingulare
predicatuꝫ: cum ſingularia ſubiecta ſignificāt partem: et predicatum totum: vt
hermannus et adamus ſunt par hominū. Quarta regula eſt: duo ſingularia ac-
cidentia ad diuerſa pertinentia ⁊c. exigunt plurale relatiuum vt nolite fieri ſi-
cut equus et mulus in quibus non eſt intellectus. Quinta regula. duo ſingu-
laria adiectiua ad diuerſa pertinentia ⁊ cetera: exigunt plurale ſubſtātiuum.
vt in Ouidio. Magna minorq3 fere. Ubi alloquitur vrſas celeſtes. Meus et
iohannis patres vicini erant.

.ſ. conceptio taliter dicta
Vt perſonarū generum conceptio fiet.

Dicit q̄ ſicut fit conceptio perſonarum. ita fit conceptio generū. Quaſi di-
ceret: ſicut perſone concipiunt ſe altera alteram. ita etiam genera concipiunt ſe
altera alterum. vt brunellus et brunella ſunt aſini ſortis.

.ſ. plr̄is nūeri maſ. gen9
Adiectīa tenet generis cōceptio maſq3:

De ſc̄da ſpetie cō-ceptionis .ſ. generū

:i. genus concipit genus .i. non econuerſo
Femineū recipit ⁊ neutꝝ nec retrouerte

Exēm in q̄ illud maſculinū gen9 hic ꝯcipit illō femininū gen9 vxor reſpectu illi9
nōis adiectiui iūcti pluralis nūeri maſculini gn̄is conforāt̃ ſe cū gn̄e ꝯcipiēte.

Hic vxorq3 thoro ſūt iūcti mēte remota

Exemplum in quo illud maſculinum genus virgo concipit illud femininum vir-
gine mediante prepoſitione cum reſpectu illius nominis adiectiui pluralis nu-
meri iuncti qđ conformat ſe cum maſculino concipiente in genere.

Exempli ficat.

Sunt duo grati v̄go cum virgine iūcti.

Exemplum in quo illud masculinum genus bos recipit illud neutrū genus iumentum respectu illius nominis adiectiui pluralis numeri ligati conformantis se cum dictione concipiente in genere.

Bos et iumentū sunt ad presepe ligati

noīa neutri gꝫ .i. a noīb⁹ femi gꝫ

Neutraqꝫ femineis tāqꝫ ꝯcepta videbis

Exemplum in quo illud femininum genus leges concipit illud neutrum gen⁹ plebiscita respectu illius adiectiui pluralis nūeri coacte quod conformat se cū dictione concipiente in genere.

Per vim sunt leges et plebiscita coacte.

Adiectiuum tenet. ¶ Dicit ꝙ conceptio generū habet fieri per nomina adiectiua in qb⁹ masculinū gen⁹ ꝯcipit femininū ꝛ neutꝝ et non ecōuerso: vt iupiter et iuno credebātur esse dij superi. Pluto et proserpina credebant esse dij inferi Tunc ibi (Neutraqꝫ femineis) Dicit ꝙ femininū genus concipit neutrum sed non econuerso ita ꝙ neutrum possit concipere femininū. vt pꝫ in textu.

¶ Querit qđ vocat hic adiectiuū ꝑcatione. Solo oīe nomen ꝑcās adiectiue. Nūqꝫ etiā fit per adiectiua voce tantum. vt adamus et anna sunt hij qui legūt.

¶ Arguit. ꝯceptio gn̄m non habꝫ fieri vt conceptio ꝑsonaꝝ. ḡ textus male dicit Ut personaꝝ. ꝓbat. silitudo est ꝺm idēptitatē specificā. ꝥ conceptio ꝑsonaꝝ ꝛ gn̄m sūt figure distincte specifice ḡ ꝛc. Dōm licet sint essencialiter distincte per modū specificū. conueniunt tamē in spetie accidentali scōm quā attenditur eorum similitudo et hoc notatur per illam dictionem (vt) in textu positam.

¶ Querit. qualē similitudinem dicit (vt) in textu. Solo non dicit oīmodā similitudinem inter compositionem personaꝝ et gn̄m. qa sunt specifice distincte. Sed dic. t aliqualē similitudinē. qa sicut conceptio personaruꝫ fit inter duo supposita respectu ꝟbi plīs nūeri ita conceptio gn̄m fit inter duo suba respectu nois adiectiui plīs nūeri: etiā ꝯueniētiū. qa sicut in conceptione personaꝝ supposita pertinēt ad diuersa. ita in ꝯceptione gn̄m suba pertinēt ad diuersa. Tertio ꝯueniūt: qa ꝯceptio personaꝝ fit per ꝯiūctionē copulatiuā vel per ꝑpositionē cū sic similiter conceptio gn̄m hꝫ per illa fieri. Sed in pluribus differūt: primo qꝛ cōceptio ꝑsonaꝝ solū fit a ꝑte añ. Sed cōceptio generū fit tā a ꝑte añ vt adam⁹ ꝛ anna sūt albi ꝙ a ꝑte p⁹. vt video adamū ꝛ annā albos. Scđo differūt. qꝛ in ꝯceptiōe gn̄m reqritur adiectiuū plīs nūeri. sed in cōceptiōe ꝑsonarum requirit verbum pluralis numeri. Tertio differunt: quia conceptio personarum fit inter diuersas personas sed conceptio generum fit inter diuersa genera.

¶ Arguit. male dicit Alexāder in textu (Adiectiua tenet) Assumptū ꝓbat qa conceptio gn̄m habet fieri per vnū adiectiuū tm̄. qꝛ duo singularia substantiua eqpollēt vni plurali. Dicendū ꝙ dicit in textu. adiectiua. in plī nūero per vnam figurā q̄ dicit eliotheca. q̄ hꝫ fieri qn̄ nūerus plīs ponit ꝓ singulari: qꝛ nulla cōceptio gn̄m habet fieri per adiectiua. sed adiectiuū tm̄. Et dicit in plurali numero adiectiua propter metrum: et non adiectiuū. Uel dicitur adiectiua in plurali quia fit per adiectiua nominalia pronominalia et participialia.

¶ Querit. vtrū neutrū gen⁹ potest concipe neutrū. Et videt qđ sic per rglas floriste q̄ đt Per neutrū concipe neutrū: Dōm qđ capiēdo conceptionē gn̄m ꝑ figurā costructōis ꝯtinētē aliqd viciꝫ. sic neutꝝ gen⁹ nō concipit neutrū genus. vt scamnū ꝛ saxa sunt alba: ibi non est ꝯceptio gn̄m: ꝥ capiendo conceptio-

Capitulum Octauum.

nem generum large pro copulatiua associatione respectu adiectiui pluralis nu-
meri: sic bene neutrum genus concipit neutrum: vt vult Florista.

¶ Querit. qd ē cōceptio gn̄m. Dōm ꝙ est mediata ⁊ copulatiua associatio du-
orū noīm substātiuoꝝ diuersoꝝ gn̄m ad diuersa ꝑtinētiū respectu adiectiui plu-
ralis nūeri. qd̄ cōformat se cū gn̄e cōcipiēte ⁊ nō cōcepto. vt ioānes ⁊ lucia sūt cōiun-
cti. Dicit̄ primo: diuersoꝝ gn̄m ad ꝟcandū ꝙ inter noia eiusdē gn̄is non p̄t fieri
cōceptio gn̄m ⁊ ꝗ neutrū genus ꝓprie loquēdo nō concipit neutr. Et dicit̄ ad
diuersa ꝑtinentiū: supple ꝟ vel tanꝙ̄ ad diuersa ꝓpter illā ⁊ similes: deus ⁊ sua
essentia sūt boni. i. deus et essentia sua sūt idē: tn̄ denotant̄ pertinere ad diuersa
ꝓpter figurā cōiūctiōis: q̄ notat diuersitatē. Dicit̄ mediāte cōiūctiōe copula-
tiua: ad ꝟcādū ꝙ pertinebāt ad diuersa vt dictū est. Dicit̄ respectu nomis adie-
ctiui. ad drām cōceptionis personaꝝ: q̄ fit respectu ꝟbi plr̄is nūeri. Et q̄uis in
ꝯceptiōe gn̄m ponit̄ ꝟbū hoc tn̄ nō est necessariū: ꝟ addit̄ ꝓpter ꝑfectiōm orōis
ꝟ si ꝟbū in conceptiōe personaꝝ deponeret̄ tūc non maneret cōceptio personarum.

¶ Arguit̄. nullū cōplexū potest habere qditatē seu diffinitionē. sed conceptio
generū est quid complexū: ergo male diffinit̄. Minor patet. qa conceptio gene-
rum est oratio figuratiua. Dicendū ꝙ complexū bene potest diffiniri per quan-
dam descriptionem sed non per diffinitionem qditatiuam et essentialem.

¶ Contra. complexū non potest diffiniri per descriptionē. Probat̄. qa descri-
ptio construitur ex genere et ꝓprio ꝟm Petrum hisp. sed ex talibus nō est illa de-
scriptio: ergo ⁊c̄. Dicendum ꝙ non est descriptio ꝓprie dicta: sed communiter
dicta que est qualiscunqȝ notificatio alicuius rei.

¶ Querit̄. quid est viciū cōceptione gn̄m. Dōm ꝙ substātiuū cōceptū discō-
uenit cum adiectiuo in genere. Ideo hec figura peccat cōtra primā regulā cōn-
gruitatis et est viciosa. Ratio qua potest fieri est dignitas gn̄is cōcipientis su-
pra genus cōceptū propter quod trahit ipm ab officio suo ꝓprio ad officiū alie-
num Sed ratio quare oportet fieri est expressio sn̄ie sub breuiloquio.

¶ Querit̄. quare masculinū genus cōcipit feīm et neutrū. Dōm ꝙ ideo quia
masculinū genus ꝟcat sub proprietate actiua. ꝟ feīm sub ꝓprietate passiua agēs
aūt est dignius et prestātius passo: tertio de anima: ergo masculinū genus cōn-
cipit femininū. Sed masculinū genus cōcipit neutrū: qa masculinū ꝟcat deter-
minate. neutrū vero indeterminate et cōfuse: sed determinatū cōcipit cōfusum.
Item masculinū genus hȝ se per modū habitus. neutrū vero per modū priuati-
onis qa ꝟcat per moduȝ abnegationis vtriusqȝ sexus: modo habitus est dignior
priuatione. Uel fortissima ratio est voluntas grammaticorum.

¶ Arguit̄. masculinū genus non pōt ꝯcipere feīm: ergo illa ratio est falsa aīte-
ceꝫ: qa recipere est pati: sed masculinū genꝰ imponit̄ a qualitate actiua cuius est
agere. ꝗ ⁊c. Dicendū ꝙ recipere nō dicit hic passionē sed actionē secundū quā
dignius genus trahit ad suum officium genus minus dignum.

¶ Querit̄. quō ista orō est excusanda: thauri mei ⁊ altilia mea sūt occisa cū neu-
trū genus nō possit ꝯcipere masculinū. Dōm ꝙ excusat̄ per zeugma sic ordinā-
do ꝯstructibilia. altilia mea sūt occisa ⁊ thauri mei. Sed ista orō ver ⁊ cstare ..
plasmasti ea q̄uis de ꝟtute sermōis sit incōgrua iuxta istam regulam tamen ad-
mittit̄. qn̄. s. ꝯiunguntur duo substātiua adinuicē diuersoꝝ gn̄m mas. et femini.
tūc relatiū qd̄ refert. s. illa pōt poni in neutro gn̄e. ex quo neutrū genus hȝ se p̄
modū indifferētie ad vtrūqȝ sexū. Et per eandē regulā admittitur illa orō. Virga
tua ⁊ baculus tuus. ipsa me ꝯsolata sūt. Uel pōt d ci ꝙ ibi non sit relatio ad vo-
cem. sed ad rē ꝟcatā vl̄ aliqd subintellectū: vt ita suppleat̄: ꝟba sūt me ꝯsolata.

¶ Querit̄. an ꝯceptio gn̄m posset fieri p̄ noia epicheni vl̄ dubij gn̄is. Dōm ꝙ

De c...

sic. vt passer et aqla sun...
sibi vnum articulum s...
te enim terminationis ...
ter in nominibꝰ dubij g...
dies solū ad masculini...
bium vel commune inc...
istam restrictionem ad...
¶ Arguitur. concept...
dubij: ꝗ iam dicta sunt...
nomina comprehendu...
¶ Contra. nomina e...
concipere similiter et...
vtrūqȝ sexū tamē dete...
denti notabili et com...
genus possunt concip...
¶ Notandū. ꝙ conc...
latiua vt adduxerūt p...
Scdo per ꝓnoia dem...
iungunt̄ subā diuerso...
rum: quorū alterū est...
Exemplū primi vt vi...
di sunt. Credebat̄ en...
substantiuis relatiuī...
et aqua quas diligim...
diuersoꝝ gn̄m. q̄ nō s...
pōt adiūgi adiectiuū...
culus tuus ipsa me ꝯ...
que faciūt verbū eius...
lis. turpe senex miles...
de facta lieo. Qn̄qȝ a...
uendo etatis maturi...
copulato ex sub stātiu...
¶ Notandū ꝙ qdā...
debita ꝯueniētia adie...
stātiuo cū quo debȝ c...
ber cōuenire cū adiec...
ibi est oīs cōueniēti...
nerū pōt esse epichen...
ter ꝟitatē dicta sunt...
parte gn̄is concepti...
adiectiuū nō pōt esse...
tiōe fundatū est irrat...
ū trahit determinat...
di nō est alicuius de...
epicheni genꝰ inquā...
tur ad vnū sexū est v...
ergo determinatum...
i. conceptione gn̄m...

Hoc etiā ...

ĺc. vt passer et aqla sunt albi. et quāuis passer ſcat vtrūq3 sexum tñ determinat sibi vnum articulum sc3 masculini generis. et hoc ꝓpter terminationē. ex par- te enim terminationis nomina epichena determināt sibi determinata gña. Silr̄ ter in nominib⁹ dubij gñis vt dies et aqua sunt clari: et hoc ideo qa restringitur dies solū ad masculinū genus. Ex quo seq̄tur corrolariū ꝙ epichenū genus du- bium vel commune inquantum tale non concipit: qa dicit vtrunq3 sexum sed per istam restrictionem ad vnum genus vel ad vnum sexum pñt concipere.

¶ Arguitur. conceptio gñm non potest fieri per nomina epicheni generis vel dubij: g̃ iam dicta sunt falsa. añs ꝓbatur qa alex. de illis nihil dicit. Dōm ꝙ illa nomina comprehenduntur sub masculino et feminino generibus.

¶ Contra. nomina epicheni et dubij generis significāt vtrūq3 sexum. g̃ nō pñt concipere similiter et nomē cōmunis generis. Dōm ꝙ epichenum genus ſcat vtrūq3 sexū tamē determinate sibi vnus attribuitur articulus vt patet in prece denti notabili et comunia et dubia genera in quantum restringuntur ad vnum genus possunt concipere.

¶ Notandū. ꝙ conceptio generū multipliciter h3 fieri. Primo per nomina re latiua vt adduxerūt pullū et asinam et imposuerūt vestimēta sua super eos. Scdo per ꝓnoīa demonstratiua. vt hij st3 hermānus ⁊ eufemia. Tertia qñ con iungunt̃ suba diuersorū gñm res sexū habētes ſcantia. vel credunt̃ habere se- xum: quorū alterū est masculini generis: adiectiuū etiā erit masculini generis Exemplū primi vt vir mulier sunt docti Exemplū scdi vt pallor ⁊ febris metuē di sunt. Credebat̃ enim pallor esse deus et febris dea. Potest etiā huius modi substantiuis relatiuū aut demonstratiuū masculini generis coniungi: vt ignis et aqua quas diligimus: ignis et aqua mihi diuersa sunt. Sed cū ꝯiungat̃ suba diuersoꝝ gñm. q̄ nō spectāt ad sexū nec credunt̃ res sexū habētes ſcare. tūc eis pōt adiūgi adiectiuū relatiuū vel demonstratiuū neutri gñis. vt virga tua ⁊ ba culus tuus ipsa me ꝯsolata sunt. Item ignis grando nix glacies spūs ꝓcellaꝝ que faciūt verbū eius. Pōt etiā ꝯiungi masculino generi. vt triste lupus stabu lis. turpe senex miles. Qñq3 feminino generi. vt turpe iacēs mulier multo ma- defacta lieo. Qñq3 adiūgitur copulato ex substātiuis femī generis. vt in ꝓmo uendo etatis maturitas morū grauitas et litteraꝝ etiā indaganda sunt. Qñq3 copulato ex substātiuis diuersorum generū. vt ver et estatem tu plasmasti ea.

¶ Notandū ꝙ q̄dā dicūt ꝯceptionē gñm non esse orōnem viciosam q̄a in ea est debita ꝯueniētia adiectiui et sui substātiui. ⁊ hoc adiectiuū cōuenit cū suo sub- stātiuo cū quo deb3 cōuenire. sc3 cū substātiuo ꝯcipiēte. nō aūt dictio cōcepta de bet cōuenire cū adiectiuo. q: hoc fieri dicūt impossibile. et sic nihil esset viciū. qa ibi est oīs cōueniētia debita ⁊ possibilis. Et addūt ꝙ adiectiuū i cōceptiōe ge nerū pōt esse epicheni gñis sub vno articulo ſcās vtrūq3 sexū Sed hec oīa pre ter ṽitatē dicta sunt. Primo qa ibi est partialis discōueniētia q̄ causat viciu ex parte gñis concepti qđ trahit̃ a suo ꝓprio officio ad offitiū alienū. Secūdo illud adiectiuū nō pōt esse gñis epicheni. qa dicit hoc sine ratione. Dictū aūt nō in ra tiōe fundatū est irratiōabile et fictū. octauo ph̃coꝝ. Et hoc est verū q.i. adiecti- uū trahit determinatū genus a gñe cōcipiente sed genus epichenū vt huiusmo di nō est alicuius determinati gñis. ergo nō potest esse cōcipiēs. Item dicūt ꝙ epichenū gen⁹ inquātum ſcat vtrūq3 sexū non cōcipit. sed inquātum determina tur ad vnū sexū est verū. q: adiectiuum cum dictione concipiēte se conformat ⁊ ergo determinatum est ad vnum sexum.

.i. conceptionē gñm .i. per nomē distributiuum

Hoc etiā sepe facies cum distribuente.

Cōceptō gñm īpli- cita.

Capitulum octauum.

Est exēm in quo hoc nomē vterq̄ ꝟtute distributiōis supponit ꝓ paride mascu-
lini gn̄is. ⁊ ꝓ helena femi gn̄is q̄re valet tm̄ sicut paris ⁊ helena iacēt proni.

Pron⁹ vterq̄ iacet. ꝺ petro dic heleāq̄

¶ Hic autor determinat de conceptione generum implicita dicēs ꝙ sepe con-
ceptio generum implicita fit in nomine distributiuo, vt demonstratis paride et
helena dicatur: vterq̄ iacet pronus.

¶ Queritur. q̄d est dictio distributiua. Dōm ꝙ est dictio ſ̄cans multitudinē
faciens stare terminū pro multis copulatiue. Et sunt duplicia: quedā distribu-
unt terminū cui adiūgitur pro oībus suppositis: vt omnis nullus. Quedā pro
duobus suppositis tantū: vt vter neuter: et per q̄lībet istorū potest fieri cōcep-
tio generum: vt quilibet istorum est albus demonstrando hermānum et dorothe-
am neuter istorum est bonus demonstrando adamum et annam.

¶ Arguit̄. diuersi artifices hn̄t diuersa cōsiderare: sed logicus ꝯsiderat de di-
ctionib⁹ distributiuis: vt patet in tractatu distributionū. ergo male de illis lo-
q̄tur alexan. Dōm ꝙ in logica fit mētio de eis ſm ꝙ faciūt ad ꝟitatē vel falsita-
tem ꝓpositionis. sed hic ſm ꝙ per eas possit fieri oratio figuratiua.

¶ Querit̄. quottuplex est cōceptio generū. Dōm ꝙ duplex. s. explicita ⁊ im-
plicita. Explicita est quando suppositū cōcipiens et conceptū ambo exprimun-
tur vt in exēplis textus. Et illa est duplex. s. directa ⁊ indirecta: vt prius patuit.
Sed implicita est quando genus concipiens et genus conceptum mente tenus
in dictione includuntur: vt vterq̄ istorum est albus.

¶ Arguit̄. in hoc exēplo pronus vterq̄ iacet nullū est viciū. g̃ textus est falsus
qꝛ pron⁹ et vterq̄ sunt eiusdē gn̄is neutri ⁊ casus. Dōm ꝙ si demonstras duos
mares: nullā conceptionē facis: ſ̄ si demōstras matrē ⁊ feminā cōceptionem ge-
nerū facis implicitā. Fit em̄ cōceptio gn̄m per noīa particularitatē ſ̄cantia vel
aliq̄s vestrū legat: si mares et feminas alloq̄r. Pronomia demōstratiua cōcep-
tionē gn̄m faciūt: vt hij sunt albi demonstrādo marē ⁊ feminā. Nomina q̄stitiua
faciunt etiā conceptionē generū: vt vter horū est mas: cū de mare et femina lo-
q̄mur. Recte dꝛ: vtraq̄ horū est femina: demōstratis mari et femina. Quicunq̄
vult saluus esse opus est vt teneat catholicā fidē: nō enim mulieres minus obli-
gate sunt ad fidem q̄ viri: ergo oratio est conceptoria: petrus est plus erga pa-
rentes similiter conceptoria est: quia de patre et matre intelligitur.

¶ Querit̄. vtrū cōceptio gn̄m hꝫ fieri inter q̄cūq̄ substātiua diuersorū gn̄m.
Dōm ꝙ quidā dicūt ꝙ non: sed solū ꝑ illa nomia suba q̄ ſ̄cant res animatas: et
nō ꝑ illa que ſ̄cant inanimata: Et quando eis opponit̄ ꝑ Alexādrū dicētē Per
vim sūt leges ⁊ plebiscita coacte. R̄ndet̄ ꝙ hoc exēm accepit: alexāder ex luca-
ni ꝓmo libro: q̄ dicit mensuraq̄ iuris vis erat hinc leges ⁊ plebiscita coacte. non
dꝛ coacte: q̄re si inueniat̄ coacte dicūt illud esse mendosum. Sed ad hoc est dōm
ꝙ q̄uis aliq̄d ex Lucano sumpsit tn̄ mutādo illud adiectiuū facit ꝯceptionē ge-
nerū. Et ideo dōm ꝙ in subo res inanimatas ſ̄cantib⁹ pōt fieri ꝯceptio gn̄m vt
in hoc exēplo panis ⁊ vinū sunt cari. Et ratio est: qꝛ ꝯgruitas nō est attēdēda ex
parte modorū ſ̄cādi: sed ista diuersitas modorū ſ̄candi quā req̄rit ꝯceptio gene-
rum reperitur in exemplo proxime posito et in similib⁹ ergo. ⁊c.

grāmaticale ... scꝫ congrue ... talis figura

Disiūgit regimē q̄d iūxerat an̄ ꝓlepsis

Est exm̄ vbi illō totū grāmaticale. s. hij ꝯgrue ꝯstructū cū illo ꝟbo metuūt po-
ea diuidit̄ in ꝑtes grāmaticales. s. ali⁹ ⁊ ali⁹: q̄ discōueniūt cū lꝫ metūt i numero

Hij metuũt alius dños aliusqꝫ mgr̃os

Exemplificat

¶ Sententia huius textus est. ꝙ prolepsis disiungit illud regimen sub improprietate qđ prius coniunxerat sub proprietate: vt turba hec studet alij grãmatice, alij logice. Hij metuunt: alius dñm: alius magistrum.

¶ Querit. qđ est prolepsis. Dñm ꝙ est ꝑacceptio alicui⁹ totius grãmaticalis ꝙ postea ꝑ partes grãmaticales figuratiue diuidit. vt apostoli predicauerunt. vnus in oriente: alius occidẽte. In qua diffinitione. ꝑacceptio ponit loco gñis. Est enim ꝓlepsis nomen grecũ: et dicit a pro quod est pre: et lepsis acceptio: q̃si preacceptio totius grãmaticalis accepti ante suas partes Et dicit figuratiue propter partes realiter acceptas vel simpliciter congrue rectas.

¶ Arguit: nullũ complexũ põt diffiniri: sed prolepsis est cõplexũ. g̃ ꝛc. Maior est ꝓbi sexto topicoꝝ. Minor probat. qꝛ cõplectit ex pluribus orationibus vt dicendo hij metuunt alius dños. alius magistros. Dicẽdum ꝙ prolepsis prime intentionaliter accepta est complexa et sic non potest diffiniri. sed secunde intẽtionaliter accepta est incomplexa. et sic bene diffinitur.

¶ Querit. ex quo vacillant iuuenes circa hoc nomẽ quod huic figure conuenit: quomodo est ꝟm veritatẽ scribendũ: Solutio. ꝟm Johãnem Tortelliũ debꝫ scribi ꝑ p. ꝛ sine m. vt dñm est prolepsis et nõ prolẽpsis. Et hoc ptꝫ ex ipius nominis interꝑtatione. Dicit enim prolesis a pro qđ est pre. et lepsis acceptio. q̃si preacceptio: qꝛ in ea totũ preaccipitur qđ postea in partes diuiditur.

¶ Querit. qđ est totũ grãmaticale. Solutio est dictio actualiter importans multitudinẽ singl'aris nũeri nois adiectiui. vt gẽs plebs populus turba.

¶ Arguit. hic est prolepsis. Sonorum alius vox alius non vox tamen ibi nõ est collectiuũ. qꝛ illa sunt tantũ quattuor. Solutio fit per nomen collectiuũ singularis numeri. vel per nomen non collectiuum pluralis numeri.

¶ Contra. habet fieri per nomẽ non collectiuum singularis nũeri. Probat in hoc exemplo Quãtitatis aliud continuũ aliud discretũ. Solutio ꝙuis quãtitatis non est proprie nomen collectiuũ: tamen cõmuniter loquendo et similitudinarie est nomen collectiuum: quia sicut collectiuũ colligit ex se plura: sic quodlibet genus generalissimum colligit in se plures species.

¶ Querit. quottuplex est totũ. Solutio multiplex. s. totum vniuersale qđ est superius versum in sua inferiora. vt animal. Totũ integrale est cõpositũ ex partibus quãtitatem hñtibus. vt domus ex lapidibus et lignis. Totũ in tꝑe est dictio cõprehendens omne tẽpus. vt sꝑ nunq̃. Totum in loco est dictio cõprehendens omnẽ locũ aduerbialiter: vt vbiq̃ nusq̃. Totũ in modo est dictio sumpta sine adiũcto accñtaliter ipm determinãte: vt homo. Totũ in quãtitate est vniuersale est sumptũ vniuersaliter: vt omnis hõ: nullũ animal. Sed aliud est totũ grãmaticale: de quo est hic ad propositũ: Et hoc diuidit dupliciter. Uno mõ in partes grãmaticales simpliciter cõgruas vel figuratiuas: vt hi metuunt alij dños alij magistros. vel hi metuunt alius dñm alius magistrum. Secundo diuiditur in partes simpliciter incongruas: vt hi metuunt alium dños alium magistros

¶ Querit: qđ est viciũ prolepsis. Solutio est illud ꝙ partes diuidẽtes discõueniũt cũ verbo vel adiectiuo in aliquo accidente. Ratio qua potest fieri est qꝛ totũ et partes idẽ sunt: ideo ꝑmittit ꝙ partes stant cũ ṽbo sicut totum. Ratio quare oportet fieri est breuiloquiũ. Quidam tamẽ dicere volũt ꝙ nõ sit viciosa quia totum in prolepsi cõuenit cũ ṽbo seu adiectiuo expꝛsso. partes vero cũ ṽbo seu adiectiuo subintellecto. ideo nihil vicij deꝑhẽdi potest. Sed hoc est ꝯuenīs. qꝛ illa orõ est zeugmatica. Et de intẽtione Alexãdri est ꝙ nõ debẽt partes

referri ad constructibile subintellectum. sed ad verbũ prius congrue cum toto
constructũ. cum quo verbo partes in aliquo accidente discõueniunt. et hoc cau
sat vitium. Item verbum non debet resumi cum partibus expresse: qa si sume
retur cum partibus in plurali numero esset oratio simpliciter incongrua.

❡ Querit. q̃ est prima diuisio ꝓlepsis. Solutio primo diuidit in ꝓlepsim locu
tionis ⁊ constructionis. Locutõis est qñ partes grãmaticales nõ. disconueniũt
cum v̾bo seu adiectiuo. vt scolares scribũt: illi calamo: ⁊ isti stilo Sed ꝓlepsis
constructionis est quãdo partes grãmaticales disconueniunt cum v̾bo seu ad
iectiuo in aliquo accidente grãmaticali: vt hij currũt alius. Romam: alias Co
loniã. Et disconueniũt aliqñ cum adiectiuo in genere vt gens est bona ille me
diocriter est excellenter. Aliquãdo in numero: vt populus pugnat: hij armati il
li inarmati. Aliquãdo in casu: vt pie gentis. iste est fidelis: illa infidelis Aliqñ in
genere et in casu simul. vt hominum currẽtium. iste currit velociter: ille tarde.
Aliquãdo in genere in numero et in casu simul: vt romane gentis: isti sunt robu
sti illi debiles. Et sic peccat contra regulã adiectiui ⁊ substantiui. Etiam pec
cat contra regulã suppositi. Aliquando enim partes disconueniunt cum verbo
in numero vt in exemplo textus. Aliquando in persona: vt vos studetis isti gra
maticam: isti logicam. Aliquando in numero ⁊ persona simul: vt vos studetis il
le donatum: iste alexandrum.

❡ Querit. q̃ est scd̃a diuisio ꝓlepsis. Sol'o ista: quedã est prolepsis explicita
et quedã implicita. Explicita est qñ totum et partes exp̃sse ponunt vt in p̃dictis
exẽplis. Prolepsis implicita fit trib⁹ mõis. Primo quãdo totũ exp̃mit et par
tes intelligunt vt nos currim⁹ vnusq̃sq̃ viã suã. Scd̃o fit qñ partes exprimun
tur ⁊ totũ subintelligit vt adam⁹ velociter et hermãnus tarde currũt. Tertio
fit qñ totũ ⁊ partes simul itelligunt: vt vana locuti sũt vnusq̃sq̃ ad ꝓximũ suũ.

❡ Querit: q̃ est tertia diuisio ꝓlepsis. Sol'o ista q̃dã est ꝓprie dicta q̃dã im
proprie dicta. Proprie dicta est qñ ꝑtes diuidũt s̾m totũ grãmaticale. vt hij me
tũt ali⁹ dños aliusq̃ mgr̃os. Improprie dicta est qñ ꝑtes nõ diuidũt vex totum
grãmaticale: ⁊ illa fit trib⁹ mõis. Primo qñ partes diuidũt totũ vl'e: vt quãti
tatis aliud cõtinuũ aliud discretũ. Scd̃o fit qñ partes diuidunt totũ integrale
vt domus aliud tectũ aliud fundamẽtum. Tertio qñ partes diuidunt totũ in q̃n
titate vt omnis homo currit. vnus ad Romã alter ad bauariam. Et de quidita
tibus illorum dictum est in questione prius posita.

❡ Querit: quot modis fit ꝓlepsis constructionis. Sol'o quattuor mõis Pri
mo quãdo partes et totum exprimũtur in ntõ: vt in exẽplo textus. Scd̃o qñ to
tum ⁊ partes exprimunt in obliquo vt aq̃laꝝ volãtium vnius penne albe alteri
us pẽne nigre. Tertio qñ totum exprimit in recto et partes in obliquo vt aquile
volauerũt: vnius pẽna alba: alteri⁹ penna nigra. Quarto qñ partes exprimunt
in recto et totum in obliquo: vt aquilarum volantium hec ab oriente illa ab occi
dente. Etiam prolepsis fit ex toto ⁊ partibus aduerbijs: vt hermannus vigesi
es hodie bibit: decies vinum et decies cereuisiam.

❡ Querit. vtrũ hic fit ꝓlepsis. alter alteri⁹ onera portare. Sol'o sic scʒ impli
cita. Et dʒ sic exponi: vos portate onus vni⁹ alter onus alterius. Simil'r hoc al
ter alterius lauate pedes .i. vos lauate ille pedes vnius alter pedes alterius.

prius congrue · .s. zeugma
posuit · .s. aliq̃d capiẽdo · .i. resumit

Aut qd̾ ꝓposuit extra sumẽdo reducit.

isti festinant .s. ꝓpero iocaris .s. ludit ponit̃ cã metri

Hij ꝓperãt ⁊ ego. tu ludis ⁊ ille sedẽdo

De q̃nta figura .s. zeugmate Exemplificat.

¶ Dicit ꝙ zeugma reducit illud qḋ prius congrue posuit (.s. verbum seu adiectiuum) ad casuale extra captum sub disconuenientia in accñtibus grãmaticalibus vt adamus est albus et tu. Uel sic zeugma large acceptum resumit verbum vel adiectiuum prius congrue positum ad aliq̃d casuale extra captum.

¶ Querit̃. quõ ꝓlepsis et zeugma cõueniunt. Sol'o primo conueniũt q̃a premittitur verbũ sed adiectiuũ vtrobiq; sub conueniẽtia. Sol'o q: verbum seu adiectiuũ disconueniunt cũ substãtiuo vel supposito ꝓximo. Et differunt Primo q̃a in ꝓlepsi requirit̃ totũ grãmaticale: non autẽ in zeugmate. Scḋo q: in ꝓlepsi nõ requirit̃ aliquid medium. Unde in ꝓlepsi non debet poni medium inter totum et partes quia illa pertinet ad idem: non autẽ in zeugmate.

¶ Querit̃. quottuplex est mediũ in zeugmate. Sol'o triplex Primum est cõiunctio copulatiua: vt ego studeo et tu. Scḋm est coniunctio disiunctiua. vt ego scribo vel tu. Tertium est aduerbium similitudnis. vt ego curro sicut tu.

¶ Querit̃. quomodo scitur ꝙ isti duo versus sint de zeugmate: cum tñ nõ exprimitur. Solutio ex deriuatione nominis: q̃a zeugmos grece est idem ꝙ reductio latine ex hoc sufficienter potest intelligi in hoc verbo reducit in textu posito ergo Alexander non exprimit hoc nomen zeugma.

¶ Arguitur. Zeugma non distinguitur a conceptione: ergo male determinat de eo quia in vtraq; illarum figurarum vnus actus designat̃ inesse duobus seu vna proprietas. Dicendum in conceptione vnus actus designatur inesse duobus eque primo sed in zeugmate secundum prius et posterius.

¶ Arguit̃. Zeugma non est figura. g̃ male ponitur ip̃m pro figura. añs ꝓbat̃: q̃a in ipso nullũ est vicium: ex eo ꝙ sunt duo nti quoꝝ vnus conuenit cum verbo expresso: et aliter casus extra captus cũ v̾bo subintellecto: non tñ cum v̾bo expresso ad qḋ reducitur casus extra captus sub aliqua disconuenientia.

¶ Contra. in Zeugmate casus extra captus non disconuenit cum verbo prius expresso ergo. ⁊c̃. Antecedens probatur in hoc exẽplo petrus predicauit ⁊ paulus. Dõm ibi est zeugma locutionis: sed non cõstructionis. de q loq̃mur hic.

¶ Queritur. Quid est zeugma. Solutio est reductio casualis extra capti ad verbum seu adiectiuuz prius congrue positum sub disconuenientia alicuius accidentis respectiui Exemplum primi: vt ego scribo et tu. Exm̃ secundi vt hermãnus est albus et dorothea: ibi dorothea est dictio casualis extra capta: et reducitur ad illud adiectiuũ albus sub discõueniẽtia gñis: pri⁹ tñ cõgrue positũ.

¶ Querit̃. vtrum zeugma fit solum mediãte cõiunctione. Solutio nõ: sed etiam mediãte aduerbio: vt comedis tanq̃ lupus. Ego sicut fenum arui. Etiã sine medio: vt ego disco grammaticam. hermannus theologiam.

¶ Querit̃. q̃d est vicium in zeugmate. Solutio est ꝙ pars casualis extra capta disconuenit cum verbo seu adiectiuo prius congrue posito in aliquo accidente respectiuo. Ratio qua potest fieri: est quod dictio casualis extra capta faciliter reducitur ad verbum seu adiectiuum mentaliter conceptum seu subintellectum. Ratio quare oportet fieri est breuiloquium.

¶ Queritur. quottuplex est zeugma. Sol'o duplex. s. locutionis ⁊ ꝯstructiõis Locutionis est quando dictio extra capta conuenit cum verbo vel adiectiuo prius posito. vt petrus scribit et ille. Sed zeugma constructionis est quãdo dictio extra capta disconuenit cum verbo seu adiectiuo. vt tu ludis et ille.

¶ Querit̃. q̃ttuplex ẽ zeugma ꝯstructiõis. Sol'o triplex ẽ. s. ꝓthozeugma me-

sozeugma et hypozeugma. Prothozeugma est qñ verbũ seu adiectiuũ ponit̃ in principio: et cõuenit cũ substãtiuo seu supposito proximo: vt turbatus est herodes et omnis hierosolima cũ eo. Et đr a prothos qđ est primũ. et seugmos reductio quasi reductio q̃ fit in principio. Sed mesozeugma est qñ verbũ vel adiectiuum ponit̃ in medio. De v̾bo: vt hebrei sunt et ego. Ipse enim fecit nos et non ipsi nos. De adiectiuo vt Huc ades o melibee caper tibi saluꝰ et hedi. Sed hyposeugma est quando v̾bũ vel adiectiuũ ponitur in fine. vnde Vergilius Nihil hic nisi carmina desunt. Neq̨ sidus radio neq̨ mater filio fit corrupta. Et dicitur ab hypos qđ est sub. et seugmos reductio quasi reductio in fine.

¶ Notandũ. ꝙ verbum vel adiectiuũ in mesozeugmate conformabit se cũ priori supposito vel substãtiuo. Sed in prothozeugmate et hypozeugmate cõformabit se cum proximiori demptis duobus casibus: in q̄bus nõ conformabit se cũ proximiori. Primo qñ fiunt per aduerbia comparandi: vt melius ego istud (ꝙ vos: fecissem. i. melius ego istud (ꝙ vos fecistis) fecissem. Secũdo qñ sunt p̄ aduerbia similitudinis: vt ille hoc ita prudẽter (vt ego) fecisset id est ille hoc ita prudenter (vt ego feci) fecisset.

¶ Notandum ꝙ quidã dicunt zeugma non esse orationẽ viciosam: quia in ea alterum suppositorum conformat̃ verbo seu adiectiuo expresso: et alterũ subintellecto. Sed ista sunt tales de quibus dicit Aristoteles primo perihermenias et primo de gñatione. ꝙ puncta respiciẽtes de facili enũciant. Hic enim non considerant ad constructibile extra captũ. cum quo verbum non debet exprimi eo ꝙ oratio esset vocaliter simpliciter incõgrua sed debet mentaliter cõcipi. Tamen etiã ille ntũs non ponit̃ absolute: q̄a hic determinat̃ de regimine nti. Nec sic etiam debet poni cum verbo non vocaliter expresso vt ab ipso regeretur. quia tunc periret zeugma sed debet regi a verbo prius posito ex vi zeugmatis.

De figura anthitesi.

talis figura .s. aliquẽ aufert locans casum

Anthitesis casum demit ponẽs alienũ.

.s. vestra est .s. nõ eijciam foras

Vrbẽ quez statuo sil'ois q̇ venit ad me

¶ Dicit ꝙ illa figura anthitesis (que secundũ quosdam dicitur antipthosis) habet fieri quando casus ponitur pro casu: vt omnis qui venit ad me nõ eijciam foras: ibi ly omnis pro illo accusatiuo omnes.

¶ Querit̃. q̇d est antithesis. Solutio antithesis ꝓprie dicta est vniꝰ casus pro alio posito: vt vrbẽ quã statuo vestra est. in qua or̃one vrbẽ acci casus ponit̃ pro eius ntõ. Sed antithesis cõiter dicta est vniꝰ accñtis pro alio posito vt nũerus pro nũero: genus pro gñe ꝑsona ꝑ ꝑsona: et modus ꝑ modo. Exm̃ primi vt plurima turba strauerũt vestimẽta sua in via. Et omnis israbel plãgebãt eum. De secũdo. vt gens hec q̃ nõ nouit legẽ maledicti sunt. Venerũt partes visuri eneadas. i. troyanos. De tertio vt danai q̃ parẽt attidi ꝙ primũ arma sumite. qui parent. i. q̃ paretis Et O aqua bñdic dño q̃ super celos extat. De quarto. vt nos pauidi trepidare metu. trepidare pro trepidamus. Et ego sedulis id negare factum. negare pro negabã: Et autor ideo nõ posuit istã figuram. q̄a non licet ea iuuenibꝰ vti. quorũ alexander est instructor. Sed tñ vt de ea aliquid intelligãt textum Floriste in hoc loco interposui. q̄a etiã nomen figure sortitur. in quo cõuenit. cũ supradictis. Et dicit̃ antithesis siue antiptosis ab anti qđ est cõtra. et thesis positio. q: vnũ accñs ponitur pro alio. s. casum pro casu. genus ꝑ genere.

¶ Querit̃. q̇d est viciũ in antithesi Dõm ꝙ vnus casus pro alio casu construe

tur cum verbo vel adiectiuo sub disconuenientia alicuius accn̄tis Sed ratio q̄ potest fieri est voluntas grammaticorum seu breuiloquium.

¶ Querit̄. q̄t modis casus ponit̄ ꝑ casu. Dōm ꝙ q̄nq3 modis. Primo ntūs ꝑ accō. vt omnis q̇ venit ad me non eijciā foras. Scd̄o actūs pro ntō vt vrbē quā statuo vr̄a est. Tertio gtūs pro abltō. vnde. Vergilius Et crurū tenus a mēto palearia pendēt. Quarto ntūs pro abtō. vt cui⁹ humilitatē deus inspicies: ꝟgo ꝯcepit et peperit. Quinto abltūs pro datiuo. vt heret pede pes pede. i. pedi.

reperies ntm̄ aliq̄n debeat regi .i. ꝑuatum .i. dcōni a qua

Inuenies rectū quādoq3 regēte solutū.

De absolutiōe ntī

¶ Sententia huius textus est. ꝙ nominatiuus ponitur absolute. vt vnum duo tria. pax vobis: bona dies: quia illi nominatiui non hn̄t vnde regantur.

¶ Querit̄. q̄ est ratio ordinis isti⁹ textus ad p̄cedentē. Dōm ꝙ ista q2 habitus p̄cedit ꝑuationē. ꝫ regimē ntī h3 se ꝑ modū habit⁹. absolutio ꝟo ꝑ modū ꝑuationis. ꝫ in p̄cedētib⁹ textib⁹ agit̄ de regimīe ntī. hic ꝟo agit̄ de ei⁹ absolutiōe. ḡ ꝛc̄.

¶ Arguit̄. absolutū est ante respectiuū. ḡ prius melius determinasset de absolutione ntī q̄ȝ de eius regimine. qd̄ consistit in respectu dictionis regentis ad dictionem rectam. Dicendum ꝙ absolutum non capitur hic vt opponitur respectiuo: sed vt opponitur habitui et sic sequitur.

¶ Querit̄. q̇d est absolutio. Dōm ꝙ est ꝑuatio regimīs passiui ī subiecto apto nato. Dicit̄ (regimīs passiui) ꝑpter ꝑuationē regimīs actiui. q2 si dictio apta nata est regere ꝛ nō regit nō d̄r poni absolute. vt lego. Dicit̄ (in subiecto apto nato) ꝑpter ꝑtes īdecliābl̄es q̄ nō possūt poni absolute: q2 nō sūt apta nata regi.

¶ Querit̄. q̄ttuplex est absolutio. Dōm ꝙ duplex. s. regiminis ꝛ ꝯstructiōis. Absolutio regimīs est ꝑuatio regimīs in subiecto. Et est duplex sc3 ꝓprie dicta ꝛ cōmuniter dicta. Proprie dicta est q̄n dictio exp̄ssa nec habet regens exp̄ssum nec subintellectum. Sed absolutio cōiter dicta est q̄n aliquot regibile caret regente expresso hab3 tn̄ regēs subintellectū. vt dn̄s in celo sedes eius sc3 est. Absolutio cōstructionis est q̄n dictio ponitur extra contextū orationis et nō cōstruitur cum illa. vt dicendo tm̄ hō. de qua absolutione nihil ad presens.

¶ Queritur. quot modis capitur hoc nomē absolutum. Dōm ꝙ multis mōis: Primo valet tm̄ sicut carēs regēte. ꝛ sic capit̄ in ꝓposito. Scd̄o capit̄ absolutū ꝑ ꝟbo absoluto. ꝛ est illud qd̄ ꝑ se facit ꝑfectu3 sensum. vt sedeo. dormio bibo. Et nomina sub̄a simil'r dicunt̄ absoluta q̄ nō indigēt adiectiuo. vt pax de⁹ angelus virtus. Tertio d̄r absolutū vt opponit̄ respectiuo ꝛ sic de absoluto loquunt̄ logici. Quarto dicit̄ absolutus a vinculo excōmunicationis. et sic vtuntur iuriste: Quinto est nomen theologorum et sic quis dicitur absolutus a peccatis.

¶ Querit̄. quare ntūs ponitur absolute. Dōm ꝙ causa breuitatis: vt mirabile dictu. fide maius. grauius culpa. liber generationis iesu christi.

¶ Querit̄. vtr̄ omnes partes or̄onis pn̄t poni absolute. Dōm ꝙ nō sed solum tres partes casuales. s. nomē ꝓnomen et participiū. Ratio est. q̄a solū pn̄t regi ergo solum ponuntur absolute: q2 habitus et priuatio hn̄t fieri circa idē sed regi et absolui habent se per modum habitus et priuationis. ergo ꝛc̄.

¶ Querit̄. q̇d est poni aliquē casum absolute. Dōm ꝙ est ipsum poni casualiter et tamē non regi ab aliquo. Ex quo patet ꝙ hic nō est absolutio studui Rome. quia rome non ponitur ibi casualiter sed aduerbialiter.

¶ Querit̄. quot modis ntūs ponit̄ absolute. Dōm ꝙ sex modis. Primo causa dubij tollēdi. vt ibi In ꝯuertēdo dn̄s captiuitatē syon. ibi dn̄s ponit̄ ꝑ dominū

quia si gerundiũ inter duos accõs poneret̃ esset amphibologia. sicut si infinitiu⁹ poneret̃ inter duos accõs. Alij dicũt ꝙ meli⁹ est loqui per abltõs absolute post⁹ cos: vt dño ↄuertẽte. i. cũ dñs ↄuerteret. Et illi dicũt ꝙ gerũdiũ nõ vult habe re ntm̃ a parte ante nisi more grecoꝝ: ꝛ dtm̃ a parte post. Exm̃ pͥmi vt scribẽte habẽdum est pennam. Exm̃ secundi. vt dolendũ est tibi. Secundo causa breuita tis. vt bona dies vobis. Tertio causa relationis. vt dñs in celo sedes eius.
Quarto causa superscriptionis. vt sancta maria. Quinto causa numeri. vt vnũ duo tria. Sexto causa tituli. vt textus Alexandri. vñ⁹. Absoluunt rectũ dubiũ breuitasq; relatum. Atq; superscriptum: numerum: titulum: superadde. In cõ uertendo: benedicite dic dominusue. In celo sedes eius: dic sancta maria. Dic vnum duo tria liber ouidij manifestat.

¶ Arguit̃. ntũs nõ põt poni absolute: q̇a dicit Florista Nõ ponas rectum sine ṽbo nisi per eclipsim. Pro solutione istius est notãdum. ꝙ ntũs dupliciter poni absolute. i. absolutiõe cõmuniter dicta ꝛ ꝑprie dicta. Absolutio ꝑprie dicta est qñ ntũs ponit̃ i oṙone in qua nec explicite nec implicite regit̃ qḋ solũ vno modo ↄtingit. s. ꝑ antitesim: vt In ↄuertẽdo dñs captiuitatẽ syon. Sed volũt q̇dam ꝙ loco istius nti dñs deberet poni ille accũs dñm. sed ꝑpter dubiũ tollendũ poni tur dñs: q̇a generalis regula est in grãmatica ꝙ quãdo infinitiuus vel gerũdiũ ponit̃ inter duos accõs. tunc vterq; accusatiuoꝝ potest precõstrui vel postcõ strui. qḋ facit dubiosam sentẽtiã. Si ergo sic staret. In ↄuertẽdo dñm captiui tatẽ syon: dubiũ esse an dñs conuertisset captiuitatem: an captiuitas ↄuertisset dñm. Sed hoc absurdũ est: q̇a dñs est oṗs ꝛ liberrimus et incõmutabilis: ꝗ nõ potest conuerti. Ex hac regula patet falsitas illoꝝ qui dicunt ꝙ gerundiũ nõ possit post se habere actm̃. Ideoq; ille nominatiuus ponit̃ ibi absolute ad innue ndũ spetialẽ sñiam. s. ꝙ liberatio captiuitatis sumpsit iniciũ a dño: et q̇a ntũs est casus principij: ergo ↄueniẽter ponit̃ hic dominus in nominatiuo: captiuitas eñ ↄuertit̃ siue liberat̃ a dño. Sed absoluto ↄmuniter dicta est quãdo ntũs po nit̃ in oratiõe in q̃ non regit̃ explicite simplicite vt par vobis. Per hoc dõm ẽ ad Floristam. ꝙ ntũs rarissime ponit̃ absolute absolutiõe proprie dicta et per sẽ: q si mutatur in alium casum sepe ponitur absolute.

¶ Querit̃. q̇d est dõm de ista oṙone. Ite missa est. Dõm ꝙ ly missa vno mõ ca pit̃ ꝑticipialiter. ꝛ tũc regit̃ ab illo ṽbo substantiuo est subintellecto. ꝛ est sñia. Uos christiani (q̇ interfuistis huic sacrificio misse) ite q: hostia sctã q̃ est christ⁹ missa est ad pr̃em. Alio mõ missa põt capi nominaliter. tũc valet tm̃.. Ite missa e suple terminata. i. finem habet ꝛ sic regit̃ a parte añ a verbo substãtiuo est.

hoc aduerbiũ ntm̃ accusatiuũ ↄsueuit

Ecce tibi rectũ quartũue solet dare casũ

¶ Sñia est. ꝙ aduerbiũ ecce qñq; construit̃ cum ntõ a parte post. vel cũ accõ. vt ecce magister vel ecce baccalaurium. ecce ancilla hermani.

¶ Arguit̃. actũs est terminus transitionis actus. sed talem actũ non significat illud aduerbiũ ecce: ergo nõ potest regere accusatiuũ. Dõm ꝙ regere põt ca pi dupliciter vno modo ꝑprie: et sic regere est coartare dcõnem in determinato casu: et sic ecce non regis nominatiuũ. nec actm̃ q̇a inter regens et rectũ debet esse ꝑportio modorũ ſcãdi: sed modi significãdi illi⁹ aduerbij ecce et nti vel acci non sunt inuicẽ ꝑporcionati: q̇a ꝑportio modorũ ſcandi est causa regiminis qua deficiente deficit et regimen: q̇a ntũs ſcat per modũ principij vt ad alterũ. Et regitur ille casus a verbo subintellecto. s. pater venit vel videt: et sic ponit̃ ab solute absolutione improprie dicta: quia subintelligitur dictio regens.

¶ Item ecce non põ
et fieri et transitionis
per vim transitionis.
ce et vide idem signifi
¶ Itẽ hoc aduerbiũ
struit̃ cum ntõ ꝛ actõ.
laudi. Et etiã exprob
le troiane petisti. En
discordia ciues perdu
¶ Querit̃. vtꝝ hoc
biũ ecce. Dõm ꝙ sic.
¶ Querit̃. q̇t in sũm
or. s. En ecce O ꝛ heu
¶ Querit̃. quare ho
cendum ꝙ ideo quia
tim intellectui occurr
. s. casuu
Est obl
in pͥncipio
In primis
regimen
ꝑ illas ꝑtes oṙo
Qḋ fit ꝑ ṽl
post hoc
Hinc exẽpl
¶ Snia est ꝙ ad scie
tum difficile, et non a
nare de regimine obli
obliquorũ qḋ fit per v
partes orationis subiũg
¶ Querit̃. quare re
q̇a sicut est in ordine
um gtũs precedit ali
prie regit̃ a nominib⁹
tur proprie a verbis
¶ Arguitur. gñalio
cusatiui casus q̃ gen
ꝙ alexãder attendit
generalitatẽ penes
a gignõis ere: q̇a om
¶ Arguitur. alexan
quorum qḋ fit per no
quorum qḋ fit per pa
ditur sub regimine n

¶ Item ecce non põt post se regere actm̃. quia nõ significat per modũ fluxus et fieri et transitionis: cuius terminus est actũs: iuxta illud (Accusatiuis data per vim transitionis. Si vox concordat actiua frequẽter habebis) Et licet ecce et vide idem significant non tamen sub eodem modo significandi.

¶ Itẽ hoc aduerbiũ en hз eandẽ vim quã hз hoc aduerbiũ ecce: hoc est etiã cõstruit cum ntõ ⁊ actõ. et ponit indicãdo. vñ. En priamus sunt hic etiã sua pmia laudi. Et etiã exprobrãdo ponit cum actõ vt apud Vergiliũ En agros et ꝙ bel le troiane petisti. En honorem quez petisti. Et ponit qñꝗ sine casu. vt En quo discordia ciues perduxit miseros. En quis cõseuimus agros q̃s. i. quibus.

¶ Querit. vtꝝ hoc aduerbiũ O põt etiã ꝯstrui cũ ntõ vl' actõ sicut hoc aduer biũ ecce. Dõm ꝙ sic. Exm̃ de ntõ: vt O btũs paul⁹. De accõ: vt o ieffabilẽ vixꝝ

¶ Querit. q̃t in sũma reperiũt dcões q̃ ꝯstruũt cũ ntõ vel accõ. Dõm ꝙ q̃ttuor. s. En ecce O ⁊ heu: q̃uis tñ O precipue ⁊ cõiter cõstruit cum vocatiuo.

¶ Querit. quare hoc verbũ vide nõ exprimitur qñ dicit ecce baccalauriũ. Dicendum ꝙ ideo quia ly ecce excitat per demonstrationẽ ad actum videndi. ĝ statim intellectui occurrit: et leuiter intelligi potest.

.s. casuum pasiuũ .s. regimen intendas

Est obliq̃ꝝ regimẽ qd̃ scire laboras.

in pncipio .s. gti regimẽ p illas partes orõnis deide

In primis regimen qd̃ fit p noia. p⁹ hec

regimen post hoc regimen p alias partes orationis ostẽdam

p illas ptes orõnis

Qd̃ fit p v̄ba. de hic qd̃ fit p cetera dicã

post hoc attẽdas .s. exẽplis iam dicta itelliges mãifeste

Hinc exẽpla notes. q̃b⁹ ista videbiꝫ apte

Scd̃a ps octaui capituli. est d̃ regimie genitiui. Ordo dicẽdorum.

¶ Snĩa est ꝙ ad sciendũ regimẽ obliquoꝝ studiose debes laborare qꝛ est multum difficile. et non acq̃ritur nisi cum magna diligentia. Et primo vult determinare de regimine obliquorũ qd̃ fit per nomina. Deinde determinat de regimine obliquorũ qd̃ fit per verba. Post hoc de regimine obliquorũ qd̃ fit per ceteras partes orationis subiũgendo exempla. in quibus ista aperte manifestabunt

¶ Querit. quare regimen gti precedit regimẽ aliorũ obliquorũ. Dõm ꝙ ideo q̃a sicut est in ordine casuum ita etiam erit in ordine regiminũ: sed in ordine casuum gtũs precedit alios obliquos ergo. ⁊c. Etiam q̃a gtũs est casus sub̃e q̃a proprie regit a nominib⁹ substãtiuis. et reliqui obliq̃ sunt casus accñtis. q̃a regũtur proprie a verbis vel a nominib⁹ adiectiuis. sed sub̃a est añ accñs. ĝ. ⁊c.

¶ Arguitur. gñaliora sunt priora. sed magis gñalis est ꝯstructio datiui vel accusatiui casus ꝙ̃ genitiui. q̃a fere in omnib⁹ orõibus sunt dtũs vel actũs. Dõm ꝙ alexãder attendit ordinẽ casuum secundũ quẽ etiam ordinat regimina: et non generalitatẽ penes vsum casuum in oratiõibus. Et hoc patet: q̃a genitiuus dr̃ a gigno is ere: q̃a omnes alij obliqui generantur ab eo.

¶ Arguitur. alexander est hic diminutus: quia non loquitur de regimine obliquorum qd̃ fit per nomina: vt hec volucrum canit. Nec etiam de regimine obliquorum qd̃ fit per participia. Dicendũ ꝙ regimẽ qd̃ fit per pronomina cõprehẽditur sub regimine nominum quia pronomen non regit obliquũ virtute propria.

sed virtutē alicuius nominis sub intellecti. Regimen autem qđ fit per partici-
pia comprehenditur sub regimine quod fit per verba: vt patet per alexandrum
dicentem. Que iunges verbo iunges et participanti.

¶ Querit. q̄re d: in textu laboras. Dōm ꝙ ꝑpter difficultatē regimīs obli-
quorū. Et illa difficultas est ꝑpter duas causas. Prima est ꝑpter multiplica-
tionem et varietatē regiminis obliquorū: et propter diuersas opiniōes q̄ emer-
gunt circa illud. Secunda est ꝑpter causas regiminis obliquoꝝ que cause sunt
modi significandi. qui sumunt a modis essendi: talis autem modi sunt metaphy-
sice considerationis principaliter: q̄ non sunt de intellectu iuuenum.

¶ Queritur. q̄t sunt remedia cōtra difficultatē. Dōm ꝙ duo: primuz est ord-
dicendorum q̄ tangit alexander in illo textu. In primis regimē ꝛc. Unde ord-
vocat auditores ad beniuolentiā. que tollit pigritiam et segnitiem ab adolescen-
tibus vt inq̄t Boetius Diligētia cuiuslibet operis obtusitas permolitur. Se-
cundum remedium est exemplorum positio: quia vt inq̄t Uarro Lucidissimū do-
scendi genus est exemplaris subiunctio.

¶ Querit. q̄t tuplicia sūt ꝑncipia regimīs gtī. Dōm ꝙ duplicia. s. generalia et
specialia. Generalia sūt duo. primū ē ex parte dictiōis regētis: et est qđ ꝑcat co-
fuse et indeterminate. Scđm ex parte dictiōis recte et est qđ ꝑcat per modū de-
terminātis et vocant generalia q̄a applicantur cuilibet regimini. Specialia sunt
etiam duo. Primum est modus significādi vt ipse est alterius. et est ex parte di-
ctionis regentis. Secundum est modus significādi vt cuius est alterum: et tenet
se ex parte dictionis recte. Unde proportio dictionis regentis ad dictionem re-
ctam immediate oritur a proportione modorū ꝑcandi sed mediate oritur a subor-
dinatione mentaliū conceptū. Ex dictis correlarie seq̄tur: ꝙ gtūs regit a par-
te post ex vi modi ꝑcandi vt est alterius et ille modus multiplicetur transeundo
ad ꝑcata q̄ a est aliquid alterius tanq̄ possessum possessoris: et est aliq̄d alterius ta-
q̄ pars totius: et est aliquid alterius tanq̄ effectus cause.

¶ Querit. a q̄t partibus orōnis regit gtūs. Dōm ꝙ a sex. vn̄ Florista. Nomen
vt aula ducis. verbū adami miserere. Participās vt egens panis pronomen ve-
borum. Hic bonus: ille malus: modus est tm̄ hic alienus. Amplius aduerbium
stat autor vbi locorū. Prepositura tenus crurum: mos dat tibi grecus. Ex pre-
dictis modis patet ꝙ gtūs cōstruitur a parte post more oīm obliquorum.

¶ Querit. q̄t mōis pt capi gtūs in aliq̄ orōne. Dōm ꝙ trib⁹ mōis. Primo ac-
tiue: vt in hoc exēplo ꝓuidētia dei: in quo exēplo ꝓuidētia ꝑcat ꝙ de⁹ actiue pro-
uidet. Scđo passiue: vt in ista orōne timor dei: ibi timor ꝑcat ꝙ deus passiue ti-
metur. Tertio possessiue vt ista regnū dei ꝑcat nobis ꝙ deus regnum possidet.

De regimie gti ex vi possessionis rgla gn̄alis.

·s. aliquod notans rem possessam ·s. casui

Nomen significans possessum da gtō.

affirmare valeas

Dicere si vere possis istud mea res est.

ꝑ qn̄ addas

Cū nihil adiūgas tūc est possessio pura

Exemplificat

hoc positis ista exēpla

Dent i exēplis tibi equ⁹ regis. aula ducis

sed impura
addi

Si petis adiungi non est possessio pura

.i. in multas partes possessionem impure

Per plures species huius diuisio fiet.

¶ Snīa huius textꝰ est. ꝙ noīa ſcantia rē possessam possunt regere gtm̄ signi-ficantē possessorē ex vl possessionis: vt capra hermāni. equus regis. aula ducis.

¶ Tūc ibi (Dicere si vere) diuidit possessionem in puram et impurā. Possessio pura est. quādo possessor ostensa possessione potest vere dicere istud est meum ni-hil addendo: vt equus regis. aula ducis.

¶ Arguitur. qñcunq̄ alicui dictioni nihil adiūgitur. tunc illa dictio ponit̄ abs-q̄ regimine: ergo male dicitur in textu (cum nihil adiungas) Dōm ꝙ nihil ad-iungitur dictioni recte: qd̄ notat possessionem puram.

¶ Tunc ibi (Si petis adiūgi) dicit qd̄ possessio impura est qñ possessor ostensa possessionē non pōt dicere: istud mea res est nisi aliud addat̄. Exm̄ vt ostenso vi-cino non possum dicere. ille est meus nisi addatur vicinꝰ vel socius. Et illa pos-sessio diuiditur in plures species: de q̄bus dicetur postea per ordinem.

¶ Querit̄. ex q̄t viribꝰ regit̄ gtūs. Dōm qd̄ ex sex viribꝰ. vñ. Posses pars ac-tus: essentia: causa relatꝰ. Hec sex p̄dicta gtōs iure gubernant. Ut ex vi posse-ssionis ex vi demōstratiōis essentie. ex vi actꝰ ꝯuersi in habitū: ex vi effectus ali-cuius cause. ex vi relatiōis ex vi partitiōis. Hec v̄bo omnia patebūt in processu li-bri. Et iste sunt vires p̄ncipales: licet sint plures minus p̄ncipales. s. ex vi cōti-nentie. proximitatis: plature ⁊c̄. q̄ comprehendunt̄ sub alijs sex principalibus.

¶ Querit̄: q̄ttuplex est possessio. Dōm qd̄ duplex scʒ pura ⁊ impura. Pura est qñ vltra habitudinē possessoris ad rē possessam non importat̄ habitudo alterius regimis vt aula ducis. Sed possessio ipura est qñ vltra habitudinē possessoris ad rem possessam importat̄ habitudo alterius regiminis et alterïꝰ respectus ad ali-am preterq̄ ad possessorem. Sed est alius modus dicendi q̄ patet in textu.

¶ Querit̄. quō debʒ sciri qñ possessio pura vel ipura Dōm ꝙ possessio pura est qñ gtūs pōt resolui in ntm̄: ⁊ ntūs in actm̄ mediante v̄bo hʒ vel possidet vt equꝰ regis. i. rex hʒ vel possidet equū. Et illud v̄bū hʒ vel possidet dʒ iportare plenū dñium q̄d dr̄ ꝑpter istā caput iohis. i. iohānes hʒ caput. ſ tñ nō hʒ plenū dñium sup caput. Sed qñ gtūs nō pōt resolui in ntm̄: tūc ē possessio ipura: vt vir fortis dextre.

¶ Querit̄. q̄ est regula ꝯuersiua. Dōm ꝙ ista dictio ſcans posses-sorem potest regere genitiuū ſcantē rem possessam: vt dux aule. rex equi.

¶ Queritur. vtrum verbū subm̄ debet intelligi in regimine possessionis geni-tiui. Dicendū ꝙ sic dicente Pristiano in omnibꝰ regētibus gtōs necesse est v̄-bum substantiuū subintelligi non tamen propter necessitatem regiminis: sed ꝑ-fectionis sententie vt equus regis. i. equus qui est regis.

¶ Queritur. quare istud regimen denominatur ex vi possessiōis: et nō ex vi pos-sessoris. Dicendū est ꝙ vis regiminis debet denominari a dictiōe regente: mo-do cōmunius in regimine possessionis dictio significās rem possessam regit ge-nitiuū possessoris q̄ econtra. Unde genitiuū regi ex vi possessionis non est aliud q̄ ipsum regi ex vi habitudinis rei possesse ad rem possidentem.

¶ Querit̄. vtrū omnia nomina substātiua ſcantia res possessas p̄nt regere om-nem genitiuū mundi. Dicendū ꝙ sic: dēptis istis q̄nq̄ gtīs ꝑnominalibꝰ. s. mei tui sui nr̄i et vestri: q̄ nō p̄nt significare possessorē. q: ip ſcant passiue: ḡ nō possu-mus dicere liber mei. q̄a sensus est: liber a quo ego possideor passiue:

Capitulum Octauum.

¶ Arguit᷑. ꝯgrue dicit᷑ miserere mei. ergo etiã ꝯgrue possum⁹ dicere liber me… simile. Dõm. ꝙ nõ est simile. qꝛ hoc verbum miserere regit gtm̃ ſcantẽ passi… sed predicta pronomina ſcant passiue. ⁊ secundum hoc (quando ſcant passiue… construũtur. vt patet sic dicẽdo: amor tui facit ꝙ nihil denegare tibi possum⁹.

De regimine ex vi demõstratõis essencie ⁊ possessiõis pure. Exẽplificat.

dcõ ſcans partem — dcõ ſcans ꝓprietatẽ — .s. totius ⁊ subiecti — .s. pars ⁊ ꝓp…

Pars ꝓpriũqꝫ regũt gtõs atqꝫ regun…

ꝑ qm̃ — notes — honorẽ — .i. vitupiũ. s. tã pti ꝙ̃ ꝓprietati

Dũ tm̃ attẽdas laudẽ vel crimen vtrũq…

Exm̃ in q̊ illa dcõ dextera ſcãs ptẽ regit illũ gtm̃ viri ſcantẽ totum. — Exm̃ in quo illa dcõ spẽm ſcãs ꝓprieta… regit illũ gtm̃ mulieris ſcantẽ subiectu…

Dextra viri fortis spetiẽ supat mulieri…

Exm̃ in q̊ illa dcõ vir ſcãs totũ regit gtm̃ dextre ſcãtẽ ptẽ mediãte noie adiectiuo laudis scꝫ fortis. — Exm̃ in q̊ illa dcõ feĩa ſcãs subiectu… git gtm̃ speciei ſcãtẽ ꝓprietatẽ medi… adiectiuo laudis. s. mire.

Vir fortis dextre speciei femina mire

¶ Sñia horũ ꝟsuũ ꝯtinet q̃ttuor regulas: duas scꝫ directas ⁊ duas ꝯuersi… Prima est. ꝙ dcõ ſcãs partẽ alicui⁹ rei: vt pes: man⁹. põt regere gtm̃ ſcantẽ… lud totũ cuius est talis pars: vt paries dom⁹: caput iohãnis: dextera fortis v… Scõa regl'a ẽ. ꝙ dcõ ſcans ꝓprietatẽ. vt spẽs forma decus: põt regere gtm̃ ſ… tem subiectũ illius ꝓprietatis: vt spẽs mulieris: macies manuũ. pallor faciei.

¶ Arguit᷑. pars nõ põt regere totũ neqꝫ ꝓprietas subiectũ. ergo ⁊c. Probat᷑… regẽs debꝫ esse digni⁹ recto ſ totũ est digni⁹ parte. ⁊ subiectũ est digni⁹ ꝓp… tate. ergo ⁊c. Dõm ꝙ verũ est simpl'r loquẽdo ꝙ pars est min⁹ digna ꝙ̃ totũ: ⁊ ac… cidẽs est min⁹ dignũ ꝙ̃ subiectũ: sed tm̃ prout coartãt totũ et subiectum stare… tali casu: ita ꝙ non in alio sunt magis digna et possunt ipsa regere.

¶ Tertia regula ꝑma ꝯuersiua est. Dictio ſcans totũ põt regere gtm̃ ſcãte… partẽ illi⁹ totius mediãte nomie adiectiuo importãte laudẽ vel vituperium: v… vir pallide faciei: vir fort᷒ dextre. Quarta regl'a scõe ꝯuersiua est. Dcõ ſca… suꝫm põt regere gtm̃ ſcãtẽ ꝓprietatẽ illi⁹ subiecti: mediãte nomie adiectio im… portãte laudẽ vel vituperiũ: vt hõ magne autoritat᷒. femĩa mire pulchritudi…

¶ Arguit᷑. circul⁹ est ꝓhibit⁹. ergo sicut pars regit totũ. ita ecõuerso totũ nõ po… test regere partẽ. Dicendũ ꝙ hoc est verũ in absolutis: sed non in respectiuis… modo dictio regens et dictio recta sunt respectiua.

¶ Contra: idem non põt esse cõfusum et determinatũ. sed dictio regens est cõ… fusa: et dictio recta est determinata. ergo nõ põt regere actiue ⁊ regi passiue. Dicendum secundũ ꝙ hoc bene verum est secundũ vnũ respectũ. modo hic sunt diuersi respectus: quando pars regit totum et econuerso.

¶ Querit᷑. q̃ttuplex est pars. Dõm prout sufficit ad ꝓpositũ: ꝙ est triplex. s… ps integralis: vt paries respectu dom⁹. Pars essentialis: vt aĩa respectu hois… Pars multitudinis vt vnus plebis: et de ista vltima parte non loquitur hic. sed ibi Cum partitiuis numerum seriemqꝫ locabis.

¶ Arguit᷑. ille gtũs vn⁹ plebis regit᷑ ꝑ istã regl'am. ergo hoc dictũ falsũ. añs ꝓbat᷑ q: vn⁹ ſcat ptẽ: ⁊ plebis ſcat totũ. ſ dcõ ſcãs ptẽ põt regere gtm̃ toti⁹. ergo ⁊c.

Dōm ꝙ ista regula intelligiᷣ de parte integrali ⁊ non de parte multitudinis.

¶ Notandū. ꝙ sepe nomen partis subintelligiᷣ in orationibus: vt hic hꝫ Genesis primo. i. in pmo capitulo genesis. Diciᷣ pmo regū pmo. i. in pmo libro regum in pmo capitulo. Uel dr̄ pmi regū primo. i. in primo capitulo primi libri regum.

¶ Queriᷣ: quot modis capiᷣ ꝓpriū. Dōm duobꝰ modis: vno modo specialr̄ ꝓ passione ꝓpria: q̄ fluit ex pncipijs subiecti: vt risibile respectū hoīs. Alio modo capitur ꝓ quacunqȝ forma acquisibili alicui subiecto inherente: vt calidus: pallor. formositas ⁊c. et illis duobus capitur hic.

¶ Queriᷣ: Quot mōis capiᷣ subiectū. Dōm ꝙ mltis modis. vn̄. Obiectū ꝑsona positū sub cui q̄d inheret. Qō pus ē copula ꝓpriū: logicalr̄ ifra. Tn̄ in ꝓposito capiᷣ ꝓ oī illo quod potest significari per formā acquisibilem.

¶ Queriᷣ: Que dcōnes regūt genitiuū ꝑ istā regulā. Dōm ꝙ multe dcōes pmo noīa subā: vt manus Hermanni. Scdo noīa adiectiua posita loco nominum substantiuorum: vt grāmaticus magne scie. Tertio ꝓnomia: vt illa mire speciei. Quarto verba substantiua: vt ego sum parue scientie. tu es magne virtutis. Quinto verba habētia vim ꝟbi substātiui. vt hermānꝰ reputaᷣ magne prudētie Sexto aduerbiū. vt tūc tꝑis. Septimo ꝑticipia. vt mulier existēs mire spēi nupsit filio ꝑditiōis. Et istud regimē denoiaᷣ ex vi demōstratiōis essentie. capiēdo essentiā gn̄aliter siue sit suba siue accidēs. qꝛ ꝑs demōstrat naturā totiꝰ ⁊ econuerso. Silr̄ accn̄s seu ꝓpriū indicat naturā ipius subiecti. sicut diciᷣ pmo de anima: ꝙ accidentia magnā partē ꝯferunt ad cognoscendum quod quid est.

¶ Queriᷣ: qō casus regūtur ex vi demōstratiōis essentie. Dōm ꝙ duo scȝ genitiuus: et abltūs: sed dr̄nter. q̄a in regimine gti non sꝑ oportet exprimi adiectiuum laudis vel vituperij: sed in regimie abl̄ti semper oportet expmi adiectiuū.

¶ Queriᷣ. q̄t modis expmiᷣ laus vel vituperiū. Dōm ꝙ q̄ttuor mōis. Primo in gtō ex vi demonstrationis essentie. vt hō pallide faciei. Scdo in abltō ex eadē vi: vt homo pallide faciei ibi. Toti da partem. Tertio in accō per synecdochen. vt homo pallidus faciē. ibi. Sepe ꝙ est partis. Quarto in abtō ꝑ sinecdochen. vt homo pallidus facie: ibi Synodochen iungas.

¶ Queriᷣ. q̄d est gtm̄ regi ex vi demōstratiōis essentie. Dōm ꝙ est gtm̄ regi ex vi dictōis ꝟcātꝫ ꝑ modū demōstrabl'is ⁊ notificabl'is reqrētꝫ aliq̄d pꝰ se qō notat essenciā rei demōstrare. Un̄ in exēplis textus est diuersa notificatio. q̄a pars denotat totū a priori ꝟm viā gn̄ationis sed secundū viā resolutionis est ecōuerso: et subiectū notificat ꝓprietatē a priori et ꝓprietas notificat subm a posteriori. vn̄ dicit Aristo. in pmo de anima. Accidētia magnā partē conferūt ad cognoscendū qō q̄d est. supple a posteriori. Unde demonstrare essentiā est ipsam substantiā demōstrare per ꝓprietatē et econuerso. et partē per totū vel econuerso: qui vtrunqȝ semper in alterius: licet diuersimode ducit notitiam.

¶ Queriᷣ. an duobus vltimis regulis ꝯuersis oportet sꝑ poni nomē adiectm̄ laudis vel vituꝑij. Dōm ꝙ duplicia sunt nomina: q̄a quedā sunt indifferētia ad bonū ⁊ ad malū: q̄dam sunt ꝟcātia res determinatas ad bonum tm̄ vel ad malū. tm̄. Tunc dōm est ad questionem. ꝙ qn̄ ponunᷣ nomina substantiua ad bonū determinata tantū vt bonum pacis. quia pax semper est bona: vel ad malum tantū vt filius perditionis: quia perditio semper est ad malū tm̄ determinata tūc non sunt addenda nomina adiectiua quia illa nomina de se important laudem vel vituperium. Sed quādo gtūs importat rē indeterminatam vel indifferentem ad bonum vel ad malum debent addi adiectiua laudis vel vituperij. Et adiectiuū laudis vel vituperij debet hic capi generaliter pro omni eo qō importat aliquā dispositionem: propter quam res potest laudari vel vituperari aliquo modo se-

cundum veritatem vel estimationem hominum: ⁊ sic adiectiuum semper expresse vel virtualiter ad pleniorem demonstrationem essentie additur.

¶ Queritur. vtrū adiectiuū addit̄ ꝑpter necessitatē regimis. Dōm ꝙ nō q̄a ozōnes iste sūt ꝯgrue dextra hois: iste est vir scie nō ignorātie: hec est mlier pulchritudinis: nō turpitudis. Addit̄ tn̄ cōiter ad exprimendū cōditionē dcōnis recte.

.i. dcōni significāti partē alicuius rei associari.

Et debet parti qd̄ pars fuit annūerari.

Speciuocat ō pte.

¶ Snia est ꝙ dictio ſcans partem q̄ fuit pars ⁊ iā nō est ps: sȝ est sepata a toto adhuc potest regere genitiuū significantem illud totū cuius fuit pars. vt pes ⁊ sic pes capitur in illa oratione. comedi pedem porci.

¶ Arguit̄. mutata cā mutat̄ effectus. sed res est causa regiminis ergo mutata re mutat̄ et regimen. Dōm ꝙ duplex est causa. vna est que reqritur ad fieri ⁊ ad cōseruari simul. et ad mutationem illius mutat̄ res. Alia est causa q̄ requiritur ad fieri tantū. modo existentia rerū est causa regiminis quantum ad fieri tantū q̄bus destructis permanet adhuc habitudo. sicut dicit Porphirius de specie ꝑ cōparationem ad indiuidua. siue socrates sit siue non sit semꝑ est animal rationale. Simili modo est in ꝑposito. Unde ista regula nō est suꝑflua q̄a intelligit̄ de parte actualiter a toto separata relicta habitudine. Sed illa regula. Pars ꝑ priūꝗ ⁊c. intelligit̄ de parte adhuc actualiter coniuncta toti.

¶ Querit̄. vtrū sit verū dicere de pede absciso et mortuo ꝙ sit pes. Et videt̄ ꝙ non. q̄a stat sub forma cadaueris. Dōm ꝙ naturaliter non est pes sȝ solū vulgariter. q̄a illud qd̄ fuit pes adhuc post alteriꝰ forme itroductionē pōt dici pes

¶ Arguit̄. si pes abscisus est cadauer. ergo comedimus cadauera. Dōm ꝙ cadauer putrefactū non comedimus. sed bn̄ cadauer non putrefactuȝ. Et loquitur autor vulgariter vocando illud pedem. q̄a pueri non pn̄t intelligere pbam. Et nota ꝙ iste gt̄ūs regit̄ ex vi demōstrationis essentie semiplene. ideo annumerat predictis. in q̄bus est plenum est regimen demonstrationis essentie.

¶ Arguit̄. autor videt̄ hic esse diminutꝰ: q: sicut ponit regulā de pte q̄ fuit ps ⁊ iā nō ē ps. ita potuisset regulā de ꝓprio qd̄ fuit ⁊ iā nō ē ꝓpriū. Solꝰo ista regula de parte etiā extendit̄ ad aliā regulā de ꝓprietate q: nomē ſcās q̄litatē alicuius subiecti (q̄ iā est q̄litas) adhuc pōt regere gt̄m ſcanteȝ subm illius q̄litatis. vt post ꝯsecrationē hostie manet color. ⁊ sapor. q̄ adhuc denomināt hostiam Et tn̄ substātia panis est trāsubstātiata virtute verborū consecrationis.

¶ Querit̄. vtrū ista regula pōt saluari in alijs regibus. Dōm ꝙ sic vt dcō significās rem possessam q̄ fuit possessa etiā non est possessa regit gt̄m ex vi possessionis ſcantē possessorē. vt tunica saluatoris q̄ est in ciuitate romana. ⁊c. quā christus iā nō possidet sedēs in corꝑe glorioso ad dexterā dei pr̄is Et pōt illa ampliatio fieri ad oēm dr̄am tpis. vt pn̄s ꝑteritū et futurū vt colūna domꝰ q̄ erit vel fuit colūna domꝰ. Et tūc respicit ī pn̄ti regulā ꝑpositā. si saltē actualiter toti ꝯiūcta ſm rē. sed si solū ꝑsentialit̄ ſcat̄ nō ꝯiūcta. tūc ē ꝑ istā regulā. vtȝ ex dictis

cōprehensum sub regie partis illud regimen

Clausuȝ sub parte dices tūc tēporis esse

¶ Dicit ꝙ hoc aduerbiū tunc regit illū genitiuū tpis ex vi partis. tēpus enim est quoddam totum successiuum cuius tunc est pars.

¶ Arguit̄. dictio regens dȝ esse ſcatiua. ſ aduerbiū nō est ſcatiū ſ ꝯſcatiū q̄ ⁊c. Dōm ꝙ illud aduerbiū tūc absolute captū no est ſcatiuū: sed acceptū cū inclusione dcōnis ſcantis partē est ſcatiū. vt tunc tpis. i. in illa parte tpis. Un̄ est re

gule gnalis. ꝙ omne aduerbiū significās particulariter partem tpis pt regere genitiuū. significātem totū temp⁹: vt olim temporis nūc tpis. Et dicit̄ particulariter ꝑpter aduerbia vl'iter tempus significantia. vt semper et perpetue.

¶ Arguit̄. ista regula (secundū ꝙ aduerbiū hꝫ rationem partis) supꝑflue ponitur Probat̄ q̄a de regimine ptis dictū est ibi (Pars ꝑpriūq3 regūt) ꝛ ibi (Et debet parti) g̊ ꝛc. Dōm ꝙ prius locutus est de partibus permanentibus hic vero loquitur de partibus successiuis.

¶ Cōtra. prius locutus est de partibus successiuis. Probatur q̄a dixit q̊ fuit pars et iaꝫ non est pars. Dōm licet q̄dam ptes non sunt sp: tn̄ vel sunt in esse q̄eto ad tempus. vel destruunt̄ et non sunt. sed hic loq̄tur de parte q̄ nullo modo habet esse permanens ad tempus. sed semper est motu et successiue.

¶ Notandū ꝙ dupl'r aduerbiū trāsit in vim noīs Primo qn̄ addit̄ sibi adiectiuū. vt bonū mane. Scdo qn̄ reddit suppositū ṽbo ꝑsonali. vt mane est. sero est. et illa aduerbia noīaliter tenta et particulariter temp⁹ significātia regūt genitiuū. scdm istā regulā. vt pridie diei. Tertio qn̄ ibi ponit̄ ꝑpositio per appositionem: vt de mane. de sero. sed scdo modo est ad presens intentio.

¶ Querit̄. q̄ttuplicē constructionē pn̄t hr̄e illa duo aduerbia. s. pridie ꝛ postridie. Dōm q̄druplicē. Primo ꝯstruūtur cū gtō. vt pridie illi⁹ diei. Sdo ꝯstruūtur cū actō. vt pridie kalēdas. ꝑdie Nonas. pridie ydus Tertio ꝯstruūtur cum aduerbio. vt pridieq̄ⁿ chr̄us pateret̄ accepit panē. Quarto ponunt̄ sine casu et sine aduerbio: vt apud comicū. Venit ad me Chremes postridie clamitans indignum factū cōparuisse. i. posteriori die illi⁹ diei quo hec gesta sunt. Vn̄ pridie ꝑcat tantū quātum priori die. siue vno die ante. Sed postridie ꝑcat vno die post siue in p̄terito siue in futuro ꝛ nō in pn̄ti. Exēplū de futuro. vt pridie q̄ⁿ eā in patriā ꝯfitebor pctā mea. Pridie q̄ⁿ pater obijt epulū feci. Sic et in futuro. Postridie cū in patriā me recepero mūdo valedicā. A pridie venit ꝑdian⁹. vt pridianus dies. ꝑdiana hora. ꝑcat diem et horā in futuro seu in ptō. alio ꝑore. vt marcente ad stomacho pridiani cibi onere. Et inuenit̄ hestern⁹ ꝑ pridianus in ptō vel in futuro. vt ex iure hesterno panē acriter vorauit. Sed a postridie nō venit postridianus. sed pro eo vtimur crastinus a um quod ꝑcat tēpus ptm̄ ꝛ futurum et non soluꝫ diem sequentē. sed etiā quemlibet alium vnde Vergilius Si vero ad solem rapidum lunasq3 sequentes. Ordine respicies. nusq̄ⁿ te crastina fallet hora. neq3 insidijs noctis capiere serene.

¶ Item perhendie est die sequenti cras ab hoc tertius. vber morgen. przeszjutro. Vn̄ perhendinare. i. in tertiū diē ꝑmanere. Sed ꝯprehendinare est in longum differre de die in diē. Sed nudius dicit̄ quasi nūc dies tn̄ nō inuenitur sine cōpositione. sed dicit̄ nudiustertius. i. nūc dies tertius. nudiusquart⁹ id est nūc dies q̄rtus Et inuenitur in tullio et in Philelpho qui altius numerant nudiusquintus. nudiussextus. nudiusdecimus. ꝛc.

¶ Itē mane noīaliter captū valet tantū sicut matutinū christ⁹. Persius. Nē pe hoc assidue. iam claruꝫ mane fenestras Intrat. Alio mō capitur aduerbialiter et tunc ꝑcat. frue. rano. vt mane veni. permature venisti.

¶ Item sero tria ꝑcat: Primo capit̄ ꝑ vespe. i. ꝑ tpe post occasum solis. desꝫabentꝫ. thego wieczora. Scdo idēꝫ est q̄ⁿ post tp̄s debitū. i. tardus. speet poscze. Cicero Cū accusator milonis idēptidē interrogat⁹ q̄ tpe Clodi⁹ esset occisus Rn̄dit sero: hoc ē tardi⁹. i. p⁹ tp̄s quo debuit occidi. Tertio ponit̄ sero ꝑ tarde Seneca Sero nos referat illa senect⁹. A ꝑmo ꝑcato dr̄ hora serotina. sed a duob⁹ posteriorib⁹ ꝑcatis dicim⁹ poma serotina. vue serotine. i. q̄ p⁹ legitimū tēp⁹ ceteris pomis seu vuis maturis maturescūt. sicut ecōtrario dicim⁹ ꝑcoces vue precocia poma id est que ante consuetum tempus maturescunt.

Capitulum octauum.

¶ Notandũ ꝙ nunc aliqñ ponit᷑ sine tẽporis ꝓcatione: vt apud Ciceronẽ de diuinatione. Que multo plura euenirent si ad q̇etem integri irem⁹. nũc vero omni cibo confusa et perturbata cernimus. Nũq̄ ꝓcat instãs. vt ex hoc nũc et vsq̄ in seculũ. et nũc scd̄m se est indiuisibile. et nunc secundũ alteꝝ ad pñs tp̄s. vt habetur sexto phisicoꝝ. vt in hac oꝛone hõ nunc currit. ⁊c̃. Nũq̄ etiã nũc ponitur pro aliquãdo. vñ⁹. Nunc lege. nunc oꝛa: nunc cum feruoꝛe laboꝛa.

¶ Item antehac et post hac reperiuntur pꝛo antea et postea.

¶ Notãdum ꝙ alias frequenter est futuri tempoꝛis: vt de hoc alias dicemus. Inuenit᷑ etiam in ptõ: vt cuius virtutes nũc magis miroꝛ q̄ alias. i. magis intelligo. Item alias idem est qõ in alio loco vel in alio tp̄e seu aliter.

¶ Querit᷑. quõ istud regimẽ denominat᷑. Dñ̄ speciali denominatiue denominatiõe denoiat᷑ ex vi tp̄is: gñali vero denominatiõe denominat᷑ ex vi partis. Sed generalissima denominatione denominatur ex vi demonstrationis essentie.

¶ Arguit᷑ gñalissima denoiatiõe denoiat᷑ ex vi possessiõis ꝙ hoc dictũ falsũ asserit pbat᷑. q꞉ oĩa regimĩa gtĩ reducunt᷑ ad possessionẽ purã. vel ĩpurã. Solo ꝓ in eis gñalissima denominatiõe non simpliciter sed in regimine possessiõis impure.

Speciuocat de cõtentis.

dcõ ꝓcãs rẽ ꝯtentã — gtõs — dcõ ꝓcãs rẽ ꝯtinentẽ — .s. ꝯtentus

Cõtentũ regit hos ⁊ res q̄ ꝯtinet illud

Exm̃ in q̄ dcõ vinũ ꝓcans rẽ ꝯtẽtã regit gtm̃ vasis ꝓcantẽ rẽ ꝯtinentẽ

Exm̃ in q̄ dcõ dolia ꝓcans rẽ ꝯtinentem regit gtm̃ vini ꝓcãtem rem contentam.

Vt vinum vasis — sunt ⁊ duo dolia vini

¶ Snĩa stat in duab⁹ regulis. Pꝛima est. Dcõ ꝓcãs rem contentã põt regere gtm̃ ꝓcantẽ rẽ ꝯtinentẽ. vt vinũ vasis: Scd̃a regula est ꝯuersiua. Dcõ ꝓcans rẽ ꝯtinentẽ põt regere gtm̃ ꝓcantẽ rem contentã vt duo dolia vini in limine iouis posita q̄ significãt scd̃m Boetiũ ꝓsperã ⁊ aduersam foꝛtunas ab omni hoĩe degustandas. Cadus olei Choꝛus tritici. Sinum lactis: i. tale vas.

¶ Arguit᷑. dcõ ꝓcãs rẽ ꝯtentã nõ põt regere gtm̃ ꝓcantẽ rẽ ꝯtinentẽ q꞉ regere est agere ꝓ ꝯtentũ hꝫ se passiue in oꝛdine ad ip̄m cõtinẽs. Sd̄m licet ꝯtinẽs ꝯseruat ꝯtentũ ⁊ nõ ecõuerso realiter tñ dcõ ꝓcans rẽ ꝯtentã. põt habere actiue secundũ actionẽ grãmaticalem. qualis est regere in oꝛdine ad dictiõm regentem.

¶ Notandũ. ꝙ multe sunt dcõnes que includunt genitiuũ regiminis continentie q̇bus non opoꝛtet genitiuũ explicite addi. ⁊ sunt noĩa suba inarium terminata ꝓcantia loca in q̇bus res opponunt᷑. vt armentariũ: alueariũ calamariũ. Primum significat locũ armoꝝ scd̄m ꝓcat locum atramenti. tertium significat locũ in quo est copia apum seu aluarioꝛum. quarto significat locum pennarum.

¶ Notandũ. ꝙ nemĩa in etum terminata que foꝛmant᷑ a noib⁹ herbaꝝ seu arboꝛum ꝓcant locũ cõtinentie in quo herbe cõtinent᷑ seu arboꝛes. vt esculetum quercetum. arundinetũ. Item inueniuntur aliqua nomina in etum vel ctum: fruticetum seu frutectum. viretum seu virectum. caricetum seu carectum.

¶ Notandũ. ꝙ noĩa in oꝛium terminata: ꝓcant loca in quo aliq̇d exercet᷑. vt auditoꝛium locus in quo audiuim⁹ pꝛeceptoꝛem: pilatoꝛiũ. deambulatoꝛium.

¶ Notandũ ꝙ nomina in arius terminata masculina. vel in aria femina hominũ officia vel qualitatem ꝓcãt: vt pãnarius pãnaria ⁊c̃: Et nota ꝙ quasi omnia nomina in arius terminata ꝓcant actiue: demptis paucis q̄ significant passiue vt legatarius. cõmodatarius. beneficiarius. depositarius est qui legatum commodatum beneficium: ex depositum accepit.

¶ Notãdũ ꝙ adiectiua in oꝛius terminata actionẽ ꝓcãt: vt accusatoꝛius perioꝛ

torius defensorius. ¶ Item per continens intelligitur in littera locus: et per contentum corpus et sic omne nomen corporis pōt regere gtm̄ huius regule.

¶ Querit. ex qua vi regūtur isti gti. Sol'o specialissima denominatiōe regunt ex vi cōtinentie. p primā regulā ex vi continentie passiue. p secundā regulā ex vi cōtinentie actie. Ratio (quare sic denominat) est quia a pncipaliori debet fieri denominati o. scȝ dcō regens pncipalior est dictione recta. g regimen pme regule denominat ex vi ɔtinentie passiue: et regimen scđe rgle ex vi ɔtinētie actiue.

¶ Arguit. ista regula est pus posita. g male ponitur hic. Añs pbatur qr totū cōtinet partē et subiectū cōtinet accñs. Dōm qđ loqtur hic de cōtinentia locali: q̄ est secundū aliū modū essendi q̄ cōtinentia partis vel accñtis: qđ patet per exemplū textus: quia vinum est in vase sicut locatum in loco:

.s. actualiter — subdentur — que prius ɔtinebātur et modo non

Cōtentis suberūt ea que cōtēta fuerūt.

¶ Dicit qđ dictio significās rem q̄ fuit cōtenta sed iam nō est cōtenta adhuc potest regere gtm̄ significantē rem q̄ prius continebat et iā non continet. et sic istud regimen est ampliatum ad diuersa tempora. vt bibi vinum vasis.

¶ Arguit. vinū vasis ibi est regimē cause finalis. qr vas final'r est factū pp̄ter vinū. Sol'o si vas ɔpat ad vinū vt ɔtinēs est regimē ex vi ɔtinētie. Sȝ si vas cōpat ad vinū vt factū pp̄ter ip̄m. sic ē regimē ex vi cause finalis. Nec hoc est incōueniēs in vna et eadē oratiōne s̄m diuersas habitudines repire diuersa regimina.

dcō s̄cās tp̄s — .s. actus — .s. tpe — operationes

Tempus qui fiūt in eodē cōtinet actus

¶ Sn̄ia huius consistit in duabus regulis. Prima est q̄ dictio s̄cans tp̄s pōt regere genitiuū s̄cantē actū q̄ fit in tali tpe. vt tp̄s disputatiōis: annus remissionis: Secūda regula est. dictio s̄cās actū (q̄ fit in aliquo tpe) pōt regere gtm̄ significantem illud tps in quo talis actus fit. vt labor vnius diei.

¶ Arguit. dcō s̄cās tps regit gtm̄ p illā regulā. Cōtētū regit hos g iste text9 est supfluus. Dōm q̄ duplex est cōtinēs. s. pmanēs et successiuū. sed pcedēs textus intelligit de cōtinēte pmanente. vt de vase et iste itelligit de ɔtinēte successiuo sicut est tēpus. qđ est mensura successiua mot9 primi. cui9 est pp̄ria passio:

¶ Queritur. qd est cōtinens pmanens. et quid successiuū. Solutio continens permanēs est cui non repugnat habere omnes partes simul in eodem tempore et adequate. Sed cōtinens successiuum est cui repugnat habere omnes partes simul et adequate vt omnes hore diei simul esse non possunt.

¶ Querit. quottuplex est gtūs in s̄catiōe p istam regulā. Sol'o multiplex quia qñq3 est gtūs s̄cans actū conuersum in habitū. vt est nomen verbale. exemplum vt tps disputatiōis Qñq3 est gtūs importās substātiā indiuidualē vt tpe Tyberij. tēpore Octauiani. Qñq3 gtūs rectus de se importat tēpus vt tēp9 infantie.

¶ Querit. vtrū legere cātare et similia v̄ba possunt regere gtm̄ p istā regulam Et videt q̄ sic. qr s̄cāt cū tpe. Dōm dictio regens gtm̄ p istā regulā debet importare tempus ex principali s̄cato. vt annus dies mensis. Sed verba ex principali s̄cato importāt actū et solū connotāt tēpus. ergo nō regūt gtm̄ per istā regulā. et sic p̄ter significatū principalem solū connotāt aliquā differentiā tpis.

.s. p̄dictis — dcō s̄cās p̄laturā — dcōe s̄cātc famularum

His adiūgatur prelatio cum famulatu

Exm̄ in quo rex ſcās p̄laturā regit gtm̄ populi cuius eſt prelatura. | Exm̄ in quo miniſter ſcās famulatuʒ regit gtm̄ regis reſpectu cuiꝰ eſt famulatus.

Rex huius pp̄li veniet. regiſqʒ miniſter

¶ Sententia huius ſtat in duabus regulis. Prima eſt. dcō ſignificās prelaturam poteſt regere genitiuū ſignificantem rem reſpectu cuius habeť talis prelatura. vt princeps populi. Secunda regula eſt. dcō ſignificās famulatū pōt regere genitiuū ſignificantem rē reſpectu cuius habeť talis famulatꝰ. vt ſeruꝰ dn̄i.

¶ Querit̄. de q̄ p̄latura intelligiť regl'a. Sol'o taʒ de p̄latura ſpūali vt p̄mas almanie. q̄ de p̄latura tp̄ali. vt rex frācie. Prelatura ſpūalis eſt. q̄ aliq̄s preeſt in ſpūalibus. Sed p̄latura tēporalis eſt qua aliq̄s preeſt alicui in tēporalibus.

¶ Querit̄. quot modis poſſunt capi iſta nomina prelatus. prefectus et prepoſitus. Solutio: duobus modis. ſ. nominaliter ⁊ participialiter. Primo modo regunt genitiuum et ſunt nomina ſuba. Secūdo modo regūt dtm̄: et ſunt adiectiua participialia.: vt prepoſitus eſt mihi: prelatus eſt mihi in ſtudio.

¶ Arguit̄. dcō ſignificās p̄laturā regit gtm̄ ex vi demōſtratiōis eſſentie. ḡ iſte textus eſt ſuperfluus. vt principatus regis: dn̄atio ducis. Solutio ſi nomīa prelaturam ſignificātia capiunť in abſtracto regūt genitiuū ex vi demōſtrationis eſſentie: ſed ſi capiantur concrete tunc regunt genitiuū per iſtā regulam.

¶ Cōtra. dcō ſcās p̄laturā ꝯcretiue nō regit gtm̄ p iſtā regulā ḡ ⁊c. Probat̄ in hoc exēplo: rex populi: q̄ gtūs regiť ex vi actus ꝯuerſi in habitū. Nō patet ex reſoluendi ſic. i. q̄ regit pplm̄: ex q̄ reſolutōe cognoſcit illud regimen. Sol'o ſcd̄m diuerſam habitudinē in vna oratiōe poteſt eſſe multiplex regimē ſicut in predicta oı̄one: ⁊ ſcd̄m illas diuerſas habitudines oportet ponere diuerſas rg'las.

dcō ſcās ꝓximitatem localem | dcō ſcās ꝯtrarietatem hoſtilē | dcō ſcās lineam ꝯſanguinitatis.

Proximitas cōtrarietas genꝰ his ſociat

Exm̄ in q̄ vicinꝰ ſcās ꝓximitatē localem regit gtm̄ huius reſpectu cuiꝰ habeť talis ꝓximitas | Exm̄ in q̄ hoſtis ſcās ꝯtrietatē hoſtilē regit gtm̄ regꝫ: reſpectu cꝰ habeť talis ꝯtrietas | Exm̄ in quo pater ſcans lineā ꝯſāguinitatꝫ regit gtm̄ eiꝰ: reſpectu cuiꝰ habeť talis ꝯſanguinitas.

Huius vicinus. hoſtis regis. pater eiꝰ.

¶ Sn̄ia huiꝰ ſtat in duabꝰ regulis. Prima eſt dcō ſcās ꝓximitatē locali regit gtm̄ ſcātē illud reſpectu cuiꝰ habeť talis ꝓximitas: vt vicinꝰ nicolai. Scd̄a regula eſt. dictio ſcās ꝯtrarietatē hoſtilē regit gtm̄ ſcantē illud reſpectu cuiꝰ habeť talis ꝯtrarietas: vt hoſtilis regis. Tertia regula eſt dcō ſcās lineā ḡnationis. i. aliquē gradū attinētie ſeu ꝯſanguinitatis pōt regere gtm̄ ſcantē illud reſpectu cuiꝰ habeť talꝫ ꝯſanguītas vl' attinētia. vt pať hermāni: nouerca adami.

¶ Arguiť. in iſtis exemplis nō eſt regina ꝯtrarietas: ꝓximitatis ſeu generationis ergo ⁊c. an̄s ꝓbať: q̄a vicinus. pater. ⁊ hoſtilis ſunt relatiua: ergo regunt genitiuos ex vi relationis. Dōm q̄n referunť ad ſua correlatiua tunc regūt genitiuū ex vi relationis per illam regulam. Adde relatiuum.

¶ Contra. referendo iſta relatiua ad alios gtōs adhuc nō regūt genitiuū per iſtā regu. Probať. q̄a rex pōt incarcerare hoſtem ſuū et tunc regit genitiuū ex vi poſſeſſionis. Dōm ꝙ non eſt inconueniens vnam dictionem regere genitiuū ex diuerſis viribus ſecundum diuerſas habitudines: ſicut eſt hic.

¶ Queritur. quottuplex eſt ꝓximitas. Sol'o triplex ſcʒ tp̄alis: ⁊ eſt eoꝝ que ſunt in eodem tempore: vt cōtemporaneus petri, collactaneus regis. Et loca

lis: et sic illorum quorũ loca sunt vicina: vt vicinus pauli dicitur qui habitat iuxta paulum: et de illis duobus modis intelligitur prima regula. Alia est proximitas cõsanguinitatis de qua intelligitur tertia regula. Est iste dictiones regũt gtõs suorũ correlatiuorũ per illã regulã vt pater hermãni: cõpater adami.

¶ Queritur: sub qua regula cõprehenditur regimen amicitie. Solutio sub regimine ↄtrarietatis: q: vnũ oppositorũ faciliter intelligitur ex aliquo. Et potest dari talis regula: dictio significans amicitiã potest regere genitiuũ significantem illud respectu cuius habetur talis amicitia: vt socius comes sodalis petri. Itẽ socius in arduis est: sed sodalis in leuibus. Inde sodaliciũ .i. societas.

¶ Notandum ꝙ affinitas et cognatio carnalis et spiritualis cõprehenduntur sub tertia regula: quia nomina affinitatis et compaternitatis etiam regunt genitiuum per illam regulam vt socer cayphe: cõmater iude.

¶ Queritur. quid est affinitas. Solutio est proximitas personarum ex concubitu proueniens vt maritus barbare: relicta petri.

¶ Queritur. q̃ sunt nomina cõsanguinitatis. Solutio: ista scz pater auus proauus attauus abauus tritauus. Similiter auia proauia attauia abauia tritauia Sic descendendo: filios nepos ꝓnepos adnepos abnepos trinepos. Similiter filia neptis ꝓneptis adneptis abneptis trineptis. Ista sunt in recta linea quos non licet coniũgi infra quartũ gradum. Item a me vsqꝫ ad abauũ sunt quattuor gradus quattuor a me vsqꝫ ad abnepotem. Et ab auo meo vsqꝫ ad abnepotem meum sunt octo gradus. ¶ Queritur. ex vi qua regũtur genitiui istarum regularum. Solutio speciali denominatione secundum primam regulam ex vi proximitatis: iuxta scd̃am regulã ex vi ↄtrarietatis: iuxta tertiã regulã ex vi gñatõis

.s. aliqd · trãsitiuũ est · .s. nomen
Verbũ qd̃ trãsit dat in or v̓bale vł i trix
.s. ꝑticipiũ p̃ntis t̃pis · .i. loco nominis
Participãs p̃sens ꝓ nomie ponit̃. istis
ista noĩa v̓balia · .s. gtõs · vini · vini
Ista regũt cas᷒. vt aãtor amãs. vł aãtrix
.s. noĩm v̓baliũ · sociare · illũ gtm̃
Cuilibet istorum poteris cõiũgere vini

De tertiõ regimine principali .s. ex vi actus ↄuersi in habitũ.

¶ Dicit ꝙ nomen verbale in or vel in trix termiatum descendens a verbo trãsitiuo et participium presentis temporis nominaliter positũ possunt regere genitiuum ex vi actus conuersi in habitum. vt amator vini: amatrix vini. amãs vini Ubi nota ꝙ nomina verbalia abstractiue capta (que non terminantur in or seu in trix) non regunt genitiuum per istam regulam vt dilectio dei: acquisitio vestri et ergo dicit in or vel in trix.

¶ Arguitur verbũ trãsitm̃ nõ põt regere gtm̃ sed accm̃. g̃ etiã nomina ab illo verbo descendentie non regũt genitiuũ sed accm̃. Tenet cõsequẽtia. q: deriuatiuũ sapit naturã sui ꝑmitiui. Etiã q: hñt idẽ significatũ sicut cõcretũ et abstractũ. Solõ licet idẽ significãt differũt tamen in modo significãdi. ⁊ ex illo attẽditur congruitas ⁊ secundũ illũ modũ pñt habere diuersa regimina.

¶ Contra. fm̃ ꝙ differũt verbalia a suis verbis non possunt regere alium casum q̃ sua verba a qbus descendunt. Assumptũ ꝓbatur. q̃a deriuatiuũ sapit naturam sui primitiui: ergo sicut sua verba regunt accusatiuũ: ita ⁊ nomia v̓balia

Capitulum Octauum.

eorum. Solutio. deriuatiuum sapit naturam sui primitiui in quibusdam sed non in omnibus. vt in prima parte dictum est.

¶ Querit̃. q̃d est nomen ꝟbale. Sol'o est qd̃ descendit a ꝟbo ſcans illud nominaliter qd̃ suũ verbũ significat ꝟbaliter. Significare em̃ noial'r est significare ꝑ modũ habit⁹ et q̃etis. Sed significare ꝟbal'r est ſcare ꝑ modũ fluxus ⁊ fieri.

¶ Querit̃. ꝙ sunt termiationes noim ꝟbaliũ. R̃ õm mul'te. vñ⁹. Or trix tusq; tio verbalia nomina dico. Et bilis et tiuus men mentum iũgere debes.

¶ Querit̃. vñ formant̃ noia ꝟbalia. Sol'o noia ꝟbalia in or formant̃ ab vltimo supino mutãdo u in o. ⁊ addendo r. vt amatu. mutãdo u in o ⁊ addẽdo r fit amator. Et nomen ꝟbale in trix formaẗ a nomine ꝟbali in tor. mutãdo tor in trix. vt amator amatrix. Illa aũt formatio non fit sic simpl'r sed aliq̃n ꝑ depositionẽ vnius sillabe. vt nutritor. Inde venit nutrix et non nutritrix vnde. Nomen verbale quod in or vel t preeunte. Femineũ de se format mutando tor in trix. Quod melius resonat: nutrix euphonia format. Et est notandũ ꝙ nomina verbalia in trix non formantur a nominib⁹ verbalibus in sor demptis duob⁹. vt a tonsor tontrix ab expulso expultrix. Et fit causa euphonie. i. melioris cõsonantie. vñ⁹. In sor verbale nõ femineũ facit a se. De tonsore tñ tontrix bñ dicere quiuis. Sed nomina ꝟbalia in tus formant̃ ab vltimo supino addẽdo o vt amatu adde s fit amatus. Sed noia ꝟbalia in tio formant̃ ab vltimo supino mutãdo u in i addendo o vt amatu. u in i ⁊ adde o fit amatio. Sed noia verbalia in bilis formant̃ a secunda persona p̃ntis t̃pis indicatiui modi. deponendo s. ⁊ addendo bilis. vt amas depone s. et adde bilis fit amabilis. Sed hoc fallit in secũda cõiugatiõe. q̃a ibi deponit s. et cũ hoc e mutat̃ in i vt doces. depone s. et muta e in i addendo bilis fit docibilis. Qñq; etiã ab vltimo supino. vt deprehensibilis a reprehendo. Sed nomia ꝟbalia in tiuus formant̃ ab vltimo supino mutando u in i addendo tiuus vt amatu. u in i et adde tiuus fit amatiuus. Sed nomia ꝟbalia in men formant̃ a secũda persona p̃ntis t̃pis indicatiui modi. deponendo s et addendo men vt dicendo amamen. Sed preter hoc in secũda coniugatione mutatur e in u. vt documen a doceo lucumen a luceo. Et nomen verbale in mentum terminatum formatur a nomine ꝟbali in men. addendo tum. vt amamen addendo tum fit amamentum. documen addendo tum fit documentum.

¶ Querit̃. de q̃bus verbis trãsitiuis itelligit̃ regula. Solutio de illis tñ que regunt accñ: vt amo vinum. amator vini. Sed alij dicunt. ꝙ verbũ transitiuum debꝫ intelligi q̃dlibet verbũ regens obliquũ siue gtĩm siue dtĩm de q̃b⁹ exemplificat Prisciã⁹ minori volumie libro scdõ. Nã ille ponit exẽpla de nomib⁹ ꝟbalib⁹ descẽdentib⁹ a ꝟbis trãsitiis regẽtib⁹ omes obliq̃s. Exm̃ de gtõ. vt recordor tui recordat⁹ tui. De dtõ. vt fido tibi. fidẽs tui. fauco tibi. fautor tui. De accõ patz in textu. De abltõ vt abũdo illa re. abũdans illius rei. Et sic capit̃ ꝟbũ trãsitiuũ scdm ꝙ opponit̃ verbo absoluto. quod non regit aliquem casum sic nec noia verbalia formata a tali verbo aliquem casum regũt per istam regulam.

¶ Querit̃. quõ debet sciri ꝙ nomen verbale regit gtĩm per istã regulã. Sol'o per hoc q̃n nomẽ verbale põt resolui in suũ verbũ a quo descẽdit. ꝗ gtũs in talem casum q̃lem illud verbũ req̃rit: mediãte q̃ que vel qd̃ manente eadem sententia tũc gtũs regit ex vi actus conuersi in habitũ. Et q̃n dcõ regens gtĩm ex vi actus conuersi in habitũ non habet ꝓpriũ verbũ in ꝙ posset resolui. tũc debet fieri resolutio in aliquod sibi equalens. vt magister artium resoluit̃ in istam qui docet artes. quia magister et doctor in artibus equiualent.

¶ Querit̃. q̃d est hoc dictũ ex vi actus ꝯuersi in habitũ. Sol'o nihil aliud est q̃ ꝟbũ ſcãs ꝑ modũ fluxus ⁊ fieri trãsire in nomẽ qd̃ ſcat ꝑ modum habit⁹ ⁊ q̃etis

in cuius tamen virtute nomen verbale regit genitiuũ. Uel sic ex vi actus conuersi in habitum.i.ex vi dictionis q̃ prius significabat cũ tpe ꝛ per modũ fluxus et fieri simul dum erat verbum seu participiũ et tunc significat sine tẽpore ꝛ sine fluxu et fieri:sed significat per modum habit⁹ et q̇etis:dũmodo.s.nomen.

¶ Querit᷑ vtrũ nomina verbalia formata a verbis vehementissime trãsitionis pñt regere duos gtõs sicut sunt verba que regunt duos accõs. Solutio sic vnũ significantẽ rem in quã transit actus verbi.vt doctor tui:aliã significantẽ materiam circa quã versatur actus ꝟbi:vt sapientia est doctrix discipline dei.doctor hermãni grãmatice: Raro tñ apud autores inueniũtur regere vtrũq̧ simul. Ex isto patet ꝙ etiã vn⁹ gtũs per istã regulã regit᷑ ex vi cause materialis circa quã

¶ Querit᷑.an ne sint aliqua noia verbalia q̃ pñt regere gtm̃ seu accm̃. Solutio licet sunt quattuor.s.exosus perosus prescius et ignarus. Exosus vero ꝛ perosus frequẽter regunt accm̃:vt exosus bella:perosus opes. Sed p̃scius ꝛ ignarus frequenter regũt genitiuũ:vt ignarus vie:prescius futurorum:

¶ Querit᷑.ꝙ mõis capit᷑ habit⁹. Solo trib⁹ mõis vt sufficit in ꝓposito. Prio vt ꝑcat q̃litatẽ difficulter mobilez a subiecto vt sanitas vel scia. Scõo est q̇ddã accñs causatũ ex vestitu ꝛ ornatu adiacente corpori:ꝛ sic habit⁹ est corporꝫ eorũ q̃ circa corp⁹ sunt adiacẽtia. Tertio capit᷑ habit⁹ vt est modussignificandi nois q̃ ꝑcat ꝑ modũ habit⁹ ꝛ q̇etis:ꝛ sic capit᷑ hic i ꝓposito ¶ Querit᷑ q̇d est ꝑticipiũ transire in vim nois Solo est ipam vocẽ ꝑticipialẽ(que prius habuit modumsignificandi participij)recipere modumsignificãdi nominis.s.habitus et quietis.

¶ Arguit᷑.dicit Aristoteles.gaudeãt alchomiste:quoniã spẽs rerum transmutari non possunt.g̃ participiũ non potest fieri nomẽ. Solutio formaliter non fit nomen q̇a sic nomẽ et participiũ sunt specie distincta sed materialiter principiũ bene fit nomen eo ꝙ participium recipit modumsignificandi nominis.

¶ Cõtra.materialr̃ ꝑticipium non põt fieri nomẽ:ergo solutio nulla añs ꝓbatur.q2 istud ꝑticipiũ amãs est pñtis tpis:ꝟ nomẽ nõ est alicui⁹ tpis.g̃ ꝛc. Dõm ꝙ participiũ tũc ammittit tẽpus ꝛ modũꝟcãdi essentialẽ.vñ⁹. Dũ mutat regimen fit participãs tibi nomẽ. Dum perdit tempus ꝛc.vt infra patebit.

¶ Querit᷑.vtrũ omnia participia possunt trãsire in vim nominis. Dicẽdũ ꝙ nõ sed illa solũ q̃ in ans vel in ens vel in dus terminant᷑:sed ꝑticipiũ in rus raro trãsit in vim nois ꝓpter futuritionẽ.vñ in rus q̃ fiunt nunq̃ tibi nomina fiunt.

¶ Querit᷑.quare dicit᷑ in textu(Pñs participans) Dicendũ ꝙ ꝓpter participia in dus:q̃ licet transeant in vim nominis non tñ regũt genitiuũ ex vi actus conuersi in habitũ q̇a semꝑ retinent regimen sui verbi.et sic trãseunt in vim nominis amissione tẽporis non amissione regimis. Secũdo dicit᷑ (pñs participãs) ad excludendũ participia in rus terminata:q̃ etiã ꝓpter futuritionẽ maximaꝫ non transeunt in vim nominis Et etiam excluditur participiũ in rus:qd̃ tamen comprehenditur sub sequenti regula (Suntq̧ regenda pares)

¶ Queritur.vtrũ participia regentia diuersos obliquos possunt regere duos genitiuos.cum transeunt in vim nominis. Dicendũ qd̃ non.sed solum genitiuum illius accusatiui.vt do tibi panem:dator panis:

¶ Arguit᷑.sunt aliq̃ participia p̃teriti tpis q̃ trãseũt in vim nois regentis gtm̃ ex vi actus ꝯuersi in habitũ:de q̇b⁹ alexã.nõ facit hic mentionẽ:ergo est diminutus. Exm̃ vt adamus est indoctus grãmatice:perit⁹ logice. Dicẽdum qd̃ licet hic non ponãtur oĩa:cõprehendũtur tñ sub regula immediate sequente.

s.dcões gubernãdo siles noibus equalentes
Sũtq̧ regẽdo ꝑtes p̃dictis eq̇parãtes.

Capitulum Octauum.

Exm̄ in quo cupidus simile predictis regit gtm̄ ludi | Exm̄ in quo timidus simile p̄di ctis regit genitiuū flagelli

Addit ad predicta.

Vt cupid⁹ ludi puer ē timidusq₃ flagelli

¶ Snia est. ꝙ dictiões similes p̄dictis in ſcando et h̄bētes vim carū: etiam re gūt genitiuum ex vi actus ↄuersi in habitum. vt sunt vere oīa nomina ꝟbalia ac tiue accepta descendētia a ꝟbis trāsitiui. quoꝝ terminatiões in his ꝟsib⁹ cōti nent. Iuus idus bilis ax arius orius tus osus. Actiue capta genū dāt cor quoq trix ens. Et st₃ exēpla p ordinē ista. De tiuus vt vinū est incentiuū libidis. De idus vt puer est cupid⁹ ludi. auid⁹ pugne. Debilis vt fuba est susceptibilis cō trarioꝝ. De ax vt edax reꝝ: capax pecuniaꝝ. De arius vt falsari⁹ litteraꝝ apo stolicaꝝ. De orius vt opus ex charitate factū ē meritoriū vite eterne. De tus vt perit⁹ rn̄dendi: doctus musice. Et cōstruūtur cū ꝟbo infinitiui mōi: vt peri tus cātare. vel cū gtō gerūdij vel alteri⁹ nomis: vt pt₃ in exēplis positis: vt stul ticia est aliene vite curi[illegible]sa sue vero negligēs. De tor vt doctor grāmatice. De trix vt fautrix bonorū. De ens vt timēs respōdendi. Et inueniūtur q̄dam alia q etiam possunt regere genitiuū per istam regulam: vt anceps rei compos virium securus sanitatis: insciue mali. presagus futuri. nuncius mortis.

¶ Querit. vtrū quādo ista noia cōparant etiā cōpatiuus et suplatiuus eoꝝ possunt regere istū genitiuū. Dōm ꝙ seruant idē regimen in omnib⁹ gradibus cōpatiōis quātum ad istā regulā: vt amās amantior amantissimus mei. seruans seruantior seruantissimus equi. i. equitatis: et sic de omnibus alijs.

¶ Itē noia abstracta ꝟbalia etiā pn̄t regere gtm̄ p istā regulā vt abstracta in sio. in or. in um. in tas. et in ra. De sio. vt visio iohānis. De or vt amor iohannis. De um. vt desideriū boni: De tas. vt volūtas peccādi. De ra vt cura hermāni.

¶ Arguit. in hac oratione visio adami. ibi est regimē ex vi demonstrationis es sentie. qa visio ſcat pprietatē. et iohānes ſcat subm pprietatis. Dōm ꝙ qn̄ p dicte oratiōes resoluūtur p p̄pōnem de vel circa tūc est regimen ex vi actus cō uersi in habitū. vt amor iohānis. i. amor q̄ versatus est circa iohannē vel de ioha ne. Sed quādo resoluūtur per in. tūc est regimē ex vi demonstrationis essentie. vt voluntas hermanni. i. voluntas que est in hermanno.

Exm̄ in quo ep̄la ſcās effectū regit illū gtm̄ pauli ſcantē causam efficie tem illius epistole.

.i. cause efficienti | .s. genitiui | in hoc loco

Septima regl'a ex vi pticionis.

Artifici regimē dat hic. vt epistola pauli

¶ Sentētia est ꝙ dictio significās rem artificialiter factā potest regere geni tiuum significantē causam efficientem illius rei: vt epistola pauli.

¶ Querit. vtrū ista regula pōt cōuerti. Dōm ꝙ sic: nā dcō ſcans artificē pōt regere genitiuū ſcantē rem artificialiter factā: vt edificator dom⁹. sutor calcia mēti. Et denominat illud regimē ex vi cause efficiētis: qr dcō regēs ſcat causam efficiētis. Sed quādo significat effectū tunc denominatur ex vi effectus cause efficiētis.

¶ Arguit. dcō regens est prior dcōne recta: sed effectus est posterior causa er go nō potest regere causam. Dōm ꝙ effectus est posterior causa scōm naturam: tamen inquantū nomen effectus significat cōfuse et nomen cause determinate: potest effectus esse por rōne cōfusionis: et secundū hoc cōfusiora sunt priora.

¶ Querit. q̄d est cā efficiēs Dōm ꝙ est p̄ncipiū a q̄ causat motus. Et est du plex. s. in potētia ⁊ in actu Causa efficiēs in potētia est ad quā sequit effect⁹ in potētia. vt domificator respectu domus. Sed causa efficiens in actu est ad quā

seqtur effectus in artu. vt domificās respectu dom⁹. Et q̄libet istarū ē duplex
s. vniuoca et equoca. Uniuoca est q̄ pducit effectū eiusdē speciei: vt hō gene-
rans est eiusdē speciei cū hoīe gn̄ato. Sed equoca est q̄ pducit effectū alterius
speciei vt sol tanq̄ cā equoca gn̄at hoīem et nō est eiusdē speciei cū homine: sed
dr̄ nt sicut aīatū et inaīatū. Et adhuc duplex est cā efficiēs: q̄dā reqrit ad fieri ef-
fectus tn̄. vt domificator reqrit ad fieri dom⁹ tn̄. q2 ipo mortuo pt domus ad-
huc pmanere. Alia est q̄ refert ad fieri ꝛ ad ꝯseruari simul. vt sol generat diē et
ꝯseruat ipm ꝙdiu est sup nr̄m orizontē. Et adhuc est duplex: q̄dā est agēs p na-
turā vt ignis calefac. q̄dā p artē. vt ꝯpositor p artē cōponendi cōponit librum.

¶ Arguit. diuersi artifices hn̄t diuersa considerare. sed phisicus determinat
de causis q est alius artifex a grāmatico. g̃ nec grammaticus nec logicus habet
cōsiderare de causis. Dōm ꝙ methaphisicus phisicus grammaticus et logicus
cōsiderant de causis: sed dr̄nter q2 methaphisicus ꝯsiderat causas in quantum
sunt entia et entis pncipia: q2 cōsiderat altissimas causas: eo ꝙ scientia metha-
phisicalis est sapiētia. Sed phisicus. i. naturalis phs ꝯsiderat causas in quātuz
sunt pncipia mot⁹ ꝛ trāsmutatiōis. et cōcurrūt ad pductionē rei naturalis. Et
logicus ꝯsiderat causas inq̄tum in eis fundat habitudo localis. vt faber est. er-
go cultellus potest esse. Sed grāmaticus considerant causas scōm ꝙ ex eis pōt
fieri oratio congrua attēdendo modos significādi Et sic correlatiue seqtur ꝙ di-
uersi artifices habent diuersa considerare aut vnum diuersimode.

¶ Contra. cōsiderant vnū secundū eandē rationē. quia considerant causas se-
cundū rationem causalitatis. Dicendum ꝙ licet est vna ratio generalis causa-
litatis: tamen illa considerantur scōm diuersas habitudines in diuersis sciētijs

¶ Querit. quō denoiat regimē istius regule. Dōm ꝙ qn̄ dcō regēs pcat effe-
ctū. et dcō recta pcat causam tunc debet denominari ex vi effectus cause efficiē-
tis: quia regimen denominatur ab habitudine dictionis regentis ad dictionem
rectam. Sed quando dictio regens significat causam et dictio recta significat
effectum tunc denominatur ex vi cause efficientis.

¶ Querit. p maiori intelligētia dictorꝫ ꝛ dicēdorꝫ. q̄d est causa in cōmuni. Di-
cendū ꝙ causa est ad cuius esse seqtur aliud. In qua diffinitione ens subintellec-
tū ponit loco gn̄is. Et ad cuius esse seqtur aliud. ponit ad dr̄am effect⁹. ad quē
vt hmōi non seqtur aliud. ꝛ ad excludendū illa quorꝫ vnū seqtur ad alterū scōm
ordinē. vt nox seqtur diē. Et dr scōm naturā. ad pcandū ꝙ ad minus causa debꝫ
pcedere effectum scōm naturā: licet possunt esse simul tpe vt hō et risibile. Uel
pōt pcedere effectū scōm naturā et tēpus: vt suba pcedit accidēs natura tēpo-
re et casuali dignitate. Et ly aliud capit ibi cōmuniter vt solū dicat distinctio-
nem essencialē et scōm rem: sed scōm modos essenciales: qd dicit pter causam
formalē et suū effectum: q non distinguunt realiter. vt albedo et album.

¶ Arguit. ad causam nō sequitur aliud. g̃ ꝛc. Probat q2 ly aliud dicit diuersi-
tatem essencialē: sed effectus cause formalis nō est essencialiter distinctus cau-
sa formali. g̃ ꝛc. Minor patet q2 effect⁹ et causa idē sunt: vt patet in textu. Di-
cēdū ꝙ aliud nō capitur ibi proprie vt vult argumentū: sed capit ibi generaliter
vt scꝫ dicit distinctionem in modis significandi essencialibus.

¶ Cōtra. g̃ male dr. causa est ad cui⁹ esse seqtur aliud. Probat q2 idē nō seqt
ad seipm. q2 sic idem esset pus ꝛ posterius. Dōm ꝙ hoc nō est sm eandē rōnē q2
aliud implicat ꝯtradictionē. Sed fit sm diuersas ratōes. ita ꝙ forma sub ratōe
essencie pcedat: ꝛ eādē sm actū essendi res pcata sequit: sic lucere sequit lucēꝫ.

¶ Querit. ꝙ sunt cause. Dōm ꝙ quattuor. s. materialis formalis eficiēs et fi-
nalis. Cuius ratio est: quia omnis causa vel est extrinseca vel intrinseca Si ex-

trinseca hoc est dupliciter: qa vel recipit esse sic est materia: vl' dat esse sic est forma Si intrinseca hoc est dupliciter: vel est id a quo primo mot⁹ incipit ad producendũ effectũ realiter: et sic est causa efficiens vel est id propter ꝙ res fit ⁊ sic est causa finalis: qa omnia agunt propter finem: secundo phisicorum.

¶ Arguitur. materia nõ est causa: qa causare est agere sed materia est potẽtia passiua. g̊ non est causa. Dõm ꝙ ꝗuis materia non agit effectiue in fluendo. tñ bene passiue aliquid recipiendo. et agit virtute agentis effectiue.

¶ Arguitur. finis non est causa. Probatur. qa causa est pncipium: qnto metaphisice sed finis est terminus: g̊ non est causa. Dõm ꝙ finis in executiõe est terminus sed finis in intentione est principium: et ille est causa.

¶ Arguitur. forma nõ est causa. q̇ forma ex quo est vltimum in motu est effectus g̊. ⁊c. Dicendũ ꝙ forma est bene effectus in genere cause efficientis tamen ipsa est causa et principium in genere cause formalis: sicut anima est effectiue creata a deo. et est tamen principium et causa formalis ipsius corporis.

¶ Arguiť. nõ est aliq̃ causa efficiẽs q̄ causa dz esse pmũ: ꝓ efficiẽs moueť a fine tãꝙ ab efficiẽte pori. g̊ ⁊c. Dõm ꝙ hoc est in diuersis generib⁹ causarum.

De regimine ex vi effectus cause finalis.

oẽ illud .s. finalem gtũs Est exẽplũ

Omne quod fit ob causam regit hos velut ara triũphi

¶ Sententia est ꝙ dictio significans effectum regit eam rem propter quam factus est ex natura cause finalis: vt potio sanitatis.

¶ Queriť: de qua causa intelligiť text⁹. Dõm ꝙ de causa finali: ⁊ hoc ppter duo: qa omne analogũ per se positum stat pro significato famosiori: sed inter omnes causas finalis est famosissima: ergo stat in textu pro causa finali. Secundo quia de alijs causis determinat expresse in alijs versibus circumstantibus ergo in hoc versu satis intelligitur causa finalis: ꝗuis non exprimatur.

¶ Queritur. Quid est causa finalis. Dicendũ est gratia cuius aliq̇d fit: vt homo est factus propter beatitudinem: et omnes creature facte sunt propter hominem tanꝙ propter finem. Et potest finis capi dupliciter. Primo secundũ ꝙ est in executione et sic est effectus cause efficientis. Alio modo secundũ ꝙ est in intentione agentis: et sic habet rationẽ cause finalis. Et est duplex finis. s. proximus et vltimus. Proximus est qui ordinatur ad aliquem finem. Vltim⁹ est post quem non est alius finis: vt deus vniuersorum dicitur esse finis.

¶ Queritur. quõ denominať istud regimen. Dõm ꝙ quãdo dictio regens significat effectum et dictio recta ꝓcat causam finalẽ tunc debet denominari ex vi effectus cause finalis. Et tũc est snĩa. s. ꝙ dictio ꝓcans effectũ potest regere genitiuũ ꝓcantẽ causam finalem illius sed qñ dictio regẽs significat causam finalem: et dictio recta effectũ tunc regit genitiuũ ex vi cause finalis propter causam supius dictã. Et est ista regula ꝯuersiua. Dictio significans causam finalem põt regere genitiuum significãtem effectũ illius cause. vt sanitas ambulatiõis.

¶ Arguiť. idem nõ põt esse prius ⁊ posteriu ꝯ: sed si ista esset cõuersiua tũc hoc sequereť. Sequela ꝓbatur qa qñ effectus est dc õ recta tũc est posterior sed qñ est dictio regẽs tũc est prior. Dicendũ ꝙ hoc est ꝓ ≡ diuersum respectum.

¶ Queriť. qt mõis capiť ara. Dõm ꝙ multis modis. Primo ꝓt domũ porcorum. Scdo significat altare: vt rex Balach ꝯstruxit ares ad maledicendũ filios israel Numeri. xxiij. ⁊ in illa ara fit sacrificiũ ad cõsequendam victoriam. Vñ ara non fit ppter triũphũ q̄ triũphus est honor q̇ impendiť victori reuertenti de bello cũ magna victoria: sed ara fit finaliter ppter habendã victoriam ⁊ nõ ppter ipsius honorẽ: nisi inquantũ honor includit victoriã: ⁊ sic est exẽplũ bonũ: ⁊ hoc videtur autor intẽdere in textu, vñ⁹, Est ara porcorũ, diuorꝫ dicimus, aras.

¶ Queritur. vtrum vnus effectus posset fieri propter diuersas causas. Dōm ꝙ sic. vt ieiuniū potest fieri causa sanitatis consequende: potest etiam fieri causa meriti doli vel fraudis: vel causa misericordie consequende.

i. opis · i. dcōnem · s. illi⁹ effectus · s. casui

Effectus nomen iunges cause genitiuo

Pudor ſt effectū ⁊ regit gtīm culpe ſcantē cām efficientē illius effect⁹ · Pena ſt effectū ⁊ regit gtīm reatus q̄ est causa pene meritoria. ſ effectia de⁹

Effectus culpe pudor est. et pena reat⁹.

¶ Dicit ꝙ dictio ſcans effectum cause efficientis potest regere gtīm ſcantem illā causam. vt pudor culpe. Et regula conuersiu. i. est ista dictio ſcans causam efficientem potest regere genitiuū ſcantem effectum illius cause.

¶ Arguit. autor in hoc loco est suꝯfluus. Probat. q2 prius posuit regulā ſm quam effectus regit suā causam efficiētem ibi. Artifici regimen datur hic vt epistola pauli. i. quā paulus efficiēter fecit. Dōm ꝙ illa regula differt ab ista ī duobus. Primo q2 regula ꝑus posita loq̄tur de causa artificiali ista vero loquitur de causa naturali. Unde causa naturalis est. que ꝑducit effectū suum sine cognitiōe ꝑpria. sicut ignis causat calorem. Sed causa artificialis producit effectū suum per artem. que requirit cognitionem intellectus practici dirigētis in ope Secundo differunt quia prius posita regula loquitur de causis efficientib⁹ corporalibus. vt de paulo et epistola. Sed hec regula loquitur de causis incorpalibus efficientibus. vt est ista culpa que est in anima: cuius effectus naturalis est pudor. vt patet in adam. quia postq̄ iste commisit peccatum erubuit considerās suam debilitatem et regit se perisomate. vt dicitur Genesis tertio.

¶ Cōtra. nihil nō est alic⁹ ē cā. sed peccatū nihil est ioānis ꝑmo g̃ pctm̄ nō pōt esse causa efficiens. Dōm ꝙ licet pctm̄ formaliter nihil ē tn̄ materialiter aliqd ē

¶ Querit. vtrū hic sit regimen istius regule calor ignis. Dōm ꝙ calor potest cōꝑari ad ignem. vt accidēs ad ꝑpriū subm et sic regit ex vi demonstrationis essentie. Alio modo capit vt est effectus naturalis incorpalis ad causam efficientem corporalē naturalē. ⁊ sic est mixtū ex duobus. per istā tn̄ regulā regitur ex vi effectus cause efficientis si dictio regens significat effectū. sed si ſcat causā regitur ex vi cause efficientis propter causam prius positam.

i. dcō recta · dcō regens · s. nūeraliter

Illud qd̄ regit et rector idē tibi signat

Exm̄ vbi illa dictio virtus regit gtīm dei. qui est esse virtus

Virt⁹ ṽa dei nos crimie purgat ab omi

De regimine ex vi efect⁹ cāe formalis.

¶ Dicit dictio regens et dictio recta idem ſcant: vt iustitia dei potentia dei q̄ est deus et iustitia. sed vltra hoc cōnotat potētia ꝙ omnia sunt sibi subiecta. Et iustitia que vnicuiq3 reddit qd̄ suum est.

¶ Querit. q̄ est regula q̄ ex isto textu elicitur. Dōm ista. dcō ſcās causam formalem siue substantialē siue acq̄sibilē potest regere genitiuū ſcantē effectum illius cause formalis. Exm̄ primi. vt aīa fortis. Exm̄ scdi. vt virtus dei.

¶ Querit. qd est causa formalis. Sol'o est q̄ dat esse rei. Et est duplex. s. substantialis ⁊ accn̄talis. q̄ conueniunt in hoc ꝙ ambe dant esse. Sed differunt in duobus. Prima quia forma substātialis dat esse subale. sed forma accidētalis dat eē accidētale. Scdo differūt. q2 sublata forma substantiali res corrūpitur. vt dicit phi-

losophus scdo de anima: recedēte anima a corpe corpus expirat et marcessit sed sublata forma accidētali res nō corrūpit. dicit em̄ Aristoteles p̄mo de gn̄atione. Alteratio est (subiecto manēte eodē) mutatio in q̄litate sensibili vt hō (q est calidus) pōt fieri frigidus. tamen non corrumpitur ex hoc proprie loquendo.

¶ Arguit. dcō regens et dcō recta faciūt in pposito ɔstructionem trāsitiuā. g non s̄cant idē. Patet ɔn̄a. q̄a cōstructio trāsitiua est illa in qua ɔstructibilia ptinent ad diuersa. Solō ptinēt ad idē s̄m rem. et sic s̄m rem faciūt ɔstructionez intrāsitiuā. sed s̄m modū ad diuersa ptinēt q̄a diuersitas casuū est signū diuersitatis rez. ⁊ sic faciūt cōstructionē transitiuam s̄m modū ⁊ nō s̄m rem.

¶ Notandū primo ꝙ omne abstractū penes istā regulā regit genitiuū sui cōcreti. vt caliditas caloris. albedo albedinis. Secūdo omnia nomina gn̄alia cause vt sunt ista: causa: species. finis. gratia. regūt genitiuū per istam regulā vt veni huc gratia vidende matris. Et q̄dam dicūt hic esse regimē cause finalis. Unde gratia qn̄qꝫ ponit p causa vt ad patriā amicoꝝ videndoꝝ gratia iui. Etiā capit vt est donum supnaturale. ⁊ sic est principiū meriti. Etiam gratia s̄cat acceptabilem. angenemen. wdzeczny: vt aliq̄s dicit loqui ad gratiam. Tertio notandus ꝙ omne superius potest regere genitiuum sui inferioris penes istam regulā. q̄a superius est causa formalis sui inferioris: vt ciuitas Cracouia.

¶ Arguit. supius et inferius s̄m appositiōis naturā debent poni in eodē casu sed hic ponunt in diuersis casibus. g nō pōt supius regere gtm̄ sui inferioris p istam regulam. Solutio qn̄ faciunt appositionē debent poni in eodem casu sed qn̄ ambo sunt substantiua vnū illorum potest poni in gtō s̄m istam regulam. Unde Uergilius Urbem quem dicunt romam melibee putaui: et hoc secundum appositionem vel vrbem rome secundum istam regulam.

¶ Querit. quō denominat illud regimen. Solutio. qn̄ dictio regens s̄cat causam formalem tūc denominat ex vi cause formalis: quia demōstratio regiminis fit a dictione regente in ordine ad dictionem rectam. Sed qn̄ dictio regens significat effectum tunc est ex vi cause formalis propter eandem rationē.

.i. cām materialē vel effectū — Exm̄ vbi annul' s̄cās effectū regit gtm̄ auri s̄cantē cām materialem.

De regie ex vi effectus cause materialz

Materiā signās iūgatur. vt annul' auri

casum — dcō s̄cās cām materialem vel effectū. — illis p̄pōnib'

Aut ablatiuū dabit ex vel de preeunte.

¶ Dictio s̄cans rem factā ex aliqua materia pt regere gtm̄ s̄cantem materiā ex qua talis res est facta. Exm̄ panis tritici: annull' auri. Uel ad sensum sic sententiat. Dcō s̄cans rē materialiter factam pōt regere abltm̄ s̄cantē cām materialem ex qua talis res facta est mediante p̄positiōe ex vel de vt annullū de auro vel ex auro. Tn̄ differenter ponit ex vel de. q: ex pprie dicit circūstantiam cause materialis sed de vt ɔsubstātialitaē q̄a aurū est materia annulli tota saltē substātialis: licet forma annulli accn̄taliter fit illi materie introducta. et sic etiam de notat materiam in oratiōe sube: qd non cōuenit alijs p̄positionibus. vn̄'. Ex de materiam notat a vel ab efficientem. Per dat formalem: sed pp̄ter dat tibi finē.

¶ Arguit. hic Alexāder determiat de regimine gti. ergo male loquit in textu de regimine ablatiui: de quo postea facit mētionem. Dicendum ꝙ hoc solum fit incidentaliter inquantū abltūs et gtūs coincidunt in eandem vim regiminis secundum tamen diuersitatem: vt patet in textu.

¶ Querit. Quid est materia. Dōm ꝙ materia est ex q̄cū alio (.s. cū forma) ali-
qd fit. vt ex aqua ⁊ farina fit panis. Et est triplex. scȝ. ex qua in qua: ⁊ circa quā.
Materia circa quā est circa quā versat intētio alicui⁹ vt intētio sciētis circa sci-
bile illius sciētie. Materia in qua est cui aliq̄d inheret: vt albedo in pariete cor-
porali: ⁊ sciētia inheret aīe. vn̄. Aristo. in antep̄dicamentis dr. Omnis color est
in corpe sciētia aūt est in aīa. Sed materia ex qua est ex qua aliq̄d fit: vt p̄us di-
ctū est. Est aūt duplex. s. pmanēs ⁊ trāsiens. Permanēs est q̄ manet in re facta
vt ferrū in cultello. Trāsiens est q̄ nō pmanet in re facta. vt farina ⁊ aq̄ nō pma-
nent hoc modo in pane. Et dicitur trāsiens. q̄a trāsit de forma substantiali sui in
formam alterius scȝ panis. Et de illa materia ex qua est hic ad propositum.

¶ Arguit. solius speciei et entis in actu est diffinitio: sed materia ꝫm eius diffi-
nitionē est ens in pura potētia ergo ⁊c̄. Dōm diffinitio q̄ditatiua ⁊ essentialis
est ipsius speciei. sed ista est quedam cōis noticia ipsius materie per quam noti-
ficatur ex habitudine eius ad formam seu effectum:

¶ Querit. ex qua vi denominat istud regimen. Dōm si dictio regens ꝫcat rē
factam ex materia: tunc est regimen ex vi effectus cause materialis. Sed si dic-
tio regens ꝫcat causam materialē: tunc est regimen ex vi cause materialis: quia
regimen denominat a dcōne regente in ordine ad dictionem rectam.

in ordine ad suū correlatiū — duplicia — q̄ttuor — binarij

Adde relatiuū. sūt dupla q̄terna duorū

relatiuū — correlatiui — relatiuū — correlatiui

Dic speciē generis. dic atqȝ gen⁹ speciei.

De regīe. ex vi relationis.

¶ Dicit ꝙ relatiuū logicale regit gtm̄ sui correlatiui: vt pater filij. quaterna
sunt dupla duorum: species generis: genus speciei.

¶ Arguitur. absolutū est ante respectiuū: sed ponunt postea multa regimina
partiū absolutarū: ergo male hic determinat de regimine relatiuorū. Solutio
verum est: tn̄ q̄a materia est de numero illorū que ad aliq̄d dicuntur. ideo hic de-
terminat ꝙ vera relatiua pn̄t regere genitiuū remouendo illud dubium.

¶ Contra. regula de regimine relatiuorū ponit ibi. Proximitas contrarietas
ꝫ ⁊c̄. Solutio ista regula loquit de relatiuis in ordine ad gtōs suorum correla-
tiuorum: sed regula prius posita loquitur de alijs genitiuis.

¶ Querit. q̄ttuplex est relatm̄. Solo duplex. s. logicale ⁊ grāmaticale Rela-
tiuū logicale est duplex. s. ꝫm esse ⁊ ꝫm dici. Relatiua ꝫm esse sunt quorū hoc ipm
esse est ad aliud quodāmodo se hre: vt pater filij. Sed relatiuū ꝫm dici est qd ex
p̄ncipali ꝫcato notat aliq̄d absolutū: sed ꝯnotat respectū. vt scia ꝫcat q̄litatē in
p̄ma spetie, et ꝯnotat respectū ad scibile de q̄ talis sciētia dr esse. Et relatm̄ ꝫm
esse ē triplex. s. suppositiōis suppositiōis ⁊ eq̄parātie. Relatm̄ suppositiōis est
qm̄ ꝫcatū relatiui est minus dignū ꝫcato correlatiui: vt seruus dn̄i. Sed relatm̄
super positionis est quando ꝫcatum relatiui est magis dignū ꝫcato correlatiui:
vt dn̄s serui. ex dignitate autem maiori dicit relatiuū suppositionis. Sed relati-
ua equiparantie sunt que referunt ad inuicem sub eodem nomine: vt similis simi-
li similis. de quibus latius dicitur in p̄dicamento ad aliquid.

¶ Querit. q̄d est relatiuū grāmaticale. Solutio est ante late rei recordatiuū
rei ante dicte expresse vel subintellecte: vt is suus ipse sui.

¶ Querit. quō regula autoris est intelligēda. Dōm ꝙ sic relatm̄ logicale ꝫm
esse disq̄parātie nō ꝯpatiuū nec terminatū in bilis regit gtm̄ sui relatiui. Dicit p̄
mo logicale: ppter relatm̄ grāmaticale. de q̄ nihil est ad ppositū. vn̄. logic⁹ cō-

ſiderat illud relatiuū ſub habitudine relationis in ordine ad ſuum correlatiuū. Sed grāmaticus cōſiderat ſua relatiua logicalia ſub habitudine dictiōis regē tis et recte. Dicit̃ ſm eſſe ꝓpter relatiua ſcōm dici. vt magis cōgrue dicit̃ albꝰ albedine albus. ꝙ albus albedine albus. Dicit̃ diſquiparantie. ꝓpter relatiua equiparantie. que nō ſp regūt gtm̄. vt ſimilis ſimili ſimilis. Dicit̃. nec terminatum in bilis. qa dr̄ ſci bile ſcia ſcibile. diſciplinatū diſciplina diſciplinatū. Et ſic regula textus reſtringitur per iſtam regulam.

¶ Queritur. quō denominat̃ iſtud regimen. Solō denominat̃ ex vi relationis et hoc nihil aliud eſt ꝙ aliqd regi ex vi dictionis ſcantis per modū referibilis ad aliud quod ſcat per modū vt cuius ad qō refert̃. vt pater filij. dn̄s ſerui.

cum dcōnibꝰ impor- tantibus partitionem | .ſ. cardinale | .i. nūerū ordialē | pones

Cū partitiuis numerū ſerieꝙ locabis

De regimie ex vi ptitionis de q̄ pōit ſeptem regl'as ſm a ſcd̄a. ter- tia ſimul.

iſte dcōnes partitiue | Exm de nūero | Exm̄ de ſerie

Quilibꝫ. alter. vter. neuter duo q̄rtꝰ eoꝝ

¶ Dicit ꝙ dcō partitiua poteſt regere genitiuū pluralis numeri nominis nō collectiui. vel genitiuum ſingularis nūeri nominis collectiui. Exm̄ pmi. vt doctiſſimꝰ poetaꝝ. vnꝰ ſcholariū. Exm̄ ſecūdi. vt vnꝰ plebis. optimus gentis.

¶ Arguit̃. q̄libet alter vter neuter ſunt ſincathegoremata nihil ſcantia g̊ non poſſunt regere genitiuum ex vi partitionis. Dōm ꝙuis per ſe nihil ſcant. tn̄ ex adiūcto hn̄ aliqd ſcant. q̄a faciunt partitionē. i. diuiſionem adiunctis.

¶ Cōtra. noia regētia gtm̄ ex vi partitiōis nō notāt aliꝙ partitionē. Probat̃ de hoc noie vnꝰ. qō notat indiuiſibilitatē. Dōm licet vnitas in ſe notat indiuiſibilatē. tn̄ notat diuiſibilitatē. rei ſcate per dcōnem rectā ab ea. vt vna ſororꝝ.

¶ Cōtra. illa nō eſt ꝯgrua vna ſororꝝ. g̊ eſt malū exm̄ ſm iſtā regulam. qō docet ꝯgruitatē. Ans ptꝫ. qꝛ adiectm̄ ⁊ ſubm̄ diſcōueniunt in nūero ⁊ in caſu. Dōm ꝙ vna eſt adiectm̄ partitm̄. qō ſolū reqrit cōuenientiā cuꝫ ſuo ſubſtātiuo in gn̄e. ſꝫ alia adiectiua nō partitiua reqrūt cōuenientiā in tribꝰ accn̄tibus. vn̄ꝰ. Eſt adiectiuum ſubſtantiuo ſociandum. In ſimili genere nūero caſu ſimiliꝙ.

¶ Querit̃. vtrū ois ⁊ nullus poſſunt regere gtm̄ per iſtā regulā. Dōm ꝙ ois non pōt regere gtm̄ per iſtā regulā. qꝛ dictio regēs gtm̄ per iſtā regulā. debet ſcare partē quā nō ſcat hec dictio ois in ſingulari nūero et non in plurali. vnde Nō omnibꝰ aliū ſunt oculi. Sed nullus licet per ſe nimiam ſcat collectionem et partem. tamen quando ponitur cum genitiuo ſignificat partem.

¶ Queritur. quot regule poſſunt elici ex iſto textu Dicendū ꝙ tres prima eſt omnis dictio partitiua pter hꝰ ois pōt regere gtm̄ ex vi partionis. ⁊ non oportet ꝙ dictio regēs ſemper importat partē. ſed ſufficit ꝙ aliqn̄ importat partitionē Secunda regula eſt. dictio ſignificans numeꝝ cardinalem concretiue poteſt regere genitiuū ſcantem plura. vt vnus fratrū. vna ſororum. Tertia regula eſt ꝙ dictio ſignificans numerum ordinalem regit genitiuum ex vi partitionis. vt primus iſtorum ſecundum horum: quartus eorum.

¶ Querit̃. qs eſt nūerus ordinalis. et q̄s cardinalis. ¶ Dōm ꝙ nūerꝰ ordinalis eſt q̄ pncipaliter ſcat ordinē. ſcat em̄ ſua ſcata ſub quodā ordine. Exempl̄ū vt primus ſecundus tertius quartus decimus vigeſimus trigeſimus. ⁊ et ſic vlterius ſuo modo. quia in ſimilibus ſimilis ratio notanda eſt. Sed numerus cardinalis dicitur a cardine per ſimilitudinem. quia ſicut oſtium vertitur circa cardinē et innititur ei: ita ille dictiones numerales vertūtur circa iſtas dcōnes

Uel dicunt cardinales quasi principales, q: alie dictiones nũerales ab istis hñt originē, Uel dicunt quasi principales, q: principaliter ſcāt numerũ, Et sunt du plices, q: quedā sunt cõcrete, vt vnus duo tres quattuor ⁊c̃, Quedā abstracte: vt vnitas ternarius binarius ⁊c̃, de q̈bus latius patet in tractatu de arte nume randi cõposito qui plane tractat de singulis speciebus numerorum.

¶ Quottuplices sunt partes orationis regentes genitiuũ ex vi partitiõis. Dicendum ꝙ multiplices, Primo signa vniuersalia, vt omnis nullus. Scdo signa particularia, vt quidā aliquis. Tertio nomina suplatiui gradus, vt fortissim⁹ hominũ. Quarto ꝓnomina demonstratiua. vt iste scolariũ est probus ille virorum est doctus in quibus semper dictio regens significat partē multitudinis.

¶ Arguit, dcõ ſcās ꝑtē regit gtm̃ ſcātē totũ per istā regulā, Pars ꝓpriũq; re gunt, ergo ista regula est supflua. Dicenduz ꝙ multiplices sunt ꝑtes, Una est pars integralis et hec regit gtm̃ per regulā prius positā. Alia est pars multitu dinis. ⁊ illa regit genitiuũ per istam regulam. vt quintus horũ: millesim⁹ hoim.

¶ Cõtra pars multitudinis non regit genitiuũ per istā regulā g̃ ⁊c̃. añs ptz in hoc exemplo millesimus homo. illa oratio est congrua tñ pars multitudinis non regit genitiuũ. Dõm ꝙ regula intelligitur secundum aptitudinem.

¶ Querit. vtrũ adiectiuũ ꝑticipiũ debet ↄuenire necessario in gñe cũ gtõ plu ralis nũeri. Dõm ꝙ sic patet per alexandrũ dicentem postea. Soli⁹ est gñis adiectiuũ. variatq; Cum nũero casum velut hic venit vna sororum.

¶ Arguit, nõ tenet ↄuenire adiectiuũ partitiuũ cũ gtõ in gñe: ergo hoc dictũ falsum. Añs patet in hoc exemplo vna dierũ. Dõm ꝙ licet dies sit dubij gñis tñ hoc etiā includit femininũ genus, ergo in hoc exemplo in gñe conueniunt.

¶ Querit, quõ denominat istud regimen. Dõm ꝙ denominat ex vi partitiõis Uñ genitiuũ regi ex vi partitiõis nihil aliud est ꝙ ipm̃ regi ex vi dictiõis impor tantis partitionem ꝑ modũ vt alterius regentis post se genitiuũ importantem totam multitudinem per modum vt cuius a qua fit partitio.

¶ Querit, quõ debeat cognosci regimen ex vi partitiõis: Dõm ꝙ sic, q: qñ ge nitiuus põt resolui in actm̃ mediāte ꝑpõe inter: vel i abltm̃ mediāte ꝑpõne ex vel de tũc est regimē ex vi partitionis. Exm̃ vt vnus de fratrũ, i. vnus inter fratres vel vnus de fratribus: ita tamen ꝙ maneat eadem aptitudo sententie.

¶ Arguit, isti gti regunt ex vi possessiõis g̃ istud regimen est supfluũ. Assump tum ptz ꝑ floristā dicentē. In partitiuis tu possessiua notabis. Dõm ꝙ nõ vult Florista ꝙ regimen partitionis ↄprehendatur sub regimine possessionis: sed ꝙ istud regimen generali denominatiõe sicut cetera: põt denomiāri ex vi possessionis. spetiali tamen denominatione ex vi partitionis.

¶ Querit, vñ regit iste gtũs et ex qua vi. medius trufatorũ est probus posito ꝙ sint sex trufatores. et probus sit septimus et ponat in medio. Et videt ꝙ non ex vi partitionis, q̈a tũc sequeret ꝙ ille medius esset trufator. q̈a noiaretur esse de numero trufatorũ. Dõm q̈ ibi non est regimen ex vi partitiõis in tali casu ſ ex vi proximitatis. Ratio est: q̈a in isto regimine partitionis pars denotatur esse de nũero totius multitudinis. ⁊ sic denotaret ꝙ ille medi⁹ esset trufator, quod est contra casum. Si ergo huiusmodi loquutio debuit manere ꝓpria non est regimen partitionis sed proximitas. Simile exemplũ habet scdo de cõsolatiõe philosophie prosa tertia. vbi dicit Medius horũ existo cõsul. vbi medius intelligitur. Boetius qui fuit medius horum cõsulũ. s. duorũ filiorũ suorũ, Et in euāgelio habet. Medius vestrũ stetit quem vos nescitis. ibi medius est christus vestrũ. s. discipulorũ. Si esset ibi regimen ex vi partitionis. denotaret ꝙ christus esset vnus de discipulis, qd est falsum, q̈a fuit dñs magister et creator eorum.

Capitulum Octauum.

¶ Querit̄. vtrū debeat dici vnus vestrū me traditurus est. vel vnus vestroꝝ. Dōm ꝙ supponat̄ ꝙ ꝓnoīa pmitiua ſcāt possessorem tm̄. sed ꝓnomina deriuatiua ſcāt rē possessam ꝛ possessorē. vt pꝫ in pma parte hui⁹. Dōm est ḡ. ꝙ si aliquis velit loqui tm̄ de possessiuo. tūc debet dici vn⁹ vroꝝ addēdo subm. s. suoꝝ qꝛ ly vestroꝝ est puꝝ adiectm̄. ḡ reqrit circa se subam q̄re dōm est vn⁹ seruoꝝ vestroꝝ veniat. Sic etiā pōt dici vnus vr̄m sine substātiō qꝛ est primitiuum.

loca cōpatiū diuisio ſcatur

Pone gradū mediū partitio qn̄ notat.

Quarta regula ex vi partitionis.

¶ Snīa est ꝙ ꝯpatiuus partitiue tentus potest regere gtm̄ ex vi partitionis. vt fortior manuū est dextera. qui maior est vestrū erit vester minister.

¶ Arguit̄. ꝯpatiuus nō regit gtm̄ ex vi partitiōis. ḡ ꝛc. an̄s patet in his exemplis maior iuuenis. doctior clericus. prudentior vir. Dōm ꝙ quattuor mōis capitur ꝯpatiuus. Primo pure adiectiue. ꝛ sic ponit̄ cum substātiuo. Horatius maior iuuenis. ꝛ sic nō regit gtm̄. sed ꝯstruit̄ vt adiectiuū cū substatiuo sub debita accidētiū ꝯueniētia. Scdo capit̄ positiue. et sic regit omnē illud casum quem regit suus positiuus per illā regulā grāmaticalē. Quecunqꝫ casum regit positiuus illū eundē regit ꝯpatiuus et suplatiuus. Exm̄ de gtō. vt hermānus pitior pitissim⁹ iuris. De dtō vt similis similior simillimus mihi. De accō. vt pallidus pallidior pallidissim⁹ faciem. Prope ppior pximus domū. De abltō. vt dignus dignior dignissim⁹ laude. vn̄ Florista Quā sibi structurā primus grad⁹ obtinet illā. Supremus mediusqꝫ gradus seruabit eandem. Et sic elicit̄ alia regula. scꝫ ista. ꝙ cōparatiuus sepe potest regere triplicē casum. vt petrus est similior adami faciē iacobo. ibi cōparatiu⁹ regit dtm̄ sui positiui. et accm̄ sui positiui per sinodochen et abltm̄ ꝟtute ꝓpria. Tertio accipit̄ cōparatiue. ꝛ sic de causa nature regit abltm̄ ſcantē rē excessam vt sum doctior adamo. ditior hermāno. Quarto accipit̄ partitiue. et tūc regit genitiuū pluralis nūeri. faciens cōparationem inter duo. vt fortior manuum est dextera et sic capitur in proposito.

¶ Cōtra. ꝯpatiu⁹ partitiue tētus nō regit gtm̄. ergo illa solutio est falsa. an̄s pꝫ in hoc exēplo. hermānus est dignior laude. Dōm ꝙ illū abltm̄ laude regit ille cōparatiu⁹ dignior ꝟtute sui positiui scꝫ dign⁹. vt pꝫ ex p̄cedēte solutione.

¶ Querit̄. ꝙ differenter cōparatiu⁹ regit gtm̄ vel abltm̄. Dōm ꝙ ita differenter. qa qn̄ regit gtm̄ tunc res excedens et res excessa debent esse eiusdē nature hoc est qn̄ ntūs ipsius gti predicabit̄ de re excedēte. vt adamus est doctior scholariū. ibi oportet adamū de necessitate esse scholarē et nō laycū. Sed qn̄ cōparatiuus regit ablatiuū ſcantē rem excessam: tūc nō oportet rem excedentē et rem excessam esse eiusdem nature. vt homo est melior asino. possunt tamen esse eiusdē nature non de necessitate. vt hermannus est doctior adamo.

¶ Querit̄. q̄ est dr̄a inter cōpatiuū regentē gtm̄ partitiue ꝛ suplatiuū regentem gtm̄ partitiue. Dōm ꝙ est ista. qꝛ ꝯpatiu⁹ regēs gtm̄ facit ꝯpationē inter duo: hoc est vnū solū ſcat excessum. vt fortior manuū est dextera. Sed suplatiu⁹ facit ꝯpationē in plura duob⁹. vt lōgissimus digitoꝝ est medi⁹ et sic superlatiuus facit plures excessus. Ex quo seqtur ꝙ cōparatiuo addēda sūt signa distributiua vl' interrogatiua duoꝝ tm̄. vt vter vterqꝫ neuter alter. sed superlatio addunt̄ signa distributiua vel interrogatiua ꝓ plurib⁹. vt omnis nullus quis.

¶ Querit̄. ꝓ maiori intelligētia. quot sunt gradus cōparatiōis. Dōm ꝙ tres vnde alerā. Hic gradib⁹ trinis q̄ cōparat ire notabis. Vn̄ positiu⁹ est q̄ significat rem suam sine excessu. vt doctus. Sed cōparatiu⁹ est qui ſcat rem suam cuꝫ excessu circa terminū. vt doctior. Sed superlatiuus est q̄ significat rem suam cū

excessu in termio. vt doctissim⁹. Super q̄ fundat̄ ista regula. Quicq̄d per super abundantiā dr̄ vni soli ꝯuenit. Id est qd̄ per superlatiuū dicit̄ vni soli conuenit.
¶ Querit̄. quō denominat̄ istud regimen. Dōm ꝙ ex vi partitionis. q̄a cōparatiuus partitiue tentus non regit genitiuū. sed inquantū includit aliquod partitiuum ergo ab illo partitiuo regimen istud denominatur.

ꝰ. sicut regimē partitionis hoc exemplum

Vt partitiuū pones vbicunq̄ locorum.

Quīta regula ex vi partitōis.

¶ Sententia est ꝙ hoc aduerbium vbicunq̄ construitur cum illo genitiuo locorum vt partitiuum id est ac si nomen partitiuum.
¶ Querit̄. que est regula generalis que ex hoc textu elicit̄. Dōm ꝙ ista. omnia aduerbia localia importantia partitionē vt vbicūq̄ alibi nullibi alicubi. vbiq̄ ꝛc. pn̄t regere genitiuū ex vi partitionis. Ratio est q̄a sunt dictiones partitiue ex quo sunt signa vniuersalia vel particularia. Et sicut dicitur vbicūq̄ locorum ita potest dici vbiq̄ terrarum vel vbiq̄ regionum.
¶ Arguit̄: aduerbiū h₃ determinare vbū. ergo nō pōt determinare nomē. Dicendū ꝙ aduerbiū ex parte modificandi essentialis generalis est determinatiuū verbi. sed qn̄ capit̄ cū inclusione alicuius alterius tunc bn̄ pōt regere gtm̄ quia in illo aduerbio vbicūq̄ potest intelligi illud nomen. s. spacium.
¶ Cōtra. aduerbiū illo modo captū non potest regere gtm̄ per istā regulā. sed per illā. Pars ꝓpriū regunt. ꝛc. q̄a vbicūq̄ sicat partē spacij. Dōm ꝙ alex. ibi loquutus est de parte integrali alicuius rei particularis sed spaciū est pars loci qui est res vniuersalis et continua.
¶ Arguit̄. nō solū aduerbia localia regūt genitiuū locorum per istā regulā. sed etiam regūt gtōs gentiū vel regionū. vt Primus fratrū. nusq̄ inuenio gentiū Malo vbiuis gentiū habitare q̄ hic. Similiter hic. nusq̄ scripturarum legi hoc Brutus in epistola Et Italia migrandum rhodum et aliquo terrarū arbitror Dicendum ꝙ omnia comprehenduntur sub isto regimine.
¶ Querit̄. ex vi regit̄ gtūs q̄cūq̄ locorum. Dōm ꝙ ex vi ptitiōis tn̄ hoc fit ex virtute vni⁹ figure q̄ dicit̄ methonomia. et h₃ fieri qn̄ ꝯtinēs ponit̄ ꝓ contento. vt quocūq̄ gentiū. i. adamus est optim⁹ de habitātibus in domo vel viceuersa. vt quocūq̄ gentiū. i. quocūq̄ locorum in q̄b⁹ habitāt gētes. vn̄⁹. Plures esse modos regim⁹ methonomie: Cū ꝓ ꝯtēto. qd̄ ꝯtiet vl' viceuersa. Ponit̄. aut faciēs ꝓ facto vl' ꝯtrouerte

sub regimie partitiōis . s. ille iste ꝛ hic pones

Sub partitiuis ꝓnomia trina locabis

Sexta regula ex vi partitiōis

auium cantat suspirat volucrum

Hec volucrū canit illa gēit tacē̄ ināet ista

¶ Snīa est. ꝙ ista tria ꝓnoīa. s. ille iste et hic regūt etiam gtm̄ ex vi partitiōis. vt illa mulierum est pulcra. ille virorū doctus. hec volucrum canit.
¶ Arguit̄. ista tria ꝓnoīa nō pn̄t regere gtm̄. g̃ ꝛc. Añs pt₃ ꝑ Floristā dicentē Tm̄ ꝓnomē regit̄ ꝓpriū q̄ nomen. Dōm ꝙ licet ꝓnomē captū in ꝓpria ꝟtute nō regit gtm̄: sed bn̄ ꝟtute alicu⁹ subintellecti. s. regētis demōstrati. Sed alij dicūt ꝙ ꝓnoīa pn̄t capi dupl'r. Uno mō sincathegoreumatice prout correspondet eis actus demōstrandi vel referendi ꝛ sic nō regūt gtm̄. vt vult Florista q̄a non sicāt ꝯfuse. qd̄ reqritur ad dcōnem regentē et hoc est verū nisi fiat per subintellectionē nois appellatiui. qd̄ ꝯfuse pōt sicare. Sed alio modo capiāt̄ prout eis non solū corrn̄det actus demōstrādi. vel referēdi. sed cum hoc correspondet eis

res demonstrata vel relata sic possunt regere genitiuū.q̇a sic acq̇runt qualitatem nominis ꝓpter certā rem demonstratā vel relatā. Ex quo patet.ꝙ res demōstrata vł relata est ꝑncipalis causa quare ꝓnomen regit gtm̄ q̇a ꝑ illam ſcat sub qualitate dependentie. Et hoc primo modo intelligitur dictum Floriste.

¶ Cōtra ꝓnomia nō ſcant cōfuse.qđ req̇ritur ad dictionem regentem. Dōm ꝙ licet ꝓnomia ſcant certe.non tñ ita certe quin possint ab aliquo specificari ex quo relinquunt aliquam confusionem.vt dicendo ille currit.ibi est aliqua certitudo.nō tñ om̄is ꝯfusio est specificata.ille hoim currit.ibi maior est specificatio et hoc optime dictū est. Licet alij dicāt.ꝙ rōne rei demōstrate vel relate acquirit q̄litatem depēdentie.hoc nō est verū oiquaq̧:q̇a illud ꝙ ex natura sua certū est nō pōt fieri ꝯfusum.sicut singulare nō pōt fieri vniuersale. Sʒ id qđ ꝯfusum est bñ pōt determinari.quemadmodū vniuersale singularisaᷓ indiuiduis.

¶ Cōtra.ꝓnomen non regit genitiuū ex vi partitionis.ğ ⁊c̄. Probaᷓ q̇a regit genitiuū ex vi demōstratiōis essentie.qđ probaᷓ in hoc exemplo.iste magne prudentie nititur apostotare. Dōm ꝙ ꝓnomina possunt regere genitiuū ex diuersis viribus:sed vt notant partitionem solū regūt gtm̄ secundū istius regule intentionem vt sequens dubiū declarabit.

¶ Queriᷓ.quot regule danᷓ de regimīe ꝓnominū primitiue speciei. Dōm ꝙ tres. Prima est.omne ꝓnomen primitiue speciei pōt regere gtm̄ ex vi demonstratiōis essentie:q̄ñq̧ ſcātem partem:vt ille duri capitis nō vult studere:⁊ q̄ñq̧ ſcantem ꝓprietatem:vt illa mire speciei nupsit filio ꝑditiōis. Secūda regula est ꝓnomina primitiue speciei possunt regere genitiuū ex vi partitiōis vt nos discimus omnes quorū ego disco grāmaticā tu vero logicam. Similiter ꝓnoīa deriuatiua vt duo ſui capti sunt:quoꝝ meꝰ captꝰ est a patre:tuus vero a fratre. Etiā nomina ꝓpria possunt regere genitiuū partitiue. vnde Boetius quorum Basilius regio ministerio depulsus. Multi fuerūt viri docti quorū Aurelius Augustinus palmam habuit. Etiam nomina appellatiua gentium partitiue regunt gtm̄:vt duo animalia currūt:quorū homo erectus incedit et alterū pronū. Etiam adiectiuū.vt Plinius Lanarū nigre non tinguntᷓ. Ista est multum extensum hoc regimen partitionis. Et quando arguitur Alexander ponit tantum tria ꝓnomina ergo ⁊c̄. Dōm ꝙ illa magis sunt vsitata.ğ illa ponit per q̄ alia nō vult secludere. Etiā locus ab autoritate nō tenet negatie. Tertia regula est.ꝙ pronomina primitiua possunt regere abltm̄ significātem partem vt illa placido vultu.vel significantem proprietatem:vt illa turpi forma.

tribue .i.suꝑlatiuo casum multa significantem

Da gradui summo gtm̄ plura notantē.

De q̄rto regimīe.ſ ex vi effectꝰ cause. Et primo efficiētis.

Est exm̄ in quo ille suꝑlatiuus ditissimus regit illum gtm̄ populi singularis numeri nominis collectiui ⁊ illū gtm̄ virorū pluralis nominis non collectiui.

Est salomon ppłi ditissimꝰ atq̧ virorū.

¶ Snia est.ꝙ suꝑlatiuus partitiue tentus regit genitiuū singularis nūeri nominis collectiui.vel genitiuū pluralis numeri nominis non collectiui ex vi partitiōis.vt Salomon est ditissimus populi. vel ditissimus virorum. Vergilius fuit doctissimus poetarum.vel optimus plebis.

¶ Queriᷓ.vtrū suꝑlatiuꝰ ꝓpria ꝟtute regit gtm̄. Dōm ꝙ sic sed ꝟtute positiui pōt regere aliū casum q̄ gtm̄ pluralis nūeri nomīs nō collectiui.vel gtm̄ singularis nūeri nominis collectiui vt diues agri ditissimꝰ agri.quia quemcūq̧ casū

regit positiuus etiā regit cōparatiuus et sup̄latiu⁹. vt p̄tz ꝑ metra ꝓus posita.

¶ Arguit. sup̄latiu⁹ nō regit gt̄m notantem plura. g̃ ꝛc̃. Probat in hoc exemplo. caput est supremū hoīs. ibi ly hoīs nō sīt plura. Dōm ꝙ licet hō nō sit nomen collectiuū h₃ t̄n vim noīs collectiui. q₂ sicut collectiuū plura in se colligit ita vniuersalia colligūt in se sua īferiora: ꝛ totū itegrale colligit in se suas p̄tes.

¶ Cōtra. ly hoīs nō significat in dicto exemplo naturā in vniuersali. ergo ꝛc̃. Ans̄ patet quia caput non conuenit nature vniuersali que est simpliciter forma cuius non sunt partes integrales: sed cōuenit indiuiduo homini. qđ est p̄ma substantia h̄ns caput. Dōm ꝙ ꝓpter hoc melius ad primū argumentum dicit̃ ꝙ supremū in illo exemplo. caput est supremū hoīs. non capit̃ partitiue. sed secundum ꝙ est substātiuatū in neutro gn̄e: ꝛ sic videt̃ esse regimen cause formalis in quantum supremū illud est caput secundum rem significatam.

¶ Querit̃. ꝓpter ista dicta. q̄t modis capit̃ sup̄latiuus. Dōm ꝙ q̄ttuor mōis Primo pure adiectiue: ꝛ sic requirit cōuenientiā cū suo subō in gn̄e nūero ꝛ in casu vt Maria optimā partem elegit. i. valde bonā p̄tem. Et similiter beatissimus Steffanus. i. valde beatus. Scđo capit̃ substātiue ꝛ significat p̄tem magnitudinis. ꝛ regit genitiuū significātem totū vt calidissimū hoīs est cor. frigidissimū hominis est cerebrū. Et argumentū ꝯtra hoc est positū an̄ hanc questionem. Tertio capit̃ ꝓ positiuo. et sic regit omnem illū casum quem suus positiu⁹ vt dignus laude. dignissimus laude. Quarto capit̃ partitiue. i. ꝓprie et sic regit genitiuū significātem plura iuxta intentionem regule. et sic exponit̃ ꝑ suū₃ positiuū et ꝑ hoc aduerbiū maxime. vt Vergili⁹ fuit doctissimus poetarū. i. maxime doct⁹ inter poetas. Et sic ex istis patet. ꝙ sup̄latiu⁹ pōt regere multos casus: vt hermānus est adamo faciem oīm simillimus. q̄a suus positiuus regit datiuū. ꝛ regit accm̄. ꝑ synodochen ꝛ illū gt̄m oīm regit ex natura propria.

¶ Arguit̃. sup̄latiuus non pōt regere gt̄m ex vi partitiōis. g̃ ꝛc̃. ans̄ p̄tz in hoc exemplo. iste hō est dignissim⁹ laude. ibi regit ablt̄m laude. ꝛ non gt̄m. Dōm ꝙ hoc non conuenit sibi ꝺm suā naturā. sed ratione positiui. s. dignus.

¶ Cōtra. ꝺm suā ꝓpriam naturā non regit gt̄m. p̄tz q̄a est adiectiuū. sed nullū adiectiuū potest regere suū subm̄. vt p̄tz ex dictis. et p̄tz etiā in hoc exēplo. hermannus pulcherrimā mulierem duxit in vxorem. Dicendum ꝙ ibi superlatiu⁹ capitur adiectiue et non partitiue. vt patet ex dictis.

¶ Querit̃. vtrū aduerbia superlatiui gradus etiam possunt regere genitiuum per istam regulam. Dicendū ꝙ sic. vt diligo te maxime omnium.

¶ Querit̃. quot req̄runt ad hoc ꝙ sup̄latiu⁹ regat gt̄m partitiue. Dōm est ꝙ tria. Primū est vt cōꝑatio fiat inter plura duob⁹. ergo ista est inepta fortissima manuū est dextera. sed ita cōgrue dicit̃. fortior manuū est dextera. Scđo req̄rit̃ vt res cōꝑate sint eiusdē speciei: ꝛ ꝓpter hoc est ista incōgrua vel impropria. leo est fortissim⁹ lincū. q₂ leo nō est eiusdē speciei cū linco. Tertio req̄rit̃ ꝙ sup̄latiuus ꝯueniat cū gtō in gn̄e accidētali. ergo hec est inepta Sampson fuit fortissimus animaliū. Inuenit̃ t̄n q̄n̄ꝫ discōuenire apō autores in gn̄e. p̄cipue gti rerū. vn̄ Boetius Nos desuꝑ irridemus. vilissima queqꝫ rerū. De⁹ optie rerum

¶ Notandū ꝙ superlatiu⁹ q̄n̄ꝫ regit gt̄m nominis collectiui singularis nūeri iste debet cōuenire cū substātiuo precedēti in genere. vt Vergilius est optimus plebis. Sed q̄n̄ regit gt̄m pluralis numeri nominis non collectiui tūc deb₃ cōuenire cum substātiuo sequenti. vt leo est fortissimus lincum. et hoc cōmuniter est verum. licet aliquando fallat. vt deus est optimus rerum.

¶ Querit̃. vtrū sunt aliqua nomina adiectiua q̄ more sup̄latiui p̄n̄t regere genitiuū. Dōm ꝙ sic vt ista duo solus ꝛ vnus. et tūc vnus capit̃ ꝓ solus. Ex m̄ p̄-

mi. vt solus omnium id audiui. i. solus inter omnes. Unde capiat superlatiuus magis adiectiue tūc debet conuenire cum substātiuo precedēte. vt rosa est pulcerrima florum. sed si capiatur superlatiue tunc debet conuenire in genere cum substātiuo sequēti: vt rosa est pulcerrim⁹ florū. sed magis debet capi partitiue siue suplatiue vt ptz ibi. Solius est gnis adiectm: variatq̧ rc. Et qn dr adiectiuum positū inter duo substantiua pōt se indr̄nter vtriq̧ cōformare. Dōm q̄ ista regula nō ponit propter vsum. sed ad exempla poetarum excusanda.

.i. suplatiuus — duos — casus

Iste gradus geminos qn̄q; regit gtōs.

Remouēt dubiū primum.

Est exm̄ in quo ille suplatiuus ditissim⁹ regit duos gtōs. sc; regū τ nemorū.

Esse solet nemorum regum ditissim⁹ iste

resolutū — duorū gtōrū — manifestari

Expositū poterit regimē tibi notificari.

Remouet scdm dubium.

¶ Snīa est q̄ suplatiuus aliqn̄ regit duos gtōs. vt iste est ditissimus nemorum regum Tūc ibi (Expositū poterit) ¶ Dicit qd regimē suplatiui regētis duos gtōs manifestat p expōnem suplatiui: quasi diceret si poteris suplatiuū resoluere in suum positiuū potētem regere vnū gtm̄. et in hoc aduerbium valde. ditissimus. i. valde diues. tunc notificat regimen illorū duorū genitiuorū:

¶ Arguit. suplatiuus nō pōt regere duos gtōs. g̃ rc. Probat. qa ꝟtuosissimū similiū regūt tm̄ vnū. vt dicēdo hermānus ꝟtuosissim⁹ oim. Dōm qd in textu dicit qn̄q; ad designandū qd non omnis suplatiuus pōt regere duos gtōs.

¶ Pro quo notandū. qd ille suplatiuus pōt regere duos gtōs cuius positiuus regit vnū. vt ditissimus a diues. q: positiuus pōt regere vnū gtm̄ sed qn̄ positiuus nō pōt regere vnū gtm̄ tunc suplatiuus nō pōt regere duos.

¶ Querit. vtrū cōpatiuus pōt regere duos gtōs. Dōm qd cōpatiuus partitiue tētus. cuius positiuus regit vnū gtm̄. etiā pōt regere duos gtōs. qa cōparatiuus sic tentus equalet suplatiuo. vt fortes est ditior nemorum regum.

¶ Arguit. ex illo sequit q̄ alexāder hic sit diminutus. q: cōpatiuus etiā potest regere duos gtōs. de quo hic nullā facit mentionē. g̃ rc. Dōm q̄ cōprehendit sub ista regula. qa nō cōpetit sibi nisi in quantū cōpatiuus equalet superlatiuo.

¶ Querit. q̄ est rō q̄ cōpatiuus et suplatiuus regūt eūdē casū quē positiuus sed positiu⁹ nō pōt regere casum cōpatiui τ suplatiui. Dōm q̄ ideo. q: in cōparatiuo τ suplatiuo manet ꝟcatio positiui: q: deriuatiuū sapit naturā sui pmitiui ꝟfectim quantū ad ꝟcationē. g̃ cū retinet ꝟcationē sui positiui regūt etiā eundē casum. Retinēt inq̄ ꝟtualiter ꝟcationē eo q̄ cōpatiu⁹ τ superlatiu⁹ ꝟcant id qd positiuus cū excessu in termino vel citra terminū. Et sic addūt quosdā spetialis modos propter quos pn̄t regere alios casus sed positiuus nō hz illos spetiales modos τ naturas. ꝟ nō pōt regere eosdē casus q̄s regūt cōparatiu⁹ τ superlatiu⁹.

¶ Querit. q̄ sunt illi superlatiui q̄ regūt duos gtōs. Dōm q̄ pmo superlatiui significātes inopiā vel plenitudinē. vt iste est oim ciuiū pecunie ditissimus. Scdo q̄n illi superlatiui regūt duos gtōs qui veniūt a verbis vehementissime transitionis. vt hermannus est omniū clericoꝝ pecunie cupidissimus.

¶ Querit. quō resoluit orō in qua superlatiu⁹ regit duos gtōs. Dōm qd resoluit dupl'r. Uno modo in suū positiuū τ in hoc aduerbiū valde. vt beatissimus nicolaus. i. valde beatus. Scdo resoluit in suum positiuū et in hoc aduerbiū maxime. vt deus est optimus regum. i. maxime bonus.

¶ Arguit̄. eadē sunt ꝑncipia cōstructiōis ꝛ resolutiōis ꝑ superlatiuꝰ nō cōponitur ex aduerbio. ergo nō resoluit̄ in ip̄m. Dicendū qꝺ ꝙuis superlatiuus non componat̄ ex aduerbio. tn̄ virtualiter et equiualēter includit ip̄m ergo ꝛc.:

¶ Querit̄. quō ex tali resolutione manifestat̄ regimen. Dōm qꝺ sic: qꝛ gtūs q̄ resolutione facta ponit̄ iuxta positū3. regit̄ a positiuo a cōparatiuo a superlatiuo ꝟtute positiui. Sed ille q̄ ponit̄ in resolutiōe circa hoc aduerbiū maxime vel valde regit̄ ab illo aduerbio vel q̄ mutat̄ in accm̄ mediāte ꝓpōne inter. vel in ablatiuū mediāte ꝓpōne ex vel de. regit̄ ab aduerbio ex propria natura superlatiui vt iohēs est doctissimꝰ oim̄ grāmatice resoluit̄. sic. iohannes est doctꝰ grāmatice maxime oim̄. seu maxime inter omnes. vel de om̄ibus. Unde omnis gtūs pluralis nūeri partitiue tentus potest resolui in accm̄ mediāte ꝓpositione inter vel in ablt̄m̄ mediāte ꝓpositione ex vel de q̄ est generalis regula. vt fortior manuū est dextera. sic resoluitur inter duas manus dextera est fortior.

¶ Querit̄. q̄s gtūs debet poni circa positiuū. et q̄s iuxta superlatiuum. Dōm ꝙ ille qui importat ea in q̄bus fit excessus. debet poni iuxta positiuū. sed ille qui importat excessum debet poni iuxta superlatiuū. vt iohānes est doctissimus oim̄ grāmatice. ibi grāmatice ꝟcat illud in quo est excessus. ergo regitur a positiuo et omnis qꝺ importat illud qꝺ exceditur regitur ab aduerbio.

¶ Querit̄. q̄t modis superlatiuꝰ logice exponit̄. Dōm ꝙ duobus modis. vno modo affirmatiue. vt iohānes est ditissimꝰ ciuiū. i. omniū aliorum a se est ditior. hoc est maxime diues. et tūc exponit̄ per hoc signū affirmatiuū om̄is ꝛ suū cōparatiuū. vel per illū superlatm̄ maxime. vt in ꝑori exēplo p3. Alio modo negatiue et sic exponitur per hoc signū negatiuū nullus. et per suū cōparatiuu3. vt iohannes est ditissimus ciuium. i. nullus cuius est iohanne ditior.

illud ꝯsueuit .i. sub antiqua habitudine.

Idq3 qꝺ esse sole sub ꝯsuetudie ponam

sunt exempla

Ut caupo pistor horū scola siue capella

Addit ad ꝑdicta ponēs regulas minus ꝑncipales ꝛ ad alias reducibiles.

¶ Sn̄ia stat in duabus regulis. Prima est qꝺ dcō ꝟcās rem. q̄ facit aliq̄d ex cōsuetudine. pōt regere gtm̄ ꝟcantē illud qꝺ fit ex cōsuetudie. vt pistor panis. pistor em̄ ex cōsuetudie pinsit. ꝛ regit illū gtm̄ panis q̄ ꝟcat id q̄d fit per actū consuetū. Scd̄a regl̄a est. dcō ꝟcās locū in q̄ aliq̄d fit et ꝯsuetudine pōt regere gtm̄ ꝟcāte3 illud qꝺ ex ꝯsuetudie fit in tali loco vt scola studij. taberna ludi. capella orōnis: vbi scola taberna ꝛ capella importāt loca in q̄bꝰ consuetū est aliq̄d fieri ꝛ regūt illos genitiuos studij ludi orationis ꝟcantes illa q̄ in istis locis fiunt.

¶ Arguit̄. pistor panis. ibi est regimē ex vi actus ꝯuersi in habitū. Dōm quod ꝟm est generali denoīatione. sed speciali denoīatione est regimē ex vi ꝯsuetudinis q̄d regimē non est distinctū: ꝛ ꝑncipale. sed reducit̄ ad illud regimē. qꝛ pistor dicit̄ ex habitu. eo qꝺ h3 habitū pinsendi panes licet actū non faciat. ꝛ caupo dicitur ex habitu propināndi vinū. Uñ similiter dōm est de ista scola lectiōis. in qua scola potest capi dupl'r. Uno modo vt est res facta ꝓpter lectionē. ꝛ sic est regimen ex vi effectus cause finalis. Alio modo capit̄ vt ꝟcat locu3 in quo ꝯsuetū est fieri lectionē. ꝛ sic regimen ex vi ꝯsuetudinis. Et potest illud regimen consuetudinis committi fere per omnia regimina gti. vt p3 practicādi per singula.

¶ Arguit̄. de ꝯsuetudine non spectat determiare ad grāmaticu3. ergo non est hic ponendū regimē ex vi consuetudinis. quia cōsuetudo habet vim legis et sic respicit ius. Dicendu3 qꝺ considerat hic ꝟm qꝺ super terminos ꝟcantes aliquā

consuetudinē fundatꝛ regimen gti casus. Et dicūt quidam ꝙ ista regula est penitus vana. et ꝙ hic non est speciale regimē. sed hij spū stulto mouentꝛ ad cōtradicendū. Alexādro sine rōne. qꝛ talis est habitudo modorū ꝑcādi in istis dictionibus ꝑcātib⁹ ꝯsuetudinē q̄ in nulla alia regula scōm eandē rōnem reperitꝛ. ergo est speciale regimē et bn̄ positū ab alexādro ꝓ nouellorū scolarium informatione.

❡ Queritꝛ. quō dr̄ nt scola singl'ariter. ⁊ scole plr. Dōm ꝙ scola est nomē collectiuū ꝑcās ꝯgregationē pluriū eiusdē opinīōis seu secte. vt scola stoycorū. peripatheticorū ⁊c̄. Sed scole est loc⁹ vbi ꝑiculū. spes labor seu vapulatio est in q̄ litteras discim⁹. Inde dicitꝛ scolasticus q̄ ꝯtinue in scolis est vel scolas petit. Sed scolaris est q̄ scolas visitat. Inuenitꝛ etiā scola ꝓ ipsa domo. Item scola pōt dici lud⁹. vt Dyonisius tirānus de regno eiectus factus est scole mgr̄. i. ludi mgr̄.

❡ Queritꝛ. q̄d est taberna et caupo in proposito. Sol'o caupo dicitꝛ q̄ vendit vinum. vel gn̄aliter q̄ preest diuersorio Inde cauponia. i. vxor seu dom⁹. Jn̄ cauponor aris. i. vendere. Sed taberna dicitꝛ locus vbi res venduntꝛ seu vendicantꝛ. vt taberna vinaria. Sed officina est locus in quo opera fiunt vt officina vitrorū fusorum flatorū. excussorū. impressorum quorum quedā habent propria nomina imposita. vt sutrina sutoris. textrina textoris ⁊c̄.

hoc regimen locabo

Letitie cathedrā sub cōsuetudine ponā

❡ Dicit ꝙ istud regimē cathedra letitie cōprehēditꝛ sub regimie ꝯsuetudinis: qꝛ cathedra importat locū in quo solet aliq̄d veri ex ꝯsuetudine: et regit illū gtītiuū letitie ꝑcantē illud qd̄ fit in tali loco ex vi ꝯsuetudinis. vl' ex vi demōstratiōis essentie. vl' ex vi cause efficiētis. qꝛ cathedra solet esse causa effectia letitie.

❡ Queritꝛ. quot modis capitꝛ cathedra. Solutio trib⁹ modis. Primo est sedes doctoratus. Scd̄o est sedes episcopi. vt cathedra petri. Inde dicitꝛ ecclesia cathedralis in qua ep̄s h₃ suam cathedram. Tertio impropriē sedem scriptoris significat Inde dicitꝛ scriptor cathedralis. q̄ magis ꝓprie dicitꝛ librarius.

❡ Queritꝛ. quare dr̄ cathedra letitie. Dōm ꝙ solet inferre letitiā magistrandis. et doctorandis. cum gradus accipiūt in cathedra. licet nō vnꝗ̄ generet confusionē. vn̄ Penituit multos vane sterilisqꝫ cathedre.

❡ Arguitꝛ. ex isto sequitꝛ ꝙ hic esset regimē ex vi cause efficientis. qꝛ cathedra causat letitiā. pꝫ ꝑ Iohan. de gar. vn̄. Hoc nobis regimē rude doctrinale reponit. Quāuis cathedra causam notat efficientē. Dōm si capiatꝛ cathedra vt causat letitiam ꝓcedit bene argumentū. vt supra pꝫ sed si capiatꝛ pro loco in quo aliquid sub cōsuetudine fit tūc dicitꝛ regimen ex vi consuetudinis. Et generaliter pōt fieri per illa regimina. vt vult Iohā. de gar. et alij grammatici.

❡ Arguitꝛ. ergo cōprehēditꝛ istud regimē in ꝑdicta regl'a sub scola. Dōm pōt vtiqꝫ. tn̄ scola noīat locū cōmunē cuiuscūqꝫ status. cathedra ꝟo noīat solū locū dignitatis. De qua posset q̄s dubitare an locus dignitatis posset regere gtīm sub cōsuetudine. Ad tollendum hoc dubium ponit istam regulam.

dcō ꝑcans excellentiā est exm̄

Additꝛ excellens flos florū virgo maria

❡ Dicit ꝙ aliq̄ dictio pōt regere suū gtīm pl'em ad ꝑcandū excellentiā. vt flos florū. sctūs sctōrū. Cuius ratio est ſm Priscianū. qꝛ gtīs reflex⁹ sup suū ꝓprium nt̄m importat excellentiā. vel sup illū qui ei equiualet. vt hic est rex gētium.

❡ Queritꝛ. q̄d est excellentia. Dōm est excessio vni⁹ rei sup aliā in aliquo gradu Et est duplex. s. dignitatis ⁊ seruitutis. Dignitatis est qua vnū alteri ꝑeminet

in autoritate vel simili. vt rex regum sctūs sctōꝝ. Sed seruitutis est q̄ aliq̄d in pluribus principaliter ceteris ꝓmouet ad cōsequēdū. vt dyalectica. quia habꝫ viam ad principia omniū aliarū sciētiaꝝ. et ideo dr̄ sciētia sciētiaꝝ ⁊ manꝰ excellens organū omniū organoꝝ et ideo dr̄ organū organoꝝ: q̄a subuenit omnibus corporis partibꝰ q̄a semꝑ in earū defensionem et necessitatem exponitur.

¶ Querit̄. q̄ est dr̄a inter excessum et excellentiā. Dōm ista: q̄a excessus importat̄ per simplicē dcōnem. vt excedo. Sed excellentia importat̄ per gtm̄ pl'is numeri flexum supra suū ntm̄ vel sibi equalentē. vt ptꝫ in exemplis positis.

¶ Querit̄. vtrū solū ntūs pōt regere gtm̄ ꝑcantē excellentiā. Dōm nō solū. ꝑ oēs obliq̄ illius nti etiā pn̄t regere illū gtm̄: q̄a quemcūq̧ casum regit rectꝰ illum etiā regit tota inflectio eius. vt rex regū. regis regum. regi regū. Et etiaꝫ intelligitur hoc in equalentibus: et etiam in alijs regiminibus.

¶ Querit̄: qualia sunt noīa q̄ hoc faciūt. Dōm solū nomina sub̄a et nō adiectiua: nisi inquantū fuerint substātiua. Exēplū vt cum venerit sctūs sanctoꝝ cessabit vnctio vestra. vbi sanctus stat pro christo.

¶ Querit̄. an cōueniat noībꝰ substātiuis ꝓprijs vl' appellatiuis. Dōm simpliciter hꝫ ꝟitatē de noībꝰ substātiuis vel apellatiuis. sed in ꝓprijs hec est rō: vel inquantū cōmūia. vt maria mariaꝝ. Et hoc ideo. q: Plurali nūero ꝓpriū nomē caret omē. Ex q̄bꝰ dictis elicit̄ vna regula gn̄alis. Omē nomē substātiuū pōt regere gtm̄ ꝓpriū pl'is nūeri vel sibi equalentē. siue in recto siue in obliquo. Dicitur subm̄. ꝓpter adiectiuū. Dicit̄. ꝓpriū gtm̄: q̄a nō alienū. Dicit̄ equalentem q̄a de similibus idem est iudicium. Dicitur in recto vel in obliquo. q̄a illū casuꝫ quem gubernat rectus etiam regit obliquus.

¶ Arguitur. cōparatiuꝰ et suꝑlatiuus importāt excellentiā. tn̄ non regūt genitiuū per istā regulā. Dōm importāt bene excessum et ꝓpria ꝑcatione: sed non excellentiā. q̄ est per reflexionē gti suꝑ suum ntm̄ seu equalentē. Unde iste orationes secula seculoꝝ. i. valde magna duratio q̄ alias duratiōes excedit ⁊ sic capitur ꝓ eternitate. Et milia milium non solū ponit̄ pro millenarijs sed ꝓ valde magna multitudine que alias multitudines excellit. omnes sunt cōgrue ꝑ istaꝫ regulam. Et isti genitiui reguntur ex vi excellentie.

gtis ꝑ dictis	dcōnē ꝑcātē rē appreciabilē	Exm̄ in q̄ salmo ꝑcans rem appreciabilem regit gtm̄. s. triū solidoꝝ ꝑcantē precium.

His p̄cium iūgas vt salmo triū solidoꝝ

¶ Dicit ꝙ dcō ꝑans rem appreciabilem potest regere genitiuū significantem q̄titatem illius precij. vt rumbus trium florenorum. Et per rem appreciabilem intelligitur omne illud quod potest emi vel vendi.

¶ Querit̄. q̄ est dr̄a inter salmo ⁊ salomon. Sol'o salmo est piscis q̄dā nobil' optimi saporis marie nutriēs. Sed salomon fuit filius Dauid rex hierusaleꝫ. post obitū patris. vn̄ꝰ. Plus in salmone student monachi ꝙ salomone.

¶ Querit̄. vtrū etiā ꝟba pn̄t regere gtm̄ ꝑ istā regulā. Sol'o om̄ia ꝟba ad p̄cium ꝑtinentia possunt regere gtm̄ ꝑ istā regulā. vt emo vēdo feneror venūdor mereor ꝯsto taxo reputo. Etiā regunt abltm̄ qn̄ q̄stio fit in abltō. Exēplū ꝑ mē quāti constat ista tunica respondet̄ duaꝝ marcaꝝ. Exm̄ scd̄i. quanti constat iste liber respondet̄ duobꝰ florenis. vn̄. Quāti vel quāto res cōstat q̄rere debes tāti vel tanto sic respōdere iuberis. inde excipit̄ hoc verbum valeo. qd̄ tantū regit accn̄ꝰ. v. iste liber valet sex solidos. Et dicūt q̄dā ꝙ solum regunt istos quattuor gtōs tanti quāti pl'is minoris cū eoꝝ cōpositis: vt tandē tātidē tantilibet ꝙtiuis ꝙticūq̧ ⁊ tortidē. vt emi hāc rem tanti quāti tu emisti. Sed oīa verba p̄cij p̄ter

duos q̃ttuor gtõs regũt etiam ablt̃m p̃cij. vt emamus panes ducentis denarijs siue ille abltũs precij sit determinat⁹. vt trib⁹ solidis. siue indeterminat⁹. vt multis solidis. Et ad illos q̃ttuor gtõs nõ est necessariũ addere substãtiuũ vt tanti quanti. Et p̃nt resolui in abltõs cũ substãtiuo. vt iste iohãnes emit equum tãti quãti potuit resoluit͛ sic emit tanto precio quãto potuit. Et p̱ v̄ba precij intelligunt͛ oĩa v̄ba per que possunt fieri cõtractus et cõuentio: vt sunt doceo disco. Plinius Neminẽ minoris docuit talento quãti hanc artẽ didicisti ab illo.

❡ Querit͛. vtrũ abltũs precij p̄cat semp̱ genus nũmi. Sol͛o. nõ sed quãcũq̧ aliam rem que põt emi seu vendi: vt hoc emeret͛ vita mea. scientia mea.

❡ Querit͛. vñ regit͛ nihil in illa orõne homo nihili. Sol͛o nihili põt capi dupl͛r. Primo inquantũ est nomẽ indeclinabile oĩs gñis et sic est ibi adiectm̃ ꝛ substantiñ. et valet tantũ sicut vilis: Secundo capit͛ vt est gti casus ab illo nomine neutri generis nihilũ nihili. et sic est regimen istius regule.

Querit͛. quõ denoiat͛ istud regimẽ. Sol͛o speciali denoiatiõe põt dici ex vi appciatiõis: put appreciatio dicit respectũ vel ꝯpationẽ app̄ciabilis ad p̄ciuз. ꝛ sic regit͛ ex vi habitudis q̃ est iter appciabil͛e. ꝛ p̄ciũ Sз gñaliter põt dici regimẽ ex vi demõstratiõis essentie: q: res ẽ laudabil͛is seu vitupabilis ꝑpter q̃ntitatẽ p̄cij

.i. dcõnẽ p̄cantẽ rem habentem etatem — Exm̃ in q̃ puer p̄cãs rẽ habentẽ etatẽ regit gtm̃ annorũ p̄cantẽ illã determinatam etatem.

Etatem iungo velut annorũ puer octo

❡ Dicit q̧ dictio significãs rem habentẽ etatem regit gtm̃ significantẽ determinatam quãtitatem illius etatis: vt maledictus puer centũ annorum.

❡ Querit͛. quõ ista regula differt ab alio (Tempus qui fiunt) Sol͛o. sic q̃a dictio regens gtm̃ per istã regulã p̄cat rem cuius esse est ꝑmanens in tp̱e: vt puer et simile. Sed per illã regulã dictio regens significat actũ qui mensuratur in tempore vt lectio quattuor horarũ: comestio vnius hore.

❡ Arguit͛. dcõ significãs rem habentẽ etatem regit gtm̃ per illã regulã (Mensurãq̧ notes) q̃a talis res mensurat͛. Dõm q̧ regula ista nõ ponitur de necessitate sed de bñ esse. Uel melius dõm: q̧ licet res illa existens in tp̱e mensurat͛: nõ tñ cõparat͛ in oratione mẽsurabilis ad tempus: sed ob etatem que est quedã qlitas ex diuturnitate in re tẽporali derelicta mediãte motu: et sic differũt iste due regule: et necessario sunt diuerse. et non coincidunt.

❡ Querit͛. vtruз v̄ba ꝛ participia possunt regere gtm̃ per istã regulã. Solutio sic: vt hermãnus est decem annorũ: in quo exemplo hoc verbũ sũm est regit illũ genitiuũ decem annorũ. Similiter ꝑticipiũ. vt Cũ factus esset iesus annorũ duodecim. ibi factus participium regit illum genitiuũ duodecim annorũ

❡ Querit͛. quõ istud regimen denominat͛ Sol͛o speciali denominatiõe dicit͛ ex vi etatis et non ex vi temporis: q: tp̄s hз se in rõne mensure ad rem tp̱alem: vt dr̄ q̃rto phisicorũ sed etas est q̃litas ex tp̱e causata: v̄tute tñ motus facientis rem in se deficere sic est illa etas denominans istud regimen specialiter.

❡ Querit͛. q̃ttuplicia sũt regẽtia gtm̃ p̱ istã regulã. Sol͛o triplicia Primo v̄bũ subm̃. vt in exemplo p̄dicto. Scdo v̄bũ hñs vicinã p̄cationẽ cũ v̄bo substãtiuo: vt v̄bo apparet decẽ annorũ. Et sub v̄bis cõprehẽdunt͛ ꝑticipia. vñ⁹. Que iũges v̄bo iunges et participãti. Tertio nomina cõparatiui gradus vt maior decẽ annorũ

.i. dcõnẽ p̄cantẽ rem mensurabilem ꝯsideres — Exm̃ in quo vasa p̄cãs rẽ mẽsurabilẽ regit gtm̃: s. triũ modiorum p̄cantem mensuram

Mẽsurãq̧ notes. vt vasa triũ modiorũ

¶ Dicit ꝙ dcō ꝑcans rem mensurabilē pōt regere gtm̄ ꝑcantē mensuram me- diāte adiectiuo importāte quātitatē illius mensure: vt vas triū modioꝝ. Et cō uersa regula est ista. dcō ꝑcās mēsurā: pōt regere dcōnē ꝑcantē rē mensurabilē, vt quarta vini: ibi quarta ꝑcat mensurā: ⁊ vini rem mensurabilē in quarta: Et ex tenditur ista regula etiam mensuram indeterminatam: vt habeo multum pa- nis: aliquantulum vini: tantum cereuisie.

¶ Arguit: noīa ꝑcantia mēsurā regūt abltm̄: vt longum sex pedibus. Solutio. verū est noīa adiectiua. sed noīa substātiua regūt gtm̄ ꝑ istā regulā. Et dicit no tāter: nomē sub̄m: qa ꝟba regūt actm̄ seu abltm̄: vt appendet trecentos ciclos argenti. petrus excedit tres seu tribus pedibus.

¶ Arguit: dictio ꝑcās mēsurā nō regit gtm̄ seu abltm̄. g̃ illa solō falsa. Ans ꝓ bat in hoc exemplo appendet trecentos ciclos argenti: ibi appendet ꝑcans mē- suram regit actm̄. Dicendum ꝙ ista regula intelligitur de nominibus substan- tiuis: modo in predicto exemplo ponitur verbum.

¶ Querit. Quot mōis mēsurat res ſm ꝙ in ꝓposito capit mensura? Solō sep tē mōis. Primo ſm mltitudinē: vt grex ducētoꝝ ouiū. Scdo res mēsurant ſm longitudinē: vt lignū triū pedū. Tertio ſm latitudinem: vt terra triū iugerum. Quarto ſm ꝓfunditatē: vt trabs q̄ttuor pedū. Quinto ſm capacitatē: vt vas triū modioꝝ. Sexto ſm etatem: vt puer octo annoꝝ. Septimo ſm pondus: vt piper q̄ttuor vntiarum. vñ. Grana vigin scrupulus: scrupuli tres dragma: sed octo. Vntias dat dragmas: duodena dat vntia libram.

¶ Querit. quottuplices sunt dcōes regētes gtm̄ penes istā regulā. Solō ml tiplices. Prīa noīa subā: vt ptꝫ in exēplis p̄dictis. Scdo ꝟba suba: vt illud pon- dus ē decē libraꝝ q̄uis appareat vnius libre. Tertio istud signū q̄cq̄d: vt q̄cq̄d pecuie habuerꝭ tradas paupib⁹. Quarto istud signū: q̄d: vt q̄d mali fecit. Quī to hoc nomē nil. vt nil cause mortis inuenio in eo. Sexto hoc nom̄ aliq̄d vt aliq̄d rei est tibi cū illo. Septimo quedā ꝓnoīa vt ille habet hoc gratie iste habet illud laudis. Octauo quedā aduerbia vt modicum vini: modicum panis

¶ Querit. quō denominat istud regimē. Solō speciali denoiatiōe ex vi cōme- surationis. put cōmēsuratio dicit respectū cōmēsurationis ad mensuram.

s. aliquā dictio gtm̄ imagines designās
Rēqꝫ repn̄tās r̄git hūc aut signa figurāt

Exm̄ in q̄ illa dcō signo ꝑcans rem repn̄tantē aliq̄d regit gtm̄ crucis ꝑcantem rem depresentatam.

Exm̄ in q̄ illa dcō imagine ꝑcans figu- ram alicuius regit gtm̄ regis ꝑcantem id respectu cuius est talis figuratio

In cruc/ hoc signo vl' regis imagie signa

¶ Snia stat in duabus regulis. Prima est. dictio ꝑcans rem rep̄sentantē ali- q̄d pōt regere gtm̄ ꝑcantē rem repn̄tatam. vt nomē hominis. i. nomen ꝑcans ho minem. circulus vini. i. circulus ꝑcans vinū. crux medonis. vexillum dedicatio- nis. hyris pluuie ⁊c̄. Secūda regula est dictio ꝑcans figuram siue hymaginē re git gtm̄ ꝑcātem rem mensuratā siue cuius est hymago. vt effigies christi. statua herculis. vñ⁹. Effigiem christi dum transis semꝑ honora. Non tamē effigiē sed quem designat adorat. i. christus est adorandus. et non imago christi.

¶ Querit. q̄d est signū. Solō est qd̄ p̄ter spēm. quā igerit sensib⁹ facit illud ve nire in notitiā ipsius intellectus. vt circulus pēdēs ante tabernā immutat visum sed ꝑ ad intellectū ꝙ vinū ibi est venale: vel palliditas lune. q̄ visa intellectus futurā esse pluuiā notat. vñ⁹. Pallida luna pluit, rubicūda flat, alba serenat.

Capitulum Octauum.

¶ Querit. quottuplex est signū. Sol'o duplex est naturale & artificiale. Naturale est qđ necessario repn̄sentat suū signatuȝ. vt fum⁹ ignē: Artificiale est qđ fit ad placitū ipsius instituētis. sicut circul⁹ pendēs an̄ tabernam. et hō. Scđm fit idē apud omnes. Primū nō. nisi apud quosdā tantū idē ſcant. Et quodlibet eorum subdiuidit in reale et vocale. Primū vt comata est signū naturale reale pestilentie. Scđm vt gemit⁹ infirmoꝝ est signū naturale vocale doloris. Reale artificiale signū est vt circul⁹ vini. sed vocale est vt nomē seu vocabulū hominis.

¶ Querit. q̄d est himago. Solutio est rei ad rem coequendā aliqua similitudo sicut pictura beate virginis ducit ad eius notitiam. et hoc ex eius lineali protractione ad verum corpus marie.

¶ Arguit. signū crucis ibi est regimē cause formalis. q: signū crucis id est signū qđ est crux. Sol'o illo mō est in gn̄e cause formalis. sed hoc signū q̄d est crux repn̄sentat aliā verā crucē in q̄ chr̄us pependit. tūc est exm̄ hui⁹ regule. ¶ Item nota φ iste gtūs regit ex vi repn̄sentatiōis speciali denoiatiōe. prout representatio dicit respectum signi ad signatum seu figure ad figuratum.

.i. p subintellectionē nois appellatiui   noibus   casum

Per supplementū proprijs iūges gtm̄.

ↄcubina   illius viri   declarat   illi⁹ apl'i   mater

Dalida sampsonis probat hoc, iacobiq; maria

¶ Dicit φ nomen proprīū regit genitiuū per suppletionē siue per subintellectionē nominis appellatiui siue per naturā alienā. vt dalida sampsonis. i. concubina maria iacobi id est mater. renus almanie id est fluuius.

¶ Arguit. nomē proprīū non pōt regere gtm̄. ḡ &c. an̄s ptȝ. q̄a dictio regēs debet ſcare ↄfuse. sed nomen ꝑprīū ſcat determinate et nō cōfuse ḡ nō pōt regere genitiuū. vt in principio huius dictū est. vn̄ Florista Tantum ꝓnomen regit ꝑprium quoq; nomen. Dicendū φ ex sua ꝑpria natura non potest regere aliquē casum sed bene per subintellectionem nominis appellatiui.

¶ Cōtra. nomē ꝑprīū regit appelatiuū. ḡ etiā gtm̄. vt sortes sorteitate est sortes. Dōm φ hoc nō facit inquantū ꝑprīū nomē. sed in quantū concretum.

¶ Cōtra. inquātū ꝑprīū nomē regit gtm̄. vt iohs fabri. ḡ &c. Sol'o ꝯtute illius qđ supaddit nomini ꝑprio regit gtm̄. & nō dȝ dici φ regat ab aliquo subintellecto. q̄a tūc isti gti ponerent absolute. Sed ideo quia illa q̄ sunt maioris ꝯmunitatis includunt in ꝑprio noie tanq̄ gn̄ale in speciali. & virtute illius inclusi regunt. Ideo dicit in textu. p supplementū. i. p subintellectionē alicui⁹. Et hoc cōtingit multipliciter. vel ratiōe equocatiōis. vt si tres sint sortes. dicit sortes sutoris. sortes calcificis. &c. Vel per trāſumptionē nominis ꝑprij ꝓnomine appellatiuo. vt tullius francisci. capiendo tulliū pro oratore. Nero ducis id est nequam: Et sic capit salomon pro sapiente. Iudas pro traditore. Sauimedes pro luxurioso. Vel ex natura rei posseſſe. vt brunellus sortis. Vel ex natura subiecti in ordine ad ꝓprietates. vt Johānes magne discretionis. Vel ex natura partis in ordine ad multitudinē. vt video duos quoꝝ hermānus est. vn̄⁹. Vel ex natura distributiōis. vt omnis ioānes currit. i. ois hō q̄ noiat ioannes currit.

¶ Arguit. nomē ꝑprīū ex sua ꝑpria natura est determinatū. ḡ nō regit casum. Dōm verū est de quo ad supposita. q: ſcat tantū vnū determinatū suppositum tamē ex natura supaddita relinq̄t aliquā cōfusionē. et sic ſcaret rem possessam dubiū esset cuius res esset possessa. vt brunellus petri. & tūc tollit confusio.

¶ Notandū. φ nomē ꝑprīū ex multis viribus regit gtm̄. Primo ex vi possessionis. vt grisellus petri. Scđo ex vi demōstratiōis essentie. vt hermanus magnus

scie. Tertio ex vi gn̄ationis. vt Symon Joannis. Quarto ex vi partitiōis vt vi deo duos quorum adamus est vnius. Quinto qn̄ nomē ꝓpriū ponit pro nomine ap pellatiuo· vt aiax eutropij. i. pugnator eutropij. Sexto nomina ꝓpria vrbiū re gunt genitiuū ꝟcantē loca in qbus sunt tales vrbes: vt betleem iude. Septimo nomina propria fluuiorū. vt renus almanie. Octauo nomen propriū regit geniti uum vrbis in qua quis natus est vt ioannes colonie. &c.

s. regimina reperies .s. noīa seu ꝓnomina expones

Multaqꝫ cōpies dū possessiua resolues

Ostendit quō verba regūt genitiuum.

¶ Dicit ꝙ si exponant noīa seu ꝓnomina possessiua adhuc multo plura inueni unt regimīa. vt euādrus ensis. i. ensis euandri. saturnia regna. i. regna saturni: ex vi possessionis. Nūcꝙ est nomen partis vt caro porciana id est caro porci. et sic de alijs viribꝰ. Exm̄ de ꝓnomine. vt filius meus. i. mei. &c. Ratio istius regule ē qꝛ eadem sunt ꝑncipia ꝯstructionis et termini resolutionis sed ꝓm Priscianū in qlibet possessiuo intelligit ꝑmitiuū. g̊ in ipm̄ resoluit. Scd̄o pōt sic exponi. si re solues oratiōes ꝑ modū possessionis ꝑ ly hꝫ vel possidet. tūc reperies ꝙ multa re gimina cōprehendunt sub regimine possessionis. vt pater filij est regimē relatio nis. et resoluit sic. filius habet patrē. in qua denotat aliqua possessio. nam in om ni regimine gt̄i est possessio pura vel impura: de qbus dictum est.

¶ Querit. quottuplicia sunt possessiua. Solo duplicia. s. nominalia et pronomi nalia. Exm̄. saturnus euādrius q̄ resoluūtur in sua substantiua. Exm̄ scd̄i. vt meus tuus suus. q̄ in suum primitiuū mei tui sui resoluūtur.

¶ Querit. qd est possessiuū. Solo est illud qd cū gtō sui ꝑmitiui ꝟcat aliqd his que de se possident. vt amor meus. i. mei. Dicūt quidā ꝙ in oratiōe ista amor me us. amor ꝟcat actiue quo aliū amo. sed in ista amor mei amor ꝟcat passiue. sed hoc est falsum. qa amor actiuus etiā potest in primitiuo ꝟcari sicut amor passiuus et sic potest remanere eadē snīa: Similiter est possessiuis nominalibus. vt amor fi lialibus. i. amor filij actiue seu passiue:

significat ab obliuiscor hoc ꝟbū defectiuū ponit pro memoror.

Addit oblitꝰ memini mēor atqꝫ rcordor.

¶ Hic autor docet ꝙ quedā ꝟba etiā pn̄t regere gtm̄ dicēs. obliuiscor memini memor atqꝫ recordor addunt. i. regūt gtm̄. vt oblitus sum tui meretrix est obli ta dei. recordor leōnis. &c. Etiā regūt accm̄. vt grex obliuiscit esum. vt parebit ibi. Hic obliuiscor. Nota ꝙ hoc ꝟbū memini habet duplicē ꝟcationem. Primo ꝟcat recordari. gedenckē. pamyetacz. et sic hꝫ triplicē ꝯstructionē. Primo cum gtō. vt ne memineris dn̄e iniqtatū nr̄arū antiquarum. Scd̄o. cū accō. vt nūeros me mini. Tertio cū dicto. vt memini me hoc legisse. Et sic regit gtm̄ vt necꝫ huiꝰ ref dino memit. vel ablt̄m mediāte ꝑpōne de vt illa sūt de qbꝰ pauloante meminiꝰ.

¶ Querit. vtrū regula intelligitur solū de istis verbis in textu positis. Solo non sed etiā de alijs verbis importātibus actū accusandi damn[illegible] reprehēden di et vituperādi. vt accuso te sceleris: arguo te leuitatis. Silr omia ꝟba impor tantia indigentiā. vt indigeo panis. Et omnia verba importantia recordationē vel obliuionē. vt reminiscere miserationū tuarū. recolo prioris vite. Et etiā ver ba ad appreciationē pertinentia de quibus dictum est.

¶ Querit. q̄ est dr̄a inter memorari et remisci. Solo memorari ē illiꝰ qd nūꝙ ꝑ obliuionē excidit. Sꝫ remisci ē illud ꝙ ꝑ obliuionē excidit. ad memoriā i uocare

¶ Querit. ꝙ differēter ista ꝟba regūt accm̄ seu gtm̄. Solo ita differēter ꝙ qn̄ denotāt partialitatē tūc regūt gtm̄. sed qn̄ denotāt totalitatē tūc regūt accm̄

vt recordor lectiõis.i.partẽ lectiõis.sed recordor lectionẽ.i.totã lectionẽ.vñ9.
Totũ per quartũ dabitur.pars per genitiuum. Hoc tñ apud q̄ plures non tenetur:sed indifferenter ponit gtũs seu accũs in eodem sensu.
hoc v̄bũ impsonale scz mei tui sui nr̄i ꝛ vr̄i deriuatiue spetiei.

Inter et est iũge.demas ꝓnomia q̇nq;

Textũ in quo verbũ impsonale interest regit illũ genitiuũ legis.

Intererit regis vt regnũ iure gubernet

Textũ in quo hoc verbũ impsonale refert regit istũ gtm̄ regine.

Regineq; refert vt viuat crimine pura.

¶ Dicit ista duo verba interest et refert impsonaliter capta regunt gt̄os oim dictionũ casualiũ.exceptis q̇nq; gt̄is ꝓnominalib9 deriuatiue speciei loco quorum gtõrum regũt abltõs feminini generis.vt mea tua sua nostra et vestra.
¶ Dicit (impsonal'r capta) q̇a si psonal'r capiant regũt ntm̄ a parte añ vt pe tras refert mẽdacia.q̇d interest mea. Vñ mei interest.si mei capiat deriuatiue nõ est in vsu grãmaticoꝝ.et est incõgrua.sed inquantũ est p̄mitiue speciei ꝛ substantiuũ est cõgrua. Alij dicũt q̄ excipiunt ꝓpter ambiguitatẽ.q̇a cõcidũt in voce cũ possessiuis. Et genitiui recti ab istis v̄bis regũtur ex vi nature verbi.
¶ Querit.q̄re ista v̄ba loco gtõrũ potius regũt abltm̄ q̄ aliũ casum, Sol'o qr abltũs h3 maiorẽ ꝯuenientiã cũ gtõ: q̇a greci carẽtes abltõ vtunt gtõ loco ablti Scdo q̇a gtũs ꝛ abltũs in plurib9 regiminib9 ꝯueniũt. Tertio q: substantiuũ in ablatiuo intelligitur ergo illa adiectiua erunt etiam ablatiui casus.
¶ Querit.quare potius regũt abltm̄ pronominũ deriuatiuoꝝ q̄ primitiuoꝝ. Solutio ista verba regũt gtm̄ ꝛ qñ non hñt gtm̄ volunt habere illum casum qui includit gtm̄.sed ablatiui deriuatiuoꝝ includunt genitiuũ primitiui.ꝛ ablatiui primitiuorum non includunt genitiuum.ergo non regunt illos.
¶ Querit.q̄re pocius regũt istos abltõs in feïo gñe q̄ in masculino seu in neutro gñe. Sol'o.q̇a isti ablti includũt subm femi gñis.s.re seu vtilitate.
¶ Querit.q̄re pocius regunt istos abltõs in singulari nũero q̄ in plurali. Solutio.q̇a includũt substantiuũ singularis numeri.s.rem vtile.
¶ Querit.cui9 gñis sunt isti ablti. Sol'o quo ad modũ ꝑcandi sp sunt generis femi.sed quo ad ꝑcata q̇nq; sunt gñis mas.scz.qñ vir ꝓfert istã orõnẽ mea interest. ¶ Item hec verba in ista oratiõe regunt simul abltm̄ ꝛ genitiuũ mediante coniũctione.vt mea et iohãnis interest legere. Et cum his q̇nq; ablatiuis regunt quosdã gtõs sine cõiunctione media.vt tua vnius interest.mea solius.sua ipsius nostra omniũ.vestra soloꝝ ꝛc̄. Et cũ gtis pticipioꝝ.vt inter est mea scribentis. Et ponunt q̇dam cum genitiuo proprij nominis.vt iohannis interest.
¶ Querit.q̄lis figura tangit hic cũ dicit. Inter et est. Sol'o themasis. Et hic fieri themasis qñ vna dictio diuidit et alia interponit sicut est in proposito.
¶ Querit.q̇d est verbũ impsonale. Sol'o est cui nõ inest psonalis ꝓprietas.vel q̄d non ꝯiugat per tres psonas sub tribus distinctis terminatiõibus.
¶ Querit.vtrũ v̄bu3 põt impsonari.hoc est impsonal'r poni. Sol'o sic q: q̇cq̇d ꝯtingit mẽtaliter ꝯcipi põt orcten9 ꝛ grãmatical'r exp̄mi alioq̇n grãmatica esset imꝑfecta.sed possumus mẽtaliter ꝯcipe actũ sine supposito sicut accñs sine suo subiecto.g̃ ꝯtingit actum exprimi sine supposito q̄d non fieret nisi verbu3 posset impsonari.vt si querat.quid fit in ecclesia respondet canit. Ex quo patet finis verbi impersonalis.s.vt actus verbi exprimatur sine supposito. Ex quo patet so

cundo. ꝙ impersonalia verba non possunt regere casum a parte ante. vt supposi tum. quia hoc esset contra eorum naturam et finem.

¶ Notandū. ꝙ viginti septē sunt vba impsonalia actiue vocis. s. tria regentia gtm̄. qndeci regētia dtm̄. q̄ttuor accm̄ tm̄: qnq accm̄ cū gtō. q̄ patebunt in suis

¶ Querit̃. qt sunt regule de regimīe vboꝝ impsonaliū. Solo. sex q̄ꝝ (locis. qttuor pme sunt de vbis impsonalib⁹ actiue vocis. ⁊ alie due de vbis impsonali bus passiue vocis. Prima regula est. tm̄ tria sunt verba impsonalia actiue vocis q regūt quoscūq gtōs p̄ter istos qnq pnominales. loco quoꝝ regūt abltōs de qbus satis dictū est. que sunt interest refert et ista captum pro pertinet. Scda regula est qndecim sunt verba impersonalia actiue vocis que regunt datiuum. quorū tm̄ octo ponit autor. vt ↄtigit. euenit. accidit. placet. libet. licet. liquet ⁊ vacat. et Florista addit tria. s. suppetit. competit. ⁊ expedit. Et cōmūis vs⁹ ad dit quattuor s. fiat ↄstat est et succedit. Et p̄ter hec qndecim possunt addi aliq̄ alia. s. subuenit. cōgruit. et similia. Nota ꝙ vacat vno modo est idem ꝙ intendit seu incumbit: et sic regit dtm̄. vt petrus vacat studio. Alio modo est idem ꝙ va cuum esse siue carere. et sic regit abltm̄. vt bursa vacat pecunia. Etiam ponitur tunc qn̄q absolute. vt iste locus vacat. i. vacuus est. vnde. Tunc vacat intendit. cum dico vacat rationi. Atq vacat vacuuꝫ. cum dico vacat locus iste. Tertia re gula est. tm̄ quattuor sunt verba impsonalia regentia accm̄ solum vt iuuat decꝫ delectat oportet. vt infra patebit. Et ista verba impersonalia qn̄q capiunt̃ per sonaliter. Et te decet laus et honor. Quarta regula. quinq sunt verba imper sonalia actiue vocis que regunt accusatiuum a parte post cum genitiuo. vt pe nitet. tedet. miseret. pudet. et piget. vt penitet me sceleris. tedet me vicij. vt in fra patebit ibi. Penitet ⁊ tedet ⁊c̃. Quinta regula. oīa verba impsonalia pas siue vocis que descendūt a verbis actiuis regunt accusatiuū a parte post: et teu thonisant̃ per man. vt pulsatur campanam. vt infra. Que sine personis.

Etiā pn̄t regere abltm̄ mediāte ppositione. a vel ab. et. teut. p werdē. przebicꝫ vt pulsatur a custode. vnde Florista Impersonale passiuum iungito texto. In transitiue tamen his a vel ab mediante. Sexta regula. omnia verba impersona lia passiue vocis a verbis neutralibus descendentia sunt absoluta sicut sua ver ba a quibus descendunt. et possunt regere accusatiuū sue significationi propor cionabilem. vt curritur cursum: vel ablatiuum vel accusatiuum mediante pre positione. vt dormit̃ in camera vel extra camerā vnde Therentius. Quia labor sa est ad me itur. si leuis ad alium defertur gregem.

¶ Arguit̃. verbū psonale non pōt impsonari. ergo textus male loquitur hic de verbis impsonalibus. Añs pbat̃. qa omnis actus p̄supponit terminū a quo eg reditur. Dōm ꝙ verū est ſm rem. tamē intellectus potest illum actum intelli gere siue supposito: a quo actus verbi egreditur:

¶ Arguit̃. omne verbum significans per modū dicibilis de altero habet suppo situm ergo ⁊c̃. Dōm ꝙ hoc non sufficit ad habendum suppositum. sed vltra hoc requiritur modus significandi vt ipsius eēt alterum. cuius gratia requiritur no minatiuus qđ non conuenit verbis impersonalibus.

¶ Arguit̃. vnūqđq dꝫ intelligi sicut hꝫ esse. Sed oīs act⁹ verbi ex quo est acci dens. est in subiecto. g̃ debet intelligi in subiecto. Dōm ꝙ licet accidēs nō sub sistat sine subiecto. pōt tm̄ sine eo intelligi sicut albedo sine lacte intelligitur.

hoc verbū captū .i. put ẽt ptinẽtiā status vel officij sociat̃ p̃dictis

Est intellectū pro ptinet additur istis

Exm̄ in q̄ hoc v̄bū est captū ꝓ ꝑtinet regit illos gr̄os pr̄is ⁊ matris

Est patris matrisq3 pio succurrere nato

¶ Sn̄ia est q̄t hoc verbū est captū pro pertinet.i.qn̄ importat ꝑtinentiā status vel officij vel dignitatis addit̄ p̄dictis.i.etiam regit gt̄m̄ sicut predicta duo verba: Exm̄ vt in textu. Et hic est adolescētis maiores natu vereri. Inquit Cicero Est ꝙ eius diligere optimos quorum consilio et auxilio vtatur.

¶ Notandū ꝙ q̄uis interest et refert ꝯstruunt̄ cū abl̄tis mea tua sua nostra vestra tn̄ hoc v̄bū imꝑsonale est nō ꝯstruit̄ cū illis neq3 cū gt̄is illoꝝ.s.mei tui sui ⁊c̄. sed cū n̄tis vt meū tuū suū ⁊c̄. Actuū p̄mo dicit̄. Nō est vestrū nosse tpa et momēta q̄ pater posuit in potestate sua. Et in euāgelio dicit̄. Sedē aūt ad dexterā et ad sinistrā meā non est meū dare vobis. Tuū est videre vt omnia bn̄ fiant. Sic ordina. videre vt omnia bn̄ fiant est tuū. Itē hoc verbū est bn̄ construit̄ cum illis gt̄is moris et iuris, vt moris est.i.ad morem ꝑtinet. Iuris est.i.ad ius pertinet. Et illa q̄ dicta sunt de hoc verbo est, etiā ꝓn̄t dici de alijs verbijs habentibus cōn̄nē ꝟcationē cum eo vt lete viuere videt̄ adolescētis vel videtur tuū tamen potest ibidem intelligi verbum substantiuum.s.esse.

¶ Arguit̄. pertinet regit dt̄m̄ q̄ est captū ꝓ pertinet regit dt̄m̄ ⁊ non gt̄m̄. cū sunt synonima. Dōm ꝙ hoc verbū est. simpl'r nō est synonimū cū pertinet. Sed ꝓ tanto dicitur capi' pro pertinet. q̄a importat pertinentiā stat⁹ vel officij.

¶ Notandū ꝙ hoc verbū est multis modis construit cū gt̄ō. Primo regit genitiuū ex vi pure possessionis vt liber est petri. Scd̄o ex vi demōstrationis essentie. vt maria est magne virtutis. Tertio ex vi pertinentie ꝟcate per modu vt alterius. et sic regit gt̄m̄ per istā regulam. vt.s. importat pertinentiā status vel officij seu dignitatis. Exm̄ de statu: vt magistri scolariū est honeste viuere.i. honeste viuere pertinet ad eius statū. Exemplū de officio. vt magistri scolariū est corrigere discipulos id est corrigere discipulos pertinet ad eius officium. Exemplum de dignitate. vt magistri artium est deferre birretum in capite et annulum in manu.i. hoc pertinet ad eius dignitatem.

¶ Querit̄. quot modis capit̄ est impꝑsonal'r. Dōm ꝙ septē modis. Primo pro pertinet vt in textu. Scd̄o ꝓ ꝯtingit. vt dicit̄ in Donato ibi. Est qn̄ tertia ꝯiugatio ⁊c̄. Tertio qn̄ ꝯstruit̄ cū lr̄a ita. vt ista est sicut dico. Quarto qn̄ ꝯstruitur cum datiuo. vt mihi est bene. Quinto qn̄ construit̄ cū gerūdijs vt legendum est. Sexto quādo capitur cōparatiue. vt sicut est in ꝓposito ita est ibi. Septimo qn̄ capitur interrogatiue. vt est ne magister in scolis.

¶ Notandū ꝙ scd̄m quosdā hij gt̄i regunt̄ ab istis v̄bis ex vi nature spetialis. scd̄m alios regunt̄ ex vi pertinentie. sed generali denominatione ex vi demōstrationis essentie: quia ibi fit notificatio essentie.

.s.genitiui .s.nomē .s.ad statum.i.qd̄ ꝑtinet ad offitium

Dat regimen simile qd̄ ꝑtinet. offitiūq3

Est exm̄ de statu Est exm̄ de offitio.

Vt custos rerū notat. et custodia rerū.

¶ Sn̄ia est. ꝙ nomē ꝟcās statū aliquē vel offitiū dat simile regimen.i. regit genitiuū sicut p̄dicta v̄ba. Exempla parēt in textu. Hec sentētia stat in duab⁹ regulis. Prima est. dcō concretiue importās ꝑtinētiā status vel officij pōt regere gt̄m̄ ꝟcantē illud respectu cuius habet̄ talis ꝑtinentia. vt custos ecclesie ianitor celi. Scd̄a regula dictio importās abstractiue statū vel offitiū pōt regere gt̄m̄

[Sig]nificant ē illud respectu cuius habet talis status vel officium vt custodia re-rum. Sic prima regula intelligitur de concretis. secunda vero de abstractis.

¶ Arguit. autor hic male procedit quia post regimen verborū iterū tractat de re-gimine noim. cōtra hoc qđ dixit. In primis regimē &c. Dōm q ibi nō loquit per se sed istud fit hic solū incidentaliter. quia in pcedētibus dictū est q verbū impor-tans pertinentiā pōt regere gtm̄. Posset etiā aliqs dubitare. an nomen pōt im-portare aliam pertinentiā. hoc soluit hic vtz in textu.

¶ Arguit. custos rex. ibi est regimē ex vi actus cōuersi in habitū p illā regulā. Sūtq3 regēdo pares. Et custodia rex. ibi est regimē ex vi effect9 cause finalis. quia custodiat fit pp̄ter res obseruādas. Dōm q iste regule nō ponunt hic de ne-cessitate sed de bn̄ esse. Vel dōm q fm diuersas habitudines dcōnis regētis & re-cte posuū: esse plures vires regimis in vna orone. vt hic & alibi in mltis locis ptz:

¶ Querit. quō denominat regimē harū duax regulax. Dōm q in speciali de-nominatiōe ex vi pertinētie. Sed regimē prime regule denominat ex vi actus cō-uersi in habitū generali denominatiōe. quia custos dicit ex habitu custodiendi. Sed regimē secūde regule generali denominatiōe denominat ex vi effectus cau-se finalis. quia custodia fit propter res tanq propter finem.

i. dcōne regente — .s. casus — .i. pprij nois loci minoris

Et rectore caret genitiuus sepe localis.

p qn̄ — exteriorē — p qn̄ — .i. singularis

Cū nullū motū designes. dū preeuntis

De abso-lutiōe gti

declinationis — declinatiōis

Sit nūeri nomē. sit prime siue secunde.

Isti gti cōstructi cū illo v̄bo studeas vel moreris nullū motū exteriorē importāte carēt rectore.

Rothomagi studeas vel rome deinde moreris,

Isti genitiui nominū appellatiuorum appropriatorum similiter carēt rectore.

Militie tn̄ atq3 domi residebis humiq3

¶ Hic autor deterīat de absolutiōe gti. Et ratio ordinis est. quia habit9 pcedit priuationē. sed regimē h3 se vt habit9. absolutio vero vt priuatio. g &c.

¶ Snīa est q gtūs pprij nois loci minoris. simplicis figure. singlaris nūeri pme vel scđe decliatiōis cōstruct9 cū v̄bo vl' pticipio nō importāte motū ad locū exte-riorē caret rectore. vt studui rome. moror rothomagi. Et addunt hec tria nomi-na appellatiua appropriata sc3 milicia domus et humus. que etiam carent recto-re qn̄ cōstruunt cum hmōi verbo vel participio vt patet in textu. Dicitur primo gtūs pprij nomis. pp̄ter gtm̄ nomis appellatiui. quia nō pōt dici studui ioānis. Dicit minoris pp̄ter noia propria maiox locox. vt nō dr studui brabantie. Di-citur simplicis figure pp̄ter noia propria cōposite figure. vt nō dicit studui mō-tipessulani. Sed p̄dicta noia locoru3 ponunt in ablō mediante p̄positione in vt fui in ciuitate. in brabantia. in montepessulano. Dicit singularis nūeri. propter noia ppria pl'is nūeri. vt non dicit studui athenarū. Dicit pme vel scđe declia-tionis pp̄ter noia ppria tertie declinatiōis. vt nō dicit studui vernonis. Sed si sint talia ppria nomina tertie declinationis vel pluralis numeri tunc ponuntur

absolute in ablrō. vt studui vernone vel athenis. Dicit ꝯstructꝰ cū vbo vel ꝑticipio nō importēt motū ad locū exteriorē. q: cū ꝯstruūt cū illis q̄ iportēt motum ad locū carēt rectore in accō. vt vado romā ⁊ sic ꝯstruūt hmōi nomia cū vbo vl' ꝑticipio iportāte motū ō loco carēt rectore i ablrō. vt venio roma. ¶ Arguit. ista noia militia domꝰ ⁊ humus nō sunt ꝓpria noia. g̊ alexā. male exēplificat de illis. Dōm ꝙ licet non sunt ꝓpria noia tn̄ romani vtebant eis tanq̄ ꝓprijs noibus q: q̄dā loca habebāt qbꝰ appropriabāt ista noia ꝓpter actꝰ speciales q̄ fiebāt i istis
¶ Arguit. noia ꝓpria repiūt ꝯstrui mediāte ꝑpōne. g̊ male d: ꝙ carēt rectore. Añs ꝓbat ꝑ Tulliū in hac orone. Ea dic verres ad messanā venit. ibi messanē est ꝓpriū nomē loci mioris. Dōm ꝙ licet sic posset dici. elegantiꝰ tn̄ d: sine ꝑpōne.
¶ Arguit. nomia maiorꝝ locorꝝ etiā carent rectore. g̊ male dicit ꝙ ꝓpria nomina minorū locorū tm̄ carent rectore. qa dicit Vergilius. At nos scientes ibimus hinc alij affros. pars scithiā. Item arma viruq̄ꝫ cano. q̄ profugus ytaliā lauinia q̄ꝫ littora venit. Dōm ꝙ illi acci regūtur a ꝑpositione ad subintellecta. tn̄ talibus orationibꝰ nobis non licet vti: qualibꝰ poetis licet vti gratia metrorum.
¶ Arguit. verbū qetis nō cōstruitur cū grō sed cū ablrō. g̊ ⁊c. añs patet in hoc exemplo qō habet in actibus apostolorū de sctō paulo. Natus tarso cilicie nutritus aūt in hac ciuitate. Dōm ꝙ talis oratio nō est nobis imitāda. qa in ea est antithesis. qa ille ablrūs tarso ponitur pro illo genitiuo tarsi.
¶ Arguit. absolutio ē ꝓprietas dcōnis casualis casualiter tente. ꝑ qn̄ d: sū rome ibi rome nō ponit casual'r. ꝑ aduerbial'r. g̊ nō ponit absolute. q: dtermiat vbū rōne loci. Dōm ꝙ nō ponit aduerbial'r quāuis habeat officiū aduerbij.
¶ Et qn̄ cogit stare in tali casu. Dicendū ꝙ hoc non est ex parte dcōnis regentis. sed ex autoritate grāmaticorū. Vel licet habeat officium aduerbij quia determinat verbū tamē manet nomen. sicut econtra aduerbium aduerbialiter tentum potest habere officium nominis. vt diu est ꝙ comedi.
¶ Querit. qs d: motus interior ⁊ qs exterior. Dōm ꝙ interior motus est ille qui incipit in vno loco ⁊ termiat in eodem. Sed exterior motꝰ d: ille q̄ incipit in vno loco ⁊ termiat in alio.
¶ Notandū ꝙ milicia idē est ꝙ bellū vt petrus ducit vitā militie. Et sub illo noie militie cōprehēdit ille gtūs belli vn̄ Ille ore. Me pmis vrbis belli placuisse domiq̄ꝫ. Sed domꝰ capit qn̄q̄ꝫ vt ꝑ edificium. et sic regit. vt ascendā in supiora domꝰ. Qn̄q̄ꝫ est nomē collectm̄. vt domus aaron sperauit in dn̄o. Sed ille gtūs domi ponit absolute. Et ꝑcat qn̄q̄ꝫ totā habitationem. vt sum domi. Qn̄q̄ꝫ ꝑcat totā vrbem. vt fortiter egit domi forisq̄ꝫ. Romani multa habuerūt bella domi forisq̄ꝫ. hoc est bella intestina et externa.
¶ Notandū ꝙ ille gtūs humi positus absolute hꝫ duplicē ꝑcationē. qn̄q̄ꝫ ꝑcat in humo ⁊ sic ꝯstruit cū verbo qetis. vt petrus iacet humi. i. in humo. vt mea nihil refert humi an sublime putrescā. Qn̄q̄ꝫ humi est idem qō ad humū. ⁊ sic construit cū verbo importāte motū ad locū. vt cum appꝛehensum tunica strauit humi pronū. et in luto volutauit. ⁊ vehemēter erubuit vultuq̄ꝫ humi deiecit nō audens suspectare. Inuenit etiam cum verbo motus ille gtūs domi pro ad domū vt introducite vitulos eorum domi. Sed non est nobis imitanda cōstructio talis. et si ab autoribus inueniat positum tunc sic exponende sunt tales orationes.

illū gtm̄   :s. antiphone   ꝯsiderabis

Vespere pascal' hoc pōi more videbis.

¶ Snia est. ꝙ ille gtūs vespere positus in antiphona pascali. Vespere aūt sabbati ⁊c. ponit absolute (hac more). i. sicut nomina localia supradicto.
¶ Querit. q̄re dicit videbis. Dōm ꝙ ꝓpter duas ꝯtrarias opiniōes quarum prima est. ꝙ vespere est ablti casus tertie declinatiōis ab illo nomine vesper vt

bi. Factū est mane ꝛ vespe dies vnus. Alij dicūt ꝙ sit gtūs ab illo nomine vespa vespere. Sed illa scđa opinio est melior et cōmunior qa ista sentētia exprimit illā horā in qua Maria magdalena venit ad sepulcrū et illam certam horā significat gtūs vespere et nō ablrūs. Et hoc etiam patet ex relatiuo que. cum dicitur que lucessit qđ est feminini generis. non referens nisi aīs feminini generis.

¶ Arguit. venit importat motū ad locū. ergo pocius dꝫ vespere poni in accō. Dōm si venit construit cum casu important locū tunc ille casus debet poni in accō sed de gtō tēporis non oportet. qa ille gtūs vespere hic importat certū tempus. s. finē noctis. vel principiū pmi diei sabbati. i. septimane. vl' prima sabbati. i. prima hora illius diei. que dicebatur sabbatum.

¶ Querit. quare ponit potius in gtō ꝙ in ablatiuo. Dōm ad sīcandū ꝙ sicut gtūs casus est casus principꝫ: ita in hoc tpe voluit notare euangelista principium complētū nostre redēptionis: quia nihil profuisset nobis natiuitas vel passio domini nisi subsecuta fuisset eius resurrectio.

¶ Arguit. gtūs pme declinationis debet prolongari: sed vespere in versu isto abbreuiat. ergo ꝛc. Dōm ꝙ per syncopā debet dici vespere et constituat spondeum et sic nullū est impedimentū in metro. Uel dōm ꝙ stat materialiter: et est in textu acci casus. et sic non oportet ꝙ pducatur. qa nomen neutri generis in e corripitur tamen ille accūs representat genitiuū in antiphona pascali positum.

dcōnem rē possessam — dcōnē sīcātē gnatōem — casui

Possessum debes sociare genusqꝫ dtō

.s. subo — verbū — denotatur

Cū vbo. p quod substantia significatur.

De regimine dti ꝛ pmo de regimine ex vi possessionis.

¶ Hic autor incipit determinare de regimine dti. Ratio ordinis est: qꝛ ordo regiminis positus est ab autore iuxta ordinē casuū: qꝛ iuuenes. qs intēdit instruere: ordinē casuū ex donato sciunt: sed gtūs in ordine casuū obliquoꝝ pcedit dtm̄ ğ regimē gti precedit regimē datiui: et sic cōsequēter. Et dicit autor: ꝙ debemus sociare dtō casui possessum ꝛ genꝰ. cū verbo per qđ ꝛc. i. mediāte vbo subo Hec sentētia stat in duabus regulis. Prima est dcō sīcans rem possessam pōt regere dtm̄ sīcantem possessorē illius rei mediāte verbo substātiuo. vt iste liber est hermanno. Scđa regula est. dcō sīcās genus. i. aliquā lineā cōsanguinitatis seu principiū gnatiōis. potest regere dtm̄ sīcantem rem generatā vel sīcantem illaꝫ rem respectu cuius est linea gnationis seu cōsanguinitatis mediāte verbo substantiuo: vt iste est ioanni pater: sum tibi filius: sum tibi nepos.

¶ Querit. quot cōcurrunt ad regimē datiui. Solo. quattuor. s. duo gnalia et duo specialia. Generalia sunt modus dependēs ex parte dcōnis regētis ꝛ modus dependentiā determinās ex parte dcōnis recte. Sed specialia pncipia sunt modus afferentis: et modus cui aliquid acquiritur.

¶ Querit. quot sunt vires in regimine dti. Solo qttuor. s. ex vi possessiōis: ex vi relationis. ex vi actus cōuersi in habitū. ex vi acquisitiōis specialis: et vltra illos quattuor est regimen generale ex vi acquisitions generalis.

¶ Arguit. de relatiuis in lr̄a sequēti dr. ğ hic supflue ponit hec regula: qꝛ pater filiꝰ nepos oīa sūt relatiua. Dōm ꝙ hic determinat de eis vt regunt alios dtōs ꝙ suoꝝ correlatiuoꝝ. ꝑ in textu sequēti regūt dtōs suoꝝ correlatiuoꝝ. Et qn̄ regūt gtm̄ dicēdo sortes est pater tui. valet tm̄ sicut pater tuꝰ p modū possessiōis. Sꝫ qn̄ dicit est pater tibi valet tantum sicut est pater ad vtilitateꝫ tuam.

¶ Arguit. sicut sex sunt vires in regimine genitiui. ita etiā erūt sex in regimie

datiui. Probaẗ ꝯñ a per simile. q̃a ambo sunt obliq̃ casus. Dõm ꝙ non est simi- le q̃a in regimine gti attenduntẗ vires penes id qḋ est alterius. ꝙ fieri pōt secun- dum demonstrationē et participationē vt prius patuit. Sed in regimine datiui attendūtur vires penes id ꝙ est acq̃rere alteri. qḋ non pōt fieri secundū partici- pationem seu demonstrationē. sed quattuoꝛ modis tantum.

¶ Queriẗ. ṽbū subm de necessitate addaẗ. Dõm de de necessitate absoluta ꝯditionata. Primū ptꝫ q̃a ṽbo subo deposito adhuc manet oratio congrua. Se- cūdum ptꝫ q̃a perfecta sñia non habeẗ nisi addito verbo substantiuo.

¶ Ubi nota ꝙ iste dtūs non regiẗ a verbo substātiuo. sed a nomine mediāte ṽer- bo subo sicut sedens super equū principaliter ipm gubernat sed instrumentum quo mediante ipsum regit est frenum chamus et huiusmodi.

¶ Queriẗ. q̃re ṽbū subm magis expꝛimiẗ hic cū magis necessariū sit in regimi- ne gti ꝙ hic. Dõm ꝙ ratio est. q꞉ gtūs denotat reꝫ actual'r possessam a possessoꝛe. dtūs denotat cā habitual'r possessam cū modo acq̃sitiōis tm̄. Uel dicendū ꝙ no- men hꝫ potētiā regēti dtm̄. ꝛ illa potētia reduciẗ ad actum ꝑ ṽbū subm. Et hoc intelligendū est de rōne ꝑfectionis sentētie. q꞉ absolute nō req̃riẗ ṽbū subm sed ꝯditional'r. Et habet iste textus veritatem tam de possessione pura ꝙ impura.

¶ Arguiẗ. non req̃ritur verbū subm tanꝙ mediū. g dictū falsum. Añs probatꝛ hoc exemplo placitus mihi. Sol'o nomina adiectiua bñ possunt regere dtm̄ sine medio verbi subi. q̃a ꝑcant per modū alteri acq̃sibilis non tñ noia substantiua. q ꝑcant per modū per se stantis non vt alteri acq̃sibilē vt prius patuit.

¶ Queriẗ a q̃t partibus oꝛonis regit dtūs. Dõm ꝙ a sex. Primo a nomine. vt amabilis mihi. amandus nobis. Secūdo a ꝓnoie vt ideꝫ mihi. Tertio a verbo vt faueo tibi. Quarto ab aduerbio. vt similiter mihi. Quinto a participio. vt dans tibi. Sexto ab interiectione vt heu mihi. ¶ Notandū ꝙ omne verbū mūdi pōt regere dtm̄ casum dūmodo acquisitiue ponaẗ. vñ. Non est in mūdo verbū qḋcūꝗ ꝙ sit illud. Quin possit regere casum quandoꝗ datiuum.

De regie dti ex vi rectionis

taliter ... dcōnes ... dtm̄ ... regunt

Sicqꝫ relatie voces huc sepe gubernāt

hostilis ... dcō ꝑcans primitatem

His cōtrarietas sociatur proximitasqꝫ.

Est etiā de ꝯtrarietate ... sunt exempla de primitate

Isti dissimiles vicinus siue ꝓpinquus

¶ Dicit ꝙ relatiue voces. i. relatiua logicalia regūt sepe. i. hūc dtm̄ casuꝫ. Et his sociaẗ cōtrarietas ꝛ primitas. i. dcōnes ꝑcantes ꝯtrarietatē ꝛ proximitatē. Hec sñia stat in duabus regulis. Prima est relatiuū logicale sepe regit datiuū sui coꝛrelatiui. vt dicendo pater est filio pater. seruus est dño seruus. Et ꝑ hoc intelligiẗ ꝙ non solū regula verificatur de relatiuis eq̃parātie. sed etiā de aliis. Secūda est dcō ꝑcans ꝯtrarietatē hostilē potest regere dtm̄ ꝑcantē illud respe- ctu cuius habeẗ talis contrarietas. vt inimicus adamo. Tertia est dictio ꝑcans primitatem potest regere dtm̄ ꝑcantem illū respectu cuius habetur talis pro- ximitas siue in loco siue in sanguine. vt vicinus adamo, nepos hermanni.

¶ Queritur. quare dicitur in textu sepe. Dicendū ideo quia relatiui non sem- per regunt datiuum. sed quandoꝗ regunt genitiuum. vt pater filii pater.

¶ Arguiẗ. ꝓus et posteriꝰ sunt relatiua. ꝛ tñ nō regunt dtm̄ sed ablm̄. vt ꝓus posterioꝛe prius. Dõm relatiua cōꝑatiui gradus pñt regere ablatm̄ sed alia re-

unt datiuū.et sic ista regula intelligitur de relatiuis nō cōparatiui gradus re latis ad sua correlatiua sine medio prepositionis.

¶ Cōtra.relatm̄ nō cōpatm̄ pōt regere gtm̄ ꝙ ⁊c. Probaṫ in hoc exēplo filiꝰ pris.in ꝙ illud relatm̄ filiꝰ regit gtm̄ ⁊ nō dtm̄. Dōm ꝙ textꝰ nō dt sp sed sepe.

¶ Queriṫ.ꝗ est dr̄a harū regularū. Solo est ꝗa relatm̄ ſm primā regulā regit datiuū sui correlatiui.vt filis fili filis.sed ſm alias regulas regit dtm̄ sui nō correlatiui.vt adamus est similis hermāno. Et hoc fit ad ſcandū ꝙ relatiuum non semper regit datiuū sui correlatiui ideo posuit alias regulas speciales.

¶ Queriṫ.quare non additur cū verbo substātiuo. Dōm ideo.ꝗa relatiua sūt adiectiūa et adiectiua dicūt actualē inherētiā.ꝗ nō est necessariū addere verbū substantiuū ad reducendū potētialitatē ad actū.Tn̄ pōt addi vt id qd̄ est in re actualiter in sermone explicetur:nō tn̄ de necessitate obsoluta.sed cōditionata. Et ideo sic.in textu non dicit omnimodā similitudinē.sed aliqualem.

¶ Queritur.quō denominaṫ istud regimē. Dōm primū potissime ex vi relationis scdm ex vi cōtrarietatis.et tertiū ex vi ꝓximitatis.ꝗa regimen debet denominari a dcōne regente in ordie ad dictionē rectā.vt sepius patuit in predictis.

.s.terminata .s.noīa ꝑdictis

In bilis aut in dus v̓balia iūgis eisdem

Exm̄ in quo amabilis regit illum datiuū nobis.silr̄ et amandus.

Sic nobis xp̄s ⁊ amablis est et amādꝰ.

De regie datiui ex vi actꝰ cōuersi i habitum.

¶ Dicit ꝙ nomia v̓balia in bilis aut in dus termiata dtm̄ regūt a parte post vt christꝰ est amabilis mihi:christꝰ est amādus nobis. Et diciṫ notāter (i bilis. aut in dus) ꝓpter v̓balia in or vel in trix teriata.q: illa regūt gtm̄. Et dꝫ addi (a v̓bis trāsitiuis descēdētia) q: si descēdāt a v̓bis neutralibꝰ non regūt dtm̄.

¶ Queriṫ.ꝗ est dr̄a inter noia v̓balia in bilis descēdētia a verbis trāsitiuis ⁊ a neutralibꝰ. Solo ista.q: descendētia a verbis transitiuis exponūt passiue ꝑ suū infinitiuū passiuum.vt amabilis.i.aptus est amari:debet amari oportet amari. Sed descēdentia a verbis neutralibꝰ exponunṫ neutralr̄ ꝑ aptus.⁊ ꝑ suū infinitiuū.vt stabilis.i.aptus natus est stare. Et debet huic regule addi (passiuam ſcationē hn̄tia) ꝗa si haberēt actiuā ſcationē tūc nō regūt dtm̄.vt lumē est penetrabile per vitrū.i.aptū penetrari. Et debet addi (regit dtm̄ ſcantē rem inferentē passionē) ꝗa si dtūs aliud ſcaret tūc non regereṫ per istam regulam.

¶ Arguiṫ.sunt aliqua noia in ilis terminata:vt docilis vtilis.ꝗ etiā regūt datiuum per istam regulā.ergo textus est diminutus. Dōm de illis nō facit autor specialē regulam.ꝗa pauca sunt:et habeat cum istis aliqualem cōuenientiā.

¶ Notādum.ꝙ nomina verbalia in bilis terminata etiā possunt exponi actiue seu passiue:vt habilis.i.aptus natus habere seu haberi.

¶ Arguiṫ.amādus est ꝑticipiū.ꝗ male poniṫ ꝓ noīe verbali. Dōm ꝙ amādꝰ capiṫ duplr̄.Uno mō vt exponiṫ ꝑ dignꝰ.vt amādꝰ.i.dignꝰ amari.⁊ sic ē nomen et regit dtm̄ per istā regulā. Alio mō exponiṫ dꝫ.vt amādꝰ.i.dꝫ amari.⁊ tūc est ꝑticipiū ⁊ regit eundē casū quē suū verbū a ꝗ descēdit.vn̄ alexā. Huc iūges verbo iunges et participanti. Itē per dignus nomen per debet participans est

¶ Queriṫ.q̄re amādus nomialiter positū nō regit gtm̄ sicut alia participia ꝑsentis tꝑis nomialisata.vt amās. Dōm licet amādus sit nomē:tn̄ adhuc passiue ſcat.et per passiuū exponiṫ.ꝗ adhuc regit dtm̄ sicut suum verbum passiuum.

¶ Queriṫ.quō regimē ꝑdicte regule denomiatur. Dōm ex vi actus cōuersi in habitū:ꝗa ꝑdicta noia ſcāt illud per modū habitꝰ et q̄etis.i.qd̄ sua verba ſcant per modū fluxus et fieri:ꝗ actus in illis est mutatus in habitum.

De regie datiui ex vi acquisitionis.

dcōnem ꝟcantē damnū — dcōnem ꝟcantem vtilitatem

Dānuz significās aut vtile pone datiuo

Exm̄ in quo illa dcō gratus ꝟcans vtilitatē regit dtm̄ pr̄i respectu cuiꝰ est illa vtilitas — Exm̄ in quo illa dcō grauis ꝟcans incōmodū regit illū dtm̄ hosti respectu cuius est incōmodum.

Hic pr̄i gratꝰ. hostiqꝫ grauis dare debe

¶ Dicit ꝙ dcō ꝯcretiue ꝟcans cōmodū vel incōmodū.i.damnū vel vtilitatem pōt regere datiuū ꝟcantem id cui acq̄ritur talis vtilitas vel tale dānum. vt vtile mihi. ꝓficuū mihi. grauis mihi. Et dicit notāter. dcō ad ꝟcandū ꝙ nō solū nomen per istā regulā regit datiuū. sed etiā verbū et ꝑticipiū. vt nocet mihi. obest tibi fauens tibi. Et dicit notāter. cui talis acquiritur vtilitas. vel damnum. quia si datiuus aliud significaret non regeretur per istā regulā. vt filius docetur patri que habet duplicē sensum. Primus est ꝙ filius docetur ad vtilitatem patris et sic regitur per illā regulā. Alius sensus est filius docetur patri.i.a patre. Et sic regitur per illā regulā. Sepe resoluis in ab. Et debet addi. ex vi acq̄sitionis specialis. ad differentiā datiui recti per illam regulā. Istius regimen ꝛc.

¶ Arguit. gratitudo est dcō ꝟcās vtilitatē. et tn̄ nō regit datiuū per istam regulam. sed genitiuū. vt gratitudo. patris. Dōm regula intelligitur de dcōne significante concretiue damnum vel vtilitatem. vt gratus patri.

¶ Arguit. ista ꝟba dāno spolior. importāt dānū. et laudo ꝯmēdo importāt vtilitatē. et tn̄ nō regūt dtm̄ ꝑ istā regulā. sed accm̄. vt damno te laudo te. Solꝰ ꝟba ista trāsitiue capta regūt accm̄. sed acq̄sitiue posita regūt dtm̄. Ex q̄ elicit talis regula. ꝙ om̄is dcō ꝟcans rē suā vt est acq̄sibilis alteri regit datiuū ꝑ istā regulā si ex sua impositiōe importat dānum seu vtilitātē. sed si solū ex additiōe sua cū dtō importat dānū seu vtilitatē tūc regit dtm̄ per istā regulā. Istiꝰ regimen

De regie datiui ex vi acq̄sitionis generalis.

generalis — datiui

Istius regimen dabit acquisitio casus.

Exemplum

Nobis est passus q̄ nobis cūcta creauit

Exemplum

Nobis surrexit. q̄ nobis tartara fregit.

¶ Iste textus pōt dupliciter sententiari. Primo sic. ꝙ quilibet dtūs ꝟm predicta q̄ttuor regimina pōt regi ex vi acq̄sitiōis gn̄alis. Vel sic q̄n̄cunqꝫ dtūs regitur ab aliquo tunc per talem orationē importatur acquisitio: quia datiuus est proprius casus acquisitionis: sicut genitiuus possessionis.

¶ Querit. q̄ttuplex est acq̄sitio. Dōm ꝙ duplex. s. gn̄alis et specialis. Acq̄sitio spēalis est q̄n̄ dcō regēs de se iportat cōmodū vl' incōmodū dānū vel vtilitatē. vt grauis et vtilis. et de hoc intelligit ꝑdicta regula. Dānū ꝟcās. vt ibi dictū est. Sed gn̄alis acq̄sitio est q̄n̄ dcō de se non importat cōmodū vel incōmodū. sed ex adiūctione alterius ꝟcat damnum vel vtilitatem: et de illa agitur hic.

¶ Notandū. ꝙ ꝑter regulā generalē (ꝟm quā om̄e verbū acq̄sitiue positū pōt regere dtm̄) sunt alique regule speciales. quarꝫ prima. Omnia cōposita a sum et fore regūt dtm̄ preter absum. qd regit sepius abltm̄. vt iohannes abest patria. Exm̄ de alijs. vt obest mihi. ꝓdest tibi scio id ꝓfore mihi. Secūda regula omnia

cōposita cū ppōne non regūt dtm̄ vt tuā dignitatē. tibi ꝯgratulor. cōgaudebo ti
bi in doctoratu tuo. Tertia regula om̄ia cōposita a facio qn̄ cōponūt cū aduer-
bio regūt dtm̄. vt de⁹ tibi bn̄faciat. Quarta regula om̄ia ꝟba ſcātia iuuare re-
gūt datiuum ꝑter iuuo qd̄ regit accm̄ vt auxilior amminiculor ſuffragor ſucur-
ro tibi. Quinta regula: om̄ia ꝟba ſcātia nocere regūt dtm̄. vt noceo offitio tibi
crudi fruct⁹ officiūt voci. Sexta regula. oīa ꝟba ſcantia certare regūt dtm̄. vt
cōcerto pugno cōtendo tibi. Septia regula: verba ſcātia cōtrariari regūt da-
tiuū. vt obuio obſto reſiſto tibi. Octaua regula. verba ſignificantia obedire re-
gūt datiuū. vt obedio acquieſco pareo famulor obſequor tibi. Nona regula ver
ba ſignificantia inimicitiam regunt datiuum: vt inimicor inſidior petro. Deci-
ma regula: verba ſignificantia blandire regunt datiuum vt blādior adulor adio
cor tibi. Undecima regula: verba ſignificantia actum iraſcendi regunt datiuū.
vt iraſcor indignor ſtomachor tibi. Duodecima regula verba ſignificantia actū
dandi operam regunt datiuum: vt ſtudeo incumbo indulgo litteris. Tredecima
regula: verba ſignificantia actum gratificādi regunt datiuum. vt gratificor gra
tulor tibi: Decimaquarta regula: omnia verba ſignificātia actum preeſſendi re
gunt datiuum. vt preſideo. preficior preſum tibi.

¶ Notandū. ꝙ gratus capit̄ dupl'r. Primo eſt idem ꝙ accept⁹. vt vtinã mihi
datum eſſet vt poſſem pro tuis ſummis in me benemeritis tibi gratus eſſe. Se-
cundo eſt idem ꝙ memor beneficij: et ſic regit accm̄ mediante illud prepoſitione
erga. vt do quottidie operam vt poſſem ꝙ̄ gratiſſimus erga te eſſe.

¶ Notandū. ꝙ graue qn̄ꝗ eſt idē qd̄ pōderoſum. ⁊ ſic opponit̄ leni. vn̄ pħs in
q̄rto celi. Omne leue ſurſū: ⁊ om̄e graue deorſum naturaliter mouet̄. Et qn̄ꝗ
capit̄ ſcd̄m trāſlationē ad alia. vt grauis eſt in morib⁹ ⁊ hoc in malo. Et etiā per
tranſſuptionē capit̄ in bono. vt homies ꝯſtātes in prudētia graues nomiant̄ q̄a
nunꝙ̄ a iuſto vel ab equo recedūt. Scd̄o grauis eſt idē ꝙ moleſt⁹: ⁊ ſic regit da-
tiuū. vt hic eſt grauis hoſti. Etiā capit̄ ꝓ labore. afficere. ⁊ ſic dicit̄ ꝙ dij nō ſunt
graues: q̄a nō dicūt neꝗ alicui exhibent negocium.

¶ Arguit̄. ſi om̄ia verba mūdi poſſent regere dtm̄ ſequeret̄ ꝙ oīa verba mūdi
eſſent debilis trāſitiōis. q2 tale ꝟbū regit dtm̄ vel aliū obliquū ꝑter accm̄. Di-
cendū ꝙ verbū regit vno modo dtm̄ tanꝙ̄ ex ſua natura ſibi ꝓpriū: ⁊ ſic ſolū ver
ba debilis trāſitiōis regūt. dtm̄. Alio mō verba regūt dtm̄ nō tanꝙ̄ caſum ex na
tura ſibi ꝓpriū. ſed ex virtute acq̄ſitiōis gn̄alis: ⁊ talia verba nō oportet eſſe de
bilis trāſitiōis. Siml'r om̄e verbū mūdi pōt regere duos accōs: vnū q̄ eſt ꝓpor-
tionabilis ſcatiōis: vt curro curſum et alium ſignificantē tempus in quo ſit ta-
lis actus vt Adamus ſtetit hic hanc ſtationem tres horas.

¶ Arguit̄. ex hoc ſeq̄ret̄ ꝙ om̄e ꝟbū mūdi eſſet vehemētiſſime trāſitiōis. q2 il-
lud eſt ꝟbū vehemētiſſime trāſitiōis qd̄ pōt regere duos accōs ſ huiuſmōi ſunt
om̄ia ꝟba mūdi. vt pꝫ ex iā dictis. g̃ ⁊c. Dōm nō poſſunt regere duos accōs in-
differēter: ſed ſolū illos q̄ ſcant illud qd̄ eſt cū ꝟbo ꝓporcionabilis ſcationis et
tpis: ſed hoc nō facit aliqd̄ verbū eſſe vehemētiſſime trāſitionis: vt poſtea dicet̄.

i. alicui frequēter tribues acq̄ſitiue poſito

Verbo ſepe duos dabis acq̄rēdo dtōs

Quō verba regūt datiuum.

Exm̄ in q̄ hoc ꝟbum ſunt regit illū datiuū mihi cui aliq̄d acq̄rit̄. ⁊ illū datiuū lucro ſcātē modū q̄ acq̄rit̄

Exm̄ in q̄ hoc verbū ſunt regit illū dtm̄ vobis cui aliquid acquirit̄. et illū datiuū damno ſcantē modum quo acquiritur.

Hec mihi ſūt lucro vob̄ ſūt cetera dāno

res acq̄sitas ꝯsideres ꝑsonis notabis

Acquisitiua notes qb⁹ acq̄sita videbis.

¶ Sn̄ia est. ꝙ verbū acq̄sitiue positū sepe regit duos dtōs. vnū ex natura acq̄sitiōis: aliū ex natura cause finalis. ⁊ ḡ dicit ꝙ notāda est res acq̄sitia: ⁊ cui talis res acq̄rit: vt hoc est tibi vicio: hec mihi sūt honori: ciuib⁹ laus sua decori est.

¶ Querit. q̄t req̄rūtur ad perfectā acq̄sitionem. Dōm ꝙ quattuor scȝ res acquisita. res cui aliquid acq̄ritur: modus acquisitiōis: et finis propter quē est acquisitio. Ex quo patet ꝙ quādo res acquisita ad aliud dependet q̄ꝫ ad illos q̄ttuor modos: tunc illa dependentia non potest perfecte per duos dtōs determinari: sed req̄rit aliq̄n tres datiuos: vnū ꝑcantem rem cui aliq̄d acquiritur: secūdū ꝑcantē modū acq̄sitiōis: tertiū ꝑcantē id per quod vel ꝓpter qđ fit talis acq̄sitio. Exm̄ Prisciani Hec sunt mihi cordi lucro. Sil'r hic: teneas hoc tibi menti. Et in horis beate Crucis legit. Jugi sit memorie mors hec mihi cure.

¶ Arguit. q̄n ponūt duo noia suba in vna orōne sine ꝯiūctiōe media: tūc vnū illorū hȝ esse gti cas⁹: sed isti dti sunt noia suba ⁊ ponunt sine ꝯiūctiōe media ḡ ⁊c. Dōm ꝙ illa regula hȝ intelligi dūmō nō est vna dcō q̄ posset regere illos eosdē cas⁹. Vel dōm ꝙ illa reg'a intelligit q̄n vn⁹ casus determiat depēdētiā alteri⁹.

¶ Arguit: participiū etiā regit duos dtōs. ḡ male dr. Verbo sepe duos. Dicendū ꝙ participiū cōprehenditur sub verbo: q̄a regit eundē casum quē suū verbum a quo descendit: vt patebit ibi. Que iunges verbo ⁊c.

¶ Querit. in quottuplici drīa sūt verba regētia dtm̄ ꝑ istā regulā. Dōm ꝙ in multiplici drīa. Primo v̄ba suba: vt lr̄e tue fuerūt mihi magne iucūditati dolori vel gaudio. Et sub v̄bis subis ꝯprehēdunt v̄ba habētia ꝯsimē ꝑcationē cū eis videlicet v̄ba apparitiōis ⁊ estimatiōis: vt tu tibi id laudi ducis: illud tibi vicio ducendū est. Secūdo verba ꝑcantia actū dandi duos regunt dtōs. vt hoc dabit tibi laudi vituperio dedecori vel honori illud do tibi dono.

¶ Et nota drīam inter cōmodare et mutuare: q̄a cōmodamus cum idem in numero reddim⁹. cū aūt mutam⁹ non reddim⁹ idē in nūero. sed in spetie seu in valore. vt hermānus dedit mihi librū suū cōmodato. Tertio verba ꝑcantia actū subueniēdi duos regūt dtōs. vt adamus venit mihi auxilio. Et quedā alia verba vt prosilio. vt petrus ꝓsilijt auxilio socijs. Et quedā verba regunt solū scōm datiuum. et loca ꝑoris hn̄t accm̄. vt Jacob dilexi. Esau aūt odio habui. et ille dtūs odio in eadem sn̄ia potest regi a verbo substantiuo sum. vel ab hoc verbo habeo. vt habeo adamū odio vel sum adami odio. Et vniuersaliter (si loquimur artificialiter) omne verbum mūdi potest regere duos datiuos.

¶ Querit. vtrū isti duo dti regunt ex eadē vi. Dōm ꝙ sic. ⁊ licet ambo regāt ex vi acq̄sitiōis. tn̄ nō eodē mō. q2 ṗm⁹ dtūs ꝑcat rē cui aliq̄d acq̄rit ⁊ regit ex vi acq̄sitiōis actiue. ⁊ scōs ꝑcat illud ꝙ acq̄rit. ⁊ regitur ex vi acq̄sitiōis passiue.

¶ Arguit. nomē nō pōt regere duos dtōs ḡ v̄bū nō pōt regere duos dtōs. Dicendū ꝙ negandū est ans. q2 sicut verba vehemētissime trāsitiōs regūt duos actiones. ita eoꝝ verbalia noia regūt duos gtōs. vt adamus est doctor iacobi gramatice. adam⁹ est instructor hermānis musice. henricus ē indutor petri tunice.

.s. dtm̄ in abltm̄ hec orōe sic resoluitur id est

Sepe resoluis i ab. huic vis'. vis' ab illo.

¶ Sn̄ia est. ꝙ dtūs sepe resoluit in abltm̄ mediāte ꝑpōne a vl' ab. Exm̄ vt iter tu. ⁊ hic. nil cernit illi. i. ab illo. dr id vulgo. i. a vulgo: Et qđ dr de v̄bo etiā intelligendū est de ꝑticipio. vt iste inuisus est deo et hoibus est dilect⁹ deo et hoibus.

.i.deo et hoibus. Simil'r hic Bubo est omnib? auib? perosa.i.ab oibus auib?.

¶ Arguit.nomē nō pōt regere dtm̄ nisi mediāte vbo subo ꝗ male dicit in textu huic visus.añs pbat p illā regulā pus positā. Cū vbo p qd suba scat. Dōm ꝙ illa regula intelligit de noib? substātiuis.sed ista intelligit de noib? adiectiuis Uel dōm ꝙ visus est hic pticipiū qd pōt regere eūdē casum quē suū verbū a quo descendit. Dōm ꝙ hic subintelligitur verbum substantiuum.

¶ Querit.a qbus verbis regit dtūs resolubilis in abltm̄. Dōm ꝙ pmo regit a verbis passiuis.vt color videt illi.i.ab illo.et sub verbis passiuis debēt cōphendi verba deponentalia et cōmunia passiue scatiōis et verba neutropassiua.vt nascit huic fili?.i.ab hoc. Petrus venerat mihi.i.a me. Hermān? venit mihi.i.vēditus a me. Scdo regit a verbis impsonalib? passiue vocis.vt fletur vergilio.i.a vergilio. Frequētius tm̄ tale verbū impsonale resoluit in verbū actiuū.vt stat mihi id est ego sto. Tertio regit a noibus verbalib? in bilis et in dus terminatis. vt Christ? est amabilis vel amādus nobis id est a nobis. Et etiā regit dtūs a qbusdā noibus verbalibus in osus terminatis.vt Joannes est oibus hoibus formidolosus .id est ab oibus hominibus. Quarto dcōes diuersitatis et alietatis et differentias scātes regunt dtm̄.vt diuersum illi.id est ab illo.discrepat illi.i.ab illo.frequētius tamen in ablatiuo inueniunt. Quinto a verbis susceptiuis et receptiuis.vt petrus sustulit mihi aurum.etiā aufero eripio tollo. Sexto hoc verbum est captum pro existimat regit datiuū resolubilem in ablatiuum mediante prepositione a vel ab: vt diuine non sunt mihi tanti quanti littere id est non reputantur a me pro tanto.

¶ Querit.qd scabit dtūs resolubilis in abltm̄. Dōm ꝙ scabit rem a q̄ alteri passio infert. Et est notandū ꝙ dtūs magis resoluit in ablatiuum ꝙ econuerso. quia resolutio nihil aliud est ꝙ illius quod occultum est manifestatio sed manifestior est ista sententia in ablatiuo ꝙ in datiuo: ergo potius resoluit datiuus in ablatiuū ꝙ econuerso: sicut obscurū resoluit in illud quod est clarū et manifestū

¶ Item cum dicit visus est mihi.exponitur sic.i.a me videtur. Sed quando dicitur videor mihi.dunckt mich.widzimischie. videtur tibi.dunckt dich.widziczsche. videtur sibi vel illi.widziczsche onemu.

dtis verba iubentia actis vales
His pceptiua q̄rtisue potes dare vba

associabis verba actū fandi scat actū scandi.
Junges que fatu signat aut signi icari.

declaro tibi hec tibi hec tibi hec
Hec tibi clarifico signo vl' denoto scribo

omnia ista verba
Eruxo docceo iubeo simul instruo disco

hoc verbū associare actō
Ac introduco debes cōiungere quarto

pqñ acq̄sitiue ponis verba casibus
Dū tū acquiris decet hec sociare datis.

¶ Sensus est ꝙ verba ptinētia ad pcipiendū vt pcipio: Ad fandū siue loquendum

vt dico. Ad clarificandũ vt clarifico. construunt̃ cũ dtõ ꝛ actõ: vt p̄cipio tibi hoc dico tibi ꝟm: clarifico tibi argumentũ. Et hec ꝟba erudio doceo. ꝛc̃. q̄ debem⁹ cõiungere actõ: si tñ acquisitiue ponant̃: etiã decꝫ ipsa sociare datiuis: vt doceo tibi filiũ tuũ grammaticã. Sñia ista stat in quattuoꝛ partibus: quarũ pꝛima est. Uerba p̄ceptiua regunt dtm̃ s̄cantẽ illud cui p̄cipit̃: ꝛ actm̃ s̄cantẽ illud qð p̄cipit̃: vt mando tibi hoc. Scða pars. ꝟba s̄cantia actũ loquẽdi regũt dtm̃ s̄cantẽ illud cui loquit̃ ꝛ actm̃ s̄cantem illud qð dr̃: vt retulit mihi noua. Tertia pars. ꝟba s̄cantia actũ notificandi regũt dtm̃ s̄cantẽ illud cui notificat̃. ꝛ actũ s̄cantẽ illud qð notificat̃: vt clarifico tibi illud. Quarta pars: ista ꝟba hic in textu posita scꝫ. erudeo: doceo: instruo: ꝛc̃. q̄ ex natura regũt actm̃. cũ tñ acq̄sitiue ponant̃ regũt sil'r dtm̃. ꝛ sic p̄dicta verba regũt dtm̃ cũ actõ qñ acq̄sitiue ponunt̃: vt doceo patri filium suum grammaticam.

¶ Arguit̃. ꝟba pertinẽtia ad inhibitionẽ regũt etiã dtm̃: vt inhibeo tibi illð. g̃ regula est diminuta. Dðm ꝙ illa compꝛehendunt̃ sub verbis p̄ceptiuis q̄a illis opponuntur: ꝛ oppositoꝛum eadem est disciplina.

¶ Arguit̃ ista ꝟba regũt ꝓpꝛie actm̃. g̃ dꝫ hec reg'la poni i regimie acti: Dðm ꝙ ꝟm est ꝑ se loq̄ndo: sed solũ incidental'r hic loq̄t̃ ad s̄candũ ꝑ locũ a minoꝛi i ordine ad maius. si sint ꝟba vehemẽtissime trãsitiõis de q̄bus mĩ⁹ videt̃: tñ acq̄sitiue posita possunt regere dtm̃. g̃ omne verbũ mundi potest regere dtm̃.

¶ Querit̃. quottupl'r ꝟba p̄ceptiua regũt dtm̃ vel actm̃. Dðm ꝙ dupl'r. Uno modo ꝯiunctim: ꝛ tunc dtũs s̄cat rem cui p̄cipit: ꝛ abltũs s̄cat rem qui p̄cipitur in eadem oꝛõne. Alio modo possunt regere illos duos casus diuisim in diuersis oꝛõnibus: ꝛ qñ hoc fit tũc adiungit̃ ei infinitiuus: vt p̄cipio tibi scribere: vel p̄cipio te scribere. ꝛ tũc ille actũs te regit̃ ab infinitiuo scribere: qð scit̃ penes resolutionẽ: qñ. s. actus põt resolui in ntm̃: ꝛ infinitiu⁹ in suũ ꝟbũ finitũ mediãte ꝙ vel q̄tenus: manẽte eadẽ sñia. vt p̄cipio ꝙ tu legas. Et ille actũs nõ põt regi ab illo verbo p̄cipio. qꝛ si regeret actm̃ rei rõnalis: tũc esset ꝟbũ vehemẽtissime transitionis quod est falsum: q̄a si regeret talem actm̃ qui s̄cat rem recipientes aliquid adhuc posset regere vnum actm̃ qui s̄caret illud ꝙ recipit̃: hoc aũt falsum est: sed tamen infinitiuus cum actõ supplet vicẽ acti casus. ꝛ g̃ p̄cipio non est verbum absolutum in ista oꝛatione pꝛecipio te legere.

¶ Arguit̃. verba pertinentia ad consulendũ etiã regunt datiuũ cum accõ. ergo textus est diminutus. Dðm ꝙ illa compꝛehendunt̃ sub verbis pꝛeceptiuis. q̄a qui habet alicui pꝛecipere etiam habet illi consulere. vt consulo tibi hoc.

¶ Querit̃. q̄ttuplitia sunt verba regẽtia dtm̃ cũ accõ per istam regulã. Dðm ꝙ q̄druplitia. Pꝛimo verba ꝑtinentia ad loq̄ndũ. vt loquoꝛ. sermocinoꝛ dico ꝛ predico ꝛc̃. Scða verba ꝑtinentia ad notificandũ aliq̄d. vt notifico clarifico ꝛ similia. Tertia verba s̄cantia actum donandi. vt restituo remitto reddo indulgeo pꝛebeo tribuo largioꝛ et confero. Quarto verba pertinẽtia ad legatioẽ. vt mitto destino transfero. Et possunt addi duo modi. Pꝛimus est. verba s̄cãtia ꝓmittere regũt dtm̃ cum accusatiuo. vt ꝓmitto spondeo polliceoꝛ. Scðs est. verba significãtia actũ cõparandi regũt dtm̃ cũ actõ vt sunt comparo confero compono equo. vt cõfero te illi. et potest adhuc addi ablatiuus in quo fit cõparatio. vt confero te illi eloquentia. Similiter verba s̄cãtia actum subiugandi. vt subiicio suppono subdo. Etiam verba s̄cantia actum adiungendi. vt associo adiungo applico associo me Hermanno. ꝛc̃.

¶ Arguit̃. plura sunt verba regẽtia dtm̃ cum accõ ꝙ autoꝛ hic in textu enumerat. ergo est diminutus. Dðm ꝙ autoꝛ hic ponit aliqua. sub quibus omnia. alia compꝛehendit. et sunt etiam in pꝛedictis modis enumeratus.

¶ Notandū. ꝙ instruo h3 duplicē ſcationē. Vnᷓ eſt idem ꝙ pre parare. vt in= ſtruo claſſem miliciam aciem. et ſic dicitur miles inſtructus. quaſi ad pugnam ar matus. Vnᷓ idem eſt qđ docere. vñ Catho Si tibi ſint nati nec opes tunc arti bus illos. Inſtrue ⁊c̄. Sed ceteroꝝ verboꝝ ſcationes ſunt ſatis plane ideo eo rum expoſitionē reſeruo ad alium locum.

hoc nomē adiectiuū	hoc aduerbiū obuiā	hoc ỽbū obuio	illas interiectiōes .ſ. ꝑdictis

Obuiꝰ atqꝫ viā vio ve ſil' heu q̄qꝫ iūgaꝫ

Quō partes indeclinabiles regūt datiuum.

¶ Sñia eſt qđ hoc nomē adiectiuū obuius. et hoc aduerbiū obuiā. et illud ver bum obuio as are. cū illis duabus interiectiōibꝰ ve et heu. volūt regere datiuū vt obuius ſum tibi. venit mihi obuiā. obuiauerūt vobis redeūtibus. et ibi obuiꝰ uerunt dño ⁊c. Ve mūdo a ſcandalo. Heu mihi quia incolatus meus ⁊c.

¶ Arguiꝛ. obuius importat ꝯtrarietatē. ğ regit gtm̄ per illā. Proximitas cō trarietas ⁊c. Dōm ꝙ nō eſt inconueniēs ꝙ͞ vna dictio regat diuerſos caſus ſm diuerſas habitudies. vl' dr. ꝙ nō poniꝛ hec regula de neceſſitate. ſ de bñ eſſe.

¶ Arguiꝛ. ſunt pl'a aduerbia q̄ pñt regere dtm̄. ğ textꝰ eſt diminutꝰ. vt fauo= rabiliter tibi. Dōm ꝙ illa cōprehenduntꝛ ſub hoc aduerbio obuiam.

¶ Ubi notandū. ꝙ oīa aduerbia deſcēdentia a noībus potentibus regere dtm̄ etiā pñt regere dtm̄. Et breuitatis grā ſub illo aduerbio obuiā cōprehēdunꝛ. Ubi inſuꝑ notandū eſt ꝙ alexāder incidētaliter determinat hic de ꝑtibus inde clinabilibꝰ. in quātū ponit hoc aduerbiū obuiā. qđ ꝯuenit cū illo nomīe adiecti= uo obuiꝰ obuia obuiū in ſcatiōe ⁊ ſub illo alia aduerbia cōprehenduntur.

¶ Arguiꝛ. interiectio non poteſt regere caſum. vñ Floriſta interiectio coniū= genſqꝫ carebit vtroqꝫ. i. nec regit nec regiꝛ. Dōm ꝙ interiectio vt importat af= fectum mentis abſolute. non regit aliquem caſum vt vult Floriſta Sed ſi capi= atur improprie inquantum ſc3 importat dolorem vel paſſionem aliquē alteri ac= quiſibilem poteſt regere datiuum. et ſic loquitur alexander.

¶ Cōtra. interiectio adhuc nō pōt regere dtm̄. et ꝑcipue heu ğ. ⁊c̄. añs pt3 ꝑ ſcđa parte ꝑ autoritatē Laurētij de vallis. q̄ dicit ꝙ heu nūq͞ regit dtm̄ ſ actm̄ Et hoc ꝓbat exēplis peritorū. vñ Vergiliꝰ Heu ſtirpē inuiſam Therentiꝰ Heu me miſeꝝ. Plinius Heu dementiā ab his initijs eſtimantiū ad ſuperbiā ſe geni= tos. Dōm ꝙ bene poteſt regere actm̄ vt ꝓbant exempla. vt etiā poſtea patebit Sed per hoc non ꝓbaꝛ quin etiā pōt regere dtm̄. vt patet in pš. Heu mihi q2 in= colatus meus ꝓlongatꝰ eſt. Ideo autoritas Laurētij. non eſt acceptāda. quia non loq̄tur in hoc vt exꝑtus. magis ex volūtate cōtradicendi Alexādro: vt con tra q͞ plurimos more pompoſorū facit. non ex ingenij certitudine.

¶ Queriꝛ. quot regule danꝛ de regimine aduerbioꝝ. Dōm ꝙ quattuor: Pri ma eſt. omne aduerbiū particulariter importans tempus regit gtm̄. vt nūc tpis hodie tpis. Et dr particulariter. q̄a ſi importaret vl'r tempus tunc non regeret gtm̄. vt ſemꝑ. Secūda regula eſt. aduerbia loci regūt gtm̄ vt vbiqꝫ locoꝝ. Ter= tia regula eſt. aduerbia deſcendentia a nomibus potentibꝰ regere datiuū etiam poſſunt regere datiuū. vt ipſe loq̄tur ſimiliter mihi vel diſſimiliter mihi.

Quarta regula eſt omnia aduerbia comparatiui gradus poſſunt regere ablati= uum vt iohānes currit velocius petro. Et aduerbia ſuperlatiui gradus poſſunt regere genitiuum. vt iohannes optime rethorum loquitur.

¶ Notandū. ꝙ ſub illo verbo obuio as are etiā alia verba ꝯprehenduntꝛ vt oc= curro. Exm̄ vt occurrerūt dño. et offero. Vergilius O ptime te mihi affero. Si militer aſſurgo et inſurgo. vt aſſurgo parentibus: inſurgo hoſtibus.

Capitulum Octauum.

¶ Querit. quot modis capitur ve. Dñm q duob⁹ modis. Primo modo vt est piunctio encletica: et sic poni debet in fine dcõnũ qs copulat: vt Petrus Paulusue scribit: legit. ⁊ sic capit in pposito. et tũc componit cũ ne et dicit neue. qd valet tantũ vt non. vñ Oui. Neue puellaꝝ fletu moueare caueto. Ut flerẽt oculos erudere suos. Scdo capitur vt est interiectio dolẽtis. Ue soli si ceciderit: qr non habet subleuamẽ. ⁊c. Quñq vt est interiectio execrãdi. vt ve mundo ab scãdalo. Ue vobis scribis ⁊ phariseis. Et sic sepe ponit nominaliter. Inde dicitur aue quasi sine ve. vn⁹. Non igitur sine ve nunc viuit filius eue.

¶ Notandũ q heu multis modis ɔstruitur. qa qñq ponitur sine casu. vt peniteret heu sero. nil didicisse modo. Et qñq ɔstruitur cũ ntõ. Uergilius Heu prisca fides. Quñq cum gtõ. vt heu misere mentis. Quñq cũ dtõ vt heu mihi qa incol itus meus. ⁊c. Quñq cum actõ. vtõ vt heu me miseꝝ. Quñq cum vtõ vt heu petre. Et qñq ɔponitur et dr eheu. et est idem quod heu. vñ Uergilius Eheu qu ĩ pingui macer est mihi taurus in aruo.

¶ Notandũ. q est drã inter heu et heus. qa heus est aduerbiũ reuocãdi pteremtem. Uergilius Heus iuuenes monstrare viam. Sed heu interiectio sub qua interiectione cõprehenditur hei. quod regit frequentius dtm quẽ heu. vt Hei mihi q nullis amor est medicabilis herbis. Et pñt multe alie interiectiones inueniri. de qbus supersedeo. qa faciliter earũ ßcatio potest considerari.

ista verba impsonalia — casui

Quõ verba impsonalia regũt dtm. — **Cõtigit euenit accidit ⁊ placꝫ adde dtõ**

ista verba impsonalia — pdictis

Et libꝫ atqꝫ licꝫ liquet ⁊ vacat addit istis

¶ Sñia est q ista verba impsonalia in textu posita regunt dtm a parte post vt contigit mihi eo tpe brugis esse. placet mihi per optime ⁊c.

¶ Arguitur. sunt plura verba impersonalia regẽtia dtm q ista. ergo text⁹ est diminutus. qa Florista addit adhuc tria. vt suppetit competit expedit. Dicendum q. sta comprehenduntur sub istis.

¶ Cõtra. sub istis intelligi nõ pñt. g ⁊c. añs pbat. qr ɔtraria sub ɔtrarijs intelligũt. ⁊ synonima sub synonimis. ß hmõi no sunt illa verba impsonalia a Florista posita cũ istis. g ⁊c. Dõm q licet p oĩa nõ sit similitudo. tñ est aliqlis. qr qpõt ɔsiderari q cũ istis habeãt ɔuenientiã in regendo datiuum.

¶ Querit. quot modis possunt ista verba capi. Dõm q duob⁹ modis Uno modo personaliter. et sic regũt a parte añ ntm. sicut cetera verba personalia. Alio modo capiũtur impersonaliter. et sic regũt dtm a parte post cũ infinitiuo vt placet mihi bibere ⁊c. Et ratio est. quia quemcunq casum regit verbum psonale a parte post illum etiã illius verbi vis impersonaliter accepta potest regere a parte post. sed personalia istorũ verborũ regunt dtm a parte post. ergo et ipsa impsonalia. Et dr cũ infinitio nõ qr ĩfinito sit cã ipsonalitatꝫ eoꝝ qr ĩfinitio deposito adhuc manẽt ꝟba ipsonalia ß ẽ solũ signũ ipsonalitatꝫ illoꝝ verborũ a posteriori.

¶ Notandũ ßm Floristã infinitiuus adiungitur verbis impsonalib⁹ actiue vocis. non autẽ passiue vocis. quia illa ßcãt actũ determinatũ q non determinatur per aliquẽ aliũ actum. sed verba impsonalia ßcant actũ q determinari põt p aliũ actum. Et istud ꝟm est de verbis impsonalibus passiue vocis dummodo descendunt a verbis proberetícis. quia illa possunt ex sua natura construi cum infinitiuo. vt desideratur a me bibere. Item contingit vt est peccatum a cõtingere. qd est simul tangere. potest regere nominatiuũ a parte ante et accusatiuũ a parte

post. et sic est verbū personale: vt ego minimo digito meo nō te contingam. Jnde dicitur cōtiguus a um. et dicunt contigua quorū vltima se tangūt. tn̄ vnū nō sunt. vt cutis et camisia. Sed continua sunt quorū vltima sunt vnum. vt partes linee vel trabis sunt cōtinua de qbus patet qnto et sexto phisicorum. Scdo capitur ꝯtingit impsonaliter. vt scz valet tm̄ sicut accidit. et sic regit dtm̄. vt cōtingit mihi legere. Simil'r alia vba in textu posita pnt capi psonal'r et etiā ipsonal'r

¶ Queritur. qt tuplicia sunt verba impsonalia. Dōm q duplicia. s. actiue vocis et passiue vocis. Actiue vocis terminant in t et theutonisant per es. vt licet. t. es geburt sich. vroczilosche. Sed impsonalia passiue vocis terminant in tur et thetuonisant per man vt bibit man trinckt mausch pic. Un̄ verba ipsonalia actiue vocis sunt vigititria vn̄⁹. Si nūerare velis impsonalia vba Actiue vocis tria dantur atq viginti, de quib⁹ supra in regimine gti dictum est. Et quando dicit sunt plura q vigintitria. vt constat suppetit et sufficit, et est captū impersonaliter. Dōm q licet simpl'r loquendo sint plura. sunt tamē vigintitria, cōmuniter vsitata et magis principalia, de quibus loquūtur predicta metra.

¶ Notandū q aliq sūt vba impsonalia ex sua natura. et illa sunt vigintitria. Et alia sunt impsona lia ex adiūctis. et illa sunt qnq. vn̄⁹. Sunt ex adiunctis impersonalia qnq. Jncipit desinit atq pōt solet et licet adde. Et dicunt impsonalia ex adiuncto. q a eis adiungit infinitiuus, quia posteriori denotat eorum impsonalitatē. Sed verba impsonalia passiue vocis sūt infinita. vn̄⁹. Si nūerare velis impsonalia vba Passiue vocis. nūeꝝ tu non recitabis qa a qlibet vbo actio venit vnū verbū impsonale passiue vocis. ꝯ infinita (saltē q ad nos,) sūt verba actiua.

¶ Querit. q est dr̄a inter licet et libet. Dicendū q licet respicit bonuz honestum. sed libet bonum delectabile. vt ph dolor omne qō libet modernis temporibus licet. Et a verbo licet venit licentia. Et est dr̄a inter licentiā et libertatem quia libertas capitur in bono. vt qs non timide loqtur qō serui est. sed ingenue et libere. hoc est vt liberū hominē decet loqtur. Sed licentia in malū potest capi. Comicus. Deteriores omēs sumus licentia. Sumitur etiam licentia in bonū. vt data est mihi licentia orandi. Jtem vacat personaliter captuz ꝑcat carere. vt tu debes ex qua me accusas culpa vacare. Et similiter hic. hec non vaccat misterio id est non caret ratione. Et qnq significat operam dare. et sic regit datiuū. vt Adamus vaccat litteris. vacat porationibus. Qnq ꝑcat vacuū esse. vt hic locus non vacat. sedes apostolica vacat. i. nō est papa. Sed vacat impsonaliter captum id est ociosum. vt non vacat mihi audire ineptias tuas: non vacat mihi audire tuas nugas. Jnde dicitur vacatio et vacantia. et est tempus quo non exercentur studia. inde etiam vacumna id est dea vacantiarum. vnde Horatius. Hec ego dictabam post phanum putre vacumne.

¶ Querit. vtrū dtūs pōt poni absolute. Dōm q sic. vt laus deo. et ponit trib⁹ modis absolute. Prima causa breuitatis. vt deo grās breuius dicitur q deo dicamus gratias. Secūda causa relatiōis. vt habitantibus in regione vmbre mortis lux orta est eis. Jn qua oratione si hoc relatiuum eis non esset positum. hoc antecedens habitantibus regeretur. vt esset loquutio satis clara. sed quia ponit in hac oratione hoc relatiuum eis oportet antecedens poni absolute quia nō est verbū vnde regatur. Tertio ponitur datiuus absolute aduerbialiter. vt hermannus ruri se continet id est rure. quid audiat luci id est in luce hermannus venit vesperi. i. vespe. Dicūt tn̄ qdaz q isti sunt ablti casus. et q illa nomina hñt e vel i in ablto p illā regulā. Sextus iri vel in e qnq tn̄ dat vtrunq. Sed potius videtur q ponant aduerbialiter ꝑ in officium. vt supra dictum est de gtō.

¶ Arguit. ex isto sequeret q autor esset diminut⁹. q2 nō facit mētionē de abl[illegible]

tione ipsius datiui. sicut ponit absolutionē gti acti et ablti. Solutio. ideo nō fecit mentionē de absolutione datiui. qa nulla difficultas est in talibus orationib⁹ Et etiam facillime in talibus orationib⁹ potest intelligi verbū a quo regantur vt laus deo. supple sit. et sic de similibus orationibus.

De regimine acti et primo quo nomina regūt actm̄.

.s. casus passiuū postponitur p̄dictis

A Ccusatiui regimen subiūgitur istis.

¶ Dicit q̄ regimē acti subiūgitur regiminib⁹ de dtō supra declaratis. Cuius ordis ratio est. q2 ordo regimis sumit penes ordinē casuū: sed ntūs et dtūs p̄cedūt actm̄. ḡ ꝛc. Scda ratio est. q2 gtūs et dtūs sunt casus sube. actūs aūt est casus accn̄tis. sed suba est] ante accn̄s. ḡ. ꝛc. Patet qa actūs est casus trāsitiu⁹. ꝛ q̄to aliquid est magis transitiuū tanto verius accedit ad naturā accn̄tis.
Secūdo patet hoc. qa gtūs et dtūs vt plurimū ꝯstruunt cum nominibus subam p̄cātibus. sed accūs ꝯstruit cū verbis seu participijs accn̄s p̄cātibus. ḡ ex parte adiūcti dicūt casus sube vel accn̄tis: ex quo sumi pōt ratio ordinis. Ex quo patꝫ solutio vnius argumēti quo qs posset arguere q̄ gtūs dtūs et actūs eiusdē nominis idē p̄cant. ḡ vnus nō est casus sube et alius accn̄tis: qa hoc verū est scdm res per se. sed s̄m modū vnus pōt esse casus habent maiorē similitudinē cū accidēte Uel ex adiuncto potest dici casus accidentalis siue accidentis.
¶ Arguit. regimē acti nō est distinctū a regimie nti. ḡ male de illo loqt̄ b alexāder. qa quēcunq3 casum regit rectus illā etiā regit eius obliquus. vn̄⁹. Quē casum rectus hūc inflectio regit eius. Solo hoc est verum de regimine actiuo: hic aūt loqtur de regimie acti passiuo. Un̄ regimen actiuū accusatiui est. quo regit aliā dictionē. sed regimen passiuum est quo regitur ab alia dictione.
¶ Querit. .a quot partibus orationis regit actūs: Solo a sex. Primo a noie adiectiuo. vt adam⁹ est albus pedem. Scdo a v̄bo. vt lego euāgeliū. Tertio a participio. vt legens lectionē. Quarto a p̄pōne vt ad patrē. et sic extendit ad deseruire. Quinto ab interiectione. heu me miserum. O ineffabilem virum.
Sexto ab aduerbio. vt ecce magistrum.

.i. p̄priū alicui⁹ partis tribuit partē

Sepe qd̄ est partis toti dat. ꝛ regit illā.

Exm̄m in quo illud adiectiuū nigra p̄cans p̄prietatē regit illum accusatiuum faciem significantem subiectum proprietatis.

talis figura

Est ibi sinodoche. qn̄ faciē nigra. dētes

sunt exempla similia

Alb3 nuda pedē. mlier r̄dimita capillos

¶ Dicit q̄ dcō p̄cans p̄prietatē alicuius partis attributā toti pōt regere accusatiuū p̄cantē illā partem p sinodochen. vt ethiops est albus dentes. Ibi hoc nomē albus p̄cat p̄prietatē que est in dentib⁹. et denoīat totū ethiopē albū licet improprie. Et resoluit p̄fis locutio et similis per verbū habet. vt ethiops albus dentes. i. qui h3 albos dentes. Et potest regula conuerti sic. Adiectiuū iportās p̄prietatē totius attributā parti pōt regere actm̄ p̄cantē totū ex vi synodoches vt adamus est nobilis progeniem. femina est clara genus.
¶ Arguit de figuris determiat autor in q̄rta p̄te. ergo male loqt̄ hoc de synodoche. q2 diuerse scie h̄nt diuersa ꝯsiderare. Solo hic loqtur solū de synodoche

In quantum per ipsam fit aliqđ regimen acci. Sed in quarta parte loquit᷑ de natura ipsius synodoches in se.s.quando fieri habet.

¶ Arguit᷑.nomina nō pñt regere actm̄.ḡ ⁊c.ans ꝓbatur.q̄a inter dcōnem regentē et dictionē rectā dꝫ esse ꝓporcio modoꝝ s̄ſcandi.sed nulla ꝓporcio modorum s̄ſcādi est inter nomē adiectiuū et actm̄.q: actūs est casus trāsitionis.sed solum verba et eoꝝ participia importāt trāsitionē.ḡ tantū ab illis regit᷑. Solutio hoc intelligit᷑ de oratione simpliciter congrua et absq3 figura.quia per figuram bene regitur a nomine. vt patet in exemplis in textu positis.

¶ Querit᷑.vtꝝ pars debeat capi ꝓprie vel cōmuniter. Sol'o large ⁊ cōmūiter put extēdit se ad aliud qđ est s̄ſaciter ps integralis.vt sortes est alb⁹ pedē Uel pars essentialis.vt hermān⁹ est ornatus animā. Uel ꝓ illo qđ est ꝓprietas ptis vt sortes est pulcer colorē.Uel ꝓ illo qđ adiacet parti.vt sortes ē pulcer vestes

¶ Querit᷑.quottuplex est synodoche.vel qñ hꝫ fieri. Sol'o.qñ pars ponit᷑ pro toto.vt animus mulieris est mihi nuptus.vel ecōtra.vt affer mihi fontē.i.partē fontis. Est aūt duplex.s.locutiōis et ꝯstructionis. Locutiōis est qñ pars ponit᷑ pro toto vel ecōtra.seu qñ ꝓprietas partis attribuit᷑ toti vel econtra absq3 incōgruitate grāmaticali. De primo.vt affer mihi fontem. De scđo:vt Johannes est alb⁹ pedē. In q̄bus orōnib⁹ nullū est viciū ꝯgruitatis. Constructiōis est qñ ꝓprietas partis attribuit᷑ toti vel ecōtra sub aliqua improprietate grāmaticali. De primo.vt adamus est alb⁹ faciē. Exm̄ secundi.vt hermānus nobilis gentem. Uicium in hac figura est.ꝙ actūs regat᷑ ab aliqua dictiōe a qua regi nō potest. Ratio excusans illud vicium est cōmoditas metri cum breuitate sermonis quia breuius dicitur albus pedem ꝙ̄ albus secundū pedem.

¶ Queritur.a quot partibus orōnis actūs regitur per synodochen. Solutio.a tribus.vñ Florista Adiectiua regūt.passiua neutraq3 verba.Actm̄ per sinodochen subiunctū Alba pedē.dolet iste caput.sed frangit᷑ hic crus. Primo a nominibus adiectiuis.vt mulier alba pedem.et hoc de adiectiuo voce et significatione simul intelligendum est.et etiam de adiectiuo significatione tantum.vt iste est rethoricus linguam. Et etiam de adiectiuo prouinciarū.vt hollandrin⁹ patriam. Et etiam de adiectiuo gentilium.vt teutonicus gentem.

¶ Notandū.ꝙ noīa gētilia sunt q̄ descendūt a noīb⁹ regionū vel ydeomatum vt saxonicus.brabantinus teutonicus ⁊c. Sed noīa p̄rie sunt q̄ deriuant᷑ a nominib⁹ ciuitatū seu oppidoꝝ.vt monasteriēsis.coloniensis.bruswicensis. Scđo a verbo passiuo.vt truncat᷑ caput. Etiā a participijs verborum passiuorū.vt mulier redimita capillos. Tertio a verbo neutrali.vt frigeo manum. Ubi notandū ꝙ nomina substantiua non pñt regere actm̄ nisi per trāsumptionē sumantur vt hermannus est vergilius linguam vergilius.i.rethor et poeta.

.s.sepe .s.aliqđ hꝫ s̄ſborum
Multociēs verbū fert significata duoꝝ
sub voce gerundij s̄ſcatum notari
Voce gerūdiui debet vnum significari.
.s.casus .s.vehemētissime transitiōis duos
Accusatiuos hoc verbū dat tibi binos
qñ actiui gñis .s.actūs s̄ſcās rē receptā actōꝝ
Dū manet actiuū.sed ⁊ alter habet eoꝝ

Quđ verba regunt accusatiuum ex vi trāsitiōis. Et primo s̄ſba vehemētissime trāsitiōis

Capitulum Octauum.

.f.actūs societur .s:verbo nō mutatur

Qui si iungatur passiuo. non variatur

¶ Dicit ꝙ verbū hñs ſcata duoꝝ verboꝝ (quoꝝ vnū exponit per gerundiū) pt regere duos actōs. dū manet actiuū. ſed ſi actiuū reſoluit in paſſiuū. tūc regit vnū illoꝝ actōꝝ: ſ. q̄ ſcat rem receptā. non q̄. non q̄ variat.
Exm̄ primi. vt doceo te grammaticam. Exm̄ ſecūdi. vt doceris a me grāmaticā
¶ Notandū ꝑ modū additiōis. ꝙ om̄e verbū vehemētiſſime trāſitiōis regit duos actōs vnū q̄ ſcat rem recipientē. aliū q̄ ſcat rem receptam.
¶ Queritur. q̄tuplex eſt verbū. Solo duplex. ſ. abſolutū ⁊ tranſitiuū. Abſolutū eſt q̄d ſine obliquo generat ꝑfectū ſenſum. vt ſto curro. Sed trāſitiuum eſt q̄ nō gñat ꝑfectū ſenſum ſine obliq̄ a parte poſt. Et eſt triplex. ſ. debilis trāſitionis. vehemētis trāſitionis et vehemētiſſime trāſitionis. Debilis trāſitionis eſt quod poteſt regere omnē obliquū ꝑter actm̄. niſi ille actūs fuerit ꝓportiōabilis ſcationi ſue. Exm̄ de gtō. vt miſereor inſipiētis. De dtō. vt faueo tibi. De ablō: vt fruor domino. De accō ꝓportionabilis ſcatiōis. vt nauigo nauigationem. curro curſum. Et ideo vocat debilis trāſitionis q̄a ita debilis eſt trāſitus eius ꝙ directe non pōt ꝑtingere reꝫ ſcatā per obliquū. Sed vehemētis trāſitionis eſt cuius ꝯfuſa ſcatio ſpecificat per vnū actm̄. vt lego libruꝫ. Et ideo vocat vehemētis trāſitionis. q̄a eius trāſitio eſt ita vehemēs ꝙ pōt directe ꝑtingere ad rem terminantē ſcationē eius. Sed vehemētiſſime trāſitionis. eſt cuius ꝯfuſio nō pōt ſpecificari niſi per duos accōs diuerſa ſcātes ſine ꝯiūctione media. vt doceo adamū grāmaticā. Et dr̄ notāter diuerſa ſcātes q2 verbū non vehementiſſime trāſitionis poteſt bñ regere duos actōs ad idē ꝑtinētes. vt video animal hominē. Et dicit ſine ꝯiunctione media. q̄a verba vehemētis trāſitionis pñt regere duos actōs copulatos ad inuicē ꝑ ꝯiūctionē. vt video adamū et hermānū.
¶ Arguit. ſi vbū vehemētiſſime trāſitiōis hꝫ duoꝝ verboꝝ ſcationē tūc eſt equiuocū: q2 equiuocū eſt qd̄ plura ſcat ſ hoc eſt falſum. g̃ ⁊c̄. Solo hꝫ duo ſcata non formalr. niſi ꝓut ſcatū ſe extēdit ad modū ſcādi. q̄a hꝫ duplicē depēdētiā. ſ. ad rem recipientē. et ad rē receptā. Et ergo dꝫ ſic intelligi. verbū hñs ſcata duoꝝ verboꝝ vnū exprimit ꝑ gerundiū virtualiter in oōne ſubintellectū vt doceo te grāmaticā. i. doceo te tradēdo grāmaticā in q̄ oōne doceo nō includit in ſe formaliter illud gerundiū. q2 nō ſcat idē ꝙ trado. Ex quo ptꝫ: ꝙ text9 dꝫ intelligi de verbo vehemētiſſime trāſitiōis qd̄ regit duos accōs ex ſua natura ꝓpter duplicē ſcationē trāſitiōis. q2 ⁊ ſi hoc verbū trado nō eſſet inuētū adhuc doceo regeret duos accōs. Sed exponit ſolū. vt expſſe videat quō illi acti diuerſa ſcāt. Vñ hec verba duplicē hñt ſcationē ſcꝫ gñalem et ſpecialē. et ſic req̄rūtur duos actōs. q2 doceo ſcat trāſitionē gñalem et ſpecialē. et ſic reqrunt duos actōs. q2 doceo ſcat trāſitionē generalē qua magiſter diſcipulos informat. et etiā trāſitionē ſpecialem. q̄a eos informat in ſpeciali arte. Ex quo patet ꝙ non regūt indifferenter quoſcūq̄ accuſatiuos. ſed ſolum illos quoꝝ vnus ſcat rem recipientem et alius rem receptam ſiue rem circa quam actus verbi verſatur.
¶ Queritur. quare dr̄ (multotiens) Solo ad deſignandū ꝙ iſta verba non ſp acq̄runt duos accōs. Exm̄. vt vnam rem pety a dño.
¶ Arguit. gerundiū regit vnū de iſtis actis. g̃ ꝑdicta ſunt falſa. vt ptꝫ per auctorem. poſtea Doceꝫ gerundiuuꝫ. Solo: qñ gerūdiuū explicite ponit tūc regit vnū illoꝝ actōꝝ. ſed qñ ſubītelligitur tunc ambo regūtur a verbo vehemētiſſime tranſitionis propter duplicem eius dependentiam.
¶ Contra. ſi gerūdiū non regit vnū illoꝝ actōꝝ. g̃ fruſtra ſubintelligit. Solo

gerundium non subintelligitur de necessitate regiminis istorum accõꝝ. ꝑ subintelligitur propter diuersos gradus trãsitionis talis verbi. quorũ graduũ vnus potest exprimi per gerundium vt dictum est supra.

¶ Querit. vtrũ verbũ passiuũ põt regere duos accõs. Sol'o nõ sed vnã tm̃ significãtẽ rem circa quã versatur actus verbi. dũmodo descẽdat a verbo vehemẽtissime trãsitionis. et alter accũs variatur in ntm̃. vt doceo te grãmaticam resoluitur sic: tu doceris a me grãmaticã et sic ntũs verbi actiui mutatur in abltm̃ mediante ꝑpositione a vel ab: vnde Florista. Dum solet actiuũ varium sibi iungere casum. Passiuo reliquum digne sociabimus horum. Et illi duo accusatiui debent supponere pro diuersis: vt patet ex dictis.

¶ Querit. q̃re verbũ pasiuũ regit accm̃ ꝑcantẽ rem receptã. Sol'o. q: ꝟbũ actiuũ ⁊ passiuũ: licet diuersimode. hñt idẽ obiectũ: sed accũs ꝑcãs rẽ receptã significat obiectũ actus ꝟbi: g̊ rapit talẽ accm̃. Uñ est duplex actus in istis verbis quoꝝ ꝑmus mutat in passionẽ: et virtute illi⁹ mutatiõis primi actus verba passiua ↄstruunt cũ abltõ: nõ tm̃ inquantũ passiua: sed inquãtum passiua verboꝝ vehemẽtissime trãsitionis. Ex quo ptȝ solutio talis argumẽti cũ dicit. Uerba passiua regũt abltm̃: g̊ nõ accm̃. Dõm ꝙ veꝝ est inquantũ passiua sunt: sed in quãtum sunt passiua verboꝝ vehemẽtissime trãsitionis bñ pñt regere accusatiuuȝ.

¶ Querit. vtrũ ista verba possunt regere duos ntõs a pte añ sicut duos accõs a parte post. Et videtur ꝙ sic. q: in eis est duplex actus. ergo req̃rũt duplex ꝑncipiũ a q̃ tales actus egrediãtur Sol'o nõ: q̃a vnicũ suppositũ est sufficiẽs ad ꝑducendũ illũ actũ: ꝑ vnus accũs nõ est sufficiẽs ad specificanduȝ eius ↄfusionẽ.

¶ Arguit. nullum verbũ est duo verba. ergo nullũ verbũ hȝ ꝑcationẽ duorum verboꝝ. q̃a habere ꝑcata duoꝝ verboꝝ ꝑ̄supponit duo verba: q̃a ꝑcatio est forma verbi q̃ multiplicata necesse est eius materiã multiplicari. Sol'o verbũ habȝ ꝑcata duoꝝ verboꝝ gñaliter capiẽdo ꝑcationẽ put extẽdit se ad modũ ꝑcãdi et nõ ad ꝑcatũ: ⁊ ita verbũ hr̃e ꝑcationẽ duoꝝ verboꝝ nihil aliud est ꝙ̄ verbuȝ hr̃e duplicẽ depedentiã siue duplicẽ trãsitionẽ. Et vnũ regit ex vi vehemẽtis transitionis: et alium ex vi vehementissime trãsicionis speciali denominatione.

.i. vis iungitur
Infin tiui natura modi sociatur.
.s. verbi .s. infinitiu⁹ dematur
Impersonalis tñ hinc modus excipiat
ponitur .s. triplicis acci
Hic dat exm̃ triplex. tibi dico magistrũ.
Exm̃ in quo infinitiuus regit vnũ accm̃ a parte ante ⁊ duos a parte post
Discip'los mores placidos de iure docere

De regie acci. ex vi nature ab infinitiuo

Exẽplificat.

¶ Dicit ꝙ infinitiuus ꝑdictorũ verboꝝ põt etiã regere duos accõs a pte post sicut sua ꝟba. ⁊ ꝑter illos regit vnũ a parte ante ex natura ꝓpria. Unde excipit infinitiuus verbi impsonalis. q̃ nõ regit aliquẽ casum a parte añ. Et debet addi actiue vocis: ꝓpter infinitiuũ ꝟbi impsonalis passiue vocis. q̃ regit post se ablatiuũ. vt hermãnũ amari a me bonũ est. Et dr̃ (vehemẽtissime trãsitionis) ꝓpter infinitiuũ verbi vehementis trãsitionis q̃ regit vnũ accm̃ tm̃ a parte post.

¶ Querit. quottuplex est infinitiu⁹. Sol'o duplex. s. actiue vocis ⁊ passiue vocis. Actiue vocis est duplex. s. ꝑsonalis ⁊ impsonalis. Personalis est duplex scȝ

verbi transitiui ⁊ absoluti. Infinitiuus verbi ꝑsonalis actiue vocis verbi absolu
ti regit accusatiuū a parte an̄. vn̄ Florista Infinitiuus sibi vult supponere q̄rtū
Et infinitiuus verbi trāsitiui est triplex. s. debilis trāsitionis. vehemētis tran
sitionis. et vehemētissime trāsitionis. Et de illis loquendū est q̄ntum ad regimē
obliquorū a parte post sicut de verbis a q̄bus descēdūt. Et ratio est. q2 quem
cūq̄ casum regit verbū indicatiui modi. illū etiā regūt alia verba ab illo descen
dentia. Et infinitiuus verbi passiui est duplex. s. ꝑsonalis et impꝑsonalis. Perso
nalis passiue vocis regit accm̄ a parte ante et ablatiuū a parte post mediāte pre
positione a vel ab. vt Barbarā a me amari est bonū. Sed infinitiuus verbi impꝑ
sonalis passiue vocis regit illū casum quem sui verbū a quo descendit.

¶ Querit. quō distinguūtur infinitiu⁹ verbi ꝑsonalis passiue vocis. et infiniti
uus verbi impꝑsonalis cum habeāt eandem terminationē. Solutio in trib⁹ diffe
rūt. Primo in s̄catiōe. q̄a amari s̄m q̄ descēdit ab amor aris passiue s̄cat. Scdo
differūt q̄ntū ad resolutionē. q̄a amari et amaṫ resoluiṫ ꝑ verbū actuū vt me ama
ri barbaram bonū est. i. q̄ ego amem barbarā bonū est. Sed si descēdat ab amor
aris resoluitur per verbū passiuū. vt me amari a barbara bonum est. id est q̄ ego
amer a barbare bonum est. Tertio differunt in constructione q̄a amari descēdēs
ab amaṫ construiṫ cum abltō a parte ante mediāte prepositione a vel ab et regit
eundem casum a parte post quem suum verbum a quo descendit. vt a me amari
annam bonum est. Sed qn̄ descendit ab amor tunc regit accusatiuū a parte ante
q̄a est infinitiuus verbo personalis. et ablatiuum a parte post mediantē prepo
sitione. vt me amari a anna est bonū. vn̄⁹. Significatio post resolutione tertio cō
struc. Infinitiuos binos differre notabo.

¶ Arguiṫ. in exemplo textus ponūtur tres acci a parte post. s. discipulos placi
dos mores. g̊ ⁊c̄. Sol'o adiectiuū ⁊ substantiuū reputanṫ ꝑ vno accō.

¶ Queriṫ. vtrū aliq̄d verbū posset regere q̄ttuor accōs. Sol'o sic. dūmodo il
le q̄rtus accūs s̄cet tp̄s in quo ille act⁹ fieri habet. vt dico magistrū docere di
scipulos placidos mores tres horas. ⁊ de vltimo accō d2 ibi. Ornatus ⁊c̄.

¶ Queriṫ. quō cognosciṫ ille accūs q̄ regiṫ ab infinitiuo a parte ante. Solutō
et resolutione. q̄a si accūs pōt resolui in nominatiuū. ⁊ infinitiu⁹ in verbuȝ finiti
modi. tunc accūs talis regiṫ a parte ante. ⁊ qn̄ non pōt fieri talis resolutio tunc
regiṫ a parte post ab infinitiuo seu ab alio verbo. vt pȝ iohānis vltimo. Sic eum
volo manere. resoluitur sic. volo vt ipse ita maneat.

¶ Arguiṫ. infinitiuus nō regit accm̄ ante se. g̊ ⁊c̄. an̄s ꝓbaṫ in hoc exēplo. Ver
gilij Nos pauidi trepidare metu. ibi infinitiu⁹ habet ante se nominatiuū. scȝ pa
uidi. Solo. in illo exēplo est anthitesis q̄a ibi trepidare poniṫ pro trepidabamus
sed iste textus intelligitur de oratione simpliciter congrua.

¶ Contra. in illa oratione simpl'r congrua infinitiuus nō vult habere accusati
uū an̄ se. g̊ ⁊c̄. an̄s pȝ in hoc exēplo Adam⁹ cupit esse doctor. Solo ille nomina
tiuus Adamus non regiṫ ab infinitiuo esse. sed ab illo verbo ꝑsonali cupit.

¶ Ubi nota q̄ esse ⁊ fieri regūt talē casum post se. qualē habēt an̄ se cui copu
lant posteriorē casum. ⁊ g̊ qn̄ p̄cedit. etiā dȝ seq̄ ntūs. vt ego plurimū cupio esse
vel fieri doctor. Sil'r dōm est de alijs obliq̄s: Exm̄ de gtō. vt indigeo petri cupi
entis esse vl' fieri poete. De dtō. vt iubeo anio meo esse vl' fieri ocioso. De accō
vt Adam⁹ cupit te esse vel fieri ociosū. De abltō. vt amor a te cupiēte esse vl' fie
ri v̄tuoso. Et de vctō non pōt dari exemplū. q̄a semper vult preconstrui.

.s. verbi ꝑsonalis .i. vis .i. accm̄ a p̄te post ꝯstructū
Infinitiui natura regit preeuntem

.s.accusatiuus sc̄ās rem suscipientem doctrinam.
Doctrinā capiens regit vi transitionis
.s.illud gerundiū in illa oṙone subintellectū
Hocqꝫ gerūdiuū tradēdo dic ibi clausū
.s.gerūdij .s.casus .s.q̄ nō mutat
Cuius vi regitur casus qui nō variatur
ꝑ qn̄ .s.verbi dictos accōs exponi
Dū per passiui voceꝫ volo dicta resolui
ibi .s.accm̄ natura
Aut illic positi regit hūc vis ꝓpria ṽbi

¶ Dicit ꝙ natura infinitiui regit accm̄ a parte ante constructū et accūs significans rem recipientē doctrinā regitur ex vi trāsitionis. Et actūs sc̄ans rem receptā regit ex vi vehemētissime transitionis. Et quidā dicūt ꝙ regitur a gerundio tradendo sub intellecto. quorū opinio ptꝫ ex textu p̄cedenti falsa.

¶ Querit. q̄re autor ponit istā sn̄iam disiūctiue. Sol'o ideo. qꝛ tpe ei9 fuerunt diuerse opiniōes ab vtraqꝫ pte. qꝛ q̄dā voluerūt ꝙ ille actūs q̄ sc̄t rē receptā regeret ex vi vehemētissi. trāsi. ꝛ quidā volebāt ꝙ a gerūdio subītellecto ideo absolute nō exp̄ssit mentē suā. ne iste libell9 ab ipso cōpositus reijceret. Et etiam ne cōtra illos p̄sumptuosus esse videret: Sed fecit iuxta sententiā Senece dicentis. In dubijs ne diffinias. sed suspensiuā sententiam teneas.

¶ Querit. q̄ illaꝝ opinionū est melior. Sol'o p̄ma q̄ dt ꝙ regit ex vi vehemētissime trāsi. Patet p̄mo ex intentiōe auctoris in illo textu. Postulo posco peto. ꝛc. vbi dt ꝙ ambo regunt ab illis verbis. Scd̄o ptꝫ qꝛ deposito illo gerūdio. ꝛ posito ꝙ nūq̄ esset inuentū. adhuc illa verba regerēt duos accōs. Tertio ptꝫ qꝛ sicut verbū vehemētis trāsitiōis hꝫ se ad vnū accm̄. ita verbū vehemētissime trāsitiōis se hꝫ ad duos actōs. Tenet ꝯn̄a. qꝛ alias nō esset differētia inter ṽbū vehemētis trāsitiōis ꝛ vehemētissime trāsitionis. qꝛ illud ꝑ subintellectionē alteri9 verbi etiā potest poni sine incōuenienti cum duobus accusatiuis.

¶ Arguit. alexā. dicit ꝙ regit a verbo subintellecto dicens. Cuius vi regitur casus qui non variat. Dum per passiui. Solutio ibi non est locutus secundū opinionem propriam sed aliorum. ¶ Ubi notandū ꝙ hoc gerundiū tradenda non sempꝑ intelligit. sic etiam nō potest aliud intelligi secūdū exigentiā sententie vt in ista oratione. postulo te pecunias. intelligitur hoc gerundium exigēdo. vt postulo te exigendo pecunias.

¶ Tunc ibi Doctrinā capiens. dt ꝙ omnis actūs rectus ab istis verbis a parte post sc̄ans rem recipientē in se doctrinā regit ex vi trāsitionis. Sed alius qui sc̄t illud circa qd̄ versat actus vbi regit ex vi vehemē. transitionis.

¶ Querit. in quottuplici dr̄a sunt verba vehemnetis. transi. Sol'o in triplici. Primo quedam important actū docendi. vt doceo. Scd̄o quedā important actum rogandi. vt peto: Tertio quedam significant actum ordinandi. vt vestio induo ꝛc. et de illis dictum est in regimine datiui.

.s.casibus sociata ex vi transitionis
Accusatiuis data per vim transitionis.

Capitulum octauum.

.i. si trãsitiue ponant̃ verba videbis

Si vox ↄcordat. actiua frequẽter hẽbis

Quõ verba trãsitiua regũt accusatiuum ex vi trãsitiõis

❡ Dicit ꝙ verbum actiuum frequenter regit accusatiuum ex vi transitionis. si tale verbum fuerit transitiue positum.

❡ Querit̃. qñ verbũ actiuũ ponitur transitiue. Sol'o qñ importat actũ transeuntem in alterum. Et capitur in ꝓposito pro omni illo qđ ſcat actũ transeuntẽ in alterũ realiter obiectiue. In o. vt verbero adamũ. lego librũ. vel in or vt criminor hermannum. loquor mirabilia.

❡ Arguit̃. verbũ actiuũ non regit accm̃ ex vi transitionis. ĝ ꝛc. añs ꝓbatur de hoc verbo noceo. qđ est actiuũ et regit dtm̃. vt noceo tibi. Sol'o noceo est verbum actiuũ ſm vocẽ tm̃ et nõ ſm ſcationẽ qa nõ ſt actũ per modũ transeuntis in alteꝝ. qđ reqritur ad hoc vt regat accm̃. Et etiã intelligit̃ regula de verbis actiuis tã ſm vocem ꝙ ſm ſcationem. vt amo doceo lego audio.

❡ Cõtra. verbũ actiuũ ſm vocẽ ⁊ ſcationẽ simul sumptũ non regit accm̃. ĝ ꝛc. añs ꝓbatur in hoc exẽplo. Audiuim⁹ ex lege ꝙ christus est iudex futurus viuorum et mortuoꝝ. Sol'o. hoc totũ supplet vicem accĩ casus. sicut etiã multipliciter aliquid supplet vicem nominatiui vt patuit ibi. Uult intransitio.

❡ Querit̃. qre đr in textu. frequẽter. Sol'o ꝓpter tria. Primo qr sepe verbuꝫ trãsitiuũ ponit̃ absolute. vt ego ama. ibi nullũ regit accm̃. vñ Florista. Uerbum qđ trãsit dic sepi⁹ esse solutũ. Scđo đr frequẽter ꝓpter verba debilis trãsitionis. vt faueo tibi nisi accũs fuerit ꝓportionabilis ſcatiõis. Tertio đr frequẽter ꝓpter hoc verbũ supplico. qđ est trãsitiuũ non tñ regit accm̃. ĝ đt Priscian⁹. ꝙ verba deꝑcationẽ ſcãtia regũt accm̃ ꝑter supplico: qđ regit dtm̃. vt supplico tibi. Uñ supplico ſcat ꝑ modũ petẽtis se suppliciter disponere. at sic non ſcat idẽ qđ peto. qre etiã nõ regit accm̃ casum. vel duos accusatiuos sicut peto:

❡ Querit̃. quottuplitia verba comprehẽdunt̃ sub hac regula. Sol'o: triplitia Primo omnia verba actiua in o termiata in quantũ trãsitiue ponunt̃. vt amo lego. Scđo omĩa verba deponentia vt in plurimũ. vt sequor. Tertio omnia verba cõmunia in actiua ſcatione accepta. vt osculor hortor criminor.

❡ Notandũ. ꝙ verba passiua pñt regere accm̃ qnqꝫ modis. Primo ꝑ synodochen. vt corrigit̃ nates. vulnerat̃ manũ: ꝑ istã regulã. Sepe qđ est partis. Scđo verba passiua venientia a verbis vehemẽtissime trãsitionis. vt doceris grãmaticam per illã regulã. Hunc dant passiua. Tertia verba passiua trãsumptiua vt capre pascuntur siluas: i. pascendo corrodunt siluas per illam regulam. Uerba ꝗ sumpta foris. Quarto regunt accusatiuum significantem causam efficiẽtẽ passionis. vt accusatur furem seu mendacem: qui mod⁹ satis rarus est. Quinto ꝟba passiua regunt accusatiuũ virtute cõpositionis. vt iste pertrahitur aulam. i. ꝑ aulam trahitur. per illam regulam. Uerbum composito.

❡ Querit̃. vtrum omne verbũ mundi potest regere accm̃ sicut datiuũ. Solutio omne verbũ mundi põt regere accm̃ tꝑis per illã regulã. Ornatus verbum Et in eodem sensu regit ablatiuũ. vt legi duas horas seu duabus horis.

❡ Querit̃. vtrũ ꝟba absoluta pñt regere accm̃ ꝑ dictã regulã. Sol'o sicut ꝟba trãsitiua absolute posita nullũ regũt casum. ita verba absoluta trãsitiue posita pñt regere accm̃ casum. Et hoc ↄtingit septẽ mõis. Primo ꝑ synodochen vt dolet caput. Scđo per trãsumptionẽ. vt adam⁹ ardet deũ. i. ardenter amat deum Tertio qñ ↄstruit̃ cũ ꝟbo importãte actũ circa tꝑs ꝟsatuꝫ. vt s̃. Quarto qñ importat actũ circa locum versatũ. vt ambulat agrũ. Quinto quando importat actum versatũ circa causam. vt hector anhelat ꝑlium. Sexto quando talis accu-

satiuus ponit aduerbialr. vt ille viuit deū.i.deifice. Septio ꝟba ſcātia actū ſiē
di. vt lugeo patrē. vn̄. Synodochen: causam loca tēp⁹ iūgito trāsumo. Cōposi
tū ꝟbo q̄rtū iūxere soluto. Sic ꝓpriū iūgas ꝛ tristia carmina subdas.

℄ Querit. q̄d est verbū trāsitiuū. et q̄d absolutū. Dōm ſm Floristam verbuꝫ
trāsitiuū est illud qd̄ req̄rit obliquū a parte post ad faciendā ꝑfectā sniam. vt le
go metra. Sed absolutū ex opposito est illud qd̄ per perfectā sniam faciendam
non requirit obliquum a parte post. vt curro ambulo. ꝛc̄.

℄ Querit. q̄ ē dr̄a inter verbū actiuū ꝛ actiui gn̄is. Dōm istā. q꞉ ꝟba verbi di
stinguūtur dupl'r. Primo penes ſcationē. et sic om̄e illud verbū est actiui gn̄is
qd̄ ſt agere et illud est passiui gn̄is qd̄ ſt pati. et illud neutralis qd̄ nec ſcat acti
onem nec passionē. Secunda differentia attendit ex parte terminatiōis. q̄a ver
bum actiui generis est quod desinit in o. et potest accipere r et facere ex se passi
uum vt amo amor. Sed verbū actiuum est qd̄ actiue ſcat actum transeuntem in
alterum siue terminatur in o siue in or. vt lego criminor.

℄ Querit. vtrū sentire videre sunt verba actiua. Et videt ꝙ nō. q̄a nō ſcāt ac
tum transeuntē. q̄a visio fit intus suscipiendo. similiter gustatio: odoratio ꝛc̄. vt
ptꝫ ꝑ philosophū de sensu et sensato. et scd̄o de anima. Dōm verbū dr̄ actiuū du
pliciter. Primo ꝑncipaliter in primo gradu. et illud ſcat actū transeūtē de vno
in alterū realiter et sic ista ꝑdicta verba non sunt actiua. Alio modo dicit verbū
actiuū minus ꝑncipaliter et in scd̄o gradu. qn̄. s. ſcat actū egredientem obiecti
ue de vno in alterum improprie. et sic ista sunt verba actiua.

℄ Querit. q̄t ꝯditiones req̄runtur ad hoc ꝙ aliqd̄ verbū sit actiui gn̄is. Di
cendū tres. Prima est ꝙ terminat in o. Secūda est ꝙ habeat passiuū in or. Ter
tia est ꝙ regat actm̄ ſcātem rem rationabilē. et ergo cōmedo et prādeo nō sunt
actiui generis. vn̄. Ad genus actiuū tria ꝯcurrūt in o finis. R capiat de se passi
uum procreat inde. In rationalem rem transeat atq꞉ fit in or. Et quartus cas⁹
sit ei semper sociandus. Et illa tertia conditio non req̄ritur in quolibet verbo
actiui generis. sed solum in illo qd̄ est pure actiui generis.

℄ Querit. q̄ttuplicia sunt verba actiua. Dōm ꝙ triplicia. q̄da ſcāt actū trā
seuntē in rem rationalē: illa sunt in ꝑmo gradu. Alia ſcāt rem transeuntē in rem
animatā et irrationabilē. vt comedo piscē et illa sunt in secundo gradu. Tertio
sunt verba actiua que ſcant actū trāseuntē in rem inanimatā vt fabrico frenum.

℄ Querit in quottuplici dr̄a sunt verba actiui gn̄is. Dōm ꝙ in septuplici dif
ferētia quedā regūt solū actm̄. vt diligo ꝑdo ꝛc̄. Quedā regūt actm̄ cū gtō vt
sunt verba ſcātia actum dānandi et veniendi. vt accuso te furti et cetera. Que
dam regunt actm̄ cū dtō. vt dico tibi ꝟitatē Quedā regūt actm̄ cū abltō. vt sa
turo te pane. Tulli⁹. Iracūdiā meā saturo tuo sanguie. Priuo te vestib⁹. Que
dam regūt actm̄ cū abltō mediāte ꝑpōne. vt audiui hoc a patre meo.

.i. absolute .s. cū ꝑpōne actm̄ aliqn̄ pones

Verbo cōposito casum qn̄q꞉ locabis

Quō ver
ba debilis
trāsitiōis
regūt ac
cusatiuū.

.s. casum .s. ꝑpositio Est exm̄ in quo verbū ꝯposite figure. s: exire regit
actm̄. s. penates. virtute illius ꝑpōnis extra.

Quē dat cōponēs. vt vis exire penates

℄ Snia est ꝙ verbum absolutū cōpositum cum aliqua dcōne sepe regit eundē
casum quem regit dictio cum qua componitur. vt exeo ecclesiam. adeo magistꝝ
percurro forum. perlabor vndas.

℄ Arguit. exm̄ textus est falsum. i. quo dicit. vis exire penates. q̄a exire nō re

git actm̄ sed ablt̄m. vt pꝫ p Vergiliū dicentē. Quid facerē nec me huitio extre licebat. Dōm q exeo qn̄ est ꝯpositū ex duab⁹ itegris. s. ab ex ⁊ eo tūc regit ablatiuū. vt pꝫ in exēplo argumēti p̄dicti. ꝑ qn̄ est cōpositū ex vno corrupto ⁊ vno integro scꝫ ab extra et eo tūc regit actm̄ et ita capitur in exemplo textus.

¶ Arguit. sūt multa v̄ba ꝯposita q̄ nō regūt illū casum quē regit illa p̄positio cū qua cōponunt. g̃ iste text⁹ est falsus. añs ꝓbat de istis v̄bis assum assideo arrideo obuio ⁊c̄. q̄ tm̄ regūt dtm̄. Dōm q regula nō habet v̄itatē vl'iter de omnibus v̄bis cōpositis figure. sed de aliqb⁹ tm̄. ideo dicit notāter in textu. qn̄q̄.

¶ Querit. quot ꝯditiōes reqrunt ad hoc q aliqd verbū posset regere actm̄ p istā regulā. Dōm q q̄ttuor. Prima est. q verbū ante ꝯpositionē dꝫ esse absolutū. et ꝓpter hoc adopto plego ⁊ similia nō regūt actm̄ p hāc regulā. Scōa ꝯditio est q partes debēt s̄care in cōpositiōe illud qd s̄cāt extra cōpositionē. ꝓpterea adamo derideo nō regūt actm̄. p istā regulā. Adamo id est valde amo. ibi ad valet tm̄ sicut valde. Tertia ꝯditio est q tale verbū nō sit nimis absolutū ante cōpositionē. ita q eius absolutio posset terminari p p̄pōnem. qd dꝫ ꝓpter ly assum. qd nō regit accusatiuū quāuis cōponat ab ad ⁊ sum. Quarta conditio est p̄ncipale verbū non sit nimis trāsitiuū ante cōpositionē. eo q eius trāsitio obscuret p̄pōnem. et ꝓpter hoc trāscribo nō regit accusatiuū per hanc regulam.

¶ Querit. quare dicit in textu qn̄q̄. Dōm q ideo: qa regula ista non est vl'is ita q verbū semꝑ regat casum quē regit dcō cōponēs. vt subuenio tibi. inuenio te arrideo huic ⁊c̄. ⁊ sic de q̄busdā verificat. Vnde verbū illud s̄m intentionē regule cōpositū non dicit amplius absolutū sed trāsitiuū. qa naturā talem habet p̄positio in cōpositione q de absoluto posset facere transitiuum.

¶ Querit. q̄t modis ponit p̄positio. Dōm q duobus modis scꝫ per appositionem et per cōpositionē. Per appositionē ponit quādo ex ipsa et dictiōe cui adiungit non fit aliqd vnū. vt ad patrem. apud villā. Sed per compositionē qn̄ ex ipsa et dcōe cui adiūgit fit vna dcō. vt exeo: de quo est ad ꝓpositū. Et p̄positio p appositionem quādoq̄ ponitur post suum casuale. vt mecum quādoq̄ ponit inter adiectiuum et suum substantiuum. vt de qua re.

¶ Querit. quod officia hꝫ p̄positio in compositiōe. Dōm q multa. Primo cōplet s̄catum. vt facio ꝑficio. Scdō mutat s̄catuꝫ: vt facio inficio. Tertio minuit significatum: vt rideo subrideo. Quarto mutat genus: vt sperno asperno. Quinto mutat coniugationē. vt cubo accumbo. Sexto mutat regimen vt rideo derideo. Septimo mutat accentū. vt sum assum. Octaua expellit regimen. i. facit ex transitiuo absolutū. vt facio sufficio vh⁹. Compositū genus. accentū: rem. significatam. Mutat. dat regimen sepe repellit idem.

¶ Notādū q verbū cōposite figure qn̄q̄ potest regere duos actōs. vnū ex sua ꝓpria natura per illā regulā. Accusatiuis data ⁊c̄. et aliū ex parte p̄pōnis cū q̄ componit. vt trāsfer nos polū. i. fer nos trās polū. Et sic patet regimē illud ex resolutione vt traduxi hermānū pontē. i. duxi hermānū trans pontem.

¶ Querit. an p̄pōnes ꝯ ꝯpōnē faciūt indr̄nter v̄bū regere actm̄ vl' ablt̄m. Dicēdū q p̄pōnes deseruiētes ablrō casui plerūq̄ faciūt ꝯpositū regere ablt̄m vt expello excido. vt res excidit mihi memoria. depulit eū arce. anguilla ē manibus elapsa. Sic silr̄ p̄pōnes deseruiētes actō casui faciūt v̄bū regere actm̄. vt renuo.

¶ Notādū q qn̄ exeo reꝯit cū ablrō. vt in Esopo semē exit Callabit colonia humo tūc non componit ab extra: sed ab ex et eo is etc.

ista verba impꝑsonalia

Penitet ⁊ tedet miseret piget ⁊ pudet ista

casus associant casus
Accusatiuos sibi iungunt et genitiuos.
ex vi nature verbi gtm̄ ex vi trāsitionis .s.actm̄
Natura primū sed trāsitione secundum

Quō verba impsonalia actie vocis regūt actm̄

¶ Snia est q̄ ista v̄ba impsonalia in textu posita regūt actm̄ cū gtō. actm̄ ex vi transitiōis sed gtm̄ ex vi nature. Exm̄. vt tedet animā meā vite mee miseret me tui: pudet me ignorātie. In istis exēplis actūs s̄cat rē pacientē ⁊ gtūs s̄cat materiā circa quā versat̄ actus v̄bi. Et ratio isti⁹ regule est q: ista verba impoꝛtāt duplicē dependentiā. Primo dependēt ad rē cui infert̄ passio. ⁊ sic regūt actm̄ Secūdo dependent ad res inferentes passionem et sic regunt genitiuum.

¶ Querit̄. vtrū ista verba possunt regere quemlibet gtm̄ et quemlibet actm̄. Dōm q̄ non: sed solum actm̄ qui significat rem cui infertur passio. et illum genitiuum qui significat rem inferentem illam passionem.

¶ Querit̄: quo oꝛdine regunt̄ isti casus. Dōm q̄ s̄m modernos. actūs regit̄ a parte an̄ ⁊ gtūs a parte post. Cuius ratio est s̄m Priscianū: v̄ba in textu posita impoꝛtāt passiones. intrinsecas: g̊ debēt habere p̱ supposito illū terminū q̇ impoꝛtat rem cui infert̄ passio: vt me penitet peccati. ille actūs s̄cat rē recipientem passionē sc3 penitentiā: et gtūs s̄cat rem inferentē illā passionē in quo fundatur locus dyalecticus a cōmūiter accidentib⁹ vt penitet g̊ deliq̄t: illa eñ est natura verboꝝ passiuoꝝ q̄ dictio s̄cans rem cui infertur passio regit̄ a parte ante. ⁊ dictio s̄cans rem inferentē passionē regit̄ a parte post. vt amo amoꝛ a barbara. et sic per primū intelligit̄ gtūs q̇ regitur a parte ante ex vi nature: et p̱ scdm intelligit̄ actūs q̇ regit̄ a p̱te post ex vi trāsitiōis vel verius ex effect⁹ cause efficiēt3.

¶ Querit̄. vtrū verbum impsonale potest regere aliquem casum a parte ante. Dōm q̄ nō. q̇a hoc p̱ verbū impsonale distinguit̄ a p̱sonali. Et patet. quia verbum trahit suam personalitatē a supposito. si ergo verbū impsonale haberet suppositum seu casum a parte ante non esset impsonale sed p̱sonale. hoc autem sibi re pugnat: q̇a impersonale deicit p̱uationē persone ratione negationis incluse.

¶ Arguitur verbū impsonale pōt regere casum a p̱te an̄. g̊ ⁊c. an̄s patet in hoc exēplo. video hermānum legere. ibi legere est verbū impsonale. tamen regit illum actm̄ hermānum a parte ante. Dicendū q̄ nos loquimur hic de verbo impsonali finiti modi: sed legere est verbum infinitiui modi.

¶ Contra. verba impsonalia finiti modi p̄nt regere casum a parte ante. g̊ ⁊c. an̄s pt3. q̇a illud verbū potest regere casum a parte an̄ qd̄ habet illū modū s̄candi s̄m quem casus a parte an̄ regit̄. sed illū modū s̄candi habet verbū impsonale q̇ est modus significādi per modū fluxus et fieri dicibilis de altero: q̇ ꝯuenit omi verbo. etiam ꝯuenit verbo impersonali g̊ verba impsonalia p̄nt regere casum a parte ante. Dōm q̄ licet verbū impsonale s̄cat fluxum et fieri: tñ intellect⁹ non ꝯsiderat illum fluxum sine supposito sicut possimus intelligere accidens sine subiecto: et dulcedinem sine melle: et ratione illius verbū dr̄ impersonale.

¶ Arguit̄. hoc verbū est qd̄ est radix oim̄ v̄boꝝ. s̄t quandā ꝯpōnem quā sine extremis nō pōt q̇s intelligere sed hoc includit̄ oib⁹ v̄bis tā p̱sonalib⁹ q̄ impsonalib⁹. g̊ v̄bū impsonale g̊ra illi⁹ requirit suppositū a parte ante. Dōm ad hoc s̄m sc3 q̄ v̄bū subm̄ includit̄: ⁊ illud s̄cat ꝯpōnem: q̄ veꝝ est subm̄ est foꝛma totius vniens p̄dicatū cū subiecto. q̇a salutis p̱tibus ab inuicē coꝛrūpit̄ foꝛma totius que ex vnione partium resultat: vt vult Gilbertus poꝛitanus. Uel dōm q̄ hoc v̄bū est foꝛ al'r exp̄ssum g̃nal'r req̇rit extrema. s̄ nō q̄n in aliquo v̄tualiter in-

cludit: sicut in ꝓposito. Tertio adduꝰt isti infinitiuꝰ verbi impersonalis regit actm̄ a parte añ. ergo est similis ratio de verbis impersonalibus. Dicendum est. ꝙ bona est ratio diuersitatis. quia actuus significat hic rem cui infert passio sed paciens secundum naturalē ordinem est post illud a quo patitur. que est actus generaliter loquēdo per verbū significatus ergo actuus regitur a parte post ab istis Et secundum veritatē inspiciēdo subtiliter rem significatam verbi: et rem acti et gti Accusatiuꝰ debet regi ex vi trāsitiōis. et gtūs ex vi nature alioꝝ verboꝝ Et per primū intelligit gtūs: quia primus est inter obliq̄s. et per secundū intelligit actūs. et dicit ideo secundus quia ex secūdaria vi regitur ab istis verbis sicut genitiuus ex natura verbi: que est primū in qualibet re.

¶ Et qñ arguit omnis fluxus egreditur a principio. Dicendum ꝙ verum est sed intellectus ex sua libertate sine illo principio posset intelligere eam.

¶ Et qñ dr: ē pfecta oro. ergo hz suppositū Dicitur negādo ꝯñam quia dicit alexander Fiet asinbasma sine recto clausula plena.

¶ Et qñ dr: actūs cōcretiue significatū intelligit per respectū ad substantiā a parte ante.. Dicendum ꝙ verū est secundū rem: et ex ratione significandi est dependēs ad subiectū. sed non secundum rationē intellectus. quia dicit Aristoteles. album solā qualitatem significat: ideo etiā cōtingit solā qualitatē intelligi. quia quicquid significat intelligitur.

¶ Et qñ dr: ꝙ verbū impersonale dr ideo impersonale. quia nō respicit suppositū alicuius determinate persone. sed respicit subam a parte añ ꝯstructā incerte persone. Dicendum ꝙ hoc est falsum. quia omne verbū subm est alicuius certe et determinate persone et actus vnꝰ: in nūero cōsideratꝰ nō pōt esse alicuius suppositi in cōmuni. sed particularis suppositi. ergo quia ille actus est vnus in nūero: oportet necessario vnum suppositū esse in nūero: quod ipsi negant: ergo eoꝝ positio est simpliciter ficta et ad hoc ꝙ intellectus non posset sine illo rem accipere sine quo esse non pōt. quia abstrahentiū non est mendaciū. sed satis est intelligenti. non intelligenti autem et fantasianti: quos sufficit in subtilioribus explanare: vt non hesitet.

¶ Queritur. vtrum ista verba semper cōstruunt cum istis casibus. Dicendum ꝙ nō sed secundum Priscianū. qñ cōstruunt cū infinitiuo tūc regūnt tantū actm̄: vt pudet me ludere: et quandoque construūtur cū infinitiuo sine casu Et totaliter elidatur opinio eoꝝ qui dicūt etiā per primū intelligi actm̄. quia licet non est primus in ordine casuū est tamen primus in ordine regimīs illoꝝ verboꝝ quod satis reprobatū est supra.

¶ Et qñ dicitur actūs est ꝓprius casus trāsitionis. ergo etc. Dicūt quidam ꝙ accusatiuus regit ex vi trāsitionis verbalis. sed gtūs ex vi trāsitionis personalis. Ibi secundum veritatē dicendum est. quod nō pōt illa trāsitio esse personalis. quia sicut verbū impersonale non hz aliquā personam. ita etiā non habet aliquam personalē transitionē. Etiā ex quo hoc verbū est si habet aliquā transitionem illa habet dici verbalis.

¶ Sed finaliter pro textus intelligentia est notandū. ꝙ penitet habet penituit pudet puduit. piget piguit in preterito. sed miseret et tedet habent pretā ad modum verborū neutro passiuoꝝ. quia tedet habet ptesum est et non tesum. quia illud non est in vsu. sed miseret habet misertum est per circumlocutionem.

Verbū significās actū accusandi | Verbū significās actū damnādi | ponit | .i. similimodo

Accusansqꝫ modo dānāsue locat eodē.

¶ Sententia est ꝙ verba significantia actum accusandi et dānandi cū eorū oppositis etiam possunt regere actm̄ cum gtō sicut predicta verba. vt accuso te furti mendacij perfidie negligentie etc. Exemplū de oppositis. vt laudo te virtutis. Et ratio illius est quia oppositorū est eadem disciplina.

¶ Queritur. quid significabūt obliq̄ recti ab istis verbis. Dicendum ꝙ actūs debet significare rē

recipiētem in se accusationem vel damnationem: gtūs habet significare causam propter quam quis accusatur vel damnatur. Et actūs regitur ex vi trāsitionis et gtūs diuersimode regitur ſm ꝙ significat penam vel causam materialem.

¶ Querit. vtrū tantū verba in textu posita regūt istos casus. Solo non: sed etiam alia importantia monitionē. vt moneo te debiti vel vituperationē vt vitupero te peccati: et regunt actm̄ q̄ ſt rem in quā immediate transit actus verbi ⁊ regūt gtm̄ q̄ importat causam illius. vn̄⁹. Uerbū damnare signans aut vituperare. Quartum cum genitiuo iunctum poterit retinere.

¶ Arguit. sunt plura ꝟba q̄ regūt actm̄ cū gtō ꝑ istā regulā ꝙ autor hic ponit ḡ est diminut⁹. Añs ptꝫ ex notabili p̄cedente. Etiā ꝓbat de istis verbis ꝓbo excuso laudo ⁊ ꝯmēdo: vt ꝓbo te ꝟtutis. excuso te culpe. laudo te probitatis. ⁊c. Dōm ꝙ ista verba sunt ꝟboꝝ in textu positoꝝ opposita. ⁊ sic sub illis reductiue ꝯuenienter possunt cōprehēdi: sicut vnū ꝯtrariū per reliquū sicut albū ꝑ nigꝝ.

¶ Querit. vtrū verba passiua p̄dictorū verborū pn̄t regere dtm̄. Solo sic q.s. regitur a suis verbis actiuis. vel abltm̄ loco genitiui. vn̄⁹. Passiuū genito cōiungi recte sciatis. Accusor damnor bene dicis impietatis.

¶ Arguit. ista verba regunt datiuū ⁊ abltm̄ cū genitiuo. vt accusaris mihi seu a me impietatis. Dōm ꝙ hoc verum est de istis verbis in voce passiua. sed non in voce actiua. qͥliter hic loqͥtur textus de istis verbis.

s. absoluta — Exm̄ in q̄ hoc verbū absolutū ardet transumptiue. trāsumptiue sumptū regit accusatiuū amorem.

Uerbaqꝫ sūpta foris xp̄i bon⁹ ardet amorē

¶ Dicit ꝙ verba absoluta sumpta foris. i. sumpta trāsumptiue et methaphorice. s. pro alijs verbis pn̄t regere actm̄. vn̄ Uergilius. Formosum pastor chorindon ardebat alexim. Pars stupet innupte donum exiciale minerue.

¶ Querit. q̄lis figura cōmittit in istis exemplis. Dicendū ꝙ euphonismus. q̄ꝫ fieri qn̄ vnū ꝟbū ponit ꝓ reliquo vn̄⁹. Euphonism⁹ erit ꝓ ꝟbo ponere ꝟbū. Exultat dn̄i laudē mea lingua supni. Et hoc non dꝫ fieri ſm b̄n placitū nostrum sed ſm poeticā licentiā: et ſm notabilem similitudinē q: omnes trāsferentes se ſm aliquam similitudinem se transferunt. vt bonus homo ardet amorem christi. Nā p̄ma similitudo est. q: sicut ignis vel ardor ꝑ appositioneꝫ ꝯbustibilium crescit ⁊ augmentat: sic amor ꝑ applicationē amati ad amantē augmentat. Scdā similitudo est. q: sicut ignis ꝑ suā caliditatē nitit ꝯuertere ꝯbustibile in suā ꝓpriam naturā sic amās per amorē sꝑ trahit ⁊ ꝯuertit ad amatū. Et ardere vno modo valet tantū sicut cupere: et sic pro transumpto pōt regere actm̄ sicut cupio.

¶ Arguit. cōgruitas oritur ex modis significādi. ſ verbū absolulutū retinet in trāsumptione sua ꝓpria accidentia. ergo non potest aliquo modo per transumptionem regere casum. Minor patet. q̄ a ardere est scđe cōiugatiōis neutralis generis ergo ⁊c. Dōm pro virtute illorum non regit casum. sed virtute illi⁹ verbi ad cuius significatū trāsumitur: et illud habet modū tunc conuenientem ſcādi cum accusatiuo. gratia cuius orationes ille admittuntur.

¶ Querit q̄d est verbum sumi foris. Dōm est ipsum sumi in aliena ſcatione ꝑ metaphoram. Et methaphora est figura habens fieri qn̄ꝙ ꝓpter similitudinem aliquarū rerū vnū nomen ponitur loco alterius: vt agnus pro christo.

¶ Querit. q̄ verba pn̄t sumi foris. Dōm ꝙ sunt duplicia. quedā sunt absoluta et q̄dam passiua. De absolutis. vt exultabit lingua mea iustitiā tuam. i. exultando ꝓnunciabit. Nubes pluant iustum. i. pluendo emittunt iustū. De verbo passiuo vt capre pascuntur siluas. i. pascendo corrodunt siluas.

Capitulum Octauum.

¶ Querit. vtrū actūs regit a v̄bo absoluto simplr. vel a verbo absoluto metha phorice sumpto. Dōm ꝙ a verbo absoluto simplr regitur: non tn̄ ꝑm virtutem ꝓpriam: sed alienam. s. ꝑ transitionē illius verbi ad quod trāsfert: sic verbū habens vim verbi substantiui regit ntm̄: ita istud verbū habens vim ex transitione verbi transitiui regit accusatiuum.

¶ Querit. q̇d est verbū absolutū. Solo illud qđ ad faciendā ꝑfectā sniaꝫ n̄ reqrit obliquū: vt caleo frigeo sto. Ideo dicta sunt absoluta q̇a hoc sine obliq̇ faciunt qđ alia cū obliq̇. Et est duplex verbū neutrale. Qđdā est absolutū: de q hic fit sermo. Aliud neutrale transitiuū: vt aro littus. cōmedo panē: ⁊ illud hꝫ tertias ꝑsonas verbi passiui: vt terra arat. panis commedit. Sed absolutum non habet tertias personas in passiuo et habet tantū duo participia. nō stans staturꝰ.

¶ Nota hic differentiā inter flere plorare plangere eiulare ⁊ vociferare: ꝙ possunt construi cum accō per istam regulam. quia flere est solū lacrimas emittere: et ꝯuenit tm̄ hominibꝰ sicut ridere: q̇a dicit cōmentator ꝙ risibile flebile disciplinabile propria sunt homini per ordinem sibi conuenientia. Sed plorare significat cum flebili voce dolorem aperire. Plangere significat cum tonsione pectoris capitis et aliorum mēbrorum se cum dolore affligere. Vociferare est voce effrenata non solum dolorem: sed etiam indignationem ostendere. Lamentari est querulosa voce et triste loqui.

.s. verba .s. impersonalia sociabis

De v̄bis impsonalibꝰ passiue vocis: quō regūt actm̄.

Que sine ꝑsonis sunt atqꝫ gerūdia iūges

.s. verbū transitm̄ sit formabis

Si tn̄ a verbo qđ transeat illa creabis.

Exm̄ in quo legit regit illū accusatm̄ matheū — Exm̄ in quo illud gerundium legendū regit istum accusatiuum psalmos.

Matheū legit. psalmos erit an̄ legēdū.

¶ Dicit ꝙ verba impsonalia gerūdia ⁊ supina veniētia a verbo trāsitiuo ꝯstruunt cū actō. a ꝑte post. vt legit matheū: legendū est psalmos. Et ista snia stat in duabꝰ regulis. Prima est verbū impsonale passiue vocis descendēs a verbo transitiuo pōt regere actm̄. vtitur in antiquā siluā. Et dr̄: descendens a verbo transitiuo: ꝓpter verbuꝫ impsonale descendens a verbo absoluto: qđ non regit actm̄ nisi ꝓporcionabilē sue ꝑcationi. Et dr̄: passiue vocis ꝓpter impsonalia actiue vocis: q̄ non regūt actm̄ per istā regulā. Et etiā intelligit regula de verbo impsonali passiue vocis descendēte a verbo vehemētis seu vehemētissime trāsitionis: ꝓpter illa q̄ veniūt a verbis debilis transitionis: q̄ nō regūt actm̄ post se.

¶ Arguit. actūs casus est casus trāsitionis: sed verbū impsonale nō ꝑcat actū transeuntē in alterū. g̃ non pōt regere actm̄ post se. Dōm negando ꝯñam quia verbū impersonale ꝑcat passionē q̄ transit ad rem acti circa quā versatur.

¶ Cōtra. omnis motus necessario habet duos terminos: q̇a est de termino a quo ad terminū ad quē: g̃ sicut actus verbi personalis habet terminū ad quē: ita habebit etiam suppositū: qđ est falsum. g̃ non habebit actm̄ vt terminū ad quē. Dicendum verū est ꝑm rem. possumus tamen scđm rationem intelligere terminus ad quem sine termino a quo. vt manifestum est hic.

¶ Querit. que est dr̄a inter verbū impsonale actiue vocis ⁊ passiue vocis. Dicendū ꝙ dr̄a pōt duplr sumi. Primo ex parte vocis. q: verbū impsonale actiue vocis terminat in t. sed passiue vocis terminat in tur. Scđa dr̄a pt sumi ex gre

modisignificandi qa verbū impersonale actiue vocis ꝑcat actionē per modū actionis, sed verbū impersonale passiue vocis ꝑcat actionē per modū passionis.

¶ Querit. qd intelligitur per hoc qđ dicit in textu. sine ꝑsonis. Dōm ꝙ verba impersonale passiue vocis circūloquunt. Et dicunt sine ꝑsonis. qa non sunt alicuius determinate ꝑsone. sed pn̄t addi cuilibet persone. Et volūt quidam ꝙ ab illis dcōnibus qbus adiūgat. capiāt personā. vt legit est ꝑme persone. legit a te. ibi est scđe ꝑsone. Sed hoc nō est verū. qa persona est accn̄s tenēs se ex ꝑte mōisignificandi ꝑprime. et nō ex re ꝑcata. Et q: hic semper manet vna terminatio ꝑm vnū modū ꝑcandi, ideo semper est sub tertia ꝑsona ꝑm similitudinem.

¶ Querit. vn̄ formant verba impꝑsonalia passiue vocis. Dōm ꝑm vsum grāmaticorū ꝙ formant a verbis actis et neutralibus actionē importantibus in tertia ꝑsona positis. vt amat. inde format amat adddēo vr. currit idc vēit currit addēdo ur. Sed a verbis personalib⁹ passiue vocis seu passionē ꝑcātibus nō descendunt verba impersonalia. qa debēt ꝑcare actionem sub modo passionis. Ex quo infert ꝙ a verbis cōmūibus quātum ad actiuā ꝑcationē pn̄t deriuari verba impersonalia passiue vocis. vt a me criminat adamū. sed hoc est inusitatum. qa tale verbū impersonale coincidit in tertia persona verbi personalis a q descendit.

¶ Scđa regula est. ꝙ gerūdia siue supina descendētia a verbis trāsitiuis regunt etiā. actm̄ a parte post. vt docendū est grāmaticā. Et ratio pōt istaꝝ regularū assignari ꝑm Priscianū. qa quēcūq͂ casum regit indicatiuus. illū etiam regunt omnes modi. et oīa tēpora ab ipso descendētia. vt infinitiuus optatiu⁹. ꝛc. et etiā gerūdia et supina. q: in oībus illis manet idem modusignificandi scꝫ modus fluxus et fieri ad alterū. vn̄⁹. Et quemcūq͂ casum modus regit initialis Illum quisq͂ modus et tempora queq͂ requirunt.

¶ Querit. qttuplex est gerundiū. Sol'o triplex. qđdā est verbi personalis actiue vocis. et hoc pōt regere actm̄ a parte an̄. q: non differt ab infinitio nisi per articulū toy. id est per terminationē casualem. seu per determinatā casualitatē vt amandū annā est bonuꝫ. qa infinitiuus regit illū casum a parte ante. ğ etiam gerundiū. Tenet ꝯn̄a. qa non differt ab illo nisi per casualē terminationē. Et regit actm̄ a parte post. qa suus indicatiu⁹ regit actm̄ a parte post: vt ptꝫ per metra immediate posita: Aliud est gerundiū verbi ꝑsonalis passiue vocis. et hoc regit actm̄ a parte an̄. et dtm̄ seu ablatiuū a parte post. vt grāmaticā legendū mihi seu a me bonū est. Primū ptꝫ qa suus infinitiuus regit actm̄ a parte an̄. Secūdum ptꝫ. qa suus indicatiu⁹ regit dtm̄ seu ablatiuū a parte post. Aliud est gerūdiū verbi impꝑsonalis passiue vocis. et hoc regit abltm̄ a parte an̄. et actm̄ a parte post. vt a me venerandū deū bonū est. Et abltm̄ a parte an̄. q: impꝑsonalia a q̇bus descendūt regūt abltm̄ a parte an̄. ğ etiā gerūdia coꝝ an̄s ptꝫ. qa coꝝ personalia regūt ablatiuū a parte post. ğ etiā impersonalia regūt ablatiuū a parte an̄. quia quemcūq͂ casum verbum personale regit a parte post illum verbum impersonale regit a parte ante secundum aliquos.

¶ Querit. quō dn̄t gerūdia in di do et dū terminata in modo cōstruendi. Solutio sic qa gerūdia in di volūt construi cum sub̄o ꝑcedēti. vn̄ Therentius. Pater ait multa q̄ non est nunc narrādi locus. Nō est nūc tēpus videndi. Etiā possunt poni cū noībus adiectiuis. vn̄ idē. Nam pōt dici ꝙ cupidus eram huc redeundi. Sed gerundiū in do vult ꝯstrui cū verbo ꝑcedente cuꝫ ꝑpōne in vel de. vt adamus sedet scribendo vel in scribendo. Ita dicimus fui in fugiendo ne qs me agnoscere posset. Sed gerundiū in dū vult ꝯstrui cum illa ꝑpositione ad. vt vado ad redeundum. venio ad bibendum.

¶ Notandum. ꝙ verba actiua passiua et impersonalia passiue vocis hn̄t eadem gerūdia in voce. q̄ tn̄ multū differūt in ꝑcatiōe et regimie. Nec intelligēdū ē ꝙ

ista triplicia verba de se faciũt eadem gerũdia sed dꝫ sic intelligi: ꝙ triplicē vir tutem in se cōuenit: quasi descenderent a triplici verbo. s. actiuo passiuo ⁊ impsonali. vnde Florista. Omne gerundiũ qđ ab actiuo trahit ortũ. Claudere naturam. dic structure triplicitatē. Impsonalis simul actio passio monstrat. Et hoc idem vult autor ibi. Actum siue pati signari gerundi pñt. Et qñ teutonisantur per werdē. przebicz. veniũt a vbis psonalib⁹ passiue vocis. Et qñ theutonisantur per hec veniunt a verbis impsonalib⁹. Et qñ nullo istorũ modorũ teuthonisantur veniũt a verbis actis. Exm̃ pmi: vt venio causa discēdi a magistro. Exm̃ secũdi: vt pulsandũ est cāpanā. Exm̃ tertij. vt venio de videndo fratrē. De gerũdijs aũt verboꝝ neutraliũ dōm ꝙ sunt absoluta sicut sua verba: licet possint regere accusatiuũ mediante prepositiōe sicut sua verba a quibus descendũt: vt venio causa dormiendi super lectum. seu causa dormiendi in camera.

¶ Querit. quare autor non loq̇tur de supinis explicite sicut de gerundijs. cũ tñ etiam regāt actm̃. Sol'o comprehendunt sub gerũdijs. Et dicit gerundium quasi herens vim duoꝝ q: sicat actionē et passionem: et illo modo supina pñt dici gerundia. Et sunt tantũ duo supina: q̇a per illa exprimũtur termini motus localis: q̇a motus ad quē exprimitur per primum supinũ: et motus a quo exprimit per vltimum supinũ: de quibus magis postea dicetur.

omnia ista verba

Exemplificat d' vbis vehementissime transitionis.

Postulo posco peto doceo rogo flagito zelo

Exuo cũ vestit mouet iduo calceo cigo

duos · s. predicta · exigunt

Accusatiuos geminos hec vba reqrũt.

¶ Dicit ꝙ ista verba vehemētissime trāsitiōis in textu posita. s. postulo posco ⁊c. regũt duos accōs diuersa sicātes sine cõiũctiōe media vt doceo te grāmaticā peto te licētiā ⁊c. quoꝝ vn⁹ sicat rē in quā trāsit actus vbi ⁊ alter sicat materiā circa quā versat act⁹ vbi. Et d: (vehemētissime trāsitiōis) ꝑpter vba debilis et vehemētis trāsitiōis. Et d: (diuersa sicātes) q̇a verba vehemētis trāsitiōis pñt bñ regere duos actōs idē sicātes: vt bibo magnũ haustũ. Et etiā duos accusatiuos diuersa sicātes mediāte cõiũctiōe: vt lego librũ et tabulā: vide hermanũ ⁊ adamũ. Et idē põt intelligi de vbis silib⁹ istis verbis in textu positis.

¶ Arguit. oro precor non regunt duos accōs ergo ⁊c. añs patet per Therentiuꝫ Credo qui mihi sic nō oret ⁊ Vergilius Cui me fortuna precari voluit. Solutio illud est secundum antiquam gramaticam.

¶ Arguit. postulo non regit duos actōs. g. ⁊c. añs probatur in hoc exemplo. Postulaui patri meo: et dedit mihi gentes hereditatem. Dicendum ꝙ talis locutio non est apud modernos vsitata: ideo non est imitanda.

¶ Querit. quottuplicia verba in textu colligunt. Dōm ꝙ triplicia. pmo verba rogandi: vt postulo peto: in q̇bus alia intelligunt. Sed inde excipitur supplico: qđ sm Priscianũ regit dtm̃: ꝙ non st petere. sed ad petendũ suppliciter disponere. Secundo verba informandi: vt erudeo doceo instruo. vt iustificationes tuas edoce me. Tertio verba vestiendi. vt induo calceo. sub quib⁹ similia comprehenduntur ideo alexan. non loquitur hic exclusiue.

¶ Arguit. ista regula prius est posita ibi. Multociens verbum. g ⁊c. Dōm ꝙ ibi ponitur in generali et incidentaliter: hic vero in speciali. Vel dōm ꝙ hic intēdit loqui de impersonalibus gerundijs et supinis horum verborũ.

¶ Cõtra exẽpla correspõdebũt regule ẜm quã dant̃ sed exẽplificat hic de ꝟbis ꝑsonalib⁹. vtꝫ in textu. ꝗ ꝛc. Dõm ꝙ hoc nõ est per se ꝫ solũ per accñs. qa solũ voluit hic loqui de eorum impersonalibus supinis et gerũdijs: et ideo incidẽtaliter ea hic enũcrat. quia ꝑus: quãdo de eis determinauit nõ enumerauit ea.

¶ Querit̃. quot mõi sunt q̃bus mutari põt regimẽ actiuũ et passiuũ. Dõm ꝙ tres. Prim⁹ est in quo solus actũs mutat̃ in ntm̃: ꝛ verbũ actiuũ mutat̃ in passiuũ: vt dedi tibi vnũ equũ. i. vn⁹ equ⁹ dat⁹ est tibi a me. Scõs mod⁹ est in q̃ sunt duo acti: quoꝝ vn⁹ mutat̃ in ntm̃: et alter immutat⁹ relinq̃tur: vt docui te grãmaticã. i. tu doct⁹ es a me grãmaticã. Tertius mod⁹ est: in q̃ vterq̃ actõꝝ mutat̃ in ntm̃: vel relinquẽdo alterũ vel in abltm̃ mediãte prepõne a vel ab trãsferendo: vt ego rogaui te veniã. s. tu rogat⁹ es a me veniã: vel venia abs te rogata ẽ mihi. Itẽ vltim⁹ mod⁹ potissime fit in ꝟbis rogãdi. scõus aũt ĩ ꝟbis docẽdi

¶ Notãdũ finaliter circa vocabl'a. ꝙ dñ̃a est iter orare ꝛ exorare. q: orare ẜcat rogare. sed exorare est rogãdo impetrare. vt q̃cq̃d me exoraueris dabo tibi. Sꝫ depꝑcari est ꝑcibus orare nc q̃d fiat. vñ⁹. Sepe ꝑ cor mortẽ, mortẽ q̃ꝫ depꝑcor idẽ.

¶ Item postulare est requirere et tanq̃ rem iustã pro meritis petere. ꝛ sic dicimus res tempus persona locus postulat. Cuius compositum est expostulare quod est cum querela apud amicos requirere: et quasi officium amicitie ab alio desiderare. vt quid habes quod mecum expostules. Petere est precibus humiliter rogare. vt apud Curcium. Postulabant autem magis q̃ petebant. Et potest accipi in bonum. vt eger petit sanitatem. et etiã in malũ. vt filius petit mortem patris. ¶ Flagitare est vehementer et plus q̃ petere postulare. vñ Cicero Quicquid hec causa postulat. et si postulat non tamen flagitat. ¶ Celo hꝫ tria significata. Primo idem est sculpere. Scõo velare. Tertio est occultare: et sic capitur in proposito: vt celo secretum meum tibi.

¶ Querit̃. vtrũ ista sit cõgrua doceo petrũ grãmaticã. Et arguit̃ ꝙ nõ. q̃a ibi sunt duo noĩa suba. s. petrũ et grãmaticã. et nullũ illoꝝ est gti casus. ꝗ ꝛc. Dõm ꝙ illa orõ est ꝯgrua. q: hoc verbũ doceo vehemẽtissime trãsitiõis põt regere duos actõs. Dicit̃ ꝗ ꝙ regula puerorũ intelligit̃ qñ vnũ subm est dictio regẽs: et alterum acõ recta modo hic ambo regunt̃ ab hoc verbo doceo.

.s. actm̃ .s. verba actm̃ exigũt subintellecta

Hũc dãt passia quẽ ꝟba volũt ibi clausa

actm̃ .s. vehemẽtissime trãsitiõis adiungi

Seu quẽ vis ꝟbi sibi postulat associari.

ex natura verbi actũs .s. verbis adiungitur

Vi verbi regitur qui passiuis sociatur.

¶ Sñia est ꝙ verba passiua descẽdẽtia a ꝟbis actiuis vehemẽtissime transitiõis pñt regere vnũ actm̃. quẽ. s. regũt gerũdia subĩtellecta in eis ẜm q̃sdã. seu illum actm̃ quẽ ꝓpria vis ꝟbi vehemẽtissime trãsitiõis regit. vt vestieris a me tunicã.

¶ Querit̃. quot mõis verbũ passiuũ regit actm̃. Dõm ꝙ q̃nq̃ mõis. Primo ꝓpter vim trãsitiõis. s. verbũ passiuũ deriuat̃ a verbo vehemẽtissime trãsitiõis. vt in exẽplo ꝑus posito. Scõo ꝑ synodochẽ. vt mulier redimita capillos. Tertio ꝑ suppletionẽ. i. ꝑ subintellectionẽ ꝟbi. vt pasco: siluas nutrio: panẽ. Quarto ꝑ cõpositionẽ ꝑpõnis. vt pertraho: hostẽ. Quinto verbuꝫ passiuũ regit actm̃. dũmodo talis actũs importat causam efficientẽ. vt vitupero: nebulonem. i. vitupero. q̃a sum nebulo. i. nebulo. i. histrio. vñ⁹. Trãsco. synodoche. suppletio. ꝑposi-

tiua. Efficiēs causa predictis annumerāda. Passiua quartū dicūt īngere casū
¶ Arguit. ꝓprius casus verboꝝ passiuoꝝ est abltūs. vnꝰ. Passio vult sextū si-
cut regit actio q̄rtū. ẜ nō regit actm̄. Dōm ꝙ verbū passiuū ex ꝓpria natura re-
git ablatiuum. sed ex vi vehementissime transitionis. vel alia virtute potest re-
gere accusatiuum.

Remouet dubium ꝓ modū regle speciales

ṽbū importās actū ornādi — ṽbū importās actū spaciādi. — verbū importās actū morandi — regunt

Ornatꝰ ṽbū spaciijq3 moreq3 gubernāt.

casus — dcōnū — voces — s̄cant

Accusatiuos vocum que talia signant.

Exm̄ in q̄ hoc verbū vesti regit duos actōs. s. te et tunicam — Exm̄ in quo hoc verbū pergis regit actm̄ spacij. s. septē milia. i. miliaria.

Te vesti tunicā. tu perges milia septem

¶ Snīa est ꝙ verba ꝑtinētia ad ornatum vt vestio. ad spaciū vt pergo. ad mo-
ram: vt sto maneo regunt actōs dcōnū que s̄cant talia. i. ornatū spaciū vel morā
Hec scientia stat in tribus regulis: quaꝝ prima est. ꝙ verbū importans actū or-
nandi pōt regere duos accōs: quorū vnus s̄cat illud qđ ornat̄ et alius s̄cat illud
quo q̇s ornatur: vt induo te tunicā: de q̇bus sufficienter dictū est supra. Vel vnꝰ
actūs significabit rem in quam actus verbi transit. Et sub ista regula cōprehē-
duntur etiam omnia verba significantia actum deornandi. vt exuo spolio ꝛc̄. qꝛ
oppositorum est eadem disciplina.
¶ Arguit. de istis ṽbis ꝑus loquutꝰ est ibi. Postulo posco peto. ẜ ista regla ē
suꝑflua. Dōm ꝙ ibi loquutꝰ est de eis specialr̄. ꝛ exēplariter in quātū. s. sꝫ ṽba
vehemētissiuue trāsitiōis. hic aūt loq̄t̄ de eis in quantū importāt actū ornādi: et
loq̄tur vniuersalr̄ de oībus verbis q̄ importāt actū ornādi vel deornandi.
¶ Scđa regula est. verbū s̄cans actum spaciandi. i. ambulādi pōt regere actm̄
significantem quātitatem illius spacij. vt pergo septem miliaria: leucā vnā quat-
tuor stadia: et quinq̄ passus: et sic de similibus.
¶ Querit̄. vtrū pōt dici per istā regulā ambio agrū sine adiectiuo importante
quantitatē spacij. Dōm ꝙ sic. q̇a actūs adiectiui importātis quātitatē nō addit̄
de necessitate. sed de ꝑfectiōe snīe. ẜ qn̄ actūs subalis includit virtualr̄ ꝓprie-
tatē designandā ꝑ adiectiuū necessario non exꝓmit̄. vt ambulat agrū. ibi agrum
est singlaris nūeri. et s̄cat per modū vniꝰ et est sensus ambulat vnū agꝝ. Ex q̇-
bꝰ ꝙ ptꝫ verba ambulādi vel distādi possunt regere actm̄ per istā regulā. vl̄ ab-
latiuū per aliā regulā. Exm̄ ꝑmi ambulaui septē miliaria. vel septē miliaribus.
Exemplū scđi nussia distat tria milia passiuū a colonia: vel tribꝰ milibus.
¶ Tertia regula est. verbū importans actū durantē in tp̄e pōt regere actm̄ si-
gnificātē quātitatem illius tp̄is: vt duodecim annos Cracouie cōmoratus sum.
Tullius ait. Nemo tam senex q̄ se annum putet non viuere posse.
¶ Notandū ꝙ omne verbū mundi pōt post se regere actm̄ sui nois verbalis ꝑ
istā regulā: vt ambulo ambulationē: curro cursum. sto stationēꝫ. Et omne ver-
bum mūdi pōt regere actm̄ s̄cantē tp̄s in quo fit talis actus: q̇a omne verbū sig-
nificat cū tēpore. Et ꝙ nomē verbale virtualr̄ includit̄ in verbo innuit Priscia-
nꝰ dicēs. Cū dr̄ currit̄. cursꝰ itelligit̄: sedet̄ sessio itelligit̄: stat̄ statio itelligit̄.
¶ Querit̄. quō iste tres regule ab inuicē distinguūtur. Dōm ꝙ sic. qꝛ ṽba ꝑ-
me regule regūt duos actōs ꝓ diuersis supponētes. sed verba aliarū regula

rum regunt duos accuſatiuos pro eodem ſupponentes: qui habent ſe ſicut adiectiuum et ſubſtantiuū. Secunda differentia eſt. quia verba prime regule ſunt vehementiſſime tranſitiōis ſed verba aliarum regularum ſunt neutralia vel abſoluta frequenter. Quis etiam poſſunt eſſe tranſitiua.

rectore — .i. actūs ſcans modū viuendi — .ſ. per exempla

Sepe regēte caret vite modꝰ idqꝫ ꝓbato

Exempla ſunt

Vir hōe viue deū ſic viues ſecula cūcta.

Quō verba impſonalia ꝟbo rū abſolutorum regūt actm̄

¶ Snīa eſt ꝙ actūs importās modū viuendi caret ſepe rectore. i. ponitur abſolute et aduerbialiter. Exempla patent in textu. Et apud Boetiū. Hic aſinū viuit: i. ad inſtar aſini vel ad modum aſini viuit.

¶ Querit. quare in iſta orōne homo viuit deum: ille actūs deum caret rectore.

¶ Dōm ꝙ ideo. q: viuit eſt verbū abſolutū. qō nō pōt regere actm̄ niſi ſue ſcatiōi ꝓporcionabilē. ſ iſte actūs deū nō eſt ꝓportionablis ſcatiōi illiꝰ ꝟbi viuere.

¶ Arguit. dcō regit ab illa dcōne a qua cogit ſtare in tali caſu ita ꝙ nō pōt ſtare in alio. ſed ita eſt de illo actō deū in ordie ad illud verbū viuit ergo ꝛc. Dōm ꝙ hoc verū eſt quādo cogitur ſtare in tali caſu per virtutem dictionis regentis ſed ſic non eſt hic. ſed vſu et autoritate grammaticoꝝ cogitur ſtare in tali caſu. Similiter hic illa vox non ſonat hominē id eſt inſtar. vel ad modū hominis.

¶ Arguit. actūs in ſecūdo exemplo textus nō importat modū vite. ſed tp̄s qa ſecula cuncta valet tm̄ ſicut eternaliter. Dōm ꝙ in quātum ly viues importat actū durātem in tpe (cuncta ſecula) ſcat illud tp̄s. ſic eſt exm̄ precedentis regule et etiam preſentis. qa ſicut dicit viue deū. i. deifice ita poteſt dici viues ſecula cuncta. i. eternaliter. et ſic importat modum actus viuendi.

¶ Contra. ille actūs deum ſignificat ſubſtantiā diuinā. g̃ non ſignificat modū vite. Dicendū ꝙ in propria ſcatione ſignificat ſubſtantiā diuinam. ſed virtute aliena ſcꝫ illius aduerbij deifice ſignificat modum vite.

¶ Querit. q̇ dicuntur actus vite. Dōm ꝙ illi actus q̇ ꝯueniunt rebus animatis in quantū ſunt animate. vt bibere comedere. et qa actus vite pōt multipliciter fieri. ideo neceſſario reqrit dcōnem que exprimunt modum viuendi.

¶ Querit. qt ſunt opiniones de iſto actō. Dōm ꝙ due. Prima eſt ꝙ regatur per ſubintellectionē illius ꝑpōnis ſm vt viue deū. i. viue ſm deū. Alij dicūt ꝙ caret rectore et ponit aduerbialiter pro illo qō eſt deifice. Ut tercꝫ modꝰ poſſet ſuſtineri. q̇a nullum inconueniens ſequitur. ideo nihil addo.

¶ Queritur. vtrū verba tranſitiua importantia actū viuendi. vt comedo bibo et ſimilia. regunt actm̄ per hanc regulā. Dōm ꝙ artificialiter bn̄ pōt fieri. ſed non ſm vſum. vt comedit ſuem. i. ſuine bibit vaccam. i. vaccine.

.ſ. actis — hoc verbū — hoc verbū defectiuū — hoc verbum

His obliuiſcor iūges meminiqꝫ recordor

Quō verba ipſonalia a deponētalibus regūt accuſatiuū.

¶ Snīa eſt ꝙ iſta verba in textu poſita pn̄t regere actm̄ a parte poſt. Et nō ſolum iſta verba ſed etiam his ſimilia q̇ importāt recordationē vel memorationeꝫ vt cogito reminiſcor lectionē. Et ponit iſtam regulā ad remouendum dubiū qa prius dixit ꝙ iſta verba pn̄t regere gtm̄. poſſet aliqs dubitare an etiam poſſent regere actm̄. Et dicit ꝙ ſic. g̃ licet iſte actūs regat ex vi trāſitionis per regulā Accuſatiuis data. tamen propter iſtam cauſam eā ſpecialiter exprimit.

¶ Querit̃. ꝙ differẽter regũt gtm̃ vel actm̃. Dõm ꝙ qñ regũt gtm̃ tũc ꝑcãt parcialitatẽ: vt recordor lcõnis. i. partẽ. lcõis Sed qñ regũt actm̃ tũc importãt totalitatem: vt memoror lectionẽ id est totã lectionẽ. vñ⁊. Totũ p quartũ dabit pars per genitiuũ Istud apõ modernos nõ seruat̃: q̃a reperit̃ in autentica scriptura genitiuũ sepe importare totalitatem et actm̃ parcialitatẽ: et econtra.

.s. actis — ista verba impsonalia

His iũges iuuat atꝫ decꝫ ḋlectat oportet

De v̇bis impersonalib⁹ actie vocis.

¶ Sententia est. ꝙ ista quattuor verba impersonalia regũt actm̃: vt delectat me seruire deo. decet hermannũ incidere veste thalari: oportuit christũ pati. Et sepe construunt̃ verba impersonalia cũ infinitiuo per subintellectionem accusatiui casus: vt iuuat legere. Vergilius Iuuat arua videre.

¶ Arguit̃. ista verba pñt regere ntm̃ a pte añ. g̃ non sunt impersonalia. Tenet consequentia. q̃a solũ verbũ personale regit ntm̃ a parte añ: vt patuit ibi. Vult intransitiq. añs ptꝫ in istis orõnib⁹. Te decet hymn⁹ deus in syon. Paruos parua decent. Dõm ꝙ verba textus pñt ꝯsiderari dupl'r. Primo personaliter preter hũc verbũ oportet. et sic regũt ntm̃ a parte ante ⁊ actm̃ a parte post: vt vult argumentũ. Sed decet captũ impsonaliter regit actm̃ cũ infinitiuo: vt decet te ita videre. Exemplũ de iuuat: vt hoc iuuat. Et iuuat personaliter valet tantũ sicut auxiliari. sed impersonaliter captum valet tantum sicut delectat. vñ⁹. Si iuuat actiuum fuerit tunc auxiliatur Impersonale si sit delectat vbiqꝫ.

¶ Querit̃. vtrũ hoc v̇bũ decet ꝑsonal'r sumptũ sit trãsitiuũ. Videt̃ ꝙ sic q2 regit actm̃ a pte post sibi ꝓporcionatũ. vt tunica decet petrũ. Dõm ꝙ hoc nõ sufficit ad ratiõnẽ v̇bi sub̃i. ꝑ reqrit̃ qð ꝑcat actũ egredientẽ: et nihil põt sibi supponere nisi aliqð ꝑcãs ornatũ. vñ⁹. Omnia supposita decet ornamẽta notabũt Ergo ꝙ maneat neutrũ satis ista notabũt. A nobis in vos sꝫ actiua meabunt.

illa interiectio — actm̃ — illa interiectio

O&ꝫ sibi q̃rtũ solet heu q̊ꝫ iũgere casũ

Quomodo partes indeclinabiles regũt accusatiuum.

¶ Sententia est ꝙ interiectio ammirantis. s. O. et illa interiectio dolentis. s. heu possunt construi cum actõ. vt O virum ineffabilem. O variam volubilem fortunam. Heu me miserum dies in omnes.

¶ Arguit̃. interiectiões non pñt regere aliquẽ casum iuxta intentiõnẽ ꝑlosiste g̃ alexãder hic false loqtur. Dõm ꝙ licet interiectio absolute capta non regat casum tñ in q̃tũ importat alicui passionẽ virtute alterius hñ põt. vt hic vult alexã. et sic loquit̃ hic in quantũ importat affectũ mentis per modũ transeuntis in alterum. Therentius. O faustũ et felicem diem hũc. O lepidũ pr̃em ⁊c̃.

¶ Querit̃. quot modis capit̃ hec dictio O. Dõm ꝙ septẽ modis. Primo ammiratiue. vt O admirabile ꝯmertiũ. Scðo dubitatie. vt O quẽ te memorem dubito quo nõĩe te nõĩabo. Tertio est aduerbium vocandi. vt O clerice stude. Quarto indignatiue. vt O nephanduꝫ scelus. Quinto optatiue. vt O si celũ rũperes et descenderes huc. Sexto capit̃ exclamatiue. vt O ineffabileꝫ virum. Septimo vt est interiectio dolentis. et sic qui leditur clamat. vt O mors ꝙ̃ seuera es. Et põt capi transsumptiue pro fine. vt ego sum alpha et o. i. principium et finis. vñ⁹. O stupet o dubitat: vocat. indignat̃ et optat. Clamat conqueritur velut exemplis reperit̃. vñ Vergilius. O quibus. o q̃tis. o qualiter es viduata ciuitas romana. Sed solum quando capit̃ admiratiue exclamatiue indignatiue vt est interiectio dolentis tunc regit accusatiuum a parte post.

¶ Querit̃. ꝙ differẽter heu ꝯstruit̃ cũ ntõ et actõ. Dõm ꝙ sub tali differẽtia.

q̊a qñ construit̃ cũ ntõ tũc ꝟcat affectũ mentis absolute vt heu hermãnus morit̃ ibi hermannus regitur ab isto verbo moritur. Sed vt significat affectũ mentis ꝑ conceptionẽ ad subãm in qua est vel ꝟcat illũ affectũ. vt acquiritur substãtiue ⁊ sic construitur cum datiuo. vel significat affectuz. vt actualiter est in suba et sic construitur cum accusatiuo. vt hic in proposito.

¶ Notandũ. ꝙ q̇dam volũt dicere ꝙ interiectiões non regunt illos actõs sed verba in istis interiectiõibus intellecta. vt O ineffabilẽ viruz. i. admiror ineffabilem virũ. Heu me miserũ. i. dolor fecit me miserũ. Nec illa verba necessario exprimunt̃ ꝓpter vicinitatẽ ꝟcatiõis illoꝝ verborũ cum interiectionibus.

illam .i. alias p̄põnes Exm̄ in quo illa p̄põ ꝑ cõstruit̃ cum
p̄põez deseruiẽtes actõ actõ vicos silr̃ illa p̄positio ad

Adde ꝑ ⁊ similes. ꝑ vicos itur ad vrbes

¶ Snĩa est ꝙ ista prepositio per et similes posite in Donato deseruiũt actõ casui. vt itur per vicos. itur ad vrbes. itur ad ecclesiam ad scolas ⁊c̃.

¶ Querit̃. quot sunt prepositiones deseruientes actõ casui. Dicendũ ꝙ triginta. vñ᷒. Construe ter denas cum quarto preposituras.

¶ Arguit̃. non om̃es regũt actm̃. sed q̇dam dtm̃. vt ꝓpe est dñs om̃ibus inuocãtibus eum. Iuxta est dñs om̃ibus rectis corde. Dõm ꝙ ille p̄positiones pñt capi vno modo vt sunt aduerbia importãtia aduerbialiter ꝓpinq̈tatẽ. et sic construũt̃ cũ dtõ. sed qñ ponunt̃. vt prepositiões sꝑ ꝯstruũt̃ cũ actõ. vt vult donat᷒

¶ Cõtra. tunc prepositiões ponunt̃ aduerbialiter qñ ponũtur sine casibus sed in predictis exẽplis ponũtur cũ datiuo. g̃ non ponunt̃ aduerbialiter. Dicenduz ꝙ licet summunt̃ cum casu. tamen non cum illo cui tales prepositiones ex natura deseruiunt et pro tanto dicuntur sumi aduerbialiter.

¶ Querit̃. qñ iste prepositiones ponunt̃ aduerbialiter. Dõm ꝙ tunc quando ponuntur sine casibus. vñ᷒. Voces preposite nequeunt sine casibus esse. Si careant illis debent aduerbia dici.

¶ Querit̃. vtrũ aliqua aduerbia pñt construi cum actõ. Dicendũ ꝟm Priscianum ꝙ sic. sicut sunt aduerbia q̄ possunt transferri in prepositiões. Exemplum de aduerbio tꝑis. vt hoc factum est pridie kalendas nouẽbris. i. prima die añ kalendas nouẽbris. Exm̄ de aduerbio loci. vt foras templũ. Et ratio transsumptionis sumitur ex magna vicinitate illorum aduerbioꝝ cũ prepositiõibus.

¶ Arguit̃. g̃ alexã. est hic diminutus eo ꝙ nõ specificat illud Dõm ꝙ qñ aduerbia regũt actm̃ hoc nõ cõpetit eis ex ꝓpria virtute: sed prout transferũtur in prepositiones ergo sub illis cõprehenduntur. vt retro pro post. vt vade retro me sathana. Similiter hoc. atrium quod erat foras templum. ibi foras ponitur pro ante. Item Currus. vt procul vrbem id est iuxta.

¶ Querit̃. q̈t figure sunt ꝯmũiter in prepõnib᷒. Dõm ꝙ tres. Prima est anastropha. q̄ fit qñ p̄põ suo casuali postponitur. vt romã v̄s᷒. Scd̃a est archaismos ⁊ hꝫ fieri qñ p̄põ nõ regit casum ꝓpriũ. vt post deberet ꝯstrui cũ accõ. vt inuenitur qñq̧ ꝯstrui cũ ablrõ. Vergili᷒ lõgo post tꝑe venit. Tertia est ꝓthesеos paralõge. ⁊ fit qñ vna p̄positio ponit̃ ꝓ alia. Vergili᷒. Multa suꝑ p̄amo rogitans suꝑ hectore multa. Id est de priamo et de hectore. Sol est in cãcro. i. sub cãcro.

¶ Notandũ. circa diuersas acceptiões p̄põnũ deseruiẽtiũ actõ casui. Prima de illa p̄põne ad. que aliq̄ñ importat motum ad locum. vt vado ad ciuitatem. et ad personam. vt iuit ad patrem. Qñq̧ valet tantũ sicut iuxta. vt stabat petrus ad ignem id est iuxta ignem. Vergili᷒. Et formosus oues ad flumina pascit adonis. Qñq̧ ꝟcat vsq̧. vt ad bellum macedonicũ id est vsq̧. Quãdoq̧ ꝟcat contra

vt est pugna ad illum.i.contra illum. Quandoq₃ notat causam. vt ad q̄d hoc fecisti. Quandoq₃ dicit intentionē: vt valet tantū sicut valde. vt ad virginem dixit mariam.i.valde perfecte dixit. Quandoq₃ dicit comparationem. vt adamus nihil habet ad hermannum.i.nullum cōparationez vel similitudinē.

¶ Notandū. de ista p̄positione apud: q̄ q̄nq₃ refert ad casuale s̄cās personam siue suppositū: vt verbū erat apud deū. Q̄nq₃ ad locū vt hermānus est apud forum: et in illis s̄cationib⁹ ꝯuenit cū penes. t̄n sub d̄r̄a. q̄a apud s̄cat p̄sonam habentē domineū. vt res apud te q̄litercūq₃ habeat.i.sub potestate tua sed penes te.i.quodāmodo a te possidet. Itē est d̄r̄a inter ad apud. q̄a ad s̄cat iuxta· vt ad edem.i.iuxta edem: sed apud significat idem q̄d in. vt apud edē.i.in ede.

¶ Notandū de illa p̄pōne ante: que aduerbialiter sumpta idem est q̄ prius: vt ante fui mgr̄ q̄ tu. Q̄nq₃ sumitur casualiter: et regit actm̄ qui s̄cat tempus: vt ante sex dies pasce. Q̄nq₃ personā. vn̄ an̄ Corneliū. Quandoq₃ dicit impossibilitatez: vt pax an̄ fida niuib⁹ et flāmis erit. An̄ ac valet tm̄ sicut ante tēpus sil'r ante hac. vt hodie vidi wolffgangū. sed nūq₃ antea. Sed antehac.i.an̄ hoc t̄ps. Post hac id est post hoc tēpus p̄ns. Sed postea absolute s̄cat t̄ps. ¶ Et aduersus q̄nq₃ sumit in bono vn̄. Therentius Gaudeo a symo aduersus te fuisse gnatum. Q̄nq₃ sumit in malo: vt pugno aduersus hostem. ꝯtra hostē. Et p̄ eadē regitur aduersum et illud participiū aduersus a um.i.ex opposito existens: vt aduersa vulnera dant laudi. Q̄nq₃ aduersus s̄cat ꝯtrariū: vt adam⁹ est aduersus hermānū. Q̄nq₃ est nomē. et regit post se dt̄m: vt adamus est aduersus Hermāno: sed hoc fit raro. ¶ Itē cis cōstruit cū p̄prio noīe: vt cis renum.i.auff die seite des reins. nathey stronie they wodv. Sed circa ꝯstruit: cū noīb⁹ appellatis: vt circa forū. Itē cisrhenari⁹: q̄ habitat ab ista p̄te rheni. Citra marinū q̄ habitat ab ista p̄te maris. Sed q̄n circa ponit aduerbial'r tūc s̄cat idē q̄ minus. vt circa dilexi te q̄ debui. Et vltra dicit abūdantiā: vt dilexi te vltra q̄ debui. ¶ Itē circa s̄cat locū: vt circū vicinos. Circa s̄cat locū. vt circa menia: ⁊ t̄ps: vt circa horā.
¶ Circiter s̄cat tēpus: vt venit circiter horā nonā. Q̄nq₃ locū vt Crā tertia lapidem quadratum circiter in medio vidi. Quandoq₃ numerū: vt circiter duo milia. ¶ Item cōtra accipit in malū: vt ꝯtra hostes. ¶ Erga accipitur in bonum: vt erga amicos meos. Aliud exemplum: vt tua erga me benemerita. Sed cōtra aduerbialiter idem est quod vicissim. vt petrus dedit mūera paulo et paulus contra dedit munera petro. Et non dicit econtra: sed econuerso vel ediuerso. ¶ Item extra quandoq₃ construitur cum verbis quietis: vt petrus fuit extra ciuitatem. Quandoq₃ construitur cum verbis motus: vt adamus vadit extra ciuitatem. Et similiter istis duobus modis dicendum est de intra. Etiā extra idem est quod preter: vt extra me non est deus.

¶ Et intra quandoq₃ notat locum: vt infra menia. Quandoq₃ t̄ps: vt intra triduū. ¶ Sed inter vult habere duos actōs singl'aris numeri: vt inter petrū et paulum vel vnū actm̄ pl'is nūeri: vt inter doctores sedebat Jesus. Etiam connotat tempus. vt inter diem et noctem. Etiam inter aduerbialiter positum valet tm̄ sicut mutuo. vt pueri inter se diligunt. Et inde componit intercludere quod tantū valet sicut impedire: vt ymbribus ⁊ torrentibus fuit interclusus. Et itercludere est aliquē ad interiora claudere: vt herm ān⁹ turri interclus⁹ est
¶ Et infra notat locum inferiorem: vt infra tectuz moratur passer. Et notat dignitatem: vt infra mgr̄atum est adamus. ¶ Sed iuxta notat locuz: vt iuxta maccellum. Sed aduerbialiter sumptum construitur cum datiuo: vt patet ex prius dictis. ¶ Item ob quandoq₃ s̄cat causam efficientē: vt ob eam causam te diligo, quia bonus es. Quandoq₃ s̄cat causam finalem: vt ob eam causam te

peussi: vt faci .xii. te doctiorem. ¶ Similiter ꝓpter q̄n̄qꝫ nomiat cām efficientē et q̄n̄qꝫ finalē. et q̄n̄qꝫ idē est q̄d iuxta: vt ꝓpter aque riuū viridi ꝓcūbit in vlua. hoc est iuxta aque suum. ¶ Prope est prepositio significans vicinitatē. Et q̄n qꝫ construiť cum actō. vt prope fenestram. Quādoqꝫ aduerbialiter construitur cum datiuo. vt ꝓpe est dominus omnibus inuocanti bus eū. Et quandoqꝫ idem est quod pene. vt iohannes ꝓpe cecidisset. Inde proprius comparatiuus. vn̄⁹. Periculis proprius stabilis armenta tenere. Et proximus superlatiuus.
¶ Item pone idez est quod post. vt pone tribunal stetit precursor. ¶ Super dicit contiguitatē. vt auis sedet super tectum. Sed supra dicit superiorē locum vt nubes pendent supra nos ꝓprie loquendo. Sed ꝯuenienter possunt sumi pro eodem. ¶ Subter notat locum inferiorem: vt subter iacet puluis.
¶ Per q̄n̄qꝫ notat locū: vt per domū. Q̄n̄qꝫ admirationē. vt p chr̄m dn̄m nr̄m Q̄n̄qꝫ exclusionē. vt p me feci hoc. Q̄n̄qꝫ tēpus. vt per diē ꝛ noctem. Q̄n̄qꝫ in cōpositionem s̄cat idem quod valde. vt perdiligo id est valde diligo.
¶ Simil'r s̄cat illa ꝑpositio p̄ in cōpositiōe: vt pdiues p̄potēs ꝛc̄. ꝛ q̄n̄qꝫ auget
¶ Et illa ꝑpositio scd̄m: q̄n̄qꝫ s̄cat iuxta. vt vnū accepit in collo: aliū scd̄m manū. Q̄n̄qꝫ s̄cat idē qd̄ post: vt scd̄m deū. i. post deum. homies maxime vtiles esse p̄nt hoibus. Q̄n̄qꝫ capiť pro in: s̄m quietē somnia habui. i. in qete. Sed trans cō struiť cū verbis qetis: vt habitat trans rhenū. ¶ Sed vltra cōstruitur cū verbo motus vt fugit vltra rhenū. ¶ Et preter s̄cat exceptionē: vt oēs sunt albi preter illū. Q̄n̄qꝫ idē est quod extra: vt ne p̄ter mea regna redires. Q̄n̄qꝫ pro fine: vt preter officium. ¶ Et vsqꝫ poniť q̄n̄qꝫ post suum casuale: et occidentez vsqꝫ. ¶ Secus poniť pro iuxta: vt lignū quod plantatū est secus decursus aq̄rum. Q̄n̄qꝫ poniť aduerbial'r: et sic est idē qd̄ aliter: vt secus accidit ꝙ putaueram. Non loquiť secus ac si senciat. vt sunt res socie verbis. et verba rebus. ꝛc̄.

illa ꝑpō s̄cans actō adiūcta
Inq; notās ꝯtra q̈rto solet esse locata.

¶ Sententia est ꝙ prepositio in accepta vt idem est quod contra deseruit actō casui. vt sententia excōicationis lata est in adulterium.
¶ Arguiť in hoc exēplo. Credo in deū. ibi ly nō valet tm̄ sicut contra tamē regit illum actm̄ deum. g̃ male dicit ꝙ in notans contra regit actm̄. Dōm ꝙ textus non vult. qd̄ q̄n̄cunqꝫ illa prepositio in deseruit actō casui ꝙ tunc significat tantum sicut contra: sed etiam alijs modis deseruit actō sed tunc precipue deseruit accusatiuo casui quando significat contra.
¶ Contra. quando in capiť pro erga: et etiam pro ad deseruit actō tm̄ hoc non dicit alexā. g̃ ꝛc̄. Dōm ꝙ cōprehenduntť sub contra. vt contrariū sub contrario. vt contra notat distantiā. sed erga dicit vicinitatem. Similiter in hoc exemplo. Accesserunt scribe et pharisei ad Iesum.
¶ Queriť. quot modis in ꝯstruiť cū actō. Dōm ꝙ vndecim modis. Prim⁹ modus dictus est. Scd̄s est q̄n ꝯstruiť cū verbo importante motū ad locū vt vado in campū. Tertio q̄n importat tendētiam: vt credo in deū. Quarto: q̄n importat mutationē: vt nubes mutať in pluuiā. Quinto q̄n importat similitudinē: vt ꝓrupit: in hec verba. i. sl'itudinē hoꝝ vboꝝ. Sexto q̄n importat expositionez: vt Beda in matheū dr̄. i. exponēdo matheū. Septimo q̄n importat effectū vt iohānes est bonus in amicos suos. Octauo q̄n importat euentū: vt iste vagať in prauum damnū. i. ocio venit in dānum. Nono q̄n valet tm̄ sicut vsqꝫ: vt deus est potens facere in diem illum. i. vsqꝫ ad diē illum. Decimo q̄n importat infinitatem tp̄is: vt iusti in ꝑpetuū viuent. Undecimo q̄n importat diuturnitatē tp̄is: vt iste

patrisat in longa tempora. vñ⁹. Cōtra. siue locū notat in. tendit simulatur. Ob-
tat et exponit: simul efficit euenit atq;. Undenis his in quarto sociatur.

¶ Queritur. quot modis in cōstruitur cū abltō. Dōm ꝙ septem modis. Primo quādo
ɔstruitur cum verbo importāte quietem in loco. vt sum in domo. Secundo quan-
do ponitur pro pre. vt Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo id est p
cōspectu. Tertio quādo ponitur pro illa prepositiōe ꝑ vt laboro in gente id est ꝑ
gente. Quarto quando ponitur pro ex. vt in campo ignis exit flamina id est ex ca-
mino. Quinto quando ponitur pro cum. vt in baculo meo pertransiui iordanem
istum id est cum baculo meo. Sexto qn̄ ponitur pro de. vt petrus cecidit in arbore
id est de arbore. Septimo quādo ponitur pro circa. vt iste habet calceos in pedi-
bus .i. circa pedes. vñ⁹ In sexto iunctum loco pro pre significabit. Signat ex cū
de simul adiungas ꝙ̄ circa. His septem vicibus in sexto consociabis.

¶ Queritur. q̄t modis cōstruitur in cū actō et abltō. Solo sex mōis. Primo ɔstrui-
tur cū actō et abltō qn̄ ꝑcat inter. de actō. vt Symeon accepit eum in vlnas suas
id est inter vlnas. De abltō. vt bñdicta tu in mulieribus id est inter mulieres.
Scdo qn̄ ponitur ꝑ ad. de actō. vt ioānes pendet se in latus meum id est ad latus.
De abltō. vt iste posuit se in loco meo .i. ad locū. Tertio. quando ponitur ꝑ ꝑpter.
De actō. vt ieiunam⁹ in beatam mariam .i. ꝑpter beatam mariam. De abltō vt
arguor in stultitia mea .i. ꝑpter stultitiam meam. Quarto quando ponitur pro su-
per. De actō: vt Deus ascendit in celum id est super celum. De abltō vt posui-
sti in capite eius coronam id est sup caput. Quinto quando ponitur pro intra. De
actō. vt aqua currit intra viscera id est in viscera. De ablatiuo: vt posuisti me in
manibus inimici .i. intra manus. Sexto ponitur pro per. De actō. vt hec est por-
ta celi. iusti intrabunt in eam id est per eam. De abltō: vt dn̄s locutus est in filio
suo .i. per filium suum. vñ⁹. Quarto vel sexto si iūgas in notat inter Ad ꝙ̄ vel ꝑ-
pter. super ac intra. ꝙ̄ signat. Sic in sex vicibus vtrilibet associatur.

¶ Queritur. q̄t mōis capitur in ɔpōne. Solo plib⁹ mōis. Primo mō negatiue. vt
celū est icorruptibile Scdo capitur ꝑuatiue. vt iniust⁹ cū aptitudine tn̄ ad iustici-
tiā. Tertio capitur intensiue ꝑ valde: vt aqua incalescit .i. valde calida fieri icipit.

Quomodo gerundia actm̄.

.s. actm̄ gerūdijs gramatici posuerunt
Hūc gerūdiuis casum veteres posuere
suppositū reddentem .s. modernoꝝ
Vt supponentē qd̄ multoꝝ tenet vsus.

¶ Dicit ꝙ antiqui grāmatici voluerūt actm̄ reddere suppositū verbis gerū-
diuis. et adhuc hodierno die multoꝝ modernoꝝ grammaticoꝝ tenet opinio vt
syllogisantem ponendū est terminos: commedentē habendū est panē: et hec est
ꝑma lectura .si habetur in textu gerundiuis. Secūda regula est: gerundium in
dum terminatum (secundum veteres grammaticos) potest reddere suppositū
verbo ꝑsonali vt legendum est missam: ⁊ tunc habetur in textu. Huncq; gerun-
diuum: seu gerundiuis. Harum regularum ratio est: quia gerundiū secundum
Priscianum non differt ab infinitiuo nisi per articulum toy id est per inflectio-
nem casualem sed infinitiuus potest regere actm̄ a parte ante: et reddere sup-
positum verbo personali: ergo etiam gerundium.

¶ Arguitur gerundiuz non regit actū a parte añ ergo ille textus est falsus.
Añs ꝑbatur in hoc exemplo nobis cauendum est de eterna damnatione. ibi hꝫ
tantum datiuum ꝙ iste textus intelligitur de gerundio verbi personalis acti-
ui generis; sed cauendum descendit a verbo neutrali.

¶ Cōtra nullū gerūdiū regit casum a parte ante. ergo ℞c. Aīis pbat primo aucto ritate Laurentij de vallis: q̄ dicit ꝙ nullo pacto gerundia regunt casum a parte ante. Probat scdo. Quia poete vsi sunt gerūdijs in omibus orōnibus: ꝛ mō lo quēdi sine actō: ꝛ omnes oratores tam in stilo ligato ꝙ soluto sine regimine acti a parte ante loquunt: per gerundia. Dōm. Laurērius in hac parte nullius est auctoritatis: nec loquit: vt expertus. Ad confirmationē: dōm ꝙ nō sequit non sunt vsi tali ɔstructiōe: ergo nō est: q: arguit negatiue a pte in modo ad suū totum qō argumentū nō valet. Et in ɔtrariū sūt. Priscianus: Alexā. et Florista: q̄s in hac pte imitor. Exm̄ habet Luce pmo. Cū impletū esset tps Elizabet pariendi.

¶ Querit: quottuplex est gerūdiū. Dōm ꝙ duplex: q̄a quoddam est gerūdiū verbi psonalis, et hoc regit actm̄. vt patet in exemplo. Disputantē habendū est rōnes pbatiuas. Et illud est gerundiuz verbi impsonalis: et hoc regit abltm̄ a parte añ. vt a me legendū est lectionē. Et est gerundiū in dum terminatū descē dens a verbo impsonali: et illud potest regere datiuū a parte ante. Exemplum vt nobis cauendū est de malicia. sed hic non loq̄tur de illo alexander.

¶ Arguit. suppositū debet esse alicui⁹ casus: sed gerundiū in dū (dū sit verbū) non est alicuius casus. ergo non pōt esse suppositū. Dōm ꝙ verba simpl'r ꝛ gerūdia hn̄t casum quo ad officiū ꝛ etiā gerūdiū specialiter q̄ ad vocē. Sed dicūt q̄dā ꝙ non quo ad verā subam: sed ppter terminationes solum habent habitudines ca suales: per quas construūtur cum verbis. Sed mihi videt ꝙ quo ad veram sub stantiam sunt alicuius casus: dicente Florista gerūdia habere omnes casus p̄ ter vtm̄. Cuius ratio est ꝯm petrum de dacia: quia eis non repugnat ratio prin cipij seu termini: ergo non repugnat eis ratio casus ꝯm substātiam veram. Eti am gerundia sunt participialia verba: sed participiū est alicuius casus quia ca pit a nomine genera et casus: ergo similiter gerundia.

¶ Querit. vtrū gerūdia sunt noia seu vba vel pticipia: vl' sub qua parte orō nis ɔprehēdunt aut ponēda sīt. Solo ꝯm opionē Prisciani sīt vba q: gerundia nō differūt ab infinitiuo nisi particulū toꝝ. Sed infinitiu⁹ sine omni dubitatōne est vbū. ergo etiā gerūdiū. Scdo auctoritate. Donati dicētis. Gerūdia vel parti cipialia vba sunt hec ℞c. Tertio auctoritate alexādri dicētis Hūc dāt passiua quē vba volūt ibi clausa. Ratiōe sic illud est verbū qō hȝ modū ꝯcādi essentialē gn̄a lem et specificū verbi sed gerūdia sīt hmōi. ergo sunt verba. Tenet ɔn̄a: q̄a ptes ora tionis distinguunt penes modossignificandi. Minor ptȝ q: gerūdia ꝯcāt p mo dū fluxus ꝛ fieri distātis a suba. q: gerūdiū regit actm̄ a pte post in quē trāsit ac tus verbi qō nō posset ɔuenire alicui noii ita ꝙ posset regere actm̄ a pte post. qō ɔuenit verbo rōne distātie ꝛ ɔpōnis. Et sic dicūt ꝙ nō hn̄t casum nisi ꝯm officiū sed hoc esset veꝝ si essent pura verba: sed iā sunt verba pticipialia. et sic alia cō uenientie habēt cū pticipijs. s. casib⁹: et cū verbis q̄ ꝯcāt actum distantē a suba Hoc pmo ptȝ p Floristā dicentē. Omne gerundiū cūctos retinet nisi q̄ntum. Dum tibi dat pmū vel quartū doc datiuum. Aut sextum: ꝯ di solū retinet gtm̄.

¶ Pro q̄ notadū. ꝙ duplex est cas⁹. s. noialis: q̄ sequit subam noialē Alius est casus q̄ sequit fluxū et fieri: q: sicut ratio pncipij ꝛ termini in suba ɔsistūt casum noialē: sic etiā dat pncipij ꝛ termini in fluxu. q̄ ɔstituit casum vbalē. Et ergo seq̄t gerundiū est alicui⁹ casus ergo est nomē: q̄a partes orat iōis distinguunt penes modosignificādi essenciales. Sed ista dimitto q̄a nō sunt de intellectu iuueniū.

¶ Querit. cuius numeri et psone sunt gerundia. Solo sunt sine numeris ꝛ p sonis sicut. infinitiu⁹ a quo nō dr̄nt nisi particulū toꝝ. Tn̄ specialiter pōt dici ꝙ gerūdia in rōe appositoꝝ cōsiderata sunt ɔfuse psone et nūeri. et illa ɔfusio tol lit p suppositū: vt hic nos habēdū est pēnas, dicūt ꝙ. est pme psone plis nūeri.

Sed hic scribentem habendum est pennas: est tertie persone et singularis numeri. Est etiam gerundium confusi temporis: q̄ cōfusio tollitur per verbū sibi additum. vt sto cantādo. ibi est p̄sentis t̄pis: steti cantando. ibi est p̄teriti tēporis.

De absolutiōe accusatiui.

.i. v̄bo a quo regit̄ — nomē s̄cans locum
Sepe regēte loci nomē caret vt babilonē
sunt exempla
Rusq̄z domum vel militiam rex vadit humūq̄z
.s. p̄pria — attributa — .i. ciuitati seu castro
Noīa q̄ villis sunt appropriata locoue
.s. locus — tenent — hāc regulā — .s. p̄prijs noīb⁹ locorum
Qui mior ē seruāt hāc normā sūt ⁊ eisdē
illa q̄ttuor noīa appellatiua approbata — iungenda
Rus ⁊ militia dom⁹ ac hum⁹ associāda.

¶ Dicit q̄ actūs p̄prij nois loci mioris simplicis figure cuiuscūq̄ declinatiōis ⁊ nūeri fuerit ꝯstruct⁹ cū v̄bo importāte motū ad locū caret rectore: vt rex vadit babilonē: redit coloniam p̄git athenas. Et his p̄prijs noībus associant̄ hec q̄ttuor appellatiua. s. rus dom⁹ militia ⁊ humus. Exēm vt ite domū sature venit hesperus. ite capelle. Et dꝫ talis actūs importare terminū illi⁹. Nota q̄ hoc nomē hum⁹ ꝯstruct⁹ cū v̄bo ad motū seu in motu sepius ponit̄ in gtō. Exēm p̄mi. vt iniecit oculos humi. i. ad humū. Exēm scdi. vt mea nihil refert humi. an sublime putrescā. Dicit̄ p̄prij nois p̄pter nomina appellatiua. vt ciuitas vel eccl'ia. Dicitur loci mioris. p̄pter nomīa maiorꝝ locorꝝ. s. regionū. et p̄uinciaꝝ. vt Gelria Hollādria ⁊c̄. Dicit̄ simplicis figure: p̄pter nomīa ꝯposite figure: vt buscūducis. monspessulan⁹. q̄ regunt̄ ab istis v̄bis mediāte p̄pōne vt vado ad mōtēpessulanū. Dr̄ ꝯstruct⁹ cū v̄bo importāte motū ad locū. p̄pter verba importātia motū de loco. seu q̄etem in loco. que nō cōstruunt̄ cū actō. q̄ v̄ba importātia motum de loco cōstruunt̄ cū abltō. vt venio roma. ⁊ v̄ba importātia q̄etē in loco cōstruunt̄ cū gtō. vt sum Cracouie ⁊ cum ablatiuo vt sum athenis.

¶ Arguit̄. v̄bū importās motū ad locū congrue pōt regere actm̄ a p̄te post. g̊ male dr̄ q̄ talis actūs caret rectore. Añs p̄bat̄ in hoc exēplo. ioānes adijt eccl'aꝫ. Dōm q̄ regl'a intelligit̄ de actō p̄prij nois s̄ eccl'ia est nomē appellatiue q̄litatis.

¶ Contra. actūs p̄prij nois cōstructus cū verbo importāte motū ad locū non caret rectore. g̊ ⁊c̄. Añs probat̄ in hoc exēmo. Adamus accessit. wortzen. Dōm q̄ regula intelligitur de verbo absoluto. sed accedo est verbū transitiuūꝫ quod bene potest regere accusatiuum a parte post.

¶ Querit̄. vtrū magis p̄prie dicatur vado romā seu vado ad romā. Respondetur q̄ magis proprie dicitur vado romam. q̄a talis actūs ponitur aduerbialiter sed non debet preponi aliqua prepositio.

¶ Querit̄. q̄ dr̄ nter gtūs ⁊ actūs ponitur absolute. Dōm q̄ sub duplici dr̄a. Prima est. q̄a gtūs caret regente tam expresso q̄ subintellecto. sed actūs caret tantum regente expresso. q̄a potest faciliter subintelligi prepositio si actūs ponitur nominaliter. Secunda dr̄a est. quia in absolutione genitiui oportet q̄ nomen sit prime vel secunde declinatiōis et singularis numeri: sed in absolutione accusatiui potest esse cuiuscunq̄ declinationis et numeri.

¶ Arguit. vado romā g̃ vado ciuitatē bñ seqtur. g̃ etiā noia appellatia pñt cō strui cum istis verbis. Sequela patet. qa ab inferiori ad superius est bona ꝯña. Dicendū ꝙ verum est quantum ad esse superioris, quod supponit inferius. sed non quantū ad cōgruitatem. qa vnum cōstruitur congrue cum verbo. reliquum vero nō et hoc vult ista regula. Tunc ibi. Nomia que villis: autor specificat istā regulam dicens. ꝙ nomina ꝓpria villarū seu minoꝝ locorū constructa cū verbis importātibus motū ad locū carēt rectore. vt supra ptꝫ. Etiam hec quattuor nomina. s. rus domus militia ⁊ humus ꝙuis apud nos sunt appellatiue qualitatis tamen apud veteros fuerunt appropriata: et propterea specialiter adiungenda sunt predictis: quia romani eis tanꝙ proprijs vtebantur.

¶ Querit. q̃re actūs proprij nois magis caret rectore ꝙ gtūs nois appellatiui. Dōm ꝙ ratio est voluntas grāmaticoꝝ: que tñ volūtas hꝫ istā rationē. quia actūs positus sine rectore ponitur aduerbialiter. loco illi⁹ aduerbij quod certum locū ſcat. sed actūs ꝓprij nois certius ſcat ꝙ actūs nois appellatiui. g̃ ratione similitudinis quā hꝫ cū illo aduerbio in ſcatiōe erit ꝓpriū nomen.

¶ Querit. in q̃ casu debēt poni noia ꝓnoia sctoꝝ cū p̄dictꝭ v̄bis ꝯstructa. Solutio in actō mediāte p̄pōne specificāte. vt vado ad sanctū Jacobū. Et nō sctm̄ Jacobū absolute ꝙ ꝓpōnem q̄dā sic intelligit vado ad locū sancti Jacobi.

¶ Notandū ꝙ sicut domus in singulari numero caret rectore ſm precedenteꝫ regulam: ita etiam inuenitur carere in plurali numero. vñ Ouidius Quo ruitis vestras quisqꝫ redite domos.

¶ Querit. vtrum nomina propria maiorū locorum inueniantur carere rectore. Solutio sic. secundū volūtatem poetarū. vñ Vergilius. Italiam fato lauiniaqꝫ: tamen secundū quosdam ibi est eclipsis. i. defectus. s. prepositionis ad.

¶ Notandū. ꝙ isti tres acti pl'is nūeri. s. inficias suppecias ⁊ inferias etiā construunt cū v̄bo importāte motū ad locū. Exm̄ p̄mi: vt petrus iuit inficias. Jñ inficiare. i. negare. De scdo vt inferūt deoꝝ suppecias qd̄ ſcat idē qd̄ auxiliū. De tertio: vt horestes matrē occiso patre inferias misit. i. ad inferos misit ⁊ occidit

¶ Querit. q̃t de causis actūs ponit absolute. Sol'o duob⁹. Primo causa breuitatis: vt deo gratias. Scdo causa relationis. vt ver et estatē: tu plasmasti ea.

De vocatiuo.

¶ Querit. vtrū vtūs ponit absolute. Sol'o nō. ꝑ oīs vtūs explicite vl' implicite regit ab alio aduerbio vocādi o Hoc ptꝫ ꝑ diffinitionē ipius regere. qd̄ est coartare dcōnē casualē in tali casu. sic ꝙ non pōt stare in alio casu. qd̄ fit ab illo aduerbio vocādi o. vt o iacobe illa est ꝯgrua: sed si dicat o iacob⁹ illa est incōgrua.

Vtūs vtruꝫ ponit absolute.

¶ Arguit. dt Florista Accipies q̄ntum tu quemlibet esse solutū Et nō dicatur ꝙ ab vlla parte regat. Sol'o non vult Florista ꝙ absolute ponat simpliciter sed vult ꝙ non regatur ab aliqua parte verbi: nec a parte ante nec a parte post.

¶ Cōtra. etiā dt Florista Tu sp̄ q̄ntū debes absoluere casū. g̃ sp̄ respectu cuiuscūqꝫ partis nō regit. Et addit Priscian⁹. Ntūs ⁊ vtūs absoluti sunt. Dōm ꝙ absolutū nō dicit ibi priuationē regimis: sed ꝑuationē cōstructiōis transitiue vt etiā exponit Priscianus absolute sunt id est intransitiue cōstruuntur.

¶ Querit. quare autor non dicit aliquid de regimine vti. Solutio forsitan suo tpe ꝯtrarie fuerūt opiniones de vtō verum neutri volēs cōtradicere caute siluit de eo. Vel ideo. qa solū regit ab aduerbio vocandi o quod omnibus est manifestum et facile. sed ars est circa difficilia: secūdo ethicorū. vnde Therētius in adelphis. O mihi quid faciam: quid clamem: quid querar. O celū: o terra o neptune vale. Ibi omnes illi vocatiui reguntur ab illo aduerbio vocandi o.

¶ Querit. vtrum vt͡us ponitur absolute et quot modis. Solutio sic sed tantum vno modo. .s. breuitatis causa. Exm̄. vt charissimi. i. o charissimi omne datũ optimum et omne donum perfectũ desursum est descendens a patre luminũ. Et hic. Fratres. i. o fratres expurgate vetus fermentum

·s· casus passiuum postponit᷑. regibus p̄dictis

Ablatiuoꝝ regimen subiungitur istis

De regi͡e ablti ꝛ p̄o mo ↄtinu at.

¶ Dicit ꝙ regimen passiuum ablti casus postponit᷑ istis. s. regiminib⁹ predictis. Cuius prima ratio est: quia regimina ordinantur secundum ordinem casuũ sed ablatiuus est vltimus casus ergo vltimum regimen est ablatiuorũ: q̄a greci carentes ablatiuo vtebantur genitiuo loco ablatiui ꝛ sic latini eum postea inuenerunt. Secunda ratio est: quia ablatiuus est casus proprius verborum passiuorum: et actũs est casus ꝓprius verboꝝ actiuoꝝ et transitiuorum. sed actio est ante passionem: ergo. ꝛc.

¶ Arguit᷑. abltũs habet maximā conuenientiā cum gtō. ğ eius regimen debet immediate sequi regimen genitiui. Añs ꝓbat᷑. q̄a sepe ponit᷑ gtũs loco ablti vnde Vergilius Et crurum tenus a mento palliaria pendēt: q̄a greci carētes ablatiuo vtebātur gtō loco ablatiui. Dōm ꝙ bene scōm illam rationē precederet quia tamen ablatiuus est ꝓprius casus verboꝝ passiuoꝝ. ideo seq̄tur regimen datiui et accusatiui q̄ construuntur cum verbis actiuis.

¶ Arguit᷑. abltũs est casus p̄ncipij. actũs vero est casus termini trāsitionis verbi. ergo regimē ablti debet p̄cedere regimen acti. Dōm ꝙ verum est q̄a tñ ablatiuus vltimo inuētus est a romanis. et s̄m Priscianum dicit᷑ ꝓprius casus romanoꝝ et latinorum: ideo vltimo loco ponitur eius regimen.

¶ Querit᷑. q̄t modis abltũs ponit᷑ in orōne. Sol'o tribus modis. Primo vt regitur vt Joānes scribit calamo. Scdō vt ponit᷑ absolute: vt mgr̄o legente pueri proficiunt. Tertio vt caret rectore: vt Adamus venit roma.

¶ Querit᷑. a quot partibus orōnis regit᷑ abltũs. Solutio a sex. Primo a nomine: vt doctior petro. Scdō a verbo. vt vtor pane. Tertio ab aduerbio. vt fortes currit velocius petro. Quarto a participio: vt vtens pane. Quinto a p̄positiōe large capiendo regere: vt a patre. Sexto a ꝓnomine: vt illa placido vultu. vñ⁹. Nomen prono. ver. aduer. prepo. tibi sextum.

¶ Arguit᷑. abltũs est ꝓprius casus v̄boꝝ passiuoꝝ. ğ non regit᷑ ab alijs verbis Sol'o. non est ꝓpriũ quarto modo: sed scdō modo. hoc est vt in plurimum.

¶ Querit᷑. ex q̄t virib⁹ regit᷑ abltũs. Sol'o ex septē. Primo ex vi ↄparationis: vt doctior petro. Scdō ex vi mēsure. vt adam⁹ est longus sex pedib⁹. Tertio ex vi effectus alicuius cause. vt hermānus pungat gladio. Quarto ex vi distantie localis. vt zutphania distat a dauantria duabus leucis. Quinto ex vi precij: vt emi decretũ sex florenis. Sexto ex vi t̄pis. vt petrus studuit trib⁹ annis. Septimo ex vi demonstrationis essencie: vt vir magno ingenio.

P'ro q̄modo p̄nomia regūt ablatiuū ex vi excess.

ↄsiderat .s. ↄpationis ↄpationē facit ↄsiderabile

Tres notat eē gradꝰ q̄ ↄpat inde notabile

.i. multas vires regis naturā ↄparatiuꝰ maīfeste

Multimodū regimē q̄ rē discernit apte

hic ille ↄparatiu⁹ ditior regit abltm̄ auro v̄tute positiui: ꝛ salomone v̄tute ꝓpria

Ditior est auro sapiēs salomone sibilla

per hoc aduerbiū resolue ꝯparatiui cernes clare

Per mag⁊ expōe regimēqꝫ videbis apte

Declarat

Exm̄ in q̄ ille abltūs auro regit ab illo positiuo diues et ille abltūs salomone regit ab illo aduerbio magis.

Est auro diues regia magis salomone.

¶ Dicit ꝙ faciēs ꝯparationē notabit ꝙ sunt tres grad⁹ in q̄bus fit ꝯparatio q̄rū natura ꝯsiderata inuenit mltiplex regimē. Ūn̄ sentētia text⁹ in virtute est ista. ꝙ oīs ꝯparatiu⁹: cuius positiu⁹ regit vnū abltm̄: pōt regere duos abltōs vnum ex ꝓpria virtute alterꝫ ꝟtute positiui: vt petrus est paulo laude dignior ꝛc.

¶ Notandū ꝙ ꝯparatiu⁹ et similiter suplatiu⁹ pn̄t regere eundē casum quē positiuus vn̄ Florista. Quā sibi structurā prim⁹ gradus obtinet illā Supmus medius normam seruabit eandē. Ratione ptꝫ: q̄ idē ſcatum habent.

¶ Contra, congruitas oriē ex parte modorū ſcādi. sed gradus ꝯparationū habent diuersos modos significādi. g̃ ꝛc. Dōm ꝙ licet hn̄t diuersos modos speciales. s. sine excessu vel cum excessu: tamen hn̄t vnum modū ſcandi generalem gratia cuius possunt regere eundem casum.

¶ Contra. q̄cunqꝫ sunt specie distincta sic se hn̄t ꝙ illud ꝙ vni cōuenit alteri cōuenire nō pōt. sed sic est de gradibus ꝯparatiōis: g̃ ꝛc. Maior est manifesta. q̄a q̄libet species hꝫ aliquā ꝓprietatem per quā ab alia differt. Dōm ꝙ illud qđ cōuenit diuersis speciebus nō ꝯuenit eis scđm eandē rationē. sed ſm diuersas: sic qđ hic positiuus facit ꝓpria virtute. reliq̄ gradus faciunt virtute aliena.

¶ Contra. g̃ ꝯparatiuus et superlatiu⁹ regerēt ip̄m ſm eandem rationem. q̄a virtute aliena. Dicendum ꝙ bene est eadem ratio generalis.

¶ Arguit. ꝯparatiu⁹ regit gtm̄. g̃ textus est falsus. an̄s patet per istam regulam. Pone gradum mediū. ꝛc. Dōm ꝙ cōparatiuus partitiue tentus regit genitiuum. sed cōparatiuus cōparatiue tentus regit ablatiuum.

¶ Contra. cōparatiue tentus regit genitiuū. ꝛc. an̄s ꝓbatur in hoc exemplo. omne masculinū excipiet mulier. et q̄a filia melior filie. ibi melior capit comparatiue et regit illum gtm̄ filie. Dicendū ꝙ hoc est secundū mores grecorū. ex quorum scripturis hoc tractum est. non autem secundum latinos.

¶ Cōtra. ꝯpatiuus ꝯpatiue tētus cōstruit. cū dtō. g̃ ꝛc. An̄s ꝓbat in hoc exēplo. iacob⁹ est similior christo: Dōm ꝙ ꝯpatiuus hoc facit virtute sui positiui.

¶ Contra. ꝯpatiuus cōparatiue tentus non pōt regere abltm̄. g̃ ꝛc. an̄s ꝓbat q̄a abltūs ſcat ſcatum a quo actus verbi egredit. g̃ vult solū cōstrui cum verbo passiuo. Patet ꝯn̄a. q̄a sola verba ſcant actū. Dōm ꝙ hoc verū. est de ablatiuo constructo cum verbo passiuo. nō aūt de abltō constructo cum verbo actiuo.

¶ Querit. q̄s illoꝝ cōparatiuoꝝ regit virtute cōpatiui. Solo hoc ptꝫ ex resolutione. vt. s. ille abltūs regat ꝟtute cōpatiui. q̄ pōt resolui in aduerbiū et in nominatiuū. vt sum ditior auro petro. i. sum ditior auro q̄ petrus. Uel sic q̄n cōpatiuus resoluit in hoc aduerbiū magis et suū positm̄. tūc ille abltūs. q̄ ponit iuxta positm̄. regit a cōparatiuo ꝟtute positiui: Et ille. q̄ ponit iuxta aduerbiū magis: regit a ꝯpatiuo virtute ꝓpria. vt regina est diues auro magis salomone.

¶ Querit. q̄s abltūs dꝫ poni iuxta positiuū. Solo ille q̄ importat rē in q̄ fit excessus. vt auro laude. ꝛc. q: cōparatiu⁹ importat excessum. abltūs importās rem excessam debet poni iuxta aduerbium magis.

¶ Querit. q̄ est gn̄alis regula q̄ trahit ex textu. Dōm ista. oīs comparatiuus cōpatiue tētus virtute ꝓpria regit abltm̄ a parte post. Et dicitur ꝯpatiue

tentus: q̃a partitiue tentus regit gtm̃. vt iste est sapientior clericorũ. Et dicitur ppria virtute: q̃a cõparatiuus in virtute positiui sepe regit gtm̃ vt Johãnes est ditior auri petro: sepe dtm̃ vt Jacob⁹ est similior chr̃o: sepe actm̃. vt anna est albior faciem elizabet: et sepe abltm̃. vt Hermãnus est dignior laude Adamo.

¶ Queritur. vtrũ om̃is cõparatiuus põt regere tres abltõs. Dicendum ꝙ sic. s. vnum significantẽ rem excessam: alium significantem id in quo fit excessus: tertiũ quem regit positiuus. q̃a omnis cõparatiu⁹ põt regere casum sui abstracti. vñ⁹. Q̃olibet abstracti poterit sibi iungere casum. Ex vi formalis tibi causam significantis:

¶ Queritur. vtrũ cõparatiuus põt regere plures abltõs q̃ tres. Dicendum ꝙ sic: vt fortes est magis platone statura sex pedibus maioritate. ibi statura regitur a cõparatiuo virtute positiui. et platone virtute cõparatiui et sex pedibus ex vi excessus et maioritate ex vi cause formalis.

¶ Queritur. a quo regitur ille abltũs. eo in ista or̃one. habeo decẽ florenos eo amplius. Solutio ab illo cõparatiuo amplius. Videtur ꝙ illa or̃o sit incõgrua. q̃a eo est singularis nũeri. et decẽ est. plũs numeri. et sic relatiuũ et suũ añs discõueniunt. Dicendum ꝙ eo nõ refert ad añs expressum. sed subintellectum. s. numero denario. Similiter iste or̃ones ponuntur penes regulaz istã. vt Joãnes est pulcrior solito. i. q̃ solitũ est. ille loq̃tur magis fide id est magis q̃ fides est adhibenda.

¶ Notandũ ꝙ quecũq; casum regit positiuus. illũ etiam regit cõparatiuus et superlatiuus: q̃a positiuus includitur in posteriorib⁹ duob⁹ gradibus. vñ⁹. Casum quemcũq; natura regit positiui. Illũ supremus grad⁹ exigitq; atq; scd̃us.

¶ Queritur. vtrũ aliqua verba pñt regere abltm̃ mediãte cõparatiuo. Solutio sic q̃ñ. s. ipm̃ verbũ includit cõparatiuũ. vt malo virtutes auro. sed nõ ista verba pfero et presto. q̃r illa regũt dtm̃ cum actõ. Vergilius Ne me sibi preferat illa. verũ tñ pñt tñ ista verba regere abltm̃ significantẽ id in quo fit excessus. et significantem quãtitatem certam seu incertam cõparatiui. vt petrus pstat Joãni lr̃is tribus pceptis.

¶ Queritur. q̃d dicendum est de ista or̃one. si quo min⁹ dixissem. Solutio sm̃ catholicon q̃ minus. pñt esse due dcões. et tunc valet tñ sicut aliquo min⁹ et sic nõ regitur per istã regulã. q̃a nõ importat rem excessam neq; q̃titatẽ illius excessus sed regitur ex vi effect⁹ cause materialis seu inopie per illã regula Plen⁹ inops. sed vt est vna dictio non est regimen. q̃a hoc requirit duas partes orationis.

casus ostendens q̃ magnus

Est abltũs demõstrãs quantus habetur.

.s. abltm̃ excellentiam notans

Excessus regit hũc excessum dcõ signãs

Quõ verba regũt abltm̃ ex vi excess⁹.

Exm̃ in q̃ cõparatiuus maius significãs excessum regit abltm̃ illo significantẽ id qđ exceditur et illum ablatiuum quattuor pedibus significantem q̃titatem excessus.

Hoc lignũ pedibus est mai⁹ q̃ttuor illo

Exempli ficat.

Exm̃ in quo illud verbum excedit. importans excessum. regit illum abltm̃. quattuor digitis significantem quantitatem excessus.

Hoc lignũ digitis excedit quattuor illo

¶ Dicit. ꝙ dcõ significans excessum põt regere ablatiuũ significantem q̃titatem illius excessus. vt emi hanc rem pluris minoris tribus solidis. hoc est grauius illo vna libra. triduo post veni q̃ tu. Vergilius Respexit tamen ex longo post tempore venit. Et dr̃ dcõ. ad significãdũ ꝙ nedũ nomẽ sed etiam verbũ regit abltm̃ p istam regulam

gulā. vt Joānes excedit petrū vno digito: ꝛ siľr eiꝰ ꝑticipiū. et q̄n̄q̄ aduerbiū: vt Joānes currit velociꝰ petro tribꝰ passibus. Et dr̄ cōcretiue ꝓpter dcōnē importantē excessum abstractie q̄ regit gtm̄. vt Joānes h̄ȝ excessum supra paulum triū digitorū. Et sub ista regula cōprehenditur dcō ꝟcans defectum excessus.

℄ Arguit. dcō importās excessum regit abltm̄ per regulā precedentē. q̄a comparatiuꝰ ex sua natura importat excessum. ḡ ꝛc. Solō regula ꝓcedēs loq̄tur de cōparatiuo tm̄ sed ista loq̄tur de omni dcōe importāte excessum. Uel dicendum ꝙ ista regula intelligit̄ de abltō importante quantitatem excessus.

℄ Cōtra. dcō importās excessum regit gtm̄. ḡ ꝛc. an̄s ꝓbatur in hoc exemplo maior est excessus latronis q̄ꝫ furis. Dōm ꝙ regula intelligit̄ de dcōne cōcretiue importāte excessum. hoc vero ponit̄ nomen excessus abstractiue.

℄ Cōtra dcō cōcretiue accepta ꝟcans excessum regit actm̄ ḡ ꝛc. An̄s ꝓbatur in hoc exm̄o. Nathanael obtulit acetabulū aureū apēdēs triginta ciclos. Solō nobis magis vsitatū est loqui per abltm̄ q̄ꝫ per actm̄. licet reꝑiatur verbum importans excessum regere actm̄ ꝟcantē q̄ꝫtitatē excessuȝ: vt inter pigmeos. q̄ lōgissimi sunt: non excedūt pedes duos et quadrātem. sed non est imitandum.

℄ Querit̄. q̄ttuplex est ꝟm istū textū excessus. Solō duplex. Nā quidā est excessus incertꝰ. q̄ importat̄ per abltm̄ p̄ntis regule. Exm̄. vt quāto fortis magis ꝓficit. tāto magis supbit. sed q̄dā importāt certā quātitatē excessus. vt in exēplis textꝰ. Et facile liquet questio de istis tāto minꝰ paulo minus ex dictis. q2 si capiunt̄ vt vna dcō tūc sunt aduerbia q̄litatis sed si due regunt̄ vt dictū est.

℄ Querit̄. q̄d est dōm de ista orōne A iudeis q̄nquies q̄dragenas minꝰ vna accepi. Dōm p̄mo ꝙ vna regit̄ a minus ex vi effectus. Scd̄o dr̄ ꝙ ponat̄ absolute ī designatiōe ꝯn̄e. et sic dȝ dici minus vna. supple percussione existente.

℄ Querit̄. quale regimen est hic. paulo post paulo an̄. Solō iste ꝑpōnes habēt virtutem cōparatiui inclusam et conueniūt cū suis cōparatiuis. vt prius posterius. et sic regunt abltm̄ sicut cōparatiua. q̄a sicut cōparatiuꝰ capitur ꝓ positiuo ita hic positiuꝰ capitur ꝓ cōparatiuo. sed si sint aduerbia tūc sunt vna dictio cui ntō non cōpetit regimen. sed sunt aduerbia temporis. Et regitur iste ablatiuus ex vi excessus sicut per precedentem regulā ex vi cōparatiōis.

dictio .s. instrumentaliter

Remq̄ȝ notās fieri regit id q̄ res ea fiet.

Ex vi effectꝰ cause efficiētis:

℄ Sn̄ia est ꝙ dictio ꝟcans aliq̄d agere vel fieri regit abltm̄ ꝟcātem illud instrumentum quo mediante quis agit vel aliq̄d fit. vt miles percussit hasta pugno. ꝛc veni huc pedibus nauigo curru.

℄ Arguit̄. postea loq̄tur alex. de causa instrumētali. Dōm ꝙ causa instrumentalis est duplex. Queda3 est extrinseca et separata a principali agente de q̄ hoc fit mentio. Alia est intrinseca: de qua postea loquitur alexāder.

℄ Cōtra. cā instrumētalis nō pō regere abltm̄. ḡ ꝛc. q2 p̄ncipalis cāe ē ꝑegere ꝛ dirigere. cuiꝰ ꝟtute instrumētū oꝑat̄. Dōm ꝙ ꝯuenit p̄ncipali cāe regimē naturale saltē p̄ncipaľr. ꝟ tn̄ cā īstrumētalꝫ bn̄ pōt regere regimie grāmaticaľ si cut hic.

℄ Querit̄. q̄ est cā p̄ncipalis ꝛ q̄ instrumētalis. Dōm ꝙ p̄ncipalis causa est que mouet et dirigit ad opus. vt homo. angelus vel deus respectu diuersorū effectuū. vt ignis p̄ncipaľr et effectiue calefacit. Sed instrumentalis est qua vtitur principale agens ad producendum effectum. Ut sutor coreo ad faciendū calceū. Sed causa illa instrumentalis est duplex: quedam est artificialis que non est p̄ncipalis pars agentis vel sibi inherens. vt baculus securis ꝛc. alia est naturalis que pōt esse pars principalis agentis vel sibi inherens: vt manus

est instrumentū quo operaꝛ corpus. De pͥma est ad ꝑpositū vt ptꝫ in textu. Tn̄ aliq̄ dicunt ꝙ intelligiꝛ de vtraqꝫ causa instrumētali.s. tā naturali ꝙ̄ artificiali.

¶ Queriꝛ. q̄ est regula gn̄alis circa hūc textū. Dōm ꝙ om̄e verbū mūdi ꝓcās actionem vel passionē attributā causis secūdis pōt regere ablm̄ per istā regulam. q̄a omnes cause secūde regūt per aliqđ instrumentū qđ eis addiꝛ in causando. Et diciꝛ notanter. causis scđis. ad excludendū deū q̄ sine omni instrumento agere potest ratione sue infinitatis. Et quomodo est aliqua causa intrinseca et aliqua extrinseca et aliqua in actu et aliqua in potētia aliqua mediata et aliqua immediata: patuit supra de regimine genitiui.

¶ Queriꝛ. vtrum sola verba regunt ablatiuū per istam regulā. Dōm ꝙ non ꝓ etiam participia queadmoduꝫ verba a quibus descendunt: et eciam nomina. vt bellicosus armis. rethoꝛ locutione ⁊c̄.

¶ Notandū. ꝙ est dr̄a inter rethoꝛē oꝛatoꝛē et declamatoꝛē. Nam rhetoꝛ diciꝛ ille qui est expertus rhetoꝛice. s. q̄ habet rhetoꝛicā vel qui docet eam cuius autores rhetoꝛici nuncupanꝛ. Sed oꝛatoꝛ diciꝛ ille q̄ causas dicit vel coꝛā iudicibus vel cōcionibus. q̄ alio nomine diciꝛ cōcionatoꝛ. Itē cōcio diciꝛ ꝯgregatio populi ad quē oꝛatoꝛ pōt dirigere oꝛonem: ⁊ sic ꝯcionari ꝓcat oꝛare siue imponere: qđ etiam diciꝛ ꝑoꝛare. Sed declamatoꝛ est ille qui in cōuentu scolasticoꝝ fictā causam oꝛat: vt se ⁊ alium exerceat: vt in veris causis postea: possit oꝛare. Et rhetoꝛ illud agens etiam vocatur declamatoꝛ.

¶ Queriꝛ. quō denominaꝛ istud regimē. Dōm ꝙ denominaꝛ ex vi effectꝰ cause efficientis instrumentalis: ex cuius habitudine ad dictionem rectam istud regimen denominatur. [illegible]

nomen adiectiuū aliquā ꝓcans

Nobile mēsurā designās addere debes

Addit ad ꝑdicta.

Exm̄ in q̄ illud adiectiuū longū impoꝛtans mēsuram regit ablm̄ sex pedibus ꝓcantem quantitatem illius mensure

Et sil'r exm̄ in q̄ hoc adiectm̄ latus a um ꝓcās mēsurā regit ablm̄ duobus pedibus ꝓcantē ꝙ̄titatis illiꝰ.

Lignū sex pedibꝰ lōgū. latūqꝫ duobus.

¶ Sn̄ia est ꝙ nomē adiectiuū indetermīate impoꝛtās mēsurā pōt regere ablatiuū ꝓcantē certā quātitatē illius mēsure. vt turris est alta trecētis pedibꝰ. Et diciꝛ notāter. nomē adiectiuū. ꝑpter nomen subm̄ impoꝛtās indetermiatā mensurā qđ nō regit ablm̄ ꝓ potiꝰ gtm̄. vt vidi turrim in altitudine centū pedum.

¶ Queriꝛ: q̄t mōis fit mēsuratio. Dōm ꝙ mltis mōis. Primo ꝓm latitudinē. vt pānus est latꝰ tribꝰ vlnis. Scđo fit mēsuratio ꝓm lōgitudinē. vt hoc lignū est longū sex pedibꝰ. Tertio scđm ꝑfunditatē. vt tonna est ꝑfunda viginti stopis. Quarto ꝓm pōderationē: vt hoc argentū est ḡuis tribꝰ marcis. Quito ꝓm cōtinentiā mēsure. vt hoc doliū est magnū tribꝰ vtribꝰ. hoc vas ē magnū duabꝰ q̄rtis.

¶ Arguiꝛ. bipedale tripedale ipoꝛtāt mēsurā tn̄ nō regūt ablm̄ ꝑ istā regulā. Dōm ipoꝛtāt d̄terminatā mēsurā. ꝓ rgl'a itelligiꝛ de his q̄ impoꝛtāt indetermīatā mēsurā. q̄ specificaꝛ ꝑ ablm̄ ꝓcantem illam determinationem.

¶ Cōtra noīa adiectiua impoꝛtātia indetermiatā mēsurā nō regūt ablm̄ ḡ ⁊c̄. Añs ptꝫ in hoc exēplo: illud est minus longū ꝙ̄ istud. Dōm ꝙ ista noīa adiectiua longū latū altū breue ⁊c̄. regunt ablm̄ in ꝙ̄tum absolute ꝓcat mensuram. secūdū quantum cōnotant respectum regunt accm̄ mediante prepositiōe ad. vt hoc est minus longum ad istud. Et de hoc dentur due regule. quarum prima est: omnis positiuus relatiue captus regit accusatiuum sui correlatiui mediante preposi-

tione ad: vt longum ad breue. Secunda regula est. omnis comparatiuus relatiue captus regit ablatiuũ sui correllatiui: vt maius minore maius et econtra.

¶ Querit. ex qua vi regit iste abltũs. Dõm ꝙ quidã dicunt ex vi effect⁹ cause formalis: ita ꝙ mẽsuratio habeat se tanꝗ causa formalis respectu rei mẽsurate Cuius ratio est: q̃a abltũs ſcat ꝙtitatẽ determinatã dcõnis regẽtis: sed determinare est actus ipsius forme. ġ ⁊c. Sed hoc simpl'r non est verũ: q̃a omis dcõ recta habet se vt determinãs in ordine ad dictionẽ regentem. Sed conuenienter denominatur ex vi mensure tanꝗ speciali denominatione et hoc importat habitudo dcõnis regentis in ordine ad dictionem rectam.

cãm materialẽ ex qua .s. finalem actũ appciãdi actũ distãdi

Verbũ materiã causam preciũ spaciũue

actũ morandi ſcans casus .s. noim

Aut tẽpus signans abltũs regit horum

Exm̃ in q̃ hoc v̓bũ fabricare ſcãs aliq̃d fieri regit illũ abltm̃ ere ſcantẽ materiaz ex q̃ fit

.s. noia ſcãt

Que p̄dicta notãt. vt frenũ fabricat ere

Exm̃ i quo hoc v̓bũ tacet regit abltm̃ pudore ſcãtẽ cãm finalẽ — Exm̃ in q̃ hoc v̓bũ distat ſcãs actũ distãdi regit abltm̃ sex stadijs ſcantẽ spacium.

Ista pudore tacet, stadijs sex distat ab vrbe

Exm̃ in q̃ hoc pticipiũ morãs ſcãs actũ morãdi regit abltm̃ nocte ſcãtẽ tẽpus — Exm̃ in q̃ hoc v̓bũ emi ſcans actum appciãdi r̃t abltm̃ trib⁹ nũmis ſcãtẽ p̄ciũ.

Nocte morãs tota panẽ nũmis trib⁹ emi

Ex vi effect⁹ cause materialis. Addit ad p̄dicta.

¶ Snia est ꝙ verbũ ſcans aliq̃d fieri ex aliq̃ materia vt fabricare: vel ſcãs aliquid fieri propter aliquã causam. vt iacere. vel ſcãs actũ appreciandi: vt emere vel distandi vt distare. vel morãdi. vt expectare: cõstruitur a parte post cum ablatiuis illorum nominũ que predicta significant. Exempla patent in textu.

¶ Hec snia stat in q̃nq3 regulis. Prima est verbuz ſcans aliq̃d fieri ex aliqua materia põt regere ablatiuũ significantẽ materiã ex qua fit: vt eua facta est ex costa ade. Vel cum p̄põne ex vel de: vt ex costa vel de costa. vñ differentia est inter ex vel de: et a vel ab. vñ⁹. Est de materiam notat: a vel ab efficientem. Per dat formalem. sed propter dat tibi finem.

¶ Arguit. cã materialis regit in gtõ. ġ ⁊c. añs pbat p alex. dicentẽ. Materiã signãs iũgat vt annull⁹ auri. Dõm ꝙ ibi ꝯparat materiatio ad suã materiã ex q̃ hoc vero ꝯparat materia ad actũ verbi qd̃ ſcat aliq̃d ex tali materia fieri.

¶ Querit. circa istã regulã quottuplex est materia. Dõm ꝙ triplex scz ex q̃. in qua. et circa quaz. Materia ex qua est ex qua aliquid fit. vt cultellus ex ferro Et est duplex. s. permanens et transiens. vt in regimine genitiui patuit. Materia in qua est. cui aliq̃d inheret: vt accidens in subiecto sicut albedo. in corpore sciẽtia in aĩa. Sed materia circa quã est. circa quã versat intẽtio vl' potẽtia alicuius. vt intellectus circa vl'e. sensus circa singulare Et de om̃ib⁹ istis põt intelligi ista regula. Exm̃ de primo. vt sartor facit tunicã panno. De scdo. vt habeo scientiã aĩa. dolorẽ capite. De tertio. vt petrus vtit illa re. Et omnes isti ablti regunt ex vi effectus cause materialis. Scda regula est verbum ſcans aliquid fieri p̄pter aliquã causam regit abltm̃ ſcantẽ illam causam p̄pter quã fit.

vt veni coloniam causa studendi. Ista tacet pudore ibi tacet significat actū tacendi: et fit propter pudorem tanꝙ causam finalem.

¶ Arguit. in hoc exēplo ista tacet pudore est regimē cause materialis circa q̄. ꝙ. ꝛc. Añs ptz. q̄a actus tacēdi ꝟsat circa pudorē. Dōm ꝙ illud ꝟbū tacet ꝑcat hic actū circa causam finalem: vt est pudor reatus ad peccatum q̄a finis peccati est pudor. vt patuit in regimine genitiui.

¶ Querit. per q̄d scit ꝙ hic loq̄tur de cā finali cū nō exprimit hic Dōm ꝙ ꝑmo scitur ex exēplo text⁹ in quo abltūs hab3 ꝑncipaliter habitudinē cause finalis ad actū verbi: Scdō scitur ex hoc q: omne analogū per se positū stat ꝓ ꝑcato famosiori sed inter omnes causas causa finalis est potissima. q: est cā causaꝝ. ꝙ ꝛc.

¶ Querit. vñ regit iste abltūs verbi grā. Dōm ꝙ ꝑm quosdā regitur a verbo subintellecto. s. d a. vel ex vi effect⁹ cause finalis ꝑm aliq̄s. et valet tm̄ sicut exēpli grā. vel gratia illius qd̄ dictū ē. t. Vel ꝑm alios ex vi effectus cause efficiētis hoc aūt non est incōueniens: q̄a finis et efficiens pñt coincidere.

¶ Querit. vñ regit ille abltūs nūero. Discubuerūt ergo viri q̄nꝙ milia nūero Dōm ꝙ regit a ly q̄nꝙ milia ex vi effectus cause formalis q̄a omne superius est causa formalis sui inferioris. sed numer⁹ est sup̱ius ad q̄nꝙ milia: Tertia regula est. verbū importans actū distandi localiter pōt regere abltm̄ ꝑcantē quātitatē illius distantie: vt roma distat ab hinc quadringentis miliaribus. Et eadem snīa potest dici in actō. vt roma distat quadringenta miliaria.

¶ Arguit. dcō ꝑcans mensurā regit gtm̄ per illā regulā. Mobile mensurā designans ꝛc. Dōm ꝙ illa regula intelligitur de mensura indeterminata. vt ibi dictum est: hic vero loquitur de mensura determinata.

¶ Querit. q̄ttuplex est locus siue spaciū. Dōm ꝙ duplex. q̄a qdā est spacium in quo aliq̄d fit. et hoc rñdetur ad vbi solū i abltō vt hoc factū est tertio ab vrbe miliario et similiter quarto q̄nto vel sexto miliario. Aliud est spacium per qd̄ fit motus. et illud potest stare in actō vel abltō: vt iui tria miliaria vel trib⁹ miliaribus et illud spaciū per qd̄ aliq̄d fit solet rñderi ad quantū vel quanto.

¶ Querit. q̄d est stadiū. Dōm ꝙ centū ꝛ vigintiq̄nꝙ passus dicūt stadiū. Sed miliare dicitur ꝯtinere octo stadia: et q̄nꝙ pedes dicūtur facere passum. vñ versus. Quinꝙ pedes passum faciūt. passus ꝙ centū. Vigintiquinꝙ stadium. si milia des re. Octo facis stadia duplicatū fit tibi leuca. Et secūdū quosdam leuca latinum nomen non est. ꝙuis in cōmuni sermone eius vsus solet haberi: ideo potius dicendum est iui duo miliaria ꝛc.

¶ Nota ꝙ milia q̄nꝙ est nomen nūerale: vt vndecim milia virginum. Et milia milium milibus q̄nꝙ dicitur per syncopā pro miliaria miliariū miliaribus.

¶ Quarta regula est: verbū importans actū appreciādi vel vendēdi pōt regere ablatiuū ꝑcantem quātitatē illius precij: vt panē emi tribus nūmis. Similiter hoc. Poterit em̄ istud vendari multo: in quo exemplo ly multo importat quātitatem precij indeterminate. De istis autem verbis actum appreciandi importantibus dictum est p̄ius quomodo pñt regere gtm̄ vel ablatiuū.

¶ Arguit. verba importantia actum appreciandi regunt gtm̄: ergo text⁹ iste est fals⁹. añs ꝓbat in hoc exēplo. quāti ꝯstat hoc. rñdet duoꝝ florenoꝝ. Dōm ꝙ hoc est ꝟm ꝑm diuersum respectū. vt patuit in regimie gtī ibi. His pciū iungas.

¶ Querit quō denominat regimen istius regule. Dōm ꝙ ex vi appreciatiōis et hoc ex habitudine dictionis regentis ad dictionem rectam.

¶ Quinta regula est. dcō importans actionē vel passionē que fit in aliquo tp̄e potest regere abltm̄ ꝑcantem quātitatem illius tēporis in quo fit talis actio vel passio: vt morabor apud vos tota nocte.

¶ Arguitur: dicit Aristoteles φ passiões sunt faciliter mobiles τ trāseuntes quātum ad modū rubedo ex verecūdia causata ergo male dicit φ passio est durās in tpe. Dicendum φ licet nō durat lōgo tpe. durat tñ aliquo paruo tpe vel etiā longo tpe iuxta diuersitatē passionū vel passibiliū qualitatū τ secundum hoc alios τ alios ablatiuos tēporis regunt.

¶ Queritur quotuplex est tps. Dicendum φ triplex: vnū est in quo aliquid fit τ est illud φ rñdetur ad interrogationē factā per quādo τ hoc solū regitur in ablatiuo vt quādo venit petrus rñdetur heri hora tertia. nocte media. prima olimpiade. secunda olimpiade. Est autē olimpias tps quinque annorum. Secundo aliquod est tps per quod τ dicitur φ diu vel quāto tpe. τ illud regitur in accusatiuo vel ablatiuo: vt septē annos vel septē annis moratus sum colonie: et illud tps ponitur in predicamēto quantitatis. Tertiū est tps intra quantū in quo aliquid fit. vt intra quantū tēpus redies in patriā: rñdetur inter tres dies vel post tres annos Et denominatur istud regimen ex vi tpis: siue ex vi durationis tēporalis.

¶ Queritur que est regula generalis que ex hoc textu elicitur. Solutio ista. φ omne verbū mūdi pōt regere ablatiuū per istā regulam: quia omne verbum significat actum fluxum vel fieri. qui necessario fit in aliquo tempore.

.s. predictis .i. causam formalē .s. nomē operandi

Nomē eis adiūge modū qd signat agēdi Ex vi effectus cause formalis.

Exemplū in quo hoc verbū proferre significās aliquid fieri regit illum ablatiuū acuto accentu significantē modū illius actus .s. pronūciationis.

Accentu plura proferre solemus acuto

¶ Dicit doctor significās actionē vel passionē pōt regere ablatiuū significātē modū illius actiōis seu passiōis: vt hoc profertur acuto accētu: ille cātat dulci melodia. Dicitur notāter (dicendo) quia nedū verba sed etiam participia τ noīa verbalia in bilis termīata regunt ablatiuū per hāc regulā. De verbo actiuo patuit exemplū. De verbo passiuo: vt iohēs percutitur securi acuta. De participio: vt scribens veloci cursu. De noīe verbali in bilis: vt deus est amabilis feruēti amore.

¶ Queritur. quō debet cognosci φ ablatiuus regatur per illā regulā. Solutio sic quādo .s. ablatiuus determinat verbū ad modū aduerbij qualitatis manente eadem sententia. vt profertur vox acuto accentu .i. acute.

¶ Arguitur: partes declinabiles importāt rem: τ partes indeclinabiles modum rei. ergo ablatiuus. qui est pars declinabilis nō importat modū rei. Solutio ablatiuus importat rē per modū rei: sed partes indeclinabiles importāt modū rei tm ergo attribuitur etiam ablatiuo determinare.

¶ Arguitur. nullus autor habet procedere ex ignotis sed autor procedit ex ignotis. ergo τc. quia loquitur hec de accentu de quo determinat in quarta parte. vt premisit in prohemio seu doctrinalis ibi. Accētus normas τc. Solutio non loquitur hic de accētu nisi secundum φ habet rationē specificandi actū verbi in habitudine ablatiui casus. Quod intelligens magister doctoris vicefungens iuuenibus scolaribus declarabit.

¶ Queritur. vtrū verba passiua regūt ablatiuū per hāc regulā. Et videtur φ non: quia in textu dicitur modū agendi. sed verba passiua significant modū paciendi. ergo τc. Dicendum φ gerundia significant actiue et passiue. vnde versus. Actū siue pati signare gerūdia possunt. vt sic per hoc gerundiū agendi intelligitur tam verbum passiuum quam actiuū.

¶ Queritur. ex qua vi regitur ille ablatiuus. Solutio ex vi effectus cause formalis: quia verba iuxta intentionem illius regule significant modū actionis seu passionis: τ modus ille sumitur ex aliqua forma. ergo regitur ex vi effectus cause formalis.

¶ Queritur. quid est accētus. Solutio est proprietas dictionis casualis secundum quā alte vel basse profertur. Et est triplex accētus scilicet acutus: τ est quādo sillaba eleuatur. Alius est grauis: et est quādo sillaba deprimitur. Tertius est circūflexus: τ est qui medio modo profertur: de quibus latius patet in vltima parte huius libri.

Ex vi effectꝰ cause finalis.

nomen ſcans ptātem ſdictis

Sepe poteſtatis nomē ſubiūgitur iſtis

arnoldus dei gratia balduino dicit

A rex Hieruſalē domini dono b ſalutem

℄ Dicit ꝙ nomen ſcans dignitatē vel ptātem pōt regere abltm̄ ſcantez cauſam illiꝰ dignitatis ſeu ptātis. vt Innocētius diuina miſeratione ſua clementia ſummꝰ pontifex: Adoluus dei gratia eps Wertzburgeñ. Balduinus dono dñi rex hieruſalem. Maximilianus dei gratia romanorum imperator.

℄ Queriť. vtrū iſta regula ſolum cōueniat noībus dignitatē ſcātibus. Solo non. Pro quo nota talē regulā. Omne verbū ſcans actionem ſeu paſſionē ⁊ omne verbū ſignificans poteſtatē. ordinē. religionē. ſeu famulatū. q̇ vel que fit mediante conſilio. auxilio fauore ſeu dono pōt regere ablt̄m ſcantē cōſiliū fauorē ſeu donū. Exm̄ de primo. vt miſſa celebratur clementia dei. Exm̄ de ſecundo. vt colligo hunc librum ꝑmiſſione diuina. Exm̄ tertij: vt patet in textu. Exm̄ de dignitate. vt adamus dei gratia ſuffraganeus ⁊c. De ordine vt petrus gratia dei monachus. De offitio. vt ego ſum medicus domini fauore fratris mei. De famulatu. vt ego ſum famulus Hermanni fauore abbatis.

℄ Queriť. ex qua vi regitur iſte abltūs. Solo ex vi cauſe efficientis principalis. q̇a omnis poteſtas eſt a deo tanꝙ a cauſa principali.

℄ Queriť. quare in poteſtate alicui cōceſſa additur iſte abltūs diuina ꝓuidētia vel cōſimilis. Sol'o ideo q̇a illud non fit niſi a ꝓuidentia diuina ſiue a deo per ſuā benignitatem cōcedente. ſine quo nihil fieri poteſt. Vel etiā hoc fit cauſa humilitatis. q̇a poteſtas conuenit nō homini ex ſe. ſed ex deo. q̇a omne datum optimum. et omne donū perfectū de ſurſum eſt deſcendens a parte luminum.

℄ Queriť. q̇d ꝑ illas lr̄as a ⁊ b ſcať. Sol'o. ꝑ illas ſcātur nomīa ꝓpria q̇a apō romanos fuit cōſuetū nomina et ꝓnomina lr̄is ſcari. Pro noſtris igitur iuuenibus. Ciceronis aut Saluſtij alioꝝꝙ poetarū ſcripta legere cupientibus. opeprecium q̇ſt abbreuiaturas per lr̄as more romanoꝝ prenoſcere.

A	aulus	Q	Quintus
Aug	auguſtinus	Q f	quinti filius
C	caius	R p	republica
Cn	cneus	Reſp	reſpublica
Cl	claudius	Spqr	ſenatꝰ pplus romanorū
Ce	ceſar	Ser	ſeruus
De	decius	Sex	ſextus
Dr	druſus	Sp	ſpurcius
F	filius	T	titus
L	lucius	Tr	tribunus
Imp	imperator	MTC	marcus tullius cicero
Lf	lucij filius	Tr pl	tribunus plebis
M	marcus	Tr mil	tribunus militum
P	publius	Quęlibet littera ſcat numerum. vt hic patet.	
Pr	pretor	V	quinꝙ
P f	publij filius	X	decem
Pr	populꝰ romanꝰ	C	centum
Po ro	populꝰ romanꝰ	D	quingenta
P c	patres cōſcripti	M	mille

i. tale figurā socies — Exm̄ in quo illa dcō decora ꝑcās ꝓprietatē regit illū abltm̄ vultu per synodochen.

Synodochē iūgas vt vultu ḋgo ḋcora

Remouet dubiū de regimine ex vi effect⁹ cause materialis efficientis.

¶ Dicit ꝙ abltūs regiť ex vi synodoches. Exm̄ ptꝫ in textu. Et possunt poni due regule. quarū prima est. ꝙ adiectiuū importans ꝓprietatem partis attributam toti pōt regere abltm̄ ꝑcantem partē: Rachel erat venusta facie. Secunda regula istius cōuersiua est. ꝙ adiectiuū importans ꝓprietatē toti attributam potest regere ablatiuū ꝑcantem totum. vt Ualentinus est clarus ꝓgenie.
¶ Notandū. ꝙ omnis dcō regens actm̄ per synodochen per istā regulā. Sepe qd est partis: etiam potest regere ablatiuū penes istam regulam.
¶ Queriť. ꝙ drnter. aliq̄ dcōnes regūt actm̄ seu abltm̄ per synodochē. Dōm ꝙ ita drnter: qa regūt actm̄ per synodochē ꝯstructiōis sed regūt abltm̄ ꝑ synodochen loquutiōis. Cui⁹ rō est. qa abltūs pōt ꝯstrui cū noīe sine vicio cōstructionis: sed non pōt fieri per modū fluxus et fieri q̄ terminatur in re ꝑ actm̄ ꝑcata.
¶ Queriť. ex qua vi regitur ille abltūs. Sol'o generali denominatiōe ex vi cause materialis in qua. quia ꝓprietas est in subiecto. vt in materia in qua sed speciali denominatione regiť ex vi synodoches.
¶ Arguiť. a vicio non hꝫ denoīari regimē. g̃ abltūs nō regiť ex vi synodoches: Tenet ꝯnā: qꝛ synodoches est viciosa figura. Dōm ꝙ duplex est viciū qddam est inexcusabile: et a tali non debet denoīari regimen: aliud est vicium excusabile. et ab illo bn̄ pōt fieri denoīatio vt hic Sed tn̄ iuxta istam regulam quidā dicunt. ꝙ abltūs regiť ex vi demōstratiōis essentie. qa adiectm̄ importat ꝓprietatē et regit abltm̄ ꝑcantem subiectū: cuius essentiā gn̄aliter dictā demonstrat. Sed hoc opinať Florista dicēs ꝙ solus vnus gtūs pōt regi ex vi demonstra. essen. nō autē abltūs: vn̄⁹. Etiam qa de illo regimine postea determinabitur.
¶ Arguiť. hic est synodoches affer mihi fontem. et tn̄ ibi non est viciū: qa totū poniť pro parte. g̃ ꝛc. Sol'o ibi est synodoches loquutiōis hic aūt loq̄tur de synodoche cōstructionis. de qbus vide ibi Sepe qd est partis ꝛc.

i. dcōne ꝑcantem ornatum iunges — Exm̄ in quo hec dcō indut⁹ ꝑcās ornatū regit abltm̄ vestibus mediante quo fit talis ornatus.

Ornatū subdes indutus vestib⁹ albis.

¶ Dicit ꝙ dcō ꝑcās ornatū pt regere abltm̄ ꝑcātē illud mediāte q̄ fit talis ornatus.
¶ Arguiť. dcō ꝑcās ornatū regit gtm̄. vt ve[...]natus. vt amict⁹ stola cādida. ṫis petri. g̃ ꝛc. Sol'o adiectiue accepta regit ablatiuū. sed substātiue gtm̄.
¶ Cōtra. ornatus est abstractū: et tamen nō regit gtm̄. vt est ornatus vestib⁹ albis. Dicendum ꝙ licet ornatus principaliter captum non regit genitiuū tamen nominaliter captū bene pōt regere gtm̄. vt ornatus mulierum.
¶ Queriť. q̄ sunt ille dcōnes q̄ regūt abltm̄ per istā regulā. Sol'o multe Primo ṽba adiectiua actū ornādi ꝑcātia. vt vestio te tunica. q̄ etiā pn̄t regere actm̄ vt prius patuit. Scdo verba passiua: vt induor te tunica. Tertio pticipia ab istis verbis descendentia: q̄bus conuenit idem regimen cuꝫ suis verbis a quibus descendūt. Pro quo nota: ꝙ omnia verba que notant aliq̄d adiacere corpori positiue seu priuatiue possunt regere ablatiuū per istam regulā. Exemplum de primo. vt induo te tunica. De secundo. vt exuo te calceis.
¶ Queriť. quō denominať illud regimen. Sol'o ex vi ornatus specialiter. Sed alij dicunt ex vi cause materialis circa quā. qa verbum importat actū. ablatiuus autem significat materiam circa quam actus ille per verbuꝫ importat' ṽsatur.

.i.dcōni fcāti totū | dcōnē fcā tem partē | dcōni fcāti subiectum | .i.dcōnem fcantem ꝓprietatem

De tertō regimine ex vi dmō strationis essencie.

Toti da partem. subiecto proprietatē

.i.adiectīū im portās laudē | socia | .i.adiectīū impor tans vituperium | .i.tā parti ꝙ ꝓprietati

Sz laudē iūge vl' vituperamē vtrumqꝫ

Exm̄ in quo illa dcō vir fcans totū regit ablm̄ manibus fcantē partem mediante adiectiuo validis. | Exm̄ in quo illa dictio virgo fcans totū regit ablm̄ crinibus fcantē partem mediante adiectiuo albis

Exempli ficaꝫ.

Vir manib' validis vl' vgo crinib' albis

Sil'e exm̄ cū pmo | Exm̄ in quo illa dcō feia fcās subiectū regit ablm̄ forma fcantē ꝓprietatē mediāte adiectiuo turpi

Dextera vir fragili vl' forma femia turpi

Sil'e exm̄ cū pmo | Sil'e exm̄ cū femia turpi forma

Vir forti dxtera formaqꝫ decēte puella

¶ Dicit ꝙ totū regit suā partē. et subiectū regit suaꝫ ꝓprietatē in abltō ex vi demōstrationis essentie. Exempla patent in textu. Snia ista stat in duab' regulis quarū prima est. Dcō fcans totū regit ablatiuū fcantē partē mediante adiectiuo importante laudē vel vituperiū. Exemplū de laude. vt vir validis manib' vir forti dextera. De vituperio. vt vir fragili dextera. ibi vir fcat totū: vt man' seu dextera ft partē. Secūda regula dcō fcans subiectū pōt regere ablatiuum fcantē ꝓprietatem illius subiecti mediante adiectiuo fcante laudē seu vituperium. Exemplū de laude. vt puella decente forma De vituperio: vt femina turpi forma: ibi puella et femina fcāt subm et forma fcat ꝓprietatē illius subiecti.

¶ Querit̄. q̄re non addit in textu atꝙ regūtur: sicut facit in regimine genitiui. Sol'o ideo q̄a iste regule nō sunt ꝯuersiue in abltō: q̄a nō est ibi debita ꝓportio modorū significādi dextra viro forti. sicut hic dextera viri fortis.

¶ Querit̄. ꝙ dr̄ nter regimē demōstratiōis essentie est in gtō ⁊ in abltō. Sol'o ita dr̄ nter ꝙ regimē ablti semꝑ requirit nomen laudis vel vituperij secundum Floristam. sed sine hoc potest fieri regimen gti. saltem ꝙ tale adiectiuū non exprimat̄: vt homo pacis. angelus ꝯsilij. sed nō homo pace angel' ꝯsilio. Ex q̄bus patet denominatiuo istius regiminis. s. ex vi demonstrationis essentie: q̄a in illo regimine essentia vel substantia denotatur speciuocari per ꝓprietatē essentialem seu totum per partem: de qua dependet eius integritas.

¶ Querit̄. a q̄t ꝑtibus orōnis regit̄ ille abltūs. Sol'o a trib' Primo a noie. vt lya erat lippis oculis. hō exq̄sita doctrina. Scdo a ꝓnoie. vt illa vultu placido. Tertio a vbo subo. vt sitis bono ⁊ impterito anio. ero vobis grato anio. Et sub isto cōprehēdunt̄ vba hn̄tia vim vbi substātiui. vt videt̄ tristi animo.

¶ Querit̄. vtrum dictio regens semper in hoc regimine exprimitur. Solutio non sed aliquando subintelligitur. Exemplū vt filij hominū vsꝙ quo graui corde. id est vsꝙ quo estis graui corde.

¶ Querit̄. q̄d est dōm de isto abltō et vnde negat̄. Ntō hic magister. Solutio ſm quosdam regit̄ a verbo declino subintellecto. Alij dicunt ꝙ regitur a verbo est subintellecto, sed primum magis congruere dicitur.

.i. nomē adiectiuū aliqđ importans alicuius
Mobile vel verbū designās ꝓprietatē
.i. cū ablťis ponit̄ .i. abltōs ꝓprietas designatur
Sextis cōstruit̄ ꝑ quos ea significatur:
.i. ꝺcōnis ꝟcātis instrumentū efficiētis ꝺcōnes adiūge
Aut instrumēti vel cause nomina iunge

De q̄rto regimīe. s. ex vi act⁹ cōuersi in habitū.

Exm̄ in quo adiectiuū festin⁹ ꝟcās ꝓprietatē regit illum ablťm̄ cursu
Exm̄ in quo hoc ꝟbū fulget ꝟcans ꝓprietatē regit ablatiuū virtute
Cursu festinus fulget virtute modestus
Exm̄ in quo hoc adiectm̄ velox ꝟcans ꝓprietatē. Est simile exm̄ cū sequētibus regit ablatiuū pedibus ꝟcantem instrumentū cum quo fit.
Est velox pedibus blādo sermōe facet⁹
Ista sunt similia exēpla in quibus nomen vel verbū ꝟcans ꝓprietatem regit ablatiuū ꝟcantem cām efficientem ꝑncipalem.
Virib⁹ inuict⁹. ꝓperat pede voce benign⁹

¶ Snia horū ꝟsuū est. ꝙ nomē adiectm̄ vl' ꝟbū designās ꝓprietatē ꝯstruit̄ sextis. i. cū ablťis. ꝑ q̄s ipsa ꝓprietas ꝟcat̄. Postea subdit ꝙ noīa instrumēti vl' nomina cause subdunt̄ ꝑdictis. Exempla patent in textu: Hec sententia stat in tribus regulis. Prima est nomen adiectiuū vel verbuꝫ importans ꝓprietatem regit ablatiuū ꝟcātem illud in quo est talis ꝓprietas. vt festinus cursu in quo notat̄ illa ꝓprietas festinātis esse in cursu. auis tarda volatu. festinus loquela. iste est citus incessu. lr̄e tue testudineo vtūtur incessu. Scđa regula est nomē adiectiuum vel verbū importans proprietatē regit ablatiuū ꝟcantē instrumentū illi⁹ proprietatis. Vergili⁹ vt famam esse celerē pedibus et ꝑnicibus alis. Et adiectiuū illius regule pōt mutari in ablatiuū. vt petrus est velox pede id est veloci pede. Tertia regula est. nomen vel verbum ꝟcans ꝓprietatem potest regere ablatiuum ꝟcantē cām efficientem principalem illius ꝓprietatis. vel causam materialem circa quam. Exm̄ de noīe adiectiuo. vt fortis viribus. inuictus viribus. Exm̄ de ꝟbo. vt suꝑat potestate. Exm̄ de cā materiali circa quā. vt iste benign⁹ voce. dicit̄ notāter. adiectiuū importās ꝓprietatē. ꝓpter adiectiua sincathegoreumatica. q̄ non ꝟcant aliquā proprietatem. vt omnis nullus cẽ.

¶ Querit̄. q̄t regule gn̄ales solent ex hoc textu elici. Dōm ꝙ due. Prima ē om̄e nomē ꝯcretū siue substātiale siue accidētale pōt regere abltm̄ sui abstracti ꝑ istā regulā. Exm̄ de subali. vt hō hūanitate. De acc̄ntali. vt alb⁹ albedine. Scđa reg'a om̄e ꝟbum pōt regere abltm̄ sui noīs ꝟbalis. vt lego lcōne. vt amo amatione.

¶ Querit̄. vn̄ regit̄ ille abltūs Nycodem⁹ nomīe. Dōm ꝙ ab illo nomīe nycodem⁹ a ꝑte p⁹ ex vi effect⁹ cāe formalis. q: ly nomē ē suꝑius ad illud nomē ꝓpriū nycodem⁹: sed om̄e suꝑius ē cā formalis sui inferioris. Ex q̄ infert̄. qđ q̄libet nomē ꝓpriū pōt regere illū ablatm̄ noīe ex vi effect⁹ cāe for̄alꝫ.

¶ Arguit̄. nomē ꝓpriū nō est adiectiuū vel ꝟbū. g̃ nō pōt regere ablatiuuꝫ per istā regulā. Dōm ꝙ ly mobile nō capit̄ hic proprie id est pro nomine adiectiuo. sed capitur generaliter pro quocūq̄ nomine significante concretiue.

¶ Querit̃.a quo regit̃ ille abltĩus ordine in ista orone. Prim⁹ ordine. Dõm ꝙ regit̃ ab illo nomie primus a parte post ex vi effect⁹ cause formalis. Et est regula generalis.ꝙ omne nomen numerale cardinale potest regere istũ ablatiuũ numero per istã regulã. Et in ista oratiõe viginti nũero.ille abltĩus nũero regitur a viginti. Uñ etiam gñalis regula est.ꝙ omne nomen nũerale ordinare potest regere ablatiuũ numero per istam regulam.vt primus ordine.

¶ Querit̃.quõ denoiat̃ regimẽ istarũ regularũ. Dõm ꝙ nomẽ pme regule denomiat̃ ex vi ppᷓietatis vel ex vi effect⁹ cãe formalis.capiẽdo effectũ cãe forãl gñaliter put se extẽdit ad quãcũqꝫ dispõnẽ rei. Sed alij dicũt ꝙ est regimen ex vi demõstrationis essentie.et est demonstratio semiplena.q̃ potest fieri p abltĩm Sed regimẽ scõe regule denominat̃ ex vi effectus cause efficientis instrumẽtalis. Regimen tertie regule ex vi effectus cause efficientis pucipalis.

Remouet dubiũ

.s.alicuius carentiã .s.dcõ casum .s.carẽtie
Reqꝫ carere notãs ablatiuũ regit eius.
ꝺ caret regi abltĩm pena hic adiectiuũ purus regit abltĩm crimine
Vt pena careat hõ.purus crimĩe viuat

¶ Snĩa est ꝙ dcõ importãs ꝯcretiue carentiã alicui⁹ rei põt regere abltĩm significãtẽ illud q̃ qs caret.vt careo pecunia:amicis libris.vestib⁹. Dicit̃ notãter dictio ad ꝺcãdũ ꝙ ista regula nõ solũ hꝫ ꝟitatẽ de nomib⁹ sed etiã de ꝟbis ꝛ participijs. Exm̃ de noie.vt purus crimie.de verbo vt iste ꝑuatur vestib⁹. De participio.vt carens libris. Dicit̃ notãter ꝯcretiue ppter abstracta carẽtiã importantia.que non regũt abltĩm sed genitiuũ.vt ꝑuatio virtutis visiue.

¶ Arguit̃.dcõ ꝺcans carentiã alicui⁹ rei regit gtĩm ergo male dicit Reqꝫ carere notans ꝛc̃.añs ptꝫ in hoc exẽplo defectus sanitatis:ibi defectus ꝺcat carẽtiam et regit illũ genitiuũ sanitatis.g̃ male dicit alexã.ꝙ dcõ ꝺcans carentiam regit ablatiuũ. Dõm ꝙ regula intelligitur de dcõne ꝺcante carentiam concretiue.sed defectus significat carentiã abstractiue.

¶ Cõtra.dcõ ꝺcans carentiã abstractiue regit ablatiuũ.vt hoc abstractũ op⁹ in hoc exemplo. Non est opus bene valentibus medic⁹ sed male habentib⁹. Dicendum ꝙ hoc nomen opus solum excipitur. ¶ Pro quo notandum ꝙ opus capitur tribus modis. Primo vt significat penuriam vel indulgentiam.ꝛ sic hꝫ duos casus sub eadem terminatione.vt non est opus in ntõ.vt habeo opus in accusatiuo. Scdo valet tm̃ sicut necessariũ vel vtile.vt in exemplo euangelij ꝓposito.et sic hꝫ tres casus similes.s.ntĩm actĩm et ablĩm. Exm̃ de ntõ.vt quid est opus. De actõ.vt dñs his opus hꝫ. De abltõ.vt nõ est opus bñ valẽtib⁹ medic⁹. Tertio capitur pro omni illo qõ agitur vel fit.et sic variatur siue declinat̃ p oĩs casus vt opera Gersonis.opera Tullij.vnde ꝟsus. Est opus id quod agis opus expedit:atqꝫ necesse est.

¶ Arguit̃.non entis non est exercere aliquã opationẽ.sed dictio importãs carentiam est non ens.g̃ non põt regere abltĩm. Minor pbatur.q̃a carentia dicit priuationẽ entitatis.sed priuatio non est ens:ergo dictio importans carentiam non potest regere ablatiuum. Dicendum ꝙ non entis non est regere ciuiliter sed bene potest regere grammaticaliter:vt in proposito.

¶ Querit̃.q̃ttuplices sũt dcões importãtes carẽtiã. Dõm ꝙ triplices. Quedam sunt que solum regunt ablatiuum:vt careo vaco cassus opus captus ꝛc̃.vt careo omnibus amicis quos mihi mors rapuit. Captus lumie captus oculis.id est cecus. Uergilius Ast oculis capte fodere cubilia talpe. Et sic inquit Nice

rompimus. Nisi totus talpeus esses hec videres. Captus mente id est insanus. Quedā sunt que regunt actm̄ cum abltō. vt sunt spolio priuo orbo et similia. vt spoliauit adamū pecunia: orbauit illum libris. Et quedam sunt que regūt ablatiuū cum ꝑpositione: vt libera nos a malo. Et sic abstinete vos a carnibus desiderijs. Uel etiam solū genitiuū: vt sunt abstracta carentiā vel plenitudinē ꝯcātia. Et denominat istud regimē ex vi effectus cāe materialis circa quā.

hoc ꝟbū impersonale interest. adiūcta deriuata quinꝗ;

Inter ꝛ est iūcta tibi dāt ꝓnomia ꝗnta

Intererit nostra vestraqꝫ meaqꝫ tuaqꝫ

hoc verbū impsonale tenebit

Atqꝫ sua refert normā seruabit eandem

Quod verba impsonalia regūt ablatiuū ex vi actꝰ ꝯuersi in habitum.

¶ Snia est ꝙ ista duo verba. s. interest et refert redunt abltōs ꝗnꝗ; pronominum possessiuorū loco suoꝝ primitiuoꝝ: vt mea interest studere: tua refert cantare. Cuius ratio est ad euitandū dubitationē: si enim ponerent in gtō dubium esset an esset genitiuus primitiui vel possessiui: ad hoc dubium tollendū ponunt in ablatiuo: et tunc comittitur vna figura que dicit antithesis: et habet fieri qn̄ casus ponitur pro casu: vt prima luce intererit tua.

¶ Arguit. ille orationes videntur esse incōgrue qa adiectiuū ponit sine substātiuo. Dicendū ꝙ simpliciter loquēdo et artificialiter sunt tales orōnes incongrue. sed vsualiter loquēdo admittunt per figurā prius dictam. Et ratio excusans illud vicium est conueniētia gti cum abltō: et etiā inclusio gti in possessiuo.

¶ Cōtra. illud est qd̄ est alicui incognitū nō pōt excusari ꝑ aliquā orōnē ꝯ noticia figuraꝝ depēdet ex ꝗrta pte istius doctrialis. ḡ ꝑ illas nō pn̄t excusari orōnes hic posite. Minor ptꝫ per illū textū in ꝓhemio positū. Tādē grāmaticas ꝓposse docebo figuras. Dōm ꝙ illa ꝑ instructorē sunt declaranda quantū materia requirit. sed ꝑfecta illoꝝ determinatio spectat ad quartā partē huius libri.

¶ Querit. vtrum ista verba pn̄t simul copulare ablatiuū et gtm̄. Dōm ꝙ sic Et quādo dicitur. cōiunctio vult copulare inter cōsimiles casus: sed gtūs ꝛ ablatiuus sunt casus dissimiles: ḡ ꝛc. Dōm qd̄ hoc verum est quādo dictio regēs non pōt regere diuersos casus. sed iste dictiones possunt regere diuersos casus ḡ ꝛc. vt inter est mea scribentis legere.

¶ Querit. vtrum ista verba impsonaliter posita possunt regere ablatiuū. Dicendum ꝙ sic. et cū hoc hn̄t ntm̄ añ se: vt mea nihil interest an studeat vl' ludat.

¶ Queritur. vtrū posset fieri relatio ad istos ablatiuos. Dōm ꝙ sic: vt mea interest curare qui scribo. Sed tamen tales relationes sunt ad primitiua subintellecta et non ad possessiua.

¶ Queritur. vtrū ista oratio sit congrua. Interest iuncta tibi dant ꝛc. Dicendum ꝙ sic: quia ibi est positum. s. interest et appositum. s. dāt. qd̄ regit post se accusatiuū. s. ꝓnomina ꝗnta. et iūcta est adiectiuū participiale. et suū subm est hꝭ ꝓnomina. Et quando dicitur: ibi est themasis: que est figura. ergo est figuratiue congrua. Dicendum ꝙ est figura loquutionis et non cōstructionis.

¶ Querit. quare interest nō regit gtōs ꝗnꝗ; ꝓnoim ꝑmitiuoꝝ. Dōm ꝙ ideo qa illi gti sꝫ capiunt passiue: sed istud ꝟbū interest requirit gtm̄ actiue ꝯcanteꝫ vt ptꝫ in regimie gti. Et ille gti ideo mutant in abltōs possessiuos femi ghis: qꝛ

hoc verbũ intereſt cõponitur ex tribus.ſ.ex in re et eſt vt intereſt.id eſt in re eſt ideo ſi additur ꝓnomen debet cõformare cum ſubſtãtiuo re. vt intereſt mea legere id eſt in re mea legere.et non in re mei. Quod etiam patet ex Ualerio dicente. Mea nil refert humi vel ſublime putreſcam.

¶ Arguit̃.dicit̃ Deus miſerere mei.quis dñatur tui ꝙ ⁊c. Dicendũ ꝙ illa verba et ſimilia requirunt poſt ſe gtõs paſſiue ſcãtes.quod nõ eſt dicendum de iſtis hoc in textu poſitis.hoc ſecundum quoſdam.

Addit ad ꝑdicta de regimine ex vi act⁹ cõuerſi in habitum.

i.dcõ ſcans plenitudinẽ — dcõ ſcans inopiam — abltm̃ — ꝓ vel — gtm̃

Plen⁹ inops caſum dant iſtũ ſiue ſcdm.

Exm̃ in q̃ illa dcõ plena ſcãs plenitudinẽ regit gtm̃ vini vel abltm̃ vino.

Uini vel vino duo dolia plena videto.

Exm̃ in q̃ hoc ꝟbũ egebit ſcãs defectũ regit gtm̃ panis vel abltm̃ vino.

Paup̱ egen⁹ inops vino vl̃ pãis egebit

¶ Snia ſtat in duabus regulis. Prima eſt dcõ ſcans cõcretiue plenitudinem põt regere abltm̃ ſcantem illud reſpectu cuius habet̃ talis plenitudo. vt plen⁹ gratia. diues auro. ſatur pane. Secunda regula. dcõ ſcans inopiã poteſt regere abltm̃ reſpectũ cuius habetur talis inopia. vt immunis crimine:

¶ Arguit̃. dcõ ſcans abundantiã vel defectũ regit gtm̃. vt inopia vel defect⁹ bonorũ. Dicendũ ꝙ ſecludunt̃ per hoc ꝙ dicitur ꝯcretiue q̃a nomina abſtracta plenitudinẽ vl̃ inopiam ſcantia regũt gtm̃. Exm̃ de primo. vt habet abundantiã bonorum. De ſecũdo. vt habet indigentiã bonorũ. ¶ Ubi notandũ ꝙ ſub iſta regula cõprehenduntur nomina felicitatem vel infelicitatem importantia. vel etiam vacuitatem. vt felix pecunia. vacuus cerebro. ⁊c̃.

¶ Querit̃. vtrum omnis dcõ importans inopiã que regit abltm̃ ꝑ iſtã regulã etiam poſſit regere gtm̃. Dõm ꝙ nõ ois dcõ: ſed quedã ſunt dcões que tantum regunt ablatiuum: vt ſpoliatus priuatus. et ſimilia.

Querit̃: quottuplices ſunt dcões importantes carentiã. Dicẽdũ ꝙ duplices: quedã ſunt que ſcant carere aliquo vel ab aliquo ceſſare. et ille vt in plurimũ regunt abltm̃ cũ gtõ. vt careo egeo. Alie ſunt q̃ ſcant facere carere. vt aufero demo ⁊ ſimilia. ⁊ ille regũt datiuũ cũ actõ. ⁊ qñq3 actm̃ cũ abltõ: vt ꝑuo ſpolio. modo iſta regula intelligitur de primis dcõnibus et non de ſecundis.

¶ Queritur. quõ denominat̃ iſtud regimẽ. Dõm ꝙ ex vi effectus cãe materialis circa quã. quia dictio recta importat rẽ circa quã verſatur plenitudo vel inopia. Sed regimẽ prime regule ſpecialiter denominat̃ ex vi plenitudinis ⁊ regimen ſecunde regule denominatur ex vi carentie.

¶ Querit̃. q̃d eſt dõm de iſta orõne. plenũ gratia ⁊ ꝟitatis vtrũ ſit ꝯgrua. ⁊ videtur ꝙ non. q2 ꝯiũctio copulat inter diſſimiles caſus. Dõm ꝙ ꝯiunctio poteſt copulare inter diuerſos caſus q̃ regũtur a dcõne potẽte illos regere. vt hic.

hoc adiectiuũ — cum iſtis verbis

Dign⁹ cũ potior fũgor veſcor fruor vtor

hoc verbũ — ſolũmodo — ſexto

Et careo iũgo caſui tantũmodo ſexto.

¶ Snia eſt. ꝙ illud adiectiuũ dignus. ⁊ ſil̃r illa verba veſcor fungor ⁊c. regunt

ablatiuũ. vt dignus laude. potior victoria. fungor sacerdotio: vescor lixis et assis fruor eterna beatitudine. careo pecunia.

¶ Arguitur. ista verba regunt genitiuũ vel accusatiuũ. vt patet in principio libri verborum deponentalium. ergo male dicit alexan. quod regũt ablatiuũ tantũ. Dicendũ quod verum est secundum artem. sed non secundum vsum.

¶ Queritur. vtrũ indignus etiam regit ablatiuũ per istã regulã. Dõm quod sic. quia indignus est oppositũ illius adiectiui dignus: sed oppositorum eadem est disciplina. Et similiter hec verba dignor indignor.

¶ Queritur. quot significata habz dignor aris. Dõm quod quattuor. Primo valet tãtũ sicut iudicare. et sic regit gtm̃ actm̃ vel abltm̃. vt dignior societatis tue dignior societatem tuã. dignior societate tua. Tertio vt est verbũ ad appciationẽ ptinẽs et sic regit gtm̃ vel abltm̃. vt iste liber dignatur triũ solidorũ vel tribus solidis. Quarto capitur pro dignũ habere et sic ꝯstruitur cũ infinitiuo. vt ibi. Dignare me laudare te virgo sacrata. Ita similiter est etiã intelligendũ de hoc verbo indignor.

¶ Queritur. quot modis ꝯstruitur hoc nomẽ dignus. Dõm quod quattuor modis. Primo cũ abltõ vt patet in textu. vt dignus laude. dignus honore. Scdo potest cõstrui cũ infinitiuo: vt puer ipse fuit dignus cantare. Tertio et magis eleganter construitur cum verbo mediante qui que vel quod. vt dignus est quem amãt omnes. Quarto construitur cum gerũdio in di terminato. vt dignus laudandi. Ita similiter est intelligendum de hoc nomine indignus.

¶ Queritur. quot modis capitur illa dictio potior. Dõm quod duobus modis. Primo vt est nomen compatiui gradus. et tunc valet tantũ sicut melior. vt pociora sunt bona anime quam bona corporis. Horatius Vidisti ne locũ pociorẽ rure. Secũdo capitur. vt est verbũ deponentale. et tunc habet triplicem ꝯstructionem. Primo construitur cum genitiuo. vt Lacedemonij longe lateque rerum potiti. i. diu rerum imperiũ tenuerũt. Secũdo ꝯstruitur cũ accusatiuo Therentius Ille alter sine labore patrium potitur commodũ. Tñ talibus et similibus orationibus nunc non vtimur. Tertio construitur cũ abltõ. vt potitus sum victoria.

¶ Queritur. que est dr̃a inter vescor pascor et victito as are. Dicẽdum quod ista quia vesci est hominum: et extendit se ad cibum et potum et vescor carne et lacte. Sed pascor ꝯuenit bestijs. Vt apes pascuntur flores. Et victitare est aliquo genere ciborum vti vt quidam populi victitant humana carne.

¶ Notandũ que est dr̃a inter frui et vti. quia frui solũ est respectu boni increati vt deus. Vñ frui sic diffinitur. Fruor est amare alicui rei inherere propter se ipsam Sed vti ꝯuenit rebus que in aliũ finẽ tendũt. vt sunt virtutes et alie res create. vt vtor hac domo etc. ¶ Queritur. quõ denominatur regimẽ istius regule. Dõm quod ex vi effectus cause materialis circa quã.

istos abltõs ipe ppões i. siles regunt

Hos casus de pre corã socieque gubernãt

Quõ partes indeclinabiles regũt ablatiuũ ex vi effectus cãe efficientis.

¶ Sñia est iste ppões de p corã et siles in donato posite ibi. Da ppões casus ablti etc. volũt deseruire ablatiuo casui tm̃ vt de domo p amore corã pncipe. Et dicitur notãter abltõ casui tm̃ propter illas ppões que vtrique casui deseruiunt vt in sub super et subter vel subtus de quibus patebit in fine huius secũde partis.

¶ Arguitur. in pncipio huius libri dictũ est quod prepositiões nõ psũt regere casum. ergo etc. Dõm quod hoc verum est capiendo regere specialiter. sed hic loquitur de regere generaliter: prout se extendit ad deseruire.

¶ Cõtra. gñaliter capiẽdo regere nõ ꝯuenit ppõnibus. ergo etc. añs probatur de ista ppõne tenus que regit gtm̃ et nõ abltm̃. vt crux tenus. Dõm quod hoc est more gre-

corum qui vtuntur gtō loco ablti. tamen ſm latinos deſeruit ablatiuo caſui. vt collo tenus: qd infra manifeſtatur amplius.

¶ Contra. more latinorū alie quattuor ꝑpoſitiões etiā deſeruiūt abltō caſui. ꝗ male excludit illas ꝑpoſitiões. Añs patet in hoc exemplo. Super illo pūcto implorāda ſunt prudentū virorū conſilia. ibi hec ꝑpoſitio ſuper deſeruit abltō caſui ſcʒ illo puncto. Dōm ꝙ in illa oratione ſꝑ capitur pro de. et tunc bene pōt deſeruire ablatiuo caſui. vt in ſequenti textu declarabitur.

¶ Cōtra. capiendo regere cōmuniter. ſ. deſeruire tūc ille ꝑpōnes a donato poſite nō deſeruiūt abltō caſui. añs ptʒ in iſta orōne vide de poſt. Dōm ꝙ ibi capitur aduerbialiter. vt ptʒ in his verſibus: Voces prepoſitiue nequeūt ſine caſibus eſſe. Si careant illis debent aduerbia dici.

¶ Querit. vtrū iſte ꝑpoſitiões ſint ſemꝑ exprimende. Dicendū ꝙ non ſed poſſunt etiam ſubintelligi. Iuuenalis Raro aconita bibūtur fictilibus. i. ex fictilibus. Itē aconita ſignificat venenum intoxicatum.

¶ Querit. qt modis pōt capi A. Dōm ꝙ multis modis. Primo vt eſt primum elementū inter oēs lrās. et ſic apud grecos alpha. et apud hebreos aleph. dr. Secūdo pōt capi. vt eſt interiectio dolētis. ſtupētis. deterrētis vel ꝓhibētis: et ſolet a fine aſpirari. vt Spē gregis ab ſilice in nuda cōnixa reliquit. Tertio capit vt eſt ꝑpoſitio deſeruiēs abltō caſui. vt A ſummo vſqʒ deorſum cecidit lucifer ⁊ illo modo captū ꝑponit ſꝑ ꝯſonantibꝰ. ſed ab ꝑponit vocalibꝰ. vt ab amore. Inuenit tamē ab duabus liquidis prepoſita. ſ. l et r. vt ab lege. ab rege.

¶ Querit. qt modis capit cū. Dōm ꝙ tribus mōis. Primo vt eſt aduerbium ſcans idē ꝙ qñ. vt Cū venerit ſctūs ſanctoꝝ ceſſabit vnctio veſtra. Scdo capit. vt eſt ꝯiunctio valēs tm̄ ſicut ꝙuis vel qm̄ vt Cū multa in te bñficia cōtulerim te tm̄ ſemꝑ exꝑior ingratū. Tertio capit cum eſt ꝑpoſitio et ſic regit abltm̄ ſcātem comitē. vt cū petro. Et nūqʒ illo mō captū repit ſine caſuali dcōe licet barbare poſſet qs dicere vis cū ire ſed ꝓ illo dʒ dicere. vis mecū ire. Et ſepe per anaſtrophā ponit illa prepoſitio cum poſt ſuum caſuale. vt nobiſcū vobiſcum ⁊c.

¶ Unde qñ cum eſt prepoſitio tunc debet ſcribi per c. ſed qñ eſt coniunctio vel aduerbium tunc debet ſcribi per q. ſic. ſ. quum.

¶ Item coram pōt capi dupliciter. Uno mō aduerbialiter. et ſic ſcat idē qd in preſentia vel ad preſentiā. et ꝯſtruit primo cū verbo importāte qetem in loco. vt qd mihi iam dudū reſcripſiſtis corā re ipſa ꝓbatis. Scdo ꝯſtruit cum verbo importante motū ad locum: vt volo maleficiū coram adducere. Scdo capitur corā vt eſt ꝑpoſitio et ſic regit ablatiuū. vt coram iudice fit confeſſio rei.

¶ Item clam ſine caſu etiā eſt aduerbiū. vt clam domū intrauit fur. Sed etiā ponit: vt eſt ꝑpoſitio cū ſuo caſuali. vt fur abijt exercere clam cuſtodibus. Inde venit clanculum aduerbium. Comicus Inuidere omnes et mordere clanculum et ego floccipendere. pro quo quidam dicunt clamdeſtine.

¶ Querit. quō differūt de et ex. ad illis. ſ. a vel ab. Dōm ꝙ ſic. nam a et ab regunt abltm̄ ſcantem cauſam efficientē. ſed de et ex regunt abltm̄ ſcanteʒ cauſam materialē: vt Plinius dicit. Eſt liber tam ineptus. vt credas nō puero ſcriptum. ſed a puero. i. ab homine puerili. ſed qñ capiunt de et ex in ſacra ſcriptura vt notāt cauſam efficientē. vt ptʒ ad Romanos. xi. Ex ipſo et per ipſum et in ipſo facta ſunt omnia. Unde ex de drnt. qa de notat ꝯſubſtātialitatē. vt filius proceſſit ab eterno de patre: Sed ex notat gñaliter loquēdo quemcūqʒ modū ꝓcedendi ab alio: vt ex ipſo ſunt celum et terra vñꝰ. Et de materiam. a vel ab notat efficientem. Per dat formalem. ſed propter dat tibi finem.

¶ Querit. qt modis capit. ꝓ. Dōm ꝙ duobꝰ modis. Primo vt eſt interiectio

et sic aspiratur in fine sine adiunctione illius littere c. vt proh deū hominūqꝫ fidem. Hieronymus Proh pudor mulier vincit seculū. Scḋo capit̄. vt est prepositio. et sic qñqꝫ mutat casum: vt ego id pro te agam. qñqꝫ est idem quod scḋm. vt litteris des operam pro virib⁹ tuis. i. scḋm vires tuas. qñqꝫ idem est quod in vt Pilatus sedens pro tribunali. i. in tribunali.

¶ Item illa ꝑpositio pre quādoqꝫ notat cōparationē. et ſcat idem qḋ magisqꝫ et sic dicitur ego pre te diligo neminem. Quādoqꝫ notat causam. et sic ſcat a vl' ex. vt pre timore obmutuit. i. ex timore. Quandoqꝫ est idē quod ante vt quicquid agitis semper deum pre oculis habeatis. i. ante oculos.

¶ Item palam qñqꝫ capitur vt est aduerbiū. vt palam locutus sum. quandoqꝫ capitur. vt accusatiuus a nomine pala pale. quādoqꝫ capitur vt est prepositio deseruiens ablatiuo casui. vt ego ausim hoc palam omnibus fateri.

¶ Item sine quādoqꝫ est verbū imperatiui modi a sino is ere. vt in passione dñi Sine ante veniet helias liberans eum. Quandoqꝫ est prepositio deseruiens ablatiuo casui: vt sine timore faciam hoc.

¶ Itē absqꝫ valet tm̄ sicut sine. vt d: absqꝫ verecūdia. i. sine verecūdia. Et sub illa ꝑpōne sine qdam ꝯprehēdūt ꝓcul. vt ꝓcul dubio. i. sine dubio. Et qdam exponūt ꝓcul. ꝑ participio remoto. vt ꝓcul dubio. i. remoto dubio. Sed tamen seponit̄ aduerbialiter. Vergi. Sexta ꝓcul capiti tandē delapsa patebunt.

¶ Notandū. ꝙ tenus qñqꝫ est nomē. et sic est extrema pars arcus. i. finis. Qñqꝫ est ꝑpositio ſcans idem ꝙ vsqꝫ. et sꝫ postponit̄ suo casuali. vt pubetenus mētetenus ⁊c̄. Ubi notandū qñqꝫ tenus pōt regere gtm̄. dū est res gemma vel singulari numero carens. Vergilius. Ut crurū tenus a mento palearia pendēt id est vsqꝫ ad crura. semper em̄ tenus ſcat vsqꝫ ad aures tenus id est vsqꝫ ad aures De plurali numero. vt cunarum tenus: transpadanorum tenus.

¶ Itē quaten⁹ est idē qḋ qm̄. Tullius Quaten⁹ negat̄ nobis diu viuere agamus aliqd q nos vixisse testemur. Qñqꝫ est idem qd quantum. vt videndum est quatenus amicitie tribuendum est. Sed quatenus per i est cōiunctio valēs idē quod vt. Sicut protenus per e scriptum est idem quod longe: vt protenus eger ago: sed protinus per i scriptum est idem quod mox. vt Hostem repellas longius: pacem dones protinus. Et inuenitur etiam a tenus catenus et valet tantū sicut ita. vt da nobis domine catenus honore proficere. i. ita.

¶ Querit̄. vñ regit̄ iste abltūs ecōuerso in ista orōne hō est risibilis ⁊ ecōuerso. Dōm ꝙ est vna dcō valēs tm̄ sicut ecōuersim: sic est aduerbiū. Et si capit̄ vt sunt due dcōnes: sic illa ꝑpositio e deseruit abltō casui. s. ecōuerso.

¶ Querit̄. quot sunt ꝑpositiōes deseruientes abltō casui. Dōm ꝙ qndecim. vñ⁹. Sextus quindenas sibi iungit prepositiuras.

¶ Querit̄. ex qua vi regunt̄ isti ablti. Dōm ꝙ ex vi nature. qa qñ regimini alicuius dcōnis non est nomē impositū tūc retinet nomē gñale tanqꝫ sibi ꝓpriū. sed regimini istarū ꝑpositionū nō est nomen impositū g ⁊c̄.

ꝑ qñ illa ꝑpō ꝑ illa ꝑpōne abltō

Cū super est ꝓ de sexto decet hāc sociare

¶ Snia est ꝙ ista prepositio super sumpta pro ista prepositione de construitur cum abltō casu. Vergilius Multa super priamo rogitans. super hectore multa hoc est de priamo et de hectore.

¶ Arguit̄. ex ista sequeret̄ ꝙ om̄is illa orō esset dubiosa in q ponit̄ illa ꝑpō sup qḋ est falsum. Sequela ꝓbat̄. q: dubiū esset an sup capiatur ſm ꝓpriā ſcationē vel pro de. Dōm ꝙ illa dubitatio tollit̄ per dcōnem rectaꝫ. quia qḋ regit abltm̄

tunc stat ꝓ de: cuius est deseruire abltō casui: sed qñ capit sup scđam ꝓpꝛiã natu rã deseruit actō casui: vt in psalmo. Sup aspidē ꝛ basiliscū ambulabis ꝛc.

¶ Querit: quare autoꝛ potius ponit istā regulam de ista ꝑpōne sup ꝙ de alijs ꝑpōnibus. Dōm ꝙ ideo: qꝛ super qñq ꝯstruit cum actō. Pꝛimo qñ impoꝛtat cō para ionē: vt crux chꝛisti est pꝛeciosioꝛ sup omnia ligna siluarū. Scđo ponit pꝛo vltra. vt ioānes addidit duos albos super pecunias q̄s dedit pꝛo nuntio. Tertio qñ ponit pꝛo contra: vt vado sup hostes. i. contra hostes. Quarto qñ ponit pꝛo supꝛa: vt petrus sedet super sedē. vñ. Cum quarto casu semper super associat. Comparat atq notat vltra contra quoq supꝛa.

¶ Querit. quot modis sup ꝯstruit cum abltō. Dōm ꝙ quinq modis. Pꝛimo qñ ponit ꝓ in. vt super fronde viridi sedet philomena. i. in fronde viridi. Secun do quādo ponit pꝛo pꝛeter. vt super his beneficijs ꝯferam tibi alia. i. pꝛeter hec beneficia. Tertio qñ ponit pꝛo de. vt volumus cōqueri sup iniurijs nobis illatis id est de iniurijs. Quarto qñ ponit ꝓ pꝛo. vt ego cogito multū sup his id est pꝛo his. Quinto qñ ponit ꝓ pꝛopter. vt multū laboꝛaui super ꝓuisione vestra id est pꝛopter pꝛouisionem vestram. vñ. Cum super in. pꝛeter. de pꝛo signat quoq ꝓ pter. Istis quinq modis sexto semper sociatur.

¶ Notandum ꝙ super q̄nq denotat locū. et sic regit actm̄ vel abltm̄. vt sedeo super lapidē vel super lapide. Vergilius Hic tñ hac mecū poteris reqescere no cte. Fronde super viridi sunt nobis mitia poma. Qñq super idem est qđ valde. et sic est aduerbiū non regens aliquem casum. Vergilius Ecce super mesti ma gna didonis ab vrbe Legati responsa ferunt.

.s. abltūs — verbis — illa ꝑpōne — ꝓcedente

Iste datur casus passiuis a vel ab pꝛeeūte

Est exm̄ in q̄ hoc verbū cernit ꝯstruit cū abltō me mediāte ꝑpositione a — Est exm̄ in q̄ hoc v̄bū videboꝛ ꝯstruit cū abltō illo mediāte pꝛepositiōe ab

Cernit hic a me. qñq3 videboꝛ ab illo

¶ Dicit ꝙ verbū passiuū pōt regere abltm̄ mediante pꝛepositione a vel ab si gnificantē causam efficientē. q̄ infert illam passionē. vt hermānus diligit a me. Et dicit notāter causam efficientē. qꝛ abltūs ꝑcans causam instrumentalem po test regi a verbo passiuo sine medio ꝑpōnis. vt Adamus leditur cultello.

¶ Querit. qñ illa ꝑpositio a debet mediare. et qñ ab. Solo qñ abltūs incipit a cōsonante tūc debet mediare a. vt a domo. Sed qñ abltūs incipit a vocali. tunc debet mediare ab. vt ab amoꝛe. A tali dico vocali que suam ꝓpꝛiam vim retinet qꝛ si talis transit in vim consonantis tunc debet poni a. vt hic a vocali a inchoat alphabetum A Iohanne percutioꝛ.

¶ Arguitur. sunt multa alia v̄ba ꝙ passiua q̄ regūt abltm̄ mediāte ꝑpōne a vel ab g̃ male dicit. Iste datur casus passiuis a vel ab ꝑeunte. Ans ꝓbatur. vt oscu loꝛ criminoꝛ amplectoꝛ. q̄ non sunt passiui gñis sed cōis gñis. dōm ꝙ qñ regunt abltm̄ post se mediante pꝛepositiōe tunc sumuntur in passiua ꝑcatione.

¶ Cōtra. ille abltūs regitur a ꝑpōne et nō a verbis passiuis. qꝛ ab illa dcōne re git casus aliq̄s per quā cogitur stare in tali casu ita ꝙ non possit stare in alio sed iste pꝛepōnes deseruiētes abltō casui faciūt ꝙ dcō recta in pꝛedictis oꝛonibus sit ablti casus ergo ꝛc. Dicendū ꝙ pꝛepositio quando retoꝛquet suum casuale ad actum tūc regitur ab illo verbo passiuo. tñ per mediū pꝛepositiōis.

¶ Querit. quō capiēdū est in pꝛoposito v̄bū passiuū. Solo Pꝛio pꝛo v̄bis pas siuis gñ. Scđo v̄ba neutra passiua regūt abltm̄ ꝑ istam regulā mediāte ꝑpōne

vel ab. vt vapulo venio. Tertio verba cõmũia in paſſiua ſcatiõe ſumpta. vt oſcu⸗
loꝛ criminoꝛ amplectoꝛ. Quarto vba deponẽtalia in paſſiua ſcatione ſumpta. vt
naſcoꝛ. Quinto vba impſonalia in tur. vt docet. Exm̃ de primo vt liber legitur
a me. De ſecundo. vt vapuloꝛ a Johanne. De tertio. vt criminoꝛ a te. De quar
to. vt natuſſum a parentibus nobilibus. De quinto vt docetur a me gramma⸗
ticam et ſic de alijs.

¶ Arguit. verbũ paſſiuũ regit ablm̃ ſine prepõne. vt ledoꝛ cultello. g̃ ⁊c. ſolo
verbũ paſſiuũ regit ablm̃ ſcantem cauſam efficientẽ inſtrumẽtalem ſine medio
prepoſitiõis. vt ibi Remqꝫ notans fieri ⁊c. ſed non regit ablm̃ ſcantem cauſam
efficientem principalem ſine medio prepoſitiõis. vt hic.

¶ Querit. vtrũ verbũ paſſiuũ põt regere ablm̃ ſcãtẽ cauſam efficientẽ prin⸗
cipalem ſine medio ppõnis. Solo non. cuius ratio eſt. q̃a paſſio immediate nõ fit
a cauſa efficiente principali. ſed mediante medio. ergo debet mediare prepoſitio
ad ſignificandam illam mediationem.

¶ Querit. vtrũ neceſſariũ eſt ꝙ mediet prepoſitio. Solutio non. ſed ſolũ ponit
tur ad deſignãdum mediatam habitudinem ablatiuoꝛum ad illam paſſionẽ. que
ſignificatur per verbum paſſiuum.

¶ Querit. quottuplicia ſunt verba paſſiua. Solo triplicia. q̃dam ſunt paſſiua
ſcatione tm̃. vt exulo vapulo veneo. Quedã voce tm̃. vt mereoꝛ diuertoꝛ ⁊ mul
ta verba deponentalia. vt loquoꝛ ſequoꝛ ⁊c. Sed alia ſunt paſſiue vocis et ſigni
ficatione ſimul et illa ſunt verba paſſiui gñis. vt amoꝛ doceoꝛ ⁊ ſimilia.

¶ Querit. quare verba paſſiua regũt ablm̃ mediãte ppõne a vel ab. ⁊ non me
diante alijs ppõnibus. Solo ille due ppõnes impoꝛtãt circũſtantiã cauſe efficiẽ
tis q̃ ſcatur per ablm̃ quã alie ppoſitiones non impoꝛtant.

¶ Querit. vtrũ verbũ paſſiuũ põt regere plures ablrõs ex diuerſis viribus in
vna orõne. Solo ſic patet in hoc exemplo. iohãnes puat oculis cultello a petro
vnico ictu illo tpe. primus ablrũs ſcꝫ oculis regit per illam regulam. Reqꝫ care
re notans. ſecundus ſcꝫ cultello regitur per illam regulam. Remqꝫ notãs fieri
tertius ſcilicet petro regitur ex vi effectus cauſe efficiẽtis principalis. ibi. Iſte
datur caſus. quartus ſcilicet vnico ictu. regitur ex vi cauſe foꝛmalis. ibi. Nomẽ
eis adiunge ⁊c. ſed quintus. ſ. illo tempoꝛe. regit per illam regulam. Aut tem⸗
pus ſignans. ex vi comenſurationis tempoꝛalis.

¶ Queritur. ex qua vi regitur iſte ablrũs. Solutio ex vi tranſitiõis. q̃a prepo
ſitiones notant tranſitionem et diuerſitatem.

.i. vbũ ſcãs actũ ſuſcipiendi | vbũ | notes | .i. vbũ ſcãs actum recedendi.

Vel ſi ſuſceptũ quod ſignes ſiue receſſuꝫ

Exm̃ in q̃ hoc vbum diſco ſcans actum ſuſcipiẽdi regit ablm̃ te mediante ppõne a | Exm̃ in q hoc vbum recedo ſcãs actũ recedẽdi regit ab⸗latm̃ te mediãte ppõne a.

Sic a te diſco libꝛos a teqꝫ recedo.

¶ Sñia huius textus ſtat in duabus regulis. quarum prima eſt. Verbum ſcans
actũ ſuſcipiendi põt regere ablm̃ mediãte prepoſitione a vel ab ſcãtem illud a
quo talis ſuſceptio cauſat. vt didici hoc a te. intellexi hoc ab illo. Secunda regu
la eſt verbũ impoꝛtans actũ recedendi poteſt regere ablm̃ mediãte ppoſitione
a vel ab ſcantem illud de quo fit talis receſſus. vt Hermannus receſſit a Conra
do. Et vt auertat indignationem ſuam a nobis. Separaſti a nobis petrum.

Capitulum Octauum.

¶ Arguit. hoc v̄bū disco regit actm̄ p illā regulā Erudio doceo ꝛc: q2 est v̄bū vehemētissime trāsitiōis. Sol'o hoc v̄bū disco capit dupl'r. Uno mō vt est idē qd doctrinā tradere. ⁊ sic regit actm̄. Alio mō s̄cat doctrinā recipe ⁊ sic regit ablatiuū per istā regulā. Primo modo ptinet ad magistros q doctrinā tradūt. Sed secūdo modo ptinet ad discipulos q doctrinā capiūt.

¶ Cōtra. disco nō pōt regere ablm̄ put s̄cat doctrinā recipe g ꝛc. aūs pbat. q2 abltūs est pprius casus v̄boꝝ passiuoꝝ. sed discere hoc mō acceptū nō est v̄bū passiuū. g ꝛc. Sol'o disco regit ablm̄ s̄m q habēt ꝯuenientiā cū verbis passiuis: qa s̄cat doctrinā recipere. quod est secundū rem significatam. pati qa dicit Aristoteles in tertio de anima: q intelligere pati quoddam est.

¶ Querit. quare verba s̄cantia actū suscipiendi non pn̄t regere ablm̄ nisi mediante p̄positione. Sol'o ideo: qa talia verba s̄cant actū q solū potest mediate a verbo procedere: et illa mediatio notatur per p̄positionem.

.s. casus .i. multi dcōne regēte priuati

Sunt ablatiui plures doctore soluti

De absolutōe ablatiui ponit q̄rtu or reg'las prima.

Exm̄ in quo illi duo ablatiui scʒ doctore legenti ponunt absolute.

Discere discipuli debent rectore legente

¶ Dicit q plures abltī ponunt absolute. Exm̄ ptʒ in textu: et hic Sole lucente dies. Solutio honore meo hoc facere nequeo. Legati recedūt re īfecta. Ite aliqn̄ nō explicite sed implicite ponit abltūs absolute: vt hic pluēte intrādū est domū. ibi sub illo abltō pluēte intelligit ille abltūs deo vl' natura Ideo plures dicūt. q isti abltī ponunt absolute in designatione ꝯn̄e: qa ponuntur loco vnius propōis q est aūs vel ꝯn̄s in aliqua ꝯn̄a. sed qa ppositio. id est perfecta oratio ꝯstat ex nomine et verbo ideo oportet esse duos abltōs quorum vnus absoluat in nomen et alter in verbum: que faciunt propositionem apud logicum. Ex quo soluitur ista questio: quare sunt plures ablatiui absolute positi. Cuius solutio patet ex iam dictis.

¶ Querit. quot modis abltūs istius rugule exponit. Sol'o tribus mōis. Primo tpaliter per dū. vt magistro legente. i. dum mgr legit pueri pficiūt. Scdo exponit cōditionaliter per si: vt sole oriente. i. si sol oritur dies fit. Tertio exponitur causaliter per qa. vt sole lucente. i. qa sol lucet dies est. vn̄. Per dū vel si vel p qa iure resolui. Ablatiuus habet quinꝙ regente caret.

¶ Querit. q̄re abltī ponūtur absolute in designatiōe ꝯn̄e. Sol'o ideo: q2 abltī s̄cāt sequelā vnius ex alio. nā abltūs s̄cat per modū a quo. et sic s̄cat aliqd ex quo aliqd fit: ergo poti⁹ proporcionat hoc abltō q alicui aliorum casuum.

¶ Arguit. dcō s̄cans actum suscipiendi doctrinā pōt regere ablatiuū sed discere s̄cat talem actum. g regit ablatiuū doctore legente. Solutio istud exm̄ pōt capi in sensu hypotetico: et sic valet tantuʒ si doctor legit pueri proficiunt et sic ponunt isti duo ablatiui absolute: quia non ponunt in eadem oratione cū illo v̄bo discere. Sed in sensu cathegorico valet tantum sicut discere debent discipuli a doctore legente. et reguntur a ly discere.

¶ Querit. quō isti abltī absolute positi debēt se habere. Sol'o vn⁹ erit nominalis seu pnoialis ⁊ alter participialis seu loco pticipij positus. Exm̄ de pnoiali vt me currēte cecidit in foueā. Exm̄ vbi abltūs ponit loco pticipij. vt deo ducēte id ē deo ducēte veniā in patriā. Maximiliano rege. i. regēte ero sūm⁹ pontifex.

¶ Querit. quare vn⁹ abltūs dʒ esse pticipialis seu loco participij positus. Solutio ideo. qa tales abltī ponūt loco antecedētis seu ꝯsequētis. q sunt ppōnes

sed ille non componuntur ex nomine et verbo. ergo oportet ꝙ vnus ablatiu⁹ sit participium qui possit resolui in verbum.

¶ Querit. q̃t modis ponunt ablatiui absolute. Sol'o sex modis. Primo duo ablatiui quoꝝ vnus est noialis seu ꝓnoialis. et alius participialis. Exm̃ de p̄rio vt sole lucente dies est. Exm̃ de scdo: vt me bibēte nihil loquor. Secūdo duo ablatiui nominales. quoꝝ vnus est resolubilis in ablatiuū participialē. vt deo duce veniā in patriā. i. deo ducente. Tertio vnus abltūs nominalis tantū. sed circa ipm intelligit vnus abltūs ꝑticipialis. vt Nunc in speculo et enigmate tūc autē videbim⁹ deū faciē facie ad faciē. i. existente facie: ad faciē. Quarto vn⁹ abltūs ꝑticipialis verbi exempte actionis in quo subintelligit vn⁹ abltūs nomialis: scʒ deo seu natura. vt pluente intrandū est domū id est deo seu natura pluēte. Quinto vnus abltūs participialis verbi impsonalis passiue vocis: qui nō est resolubilis in abltōs quorum vnus sit nominalis et alter participialis. vt dicto de nomine dicendū est de verbo: dicto. i: quia dictū est. Sexto ablatiuus proprij nominis loci minoris ponitur absolute. de quo infra patebit.

¶ Querit. vtrū etiā alij casus pn̄t poni absolute in designatione ꝯn̄tie. Sol'o sic. q̃a ꝑm grecos genitiui loco ablatiuoꝝ ponunt. Et ꝑm Priscianuʒ pn̄t poni absolute in designatiōe. ꝯn̄e. et hoc ideo. q̃a greci carent abltō. et fit ꝓpter conuenientiā gti ꝛ ablatiui. Etiā ꝑm antiquos grāmaticos nominatiui ponunt absolute in designatione ꝯn̄e. vn̄⁹. Soluunt sexti rectos soluere vetusti. vt patet in hymno Crux fidelis. Lustra qui iam sex peracta. Et in illo hymno. O stēsa sibi vulnera tū christi carne fulgida. Et sp tales noiatiui ponunt loco abltōꝝ.

Pet .i. abltūs ꝓprij nois loci mīoris .i: rcōe a q̃ debeat regi

Atqʒ loci nomen q̄nqʒ regente carebit.

Istud ponit gratia exempli ad denotandū ꝙ ista quattuor nomina appellatiua appropriata pn̄t etiam carere rectore in ablatiuo.

Roma milicia vl' humo vl' rure domoqʒ

.i. ꝟbū ꝑcans

pet motū ꝑ locū regulā tenebit

Rex venit atʒ meās normā ꝟuabit eādē

Isti ablatiui positi cum hoc verbo meabit ꝑcantes motū per locum carent rectore.

Roma rotomago vernōe meab' atēis

.i. eandē .i. ꝟbū nō importās .i. eidē ꝟbo

tenet sniam motū sed quietem ꝓ q̄n

Seruat idem ꝟbum sine motu dū societ

.i. nomē pl'is nūeri .s. noi ter tie decliatiōis

Nomen plurale. vel cui sit regula terne.

Exm̄ in quo isti ablatiui positi cum hoc verbo canit nullū motū exteriorem importante carent rectore.

Qui mō rure cāit vernōe cāit vl' athēis

Scda regula d absolutione ablti.

Tertia regula.

Quarta regula de absolutione abltōrum.

¶ Dicit q ablt̃us ꝓprij nomis loci mioris simplicis figure. decliabilis cuiuscū q̃ etiā declinatiōis fuerit. ꝯstruct⁹ cū v̄bo seu pticipio importāte motū de loco sepe ponit absolute. Dr̃ pmo ꝓprij nois. ꝓpter nomia appellatiua. vt ciuitas. ecclesia. villa ₇c̃. Dicit notāter loci mioris. ꝓpter noia ꝓpria maioꝝ locoꝝ. s. regionū ₇ ꝓuinciaꝝ. vt saxonia brabantia gelria ₇c̃: Dicit simlicis figure. ꝓpter nomia ꝓpria minoꝝ locoꝝ cōpositeq̄ nō ponunt absolute p hāc regulā. vt mōspesulan⁹. brustū ducis. monsancte Anne. Dicit decliabilis. ꝓpter nomia indeclinabilia. vt brugis zwollis cāpis. Dicit cuiuscūq̃ declinatōis fuerit. ad denotandū q regula h₃ v̄itatē de omi declinatiōe: ₇ de omi nūero s̄m q autor exēplificat in lr̃a. Dicit ꝯstruct⁹ cū v̄bo importāte motū de loco. ꝓpter v̄ba importātia motū ad locū. q̄ ponunt absolute in actō. Et omniū istarum ꝯditionū non est alia ratio assignanda q̃ voluntas grammaticoꝝ.

¶ Arguit. nomina appellatiua etiam ponuntur absolute. g̃ sententia est falsa vt venio Cracouie pulcra ciuitate. ibi pulcra ciuitate ponit absolute. Dicendū q non conuenit eis per se. sed ex adiunctione nominis proprij.

¶ Cōtra. noia appellatiua sine adiūctiōe alicui⁹ ꝓprij nomis sūpta ponūt absolute. g̃ illa sol'o falsa. añs ꝓbat de istis noib⁹ militia humo rure. q̄ sunt appellatiue q̄litatis. q₂ naturaliter cōmūia sunt multoꝝ. Sol'o licet sunt appellatiue q̄litatis. tñ capiunt hic: vt sunt appropriata ₇ sic sunt poti⁹ ꝓprie q̄litatis.

¶ Querit. in quo numero et casu debet poni illud adiectiuū quod superaddit nomini apellatiuo. Solutio in eodem numero et casu in quo ponitur nomen appellatiuum cui adiungitur. vt hic. studui Cracouie pulcra ciuitate.

¶ Querit. vtrū nomen propriū loci minoris constructus cū nomine importāte motū de loco carear rectore. Dōm q nō. q̄a non dicit. hoc accidit mihi in reditu colonie. sed in reditu de colonia. Ratio est. q̄a nomē propriū loci minoris positū sine rectore ponit aduerbialiter s̄m officiū. g̃ non pōt poni iuxta nomen sed iuxta verbum seu participiū tm̃. Tunc ibi. Roma militia. Dicit q ista q̄ttuor noia appellatiua hic in textu posita etiam ponunt absolute. Cuius ratio est: q̄a antiqui vtebātur eis tanq̄ proprijs noibus. Exm̃. vt ego venio roma rure militia domo surgo humo: tollo librū humo. Tūc ibi Atq̃ means. ponit vnā additionē dicens. q ablt̃us ꝓprij nominis loci minoris cōstruct⁹ cū verbo seu participio importante motū ad locū. vt meo permeo ꝑambulo. etiam caret rectore simili modo. vt dictū est. vt rex meabit roma rothomago vernone colonia.

¶ Arguit. hoc verbū meo ꝯstruit cū gtō. vt in hoc exēplo Romanoꝝ Rex meat Mechline. mechline est gti casus. g̃ ₇c̃. Sol'o meare capit dupl'r. Uno mō vt importat motū per locū. et sic construit cū abltō. vt Joānes meat. Maguntio. Alio modo vt importat motū de loco. ₇ sic ꝯstruit cū gtō. vt rex meat Maguntie sc₃ q̄n est infra muros ciuitatis. Etiam pōt capi. vt importat motū ad locū. ₇ sic cōstruit cū actō. vt meabit romā. i. ad illā ciuitatē. Tunc ibi. Seruat idē v̄bum. Dicit per modū additiōis. q ablt̃us ꝓprij nois loci minoris tertie declinatiōis pluralis nūeri ꝯstructus cū verbo seu participio importante motū exteriorē caret rectore. Et dicit pluralis numeri et tertie declinatōis: q̄a si esset singularis nūeri ₇ pme decliatiōis poneret absolute in gtō. vt petrus studet colonie.

.i. sine rectore recordatio

Remouet dubiū **Ad nomen positum sic sepe relatio fiet.**

Exm̃ in quo hoc relatm̃ que refert hoc nomen romam positum aduerbialiter.

Vt vado romā. que memb⁹ cinict altis

¶ Dicit ꝙ sepe fit relatio grammaticalis ad nomen absolute positum. Exemplum patet in textu.

¶ Queritur. quare autor hic exemplificat de actō in regimine ablatiui. Dōm ad ꝯcandū ꝙ ista regula non solū habet veritatē de actō. sed etiā de gtō et abltō De gtō. vt trāseo Colonie. que est pulcra ciuitas. De actō patet in textu. De ablatiuo venio colonia que est sancta ciuitas.

¶ Querit̄ q̄re autor hic ponit istā dubitationē. Dōm ꝙ ideo. q̄a ad aduerbiuȝ nō pōt fieri relatio noīalis siue ꝓnominalis. Sed iste abltūs ponitur aduerbialiter. Est ḡ dōm ꝙ fit ad nomē ꝭm subam licet fit ad aduerbiū ꝭm officium.

¶ Arguit̄. ꝭm Priscianū nulli aduerbio pōt addi relatio. sed istud nomen loci ponit̄ aduerbialiter. ḡ ꝛc. Dōm ꝙ licet ponat̄ aduerbialiter ꝭm officium tn̄ manet ꝭm subam. et ita potest fieri ad ipsum relatio.

¶ Cōtra. relatm̄ nō pōt poni aduerbial'r qꝺ illud nomē aduerbia'r positū referat. ḡ nec an̄s. Probat̄ ꝯn̄a. q: relatm̄ ꝛ an̄cedēs idē dicūt. Sol'o rōne illi⁹ nō refert ipm vt est aduerbiū. ꝑ manet nomē ꝭm subam. Et hoc ido est. q: relatm̄ ꝛ suum an̄s dn̄t ꝯuenire in gn̄e in nūero. Iuxta illō In gn̄e nūero ꝑcedēs iūge relato. ꝑ aduerbiū nō est alicui⁹ gn̄is vel nūeri. ḡ illud nō pōt relatm̄ referre.

¶ Querit̄. q̄re ad ꝟm aduerbiū nō pōt fieri relatio: Dōm ꝙ iō q: relatm̄ ꝛ suū an̄s dȝ ꝯuenire in gn̄e ꝛ in nūero. sed ꝟm aduerbiū non habet talia accidentia.

¶ Querit̄. quot modis habet fieri talis relatio ad nomen loci. Dōm ꝙ duob⁹ modis. Primo per nomē. vt vado romam que eminet altis menib⁹. Secundo fit per aduerbiū relatiue captū. vt vado romam quo tu vadis. vn̄ Vergilius. Vrbem quam dicunt romam melibee putaui.

interrogas .s. nomen iungi

Queris si posset adiectiuum sociari.

Exm̄ in quo adiectm̄ doctas cōiungit̄ substantiuo absolute posito scȝ athenas.

Aliō dubium.

Vt debȝ doctas bon⁹ ire scolarꝭ atenas

¶ Hic mouet vnam dubitationē. q̄a aliquid dubitare posset ꝙ isti casus essent aduerbia. Hoc soluit volēs ꝙ in virtute sunt nomina. Et est fnaliter hec q̄stio. Vtrum casibus absolute positus possit iungi nomen adiectiuū. Sol'o ex exemplo textus patet ꝙ sic. vt bonus scolaris debet ire doctas athenas. accedere litteratam vel sanctam Coloniam.

¶ Querit̄. quare autor non soluit istam q̄stionē. Dōm ꝙuis non soluit eā formaliter respondendo. soluit tn̄ eam implicite per hoc ꝙ adiectm̄ adiungit̄ substantiuo absolute posito. Cuius ratio est. q̄a ꝭm Petrū helie adiectm̄ tenet idē regimen cum suo substantiuo. et quia adiectiuū sequit̄ naturam sui substantiui in regimine ideo sequitur eius conditionem absolutione.

¶ Querit̄. vtrū ista questio solū habeat veritatē de adiectiuo cū abltō absolute posito. Dōm ꝙ nō. sed etiā de alijs obliquis absolute positis. De gtō. vt studui Colonie sancte de actō. vt vado Coloniam sanctam.

¶ Arguit̄. adiectiuū nō regit̄. ḡ non ponit̄ absolute. Probat̄ ꝯn̄a. q̄a ꝑuatiue opposita habēt fieri circa idē subiectū. Dōm ꝙ sicut adiectiuū hȝ regimen cum substantiuo. ita etiam per absolutionē sui substantiui ponitur absolute.

¶ Cōtra. sicut se hȝ relatm̄ ad an̄s. ita adiectm̄ ad substantm̄. ꝑ relatm̄ gr̄a sui an̄tis absolute positis nō ponit̄ absolute. ḡ etiam adiectm̄ gr̄a sui substātiui nō dȝ poni absolute. Dōm ꝙ nō est simile. q̄a relatm̄ ꝛ suū an̄s sp habēt diuersa ꝟba. vel vnū bis positū. iuxta illud Flori ste Precedēs ꝛ qui binis ꝟbis volo iūgi

Capitulum Octauum.

Diuersis. verbū vel detur eis geminatum: ergo vnum potest poni absolute. et tamen aliud regere: sed semper adiectiuum et suum substātiuū simul regunt vl simul absolute ponunt: q̄a adiectiuū seq̄tur naturā sui substātiui.

¶ Arguit. ista est incōgrua doctas athenas. q: athene est singl'aris nūeri co⁊ est tn̄ vna ciuitas nūero sic dicta. Dōm licʒ sit vna nūero. tn̄ vnū ꝯgrue pt ꝑca⁊ re plural'r. Vel dōm est. ꝙ ꝑm artē est singl'aris nūeri sed antiq̄ posuerūt ip̄m es⁊ se pluralis nūeri. Cui⁹ ratio est: q: licet sit vna ciuitas hʒ tn̄ plures ꝑtes distin⁊ ctas. ⁊ ꝓ tāto secundū vsuales pōt dici athene in plurali nūero

¶ Querit. vtrū etiaʒ noīa adiectiua pn̄t addi q̄ttuoꝛ nominib⁹ appellatis su⁊ pꝛa positis. s. rus dom⁹ milicia humus. Dōm ꝙ sic: de p̄mo: vt petr⁹ iuit rus su⁊ um. de scdo. vt quo ruitis vr̄as q̄sq3 redite domos. Et quāuis aliq̄n ponit subm sine adiectiuo tn̄ adiectiuū subintelligit. vt Joānes iuit domū scʒ suā. De ter⁊ tio. vt surge humi vili. De quarta. vt exerceoꝛ milicia romana.

Tertiū du bium.

ad locū ꝑlocū in loco iterꝛogatio de loco
Per quo q̄ vel vbi fit q̄stio siue ꝑ vnde.

Hec aduerbia rn̄dent ad questionē factā ꝑ verbuʒ motum ꝑ locum impoꝛtans.
Illuc pergo foꝛas. huc istuc ꝑgis coq3

hoc aduerbiū Hec rn̄dent ad verbū motū ad locūi mpoꝛtans
His intro iūgas. hac illac pone meādo

Hec aduerbia respondent ad verbum quietem impoꝛtans.
Hic illic istic intus foꝛis est et vbiq3

Hec aduerbia respondent ad verbum motum de loco impoꝛtans
Hic illinc istic remeas foꝛis itus ⁊ vnde

¶ Dicit ꝙ tantū q̄ttuoꝛ sunt interꝛogatiua aduerbialia simplicia q̄ querūt de locato in oꝛdine ad locū. vel de mobili in oꝛdine ad motū. Primo dicit aduerbia lia: quia plura sunt interꝛogatiua nominalia. vt quis qualis quātus. Dicit sim⁊ plicia ꝓpter cōposita. vt quoꝛsuʒ quousq3. q̄ q̄rūt de locato ⁊c. ꝓpter illa aduer⁊ bia q̄liter nuꝑ. q̄ non sunt interꝛogatiua rerū locataꝝ. sed oꝑationum.

¶ Arguitur. autoꝛ est hic diminutus. q̄a sunt adhuc plura interꝛogatiua ꝙ hic ponuntur. Assumptum pꝛobatur de istis quis qualis quantus. Solutio hic loq̄⁊ tur de interꝛogatiuis aduerbialibus.

¶ Cōtra. sunt plura iterꝛogatiua aduerbialia. g̃ ⁊c. antecedēs ꝓbatur de istis quoꝛsum quousq3. Solutio illa interꝛogatiua suut cōposite figure sed hic loqui⁊ tur de illis que sunt simplicis figure.

¶ Cōtra sunt plura interꝛogatiua aduerbialia simplicis figure. g̃ ⁊c. aīns ꝓba tur de istis quō et q̄liter. Solo hic loq̄tur de interꝛogatiuis que querūt de loco q̄lia nō sunt pꝛedicta. Et illa argumenta soluunt ex declaratione snie.

¶ Querit. q̄ est ratio ꝙ sunt tm̄ q̄ttuoꝛ q̄sitiua locoꝝ. Solo rō illa ptʒ ꝑ suffici entiā. Nā omne q̄sitiuū q̄rit de locato in oꝛdine ad locū. vel g̃ de locato q̄rit ꝑm ꝙ mouet ad locuʒ et sic est quo. Vel ꝑm ꝙ q̄escit aut etiā mouet in loco: ⁊ sic est vbi. Vel q̄rit de locato ꝑm ꝙ mouet per locū. et sic est qua. Vel ꝑm ꝙ mouet de loco et sic est vnde. vn̄⁹. Per quo q̄ vel vbi fit questio siue per vn̄. Quo petit ad. qua per in vbi. vnde petit de. Hoc est questioni per quo respondem⁹ per pꝛepo⁊ sitionē ad. Et questioni facte per qua rn̄demus per hāc ꝑpōnem per.

¶ Querit̄. vtrū̄ ista quattuor interrogatiua pn̄t capi relatiue. Sol'o sic. vt illa pars mūdi oriēs nūcupat̄ vn̄ sol orit̄ ⁊ q̇ demergit̄ occidēs q̄ decurrit meridies.

¶ Querit̄. q̇t modis capitur quo. Sol'o q̄ttuor modis. Primo vt est ablti casus a quis ꝑcans instrumentū. vt non est mihi quo haureā. Secūdo vt est coniūctio causalis. vt cedo te quo meliorem reddā. quo. i. vt. Tertio capitur ꝓ quanto. vt eo sunt homines deo chariores quo sunt humiliores. quo. i. quāto. Quarto quo est aduerbiū querens de loco ad quem fit motus. vt quo ibimus quo vadis. et sic ponitur quādoq̧ relatiue. vt ego ibo quo tu vadis.

¶ Queritur. q̇d est interrogatio seu questio. Solutio est quidā motus ratiōis quo q̇s ꝓcedit ad notitiā incogniti. in quo discursus q̇escit sicut mot⁹ in suo termino. Uel ꝑm petrum hispa. est dubitabilis propositio. Sed responsio est ipsius quesiti apud interrogantem manifesta declaratio.

¶ Querit̄. quot mōis est rn̄dendū ad interrogationē factā ꝑ q̇. Dōm ꝙ trib⁹ modis. Primo aduerbialiter per ista aduerbia huc illuc istuc foras eo intro. Secundo nominaliter. et hoc duobus modis. Qn̄q̧ per nomen appellatiuū et sic rn̄dendū est in actō mediāte ꝑpositiōe ad. vt quo iuit Paulus. rn̄detur ad ciuitatē. Qn̄q̧ ꝑ nomē propriū locale et hoc dupl'r: qn̄q̧ per nomē ꝓpriū loci maioris et tūc respōdetur in actō mediāte ꝑpōne ad. vt quo iuit Joānes. rn̄detur ad franciā. Qn̄q̧ per nomen ꝓpriū loci minoris. et hoc dupl'r. q̇a vel tale nomen indeclinabile est cōposite figure. tūc debet rn̄deri in actō mediāte ꝑpōne ad. vt quo iuit Joānes respōdetur ad montēpessulanū. Sed qn̄ est declinabile et simplicis figure singularis nūeri debet rn̄deri in actō sine prepositione. vt quo iuit Paulus respōdetur. Coloniā. Tertio possunt responderi per primum supinum vt quo iuit Joannes respondetur studitum lusum dormitum.

¶ Querit̄. q̇t mōis rn̄det̄ ad interrogationē factā ꝑ q̄. Sol'o duob⁹ modis sc₃ aduerbial'r et noialiter. Aduerbial'r ꝑ hac illac istac. Si noialiter hoc est dupl'r. Primo ꝑ nomē appellatiuū. ⁊ tūc rn̄det̄ in actō mediāte ꝑpōne ꝑ. vt q̄ iuit Joannes rn̄det̄ ꝑ ecclīam. Scd̄o ꝑ nomē ꝓpriū loci. ⁊ hoc dupl'r. Pr̄io ꝑ ꝓpriū nomē loci maioris. ⁊ tūc iterū rn̄detur in actō mediāte ꝑpōne ꝑ. vt qua iuit cesar respōdet̄ per brabantiā. Scd̄o rn̄detur per nomē ꝓ prime loci minoris. et hoc dupliciter. Qn̄q̧ per nomē indeclinabile. ⁊ rn̄detur in actō mediāte ꝑpōne. ꝑ vt q̄ iuit Paul⁹ rn̄det̄ per ocuandriā. Qn̄q̧ per nomē declinabile et rn̄detur in ablatiuo sine prepositiōe. vt qua iuit Joānes respondetur Colonia.

¶ Querit̄. q̇t mōis capit̄ q̄. Sol'o multis mōis. Primo vt est abltūs femi g'₃ a q̇ vel q̄. vt ꝑcussit manu petrū. q̄ ipm fortiter vulnerauit. Scd̄o capit̄: vt ē interrogatiuū loci aduerbiale: ⁊ sic capit̄ h. Et sic etiā capit̄ infinite. vt stat incert⁹ ⁊ nescit q̄ sit eundū. cū eū omi tpe viator intuet̄: Scd̄o capit̄ relatie. Plaut⁹ Date viā q̄ liceat fugere. Tertio interrogatie. vt patuit in exm̄is supra positis.

¶ Queritur. q̇t mōis rn̄detur ad vbi. Sol'o duob⁹ modis. Primo ꝑ aduerbia: vt vbi est Joānes. rn̄detur hic illic istic intus foris. Scd̄o per noia. et hoc dupliciter. Primo per nomē appellatm̄ et tūc rn̄detur in abltō mediāte ꝑpositione in. vt vbi est Joānes rn̄detur in eccl'a. Qn̄q̧ ꝑ nomē loci. vt hoc dupl'r. q: qn̄q̧ est nomē indecliabile et cōposite figure. ⁊ tūc rn̄detur in abltō mediante ꝑpōne in. vt vbi est fortes. rn̄deur in zwollis. Qn̄q̧ ꝑ nomen declinabile et hoc dupl'r. q̇a vel est ꝑme vel scd̄e declinatiōis singl'aris nūeri. ⁊ tūc rn̄detur in gtō absolute posito. vt vbi est Joānes. rn̄detur Colonie. vel lauanij. Uel ꝑme decliatiōis et pl'is nūeri. vel tertie declinatiōis et singularis nūeri. tūc rn̄dendū est in ablatiuo sine ꝑpōne. vt vbi Joannes rn̄detur athenis. vernone auinione.

¶ Notandū. ꝙ vbi qn̄q̧ capit̄. vt est nom̄ neu. g'₃ ⁊ tūc ꝑcat essentiā simplicem

et gn̄alissimā: ⁊ sic est vnū de decē p̄dicamētis. Qn̄qꝫ vo capit̄ aduerbialiter et hoc tripliciter. Primo interrogatiue querens de q̄te vel de motu in loco: vt in ꝓposito capit̄. Scd̄o capit̄ relatiue: vt ibi est petrus: vbi est paulus. Tertio capitur: vt valet tm̄ sicut postq̄: vt At vbi venit plenitudo tp̄is. i. postq̄ venit.

¶ Querit̄. q̄t mōis rn̄dētur ad vnde. Dōm ꝙ trib⁹ mōis. Primo p aduerbia. vt hinc illinc istinc ⁊c̄. Scd̄o per nomīa: et hoc dupl'r. Primo per nomē appellatiuū. et tūc respondet̄ in ablt̄ō mediāte ꝓpōne de: vt vnde venit hermānus rn̄detur de ecclesia. Scd̄o per nomē ꝓpriū loci: et hoc dupl'r. Primo per nomen ꝓpriū loci maioris. ⁊ tūc iterū rn̄det̄ in ablt̄ō mediante prepōne de: vt vn̄ venit ioannes: rn̄detur de frācia. Scd̄o per nomē ꝓpriū loci minoris ⁊ hoc dupl'r. Pri͛o qn̄ est indeclinabile vl' cōposite figure. ⁊ tūc etiā respōdetur in ablt̄ō mediante ꝓpōne de: vt vn̄ venit adam⁹: rn̄detur de wortzen: de mōte sācte Anne Sꝫ si est declinabile et simplicis figure tūc rn̄det̄ in ablt̄ō sine ꝓpōne. vt vnde venit legatus rn̄det̄ Roma. Tertio vbaliter pōt rn̄deri per vltimū supinū: vt vn̄ venit p̄t rn̄detur dormitu pransu ⁊c̄. Ubi notandū ꝙ vnde qn̄qꝫ notat causam ob quā aliq̄d fit: vt vnde factum est illud. Quādoqꝫ valet tantū sicut vno dempto: vt vn̄⁹. Omnes immunde mulieres sunt reor: vnde. id est vna dempta.

¶ Arguitur. interrogatiuū et suum responsiuū debet conuenire in casu: sed aduerbia non sunt alicuius casus. g̊ per ipsa male formātur interrogationes. Maior patet per illud. Quesitiua pares optant reddi sibi casus. Minor ptꝫ p donatum qui solū ponit tria accn̄tia aduerbij. inter q̄ nō est casus. Dōm ꝙ Alexāder solummodo loquitur ibi de interrogatiuis nominalibus: sed in proposito loquitur de interrogatiuis aduerbialibus.

¶ Notandū. ꝙ hec hinc huc hac s̄cant illū locum in quo is est q̄ loq̄tur sed istic istinc istuc istac s̄cant locuꝫ in quo ille est ad quem loq̄tur. Illic vero illinc illuc illac s̄cant locū in quo ille est de quo loq̄tur: quoꝝ naturā habēt etiā sua composita q̄ ab his deriuant̄: vt horsum illorsum istorsum hm̄ōi cuiusmodi ⁊c̄.

¶ Querit̄. q̄t modis capit̄ q̄usqꝫ Dōm ꝙ duobus modis. Primo ꝓut querit de tempore: vt quousqꝫ cantas in choro respondet vsqꝫ ad vndecimā horam. Secundo querit de loco: vt quousqꝫ ambulas: respondetur vsqꝫ romam. vnde versus. Tempus siue locum dic significare quousqꝫ.

¶ Querit̄. q̄ est dr̄a inter foras et foris. Dōm ꝙ est ista. q̄a foris s̄cat ad locuꝫ exteriorē: et ideo ꝯstruit̄ cū verbo importāte motū ad locum exteriorē. Sꝫ foris s̄cat in loco exteriori: ⁊ g̊ ꝯstruit̄ cū v̄bo importāte motū vel q̄etē in loco exteriori vt vbi est Joānes: rn̄det̄ foris. Etiā foris est idē q̄d de loco exteriori ⁊ sic cōstruit̄ cum verbo importante motum de loco: vt vnde venit Hermanuus rn̄det̄ foris. i. de loco exteriori. Et est dr̄a inter intro et intus. Nā intro s̄cat ad locum interiorē vt Joānes vadit intro: et sic ꝯstruit̄ cū verbo importāte motū ad locū Sed intus p̄mo s̄cat in loco exteriori: et sic ꝯstruit̄ cū verbo importāte motum vel q̄etē in loco: vt vbi est Joānes. rn̄detur intus. Scd̄o s̄cat de loco interiori: et sic vult ꝯstrui cū verbo importāte motum de loco: vt vnde venit Joānes respondetur intus id est de loco interiori

Quod participia regūt casuꝫ circa q̄d ponit tria p̄supposita p̄mū d terminatione participioꝝ.

id est ꝑticipiū i illas termiatōes termiat̄ dic p̄n̄tꝫ tp̄is

Participās q̄d i ans vl' in ens fit dicito p̄n̄s

¶ Snīa huius textus est. ꝙ participium in ans vel in ens terminatum est presentis temporis: vt amans legens docens ⁊c̄.

¶ Querit̄. q̄ est ratio ordinis ad p̄cedētia. Dōm ꝙ ista. q᷑ prius determinauit de regimine nōis et v̄bi: sed participiū capit partē a nomine ⁊ partē a v̄bo ⁊ ere

go eoꝝ determinationē ꝓposuit. Un̄ participiū dicit̄ q̄si partē capiēs. q̄a h̄z quedam accn̄tia similia accn̄tibus nominalibꝰ: et q̄dam similia accidentibꝰ verbalibus. Exm̄ de primo: vt gn̄a et casus. De scđo. vt sunt tp̄a et ſ̄cationes.

¶ Arguit̄. participiū d̄z p̄cedere verbū. Probat̄. q̄ illud q̄d habet se per modum totius p̄cedit partē. sed participiū est hm̄oi. g̃ ꝛc̄. Minoꝛ p̄z q̄a capit partem a noīe et a v̄bo simul. q̄ faciūt aliq̄d totū. Dōm q̄ hic attendit̄ ille oꝛdo ſ̄m quē participās aliq̄d ab alio seq̄tur illud a quo participat.

¶ Arguit̄. p̄ticipiū ſ̄cat p̄ modū indistātis a suba v̄bū v̄o p̄ modum distantis a suba: mō quāto aliq̄d magis distat tāto posteriꝰ est g̃ v̄bū d̄z seq̄ p̄ticipiū. Dōm q̄ hic sumit̄ oꝛdo scđm ratiōes p̄us positas. s. q̄ compositū sequit̄ partes.

¶ Querit̄. q̄d est participiū. Dōm ſ̄m modistas: q̄ est illud quod ſ̄cat per modum fluxus et fieri indistantis a suba: quia participium non includit copulā que sit nota distantie ipsius ad nomen.

¶ Querit̄. q̄ d̄r̄nter v̄bū ſ̄cat cū tp̄e ꝛ p̄ticipia. Dōm q̄ in duplici d̄r̄a. Pria ē q̄ v̄bū ſ̄cat p̄ se cū tp̄e: vt d̄t p̄bs in p̄mo p̄hiherme. s. p̄ticipiū̄ capit tp̄s a v̄bo. Scđa d̄r̄a est: q̄ v̄bū ſ̄cat tēpus illimitabiliter: p̄ticipiū v̄o limitabiliter. q̄ pōt stans sub eadē voci trahi ad aliud tēpus. vt in hoc p̄alogismo. Quicq̄d sanabat̄ sanū est: laboꝛās sanabat̄ g̃ laboꝛās sanꝰ est: intelligēdo per ly laboꝛās infirmū ibi laboꝛās est limitatū ad p̄tm̄ imperfectū alias nō esset ibi fallacia eq̄uocatōis vt logici tenēt Siliter dōm est de istis petrus fuit legēs erit legēs. hoc tn̄ non p̄ncipaliͬ. q̄ adbuc relucet p̄n̄s. vt p̄z ex p̄mēdo sniam oꝛōnis: vt ero legēs id ē ero in p̄senti aliquo legēs de quoꝝ foꝛmatiōe in sequētibus dicetur.

¶ Arguit̄. aliq̄d est p̄ticipiū p̄teriti tp̄is in ens terminatū vt meminēs ſ̄m Priscianū est p̄ti p̄tis. g̃ ꝛc̄. Dōm q̄ meminēs pōt esse p̄n̄tis tp̄is ꝛ etiā p̄ti tp̄is. q̄n̄ suum v̄bū a q̄ descēdit ſ̄cat p̄teritiue. Uel dōm q̄ ista regula itelligit̄ de p̄ticipio nō descendēte a verbo defectiuo sed meminēs venit a verbo defectiuo.

¶ Querit̄ quottuplici de causa participiū est inuentū. Dōm q̄ duplici de causa scz causa cōmoditatis et necessitatis. Causa commoditatis est vt breuioꝛ fiat oꝛatio omissa copula vel relatiuo vel aduerbijs vel ꝯiūctiōibus. Un̄ q̄n̄ duo verba sunt dāda vni supposito pōt alteꝝ mutari in participiū. vt Titire tu recubas et modularis. breuius dicit̄ tu recubās modularis. De scđo vt hō currit qui mouetur. hō currens mouet̄: De tertio. vt dn̄ Octauianus imperauerat natus est christus. i. octauiano imperāte et illa mutatio pōt fieri per om̄ia participia presentis p̄teriti et futuri tēpoꝛis. Causa necessitatis est: q̄a aliquādo sine participio non pōt fieri perfecta oꝛatio. Exm̄ primi. vt circūdemus casta fossa et vallo. ne hostes venientes nos opprimere queant.

illas terminationes.	.i. p̄ticipiū p̄teriti tempoꝛis	illas terminationes	.i. p̄ticipiū futuri tp̄is

Tus sus xus dat p̄tm̄ rus dusq̄z futurū

¶ Snia q̄ p̄ticipia termīata in tus in sus vl' in xus sīt p̄ti tp̄is. vt doctꝰ visꝰ nexus. Et p̄ticipia termīata in rus vel in dus sīt futuri tp̄is. vt lectꝰ legēdus.

¶ Arguit̄. sunt plures terminationes participioꝝ p̄ti tēpoꝛis q̄ Alexan: ponit ergo ꝛc̄. añs patet q̄a est aliqua terminatio in xus. vt fixus. Dōm q̄ illa termiatio reducitur ad istas. q̄a x habet vim duplicis consonantis. et virtualiter terminatur in sus q̄a x valet tm̄ sicut c et s. Et ergo p̄pter istud argumentū euitādum interposuit etiam xus. Secundo intelligit̄ iste textus de participijs regulariter foꝛmatis. q̄d dicit̄ propter osus perosus. et similiter moꝛtuus.

¶ Querit̄. vn̄ foꝛmat̄ participiū p̄ti tēpoꝛis. Dōm q̄ ab vltio supino amatum

amatu addendo s fit amatus. Etiam ab vltimo supino formantur participia in rus. vt amatu addendo rus fit mamaturus. Aliquādo per epenthesim interponitur vna littera vel sillaba. vt oritur⁹ pro orturus. canitur⁹ pro cātur⁹. Participiū futuri temporis in dus formatur a ꝑticipio pn̄tis temporis scd̄m vocem. deponendo s et addendo dus. vt legens depone s et addendo dus fit legēdus. Et notanter ſm vocem. quia non formantur ab eo ſm significationem quod ptꝫ ex vna ꝓprietate participij que est qd̄ vnū participiū non descendit ab alio. s. ſm ſcationem. Sed participia in ans vel in ens terminata formantur a ptō imperfecto mutādo bam in ns. vt ab amabā mutādo bā in ns fit amās exceptis illis verbis eo et queo. vbi debet interponi e. vt ibam iens quibam quiens. Et in verbis ꝯmūibus et deponētalibus debet fingi tale preteritū et a tali p̄terito imperfecto formabitur participium presentis temporis.

¶ Ubi notādū ꝙ ꝑticipia in ans vl' in ens sūt oīs gꝫ licet ſm Floristā qn̄ꝗ ſcāt actū q solū ꝯuenit viris. vt celebrās vl' solū mulierib⁹. vt p̄gnās tn̄ ex hoc nō sequitur ꝙ sunt gn̄is masculini vel feminini tm̄. q: pōt dici sexus femine⁹ est p̄gnās. Et similiter dicendū est de alijs. vt animal muliebre est pregnans.

¶ Querit. q̄t sunt ꝓprietates ꝑticipioꝝ. Dōm ꝙ sex. Prima est. ꝙ om̄e ꝑticipiū est mobile ꝑ tria gn̄a sub vna termiatiōe vel sub plurib⁹. Scd̄a est ꝙ om̄e ꝑticipiū descēdit a ꝟbo vsitato vel inusitato. Exm̄ de ꝟbo inusitato. vt exos⁹ perosus. Tertia est ꝙ vnū participiū nō descēdat ab alio sicut alie ꝑtes orōnis sed a participio bn̄ deriuat̄ nomē. vt ab indulgens indulgētia et hoc intelligendū est ſm ſcationē. licet bn̄ posset fieri scd̄m vocē: vt patuit. Quarta ē. sicut aduerbiū determiat ꝟbū sic etiā determiat participiū. q: ambo ſcāt per modū fluxus ꝛ fieri. Sed hoc tn̄ est ꝟm. ꝙ p̄ncipal'r determiat ꝟbū vt ptꝫ ex diffinitione aduerbij. min⁹ tn̄ p̄ncipal'r determiat ꝑticipiū. Quinta est ꝙ ꝑticipia q̄dammō carent discretiōe nūeroꝝ ꝛ ꝑsonaꝝ. i. pn̄t poni cū verbo cuiuslibet nūeri ꝛ ꝑsone simpl'r vl' figuratiue. Sexta ꝓprietas est. ꝙ ꝑticipia nō deficiūt in casib⁹. et hoc intelligit̄ de participijs verboꝝ personaliū ꝓpter participia verboꝝ imꝑsonalium. ꝛ hoc ideo dicit̄ q̄a alia participia habent tm̄ tres casus vn̄ Florista Participes non deficiunt in casibus vllis Sicut deficiunt nomina sepe suis:

¶ Arguit̄. aliq̄d est participiū verbi ꝑsonalis non h̄ns omnes casus. g̃ ꝛc̄. an̄s ptꝫ. q̄a absens est participiū et tn̄ non hꝫ vtm̄. q̄a vtūs ſcat rem p̄sentem sed absens ſcat rem absentem. Dicendū ꝙ licet non ſcat rem p̄sentem quo ad sensus tn̄ bene quo ad intellectuꝫ. Unde licet significat rem absentem. ſcat tamen illam per modum presentis. q̄d suffitit modo intelligendi eius:

¶ Arguit̄. nesciēs nolens sunt ꝑticipia. tn̄ carent simpl'r vtō. q̄a illa sunt negatiua. q ſm alex. ibi. Que querūt q distribuunt ꝛc̄. carent vtō. Dicendū ꝙ illa regula intelligitur de nominibus. non aūt de participijs.

¶ Cōtra. ſm illā resolutionē nomē non hꝫ casum: g̃ nec participiū. Tenet ꝯn̄a. q̄a participiū capit gn̄a et casus a noīe. si g̃ nomē hꝫ vtm̄ nec ꝑticipiū vtm̄ habebit. Dōm ꝙ textus ille loq̄tur non de om̄ibus nominibus sed de q̄busdam tm̄. scꝫ de nominib⁹ negatiuis distributiuis interrogatiuis ꝛc̄. et g̃ participia bn̄ possunt habere vtm̄ casum. quē sorciuntur a nominibus illū casum habentibus.

¶ Notandū. ꝙ participia verboꝝ tertie vel q̄rte ꝯiugationis in dus olim terminabant̄ in vndus Therentius Mos est gerendus thayde. Iuriste. agit̄ repetundaꝝ dicunt. in quo intelligit̄ pecuniarū. Unde oriundus haber vocem participij futuri temporis: tamen habet etiā significationem p̄ti tp̄is.

¶ Querit̄. quō ꝑticipia pti tp̄is sunt ꝯstruēda. Dōm ꝙ de hoc dantur q̄ttuor regule. Prima est. ꝙ construunt̄ cum istis verbis habeo et volo vt rogatum te

habeo, vel in plurali nūero, etiā ſm diuerſa tpa ꝟboꝝ. Scđa regula ꝑticipia ꝑterici tpis ꝯſtruunť cū iſtis dcōnib⁹ opoꝛtet, neceſſe eſt, vtile eſt, operepciū eſt Tulli⁹ Yta factū nō opoꝛtuit Illā rem melius ſeruatā opoꝛtuit. Etiā in plurali nūero, vt nos abs te irriſos nō opoꝛtuit. Tertia regula participiū acti caſus ſepe poniť loco infinitiui verbi actiui. Therentius Iamiā inuentū ibi curabo ⁊ adductū tuū pāphilum, hoc eſt Curabo inuenire pāphilū et adducere. Quarta regula participiū pti tpis ablti caſus in o poniť ſepe loco infinitiui Saluſti⁹ Priuſꝗ̄ incipias conſulto, et vbi conſulueris mature facto opus eſt.

.i. participia pñtis tpis ... .i. ꝑticipia futuri tpis
inueſtiga verba ... teriata

Quere ꝑ actiua pꝛeſens in ruſqȝ futura.

ꝑticipia fecit ꝟbū actiui gꝫ faciet .ſ. ꝑticipia ꝟbū neutralꝫ gꝫ

Que ꝺdit actm̄ dabit hec eadē tibi neu:

.ſ. verba .ſ. participia notanda

Sūt per paſſiua tibi cetera ſignificanda

Scđm ꝑſuppoſitū ꝺ deriuatiōe ꝑticipioꝝ ⁊ ꝑmo ab actiuo ⁊ ſecūdo a neutro ⁊ tertio a paſſiuo.

¶ Sn̄ia iſtius textus cōſiſtit in trib⁹ partibus. Prima pars eſt, ꝙ ꝑticipia pꝛeſentis tpis in ans vel in ens terminata, et participia futuri tpis in rus terminata deſcendūt a verbis actiuis, vt ab amo venit amās et amatur⁹: a lego legēs et lecturus. Scđa pars eſt, ꝙ a verbo neutrali deſcendūt eadē participia, ſ. pñs in ans vel in ens: et futurū in rus, vt ſto ſtans ſtaturus. Tertia pars eſt ꝙ participiū ꝑteriti tēpoꝛis in tus ſus vel rus: ⁊ ꝑticipiū futuri tpis in dus veniūt a ꝟbis paſſiuis, vt a legoꝛ venit lect⁹, ⁊ legēdus ⁊ ab amoꝛ venit amat⁹ ⁊ amandus.

¶ Arguitur, ab illo verbo neutro venit tm̄ vnū participiū, ſ. metuens: et tn̄ eſt verbum actiuū, g̊ textus eſt falſus. Dicēdū ꝙ regula intelligitur de verbis actiuis habentibus ſupinum: ſed metuo caret ſupino g̊ ⁊c.

¶ Ubi notandū ꝙ a ꝟbo actiuo (vt textus ꝺ) immediate veniūt tm̄ duo participia ſed mediate pñt plʼa ab ipo venire. Ptȝ, qꝛ hoc fit per mediū ꝟbi paſſiui qđ foꝛmat etiā duo participia, qa qcqđ eſt cauſa cauſe etiā eſt cauſa cauſati.

¶ Arguiť, male ꝺ textus: dabit hic eadē tibi neutrū: qa tāta eſt diſtinctio participioꝝ quāta ſuoꝝ verboꝝ a qb⁹ deſcendūt, ſed verba actia et neutralia ſunt ſpecifice diſticta g̊ etiā eoꝝ ꝑticipia erūt ſpecifice diſticta. Dđm ꝙ hoc intelligēdū eſt non de idēptitate nūerali: qa amās et amaturus nō foꝛmantur ab aliq ꝟbo neutrali ſicut ab amo. Sed intelligiť de idēptitate ſpeciuoca ſeu ſimilitudīe ſm terminatiōnē. qa etiā terminanť in ans vel ens ⁊ in rus. Et iſta regula intelligiť etiā de verbis habētibus ſupina qđ notanter diciť ꝑpter iſta varba albeo floꝛeo ⁊c. qa deficiente cauſa deficit et effectus: ſed vltimū ſupinū eſt cauſa materialis participij futuri tempoꝛis in rus. ergo ⁊c: Et etiā iſta regula intelligitur de ꝟbis pure neutralib⁹ qđ ꝺꝛ ꝑpter hoc verbū gaudeo et ſimilia q ſunt ꝟba neutro paſſiua foꝛmātia de ſe tria participia, ſ. gaudens gauiſus ⁊ gauiſurus.

¶ Arguiť, ambulo curro ſunt verba neutralia: tn̄ foꝛmant de ſe plura ꝑticipia vt currens curſus curſurus currēdus. Dđm ꝙ verbū neutrale in quātū hmōi hȝ tm̄ duo participia: et ſi habet plura illa deſcendūt a tertia perſona verbi imperſonalis paſſiue vocis. Similiter dđm eſt de iſtis verbis cōmedo bibo: q licet hn̄t qttuoꝛ participia duo tamen veniunt a tercijs perſonis verboꝝ paſſiuoꝝ

¶ Notandū ꝙ ꝟba deponētalia quondā fuerunt cōmūia ſeu cōmunis generis ideo reperiūtur aliqn̄ de ſe foꝛmare qttuoꝛ participia qa tunc habēt ſcationem

actiuam et passiuam: rōne cuius formant de se q̄ttuor participia: sicut faciūt oīa verba q̄ mō sunt cōmūia: vt a criminor venit criminās criminatus criminaturus, et criminandus. Et hoc intelligenduz est ꝭm cōem vsum. q̄a artificialiter a verbis passiuis pn̄t formari sex participia. Etiā hec regula intelligit̄ de v̄bis defectis.

¶ Notandū ꝙ verbū actiuū nō habet participiū pt̄i tēporis. tn̄ aliqñ vtimur ꝓ eo participio pn̄tis tēporis. vt cū de Cilicia descendēs rhodum venissem. ibi descendens pn̄tis tēporis ponit̄ pro participio pt̄i tēporis. licet hoc permissum nō tamen amplius permitti credendū. ita verbum passiuum. vt dictū est. non habꝫ participium presentis temporis. sed loco illius vtimur participio preteriti temporis. vt infestati finitiuorum in cursibus in armis sumus.

¶ Notandū. ꝙ participia in tus terminata qn̄q̄ capiuntur nominaliter. vt auritus. Exm̄ vt asinus et lepus sunt aurita animalia. Auritus dicit̄ ille qui magnas aures. Similiter dicendū est de participijs in dus terminatis. vt Adam⁹ esset trudendus in carcerem. i. dignus vt truderet̄ in carcerē. et qn̄ talia exponūtur per dignus semper sunt nomina vt prius patuit.

v̄bum deponētale tria ꝑticipia verbū ꝯis gn̄ q̄ttuor ꝑticipia

Quarto s deponēti.

Deponēs terna tibi dat. cōmūe q̄terna

¶ Dicit ꝙ a v̄bo deponētali veniūt tria ꝑticipia. s. pn̄s ptm̄ et futuꝝ in rus. vt loquēs loquut⁹ loquutur⁹. Sꝫ a v̄bo cōmūi veniūt q̄ttuor ꝑticipia. s. pn̄s ptm̄ et duo futura. vt criminās criminatus criminaturus et criminandus.

¶ Querit̄. q̄ est rō illi⁹ ꝙ verbū deponentale for̄at de se tria ꝑticipia. Dōm ꝙ ista. q2 hꝫ passiuā termiationē. g̊ format de se participiū pt̄i tp̄is sicut verbū passiuū. et cū hoc actiue ꝭcat. ergo format de se duo participia sicut verbū actiuuꝫ.

¶ Arguit̄. verba deponētalia etiā pn̄t de se formare q̄ttuor participia. g̊ text⁹ mala dicit. Deponēs terna. añs ꝓbatur q̄a de hoc verbo loquor veniūt ista participia loquēs loquutus loquutur⁹ et loquendus. et ab imitor veniunt imitans imitatus imitaturus et imitandus. Sol̄o olim bene potuerūt. q̄a tunc verba deponētalia fuerūt ꝯmūia. Et vt sic formant̄ a sequor ista q̄ttuor. s. sequens sequutus sequuturus et sequendus vt non ibi sit diues phılli sequendus eram. Exēplum in quo inuenitur cōmūis gn̄is: vt perdix perseq̄tur in mōtibus.

¶ Cōtra. g̊ illa deponētalia non dr̄nt a cōibus. q̄a actiue et passiue ꝭcant sicut cōia. Dōm ꝙ deponētalia actiua nō differūt a ꝯmūibus. vt vult argumentū. sed tamen deponentalia absoluta dr̄nt a cōmūibus. et illa non faciūt nisi tria participia. vt vult textus. Ubi notandū ꝙ quedā deponentalia verba inueniuntur: q̄ pro eodem ꝭcato indr̄nter terminātur in o seu in or. vt naufrago seu naufragor. Paulus apl̄s inq̄t. Fratres circa fidem multi naufragarūt. Esopus Et nūc in rebus naufragat ipse fides. Similiter dōm est de imito mereo assencio depreco zelo luxurio murmuro. et huiusmōi multa verba addendo r et formant de se q̄ttuor participia inquātum sunt cōmūia verba vn̄⁹ Deponens om̄e q̄d apud nos dicit̄ esse. Illud cōmūe quondā veteres posuere. Tūc duplex sensus fuerat. modo sufficit vnus. Et non immerito deponens dicitur ergo.

¶ Querit̄. q̄re verbū cōmunis gn̄is de se format q̄ttuor participia. Sol̄o ideo q̄a habet vtrāq̄ ꝭcationē. s. actiuā gratia cui⁹ format duo participia sicut verbū actiuū. s. pn̄s futuꝝ in rus. Et passiuā. rōne cui⁹ etiā format duo participia sicut verba passiua. s. ptm̄ et futuꝝ in dus.

Remōet dubiū.

regula v̄ba caruer̄t suis

Lex tamē est talis. ꝙ q̄ caruere supinis.

reglariter forātū facere ꝑticipiū futuri tpis
Nō possunt rectū ꝑ rus formare futuꝝ.

¶ Dicit ꝙ verba carentia supinis nō pnt regulariter de se formare participiū futuri tēporis in rus, vt mutuo ambigo et similia verba.

¶ Querit. q̄ est ratio isti⁹ regule. Solo q̇a vltimū supinū est causa materialis participij futuri tēporis in rus. sed deficiente causa deficit et effectus, v t sutor nō pōt facere calceum nisi habito coreo. Ubi addendū est. q̇a verba carētia supina etiā non pnt de se formare participia pti tēporis in tus sus vel sus. Et oīa carent noībus verbalib⁹ in tor et in trix et in tiuus terminātibus. Et sunt oīa verba meditatiua et incboatiua ⁊ ipersonalia. Et multa verba tertie ꝯiugationis in vo termiata. vt metuo annuo. Et verba scđe ꝯiugatiōis habētia ui in ptō q̄ nō regūt actm̄ dēptis istis placeo noceo ⁊c̄. Ubi notandū ꝙ q̄dā sunt verba q̄ carent participijs pn̄tis tēporis. vt odi noui cepi et memini. ꝗuis aqud veteres meminicus inueniatur.

¶ Querit. q̄ verba carēt supinis. Solo. Primo verba meditatiua. vt lecturio Secūdo verba incboatiua. vn̄⁹. Quattuor in verbis sunt forme ptisq̧. Dicinceptiuā meditatiuāq̧ carere. Tertio multa verba neutralia secūde cōiugationis. vt ibi. Pauca supinantur preter sex neutra secunde.

¶ Arguit. sunt aliq̄ verba q̄ non hn̄t supinum. tn̄ formant de se participiū. vt a prosum quod caret supino venit ꝓfuturus. Solutio prosum habet supinuz accommodatum. a verbo inusitato. s. fuo.

¶ Querit. q̄re dicit in textu rectū. i. regulariter. Solo. q̇a q̄dam verba carentia supinis irregulariter formāt de se participia. vt caleo caliturus. vn̄ Ouidi⁹ Calituras ignibus aras Sic a morior venit moriturus.

¶ Querit. vtꝝ venit hoc ꝑticipiū futur⁹. Solo a sū. vl a ꝟbo iusitato fuo fuis qđ hꝫ futū futu i supio. addēdo rus fit futur⁹. Et qn̄ dr sū caret supio. g̊ futur⁹ nō pt venire ab eo. Solo ꝟm ē. ꝙ nō reglariter ꝫ bn̄ irreglariter. Et qn̄ dr sū hꝫ tm̄ vnū participiū ꝫm donatū. s. ens. Solo hoc veꝝ est regulariter loquendo.

¶ Querit. q̇d dōm est de ꝟbis hn̄tib⁹ duplex supinū. Solo ab vno format participiū pti tpis i tus. ab altero futuꝝ i rus. vt pario part⁹ paritur⁹. Et part⁹ idē est q̇d acq̇sit⁹. vn̄⁹. Labit exiguo qđ partū est tpe lōgo. Nō mior ē ꝟt⁹ q̄rere ꝙ parta tueri. Et silr a vescor fruor ignosco careo orior lauo q̄ pari passu ambulāt

participij inuestiga
In verbi genere q̄ sit significatio quere
Post hoc multiplex participij manifestādū
Hic tibi mltimodū credas rgim̄ rserādū

Tertiū ꝑ suppositū ē de ꝫcatione participiorum.

¶ Dicit ꝙ participiū est eiusdē ꝫcatiōis cuius gn̄is est suū verbū a q̄ descēdit Ex quo ptꝫ regimē multiplex participioꝝ. q̇a regūt eūdem casum quē sua verba a q̄bus descendūt. vt amo lectionem. amans lectionem.

¶ Querit. q̄ est ratio isti⁹. Solo ista. q̇a deriuatm̄ sapit naturā sui ꝓmitiui sed participiū deriuat a verbo. g̊ etiā est actiue seu passiue ꝫcatiōis. sicut suū verbū est actiui passiui seu neutralis generis. q̇a si descendit a verbo actiuo est actiue significationis. si a passiuo est passiue significationis ⁊c̄.

¶ Arguit. participiū nō regit aliquē casum. g̊ ⁊c̄. Ans ꝓbat in hoc exm̄o. Joānes est legēs. ibi legēs est participiū. tn̄ nō regit aliquem casum. Solutio litteraꝝ nō regit semper ꝫm actū. tamē potest regere ꝫm aptitudinem. ⁊ actualiter regit quando sibi additur. vt legens librum.

Capitulum Octauum.

¶ Contra. illa est incongrua: q̄a adiectiuū et subm debēt cōuenire in casu: sed participium legens est adiectiuū: et librum est substantiuū: et tñ discōueniūt in casu. Dōm ꝙ adiectiuū participiale vult conuenire cum substantiuo precedenti et non cum sequenti quale est hic librum. ergo regit illum actm̄.

¶ Querit. quō genus verbi et ſcatio participij cōueniunt ⁊ differūt. Sol'o sic q̄a sunt idem ſm rem. sed differunt ſm rōnem: q̄a genus verbi addit ſcationi terminationē in o vel in or: et sic intelligitur ista regula: ꝙ participia sunt eiusdem ſcationis cuius generis sunt eius verba quo ad ſcationē ipsius gn̄is: non autem quo ad terminationē: q̄a aliqn̄ terminātur in o tñ ſcant passiue: vt exulo vapulo et ecōuerso. Et sic dicitur actiui gn̄is. i. actiue ſcationis: et passiui gn̄is. i. passiue ſcationis Sed si genus capiatur quo ad ſcationē et ad vocem simul: tunc nō est verū: q̄a est aliquādo verbū qō est cōmunis generis: tamen suū participiū nō est communis ſcationis. vn̄ᵒ. Verbum cōmune ꝗuis agat ⁊ paciatur. Sola per ans ens rus tamen actio ſcatur. Dus solū patitur: per tus vtrunꝗ notat. Illa verba communia sunt in donato posita: ⁊ in prima parte huius id est Largior experior veneror moror osculor hortor.

¶ Queritur. cum genus in verbo et ſcatio in participio idem sunt. quare non ita bene dicitur genus participij sicut genus verbi. Sol'o hoc fit ad tollendū dubium: quia dubium esset an questio fieret de genere verbi seu participij. ergo in participio nominatur significatio.

¶ Querit. vtrū participiū pōt regere om̄es casus a parte post. Sol'o sic. Exm̄ de ntō. vt Hermānᵒ est futurᵒ eps. De gtō. vt misertᵒ mei. De dtō. fauens tibi De actō. amās deū. De abltō. vt carēs auro. etiā ſm quosdā. de vtō. vt Vergilius Coniugio anchisa veneris dignate superbo. Exponit sic. o anchisa. scȝ habite dignate: superbo ꝯiugio veneris. in q̄ participiuȝ habite copulat inter duos accusatiuos sed hoc falsum est. q̄a vtūs solū regit ab hoc aduerbio vocādi o. et adiectiuum vocatiui casus pro eodem reputatur cum suo substantiuo.

¶ Et nota ꝙ pticipia. q̄ veniūt a neutropassiuo: solū actiue ſcat: vt prandens pransus prāsurus. Sed pticipia veniētia a verbis neutropassiuis solū passiue significant: vt exulans a repub. ab exulo. Et siliter dōm est de aliis pticipijs siliboᵒ.

¶ Notandū ꝙ quedā sunt participia q̄ in voce actiua hn̄t passiuā ſcationē vt indulgens fauens: cui indulget adhibetur opa in orando. Ita ecōuerso sunt quedam participia: que sub voce passiua in tus terminata habent actiuā ſcationem. vt circumspectus est ille qui actiue circūspicit: consideratus dicitur qui agenda considerat: discretus dicitur qui probe discernit ⁊c̄.

¶ Notandū ꝙ vna vox participij potest interdum descendere a duobus verbis vt pendens a pendo seu pendeo: licens a liceo seu liceor. Cicero mortem singulis horis impendentem cogitans quis potest equo animo sustinere. Impendēs ab impendeo: teutonice. ansteende.

¶ Queritur. quid est illud dicere: multimodum regimen. Dōm ꝙ participia actiue significationis regit accusatiuū seu alium casum: vt criminaturus te: sed passiue significationis regit ablatiuum: vt criminandus a te.

¶ Arguit. participiū actiue ſcationis nō regit actm̄. g̊ ⁊c̄. an̄s ꝓbatur de hoc participio stans ꝙ nō regit actm̄: tñ est actiue ſcationis. Probatur. q: ſcat actionem. Dicendū licet significat actionem: tñ est neutralis significationis.

¶ Arguit. ista regula est superflua: q̄a expssc ibi ponit. Que iūges verbo iūges et participanti. Dicendum licet illa cum ista quodammodo idem dicunt. differunt tamen fundamento: quia illa datur de modo construendi: ista vero de modo regendi et sic nulla illarum est superflua.

p qñ variat sui verbi participiũ talis ps
Dũ mutat regimẽ fit pticipãs tibi nom̃
ſcat sine tpe adiũgamus
Dũ pdit tẽpus. dũ cõparat. associam⁹.
dũ est ꝯposite figure sine ꝯpõne
Istis cõpositũ. dũ simplex sit tibi ṽbũ.

De regimine ptipioꝝ pncipaliter.

¶ Dicit ꝙ participiũ q̃ttuoꝛ modis fit nomẽ. Primo qñ mutat regimẽ. i. qñ regit aliũ casum q̃ suũ verbũ a quo descẽdit vel nullũ. vt amo vinũ. amãs vini. Secundo qñ perdit tẽpus. i. qñ participiũ non ſcat sub aliq̃ differẽtia tpis. vt amãdus qñ exponit per dignus. Tertio qñ cõparat: vt doctus doctioꝛ doctissimus. Quarto qñ participiũ cõponit cum aliqua dcõne cum qua suum verbũ componi non potest. vt indoctus dicitur. sed non indoceoꝛ

¶ Querit. an istis q̃ttuoꝛ modis pticipia sunt ṽa nomĩa. Dñm ꝙ nõ ſ sunt ṽa signa q̃bus possumus cognoscere ꝙ participia sint mutata in nomina.

¶ Querit. q̃ est cã mutatiõis. Dñm ꝙ ista. q̃a partes oꝛonis distinguũtur penes modos significãdi essentiales. g̃ qñ modus essentialis ſcandi participij mutatur in modũ significãdi nois. tũc est vera cã mutationis. pticipij assignata.

¶ Arguit. amissio tpis est vera causa mutatiõis. Probat q2 per tẽpus participiũ distinguit a nomine. Dñm ꝙ participiũ intelligi põt sine tpe. et illo sic intellecto adhuc multipliciter distinguit a noie. q̃a adhuc ſcat per modũ fluxus ꝛ fieri et adhuc est eiusdẽ ſcationis cũ suo verbo sine ſcatione tpis intellectũ.

¶ Arguit. participiũ vt participiũ. est cõparabile g̃ rõne ꝯparationis non trãsit in vim nominis. añs pbat. q2 ſcat rem intẽsibilẽ. q̃a d2 magis amãs. Dñm ꝙ talis ratio participij nõ põt intẽdi. q̃a ſcat cũ tẽpoꝛe qd est in gñe quãtitatis q̃ nõ suscipit magis vel minus sed bñ potest poni cũ aduerbio cõparabili.

¶ Querit. q̃re participij non põt cõparari. Dñm ꝙ ideo. q̃a terminatiões cõparatiui grad⁹ participio nõ ꝯueniũt eo ꝙ nõ terminat in oꝛ. Scd̃o si participiũ vt huiusmõi cõparet tũc regeret aliũ casũ q̃ suũ ṽbũ. q̃a cõpatiu⁹ regit abltm̃ vel gtm̃. Tertio defect⁹ est ex parte tpis. Dicũt tñ q̃dam ꝙ sub ppꝛia voce participiũ pter rões illas nõ põt ꝯparari. tñ bñ per additionẽ illoꝝ aduerbioꝝ magis et maxime. et sic nõ est repugnantia in voce sed in ſcato.

¶ Queritur. q̃re nõ cõparatur participiũ in ſcato. Dñm ꝙ ideo. q̃a hoc accidens a pꝛistinis grãmaticis non est admissum participio.

¶ Querit. q̃d req̃rũtur ad participiũ. Dñm ꝙ q̃ttuoꝛ ſm Floristã. Primo ꝙ ſcat actũ vnitũ substãtie. q̃a per modũ indistãtis a substãtia ergo differt a ṽbo. Secundo debet ſcare tẽpus. Tertio debet habere ꝯstructionem et regimen sui verbi a parte post. Quarto requiritur ꝙ habeat terminationem participij ideo pꝛescius nescius non sunt participia sed nomina.

¶ Arguit. participia non pñt fieri nomĩa. q̃a sunt specifice distincta: sed species reꝝ transmutari non pñt. Dñm ꝙ hoc verũ est foꝛmaliter. q̃a modus significãdi participij non põt fieri modus significãdi. nomine. sed bñ materialiter. q̃a vox participij bñ potest fieri nomen introducendo nominis ſcationẽ.

¶ Arguit. participiũ nõ põt fieri nomẽ. q2 nomẽ nõ põt fieri participiũ g̃ ꝛc. Tenet ꝯña. q2 eadẽ est via a thebis ad athenas. et ecõtra. secundo phisicoꝝ. Dñm ꝙ nõ est simile. q̃a imperfectũ põt mutari in perfectũ. sed nõ ecõuerso. Et participiũ ſcat accñs: nomẽ vero subam q̃ pꝛ est. sed posteri⁹ bene mutatur in p⁹ et

non econuerso. Et qñ dicit̃ participiũ. nõ fit ꝟbũ: g̃ non fit nomen quia cũ verbo habet maiorem conuenientiã ꝙ̃ cũ noie. Rñdm ꝙ verũ est in modo ſ͞ɡcandi eſſentiali: ſed illa conuenientia non iuuat ad transmutationem vnius in alterum: ſed potius conuenientia accidentalis.

¶ Querit̃. Quot reqrunt̃ ad hoc ꝙ vna pars transmutat̃ in alteram. Rñdm ꝙ tria. Primo reqrit̃ ꝯuenientia ſ͞ɡcati: ſcdo cõueniẽtia vocis. Tertio licẽtia grammaticorũ ⁊ ſm illa participia plus conuenit cum nomine ꝙ̃ cũ verbo ⁊ illa ꝑmouet ad hoc ꝙ participium transmutari poteſt in vim nominis.

¶ Querit̃: quare nõ transmutat̃ in ꝓnomẽ. Rñdm ꝙ ad hoc deficit licẽtia poetica grammaticorum: vt multi dicunt; ⁊ propter hoc pronomen non poteſt comparari niſi ſolũ artificialiter: quia non data licentia ꝙ comparet̃ ſicut nec participium poteſt comparari inquantum huiuſmodi.

Querit̃. vtrũ participiũ nominaliſatũ põt iterũ fieri participiũ. Dicẽdum ꝙ ſic qa ars imitat̃ naturã inquantũ põt. ſed in natura videm⁹ ꝙ aqua calefacta principio calefaciendi remoto iterum frigeſcit: ſic etiã participiũ nominaliſatũ depoſita cauſa nominaliſationis fit iterum nomen.

¶ Querit̃. vtrũ oĩe participiũ põt fieri nomẽ. Rñdm ꝙ nõ. qa ꝑticipiũ futuri tp̃is in rus nũꝗ̃ põt fieri nomẽ ꝓpter nimiã futuritionem. vñ Floriſta In rus quoꝗ̃ fiunt nunꝗ̃ tibi nomina fiunt. In dus q̃ fiunt crebro tibi nomina fiunt.

¶ Arguit̃. ꝑticipiũ in rus conſtruit̃ cũ nomine. g̃ efficitur nomen. Tertia ꝯña. qa illa eſt dr̃a inter adiectiuũ nominale ꝙ coniũctim cõſtruit̃. et adiectiuũ participiale ꝙ diuiſim cõſtruitur cũ ſubo. Exm̃ vt lecturus eſt futuri tp̃is. ibi coniunctim conſtruitur. Rñdm ꝙ fit nomen. ſed hoc rariſſime fit. et illud (qd̃ rariſſime fit) ſecundũ grãmaticos nunꝗ̃ fieri dicitur. qa loqtur ſm vſitatũ modũ.

¶ Notandũ. ꝙ licet eadẽ ſit vox participiũ ⁊ nomẽ. nõ tñ vtrobiꝗ̃ manet idem ſenſus qñ cõſtruit̃ cũ aliquo caſu. Nam magna eſt dr̃a inter bibẽs vini ⁊ bibens vinũ. paciẽs algoris inedie vigilie laboris. et paciẽs algorẽ inediam vigiliã laborẽ. qa qñ bibẽs eſt nomẽ tũc non eſt neceſſe ꝙ in p̃nti bibat vinũ. ſ; ſufficit habere habitũ bibẽdi quẽ h; etiã dormiẽs. Sed ad iſtam bibens vinũ reqritur ꝙ in p̃nti bibat vinũ. Et ſic de dormiẽte põt dici hic iacet bibens vini. ſ; non bibens vinũ. Similiter dicit̃ de iſtis or̃onibus doctus grãmatice et doctus grãmaticã.

Est p⁹ ꝓdicta cõstructio iure locãda

(interlinear glosses: regimina — .ſ. grãmaticalis — ponenda)

Nonũ capitulũ de ſcda paſſione or̃onis cõgrue. ſ. d̃ cõſtructione.

¶ Hoc eſt nonũ capitulum in quo autor promiſit ſe determinaturũ de conſtructione. Et eſt ſententia ꝙ in recto ordine promiſſionis facte in prohemio poſt regimen determinandum eſt de conſtructione.

¶ Arguitur. cõmuniora ſunt priora. ſed cõſtructio eſt cõmunior. ergo prius determinaſſet de conſtructione. Rñdm ꝙ hoc verum eſt ſecundũ ordinẽ nature. ſed non ſecundũ ordinem doctrine qui hic ſeruatur.

¶ Querit̃. q̃t mõis capit̃ ꝯſtructio. Rñdm ꝙ trib⁹ mõis. Primo large vt. ſ. ẽ conſtructibiliũ vnio. ⁊ fit tã in or̃one cõgrua ꝙ̃ icõgrua. Scdo ſtricte. vt. ſ. ẽ conſtructibiliũ ꝯgrua vnio. ⁊ illa fit ſolũ in or̃one ꝯgrua. Tertio ꝓprie vt. ſ. ẽ ꝯſtructibiliũ cõgrua vnio ꝑfectã ſniam demonſtrans. et ſic ſolũ or̃o ꝑfecta eſt cõſtructio.

¶ Querit̃. quõ diffinit̃ cõſtructio ſecundo modo accepta. Rñdm ꝙ ſic conſtructibilium vnio ex modis ſignificandi ab intellectu cauſata ad exprimendum mentis cõceptũ finaliter adinuẽta. Et dicit̃ illa diffinitio cauſalis. q: dat̃ per quatuor gña cauſarũ. Per hoc qd̃ dicit̃ cõſtructibiliũ dat̃ itelligi cauſa materialis quia ex cõſtructibilibus tanꝗ̃ ex materialib⁹ partib⁹ ꝯponit̃. Scdo ꝑ hoc qd̃ dicit̃ tam

gitur cā formalis. qꝛ act⁹ forme est vnire qđ ꝯuenit vnioni. Tertio tāgit cā effi-ciēs ⁊ illa est duplex. s. extrinseca. ⁊ illa est intellect⁹ ibi. ab intellectu. Alia ē intrīseca. q̄ est modus sꝫcādi. ibi ex mōis significādi causata. Quarto tāgit cā final' ibi ad exprimendū mētis cōceptū. s. simplicē vel cōplexū finaliter adinuenta.

¶ Arguit. modi sc̄ādi sunt distinctiui. g̃ nō cōcurrūt ad ꝯstructionē q̄ consistit in vnione. Dōm ꝙ sunt distinctiui sm rōnem specificam. sed inquantū illi modi sunt ꝓporcionati ad inuicem. tunc sunt vnitiui.

i. in duo mēbra — grāmaticalis — diuiditur — ꝯstructiōi

In geminas ptes cōstructio scindit illi

s. ꝯstructio trāsitiua — cō. intrāsitiua — tanꝙ mēbra diuidētia

Transitio debet intransitioqꝫ subesse

ꝑ quā — pticule — ptes — sit — pfecta

Cū partes ꝑ q̄s cōstat cōstructio plena

notant — diuersas res — trāsitiua est

Signāt diuersa cōstructio transeat illa

i. eadē snia — i. ꝑ modū diuersoꝝ — sc̄anda

Judiciū sit idem tanq̄ꝫ diuersa notāda

Diuidit ꝯstructionē i trāsitiuā. s. et itrāsitiuā. Cōstructionē trāsitiuā diffinit.

¶ Snia est. ꝙ cōstructio diuidit in duas partes. s. in trāsitiuā et intrāsitiuam. Constructio trāsitiua est vna cōstructibilia pertinēt ad diuersa vel videnť pertinere ad diuersa. Exm̄ primi. vt video petrū. Exm̄ scdi. vt video me. Sed constructio intransitiua est in qua cōstructibilia pertinēt ad idem vel videnť pertinere ad idem. Exm̄ primi. vt animal hoc. Exm̄ secūdi. vt hō rudibilis.

¶ Notandū. ꝙ ocōnes transitiue construi est illas diuersa sc̄are. sed intransitiue construi est illas idem sc̄are. hoc est eas posse de eodē verificari. vel de se inuicem. vt hoc est albū. homo est homo. hic est albus.

¶ Arguit. mēbra bone diuisionis non dñt coincidere: sed in eadeꝫ orone est simul constructio transitiua et intrāsitiua. vt ego lego librū. ergo diuisio non est bona. Dicendū ꝙ licet fiant in eadē orone. tn̄ hoc est ex diuersa cōparatione q̄a suppositum et appositum faciunt constructionem intransitiuam. sed verbum cū aliquo post se facit constructionem transitiuam.

¶ Cōtra. respectu vni⁹ et eiusdē simul est cōstructio trāsitiua ⁊ intrāsitiua. vt liber io bis. illa est trāsitiua. qꝛ ibi est obliqu⁹ a pte post. ⁊ qꝛ ibi est ntūs q̄ intrāsitiue ꝯstruit. g̃ est ēt itrāsitiua. Dōm ꝙ est simpl'r trāsitiua. ⁊ qn̄ dꝛ ntūs itrāsitiue ꝯstruit. hoc est intelligēdū in ordīe ad suū suppositū. sꝫ sic ē in pdicta orone.

¶ Querit. q̄lis cōstructio est hic. sortes currit Dōm ꝙ est intrāsitiua q̄a suppositum et appositū semper faciunt cōstructionē intransitiuam.

¶ Contra. est constructio trāsitiua. q̄a sortes sc̄at substāciam. currit vero accidens et sic cōstructibilia sc̄ant diuersa. Dicendū ꝙ licet sint diuersa essencialiter sunt tamen idem accidentaliter ydemptitate numerali.

¶ Querit. quō debet sciri ꝙ cōstructio est trāsitiua vel intransitiua. Dicēdū sm modistas. qn̄ qđ primū ꝯstructibile dependet ad scdm. tunc est transitiua. vt lego librū sed qn̄ sm dependet ad pmū tunc est transitiua. vt homo albus.

¶ Arguit. idē est aū diuersum. g̃ prius posuisset alex. cōstructionē intrāsitiuā ꝙ

transitiuam. Dōm ꝙ inꝙ̄tū in constructione intransitiua constructibilia perti- nent ad idem sic deberet precedere. Sed inquātum secundū nomen intransiti- ua sonat priuationem transitionis sic seq̄tur. sicut ꝑuatio seq̄tur habitū.

¶ Querit. vtrū vnus casus simul posset ꝯstrui transitiue et intrāsitiue. Dōm ꝙ non saltē ſm rem. vt suba petri. in q̄ est duplex sensus. Unus est in suba q̄ est petrus et sic capit suba pro toto cōposito. non pro forma tm̄ vel pro materia tā- tum. Scd̄us sensus pōt esse. suba petri. i. res possessa a petro. Et sic dicit de filio prodigo ꝙ ꝯsumpsit substantiam suam cum meretricibus.

¶ Querit. quō capit hic trāsitiuū. et intrāsitiuū. Dōm ꝙ similitudiarie. q2 si- cut in motu reali est trāsitus de termino a q̄ ad terminū ad quē. sic in ꝯstructiōe trāsitiua act⁹ denotat trāsire in obliquū. ⁊ sicut aliq̄s mot⁹ est simplex: ita ē aliq̄ ꝯstructio simplex. ⁊ sicut aliq̄s mot⁹ est ꝯposit⁹ ita ī aliq̄ ꝯstructio d₃ eē ꝯposita.

¶ Querit. qualis est ista diuisio. Dicendū ꝙ est diuisio generis in suas spe- cies circumloquutiuas et immediatas.

¶ Arguit. est aliqua diuisio cōstructionis immediatior qua diuidit cōstructio in mentalē et vocalem. Dicendū ꝙ illa diuisio est omnino accidentalis constru- ctionis: ista autem est essentialis et immediata.

.s. transitiuā in duas partes diuidere ꝯueniēs est trāsitiue

Subdiuidit ꝯstructionē trāsitiuam.

Hāc in mēbra duo distiguere ꝯuenit et

.s. mēbra .i. cō. trāsitia simplex .i. cō. trāsitia ⁊ trāsitiua

Sūt spēs simplex q̄ trāsit q̄q₃ retransit.

¶ Snīa est. ꝯstructio transitiua diuidit in duas spēs. s. in trāsitiuā simplicem et intrāsitiuā retrāsitiuā. Constructio trāsitiua simplex est in qua ꝯstructibilia pertinēt ad diuersa. vel vident ꝑtinere ad diuersa sine aliqua retrāsitiōe. Exm̄ pmi vt lego libꝝ. diligo barbarā. Exm̄ secūdi. vt diligo me. Sed retrāsitiua est que est cōposita ex duabus trāsitiuis: inꝙ̄tum prima actio vel passio denotatur regredi in istud idem vnde prius exiuit. de quo prius patuit.

¶ Querit. quot req̄runt ad ꝯstructionē trāsitiuā retransitiuā. Dōm ꝙ tria. Primum est ꝙ sint duo trāsitiua. scd̄m est ꝙ actus importatus per verbū scd̄m debet transire in illud vñ prius exiuit. Tertio req̄ritur nota a cōcomitante. s. vt ꝙ vel q̄tenus: et ḡ ista non est retrāsitiua. ego diligā barbarā. et ipsa diligit me. sed sunt due ꝯstructiones trāsitiue simplices. Sed hec est constructio transiti- ua retrāsitiua: ego diligo barbaram. vt ipsa diligat me.

¶ Arguit. due ꝯstructiōes sūt duo entia in actu. ḡ ex illis mediātib⁹ ꝯditōibus supra positis nō erit ꝯstructio trāsitiua retrāsitiua. Dōm ꝙ due trāsitiē scd̄o sūpte sꝫ duo entia ī actu ꝑ ſm ꝙ vna ꝯiūgit alteri ē ipotētia ad ipā₃ vt ī ꝑposito.

¶ Arguit. cōstructio d₃ esse q̄d vnū. vt pt₃ ex diffinitione. sed hoc non est quid vnū ḡ ⁊c. Dōm ꝙ licet non sit q̄d vnū vnitate simpliciter dicta. est tn̄ q̄d vnum vnitate aggregationis: et habet fieri per omnes obliquos.

¶ Querit. q̄t modis h₃ fieri ꝯstructio transitiua. Dōm gn̄aliter loquendo ꝙ quattuor modis. Primo ex duplici transitione. vt diligo te. vt diligas me. Se- cundo ex duplici reciprocatione. vt ergo persuasi me. vt diligerē me. Tertio ex transitione ⁊ reciprocatione. vt ego diligo hermānū. vt ipse diligat me. Quar- to ex reciprocatione ⁊ transitione. vt ego diligo me. vt tu diligas te Joannem.

.i. ꝯstructio intrāsitiua .i. ꝑ ꝯstructionē trāsitiuā manifestāda

Est intrāsitio ibi per predicta notanda

¶ Sententia est. ꝙ ꝯstructio intrāsitiua est notāda per ea q̄ dicta sunt. Cuius ratio est: q̄a oppositorū est eadem disciplina: sed intransitiua opponiť transitiue constructioni. ergo per illam debet cognosci.

¶ Queriť. q̄d est ꝯstructio intrāsitiua. Dōm ꝙ est illa in qua ꝯstructibilia pertinent ad idem vel videnť pertinere ad idem. Exemplum primi. vt homo albus. Exemplum secundi. vt homo est asinus.

Diffinit ꝯstructionē intrāsitiuam.

¶ Arguiť. in hoc exēplo hō est asinus. est ꝯstructio trāsitiua. q̄a hō et asin⁹ significāt diuersa. Dōm ꝙ licet ſcant diuersa. tñ videntur ſcare idem.

¶ Ubi notandū ꝙ duplex est ꝯstructio intrāsitiua. Una est ſm rem in q̄ cōstructibilia pertinēt ad idem. Alia est ſm modū in qua cōstructibilia nō pertinent ad idem. sed videnť pertinere ad idē vel essencialiter vel accñtaliter. et illa cognosciť per hoc ꝙ posterius cōstructibile dependet ad ꝑmū. vt supra dictū est.

.i. in duas ꝑtes intrāsitiua diues .i. ꝯstructō itrāsitia simplex

Per bias spēs hāc distigues q̄a simplex

.i. intrāsitm̄ simul ꝯstructio diuidunt

Hāc itrāsitio piterq; reciproca scindūt

Subdiuidit cōstructionē intrāsitiuā.

¶ Sententia est quod constructio intransitiua est duplex. scililcet: simplex et reciproca. Simplex est in qua constructibilia pertinent ad idem: vel videntur pertinere ad idem sine aliqua reciprocatione. vt homo albus. Sed reciproca est in qua constructibilia significant idem vel videntur significare idem. et tamē actio vel passio denotatur transire in seipsum vel in id a quo exiuit. vt sortes videt se. ibi actus videndi erit de sorte et iterum transit in sortem. Et dicitur notāter in seipsum vel in id a quo exiuit. quia si transiret in alterum non esset reciproca. vt sortes videt sortem.

¶ Queriť. vtrū ꝯstructio intrāsitiua reciproca potest fieri per obliquos nominales. Dicendū ꝙ non: q̄a tales obliqui denotant idemptitatē inter obliquum et suppositum verbi cum quo coniungitur talis obliquus.

¶ Arguiť. ego diligo me. ibi non est pronomē reciprocū. g̃ illa nō est cōstructio reciproca. Dōm ꝙ non diciť reciproca ideo q̄a fit tm̄ per ꝓnomen reciprocu; vt sui vel suus. sed etiā fieri pōt per ꝓnomina ꝑme vel secūde persone rōne certitudinis demonstratiōis: vt ego video me: tu diligis te: sed nō per ꝓnomina tertie persone q̄a illa non ita certe demonstrant. vt sortes videt illū. sed bñ potest dici sortes videt se. Sed dicitur ideo reciproca: quia actus verbi tēdit in ilud sub modo pacientis: a quo prius exiuit sub modo agentis.

¶ Queriť. q̄t mōis fit ꝯstructio reciproca. Dōm ꝙ q̄ttuor modis. Primo per gtm̄. vt ioānes obliuisciť sui. Scdo per dtm̄. vt ego faueo mihi. Tertio ꝑ actm̄. vt ego diligo me. Quarto per abltm̄: vt ego videor a me: petrus regitur a se.

¶ Queriť. q̄t modis capiť cōstructio reciproca. Dōm ꝙ tribus mōis. Primo q̄ ad materiale. s. q̄ ad cōstructibilia. et sic est transitiua. vt vult alexā. Scdo capitur q̄ ad formale. sc; quo ad dependentiā cōstructibiliū et sic est intrāsitiua. vt vult Priscianus. q̄a primū cōstructibile dependet ad scdm̄. Tertio capitur q̄ ad formale et materiale simul. et sic nec est transitiua nec intrāsitiua: vt vult petrus helie. Ex quib⁹ manifeste patet solutio huius questionis. vtrum constructio reciproca sit species constructionis transitiue vel intransitiue.

Declarat ꝑdicta ꝑ exm̄a.

.i. vide .i. ꝯstructio manifestanda

Ecce per exempla tibi res ē notificāda.

Capitulum Octauum.

Exm̄ de ꝯstructiōe trāsitiua simplici in q̄ ꝯstructibilia ꝑtinēt ad diuersa — Exm̄ de eadē ꝯstructiōe in qua ꝯstructibilia videnť ꝑtinere ad diuersa.

De trāsitiua simplici. De trāsitiare trāsitiua. De trāsitiua simplici. De intrāsitiare ciproca.

Hic sociū superat vł marcū tullius orat

Est exm̄ de constructione trāsitiua retrāsitiua.

Exorat marcum cicero ꝙ diligat ipsum

Exm̄ de ꝯstructiōe intrāsitiua in qua ꝯstructibilia ꝑtinent ad idē — Exm̄ de eadē ꝯstructiōe in q̄ cōstructibilia videntur pertinere ad idem.

Tulliꝰ ē marcꝰ·bos ē leo.capra iuuēcus

Sunt exēpla de ꝯstructiōe intrāsitiua reciproca

Se r̄git hic ego me.tu te.nos diligimꝰ nos

Sunt etiā exēpla de cōstructiōe intrāsitiua reciproca

Isti se sociāt.vos aūt diligit/ vos

¶ Snia est.ꝙ oia p̄dicta pn̄t manifestari per hec exēpla ⁊ similia his (Hic sociū supat) est exm̄ de cōstructiōe trāsitiua simplici:in qua cōstructibilia ꝑcāt diuersa ꝑm rem. Tullius orat Marcū.est exm̄ de cōstructiōe transitiua simplici in qua cōstructibilia videnť pertinere ad diuersa:tn̄ pertinēt ad idē:qa Tulliꝰ fuit binominꝰ. Sed ibi Cicero exorat Marcū ꝙ diligat ipm̄.est exm̄ de cōstructione trāsitiua retrāsitiua q̄a ibi cōstructibilia videnť ꝑcare diuersa cū not a retrāsitionis. Sed ibi Tulliꝰ est Marcus.est exm̄ de cōstructiōe intrāsitiua simplici in q̄ cōstructibilia ꝑtinēt ad idē. Bos est Leo.est exm̄ de eadē.in qua cōstructibilia videnť ꝑtinere ad idē:et hoc ex copula.q̄a copula est nota idēptitatis. Capra est iuuēcus.est simile exm̄. Hic regit se.est exm̄ de cōstructiōe intrāsitiua reciproca in tertia ꝑsona singularis nūeri. Ego rogo me.est exm̄ de eadē in p̄ma ꝑsona singularis nūeri. Tu regis te.est exm̄ de scd̄a ꝑsona singularis nūeri. Nos diligimꝰ nos.est exm̄ de p̄ma ꝑsona plr̄is nūeri. Isti se sociāt.est exm̄ de tertia ꝑsona plr̄is nūeri. Vos diligitis vos.est exemplū de secunda ꝑsona plr̄is numeri.

¶ Querit.q̄t regule solent legi penes istū textū. Dōm ꝙ tres.p̄ma est ꝙ obliquus constructꝰ post verbū sꝫ facit cōstructionē transitiuā actuū.vn̄ꝰ. Obliquus verbo facit ac꞉ transitionē.vt comedo panem. Secūda regula est ꝙ infinitiuus constructus cum verbo semper facit cōstructionē intrāsitiuam personarum.vn̄ꝰ. Infi.cū verbo facit intransi.꞉ ꝑso. Tertia regula est.qn̄cū꞉ pars indeclinabilis construiť cum parte declinabili facit constructionē intrāsitiuā personarum.vn̄ꝰ. Pars inde.cum de.personarum facit intrans.

¶ Arguit.hic est cōstructio intrāsitiua actuū. O petre tn̄ ibi est pars indeclinabilis vt ptꝫ hic. Hinc o sit demptū.qm̄ sic transit ad actū: Dicēdū ꝙ regula intelligiť qn̄ pars indeclinabilis non regat partem declinabilem sicut in propositio hoc aduerbium o regit illum vtm̄ petre.

De ꝯstructiōe iperfecta.

ꝯstructio trāsitia actuū — ꝯstructio trāsitia ꝑsonarū — cōsideranť

Actus transitio personarumq꞉ notent

in aliud — actio — illatio — alicui

Quādo non trāsit actꝰ nec passio cuiq꞉

inducitur transeundo efficit pfecta

Infert nunq̄3 transit constructio plena

Est exm̄ de cōstructiōe trāsitiua personarum ponit causa metri

Filiꝰ Alphei Jacobiq3 Maria q̄escunt

¶ Sniā est: ꝙ duplex est constructio transitiua. s. actuū et personarum. Constructio trāsitiua personarū est. qn̄ actus verbi non transit in rem obliqui nec passio videtur alicui inferri: vt filius alphei. maria iacobi.

¶ Arguit. in exēplo textus est constructio intrāsitiua actū. qa ibi est suppositū et appositū. vt filius Maria q̄escunt. Dōm ꝙ quiescūt nō ponit hic: vt est pars constructionis: sed ponitur ad complendum metrum.

¶ Querit. q̄ est constructio trāsitiua actuū. Dōm ꝙ est illa in qua actus verbi transit in textu obliq̄: vel passio videt alicui inferri. Exm̄ pmi. vt lego librum Exemplū secūdi vt petrus discipulus percutitur a paulo magistro suo.

¶ Querit. q̄re Alexā. nō notificat ita bn̄ cōstructionē trāsitiuā actuū sicut personarū. Dōm ꝙ ideo. qa sufficiēter cognoscit per cōstructionē trāsitiuā psonarum. qa aliquo modo opponit sibi: sed oppositorum opposite sunt diffinitiones.

¶ Querit. vtrū cōstructio intransitiua etiā diuidat in actuū et psonarum. Dōm ꝙ sic. et alexā. relinq̄t eam fore notā ex diuisione cōstructiōis trāsitiue qr multiplicato vno oppositorū multiplicat et reliquum. Vñ intrāsitiua actū est qn̄ per alterū constructibiliū importat actio vel passio. Exm̄ pmi. vt sortes currit. Exēplum secūdi. vt discipulus percutit. Sed intrāsitiua personarum est qn̄ per neutrum constructibilium importatur actio vel passio. vt homo albus.

¶ Arguit. diuersorū generū et non subalternatim positorum diuerse sunt spēs & cōstructio trāsitiua et intrāsitiua sunt diuersa gn̄a. g̊ habebūt diuersas species Dōm ꝙ ꝙuis non bn̄t easdē spēs essentiales. tn̄ bene accn̄tales:

¶ Querit. qualis constructio est hic. est albus. Dōm ꝙ est intrāsitiua personarum. vñꝰ. Rectus post substan. personarum facit intrans.

¶ Arguit. ibi per alterū constructibiliū importat actus. qr ibi est ntūs et appositū q̄ faciūt cōstructionē intrāsitiuā actuū. Dōm ꝙ verū est qn̄ appositū importat actū: modo hic appositū nō importat actionē vel passionē. Et hec ista pcutit a petro: est trāsitiua actuū. Et tūc ad textum dōm est ꝙ actus capitur hic generaliter put extendit se ad actionem vel passionem.

¶ Querit. qt sunt q̄sitiua constructionis. Dōm ꝙ tria. s. que qualis et quāta Que querit de suba. s. vtrum sit transitiua vel intransitiua. simplex vel reciproca. Qualis querit de q̄litate constructionis. s. vtrum sit congrua vel incongrua Sed quanta querit de quantitate constructionis. s. vtrum constructio sit perfecta vel imperfecta. vñꝰ. Que trans. vel intrans. qualis con. querit incō: Imper per quanta sunt respondentibus apta. Et quando dr̄ cōstructio incongrua non est cōstructio. vt ex diffinitiōe eius patet. Dicendū ꝙ verum est secundo modo capiendo constructionē. sed bene primo modo: vt prius patuit

Exemplū est. vt cum querit. que est ista homo currit. respondetur intransitiua. Qualis est ista plato disputat: respondetur congrua. Sed talis questio non est multum necessaria. ex eo ꝙ omnis constructio de qua hic loquitur Alexander. debet esse congrua.

¶ Quāta est ista hō currit. rn̄det pfecta. qr pfectā sentētiā repn̄sentat in anīo auditoris. Ex quo infert correlarium: ꝙ sola constructio intransitiua actuū super omnes alias constructiones dicitur esse perfectior.

Capitulum Octauum.

De modo cōstructibilia. Et primo de vtō. Dentō et verbo psonali.

ↄstructibilia ordina in orōne p̄cōstrue vtm̄

C Onstrue sic. casuȝ si sit p̄pōe vocātē.

statim ntm̄ locas posthoc pones

Mox rectū ponis. hic psonale locabis

.s. si sit in orōne .s. v̄bū in p̄ncipio locabis si ntūs et vtūs sint in orōne.

Verbū. qd̄ p̄mo statues. si cetera desint

¶ Snia est. ꝙ constructio incipienda est primo a vtō si est in oratiōe. et post vocatiuū debet sequi ntūs. post quem debet sequi verbum personale. Et si nominatiuus et vtūs desinit tunc constructio est inchoanda a verbo personali.

¶ Querit. que est ratio ordinis istius textus ad precedentē. Dōm ꝙ ista quia prius determinauit de constructione in generali. hic vero determinat in speciali. sed generale est ante speciale: ergo.

¶ Querit. qd est ordo. Dōm ꝙ est dicendorū determinata series. Et est ordo in cōstructione duplex. s. naturalis et artificialis. Naturalis est qn̄ cōstructibilia ordinant̄ ſm naturalem modū cōcipiendi. ſm ꝙ vna dictio cōcipitur naturaliter seq̄ aliam in cōstruendo ſm p̄prium sensum. Sed artificialis ordo est qn̄ constructibilia ordinat̄ ſm ornatū modū loquendi. in quo oppositū elōgatur a supposito. adiectiuū a substantiuo. p̄pter ornatū modū loquendi quod nullo modo fieri potest secundū naturalē ordinem. De quo alexan. loquit̄ in proposito q̄ habet ordinem voluntarium sibi correspondentem.

¶ Querit. q̄ est ratio ꝙ vtūs preconstruit̄. Dōm ꝙ ista: q̄a vtūs est casus excitationis. modo excitatio debet fieri in p̄ncipio ante omnem actū.

¶ Arguit̄. ↄstructio inchoanda est ab aduerbio vocandi o. vt in hac orōne. O christe exaudi nos pctōres. Dōm ꝙ in ordine casuum ↄstructio inchoanda est a vtō. Sed hoc aduerbiū o nō est alicuius casus. ꝙuis ip̄m sit simpliciter primū in constructione. Et post vtm̄ cum suis determinatiōibus debet sequi ntūs vel aliquid supplens vicem nti de quo superius patuit.

¶ Arguit̄. ↄstructio nō incboat̄ a verbo psonali. q2 illud sꝫ est appositū ꝙ añ se vult habere suppositū. Dōm ꝙ hoc est verū explicite vel implicite:

¶ Querit̄. quare ntūs debet p̄cedere verbum personale. Dōm ꝙ ideo q̄a principium est ante principiatū· sed ntūs ſcat per modum principij a quo actus verbi egreditur. ergo debet construi ante verbum.

¶ Querit̄. q̄re a verbo personali incboanda est cōstructio si alia desint. Dicendum ſm Priscianum ꝙ ideo. quia in omni verbo prime vel secunde persone certus intelligit̄ ntūs qui non exprimit̄ ergo tunc incboāda est ab illo verbo. Et similiter in verbis tertie persone intelligit̄ ntūs confuse et indeterminate: et tūc potest etiam ab illo verbo incboari constructio.

¶ Querit̄. quot modis pōt incboari ↄstructio. Dōm ꝙ octo modis. Primo a vtō. vt habet lr̄a p̄ntis textus. vt O petre p̄fice. Scōo ab ablatiuis vel nominatiuis absolute positis. vt magistro legēte pueri p̄ficiūt. Audita hec preconia fit aula tandem lubrica. i. auditis p̄conijs. Tertio p̄ ↄiūctionē vel per aduerbia cōtinuationē vel suspensionē ſcātia. vt quāꝙ ꝙuis etsi etiā etiamsi tametsi. Etiam illa dictiones de quibus loquitur alexan. ibi: Cum quia dum donec ⁊c̄. Quarto per auerbium vocandi o. et per interiectiōes exclamantis. vt proh nephas O infaustum diem. Quinto per aliquos obliquos ratione relationis. vt patrem sequitur sua p̄les. Sexto per obliquos interrogatiue positos. vt quē vides. ꝙuis

ego superlucratus sum. Septimo per obliquos negatiuos. vt nullum hominē vi di. Etiam rōne diuisionis. vt sonoꝝ alius vox alius non vox. Octauo pōt inchoari a verbo im ꝑsonali pasiue vocis. Pōt etiā inchoari a verbo impersonali actiue vocis: vt penitet. et a verbo exempte actionis. vt pluit.

¶ Querit. q̄s est mod⁹ ꝑueniēdi ad dictā ꝯstructibiliū ordinationeꝫ. Dōm ꝙ mod⁹ est talis. Primo legēda est orō distincte et inter legendū dꝫ aduertere de sn̄ia q̄ pōt ex illa orōne elici. Et vt facili⁹ occurrat cōsiderabit qn̄ est ꝓncipale suppositū ꝛ qđ sit ꝓncipale appositū. ꝛ alia q̄ sꝫ annexa istis duob⁹ sunt adiectia vel aduerbia: vel alique integre clausule vel orōnes suspēsiue. ꝛ annexa suppositi cū supposito. ꝛ annexa appositi cum apposito ꝯstrui debēt. nec remittat fallacia ꝯpositiōis seu diuisiōis q̄ tollit sn̄ie ꝑfectionē gn̄ans errorē vt Eya recolamus laudib⁹ pijs digna hui⁹ dici carmina. in q̄ nobis lux orit gratissima.

¶ Querit quō debet hoc sciri ꝙ possint distincte legere. Solo hoc scit ex certis punctis. q̄ sunt Colon Coma et Periodus. Coma est punctus cū cauda seu virgula ducta sursum. et debet poni vbi sn̄ia est suspensiua. vt Nigra sum. Colon est simplex pūctus et ponit qn̄ oratio est ꝑfecta et tn̄ pōt aliq̄d supaddi. vt Nigra sum. pulcra tn̄ sum. Sed periodus est pūctus cū virgula deorsum ducta. ponit qn̄ oratio est tota et perfecta. vt Nigra sum pulcra tn̄ sum et omni laude dignissima. Ex istis tribus modis pūctandi oritur triplex modus accentuādi. Nam vbicūq̧ ponit cōtra ibi est accent⁹. Et ibi ponit colon ibi est accentus medi⁹. Sed vbi ponit periodus ibi est accētus grauis et depssus. De quibus latius dicet in q̄rta parte huius libri.

i. dtūs — post hoc — actūs — i. post ꝯstruunt

Terci⁹ hinc casus. et q̄rtus sepe sequunt — *De dtō et actō.*

i. apposito — postpones — postpone — gtm̄

Aut vbo subdes aduerbia. subde scdm — *De aduerbio et gtō.*

dcōni regenti — prepositio

Casum erectou. debet vox prepositiua

i. actō — ꝓconstrui — abltō — i. actm̄ vel abltm̄ — ppō

Quarto preiūgi vel sexto quē regit ipsa — *De ppōne et suo casuali.*

¶ Sētentia prime partis est: ꝙ post verbum personale debet construi dtūs vel actūs quādoq̧ cōiunctim. quandoq̧ diuisim. Exemplum de primo: vt do tibi panem. De secundo: vt diligo deum faueo tibi ꝛc.

¶ Querit. q̄re dꝛ in textu scdē. Dōm ideo. qꝛ aliqđ verbū personale est absolutū non regens aliquē casum a parte post: vt Joānes currit velociter.

¶ Querit an dtūs imediate ꝯstruit post verbū vł actūs. Solo dtūs. Ratio ē ꝙ dtūs est casus subē. actūs est casus accn̄tis ad min⁹ ꝓm modū q̄a est termin⁹ actus verbi: modo suba est ante accn̄s. Sed quidā volunt: ꝙ qn̄ verbum est vehementissime trāsitiōis tunc actūs est verbo immediatoꝛ: qꝛ actūs est ꝓpri⁹ casus taliū verboꝝ. Sed dtūs solū inquantū acq̄sitiue ponit ꝛ tūc ꝓponit dariu⁹. Ratio potest esse: quia dtūs ꝓcat rem recipientem: actūs vero receptam: modo recipiens est an̄ receptū: vt do tibi panē. Exm̄ principalis ratio potest esse volūtas grāmaticoꝝ. Sn̄ia secunde partis tāgitur ibi. Aut verbo subdes aduerbia etc̄. ista: ꝙ aduerbium debet construi iuxta suum verbum.

¶ Queritur. vtrū aduerbiū d3 ɔstrui añ dtm̄ ⁊ actm̄: qñ verbū illos cas⁹ regit ⁊ hꝫ etiā aduerbiū. Sol'o sic q: aduerbiū ſm Priſcianū ē adiectm̄ verbi ꝓ iter adiectm̄ ⁊ ſubm̄ ex eadē pte poſita nihil mediabit. ḡ dicet ſic ordinando. do beniuolo tibi veniā. Tūc ibi. Subde ſcd̄m caſum rectori. Snia hui⁹ tertie ptꝫ eſt. ꝙ gtūs vl' q̄libet obliqu⁹ d3 poni poſt ſuā dcōnem regentē. Et meli⁹ per ſcd̄m caſum intelligitur q̄libet obliquus ꝗ gtūs. q: alias autor eſſet diminut⁹ de regimie ab'ti. Et ſic ſecūda expoſitio includit etiā gtm̄: et non econuerſo. ergo eſt melior.

¶ Queritur. ſub qua regula collocādus eſt actūs a parte ante cōſtruct⁹. Dōm ꝙ talis actūs hꝫ rationē ſuppoſiti: modo ſuppoſitū debet cōſtrui añ appoſitū. vt magiſtrū docere diſcipulos. ibi magiſtrum a parte ante conſtruitur.

¶ Arguitur. ḡ autor eſt inſufficiens in ſuo proceſſu: q̄a nullibi illam regulam poſuit. Solutio talis accuſatiuus preconſtruitur etiam per iſtam regulam. Subde ſecundum caſum rectori. ⁊c̄.

¶ Queritur. quō pōt hoc fieri. cū tñ dictū eſt ꝙ intelligitur de obliq̄s a parte poſt conſtruct⁹. Sol'o d3 intelligi a cōtrario ſenſu. q̄ ex hac regula faciliter elici pōt q̄a ſicut obliquus a parte poſt rect⁹ cōſtruitur: ita obliquus ante rect⁹ ꝑconſtruitur ſecundū ſimilitudinē ꝓportionis reddēdo ſingula ſingulis. Tunc ibi. Debꝫ voce ꝑpoſitiua ⁊c̄. tangitur q̄rta pars regule. Et eſt ſnia ꝙ actūs et ablt̄ūs caſus dñt ſequi ꝑpoſitiones cū q̄bus conſtruuntur. vt ad patrem. in domo ⁊c̄.

¶ Queritur. q̄ eſt ratio illi⁹. Sol'o q̄a agēs d3 ꝑcedere ſuū paſſum. ſed ꝑpoſitiones comparantur ad caſus q̄b⁹ deſeruiūt. ſicut agens: ad paſſum. ḡ ⁊c̄.

¶ Arguitur. iſta regula eſt inſufficiēs. q̄a ꝑpoſitio qñꝗ ponitur cū gtō. vt ten⁹ crurum. Dōm hoc eſt ſcd̄m modū grecoꝝ q̄ caruerūt ablt̄ō. ſed ſm modū ntm̄ ſemper debet poni actō ſeu ablt̄ō. niſi per illam figuram q̄ dicitur anaſtropha poſtponatur ſecundū ſitū: tñ in modo conſtruendi d3 ſꝫ ꝑponi ſuo caſuali.

¶ Queritur. quō obliqu⁹ a parte poſt ɔſtructus cū aduerbijs et interiectiōib⁹ ē ordinādus Sol'o a parte poſt. De p̄mo. vt tūc tpis. de ſcd̄o. vt o ineffabilē viꝝ.

¶ Arguitur. autor in illis determinationibus eſt diminutus. q̄a illas non ponit. Solutio cōphendūtur ſub iſta regula: q̄a aduerbiuꝫ et interiectio ſunt partes indeclinabiles ſicut ꝑpoſitio. etiā ꝑpoſitio poni debet aduerbialiter.

¶ Queritur. q̄re poti⁹ determiat de mō ɔſtruēdi ꝑpōnis ꝗ aliaꝝ ptiū īdecliabiliū. Sol'o ideo. q: ɔſtructio ꝑpōnis ē ēt ɔmūior ꝗ ɔſtructio aliaꝝ ptiū īdecliabiliū.

¶ Queritur. quare non potuit aliquā regulam ordinandi coniūctiones in orationibus. Sol'o ideo. q̄a illam poſtea ponit ibi. Iungere conſimiles ⁊c̄. Uel dōm q̄ ideo. q̄a ars debet eſſe circa difficilia ſed facillimū eſt coniūctionē ɔiungere cū diuerſimode ſm diuerſas ſpeties: ergo ⁊c̄.

De impedimentis ɔſtructionis ⁊ p̄mo de īfinitiuo. Declarat ſecūdā partē impedimenti.

verbo perſonali — aliq̄bus
Infinitiuum perſone ſiue quibuſdam
.ſ. noībus — illa noīa adiectiua
Des adiectiuis. vt ſūt abilis piger apt⁹
priſtinis tēporibus — grāmatici
Hāc olim pulcrā veteres dixere figurā

¶ Dicit ꝙ infinitiuus ɔſtruitur poſt verbū perſonale finiti modi ⁊ ꝓhereticū et poſt quedā nomina adiectiuā. Et qñ noīa adiectiua infinitiuo ꝑconſtruuntur dixerūt veteres fieri pulcrā figurā. De p̄mo. vt volo legere. De ſcd̄o: vt apt⁹ ſtudē

¶ Queritur quid ſit impedimentū. Dōm ꝙ eſt indecens ordinatio ɔſtructibiliū

contra regulas grammaticales congruitatis: vel contra debitum modum loquendi: vt infra patebit.

¶ Querit. quotuplex est impedimentū. Dōm quod duplex. s. cōstructiōis et cōgruitatis Cōstructiōis est illud qd peccat cōtra debitū modū cōstruēdi prius positū. vt isti subueniat sua mater. Sed impedimētū cōgruitatis est qd peccat cōtra regulas cōgruitatis. vt sermōes summi pris est meditatio iusti. de quibus postea dicet

¶ Querit. quot partes finie colligi solent ex isto textu cum sequēti. Solo quattuor Prima est infinitiuus vult cōstrui cum quibusdā verbis personalibus. vt volo amare deū. Secūda. est infinitiuus pōt cōstrui cū quibusdā adiectiuis: vt sum piger abilis aptus legere. Tertia est infinitiuus pōt construi cū oppositis istorum: vt volo habet oppositū. s. nolo. scio nescio etc. cū sinonimis eorum. Quarta est quod multa verba construunt cum infinitiuo mediante actō: vt audeo magistrū legere.

¶ Arguit. contra pdicta quod vbū personale nō vult cōstrui cū vbo infinitiui modi quia dicta regula est falsa. quia ois dcō constructa potest aliā dz ipam determinare sed infinitiuus non potest determinare vbū psonale. g etc. Minor pbat quia infinitiuus est magis confusus quam vbū psonale quia est sine nūeris et psonis. Dōm quod infinitiuus potest dupliciter considerari. Uno modo sm quod operatur actus scatus per infinitiuū ad subam a parte an. Alio modo considerat infinitiuus quantū ad speciale scatū per ipsum: et ad modos significādi aliorum verborū: et sic habz aliqd speciale gratia cuius est determinatiuus aliorum verborum.

¶ Contra. infinitiuū non potest determiare finitū. sed infinitiuus est huiusmodi g etc. Dicendū est sicut dicit in solutione pcedentis argumenti.

¶ Contra. infinitiuus non vult cōstrui post verbū personale. g etc. Ans pbat in hac oratione: ad ame rogo facignē. Dōm quod regula intelligit sm aptitudinē et non sm actum quando verbum infinitiui modi ponit in oratione.

¶ Contra. incongrue construit infinitiuus cum verbo personali finiti modi g etc. ans ptz in hac oratione: magister erit legere: que est incongrua. Dicendū quod regula intelligitur de verbo proheretico: modo ibi hoc verbū personale substātiuum erit nō est verbum prohereticum.

¶ Querit. quare dicit in textu (quibusdam) Solo ad inueniendū quod infinitiuus nō potest construi cū oibus adiectiuis sed solū cū illis que importāt qualitatē per quā subiectū reddit aptū seu ineptū. potēs vel impotēs ad agēdū: vt iste est abilis legere. Et hoc dicit propter ista adiectiua albus magnus legere. quia nullā dispositionem in ordine ad illū actū importāt. et ista adiectiua sunt de prima et scda spē qualitatis

¶ Querit. vtrū ista adiectiua pnt construi cū istis infinitiuis in quolibet casu. Solo sic. sm Priscianū tā in recto quam in obliquo. De recto ptz in textu. De obliquo. vt celerem sequi. i. celerem ad sequendum.

¶ Querit. vtrū ista sit congrua abilis legere. Solutio illa oratio potest dupliciter considerare. Primo per se. et sic est incongrua: quia abilis scat accntalē dispositionem solum que non potest esse principium illius actus scati per infinitiuum. Solutio capitur cum inclusione alicuius substantiui subintellecti. vt Joannes vel Petrus tunc ille ntūs regit a verbo subintellecto.

¶ Arguit in illa oratione nulla est figura. vt dr textus. g etc. Solo quidā dicunt quod figura capitur ibi pro ornato modo loquendi. g dicit pulcrā Alij dicunt quod per istā figurā debet intelligi sinodoches. quia ibi ponitur infinitiuus pro actō gerundij. s. abilis legere. i. abilis ad legendum. sed propter ornatū dr abilis legere.

¶ Querit. cōtra quā regulā ē hic impedimentū. Dōm primo cōtra illā. Hinc personale locabis. quia ibi dictū ē quod post ntm dz seq vbū psonale finiti mōi. hic seqtur vbum infiniti mōi, et hoc est verū scdm modū. quia sm rem verbum substantiuum

intelligit vt dictū est. Secūdo est ꝯtra illā. Terti⁹ hinc casus: qꝛ ibi dictū est ꝙ post verbū dꝫ seq̄ datiūs vel ablatiūs: hic vero seq̄tur infinitiu⁹. Et illa pma regula est vera qñ sunt in orōne et ideo nō ad excludēdum infinitiuū ad verbū finiti modi. subiūgit istā regulā. Elige quod placet. Unde sunt due rationes istud vicium excusantes prima ratio qua potest fieri est volūtas grāmaticorū. Secūda ratio quare oportet fieri est modus loquendi ornatus: vt dicitur in textu.

Declarat primā partem.

Ista verba impersonalia.
Verbaqꝫ sūt dꝫ iubꝫ audet vultqꝫ pōtqꝫ
Nititur ꝛ tēptat dignatr̄ scitqꝫ monetqꝫ
Incipit ꝛ tedet piget ꝛ pudꝫ atqꝫ meretr̄
Et ꝓperat gaudet dlectat pēitet vrget
ista verba impersonalia — adiunge
Et pat ꝛ discit dcet ꝛ solet ꝛ liceat adde
verba — signant — .s. verba — ꝯtrariā ꝟcationem
Que ꝑdicta notāt. et q̄ cōtraria sgnant
verba — actō — a pte añ posito
Addere multa potes q̄rto casu preeūte

Ponit additamentum.

¶ Dicit ꝙ verba in textu posita et ipis similia. ac etiā ipis cōtraria in ꝟcatiōe volūt cōstrui cū infinitiuo a parte post. De primo. vt incipit ꝓferre. De secundo vt pudet loqui corā ꝑncipibus. De tertio vt ignorat ꝑficere.

¶ Querit̄. ꝙ differēter infinitiuus cōstruit̄ cū verbis impsonalibus et psonalibus. Sol'o sic: qꝛ qñ construit̄ cū verbis psonalib⁹ tūc reqrit verba ꝓheretica. Ratio est qꝛ actus gñalis petit determinari per actū spēalem. g̃ infinitiu⁹ pōt adiūgi verbo ꝓheretico. Sed cū verbis impsonalib⁹ indifferēter ꝯstruit̄: et cū verbis ꝓhereticis ꝛ nō ꝓhereticis. Ratio est: qꝛ tā impsonalia ꝓheretica ꝙ nō ꝓheretica importāt actū gñalem. g̃ cū illis pōt construi infinitiuus.

¶ Arguit̄. infinitiuus est cōfusus. ergo nō determinat verbū ꝓhereticū: qꝛ est sine numeris et psonis. vt dicit Donat⁹. Dicendū ꝙ est indeterminat⁹ q̄tū ad accidētia: sed est determinatus quantum ad ꝟcationem suam.

¶ Cōtra. ois ꝯgruitas orit̄ ex parte modorū ꝟcādi: sed infinitiuus caret talib⁹ modis ꝟcādi: g̃ cū nullo posset facere aliquā orōnē ꝯgruā: qd est falsum. Minor patet: qꝛ infinitiu⁹ est sine nūeris et personis. Sol'o licet nō habet modū ꝟcandi spēalem. habet tñ gñalē. sicut omē verbū: ꝛ sic licet est cōfusus: quo ad se potest tñ esse determinatus ad quedā alia ratione ꝟcatiōis: et nō rōne modiꝟcandi.

¶ Arguit̄. ad motū nō est motus. q̄nto phicoꝝ: sed omia verba ꝟcāt per modū fluxus et fieri: g̃ vnū non pōt alterū determinare. Dicendū ꝙ ad motū exteriorem non pōt terminari motus exterior. sed ad motum exteriorē bene potest fieri motus interior quem important verba proheretica.

¶ Queritur. vtrum in hoc textu est impedimentū. Dōm ꝙ sic ƀm quosdam contra illam regulam: Tertius hinc casus.

¶ Arguitur. orō ꝟbi ifinitiui mōi cū ꝟbo ꝑsonali est simpl'r ꝯgrua. ǵ nullū est ibi impedimentū. añs ꝓbatur. q: qñ duo ꝟba simul ꝯueniūt in vna orone sine ꝯiūctōe media tūc vnū illoꝝ est ifinitiui mōi: vt in ista orone cupio legere. Dōm ꝙ quamuis non est ibi aliqđ impedimentū cōgruitatis. est tñ impedimentū ꝯstructiōis.

¶ Queritur. qđ est ꝟbū ꝓhereticū. Dōm ꝙ est illud qđ iportat actū interiorem aīe in ꝯgnoscēdo seu volēdo. vt cupio volo ⁊c̄. Et dr̄ ꝓhereticū a ꝓthos qđ ē pmū. et heresis diuisio. q2 importat act⁹ ratiōis ꝑ quos fit pma diuisio actuū. Uel dicitur a ꝓher quod est electio. q2 talia ꝟba impoꝛtāt electionē anime.

¶ Queritur. vtrū oīa verba pñt cōstrui cū infinitiuo mediāte actō. Dōm ꝙ nō ⁊ ǵ dr̄ in textu (Addere mlta potes) q2 nō valet ista orō possum me sedere. Sed ista bñ valet possum sedere. Ratio est. q2 orō cōstās ex actō et ifinitiuo vim habet vni⁹ casualis. qđ casuale pdictū ꝟbū hr̄e nō pōt post se. q2 est absolutū.

¶ Ubi notandū. ꝙ aliq̄ verba sunt q̄ nō pñt ꝯiūgi infinitiuo nisi mediāte actō. vt si possum⁹ dicere doceo sedere: sed bñ dr̄ doceo te sedere: vel nō dr̄ sentio calere. sed sentio ignē calere. sub q̄bus oīa ꝟba pceptiua cōpꝛehendunt̄. vt iubeo te cātare. Unde etiā sunt q̄dā verba. q̄ indifferēter cōstruunt̄ cū infinitiuo mediāte actō vel sine actō. vt sunt verba ꝓheretica. vt volo sedere. i. volo me sedere.

¶ Queritur. vtrū sp̄ sit eadē sñia qñ verbū construit̄ cū infinitiuo sine actō vel cū actō mediāte. Dōm ꝙ nō semꝑ. sed qñq3. Exm̄ pmi. vt volo sedere volo me sedere. Exm̄ secūdi. volo cantare. volo te cantare.

¶ Queritur q̄ est regula ǵnalis q̄ elicit̄ qñ infinitiuus construit̄ cū verbo ꝑsonali mediāte actō. Dōm ꝙ ista qñcūq3 actūs ponit̄ inter duo verba quoꝝ vnum est finiti modi et alterū infiniti modi. tūc actūs pōt resolui in ntm̄ et verbū infiniti modi in verbū finiti modi. dūmodo ille actūs regit̄ ab infinitiuo a parte añ. Sed si regat̄ ab alio verbo a parte post. tūc infinitiu⁹ debet resolui in gerundiū in dū. De pmo. vt Ioānis vltimo dr̄. sic eū volo manere. i. volo vt is sic maneat. De secūdo magnificauit eum fungi sacerdotio. i. ad fungendum.

¶ Queritur. qmodo infinitiu⁹ est cōstruēd⁹. Dicendū ꝙ multis modis. Pmo infinitiuus ƀcans cām finalē pōt ꝯstrui cū verbis impoꝛtātibus motum gratia illius cause factū. vt vado piscari. ibi vado impoꝛtat motū ad locum. ⁊ piscari cām finalem illius motus. Et hic cōpꝛehendunt̄ illa verba q̄ impoꝛtant motum spiritualem. vel motū anime. vt sto hic cātare. nam stare non impoꝛtat q̄etem sed motum quo quis ad q̄etem tendit. Scđo infinitiu⁹ in constructione ponitur ꝓ preterito impfecto indicatiui modi. vt ego sedulo negare factū. i. negabam. Tertio ponit̄ loco imꝑatiui in cōstructione. vt petre saluere id est salue. Quarto ponit̄ loco gerundij in di. vt potestatem habeo dimittere te. id est dimittendi. Et gerundium vocatur infinitiuus nō tꝑalis. q: non est alicuius certi tꝑis sed suū tēpus trahit ab illis verbis cum quibus cōstruit̄: vt studeo cantando ibi cantando est pñtis tꝑis sicut studeo. Ita dōm est de alijs tempoꝛib⁹. Sed alius est infinitiuus tꝑalis. vt studere lege: qui licet sit sine numeris ⁊ personis. est tamē determinati tempoꝛis: et de illo loquit̄ hic Alexander. Quinto ponitur loco gerūdij in dum terminati. vt Surge illuminare iherusalem. i. ad illuminandum. Sexto ponitur loco participij pñtis tꝑis. vt phillida me discedere fleuit. i. me discedente. Ex q̄bus infertur sñia huius textus. Addere multa potes. ꝙ multa verba pñt construi cum infinitiuo accusatiuo mediante.

¶ Queritur. vtrū ille actūs medians sp̄ regat̄ ab infinitiuo. Dōm ꝙ nō vt patet ex dictis. sed aliqñ a verbo finiti modi a parte post. et aliqñ ab infinitiuo a parte añ

Capitulum Nonum.

Et pōt fieri ꝑ resolutionē qñ.s.actūs pōt mutari in ntm̄ et ṽbū īfinitiuī mō ṽbū finiti modi manēte eadē sn̄ia.vt volo studere.i.volo ꝙ tu studeas Sed si hoc nō pōt fieri tūc regat a verbo finiti modi.vt doceo te studere:instruo te cātare.

¶ Arguit.infinitiuus vult construi cū verbis ꝓhereticis.sed doceo non est ṽbū ꝓhereticū ꝑ ⁊c̄.Dōm ꝙ verū est sine actō.sed cū actō pōt construi cū verbo nō ꝓheretico.Et qñ dr: in ista orōne doceo te legere si ille actūs te regeret a legere sequeret ꝙ doceo esset verbū absolutū.Negāda est sequela qa illud totū suplet vicē acti.Ratio impedimenti ptꝫ ex dictis.

sociabis illi ꝑtiorōnis .i.participio

Que iūges verbo iūges et participanti

illi accn̄ti hoc accn̄s ꝑcipij

Si generi verbi sua significatio fiet.

.i.conformis ꝑticipio .s.a q̄ descēdit

Cōsona debet ipsi constructio verbi

Scōm impedimentum constructionis cōtra regulam.Hinc ꝑsonale ⁊ tertius hinc casus.

¶ Sn̄ia est.ꝙ participiū vult construi cū eodē casu a parte post cū quo suū verbum a q̄ descendit et hoc est verū si participiuꝫ est eiusdē ſcationis cui⁹ gn̄is est suū verbū a q̄ descendit vt faueo tibi.fauens tibi ⁊c̄.

¶ Querit.q̄re dicitur a parte post.Dicendū ꝙ ideo.quia soluꝫ verbum regit casum a parte ante et nullum participium.

¶ Querit.vtrū ista regula solū intelligit de dictionib⁹ casualib⁹.Dōm ꝙ nō q̄ sicut verbū construit cū aduerbio:sic etiā participiū illius verbi.vt lego bene legens bn̄.Et sicut verbū ꝯstruit cū infinitiuo.sic et participiū.vt cupio venire cupiens venire.Et si verbū construit cū obliq̄ a parte post etiā et participiuꝫ et ergo dicit in textu.Que iunges verbo.non nominando aliq̄d.

¶ Querit.q̄re participiū regit eūdē casum quē suū verbū a q̄ descendit.Dōm ꝙ ideo.qa dcōnes idē ſcātes regūt eundē casum.Sed ṽbū ⁊ participiū idē ſcāt ꝑ ⁊c̄.Minor ptꝫ qa ambo ſcāt ꝑ modū fluxus et fieri.Patet hoc etiā ꝑ Floristā dicentē quemcūqꝫ casum q̄rat mod⁹ initialis.Illū q̄sqꝫ mod⁹ et tꝑa q̄ reqrunt Infinita supina gerūdia participāsqꝫ.Obliq̄s et nō rectis hec regula detur.

¶ Arguit.ex isto seq̄retur ꝙ concretum et abstractū regerent eundem casum qō est falsum Sequela ptꝫ qa idem ſcant.Dōm ꝙ participiū habet idem ſcatū et eundem modū ſcandi cum suo verbo.sed concretum ⁊ abstractum drn̄t in modo ſcandi.quia vnum ſcat abstractiue aliud vero concretiue.

¶ Arguit.participiū non regit eundem casum quē suū verbū a q̄ descendit.qa criminor regit actm̄ cum abltō.sed criminās regit tm̄ actm̄.Dōm ꝙ regula intelligitur qñ participium manet eiusdem ſcationis cuius gn̄is est suū verbū modo criminor est gn̄is cōis:et criminans est tm̄ ſcationis actiue.

¶ Cōtra.ꝑticipiū ꝯstruit cū alio casu q̄ suū verbū.ꝑ ⁊c̄.Dicendū ꝙ licet participium ſm istam regulam debet construi cum eodem casu cum q̄ suum verbū tamen ꝑter hoc pōt etiā construi cum alio casu.vt indigeo iohanne existente magistro.ibi hoc participium existente.construitur cū abltō.qō non facit existo.

¶ Querit.q̄re hoc participiū existēs pōt construi cum abltō.et non suum verbum.Dōm ꝙ ideo.qa pōt construi a parte añ cuꝫ obliq̄.qō non pōt suum verbū ꝑ potest etiam construi cum abltō a parte post.et non suum verbum.

¶ Arguit.ꝑticipiū nō regit eundē casum a parte post quē suū ṽbū ꝑ ⁊c̄.añs ꝑbat.qr amplector regit actm̄ vł abltm̄ ſm Donatū.sed ei⁹ participiū regit ac-

cusatiuū tm̄. Dōm isti⁹ regule sunt tres exceptiōes. Prima fit in verbis cōmunibus. q̄ pñt regere duos casus. ⁊ participia illoꝝ vnum tm̄. Ratio est q̄a verbum cōmūe hꝫ vtrāq̄ ꝯcationē. participiū ꝟo vnā tm̄. vn̄⁹. Verbū cōmune q̄uis agat et paciat Sola per ans ens rus tn̄ actio ꝯcat. Dus solū patitur per tus vtrūq̄ notatur. vn̄ participia in ans in ens et in rus regūt actm̄ in dus regunt ablm̄. ꝯ in tus regunt vtrūq̄ casum: q̄a actiue et passiue ꝯcant. Scd̄a exceptio est in participijs verborū substātiuoꝝ. vtōꝝ ⁊ eoꝝ vim habentium. q̄a non sꝫ hn̄t constructionē suoꝝ verboꝝ. vt video Joannem q̄ existit bonus: ibi existit habet ntm̄ a parte post. sed non participium. vt non valet video ioānem existentē bon⁹. sed dicitur bonum. Tertia exceptio fit in ntis a parte ante rectis. qui non possunt regi a parte ante a participijs. vt supra patuit. licet bn̄ construuntur cum participijs sicut substantiua cum adiectiuis. vt homo legens librum.

¶ Querit. cōtra quā regulā hoc est impedimentū. Dōm ꝙ contra illā (Hinc personale locabis) q̄a hoc post ntm̄ sequit obliquus. vt legens librū.

¶ Arguit. illa orō mgr̄ est legens vl' lecturus disciplis librū est simplr̄ congrua ꝙ non peccat contra aliquā regulā grāmaticalem. Dōm ꝙ quāuis nō sit ibi aliquod impedimentum congruitatis. tn̄ bn̄ constructionis.

.s. verbum suppositū reddens ntūs .s. post se

Sub ꝑsonale supponēs rect⁹ habebit.

¶ Snia est. ꝙ ntūs solū reddit suppositū verbo ꝑsonali. vt magister disputat.

¶ Querit. q̄re ponit hic ista regula. Dōm ꝙ ad remouendum dubiū. q̄a posset aliq̄s dubitare ex p̄cedenti textu: vtrū ntūs posset etiā reddere suppositū participio. hoc dubium remouens posuit hunc textum.

¶ Arguit. participiū pōt construi cum ntō a parte an̄ sicut suū verbum vt Joannes cātans currit. ḡ ⁊c̄. Dōm ꝙ bn̄ construit cum ntō a parte an̄. vt dictū est tamen ille nominatiu⁹ non reddit suppositū participio sed verbo.

¶ Querit. q̄re participiū nō pōt regere ntm̄ a parte an̄. Dōm ꝙ ido. q: suppositum ꝯcat per modū per se stātis a q̄ actus verbi egredit. ꝑticipiū ꝟo ꝯcat ꝑ modum alteri inherentis. q: accn̄s req̄rit subiectū. sed ꝟbum ꝯcat per modū distantie q̄ fit per copulā iungentē actū ꝟbi cum supposito. Vel ideo q̄a om̄is dcō regens ntm̄ ꝯcat per modum dictibilis de altero. sed hoc non facit participiū. sed solum ꝟbum. et ille mod⁹ ꝯcandi est causa q̄re verbum regit ntm̄ a parte ante.

¶ Arguitur. ista regula ponit hic superflue. q̄a posita est ibi. Vult intransitio. Dicendum. ꝙ aliter ponit hic. et aliter ibi. q̄a ibi ponitur p̄ncipaliter. sed hic ponitur incidentaliter. s. ad remouendum dubium.

¶ Querit. q̄re participiū regit eundē casum quā suum ꝟbum a q̄ descendit. saltem a parte post. Dicendū ꝙ ideo q̄a habet idē ꝯcatū cum suo ꝟbo. ḡ habet eandem cōstructionē. q: dicit Florista Seruat constructum seruat q̄ ꝯcatum.

¶ Querit. quot regule solent poni circa istum textum. Dōm ꝙ tres quarum prima est. ꝙ quēcunq̄ casum regit indicatiuus illū etiāꝫ regunt oēs alij modi et alia tp̄a ab ip̄o formato. Inde tn̄ debꝫ excipi actūs q̄ nō pōt regi a ꝟbis passiuis. sed ꝟbū passiuū bn̄ pōt regere aliuꝫ obliquū q̄ regit verbū actiuū p̄ter actm̄. vn̄ Florista Et quēcunq̄ casum ⁊c̄. Scd̄a regula est. quēcūq̄ casuꝫ regit ntūs illū etiā regūt om̄es obliq̄ eius. vn̄⁹. Quē casum rect⁹ regit hunc inflectio tota Et ista regula intelligit de toto ntō. q̄ hꝫ idē regimen in om̄i gn̄e. qd̄ dr̄ ꝓpter istas dcōnes aliq̄d nihil modicum que solum regūt gtm̄ dum sunt neutri gn̄ ⁊ nti cas⁹ vt modicū vini aliquid cereuisie. nihil aque. et hoc est verum ꝓprie loquēdo Tertia regula est. quemcūq̄ casum regit positiuus illum etiam potest regere com-

paratiuus. Et intelligitur de quibuscūq3 comparatiuus. siue sint aduerbiales siue nominales: vt supra patuit dicendo: similis mihi similiter mihi.

Tertium ipedimētum cōtra regulam. Mox rectū pōis.

.s. casus — p̄cōstruunt dcōne regēre absoluti

Aut ablatiui preeunt rectore soluti.

postcōstruunt — raro — in medio ponis

Aut postponunt sed vix iterseris illos.

¶ Snia est ablti absolute positi qn̄q3 p̄construunt qn̄q3 postcōstruunt sed raro in medio ponunt. Exm̄ vt magistro legēte pueri ꝓficiunt. Si ponūtur condicionaliter debent preconstrui. sed si ponūtur tēporaliter dn̄t post construi.

¶ Querit. quare isti ablti non dn̄t poni in medio. Dōm qa ideo q2 inter suppositum et appositū nihil mediat. g̊ non ponūtur in medio: ⁊ hoc est verū nisi aliqd fuerit determinatio ipsius suppositi. qd raro pōt conuenire abltis: vt hic Petrus coadiuuātibus alijs apl'is traxit multitudinem piscium.

¶ Arguitur. inter suppositū et appositū pōt aliqd mediare: g̊ illa ratio est falsa. vt fili⁹ Hermāni currit. ibi ille gtūs Hermāni mediat inter suppositū ⁊ appositum. Dōm ꝙ hoc est verū nisi aliud fuerit determinatio ipsius suppositi. quia illud pōt mediare. Et ratio illi⁹ est qa suppositū h3 se per modū sube: appositum vero per modū accn̄tis: sed inter subam et accn̄s nihil mediat.

¶ Cōtra. ex illo sequeret. ꝙ inter suppositū ⁊ appositū necessario aliqd mediaret. q2 actūs nō pōt s̄cari inesse sube nisi ꝑ mediū copule q̄ includit i qlibet v̄bo. Dōm ꝙ hoc est solū ex ꝑte nostri. q̄ aliter illū modū inherēdi exp̄mere nō possumus: sed s̄m rem inter substantiā et q̄dam accn̄tia nihil potest mediare.

¶ Arguit. verbū s̄cat per modū indistantis a suba rōne copule verbalis. q̄ est inter suppositū et appositū et actū specialē verbi. ergo inter suppositū et appositum potest esse mediū. Dōm ꝙ copula non pōt esse mediū qa est nota diuersitatis. Uel dōm ꝙ inter suppositū ⁊ appositū totale non erit medium modo actus generalis et specialis sunt vnum totale appositum.

¶ Querit. in qua dr̄a sunt ablti absolute positi. Dōm ꝙ in tali differētia quidam p̄construunt. ita ꝙ nullo modo pn̄t postcōstrui. vt magistro legēte pueri eius ꝓficiunt. ille abltūs nullo modo pōt postcōstrui ꝓpter illud relatiuū eius qd necessario d3 construi post suū an̄s. Alij aūt ablti postconstruunt. ita ꝙ nullo modo pn̄t p̄construi: vt pueri ꝓficiunt magistro eorū legente: et hoc ꝓpter illud relatiuū eorum Alij volunt in medio construi et non in p̄ncipio vel in fine. licet hoc raro contingat. vt dū magister docet ipso legente pueri ꝓficiunt. ⁊ hic petrus coadiuuātibus alijs apl'is traxit multitudinē pisciū. Aliq vero indr̄nter p̄construuntur vel postponūtur. vt in ista or̄one sine relatiuo sumpta. mgr̄o legente pueri ꝓficiūt. Et istud totū pt3 ex resolutionib⁹ istorum ablatiuorū.

¶ Querit. quale impedimentū tangit hic. Dōm ꝙ hic tangitur impedimentum cōtra illa3 regulam. Mox rectū ponis: qa ibi constructio d3 incohari a ntō hic inchoat qn̄q3 ab abltō. Et ratio qua pōt fieri impedimentū est facilis resolutio illorū ablatiuorū in or̄onē aliq̄ in qua ntūs ponitur. vt sole oriēte. i. dū sol oritur dies est Sed ratio quare oportet fieri est ornatus modus loquendi.

¶ Querit. qn̄ ablti dn̄t p̄cōstrui ⁊ qn̄ postconstrui. Dōm ꝙ qn̄ ablti hn̄t se. vt cā respectu suppositi ⁊ appositi. ⁊ tūc dn̄t p̄cōstrui. q2 s̄m ordinē nature cā p̄cedit effectū. Exm̄. vt sole lucēte dies ē. lux solis est cā dici. Pluuia cadēte terra madescit: pluuia ē cā madefactionis. terre. S3 qn̄ isti ablti hn̄t se. vt effect⁹ respectu suppositi cū apposito: tūc dn̄t p̄cōstrui ex eadē rōne: vt ignis calefacit aquam

calescente. Sed si huiusmodi ablti se non habent vt causa vel effectus: tunc pñt indĩnter p̃construi vel p̃construi. vt me perueniente in Coloniam viguit epus: vt me recedente a Brabantia episcopus moriebatur.

¶ Querit. quõ isti ablti sunt resoluẽdi. Dõm q ablti pmo modo positi habẽt resolui p si sed ablti scdo modo positi debẽt resolui per qa. et tertio modo positi debẽt resolui per dum. vñ⁹. Ser dum vel p si vel p q: iure resolui. Ablatiu⁹ hz quicq regẽte caret. Ex quo correllarie pt3 q implicite faciunt ppositionẽ hypoteticam: que fit resolutione facta expresse in hypotheticam.

¶ Querit. q̃re isti ablti interdũ ponunt in medio. Dõm q ppter duas causas Prima est. ne loquutio vl' orõ reddat falsa: vt petrus ceteris aplis coadiuuãtibus traxit multitudinẽ pisciũ. Non in pncipio. q: ceteris dt respectum ad aliqd añ se. Nõ in fine: qa tũc ppositio esset falsa. vt petrus traxit multitudinẽ pisciũ se solo. Scda cã est relatiõis: vt magister veniebat quo intrante scolas discipuli eius tacuerũt. Et penes relatiuũ ↄstructio istoꝝ abltõꝝ variat tribus modis. Prio qñ ablti st añs. tũc dñt p̃cõstrui. vt mgr̃o legẽte et exercẽte scolares ci⁹ ↄtremiscũt: Scdo qñ relatm̃ est obliqs casibus ↄiunctũ. tũc debẽt p̃cõstrui. vt pueri pficiunt mgr̃o coꝝ legẽte. Tertio. qñ ponunt duo relatiua in vna orõne. tunc ponunt qñq3 in medio. vt conuenientib⁹ discipulis suis Jesus ait eis.

.i. verbũ vtm̃ .s. verbũ .s. vboꝝ subꝰ ꝛ tõrum
Appellãs verbũ substãtiuũq3 vl' hoꝝ3
habẽs a pte post ntm̃ ponent
Vim retinẽs post se rectũ qñq3 locabũt
vis natura
Et substantiui data significatio verbi
.s. verbis frequenter sc3 cũ ntõ a parte post
Passiuis sepe solet his cõstructio tradi

Quartu3 ipedimentũ ↄtra regulã. Nõr rectũ ponis

Remo- dubium.

¶ Snia est q sepe appellãs verbũ. i. verbũ vtm̃. et verbũ substãtiuũ: et verbu3 gerẽs vim istorum verboꝝ locabunt post se rectũ. i. ntm̃. Exm̃ primi. vt sum bonus. De scdo vt vocor petrus. De tertio. vt baptisor Johannes.

¶ Tunc ibi. Est substãtiuis data ꝛc. Dicit q s̃catio et cõstructio verbi substãtiui est data et solet attribui verbis passiuis: hoc est q verba passiua habent sepe vim verborum substantiuorum: ergo etiam requirũt post se nominatiuũ: vt ego efficior magister: ordinor presbiter.

¶ Arguitur. ista regula ponitur hic superflue: quia prius posita est ibi. Sepe vocans verbum. Dõm q ibi loquit de regimine: hic vero de constructione.

¶ Querit. quare dicit in textu sepe. Dõm q ideo: quia multociẽs fallit q hec verba non habẽt ntm̃ post se: vt dictum est ibi. Sepe vocans verbum.

¶ Arguit. ntũs s̃cat per modum pncipij. ergo non debet a parte post construi. Dicendũ q verum est. et ergo per se debet p̃construi. sed p accidẽs potest post construi: scilicet ex parte rei significate.

¶ Arguit. ex illo sequeret q abltũs deberet p̃construi per se loquendo. Probatur qa ille casus debet p̃construi q̃ s̃cat per modu3 principij: sed abltũs s̃cat p modũ principij s̃m modernos. g̃ ꝛc. Dicendũ q ntũs simpl'r est casus principij. ꝛ abltũs conuenit in hoc cum ntõ. qa est principium a quo actus verbi egreditur. sed quia est obliquus. ideo a parte post construitur.

¶ Arguitur. verbũ substantiuum non potest habere nominatiuum post se. ergo etc. Probatur in hac oratione volo vos esse virtuosos. ibi ly esse habet post se accusatiuum. Dicendum quod ista regula est intelligenda quãdo non habet obliquũ a parte ante. Sed quãdocunque habet nominatiuum a parte ante etiã habet nominatiuum a parte post, et tunc tenetur copulatiue.

¶ Contra quãdo tenetur copulatiue etiã habet post se obliquos. ergo etc. antecedens patet in isto exemplo. fauco petro cupienti esse bono. Dicendum quod ista regula intelligitur de verbo substantiuo copulatiue capto finiti modi. sed esse est infinitiui modi, quod semper habet talem casum a parte post, qualem habet a parte ante.

¶ Cõtra. hoc est falsum, vt patet in hoc exẽplo. Nunquid pax est vobis molestos esse hominibus. Dicendum quod subintelligitur ille accusatiuus vos et tunc habet similes casus.

¶ Contra. ergo a simili licitũ est dicere. ergo cupio molestũ esse hominibus. Dicendũ quod illa orationes et similes non sunt trahende in vsum. Sed si inueniantur apud autores debent per subintellectionem excusari:

¶ Queritur. quot differẽtes nominatiuos ista verba post se requirũt. Dicendum quod verbũ substantiuum potest habere nominatiuum proprij nominis vel appellatiui. De primo, vt iste est hermãnus. De secundo, vt iste est homo. sed verbũ vocatiuum proprie vult post se habere nominatiuum proprij nominis et improprie inuenitur quandoque habere nominatiuum nominis appellatiui. De primo, vt ego vocor valentinus. de secundo. vt iste ab omnibus vocatur stultus. Elizabeth que vocatur sterilis. Et etiã verbũ habens vim verbi vtitur vt baptisor ioãnes. Sed verbũ habens vim verbi substantiui construitur cũ nominatiuo importãte dispositionem vel indispositionem ad actũ verbi. ergo congrue non dicitur. ioãnes sedet lapis. quia lapis nõ disponit suppositũ ad actũ sedendi. Sed bene dicitur sedeo curuus. quia ille nominatiuus curuus disponit ad actũ sedendi. Similiter cũ dicitur sedeo rectus.

¶ Queritur. quãdo dicitur velox curro. vtrũ velox est nominatiui casus vel aduerbiũ. Dicendum secundum Petrum helie quod ibi est aduerbium ad minus secundum officium sed secundum substantiam et modum significandi est nomen.

¶ Queritur. in quot casibus potest tale adiectiuum et simile. sicut velox superbus etc. poni aduerbialiter. Dicendum quod in omnibus Exemplum de nominatiuo. vt sedeo superbus. de genitiuo. vt recordor ioannis sedẽtis superbi. de datiuo. vt fauco ioãni sedẽti superbo. de accusatiuo. vt diligo Adamum sedentem superbum. De ablatiuo. vt venio a Hermanno sedente superbo. versus. Aduerbij more casus tibi quisque locatur. Excipitur tamen vocatiuus.

¶ Queritur. vtrũ ista oratio sit congrua tace tu homo indoctus. Dicendum quod sicut ista est congrua tace tu homo indocte. sic et predicta: sed in ea subintelligitur participium verbi substantiui. vt sit sensus tu homo existens indoctus tace. Et de similibus similiter dicendum est.

¶ Queritur. quare hic plus loquitur de verbis passiuis quam de verbis neutralibus que tamẽ sepissime habent vim verbi substantiui. et etiã eandẽ cõstructionẽ. vt Qui graditur per sus non vincit iustus. Dicendũ quod de illis verbis patuit supra: ibi Sepe vocans verbum: ideo de illis hic non fit mentio.

¶ Queritur. contra quã regulam est hic impedimentũ. Dicendum quod contra illã. Mos rectũ ponis: ibi enim dicitur: quod nominatiuus debet precedere. sed secundum mentẽ istius regule sequitur. Et tũc ratio excusans est natura copulatiua et specialis vis horum verborum propter illã regulam Rectum qui sequitur etc.

Quintum impedimentũ contra regulam. Tertius hic casus.

omnia ista nomina
Quis qualis quantus cuius cuias quotus et quot
.i. posita — omnino
Missa relatiue penitus precedere debent
.i. casus — verbo omni regẽti — preponens — posita — interrogando
Obliquos verbo preiũgẽs missa rogando

ↄstruēdi seruant regulam

Hāc sua iūgēdi retinēt aduerbia formā

¶ Snīa est. ꝙ obliqui istorū noīm q̄s q̄lis quātus ⁊c. interrogatiue et relatatie positi p̄construunt̄ illis verbis a q̄bus regunt̄ a parte post. Exm̄ p̄mi. vt quē vidistis. De scđo. vt sortes currit quē video. Et similiter sua aduerbia q̄ ab ipsis descendūt eandē hn̄t formā ↄstruendi. vt qualiter quō quantū ⁊c. Et dicit̄ notanter obliq. q2 obliq̄ istoꝝ noīm regunt̄ a parte post et construunt̄ a parte ante sed recti corum siue regantur a parte ante siue a parte post semper preconstruuntur.

E addit ad uerbia.

¶ Querit̄. vtrū solū isti obliq̄ preconstruunt̄. Dōm ꝙ nō. sed etiam eorū determinatiōes vt ibi. Cuius forti potentie genu curuantur omnia.

¶ Arguit̄. ntūs istoꝝ obliquorū preconstruit̄ et etiā a parte post regit̄: vt quis es tu. ibi q̄s precōstruitur: et tn̄ regitur a parte post. Dōm ꝙ hoc fit raro. ḡ alexander de illo non facit mentionem.

¶ Notandū. ꝙ obliq̄ predictorū nominū infinite positi etiam a parte ante construuntur a parte post regunt̄. Sed q̄a hoc raro contingit et non frequenter ergo Alexander de hoc non facit mentionem.

¶ Arguit̄. obliq̄ dictoꝝ noīm a parte an̄ ↄstruunt̄ ⁊ a parte ante regūtur. ḡ ⁊c. an̄s p3 in hac orone quē penitet. Dōm ꝙ ista regula loquitur de verbis p̄sonalibus. sed penitet est verbū imp̄sonale. qđ aliqn̄ sm̄ aliq̄s regit actm̄ a parte ante. Sed hoc reprobatum est supra: ibi Penitet et tedet.

¶ Arguit̄. nunq̄ obliq̄ istoꝝ nominū dn̄t a parte an̄ construi. etiā cum quocūq̄ verbo cōstruantur. ḡ. ⁊c. Probat̄. q̄a obliq̄ relatiuorū p̄nominaliū. s. is suus ipse sui nunq̄ p̄construunt̄. ḡ nec isti a simili. Dōm ꝙ non est simile q̄a relatiua nominalia includūt ↄiunctionem et: in quā resoluuntur. modo ↄiūctio et est p̄positiui ordinis. Sed illam non includunt relatiua pronominalia. Ex quo patet qđ relationis nominalibus nunquā potest addi copula sed bene relatiuis pronominalibus. vt non dicitur sortes currit et q̄ mouet̄. sed bn̄ dicitur sortes currit et ipse mouetur.

¶ Querit̄. vtrū ista relatiua et interrogatiua s̄p debent precedere totā orōnē Dōm ꝙ non. sed solū in illis clausulis in q̄bus ponunt̄ ita ꝙ precedāt sua v̄ba. Ratio q̄re interrogatiua precedere debent est ista. Prima q2 s̄cant confuse et indeterminate. ideo preponūtur. vt specificentur per sequentia. Scđo ideo precedūt q̄a per interrogatiua excitatur interrogatus. et sic quodammodo significant excitatur modo excitatio debet fieri in principio ante verbum.

¶ Querit̄. q̄re relatiua dn̄t precōstrui. Dōm ꝙ ideo q̄a includūt aliquā cōiunctionē modo coniūctio d3 preponi scđo verbo qđ cōiūgit seu copulat ad primu3. vt hoc nomen q̄ valet tm̄ sicut ille: q̄lis tm̄ valet sicut et talis.

¶ Querit̄. q̄t mōis obliquus debet precōstrui. Dōm ꝙ q̄ttuor modis. Primo ratiōe interrogatiōis. vt quē vidistis. Scđo rōne relatiōis. vt isti subueniat sua mater. Tertio rōne negationis cuius vis cadit s̄p sup verbū in propositiōe positum vt nullū video. Quarto rōne diuisionis. vt quātitatis aliud cōtinuū aliud discretū Donorū alius vox. alius nō vox. vn̄⁹. Questio latio siue negatio. scissio si fit. Ob quos verbo preiunges sepe regente.

¶ Querit̄. q̄ ē dr̄a inter q̄s ⁊ q̄. Dōm ꝙ ista. q̄a q̄s s̄p ponit̄ interrogatiue. s̄ qui in singulari nūero solū ponit̄ relatiue. ⁊ in plr̄i nūero ponit̄ interrogatiue ⁊ relatiue simul. Et q̄ pōt adhuc duobus modis poni. Primo ponitur pro qualis. vn̄

Capitulum Nonum.

Therentius Nūc ꝑmeno te ostende q̄ vir sis.i.q̄lis. Scđo ponit̄ pro quō: vt q̄ pt hoc fieri.i.quō Etiā est dr̄a inter quod et q̄d: nam quid est substantiū: ideo vult adiungi noībus adiectiuis. vel substātiuo gt̄i casus. Exm̄ de primo. vt quid admirabile. de secundo: vt q̄d enim mali fecit. Sed qđ est adiectiuū: ideo requirit solum substātiuum. vt quod animal cornibus lesit.

¶ Item dr̄a est inter cuias et cuius. Nam cuias ꝑmo q̄rit de gēte. et in eadem q̄stione sibi est adiūgēd⁹ actūs. vt cuias est gentē rn̄detur theuthonicus est gētem. hyspanus est gentē. Secūdo de patria. vt cuias est pr̄iam rn̄detur gellrēsis est pr̄iam. Tertio de secta. vt cuias sectā es tu rn̄detur ꝑipatheticus sectam. Quarto q̄rit de opinione. vt cuias est opinionē. rn̄detur platonicus opinionem Sed cuius a um declinabile per omnes casus et ꝑ oīa gn̄a q̄ri de possessore. vt cuius est iste liber. cuia est ista bestia. vn̄ Vergilius Dic mihi dameta cuium pecus an melibei. Non verū egonis: nuꝑ mihi tradidit egon. Et debet rn̄deri genitiuus ꝑcans possessorem. vel ntūs nominalis vel ꝓnoialis possessiuus: vt cuius est gladius. respondetur mei vel meus petri vel petrinus. vn̄⁹. Cum querit cuius subiungatur sibi rectus. Possessiuorum gtūs siue priorum.

¶ Notandū ꝙ dr̄a est inter cuius gtīū a q̄s: ꝛ cuius a um possessiuum. q̄a cuius a q̄s pōt adiūgi cuilibet dcōni cuiuscūqꝫ gn̄ vl' nūeri: vt cui⁹ est vestis vel cui⁹ sūt vestes. Sed cui⁹ possessiuū vult solū ꝯiūgi suo subō in eodē gn̄e et nūero vt cuia sunt pecora: cuiū est pecus. Scđo etiā dr̄nt in accētu. q: cuius ꝑmitīū ꝑmā sillabam acuit. et scđam ḡuat: et cui⁹ possessiuū econtra. Tertio dr̄nt. q: cui⁹ ꝑmitiuum ꝑcat possessorē tm̄. sed cui⁹ possessiuum q̄rit de possessore et re possessa.

¶ Nota. ꝙ quotus ꝑmo q̄rit de ordine. vt q̄ttus est iste. rn̄det̄ sextus. Secundo q̄rit de nūero. vt q̄tta est hora. rn̄det̄ ꝑma. vn̄⁹. Per q̄ttus hoc nomen numerus simul ordo notat̄. Dic quottus ille sedet dicet q̄ta luna mutatur.

¶ Querit̄. quot modis scribit̄ illa dcō q̄d. Dōm ꝙ trib⁹ modis. Primo ꝑ d. et est relatīū noiale siue ꝓnoiale a q̄s vl' q̄. vt video aial a longinq̄ qđ currit. Scđo scribit̄ ꝑ t. et sic est nomē nūerale. vt q̄t sūt termiatiōes noim tertie declinatiōis: ꝛ de illo alexā. loq̄t̄ hic. Tertio scribit̄ ꝑ titellū in dorso. sic. s. ꝙ: ꝛ tūc est ꝯiūctio vt ioānes dr̄ ꝙ iacob⁹ est ꝓbus. vn̄⁹. Quot per te scriptū nomē nūerale vocatur Per d ꝓnomen titellus ꝯiūctio fert̄. Et quot ꝑ t q̄rit de nūero cardinali: vt q̄t sunt supposita in vniuersitate Coloniensi. rn̄det̄ mille. Inde venit quotennis. ad q̄d rn̄det̄ biennis triennis ꝛc̄. Itē minorēnis der nicht menlich ist. Maiorennis t. per do menlich ist. vn̄⁹. Anni de nūero querens solet esse quotennis. Anni cōposita sunt illi subiicieda. Subiice q̄nquēnis. a ter si q̄ro q̄tennis. Sed q̄tuplū querit de nūero pōderali. vt q̄tuplnm est lardū. rn̄det̄ q̄druplum ꝛc̄. Et q̄t angulum querit de numero angulari ad qđ rn̄detur triangulum q̄drangulum.

¶ Querit̄. ꝯtra quā regulā est hic impedimētū. Sol'o ꝯtra illā Terti⁹ hinc casus: q̄a ibi dicit̄ ꝙ dtūs et actūs debent sequi: sed ꝑm istam regulam preconstruuntur. Sed ratio excusans est facilis resolutio illorū in ntīū. Vel est ex natura relatiuorum et interrogatiuorum que precedant.

¶ Querit̄. q̄t mōis aduerbia istoꝝ ꝑdictoꝝ pn̄t sumi. Sol'o trib⁹ mōis. Primo interrogatiue: vt q̄liter studet ioānes rn̄det̄ bn̄. Scđo relatiue. vt ioannes studet taliter q̄liter petrus. Tertio indiffinite: vt nescitis qualiter ioānes ꝓficit.

¶ Querit̄. ꝯtra quā regulā peccat hec regula. Hāc sua iūgēdi. Sol'o ꝯtra illā Aut ūbo subdes aduerbia. ibi em̄ dictū est ꝙ aduerbiū dꝫ poni iuxta suūꝫ ūbū a parte post hic vero dr̄ ꝙ dꝫ ꝑcedere ūbū. Ratio q̄ pōt fieri est q: intelligibilior fit s̄nia. Vel est: q: est de natura illoꝝ in quantū sunt relatiua vel interrogatiua q̄ ꝑcedāt. Sed ratio q̄re oportet fieri: est ornat⁹ mod⁹ loquēdi. ornatus em̄ mo

dus est q̄ sepe dcō recta ſm modum proferendi precedat dictionem regentem.

hoc interrogatiuū alicuius rei .s.sit .s.essentia rei interrogat

Quis ꝓpriū nomē. ꝛ q̄ substātia querit Remo. dubium.

.s.nomen cognoui essentia rei iterrogari

Si ꝓpriū noui. debet substantia queri

substātiua cognita solum alicuius rei iterrogo

Qua nota. ꝓprio tantū de nomie q̄ro.

.i. de noī appellatiuo iterrogas

Cōmūi ꝑ q̇s etiā de nomie q̄ris ¶ piscis

exm̄ primi .s.rn̄det exm̄ scdi .s.rn̄det

Quis bon⁹ ē aratro bos q̇s nat in eq̄re

¶ Dicit q̄ hoc interrogatiuū q̇s querit ꝓprium nomē et substātm̄ rei. Et quā do ꝓprium nomē est notū tunc querit de suba rei et si suba rei est nota tunc que rit de ꝓprio nomine. Exm̄ de nomine ꝓprio. vt cum q̄rit q̇s vocat iste: rn̄detur Hermānus. Exēplum de substantia. vt cum q̄ritur qs vocatur iste seu ille. Et etiā q̇s q̄rit de nomine appellatiuo. Exempla patent in textu.

¶ Querit. q̄re hic determinat de illo interrogatiuo q̇s et non de alijs. Solu tio ideo q̄a inter oīa interrogatia est cōmunis et p̄ncipalius. q̇a querit de sub stantia ꝛ accidēte ḡ est p̄ncipalius. E q̄rit de nomine ꝓprio et appellatiuo. ḡ est cōmunis. Et qn̄ suba est nota tunc debet querere de nomie ꝓp:o. q: q̄stio est de dubijs eo q̄ questio ſm Petrū hysp. in q̄nto tractatu est dubitabilis proposito ergo est solum de illo q̇d ignoratur. et non q̇d notum est.

¶ Querit. qn̄ nomē propriū est notū et quādo substātiua. Sol'o tunc ꝓpriū no men est notū quādo interrogatione facta per q̇s ponit ꝓpriū nomē de cuius sub stantia querit. vt q̇s est petrus Sed suba est nota. qn̄ interrogatione facta ꝑ q̇s ponit ꝓnomē demonstrās substātiā de cui⁹ proprio noie q̄rit. vt q̇s est ille.

¶ Querit. qn̄ q̇s q̄rit de noie appellatiuo. Sol'o quando per q̇s q̄ritur de aliq̄ propriet. atc. q̄ conuenit eque p̄mo et equaliter oībus indiuiduis alicuius gn̄ vel speciei. vt q̄ est dignissima creaturarū. rn̄det hō. et non petrus seu paulus. q̇a il la proprietas conuenit oībus indiuiduis humane speciei: et ḡ rn̄det per nomē cōe. Et similia exempla habent in textu de nomine cōmuni.

¶ Arguit. q̇s nō querit. q̇a questio est ipsius dubitātis. qn̄ solū conuenit ratio nali creature. Sol'o homo querit p̄ncipaliter. sed q̇s q̄rit instrumentaliter: quia est propriū instrumentū homis dubitātis: sicut acus est propriū instrumentum sartoris.

¶ Cōtra. q̇s non est dubitātis instrumentū. q: est infinite q̄litatis ſm grāmaticos. Solutio non capit sic infinite sed interrogatiue.

¶ Querit. quō capit suba in textu. solutio gn̄aliter pro q̄cunq̄ essentia abso luta. siue sit substātiua siue accidēs absolutū: vt sunt albedo nigredo.

¶ Querit. q̄ est dr̄a inter vter et q̇s. ꝛ q̄ est coꝝ ꝯueniētia. sol'o sic cōueniūt. q: ambo de proprio nomine q̄rūt. Sed dr̄nt q: vter q̄rit solū vnū de duob⁹. vel vnū inter duos. Sed q̇s q̄rit de vno inter plures. vt loq̄ndo de sorte ꝛ platone vter illoꝝ excedit. et nō q̇s illoꝝ. et sic fit in oībus generib⁹ ꝛ casib⁹. vt etiā manū bel lando amisit. Sed q̇s q̄rit de plurib⁹ vnū vt quē digitorꝝ amisit: Et vtrū noīa

liter captū q̄rit de duob⁹. sed ↄiūctionaliter captū est idē ꝙ an. vt q̄ro a te vtrū sis bon⁹ seu malus: et illo p̄ mo modo pōt poni indiffinite: vt nescio vter illoꝝ fecit. Et solet aliq̄n geminari: vt vter vtrū accusauit. i. q̄s hoꝝ duoꝝ alterū accusauit. i. vnus solū accuset et alter accuset. Et si r̄ndet vterq̧ illoꝝ accusat. sensus est ꝙ q̄libet est accusans et accusatus q̄a vterq̧ ꝑcat duos. Et eandē naturam obseruāt aduerbia p̄dictoꝝ. sc3 vtrinq̧. i. ab vtraq̧ parte. Altrinsecus idē ab vna seu ab alia parte. Neutralibet. i. nec ab ista parte nec ab illa parte Neutraq̧. i. nec in ista nec in illa parte. Eodē modo hoc interrogatiuū q̄s geminatur in querēdo. in diuersis tamen casibus de pluribus. vt nescio q̄s quem accusas. i. quis inter plures.

i. interogatiū ⁊ suū r̄nsiuū. siles petunt attribui

Qu[æ]situa pares optāt reddi sibi casus.

Introducit regulam de interrogatiuo et suo r̄nsiuo.

¶ Dicit ꝙ interrogatiuū et suū respōsiuū volunt ↄuenire in casu. vt q̄s est in ecclesia r̄ndetur pastor vn⁹. Quo casu q̄ris sic respondere iuberis.

¶ Arguit. interrogatiuū ⁊ suum respōsiuū nō sunt sp̄ eiusdē casus ḡ ⁊c. vt p3 in hoc exēplo qualiter celū mouet. r̄ndetur circulariter. Dōm ꝙ regula intelligitur quādo sunt dictiones casuales.

¶ Cōtra. q̄n ambo st3 dcōnes casuales adhuc nō st3 eiusdē cas⁹. ḡ ⁊c. Añs ꝓbatur in hoc ex̄ño. Qualitas noīs in q̄ est: r̄ndet bip̄tita est. Sol'o oportet ꝙ regant ab eodē regēte ab eadē p̄te ⁊ ex eadē vi. Pro cui⁹ regule vlteriori declaratiōe mouet tale dubiū. Utrū ista regula sic habeat v̄itatē. Sol'o nō. ꝑ solū tūc q̄n interrogatiū ⁊ suū r̄nsiuū st3 dcōnes casuales recte ab eodē regēte nō potēte regere diuersos casus vel ↄstructe cū eadē dcōne. ab eadē parte ⁊ ex eadē vi. Dicit p̄mo q̄n st3 dcōnes casuales: q2 alias nō p̄nt ↄuenire in casu: vt q̄liter paulus laborat r̄ndet velociter. Dicit recte ab eodē regēte. q2 alias regula non h3 v̄itatē: vt in hoc ex̄ño quē trusistis r̄ndet petrus est trusus ab illo. Dr̄ nō potente regere diuersos casus. q2 alias regula esset falsa vt quo liq̄re vas est plenū r̄ndet vini ibi interrogatiū est ablri casus. r̄nsiuū sc3 vini est gti casus. Dicitur vel ↄstructe cū eadem dcōne. q̄a alias regula est sufficiēs. vt in q̄ ciuitate laborat petrus r̄ndetur colonie. Dicit ab eadē parte quia si a diuersis partib⁹ regantur regula nō tenet. vt q̄litas noīs in q̄ est. r̄ndetur bip̄tita est. Dr̄ ex eadē vi: q̄a nisi sic regula est falsa. vt q̄tus est petr⁹ respōdet septē pedū: ibi q̄tus est nti casus. vt regit ex vi nature v̄bi subi. ⁊ septē pedū ē gti cas⁹ ⁊ regit ex vi mēsure.

¶ Querit. q̄tuplex est r̄nsio. Sol'o triplex. quedam est satisfaciēs interrogāti tm̄ q̄dā interrogationi tm̄. et q̄dam interroganti et interrogationi simul. Respōsio satisfaciens interrogāti tantū est illa: per quā dubium querentis tollitur et tamen non est proporcio in modi significādi interrogatiui ⁊ sui respōsiui in accidētib⁹ grāmaticalib⁹. vt q̄t st3 sacerdotes in ecclia r̄ndet vn⁹. in q̄ r̄nsione q̄rens de dubio suo certificat⁹ est. ꝑ nō est satisfactū q̄stioni. q̄ est de p̄lalitate. et r̄nsio est de vnitate. Rn̄sio satisfaciēs q̄stioni tm̄ ē. q̄n dubiū q̄rētis nō remouet tn̄ est ꝓportio modoꝝ s̄ificādi interrogatiui ⁊ sui r̄nsiui. vt q̄t sunt studētes i ciuitate. r̄ndet multi. ibi q̄rentis dubiū nō remouet. q2 q̄stio est de certo nūero. sed r̄nsio ē de incerto tm̄ cū ꝓportiōe modoꝝ s̄ificādi. q2 vtrūq̧ ē de p̄lalitate. Te3 r̄nsio satisfaciēs vtriq̧ simul ē: q̄n dubiū q̄rētis remouet cū ꝓportiōe modoꝝ s̄ificādi in accidētib⁹ grāmaticalib⁹. vt q̄s est bon⁹ aratro. respōdetur bos.

iste dcōnes .s. dcōnes p̄cōstruunt

Cū quia dū donec q̄m similesq3 p̄ibunt

p qa gramaticalis intrinsecam naturam

Namqȝ relatiui ius implicitum tenuere

¶ Dicit ꝙ iste dcōnes. cū. qȝ. dū. donec. qm̄. similes dcōnes ꝑponunt suis ꝟbis in mō ꝯstruēdi. De pmo vt cū venerꝫ ad me dabo tibi equū. De scdo. vt qȝ sciaȝ repulisti ego te repellā ꝛc. De tertio. vt dū stet eritꝫ corā regib⁹ nolite pmedita ri q̇d loq̇mi. Siles dcōnes sunt: vt postꝙ quāꝙ licet quāuis ꝛ si etiā si ꝛc.

Sextū impedimētū ꝯtra regulā. Terti⁹ hinc cas⁹.

¶ Querit. q̄re volūt ꝑconstrui. Solutio ideo. q̇a habēt implicitū ius relatiuorum: sed relatiua ꝑconstruunt: vt dictū est ꝫ ꝛc. Et relatm̄ ideo vult cōstrui ante suū verbum: q̇a includit coniūctionē prepositiui ordinis. cuius natura est ꝑcedere: vt sortes currit quem video. i. et illum video.

¶ Arguit sunt multo plures ꝯiūctiones q̄ ꝑconstruunt suis verbis ꝙ ille hic in textu posite. ꝫ ꝛc. añs ꝓbat per illa metra. Quod simulat monstrat ꝛc. Solo subintelligūtur hic per illā particulā text⁹. similesqꝫ. Pro quo nota ꝙ sex mōis aduerbia ꝑconstruunt suis ꝟbis. Primo aduerbia similitudis. vt petrus loquit sicut gallic⁹. Scdo aduerbia demonstrandi. vt ecce mgr̄ venit. Tertio aduerbia interrogādi. vt cur hoc fecisti nequā. Quarto aduerbia eligendi. vt po i⁹ diligere deū ꝙ viuerē in delicijs. Quinto aduerbiū vocādi o. vt o Hermāne custodi animā tuā a malo. Sexto aduerbia optādi. vtinā essem in regno celorꝝ. vñ⁹. Q̄ simulat. mōstrat. interrogat eligit optat. Precedant ista succedunt cetera tm̄.

¶ Querit. q̄ sunt similes ꝯiunctiones. solutio primo sunt ꝯiunctiones casuales. vt si veneris ad me dabo tibi doctrinā bonam. Secundo sunt coniunctiones rationales: vt Adamus fregit eius crus. ergo non currit.

¶ Querit. ꝯtra quā regulā est hic impedimentū. solo ꝯtra illā Aut verbo subdes aduerbia. q̇a ibi dr̄ ꝙ aduerbia debent seq̇ sua verba. sed hic ꝑcedūt. Ratio q̄ pōt fieri tāgitur in textu. qȝ habēt implicitū ius relatiuorꝝ q̄ volūt ꝑconstrui. Sed ratio q̄re oportet fieri. est ornatus modus loquēdi.

p qn̄ gramaticalibus locū disponit relatiuorꝝ

Cūqȝ relatiuis de iure viā parat horū

.i. añs decens est casus tale añs

Precedēs. decet obliquos qn̄qȝ preire.

p qn̄ seruat añs .i. casus añs

Cū tenet hoc rect⁹. ac obliqu⁹ notat illō

Septimū ipedimētum cōtra regulam. Terti⁹ hic casus.

Exm̄ vbi hoc relatiuū sua ponit in recto. Exm̄ vbi hoc relatm̄ ei⁹ ponit in obliq̇

Isti subueniat sua mater vel pater eius

¶ Dicit ꝙ añs obliq̇ cas⁹ a pte p⁹ rectū ꝑcōstruit sepe. vt relatm̄ habeat locū inferēdi ipm. Et hoc fit siue añs ponat i recto siue in obliq̇. vt Tiete deū oēs angeli ei⁹. Salue nepos frater dixit filio suo mr̄. ꝛ i Theodo. Prez seqt sua ꝑles

¶ Querit. q̄re añs de iure dꝫ ꝑcedere relatm̄. Solo ideo. q̇a añs facit primam noticia de re ipsa relatm̄ vero de eadē secundariā noticiā facit. mō primū debet precedere scdm. ꝫ ꝛc. Secūda ratio sumitur ex ipso nomine. q̇a añs ab antecedēdo dictū est modo si nō precederet ipsum nō posset ad propositū dici añs.

¶ Arguit. video christū q̇ predicat. ibi añs obliq̇ casus precedit relatm̄ nti cas⁹ tamē ibi nō est aliq̇d impedimētū. Solo regula intelligit qn̄ relatm̄ et añs regūtur ab eadem dcōne regēte. sed in predicto exemplo reguntur a diuersis.

¶ Contra. relatiuũ et ãñs non pñt regi ab eodẽ regente. ḡ rc. ãñs ꝓbatur ꝑ Floꝛistã dicentẽ. Precedens et q̄ binis verbis volo iũgi. Diuersis. verbum vel detur eis geminatũ Solutio illud dictũ Floꝛiste intelligit in relatiuis nominalibus: rõne ꝯiunctionis in eis īcluse. exigentibꝰ diuersa verba vel vnum verbum bis positum non aũt de relatiuis ꝓnominalibꝰ: de quibus exẽplificat textus.

¶ Querit. vtꝝ ista reg̃la ĩtelligat de oibꝰ obliq̄s. Solo sic. Exm̃ de gtõ. vt petri sui parẽtes mime recoꝛdamur. De dtõ Bñdicite dño oẽs ãgeli eiꝰ De actõ vt p̃rem sequit sua ꝓles. Trahit sua quẽq voluptas. De abltõ. vt a petro libri sui detrahunt.

¶ Querit. vtrũ hic sit impedimentũ contra naturã relatiui et sui ãñcedentis. Solo non q̄a ãñs ꝑm ꝓpꝛiã naturã p̃cedit relatiuum: sed est impedimentũ contra illam regulã. Mox rectũ ponis. q̄a ibi d: ꝙ constructio dꝫ inchoari a ntõ hic vero dꝫ inchoari ab obliq̄. Et rõ qua põt fieri est. q̄a obliquus habet naturã antecedẽtis. De cuius iure est ꝙ debet p̃cedere suũ relatm̃.

¶ Querit. q̄t modis obliq̄ p̃construunt ṽbis impedimẽtaliter. Solo duobus modis Primo q̄ñ antecedẽs est obliq̄ casus et relatiuũ ntĩ casus. vt isti subueniat sua mater. Secundo q̄ñ antecedens et relatm̃ ambo sunt obliqui casus. vt isti subueniat pater eius: oꝛdinatur sic. isti pater eius subueniat.

¶ Ubi notandũ ꝑm quosdã. ꝙ multis mõis ꝯtingit oꝛonẽ aliter ꝯstrui ꝙ dicilt regule ad obseruandã veritatẽ oꝛonis. Primo rõne negatiõis. vt aliquẽ hoiem non video. q̄ sicut iacet est vera. Scõo rõne signi vl̃is affirmatiui p̃cedentis. vt ab omni homine habet caput. Tertio rõne terminis includẽtis signũ vl̃e affirmatiuum: vt a creatione ade ſꝑ hõ fuit. q̄ singulariter ꝯstrueret esset falsa. q̄a eius ꝯtradictoꝛia. s. nullꝰ hõ fuit: est vera. Quarto rõne signi exclusiui. vt tm̃ deũ esse deũ est verũ. q̄ vt iacet est vera. q̄a sunt adhuc ꝑ participationẽ alia vera. Quinto rõne copulati logicalis et tp̃is. vt hodie et heri audiui missam. Sexto rõne appellationis. vt deum trinum et vnum cognoui.

¶ Arguit. circa exm̃ p̃us positũ. quõ potuit mr̃ dicere filio suo salue nepos frater Solo mater habuit filiũ. q̄ filiã genuit ex ipsa matre sua et tũc ille filius ⁊ filia erãt frater et soꝛoꝛ. q̄a ab eadem matre fuerũt. et ipse filius erat pater illius filie. q̄a genuit eam ex matre sua. Postea ille idẽ filius genuit filiũ ex filia sua. ⁊ tunc illa filia potuit dicere filio suo. Salue nepos frater nepos. q̄a erat filiꝰ fratris sui. frater q̄a habuerũt eundem patrem. et erat filius eius. q̄a genuit eũ. ḡ potuit sic dicere. sed absit hoc fieri.

Verbũ mltociẽs (frequẽter) substãtiuũ petit extra (exiges oꝛonem)

Octauuꝫ ipedimentũ ꝯtra regulã. Tertius hinc casus.

¶ Dicit ꝙ verbũ substãtm̃ in oꝛne sepe intelligitur. vt pax vobis. Et ratio est q̄a ṽbũ substantm̃ est radix oim̃ alioꝝ verboꝝ. et cõmũissimũ. ideo q̄cquid ponit sub rõne eius ꝯcipit. et leuius ṽbũ substãtm̃ subintelligit. licet oĩa alia verba subintelligi pñt. Uel aliter põt dici. s. ꝙ substantm̃. i. suppositũ sepe intelligit in ipso verbo. qđ maxime habet veritatem in verbo p̃me vel scđe persone.

¶ Querit. q̄lis figura cõmittit verbũ intelligẽdo in oꝛone: Dꝑm ꝙ eclipsis. et fit q̄ñ est defectus alicuiꝰ dcõnis q̄ intelligit ꝓpter perfectionẽ sñie.

¶ Querit. q̄t mõis ṽbũ ĩtellidit in oꝛone. solo q̄ttuoꝛ mõis. Prio rõne vocationis. vt o petre. s. veni. scđo rõne interrogatiõis. vt q̄s doꝛmit rñdet petrꝰ. tertio rõne copulatiõis. vt ioãnes currit. ⁊ petrꝰ. Quarto rõne breuitatꝫ. vt deo gr̃as

¶ Arguit. dicitur in textu. Uerbũ multociẽs substãtiuũ ergo male subintelligitur verbũ adiectiuũ. Dꝑm ꝙ regula loquit p̃ncipaliter de verbo substãtiuo. sed minus p̃ncipaliter põt intelligi de verbis adiectiuis.

¶ Cōtra.nō potest intelligi de verbis adiectiuis.ḡ ⁊c̄.añs ꝓbaꝛ q̇a nullū pus
dat intelligere suū posterius.sed verbū subm est primū inter omnia verba tanq̄
gn̄ale fundamentū ipsoꝝ.ḡ in illis non potest intelligi verbū adiectiuū. Dōm
ꝙ licet verba adiectiua sunt posteriora verbis subis ꝑm ordinem nature.tm̄ sunt
priora quo ad nos.sicut notū ante partē.tamē in hoc q̄ð est subintelligi in oratio
ne possunt esse equalia. Et ideo magis loq̄tur de verbis subis q̄ adiectiuis.

¶ Querit.q̄t modis pōt suppositū intelligi. Dōm ꝙ q̄ttuoꝛ mōis. Primo ra
tione certitudinis.vt in verbis p̄me et secūde ꝑsone secūdo rōne interrogatio
nis:vt q̇d facit ioānes rn̄detur scribit.s.ioānes. Tertio rōne copulatiōis:vt soꝛ
tes currit et disputat. Quarto cum manifeste de aliq̄ fit sermo tūc non opoꝛtet
nomē eius exp̄mi.vt canit de venerabili Sacramēto.vt cibauit eos ex adipe fru
menti.in quo manifeste fit sermo de Deo.ḡ hoc nomē de⁹ nō exp̄mitur. Et hoc
q̄ð dictū est de verbis intelligendū est etiam de participijs.

¶ Querit.ↄtra quā regulā ponit hoc impedimentū. Dōm cōtra illā. Hic ꝑso
nale locabis.q̇a ibi dicit ꝙ post tm̄ dꝫ seq̇ vbū ꝑsonale.hic vo nō ponit vbū ꝑso
nale post ntm̄ sed subītelligit Sed pōt dici ꝙ sub vbo exp̄sso pōt cōp̄rehēdi v
bū subintellectū.q̄ð licet actu non locat in orōne.tm̄ aptitudinē ad hoc hꝫ.et sic
nullū esset impedimentū.Tn̄ si ab aliq̄ ponat impedimentū.tūc ratio q̄ pōt fieri ē
abilitas quedā intelligendi verbū in aliq̄ orōne iuxta eius exigentiam.

adiectiui subi vim conueniēs erit
Mobilis et fixi naturā nosse decebit.
.s.aliq̄ð voce tm̄ ꝑcatiōe tm̄
Est adiectiuum vocis vel significati.

De impedimentis cōgruitatis et primo de adiectiuo et substātio

¶ Dicit ꝙ cōueniēs ē cōsiderare naturā adiecti ⁊ subi q̄m duplex ē adiectm̄.s.
vocꝫ tm̄ ⁊ ꝑcatiōis tm̄. De p̄mo.vt stꝫ ꝓnoīa p̄mitie spēi.vt ille iste. De scdo.vt
faber.ep̄us.mgr̄. Et repit tertiū ex his ↄpositū.s.vocꝫ ⁊ ꝑcationis siml'.vt alb⁹
¶ Querit.q̄ est natura adiecti ⁊ subi. Solo illa.ꝙ ↄueniāt in gn̄e.i (niger.
nūero et in casu.vn̄⁹. Est adiectm̄ subo sociandū. In sili gn̄e nūero casu simili
bꝫ. Rō est q: adiectm̄ capit suū gen⁹ a subo.ḡ vult cū illo in gn̄e ↄuenire.q: ad
iectm̄ de se nō hꝫ ꝓp̄ietatē agentꝫ seu pacientꝫ ꝑ solū accipit a subo. Et ꝓpter
defectm̄ illi⁹ nō pōt suppositū esse in grāmatica. Etiā volunt ↄuenire in nūero.
q: adiectm̄ ip̄oꝛtat accn̄s.ꝑ accn̄s capit nūerositatē a subiecto.ḡ ⁊c̄. Tertio ↄue
niūt in casu q: ꝑcāt eandē rem ꝑ ydēptitatꝫ casuū est signū idēptitatꝫ rei.ḡ sunt
similiū casuū:ḡ inter eos nō pōt mediare aliq̄ ↄiūctio.q̄ est nota diuersitatis.

¶ Arguit.adiectm̄ ⁊ subm nō sp̄ ↄueniūt in gn̄e.in numero.⁊ in casu.ḡ ⁊c̄.añs
ꝓbat in hoc exm̄o vna soroꝝ. Dōm ꝙ multis modis fallit.vt postea declarabit.

¶ Querit.quottuplex est conuenientia adiectiui et substantiui. Solutio du
plex.s.similitudinis et ꝓpoꝛtionis. Conuenientia eoꝝ in similitudine est ex hoc
ꝙ conueniūt in genere in numero et in casu. Sed ꝓpoꝛtionis est quādo signifi
catio adiectiui confoꝛmis est significationi substantiui.

¶ Querit.q̄t modis fallit adiectm̄ ↄuenire cū substātiuo in gn̄e in nūero ⁊ ca
su. Sex modis. Primo q̄n adiectm̄ ponit partitiue.vt vna soroꝝ.scdo ad exp̄mē
dum naturā seu essentiā rei. Uergili⁹ Triste lupus stabulis.q: lup⁹ sp̄ infert tri
stitiā stabulis.i.ouibus. Turpe iacēs mulier multo madefacta lieo.i.vino. Ter
tio q̄n magis ↄmūe intelligit in suo inferiori.vt p̄neste sub ipsa.intelligit ciuita
tate. Quarto q̄n inferius intelligit in suo sup̄iori.vt Pecus om̄e meū mlte sta
bulant in antris. Ouidius Multas siluas.s.oues ⁊ capras. Quinto ad exp̄mē

dum discretionē sexus. vt Anser erat quondā ꝓciose germine feta: qḋ fit in omībus epicheni gn̄. Item Iacob ꝑparauit Esau viginta Camelos fetas. Sexto qn̄ adiectiuū plus respicit ꝓcationē nois substātiui ꝙ vocē. et hoc in subo collectiuo: vt turba q̄ non nouit legē dn̄i maledicti sunt. in q̄ ōrone maledicti est adiectiuū et turba substātiuū. q̄ solū respiciūt se ex ꝑte rei ꝓcare: nō aūt ex ꝑte vocis.

¶ Queritur. q̄ttuplex est adiectiuū. solō triplex ꝓm intentionē textus. s. voce tm̄ ꝓcatione tm̄: et voce et ꝓcatione simul. Voce tm̄ est q̄d mouetur de gn̄e in genus. et nō ꝓcat dispōnem accn̄talē ꝑ modū inherētie. vt ois null⁹ et ꝓnoia ꝓmitie speciei. Adiectiuū ꝓcatione tm̄ est ꝙ non mouetur ꝑ tria gn̄a vel de vno gn̄e in aliud. ⁊ tm̄ ꝓcat accn̄talem dispōnem per modū inherētie. vt mgr̄ sartor. et alia similia nomina officiorum. Sed voce et ꝓcatiōe simul. est q̄d mouetur per tria gn̄a. et ꝓcat accidentalē inherentiā. vt calidū frigidum humidū siccum. secūda diuisio adiectiuorum est: quedā sunt noialia. q̄dam ꝓnominalia. et quedā participialia. Adiectiuum noiale et ꝓnominale vult ꝓconstrui cum suis substātiuis ante et ꝯiunctim sed participiale post et diuisim. De ꝓmo. vt hō alb⁹. de secūdo iste hō. de tertio hō legens. Tertia diuisio adiectiuorum est. quedam sunt prime impositionis. vt album nigrum. quedam secunde impositionis: vt cathegoricum hypoteticum.

¶ Queritur. vtrū iste ōrones sunt ꝯgrue hō cathegoricus. cappa hypothetica. Pro solutione notādū ꝙ ōro dr̄ tripl'r ꝯgrua. Primo ꝓm vocē tm̄ scz qn̄ ꝯstructibilia ꝯueniūt in debitis accn̄tib⁹ grāmaticalib⁹: sed est discōueniētia rerum. et sic ꝓdicte ōrones p̄nt dici ꝯgrue: secūdo dicitur aliq̄ ōro ꝯgrua ex ꝓcatione tm̄ ex q̄ accn̄s accipit perfectā sniam sed nō est plena ꝯueniētia accidentiū grāmaticaliū. vt turba ruūt. Tertio dicitur ōro cōgrua voce et ꝓcatiōe simul: q̄a est conueniētia in reb⁹ et in accn̄tibus grāmaticalib⁹: vt christus passus est. Et ad soluendum argumentū dicitur ꝙ in orōne ista nasus hypoteticus est bn̄ conueniētia similitudis in accn̄tib⁹ nō tm̄ ꝓportiōis. q̄ est ꝓm ꝓcatiōes cōstructibiliū. Quarto diuisio adiectiuorum est q̄ddā ꝓfessionis: et q̄ddā nō ꝓfessionis. Primū est qḋ vni soli speciei cōuenit: vt ꝟtuosus et illa p̄nt reddere supposita in grāmatica: et esse noia in logica: vt iust⁹ in ꝑpetuū viuet. sed nō ꝓfessionis est: qḋ pluribus specieb⁹ cōuenit: vt albū cōuenit parieti homini et pāno. Quinto diuisio adiectiuorum est. quedā sunt partitiua. q̄dam nō partitiua. Adiectiua ꝑtiti sunt. q̄ ꝓcant partē alicui⁹ multitudinis. vt nullus q̄dā. Cōtrariū dicitur de non partitiuis.

¶ Queritur. q̄t mōis fallit ꝙ adiectiuū nō additur substātiuo. Solō quattuor modis. vn̄ Quattuor im ꝓediūt coniūgi mobile fixo. Idem diuersum triplex vt hō rationis. Alba vir hinnibilis homo sortes q̄libet istud Primo qn̄ adiectiuū ⁊ substātiuū idē ꝓcāt. vt anial rōnale. Scḋo qn̄ est diuersitas accn̄tiū. vt alb⁹ mulier. Tertio qn̄ est diuersitas ꝓcatiōis. vt rōnalis asinus. rudibilis hō. Quarto quādo est diuersitas modorū ꝓcandi: vt oīs petrus. oīs est distributiuū plurium seu pro pluribus: petrus est terminus discretus incōmunicabilis.

¶ Queritur. quot modis resoluūtur adiectiua. Solō adiectiua substātiue posita habent triplicē resolutionē. Primo resoluūtur ꝑ transcendēs feminini gn̄. vt albū currit. i. alba res. Scḋo resoluuntur in sua abstracta. vt vadam⁹ in planū. i. planiciē. Vergilius Seruātissimus equi, i. eq̄tatis. Tertio resoluuntur in feim gen⁹. v multū vini id est multa pars vini. vn̄⁹. Cum substantiuo tibi quouis mobile stabit. In neutro genere. sic tripl'r variabis. Planum planicies. albuz res alba vocatur. Multum pars multa: sic tripliciter variabis.

¶ Queritur. in q̄ genere adiectiua cōmuniter substātiuantur Solō in neutro gn̄e vn̄⁹. Substātiuatur adiectiuū si capiatur. In neutro gn̄e dicere nō dubites licet gn̄e ꝙ nō p̄nt substātiuari in neu. gn̄e ꝓpter illud substātiuū res: vt aridā fundaus

runt nomē eius: aridā .s. rem: quā supple rem pecij in dño. vt supra magis patuit
eius ē gz cū subo .s. nomen .s. adiectiuam

Solius est generis adiectiuū variatq3.

illo accñte Est exemplum

Cū nūero casū velut hic vēit vna soror

Est iter fratres bon9 aut de fratrib9 vn9

¶ Dicit q adiectm̄ partitiuū solū ɔuenit cū subo in gñe τ nō in nūero vl' i casu
¶ Queritur: q est rō q adiectm̄ τ subm̄ dñt ɔuenire in gñe. Dōm ista, q2 genus
et tribuitur alicui dcōni sub rōne ꝟtutz actie τ passiue ꝑ ꝟtus actiua τ passiua pmo
ɔuēit sube: q opatur τ patitur. vt dr. vij. methaphisice. Ubi nota q subm̄ est illud qd
ꝑcat illud cui pōt aliqd inherere. sed adiectm̄ est illud qd ꝑcat rē alteri inheren-
tē: vl' qd ꝑcat subam p modū inherētis. τ g iste nō sunt ɔgrue. cappa kathegori-
ca. anial hypoteticū. q2 nō ꝑcant talia accñtia que substātiuo inherent.
¶ Notandū. q adiectm̄ et substātiuū in trib9 volūt ɔuenire. s. in gñe. cuius rō
dicta est. In nūero: q2 adiectm̄ hz se ad substātiuū sicut accñs ad subiectū. ꝑ ac-
cidēs capit nūerū a suo subiecto. g τc. Ultimo in casu q2 casus est dispositio sub-
stātie. hoc est dcōnis ꝑcātis per modū substātie ad actū sed adiectm̄ non ordinatur
ad actū nisi per suū substātiuū. g dz cum suo substātiuo conuenire in casu.
¶ Arguitur. adiectm̄ et substātm̄ volūt ɔuenire in qttuor. g τc. Assumptū pbatur
per Floristā dicentē Quattuor albus hz. tria bina relatio pbet. ibi per albus in-
telligit adiectiuū et in hoc vult q etiā conueniāt in persona. Dōm q psona cō-
prehenditur sub numero. qa sunt accidentia siniuga secundum Priscianum.
¶ Cōtra. nō volūt ɔuenire in trib9. g τc. q2 nō sp ɔueniunt in gñe. q2 opposita
accñtia in diuersis subiectis nō repugnāt vt albedo sortis nigredo pris. g adie-
ctiuū posset esse feminini gz. et substātm̄ gñis mas. Dōm q nō est sile: q2 adiecti-
uum et substātm̄ cōueniūt in nūero. g talis diuersitas eis repugnat.
¶ Cōtra. adiectm̄ et suū substātiuū drnt essencial'r. qa sunt in diuersis pdica-
mentis. qbus non cōueniunt nisi diuerse proprietates. Dōm q illa. q essencial'r
drnt pñt bene conuenire eadē accñtia cōmunia sed non propria.
¶ Cōtra adiectm̄ et suū subm̄ qñq se hñt: vt relatm̄ et suū añs: ꝑ illa nō cōue-
niūt in casu. vt ptz ex regulis puerorum. g τc. Dōm q nō est simile q2 si relatm̄ et
añs haberēt se sicut adiectm̄ et subm̄. tūc adiectm̄ et suū subm̄ nō cōuenirent in
in casu. vt video ioānē q disputat. Et qñ dr dyabol9 est mille artifex. ibi est adie-
ctiuū τ subm̄. tñ mille est plis nūeri: et artifex singl'aris. Dōm q mille nō est ibi
nomē adiectm̄ hui9nois artifex. sed hoc totū mille artifex est vnū nomē cōposite
figure. τ sic est ibi cōstructio ꝟbi substātiui cū similib9 casibns ante et post.
¶ Cōtra. ista est cōgrualis est de paupe regno tñ regnū ē ibi gz neutri τ paup
gz cōmūis Dōm q includit in se neutrum gen9. ¶ Cōtra. hic nō ɔueniūt: alb9 pe
dē. Solo regula intelligitur de orone simpl'r congrua ista ꝟo est synodochalis.
¶ Queritur. q est dra inter adiectm̄ ptitiuū τ nō ptitiuū. Solo ista. q2 adiectm̄
nō ptitiuū vult ɔuenire cū suo subo in gñe in nūero τ in casu. partitiuū ꝟo nō Se-
cūdo drnt. q2 inter adiectm̄ ptitiuū τ suū subm̄ pōt mediare ppō. sed inter adie-
ctiuū nō partitiuū et subm̄ illud non admittitur q2 ptinent ad idez. Tertio drt: qa
adiectm̄ partitiuū regit suū subm̄. sed hoc nō pōt facere adiectiuū nō ptitiuum.
Quarto adiectiuum partitiuum et suū subm̄ faciūt cōstruotionē transitiuam.

sed adiectiuũ nõ partitiuũ facit cum suo substantiuo constructionem intransitiuã

¶ Ubi notandũ circa scdam acceptionẽ differẽtie ꝙ eadẽ sñia põt explicari per gtiũ partitiuũ vel ꝑ actm̃ mediãte ꝑpõne inter vel per abltm̃ mediãte ꝑpõne de sub de intelligit ex et in vt vnus ex fratrib⁹ vn⁹ de fratrib⁹ ꝛc.

¶ Querit. quottuplicia sunt adiectiua partitiua. Rñdm ꝙ qntuplicia. Primo signa vl'ia et ꝑticularia. vt nullus nemo vter neuter. Inde excipit ois solũ in singulari nũero: Particularia. vt qdã aliqs ꝛc. et queda relatiua vt alter alius. et etiam ista adiectiua pauci multi. Scdo noia nũerabilia cardinalia. vt vnum duo tria florenoꝝ. Tertio noia numeralia ordinalia. vt pmus secũdus istoꝝ cantat Quarto omĩs cõparatiu⁹ partitiue tent⁹: vt acutior oculoꝝ est dexter. Quinto superlatiuus. vt doctissimus poetarum fuit Uergilius.

¶ Arguit. adiectm̃ nõ sꝑ conuenit cũ substãtiuo in gñe. g̊ ꝛc. vt in hoc exẽplo. Hector fuit fortissimus Troiane gẽtis. Rñdm ꝙ aliquando fallit quando scꝫ genitiuus est nomen collectiuum singularis numeri.

¶ Cõtra. gtũs singularis nũeri non collectiuus disconuenit cũ dcõne partitiua in gñe: vt hic ꝙ̃titatis aliud cõtinuũ aliud discretum. Rñdm ꝙ ꝙ̃titatis non habet rationẽ veri collectiui: sed bene similitudinẽ: et hoc sufficit.

¶ Querit. vtrꝫ adiectm̃ ꝑtitiuũ sꝑ ꝯuenit cũ suo substãtio. Rñdm ꝙ nõ ꝓ fallit septẽ mõis. Pmo qñ gtũs est nomẽ collectm̃. vt vergili⁹ ẽ optim⁹ plebis ꝓ si est nõ collectm̃ tũc gtũs erit pl'is nũeri: vt ioãnes est villissim⁹ gẽtiũ Scdo qñ ntũs est nomẽ hetroclitũ in gñe. vt vnũ epl'aꝝ. Tertio qñ gtũs implicite ab aliq̃ dcõne regit. vel qñ gtũs est equoc⁹: vt vna sabbatoꝝ. Quarto qñ est ꝑtitiuũ scdm rem nois. vt quãtitatꝫ aliud ꝯtinuũ aliud discretũ. Quinto in ꝯceptiõe implicita. vt vna parentũ meoꝝ et qñ hoc fit in gtõ est ꝯceptio generꝫ. Sexto ad exprimendũ discretionẽ sexus. vt vna cameloꝝ. Septimo qñ adiectm̃ regens gtm̃ magis se inclinat ad casum ꝑcedentẽ ꝙ̃ ad suũ gtm̃. vt o iuuenis pulcerrime rerum. Et indĩ̈nter dr leo est fortissim⁹ bestiaꝝ. vel fortissima bestiaꝝ: qa hoc adiectiuũ põt esse inclinare. ad substãtm̃ ꝑcedens. et ad substantiuũ sequens.

¶ Querit. vtrũ ista oro: vna soroꝝ venit sit ꝯgrua. Uidet ꝙ nõ. sed dꝫ intelligi soror. qr tũc adiectiuũ partitiuũ ꝯuenit cũ suo substãtiuo in gñe in nũero ꝛ in casu qd ꝑus reprobatũ est. et si nõ subintelligit tũc adiectiuũ vna reddit suppositum. Rñdm ꝙ soror non debet intelligi ꝑpter rationẽ dictã. Et ad argumentum dicendum est ꝙ oratio est congrua. qa ly venit non regit suppositum vel genitiuũ sororum sed hoc totum. s. vna sororum supplet vicem nti.

¶ Querit. vtrũ ista oro sit ꝯgrua: vna sororis sicut vna sororꝫ. Uidetur ꝙ sic qa ibi est maior ꝯueniẽtia adiectiui et substãtiui. Patet qa ꝯueniunt in gñe et in nũero. Dicendũ ꝙ licet maior sit ꝯuenientia similitudis. tñ aliud obstat. quia dcõ partitiua vult habere gtm̃ singularẽ numeri nois collectiui. vl' gtm̃ pl'is numeri nominis non collectiui. Etiã ista est congrua celoꝝ aliud clarum aliud nigrum qa ꝯuenientia est adiectiui cum substãtiuo subintellecto non expresso scꝫ celum. Uel dic ꝙ conuenientia reqritur remotis modis supradictis.

¶ Querit. qd ẽ impedimẽtũ. Rñdm ꝙ est equocũ. g̊ ꝑus est diuidẽdũ quã diffiniendũ. qr alias gñaret ꝯfusio apud intellectũ Uñ aliud est impedimẽtũ ꝑme impõnis existẽs obstaculũ in ꝑsonis. q̃ nõ pñt ꝑpter ip̃m matrimonialiter ꝯiungi sicut affinitas cõsanguinitas ꝛc. Aliud est impedimẽtũ scde impõnis. et illd est triplex. s. ꝯstructiõis ꝯgruitatꝫ ꝛ logicale. Impedimẽtũ ꝯstructiõis ẽ qd peccat ꝯtra aliq̃ regulã ꝯstructiõis. Uel est exceptio a gñalib⁹ regulis cõstructionis: vt qr amasti in domo. Et in illa nullũ est viciũ. ideo tales orationes ponunt sub grammatica preceptiua. Impedimentum congruitatis est vicium peccans

contra aliquas regulas cōgruitatis non vsu sed autoritate approbatum. vt vrbem quam statuo vestra est. de quibus infra dicetur. Impedimentum logicale est quod peccat contra regulam logicalem. vt lignum damnauit qd saluauit. ibi enim nullum est vicium grammaticale.

¶ Querit. ex quo triplex est grāmatica. s. preceptiua ꝑmissiua ⁊ ꝓhibitiua sub qua ponūtur impedimenta congruitatis. Dōm ꝙ sub grāmatica prohibitiua qa impedimēta ꝯgruitatis nobis ꝓhibent. et ꝙ alexā. infra sepius dicit. Ul su cōi tamen hoc non debet haberi. Et pōt sic ꝓbari: oīe incongruū ponit sub grāmatica ꝓhibitiua: sed orōnes impedimentales sunt incongrua. ergo ⁊c.

¶ Querit. vtrū orō impedimētalis sit incōgrua. Dōm ꝙ sic. Contra ex illo sequeret ꝙ iste regule essent reijciēde. qa autor intendit hic dare regulas ꝯgruitatū. Dōm ꝙ ꝓpter antiquoꝝ autoritatē et cōmoditatē tollerant. Mōr pt₃. q: Joannes ianuensis quesiuit Catholicon. an ista oratio a sctō Gregorio prolata sit cōgrua. Mulier est vetus arma dyaboli. Rñdet Catolicon ꝙ sctūs Gregorius vsus est ibi autoritate propria. sed in ore rudis esset soleocismus q̄ fit in oratione simplr̄ incōgrua ꝯsistens in viciosa partiū orationis cōtextu. Pro cōfirmatione istius pōt adduci Ciceronis autoritas in tusculanis questiōibus. Quis nā florē librum inuidet meum male latine debet. nos ꝯsuetudine prohibemus Poeta ius suum expresse tenuit ibi. inuidet florem meū male latine dici et nobis esse prohibitū. sed malum latinū est prohibitū. ꝙ est oratio impedimentalis.

¶ Arguit. orōnes impedimētales st̄ ꝯgrue ꝙ ille rōnes sunt false ꝓbat. q: oē veꝝ ē ꝯgruū. sed ista orō Gregorij. mulier ē vetus arma dyaboli est vͣa. ꝙ est cōgrua. Maior pt₃. q: ſm Aristo. in capi. de noīe veꝝ est falsum p̄supponūt ꝯgruū Dōm verū et falsum p̄supponūt ꝯgruū ꝓut. s. cōgruū opponit incōgruo nullo modo tollerabili. sed nō p̄supponūt sp̄ congruū. vt sc₃ opponit impedimentis et figuris qa tūc oratiōes figuratiue non essent vere. Uel dicendū ꝙ p̄supponūt congruū finaliter. vt qn̄ quis vult verū persuadere alicui ad aliciendū animum eius sed non formaliter qa sicut ista est vera hō est risibilis. ita et ista hō est risi:

¶ Querit. vtrū in impedimentis sit aliqua figura. Dōm ꝙ sic. scilicet illa q̄ dr̄ antithesis. et h₃ fieri qn̄ vnū accn̄s ponit pro alio vnde Florista Per talē disce. quodcunq₃ cadens variare. Sed impedimētis congruitatis vnum accidens ponitur pro alio. s. genus pro genere. casus pro casu. nūerus pro numero.

¶ Arguit. aliter oratio impedimētalis dicitur congrua. aliter oratio figuratia ergo nō erit in oratiōibus impedimētalibus aliqua figura. Dicendū ꝙ omnes orationes impedimētales sunt figuratiue cōgrue per figurā nobis prohibitam vñ inqt Catholicon. Antithesis est figura tollerāda sed nō extendenda.

¶ Arguit. oīs figura hñs rationē excusantē viciū est admittenda. sed in antithesi est ratio excusans. ꝙ ⁊c. Minor pt₃ qa ratio excusans est cōmoditas metri. Dōm ꝙ illa cōmoditas metri non sufficit ad vtendū illa figura. sed etiā req̄ritur breuitas sermonis. vt specialis sententia innuatur. vnde versus. Excusat vicium breuitas sententia metrum.

¶ Querit. an in orōnibus impedimētalibus sit solecismus. Dōm ꝙ non: quia illa figura sit simplicius in orōnibus incōgruis nulla ratione excusabilis. vt vir alba: sed orationes impedimentales possunt excusari.

¶ Ibi norādū ꝙ solecism⁹ est orō incōgrua. ꝓ cū rōne ꝓlata est toleranda.

¶ Querit quō dr̄nt impedimentū ⁊ antitesis. Dōm ꝙ sunt idē ſm rem. ꝓ dr̄nt ſm rationē. q: antithesis h₃ fieri qn̄ añs ponit pro accn̄te. vt gens est bona: de⁹ est protector: corū ibi nūerus ponitur pro nūero. et genus pro genere.

¶ Querit. quō impedimentū ⁊ antithesis dr̄nt a solecismo. Dōm ꝙ sic dr̄nt.

Impedimentum anthitesis fiunt in oratione non simpliciter cōgrua sed aliq̄ ratione probabili excusanda: scʒ ratione cōmoditatis metri. sed solecismus fit in oratione nulla ratione excusabili.

¶ Arguit. sunt multe autorū orōnes impedimentales: in quib9 est cōmoditas metri non ratio excusans. vt patet in ista orōne. In cōuertēdo dn̄s captiuitatē syon: in qua nō est ratio metri. Dōm ſm laurentiū de valla ꝙ est orō simpliciter incōgrua et inaudita. Sed hec rn̄sio stulta est. q̄a talis oratio ponit ratione dubitationis tollende. et sic habet rōnem excusantē aliā a cōmoditate metri.

¶ Notandū ꝙ orōnes impedimētales sunt duplices. quedā sunt a poetis in stilo ligato posite: et ille excusant per cōmoditatēʒ metri. Alie sunt in stilo soluto et prosaico posite. vt sacra scriptura: que excusant per autorē doctorū viciose loquentium: in quibus diuerse assignantur rationes pro diuersitate orationū impedimentalium. quas relinquo studiosorum ingenijs.

¶ Querit quotuplex est drā inter impedimentū et orōnem figuratiue congruā Dicendū ꝙ triplex. Prima est q̄a in figuris est breuitas sermonis. In impedimentis vero nulla est breuitas sermonis ſm quosdā. Secūda est. q̄a orōnes figuratiue sunt sub grāmatica ꝑmissiua. sed impedimenta sunt sub prohibitiua. Tertia est. quia orationib9 figuratiuis possumus vti: impedimentalibus vero nō vtimur. Sed non est nobis imitanda relatio talis.

¶ Querit. q̄t sunt gn̄a impedimentorū. Dōm q̄nq3 sub q̄bus cōprehenduntur multe spēs q̄ peccāt ꝯtra q̄nq3 reglās grāmaticales. Et vna est logicalis. ꝯtra q̄ sunt septē impedimēta specialia. Quedā peccant ꝯtra regulā adiecti ꝑtitiui et sui substātiui. Quedā cōtra regulā adiectiui nō ꝑtitiui et sui substātiui. Quedā cōtra regulā suppositi et appositi. Quedā cōtra regulā relatiui ꝛ sui an̄tis. Quedā contra regulā demonstratiui et sue rei demonstrate. Quem ordinem si Alexan. fuisset sequutus iuuenes faciliter hunc textum caperent. sed iam intermisit alias elegantes regulas quas quidem impedimentales putāt: sed nō sunt.

Impedimentū cōtra regulā suppositi ꝛ appositi.

vario .s. subm ntis

Cū diuersorū verbum rectis nūerorum

in medio ponit recto conuenire potest

Interponatur vtrilibet equiparatur

Est exm̄

Sermōes sūmi pr̄is est meditatio iusti

¶ Sn̄ia est. ꝙ si verbū subm ponat inter duos rectos. i. inter duos ntōs diuersorū nūerorū pōt vtriq3 conformari. hoc est potest cōuenire cū vtroq3 ntō in nūero. s. tam cum ntō precedenti. q̄ȝ sequenti. vt in exemplo textus patet Ouidius Vestes quas geritis sordida lana fuit.

¶ Notandū. ꝙ hoc ꝟbū est pōt capi. vt idē ē qd̄ ſcat. vt pisces q̄t apl'i ceperunt est collectio fideliū. i. ſcat. Scd̄o capit in sua ſcatione propria. Et sic sunt q̄nq3 modi q̄bus ꝟbū subm pōt poni inter rectos diuersorū nūerorū. Primo q̄n vnus rectorū est pl'is nūeri ſm vocē. sed est sing'laris nūeri ſm intellectū. vt Athene est pulcra ciuitas. q̄ est solū vna sed propter pluralitatem partiū in ea existentium pl'r nūcupat. Scd̄o q̄n vnus rectorū est pl'is nūeri ſm ſcatū. sed singularis nūeri ſm vocem. vt vna turba sunt multi hoīes. Tertio q̄n vn9 rectorū capit realiter ꝛ alter figuratiue: vel q̄n loquutio est figuratiua. vt lampades virginum est fides nostra. Quarto q̄n ponit pro ſcat vt nupcie est vnum cōnubium. i. ſcat. Quin

to ratione pticipationis vni⁹ in pluribus vel plures hoies sunt vnus homo participatione speciei. vt inqt Porphiri⁹. Sexto ad exprimenduz vnitatem in aliq̄ materia. vñ Ouidius Uestes quas geritis sordida lana fuit. quia lana est materia remota vestium. sed proxima materia est pannus ex lana cōtextus. Simile exemplum lapides et ligna sunt vna domus.

¶ Querit. vtrūisti modi cadūt sub grāmatica p̄ceptiua. et an liceat nobis eis vti. Dōm φ non sunt nobis vtendi: q̄a non sunt in cōmuni vsu oratorum quia expresse peccant contra regulā suppositi et appositi. sed si in talibus orationib⁹ v̄bum substantiuū ponatur in fine: tunc sunt congrue et ornate. vt patet dicendo. Athene prima ciuitas philosophorum fuit.

¶ Notandū. φ qn̄ verbū ꝯuenit cū ntō p̄cedēte tūc oratio est simpl'r ꝯgrua. q: appositū dꝫ ꝯuenire cū supposito in accn̄tib⁹ grāmaticalib⁹: sed quando conuenit cū ntō sequēti tūc orō est incongrua: sed admittit propter leuem trāspōnē.

¶ Querit. contra quā regulā est hoc impedimentū: Dōm φ contra regulam suppositi et sui appositi. que debent conuenire in nūero in psona τ in rectitudie casus. Ratio qua potest fieri est facilis resolutio seu transmutatio illius orationis in orationē illā in qua suppositū et appositum conueniunt in suis accidentibus. sed ratio quare oportet fieri expressio sententie sub breuiloquio.

¶ Arguit. si v̄bū cōuēniret cū vtroq̄ recto tūc simul esset singularis et pluralis nūeri. hoc aūt est iposibile. ḡ male dt vtrilibet eq̄parat. Dōm φ text⁹ nō intelligit cōiūctim. s. simul cū ambob⁹: sed diuisim. i. cum vno vel cum alio.

¶ Cōtra. v̄bū semper dꝫ conuenire cū ntō singulari. ḡ τc. aūs pbat. q: magis dignū sp trahit ad se minus dignū: sed ntūs p̄ris est dignior. q: est origo nti plis ḡ trahit ad se v̄bū rōne dignitatis. vt cū ipso in accn̄tibus grāmaticalib⁹ conueniat. Dōm φ licet ntūs singularis comparat⁹ ad ntm̄ pluralem sit dignior ratione originis: tamē in ordine ad tertiū scꝫ ad verbū nihil phibet ntm̄ pluraleꝫ esse maioris dignitatis. Uel dicendum φ congruitas non attēditur ex parte dignitatis: sed ex proportione modorū s̄cāndi: que est quandoq̄ inter ntm̄ pluralem et verbum. aliquando inter nominatiuū singularē et verbum.

grāmaticale dictiones casuales
Qn̄ relatiuū generum casus variorum.
includunt casus pertinent .i. ad vnā rem
Inter se claudūt. qui rēspectāt ad eādē
per tale accn̄s relatiuū dictioni casuali conuenire
Per genus hoc poterit vtrilibet eq̄pari
Est exemplum
Est pia stirps yesse quē chr̄m credim⁹ eē

Impedimētū cōtra regulā relatiui τ sui antecedētis

¶ Sn̄ia est. φ quādo relatiuum ponit inter duas dcōnes casuales diuersorum generꝫ ad idem ptinentes: tūc pōt relatiuū cū vtraq̄ cōuenire in genere. Exm̄. vt in textu. et hic. Sumite gladium spūsancti qd est verbū dei. Et quādo cōuenit in genere cū pcedente tunc oratio est simpliciter cōgrua. Sed quādo conuenit cum sequenti dcōne: tunc oratio est impedimentalis:

¶ Querit: q̄truplex ē relatm̄ put sufficit in pposito. Dōm φ duplex. s. sube τ accn̄tis. Relatm̄ sube est qd refert aūs p modū sube. τ illud magis vult cōuenire cū subo pcedētis. vt hō currit qui est dignissima creaturarū. Tamen relatm̄

ſubē in medio poſitū ꝙuis magis cōueniat cum ſubō p̄cedenti etiam conuenire pōt cum ſubō ſequenti. vt ſemen qđ eſt chriſtus vel q̄ eſt chriſtus. Et intelligit iſta regula de relatiuo ſubſtantie idemptitatis non reciproco. Et dicitur notāter. inter duas dcōnes caſuales ad idem ꝑtinentes. propter iſtam et ſimiles orationes. Eſt pia ſtirps yeſſe quem credimus eſſe leuiathan.

¶ Arguit. ſtirps ſ̄cat totū. chriſtus vero partem. ſed non eſt idē ſ̄care totū et partem ꝑ̄ ꝛc. Dōm ꝙ verū eſt ꝙ nō ſ̄cant idem. ꝑtinent tñ ad idem.

¶ Querit. cōtra quā regulā eſt hic impedimentū. Dōm ꝙ contra relatm̄ ꝛ ſuum añs q̄ volunt cōuenire in gñe in numero et qñq̧ in caſu. vñ⁹. In gñe numero p̄cedens iunge relato ſed hic nō conueniunt cū añte in genere. Ratio q̄ poteſt fieri eſt idemptitas illarum dictionum in re ſignificata. Ratio quare oportet fieri eſt expreſſio ſententie ſub breuiloquio.

¶ Arguit: hic nullū eſt impedimentū. ꝑ̄ ꝛc. añs ptꝫ per regulā oratorū dicentium Quotienſcūq̧ relatiuū ponit inter duo ſuba diuerſorū generū q̄rū ſequens ſubm̄ eſt ꝓpriū hōis vel alterius rei. tunc relatiuū cōformabit ſe cum ſequēti in genere. et ſepe fit reſpectu verboꝝ vtōrū: Si vero relatiuuꝫ ponatur inter duo appellatiua diuerſorū generū poterit cum alterutro cōuenire. Exm̄ primi. vt in ſemine tuo qui eſt chriſtus. Exm̄ ſcōi. vt ex illis ſempiternis ignibus que ſidera nuncupant. Dōm ꝙ per illā regulā nō tollitur ratio impedimenti illius textus ſed vſus hic ꝑmittit de iſtis oratiōibus qđ de alijs orationibus prohibet.

¶ Querit q̄re non dixit. pia ſtirps yeſſe eſt quā credimus chriſtuꝫ eſſe. Dōm ꝙ hoc fecit ad ſ̄candū ꝙ chriſtus eſſet caput ſtirpis yeſſe. ꝑ̄ poſuit relatiuū in maſ. genere. qđ inter oīa gña eſt dignius. qa imponitur a ꝓprietate actiua.

¶ Querit. q̄re non dixit. chriſtus eſt quē credimus eſſe piam ſtirpem ſub bona cōgruitate. Dōm ꝙ ad ſ̄candū ꝙ ſtirps fuit origo de qua chriſtus fuit natus et non econuerſo. qa chriſtus non eſt principium omnium.

¶ Cōtra. Chriſt⁹ eſt Deus. ſed deus eſt p̄ncipiū omniū: ergo ꝛ Chriſt⁹ et per ꝯñs eſt p̄ncipiū ſtirpis yeſſe. Dōm ꝙ verū eſt ſ̄m diuinitatē ſuam ſed non ſ̄m humanitatem ſuam. q̄ deſcendit a ſtirpe.

Remo. dubium.

ſilr̄ mō aliqđ inuenimus frequēter poſitum

Sic adiectiuū reperimus ſepe locatum

Eſt exm̄

Eſt coluber factus vl' facta miſtica v̇ga

locare .i. duo vltima impedimenta .ſ. rōnabili

Ponere ſuprema duo nō debes ſine cā

¶ Sña eſt. ꝙ ſepe inuenit adiectm̄ poſitū inter duo ſuba diuerſorū gñm ꝛ tūc cū vtroq̧ pōt cōſtrui. Exm̄ ptꝫ in textu. Et nota ꝙ hoc fit etiam ſub tali dr̄a: qa qñ conuenit cū ſubō precedēti tūc oratio eſt ſimpl'r congrua. vt adamus eſt factus cadauer. aqua eſt facta vinū. Sed qñ conuenit cū ſubſtātiuo ſequēti tūc oratio eſt impedimētalis: vt adamus eſt factū cadauer: aq̄ eſt factum vinū.

¶ Arguit. adiectm̄ nō pōt ſe cōformare cuꝫ vtroq̧ ſuboꝝ inter q̄ ponitur. ꝑ̄ ꝛc. añs ptꝫ in iſta oratiōe hō legēs librū. ibi legēs eſt adiectm̄ et libꝝ ſubm̄: tñ drn̄t in caſu. Dōm ꝙ adiectm̄ participiale poſitū inter duo ſubſtātiua vult ſe conformare cū ſubſtantiuo precedēti. qa ad aliud ſe hꝫ per modū adiectiui. Sed non cū ſubſtantiuo ſequenti. qa ad illud ſe habet per modum dcōnis regentis.

¶ Querit. q̄le impedimentū eſt. Dōm ꝙ ꝯtra naturā adiectiui et ſubſtātiui q̄

volūt cōuenire in gñe nūero et in casu. Sed hic discōueniūt in gñe. Rō q̄ pōt fieri est idēptitas rei ꝑcate ꝑ vtrūqꝫ subm et sic adiectiū conuenit cū sequēti subo q̄d idē est cū pmo. Ratio q̄re oportet fieri est expssio snīe sub breuiloqo.

¶ Arguit. virga ⁊ serpēs multū dr̄nt. g̃ nō sunt idē. qa dr̄nt penes animatuꝫ et inanimatū. Dōm ꝙ licet nō sint idē simul et semel. tamē bene successiue. qa virga fuit pñte moyse a deo mutata in colubrū. et postea iterum in virgam in signū ꝙ esset futurus dux filiorum israel: vt patet Exodi. iiij.

¶ Arguit. male dr alex. Ponere suprema duo nō debes sine cā qa sunt tres regule suprapposite qbus vti nō licet nobis. Dōm ꝙ q̄uis tres sunt regule. tamen due vltime sunt subiinuicē ꝯuicine: et scda de duab⁹ vltimis adiacet ad pmam. ideo dicit. Ponere suprema ⁊c̄.

.i. accidit scolari aliq̄n .s. in oratione
Occurritqꝫ tibi qn̄qꝫ relatio simplex
.s. maria .s. eua ianuā celestis apuit
Femina q̄ clausit portam vite reserauit.

Scdm impedimentū ꝯtra regulā relatiui ⁊ sui añcedētꝫ

¶ Snīa est. ꝙ quādoqꝫ occurrit simplex relatio in loquutiōibus nr̄is: hoc est ꝙ relatiuū et suū antecedens sp supponūt ꝑ eadē re in nūero. Exm̄ ptꝫ in textu et hic ioānes laborat eo morbo quē petrus habet. qa est alius morb⁹ nūeraliter distinctus qui est in petro ab illo q̄ est in ioāne. quia accidentia capiūt nūerum a subiectis. et tales orationes sunt continue occurrentes. vt Joannes bibit idē vinum qd bibit petrus. non idem numero sed specie.

¶ Querit. cōtra quam regulā est hic impedimentū. Dōm ꝙ cōtra naturā relatiui et sui antecedentis: qa relatiuum ⁊ suū antecedens debent supponere pro eadem re in numero: sed hic supponunt pro diuersis rebus in nūero. Ratio qua potest fieri est debita conuenientia accidentium grammaticaliū. Sed ratio quare oportet fieri est expressio snīe sub breuiloquio.

¶ Arguit. si est ibi debita conuenientia accidentium grāmaticaliū. g̃ nō est ibi impedimentū aliqd. Dicendū ꝙ verum est quo ad congruitatem: sed tamen est ibi impedimentum contra regulam logicalem.

¶ Arguit. Alexāder est grāmaticus g̃ non debuit loq̄ de impedimēto qd est cōtra regulā logicalem. Dōm ꝙ pro tanto pōt peccare cōtra grāmaticā qa licet relatiuū et suum antecedēs conueniāt in nūero quod est accidens partis orationis: tamen non conueniunt in numero suppositali.

¶ Cōtra. nūerus suppositoꝝ est realis: sed grāmatica nō est sciētia realis g̃ nō ptinet eius ꝯsideratio ad grāmaticū. Minor ptꝫ qa grāmatica ꝯsiderat sermones ꝑcatiuos. Dōm ꝙ grāmatica bñ ꝯsiderat sermōes ꝑcatiuos. nō tñ absolute: sed ꝓut res ei substracte sunt: qꝛ alias grāmatica esset ficta sciētia.

¶ Arguit. in exm̄o text⁹ est relatiū subē idēptitatis nō reciprocū qd nō facit relationē simplicē. Dōm ꝙ q̄uis ex sua natura nō facit relatione simplicē. tñ bñ ex bonitate concipientis: qa intellectus liber est in concipiendo aliqd.

¶ Querit. ꝑ maiori intelligētia text⁹: quottuplex est relatio. Dōm ꝙ duplex scꝫ simplex ⁊ ꝑsonalis. Simplex est qñ relatiū et suū añs nō supponūt ꝑ eadē re in nūero sed in specie: qñqꝫ etiā in generica idemptitate. Exm̄ de pmo vt hec est herba q̄ crescit in horto meo. De scdo: vt canis nat in eq̄re q̄ fulget in astris. Sꝫ ꝑsonalis relatio est: qñ relatiuū et suū añs supponunt pro eadem re in nūero vt Plato disputat qui fuit diuinus phs. vñ Florista. Personalis idem ꝑ re supponit eadē. Sed ꝑ diuersis supponit latio simpla. Cuius ꝑm eundē septē sunt

spēs.vij⁹. In septē spēs si vis partiris eādē. Prima est in quo relatiū ⁊ suū añcedēs supponūt ꝓ diuersis reb⁹ in nūero. vt hic in textu. Scōa est in q̄ añs supponit ſcatiue. et relatiuū materialiter. vt De⁹ dat aureolā qđ nomē habet ab auro. Tertia est. qñ añs supponit materialr̄ ⁊ relatiū ſcatiue. vt nomen eq̄rea nobis placet illa videre. Quarta est qñ relatiū ꝯmutat ſcatū sui añtis. vt manus dñi sunt crucifixe q̄ fecerūt nos. Quinta est. qñ relatiū ⁊ suū añs capiunt ꝓ natura cōmūi. vt cūcta timēt hoiem q̄a ꝑsidet ipse creatis. Sexta est. qñ añcedens capit pro supposito. et relatiū pro natura cōmuni. vt hō currit q̄ est species. Septima species est viceuersa. vt animal est genus quod dormit.

¶ Queritur. q̄ est ꝑma diuisio relatiui. Dōm ꝙ est ista. relatiuoꝝ aliud grāmaticale aliud logicale. Grāmaticale ſm Priscianū est añ late rei recordatiū. Sꝫ logicale est. cui⁹ totū esse est ad aliud quodāmodo se habere. vt pater filij pater. Item relatiū grāmaticale diuidit in relatiū substātie et accidētis. Substantie est quod refert antecedēs per modū sube. Et diuidit. quia aliud est idēptitatis qđ refert eandē rem in numero. et aliud est diuersitatis qđ supponit pro alia re in nūero. Relatiū sube idēptitatis iterū diuidit. q̄ꝛ q̄dam sunt nominalia. vt q̄ que qđ. et q̄dam ꝓnominalia. vt ille idē. Et ꝓnominalia iterū diuiduntur. q̄ꝛ q̄dam sunt reciproca. q̄ ſcant per subm agētis sub modo paciētis q̄ mod⁹ se mp̄ē in obliquo. vt sortes videt se. Quedā vero non sunt reciproca. vt q̄ ille idem. ꝑ que fit maior certitudo in orōnib⁹ ꝙ per accñtia. Relatiuū vero accidentis est qđ refert rem per modū denominatiōis seu accñtia. et hoc solū refert idē in spē vt sortes est albus et talis est plato. Et hoc diuidit in relatiuū idemptitatis et diuersitatis. Idēptitatis est qđ refert eandē qualitatē in specie. et supponit ꝓ eadem in specie. vt in exemplo iam posito. Relatiuum accidentis diuersitatis est qđ nō refert eandē q̄litatem in specie. vt plato est doctus et alteriusmōi est paulus. Relatiū accñtis idēptitatis iteꝝ diuidit q̄a qđdā est q̄litas. vt talis q̄litas. Aliud q̄ntitatis ꝯtinue: vt tātus. aliud discrete. vt tot. Reletiua nūeroꝝ diuiduntur. q̄a quedā sunt nōia. vt totidem. q̄dam aduerbia. vt tociens.

Tertiū impedimentū ꝯtra relatiū ⁊ suum añs.

i. ad añs exp̄ssum — grāmaticalis

Ad partē vocis de iure relatio fiet.

.s. orōne — inuestigas — .s. añs — relatiuū

Extra sepe tñ queras ad quod referat

Est exemplū

Rex est cornoti patrie q̄ preualet omni

¶ Sñia est. ꝙ relatiuū debet referre antecedēs expressum. ꝙuis quādoq3 referat añs subintellectū. Exm̄ patet in textu. et hic Domus aaron sperauit in domino: adiutor eorū et protector eorū est sc3 hoim. In quo exemplo est methonomia: et habet fieri quādo continens ponitur pro contento.

¶ Queritur. que est ratio ꝙ relatiuu3 debet referri ad añs vocaliter expressum. Dōm ꝙ ista. q̄a relatiuū ſm eius diffinitionem est ante late rei. i. prius dicte rei recordatiuū. sed nihil dicit nisi qđ vocaliter exprimit. ergo relatiuū de sua natura refert ad antecedēs vocaliter expressum. Ex quo patet ꝙ hic est impedimētū ꝯtra relatiū nominale in quo sepe intelligit añcedēs. Et dicit notāter nominale. q̄a in relatiuo ꝓnominali non intelligit añs. vt Joānes currit et ipse mouet. Cuius ratio est: q̄a relatiuum ꝓnominale ſcat per modū indeterminate apprehensionis: et ergo req̄rit antecedens expressum. vt per ipsum termineт.

¶ Arguit. in relatiuo nominali non semp intelligit suū antecedēs. ergo male dicit. Ad partem vocis ꝛc. Añs patet q̄a dicit Extra sepe tamē queras ad qđ referatur. Dicendū ꝙ in omni oratiōe simpl'r ɔgrua relatiuū semper habebit antecedēs expressum. sed in oratione impedimentali potest intelligi.

¶ Querit. q̄ est ratio q̄ pōt fieri. Dōm ꝙ est facilitas intellectus potētis intelligere in inferiori suum superi⁹. vt in hoc nomine cornotū faciliter intelligit ciuitas q̄ est supius. Sed ratio q̄re oportet fieri est expssio snīe sub breuiloquio scʒ ꝙ ciuitas cornotū cōpata ad alias ciuitates omnibus illis pualeret. Et non posuit relatiuū in neutro gñe. q̄uis cornotū sit gñ neutri. q: cornotū inq̄tū cornotū nō ɔpatur ad aliq̄d. sed inquātū ciuitas cōpat ad alias ciuitates. Ad hoc q̄ pcādū poti⁹ dr in exm̄o text⁹ q̄ q̄ qđ. et relatiuū q̄ non pōt referre añs neutri gñis. sicut est cornotū. ¶ Querit: quō illa regula differt ab illa. Nō des ad vocem. Dōm ꝙ sic. q̄a ƀm istā regulā intelligit añs non expssum simpl'r sed in ista. Nō des ad vocē. añs subintelligit qđ est sinonomū cū añte expresso.

frequēter grāmatici assimilari inuenitur
Sepe relatiuo conformari reperitur.
.i. añs relatiuo preest sine medio
Precedēs. illi dū presidet immediate.
Est exemplum
Sermonē quē vos audistis ver⁹ habet
in cui mō loquēdi talis orō seruari
Vsu cōmuni tamē hoc nō debet haberi

Quītū īpedimentū ɔtra regulā relatiui et sui añtis. Remo. dubium.

¶ Snīa est. ꝙ quādoq̄ relatm̄ et suū añs ɔueniūt in accn̄tibus grāmaticalib⁹ et hoc est verꝫ quādo añs immediate p̄cedit relatm̄. ita tamē ꝙ disconueniat in rectitudine casus cū apposito vel adiectiuo. Exm̄: vt lr̄as q̄s ad me misisti pergrate mihi fuerūt. ibi l⁹ quas relatm̄ et lr̄as añs conueniūt in accidētibus grāmaticalibus ad congruitatem necessarijs nō tamē ɔueniūt cū apposito sequēti.

¶ Querit. q̄le impedimentū est in hoc exm̄o text⁹. Dōm ꝙ est impedimentū ɔtra suppositū ꝛ appositū q: discōueniūt in rectitudie cas⁹: q: deberet dici sermo habet ver⁹: scđo est hic impedimentū ɔtra adiectm̄ et suū subm. q: discōueniūt in casu: q̄a sermonē qđ est subm est acti cas⁹ ꝛ verus adiectm̄ est nti cas⁹. Ratio qua potest fieri est facilitas intellect⁹ intelligētis suppositum nti casus qđ ɔuenit cū ỽbo in rectitudie casuali ꝛ est adiectiuo in oib⁹ accn̄tib⁹ ad ci⁹ ɔgruitatē req̄sitis. vt verus habet. s. sermo. Vel est apparētia ɔgruitatis pp̄ter immediatā positionē relatiui cū añcedente. Et rō q̄ pōt fieri est licēcia poetica.

¶ Arguit. autor est hic diminut⁹. q̄a sunt multo plura inpedimēta in q̄bus suppositū discōuenit cū opposito in rectitudine casus: de q̄bus nullā facit mentionem. Assumptū pbatur per Tulliū dicentē. Non minus venit ei in mentem potestatis q̄ eq̄tatis pro ptās et eq̄tas. Sol'o. ƀm Prisci. est ibi antithesis q̄a genitiuus ponitur loco nominatiui sine breuitate sermōis. qđ facit impedimentū nullo modo imirandum. ergo autor ipsum non posuit.

¶ Arguit. sunt plures orōnes in q̄bus appositū discōuenit cū supposito in rectitudine casus. de q̄bus autor non facit mentionē: vt omnes inuidere me clanculum et ego floccipendere. Sol'o in illa oratione et similibus infinitiuus ponitur loco preteriti imperfecti indicatiui per antithesim.

¶ Querit̄.quare nō d͛.sermo quē vos audistis verus habet̄. Sol'o ad ꝑcandū ꝙ iste sermo recipit̄ a parte.mō actū̄s casus est casus receptiōis ⁊ nō utū̄s.q̄ est casus actiōis. Et sil'r dōm est de alijs exēplis.vñ inq̄t Uergili⁹.Urbem quē statuo vestra est subducite naues.

repies sociatū .s.alicui casum

Inuenies iunctū possessiuo genitiuum.

.s.amasie .s.o iupiter quiescere

Ut mea defūcte da molliter ossa cubare

Quintū īpedimentū ↄtra regulā relatiui et sui añcedēt͡ʒ. Et primo pōit simile de dēmōstratio et demōstrabili.

¶ Dicit.ꝙ nomē possessiuū sepe inuenit̄ coniūctū cū gtō sub discōueniētia accidētiū grāmaticaliū. vt Ouidius dixit ad Jouem qñ sua amasia erit defuncta O Jupiter da molliter cubare ossa mea defuncte ibi defuncte ↄstruit̄ cū ly mea sub disconuenientia g͡ʒ nūeri et casus:q̄a defuncte est gñis femi nūeri ꝑris et casus genitiui:sed mea est generis neutri.numeri pl'is et casus acti.

¶ Arguit̄.in ista or̄one:ista tunica est filij mei.ibi iste gtū̄s filij adiungit̄ illi possessiuo mei:tamen ibi non est impedimentū. Sol'o textus non vult ꝙ semper hoc fiat sed tantum aliquando.

¶ Querit̄.vtrū ꝓ possessiuo pōt poni suū primitiuū. Sol'o duplex est possessiuū .s.nominale et ꝓnoiale.mō ꝑm q̄sdā pro possessiuo noiali ponit̄ gtū̄s sui primitiui vt cauda equina.i.cauda equi:sed hoc etiā cōmūiter ꝑm autores potest fieri in possessiuis ꝓnominalibus:vt liber meus.i.liber mei. Et illi genitiui mei tui sui etiam pñt ↄiūgi q̄busdā noib⁹ substātiuis:vt facio hoc amore mei tui ⁊c̄.sed alij dicūt ꝙ non possumus dicere liber mei,domus tui ⁊c̄.q̄a liber domus ꝑcant res possessas passiue ideo requirūt gtm̄ ꝑcantē possessorē actiue.vt liber petri est quē possidet petrus:sed p̄dicti gti capiūtur passiue.g̃ nō pñt illos gtōs regere.ꝑ loco illoꝝ req̄runt possessiua q̄ actiue ꝑcant.vt liber me⁹ dicet̄ et nō liber mei.

¶ Arguit̄:addi pñt gti primitiui passiue ꝑcantes subam.g̃ illa oratio est falsa. añs ꝓbat̄ per exm̄ a Therentio positū Heu tot mei solius soliciti s͡ʒ cā nō causa mea solius Sol'o non est simile:q̄a in supioribus gtis ꝑcatur actio seu passio actiua sed in isto ꝑcatur passio:ideo admitti͛:vt hic Mei interest disputari.quia illa verba requirunt genitiuos actiue significationis.

¶ Querit̄.ↄtra quā regulā est hic impedimentū. Sol'o contra regulā adiectiui et substātiui. Et admittit̄ ꝓpter duas rōnes. Prima est ratio qua pōt fieri q̄ est facilitas intelligēdi primitiuū in possessiuo:q̄a ꝑm Priscianū possessiuū in q̄libet casu includit gtm̄ sui primitiui. Et nō debuit dicere.da molliter cubare ossa mee defuncte. Sed dicit mea ponendo possessiuum pro p̄mitiuo ad ꝑcandū ꝙ ossa sua amasie dupl'r erant possessa.s.ab ipso et ab amasia sua q̄a amicoꝝ omnia sunt cōia. Ex q̄ ptʒ non g̃re oportet fieri.que est exp̄ssio snie subbreuiloquio. Et ly mea vno modo pōt esse adiectiuū ad ossa tunc:sic ordinādo est oro da molliter cubare ossa mea defuncte.s.amasie seu mulieris et sic est oratio simpliciter congrua. Alio modo est adiectiuū ad ly defuncte:et sic oratio est viciosa. Alij dicūt ꝙ est impedimentū cōtra naturam demonstratiui.et sue rei demonstrate:et sunt eedem rationes excusantes cum predictis.

¶ Querit̄.quare nō dicit da ossa mee defuncte molliter cubare. Solutio ideo quia tunc non ꝑcaret ꝙ essent possessa ab ipso.

¶ Arguit̄.defuncte est adiectiuū et ponit̄ sine substātiuo.qđ est contra grammaticos Sol'o habet substantiuū subintellectū sc͡ʒ mei.

¶ Cōtra,gtū̄s intellect⁹ in ly mea est mei:et mei est g͡ʒ masculini,⁊ defūcte est

generis feminini: ergo ⁊c. Solutio mei possessiuum est generis masculini. Sed mei primitiui potest esse generis feminini.

.i. pro suo p̄mitiuo possessiuũ

Sepe relatiuũ pro patre refert ad ip̄m

est exm̃ .i. latenter dictus ad tale fluuiũ

Vt mea scripta legis q̄ sũ submot⁹ ad hi- strũ.

Scd̃o ponit vnũ impedimentũ ad propositum.

¶ Dicit ꝙ relatiũ grãmaticale sepe refert ad possessiuũ ꝓ suo p̄mitio sub discõueniẽtia accidẽtiũ grãmaticaliũ. vt tu vides sociũ meũ q̄ disputo. Vr̄ sociũ meũ ꝓ mei. Et in exm̃o text⁹ dr̄: legis mea scripta q̄ sũ submot⁹ ad histrũ ¶ Querit̃. q̄le impedimentũ est hic. Sol'o ↄtra naturã relatiui ⁊ sui antecedẽtis: q̄ volũt ↄuenire in gñe et in nũero: hic vero disconueniũt. q̄a mea ē pluralis nũeri neutri gñis: sed q̄ est singularis nũeri et masculini generis.

¶ Arguit̃. hic nõ est impedimentũ. Probat̃. q: or̄one impedimẽtali nõ licet nobis vti. sed ista or̄one. tu legis mea scripta. ⁊c. sepe vtimur. g̃ ⁊c. Solutio talis oratio non est simpliciter prohibita. sed iuuenibus tm̃. ergo est impedimẽtalis.

¶ Cõtra. tales ⁊ sil'es or̄ones sunt figuratiue ↄgrue. vñ Florista Possessiuꝫ p̄me possessium siue scd̃e: Qui referẽs dr̄. meus autor. q̄ lego scripsit. Solutio: ex cõperatione relatiui ad ꝓnomẽ possessiuũ est ista or̄o impedimẽtalis. sed ex cõperatione relatiui ad oppositum est euidens. Ratio q̄ pot̄ fieri est facilis intellectio gti p̄mitiui in possessiuo cũ quo p̄mitiuo relatiuũ ↄuenit in accidẽtib⁹ grãmaticalibus. Sed ratio quare oportet fieri est exp̄ssio fnie sub breuiloquio In q̄ voluit autor inuenire duplicẽ habitudinẽ. scꝫ rei possesse ad possessorẽ. ⁊ effectus ad cãm efficientẽ. Et ꝙ scripta essent possessa ab ipso notat in hoc ꝙ dr̄ mea scripta. Et ꝙ essent ab eo causata notat in hoc qd̄ dicit q̄ in masculino genere. qd̄ est genus actiuũ. ¶ Ubi notandũ. ꝙ possessiue includunt duplicem personam. s. personam possidentem: et personam rei possesse: et ratiõe possessoris. et rei possidentis includunt genitiuum sui primitiui.

¶ Querit̃. q̄t mõis fit relatio ad possessiuũ. Sol'o duob⁹ mõis. Primo ad possessiuũ et ad subm̃. vt legis mea scripta q̄ ego scripsi. Scd̃o ad possessiuũ sine substantiuo. vt tu obseruasti om̃es semitas meas q̄ quasi putredo ↄsumẽdus sum.

¶ Arguit̃. relatiũ nõ refert ad ꝓnomẽ possessiuũ ꝓ p̄mitiuo. g̃ male dr̄ in textu pro patre refert̃ ad ip̄m. añs probat̃ in hoc exm̃o. tu legis mea scripta q̄ emulis nõ placent. ibi q̄ non refert ꝓnomẽ possessiuũ mea pro p̄mitiuo. ꝫ refert scripta. Sol'o regula ista nõ sp̄ est vera. et ergo dicit in textu. sepe. i. aliqñ q̄a tm̃ fit quãdo verbũ relatiui attribuit̃ possessiuo pro suo p̄mitiuo siue pro possessore et qñ ꝓ relatio fieri habet ad subm̃ possessiui et hoc fit qñ verbũ relatiui attribuit̃ possessiuo pro re possessa. vel qñ attribuit̃ substãtiuo possessiui qd̄ idem est.

¶ Notandũ. ꝙ pronomina possessiua ꝟcant duplicẽ rem scꝫ p̄sonam possidentē que ꝟcatur per terminũ intellectum in eis. et personã rei possesse que ꝟcatur per aliquid in qd̄ est resolutum. vt meũ. i. aliquid mei. vt prius patuit ibi. Personas duplices hec designare videntur.

¶ Querit̃. cui⁹ p̄sone sunt talia noĩa possessiua. capiẽdo p̄sonã. vt ē accñs grãmaticale. Sol'o sunt tertie p̄sone in quãtũ ꝟcãt rẽ possessam. ꝫ in quantum ꝟcant possessorẽ. tũc me⁹ et nr̄ implicite sunt p̄me p̄sone. vt tuus et vr̄ sꝫ scd̃e p̄sone.

ꝓpter eandẽ cãm absolute añs .i. ab illo añte

Ponis ob id solũ precedẽs sepe. ꝙ inde

.s. vera recordatio Exm̄ vbi hoc añs v̄ga ꝛ baculus ponitur absolute

Sextū īpedimentū ꝯtra regulā relatiui et sui añtis:

Certa relatio fit. tua v̄ga tu⁹ baculusq́ʒ

.s. virga et baculus donant gaudia pn̄tis

Ipsa mihi vere prebent solatia vite.

¶ Dicit ꝙ antecedēs ponitur absolute sine verbo. vt relatiuū habeat locū in constructione vt virga et baculus ponūtur sine verbo et hoc relatiuū ipsa habeat locū construendi. vt si apponeretur verbum tūc relatiuū non haberet locum.
¶ Querit. vtrū posset poni in oībus casib⁹. Solutio sic. d̄pro vtō. De ntō. vt in exemplo textus. De gtō. vt petri ipsius misereor. de dtō. vt habitātib⁹ in regione vmbre mortis lux orta est eis. De actō. vt ver ꝛ estatem tu plasmasti ea de abltō. vt pane et vino ipsis vtor: Vel sic de ntō. spūs q̄ a patre procedit ille docebit vos omnia: de genitiuo: in purgatorio degentium misereor eorum: de ablatiuo ludo autem et ioco vti illis quidem licet. Ponunt etiam quidā exemplus de vocatiuo vt Gloria tibi domie qui natus es de virgine.
¶ Arguit. s̄m Floristam relatiuū et suum antecedēs debent ꝯstrui cū duobus verbis seu cum vno verbo bis posito. vñ Precedens et q̄ binis verbis volo iūgi Diuersis: verbū vel detur eis geminatū. g̊ iste textus est falsus. Solutio Florista loq̄tur de relatiuo nominali: sed hic fit mētio de relatiuo pronominali: qḋ cū suo antecedente potest construi cum vno verbo.
¶ Querit. ꝯtra regulā est hic īpedimentū. Solō ꝯtra regulā relatiui ꝛ sui antecedētis. q̄ relatm̄ ꝛ suū añs habebūt duo distincta v̄ba. aut vnū v̄bū bis positum vt pus dictū est: ꝫ hic ꝯstruūtur cū vno v̄bo tm̄ semel positū. Ratio q̄ pōt fieri ē spēalis natura relatiui pnoīalis. q̄a nō includit aliquā coniūctionē sicut relatiuum noīale. rōne cuius illud vult ꝯstrui cū diuersis v̄bis vel cū vno v̄bo bis posito. Sed ratio quare oportet fieri est expressio sententie sub breuiloq̄o.
¶ Querit. q̄re ponit añs sine v̄bo. Solō idō. q̄ȝ dauid voluit iuenire p hoc res diuias. sed res diuine carent regimie possessorio: q̄a a nullo possident. Vñ p virgam intellexit correctionem dei: et per baculū sustentationē dei. s. dei miscōis.
¶ Querit. q̄re nō d̄r. Virga tua ꝛ bacul⁹ tuus sīt mihi cōsolata. Solō: q̄ȝ tunc nō inuenisset sniam quā exp̄mere volebat: q̄ȝ nō voluit attribuere aliq̄d regimē reb⁹ diuis. g̊ v̄ga tua ꝛ bacul⁹ tuus nō regūtur. Et dicit ipsa in neutro genere q̄ȝ illud genus est gen⁹ indifferentie ꝛ essentie g̊ eq̄l'ter respicit omnia.

.s. aliq̄ḋ finiti modi .s. noīa relatiuū

Septimū īpedimentū ꝯtra regulā relatiui et sui añtis.

Ad verbū sepe vel adiectia relatū absit.

reperies Est exemplum

Inuenies fugis aut piger es mihi q̄ȝ pcul

¶ Dicit ꝙ multociens relatiuū refertur ad nomē adiectm̄ seu v̄bū: vt petrus virtute preditus est ꝙ est diuiciaꝝ pprium. Tu fugis qḋ mihi absit.
¶ Arguitur. studere est bonū qḋ est agere: ibi relatm̄ refert verbum: tamē oratio est simpliciter congrua. Dōm ꝙ regula itelligitur de verbo finiti modi sed in oratione dicta est verbum finiti modi.
¶ Arguitur. ioānes est albus q̄lis est petrus: ibi qualis refert adiectiuū tamē ōro non est incongrua seu impedimētalis. Dōm ꝙ regula intelligitur de relatiuo substantie: modo qualis est relatiuum accidentis.
¶ Cōtra. falsum est de relatiuo sn̄be. qḋ ptȝ in hoc exēplo: video albū qḋ tu vi

des:tamen non est ibi aliqd impedimentum per illud relatiuum substantie qd.
Solutio album non est ibi adiectiuum sed substantiuum.
¶ Contra relatiuū non potest referre verbū. qa ꝟbum non est alicuius gn̄is si
cut relatiuū nominale: qd necessario reqritur ad cōgruitatem relatiui et sui an
tecedentis. Solutio hoc verū est in oratione simpliciter congrua sed hec est im
pedimentaliter congrua vel supplet vicem casus seu generis.
¶ Arguit. relatm̄ et an̄s dn̄t idē ꝑcare: sed nomē et verbū non sunt idem. g̃ ꝛc.
Sol'o verbū pōt vno mō cōsiderari quo ad ꝑcationē grāmaticalē. qa scʒ ꝑcat per
modum fluxus et fieri: agere et pati et sic non pōt idēptificari cum noie. Alio mo
do pōt cōsiderari in quantū ꝑcat actionem vel passionē absolute. vt nomē ꝟbale
et sic pōt idēptificari cū noie. Uel dōm ꝙ verbū gerit vicem nti casus.
¶ Querit. contra quā regulā est hic impedimentū. Sol'o cōtra regulā logica
lem qa relatiuū capit supponem ab an̄cedente. sed ꝟba non supponūt. g̃. ꝛc. Ra
tio q̄ potest fieri est facilis resolutio verbi finiti modi ad verbū infinitiui mōi. qd
potest reddere suppositū verbo ꝑsonali. et per ꝯn̄s supponere. a q̄ hoc relatiuū
pōt capere supponem logicalem. Exm̄. vt tu fugis: qd supple fugere: aut piger
es: qd scʒ pigrū esse mihi procul absit: et ille infinitiuus habet vim nominis neu
tri generis: ergo illud relatiuū ponitur in neutro genere. Sed ratio q̄re opor
ter fieri est expressio sententie sub breuiloquio.

.s. materialr̄ — stat — relatiuum

Pro sola voce supponit sepe relatum

an̄s — stat — ꝑ ꝑcato

Quāuis precedēs supponit significādo

Est exm̄ — q̄ dictio — deriuatur

Dat deꝰ aureolā qd nomē habet ab auro

Octauū impedimentū ꝯtra relatm̄ ꝛ an̄cedens.

¶ Dicit ꝙ sepe relatiuū ponit materialiter. et an̄s ꝑcatiue et ꝑsonalr̄. vt Dat
deus aureolā qd nomē habet ab auro: ibi an̄s aureolā ꝑcatiue acceptū suppōit ꝑ
sonalr̄. et illud relatm̄ qd refert ipm ꝑ sola voce. s. materialr̄. Sic exm̄. Chꝛus
natꝰ ē in bethleē. qd iterp̄tat domꝰ pacꝫ. Mgr̄ disputat Liptzk. qd est nomē ſa
¶ Querit. ꝯtra quā regulā est hic ipedimētū. Sol'o ꝯtra vnā (mose ciuitatꝫ
regulā logicalē. qa relatm̄ sub e idēptitatꝫ et suū an̄s debēt supponere pro eadē
re in nūero. sed hic supponūt pro diuersis. qa antecedēs ponit ꝑcatiue et relati
uum materialiter. Ratio q̄ pōt fieri est: qa relatiuū includit in se duo: s. vocē et
ꝑcationem. et g̃ relatiuū potest ipm referre pro voce tm̄ seu ꝑcatione.
¶ Arguit. hic est impedimentū grāmaticale. g̃ non est contra regulā logicalē.
An̄s ꝓbatur. qa relatm̄ et suū antecedēs disconueniūt in gn̄e: qa aureolā est gꝫ
femi: et qd est generis neutri. Solutio relatiuū non refert an̄s ꝑ ꝑcato. vt sup
ponit ꝑsonaliter. sed pro voce vt supponit materialiter: et sic est gn̄is neutri.
¶ Cōtra. antecedēs ponit hoc ꝑcatiue. g̃ non materialiter. Sol'o licet ponitur
ꝑcatiue tm̄ relatiuū nō refert ipm: vt est ꝑcatiuū: sed materialiter positū.
¶ Querit. qn̄ relatiuū refert an̄s pro sola voce. Sol'o qn̄ verbū vel dcō ꝯstru
cta facit ipm stare pro sola voce: ꝛ nō ꝑcato. qꝛ illa dcō nomē. q̄ est intentio secū
da: facit istud relatm̄: qd stare materialiter ꝑ sola voce sui an̄tis. Sed rō quare
oportet fieri est breuiloquium: qꝛ breuiꝰ dicit dat deꝰ aureolā qd nomen habet ab
auro: ꝙ deus dat aureolā et aureola est nomen qd habet ab auro.
¶ Querit. qd ē aureola. Sol'o est maximū p̄miū accn̄tale btōꝝ. Et dr̄ ab auro.
ꝙ sicut aurū inter omnia metalla est p̄ciosissimū. sic hō p̄miū est maximū iter oia

alia. qđ daĩ doctorib⁹. virginibus et martiribus vtʒ in.iiii.scripto. Tho. di. xlviii.

¶ Arguiẗ. illud relatiuũ qđ in textu nõ supponit pro sola voce: qa tunc non esset recordatiuũ sui añtis. Solutio non supponit pro sola voce absolute. sed pro sola voce illius antecedentis.

ꝑcatiue acceptis — añcedens — pro sola voce

Estqʒ relatiuis precedens materiale

Cõuertit
ocrauũ i-
pedimẽtũ

.i. dcõ — Est exm̃

Nomẽ equirea nobis placet ista videre

¶ Dicit ꝙ in orõne relatiui ꝛ añtis relatiuũ poniẗ ꝑcatiue. ꝙuis añs ponitur pro sola voce. i. materialiter. vt homo est nomen qui currit. ibi qui stat significatiue et antecedens scʒ homo stat materialiter.

¶ Arguiẗ. orõ text⁹ est simpl'r ꝯgrua. ꝛ g̊ ibi nõ est aliqđ impedimentũ qꝛ relatiuũ ꝛ suũ añs ꝯueniunt in gñe ꝛ in nũero. Sol'o hoc bñ ꝓbat ꝙ non est impedimentum contra regulam grammaticalem sed logicalem. quia nõ supponunt ꝑ eodem: sed vnum poniẗ ꝑcatiue scʒ relatiuuʒ et añs materialiter. Ratio quare põt fieri est. qa in añte faciliter põt intelligi ꝑcatio quã relatiuũ debet referre. Sed ratio quare oportet fieri est breuiloquiũ. qa breuius diciẗ eq̇rea est nomen et nobis placet illa videre. ꝙ diceretur equirea est nomẽ. ꝛ ꝑcat loca in q̇bus equi solent experiri an sint boni. et illa placet nobis videre.

¶ Notandũ ꝙ eq̇rea hʒ tria ꝑcata. Primo ꝑcat loca in q̇b⁹ ꝯsueuerũt fieri hastiludia. et caret singulari nũero. et est neutri generis. vt equirea eq̇reoꝝ. Secũdo ꝑcat illos ludos qui in talib⁹ locis fiebãt. Tertio ꝑcat illa loca in q̇bus cursus equoꝝ probanẗ. Et diciẗ eq̇rea a noĩe equus et ab illo verbo ruo ruis ruere q̇d idem est ꝙ cadere. qa in illis locis sepe ruunt eq̇.

Nouũ im-
pedimen-
tũ ꝯtra re-
latm̃ ꝛ añ-
cedens.

variat — ꝑcationẽ sue añtis

Sepe relatiuum permutat significatũ

.s. manus diuĩe potẽtie — .s. carnales

Sũt dñi. q̃ nos fecere. manus crucifixe

¶ Dicit ꝙ relatm̃ sepe ꝑmutat ꝑcatum sui añtis. i. stat pro alio ꝑcato ꝙ̃ ꝑ ꝑcato añtis. vt man⁹ dñi sunt crucifixe. q̃ fecerũt nos. ibi man⁹ stat ꝑ manib⁹ carnalib⁹ Chr̃i. ꝛ q̃ stat ꝑ diuĩa potẽtia. cui⁹ res est creare hoc ẽ ex nihilo ad eẽ vocare.

¶ Queriẗ. ꝑ q̇d dʒ sciri qđ relatm̃ et añs dñt fieri in diuersis ꝑcatiõib⁹. Sol'o ex adiũctis: qꝛ talia stꝫ subiecta q̃lia ab eoꝝ p̃dicatis ꝑmittunẗ mõ illud p̃dicatum crucifixe exigit man⁹ stare pro manib⁹ carnalib⁹ ꝛ facere captũ ꝑ creare exigit diuinã potentiã. cũ solũ actus creãdi ꝯpetit deo: simile exm̃ ponit. Tullius. vt tactus fulmie romul⁹ q̇ hãc vrbẽ ꝯdidit ibi romul⁹ poniẗ ꝑ simulacro: ꝛ relatiuũ refert ipm̃ ꝑ re ꝑcata per simulacrũ. hoc est añs stat pro imagine: et relatiuum refert ipm̃ ꝑ re viua. Et qñ añs stat pro re mortuo: ꝛ relatm̃ ꝑ re viua tũc fit ista regula. vt hermãn⁹ req̇escit nũc in cimiterijs q̇ hodie ãbulauit in plateis.

¶ Queriẗ. vtrũ añs ꝑmutat sꝫ ꝑcatũ relatiui. Solutio nõ. sed tũc ꝑmutat ꝑcatum relatiui qñ añs est terminus eq̇uocus. Unde duplex est eq̇uocum. s. a casu et a consilio. et sic dupliciter fit mutatio. Prima fit quando añs est eq̇uocum a casu. vt canis q̇ latrat in ede nat in equore. et fulget in astris. Secunda fit quãdo antecedẽs est equiuocum a consilio vt hõ est animal qui pingiẗ in pariete.

¶ Arguit. ista oratio text⁹ ⁊ similes orõnes iuxta ei⁹ formã sunt simpl'r ꝯgrue q: relatiũ ⁊ añs ꝯueniũt in accñtib⁹ grãmaticalib⁹. vt man⁹ est g͞n fẽi nũeri pl'is et q̄ sil'r. Dõm ꝙ nõ est impedimentũ ꝯtra regulã grãmaticalẽ: sed ꝯtra regulã logicalẽ: que est illa ꝙ relatiuũ substãtie idemptitatis non reciprocã et suũ añs pro eadem re in nũero debent supponere: sed hic supponunt pro diuersis.

¶ Cõtra. diuerse voces nõ pñt ꝑ eadẽ re supponere: q: pro illo termin⁹ suppo nit qd̃ ẜcat: sed hic relatiũ et añs ẜcant res diuersas in nũero. g̃ nõ supponũt ꝑ illa. Probat q: manus in añte ẜcat manus carnales: et hoc relatiũ q̄ refert ip̄m vt stat ꝑ potestate diuina siue pro manu deitatis q̄ sunt res specifice distincte. Solutio licet sint specifice distincte tamẽ idẽptificantur in supposito.

¶ Contra. idẽptitatis nũeralis p̄supponit idemptitatẽ specificã. g̃ si non sunt eiusdem speciei: non pñt supponere pro eadẽ re in nũero. Sol'o idẽptitatis nũe ralis essencialis presupponit idemptitatem specificam. sed hec vnitas est supra omnem naturam et intellectum.

¶ Querit. in q̄ gñe dz poni añs qñ relatiuũ stat pro diuersis ẜcatis: sol'o dz po ni in eodem gñe cuius gñis est suũ añs qd̃ refert: et pro illo ẜcato supponit pro quo suũ añs refertur: vt turtur volat in aere: q̄ nat in eq̄re: ibi hoc relatiũ q̄ de bet esse masculini gñis: q̄a añs. s. turtur capit pro pisce: et sic est masculini gñis vñ⁹. Hec turtur sit auis hic turtur sit tibi piscis.

¶ Querit. q̄ est ratio q̄ põt fieri. Sol'o: ista q̄a relatiũ et suũ añs ꝯueniũt in ge nere et in nũero. Uel est facilitas intellect⁹ potẽtis intelligere diuersas natu ras in vno supposito ẜm quas illud suppositũ in vnitate suppositali hz diuersas ꝑationes Ratio q̄re oportet fieri est breuiloquiũ: q̄a breuius dicit manus dñi sunt crucifixe q̄ fecerũt nos. q̄ si diceretur. carnales manus dñi sunt crucifixe: et manus diuine potentie fecerunt nos.

.s. sui añtis .s. relatiũ

Et nũerũ mutat. hoiem diuia potestas

creat virũ creator

Plasmat eosq; marẽ factor creat ⁊ mlie rẽ

Decimũ ipedimentũ ꝯtra relatiũ ⁊ suum añs.

¶ Dicit ꝙ relatiũ grãmaticale sepe mutat nũeꝝ sui añtis ⁊ discõuenit cũ suo añte in nũero. vt diuia ptãs plasmat hoiem. et factor creat eos ma rem et feminã Geñ. ꝑmo. hic hoc añs (hoiem) est singularis nũeri. et relatiũ. s. eos. est pl'is nũeri. Et ita relatiũ et suũ antecedẽs disconueniũt in nũero.

¶ Querit. q̄le impedimentũ est hic. Sol'o ꝯtra naturã relatiui et añtis q̄a re latiũ et suũ antecedẽs debẽt esse eiusdẽ nũeri. hic aũt sunt diuersoꝝ nũeroꝝ q̄a hõ est singularis nũeri. et eos pl'is. Ratio qua põt fieri est: q̄a antecedẽs. s. hõ ẽ cõis generis hñs modũ nois collectiui. q̄a dt Porphirius. participatione speci ei plures hoies sunt vnus hõ. g̃ antecedẽs põt habere relatiũ pl'is nũeri. Sed ra tio q̄re oportet fieri est expressio snĩe sub breuiloquio.

¶ Querit. q̄re ponit añs in singl'ari nũero. s. hoiem. Sol'o ad innuendũ sniam istã. ꝙ vir et mulier matrimonialiter ꝯiũcti debẽt esse ꝯcordes in voluntate. q̄a om̄e regnũ in se diuisum desolabit. Nã sicut reliqua membra sunt sub capite re cipientia ab ipso viuere et sentire sic mulier debet esse sub viro. q̄ caput eius esse dr. eo ꝙ vir magis viget in actibus rationis sed intellectus. ꝑuenit. n. hoc ex no biliori eius complexiõe. Item ꝑpter hoc formata est de costa viri. vt socia sit vi ri cũ aliq̄li subiectione quantum ad dispensationem domus.

¶ Querit. q̄re dt eos. in pl'i nũero. ⁊ non cũ in singl'ari nũero. Sol'o ad ẜcandũ

ꝙ Adam et Eua nō sīt vnū suppositū. q: tūc esset hermofrodita. qa vnū suppositū haberet vtrūq; sexū. sed sīt diuersa supposita humane nature. Et addit marē et mulierē. ad denotandū diuersitatē sexū. Ex hoc pꝫ falsa quādā opinio dicētiū mulierē nō esse a natura intentā. cum tn̄ deus eam ꝓducit ⁊ naturā instituit ad ꝯformitatē sue ꝓductionis opari. Et qn̄ d: mulier ꝫm Aristotilē. est mas occasionatus. Dōm hoc nō est referendū ad naturā ⁊ ad suppositū mulieris. sed ad sexū per quē mulier solū occasionaliter distinguit a viro. quia sunt essentialiter eiusdem speciei ad cuius suppositū a natura terminatur. ⁊ ad sexum.

¶ Arguitur. prim⁹ hō fuit hermofrodita. q: dicit Geñ. ij. Et erūt duo in carne vna g in vno est vterq; sexus. Sol'o sīt duo intra in carne vna. s. ples q ab vtroq; parente aliquid materialr recipit. Silr exm̄. Quid est debilius mare. i. viro. quos mascula perdidit nece. i. morte.

Vndecimū impedimentū cōtra relatiuū ⁊ añs.

sine añte expresso — relatiuum

Inuenies positū sine precedente relatū

.s. mulier — a me — illa dea — .i. de ꝯcubina Iouis

Ipsa petēda mihi Juno de pellice dixit

illa mulier — .s. ab ortulano — abscondit — .i. xp̄m

Flēs magdalena querit si sustulit illum

¶ Dicit ꝙ relatm̄ grāmaticale sepe ponit sine añte expsso. iuno dixit de pellice. ipa petēda mihi. ibi hoc relatm̄ ipa. ponit sine añte expsso. Aliud exm̄ Maria magdalena flens querit ab ortulano si sustulit illum dicito mihi. ibi hoc relatm̄ illum. ponit sine añte expresso.

¶ Querit. q est snīa istorū duoꝝ exēplorū. Sol'o snīa p̄mi est illa. Nā iuno erat vxor iouis. cui⁹ etiā amasia erat pellex. ꝓpter qd eam odiuit. ⁊ solicitauit apud aliū. vt pellicē adamaret. vt suū virū. s. iouem derelinquerer.

¶ Snīa alterius exēpli ē. ꝙ Maria magdalena flendo qsiuit xp̄m mane p̄mo ⁊c. ⁊ vidēs xp̄m in specie ortulani stantē dixit ad eum credens ip̄m esse aliū. si sustulisti illum dicito mihi. q: multū amauit xp̄m. ⁊ sic ex vehemētia amoris derelinquit añs non exprimendo ipsum.

¶ Querit. quale impedimentū est hic. Sol'o est impedimentū ꝯtra naturā relatiui ⁊ sui añtis. qa relatm̄ vult habere añs expssum qa est ante late rei recordatiuū. sed hic nō hꝫ añs expssum. Ratio qua pōt fieri est facilitas intelligendi in relatiuo añs. quia in posteriori faciliter pōt intelligi prius. Vnde Florista. Per que relatiua dare tu potes anteriora.

¶ Notandū. ꝙ dupliciter añs intellgit in relatiuo. Primo qn̄ ꝯstruit cū diuersis vbis. vt qui disputat ꝓficit. Scdo qn̄ cōstruit cū vno vbo. vt in ꝓposito. et hoc potest fieri per relatiua pronominalia.

¶ Querit. vtrū añs pōt intelligi in relatiuo. Solutio nō. qd patet autoritate Floriste dicentis. Nulla relatiua des scire p anteriora. Per q relatiua dare tu debes anteriora. Et ratione patet sic. qa posterius nō pōt intelligi in suo priori. sed relatm̄ est posterius suo antecedente ergo ⁊c.

¶ Arguit. relatm̄ necessario intelligit in añte. g illa ratio est falsa. Añs probat qa vnū relatiuū intelligit in alio. sed relatiue dicit añs ad relatiuū. g pōt intelligi in suo añte. Maior pꝫ per Aresto. dicentē. Si quis diffinite. i. per diffinitionem nouerit vnum relatiuoꝝ. diffinite noscet et reliquū. Sol'o hoc intelligitur de relatiuis ꝫm esse non aūt ꝫm dici: saltē materialiter consideratis.

¶ Querit. quot de causis relatiū potest poni sine añte exp̄sso cum verbo. Solutio tribus de causis. Primo propter nimiū odiū seu indignationē. vt ipsa petēda mihi tribulet ineternū. Scdo propter nimiū amorē. vt Maria magdalena q̄rens christū ex nimio amore dixit. si sustulisti illū dicito mihi. Tertio propter specialem sniam innuendā. vt si q̄s. videat latronē duci ad mortez et loqueretur de illo per relatiuum sine antecedēte expresso: vt illum vidi.

¶ Querit. quare Maria magdalena et iuno nō exp̄sserūt añtia. Solo ex ꝯtrarijs causis. q2 Maria magdalena ꝓpter nimiū amorē. quem ad christū gerebat. añs qd sibi spēalissime erat notū credidit omib9 esse notū. Sed iuno ꝓpter nimium odiū siue indignationē. q̄d sibi spēalissime erat notū non exp̄ssit. credens hoc omib9 esse notū: Sed rō quare oportet fieri est breuiloquiū. q̄a breuius exp̄mit relatiū solū. q̄ relatiū et añs simul. Uel est propter hac. vt spēalis innuat snia.

.i. pro natura in cōi — añs — relatiuum
Indiffinite precedens siue relatum
ponis — denotans — certū supositū
Sepe locas. nullū designās ide locatū
aialia — .i. dignior est — .i. creaturis
Cūcta timēt hoiem. q2 p̄sidet ipe creat.
.s. modernis — sequenda — talis loquutio
Sed nō est nobis imitāda relatio talis

Duodecimū ipedimētū cōtra relatiuū et añs.

Prohibȝ ipedimentū p̄dictū

¶ Snia est. q̄ relatiū et suū añs sepe ponūtur indiffinite. i. pro natura vniuersali et non pro aliquo determinato supposito. vt cūcta timent hoiem. q̄a presidet ipse creatis. In q̄ exm̄o hoc añs hoiem et hoc relatiū ipse supponunt pro natura cōi siue vl̄i. Sed tales orōnes non sunt a nobis trahende in vsum.

¶ Querit. q̄ rō illius q̄ illud añs hoiem stat pro natura vl̄i: Dōm q̄ rō sumit ex regula logicali. q̄ est ista. ois termin9 cōis a parte p̄dicati posit9 affirmatiue supponit simpl'r. Ex q̄ ptȝ falsitas Ioānis synthis. q̄ dt q̄ debet supponi indiffinite. q̄a supponit confuse in logica. qd falsum est: q2 in supp̄one confusa pōt fieri descensus. sed nō in supp̄one simplici vt in ꝓposito. q2 alias fieret mutatio suppositionis et inciderem9 in fallaciā a dicto fm q̄d ad dictū simpliciter.

¶ Querit. quō scit q̄ añs dȝ capi ꝓ natura vl̄i. Dōm q̄ ex adiūcto q2 q̄n q̄ adiūctū facit stare ꝓ natura vl̄i. et tunc talia stȝ subiecta q̄lia ꝑmittūt ab coꝝ p̄dicatis vel econuerso fm Boetiū. vt in hoc exm̄o hō est dignissima creaturaꝝ: ibi hō stat pro natura cōmuni. et non pro aliquo determinato supposito.

¶ Arguit. relatiū est finitū. g̃ non supponit indiffinite Añs patet. q̄a eius confusio tollit per añs. Dōm q̄ relatiū non ponit indiffinite q̄si indeterminate: sed ponitur indiffinite pro natura vniuersali. q̄ non ꝯsideratur. vt respiciat hoc vniuersale illud suppositū. ƀ in se ꝯsideratur. modo rem cōsiderare in se notat aliq̄ cōsiderationem determinatam pro re non vniuersali.

¶ Contra hoc relatiuū q̄ non pōt stare pro natura vniuersali. Probat. q̄a ꝓnomen solū loco ꝓprij nominis ponit et certā ƀcat personā. sed q̄ et q̄s fm donatū sunt ꝓnomina. g̃ ꝛc. Dōm q̄ de hoc est opinionū diuersitas.

¶ Querit. q̄lc impedimētū est hic: Dōm q̄ est impedimētū cōtra regulā logicalem in qua dicit q̄ relatiū sube idemptitatis nō reciprocum debet supponere

pro eadē re in nūero cum suo an̄te: sed hic supponit pro eadē re in specie. Ratio qua potest fieri est. quia relatiuū et an̄s habēt ꝯuenientiā in genere ⁊ in nūero et hoc sufficit grāmatico non autem logico. Et ergo aliter dicendū est ꝙ ista sit ratio: scꝫ relatiuū idemptitatis nō reciprocū ⁊ suū antecedēs debent supponere pro eadē re in nūero dūmodo non cōiungunt̄ cum aliquibꝰ ꝑdicatis. q̄ faciūt naturā solum stare in vniuersali et non pro aliquo supposito: sed sic est in ꝓposito. Sed ratio q̄re oportet fieri est expressio sentētie sub breuiloq̄o q꞉ sub breuitate denotant̄ ꝓprietates cōuenire toti speciei. ⁊ nulli certo indiuiduo. qd̄ nō posset fieri nisi relatiū et antecedens ponerentur pro natura communi.

¶ Querit̄. q̄re nō licet nobis huiusmōi orōnibꝰ vti. Dōm ꝙ ideo. q̄a grāmaticus debet vti illis regulis que sunt sibi note in limitibus grāmatice scientie: sed istius regule noticia non pōt haberi nisi ex cognitiōe logice. et precipue in hac regula hoc contingit. q̄a natura in vli considerata quantū ex parte nostre cognitiōis minime est cognoscibilis. iuxta dictū Aristo. Primo posterioꝝ. Illa sꝫ magis nota q̄ sensui sunt ꝓpinq̄ora. sed vl'e maxime remotū est a potētia sensitiua et ideo tales orationes nō ꝓhibent̄ oīibus sed iuuenibꝰ tm̄: q̄ noui: in grāmatica appellant̄ eo ꝙ solū sensibilia capiāt. Ex quo miror errorem quorundā stultorum: q̄ disuadent in logicis scienciis proficere. cū tamen hic et in aliis orationibus pluribus sine logica nihil intelligant.

¶ Arguit̄. vl'ia sꝫ maxie cognoscibilia. ğ illa rō minꝰ valet. an̄s ꝓbat̄ q꞉ q̄nto aliq̄d est magis materiale tāto magis est ꝯgnoscibile sed vl'ia sunt oīno immaterialia ⁊ incorporalia ꝑm Porphiriū. ğ. ⁊c̄. Dōm ꝙ ꝑm naturā suā sunt maxime cognoscibilia: tn̄ ex parte cognoscētis q̄ per cognitionē materialiū ad immaterialia procedit. sunt difficillime cognitionis: et latius patet in logica.

.s. relatiuū .i. ꝑsonam sui an̄tis

Tredecimū īpedimentū cōtra relatiuū ⁊ suūꝫ an̄s.

Et personalem permutat ꝓprietatem.

Est exemplum.

Vt dn̄o bn̄dic aqua q̄ sup̱ celos extat.

¶ Snia ē. ꝙ relatm̄ ⁊ suū an̄s q̄nq꞉ discōueniūt in ꝑsona. ⁊ hoc ē q̄d dr̄ ꝑmutare ꝑsonalem ꝓprietatē sui an̄tꝫ. i. ꝑsonā. vt o aq̄ bn̄dicta dn̄o q̄ sup̱ celos extat ibi hoc an̄s aq̄ est scd̄e ꝑsone vti casus ⁊ illud relatm̄ q̄ est tertie ꝑsone nti casus.

¶ Arguit̄. ꝙ relatiuū et suū an̄s discōuenit in ꝑsona non est incōueniens. ğ ista regula nō est impedimētalis. Probatur in hac oratiōe. Ego sum q̄ sum ibi ego est ꝑme ꝑsone. et relatiuū est tertie persone: Dōm est ergo ꝙ illa oratio est figuratiua congrua: vnde Florista Sunt genus in primis numerus persona notanda. Hec concordare debent cum preueniente.

¶ Cōtra. ista est simpl'r cōgrua. ego sedeo queꝫ video. tamen ibi relatm̄ et suū antecedēs sꝫ diuersaꝝ ꝑsonaꝝ. Dōm ꝙ debent esse eiusdē ꝑsone in orōne simpliciter cōgrua. quādo. s. ambo habēt rationē suppositi. sed relatiuū est hic accusatiui casus. q̄ non pōt reddere suppositū verbo personali finiti modi.

¶ Cōtra. tūc exm̄ textus esset incōueniens: q̄a antecedēs est vti casus. s. aqua q̄a ponit̄ cum aduerbio vocādi o: q̄ non pōt reddere suppositū. Dōm ꝙ licet vocatiuus non sit suppositū actuale: est tamen suppositum potentiale.

¶ Querit̄. vtꝝ ad vtm̄ pōt fieri relatio. Dōm ꝙ duplex est relatio. s. directa ⁊ indirecta. Directa est q̄n relatiuū et suū an̄s sunt eiusdem casus. vt sortes currit qui mouet̄. Sed indirecta est quādo relatiuū et suū an̄s sunt diuersorum casuum: vt sortes currit quē video. Tunc ergo dōm est ꝑm quosdam ꝙ relatio pōt

fieri ad vtm̄.sed non per vtm̄.q: relatm̄ ſm Priſcianum non h₃ vtm̄. Etiam ſm Floriſtam dicentē Non fit ꝑ quātum directa relatio caſum. Alij dicunt ꝙ etiā ſimpliciter ad vtm̄ non poteſt fieri relatio.quia vocatiuus ſcat per modum excitationis:que fit ꝑ illud aduerbiū vocandi o explicite vel implicite q̄d reſpicit ipſe vtūs:ſed añs debet habere reſpectū in ordine ad ſuum relatiuū ergo repugnat ad vtm̄ fieri relationem:et illa opinio eſt vera. Et illud quod dicunt alij in ſolutione ad ꝓus poſita ſc₃ ꝙ vocatiuus eſt ſuppoſitum potentiale.nihil facit ad ꝓpoſitum:q̄a tunc ad ipm̄ non fieret relatio niſi potencialiter:ſed hic fit actualis relatio. Et dicatur.vocatiuus poteſt mutari in ntm̄. Tunc concludendum eſt ꝙ non eſt amplius vtūs:ergo ad vtm̄ non fit relatio. Sed ad exemplum textus et ad ſimilia dicendum eſt.ꝙ relatiuum non refert vocatiuum.ſed refert ſuppoſitum verbi ſecunde perſone cum quo vocatiuus conſtruitur.

¶ Querit.ꝯtra quā regulā eſt hic impedimentū. Dōm ꝙ ꝯtra relatm̄ ⁊ ſuu₃ añs.q̄.dn̄t ꝯuenire in ꝑſona.vt ꝓus patuit.ſed hic diſconueniūt in ꝑſona.q: añs eſt ſcd̄e ꝑſone relatm̄ ꝟo eſt tertie ꝑſone. Rō q̄ pōt fieri eſt ſubtilitas intellectus intelligētis in ꝟbo ntm̄.cū quo vtūs ꝯſtruit̄ Ex q̄ iteꝝ patet.ꝙ ad vtm̄ nō pōt fieri actualis ratio.ſed tūc relatm̄ et añs ad huc diſcōueniūt in ꝑſona. Ido dōm eſt.ꝙ relatio tollerās eſt vt intellectus intelligēs aq̄s celeſtes eſſe digniores terreſtrib⁹ poſſit illā dignitate₃ per orōnem rei ꝯformē exp̄mere ſicut g̊ aq̄ celeſtis ſupra terreſtrē habet dignitatē.ita ſcd̄a ꝑſona eſt maioris dignitatis ꝙ̄ tertia. Colligit̄ g̊ ratio q̄ pōt fieri:vt ſc₃ ordo dignitatis rerū exprimeret̄ ꝑ ſubtilitatē intellectus cū ordine dignitatis nominū. Nam rhetores iuxta ꝯditiōes rerū mutāt ſermones:ita ꝙ de turpibus rebus turpiter incōgruitate et inornatu ꝓferāt orōnes et econuerſo de alij. Et ſimiliter metriſte faciunt ꝓpter hoc aliq̄n viciosa metra.vn̄⁹. Bremenſes aſini cātauerūt reſurrexi. Dū popul⁹ dei cātauit oculi mei. Viciosa em̄ ſunt metra ad ſcandū ꝙ nō debito tēpore celebrauerūt feſtū paſce. Sed ratio q̄re oportet fieri eſt exp̄ſſio ſnīe ſub breuiloqo.

¶ Arguit̄ hic nullū eſt impedimentu₃ ꝯtra relatm̄ et ſuū añs. Probat̄.q̄a ſm regulā pueroꝝ relatiuū et ſuū añs volūt cōuenire in gn̄e et in nūero ſed hoc relatiuū q̄ et hoc añs aqua ſunt eiuſdē gn̄is et nūeri.ergo nullū eſt hic impedimētum. Dōm ꝙ nō ſolū tenēt cōuenire in gn̄e et in nūero ſed etiā in perſona.⁊ hoc q̄n ambo ſe habēt in rōne ſuppoſiti.ſed hoc añs aqua eſt ſcd̄e ꝑſone q: eſt vti caſus:et relatm̄ q̄ eſt tertie perſone:g̊ hic eſt impedimentū.

non referas | ad añs exp̄ſſum.aliq̄n | relatia | .i.ad ſcatū

Nō des ad vocē q̄nq₃ relata ſed ad rem

.i.añs exp̄ſſi | Eſt exemplum

Nois.eſt bōa gēs.de⁹ eſt ꝓtector eorū

Decimū q̄rtū ipedimētum ꝯtra regulā relati ⁊ ſui añtis.

¶ Snīa eſt.relatiuū non ſꝑ refert̄ ad añs expreſſum:ſed ad eius ſinonimū ſubintellectū.vt gens eſt bona.i.deus eſt ꝓtector eorū:ibi hoc relatiuū eoꝝ nō refertur ad antecedēs exp̄ſſum.ſ.gens.ſed ad eius ſinonimū:ſc₃ homines.

¶ Arguit̄.iſta regula eſt ꝓus poſita.ſ.ibi. Extra ſepe tm̄.g̊ ſuꝑflue hic ponit̄. Dōm ꝙ ibi relatm̄ refert̄ ad añs ſubintellectū.⁊ etiam hic ſub tali tm̄ drā.q: ibi añs ſubintellectū eſt ſuꝑius:ſ hic eſt ſinonimū añtis exp̄ſſi. Vel dōm ꝙ relatm̄ in regula prius poſita diſconuenit cum añte expreſſo in genere tm̄.ſed hic diſcōueniunt in genere et in numero ſimul:vt domus iſrael ſperauit in domino:adiutor eorum et protector eorum eſt.ibi ly domus ponit̄ pro familia de domo iſrael ⁊ antecedēs generis feminini ſingularis nūeri.et relatiuum ſc₃ eorum eſt plura

lis numeri et masculini generis. Exemplum de altero eorum tantum. Quadraginta quattuor milia qui empti sunt de terra.

¶ Querit. otra quā regulā est hic impedimentū: Dōm ꝙ cōtra illā ꝙ relatiuum debet de iure referri ad añs expressum: hic ꝟo refert ad añs subintellectū. Sed ratio q̄ pōt fieri est facilitas intelligēdi in añte expsso eius sinonimuʒ. Sed ratio q̄re oportet fieri est expressio sententie sub breuiloquio.

¶ Querit. quare relatiuū non refert añs expssum. Dōm ꝙ ideo. quia cum illo discōuenit in genere et in nūero. Et dicit gēs in singulari nūero ad designandū ꝙ populus dei debet esse vnius fidei: iuxta illud. Et erat multitudinis credentium cor vnū: q̄a oēs dicūt. Fiat volūtas tua sicut in celo et in terra: Et dicit eorū in plī nūero ad designandū multitudinē eorū q̄ vocati sunt ad fidē iuxta illud. Multi enim sunt vocati: pauci vero electi.

¶ Arguit. relatiuū non pōt referre rem nois. q̄ dr Aristo. pmo elencoꝝ ꝙ res ad disputationē ferre non possumꝰ. ḡ noibus vtimur loco reꝝ. Dōm ꝙ ꝓ tanto dicit referre rem nois. q̄ refert sinonimū añtis expssi. q̄ oino ꝑm rem idē ꝟcant. licet dr̄nt in modo ꝟcādi: Vñ pōt ratio excusans esse: qd gens est nomen collectiuum. ꝙ plura in se includit. et ideo relatiū refert ipm plr

Remōet tria dubia pmū d adiectiuo et subo.

.s. nomina locari inuenimus

Adiectiua modo poni reperimus eodē

.s. ethiopes .s. grecoꝝ fortes troianoꝝ ascendunt

Pars hoiʒ validi turres ꝛ menia scādūt

¶ Snia est. ꝙ adiectiua eodē modo ponūtur: hoc est ꝙ adiectiuū sepe discōuenit cum suo subo expsso in accn̄tibus grāmaticalibꝰ. sicut relatiuū cū suo antecedente expsso discōuenit: vt validi pars hoim scandūt turres et menia ibi hoc adiectiuū validi est plis nūeri et mas. gn̄is et subiectū scʒ pars est ꝟris nūeri ꝛ feminini gn̄. Vel suppositū et appositū disconueniūt in nūero: q̄a suppositū scʒ pars est ꝟris nūeri. et appositum. s. scandunt est plis numeri.

¶ Querit. otra quā regulā ē hoc impedimētū. Dōm ꝙ otra duas rglas. pmo otra adiectiū ꝛ subm. q̄ dn̄t ouenire in gn̄e in nūero ꝛ in casu vnꝰ. Est adiectiuū subo sociādū. In sili gn̄e nūero casu silicꝫ Sʒ hic discōueniūt in gn̄e ꝛ in nūero. Rō q̄ pōt fieri est facilitas itellectꝰ subintelligētis vnū subm cōsinonimū. s. hoies cū q̄ ouenit adiectiū in debitis accn̄tibꝰ. Sʒ rō q̄re oportet fieri ē expssio (snie sub breuiloq̄o

¶ Arguit. effectꝰ ppriꝰ in oibꝰ dʒ pporcionari sue cause sed appositū effectꝰ ipsius suppositi sicut añs est effectꝰ subi ḡ appositū dʒ proporcionari supposito. Dōm ꝙ bn̄ est ouenientia causantis ꝛ causati ex parte rei: vt in hoc exm̄o. Gens hec q̄ non nouit legē maledicti sunt et in similibꝰ. tn̄ non est in talibus pportio modorū ꝟcādi in accidētibus grāmaticalibꝰ ḡ. ꝛc.

¶ Cōtra. modus ꝟcādi fundat supra ipsas res ꝑm modistas. ḡ qn̄ est cōuenientia rerū inter suppositū ꝛ appositū: etiā erit cōuenientia in modis ꝟcandi. Dōm ꝙ modi ꝟcādi sumūtur immediate a modis essendi et non a rebus ergo cū conuenientia rerū stat disproporcio in modis ꝟcandi. Et ita omittitur fallacia accn̄tis inferendo ex conuenientia rerum conuenientiā in modis ꝟcādi congruitatis.

¶ Querit. q̄ est snia istius exēpli. Dōm ꝙ est ista: ꝙ ethiopes ascēderūt menia troianoꝝ. ꝛ deuicerūt eos ꝛ ḡ dr validi. dicit pars in singlari numero. ad ꝟcandum ꝙ pauci fuerūt ethiopes respectu grecoꝝ. de quoꝝ exercitu ethiopes fuerūt pars. Vel dicit pars in singulari nūero ad ꝟcandū ꝙ ethiopes erāt eiusdem ꝯsētis et voluntatis ad scandendū muros troyanoꝝ. Sed ponit validi in plī nūe

rō ad ꝑcandum ꝙ ethyopes inter se fuerunt multi et fortes ad scandēdū. Et dicitur validi in mas. genere ad designandum ꝙ ethiopes fuerunt viri fortes ⁊ viriliter pugnantes ad deuincendum troianos.

¶ Scđo est impedimētū cōtra suppositū et appositū. q̄a illa debent conuenire in numero. sed hic disconueniunt in nūero. Sed ratio qua pōt fieri est q: suppositum est nomen collectiuū qđ plura ꝑcat. ⁊ ergo potest construi cum verbo pluralis numeri. Et de illo non solet fieri specialis mentio eo ꝙ per eandem rationē qua terminatur disconuenientia adiectiui et substantiui etiam tollitur disconuenientia suppositi ⁊ appositi: q̄a ista est simpl'r cōgrua ethiopes validi ꝯueniūt tam ex parte adiectiui et substātiui ꝙ̄ ex parte suppositi et appositi et sic vnica excusandi ratione terminat̃. primū per se et ꝑm ex sequenti.

¶ Ubi notandū. ꝙ pars dupl'r capit̃. vno mō. vt est pars magnitudis: vt paries est pars dom⁹. Alio mō vt est pars multitudis: ⁊ sic nomē collectm̄. vt hic.

s. iūgendi .i. noīa adiectiua pl'is nūeri in noīe distributiuo
Sunt adiectiui plures in distribuente.
post hoc .i. psonale repies pl'is nūeri positum
Hinc etiā ṽbū inuenies plurale locatū.
.s. iuno ⁊ pallas .s. paride iudicante honorande
Utraq; formose me iudice sūt venerāde
.s. modernis sequenda loquutio
Sed nō est nobis imitāda relatio talis

Scđm dubiū đ demōstratiuo et suo dmōstrabili. Tertiū dubiū de supposito ⁊ apposito refutat hoc impedimētum.

¶ Sn̄ia est. ꝙ adiectm̄ pl'is nūeri sepe adiūgit̃ nomini distributio singl'arꝫ nūeri. Et etiā ṽbū pl'is nūeri sepe ponit̃ cū noīe distributio singlaris nūeri. Sꝫ tales orōnes nō sꝫ apud nos in cōmuni vsu acceptāde. vt Utraq; formose me iudice sunt venerāde. In q̄ exēplo hoc distributiuū vtraq; est singularis nūeri. ⁊ formose adiectm̄ est pl'is nūeri. Et similiter hoc appositū sunt pluralis nūeri.

¶ Querit̃. quottuplex est in hac regula impedimentū. Dōm ꝙ duplex. Primū est contra naturā adiectiui et substātiui. vt vtraq; formose. Scđm est cōtra naturā suppositi. et appositi. vt vtraq; sunt q̄a disconueniūt in nūero.

¶ Querit̃. quot sunt rōnes illud viciuꝫ excusantes. Dōm ꝙ due. s. ratio q̄ pōt fieri: et est aptitudo intelligendi geminatū singularē in noīe distributiuo qđ eq̄pollet vni plurali. vt in ꝓposito vtraq; valet tm̄ iuno et pallas. Sed ratio quare oportet fieri est expressio sententie sub breuiloquio.

¶ Arguit̃. alexāder ꝑus posuit impedimēta contra naturā adiectiui et substātiui. ḡ hic est sup̱fluus aūs ꝓbatur. q̄a ibi. Sit adiectiuū repis ⁊c̃. Dōm ꝙ ibi loq̄tur de impedimētis adiectiui et substātiui ꝑm ꝙ adiectm̄ pōt ꝯparari ad subm̄ diuersorū generū. sed hic loq̄tur de adiectiuo ꝑm comparat̃ ad vnū substantiuuꝫ singularis numeri ipso existente pluralis numeri.

¶ Cōtra. ex illo seq̄ret̃. ꝙ ista regula adhuc esset sup̱flua. Probat̃. q: ī ꝑcedēte regula est tale īpedimentū. q: ibi subm̄ scꝫ ps ē singularꝫ nūeri. ⁊ adiectm̄ scꝫ validi est pl'is nūeri. Dōm ꝙ ꝑcedēs regula ꝯparat adiectm̄ ad suū subm̄ simpliciter. hic ṽo cōparat adiectm̄ ad nomen partitiuū singularis numeri.

¶ Querit̃. quare dicit̃ vtraq; in singulari nūero. Dōm ꝙ ad ꝑcandum similitudinem et vnitatē illarꝫ puellarū in pulcritudine ꝓpter qđ Paris non potuit discernere q̄ illarum esset pulchrior. ideo dixit. Utraq; formose ⁊c̃.

¶ Querit̃. q̃re tũc nõ dixit Juno et Pallas formose ꝛc̃. Dõm ꝙ ideo: q2 tunc putasset Juno ꝙ fuisset pallade pulchrior. eo ꝙ nomen eius p̃nomiaret̃. Et idẽ fuisset si palladem p̃nominasset. ad vitandã g̃ discordiã dixit. Utraqȝ.

¶ Queritur. quare non placuit adiectiuũ et verbum in singulari numero dicẽdo. Utraqȝ formosa me iudice est veneranda. Dicendum ꝙ ad innuendum q̃ essent due distincte persone. in quibus ista maxima pulchritudo residebat. ergo loq̃tur p̃lr. q̃a accidẽtia nũerant̃ ad numerositatem suorum subiectorum.

¶ Querit̃. quare non posuit nomen distributiuuȝ. s. vterqȝ in singulari nũero dicendo. Uterqȝ formose ꝛc̃. Dõm ꝙ fecit ad ꝑcandum ꝙ Juno et Pallas haberent vnam formam pulcritudinis secundum speciem. non autem secundũ nũerum propter rationem iam dictam.

¶ Querit̃. q̃re tales orõnes nõ sunt nobis imitãde. Dõm ꝙ ꝓpter earũ difficultatem: q̃a iuuenes q̃ hac parte instruunt̃. nõ possunt eas intelligere.

¶ Arguit̃. g̃ alex. male posuit hic istas regulas. Dõm ꝙ ponit eas ideo. vt q̃n dicta exẽpla et similia eis occurrãt possint ea intelligere et excusare q̃a illa sunt posita poetarũ rethorũ et aliorũ oratorum licencia.

Impedimẽtũ contra r̃gulã demõstratiui et sui demõstrabilis.

.s. grãmaticalis — frequẽter

Impersonalis fit demonstratio sepe.

Est exemplum

Sal mõstrãs dicit. te misit aquis elizeus.

¶ Sñia est. ꝙ in orõnib9 fit sepe demõstratio imp̃sonalis. hoc est ꝙ demõstratiuum et sua res demõstrata non supponũt ꝓ eadem re in nũero: vt sacerdos exorcisans sal dicit. Heliseus misit te in aquis. i. tale sal in specie est res demonstrata: ꝛ te est demonstratiũ. et supponunt pro diuersa re in numero.

¶ Querit̃. ꝯtra quã regulã est hic impedimẽtuȝ. Dõm ꝙ contra demõstratiũ et suam rem demonstratã et demõstratiuũ et sua res demonstrata debent supponere pro eadem re in numero sed in hoc exẽplo supponũt ꝓ diuersis.

¶ Querit̃. quare non dicit̃ p̃sbiter. Heliseus misit tale sal in aq̃s. cum ibi non fuisset aliq̃d impedimentũ q̃a relatiuũ noiale. sicut est tale. vnũ ꝑcat et aliud demõstrat. Dõm ꝙ hoc fecit ad designandũ ꝙ eadem virtus: q̃ fuit in illo sale operatur etiam in isto: et sic notat̃ per ly te idemptitatis virtutis: et ly tale demonstrat diuersum. ergo non ponitur tale.

¶ Arguit̃. Aresto. ꝑmo posteriorũ determinat de demõstratione g̃ incõuenienter Alexã. hic loq̃tur de ea. Dicenduȝ ꝙ Aresto. determinat de demonstratione logicali. alexander vero de demõstratione grãmaticali.

¶ Cõtra. demonstratio grãmaticalis est de reb9 q̃ oculis subiecte sunt. sed illud sal q̃d Heliseus bñdicebat longe remotũ est ab oculis nr̃is. g̃ ꝛc̃. Dõm ꝙ licet non demõstrat idẽ sal in nũero. tñ bñ in specie per demõstrationẽ imp̃sonalẽ.

¶ Querit̃. q̃d est demõstratio grãmaticalis. Dõm ꝙ est rei subiecte oculis vl̃ tanquam subiecte oculis certa representatio. In qua diffinitione tangitur duplex demonstratio grammaticalis scilicet ad sensum et ad intellectum. Demõstratio ad sensum est quando res demonstrata cadit sub sensu: vl̃ est p̃ntia demõstrationis: vt iste currit. Sed demõstratio ad intellectũ est quãdo res demõstrata non subiacet sensui: sed solũ intellectui. vel non est p̃ntio ipius demõstrantis vt ille est in celo demõstrando deũ. Demonstratio ad sensum est duplex scȝ p̃sonalis ꝛ imp̃sonalis. Personalis est q̃n demõstratiuũ ꝛ sua res demõstrata supponũt ꝓ eadẽ re in nũero: ꝛ idem demonstrat̃ q̃d per orõnem ꝑcat̃ ꝛ fit ꝑ prono-

mina demõstratiua: vt dicendo ille curꝛit demonstrãdo soꝛtem. Sed demonstratio impſonalis est qñ demonstratiũ ⁊ sua res demonstrata nõ supponũt ꝓ eadez re in nũero: sed añ in specie: et illa impꝛopꝛie fit ꝑ ꝓnoia demõstratiua q̄ sunt certa eandẽ rem in nũero ſcantia ⁊ demonstrãtia. Et sic dꝛ impſonalis demõstratio in qua vnũ ſcaꝫ: et simile illi demõstraꝫ: vt hec herba crescit in hoꝛto meo: ibi ly hec demonstrat herbã ad oculũ: tamen illa non crescit in hoꝛto meo: similis ei in spẽ. Quidã tñ volũt ꝯtra ꝑdictã diuisionẽ dicere ꝙ impſonalis demõstratio cõꝑhendiꝫ sub demonstratiõe ad intellectũ: ⁊ demõstratio ꝑsonalis sub demõstratione ad sensum. Sed hoc nõ est simplr̃ verũ q̄a in demonstratiõe impſonali: demonstratur vna res sensibilis ad aliam rem sensibilem.

i. eq̄pollens — dcõnibus — .s. dcõnũ — associaꝫ

Equiualens geminis harũ si iungiꝫ vni.

.s. aliq̄ — .s. dcõne — solũmodo — teneri

Dictio ꝓ reliqua tm̃modo debꝫ haberi

Est exemplum

Sic visu cecum visu dic esse carentem.

Põit duas cautelas prima ꝓpter vitare nugationem

¶ Snĩa ẽ. ꝙ si dcõ equalẽs duab⁹ dcõnib⁹ in ſcatiõe iũgaꝫ vni illaꝝ qb⁹ equalet tũc solũ dꝫ stare ꝓ reliq̄. vt cec⁹ equalet istis. s. carẽs ⁊ visu. ⁊ si addaꝫ vni illarũ stat solũ ꝓ ſcatiõe alteri⁹: vt cecus visu: ibi cecus valet tm̃ sicut carens solũ.

¶ Queriꝫ. q̄re alexã. ponit hic istã regulã. Dicendũ ꝙ ad docẽdũ iuuenes. vt sciant vitare vitiũ negatiõis. q̄ est vnius et eiusdẽ dcõnis inutilis repetitio. Et diciꝫ notãter. inutilis: q̄a ex causa. s. ꝓpter nomen vel odiũ dcõ aliq̄ ab eadẽ parte repeti põt. vt Deus deus meus ad te de luce vigilo.

¶ Queriꝫ. vtrũ ista regula intelligiꝫ de omĩb⁹ equalentib⁹ duab⁹ dcõnibus. Dicendũ ꝙ nõ ⁊ ꝓpter hoc alex. loquiꝫ in textu ꝯdicionalr̃ per si. Et sic dꝫ intelligi regula: si dcõ equalẽs duab⁹ dcõnib⁹ posset ꝯgrue vni illaꝝ adiungi. Et hoc diciꝫ ꝓpter illud verbũ legit et simile qd̃ valet tm̃ sicut est legens.

¶ Arguiꝫ. ista regula non est vera. Pꝛobatur sic dicendo. soꝛtes est cecus carens ibi ponitur cecus qd̃ tantũ valet sicut carens visu: ergo quando coniungiꝫ illi dictioni carens debet poni pꝛo visu. Dõm ꝙ regula intelligiꝫ quando equiualẽt duabus dictionibus quaꝛum vna est regens et altera recta. tunc debet poni ꝓ dcõne regente tantũ et debet addi dictioni recte: vt pꝛius patuit.

¶ Queriꝫ. quod solent poni regule: vt sciaꝫ per q̄ dcõne debeat capi talis dcõ equalens. Dõm ꝙ tres ꝑma est: si dictio equalet duabus dcõnib⁹: q̄rum vna est dictio regens ⁊ alia dictio recta. tũc debet poni ꝓ dcõne regente: et addi dcõni recte. Secũda regula: si dictio equalet duob⁹ dcõnibus. quaruꝫ vna est subm̃ et alia adiectiũ: tunc debet poni ꝓ subõ: vt pneuma valet tm̃ sicut spũs sctũs sic est nomen essenciale in diuinis. Sed si capiaꝫ. vt est dictio vna tũc est nomẽ ꝑsonale et sic ꝑdicta regula in eo habet locũ. Tertia regula dcõ equalens relatiuo ⁊ antecedenti debet poni pꝛo relatiuo et addi antecedẽti. vt q̄cunq̃ vult saluus esse ante omĩa ⁊c. ibi quicunq̃ valet tm̃ sicut omĩs et qui: in quo exm̃o exposito q̄ relatiuũ iungiꝫ ly omnis quod tunc est antecedens.

¶ Arguiꝫ. null⁹ valet istas duas dcõnes. s. nõ et vllus: tñ nõ possum dicere nullus ꝓ non tm̃. neq̃ ꝓ vllus tm̃. Dõm ꝙ ista regula intelligiꝫ qñ dcõ equalens duabus dcõnibus non componiꝫ ex ipsis: sed nullus cõponitur ex eis.

¶ Cõtra. dcõ equalẽs duab⁹ dcõnib⁹ nõ cõposita ex eis nõ pt̃ poni ꝓ altera ea

rum.ḡ ꝛc. Añs patet de hoc v̄bo currit. qđ tm̄ valet sicut est currens. Dicendū ꝙ currit non equalet illis duab⁹ eque p̄ncipaliter. sed primo ꝑcat actū currendi in q̄ ex consequenti actus generalis sicut prius in posteriori intelligitur.

¶ Queriť. q̄t st̄ ipedimēta p̄ncipalia de q̄b⁹ Alex. determinauit ab illa regula Cū diuersoꝝ. vsq̄ ad p̄ntē regulā. Dōm ꝙ tredecim. Primū ibi. Ponis ob id solū. Scđz ibi. Ad v̄bū sepe. Tertiū ibi. Pro sola voce. Quartū ibi. Estq̄ relatiua. Quintū ibi. Sepe relatm̄. Sextū ibi. Et nūeꝝ mutat. Septimū ibi. Jnuenies iunctū. Octauū ibi Indiffinite p̄cedens. Nonū ibi. Et ꝑsonalē. Decimum ibi. Non des ad vocē. Undecimū ibi. Sūt adiectiui. Duodecimū ibi. Hinc etiaꝫ v̄bum. Tredecimū ibi. Impsonalis fit demonstratio sepe.

¶ Arguiť. sunt multo plura impedimēta q̄ illa tredecim. ḡ illa enumeratio est insufficiens. Añs patet ꝑ textū sequentem. ⁊ ꝑ alios textus p̄cedētes. Dōm ꝙ sunt tantū tredecim impedimēta p̄ncipalia et ꝓprie dicta sed bn̄ sunt plura loquendo de impedimentis generaliter.

Scđa cautela poniť ꝓpter repugnātiā rgle grāmaticalis ⁊ logical'

.s. nomen :s. alicui .s. grāmaticalis
Oū negatiuū verbo constructio iungit
.s. casum ꝑ hoc aduerbiū. resoluere ꝯgruit .s. obliquū
Obliquū. ꝑ nō exponere cōuenit illum
ꝓ vel pariter resolui .i. tota oratio
Aut simul exponi debet ꝯstructio tota.

¶ Snia est. ꝙ obliquus negatiu⁹ ꝯstruiť cū v̄bo a parte post. tunc dꝫ resolui in obliquū affirmatm̄ et in hoc aduerbiū negandi non. aut tota o͛o dꝫ resolui ita ꝙ obliquus muteť in ntm̄. et v̄bū actm̄ in v̄bū passiuū. Exm̄ de p̄mo. vt nulluꝫ video .i. non video aliquē. De scđo. vt nullū video .i. nullus videtur a me.

¶ Queriť. q̄re autor poniť istū modū ꝯstruēdi. Sol'o ꝓpter duas regulas sibi inuicem in hac materia repugnāte: quarum vna est grāmaticalis. alia logicalis. Grāmaticalis est. ꝙ obliquus a parte post rectus etiā debet a parte post ꝯstrui. Logicalis est. ꝙ negatio negās dꝫ poni añ v̄bū. Et ꝓpter cōcordiā istaꝝ regularū dꝫ obliqu⁹ resolui. vt negatio p̄cedat v̄bū. et obliqu⁹ sequať vt vtriq̄ regule satisfaciať.

¶ Queriť. vtrū ista regula solū habeat v̄itatē de obliq̄s. Sol'o nō. ꝑ etiā q̄nq̄ de rectis. vt nullus asinus es tu .i. tu non es vllus asinus.

¶ Queriť. vtrū ista regula solū habeat v̄itatem de ꝯōnibus casualibus. Solutio non: sed etiā in aduerbijs negatiuis. q̄ debēt exponi per aduerbiū affirmatiuum et per negationē. vt nunq̄ ꝓficis sic exponiť non proficis vnq̄.

¶ Queriť quare diciť in textu v̄bo. Sol'o ideo q̄a si obliquus negatiu⁹ cōstruatur cū noīe tūc non oportet fieri illā resolutionē. vt auris nullius hoīs moueť. Et similiter debet regula intelligi de obliquo a parte post constructo. q̄a si cōstruatur a parte añ cū infinitiuo non est necessaria talis resolutio. vt nullū videri a ceco est verū. q̄a infinitiuus habet talem naturā ꝙ posset regere actm̄ a parte añ: et etiam negatio tunc p̄cedit copulā: licet non immediate.

¶ Queriť. q̄le impedimentū est hic. Sol'o ꝑm quosdā est impedimentū ꝯtra illam regulā. Tertius hinc casus. vel cōtra illā. Subde ꝑm casum rectori. ⁊ contra illā logicalem. q̄ est ꝙ negatio dꝫ p̄cedere v̄bū. Ratio qua pōt fieri est facilitas resoluēdi obliquū negatm̄ in obliquū affirmatm̄ et illā negationem non. vt q̄libet suo loco ponať. Sed ratio q̄re oportet fieri est breuiloquium.

¶ Arguiť. hic nullū est impedimentū; eo qđ obliquus p̄construiť. ḡ. ꝛc. q̄a ista

Non est impedimentalis: sonorū alius vox: alius non vox: tñ ille obliquus sonorū pconstruit. Sol'o ibi pconstruit rōne diuisiōis. ꝛ sic ɔtingit qnqꝫ modis obliquū preconstrui ꝫm vulgarissimā regulam vt supra dictū est. Uel dōm. ꝙ hic loqtur de obliq negatiuo. q ratione negationis precōstruitur.

¶ Et nota ꝙ est triplex negatio. s. negās q totū tollit et priuans que tollit actum derelinqnēs subiectū cum aptitudine: et infinitans que tollit qualitatē finitam derelinquens substātiam infinitam.

De constructiōe asibasmatica.

talis ɔstructio — sine ntō — .i. orō pfecta

Fiet asinbasina sine recto clausula plena

Est exm̄ — Est exm̄

Me tedet vicij placeat tibi iura tueri.

¶ Dicit ꝙ constructio asinbasmatica facit perfectam sententiam siue recto. i. sine ntō vt me tedet vicij. placet illi tueri iura me. Et ideo dicitur perfecta qa perfectā sententiam generat in animo auditoris.

¶ Querit. qt modis aliqua cōstructio dr pfecta. Sol'o duobus mōis. Pmo qñ oratio ɔstat ex nomine nti casus et vbo personali finiti modi. vt sacerdos cantat missam. Secūdo quādo oratio cōstat ex obliq ꝛ vbo impsonali. vt in pposito.

¶ Querit. quottuplex est ɔstructio pter diuisiōes pus positas. Sol'o triplex. s. asinbasmatica. parasinbasmatica ꝛ asinbasmatica. Sinbasmatica est: qñ verbū psonale hꝫ ntm̄ pro supposito. vt plato disputat. Et dicit a sin qd est con ꝛ basis fundamentū. qa hꝫ duo fundamēta pfecte ɔstructiōis que sunt nomen nti casus et vbū psonale finiti modi. Parasinbasmatica est in qua ponit ntūs tm̄ vel vbū psonale tm̄. De pmo vt liber Joānis. De scdo vt amo barbarā. Et dicit a para qd est iuxta. et basis fundamentū quasi iuxta fundamentū. qr hꝫ partē fundamēti sed nō totū. Sed asinbasmatica est pfecta ɔstructio ex obliquo et vbo impsonali ɔstituta. vt ioānis interest. Et dr ab a qd est sine ꝛ basis fundamentū. qsi sine vtroqꝫ fandamēto ɔstructiōis. s. sine noie nti casus. et sine vbo psonali finiti modi. Et de ista loquit Alexāder in proposito. De alijs aūt dictū est prius.

¶ Arguit liber petri. ibi nulla est pdictarū ɔstructionū. g diuisio est insufficiens. Solutio negāda est ɔña qa ibi est constructio parasinbasmatica.

¶ Arguit. nullū fundatū est pfectū sine fundamento: sed ɔstructio asinbasmatica caret fundamētis ɔstructōis pfecte. g male dicit. Fiet asinbasma ꝛc. Mior ptꝫ. qr fundamēta pfecte ɔstructiōis st nomē nti cas' ꝛ vbū psonale finiti mōi. ꝫ nullū tale ponit in ɔstructiōe asinbasmatica. g ꝛc. Sol'o nomen nti cas' et vbū psonale st fundamēta cōstructionis asinbasmatice sed nō aliaꝝ cōstructionum.

¶ Cōtra. ergo nō erūt orōnes pfecte. qa illud nō est perfectū qd resoluitur in aliud et cui aliqd deest. scꝫ ntūs et verbum psonale. g male dicit. clausula plena. Sol'o. est bñ formaliter perfecta: non autem finaliter simpliciter loquendo. vide Petrū Hisp. desuper in capitulo de orōne:

Mouet qstionē circa cōstructionē asinbasmaticam.

Interrogatio — .s. orōnibus

Questio fit si fiat ī his cōstructio duplex

Est exemplum

Huic placet eē pbo nob' placꝫ eē pitos

¶ Dicit ꝙ questio est vtrū iste orōnes. Huic placet esse pbo. nobis placet esse peritos: sint congrue vel incongrue. Et respondetur ꝙ sint congrue.

¶ Querit᷑. quare autoꝛ nō soluit questionē. Sol'o ad hoc varij varias assignāt rationes. Prima est. q̇a tp̄e alexādri de istis or̄onibus fuerūt contrarie opiniones ad vtrāq̄ partem. q̇a quidam dixerūt eas esse congruas: q̇dam incongruas. et nulli illarū voluit autoꝛ cōtradicere. ideo dimisit eas insolutas. Secunda est q̇a autoꝛ reliquit huiusmodi or̄ones simpl'r icōgruas. Tertia est. q̇a reliq̇t istam foꝛe solutā ex dictis ibi. Horum cōsimiles ꝛc. q̇a in p̄ma oratione verbū subm̄ copulat similes casus in secūda vero non. g̃ reliq̇t eam foꝛe incongruā simpl'r. Sed pꝛima ratio est melioꝛ secundū sententiā. Senece dicentis. In dubijs non diffinies: sed suspensam teneas sententiam.

¶ Arguit᷑. videt᷑ ꝙ pꝛima sit incongrua. q̇a hoc verbū subm̄ esse non pōt regere dtm̄ a parte ante. g̃ nec pōt regere dtm̄ a parte post. Sol'o ista or̄o Huic placet esse pꝛobo pōt dupl'r considerari. Pꝛimo ꝙ ꝓbo dti casus regat᷑ a parte post et huic a parte ante. ita ꝙ vnū non sit determinatio alterius. et sic ista or̄o est simpliciter incōgrua. q̇a esse non pōt regere dtm̄ a parte ante. Secūdo pōt ꝯsiderari ita ꝙ ꝓbo sit determinatio illius dictiōis huic et ꝙ regant᷑ ambo a placet. Sꝫ verius dicendū est ad hoc ꝙ verbū subm̄ regit illū casum a parte post quē regit a parte ante q̇a illa regula nō est vniuersaliter vera. sed potest hoc ex speciali natura. quam habet bene facere. sed non de necessitate.

¶ Querit᷑. quottuplicē sensum hꝫ ista or̄o. huic placet esse ꝓbo. Sol'o duplicē. Pꝛim⁹ est huic placet esse ꝓbo. i. placet huic ꝓbo esse. s. ꝙ sit aliq̇d et sic est simpliciter cōgrua: q̇a dtūs regit᷑ a placet. Alius sensus est. huic placet esse ꝓbo. i. placet huic ꝙ sit pꝛobus: et in illo sensu capit᷑ in pꝛoposito.

¶ Querit᷑. vtrū ista or̄o. nobis placet esse peritos sit congrua. Sol'o nō est simpliciter cōgrua. sed admittit᷑ ꝓpter facilem subintellectionē alicui⁹ acti. vt sit sensus placet nobis vos esse peritos: que est simpliciter congrua. quia verbum substantiuum habet similes casus ante et post.

¶ Querit᷑. q̇ttuplicē sensum hꝫ ista or̄o. nobis placet esse ꝑitos. Sol'o. duplicē. Pꝛim⁹ est nobis placet esse ꝑitos. s. in reꝝ natura et tūc est simpl'r ꝯgrua. Secūdus est nobis placet esse ꝑitos. i. nobis placet ꝙ sumus periti. sicut stat sic est incongrua. q꞉ esse copulat dissimiles casus nisi in sensibus p̄dictis capiat᷑. Et sil'es orationes inueniūtur etiā apud poetas. vn̄ Ouidius Et magis infirmo nō licet esse mihi. Sicut etiā d꞉ ioānis p̄mo. Dedit eis ꝑtātem filios dei fieri.

copulare . s. copulatiua vel disiūctiua

Iūgere cōsimiles debet cōiūctio casus

ille dcōnes seruant regulam

Quā nisi p̄terq̄ꝫ sil'em retinēt sibi formā

¶ Dicit ꝙ ꝯiūctio vult coniungere similes casus. Et iste dcōnes q̄ nisi p̄terq̄ etiā volūt ꝯiūgere sil'es casus. Exm̄ p̄mi. vt adamus et petrus. De scd̄o: vt sortes est foꝛcioꝛ q̄ plato. Omnis hō nisi vel pꝛeterq̄ adamus est stultus.

¶ Querit᷑. vtꝝ hec regula sit sꝑ vera. Sol'o sꝑ est vera dūmodo debite intelligat᷑ ita. s. ꝯiūctio copulatiua posita inter dcōnes rectas ab eodē regente nō potente regere diuersos casus ab eadē parte et ex eadem vi copulat similes casus an̄ ꝛ post. Dicit᷑ notāter. copulatiua vel disiūctiua. ꝓpter alias ꝯiūctiōes. q̇ nō hn̄t copulare sil'es casus an̄ et post. vt filius q̇dam hois vadit. Dicit᷑ inter dictiones. q꞉ si ponat᷑ inter or̄ones regl'a nō hꝫ ꝟitatē. vt soꝛtes currit ꝛ illū video. Dicit᷑ casuales. ꝓpter istā ꝛ sil'es soꝛtes legit bn̄ ꝛ leuiter. Dicit᷑ rectas ab codem regēte. ꝓpter istam: soꝛtes legit et illū ꝑcussi. Dicit᷑ nō potente regere di-

uersos casus propter istam plenum gratia et veritatis. Additur ab eadem parte ex eadem vi: propter istam et similes video Hermãnum et ipse videt me.

¶ Arguit. coniunctio non copulat inter similes casus. ergo textus est falsus. Añs ꝓbatur vt hic plato disputat et loqtur. Solutio regula intelligit qñ coniunctio ponit inter dictiones casuales. sed hic ponitur inter duo verba.

¶ Cõtra. coniũctio posita inter dcões casuales non copulat similes casus vt patet in exemplo. Joãnis primo Plenũ gratia et ꝟitatis. Solo. tribus modis fallit. Primo qñ gtũs adiũgitur nomini adiectiuo: vt equus albus et magne cõmoditatis. Secundo qñ iungit dcõnem possessiuam. vt filius eliacus et martis. Tertio qñ vna dictio regit diuersos casus vnico cõtextu: vt plenum gratia et veritatis. vñ᷒. Copula quãdo duos casus sociat. regit illos. Unica vis. sortẽ tu diligis et ciceronem. Sed tñ hãc normã triplex instãtia cassat. Mobile ꝑ rectũ sibi dnũ sociat gtm̃. Cursitat albus equus et magne commoditatis. Condidit eliacus et martis filius vrbem. Casus quando duos regit vnica vis variatos. Exẽplum tibi do. sum plenus panis et auro.

¶ Arguit. ista regula sufficiẽter sub ꝑdicta cõprehendit. g̃ ista est sup̄flua. Solutio iste dcões qñqꜫ capiunt coniũctionaliter et qñqꜫ aduerbialiter. Primo modo sufficiẽter comp̄hendunt sub ꝑdicta regula. sed non secũdo modo.

¶ Querit. cum q̃bus dictionib᷒ vult construi ꝙ̄. Solutio ꝑmo construit cum nominib᷒ compatiui gradus. vt leo est fortior ꝙ̄ asinus. Secũdo cum dcõnibus alietatis vt multo alius frater tuus est ꝙ̄ paulus. Tertio construit cum istis dictionibus ante et antea: vt ante veni ꝙ̄ tu.

¶ Notandũ ꝙ illa ꝑpositio ꝑter sp construit cum actõ: vt omnes sunt prudentes preter me. Sed illud compositũ ꝑterꝙ̄ reqrit similes casus. vt oĩes studẽt preterꝙ̄ ego: nullius rei sum auarus preterꝙ̄ ludi.

¶ Notandũ ꝙ est drã inter ꝙ̄. nisi. et ꝑterꝙ̄. q᷑ nisi et ꝑterꝙ̄ sepe iungunt signis vl̃ibus negatiuis. vt nulli᷒ hoĩs natiuitatẽ legimus celebrari nisi solũ. Joãnis baptiste. silr nullus saluabit nisi vel ꝑterꝙ̄ iustus. Sed ꝙ̄ iungit comparatiuis et dictionibus alietatis. vt patuit.

De constructiõe ꝟboꝝ infinitiui mõi supiorũ ꝛ gerũdioꝝ

i. actionẽ passionẽ ꝓcare valent

Actũ siue pati signare gerundia possunt

s. duplex ꝓcatũ s. gerũdijs ꝛ supinis Glex.

Atqꜫ supia ꝑ hoc dat hiꝭ ꝯstructio dup

descendãt ꝓcãtibus i. actionẽ

Si tñ a verbis veniãt signantibus actũ

Est exemplum

Hec delectat inspectando quasi pulcra.

¶ Dicit ꝙ gerũdia et supina descẽdentia a ꝟbis actiuis hñt duplicẽ ꝓcationẽ. scz actiuã ꝛ passiuã ad quã sequit duplex ꝯstructio. q᷑ qñ ꝓcãt actionẽ tũc regũt actm̃ a parte post. sed qñ ꝓcãt passionẽ regũt ablm̃ a parte post mediãte ꝑpositione. vt Hec dolectat in spectãdo quasi pulcra. Si illud gerundium descendit a ꝟbo actiuo: tũc regit post se actm̃. s. pulcra: sed si descẽdit a verbo passiuo. tũc regit ablm̃. s. pulcra. i. a pulcra. Sensus prime oꝛonis est ꝙ aliquis delectatur inspicere pulcra entia. Sed sens᷒ scðe oꝛonis est ꝙ aliq̃s delectat ĩspici a pulcris

¶ Querit. q̃re dr̃ a ꝟbis actiuis. Solo. ideo q᷑ si gerũdia et supina descẽdũt a

verbis neutralibus seu deponentalibus: tunc tm̄modo regunt vnum casum. ꝓ ꝙ verba eorum significant actionem tantum seu passionem.

¶ Arguit. nullū supinum descendit a verbo actiuo. q̇a a supinis formant parti cipia pti tp̄is. que ꝑcant passiue. Dicendū ꝙ secundū istum textū tam actiue ꝙ passiue significant. Et solutio patet ex dictis.

¶ Querit. que est ratio ꝙ gerūdia et supina actionem et passionem ꝑcant. Di cendū ꝙ ratio est q̇a descendūt a verbis ꝑcātibus actionē seu passionē. sed omne deriuatm̄ sapit naturā sui primitiui. ḡ ꝑcant actionē seu passionem.

¶ Querit. quē casum regūt gerūdia et supina ꝓut descendunt a ꝟbis actiuis. Solo dtm̄ cū actō. vt hermānus sedet resumēdo discipulis passionē christi. Cu ius rō est. q̇a indicatiu⁹ pōt regere dtm̄ cū actō. ḡ etiā supina et gerundia ꝓpter idemptitatē ꝑcatiōis. vn̄⁹. Et quemcūqȝ modus casum regit inicialis ꝛc̄.

¶ Querit. quē casum regūt ꝓut veniunt a verbis passiuis. Solo abltm̄ seu da tiuum resolubilē in abltm̄ mediante ꝑpōne a vel ab. vt petrus fuit passus causa diligendi deo. i. a deo. Ratio illius est. q̇a verba passiua. a q̇bus descendunt. re gunt datiuū resolubilez in abltm̄ mediante ꝑpositione a vel ab. et ablatiuū illū resolutū vel alium. vt patet in regimine ablatiui.

¶ Notandū. ꝙ gerundia et supina ꝓut veniunt a verbis impꝑsonalibus regunt eundē casum quē regūt qn̄ veniūt a ꝟbis trāsitiuis. Et dr̄ a ꝟbis trāsitis ꝓpter ger ūdia et supina verboꝝ deponētaliū q̄ nō ꝑcāt simul actionē et passionem.

¶ Querit. vtrū oīa gerundia in di. do dū. termīata ꝑcāt actiue ꝛ passiue. Solo sic. Exm̄ de di quo ad actiuā ꝑcationē. vt venio causa vidēdi regem. De passiua ꝑcatiōe. vt venio cā videndi miraculū. i. vt videat miraculū. De do in actiua ꝑca tione. vt ioānes pugnādo vicit illum. De passiua ꝑcatione. vt cātando rūpit an guis. Tn̄ venefice mulieres hn̄t carmina quedā. Itē cātare. i. talib⁹ carminib⁹ vti et cātare est fascinari. vn̄⁹. Frigidus in pratis cantādo rumpit anguis.

¶ Itē fascinū ni ꝑcat illud cū quo fit fascinatio vt fascinuz fascino tollit. Et in hoc exēplo femia vrit vidēdo. i. dū videt. Exm̄ de dū qn̄ ꝑcat actiue: vt vado ad vi dēdū saluatorē. De passiua ꝑcatiōe vt dedit dorsuz suū ad ꝑcuciēdū. i. ꝑcuteret

¶ Querit. qn̄ capiūtur gerūdia actiue et qn̄ passiue. Solo satisfaciendo pue ris dicendū est ꝙ qn̄ gerundia sumunt cum regimine acti a parte post tunc semꝑ capiunt actiue: Exm̄. vt venio cā bibendi vinū. Sed qn̄ capiuntur sine regimine summuntur passiue. Vergilius aliter vicium crescitqȝ regendo.

¶ Querit. qn̄ supina capiūtur actiue seu passiue. Solo vltima supina sꝑ capi untur passiue. vt hoc dignū auditu. i. audiat: sed priora supina in tn̄ qn̄ hn̄t regi men actiuoꝝ ꝑcant actiue: vt vado visum christū. sed qn̄ habent regimen passiuo rum ꝑcant passiue: vt vado visum ab hominibus.

¶ Querit. q̄ est dr̄a inter gerundiū ꝛ gerundiuū. Solo ista. q̇a gerundiū ē qd tā actionē ꝙ passionē ꝑcat. et ideo ꝑm nois interꝑtatione dr̄ q̄si gerēs vim duo rum. s. actōis et passionis. Sed gerundiū est qd solū actionē seu passionem ꝑcat. Et sic dr̄ gerundiū q̄si gerens vim vnius scz actiōis tm̄ seu passionis tm̄:

¶ Arguit. gerundiū et gerundiuū ꝑm Hug. non dr̄nt nisi per sincopationē ḡ illa dr̄a est mala. Solo illa dr̄a assignata ꝑm vim rōnis noim. Et non ꝑm rem. q̇a idemptificari possunt gerundium et gerundiuum: quia vnum sepe ponitur pro reliquo. et ergo illa est parum curanda. De supinis dicitur ibi. Infinitiuis pri mum distingue supinum.

.i. de gerundijs — hoc verbū facit

Deqȝ gerūdiuis q̄ sum gerit esse videt.

Interrogatio .s. gerundijs

Questio. si triplex illis cōstructio det.

Est exm̄ prime questionis

Presbiter essendi causa vis clerice radi.

Est exm̄ scd̄e q̄stionis

Militis essendi causa precor arma pari

Est exm̄ tertie questionis

Essendi regem causa me posco iuuari.

> De gerundijs v̄bo‑rū absolutorum.

¶ Dicit vtrum gerundia illum verbi substantiui sum. possunt construi cū illis tribus casibus .s. ntō gtō et actō a parte post.

¶ Querit. quare autor nō soluit istā questionē. Solō reliquit eam fore solutā ex dictis ibi Horum consimiles. Sed illa responsio est insufficiens. quia ideo nō soluit eam quia de istis questionibus sunt varie opiniones. Sed secundum Senecam in dubijs non est diffiniendū. sed suspensiuam tene sententiam.

¶ Querit. vtrū p̄mū exm̄ sit congruū hoc modo ordinādū. scʒ O clerice vis radi causa essendi p̄sbiter. Solō sic: q̄a hoc gerūdiū verbi substātiui essendi copulat similes casus añ et post. s. tu presbiter: q̄a ambo sunt nti casus.

¶ Cōtra. hoc verbū subm est: dt talem vnionē q̄lem extrema req̄runt primo p̄ihermenias. sed iste ntūs presbiter. et ille abltūs causa diuersa denotāt. ḡ verbū subm pōt illa cōiungere. Solutio dicit talem vnionem vel essencialem vel accidentalem ƀm intentionem philosophi. ƀ non vnionem congruitatis.

¶ Querit. vtrū scd̄o orō sic ordinata ƀm ꝯstructionē. Ego p̄cor arma parari cā essendi militis sit ꝯgrua. Dōm si hoc gerundiū essendi capiat substātiue orō est simpliciter incōgrua. q̄a verbū subm seu eius gerundiū copulat inter dissimiles casus. scʒ inter ntm̄ et gtm̄. quod est contra vim copulatiuā et naturā illorū verborū: sed si capiat possessiue prout importat ptinētiā tunc orō est cōgrua: q̄a hoc verbū est captū pro pertinet regit gtm̄ per illam regulā. Est intellectum pro pertinet. ⁊c̄ ḡ etiā eius gerundiū .s. essendi in illa ƀcatione captum.

¶ Arguit. q̄ñcūq̄ v̄bū subm copulat gtm̄ cū ntō orō ē icōgrua. ḡ et ista. Solō dōm est q̄ñ v̄bū subm subē capit: sed non q̄ñ possessiue capit vt in proposito:

¶ Querit. vtrū tertia oratio sic constructa: ego posco me iuuari causa essendi regem sit cōgrua. Solutio sic q̄a hoc gerundium essendi copulat duos actōs. s. vnum a parte ante. et reliquum a parte post. s. me et regem.

¶ Arguit. ille actūs me regitur a iuuari a parte añ. ḡ non ab illo gerūdio essendi. Solutio licet non regat illum actm̄. tamen copulat. q̄a verbum substantiuū non semper regit illos casus quos copulat.

¶ Querit que est illa causa q̄ ꝯtinue in exemplis ponit. Solō est cā finalis. q̄a omne analogū p se positū stat p suo ƀcato famosiori: vel etiam cum alio sibi ꝯiūcto. qđ notat aliq̄d ad rationē finis ptinēs: sicut in p̄posito. In primo dʒ esse cā finalis sacerdotij q̄ est cultus diuinus in sacramentorūʒ dispensatione. In scd̄o est causa finalis. q̄ est defensio patrie ab aduersarijs eam deuastare nitentibus. In tertio notat causa finalis: que est maior ratione merendi. quia quāto aliq̄s est in maiori statu tanto plus pōt mereri. sicut moyses p̄ter essenciale p̄miū: ex q̄ fuit dux sup populū israel: habuit premium accidētale quod potius intendebat

perdere ꝙ populum israel a deo plagari propter eorum peccata dicens. Dimit te populo hanc noxam. aut dele me de libro vite.

a ṽbo infiniti modi — diuide

Infinitiuo primum distingue supinum

.s. verbis — vltima

Atq₃ gerūdiuis primis suprema supīa.

socias — .s. verbū — ꝑcatio

Si iūgas ṽbo per qđ motū tibi signo.

De gerūdiuis in ordine ad infinitum.

¶ Dicit ꝙ primū suppinū differt ab infinitiuo. et vltimū supinū distinguitur a gerūdio in di terminato. q̇a vltima supina construūt cū verbis importātibꝰ motum. sed non cū infinitiuo. vt gerundia in di terminata.

¶ Querit. quō ṗmū supinū differt ab infinitio. Sol'o sic. q: ṗmū supinū ꝯstruit cū ṽbo iportāte motū ad locū. vt vado lectū. ꝑ nō ifinitiuꝰ. S₃ vltimū supinū differt a gerūdio in di termīato. q: vltimū supinū ꝯstruit cū ṽbo iportante motū de loco. vt venio lectu. i. a loco in quo legi. non aūt tale gerundiū.

¶ Querit q̄re textus plus distinctionē facit a ṗmis gerundijs in di. termīatis ꝙ ab alijs. Sol'o ideo. q̇a gerūdia in dū termīata et in do. etiā pñt ꝯstrui cū verbis iportātibꝰ motū exteriorē. De dū vt vado dormiēdū. De do vt currunt cantando.

¶ Querit. quō ꝯueniāt pticipiū. gerundiū. infinitiuꝰ et supra. Sol'o ꝯueniunt in hoc q̇a omīa illa q̄nꝙ importāt cōcomitantiā actus. i. ꝑcant actū q̇ cōgrue potest construi cum alio actu ṗcedente. vt vado lectū. studeo sedendo. Secūdo cōueniunt q̇a omīa regūt eundē casum quem sua verba regūt a q̇bus descendunt.

¶ Querit. quō participiū differt a gerūdio: supino et infinitiuo. Sol'o sic participiū cōstruit cum noīe substātio. vt adiectiū cū substātiuo. sed hoc nō cōuenit alijs. Sed infinitiuꝰ differt a gerundijs et supinis per articulū toy ꝑm priscianū q̇a gerūdia et supina pñt hr̄e inflectionē casualē. non aūt infinitiuus.

¶ Querit. q̇t sunt supina. Sol'o duo. q̇a per supinū exprimimꝰ terminos motꝰ sed tm̄ modo duo sunt termini motꝰ. s. a q̇ et ad quē. g̊ sunt duo supina iuxta numerorum terminorum motus sc₃ a quo et ad quem.

¶ Querit. quō differūt supina inter se. Dōm sic q: ṗmū supinū vult ꝯstrui cū ṽbo importāte motū ad locū. vt vado cenatū. ꝑ vltimū supinū vult ꝯstrui cū verbo seu participio importante motū de loco: vt venio cenatu. Ex q̇ pt₃ ꝙ ista oratio et similes maneatis sessum est incōgrua. q̇a primū supinū vult cōstrui cū ṽbo importāte motū. sed maneatis est verbū importās q̇etem ꝑ d₃ dic maneatis sedēs.

¶ Querit. quō ꝯueniūt ṗmū supinū et vltimū. Sol'o sic: q: ambo st₃ ṽba habētia iflectionē casualē. ⁊ regere pñt eūdē casū quē regūt sua ṽba a q̇bꝰ descēdūt.

¶ Arguit. vltimū supinum cōstruit cū noīe adiectiuo. g̊ nō cū verbo importāte motum de loco: vt incredibile dictu. Solutio quāuis ꝑm cōmunē opinionē grāmaticoꝝ cōgrue construit cum verbo importāte motum de loco: tm̄ magis ornate construitur cum noībus adiectiuis ꝑm intentionē oratoꝝ et poetarum.

¶ Cōtra. dictu visu non sunt supina sed sunt noīa q̄rte declinatiōis ablt̄i casus et regunt ab illis adiectiuis ex vi demonstrationis essentie. Dōm ꝙ omnis nostra latinitas sumit a primis grammaticis precipue a poetis sed in nulla poetica scientia reperitur vltimum supinum constructum cum verbo importante de loco: sed semper cum noībus adiectiuis: vt ponit Vergilius et alij: vt iocundū auditu. ibi auditu est nomen substantiuum ablatiui casus.

.s.sententia interdum

Fiet de voce sermo quādoqꝫ per ipsam

Remōet dubiuꝫ de dcōib⁹ materialr pofitis.

ꝓ sola voce ponendam

Materialiter hanc tu dicis esse tenēdā.

sub vna terminatione materialr positas

Casus per voces cōfundis materiales

¶ Dicit ꝙ dictio materialiter posita pro sola voce et non pro re ad extra est indeclinabilis per oīes casus. vt homo est dictio disillaba.

¶ Querit. q̄ est ratio ordinis istius text⁹ ad ꝑcedētē. Solo ista. q̄a prius determinauit de dcōnibus ꝯcatiuis. hic ꝟo determinat de dcōnibus materialr positis sed dcō ꝯcatiua est añ dcōnem materialr positā. q̄a ꝯcatio est forma dcōnis actuans eā. sed ens in actu via perfectionis est ante ens in potentia g̊ ⁊c̃.

¶ Arguit. in hac orōne hō est nomē. hō non ponit materialiter: q̄a adhuc nomē retinet suū modūꝯcandi. Dōm ꝙ ponit materialiter pro tanto q̄a non stat ibi ꝑ significato vltimo: licet teneat modumsignificandi.

¶ Arguit. vox materialiter posita aliq̄d ꝯcat. Probat q̄a ꝯcat seipsam. Solo vox materialiter posita est sibi idem et representat se ipsam. sed tamen mihi ꝯcat significatione illa que est forma subalis dictionis ꝯcatiue:

¶ Querit. cuius ꝑtis orōnis sunt dcōnes materialr posite. Solo oīes dñt cōꝑhēdi sub noīe siue ꝯplexe siue icōplexe ꝙtū ad ꝯcationē actualē. Et dꝫ notāter quātū ad ꝯcationē actualē. qꝛ quātū ad ꝯcationē aptitudinalē sub ipo nō cōphēdunt. Vñ ꝯcatio aptitudinalis est q̄ data est in termis a pmo impositore a q̄ pñt restringi vbicūqꝫ etiā ponunt: et illa ꝯcatio fit actualis. qñ dcō materialiter posita separatur ab illa dcōne q̄ facit eā stare materialr. Sed ꝯcatio actualis est q̄ cōuenit termino rōne restrictiōis. sicut hic amo est ꝟbum. etiam illa non est ꝓpria ꝯcatio nisi gñaliter loquendo. quia ꝯcatio ꝯm Petrū hil. est rei ꝑ vocem ꝯm bñplacitū repñtatio. sed in illis orōnibus nulla res ab extra representatur.

¶ Querit. cui⁹ gñis ē dcō materialr posita. Dōm ꝙ est neutri gꝫ vñ⁹. Dcō q̄cūqꝫ fuerit tibi materialꝫ. Est substās neutꝝ indecliabile nomē. Rō ē qꝛ talꝫ dcō dt essentiā suppius sine discretiōe sex⁹ mō talꝫ ꝯcatō maxie ap ꝓpriat neutro gñi qꝛ ꝯcat ꝑ modū indifferētie ad vtrūqꝫ sexū. seu ꝑ modū abnegatiōis vtriusqꝫ.

¶ Arguit. scōm Petrū helie sunt feminini gñis. q̇ dicit Lr̃a vel syllaba sit tibi feminea. Dōm ꝙ lr̃e inquantū ꝯcant vltimata ꝯcatione pñt dici gñis feminini. Sed inquantū materialiter ponuntur sunt generis neutri.

¶ Querit. cuius q̄litatis est talis dictio. Dōm ꝙ appellatiue. q̄a naturaliter cōis est multoꝝ. q̄a stat ꝓ sola voce et pro suo simili. q̄ sunt plura.

.i. dcō .s. dcōnis posita ꝑ appōnem ꝑpositio

Vox cuius pars est apponēs ꝑpositiā.

De ꝯstructiōe ꝑtitiue indecliabiliū.

.s. ꝑpō adiūgi .i. ꝑpositioni

Vna potest alteri sociari prepositiue

Sunt exempla

De p⁹ fcrātes. de sub pede. dꝫ ꝓpe fōtes

¶ Sn̄ia est. qn̄ p̄positio adiūgitur casuali per appositionē. tūc illi p̄pōni cū suo casuali potest adiūgi vna alia p̄positio. vt post fetātes. ibi est p̄positio cū suo casuali. cui pōt addi vna alia p̄positio. scꝫ de dicendo. de post fetātes ⁊c̄.

¶ Querit̄. q̄ est ratio ordinis illiꝰ textus ad p̄cedentem. Rn̄m ꝙ ista q̄a prius determīauit de partibꝰ principalibus. hic vero determinat de partibus minꝰ pn̄cipalibus sed de principaliorībꝰ prius est determinandum.

¶ Querit̄. q̄t mōis p̄pō ponit̄ cū alia dcōne ꝙ cū suo casuali. Rn̄m ꝙ duobus mōis. Pr̄o ꝑ cōpōnē qn̄. s. ex p̄pōne ⁊ dcōne cui adiūgit̄ fit vna dcō. vt idoctus. scd̄o ꝑ appōnē qn̄. s. ex p̄pōne ⁊ dcōne cui adiūgit̄ non fit vna dcō. vt in ꝓposito.

¶ Querit̄. q̄s est modꝰ ꝯstruēdi illas p̄pōnes. Rn̄m ꝙ de hoc sūt varij mōi dicendi. Nā q̄dam dicūt ꝙ p̄ma p̄positio s̄m sitū alteri addita deseruiat actō casui vel abltō ꝑ subītellectionē. Exm̄ de actō. vt vado ad ꝓpe scolas. i. ad locū ꝓpe scolas. De abltō: vt leniui hoc de sub pede. i. de loco sub pede. Scd̄us modꝰ dicendi est. ꝙ illa p̄positio deꝓuiat casuali q̄ īmediate dcōni casuali p̄ponit̄. ⁊ p̄ma ꝯstruit̄ cū toto sequēti qd̄ supplet locū talis casualis: cui ipsa p̄positio vult deseruire. Tertiꝰ modꝰ dicendi est. ꝙ prima p̄positio teneat̄ aduerbial'r. eo ꝙ non deseruiat casui iuxta illud. Voces p̄posite nequeūt sine casibꝰ esse. Si careāt illis debent aduerbia dici. Inter illos tres modos p̄mus est communior.

¶ Querit̄. s̄m primū modū. qn̄ debet intelligi actūs et abltūs. Rn̄m ꝙ qn̄ prima p̄positio s̄m situm p̄posita deseruit actō casui. tunc debet subintelligi actūs. vt vado ad ꝓpe ecclesiā. i. ad locū. Sed qn̄ prima p̄positio deseruit abltō tūc dꝫ subintelligi ablatiuus. vt venio de prope romam. i. de loco.

¶ Querit̄. vtrū semꝑ dꝫ intelligi ille actūs locū. vel ille abltūs loco. Rn̄m ꝙ non sed etiā ille actūs tempus. vt ille abltūs tp̄e: vt hermānus studuit wintenberge de post pasca vsqꝫ nunc. i. de tempore post pasca.

¶ Querit̄: qn̄ dꝫ intelligi dcō tp̄is vel loci. Rn̄m ꝙ qn̄ dcō casualis cū posteriori prepositione posita notat tēpus. tūc dꝫ intelligi post p̄mā prepositionē accūs vel abltūs tp̄is. Sed qn̄ notat locū tūc subintelligit̄ actūs vel abltūs loci.

¶ Querit̄. vn̄ ista regula sumpta est. Rn̄m ꝙ ex p̄mo libro Regū. c. xvi. ⁊. xvij q̄a ibi dr̄: ꝙ dauid pascēs gregē ouiū pr̄is sui vocatꝰ est a Samuele per preceptū dn̄i: et inunctus est in regem israel: et sic loco post fetantes positus est ad locuꝫ regalis dignitatis. quia erat vir fortis et prudens in armis et bellicosus et pulcher et dn̄s erat cum eo.

De constructiōe p̄positionum.

ille p̄pōnes .i. subtus actm̄ ꝑ qn̄ adiūgimꝰ. s. illas

In subter vl'tus dāt quartū dū sociamꝰ

p̄canti .s. aliquē .i. ꝑticipio motū p̄canti

Verbo signanti motū. vel participanti

Decla.

putas .i. de motu extra locū

De motu dici credas tamen exteriori

Quō prepositio ꝯstruit̄ cuꝫ abltō.

p̄catio .s. exteriorē .i. istas p̄positiones .i. cū abltō

Si nō designo motū tunc cōstrue sexto

Est exm̄ vbi illa p̄positio in ꝯstruit̄ cū abltō .s. campo

In campo curro si sis bene dicis in illo

.i.extra campũ .s.in actõ i

Si sis exterius. in campũ sit tibi cursus

¶ Sñia est ꝙ ille ꝑpõnes in sub.subter.et subtus.qñ ꝯstruunt cũ ṽbo vel ꝑticipio motũ exteriorem importãte volũt ꝯstrui cũ actõ a parte post. Sed qñ construunt cũ ṽbo vel ꝑticipio non importãte motũ exteriorẽ volũt cõstrui cũ abltõ a parte post. Exm̃ primi. vt curro incampum si sum extra campũ sed si sum intra campum dico curro in campo.quod est exemplum de secundo.

¶ Querit.quis motus dicitur exterior et quis interior. Dicendũ ꝙ mot⁹ inchoatus in ciuitate qui terminatur extra ciuitatem: Sed motus interior est qui ichoat in aliq̃ loco ꝛ termiat in eodẽ.sicut mot⁹ ichoat⁹ in domo termiat in eadẽ

¶ Arguit.in hoc exẽplo credo in deũ.ibi in cõstruit cũ actõ.tñ non est ibi verbum importãs motũ exteriorem. Dõm ꝙ regula intelligit qñ dcõ casualis importat locũ.tunc debet cõstrui cum verbo vel participio importante motum ad locum modo in dicto exemplo ille actũs deum non importat locum.

¶ Querit.vtrũ ista orõ sit ꝯgrua.curro in campũ cũ sis extra campũ. Dõm ꝙ sic.q2 ibi est debita ꝓportio modorũ ꝑcandi.ꝛ debita habitudo congruitas.

¶ Notandũ.ꝙ illa ꝑpõ in qñq3 ꝑcat idẽ ꝙ erga.ꝛ tũc vult tm̃ ꝯstrui cũ actõ.vt tua in me beniuolẽtia. Qñq3 ꝯstruit cũ actõ sine ṽbo importãte motũ vt Joannes dormit in aurẽ suã. S3 sub ꝛ subter regũt actm̃ vel abltm̃ ꝑm mentẽ isti⁹ textus. Et subtus poti⁹ capit aduerbial'r ꝙ̃ ꝑpõnaliter.sicut etiam intus.

ꝯiũgere non valebit .s.copulatiua vel disiunctiua

Jũgere nõ poterit ꝯiũctio mobile fixo

ꝯiungit copulatiua vel disiunctiua

Jungit diuersa coniunctio significata.

De constructiõe ꝯiũctionũ cũ q̃b⁹ cõstrui pñt.

¶ Sñia est.ꝙ inter adiectiuũ et subm non d3 mediare coniũctio. Et subdit rationẽ q̃a coniũctio ꝯiũgit diuersa ꝑcata:sed adiectm̃ et substãtiuũ ꝑtinẽt ad idẽ et faciũt idem.g̃ ꝛc̃.et sic non d3 dici homo et albus.sed hõ albus.

¶ Cõtra.inter adiectm̃ ꝛ subm põt mediare ꝯiũctio.g̃ ꝛc̃.añs pt3 in hoc exẽplo hõ q̃dẽ alb⁹. Dõm ꝙ ista regula intelligit de ꝯiũctiõe copulatiua vel disiũctiua ꝛ nõ expletiua q̃a talis ꝑm Priscianũ ad modũ ꝯiũgendi est inanis.q2 nec ꝑ vim nec per ordinẽ ꝯiũgit:nec est nota diuersitatis. vt hic hõ quidẽ albus.

¶ Contra.inter adiectm̃ et subm põt mediare ꝯiunctio copulatiua.ergo.ꝛc̃.añs patet in hoc exẽplo homo ꝛ albus sunt nomina. Dõm ꝙ regula intelligitur de adiectiuo et subo ꝑcatiue positis.sed in dicto exemplo ponũtur materialiter et sic non sunt adiectiua.sed sunt suba neutri g3.vt prius patuit. Tertio intelligitur regula de substãtiuo et adiectiuo nõ substãtiuato ꝓpter ista3 hõ et rudibile currunt. Quarto intelligitur regula inter adiectiuum et suum substantiuu3 propter istam albus equus et magne commoditatis.

¶ Arguit.hic mediat cõiunctio inter adiectiuũ et suũ subm.fortes et alb⁹ hõ. Dicendũ ꝙ ibi nõ mediat inter adiectm̃ et suũ substãtiuũ.sed inter orõnes.

¶ Cõtra.adhuc põt mediare inter adiectm̃ et subm.vt iustus et dyabol⁹ pugnãt. Dõm ꝙ regula intelligit qñ ponit inter adiectiuũ ꝛ suũ subm:sed hic iust⁹ non est adiectm̃ istius substantiui dyabolus.

interrogas dictiones associare duas

Queris si liceat voces coniũgere binas

p illas ꝯiunctiões sine illis ꝯiũctionibus

Per vel siue p et solã vel non mediante

Circa cõstructionẽ ꝯiũctionis mouet q̃tuor q̃stiones. Prima.

p q̃n dcões sint .i. ẜcationẽ

Cum voces fuerint tales. ꝙ significato

dcõnis dcõnis concludis .i. ẜcationẽ

Vnius alterius cõprehẽdis significatũ

cõgrue loqueẜ orones

Recte dicet. hõ grammaticus. similesq̃

Soluit q̃stionem.

.i. minus cõi adiunctũ coartare magis cõe

Et parti iunctũ debes restringere totũ

illud tm̃ magis cõe minus cõe non ẜcat

Id solũ p̃sta. qd pars nõ denotat illa.

¶ Snĩa huius textus stat in hac questione. vtrũ coniũctio copulatiua vel disiũctiua potest poni inter dcões sic se hñtes ꝙ ẜcatio vnius cõprehendiẜ sub ẜcatione alterius. vt hõ grãmaticus. animal hõ. vel homo et grãmaticus. animal et hõ. Tũc ibi. Et parti iunctũ. implicite videtur soluere illam questionẽ dicens ꝙ si totũ restringiẜ per partẽ. ita ꝙ facias idem cum parte. tunc non mediabit coniunctio. Sed si aliud ẜcareẜ per totũ q̃ per partem: tũc potest mediare coniunctio. vt si animal p asino ponaẜ et homo pro natura hũana. Etiã hic homo et grãmaticus si homo ponaẜ pro rustico et grammaticus pro sciente. quia tunc significant diuersa que coniunctio ex sua natura habet copulare.

¶ Queriẜ. q̃n ẜcatum vnius dictionis cõprehenditur sub ẜcato alterius. Dicendum ꝙ tunc quando vna est superius et alia inferius ẜm rationem significandi: q̃a omne superius actu et intellectu est in suo inferiori.

¶ Arguiẜ. ista rg̃la intelligiẜ etiã de isto exẽplo hõ grãmaticus et tñ vnũ non est sup̄ius ad alterũ. Dõm ꝙ q̃uis hõ nõ est sup̄ius ad grãmaticũ in recta linea p̄dicamentali. est tñ bene magis cõe ꝙ oĩe grãmaticũ est hõ sed nõ ecõtra.

¶ Cõtra. deus et angeli sunt grãmatici. ergo nõ om̃is grãmaticus est hõ. Dicendũ ꝙ solus hõ diciẜ grãmaticus p sciam acq̃sitam. Deus aũt d: grãmaticus per naturã. Angelus vero per scientiã infusam a deo.

post hoc interrogari sibi ipsi .s. p ꝯiũctionẽ

Inde potest queri an posset idẽ sibi iũgi

Mouet alias tres q̃stiones.

p vel apponaẜ non põt

Aut si iũgaẜ qd adesse neq̃t vel abesse.

¶ Snĩa huius textus stat in tribus q̃stionibus quarũ p̄ma est vtrũ idẽ põt sibi ipsi adiũgi per coniũctionẽ aliquã. i. vtrũ dcões idem ẜcãtes pñt coniũgi p cõiũctionẽ vt sꝫ marc⁹ tulli⁹. Scđa q̃stio est vtrũ dcões q̃rũ vna nõ põt alteri adesse. pñt tñ ꝯiũgi p ꝯiũctionẽ. vt hõ ẽ asin⁹. Tertia q̃stio est vtrũ dcões. q̃rũ vna nõ potest alteri abesse. pñt ꝯiungi p coniunctionem. vt subiectũ et sua propria passio. sicut homo et risibile.

¶ Queritur: quare Alexāder non soluit istas questiones. Dicendum ꝙ ideo quia reliquit eas fore solutas ex dictis.

¶ Queritur. quō prima q̄stio est soluenda. Dōm ꝙ idem dr̄ tripliciter. s. idē gn̄e idē specie. et idem nūero. modo idē gn̄e pōt sibiipsi cōiungi mediāte cōiunctione vt sortes et anial currūt. Silr̄ idem specie vt sortes et hō currūt. et hoc est verū si stāt ꝓ diuersis. s si stant ꝓ codē tūc nō pōt mediare cōiunctio rōne idē pritat. Similiter inter eadem nūero non mediat cōiunctio ꝓpter eandē ratione ratio nem. vt marcus tullius. Et qn̄ dr̄ inter eadē nūero pōt coniūctio mediare q̄a dr̄ Boetius marcoq̄ʒ tullio. Dicendū ꝙ ibi nō capit ly q̄ʒ cōiūctiue sed expositiue

¶ Queritur. quō soluit scd̄a q̄stio. Dōm ꝙ cōiūctio debet mediare inter illas dictiōes. q̄a s̄cāt diuersa. sed cōiungit diuersa cōiūctio s̄cata. g̃ ⁊c. Pn̄t tn̄ ꝓ eadē re capi: sed tunc nō mediabit cōiunctio. Et qn̄ dr̄. hic cōiungunt diuersa hō asinus currit. tn̄ ibi non mediat cōiunctio. Dōm ꝙ asinus capit dupliciter vno modo ꝓ aiali in sua specie cōstituto et sic non pōt dici hō asinus. Alio modo capit ꝓ rudis: et sic dr̄ sine cōiunctiōe hō asinus. i. hō rudis. q̄a sunt eadē accn̄taliter.

¶ Queritur. quomodo tertia q̄stio soluitur. Dōm ꝙ sic. si tales dcōnes capiant ꝓ diuersis. tunc pōt mediare cōiunctio. Sed si capiat ꝓ codē: tūc non mediabit cōiunctio: vt hō risibilis orat deū. Et qn̄ dicit iste dcōnes postulo et peto idem s̄cant. tn̄ possunt cōiungi ꝑ cōiunctionē vt patet dicendo postulo et peto veniā. Dōm ꝙ nō capit ibi ly et copulatiue sed expositiue.

Remo. dubiū de cōstructione illius aduerbij quā.

socias — .i. s̄m ꝓpriū suā naturā — illud verbū — .i. cōuenientiā participium in aliq̄ ꝓprietate notare

Si iungas recte facias q̄ʒ participare

admisso — .i. regulariter

Concesso ꝙ tu melior sis q̄ʒ plato recte

ꝑ certo dictis — ideo — ille hō — cōicat — in tali ꝓprietate

Cōcludis ergo plato ꝑticipat bōitate.

¶ Snia est. ꝙ qn̄ hoc aduerbiū cōparandi q̄ʒ capit ꝓprie. tūc dicit cōparationē rerū adinuicē in ꝑticipatiōe alicui⁹ q̄litatis. vt sortes est doctior q̄ʒ plato si ibi est cōparatio ꝓprie dicta oportet ꝙ sortes sit doctus. et etiā ꝙ plato sit doctus.

¶ Queritur. qn̄ illa dcō q̄ʒ ponit ꝓprie. Dōm ꝙ qn̄ cōparationē ꝓprie dictā dnotat

¶ Ubi notandū. ꝙ triplex est cōparatio. s. ꝓpria. impropria. et impropriissime dicta. Proprie dicta est res excedēs et excessa cōueniunt in ꝓprietate in qua comparant. Et ad illā req̄runtur tres cōditiones. prima est ꝙ cōparabilia sint eiusdē speciei. secūda est ꝙ sit vna q̄litas s̄m spetiē vniformiter participātia in qua cōparant: tertia est ꝙ conueniēt in proximo susceptiuo: s̄m ꝙ cōparabilia sunt capacia forme in qua cōparant. Ex quo patet q̄d sit cōparatio. q̄a cōparatio est cōparabiliū vnio. Compatio improprie dicta est qn̄ res excedens participat in ꝓprietate in qua fit compatio et non res excessa: vt deus est melior q̄ʒ diabol⁹ Sed impropriissime dicta est. quādo nec excedens nec excessum participat in proprietate: vt melius est perdere digitum quā manum.

¶ Queritur. q̄t mōis capit q̄ʒ. Dōm ꝙ q̄nq̄ʒ mōis: Prīo: capit electiue vt meli⁹ est cōsidere in dn̄o q̄ʒ in p̄ncipib⁹. Scd̄o associatiue vt tā sortes q̄ʒ plato disputāt Tertio augmētatiue: vt ecce q̄ʒ bonū ⁊ q̄ʒ iocundū. Quarto cōparatiue vt sortes est melior q̄ʒ plato. Quito ammiratiue. vt O q̄ʒ metuēd⁹ est loc⁹ iste. vn̄⁹. Elisit associat augmentū q̄ʒ tibi signat. Et cū p̄dictis comparat atq̄ʒ stupet.

Capitulum Nonum.

¶ Querit̃. q̃bus dcōnibus q̄ vult adiungi. Dōm ꝙ primo dcōnibus cōpatiui gradus. vt hermānus scribit melius q̄ adam⁹. Scdo dcōnibus q̄ ponūtur loco cōparatiui: vt ego ꝓfeci vltra q̄ adamus. Tertio adiūgitur dcōnibus alietatē importātibus. vt adamus loquit̃ aliter quā sentit.

.i. de relatiuis logicali⁹ datur norma

Deqꝫ relatiuis logice fit regula talis.

De cōstructiōe relatiuoꝝ logicalium hic vltio suum autor cōcludit libꝝ.

.s. logicalis .s. in ordie ad correlatiuū ad extra .s. relatiuo

Qñ relatiuo fit extrinseca debet eidem.

.s. correlatiui apponi .s. dcō respectu speciuocat .s. relati

Dictio subiūgi. que rem determiat eius

ꝑ qñ .s. logicalis in vna dcōne exigit apponi

Cūqꝫ relatio fit intrinseca nil petit addi

in plī nūero .i. equales .s. illi video

Plurali nūero similes sunt q̄s ego cerno

¶ Snia est ꝙ duplex est relatio logicalis. s. extrinseca et intrinseca. Qñ relatio extrinseca fit, tunc relatiuo dꝫ addi suū correlatiū. qd ip̄m specificet vt patet filij pater Cuius ratio est. q̄a relatiua dicunt̃ ad ꝯuertentiā ſm Aristo. Sed qñ fit relatio intrinseca tūc relatiū ⁊ correlatio ambo īcludūt̃ in vna dcōne vt in relatiuo equiparantie plīs nūeri: vt similes sunt q̄s ego cerno. i. iste est similis illi.

¶ Querit̃. qd est relatio logicalis. Dōm ꝙ relatiua siue ad aliq̄d talia dicunt̃ quecūqꝫ hoc ip̄m qd sunt est ad aliud q̄dāmodo se hr̄e. vt quōlibet aliter ad aliud Et sunt tres eius spēs. s. supraponis. suppōnis. et eq̄parantie. Relatiua suppositionis sunt qñ relatiuū est minus dignum correlatiuo: vt seruus dñi seru⁹ Relatiua suprapōnis sunt qñ relatiū est magis dignum correlatiuo: vt dominus serui dñs. Sed relatiua equiparantie sunt que eodem nomine explicantur: sub eq̄li dignitate significandi: vt similis simili similis.

¶ Querit̃. in qua spē relationis fit relatio intrinseca. Dōm ꝙ in relatiuis eq̄parantie tm̄ plīs nūeri ⁊ nō disq̄parantie. Cuius ratio est. q̄a relatiua eq̄parantie pl̄s nūeri dant in se intelligere sua correlatiua. qd alia non faciunt.

¶ Arguit̃. relatiua disq̄parantie etiā ponūtur in plī nūero. vt dñs et pater: dant se mutuo intelligere ſm Aristo. q̄a si q̄s diffinite nouerit vnū relatiuorum diffinite noscet et reliquū· q̄a sunt simul natura. Dōm ꝙ licet dant se intelligere. non tm̄ sub vna dcōne implicite. sicut relatiua eq̄parantie.

¶ Arguit̃. ꝑus determinauit de relatiuis. g̃ ⁊c̃. Añs ptꝫ. q̄a ibi Ad partē voci et sic de alijs. Dōm ꝙ verꝫ est de relatiuis grāmaticalib⁹: sed non logicalibus.

¶ Cōtra. ꝑus determinauit de relatiuis logicalib⁹. g̃ ⁊c̃. Añs patet q̄a ibi Ad de relatiū. Dōm ꝙ verū est inquantū super his fundat̃ habitudo gti casus. Et qñ dr̃ de relatiuis logicalib⁹ habet determinare logicus. g̃ ⁊c̃. Dōm ꝙ verꝫ est logicaliter: sed Alexā. hic loq̄tur de eis grāmaticaliter inquātum sunt quedam compabilia ordinata ad formā comparationis in qua conueniunt.

¶ Querit̃. quare alexā. facit mētionē de relatiuis logicalibus in fine huius secunde partis. Dōm ꝙ ꝓpter tres rationes: quaꝝ p̄ma est q̄a latitudo scie hui⁹ scđe partis fundat̃ in relatione vnius ad aliud scꝫ dcōnis regētis ad dictionem

rectam. Et habitudine vnius ꝯstructibilis: ad reliquū. ğ placuit Alexādro concludere ꝑ relatiua logicalia. quoꝝ totū esse est respectiuū. Uel melius dicit̄ q̄a sunt multa dicta in hoc libro q̄ ex pncipijs grāmatice scie intelligi non possunt ꝑ solū ꝑ logicā. qđ pꝫ. q̄a pus dixit de relatione simplici: ꝛ quō relatm̄ capit̄ indiffinite. sed ad cognoscendum talia req̄ritur noticia tractatus suppositionū ğ remittit iuuenes ad logicā ꝑ positionē relatiuoꝝ logicaliū. Secūda ratō est: quia hec pares inter ceteras partes est pncipalior tractans de congruitate. q̄ ꝯgnita debent iuuenes aggredi logicā. q̄a ꝑm Aresto. xm et falsum p̄supponūt ꝯgruū. Ideo hic determinat de relatiuis logicalibus remittens iuuenes ad logicam. Tertia ratio est. quia relatio ista est minime entitatis. sed illa de quibus dictum est sunt maioris entitatis. ğ ista relatio debet esse vltima. Tenet ꝯn̄a q̄a illđ qđ est minime entitatis non est cognoscibile nisi ꝑ illa q̄ sunt maioris entitatis.

¶ Querit̄. ex quo Alexan. remittit iuuenes ad logicā. vtrum illa sit necessaria. Dōm ꝙ sic. qđ pꝫ autoritate et rōne. Autoritate venerabilis dn̄i Alberti sic dicentis. Recte sicut se hꝫ stultus ad sapientem. sic se habet grammatic⁹ ignorās logicā ad peritū in logica. Patet q̄a sicut stultus loquit̄ nesciens sui dicti assignare rōnem ex defectu rōnis sic loquēs in grammatica vel in aliqua alia scientia ignorās logicā nescit sui dicti assignare rationē. Patet q̄a ratio ꝯsistit in discursu ꝑm ysaac pħm dicentem. ꝙ ratio est vis quedam faciens discurrere de causa in causatū. a p̄missis in conclusionē ab an̄te in ꝯsequens: et tandē ex noto in notitiā ducit ignoti. sed sola logica est hmōi. ğ ꝛc. Ratiōe sic. q̄a illa scia est cuilibet volenti aliq̄d limpide cognoscere necessaria: que a fantasijs: q̄ apparent ꝛ nō sunt liberat. errores damnat. falsitates ostendit. et lumē recte cōtemplatiōis p̄bet. ꝑ logica est hmōi. ğ ꝛc. Minor pꝫ ex diffinitiōe logice. que talis est. Logica est q̄ a fantasijs q̄ apparēt et nō sunt liberat. errores dānat. falsitates ostēdit ꝛ lumē recte ꝯtēplatiōis p̄bet. De q̄ inq̄t pħs p̄mo metaphisice dicēs. Sciētie speculatiue suo lumine ꝑficiūt et delectāt hoīem in seipso liberantes eū ab ignorātia.

¶ Arguit̄. sine logica viuere. sentire et intelligere possum⁹. ğ ipsa nō est summe necessaria. Dōm ꝙ verum est necessitate absoluta: sed est maxime necessaria necessitate condicionata. que est si q̄s velit aliq̄d scire.

¶ Cōtra. logica nō est necessaria necessitate condicionata: ğ ꝛc. An̄s ꝓbatur. q̄a non est necessaria ad hoc vt boni fiamus. qđ solum conuenit sciencijs moralibus. Nec etiam est necessaria vt sciamus. quia scientia est de reb⁹. sed logica est de rerum intētionib⁹ ergo non est necessaria. Tenet ꝯn̄a per locum a sufficiētis diuisione. Dicendū ꝙ logica est necessaria ad hoc ꝙ sciamus sicut ex dictis pꝫ. Et licet non sit de rebus absolute. est tn̄ de eis secundū ꝙ sunt secūdis intentionibus substracte. De qua dicit̄ ꝓuer. iiij. Uiā sapientie tibi demonstrabo: et ducam te per semitas equitatis. quas cum ingressus fueris non artabūtur gressus tui: et non habebis offendiculū: curres in meridiem deitatis. Qua nos pascat deus gloriosus in secula seculorum regnaturus. Amen.

Explicit feliciter scđa pars Alexandri cum glosis metroꝝ interlinialibus planissimisq̄ eorundē subiunctis sentencijs ꝑm rectum modū sentenciandi multis cū vtilibus q̄stionibus ac argumentis. atq̄ contra eadem cum pulcris (duꝫ materia requirit) replicis. tam maioribus q̄ etiā minoribus. qui scire altiora aspirant necessarijs: cum nouis q̄busdam additionib⁹. vt clare patet intuentibus.

Tertia

tes doctrina

commento

telligentiam

tia docet de

ta vero de a

buſdam ſen

Tertia et Quarta partes doctrinalis magistri Alexādri cum commento valde vtili textus dante intelligentiam summariam. Quarum tertia docet de quātitate syllabarū. Quarta vero de accentuatione cū nouis quibusdam sententiarum additionibus.

Cim 4393

Melioza sunt vbera tua vino fragrãtia vngentis optimis Cãticoꝝ pzimo. Quamuis hec verba sponsa chzisti iuxta rectã sacrarũ scripturarũ interpretũ mentẽ de vberib⁹ misc[~o]die dei ꝛ veritatis eiusdem loquant̃ q̃m et sermo veritas est contra talionis penã. Exodi.xxi. Judeis traditã misericozdie verbũ pzotulit. Joãnis.xiij. scriptũ dicẽs mulieri adultere. Nec ego te condẽnabo: vade et noli amplius peccare. Tñ ꝑ quandã trãslationis assimulationẽ ad huius operis scientiã laudandã eã non inepte adducere ꝓposui. Nã sicut vbera sc[~d]m nois interpzetationẽ quasi vuera dicunt̃. q̃a vuida sunt et lactis hũiditate vuarũ moze plena. vt inq̃t. Ouidi⁹ in de arte p̃mo libzo. Fertilioz seges est alienis ſꝑ in agris. Vicinũq; pecus grãdius vber habet. Atq; vbera carnis trũco infixa a qua p̃cipue in muliebzi sexu ad determinatã q̃titatẽ pullulant: vt plib⁹ (quaꝝ tali sexui gñatio competit) apta ad educendũ nutrimẽta pie pozrigãt matres. Jn quarũ ꝑsona loquit̃ apl's p̃ma Cozin.iij. dicẽs. Paruul⁹: vt lac potũ dedi vobis. Jta sciẽtialis humoz in sermonib⁹ apte educẽdis req̃rit debitã terminoꝝ ꝓnũciationẽ iuxta sillabaꝝ diuersaꝝ q̃titatẽ. i. q̃bus tanq̃ vbera in carnis trũco ipsa radicat̃: qua audientiũ aures iuxta pueroꝝ consuetudinẽ de lacte nutriendoꝝ ad suauius aduertendũ ꝛ interioza illuminandũ ꝓuocant̃: vt ex illoꝝ fertilitate tãq̃ vberiozi pecoze lanã sumẽtes abũdãtius hauriãt. Lu.xxij. Hoĩs cuiusdã diuitis inquã. i. sciẽtis debitas sillabarũ in ꝓnũciãdo auditozib⁹ q̃titates) vberes fructus ager attulit q̃d in ipsozũ gallicoꝝ contumeliã affero q̃s de sillabaꝝ q̃titate non curãtes viciosissime nr̃m latinũ fari null⁹ ignozat quoꝝ typum gessit ꝓpheta. Hiere. p̃mo dicẽs. Ecce loq̃ nescio q̃a puer ego sum. Ex quib⁹ singulariter suꝑ vini naturã vberũ concludit̃ speciositas. q̃m sicut cozpis imbecillitati aĩaꝝ celsitudinẽ p̃stare neminez. vt arbitroz lateat: ita vna atq; p̃uata sillabaꝝ q̃titas aĩm in conspectu magnarũ mirabiliter exoznat atq; ozãdo depingit. depingẽdo fortificat: iuxta v̄bũ. Hiero. dicẽtis in ꝓlogo biblie ca.ij. Habet nescio q̃d latẽtis energie viue vocis act⁹ et in aures discipuli de autozis oze transfusa fortius sonat. Vñ et eschines dũ rhodi exularet et legeret illã demosthenis or̃onẽ quã aduersus eã habuerat (mirantib⁹ cũctis atq; laudãtib⁹) suspirans ait: q̃d si ip̃am audies bestiã sua v̄ba resonantẽ ad ip̃ius aĩe aures: ꝓpter debitã sonoꝝ consonantiã: vinũ aũt q̃d pzemit tozcular et p̃mẽdo seꝑat ea supfluitate cozticis vue in aliq̃ q̃titate sumptũ totius aĩe regnũ ꝑturbat ꝛ imaginem dei (s̃m quã condit⁹ est homo) infra cuiuscũq; bestialitatẽ infallibilis nature ozdinẽ non p̃ter grediẽtis vtilitatẽ detrudit: iuxta v̄bũ ꝓphete.ij. Esdre. iiij. scriptũ. Vinũ iniquũ: iniqu⁹ rex. iniq̃ mulieres. iniq̃ oĩes filij hoĩm: ꝛ iniq̃ illozũ oꝑa. Jn q̃ or̃one pzius s̃m ozdinẽ collocauit vinum: q̃m ex eius causalitate hec in posteriozib⁹ grandis ꝑ modũ effectus sequit̃ iniq̃tas. Melioza ḡ sunt nr̃i doctrinalis vbera vino. q̃m illuminãt et dant ꝑuulis intellectũ cũ fragrãtia optimi vngẽti ignozantiã aĩe medicãtis: q̃m barbarisantiũ linguas refozmat ne sillabas naturalr̃ cozreptas ꝓducãt aut pzuductas cozripiãt. neue carmis voluptas (q̃ in metris tradit̃ pzecipua) distozta pedũ collatione diuersoꝝ confusionis tedio aure infecta ꝑ exterminũ depascant latrãtes ꝑpulchre huius mozbi medicinã. Alexãder in hoc oꝑe pignẽtoꝝ moze diuersas specieꝝ herbas baptilis in martirio deterentiũ glom⁹ pzonũciãdi naturalr̃ terminoꝝ elemẽta conficiens. pro v̄suũ edificatione: examĩatione et eozũdem excusatione (vt infra patebit) addisceẽda solicite suũ in p̃ozib⁹ pzomissum depzomere metrica dulcedine accedens sic exozsus est. Pãdere pzoposui ꝑ v̄sus sillaba queq;. Quãta sit. Cuius modus procedendi faciliter in pzocessu huius materie. luce clarius patebit.

manifestare.i.in phemio.i.p metra.i.qlibet sillaba
P Andere proposui per versus.syllaba queque.
.i.breuis vel longa.s.q̄.itatē
vel indifferēs sillabarū vtilia v̄sibus
Quanta sit et pauca proponam congrua metris

¶ Hec est tertia pars et decimū capitulū hui⁹ libri in q̄ siue in q tractat̄ de quā titate syllabarū:p̄positis tn̄ aliq̄bus artis metrice inductōib⁹. Est aūt rō ordinis ad p̄cedētia:q: esse alicui⁹ rei p̄cedit eius bene esse.sed in precedētib⁹ capitulis dictū est de his q̄ spectāt ad esse art̄ grāmatice simplr̄ ₇ s̄m se.i.de dcōibus et orōnib⁹ hic determinat de his q̄ spectāt ad bn̄ esse ipius art̄ grāmatice.s. de bn̄ esse dcōnis seu orōnis:vt distinguat̄ vna sillaba ab alia in pductiōe ₇ correptōe eleuatiōe et dep̄ssione ₇ ornate pferat̄. ¶ Dicit g̃ p̄mo sic. Ego mgr̄ alexander (pposui).s.in phemio libri ibi Post hec pādet̄ (pādere).i.maīfestare quāta sit qlibet sillaba p v̄sus.quō ɔgnoscat̄ sillaba lōga vl' breuis in v̄su. Et ppo nā pauca.i.aliq̄ ɔgrua.i.ɔgruētia metris. ¶ Pro euidētia eorū q̄ dicunt̄ ac etiam dicēdorū p̄mo videam⁹ q̄d sit v̄sus. Versus est orō metrica clausulatim porrigēs rethorice flosculis adornata:nihil in se sup̄fluū neq̧ diminutū ɔtinēs. Et dr̄ v̄sus q̄si ter q̄terq̧ reuersus.q: sepi⁹ vertit̄ ₇ reuertit̄ añq̧ pfect⁹ habeat̄.vl' q: finito v̄su reuertit̄ ad linee p̄ncipiū aliū icboatur⁹. Metrū v̄o sic desinit̄.est lr̄arū syllabarū tpm̄q̧ dimēsio. Et dr̄ a metros qd̄ est nūer⁹ q:in ipso attēdit̄ nūerus ₇ quātitas syllabarū. ¶ Et ē sciēdū q̧ hec ars metrica p̄sertim ordinat̄ ad tria.s.ad memoriā firmiorē ad maiorē delectationē:ad narrationez breuiorē.vñ. Metra iuuāt aīos ɔprēdūt plīma pauc̄. Pristina ɔmēorāt q̄ sūt tria g̃ta legēti Itē nota q̧ sine hac lege metrificādi q̄ legēda sunt male possent elucidari.vñ⁹. Ambulat in tenebris sine lege cleric⁹ om̄is. Qui sine metrorū lege legēda legit

Versus.

Metrum

Que doctrina licet non sit penitus generalis.
Proderit ipsa tamen pueris si lectio detur.
Per se multa scient et doctor pace fruetur.

¶ Hic autor r̄ndet tacite q̄stioni:q: posset aliq̄s dicere seu q̄rere.vtrū hec doctrina q̄ dat̄ in p̄nti caplo sit gn̄alis.i.plene dat̄ de arte metrica Rn̄det autor ₇ dt̄ q̧ nō. Tn̄ licet non sit penitus gn̄alis pderit pueris si lcō det̄ eis. Postea dt̄ ₇ declarat q̧ pderit ad duo.s.q̧ pueri multa sciēt p se de mō v̄sificādi et doctor fruet̄ pace.q̄a non fatigabit̄ in interrogationib⁹.

Multociens aliqua quas dat tibi regula longas.
Siue breues.metri cogit grauitas variari.
Greca nunc nostro nunc more suo variantur.
.i.ad libitū .s.ncim ɔsideraui
Ad placitum poni propriorum multa notaui

¶ Hic dt̄ q̧ multociēs inuenies in autorib⁹ illā sillabā q̄ naturalr̄ est breuis prolongari.et q̄ naturalr̄ est longa breuiari et hoc est causa grauitat̄ metri. Et sic tangit q̧ hec ars metrica est satis difficilis. Greca nūc nr̄o. ¶ Dicit q̧ greca vocabula ponunt̄ aliqn̄ in metro s̄m morē nr̄m:et aliqn̄ s̄m morē grecorū. Ad placitum poni. ¶ Quasi dicat q̧ multa propria nomina possunt poni ad placitū:et maxime in prima syllaba et in media dūmodo positione:dypthōgo:accētu vel vsu nō restringat̄ ad pductionē vel ad correptionē Notāter dicit multa. q̄a nō om̄ia ppria noīa ponunt̄ ad placitū. Illa em̄ que in autoribus tm̄ pducta reꝑiunt̄ solūmodo sunt pducenda:vt cesar.

Cum sim christicola normam non est mihi cura.

De propriis facere que gentiles posuere

ℭ Autor se excusat de noibus gentiliũ.i.infideliũ.q2 cũ ipse christicola sit.i.xp̄ianus non intendit facere normã de gẽtilibus noibus.et si forte fecerit.hoc ex incidenti non ex proposito principali fecit.

D Istinxere pedes antiqua poemata plures
Sex partita modis satis est diuisio nobis
Dactilus ac anapestus spondeusqꝫ trocheus
talis pes illo pede antecedere
Jambus cum tribracho pñt precedere metro

Autor icipit exponere illa pauca ꝯgrua.i.ꝯuenientia metris q̄ ꝓus promisit expositurum.

Dicit ergo ꝙ antiq̄ poemata.i.antiq̄ poete.distinxere plures.i.multos pedes. Nã Jsidorus posuit centũ ⁊ viginti pedes. Hebrardus vero.xxiiij. Nos aũt vtimur nisi sex pedibus. Et hoc est ꝙ d̄r Diuisio.s.pedũ(partita sex modis est satis).i.sufficiẽs nobis. Deinde enumerat illos sex pedes dicẽs (Dactil⁹ et spondeus ⁊c. Pes aũt put hic sumit̄ est syllabaꝝ temporũqꝫ dimẽsio. Metrũ sic pōt definiri. Metrũ est litteraꝝ sillabarũ temporũqꝫ dimẽsio: Et sunt gña metroꝝ xviij.sed autor hic non determinat nisi de duob⁹ q̄ sunt de communiori vsu modernorum.s.de hexametro et penthametro.de q̄bus inferius dicemus.

Pes.
Metrũ.

producta correpta
Dactillus ex longa breuibusqꝫ duabus habetur
productis ille pes
Dicitur ex longis spondeus constare duabus
pes producta correpta
Syllaba bina trocheus tibi stat longa breuibusqꝫ
longam postpones
Productam breuibus subdes anapeste duabus
Terna breui stribracho.iambo breuis insita longe
correpta tp̄e
Sillaba que breuis est vnum tenet tẽpus in quo
exp̄mitur tempus duplicare
Profertur longe spacium debes geminare
spacia ꝯsiderabis
Sic cuiusqꝫ pedis quod tẽpora sunt nunciabis

Dactil⁹
Spõdeus
Troche⁹.
Anapest⁹
Tribrach⁹
Jambus

Hic autor declarat essentiã vni⁹ cuiusqꝫ sex pedũ predictorũ. Et dicit ꝙ dactilus cõstat ex tribus syllabis.s. ex prima longa ⁊ duabus vltimis breuibus vt audio. spõdeus constat ex duabus syllabis longis. vt audis Troche⁹ cõstat ex prima longa ex vltima breui vt audit. Anapestus cõstat ex duabus breuibus et vltima longa. vt pictas: Tribrachus constat ex tribus breuibus sillabis vt legere Jambus vero constat ex prima breui et vltima longa. vt legas. Sillaba qua breuis.

ℭ Autor d̄r ꝙ breuis sillaba sub vno tp̄e profert̄ et lõga sub duobus.et sic nũerabis vel cõputare poteris q̄t sunt tp̄a vniuscuiusqꝫ pedis. Nã trocheus cũ habeat vnã longã et vnã breuẽ h̄ꝫ tria tp̄a. Et sic de reliq̄s percurrendũ est. ℭ Notandũ ꝙ sillaba est litterarum sub vno accentu spirituqꝫ prolatarum certa comprehensio. Tempus prout hic sumitur est dispositio pronunciationis syllabe secũdum has differentias.scꝫ correptum et productum.

Versibus hexametris semper debet pede poni
ille pes seruabit
Dactilus in quinto,sextũ nũq̄ꝫ retinebit

ℭ Hic docet q̄modo quisqꝫ pes debet in versib⁹

dactilū pones
In pedibus primis hunc spondeum ve locabis
illi pedi vales
Omnes spondeo donare potes nisi quintum
nullus locus illi pedi
Sedes nulla datus preterq̄ sexta trocheo
ponis illū pedem
Quarto penthametri. quintoue locas anapestum
illius versus illi pedi locus solūmodo
Pentametri tribrachо sedes patet vltima tantum

ordinari. Et primo dt q̄ in versibus hexametris dactil⁹ dꝫ poni in q̄nto pede ꝛ non in sexto. In pedibus p̄. ¶ Quasi dicat q̄ tu potes hūc scꝫ dactilū ve ꝓ ꝛ spōdeū p̄mis pedib⁹ hoc est in p̄mo scđo tertio q̄rto loco ponere. Omēs spōde. ¶ Quasi dicat q̄ sponde⁹ pōtponi in oīm loco p̄terq̄ in q̄nto hexametri versus: et si reperiatur in q̄nto pro dactilo ponitur. nam equipolet sibi in tēporibus. vt in Lucano. Ater pelorum pauit cruor armentorum.

Sedes nulla dat. ¶ Quasi dicat q̄ trocheus ponit̄ in sexto loco: ꝛ non alibi in hexametro versu. Et est v̄sus hexameter q̄ constat et sex pedibus. Dicit̄ etiaꝫ heroicus. q̄a per hūc stilū heroū describūtur vt plurimū gesta. Quarto penthametri. ¶ Dicit q̄ anapest⁹ potest locari in q̄rto et q̄nto loco versus penthametri. vt in Ouidio epistolarū. Nil mihi rescribas. att̄n ipsa veni: in scansione dicimus nil mihi rescribebat t̄n ipsa veni sunt pedes anapestici. Possuꝫ t̄n vitare pedes anapesticos dicendo sic in scansione. Nil mihi rescribas att̄n ipsa veni. Sic eñ post ponim⁹ catalectā primis duob⁹ pedib⁹: similiter et vltimis q̄ simul iūcte constituunt quintum pedem. id est spondeum. Pentameter versus constat ex pedibus: primis duobus dactilis et spondeis vel primo dactilo et alio spondeo vel e conuerso: tertio spondeo vel iambo: quarto anapesto. quinto tribracho vel anapesto. vt patet in exemplo primo Ouidij secunduꝫ primam scansionem. Vel penthameter versus constat in primis duobus dactilis et spondeis: vt supra cataleta longa vel breui sequente: vt patet in predicto exemplo secundū scansionē secūdā. Si vero in dissillabis reperiat̄ in tertio loco dicet̄ q̄ ibi sillaba diuiditur per dieresim ꝛ efficit̄ per trissillabas: vt in Ouidio eodē. Hemonis hemonio laudonia viro. Dicetur etiam penthametrū elegia eo q̄ per ipsum status elegie. s. tristitie solebat enarrari. Nota t̄n q̄ versus panthametri subdunt̄ hexametro.

illi pedi .s. sedes
Iambo vel nulla vel tantum tertia datur
locum ille pes valeat
Forte sibi sedem tribrachus dare possit eandem
illum pedem antiquitas
Et proceleumaticum. posuitqꝫ quādoqꝫ vetustas
modernus .s. sillabis
Nunc nullus ponit breuibus sonat ille quaternis

¶ Et patꝫ exēm his duob⁹ v̄sib⁹. Sub veneris latere Nā mala venere pluria ducere Forte sibi se. ¶ Quasi dicat q̄ tribrachus potest poni in tertio pede. q̄a s̄m aliquos ibi sillaba breuis ponit̄ pro lōga. et sic esset dactilus et non tribrachus. Et proceleumaticum. ¶ Dicit q̄ antiqui aliquādo ponebant in versu proceleumaticum qui est pes constans ex q̄ttuor sillabis breuib⁹: vt in Virgi. Herēt parietib⁹ scale postesq̄ sub ip̄os. In scāsiōe dicim⁹ herēt parieti ꝛc. ly parieti ē pes ꝓceleumatic⁹: s̄ iste pes a modernis nō vsitat̄.

.i. q̄nqꝫ prima
Quine vocales sunt a prior eqꝫ secunda

Hic ꝓseq̄t̄ d̄ correp. ꝛ ꝓductione sillabaꝝ ꝛ q̄a

sequitur .s.duab⁹ .i.vltima
I succedit eis. sit o quarta. sitq; suprema
.s.vocales
Numer⁹ mutarum — Omnis: preter eas. tibi littera consona fiet
Nouem sunt mute. b.c.d. vel. f.g.k.p.q.t.
Sunt l aut r vere liquide quia sepe liquescunt
pariter aliqñ ponim⁹
M simul nq; vel s liquidas quandoq; locamus
p qñ nulla illarum
Numer⁹ liquidarum: S nunq;. sed m. nq; prius. nunc neutra liquescit.

minima ps voc̃ huñane q̃ põt scribi indiuidua. Ois pter eas ¶ Dicit q̃ oẽs alie lr̃e pter qnq; vocales dicuñt ↄsonãtes. q̃si cũ alijs sonãtes. nã sonũ facere nõ põt nisi cũ adiutorio vocaliũ. Nouẽ st̃ mute. ¶ Quasi dicat q̃ in ↄsonãtib⁹ nouem st̃ mute sc3. b.c.d. f.g.k.p.q.t. ꝛ dicunt mute: q: videt mut⁹ son⁹ ꝛ in hoc dr̃ nt a semiuocali. q: aperti⁹ pferũt. Videt eñ vocalis añ pferẽda ipsis semiuocalib⁹ que sunt sex. sc3. l.m.n.r.s.x. de q̃bus Alexãder nullã pticulariter facit mentionem: quoniã earũ nomina in pñti materia non sunt necessaria. Sunt l aut r. ¶ Dicit autor: hic q̃ l ꝛ r sunt v̾e liq̃de: q: sepe liquescũt in metro. hoc est syllabã naturaliter breuẽ pducũt. Deĩn dr̃ q̃ locam⁹. i. locatas repim⁹ liq̃das sc3 m n r s. Et magis declarãdo restringit dicẽs q̃ s nunq̃ liquescit. sc3 apud modernos poetas. Exẽpla querant ab autorib⁹ antiq̃s.

.i. duplex multociens
Consona bina per i dic sepe per u q; notari
platio monstrabit
Hoc quando fuerit vocum sonus ipse docebit
preponit nõ efficit ↄsonans sonum
Vocali preiungitur u non consona. vimq;
amittit ille diciões docebit
Perdit ꝛ hoc suauis queror aũt aquo ligua pbabit
talis figura a ra i lr̃a incipit
Nam dypthongus ab u nostro non inchoat vsu
nou⁹ mod⁹ loquẽdi aliqñ precedente
Mosq; modernus habet quãdoq; q⁹ s preeunte
.iqñ sunt due syllabe
Sillaba diuiditur tunc u vocalis habetur

immo pdit vim cõsonãtis. Et hoc est qñ iste lr̃e sc3. s q ꝛ g. preponunt. vt suauis q̃ror aqua et lingua. Nõ pdat vim ↄsonãtis patet ipsa platione. Patet etiã si esset consonãs tũc prima syllaba huius dictiones aqua pduceret per positionẽ de q et u consonãtib⁹. sed corripit qd̾ patet in Ouidio ibi. Cum domin⁹ potãdo nectare misit aquas. Nec etiã est vocalis: quod patet in ipsa prolatione. Et q: statim constitueret diphthong⁹ p conglutinationẽ duarũ vocaliũ in eadẽ syllaba sed non debem⁹ diphthongũ inchoare p u. et ideo dr̃. Nam diphthong⁹ ab u nostro non incboat vsu. Preterea dicit q̃ apud modernos sillaba diuidit aliqñ precedenti u. vt suauis: et tunc habetur vocalis.

Versificatores h pro nullo reputabunt

syllẽ fiunt ex lr̃is ideo incipit a diffinitiõe lr̃arũ dicẽs q̃ lr̃e vocales st̃ qnq;. sc3. a e i o u. ꝛ dicũt vocales q: sine ipsis nõ põt fieri vox ꝛ q̃libet earũ põt facẽ vocẽ .i. sillãm p se. lr̃a sic diffinit. Lr̃a ẽ ¶ Dicit q̃ i vel u sepe sũt ↄsonãtes. s. qñ ponunt in pncipio syllabe alia vocali sequẽte ꝛ qñ fuerit hoc ipse sonus. i. platio dcõnis docebit. i. monstrabit nam perdunt sonum vocalium vt iuno venus. Vocali preiũgit. ¶ Dicit u aliqñ ponit añ vocalẽ i eadẽ silla et tunc nõ efficit ↄsonãs ¶ Dicit q̃ h re putat a v̾sificatorib⁹ p nulla lr̃a

habeant .i.i scz q ponat inter duas vocales
Dum teneant iotam vocales vndiq clausum
.i.duplex cōsonās .s.cōsonātes illę lre
Consona iota duplex. duplices. x. zetaq fiunt
.s.consonans inuenitur hoc nomen
Simplex zeta tamen reperitur. vt est perizoma
id est i .s.ꝯsonās inuenta
Iotaq composita simplex est sepe reperta

nec p vocli nec p consonāte. h ē tm aspiratōis nō Dū teneāt iotā. Dic q ista lra i q̄ autor iotā nominat posita ī medio duarū vocaliuz vim suam retinentiū efficitur duplex consonans: vt troya. Et nota q si neutra vel altera aliarū vocaliū vim suam non retinēt: tunc i non esset duplex consonās vt via Itē in hoc verbo baiulo as are.i.portare.i.non est duplex consonās: licet ponat in medio duarū vocaliū. Et hoc est ideo q̄a non claudit inter illas vocales equo accentu nec equo nūero syllabaꝝ. Ideo dicit autor. vndiq clausum.i.equaliter clausam ab vtraq pte. Hoc aūt patet in versu Hebreardi dicētis Cloto colum baiulat. lachesis trahit atropos occat Ibi illa syllaba i u corripit qd̄ fieri non posset si esset ibi duplex cōsonās cū faceret positionē ad p̄cedētē sillabā. ¶ Deinde dr̄ q x. z sīt etiā duplices cōsonātes tn̄ z sepe repit simplex cōsonās: ꝛ hoc in dcōnib⁹ cōpositis. vt pizoma atis. qd̄ cōponit ex peri ppōne greca qd̄ est circū: ꝛ zoma vestis ꝛ est oīe illud qd̄ circūcingit pudendoꝝ velamen. Item iota .i.i de qua superius diximus in cōpositione repitur simplex consonans. vt biiugis. qd̄ componit a bis. et iugum: quasi duo habens iuga.

.s.aliqua .i.in vocalē termīata apponi
Dictio vocali finita vel m sibi subdi
.i.dictionē a vocali incipientem
Versu vocalem nunq̄ permittit eodem

¶ Dicit q si aliq̄ dcō desinat ī vocalē vl' ī m non dz seq̄ dcō incipiēs a vocali in eodē v̄su. Ex hoc fit ppter hiatū euitandū. si aūt reperiat hoc est a licencia poetica. vt in Lucano. Vicinūq minax inuadit ariminū et ingens. Sepissime tn̄ abiicit vocalis precedentis dictionis: et etiā m cū sua vocali. Exemplum de primo. Tu regere imperio popul⁹ romane memento. Has discas artes: paciq imponere mores. Parcere subiectis: et debellare superbos. Exm̄ de scdo. s. vbi in abiicit cū sua vocali. Quisq̄s amat dictis absentū rodere vitā. Hanc mensam vetitā nouerit esse ibi. Plura exempla quere in poetis. q̄a multa inueniuntur.
¶ Dicitur notāter in textu. eodm versu: q̄a si hoc contingeret in duob⁹ versibus. s. q primus versus terminat in vocalē vel in m: et scd̄us v̄sus incipit a vocali: non tamen ppterea sequeretur inconueniens aliquod in metro.

aliqua duas .i.sonū seruantes
Syllaba que binas vocales vim retinentes
tenet pducta .i.p talē figurā hoc nomen
Cōtinet. est longa dyphthongo sic probat aura.
.i. duplex cōsonās postponuntur
Quando vocalem duo consona iuncta sequuntur
.i.vna duplex cōsonās .s.vocalē .i.positio
Aut vnum duplex producit eam positura
terminat .s.aliqua
Sed cū vocali finitur dictio curta
consonātes sequūtur .s.vocalem
Consona que subeunt non hanc producere p̄nt

Dicit q illa sillaba q̄ fit ex duab⁹ vocalib⁹ vim suā retinētib⁹ est dip tōgata.i. pducit p diptongō vt aura. qd v̄o sit diphthongus ꝛ vn̄ dicat ꝛ q̄t sint dipthongi patuit superi⁹ ī pma decli ibi. dās ae diptō. Qn̄ vocalē. Di-

corrupta .s.aliqua
Si faciat curta vocali syllaba finem
talis lr̄a cū tali lr̄a transeant
Mutaqꝫ cum liquida vocem subeant in eandem
.s.vocalē corripere
Ex vi nature, proprie licet hanc breuiare
:i. ꝑpter tales lr̄as productam
Et propter mutam liquidāqꝫ potest dare longam

cit ꝙ q̄n due ꝯso nātes iūcte sil'im mediate sequunt aliq̄ vocalez illa talis vocalis p̄ce dēs ē lōga positi one vt arma tell' Et idē attēdit si vna duplex conso nas vocalē seq̄t. vt axis ꝛ troia. Ideo dr̄ Alex. Aut vnū du. Sz cū vocali. ¶ Dicit ꝙ si dcō aliq̄ terminet in vocalē naturalr̄ breuē. ꝯsonātes q̄ sequunt nō p̄nt ꝓducere illā vocalem immo remanet in esse suo: vt mare statuto. Si faciet curta. ¶ Dicit ꝙ si aliq̄ sillaba naturalr̄ breuiat: ꝛ muta et liq̄da sequant in eadē dictione: tūc illa sillaba pōt breuiari ex vi nature sue: ꝛ ꝓduci ꝑpter mutā ꝛ liq̄dā: vt in hac dcōne p̄ris et in similib'. Prima eīm sillaba naturalr̄ breuiatur. vt hic. Fer patris imperiū cū verbis exit in irā. Pōt etiā produci ꝑpter mutā et liq̄dā vt hic. Est patris matrisqꝫ pie succurrere nato.

corrupta in illis lr̄is
Syllaba q̄ breuis est muta liquidaqꝫ sequente
Longa potest fieri. sed longa nequit breuiari
illas ꝑpōnes cōponendo non corripies
E de pre vel se componens non breuiabis
Sed vocalis eas poterit breuiare sequela
hoc verbū hoc v̄bū. ꝓut ē distare ꝓductā
Reijcio. refert distat dant re tibi longam
breuiabis .s.dcōn b' sequatur
Corripies aliis. nisi duplex consona subit

¶ Hic au. clari' exp̄mit illō ꝙ ia' dictū ē dicēs ꝙ si aliqua silla breuis pōat añ mutā ꝛ liq̄dā in eadē dcōe talis silla pōt ꝓduci vt iā dictū ē. ꝑ lōga silla nūq̄ pōt breuiari vt in hac dcōne mr̄is: cui' p̄ma silla est lōga naturaliter et nō pōt breuiari propter mutam ꝛ liquidaz seq̄tes. E de pre vel ¶ Dicit ꝙ iste ꝑpōnes e de pre se cōposite nō breuiant. vt educo depono p̄fero ꝛ separo possunt tñ breuiari si vocalis seq̄t eas ī cōpositiōe. vt p̄eo p̄is. Ideo dr̄. Sz vocal' eas. ¶ Dicit ꝙ ista ꝑpositio re producit in istis duab' dictionib'. s. reijcio et refert pro distare In alijs vero dcōnibus corripit: nisi due consonātes sequant. vt resto stas restituo tuis producit etiam in his retuli ꝛ repperi. ꝛ ideo vt in plurimū scribuntur cum duplici consonante.

iste termiatiōes .s.in cōpōne due cōsonātes
Bis bi breues dantes. nisi consona bina sequatur
.s.dcōnib' ꝑmitiuū
In deriuatis sua que sit origo notabis.
.i.a qua parte deriuatio
Quaqꝫ fiet parte descensus aptior inde
etiam in ꝑmitiuo fuit
Et que vocalis quanta in origine mansit
ꝑ q̄a dcōnes deriuatis decens erit
Nam deriuata tantum seruare decebit.
postposita talis lr̄a non mutetur
Subdita vocali si consona non moueatur

¶ Dicit ꝙ bis et bi corripiūt in cōpōne. vt biuiū .i.loc' duaꝝ viarū ꝛ bidēs .i.pec' duoꝝ dētiū (nisi ꝯsona bina seq̄t) .i.nisi duo nomina ꝯsimilē s̄ficatione habentia sequantur. s.per compositionem: vt bim' bima bimū: cui' significatio ē ea

illā lrām .i. frequēter facit mutari
Vocalem sepe noua consona dat variari.
hoc nomē ṽbale ex illo ṽbo variatꝛ .s. ṽbo
Mobilis ex moueo datur ei mutatur ab illo:
demenda locabūtur regule
Excipienda sue ponentur in ordine norme

dem. Inuenitur etiam bimatus us ui. i. spacium vel tempus duorum annorum in quibus illa sillaba bi producitur. In deriuatis. In istis versibus au. do. cognoscere sillabam. longā ꝛ breuem in dictionibus deriuatiuis. Et est sensus ꝙ q̄ta fuerit aliq̄ sillaba in primitiuo tanta debet esse in deriuatiuis: dū tñ in deriuatiuo non muteꝛ illa cōsona q̄ sequebaꝛ vocalē in primitiuo. verbi gratia. Moueo corripit primā sillabam similiter mouens et mouēdus corripiūt primā. sil. dicit notāter dum tñ consona q̄ sequebaꝛ vocalē in primitiuo non mutetur in deriuatiuo. q̄a noua consona sepe dat. i. facit variari vocalē hoc est sepe facit longam sillabā breuiari: et curtā produci. verbi gratia. moueo corripit primā sillabam et mobilis producit eam. q̄a cōsona q̄ erat in primitiuo vic3 v mutaꝛ in deriuatiuo in b. Tñ ista regula patitur exceptionem q̄ interius ponetur in loco suo: et ideo dicit. Excipienda sue.

.i. in dcōnibus cōposite figure
Hoc de compositis teneas ꝙ sit tibi tanta
talis lrā tenebit dcō simplicis figure
Vocalis. quantam seruabit dictio simplex
varies illā lrām regula ꝗtitatē hēbit
Si mutes etiam vocalem norma tenebit.
talis lrā postposita dcōne
Cōsona dum maneat in simplice subdita voce.
demēda necessariū
Excipienda locis. quibus est opus. excipiatur.

¶ Hic ponit regulā de q̄titate sillabarum in dcōnibus cōpositis dicens ꝙ tāta est vocalis in dcōne cōposita q̄ta est in dcōne simplici. ṽbi grā amo corripit illā sillabam a similiter ꝛ ad amo corripit eādem. Deinde dicit ꝙ regula etiā tenet si mutemus vocalē id cōpositiōe. dū tñ cōsona subdita vocali in simplici dcōne maneat etiā in cōposito. verbi gratia: facio corripit illā sillabā fa. similiter inficio corripit illā sillabā. si licet a sit mutata in i. q̄a cōsona q̄ seq̄baꝛ a in simplici seq̄tur etiā in cōposito. Verum tñ hec regula multas patiꝛ exceptiōes q̄ inferius loco suo et tempore declarabūꝛ. Ideo dicit aut. Excipēda locis

.s. perfecta locabis duarum sillabarum
Omnia. preterita pones dissillaba longa
.s. ptā vocalis añ vocalē a bibo
Que breuiant gemine vocales deme. bibitq3
a do a findo a scindo a sto a tollo .i. verba.
Et dedit atq3 fidit scidit et stetit et tulit hec sex
.s. pfectū duplicās .s. sillabā .s. sillabā corripi
Preteritumq3 geminans primā. facit hāc breuiari
.s. sillaba curta pedo hoc ṽbū .i. excipis
Estq3 secunda breuis tamen vnū cedoq3 demis

¶ Hic autor ponit talē regulam dicens ꝙ oīa ptā duarū sillabarum producūt primā sillabā vt cepi. Deinde pōit exceptionē dicēs tu debes excipe illa ṽba dissillaba que gemine vocales breuiāt. i. q̄ hñt vocalē añ vocalē. q̄rum pma sp corripiꝛ. vt rui frui plui ꝛc. Etiā3 excipiūꝛ hec sex ṽba dissillaba i tex. posita. s. bibit. dedit. fidit. scidit. stetit ꝛ tulit: q̄ licet dissillaba sint tñ corripiunꝛ. Fidit est ptm̄ a findo: scidit a scindo ꝙ pcat aliq̄d p mediū secare. Tulit est ptm̄ a tollo et fero: ꝛ sic de alijs. Preteritū geminans.
¶ Dicit ꝙ oīe ptm̄ geminās primā sillabā. eandē breuiat pariter ꝛ scdam. vt

cado cecidi. pario peperi. Tn̄ tu demis .i. excipis vnū preteritū .s. pepedi qd̓ venit a pedo is ere. et subticuit ipsum ꝓpter eius turpē ꝓcationem. seu metri vel b.euitatis causa. Cedo etiam corripit: cuius ptm̄ facit cecidi ꝓm producendo. vn̄9.
In bello cecidi: multos tamen ante cecidi.

.i. ꝟbis illorū temporū
Preteritis plusq̄ꝫ perfectis atq̄ꝫ futuris
regula .i. ꝟborꝫ pt̄i tp̄is
Coniunctiuorum lex seruit preteritorum
ista p̄dicta .s. ꝟbo associata
Hec in passiuo sunt tempora iuncta supina
.i. regulā .s. tp̄is a p̄n̄ti formata
Normam presentis per tempora cetera dicis
.i. participiū adiūge p̄ticipia futu. tp̄is i dus
Participans socia presens. in dusq̄ꝫ futura
eandem tenere regulā
Debent cōsimilem seruare gerundia legem

Quasi dicat lex seu regula p̄dictorūꝫ verborum nuper dicta seruit etiam plusq̄ perfectis ꝛ futuris coniunctiuorum modorūꝫ qui cōiunctiui dicuntur: eo q̄ coniunctione indigeant. vt perfectū ꝓcēt sensum Nā tanta est p̄ma sillaba plusq̄ perfectorum cuiuslibet modi et futurorū coniunctiui quāta est prima persona p̄teriti perfecti indicatiui modi. Hec in passiuo. Dicit q̄ tria tempora predicta sunt iuncta supino in verbo a passiuo. i. seruāt regulaꝫ de supinis: de qua statim dicetur ibi scꝫ longa supina ꝛc̄. Alij vero exponunt q̄a sunt iuncta supino. i. facta sunt. vel coniūcta per supplementū participij a supino deriuati. ꝛ per hoc seruant regulā supinorum et preteritorꝫ. Normam p̄n̄tis ꝛc̄. Dicit q̄ quanta fuerit prima sillaba presentis indicatiui modi singularis numeri tāta erit prima sillaba ceterorū temporꝫ. excepti p̄tis perfectis et plusq̄ p̄fectis ꝛ futuris subiūctiuorꝫ: de q̄bus superi9 diximus. Tāta est etiā prima syllaba p̄ticipium presentis tp̄is. et futurū in dus desinentiū: similiter et gerundiorum.

ꝓducta tribues corripies
Longa supina dabis dissillaba sed breuiabis
tum tū. tū. tū. tū. tū tū tū sta
Qui: si. ci. sa. li. i. da. ra. ru. sta. deq̄ꝫ supinis
deriuata .s. supina hoc participiū exm̄
Orta sequuntur ea. sit staturus tamen extra.
ꝓ ꝛ nō. primitiū hoc ntme .i. adiectiue teneat
Nec patrem sequitur ambitus si moueatur.

Hic autor ponit reglaꝫ d̓ supinis dicēs q̄ supina disill'a producūt p̄mā sill'aꝫ vt natū. Sꝫ tū excipiūt decē syllabas in lr̄a posita intelligūt. Qui. vt quintū. qd̓ venit a queo q̄s q̄re. Ci vt citū. a cieo cies. Si vt situm a sino sinis. Sa. vt satū a sero seris. Li. vt litū a lino linis. J vt itum ab eo is ire. Da vt datum a do das dare. Ra vt ratum a reor reris. Ru vt rutū a ruo ruis ruere. Sta vt statum a sto stas stare. Que om̄ia licet dissillaba sint attn̄ corripiūt primā sillabam preter staturus qd̓ primā ꝓducit. licet deriuet a statū. vt in Lucano. Cuꝫ statura fides ꝛc̄. Nec patrē seq̄tur. Quasi dicat. q̄ si ambit9 moueat .i. adiectiue declinet. nō seq̄tur patrē. i. suū p̄mitiuū .s. ambitum. qd̓ est supinū hui9 ꝟbi ambio is ire. ꝛ q̄n̄ ambit9 ponit exm̄ in lr̄a. tūc eius penultīa corripit. Sꝫ ambitus ta tū ab ipso deriuatū penultimā sillabā ꝓducit. vt in p̄ncipio metamorphoseos. Jussit. ꝛ ambite circūdare brachia terre. Et ambit9 idē est q̄ circūdatus. Dr̄ notanter. si moueat q2 si non moueret. i. adiectiue non decliaretur tunc sequeretur eius primitiumu, quia penultimā corripietur, vt hic ambitus us ui, id est circuitus.

.ſ.noīā ī illā termiatione in illā terminationem
Qð fit in us vel in o, vel in or verbale vel in trix
ꝑticipiū ptī tꝑis ꝑticipiū fu. tꝑis
Participans quoq; preteritum, per rusq; futurū
ad regulam .ſ. a quo deſcendūt
Ad normam debent ſe conformare ſupini

Dicit ꝙ verbalia noīa ī us vł in o vel in or vel ī trix terminata vt notꝰ us ui. notio onis. notor oris: ꝛ notrix icis. Participiū ꝙ ptī temporis ꝛ silr ꝑticipiū futuri tꝑis in rus: vt notꝰ a um et noturus a um tantā habent primam ſillabā quātam hnt ſupina a quibus deriuantur. Ideo dt Ad normam debent ſe conformare ſupini.

.i. non correpta
Vi tum dante preit vocalis non breuiata
tū tū. tū. tū. tū. tū. nitū nitū .i. excipis ꝯpoſita
Qui. ſi. ci. ſa. li. i. cog. ag. demis et inde creata
ntōs excedāt creſcentiā habere
Qui rectos ſuperant obliquos creſcere dicas.

Vi tū dante preit. Dicit ꝙ verba facientia ptm̄ in vi et ſupinū in tum mutando vi in tū producūt penultimā ſupini. vt amaui amatū. Deiñ ponit exceptionem dicens. ꝙ debes excipe ꝟba ſillabiliter in textu poſita. ſ. qui vt q̄tū ſi vt ſitū. ci vt citū a cieo: ſa vt ſatū: li vt litū. i. vt itum. cog vt cognitū. ang vt agnitū. Et ſimiliter creata. i. deriuata ab iſtis. quoꝝ penultima ſꝑ breuiatur. licet oīa formenṫ a ptō mutādo vi in tum. vt neq̄tū. deſitū. ꝯſitū. inſitū. obſitū reditum. ⁊c. Qui rectos ſuꝑant. Hic autor ponit introductionē ad quaſdā regulas proxime ſeq̄ntes et dt. Tu dices obliquos creſcere. i. creſcentiā habere ſupra nominatiū ſingularē. q. d. q̄dez creſcentia fit aliqñ ꝑ a: aliqñ ꝑ e. aliqñ ꝑ i. aliqñ ꝑ o. ⁊ aliqñ per u. Et de oībus ponit inferius regulas gñales. videlicet vt ſeq̄tur.

nūeri :i. nomen creſcentiā hñs .i. ꝓducit
A plurali et e crementum protrahit omnis.
.i. in noīe creſcentiā hñte
I vel u cremento breuiare iubemus eodem
exm̄a iſta noīa
Sunt teſtes quorum quarum rerum. manibuſq;.
iſta nomina ponūtur etiā pro exm̄o
Et verubus rebus dominabus ſiue duobus.

Dicit ꝙ obliqui pluralis nūeri creſcentes ſuprantm̄ per a ⁊ e et o ꝓducūt illas vocales: quorum q̄rum rerū et duobꝰ duabus rebus et dñabus. Deinde dt ꝙ i et u breuianṫ in codē cremento: vt manibus et verubꝰ et hec exempla ponuntur ab autore cum dicit Sūt teſtes quorum ⁊c.

aliqð excedere
Verbum perſonam qð habet ſuperare ſecundam
.i. pñtis tꝑis idicatiui creſcentiā hñs ꝯſiderabis
Primi preſentis: creſcens hac arte notabis.
iſta regula
Debet ad actiui preſens hec norma referri
genus
Et ſi non habeat actiuum fingere debes

Verbum perſonam. Dictio de cremento qð fit in dictionibus caſualibus. Nunc autor proſequitur de cremento qð fit in non caſualibus puta in verbis. Et primo ponit itroductionem ad regulas inferius poſitas. di. Et notabis verbum qð habet ſuperare ſecundam perſonam primi preſentis, id eſt preſentis temporis indicatiui modi. quia tale verbum habet creſcentiam ſupra dictam ſecundam perſonam eodem modo ſicut dictū eſt in dictionibus caſualibus. verbi gratia amaus eſt dictio biſillaba. amamus vero eſt dictio triſillaba: et amamus ha-

bet crescentiā supra illam scđam aās. Et talis crescētia aliqñ fit p a. vliqñ per e aliqñ per i. aliqñ p o. aliqñ per u. de qbus oībus statim ponent regule gñales Tūc ibi. Debet ad actiui. Addit autor ꝛ dt. ꝙ hec norma. s. cremētis ꝟborū debet referri ad pñs tempus actiui. hoc aūt dicit propter ꝯgnoscere crescentiā in verbis passiuis: que cognosci nō possunt bene nisi representarētur ad actiuam: Preterea dicit ꝙ si verbum passiue vocis non habeat actiuū: debes fingere hoc est presupponere ꝙ habeat. hoc autem dicit propter cognoscere crementum in verbis deponentalibus que non habent actiuum.

ꝟbū hñs crescentiā p a　　　in oi ꝯiugatiōe.
A crescens verbum producere debet vbiqꝫ
　　corepta　　ꝯiugatiōis .i. cōpositis
Ex do fit breuis a cum prime compositiuis
illa vocalis　　　plongare
Et nisi cum subit r debes producere semper
p qñ　　breuem　　ꝟba　　　pductam
Cum subit r curtam dant plia pluraqꝫ longam
in hoc ꝟbo　in hoc verbo　　a volo vis
In sum siue fero crementa velimqꝫ notato
in hoc verbo
Ac edo.

Dicit ꝙ verbū dꝫ pducere a crescēs. i. sillabā crescētē p a (vbiqꝫ). i. in oī ꝯiugatione: vt amam⁹ doceamus legamus audiamus. Deīn pōit exceptionē di. ꝙ ī oppositꝫ pme ꝯiuga. h⁹ ꝟbi do dare corripitur a vt in illis verbis circūdamus et circūdare venūdare: pessundamus ꝛ pessundare. Et nisi cū subit r. Dicit autor. sillaba crescens sup e producit sꝫ nisi r seqtur. vt amemus doce mus legem⁹ audiem⁹. Notāter dt. nisi r seqtur. qꝛ cū r seqtur. plura verba dāt illam vocalem e longam: vt ameris vel amare. docerem res ret. et plurima dant illam vocalem e curtam: vt legerem res ret amauero eris erit. hec aūt inferius distinguentur: videlicet vt sequitur. In sum siue.

Dicit autor tu notato cremēta in hoc verbo sum es est: siue in hoc ꝟbo fero fers fert. et in hoc ꝟbo velim qđ venit a volo vis vult. q. d. ꝙ illa ꝟba irreglaria sꝫ et ideo nō sequūt regulā de cremētis alioꝝ ꝟboꝝ. s. regulariū. imo p positionē aliqñ pducūtur vt essem ferrē vellē. Aliqñ etiā breuiantur. ꝛ referūtur ad literaturā pti perfecti. vt tulero tuleris. fuero eris voluero eris erit. Hoc idē intelligit de verbo irregulari edo es est. Nā aliqñ prolōgat in cremētis: vt esse in īfinitiuo. aliqñ etiā corripit. vt in lrātura pñtis optatiui. vt ederez. Nota ꝙ inqꝫtū hec qttuor verba predicta irregularia sunt. notari dñt. Inqꝫtū vero non referēda sunt ad regulā pcedentē vel ad sequentē: prout videbit oportunum.

oīe ꝟbū tertie ꝯiugationis. corripit ꝯiūctiui .s. tpa
Omne lego presens breuiat quartiqꝫ secunda
productā .s. verboꝝ vt legeris vel legere
Longam passiuo reris vel rere notato
.s. preteritū　　.s. ꝯiugationem　　.i. corripiendum
Plusqꝫperfectum per quamlibet est breuiandum
correpta　　scꝫ coniugatione
Curta fit in prima beris et bere siue secunda
　　in tali modo　　　　breuiata
In coniunctiuo duo tempora curta notato

Dicit ꝙ oīe ꝟbū lego. i. oīe ꝟbū tertie ꝯiugatōis breuiat pñs tps in qͦ habet e sup r vt in optatio mō vtinā legerē res ret. ꝛ breuiat secunda tpa qrti. s. cōiunctiui mōi. s. ptm̄ impfectū vt preterito imperfecto cum legerem res ret. ꝛc. Deinde ibi. Longam passiua. dicit quod in verbis passiuis vbicumqꝫ reris vel rere reperitur. semper penultima

illā vocalem .i.pñs crescētiā .i.longā facit
E verbum crescens alibi producit vbiqз
illā vocalē .s.ꝯiugatiōis.primū incrementū
I tibi producit quarte crescentia prima
inuenitur corripiendo
Omni preterito reperitur imus breuiando
longa fac
Inqз velim produc crementa priora vel in sim
corripies illa lr̄a
I breuies alijs si non v consona subit.

prolōgatur vt legeris vel rere retur. Plusquāpfectum per quā. ¶ Dicit ꝙ illa vocalis e breuiatᷓ in preterito plusquāperfecto cuiuslibet coniugationis r sequente: vt amaueram docueram legeram ꝛc̄. et hoc in indicatiuo. Curta fit in prima beris. ¶ Dicit ꝙ penultima futura in beris vel in bere terminati in prima cōiugatione et secunda corripitur: vt amaberis vel amabere. doceberis vel docebere. In coniunctiuo duo tem. Id est preteritum perfectū et futurum coniunctiui: vt amauerim et amauero. E verbū crescens. Dicit autor in omnibus alijs temporib⁹ et modis a predictis verbū crescens producit illā vocalem e. sequente g. vt futuro legar legeris audier dieris vel audiere. I tibi producit. ¶ Dicit autor ꝙ hec vocalis i producitᷓ in primis cremētis quarte cōiugationis vt audimus auditis. Et dicitur in primis ad differentiā secundarum. vt audiuim⁹: ibi sunt duo crementa. Primū crementū attenditᷓ in hac sillaba di q̄ producitᷓ. Secundū crementū in sillaba vi q̄ corripitᷓ. Omni preterito. ¶ Dicit in omni preterito perfecto prime persone in imus terminato penultima breuiatᷓ. vt amauimus. Inqз velim. ¶ Dicit ꝙ in hoc verbo velis velit: ꝛ sim sis sit priora cremēta per i facta producūtur. vt velim⁹ simus sitis. I breuies alijs. ¶ Dicit quod in alijs crementis seu tēporibus siue mōis. i. breuiatᷓ vt voluerimus et fuerimus et amauerimus. si non subit v consona. i. nisi v consonans sequatur: vt audistis. quia tunc i producitur.

pñs crescentiā longā facit corripit
O crescens verbum producit et v breuiabit
.i.per verba dissillaba in sillabis crescentia
Has per crementa normas dissillaba serua
.i.sillabas .s.regulas
Sed tamen has omnes dic ad medias speciales
dictio cōposite figure .i.seruans
Compositum partis retinens i fine prioris
.s.litterā i .s.sillabis hoc nomē. hoc aduerbiū
Hanc breuiat medijs. sicut tubicen sed ibidem
demes societur hoc nomen
Excipies iungatur ei tibicen vbiqз
ex illa ꝑpōne insepabili. i. longā fac excipe
Ex di compositum produc. sed deme disertum
.s. i lla ex dcōne greca .i.ponis
Et que componis ex greco curta locabis

¶ Dicit ꝙ verbum producit sillabam crescentē per o vt amatote ꝛ breuiat illam q̄ crescit ꝑ v. vt volumus possumus. Has per cre. Dicit ꝙ he regule d crementis seruādis sunt per crementa dissillaba .i. per verba duarum sillabarum: sed tamen sunt regule speciales ad oēs medias sillabas que sunt inter primam et vltimam que omnes medie a versificatoribus dicuntur. Compositū ꝑtis ¶ Hic autor ponit vnam regulam dicit. Compositū. id est dictio cōposita: retinens i in fine partis ꝑoris. hoc est in fine dcōnis q̄ ꝑmo intrat cōpōnē:

breuiat hanc.s.vocalem.i.sicut tubicen.i.canens in tuba qđ ꝯponit̃ ex tuba [et ca]no canis. Nã ista sillaba bi corripitur cũ i sit in fine huius partis. Deĩ ponit ex[ce]ptionẽ in his dictõibus ibidem tibicen et vbiqꝫ.in qbus illa vocalis i ꝓducitur. Ibidem componit̃ ex ibi et idem et est aduerbiũ locale. Tibicẽ componit̃ ex ti[bia.] bia.qđ est instrumentũ et cano is erc:et est ille q̃ vtitur tali instrumento. Vbiqꝫ componitur ex vbi et qꝫ.et est aduerbiũ loci. Ex di compositũ. ¶ Dicit ꝙ hec ꝓpositio di ꝓducitur in composit.de.vt diligo. Deinde ponit exceptionẽ dicẽs sed deme.i.excipe.disertus ta tũ.i.facundus vel eloquens.cuius prima corripi[tur] vt in Horatio. Fecundi calices quẽ non fecere disertum. Si opponat̃ autori ex eo ꝙ illud verbum dirimo inuenitur in prima correptũ.vt in Oui.metamorpho[seos] ibi. Hanc deus et littere melior natura diremit. Rñdetur est ꝙ hoc verbũ dirimo componit̃ ex di et emo et r interposita e mutatur in i.et ꝓpter hoc voca[]lis dictõnis composite potest variari.vt dixiꝰ in regula data de cõpositis:nã post illam prepositionẽ sequi deberet e in hoc verbo dirimo.sed iam interposita sequitur r am:ideo illa prepositio di potest breuiari per illam regulam inferius positam ibi: I super r longa ⁊c. Que polisillaba sunt breuies ⁊c. Deinde ponit aliam exceptionem di. Et qua componis.q.di.in dictionibus grecis compositis di breuiatur:vt diatesseron qđ est species cantus:et disamis qđ est nomen silo[]gismi logicalis.

correpta .s.vocali.s.sequente
Vocalis breuis est alia subeunte.sed inde
excipi multa diuus diua diuum
Demi plura queunt.vt dius diaqꝫ dium
hoc vbũ hũs duas sillabas corripit
Et fio cum sit dissillaba vox breuiatqꝫ
dcõ plures hũs sillabas sunt exempla
Cum pollisillaba si fierem probat hoc fieretqꝫ

¶ Hic autor ponit vnam aliã regulam generalẽ ad omnes formas prout vna vocalis precedit aliã in diuersis sillabis. Et dicit qđ vna vocalis ante aliam vocalem breuiatur:vt meus in prima et respuo in secũda siue in media. Sed inde. Ibi autor ponit exceptionem dicens.ꝙ plurima vocabula possunt excipi:vt dius dia dium i.diuus. Et fio quando est vox dissillaba.i.dictio duarum sillabarum etiam producitur sed quando est polisillaba.i.dictio plurium sillabarum breuiatur:et ponit exemplum dicẽs. Fiet probat hoc fieremqꝫ. Nã si bñ ꝯsideras prima de fiet ꝓducit̃ et prima de fieret breuiatur.

productam vt speciei manerici
E super i longam dat declinatio quinta
dum in gtõ singulari
Quando vocalis preit e.sed eam breuiabis

Consona si preeat.dic ergo rei speciei
.s.noĩa socientur .s.greca
Grecaqꝫ iungantur.que longa frequenter habẽtur
.s.noĩbus corripitur .s.dcõnibꝰ
I super a proprijs raro breuiatur hebreis
.i.petunt vt illius vnus
Vt tua metra petunt dabitur gtũs in ius
breuies ab alter ꝓlongas in gtõ
Corripis alterius.semper producis alius

¶ Dicit ꝙ e ante i ꝓducitur in genitiuis ⁊ datiuis quĩte declinatõis qñ vocalis precedit e vt diei:sed breuiat̃ qñ cõsonãs precedit:vt speciei. Et ipsemet exẽplificat in litteris vt speciei vbi e ꝓducitur quia vocalis ꝓcedit e. Et rei vbi e corripit̃ quia consonans precedit e. Bre[]

producitur .i. vnus quattuor equū solis
Tenditur eous. aer platea. chorea
.s. sillabe .i. corripiāt
Vocalem medie breuiant si muta sequatur
tali lr̄a scz mediā syllabam
Cum liquida: tū hanc productam pone breuemqꝫ
ancillatrix .s. grāmatici
Longa fit adiutrix. octobris nomen in atrix
.s. grāmatici
Cum chiragra podagra quedā breuiant. alij non

caꝙ iungantur. ¶ Quasi diceret ꝙ vocalis ante vocalem in grecis dictionib⁹ pducitur frequenter vt in Ouidio medee medea forem ꝛc̄. Dico frequenter: q: aliqñ corripitur vt in eodē. Thesea deuoui ꝛc̄. I super a proprijs. ¶ Dicit ꝙ i ante a raro breuiat̄ in dictionib⁹ hebreis. vt Maria Mathias. Et tua metra. ¶ Dicit ꝙ genitiuus in ius terminatus in metro potest poni ad placitum in producēdo vel corripiendo. Inde excipiūtur alterius cuius penultima breuiatur. et alius cuius penultima producitur in genitiuo. Tenditur eous. ¶ Dicit autor ꝙ in illa littera posita producunt vnam vocalem ante alteram. Eous dicitur equꝰ vehens currum solis: et declinatur etiam adiectiue vt eous a um. i. orient alis. Chorea est ludicris cantilena vel solatio. Aer et platea de se patent. Inde platea varie ponitur in metro, vt inferius patebit illi. Et placet est platea. Vocalē medie. ¶ Quasi diceret ꝙ in medijs syllabis vocalis potest variari. i. ad placitum poni muta cum liquida sequente: vt compatris. Et nota ꝙ hec regula tātum valet in dictionibus naturaliter corripientibus vocalē. quia si naturaliter producerent eam non possent corripere: vt s̄ dictum est ibi. Si faciat curta vocali sillaba finem ꝛc̄. Deinde ponit exceptionem dicens ꝙ adiutrix octobris. et nomen in trix terminatum vt amatrix producunt vocalem in media sillaba et nunquā breuiant: licet muta et liquida sequantur eam. Preterea dicit. ꝙ quidā breuiāt quidam non breuiant mediam vocalem in his duobus nominibus. chiragra. et podagra. Chiragra est gutta vel infirmitas quedā in manibus. Podagra vo in pedibus. Podagra enim dicitur a genitiuo podos quod est pedis et agra. i. dolor quasi pedis dolor.

Ante b

breuias hoc verbū
Ante b corripis a. sicut scabo siue scabellum
hoc nomē hoc nomē hoc verbū hoc nomen
Et stabilis stabulum dabo vel labo siue flabellum
hoc nomen excipiā a labor .i. fictiliū a flo
Et labor. hinc demam labi cum fabula flabam
hoc nomen .i. putredo a sto esce macula
Scabidus et thabes et stabam pabula labes
a for adiungam
Et fabor stabo nabamqꝫ simul sociabo
hoc nomen ad placitū pones
Flabellam varies

Ac breuis probat hoc acer arbor. acerbus acesco
vt bacca vt pacis. i. p longa .i. corripe .i. pactū facere
Cum b preit aut p produc. breuiaqꝫ paciscor

¶ Supi⁹ posuit au. regl'as gn̄ales ad om̄es sillabas. In hac pte ponit regl'as speciales. Et primo ad primas sill'as. Scd̄o ad medias Tertio ad vltias sill'as ps scd̄a icipit ibi. A breuis ī medijs. Tertia ps ibi. Voces fine dabis. Item prima pars in determinat de p̄mis sillabꝫ diuidit̄ i quꝙ

hoc verbū hoc nomē hoc nomen ꝑducend⁹
Et placet ꝛ baculus ſpaciū brachos. eſtqꝫ morādus
ppl'ſ q̄dā eloquens edificiū ppl'ſ q̄dā
Hiſacer trachus facundus machina dacus
eſt auis q̄dā adiūgatur flos vel lapis indr̄nter ponit
Graculus addatur. ſed hyacinctus variatur
breuiabis .ſ.p q̄s aſcendit locus breuis in aqua

A ante d — A d corripies tibi ſunt gradus et vada teſtes
demitur color eq ad modū palme
Excipitur radix et clades ſuadeo ſpadix
.i. do vltraduco
Trado traduco gradiuus vadoqꝫ rado
.i. ciuitas vel inſula
Et gades

ꝑtes ſm̄ qđ ſunt q̄nq̄ vōles. Primo eñ determinat de p̄mis ſillabis inq̄ntū a ꝑponi tur ꝯſonātib⁹. ſecundo e. tertio i. q̄rto o. q̄nto u. p̄ſcđa icipit ibi. añ b fit breuis e Tertia. ibi. Añ b corripis i. quarta ibi añ b lōga fit o. q̄nta ibi. añ b ſit breuis u Jtē p̄ma p̄s in qua determiat

de p̄mis ſillabis inquātū a ꝑponit ꝯſonātibus. diuidit in tot ꝑtes q̄t ſunt ꝯſonātes: q̄bus a ꝑponitur in dcōibus latinis: et primo ſic. A ponit añ b. ſcđo añ c. tertio ante d ⁊c̄. Partes iſte de ſe patent. Jtē prima pars in qua determinat de p̄mis ſillabis a p̄cedente b. diuiditur in duas partes. q̄a primo ponit regulaꝫ cum exemplis ſuis: ſcđo ponit exceptionē. Secunda ibi. Hinc demam labi Ad p̄mam partem dic. Ante b corripis a. q. d. ꝙ a ante b breuiatur in primis ſillabis ſicut ſcabo ſcabis. i. gratare. inde hoc ſcabellū. et pluraliter ntō hec ſcabella. i. parua ſcāna Stabilis. i. cōſtans vel firmus. et dicit a ſtando. Stabulū eſt locus boum et animaliū. Dabo bis a do das. Labo bas. i. vacillare. Flabellū eſt inſtrumentum fugandi muſcas. Labor laboris eſt opus vel operatio. et corripit primā. Deinde ponit exceptionē dicens Hinc demam. i. excipiam illa q̄ ponuntur in littera. ſ. labi qđ eſt infinitiu⁹ a labor laberis. i. cadere. Fabula eſt ſmo fictus. Flabo bas bat. et ſtabā bas. Pabula a pabulū in nomiatiuo. i. eſca Labes. i. macula. Fabor eſt futuꝝ a for faris. i. loq̄. Strabo onis. i. luſc⁹. Nabā bas bat a no nas. q̄ꝝ oīm p̄ma ſylla ꝑducit. Exēpla q̄re in auto. ¶ Deiñ dt Fabellū varies. q. d. ꝙ prima ſilla hui⁹ dcōnis fabella pōt ꝑduci et breuiari. Et fabella eſt diminutiū a fabula vel ſecundum alios a faba. Pro euidentia regularum ſequentium nota ordinē ſuprapoſitū tanq̄ introductionē ad ſequentia que ſatis facilis ītellect⁹ ſūt.

A ante f — vt faber q̄n ꝑcat lapidem
Eſt ſuper f breuis a. ſit ſafirus lapſis extra

A ante g — vt ago ingenioſus occiſio multoꝝ hoīm
A g breuis probat ecce ſagax. ſtrages retrahatur
fleo theca gladij dom⁹ paſtorū veſtis diſcolorata incātatrix
Vagio vagina magalia ſtragula ſaga
paſtillum de riga inq̄ro iungitur
Lagana producit petrus indago ſociatur
Si p vel f preſit produc ſed deme flagellum
ſtrepitus arborū. q̄n ꝑcat rete vel regionē corripitur ſed iungitur q̄n ꝑcat vulnus producitur.
Additur atqꝫ fragor fragilis. plaga rete vel ora

A an l — A ſuper l tardant diſſyllaba. ſed cado verbum
Ac alit atqꝫ malū qđ mobile. demo. palamqꝫ

¶ Dicit ꝙ a añ f corripit. ꝑ excipit ſafir⁹ q̄n ponit ꝑ lapide q͞r tunc ꝑducit ꝑ q̄n ponitur ꝑ vitro tunc corripitur. Vñ⁹. Porticus eſt rome q̄ dū ſpaciādo formoſe. Res q̄rendo nouas inueni de ſaphiro: vas. Jnſtitor ignot⁹ vēdebat ꝑ ſaphiro thuſ. vas tribꝰ ⁊ ſemiſolis

turris lignea dea pabulum
Atqꝫ phalam sit deiñ pales bis iuncta phalanxqꝫ
Atqꝫ salum mare
q̄ descendũt ab istis vt phalernã breuiantur
His que nascuntur pariter quoqꝫ corripiuntur
Hec quibus est crescens gtũs corripe. sicut
in gtõ paludis auis
Sal salis atqꝫ palus: calo dematur et ales
vt caleo valeo corripis instrumẽtũ mittẽdi iacl'a
Que polisillaba sunt breuias. balistaqꝫ tollas
istrumẽ i q̄ ludit. obscuritas. piscis q̄dã. aspitas viaꝝ. sordet
Alea caligo balenaqꝫ: salebra squalet
vt fama stramen que postea ponuntur
A super m tardant dissillaba queqꝫ sequuntur
a do das esuries. vestis p̄ciosa hoc verbum
Sũt dames atqꝫ fames chlamis. et tũ ac amo dẽpta
Atqꝫ thamos
i. dcõnes pluriũ syllabarũ perdito excipitur
Que polisillaba sunt breuies. amitto sit extra
massa lata plango chorda cũ qua iacitur telum
Lamina lamentor. quibus amentum sociabis

dis ego prodigꝰ emi: et debet scribi per ph.
A g breuis.
¶ Dicit autor ꝙ in primis sillabis a ante g corripit vt sagax. Sꝫ ista que exempla riter ponũtur in textu sunt notanda quoniam producũt. vt dr tex.
A super tardant
A ante m
¶ Dicit au. ꝙ a sup l in primis sillabis pducitur ⁊ hoc est verum in dictionibus dissillabis. i. dictionibus duarum sillabarum: vt talis q̄lis sed nota exceptiones in textu positas que ibi excipiũtur: sed calo verbum. A super m tardãt.
¶ Hic autor dicit ꝙ in primis syllabis a ante m producitur in dictionibus duarum sillabarum: demptis illis que ibi ponuntur. Tunc ibi Que polisillaba.
¶ Dicit in dictionibus polisillabis a super m corripitur preter illa excipiuntur ibi. Amitto sit extra.

A super n longam faciunt dissillaba. deme
hoc nomen hoc vbũ aial q̄dã vetula piscis q̄dã
Hinc manꝰ atqꝫ cano. canis his anus addas anasqꝫ
ppõ greca i. aparitio
Acana siue phanes
i. defruent. s. dcõnibꝰ vt maneo considerabis
Ni sint a longis polisillaba curta notabis
i. gulosus vel luxuriosus
Ganeo dematur
vt apud auicula quedam ꝟberor comedere vt pueri
A p breuis. nisi papilio vel vapulo papo
nomẽ ppli. herba q̄dã. i. lapis p̄ciosus gula summꝰ põtifex
Apulus et lapa saphirus crapula papa
manutergiũ est herba q̄dã
Mapaqꝫ cum rapa
vt aqua curta vt nequaq̄
Ante q fit breuis a semper. nisi compositiua

A ante n
¶ Dicit ꝙ a super n in dcõnibus dissillabis pducitur vt panis. In excipit manꝰ cuꝫ q̄busdã aliis. Mana nꝰ plura p̄cat vñ. Pars hois pmpta: ptectio turba potestas. Cristus vidicta miseratio munꝰ imago Omipotẽtis opꝰ dr esse manꝰ. Canis A cane nõ magno sepe tenetur aper. (Anꝰ) Hic pcedit anus cuiꝰ male sibilat anꝰ. Et alibi duꝫ
A ante p
A ante q

A ante r

correpta spica curuus .i.diuinator
A r breuis est. qd arista probat varicosus aruspex
demitur herba quedã .i.exicco .i.quedã vena
Excipitur carex a careo varica varex
regis quedã obedio fluuius
Area naricia vel glarea pareo naris
prolonga .i.noia adiectiua
Produc rus vel ra rum. testis tibi clarus
altare stabuliũ porcorũ greca ppõ modicum
Ara dei. sed hara suis para deme parumq3

A ante s

vt nasus casus plõga duarũ syllabarũ hoc aduerbiũ
Cum subit s produc dissyllaba sit quasi dempta
.s.tpa
Et casa siue basis polissillaba curta notabis
hoc nomen .i.demitur sunt oscula. pducta
Caseus excipitur. et basia longa notentur

se curuat an⁹ retro sibi sibilat an⁹. Et alibi Estimo nõ sanum quã do digitus docet annũ Anas Ꝺ fluuialis anas cõtra dulcedie manas. Si mihi canissem si frena gule posuissẽ. Febres quã tanas non reuocasset nanas. Ni sint a longis. ¶ Dicit ꝙ in dictionib⁹ polisillabis corripit a ante u. Inde excipitur ganeo. Ap breuis. ¶ Dicit ꝙ a ante p corripitur. vt apud aper: sed papilio cum alijs excipitur. Añ q fit breuis. ¶ Dicit ꝙ a ante q semper corripitur vt aqua. nisi sint composita. vt nequaꝙ̃. A r breuis est. ¶ Dicit autor ꝙ a ante r in primis sillabis corripitur. vt arista. Inde excipitur carex cum alijs dictionibus in textu positis. Uarica a varex est vena ptensa a pede vsꝙ̃ ad caput. Unde nota ꝙ primam habet productam. vt patet in littera et varicosus primã correptam. quare patet ꝙ est ibi exceptio ab illa generali regula. In deriuatiuis. et a varica varicosus. vñ⁹. Uaricatus aruspex et flammas naribus efflant. Cũ subit s. ¶ Sententia est ꝙ a ante s in dictionibus dissillabis producitur vt nasus casus. sed quasi caseus et pasis excipiuntur. Sed in dictionibus polisillabis corripit. Exm̃ vt asinus. exceptis in textu positis.

A ante t

correpta hoc aduerbiũ hoc nomen
A t breuis: nato sit testis quater atq3 quaternus
asto mãsio hoc ṽbũ excipiatur
Atq3 statum status et statio latet. ac retrahatur
ppheta planeta lucerna adiectm̃
Uates saturnus laternaq3 mobile latus
hoc nom̃ nũerale. cõstellatio hoc nomẽ obscurus
Quattuor et fatum naturaq3 quaternus ater
alatia fidelis repagulum qd opponit hostio
A tria catholicus clatros sociare solemus
.i. latium hoc aduerbiũ. ad placitũ pones
Platos cum statim varies. sed longa notabis
.i.dictionibus. vt mater. vt pratum. tali lra pcedẽte
In quibus m superest aut r muta preeunte
mathes media corre. est scia quadruuialis
Philosophi mathesim dicunt vatesq3 matesim

¶ Sẽtentia est a ante t corripitur. Exemplum vt quater quaternus. Sed excipiuntur dictiones in textu posite. tũc ibi Longa notabis. Dicit si m vl r precedit a tunc talis sillaba producitur. Exẽplũ vt mater pratũ. A super u breuis. ¶ Sentẽtia huius textus est ꝙ a super u in primis sillabis corripitur. Exemplum vt auis. Sed inde excipiuntur gnauus auia cum reliquis. Similiter dicendum est de illis dictionib⁹ in quibus l littera

ad placitū ponitur platea hoc nomen
Ut placet est platea dic platea siue platea
vt auis correpta illas dcōnes excipies
A super u breuis est. sed gnauus et auia demes
a gaudeo puppis mars auis q̄dā a malo
Gauisus nauis et mauors pauoq; mauis
dulcis puersus ꝓcedit vt clau⁹ et flauus
Suauis prauos. item si presit l addita mute
lebes lebetis due cōsonātes precedunt
Ante b fit breuis e. si non duo consona presint
ꝓpō facit hoc ꝟbū sol ciuitas q̄dā ꝯsiderent
De format debet. phebus thebeq; notentur
vest; sacerdotal'.i. īfi m tas.i. luna illa duo verba
Nebrida debilitas phebe nebam quoq; nebo
correpta iuxta ꝓpe .i. tēpora fornicarius
E c breuis secus est testis. nisi secula mechus
a fex seorsū a cura .i. fertilis .s. regio ꝓuat⁹ visu
Fecis securus fecundus grecia cecus
clamās ꝓco iū. cū. cū.i. furiosus. a. aduerbiū son⁹ reditiu⁹
Preco mecum te se vecors secius echo

addita mute pre cedit ipm a. Exē plū vt clauus fla uus. Sequit̄ nūc de illa secūda vo cali scz e quomo do se habet q̄ ad correptionē et ꝓ ductionem in pri mis sillabis Ante b fit breuis e.

¶ Hic autor a git de correptio ne et productio primarum sillaba rum. secunduz ꝙ hec vocalis e pre cedit b vnd dicit ꝙ e precedens b corripitur vt le bes etiā vñ Oui dius. fuluus operoso exire lebetes. De format debet. Hic autor excipit a regu la predicta dicens ꝙ iste dictiones in textu posite sunt bene notande: vt sunt d; phebus: q̄m excipiuntur. E c breuis secus. Sententia huius textus est: ꝙ quā do in primis sillabis c precedit e. tunc corripitur. Exemplum vt secus. Sed alie dictiones in textu posite per modum exceptionis producunt̄. Añ d ꝓtrabis e.

locus in q̄ aliq̄d reponit̄ manica deriuatur
Thecaq; longatur. a quo cirotheca creatur
producis dcōnes duarū sill'arum
Ante d protrahis e nisi sint dissillaba. sicut
sedile hoc ꝟbū hoc defectiuū excipis hoc ꝟbū
Sedes et tedet. cede pro dic demis edoq;
organū gressus. bacul⁹ pastor; . arbor. q̄dā dcōnes pliū sill'arum
Pes pedis atq; pedum cedrus et polisillaba curta
hoc verbū hoc nomē assiduus dematur
Ut sedeo medicus. sed sedulus excipiatur
discordia inter ciues plenus seditione
Seditioq; simul cui sediciosus adheret
q̄dam atheniēsis .i. aruum
Dedalus et predium
ꝓ q̄ñ. seq̄tur. vt nefas vt refero defero
Cum subit f breuis e. sed compositiua notabis
correpta hoc ꝟbū guberno occulto
Ante g fit breuis e lego teste regoq; tegoq;
demas a rex vxor regis .i. norma a lex
Excipias reges reginaq; regula leges

¶ Snīa est ꝙ e añ d i ꝓmis sill'is producit̄ nisi sint dcōnes disill'e in tex. posite q̄ corri piūt sic sedo vt in hoc ꝟsu. Si q̄ se de sedes ꝛ ꝯgrua sit tibi sedes illa sede scō nec abil la sede ꝛ cede S; polisill'a corripiū tur except; q̄bus dā Cū subit f bre uis. Snīa est ꝙ e añ f corripit̄ i sim plicib⁹ vt nefas. S; in ꝯposit; ꝓ ducit̄ vt ꝛfero de fero. Snīa ē ꝙ e ante g in primis sill'is corripitur.

A ante u

E ante b

E ante c

E ante d

E ante f

E ante g

infirmus regio q̄dā paup̱ tegmē in pauptate viuo
Eger et egyptus degens et tegula dego
Egis et egloceron.
.i.e añ l productā duaꝝ sillabaꝝ vt velū celū
E super l longam faciunt dissillaba. sicut

E ante l
brachia .i. excipe .i. cithara. hoc aduerbiū a volo frigus
Chele deme chelim velut inde velimq́ʒ geluq́ʒ
Atq́ʒ melos scelos atʒ celer delos. et breuiabis
vt elemosina elementū fouea monstrū marinum
Que pollisillaba sunt speluncaq́ʒ belua demas
vnctus species metalli spelunca
Delibutus et electrum speleaq́ʒ grecum
locus piorū templa associas
Elyseus cum delicijs delubraq́ʒ iungis
e añ m vt memini mulier a semen excipis
E super m breuis est sed femina semina demis
Demoq́ʒ produces et longis addere debes
vt minus .s. dcōnib⁹ hoc vbū .i. sociabo

E ante m
E super m solam. sed correptis emo iungam
.i. oipo dea fatidica
Ac emioq́ʒ themis
cū crescētia in gtō vt semis semissis thematis
Et cum cremento dissillaba nomine produc
memoris silua simul coxa corripies
Sed memor atq́ʒ nemus pariter femur abbreuiabis
vt fena fenū illa coniūctio hoc nomen

E ante n
E super n longa. sed enim breuis atq́ʒ fenestra
Atq́ʒ penu penitus penetro penes atq́ʒ penates
Et frenesis varies flacco dicente frenesis
vt bene gene senex teneo veneo ꝑpōit .s. lr̃e e
Si b vel g vel s t vel v preiūgitur illi
correpta hoc supinū a veneo hoc nomen
Fit breuis. ac venum produci venaq́ʒ debet
corrigieq́ pendentes a mitra epi feras cape .i. inferna .i. fex
Tenia thena simul venor sic tegera cenus
vt repeo crepo inuenire

E ante p
Ante p fit breuis e. veluti reperire. p duplex
a reparo ꝑpuciū est pellicula q̄ solet incidi a iudeis. velox.
Repperit excipies simul et preputia prepes
Cepaq́ʒ protrahit e. sed hanc producere debes
vt sepe sepia sepio sepes .i. corrige subt⁹ terrā aliq̄d ponere
S sibi preposita. breuiato tamen sepelire
nūerus in q̄ inuenit nouiluniū .i. laterē ter intro
Longa fit e pacta repoq́ʒ simul sociatur

Exm̄ vt lego tego rego. Sʒ alie dcōnes excipiunt q̄ in illis. e añ g p̱ducit. vt reges in plī nūero a rex et regina cū alijs in textu positis.
E sup̱ l longam.
¶ Snia est q̄ñ e p̄cedit l in p̄mis sillīs in dcōnibus dissillīs p̱ducit. Exm̄ vt chele in̄ excipiūt chelim et gelu cū q̄busdam alijs. vtʒ in text. Et i dcōnib⁹ polisyllabis producit vt spelūca belua E super m breuis
¶ Snia est e sup̱ m corripit. Exm̄ vt emimus: emo: emio et themis. Jn̄ excipiunt dictiones dissillīe q̄ hn̄t crescentiā in gtō q̄ producūt e ante m. vt thematis Jn̄ excipiunt memor nemus et femur q̄ corripiūtur. E sup̱ n lon.
¶ Snia ē e sup̱ n producit vt fenū. Jn̄ excipit enim vt fenestra cum alijs dcōnibus in textu positꝫ. Et si b vl̄ g et c̄ p̄cedit e. tūc siliter corripiūt. Exm̄ vt bn̄ gene teneo. et c̄. p̄ter illa q̄ in textu excepta sunt.
Añ p fit breuis e.
¶ Snia hui⁹ text⁹ vult q̄ añ p corripit e. Exm̄ vt tepeo repio: fiū

vt equus subm illa diiūctio excipit mare
Ante q. fit breuis e sicut neqz. demitur equor
adiectiū similis hoc aduerbiū. hoc aduerbiū prau⁹
Equos et equalis nequaq̄z nequaqz nequā
i. an r .i. corripias .i. ordo .i. dña fulmē apparēs i mari
E super r breuias. series hera siue ceraunum
ad herū ptinens dñs diuisio demis. i. fortꝫ vel nobilis
Sic et herilis herus heresis tamen excipis heros
hoc verbū. i. mortalis. i: miseria viridis filius dei
Hereo feralis erumnaqz cerulus heres
tristatur ẜmis q̄dā .i. vnguētū ludi ppl's q̄dā
Meret et eruca ceromaqz feria feres
metallum hoc ẜbū q̄n ƥcat gētē ꝯfectio apū tarde
Es eris quero gens ceres ceraqz sero
filia cari vel sī ꝫnū scelestе. i. salue
Erigoneqz simul chere
sunt vestes inueterate .i. multitudo clericoꝝ
Xeropellinas debes clerus sociare
verus a um excipe. in q̄ assat. i. timeo
Longa fit e super r. sed deme veru vereorqz
Inferie arum. i. sacrificia inferis facta pro mortuis. Feretrū
i. lectus mortuorum. Veretrum. i. virga virilis Merum. i.
vinum dulce siue claretum.
Corripis inferias feretrum veretrumqz merumqz
tali littera āñposita vt spera spero
P quoqz preposita pones dissyllaba longa
manica gen⁹ calciamēti q̄ vsi sunt apl'i
Est testis pera vestis. productio pera
vt deses thesis dcō ꝯposite, fi. i. positio
Longa fit e super s. nisi compositiua thesisqz
Atqz Jesus.
vt etas .i. fisus ceu ꝯfisus hoc nomen
Ante t longa fit e ceu fretus. deme metallmu
timeo mare abscindo. i. carmina post
Ac etiam metuqz fretum meto metraqz retro
sociabis nomē ppl'i vt peto vt veru
Adiungesqz gethes et si p preuenit aut v
illa ppositio hoc nomē .i. plongare
Pre format preter. pretor producere debes
i. mare vel vxor oceani vel dea aquaꝝ mater achilis
Thetys yos theti dabit atz thetis thetidisqz
vt eū mal⁹. i. excipe. dz q̄si sequēs veꝝ
E super v produc. vt seuus deme seuerus

excipiūt illa q̄ in textu ponūt q̄: uz aliq̄ corripiunt ꝛ aliq̄ pducūt: Añ q fit breuis e
¶ Est snia i hoc ꝙ e añ q in pmis sillabis corripit. Exm̄ vt equ⁹ ƀm qd est nom̄ subm dēpris ill' q̄ i tex. ponūtur E sup r breuis. ¶ Snia vult ꝙ e añ r in p mis sillabis corri pit. Exm̄ sicut se ries hera ceraunū Sz ab illa regl'a facit exceptionē q̄ icipit ibi. tn̄ ex cipis heros. q̄ du rat vsqz ibi. Lon ga fit e sup r. in q̄ notat ꝙ in q̄busdā e sup r plōga tur. exm̄ vt ver⁹ ƀm qd ē adiectm̄ de q̄ tn̄ iterꝝ exci pit: vtz in textu. Lōga fit e sup s.
¶ Snia stat in hoc ꝙ e sup s pro ducitur. Exm̄ vt deses. In nomia ꝯposite figure ex cipiūt vt thesis ꝛ ies⁹ i n q̄b⁹ corri pitur. A t longa fit. ¶ Snia est ꝙ e añ t pducit i primis sill'is. In excipiunt q̄dam noia in text. satis expsse enūerata. Etiā i illis i q̄b⁹ p vel v precedit. Exēplū primi. vt

E ante q
E ante r
E super s
E super t
E ante p

subleuo curuus castor .i.nō graue
Et leuo siue breuis beuer et leue non onerosum
breuias q̄dā herba ppl's hispanie
I ante b — Ante b corripis i. tribulus probat hoc et hiberus
instrumentū excuciēdi fruges. vehiculū hyemalis. monile
Tribula dematur hybernus fibula scribo
cora genus vegiculi ingenu⁹ ab coisire
Tibia liburnum vel mobile liber et ibo
I ante c — Ac ibis fibra. poteris coniungere vibro
Ante c fit breuis i. sit confiteor tibi testis
loquar excipio opprobria .i.sagittā.i.loquor
Atq3 dicar demo conuicia spicula dico
pua platea reliq̄e panis .i.sig̃ victorie.inuolutio capilloꝝ
Vicus cum mica vel niciteria tricha
vicesimus tricesimus.i.auis q̄dā.arbor q̄dā
Vicenus quoq3 tricenus ficedula ficus
a liciū arista auis q̄dā rostro suo pforās arbores
Licia cum pica vel sicut picaq3 picus
geminat gladi⁹.aridus mutabis
C duplicat sicca siccus: sed ico variabis
.s.ꝯposita.hoc nomē.ꝯponit q̄si fatū dicēs corripit
Queq3 dicar ponit. vt fatidicus breuiabit
producta vt fidus .i.q̄n est mas.g̃.ꝯfido
Ante d longa fit i. velut idem pro mare fido
I ante d — fidelis excipies .iq̄n ē neu.g̃ fidelitas
Et fidus. sed demis idem neutraleq3 fidesq3

His ideo fidis atq3 cidonia iunge fidemq3
aptus vt bidens video tridens
Addis idoneus his. et si b vel preit aut t
.i.sonū facere cū dentibus socies
Strideo producas. et stridoq3 ridoq3 iungas
status reperies est colēs ydola
Idola dic longa. tamen inuenies ydolatra
I ante f — vt grifo vt biformis triformis
I super f longo: nisi compositiua ciphusq3
I ante g — vt vigeo crutio .i.firmo .i.recipi
Ante g corripis i. vult fligo figoq3 demi
biga est currus duarū rotaꝝ sunt nates
Viginti bige trigintaq3 frigore pyge
transco est auis asso iungimus
Nigro pygardus frigoq3 simul sociamus

peto. Exm̄ sedi vt vero In tn̄ excipiūt p̄ter gō p ducit cū seqnti b⁹ in textu. E su per u produc.
¶ Snia h⁹ tex. stat in hoc ꝙ e su per v pducitur. Exm̄ vt euūse u⁹ In tn̄ noia in tex. posita excipi unt añ b corripi i Hic aut. agit de correptōe ꝛ pdu ctiōe pmaꝝ silla rū s̄m ꝙ b vocl's i p̄cedit b. Et dr ꝙ i p̄cedēs b cor ripit vt tribulus Tribl'a dmat Di cit ꝙ ista noia in tex. posita a p̄dic ta regl'a excipiūt q: i illis i añ b nō corripit. s pduci tur. añ c fit bre. i. Snia est. ꝙ i añ c corripit Exm̄ vt ꝯuiuo. Sed alia noia iter. posita tn̄ excipiūt. añ d lōga fiti. ¶ Sē tētia h⁹ tex. ē. ꝙ i añ d pducit i p mis sill'is. Exm̄ vt fid⁹ ꝛ idē pu est mas. g̃. Sed q̄n est g̃ neutri tunc excipit cū alijs nominibus in textu positis per modū exceptio nis. I sup f lon.
¶ Snia est q̄n i p̄cedit f produci tur. Exemplū vt grifo. In d exci

precedūt stigo as.i.stimulo.ꝑ itigo onis est nomen vrbis
St si preeunt: vt stigo longa manebunt
fluui⁹ infernalis. aues sunt instrumentū purgādi equum
Sꝫ stiga cum stigibus breuit s. strigilis variamus
vt bilis laris est vel serpens
Longa fit i super l vt milia deme cylindrum
est auis quedā herba letus pellis sup oculū
Et philomena philex hilaris cilicūqꝫ cilexqꝫ
figo migro pigardus cum reliquis: vt notat text⁹
pondus duarū librarū
Est granū milij bilibris pilus et pila ludus
vt sileo: vt tilia curtā facere
Si preit s aut t tunc debes i breuiare
vltimus thima sunt flores freq̄ntati ab apib⁹
I super m tardant dissillaba sed thyma deme
stercus qd̄ letamen dr̄ deus nuptiarū
Et nimis atqꝫ fimus simus his ꝛ himē sociemus
vt time mōstruosum aial quoddam
Que polisill'a sunt: nisi simea curta manebunt
vt finis vinū .i. vermis q̄dam
Longa fit i super n. tinea linia lino deme
longam facit de riga
Tinea produxit petrus quod non imiteris
vt cinis vt sino vt minus
Que c vel s aut m iungunt i sunt breuianda
.i. gremiū sinū est vas in q̄ mulget lac
Vt sinus atqꝫ minor. sinū minoqꝫ deme
vt piper correpta serpens loc⁹ proxim⁹ flumībus
Ante p sit breuis i vt vipera ripaqꝫ demi
Stipharium chipo cippus cum stipite stipo
correpta aqua vel humor
I q breuis. probat hoc liqueo liquor inde liquoris
fluere naturaliter ex calore fluere sicut nix
Atqꝫ liquor quaris fit liquor extra liqueris
producūt dcōnes duaꝝ sillabarū
I super r longant dissillaba. lira probabit
rogus vir arbor instrumentū musicorū
Vult pira siue viri pirus et resonans lira demi
vt mirica arbor tyria ē serpēs vel gutta cadēs a stillicidijs
Que polisillaba sunt breuies. sed tyria deme
rotūditas nariū.i. predo maris sepultura nobilis
Pyrule pirata. sit piramys his sociata
producta vt nisus visus pauper eloquens
Longa fit i super s. nisi deme miserqꝫ disertus

piūtur noīa cōposite figure vt biformis: ꝛ hoc nomen ciphus. Ā g corripis. ¶ Sn̄tētia est i aū g corripit. Exm̄ vt vigeo. Inde tamē excipiuntur iste dictiones fligo.

I ante l

¶ Lōga fit i sup l. Snia textus ē. ꝙ qn̄ i precedit l. tūc ꝓducit. exm̄ vt milia: ꝑ nō illa noīa q̄ in textu excipiūt et etiā illa noīa in q̄bus s ꝛ t p̄cedūt i. exm̄ p̄mi vt sileo exm̄ secundi vt tilia. I super m tardant

I ante m

¶ Snia h⁹ textus est ꝙ qn̄ i p̄cedit m in dcōnib⁹ dissil'is tūc ꝓducit. Exm̄ vt lim⁹ Sꝫ iñ excipiūtur noīa i text. posita cū noīb⁹ polissillabis in qb⁹ corripit: vt tico excepto illo noīe simea in q̄ i ꝓducitur.

I ante n

Longa fit i sup n ¶ Snia h⁹ text. ē ꝙ qn̄ i p̄cedit n. tūc dꝫ ꝓduci. Exemplū vt finis vt vinū. Iñ excipiūtur tinea linio ꝛ lino cū alijs. Etiā illa noīa i q̄bus c vel s vel m precedit i in ill' ipsa corripitur. Exm̄ de c. vt cinis. Exemplum de s vt sino Exemplum de m vt minus.

I ante p

I ante q

I ante r

aqūa decocta cū ordeo   vt disculus   I añ p fit breuis

His ptisanam iunges. et compositiua notabis

¶ Snia hui⁹ text⁹ est. ꝙ i añ p corripit. exm̄ vt piper. Jn̄ vipera ꝛ ripa excipiūt. J sup r lō. Snia ē ꝙ i añ r in dcōnib⁹ disillabis pducit. exm̄ vt lira. Sz in dcōne plurimaꝝ sillabaꝝ corripit i añ r. Exm̄ vt mirica. dēptis illis q̄ in textu excipiūt

correpta via   exēplificat ꝯiūctio

Ante t fit breuis i. iter hoc testatur itemqꝫ

circuitus cupido honoris circūdat⁹ abeo

Ambitus ambitio demes ambitus et iter

Mitor dis ditis ditallaqꝫ lis quoqꝫ litis

de italia   serpens a glis p herba. cortina in tēplo

Jtalus et phiton glitis pitisinaqꝫ iunges

auis   i. sol ad risum puoco   a sum

Psitacus et titan titilloqꝫ sis quoqꝫ sitis

Litterat duplicat sed litus non duplicabit

vt mitis   vt ritus vt vito   i. plōgare

M preeunte vel r ante v producere debes

corripies   i. fet⁹ vacce. i. qdā ppl's

Sed breuies vitulū britonis ouiqꝫ vitellum

vt priuo   gtm̄ a nix   excipi

V longam facit i. niuis hinc vult regula demi

q: pñt indifferēter poni   vt triuium

Bliſqꝫ notet et tris. et que componis ab illis

J ante n   vt thobias sobrius   obstaculū vbū

Ante b longa fit o. velut obex obijcioqꝫ

ab obusum   pgenies   corrosus

O ante b   Excipies obes verbum soboles et obesus

i. breuiabis   vt globus probus

Corripies etiam. si duplex consona presit

medietas denarij

Ac obulus

i. breuiamus   sicut vrbanitas plen⁹ iocis

O c corripimus velut iocus atqꝫ iocosus

O ante c   ludū exereco   i. nobiles   excipiatur

Et iocor et proceres oculus voco. sed retrahatur

hilaris   hoc vox   i. longus velociter. i. iūgis

Jocundus vocis procerus et ocior addis

monstrū maris   fluuius infernalis

Focaqꝫ vocalis cocytus c duplicabit

abscondo   potus   adde

Occulo longa dare decet, ocia pocula iunge

scindo   strangulo   ad placitū ponere

Occo c duplicat. suffoco decet variare

N ante d   vt rodo dis mod⁹ eodē   aduerbium

O d producunt dissillaba. sed modo deme

Longa fit sup s. Snia ē ꝙ i añ s pducit. exm̄ vt ni-su[?]vis⁹. Sed mi-ser paup cuꝫ alijs excipiunt añ t fit breuis. Snia hu⁹ text⁹ stat i hoc ꝙ i añ t corripitur. Exm̄ vt iter ite-ꝙ. Jn̄ tn̄ excipiū-tur mlta noia q̄ i tex. p ordinē po-nunt: vt faciliter intuenti ptꝫ. Et addit postea ꝙ in illis dcōnib⁹ in qui-b⁹ m r vel v pce-dit t in illis pdu-cit. exm̄ de m vt mitis. exm̄ de r vt rit⁹. exm̄ de v. vt vita. Sed q̄ttuor noia i tex. posita excipiunt q: in il-lis corripit. V lō-gā facit i. Snia ē ꝙ i añ v pducit. exm̄ vt priuo Jn̄ excipit hoc nomē nix niuis ꝙ subā-liter pcat aquam ꝗuis in mō diffe-rūt. ꝛ ergo solet cōmuniter dici ꝙ ista tria noia nix glacies et aq̄ idē pcāt ꝙ itelligen-dū est pm subām rei pcatū nō autē pm modū seu dis-pōnes q̄litatiuas ꝛ accn̄tales. vnō metris nix glaci-es et aq̄ tria no-

vt hodie odio .i.breues
At odor atq3 modus pollisillaba curta manebunt
a prosum producta est vestis sacerdotalis
Proderit est longa sed proderis est varianda
ante correpta .i.pdico fugitiuus pua offa
O super f breuis est profero profugus vel offella
pcul fugio excepta proculfero a psum frustrū pāis
Profugo. dempta vel profero profuit offa
cogo gis gen⁹ vestis congeries lignoꝝ
O g producet. toga deme rogoq3 rogusq3
Atq3 logos sermo logicus logicalia curtes
format hoc vbū .i.deme hoc vbū
L curtam facit o sicut colit. excipe nolo
conor vel ordino. pondus .i.vasa pgenies
Molior et moles sol solis dolia proles
verbum fungus est genus cibi
Solor boletus olim coliphia solus
piscis vel putredo nasi .i.longus in sermone
Polypus et stola prolixus coloq3 colas
festiuus ingeniosus inuenitur
Solennis solers quibus ll duplex reperitur
vt nomen .i.produces ornare curialis
O super m longam facies. vt comedere comes
pinguedo vel intestinū ꝯgregatio intestinoꝝ
Omentum: sed homo demas stomachū et omasum
edo habitaculū .i.splendere
Et comedo dn̄s domus et coma siue comare
ꝯgregatio filiorū māsuefacio
Est glomos et glomero comet atq3 domo vl' omitto
.i.mēsura ꝯtinēs quinq3 sextarios
Atq3 go nor
diuisio cibū vel aliud p os omitto vel euomo
Et thomos atq3 vomo sicque componis ab illo
vt moneo .i.curta a um corriga
Est super n breuis o. nisi nouus zonaq3 pono
nūer⁹ in kalēdario .i.vn⁹ hec dcō in pma est indifferens
Et nonas pone. monos longa credo breuemq3
vt conor. dono pono .i.preit .i.pducit
Si d vel p precedat. longa locatur
correpta .i.somn⁹. somnolētus hoc verbū
O p breuis. veluti sopor atq3 soporus oportet
progenies pastor ouiū emissio spermatis
Atq3 propago. sed opilio popismaq3 demas
vinea pgenies dormio
Vitis propago vel sopio populus arbor

mina sunt res tn̄ vna. Et sm illā similitudinē solet ꝺclarari trinitas psonarū sm essentie vnitatē ꝗuis sm Damascenū Oēs terrene similitudines ab ei⁹ declaratōe deficiūt tā pp̄ter credētium imbecillitatē adducit q̄a nō intelligunt diuina nisi p q̄sdaз similitudies sensibl'es sicut iq̄t Apl'us ad Ro.i. Inuisibilia dei per ea que facta st̄ intellecta ꝯspiciunt ei⁹ q3 sempiterna v t⁹ et v itas. Tunc ibi. Bisq3 notes ❡ Ibi dt autor ꝙ bis et tris pn̄t idē nter pōi. ꝛ cō posita illoꝝ vt biuiū triuiū. de q̄bus regula excipiens intelligit. Añ b longa fit o. ❡ Snia hui⁹ text⁹ est ista ꝙ o añ b pducit i pmis sillabis. Exm̄ vt thobias sobrius obex et obijcio. Thobias est proprium nomen viri. Sobrius aūt scat tpantiā in cibo ꝛ potu vel uerbis. Obex st repagulum quo solet firmari ostia tēpore nocturno contra fures seu hostes Obijcio scat cōtradicere. Sз ibi

O ante f

O ante g

O nte l

O ante m

O ante n

O ante p

Et tophus

O ante q
O ante r

Opportunus et opperior tibi pp duplicabunt
pro gñ vt copia arduũ saxũ corbis.i.labor.excipit
Cũ c preit o longa. scopulus cophinus opus extra
vt loquor coquo vt quoq3
O q corripitur. sed compositiua notentur
O super r breuis. excipitur flans corus et oris
rogo ppositio ps diei .i.nouerã
Oro cum coram vel chorax horaq3 noram
Indurescit in lapidem.i.herba quedam in mari rubro:que ad tactum solis indurescit in lapidem.
Corallus quorũ mos moris mortis et horum
nomẽ gẽtile mus aquaticus
Doricus et sorex
precedit.i.lotum.ros rorum
Et cum preuenit l ante r producere debes
vt glosa gen' florũ orõ vel dom' pauper

O ante s

O super s lõga. rosa demitur atq3 proseuca
dacio medicine a pono ad placitũ poni
Et dosis et posuit. sed rosa potest variari
ante tantũ manifesto

O ante t

O super t breuis est. totidẽ quotus et noto testes
hoc nomen bibo.i.lapis qdam
Et nota. sed deme dos dotis potoq3 cotis
aduerbiũ tpis cognotum .i.promissio
Quottidie totus notum votumq3 notemus
vt catho.i.vna de tribus parcis
Producit etiam si presit consona bina
corripere .i.casus vt monaprota
Sed breuiare ptotos et ab illo sumpto solemus
crudelis ômus pm' martir
Atq3 proteru' itẽ grecũ protos hinc prothemartyr
ouis .i.regio excipias
O super u breuias. ouium prouincia demas
circũspectus .i.sis .i.redditus abundo
Prouidus esto comes prouentus prouenioq3
Ante b fit breuis u. testis ruber est rubeusq3

U ante b

demes tumor .i.viciũ cortex arboris.i.mamma
Excipies tuber rubigo suber et vber
inuenies vt pubo.i.auis qdã vt nubo
Et puer pubes. et si preuenit aut u
i.innupta breuiabis astãs nubenti pastor boum
Innuba corripies et pronuba siue bubulcus
maritare vel tegere mrĩmonia ad placitũ
Nubo tamen longũ. cõnubia ceu metra poscunt

Excipies obes. ¶ Autor facit hic exceptionem a predicta regula dicens. φ hoc nerbum obes ab ob sũ excipitur a regula predicta et soboles & obesus Etiã excipiũtur illa nomina in quib' duplex consonans est quia in illis o corripitur vt pbus globus &c.

sicut uenius
Ante c longa fit u.ceu duco luceo lucus
excipe hij ducēti hec ducēre hec ducēta
Deme lucerna lucror.et dux ducis atqz ducenti
anteponas vt nucis.cuculus.crucis
Et si preponas n aut c vel r breuiabis
.i.funes qb? velū sursū trahit
Ante d longa fit u.ceu trudo.deme rudentes
hoc v̄bū pal? acut?.v̄ga emeritiōis .i.sterc? capre
Et pudet atqz sudes rudis atqz ruder studeoqz
fabrico clamo instar asini ad placitum
Et cudo.sed rudo pones ceu metra requirunt
vt bufo bufonis sed sp ꝑducitur
V raro ponis super f.nec eam breuiabis
vt mugio a tuguriū et ponit ꝓ tugurij.i.vilis dom?
V g producto.tuguriqz tamen memor esto
vt fugio vt iugū pugil
F preeunte vel i vel p debes breuiare
fructus Iuger est spaciū terre qđ arat ꝛc
Fruges producis et iugera mobile iungis
.i.vtile
Et frugi
vt vlulo puler .i.pinguedo terre
V super l breuies.vligo demere debes
Gulio.i.leccator fuligo.i.color.mulio.i.custos mulorꝫ
B preeunte vel f.aut m producere debes
auis qdā femina anterior ps colli
Excipitur fulica.mulier gula iungitur istis
vt pluuia .i.mās̄uetum
Longa fit u super m.sic humanum dabo testem
terra armis pius asum
Hinc humus ac humerus hūilis sumus excipiamus
vt nūerus cumulus.tumulus
Si preit n vel c vel t debes breuiare
maiestas dei gibbus in collo
Numen produco.strumamqz simul sociabo
vt sumus instrumentū diuidendi ligna
V super n longa.cuneum tunicamqz retracta
vt stupor lupus planeta quidam
V p corripitur.sed iupiter excipiatur
Lupaqz cū stupa sociatur.et vpupa longa
nuper vt rupes.vt pupis pupill? pupilla
R preeunte vel r ante p producere debes
indifferēter pones qr anceps est
Sed varies ocul[i] pupillam

V ante c
V ante d
V ante f
V ante g
V sup l
V ante m
V ante n
V ante p

¶ Summa est qđ v ante p corripit. Exemplū vt stupor lupus. Sed tn̄ excipiunt ista noīa iupiter cupa cū alijs ī textu positis.

vt murus thuris .i.ante socrus dematur

V ante r — V producatur super r. nurus excipiatur

insanit socies fex olei sedes iudiciũ

Et furit adiungas. muria simul atq; carules

pducta vt musa pusio murmuro paucũ

V ante s — Longa fit u super s. sed deme susurro pusillum

vt tutus a um dc̃ones duaꝝ sillabaꝝ excipe

V ante t — Vt producunt disyllaba. sed puto deme

marcidus. sicut .i. pellis densitas virgarum

Putri vti cutis atq; frutex vter vtra lutumq;

vt butirũ puteus vt puteal corripies

Que polisillaba sunt cum prole sua breuiabis

alternat⁹ demitur hoc ṽbũ .i. deuoro

Mutuus excipitur et mutio glutio putet

qd̃ facile decurrit .i. fundo pducit

Futilis addatur cum futio longus habetur

pficuus fruor .i. vẽter .i. nõ sequit suũ pmitũ .s. vter

Vtilis et vtor et vterus bene non sapit vtrem

vt vna vt pluuia fluuius

V ante u — V super u solum produc dant cetera curtam

.s. sillabis hec dictio

Breuis in medijs datur ante b. sylla testis

De medijs sillabis. — .i. ṽbalia in bilis terminata hn̄tia a ante bilis

Si bilis a sequitur vt amabilis excipiatur

.i. leticie deditus .i. ad eãdẽ q̃titatem

A ante b — Et letabundus formamq; parem sociamus

.s. noia vt cunabulũ. venabulũ est instrumẽtũ venãdi

Que facies in vlum iunges venabula testis

vt psitacus obscura. loc⁹ imũdus

A ante c — Ante c fit breuis a. dematur opaca cloaca

.s. nomẽ cenaculũ .s. pluriũ sillaꝝ vt voracis loq̃cis

Nõ dat vlum iunges. obliquos addere debes

noia duaꝝ sillaꝝ nõ sũt sub regul' de medijs syllis. vt pac; fac;

Sed nunq̃; medijs subeunt disyllaba normis

vt lãpadis. terra q̃dã vel nom̃ ciuitatis. anial qd̃dã

A ante d — Ante d corripis a. demantur clada cicada

vel sup ph ictus cat⁹ in collo

A ante f — A super f breuis est colaphus testis tibi fiet

vt imago ppago vt asparag⁹ onager .i. asin⁹ siluestris

A ante g — Ante g longa fit a. sed nomina deme secunde

mare nomẽ cuiusdã viri

Sic pelagus pones. his abdenago sociabis

corripias aliqs de italia .s. noia

A ante l — A super l breuias. velut italus excipis hec que

¶ Hic ↄseq̃ntes autor incipit dete rminare de medijs sill'is hoc est quõ vólet se habẽt ad correptionez vel pductiõm qñ nõ ponũt in pncipio dictionũ s; in medio. Et dt q̃ i medijs sill'is a añ b corripit. Exm̃ vt syllaba. S; qñ bilis seqtur lr̃am a tũc talis dcõ excipit qm̃ pducitur Exm̃ vt amabil' cũ alijs excipiẽdis et ita sit r dõm est de alijs regl'is se q̃ntib⁹ in a añ b c d vel f τc. corripitur vl' pducit p ut habet i tex. Preterea ṽsuũ similiter derelinq̃ manifestas nõ ponẽdo eas

declinatio
Tertia declin…
in noibus…
Produc in n…
nomẽ viri vel no…
Ascolon esto…
fili⁹ vel nepos…
Italides et…
tali lr̃a .i. sequẽ…
M subeunte…
Que faciũt a…
galbanũ
A super n br…
Que declinat…
.s. littera
Vocalis iunc…
vt montanus
Deriuata sim…
mõs quidã
Sed libanũ…
Produc obliq…
Istis vulcan…
vt alapa papu…
A super p br…
corripi…
A super r breu…
deme .s. noia
Excipe queq;…
.s. grãmatici .i. …
Quidam dem…
vt calcaris torcu…
Obliquos pr…
nomen viri vel…
Hostaris et c…
vt ↄpar; dispis…
Cõpositiua n…
corri…
A super s bre…
deriuatiua ma…
Deriuata pal…
dcõnib⁹ q̃dã…
Longis perna…
breuias
Ante t corrip…

declinatio aliquis de austria
Tertia declinat. velut australis manifestat
in noībus neutri generis ornamētū lecti
Produc in neutris obliquos ecce toralis
nomē viri vel nomē ciuitatis. adiungit nomen viri
Ascolon esto breuis superadditur absolon istis
filius vel nepos ytali. vel nepos tantali suū pmitm
Italides et tantalides sua curta origo
tali lr̄a. i. sequēte cubiculum
M subeunte breuis datur a. thalamusqꝫ probabit
Que faciūt amen producis. vt thimiamen
galbanū furnus .s. noīa
A super n breuis. vt clibanus. tamen excipis illa
Que declinabit tibi tertia. sicut inanis
.s. littera poma siluestria
Vocalis iuncta producitur vt machiana
vt montanus roman⁹ garganus
Deriuata simul nomen gentile lociqꝫ
mōs quidā. corripio ꝑmis qdā vnguentū qōdam
Sed libanū breuio. sit aranea iuncta balano
Produc obliquos. sed compositiua notato
Istis vulcanum cum gargano superaddes
vt alapa papus est ꝓpriū nomē vel mēbrū virile. herba qdā
A super p breuis est. sed deme priape sinapis
corripias alienus aīal suauē dās odorē
A super r breuias. vt barbarus hinc zodora
deme .s. noīa vt auarus scolaris
Excipe queqꝫ vides deriuari manifeste
.s. grāmatici. i. obulū corripiūt nō primitiuos
Quidam denariū breuiant non primiciales
vt calcaris torcularis splendor impator excipe
Obliquos produc. iubaris et cesaris adde
nomen viri vel stabulū boum
Bostaris et caparis rectūs qō dicitur herba
vt ꝯpar̄ dispis. dulc̄ pot⁹. noīū duc̄ vl' paries ex asseribꝰ fact⁹
Cōpositiua notes. et nectaris asparis addes
corripies velū nauis demas. s. illa noīa
A super s breuias. vt carbasus excipias que
deriuatiua manifeste scies pastor asinorū
Deriuata palam cognosces sicut agaso
de ōnibꝰ qdā mēs omasus ē vētricul⁹ q ꝯtinet alia viscera
Longis pernasum iunges. sociabis omasum
breuias est vas ad potandum
Ante t corripis. sicut ciathus. tamen inde

A ante m

A ante n

A ante p

A ante r

¶ Sententia ē q a ante n in medijs sillabis corripitur. Exemplum vt barbarus. Inde excipiuntur quedaꝫ nomina de qbus quō se habeant ad correptioneꝫ vel productionē manifeste habet in textu.

A ante s

A ante t

demas dcões vt amat? armat? .i. manifeste
Excipies voces quas deriuabis aperte
.s. noīa terminaſ adiunges nomē vi i vel gen? lapidū
Que fiant in tes sociabis. sicut achates
vt nostratis pietatis abbatis
Iungit nomen in as obliquos. sic probat abbas
breuiabis .i. obliquos
Corripies alios sunt themata stemmata testes
pducta corpus mortuorū
A ante a Longa fit a super u. tibi sit pro teste cadauer
vt abauus attauus tritauus
Compositiua notes
vt docebā iuuenis sine barba
E ante b Ante b longa fit e. fiet tibi testis ephebe
excipitur infernus arbor quedam
Demitur hinc hereb? esebon. simul et therebinth?
Additur eloborus
E ante c Ante c longa fit e. senecam tamen excipis inde
vt putredo hoc essedū est currus in q claudi portanſ
E ante d Ante d protrahis. e. sed tu tamen esseda demis
ppriū nomē viri vt andromeda
Melchisedech socia. et nomina que facis in da
.s. curtā vt bipes bipedis a compes
Pes dat edis cū cōpositis. qd compede prestas
est aīal qdā corripitur
E ante f E super f dabitur breuis. hinc elephas breuiatur
vt elegia locus tricamerat? .i. nomē viri
E ante g E g corripitur. sed abest tristega cethegus
vt camelus parua nauis
E ante l E super l dabimus longam. patet ecce phaselus
Abimelech remoue. debet breuis angelus esse
vt racemus locus desertus excepta
E ante m E super m longam. vehemens heremusq; retracta
sociaſ. s. p dictis. ab hyems loc? in q chr̄us orauit
Additur his hyemis alemania gethsemaniq;
vt camena nomē mulieris nomen viri
E ante n Longa fit e super n. helenam tñ hinc helenūq;
.s. propriū nomen
Et iuuenis. azenec. hebenus debes remouere
vt intrepidus
E ante p Ante p raro fit e. moneo tamen hanc breuiare
Excipe presepe. cuius penultima longa est

¶ Nunc consequenter seqſ de secūda vocali. s. e quō ie habet in correptione vel productiōe i syllabis. dicens pri mo q e ante b p ducif in medijs syllabis. Exm̄ q̄uo in textu. vt ephebe. sunt q̄dam alia ponuntur in textu per modum excepti onis a p̄dicta re gula vt herebus cū alijs seq̄ntib?

sequente camera
R subeunte breuis datur e. tamen excipis erus
In proprijs sicut gualertus. adde stateram
.s. nomē vt sincerus a um
Et deriuatū qd rus tibi terminat aut rum
.i. strenu⁹ vel crudelis pileus pegrinoꝝ
Ex hoc austerus producitur atqꝫ galerus
ianitor inferni furia infernalis. mōstrū qddā
Cerberus est o breuis sunt longa megera chimera
inferiora supiorib⁹. illa ꝯiunctio ab vterus
Infera cū superis iterū breuies vterumqꝫ

E ante r

Pantheramqꝫ morans craterā iūgis hiberumqꝫ
breuias vt verberis carceris
Corripis obliquos alios varies mulieris
aliqua corripiunt vt gliceriū et aliq̄ ꝓducunt vt ministeriū
Cumqꝫ rium sequitur vsu vario reperitur
vt lachesis heresis demitur ars diuinandi
E super s breuis. excipitur diua matesis
morbus qdā scia poetarū
Ad placitum frenesis pones longamqꝫ poesis
illa lr̄a .i. seqnte vt facetus demis .s. noīa

E ante s

T subeunte datur e longa sed excipis hec que
.s. declinatio vt seges. lapis in q naute ꝯgnoscūt ventū
Tertia declinat. iungetur eis amatistus
vt ppetis interptis ab agnes
Obliquos breuies agnetis dicere debes
.s. dcōnib⁹ .i. adiūge .i. locuples a quies lebes
Longis associa locuplete quiete lebete
lapis attrahēs ferrū vinū ad placitū ponere
Et magnete simul. temetū variare solemus
vt longeu⁹ a um coeuus a um

E ante t

E super v raro. fiet tamen hec tibi longa
vt calibs dcōnes ꝯposite figure
Ante b corripis i. sed compositiua notabis
.s. noīa ꝟbalia. .s. ꝯiugatio indr̄nter poni
Que dat quarta solent variari. possibilisqꝫ
vt angelicus rusticus dilectus
I c. sequente breuis dematur apricus amicus
.s. pdictis. ps vētris. aīal qddā. .i. verecūd⁹
Additur his vmbilicus formica pudicus
vestis ferrea genestica arbor. .i. fluui⁹ qddā
Et cum lorica lectica myrica caicus
.s. dcōnib⁹. .i. egenus intestinū quoddam
Istis mendicus cum vesico sociamus

E ante u

I ante b

I ante c

Ante b corripis.
¶ Seqtur nūc de illa vōli quō hēat se cuꝫ alijs ꝯnter ad correptionē vel ꝓductionē dicēs pmo. I an̄ b corripit. Exm̄ vt calibs. Sꝫ singulariter stꝫ notāde dcōnes cōposite figure etiā nomia ꝟbalia d verbis qrte ꝯiugatiōis q pn̄t pōi indr̄nter. vt patꝫ i textu. Ita etiam

herba q̄dā vt poitica vt amica
Ac vrtica ſimul et que poſt format et ante
In proprijs icus producitur. vt fredericus
ꝑducta in gtō qȯ habet felicis
Longa fit icis ab x. exemplū dat tibi felix
nomē maſ. gꝰ .ſ. curta a calix corripit
Sed magis ſolus icis. ſicut calicis breuiabit
lapis q̄dā. arabor q̄dā. i. velox longā
Junges cū ſilice ſalicem. pernix dabit icis
.i. q̄n venit a pneco tunc corripit icis. ⁊ eſt idem
ab illo v̄bo quod malicioſus
A pernicor. icis a perneco ſic breuiabis
herba q̄dā vel gūmi auis q̄ddam corripiēdo
Maſticem producet phenicem. breuiando
.ſ. nom̄ in ntō allodex .i. vermis quidā
Nō dedit x. niſi locidis. bombixq; dabit icis
auarus. i. nomē inſule vel ciuitatis

I ante d — Id corripitur ſicut auidus. demis abydus
demes .ſ. noīa noīa triū ſillabarū vt atrides
Excipies et que triſyllaba ponis in ides
.ſ. p̄dictis filia corncí et fuit amaſia phebi
Hiſq; coronides iungi veteres voluere
noīa termiata in ido verecūdia .i. auaritia
Produces ido. ſicut formido cupido
cū hoc nomine adiūges .i. attēdo .i. ɔcōnibꝰ
Cū deſiderijs addes conſidero longis
loca .ſ. ſillabas illiꝰ nomīs exigunt
Pone duas primas dauidis. ſicut metra poſcūt
ꝑfidus a fides eſt altera breuis. ⁊ dicitur quaſi perdens fidē ſed
infidus a fido eſt altera longa.
Perfidus infidus. hoc fido fideſq; probabo
vt munificus .ſ. litterā i. .i. corripies

I ante f — I ſuper f ponis raro. ſed eam breuiabis
vt mitigo ꝓdigus .ſ. noīa

I ante g — I dabo pre g breuē. ſed que facis in ga vel in go
excipis rector currus. obſcuritas oculorum
Demis. vt auriga. caligo. ſed abbreuianda
diligo erigo ⁊ nō oīa. q2 ɔpoſita ſequūt ſiplicia vt affligo afigo
Quedam cōpoſita tibi ſunt caligine ſocianda
vt agilis habis nomē neutri gꝰ

I ante l — I ſuper l breuias. ſolum tamen excipe neutrū
vt cubile ſedile .ſ. deriuata
Cum facies ile. que ſunt a nomine iunges
.i. iuliꝰ q̄ſi q̄ntus a marcio .i. mitis
Sicut quintilis breuis eſt humiliſq; pariliſq;

ſeruandū eſt de alijs ɔſimilibus quorū ſententie quia leues ſunt ſcholarium ingenijs relinquo.

¶ Ut planior habeat iſtiꝰ textus intelligētia hoc mō eſt dāda ſnīa horū v̄ſuum Dicit ergo ſententialiter ſic ꝙ I añ d corripit. Exm̄ vt auidus Sʒ abidus qȯ ē nomē inſule vł ciuitatis ꝓducit. Etiā inde excipiunt noīa triſylaba q̄ termināt in ides. Exm̄ vt atrides. Et voluit antiq̄zū gramaticorū opinio qȯ corronides q̄ fuit filia coronei adiūgat. Sʒ nomē terminatum in ido ꝓducitur Exm̄ vt formido cupido.

248

Largus in cibis pestilētialis aptus vel apta nubere
Dapsillis est pestilens nubilis additur istis
vilis vel leuis abilia mēsis qdā dom⁹ refugij
Exilis longum subtilis. aprilis asylum
correpta vt animus dematur pinguis vel diues
I breuis est super m. tamen excipiatur opimus

I ante m

.s. excipit excelsus vt magnanim⁹ q sequūt simplicia
Cum quo sublimis. sed compositiua notabis
fermentū pductū sine fermento
Zima puto longū tamen azimis est breuiandum
qd deriuat de qrta ɔiu. vbi. vt a munio is. hoc munimen inis
Et deriuatū de quarta sit tibi longum
vt dominus accelero fornax
I super n breuis est. tamē hinc festino caminus

I ante n

.s. noia furia infernalis
Excipitur. proprijaq simul iunges et erinnis
herba quedā vas salis
Iunge ciminum siue cantinum siue salinum
deriuatiua qrinus est miles roman⁹
Et deriuatum tibi sit pro teste quirinus
de cedro socius .s. de dōnib⁹ amarꝫ gen⁹ legumīs
Cedrinus iungas predictis atq lupinum
Pina superq dabūt tibi longa supina propino
pnomē nundina sunt. mercātie
a cras deriuat iterrogatiū publici ɔuentus
Crastinus esto breuis simul hiccine nundine iūgis
.i. statim granū raceni .i. diē moror
Protinus bisacinumq perendino iūgitur et que
oleaginus bissin⁹ clamdestin⁹ serotin⁹ fagin⁹
Ex oleo bisso clam formo seroq fago
bombicinus amatistinus
Et que hiacinctus bombixq dat et ametistus
vt farina cathelina excipi
Ante na longa fit i. vult pagina femina demi
artificialis ɔpositio. i. statera. i. filia cereris. pua lama
Pagina cū trutina proserpina lamia iuuges
tuba nom ciuitatis .i. pod⁹. istrumētū ferreū tridēs
Buccina cum mutina seu sarcina fuscina iungis
Sic elemosina fit patinamq simul sociabis
ex ntis terminatis in in vt delphin. ininis vt flumen inis
Obliquos ex in produc alios breuiabis
architypos. i. pnceps figurarū. i. ppls hñs pedē ɔtra nos
Ante p fit breuis i. hinc antipos est tibi testis

I ante p

inclinatus adiūges
Obstipum retrahas. et constipo sociabis

vt antiquus obliquus pductam nequam
Q subeunde damus i longam. sicut iniquus
sollicul9 cuiuslibet legumis aliquod aliquo
Cū siliquis reliquos. et compositiua notabis
vt satyra demis
I ante r — I super r breuis est. tamen excipis inde butyrum
fatuus charta bōbicinata
Sic delirus erit. saphirū iunge papyro
qñ saphir9 ẽt lapidē pducit. sed qñ ẽt vitrū tūc corripit
Appellans lapidem. sed pro vitro breuiabis
vt elysum camisia hoc nomen produces
Est super s breuis i paradisum non breuiabis
Anchises iunge. gauisus eis superadde
I ante s — vt para lisis quis sit naturaliter lōga
Precedente para breuiabitur lisio longa
vt breuitas .i. exēplum
I supt — Est i super t breuis. leuitas erit hinc tibi testis
.s. noia vt heremita deriuata
Que fiunt in ta proprio de nomine sumpta
.s. nomina
Siue loci propriaqꝫ producere debes
est exemplum a leui ab heremus
Vt margarita leuita simul heremita
ad placitū pone infirmitas in lingua galline .i. q̄dā vestis
Vt placet est pituita petrus dicit et polimita
vt sunamitis tersites ꝯsiderabis
Que fiunt in tis aut in tes loca notabis
vt maritus auritus pductus
Itus si detur a nomine longus habetur
diues teneris
Et sic ex censu censitus dicere debes
corripit. vt seruit9 vt penitus fundit9
Seruus curtat itus. aduerbia sic breuiabis
ꝯiugatio .i. hñs ptīn vt strepo sis cpui strepitū
Tertia preteriens in ui dat itum breuiando
.i. alio mō q̄ in ui. vt petro petiui petitum
Preteriens aliter itum producere debet.
breuiat regulariter vt paritū parcitū poscitū
Curtat itum paris vel disco parcoqꝫ posco
vt fugio fugitū bibo bitū vt domitū exhibitum
Que gio dat vel bo. que prima dat atqꝫ secunda
vt dormitū sapitū
Cunqꝫ supina dabunt i longam t subeunte
.s. pducūt in penultimā vt dormito tas repures
Que formantur ab his ito longa reputabis

.i.cognitus correpta .i.iungeť tatum
Agnitus esto breuis, societur cognitus illi
participiū in itus terminatū. vt obliuiscor oblitus
Itus producit quod deponens generauit
hoc verbū .i.corripit vt tuitus intuitus
Sed tuor abbreuiat ea que de se tibi format
prolongant vas olei aīal pticipās de vtroq̄ sexu
Et producunt lechitus et hermophroditus
venena poras fluui⁹ infernalis
Sic aconita locas cocytus ei societur
vt quiris quiritis productos
Nominis obliquos qd̄ in is fiet dabo longos
Corripies alios, testes cum milite sospes
vt saltua pducta nomē ciuitatis corripienda
I super v longa. niniue tamen est breuianda
quedā herba vel q̄dā ppl's corripies
St orobus testis qp o super b breuiabis
ab hac regula .s. de ambo de duo
Demitur ambobus october siue duabus
vt apocopa .i.curta velocis atrocis excipianť
Ante c fit breuias o. tamen obliqui retrahuntur
vt epodos .i.breuies quidā liber in biblia
Ante d corripis o velut exodus. hinc procul esto
hoc nomē iūgendi
Herodes et ei custodes sunt sociandi
vel po vt sarcophagus q̄dā figura vel q̄dā mod⁹ loq̄ndi
O super f breuis est. tibi fit apostropha testis
curta sermo capiuns
Est super g breuis o, velut egloga. sed remouebis
sociant ɔgregatio iudeoꝝ
Que g vocali preiungunt vt sinagoga
anté correpta proles testatur
O super l breuis est. illud soboles tibi monstrat
diciť sunt illi q̄ ferūt vnguenta
demas p vicos ad vendendum
Excipias illud quod fertur pharmacopole
O super m breuis est. salomon sic esse probabit
.s.noīa q̄ sunt neutri gꝫ est quedā arbor
Que seruant neutrū genus excipe. sicut amomū
vt sermōis. q̄dā pān⁹ in quo voluiť mortui ſm iudeos
Longa fit o super n. sed sindonis excipiatur
q̄dā regio q̄ſi duos hñs ordines. est q̄dā ciuitas
Sardinis atq̄ diaconus et turonis sotiatur
lapis vel ppl's ciuitatis ppl's quidā
Chalcedonis redonis ac vasconis associabis

Est orob⁹ testis
¶ Seq̄tur nūc de q̄rta vocali. s. O quō se habeat cuꝫ alijs lr̄is cōbinata ad correptionē vel productionē Diceť p̄rio q̄ O sup b. .i.qñ p̄cedit b. ꝛ est corripiēda in medijs sillabis. Exm̄ vt orobus In tū excipiuntur quedā in textu posita vt sunt ambobus october et duobus a duo descendens Et sic proporcionabiliter suo modo fit aliorū versuum.

I ante u
O ante b
O ante c
O ante d
O ante f
O ante g
O ante l
O añ m
O ante n

ppl's quidā sez terminatoꝝ in o. vt macedonis
Ligonis ac britonis atq3 obliquos propriorum
ad drām eorū q̄ nō designāt locū .i.iūgere
Que loca designant predictis addere debes
vt babilon onis demes nomē loci
Cum proprium sit in on. tamen excipies calidonis
ppriū nom̄ .i.dulcis cāt9 pecunia male acq̄sita
Simonis armonicus et mammona tu breuiabis
regula clericalis .i.curta dyabolo p̄t breuiari vl' pduci
Canonis esto breuis cū demone sidonis vt vis
carop9 est dcō greca et est via cartulosa vel est color in vrina

O ante p — P subeunte breuem facis o caropus dabo testem
qdā fluuius tertia ps terre lapis p̄ciosus
Esopum retrahas europam siue pyropum
Vt placet est canopus ysopus quoq3 iungere debes
añ corripias nom̄ mulieris vel ciuitatis

O ante r — O super r breuias. sephorā testem tibi sumas
vt a canor canorus. a sopor soporus sonus
Deriuata palam produc. patet ecce sonorus
vt honor honoris adde
Nominis obliquos qd̄ in or fit iunge. sed arbor
memoris castoris rethoris marmoris equoris
Et memor et castor rethor seu marmor et equor
abbreuiauerūt. s. obliquos quidā mōs
Corripuere suos. sed longis adde pelorum
Et quedam propria sunt obliquis breuianda
mas. ge. vt lepos oris. flos oris. ebur oris. et pect9 pectoris
Mas facit os oris. que dant vr et vs breuiabis
vt mendosus exemplificat qdā piscis marin9

O ante s — O super s longa. sic testificatur alosa
vt egrot9 azotū est nomē castri in terra philistinoꝝ

O ante t — T subeunte dabis o longa. sicut azotum
q3 sequunt sua simplicia. vt antidotū. monaptotū. aliquociēs
Que componuntur discreta mente notentur

O ante u — O añ u raro inuenit. s3 qn̄ repit. s3 cpo. sequunt sua sim
O super v raro. sed compositiua notato

V ante b — Ante b fit breuis v. sed demitur inde saluber
pducimus vt lactuca. festuca. enuchiū. caducū

V ante c — V c protrahimus. quociens a vel v subit aut c
Manduco iunges fiducia his sociato
vt lucet pollux nomē viri vel signū celeste
Cetera corripies. pollucem non breuiabis
vt testudo cōsuetudo māsuetudo dematur

V ante d — Ante d longa fit v. pecudis tamen hinc retrahatur

pducta vt lanugo erugo
Ante g longa fit u. tamen hinc ſit coniuge dempta
plongas vermis aquatilis, q̄ etiā dr hirūdo
Sugo producis. ſed ſanguiſugam breuiabis
vt ſedulus .i. corripe. i. nomē gētile. i. blādior
V ſuper l breuia getulos adulor adempta
ſ. noīa declinatio vt curulis
Que declinabit tibi terna longa notabis
Nomina. ſed tabulon breuiabitur. hercule iuncto
ſ. pdictis iunge pmitiuū qđ eſt ſpeculator vel ſpecula
His ſotular ſocia. ſpecular breuiabit origo
pſul eſt ille q̄ preeſt alijs in dignitate ribaldus
Obliquos breuies vt preſulis et nebulonis
.i. ſine lūine et pōt accipi p inferno
V dabimus ſuper m longam tibi. ſicut alumen
Incolumis contumax demis et autumo iunges
lacuna qua foſſa q̄ prouenit in facie ex nimio riſu
V ſuper n longas dabitur pro teſte lacuna
vt vpupa vitupero q: ponunt̄ ſm exigentiā ſimpliciū
V ſuper p breuias. ſed cōpoſitiua notabis
vt periurus hoc nomen excipit̄
V ſuper r longa. ſed purpura ponitur extra
abbreuia vt parturio eſurio
Corripe verba quibus meditatio conuenit. et que

Sunt forme ſimilis vt luxurio ſociabis
planeta vel nomē viri q̄ peſt centū. fantaſtice apparitiōes
Mercuriumqʒ notes. et centurio lemureſqʒ
vt murmuris gutturis .i. terrā excipere
Obliquos breuies. tellurem demere debes
vt ceruſa put eſt quidā color nom̄ fluuij
V ſuper s longa. tibi ſit pro teſte ceruſa
vt cornutus cicuta excipienda
Pre t longa fit u. tamen arbutus eſt breuianda
q: aliqn̄ corripiūt̄ vt diſputo, aliqn̄ pducunt̄ vt imbutus
Compoſitiua notes. ſed compoto diſputo curtes
corripies vt induuie diluuium
V ſuper u breuies. ſunt exuuie tibi teſtes
vt vltra citra .i. pductā corripies
Vocis fine dabis a longam. ſed breuiabis
vt muſa vt pectora vt o muſa iūgendo
Rectum cum quarto caſu quintum ſociando
demas ntūs vt andreas
Hinc tamen excipias cum rectus in as tibi fiet

Vocis fine dabis
Hic au. determi
nat̄ de vlt̄s ſilī̄
pcedēdo ſm or-
dinē vocaliū: vt
ꝑus dictū eſt. Et
pmo de illa voca
li a dicens ꝙ a in
fine vocis poſita
pducit̄. Exm̄ vt
vltra citra. Inđ
tn̄ excipiūt̄ ntūs
actūſ ꝛ vtūs exm̄
vt muſa pectora:
ꝛ hoc eſt ſm niſi
qn̄ ntūs illoꝝ ob
liq̄ꝝ termiat̄ i as
q̄a ille vtūs an-
drea ab andreas
pducit̄. Sʒ noīa
numeralia ſtʒ ad
placitū ponenda
Et iſta dcō poſt-
ea pducit̄ qn̄ eſt
vna dcō ꝑ qn̄ ſunt
due dcōnes tunc
corripit̄. Itē vt-
puta ita ꝛ q: cor-
ripiūt̄. Sʒ nti no
mis grecoꝝ in a
terminati quādo
ꝙ pducūt̄. Exē

V ante g
V ante l
V ante m
V ante n
V ante p
V ante r
V ante s
V ante t
V ante u
De vltis ſillabis.
Dcōnes in a.

.s.casum sicut pductu
Inde vocatiuũ velut andrea dabo longum
in noib⁹ nũeralib⁹ .i.pñt pduci ⁊ corripi vt triginta
In numeris ginta sunt ad placitum tibi dando
postea.antea.preterea.ppterea.qñ sunt vna dictio.tunc producitur a sed qñ sunt due dictiones tunc a corripitur.
Postea non breuia.nisi fiat dictio bina
Vtputa corripies.ita vel quia iungere debes
.i.longum nois vt manna pasca egea
Produc tunc greci rectum quandoqꝫ notaui
.i.breuies vt amare .i.multa inde excipiunt
E correpta datur.exceptio multa paratur
.i.dcõ greca vt penthecoste luna
Grecum nomen in e produc testis tibi phebe
vt muse .i.declinatiõis
Declinans per ae dipthongon nomina prime
abltõs .s.declinatiõe pductos
Et casus sextos in quinta dicito longos
productũ a fames q: olim fuit qnte decliatiõis
Longũ pone fame.quoniam famei dedit ante
.i.cõposita de noibus qnte declinatiõis.vt meridie pridie
Et que componis de quinta longa notabis
illud aduerbiũ.hoc aduerbiũ exẽpla
Quare quottidie tibi sunt testes.hodieqꝫ
pductã.illã scđam psonã pñtis impatiui.vt moue stude
Longum pone doce simul is quoqꝫ tempora forme
vt achate eneide caliope vlixe vti caius productũ
Eqꝫ vocatiuũ dat nomen in es tibi longum
.i.aduerbia descẽdentia a noibus regulariter
Nomen longa dabit aduerbia si tamen apte
.i.cõpatur a iustus iustior iustissimus
Cõparat.vt iuste.sed nec bene nec male crede
sed corripiẽda esse nullũ eorũ.i.cõpat regulariter
Producenda fore.quia neutrum comparat apte
hoc aduerbiũ .i.q: nõ deriuat a noie
Sepe breuem bonis quia non a nomine sumis
suplatiui vt iustissime producta
Sũmi cuncta gradus aduerbia longa notamus
nomẽ relatm̃ pductũ .s.qñ est piunctio
Que nomẽ longũ.qꝫ notans et.erit breuiandum
illa pnoia pducis illas ppõnes iũges
Me.te.se.longis.simul e.de.pre.sociabis
.i.cõiunctio adiũctiua aduerbia prohibẽdi
Ne nisi cum dabit an produc.fermeqꝫ fereqꝫ
piũctio disiũctiua qñ ve est interiectio producit
Aut ve facit curtam.dabit interiectio longam

plum vt egea E correpta datur. ¶ Sñia ẽ q in vltimis sill'is corripitur. Exm̃ vt mare sed oia alia q̃ sequunt i textu ponunt p mo dũ exceptionis. Vñ voles huiusmõi intelligere dꝫ primo notare sentẽcionalit intelligentiã principalis regule. Scđo dꝫ notare exẽpla q̃ ide correspõdent illi regule. Tertio si q̃ sint exceptões a principali regl'a predicta q illas notat qa per hoc multorũ vitat errorẽ in argumẽtationib⁹ et etiã in interrogationibus.

I dabit longa. ¶ Sñia est q i vltimis sill'is i producit. Exm̃ vt magistri dñi. Sꝫ q̃daꝫ noia greca sunt excipienda. Exm̃ vt colchi tibi Et illa q̃ ponunt i textu põnt indifferẽter põi q: excipiunt ibi Sꝫ mihi siue tibi

vt dñi magistri vt colchi tybri vti casus
Dabitur longa. quedam volo demere greca
iste dcões hic posite põt poni ad placitũ
Sed mihi siue tibi sibi vel nisi vel quasi semper
q: vltima sillaba eoꝝ põt breuiari vel produci
Ad placitũ ponis. et vbi vel ibi sociabis
vt sicubi hecubi
Et sua composita sunt illis associanda
.i. ad placitũ dcões in a terminatas
Vt tua metra petunt o ponis. deme datiuos
vt dño magistro deces est productos
Ac abltõs. quoniam decet hos dare longos
dcões vni⁹ syllabe. vt do sto longa
Que monosyllaba sunt semper producta manebũt
hocẽ gerũdia in o desinẽ. põt finalẽ syll'am pducere vl' breuiare
Deq; gerundiuis tua consule metra locandis
.i. longa vt gelu cornu obseruat
Producta datur. exceptio nulla paratur
ab ad. et tum corripere
Que dant b vel d t vel m debes breuiare
.i. dcões .i. dcões diph dcões causantes po
syncopatas thongatas sitionẽ in vltia sill'a
Excipe concisas dipthongos et posituras
p audiuit. ẽ exẽ aut est exm̃ de dicũt est exm̃
plũ de syncopa dipbthongo de positione
Audit. aut. dicunt. ex hoc testes tibi fiunt
E longam ponis. nec lac donecq; remotis
hoc aduerbiũ hic pot est produci vel breuiari
Hic poni poterit metri ceu regula poscit
vt animal hanibal prolongare
L breuiare dabo. sed nil producere quero
q: etiã pducit vt michael dr ad drãm latinoꝝ vt mel
El vt solũ iungis. et in el que barbara ponis
i. noĩm barbaroꝝ in el scz in poetis
Istorum multa tamen inuenies breuiata
vt titan pean illa dictio dematur
N producta datur. sed forsitan excipiatur
aduerbiũ ppõ ppõ cõposita aduerbiũ ppõ cõposita
Forsan et in: tamen atq; dein iũgas et exin
Antũs vt egea vt egean actõ corripi
Rectus in a greci facit an quarto breuiari
correpta vt nomẽ nois carmen carminis
Si breuis est crescens gtũs in ante suprema
Quartus casus in on solet in greco variari
Ex hoc in recto decet n poni breuiando

dcõnes in r vt ceſar pater   dcõnes vnius ſyllabe
R breuiando loca que ſunt monoſillaba demas
.i.exẽmpla veris:paris.ſ.noia   cõpoſita a par
Tres ſunt ver par.et que ab hoc ſumis vt impar
cõpoſita a par   .i.in pluribꝰ autoribꝰ   inuenimus
Que tamen in multis breuiata locis reperimus
verbum   cordis viri   ſupmũ elementũ
Et breuis eſt perfer et cor vir terqꝫ.ſed ether
ciphus   pluuia modernoꝝ   hoc nomẽ
Et crather imber vſus producit et aer
illã lr̃am   .i.cuilibet p ſe.i.adiũgi

S   S lego vocali diuiſim cuilibet addi
ideo   facilius   vel breuis vel longa
Hinc leuius ſcitur que ſyllaba quanta locetur
nomen in as terminatũ   corripies

As   As longas ponis. vt muſas ſed breuiabis
vt pallas adis vel ados.arabas adis vel ados
Nomen in as grecum.quod ponit in os genitiuũ
indr̃nter ponit.pl'is nũeri.ſ.declinatio .i.actm̃
In greco variat pluralem tertia quartam
ſedes   illa ppõ   .i.dematur

Es   Es producta datur.tamen hic penes excipiatur
a ṽbo ſum es eſt   vt aſſum a poſſum .i.corripies
Et cum compoſitis vt ades potes breuiabis
gtũs ſingularis creſcẽtiã hñs   penultimã ſillabã
Obliquos creſcens qui corripit ante ſupremam
in ntõ   hoc nomen
In recto facit es curtam teſtis tibi miles
hoc nomen   dea frugũ   producta
Sed res atqꝫ ceres et ſpes ſunt longa ſedeſqꝫ
.i.ntũs   neqt   corripi
Rectus qui tenet ſuper s neſcit breuiari
pro qñ   ntũs   penultima ſillaba
Cum tenet hic e breuem tamen ante tis genitiuo
parietis   abietis   pdeceſſores noſtri
Vt paries abies.ſic vſi ponere patres
qſi diceret ꝙ iſte dcõnes cauſa neceſſitatis pñt breuiari
Forte tamen ratio concederet in breuiando
.ſ.poete   hoc nomen   vt compes tripes
Multi dant longam pes et ſua compoſitiua
q.d.pl'is caſꝰ nois greci termiatꝰ in es aliqñ corri.aliqñ pdu.
Pluralem greci variatum ſepe notaui
vt canis panis.i.ablm̃   excipies

Is   I breuias ſextum caſum trahis atqꝫ datiuum
ſcꝫ on   .ſ.ſolet vt canon.noia neutri gꝫ   vt diapaſon
Rectus produci.niſi neutra.ſed hec variabis

adiunges vt vis lis vt quis
Cunqȝ ſuis addes monoſyllaba cōpoſitiuis
in ntō ſri hoc nomē.hoc ꝓnomē.hoc aduerbiū
In rectis breuio quis et is bis eis ſociando
produc vt velitis auditis
Accentu longa verbi perſone ſecunda
in plurali numero in ſingulari numero
Plurali numero.facit is longam preeunte
poſſitis velitis auditis
Hinc tibi ſint poſſis pro teſte veliſqȝ vel audis
producit ntūs.hoc eſt ſi gtūs ꝓducit penultimā ſillabam
Protrahit is recto.ſi protrahit i genitiuus
nomē ppl'i ꝫ hȝ ſamnitꝫ i gtō.ꝯiūctio aduerſatiua
Creſcens.vt ſamnis longamqȝ dabit tibi quis
vt oños ꝺꝛ ad ꝺr̄am os oris qꝺ producit
Os longam ponis.tamen excipiatur os oſſis
hoc nomē corripis
Cūqȝ potis dabis os breuias vt compos et impos
vt pallas vt pallados
Nomen in as grecum breuiabit in os genitiuū
ntūs .ſ.nois qdā inſula corripi
Rectus in os greci ceu delos habet breuiari
vt vulnus vt thus mus
Us curtam ponis.tamen hinc monoſillaba demis
et notanter noiant iſti caſus.q: terminātur in us productā
Declinans quarte genitiuū.treſqȝ ſequentes
.i.ntm̄ actm̄ vocatiuū plurales
Plurales ſimiles caſus producere debes
vt virtutis ſalutis
U gtūs habens longam.ſolet us dare recto
productā exēplo telluris ſalutiſqȝ
Longam.pro teſte tibi ſit telluſqȝ ſaluſqȝ
licet pal⁹ hȝ u lōgā ī penul.gtō.ſ.paludis tn̄ ꝑ hora.corripit
Tu tamen horaci doctor palus abbreuiaſti
reperies vt panthus melampus
Inuenies aliqua grecorum nomina longa

.i.accētuatiōes.i.diuerſas.i.p⁹ hoc.i.diuidere .i.reglas
Accentus varias decet hinc diſtinguere normas
¶ Incipit accentus metricus antiquus ſiue modernus magiſtri Alexandri. Metricus dico ad differentiā accentus proſaici. Antiquus ſiue modernus dico quia de vtroqȝ tractetur et primo de moderno ſecundo de antiquo.ibi. Accentus normas. Et dicit primo decet nos diſtinguere.i.diſtinguendo declarare: varias normas accentus.i.diuerſas regulas:hinc.ideſt poſt predicta.

Os

Us

Incipit qrta ps.

.i.depressus .i.medio mō se hn̄s .i.eleuat⁹
Est grauis accentus/est et moderatus acutus
.s.accentum tenuerūt .i.antiquoꝝ
De accē- Et cir cumflexum multi tenuere priorum
tu moder ❡ Dicit ꝙ triplex est accentus: scʒ grauis moderatus et acutus. Et multi pri-
noꝝ. orum id est antiquorum tenerunt: circumflexum accentum.

Accentum alius: Grauis, Moderatus, Acutus, Circūflexus — Accētus est certa lex.i.regula ad eleuandā vel deprimendā sillabā vniuscuiusqʒ particule orōnis. Et habet fieri casualiter in littera: inicialiter in sillaba: adicialiter in dictione: particulariter in oratione

.s.accentus descendit .i.non ascēdit
Hic grauis est qui deprimitur.nec tendit in altū
incboat .s.eleuat .s.accētus
Vt grauis incipiet.sed in altum tendit acutus
per .i.medio mō se bʒ inter acutū ꝛ grauē.s.accentus
Atqʒ grauis medius et acuti fit moderatus
Est circumflexus grauis in prima.sed in altum
extenditur .s.accentū terminat .s.modernorū
Tollitur.inqʒ grauē recidit.sed cessit ab vsu
.s.sillabis .s.sillabis nunc apud modernos
In primis mediꝫ sqʒ modo regimus moderato
dcōnes vltima sillaba
Voces accentu finis regitur sub acuto
.s.accentū vltima sillaba .i.tenet
Accentū.per quem regitur.vox vltima seruat
.s.accentū magis ppria .s.sillabla
Aut hunc iuncturam proprius tenet vna duarū
.s.accentū .s.sillaba .s.moderato acuto
Datqʒ grauem iure.quecunqʒ carebit vtroqʒ
.s.accētus.silla .s.moderato et acuto
Hos solos vsu debes seruare moderno

❡ Hic declarat spēs accentus dicēs.ꝙ grauis accētus est ille q̄ deprimit nec tēdit i altū.i.quadā expressione ꝯgnoscatur. Acut⁹ est ille q̄ incipit vt grauis ꝑ tendit in altū. Moderat⁹ ꝑo est qui habet mediā moraꝫ grauis et acuti. Circumflexus vero incipit vt grauis.et postea tollit in altū ꝛ iterū recidit in grauē sed cessit ab vsu modernorū. In primis mediisqʒ. Dicit ꝙ moderatus accent⁹ bʒ fieri.mō

.i.apud modernos in primis sillabis et appellatur media sillaba quecunqʒ est inter primā et vltimam. Accentus vero et acutus habet fieri in vltimis sillabis tātum. Grauis vero accentus potest esse in quacunqʒ sillaba. Accentū per quē regitur. Hic autor probat ꝙ nos non habemus nisi accentū grauem acutū ꝛ moderatum. Et dicit ꝙ vltima vox.i.vltima sillaba seruat accentū per quem ipsa regitur.aut vna sillaba duaꝝ iuncturaꝝ proprius tenet hūc.s.accentū moderatuʒ vel acutū.et q̄cunqʒ sillaba caret vtroqʒ.i.moderato et acuto accētu dabit grauem accentū. Et sic ptʒ ꝙ nos nō habem⁹ nisi tres accētus.iō dt. Hos solos ꝛc.

.i.dcō vnius sillabe.facit
Accentum tibi vox monosillaba reddit acutū
.s.monosyllabe dictiones
Sunt quedā quibus est grauis accētus quasi null⁹
coniunctiones prepositiones
Vt coniunctiue voces et prepositiue

❡ Causa hui⁹ ē ꝑpter enclesīs ꝙ hn̄t ꝯiūctiōes sup accentū ꝑcedētē ꝛ ꝑpter casus le cui deseruiunt ꝑpōes. Hic spēa-

.i.dcō hñs tm̄ duas syllabas tenet
Dictio cui tantū duplex est syllaba seruat
.s.syllabā siue sit longa siue breuis
Accentum supra primā. sit longa breuisq̧
illa ɔiunctio illa ppō .i.simul
Ergo pro causa.circū.puta pone vel una
.i.cū sint ptes indeclinabiles .s.syllabas
Non declinata super extremas acuuntur
aliter differentia .i.dcōnum
Sic alias acuis. facit hoc distantia vocum
vt eo illo isto deriuas
De pronominibus aduerbia que facis addas
illa dictio .i.duarꝫ syllabarꝫ
Huic acuendo sonat si fiat syllaba bina
hoc pronomē.hoc nomē vt ij dij
ij profers et dij debet tamen ij dupla scribi
ōis dcō barbara et greca .i.sm latinā declinationē
Omnis barbara vox non declinata latine
.s.syllabam .i.tenebit
Accentum super extremam seruabit acutum
qñ declinantur sm latinam declinationem
Nostra dat accentū dat declinatio nostrum

liter distīguit accentū dcōnū in qb⁹.ꝛ hoc facit vs ꝙ ad illā ptē. Accentus normas. Et p̄mo in dcōnib⁹ monosillabis.et dr ꝙ ipse monosillabe dcōnes pferunt acuto accētu vt dos ꝛ flos Deiñ dr ꝙ sꝫ q̄dā monosillabe dictiōes qb⁹ ē grauis accentus q̄si null⁹.i.non oīno grauis vt sꝫ ɔiūctiones et p̄positiones monosillabe. Dcō cui. Dicit ꝙ dcō duaruꝫ sillabarum tm̄ huat accentū supra primā sillabam.siue sit ipsa lōga vt ples

Hic agit de impedimētis accentus.

siue breuis. vt honor Si longa cā est q: silla lōga tenet duo tpa. Si breuis hoc fit pter euphoniā.siue ad drām dcōnū interrogatiuarꝫ q̄ in fine acuunt. Ergo p causa. ¶ Dicit ergo ꝙ ponit pro cā.vt in Ouidio. Illius g̃ venimus et circuꝫ prepositio puta.i.sicut.pone.i.ppe.vna.i.simul alias.i.aliter vel in alio loco.nō decliata.i.cū sint ptes ideclinabiles acuunt sup extremas sillabas. Causam subdit dicēs.facit hoc distātia vocū.q̄si diceret.ꝙ acuunt in fine ad drām ipsarꝫ dcōnū qñ aliud scāt.g̃.s.ɔiūctionis: circū nois a circus.puta ꝛ pone verborꝫ.vna nominis et alias nois.q: tūc acuūtur in p̄mis sillabis. Deiñ dr ꝙ aduerbia a pnominibus deriuata sil'r acuunt in fine vt illic. Huic etiā acuit si p dieresim duarꝫ sillabarꝫ efficiat.ij pfers et dij. ¶ Dicit ꝙ hoc pnom̄ ij et hoc nom̄ dij debēt proferri per simplex i et dñt scribi per duplex ij. Oīs barbara vox ¶ Nota ꝙ dcōnum alie sunt barbare.alie grece.alie latine. De barbaris et grecis dr ꝙ acuūtur in illis casibus in qbus non sequunt latinā declinationē. Causa est vt notet drā inter ipsas et latinas. Si vero ad nr̄am declinationē reducant tunc faciunt accentum nostrum.s.in prima sillaba.et hoc est.qd dicit. Nostra sed accentum.

.i.coniunctio encletica .s.sillabe
Attrahit encletica vox accentum sibi vocis
precedētis .s.accentū .i.vltima sillaba .i.tenet
Premisse.ꝙ eum finalis syllaba seruat
dcōnis .s.sincopate tenet
Accentum vocis concise.littera seruat
retineret .s.accenetū.i.dictio
Que seruaret eū.si vox perfecta maneret

Dic ꝙ vox encletica vt ꝗ ne ve attrahit sibi accētū vocꝫ p̄misse.i.p̄cedētꝫ sille.q̄ q̄dē accēt⁹ dēbebat eadē sup p̄mā sillabā dcōnis seq̄ntꝫ et ppt encleti

.s. littera .i. generalis norma
Que sibi si desit. huic publica regula seruit
.s. iam dictam locū dabit
Regula vocali cedet tamen ipsa sequenti
tenet .i. dcō pluriū syllabarū .i. sillabā
Accentum seruat polisyllaba vox per illam
.s. silla pcedit .s. sillam pductā .s. sillaba
Que preit extremam. si longa sit hec aliter non
correpta .i. manet sup anpositā syllabam
Si breuis est sedet accentus super ante locatam
pro vel .s. silla .i. correpta .s. accentū
Siue sit illa breuis seu longa. tamen tenet illum
tenet .s. suis hoc vbū. hoc vbū
Accentum seruat cum compositis facit et fit
p qn̄ vt malefacio tenet
Dum vox composita vocalem seruat eandem
hoc aduerbiū. vt aliqn̄. i. breuiter profertur
Quando cōpositū festinat et inde. licet sint
pducta locabis: deint⁹. vt delōge: hoc aduerbiū
Longa simul pones intus longeqz deinceps
His orsum iunges si dicas forte seorsum

cā vocē cadit sup finalē sillaz: vt cū dr putasne. Hz ei enclesis fieri i ptib⁹ indecliabilib⁹: ꝛ qr ɔiūctio ē magꝫ idecliabilꝫ ꝙ alie ptes orōis iō p ipsam tm̄ fit enclesꝭ. Accētum vocis. Construe lrā. s. vōlis. vocis .i. dcōnis ɔcisc. i. sincopate seruat eū. scz accētu quē seruaret si vox. i. dcō maneret pfecta. i. itegͣ ꝛ hoc ē vez si vōl maneati dcōne qđ ptz in ista dcōne deū p deoꝝ let⁹ p letat⁹ tunc illa dcō subiacet rgle cōi

vt innuit iste vsus. Que sibi si desit. Dicit vlteri⁹ ꝙ regula ipsa q̄ dicta est supius: cedet. i. locū dabit cōi vocali sequēti. i. dū vōlis seqꝭ vocalē dcōis sincopate. Hec ptz in hac dcōne audijt. Prio eni dicebam⁹ audiuit. ꝛ cadebat accēt⁹ supra illā sillam di: ꝛ licet i maneat in dcōne sincopata tū supra ipaz nō cadit accēt⁹ pcedētis sille. Et hoc iō est. qr vocal. s. i seqꝭ. Accentū suat. ¶ Datis duab⁹ regulis. s. de monosillis et disillabis dcōnib⁹. Nūc intēdit de polisillis. Dicit g̃ si penultima dcōnis polisille fuerit lōga accēt⁹ pcedētis sille cadit sup illā vt maiestas. si vo fuerit breuis cadit accētus sup anpenultimā sillam: vt bonitas siue illa anpenultima fuerit breuis vt bonitas: siue longa: vt sanitas: tūc tenet illum .s. accentū: et hoc super an penultimā sillam. Accētus suat. ¶ Hic autor ponit exceptionē a regula pdicta dicēs. ꝙ facio et fio cū suis cōpositis eandē vocalem retinētib⁹ seruāt accentū simplicis dcōnis vt bñfacio calefacio. Si vocalis mutetur subiacet regule cōmuni: vt inficio. Qn̄ compositū. ¶ Dicit ꝙ qn̄ compositū. vt siqn̄. et inde. et deīde. int⁹ vt deint⁹. longe delōge. et deīceps licet sint longa: in penultima sillaba. tñ hn̄t accentū predominantē in anpenultima sillaba et hoc ideo ne videnꝭ esse due dcōnes. Deinde dr. His orsum iungas. i. composita ab orsum: vt deorsum. et alij hn̄t sic. Vtiqꝫ deniqꝫ pones. In his eni cadit accentus super anpenultimā dictionis secundum Priscianum.

illā dcōnē morando illā dictionem
Pleraqz proferre cunctando vel vtraqz disce
Dicit ꝙ tu disce proferre pleraqꝫ vtraqꝫ cunctando. i. morādo super penultimam syllabam.
Barbarus el acuit. obliquis regula seruit
predicta exceptiōes modum .i. variare
Hec excepta solent vsum mutare legendi

Barbar⁹ l acuit. Dicit ꝙ noia barbara in el termiata in ntō hn̄t accētū acutū in vltia sillaba vt michael gabriel israel ꝛ sic excipiunt a re

s.noia proferre
Hunc etiam mutat lector si questio fiat

.i.regulas mos antiquorū
Greca per accentum debes formare latinum

.s.normas tenendas
Accentus normas legitur posuisse vetustas

naturaliter .i.dicti o vnius syl labe
Non tamen has credo seruandas tempore nostro

Si sit natura monossyllaba dictio curta
Circumflectatur. sed si breuis est acuatur

.s.sillabā .s.aliqua
Si teneat primam dissyllaba dictio longam

.s.sillaba antiquorū pcepta
Sitqz suprema breuis. veterū si ista sequaris

prima sillaba.s.sillabis
Circumflectatu. sed si breuis est acuatur

gula: sed in obliqs habet accētuz super penultimā sillabā per regulam supius datā et sic seruant nostrum accentum. ¶ Cōstrue barbar⁹.i.nomē barbarz.acuit el.sed regula de accentu seruis obliqs: qz nr̄o accētu pferunt. Hec excepta so. ¶ Autor excusat se dicens ꝙ hec excepta.i.pdicte exce

De accētu antiqz.

ptiones: solent mutare vsum legendi. Quidā tamē per hypallagē legūt dicentes vsus legendi solet mutare hec excepta pdicta. Deinde dicit. ꝙ lector mutat hunc: scz vsum legendi. si questio.i.interrogacio: fiat: quia dictiones in fine acuunt.s.qn̄ interrogatiue ponunt: que alias forte deberent grauari. Greca p accentū. ¶ Nūc dt ꝙ nomina greca debēt proferri ꝓm accentū latinū. Et hoc intellige qn̄ reducūtur ad declinationē latinam aliter non: vt patet in hoc nomine helena greco et latino. Accentus normas. ¶ Autor superius dixit de accentu modernorū. nūc dicit de accētu antiquorū q tn̄ nō est seruādus tpe nr̄o. Sed de ipo ponit veterū regl'as. vt si reperiam⁹ libros veteres eos pnūciare sciam⁹. ¶ Si sit natura. ¶ Dicit ꝙ si dcō monosill'a naturalr pducat vt dos et flos: pfertur accentu circūflexo. et si breuiet naturalr tūc pfertur accētu acuto: vt par far qs dux crux. Si teneat primā. ¶ Dicit ꝙ si dictio dissillaba primā producat et vltimā corripiat: ꝓm antiquos prima circumflectatur et alia acuto accentu proferatur: vt mittat legat mandat.

tenebit .i.regulā .i.dictio duarū sillabarū
Seruabit legem polisyllaba dictio talem

breuis .i.sillaba pcedit
Se sit correpta penultima que preit illi

siue longa siue acuto accētu proferēda
Seu sit producta seu nō tamen illa acuenda.

.i.sillaba correpta .s.sillaba pducta
Si sit suprema breuis. et penultima longa

naturaliter .s.penultima sillaba
Fiat natura. circumflexus in illa

hoc aduerbiū siles dcōnes
Illic in fine circumflectentes sociosqz

.s.sillaba
Vltima producta tibi sit ac antesuprema

.s.sillaba hoc nom
Ante suprema acute. sic testificatur athene

Dicit ꝙ qn̄ dcō polisill'a corripit penultimā tūc illa sill'a q preit illi pnl'e sill'e est acuēda.i.accuta accētu pferenda siue sit pducta vt aābilis siue nō vt legibilis. Deiñ dt ꝙ si supma.i.vltima sill'a sit breuis et pnl'a sit lōga naturaliter tūc accētus circūflex⁹ fit in illa sill'a: vt honorat honorādus. Illic in fine

longam positio facit penultimā sillabā
Sed si productā positura dat antesupremam
.s.penultima acute correpta .s.sillaba.i.pducta
Hec acuendo sonat. breuis vltima longaue fiat
non omino .i.regulas ɔsuetudo
Noster non penitus has normas approbat vsus
vt daniel sincopa talis figura
Barbara.concisa vox.vsus.et enclesis ista
destruunt aliqñ ppter dīam vocabulorum
Quassant interdū.facit hoc distantia vocum
tribus modis
De mōis pausandi.
. Ausat tripliciter lector.distinctio plena
pro quia
Namq; fit.et media.fit subdistinctio terna
Si suspensiua fiat constructio quando
Pausat.tunc media potest distinctio dici
Si sit perfecta constructio.sed tamen addi
congruū est teneri
Conuenit.vt plena sententia possit haberi
Si lector pause.ibi subdistinctio fiet
Completo sensu fiet distinctio plena
ista talis figura .i.variatio
Hec est periodus mutato nomine dicta

Dicit au.tu circūflectes in fine h aduerbiū illic et socios suos.i.filia aduerbia vt illuc istuc illac istac rc. hoc ē oīa aduerbia descendētia a pnoībus hñt accētū circūflexū. Vltia pducta. Dic au. φ si vltia ⁊ añsupma .i.pnla silla sit pducta ds añsupma pferri acuto accētu vt athene. Sz si pductam. Hic dicit au. φ si pnla silla producaf p positionem tūc ipa sonat acuendo.i.acuto accētu proferf siue vltia sit breuis vt amād⁹ siue sit lōga vt amādos nr̄ nō. Dicit penit⁹ ppter accentū circūflexū q moderni nō vtūf.q.d. φ hec regule de accētib⁹ antiquū apd modernos nō approbanf. Barbara con. ¶ Hic assignat qdā ipedimēta q interdū qssant.i.destruūt regulas de accētib⁹ modernorum ⁊ antiqrum. Et dt vox.i.dcō barbara vt daniel emaus.vel ɔcisa.i.sincopata vt celicolū p celicolarum vs⁹.s.loquēdi vt de lōge helena media pducta.licz corripi debeat.⁊ enclesis.i.encletica ɔiūctio.vt dixitq; qcūq;.ista qssant interdū.s.q dixim⁹.⁊ cā est.q: facit hoc distātia vocū.i.hoc fit ppter differētiā vocabulorum. Enclesis est q attrahit accentū de vna sill'a ad aliā vt supius dictū est. Pausat tripliciter. Hic au.determiat de accētu.put i pticulariter in ofne.⁊ dt sic.lector ille q legit.pausat.i.accentū facit tripliciter.q.d.φ tres sunt pause in mō loqndi.s.distinctio plena,distinctio media ⁊ subdistictio. ¶ Si suspēsiua. Hic dclarat autor illas pausas supra dictas. Et dicit si constructio stat suspensiue.qñ lector pausat ibi.tunc talis pausa dicif media distinctio ⁊ figuraf sustinendo vocē donec pfectio constructionis inueniatur. Deinde dicit φ si constructio sit pfecta.ita tamen φ aliquid addi conueniat vt sententia possit haberi plene si lector tūc pulsat talis pausa debet dici subdistinctio. Preterea dicit φ cōpleto versu vel sensu.i.cōpleta snīa tun fit pausa q dicitur plena distinctio que etiā alio nomine dicitur periodus:et hoc est qd dicit. Hec est periodus rc. Dictarū trium pausarū patent exempla in hac periodo. Si quid agis. Ecce media distinctio q alio nomine dicif coma.prudenter agas. Ecce subdistinctio que alio nomine dicitur colon.et respice finē. Ecce plena distinctio que alio nomine dicif period⁹

Est metrum media distinctio. finis habentur
Versus periodus, est subdistinctio punctus

Hic docet mutare noīa dictarum

multociens econuerso
Pro puncto sepe metras. sed non retrouerte
Sustentans pausas. si bis metrare recuses

causarum. ꝛ dr̄ ꝙ media distinctio. dr̄ eē metꝝ ꝛ itel lige ꝑm grecos. fi nis ꝟsus. i. ꝯstructionis toti⁹. habet ꝑiodus. Et dr̄ ꝑiodus a peri qḋ est circū. et odos cātus q̄si circularis cātus. q: sicut in circulo est ꝑfectio rotūditas. ita ista periodus hꝫ locū in fine ꝑfectaꝝ ꝯstructionū. Subdistinctio dicit̄ alio noīe pun ctus talis figurat⁹. Pro pūcto sepe metras. Hic ondit quō vna pausa ponit̄ pro alia. Dicit em̄. tu metras. i. facias metrū seu mediā distinctionē. sepe ꝑ puncto. i. pro subdistinctiōe. Pro pūcto em̄ eleuato pōt legens facere pūctū depressum vt hic Manus hn̄t et non palpabūt. pedes hn̄t et nō ambulabūt non clamabūt in gutture suo. In q̄libet istaꝝ orōnū est ꝑfecta orō. ꝑ tn̄ exigit̄ aliq̄d addi et sic in q̄libet pūctus eleuat⁹. i. subdistinctio. Sꝫ si vis facere depūctū depssum. i. medi am distinctionē pro pūcto eleuato. i. pro subdistinctiōe. ne eadē pausatio pluries repetita fastidiū generet potes facere ꝙ dicas. Man⁹ hn̄t et non palpabūt ꝛc̄. Sꝫ dr̄ ꝙ nō ecōuerso. vt pro metro fiat pūctus. nō em̄ debem⁹ ponere pūctū ele uatū pro pūcto depresso. Et rō hui⁹ est q: minoris est supplere vices maioris ꝛ nō ecōuerso. Media em̄ distinctio cū fiat in ꝯstructiōe suspēsiua minor est ꝙ subdi stinctio q̄ fit in orōne ꝑfecta. Sustentās pauses ꝛc̄. Dicit au. in hoc ꝟsu si te pi get facere plura metra. i. medias subdistinctiones vel legere pūcta depressa po tes legere vocē tuā aliquantulū sustinēdo vt cū dr̄. rege veniēte ad ecclesiā. de um habēte pre oculis. orāte pro pctōrib⁹. exaudita est orō ei⁹ et profuit illi. In q̄libet pausationū istaꝝ esset metrū si velles. ꝑ si recuses illud potes legere nec deprimēdo vocem nec eleuādo. sed eq̄liter sustinēdo. Totū istud ptꝫ in legendis eplis et euāgelijs et alijs ꝑmonib⁹. Itē ꝑiodus non inuenit̄ nisi semel in q̄libet versu. et ꝑpter hoc nō est in eodē ꝟsu ipsi⁹ repetitio. ꝑpter qḋ non oportet aliqḋ reperiri propter periodū spūm recreās platoris. et est duplex. s. essencialis ꝛ ac cidētalis. Essencialis pūctus est q̄ sꝑ in q̄cūq; ponit̄ orōne in fine. Sūt aūt pun cti essenciales q̄nq;. s. suspēsiu⁹. ꝛ est simplex ꝟgula q̄ solet q̄etis grā poni ante ꝙ sensus alicui⁹ clausule habeat̄. vt mors. Semis pūctus est q̄ vtimur vbi clau sula maiorē quandā quietē hꝫ et tn̄ sꝑ est sensus impfect⁹. vt mors obitusq;. Co ma est cū plan⁹ pūctus in supiore ꝑte linee posit⁹ est vel inferiori cū virgula supi us posita eleuata. q̄ vtimur vbi sensus nō est expleto nūero ꝯclusus. vt mors obi tusq; terribilis est his. Colon est pūctus plan⁹ in inferiori ꝑte linee posit⁹ quo vtimur vbi sensus a toto corꝑe est abrut⁹. vt mors obitusq; terribilis est his q̄ rū cū vita oīa extinguūtur. Periodus est pūctus plan⁹ cū virgula inferi⁹ circū flexa. qua vtimur in fine clausule: vt mors obitusq; terribilis est his. quoꝝ cū vi ta oīa extinguūtur. non his quoꝝ laus emori nō pōt. Accn̄talis pūctus est q̄ non sꝑ sed ex aliquo accn̄te in orōne ponit̄. Sunt aūt pūcti accn̄tales q̄ttuor. s. inter rogatiu⁹: et est q̄ interrogationē ꝑcat. vt sed vos q̄ tandē. Exclamatiuus seu ad miratiuus est q̄ admirationē cū ꝯclamatōe ꝑcat. vt tāte ne animis celestibus ire Semipunctus est virgula q̄ in fine linee ponit̄ cū dcō imperfecta est cuius ꝑs in sequentē lineā trāsit. vt qn̄ parenthesis est interposita orationi snīa duplici sig nate diascole. vt nanq; (fatebor em̄) dū me galatea tenebat.

De accētu antiq̄ꝝ

multis specialibus partita
Pluribus est mēbris distincta figura loq̄le
s. mēbra figure locutionis
Hec sunt schema. tropus metaplasmus rursus earū
Quamlibet in species proprias distinguere debes
Sunt species alie scripto vel voce figure
Hec sunt exempla pleonasmus acyrologia

Alexā. ꝯnr in hoc vltio cap: intēdit dterminare de fi gurꝫ locutiōis: ꝛ ꝑmo diuidit eas ī gn̄ali scdo ī spēa li. scdo ibi: qn̄ libꝫ ī spēs. A ꝑmā par teꝫ sic dicit figu

Capitulū duodecimū ꝛ vltimum.

etiã — sunt figure taliter dicte

Et cathosintheton. et eclipsis tatologia

Amphibologia. tapinosis. macrologia

Perisologia. cacephaton. aleotheca

ꝑtñ .i. nõ põ — adiungi

Sed inquit his soleo vel barbarus associari

excusata

Sunt etenim vicia nulla ratione redempta

ra loqle. i. figura locutiõis. est di[s]sticta. i. diuisa ꝑlib[us] mẽbꝛ[is]. q. d. ꝙ figura locutiõis sꝫ mltiplices. s. schema trop[us] et metaplasm[us]. De hĩ subdiuidit figurã locutionis dicens: rursus debes distinguere quamlibet earum in ꝓprias species vt patebit in sequẽtib[us]. Sũt species alie. ¶ Nota ꝙ triplex est figura. s. dcõnis locutiõis et constructiõis. De figuris ꝯstructiõis hic ꝑncipaliter nõ intendit: ꝫ de figuris locutiõis ⁊ dcõnis. Et est sciendũ ꝙ figura dictionis fit in dcõne: vt audijt pro audiuit. Figura locutionis fit in modo loquẽdi. vt fistula ꝑflauit buccas. i. bucce ꝑflauerũt. Figura ꝯstructionis fit in modo construendi. vt ego et tu legim[us]: de figuris ꝯstructiõis dictũ est supꝛius in capitulo de regimie dcõnũ. ibi. s. Hic iubet ordo. Et nota ꝙ iste figure dicũt vicia annexa: ⁊ hñt excusari per tropũ: de q̃ ibi. Multa tropi ⁊c. Sed nequit his soleo. ¶ Hic dicit ꝙ soleo. i. soleocism[us] vel barbarus. i. barbarismus neq̃t associari ꝑdictis figuris seu vicijs annexis. eo ꝙ sunt vicia nulla rõne redẽpta. Hoc aũt dicit vt caueamus nos ab eisdẽ. ꝙ ꝙ metaplasmus excuset barbarismũ et schema soleocismũ.

s. barbarism[us] — dcõnis

Barbarismus.

Barbarus est vocis corruptio facta latine

illud — formamus — ꝓducẽdo mediã sillabam

Hoc vicium facimus dicendo domina dominus

¶ Barbarism[us] d[icitur]: q̃si mos barbarus. ⁊ dñr om̃es barbari q̃ nõ sunt greci vel latini. Dicit g[o] autor. barbar[us]. i. barbarism[us] est corruptio vocis latine facta. Barbari cũ veniẽtes romã corrũpebãt ꝓprietates vocis latine. Jdo dicebãt latini. isti cõmittũt barbarismũ. i. hoc viciũ faciũt dicendo. dña dñs media ꝓducta: q̃ poti[us] est corripienda ¶ Pro q̃ sciendũ ꝙ barbarism[us] vel dissonãs: ⁊ q̃ apud poetas metaplasm[us] dicit est cõtra latini sermonis legẽ aut scripta aut ꝓnũciata viciosa oro. Et cõmittit octo modis. Primo additione: ⁊ hoc q̃nq[ue] modis scꝫ littere: sillabe: tpis: toni: et aspiratiõis. Additione lr̃e qñ vltra rõnẽ lr̃a adiũgit vt reliq̃as dañanũ pro reliq̃s. Ad ditione sillabe cũ vltra rationẽ sillaba adiũgitur vt mauors pro mars. Additione tpis cum correpta sillaba ponitur ꝓ longa. vt italiam fato ꝓfugis. Additione toni: vt si quis romanus accentu circũflexo pferret cũ acuto proferri debeat. Additione aspiratiõis: vt si q̃s coronã cum aspiratione proferret cum leuiter proferri debeat. Secũdo cõmittit barbarismus etiã quinq[ue] modis detractione scꝫ lr̃e: sillabe: tpis: toni et aspirationis. Detractione lr̃e cũ detracta littera structure gratia syllaba longa corripit vt apud Lucillũ. Pretor ne fias ꝓ praetor. vel cũ simpliciter lr̃a detrahit. vt imitis achili ꝓ achilis. Detractiõe sillabe. cũ structura gr̃a: sillaba detrahit: vt repostũ pro repositũ. Detractiõe tpis. cũ structura gr̃a ꝓducta pro breui syllaba ponit. vt feruere leucaten ꝓ feruere. Detratiõe toni. vt si q̃s roman[us] acuto ꝓferret accentũ cũ circũflexo proferri debeat. Detractione aspirationis. vt si q̃s omo sine aspiratione proferret. cum debeat dici homo cum aspiratione. Tertio immutatione similr̃ barbarism[us] ꝯmittit q̃nq[ue] mõis scꝫ lr̃e. syllabe: tpis: toni: et aspirationis. Jmmutatiõe lr̃e aut sillabe si litterã pro lr̃a: syllabã pro sillaba posuerim[us] vt olli pro illi. quũ pro cũ. Jmmutatiõe tpis. si tẽpus pro tpe posuerim[us] vt ceterasq[ue] tractusq[ue]. Jmmutatione toni: si accentũ pro accentu posuerimus: vt dos acutũ pro circũflexo. Jmmutatione aspirationis si phi posuerim. pro pi et econuerso. vt hamo pro amo. omo pro hõ. Quarto trãsmutatione cõmittitur

barbarismus etiã quinq3 mõis.sc3 littere.syllabe.tẽporis.toni et aspirationis Trãsmutatione lr̃e et euandre pro euander. Transmutatione syllabe. vt disci-pline pro disciplina. Trãsmutatione tẽporis: vt siq̃s diceret latinus antepenul-tima producta et penultima correpta. cũ debeat econtrario dicere. Trãsmuta-tione toni. vt siq̃s diceret adamãtinus trãsmutato accentu acuto añ penultime in penultimã. Trãsmutatione aspiratiõis: vt siq̃s diceret incoho trãsmutata as-piratiõe penultime in vltimã. Quinto iotacismo ↄmittit̃ barbarismꝰ. vt si i lr̃a sup iustũ decorẽ oñdat̃ in dcõnibꝰ: vt dñi i lr̃a nimiũ protẽta. Sexto labdacismo barbarismꝰ ↄmittit̃. vt si l lr̃a sup iustũ decorẽ oñdatur in dcõnibꝰ vt alma l lr̃a nimiũ protenta. Septimo metacismo barbarismus cõmmittit̃ cũ in fine dcõnis prõnũciat̃ m. sequenti dictione a vocali incipientẽ q̃ tm̃ scribi non aũt enunciari debeat: vt quousq3 tandẽ abutere. Octauo hiatu cõmittit̃ barbarismꝰ cũ plu-res inter se vocales. s. ne consonante concurrunt. vt coasq3 acies.

.s. dcõnibus
Si tamen eloquijs cõmisces verba latinis
.s. antiquus talem figuram
Barbara doctores hãc dicant barbaralexim

Quasi di. q̃ lati-ni vtãt̃ ṽbis bar-baroꝝ i ṽmonibꝰ ꝛ tl'e viciũ dr̃ bar-baralexis. i. ratio barbaroꝝ. Donatꝰ tñ dt̃ q̃ barbarismꝰ fit in lingua latĩa. vt barbaralexis in pe-grina. Uñ barbaralexis est tota pegrinatio dcõ or̃oni inserta latine: vt apõ Ci-cerone. Quẽ purpura regalis non ↄuenit cũ sardorũ mastruca mutauit qõ sur-dũ ẽ vocabulũ: ꝛ apõ maronẽ. Arma viꝝ tabl'eq3: ꝛ troie gaza p vndas qõ ṗsicꝰ ẽ

Barbara lexis.

talis figura viciosa cõpositio dcõnum termius
Est soloecismus incongrua copula vocum
sunt exempla
Vt si dicatur vir bellica sponsa pudicus

Solecocismꝰ dr̃ q̃ si mos solecocẽsiũ. Soloe eñ est q̃-dam ciuitas iter greciã et barbariã: cuiꝰ ciuitat3 populi veniẽtes Athenas vt linguã atheniẽsiũ addiscerent suam pariter et illorũ corrũpebãt. vñ et libuit ethenicnsibꝰ vt illud viciũ soleocismus vocaret̃. ¶ Nũc ↄsequẽter autor declarat q̃d est solecocismꝰ dicens. Soleocismus est incõgrua copula vocũ. viciũ in contextu partiũ or̃onis contra regulas artis grãmatice factũ: vt si dicat̃ vir bellica. sponsa pudicus de-beremus enĩ3 dicere. vir bellicus: sponsa pudica. ¶ Item soleocismus q̃dem apud poetas schema ab asinino captione imparilitas. ꝛ a vetustioribꝰ stribiligo dicebat̃. et est inconueniẽs romano sermone iũctura verboꝝ. Et cõmittitur se-decim modis. Primo cũ vna pars orationis pro alia ponit̃. vt toruumq3 repente clamat pro torue ꝛc̃. Secũdo cũ genus pro genere ponit̃. vt purpurea narcissus pro purpureus. Tertio cũ finitũ pronomẽ ponitur pro infinito: vt si dicamus de absente. hic facit pro hic fecit: et de presenti is facit pro is fecit. Quarto cũ casꝰ pro casu ponitur. vt vrbem quã statuo vestra est: pro vrbs. Quinto cũ numerus pro nũero ponit̃. vt pars in frustra secant ṗsecat. Sexto cu3 persona pro ṗsona ponit̃: vt donai qui parant atridis q̃ primũ arma sumite. pro qui paretis. Septi-mo cum tempus pro tp̃e ponitur: vt nec veni nisi fata locũ sedemq3 dedissent ve-ni pro venissem. Octauo cu3 verborũ significatio pro ṡcatione ponit̃ vt spoliant̃ eos et corpora nuda relinquũt: pro spoliãt. Nono cum verborũ modus p modo ponitur: vt a rutilo regi ducibus ea mirãda videri ausonijs: pro videbant̃. De-cimo cũ aduerbia localia pro alijs aduerbijs ponũtur vt intro sum pro intus. Un-decimo cũ prepositio pro ṗpositione ponit̃ vt rapuit in fomite flãmam pro ad fo-mitem. Duodecimo cũ vnus comparationis gradus pro alio ponitur: vt respõ-dit iuno saturnia sancta dearu3 pro sanctissima. Decimotertio cũ due dcõnes in or̃one geminant̃ abnegatiue vt nihil nũq̃ peccaui pro nil vnq̃. Quartodecio cũ

Solecocismus.

particula primo loco ponēda postponiᵗ vel ecōuerso. vt cum dicis. Arma virorū pro arma virū. Quintodecimo cū accentus pro accent⁹ poniᵗ. vt longo post tempore venit ibi: post quod graui accentu pnunciandū esset pronūciaᵗ acuto. Sextodecimo cū vnū salutantes saluete dicemus. Fiūt preterea plurib⁹ alijs mōis solecocismi q̄s reprehendēdo magis q̄ imitādo notare possum⁹: et nota q̄ inter soleocismū et barbarismū hoc inter est: q: soloccism⁹ h₃ discrepātes voces inter se vt vir bellica. barbarismus vero fit in singulis dcōnib⁹ scriptis vel pnunciatis.

Acyrologia.

ille figure vitande

Barbaris et soleo tibi sunt penitus fugiende

.i. nō propria ſcatione talē figuram

Improprie posita vox format acirologiam

sunt exempla

Si dicas requiem timeo vel spero laborem

¶ Dicit q̄ barbaris. i. barbarism⁹ et soleo. i. soleocism⁹ sᵗ penit⁹ fugiēde tibi. i. non debēt vsitari de barbarismo et solcocismo. Nunc particulariter procedit in declarationem vniuscuiusq̄ viciorum annexorum et primo determinat de acyrologia dicens: vox. i. dictio improprie posita format acyrologiā: vt si dicas requiem timeo vel spero laborē. Item acyrologia est dcō nimis ɔuenienter plata: vt At sperate deos: pro tiete vel non proprijs dcōnibus obſuata snīa: vt accedo ad ignē hūc pro accedo ad meretricē.

Cacephaton.

malū sonū faciens talis figura est exm̄

Dictio turpe sonans cacephatō arrigit aures

Detur in exemplum. vt cum comparare ludis

Pleonasmus.

talis figura

Atq̄ superuacua dici debet pleonasmus

Additio vocis. vt sic est ore locuta

Tantologia.

.i. ſcatū .s. dcōnibus talis figura

Signat idem verbis diuersis tantalogia

Exultans redeo rursus gaudensq̄ reuertor

Eclipsis.

talis figura

Dicitur vnius verbi defectus eclipsis

Hoc secum. precibus ne bonū parere precantis

.s. humilia humiliatio

Cum per verba rei magne submissio fiat

Tabosis.

talis figura

Tunc tapinosis erit si dicatur mare gurges

Cacosyntheton.

viciosa illa figura

Et male confusa cacosintheton est vocitanda

compositio dcōnum est exm̄

Congeries vocum te mouit prelia contra

percussit retro

Discipulos cedit cum virgis tergo magister

Perissologia.

Perissologia dicenda superflua vocum

Additio. sine vi rerum que significatur

Qua poterant ibant. sed nō qua nō potuerunt

Cum res comprendit varias sententia longa

¶ Cacephatō ē obscura enūciatio vel in composita dcōne vl' i vno verbo. verbo. vt nūerū cū nauibus equat: et i vbere. hr. Arrige aures pamphile, &c. Atq̄ supuacua. ¶ Pleonasmus est supuacue vocis additio ad plenā ſcationem vt sic est ora locuta. Ecce hic ore supuacue addit: q̄a satis intelligebatur per illā dictionē locuta. Signat idē verbis. ¶ Tātalogia est eiusdē vbi repetiti vicium vt in ex° autoris. exultās redeo rurs⁹ gaudensq̄ reuertor. Nā iste clausule idē significant licet p diuersa ver

talis figura ↄmittit̃ inspicimus

Macrologia datur. prologis hoc sepe videmus

ba. Dicit̃ vnius verbi. ¶ Eclipsis est q̃dam defectus necessarie dictionis qui poni deberet vt constructio fieret plena.i.perfecta: vt hoc secum deficit loquebat̃ p̃cibus ne bonũ parere p̃cantis deficit ibi sit. et dr̃ eclipsis ab e qđ est extra. et clepos clepis. qđ idē ꝙ furor aris q̃ qđ subtrahimus furamur. Cũ per ṽba. ¶ Tapinosis est hũilitas rei magne nõ rõ agente.i.p̃cãte snia qđ demõstrat. Cõstrue: tapinosis erit: tũc ꝑ qñ submissio rei magne erit per ṽba.s. hũilia vt si dicat̃ mare gurges: gurges est ꝓue aq̃ riuus. Et male ↄfusa. ¶ Cacosintheton est viciosa dcõnũ ↄpositio. Cõstrue: cõgeries.i.ↄpositio. vocũ.i.dcõnũ. male ↄfusa.i.male ordiata: est vocitãda cacosintheton. Deiñ ponit exm̃. Cedit cũ virgis discipulus tergo magr̃: iste dcões cõfuse locantur. ꝙ ptꝫ ipsas reducẽdas ad debitũ ordinem. Perissologia dicenda ¶ Perissologia ē sup̃flua additio vocũ.i.dcõnũ. sine vlla vi rerũ: vt ibant q̃ poterãt. sed non ibãt q̃ nõ potuerũt. Multa enim sunt hec superflua que non vllaꝫ vim rerum. Vñ scimus ꝙ non ibant nisi per locũ per quem poterant: sup̃fluũ ḡ est hoc addere. Cũ res ↄp̃hẽdit. In istis metris dr̃ ꝙ cũ snia lõga ↄprehẽdit res varias.i.nõ necessarias: tũc cõmittit̃ macralogia. vt in hoc exm̃o. Legati nõ impetrata pace vñ venerãt reuersi sunt. Ideo dr̃. hoc sepe videm⁹ in prologie. q̃a multa continent̃ in prologis que non sunt necessaria.

Macrologia.

talis figura declarans

Amphibologia constructio non manifestans

plene est exm̃

Sensum perfecte. puto te socium superare

Hoc fit multotiens: quia non determino plene

.i. conceptũ impediente

Affectum mentis defectu prepedienti

duplex snia orõnibus

Siue duplex sensus ex verbis possit haberi

viciose ponit talis figura

Confundit casus numeros genus alleotheca

.s. lr̃am vel syllabã talis figura

a Ddendo sepe fiet metaplasmos et eius

illa figura talis figura talis figura

Prothesis est species, et epenthesis, ac paragoge

.s. metaplus .i. aliq̃ñ accipiende

Subtrahit interdũ. speties tunc eius habende

talis figura talis figura talis figura

Apheresis vel sincopa sunt vel apocopa eius

talis figura remouet a p̃ncipio dcõnis. talis figura

Apheresis tollit capiti. qđ prothesis addit

Sincopa de medio tollit qđ epenthesis auget

dcõnis remouet talis figura. addit. talis figura

Hoc fini qđ tollit apocopa. dat paragoge

¶ Amphibologia est ambiguitas sermonis seu dictionis que fit per accẽtum casum vt si quis dicat puto te sociũ superare. aut per cõe verbũ. vt criminatur cato aut per distinctionē. vt vidi statuã auream hastam tenentem. Fit etiã vt si quis aciē dicat et non addat oculorum vel exercitus vel fieri. Fit preterea pluribus aliis mõis q̃s recensere omnes ne nimis prolixus sim nõ oportet. Denomina sꝫ ea quorum varia sũt significata vt acies et lira. Cõfundit casus. ¶ Alleotheca est generale vicium ideo non computatur in predictis decem. Et habet fieri per casus vt vrbem quam statuo vestra est. Per numeros, vt armato milite cõplent. Per genera. vt preneste sub ipsa. Adendo sepe fiet. ¶ Dicto de vicijs annexis: sequitur de figuris excusantibus dicta vi-

Amphibologia.

Alleotheca.

De spēb⁹ metaplasmi.

Apheresis. Prothe. Sincopa. Epenthesis siue pleonasm⁹ siue epectasis.

Apocopa. Paragoge.

cia annexā. Et pmo de figuris excusantib⁹ barbarismū. Scdo soloecismū. Tertio de vicijs annexis. secūda ibi. dat spēs. tertia ibi. Multa tropi spēs. Dic ḡ sic Metaplasm⁹ fit addēdo. s. lrām vel sillabā et tūc sunt eius spēs ꝓthesis epenthesis et pagoge. Subtrahit interdū. ¶ Dicit ꝙ aliqñ metaplasm⁹ fit subtractione lr̄e vel syllabe et tūc eius spēs sunt apheresis sincopa et apocopa. Item metaplasmus est trāsformātio q̄dam recti solitiqꝫ sermonis in alterā speciē metri aut decoris causa. Apheresis tollit. ¶ Hic declarat spēs metaplasmi supra dicti. ⁊ dicit ꝙ apheresis tollit. i. aufert lrām vel sillabā de ꝓncipio dcōnis. Litterā vt ruit oīa late ꝓ eruit. Syllabā vt mitte pro dimitte. Sed prothesis addit. s. lrām vel syllabā ad principiū dcōnis Litterā vt gnato pro nato. Syllabā vt retulit pro tulit. Sincopa aufert de medio dcōnis litterā vel syllabā vt apuꝫ pro apiū: noram pro nouerā. Sed epenthesis ex contrario apponit litterā vel syllabam ad mediū dictionis. Litterā religione pro religione. Sillabā indupator pro impator. Apocopa tollit fini dcōnis litterā vel syllabā. Lrām vt dic ꝓ dice. Sillabā vt mi pro mihi. Sed pagoge addit ad finem dictionis litterā vel sillabam. litterā vt hostis pro hosti. Sillabam vt potestur pro potest.

.s. sillabā. i. corripies — talis figura
Systola. **Si longam breuies debet tibi sistola dici**
talis figura — .s. sillabam
Ectasis. **Ectasis esse solet. si produces breuiandam**
.i. q̄ttuor — talis figura — .s. species
De speciebus ectasis q̄ sunt q̄ttuor et vocant̄ cesure: quarū pma dr̄ Penthimemeris. **Bis binas species habet hectasis hasqꝫ vocamus**
sic dictas — talem figuram
Cesuras. faciet pentimemerim tibi terni
Sillaba prima pedis. ibi producis breuiandam
semipentimemaris. añpētimemaris — prolonget
Semi vel ante. preit: producetur qꝫ secundi
.s. sillaba — notare
Prima pedis. vel in hoc poteris cōprēdere versu
Scda dicitur semipentimemeris vel añpētimemeris. .s. sillaba — talem figuram — facit
Quarti prima pedis heptimemerim tibi format
.s. sillabam — ostendit
Producendo breuem versus hoc denotat iste
talem figurā — .s. pedis
Postheptimemerim dat quinti sillaba prima
Tertia dr̄ heptimemeris. .s. sillabam
Curtam producens: sicut versus habet iste
illius figure — postponatur
Altera cesure species si subijciatur
Quarta dr̄ posthetimemarꝫ. illis lr̄is — dictio .s. dictionis
M vel vocali vox. cuius littera prima
.s. est — .s. dcōnib⁹ interemptio vocalis vel m
Vocalis vel m. nec in his collisio fiet
est exemplum
O vtinam populū hunc saluet gratia christi

¶ Qua. si di. ꝙ sistola cōmitit̄ si lōga naturaliter corripit̄ vt in catone. Nō eodem cursu ⁊c. Aliō exemplū aḋsus ori on. Ectasis eē sole ¶ Ectasis fit qñ sill'a naturaliter breuis ꝓducitur vt in Ouidio. Vitā dederitis in vndis. Aliō exm̄ Exerēdia coros. Bis binas spēs Cesuras faciet. Cesuras dr̄ a cedo is ere. i. diuidere q̄r p cesurā diuidit̄ aliq̄d ab aliq̄ p̄cedente et vnit̄ cū sequente Dicit ḡ ꝙ ectasis hꝫ q̄ttuor species et ipsas appellam⁹ cesuras vñ videndū ē q̄d sit cesura Cesura. n. est in naturalis extēsio. q̄ in ꝓncipio pedis fit et in fine dcōnis. Et nota ꝙ nun

fit in primo nec in vltimo pede vnꝰ Fit em̄ in principio tercij pedis qn̄ breuis sil-laba producit̄ vt in Ouidio. Mittit hypmestra: de tot modo fratribꝰ vna et ita talis figura vocatur pētimemeris. ⁊ hoc est ꝙ dr̄ Faciet pēthimemerim tibi ⁊c. Semi vel an̄. ❡ Quasi dicat ꝙ semipentimemeris vel an̄pētimemeris. fit pro-ducendo pmā sillabā scd̄i pedis q̄ naturaliter breuis erat: vt poteris ꝯprehēde-re in hoc versu. In scāsione em̄ dicimus. pma pedis vt in hoc poteris ꝯphende-re versu. Quarti pma pedis. ❡ Dicit vlterius ꝙ heptimemeris fit breuē pro-ducendo in principio q̄rti pedis: vt iste v̄sus denotat. In scansione em̄ dicimus pducendo breuē v̄sus hoc denotat iste. Postheptimemerim ⁊c. Quasi dicat ꝙ postheptimemeris fit breuē pducendo in pncipio q̄nti pedis. sicut iste v̄sus hʒ. i. manifestat sic. s: Curtā pducēs sicut v̄sus habet iste. Altera cesure ⁊c ❡ Po-sitis principalibus speciebus ectasis. nunc ponit minus principales. Et dr̄ au. ꝙ alia spēs cesure est vox. i. dictio: cuius prima littera est vocalis: subijciat̄ hu-ic lr̄e m. vel vocali. nec in his dcōnibus ideo fiet collisio. i. ꝙ non abijciat̄ aliqua dictaꝝ lr̄arū. Exm̄ habet̄ in lr̄a. O vtinā ppl'm hūc ⁊c. Cū dr̄ o vtinā ecce illa di-ctō finit̄ in vocalē et sequēs dcō. s. vtinā incipit a vocali. Cū v̄o dr̄. ppl'm hunc. Ecce ly ppl'm terminat̄ in m. et sequēs dcō. s. hūc incipit a vocali: et neutra ipa-rum abijciat̄ imo remanent in versu vtʒ. O vtinam ppl'm hunc ⁊c.

.i. aliqua .s. in duas sill'as talis figura. i. nūcupat̄
Syllaba diuiditur. et dieresis vocitatur
pro aule est exemplum
Aulai in medio libabant pocula bacchi
.i. vocalis talem figuram
Si iunges plures. dic syneresim tibi factam
ista eadem figura sic dicta
Hic eadem species dicatur episynalepha
Fixeret eripedē ceruam. vir et eneus esto
talis figura abijciat remouet talis figura talē lr̄am
Eclipsis necat m perimit sinalepha vocalem
Tu populū alme deus saluasti a morte redēptor
vicisc .s. pcedentes figure vitanda
Viles sunt iste pce cunctis. et renuende
.s. pdictarū figurarū nominari
Syncrasis istarum solet vtraqꝫ sede vocari
non tm̄ .i. dcōnes q̄titatem syllabarū
Non solum voces. sed tempora sepe videmus
interimi. in v̄sus
Elidi metris. velut hic. vale inquit iolla
talis figura locatur
Dicitur anthitesis. si littera ponitur vna
locare .s. lr̄am
Ponere cum debes aliam. sic dicimus iolli

Dicit ꝙ si vna sillaba diuidit̄ in duas: tūc dieresis vocitat̄. i. noiat̄. Exm̄ patʒ in lr̄a Aulai imedio ibi aulai pōit̄ pro aule Si iunges pl'es. Sineresis fit qn̄ due vocales i ea-dē dcōne posite i vna eaꝝ cogunt̄ vt di pro dij. Et is-ta figura dr̄ alio noīe episinalepha ⁊ fit qn̄ due sill'e in vnā ꝯglutinat̄ vt in exō textus. Fixerat eripedē pro aeripedē. i. ve locē: vir et eneus pro aeneꝰ. i. durus vel crudelis: hec aūt figura est cō-traria dieresi: de q̄ dictū est Eclip-sis necat. Eclip-sis est ꝯsonantiū cū vocalibꝰ aspe cōcurrentiū in diuersis dcōnibus queda diffi-cilis ac dura collisio. vt Tu populū alme deus ⁊c. Aliud exm̄ Virgilio Littora multū ille: et terris iactatus et alto. In scansione collidit̄ ista lr̄a m: cū sua vo-cali et etiā illa vocalis e abijcit̄. Sinalepha est per interemptionē ꝯcurrentiū in diuersis dictionibus inter se vocalium lubrica quedā et leuis collisio. vt salua-

Dieresis

Synerес

Eclipsis

Sinaleph

Sincrasis

Boetis

Antithe-sis.

stri a morte redemptor. Aliud exemplum. Cartago italiā contra: Viles sunt iste. Dicit ꝙ iste figure scilicet eclipsis et sinalepha. sunt viles et renuēde. i. vitande pro omnibus alijs figuris. Sincrasis istarū. ¶ Dicit ꝙ vtraqꝫ predictarum duarum figurarum solet sepe vocari. i. nominari sincrasis. Et dicit a sin quod est con. et crasis mixtio quasi cōmixtio litterarū. s. consonantiū ꝙtū ad eclipsim: et etiam vocaliū ꝙtū ad sinalepham. Non solū voces ¶ Dicit ꝙ non solum voces seu littere eliduntur. i. abijciūtur in metris sed etiā tpe vt hic: vale inqt iolla. Nam illa sillaba le. cū sit longa duo tpa debet habere. sed nō habet nisi vnū cum breuis efficiatur. Et ista figura dr boetis. Dicitur anthitesis. ¶ Antithesis est lr̄e p lr̄a positio vt cū dicim⁹ olli pro illi. Ponitur etiā ibi o pro i. et hoc fit causa maioris sonoritatis. magis enim sonat o ꝙ i.

talem figuram formabis
Methatesim facies si transponas elementum

Metathesis.

Si dicas teucre cum debes dicere teucer
euitari illius figure
A te vitari debent species metaplasmi
illa figura tm̄modo
Sed penthimemeri solūmodo nos decet vti

Syncopa

talis figura antiquorū. i. modū . i. teneat
Syncopa cum fiet veterum vestigia seruet

De spēb⁹ schematis

illa figura
Dat species tibi schema prolepsim zeugma silepsim
. s. spēs schematis
Est et hypozeuxis anadiplosis epanalepsis
. s. species schematis
Est et epizeuxis et anaphoron paronomeon
illam figuram adiūgis . i. illam figuram
Et schesionomaton adddis et homeoteleuton
: s. sunt spēs schematis adiungis
Et paranomasia polisintheton addis hirmos
associas illam figuram simul illā figurā
Iūgis honeoptoton his pariterqꝫ poliptotō addis
. i. species schematis nominanda
Vltima dialiton vel asyntheton est vocitanda

Prolep.

. i. primo sumit ordināda illa figura
Presumit que sunt suprema locanda prolepsis
video filios consanguineos
Cerno ducentos hic natos hincqꝫ nepotes
talis figura . s. supposita

Zeugma.

Zeugma fit in verbo si plurima clauseris vno
Hymnus christe tibi. tibi laus. tibi gloria detur

¶ Methatesis est trāspositio litterarum in alienū locum: nulla tamen littera ex dictiōe sublata. vt si dicas teucre cū debes dicere teucer. Et est propriam nom̄ viri. Nominatiuo hic teucer. genitiuo huius teucri A te vitari Hic pōit cautelā ꝙtū ad vsum quarundam figurarum et dicit ꝙ species metaplasmi de quibus supra dictum est debent vitari a te. Sed solūmō nos decet vt penthimemeri de q̄ dictum est. Syncopa cum fiet. Hic dicit ꝙ si volum⁹ vti sincopa debem⁹ seruare vestigia veterum hocē debem⁹ cōmittere dictā figurā i dictionib⁹ in qb⁹ veteres cōmiserūt vel in similib⁹. Dat spēs

Supius dictū est de spēb⁹ metaplasmi excusantib⁹ barbarismū: nūc dōm ē d̄ speciеb⁹ schematis excusantib⁹ solecismū. Schema nō definit cū sit equocū. p diuiditur. s. in schema lexeos et in schema dianeos. Primū ptinet ad grāmaticos. reliquum vero ad oratores. Species schematis sunt. xvij. que numerantur in littera. Presumit que sunt. ¶ Hic autor in speciali determinat de figuris quos enumerauit: et primo de prolepsi. Et est sciendum ꝙ duplex est plepsis. s. con

ftructiōis et locutiōis. De pmo tractauit in capitulo de regimie nti. hic vbo determiat de plepsi locutiōis. Et dt φ plepsis psumit. i. pmo sumit ea q̄ sꝫ locāda supma. i. vltiate ordinanda. Itē plepsis sm donatū est psumptio rez ordine sequitaꝝ. vt interea reges ingenti mole latinos ꝛc. pcedāt castris. Uel cū id φ posterius accidit an̄ tp̄us ascribit. vt Montē sacꝝ auētinū inscēdit q̄ postea sacerdictꝰ ē φ illū plebs incēderat. Hoc etiā ptꝫ in exm̄o autoris. Cerno ducētos ꝛc. Zeugma fit in vbo. ¶ Zeugma silr ē duplex. s. ɔstructiōis, ꝛ locutiōis. De pmo dictū est in caplo de regimie nti. Sꝫ zeugma locutiōis fit qn̄ pla supposita vni vbo atribuūt. vt Hymnꝰ xp̄e tibi, tibi laꝰ, tibi glia det. Donatꝰ dt. Zeugma ē vniꝰ vbi ɔclusio diuersis clausulis apta ɔiūcta: Et ē triplex. s. pthozeugma ꝛ est qn̄ vbū vnū pponit ad qd seqntes sensꝰ ɔferant. vt vicit pudorē libido: timorē audacia. rōnē amētia. Mesozeugma est cū vbū vnū in medio loco sensuū positū reperit. vt troiugena interpres diuū q̄ numina phebi. Qui tripoas clarij lauro q̄ sidera sentis, Et volucrū linguas et prepetis oīa pēne Hypozeugma est qn̄ cū vno vbo plures sensus claudunt. vt diuitie inuidiā vtꝰ gloriā parant

diuersas orones — iungit — illa figura
Clausas dissimiles ligat vna voce sylepsis

In te Christe salus. in te sunt premia nostra
.s. noie — .s. sociatū — .i. vbū plis nūeri
Cum collectiuo iunctum plurale sylepsim
dicunt .s. grāmatici — est em
Assignant aliqui. plebs ista parāt equitare
cōgrua — .s. in sri nūero
Sed magis propria cōstructio. plebs parat ire
talis figura — p pli nūero — locat — sris nūerus
Est sylepsis vbi pro multis ponitur vnus
militis militibus — circūdatus
Ut cum dicis. adest rex multo milite cinctus
attribuit talis figura — supposito — .i. pla supposita
Reddit hypozeuxis persone plurima verba
.s. hoies .i. purget
Uni. nos mundet. nos ornet gratia Christi
talis figura — dcōnis .i. duplicatio
Fiet anadiplosis verbi geminatio quando
initium — .i. clause sequētis — .s. clausule
Principium clause fit idem cū fine prioris
Numinis istorū caret alter, alter abundat
clausulis .i. initium — talis figura. diuersis — idem
Clausis principium dat anaphora pluribus vnū
.s. a peccatis — .s. christianos
Christus mundauit. Christus nos purificauit

Sylepsis

¶ Sylepsis est dissimiliū clausularū per vnū verbū ɔglutiata cōceptio. vtꝫ in lr̄a In te chr̄e salus ꝛc. Aliō exm̄ Iā pater eneas et iā troiana iuuētus: Conueniunt. Et differt silepsis a zeugmate. qꝛ i zeugmate est ɔiunctio apta q̄tū ad cōgruitatē. sed i sylepsi nō. Et hꝫ fieri pluribꝰ modis vt statim patebit. Cū collectiuo. Dicit φ aliq̄ assignāt syllepsim qn̄ plr̄e. s. vbū iūgit cū noīe collectio. vt ista plebs parēt eqtare. Dem phibet nobis talē ɔstructionē dī. Sꝫ ɔstructionē est magis ppria cū dr plebs parat ire. Est sylepsis. Dicit φ sylepsis etiā ē qn̄ nūerus srꝫ ponit p nūero pl̄i vt cū dicis adē rex mlto milite cinctꝰ. ibi mlto milite ponit p mltis militibꝰ rd dit hypozeuxis. Hipozeuxis ē figura zeugmati ɔtraria vbi diuersa vba i singlꝫ clausulis adiūgūt vni psone. vt regē adijt. regꝫ memorat nomēq genꝰ q ponit

Hypozeuxis.

Anadiplosis

Anaphora.

etiā exm̄ in lr̄a. Fiet anadiplosis ¶ Anadiplosis fit qn̄ eadē dcō q̄ est in fine prioris clausule repit̄ in pncipio, vtz in exm̄o autoris. Numis istorū ic. Gemiatio verba. i. dcōnis, fiat anadiplosis. qn̄ principiū clausule. sequētis fit idē cum fine prioris clausule. Exm̄. Seqtur pulcherrimis astur. astur equo fidens. Clausis principium. ¶ Anaphora est repetitio eiusdem verbi per principia pluriū clausularū vel versuū. vtz in littera. Christus mūdauit: chr̄us ic. Aliō exm̄. O nate mee vires mea magna potētia sol⁹ O nate pr̄is sūmi ic. Uel anaphora fit cū eloquutio nō ɔueniēter rn̄dēs aliō refert occulte. vt Sz antea itē ɔiurauere paucꝫ iqb⁹ catilina de q̄ q̄ꝫ breuissime potero dicā de q̄ suple ɔiuratiōe Epanalepsis ē

Epanalepsis.
formar talis figura
Principio finem facit epanalepsis eundem
antea iam
Nobis grata prius. nō sunt modo cōgrua nobis

Epizeuxis vl' epizeuxis vel epimone.
eiusdem talis figura amplicatio .i. dcōnis
Prius est epizeuxis geminatio verbi
denotantis .i. pcatū est exemplum
Significantis idem. meme petit vltio digna
dcōnes .i. quasi: i. sil'es. s. voces significantes
Voces pene pares, que sunt diuersi notantes

Paranomasia.
faciunt illā figurā est exm̄
Dant paronomasiam. nō curat dea sed era
idem principiū dcōnes .i. ɔiūcte seruantes
Principium simile voces iuncte retinentes

Paranomeon.
faciūt illā figuram est exemplum
Dant paronomeon. vim vitat virgo virilem
equali ɔiūctione dictiones adiuncte
Junctura simili voces multe sociate

Schesionomaton.
faciūt talem figuram est exemplum
Dant schesionomaton vmbone repellitur vmbo
est exemplū est simile exemplū
Pes pede reprimitur. ensisqꝫ retunditur ense

Homeoptoton.
potēs tritonia virgo facit talem figuram
Clausula totaliter tibi format homeoptoton vno
posita est exemplum
Casu contenta, tristes flentes lachrymantes

Homeoteleuton.
pro quādo dcōnes
Cum plures voces sub fine tenentur eodem
talis figura .i. in fine
Homeoteleuton erit. huic carmina cōsona subdis
.s. carmina .s. carmina
Atqꝫ leonina simul et candaria iunges

qn̄ principiū clausule est idē cū fine vtz in lr̄a. Nobis grata pri⁹ nō sunt mō congrua nobis ibi nobꝫ ponitur in principio et in fine clausule. Aliud exm̄ an̄ etiā sceptrꝫ dicta ti regis ɿ an̄. vel Epanalepsis est cuz maiore pcato facta repetitio. vt Heu heu fugaces posthume posthūe. Labunt̄ anni. Uni⁹ est epizeuxis. Epizeuxis est eiusdē verbi geminatio i eodē versu sine aliqua dilatiōe Aliud exm̄ meme ad sum q̄ feci. in me ɔuertite ferꝫ aliud exm̄ Vgilij. sic sic iuuat ire sub vmbras. Uoces pene ic. Paronomasia fit cū dictiōe iterata mutata lr̄a vel sillaba. sili noīe diuersa vtimur pcatōe vt h. nō curat dea sed era. Aliō exm̄ Inceptio est amātiū haud amentiū. vel panomasia fit cū pcedenti noī aut nom̄ aut verbuz p denominationem annectit̄: pugna pugnata est. ¶ Dāt paronomeon. Paronomeon fit qn̄ eisdē sill'is pl'es dcōnes inchoant̄ vt h: vim vitat virgo virilē. Aliō exm̄. Machia ml'ta minax minat̄ maxima muris. Dāt schesionomaton. Schesionomaton est ml'titudo noim ɔiūctoꝫ qddā hitu

copulandi vt hic vmbone reppellit vmbo:pes pede cōprimit. et filo retundit ense. Aliud exm̄ Marsa manꝰ peligna cohors:festina virꝫ vis. Uel scheſionomaton est cū in sñia cum cōnexu plurales ponunt antonomasie. vt armipotens tritonia virgo. Clausula tota. ¶ Homeoptoton est cum plura idem ſcantia in vna oratione ponunt: vt tristes flentes lacrimantes. Et dicit alio nomine similiter cadēs. Homeoteleuton erit. ¶ Homeoteleuton est cū plures voces seu dcōnes tenent sub codē fine. i. similiter terminant. vt puella horrida bella. Et huic figure subdunt carmina ɔsona in medio et in fine. et carmina leonina ꝛ carmīa caudaria. s. rithmi in q̄bus tenet ɔsonātia finaliū sillabaꝝ. Poliptotō ē multitudo eorundē no.m variante casuum distinctorū vt pcor littora esse cōtraria littoribus fluctus ɔtrarios fluctibus. Longo tenens seriem.

diuersos talis figura
Per varios casus distincta poliptoton implet
oro integra
Clausula. littoribus contraria littora. fluctus
rogo cōtrarius
Fluctibus esse precor. populis populos inimicus
Longa tenens seriem cristructio dicitur hirmos
Principio celum ac terras camposqꝫ liquentes
Lucentemqꝫ globum lune titaniaqꝫ astra
Spiritus intus alit est virgilius tibi testis
varias talis pſo: onis sociat
Diuersas voces coniūctio plurima iungit
Sic polisintheton est materqꝫ paterqꝫ neposqꝫ
coniūctione adiūguntur
Cum sine iunctura varie voces sociantur
Dyalyton faciunt rex miles plebs negat illud
ille figure
Multe tropi spēs metaphora metonymia
Antonomasia cathachresis vel metalepsis
Onomatopeia vel epitheton et homeozeusis
Sinechdoche vel periphrasis simul allegoria
iungis illā figurā pdictis talis figura .s. iunctus
Addis hiperbaton his et hiperbole sit sociata
pon eq̄lis
Cum res est alij similis pro nomine nomen
est exemplum
Ponitur. vt cum sit homo simplex dicitur agnus
talis figura
Debet methaphora dici translatio talis

¶ Dicit aut. q hirmos est series continuate orationis tenorē suuꝫ vsqꝫ ad vltimum seruans et ponit exm̄ vgilij. Principio celū ac terras camposqꝫ liquentes. Lucentemqꝫ globū. ꝛc. Diuersas voces. Polisintheton ē orō nexa multis coniūctis om̄ibꝰ videlicet i textu. vt materqꝫ neposqꝫ vel athamusqꝫ thoasqꝫ pelideiqꝫ neoptolemus pmusqꝫ machōqꝫ. Cū sine iūctu dialiton siue asintheton est figura superiori cōtraria: fit. n. qn̄ varie dictiones sine coniūctionibꝰ ad inuicem sociantur. vt patet hic. Rex miles plebs negat illud. Aliud exemplū Ferte cui flammas date tela impellite remos. Multe tropi species. ¶ Dicto de figuris excusantibus barbarismum et soleocismum. sequitur nunc videre de figuris excusantibus vicia annexa q̄ q̄dam continentur sub tropo. Et est tropus sermo a principali et naturali ſcatione trāslatus ad aliq̄ silitudinē exornāde orōnis grā. Cuiꝰ. xiij. sūt spēs q̄s alex. enūcrat i lrā. cuꝫ res est alij. Hic au. ponit primā spēm tropi q̄ dr̄ metaphora reꝝ vborūqꝫ trāslatio a ppria ſcatione ad ipropriā p silitudinē decoꝛ aut necessitatꝫ. aut em-

phaseos gratia, verbi gratia. Est aliquis simplex et dicā illū hominē esse agnū per similitudinē, q̄a agnus dr̄ esse simplex ꝑpter eius innocentiā. ¶ Metaphora fit sex mōis. Primo ab animali ad aīale. vt hic Tiphin aurigā celeres fecere carine. Ab auctore em̄ ad gubernatorē. trāstulit. Scdo ab inaīali ad inaīale. vt pelagus tenuere rates pro nauibus rates dixit. Tertio ab aīali ad inaīale: vt At ꝓcul excelso mirat⁹ vertice mōtis. Pro cacumine vertice dixit: q̄ est aīaliū tm̄. Quarto ab inaīali ad animale. vt si tm̄ pectore robur ꝯcipis. a ligno em̄ ad hoīem trāstulit. Quinto ab eo qd̄ p̄cedit ad id qd̄ seq̄tur vt spem vultu simulat: per letitiā que ꝓuenit ex spe. Sexto ab eo qd̄ seq̄tur id quod precedit. vt meriteq̄ expectant premia palme: pro virtute ex q̄ palma procedit. ¶ Catachresis ē vsurpatio nomīs alieni. vt piscia ē loc⁹ pisciū. nihilominꝰ interdū sumit ꝓ loco piscib⁹ carēte dū tn̄ fit aq̄s⁹. Aliō exm̄ vt p̄ricida q̄ frēm vl' vxorē occidit cū ille ꝓprie est p̄ricida q̄ p̄rem occidit. Pro p̄unte. ¶ Metalepsis est dcō gradati ꝑ gēs ad id qd̄ ōn dit vt cū s̄cas annos tot ꝑ tot aristas In q̄lib; em̄ anno ꝓducūt aristē ꝛ ideo per tot aristas tot ānos s̄cas. Aliō em̄ vt Pelūcis abdidit atris ab atris em̄

Catacresis.

talis figura
Fit cathachresis. vbi sub nomine res alieno
Est exemplum
Signatur. sic pisce carens piscina vocatur

Metalepsis.

p̄cedente talis figura
Pro preeunte sequens positum faciet metalepsim

Vt cum significas annos tot per tot aristas
multos inuenimus illius figure
Plures esse modos reperimus metonymie
ꝓ q̄n .i. ecōuerso
Cum pro contento. qd̄ continet. aut viceuersa
locatur econuerso
Ponitur aut factor pro facto vel retrouerte

Anthonomasia.

talis figura excessus
Antonomasia solet excellentia dici
nomen proprie q̄litatis
Si proprium taceas nomen ponens generale
hoc nomē propriū
Si dauid insinuas nomen dicendo prophete
Si iungas proprium voci rem significati

nigre intelligunt. a nigris tenebrose, et per hoc in p̄ceps ꝓfunde. Plures esse mōs. ¶ Metonimia est dcō ab vna ꝓpria s̄catiōe ad aliā ꝓpriā translata. Et fit sex mōis. Primo cū ponit̄ continēs pro cōtento. vt nunc pateras libate ioui. pateras pro vino. Scdo cū ponit̄ cōtentū pro cōtinēte. vt crateres magnos statuūt et vina coronāt. vina pro crateres. Tertio cū ponit̄ inuētor vel dominās ꝓ inuēto seu subiecto. vt sine cerere ꝛ bacho friget ven⁹ ꝓ sine pane ꝛ vino. Quarto cū ponit̄ inuentū vel subiectū pro inuētore vel dn̄ante: vt vinū p̄cemur ꝓ bachum. Quinto cū ponit̄ efficiēs pro effectu. vt mestūq̄ timorē q̄ mestos faciat. Sexto cū ponit̄ effectū pro efficiente. vt sic melior remis infert cū velocitatem q̄ per remos fit. Antonomasia solet. ¶ Antonomasia est s̄catio vice nois posita. vt saturnia iuno. et fit trib⁹ mōis. i. ab aīo. vt magnanimusq̄ anchisiades pro eneas. A corpe. vt atq̄ his aligeri dictis affatur amorē. pro cupidine. Et ab extrinsecis dcōnib⁹. vt infelix puer atq̄ impar cōgressus achili. pro infelix troilus. Antonomasia fit q̄n nomē cōmune ponit̄ pro proprio. vt cū dicimus propheta intelligimus dauid, et hoc fit vt excellentiam denotemus.

Epitheton.

talis figura est exemplum
Fit epitheton. vt si dicas tristia bella

.s.aliquā integro totū p tpe
Si partem sumas pro toto vel viceuerso
talem figuram est exemplum
Sinechdochen facies dicens hec est caput alba
talem figuram fingas
Onomatopeiam facies. si nomina sumas
De sonitu tracta. sic sus scropha dicitur esse
Periphrasis circumloquiū de iure vocatur
in platiōe xboꝝ .i.describere .i.cōgruam
Cū verbis curas attollere rem tibi gratam
Aut in re turpi verbis non turpibus vti.
Transcensus veri manifestus hyperbole fiet
Astra ferit sonus armorum, clangorq3 tubarum
ocōnū faciet talem figuram
Vocum turbatus formabit hyperbaton ordo
Sinthesis huic themesis ac histerologia subsunt
His et anastropha vult pariter parenthesis addi
talis figura
Hystoron et protheron solet histerologia dici
sc3 hysterologia .i.debitū ordinem
Hec fit cum rectam seriem sententia mutat
Est exemplum
Hi cererem torrere parant et frangere saxo

¶ Epithetō est ppo͡sita distictio ꝓprio noī aut orīādi aut destruēdi aut idicādi cā. Ornandi. vt dia camille. Destruendi vt scelerūq3 iuētor vlixes In dicādi vt larisse9 achilles Et fit tribus mōis Prio ab aīo vt pi9 eneas et ɔtēptor diuu3 mezēti9. Scdo a corpe vt pulcer iuli9 ⁊ leta ven9. Tertio ex trisec9 ⁊ hec i ples spēs diuisa ē. Aut a loco vt itac9 vlixes Aut ab actu vt enea nutrix caieta. Aut ab euētu: vt isula dies opū tenedos. Si ptē sumas ⁊c. Synechdoche ē ꝑcatio plēi itellect9 cu3 pl9 minusue ꝓnūcias. Fit em̄ si partē sūas p toto vt pupesq3 tue pupesq3 tuorū a puppib9 em̄ naues et a pube oēs socios ꝑcat. Aut ecōuerso. vt inges a vertice pōtus. p inges ps pōti. Onomatopeiā facies. ¶ Onomatopeia est nomē fictū vel de sonitu tractū. vt tinnit9 aeris. clāgor tubaꝝ. Sic etiā sus dr esse scropha sonitu quē facit sic etiā tintiabulū ⁊ taratātara dicta st a sonitu Periphrasis circūlo. Periphrasis ē nūcrosior ocōnū i. vniuersa rei ꝑcatiōe ɔgregatio xbo rū ābitu rē describēs. ⁊ fit duob9 mōis. Prio ornāde rei cā q̄ pulcra ē. vt breuitatē splēdide ꝓducat. vt Etiā pria nouo spargebat lūine terras. Titōi croceū linquēs aurora cubile. Poterat em̄ dicere. Iā lucebat. vl dies ort9 erat. Scdo vitāde rei cā q̄ turpis ē vt Feditatē circuitu duitet vt placitūq3 petiuit. Cōiugis effus9 gremio p mēbra soporē. His em̄ xbis ɔcubitū oñdit. Trāscēsus xi. Autor dt q̄ hyperbole est trāscensus manifest9 .i. excessus. veri .i. xitatis Et fit vel cā agendi: vt niue cādidior vel minuēdi vt testitudine tardior ibat. Vocū turbatus Hypbatō ē xboꝝ trāsgressio quedā ordinē ꝑturbās Cui9 spēs st qnq3 .s. hysteron ꝓterō. synthesis. themesis anastropha. parēthesis. Hysterō. ⁊ ꝓterō solet ⁊c Hysterōproterō vl histerologia fit qñ mutat ordo snie cū r̄cta serie xboꝝ. vt pt3 in h exēo. Hi cererē ⁊c. Nā ꝑus frangere seu molere dn̄t cererē ⁊ granū q̄ torrere seu dcoq̄re Aliō exm̄. Moresq3 viris ⁊ menia ɔdet: ꝑus em̄ menia ɔdūtur deiñ leges dant. Synchesis est obscuꝝ hypbaton ex omni tpe ɔfusum vt3 in illo exemplo nos virtute lauat ⁊c. Est enim ordo ille qui lauat labem criminis ornat

Sinodoche.
Onomatopeia.
Periphrasis.
Hyperbole.
Hyperbaton. Hui9 sunt qnq3 species.

talis figura sermo
Synchesis est omni confusa locutio parte
Est exemplum
Nos virtute lauat qui labem criminis ornat

talē figurā in duas ptes diuisa
Dat themasim binas in partes dictio secta
Est boree regio septem subiecta trioni
Dictio. si subit. cum sit precedere digna
talis figura est exm̄
Fiet anastropha. sic surgit mare littora contra
i. clausula .i. clausulā interponis
In clausa clausam si commisces alienam
talis figu. plia
Inde parenthesis est princeps (qr bella minātur
inimici satellitibus defendit
Hostes) militibus vrbes premunit et armis
sc̄atur .i. sc̄atum
Cum designatur aliud q̄z clausula signat
talis figura .i. allegorie
Allegoria datur septem species dabis illi
i. te figure
He sunt antiphrasim charientismos et enigma
Atqz paroemia sarcasmos et ironia
Antismos tandem predictis sit socianda
prima spē allegorie ɔtrariū septem
Antiphrasis sermo signans cōtraria dictis
dēsum nemus lucescit
Sic lucum dices qua raro. luce nitescit
talis figura .i. dura ꝓlatione verboꝝ
Est charientismos cum profers dura relatu
Gratius hinc amon nomen traxisse videtur

Tertia temasis.
Quarta anastropha.
Quita parenthesis
Allegorie huius sunt septē species.
Prīa antiphrasis.
Scōa charientismos
Tertia enigma.
Quarta paremia.
Quitasarcasmos.

nos virtute. aliō exm̄. Tris notho arreptas in saxa latentia torquēt dat themasim temasis est vnius dictionis sectio vna dictio vel pluribus iteriectis vt pz in tex. est boree regio. dictō si subit. anastropha est verboꝝ tantū mō preposterꝰ ordo. vt surgit mare littora contra ecce illa prepositio cōtra debet p̄poni sub casuali. et postponit suo casuali. in clausa. ¶ Parēthesis ē interposita orō diuerse sententie pz in lr̄a pricēps Cum designatur Allegoria est tropus ꝑ similitudinem vel cōtrarium qn̄ aliud sc̄at q̄ dicitur. vt laterem lauās aerem verberans. i. tempus perdens vel inutiliter expendens Huius species enumerat autor in littera et subsequētur declarat Antiphrasis sermo. antiphrasis est dictio econtrario sc̄ās. vt bellum quasi minime bonū. lucus quasi minime lucēs vel raro lucescit parca eo q̄ minima parcit. est charienthismos. ¶ Charientismos est q̄ dura relatū gratius proferuntur aliqua. vt cum interrogamus. Nunquid nos quesiuerit aliquis, respondeat bona fatus vel fortūa. ex quo intelligit neminem nos quesiuisse.

.i. nō manifesta snia talis figura
Obscurus sermo quasi mirandus sit enigma
Est exemplum
Patrem progenies occidit matris in aluo
Quam mater genuit generauit filia matrem
Si preponantur aduerbia publica, dices
talem figuram
Esse paremiam lupus est sermone sub isto
talis figura
Sarcasmos solet hostilis derisio dici

¶ Enigma ē obscura snia ꝑ occultā sil'itudinē reꝝ vt p̄rem ꝓgenies ꝛc. Et de beatho. cātbuariensi itelligit. Nā ipse erat p̄r aniaꝝ ꝓgenies p̄o hūans occidit eū p̄dicā tem in aluo m̄ris .i. ecclīe Esse pa

fuuāte ferie loquendi
Auxiliante modo dicendi significata
dcōnes .i. ⱱbis talē figuram
Per voces dictis contraria dant ironiam
Vrbane ludens verbis non concitus ira
illam figuram
Asteismos facies. hircos mulgere labores
talis figura .s. minus notam
Est et homozeusis quando rem significabis
.s. re magis nota .s. p similitudinem
Ex alia cui rem possis conferre priorem
.s. res .s. rem
Que sit nota minus per eam que notior extat
iste figure
Tres species icon paradigma parabola subsunt

rē iā lup⁹. Paremia ē accomoda tū reb⁹ tpibusqȝ puerbiū. Reb⁹. vt aduersꝰ stimulū calcitra. i. sup bis resiste. Tpib⁹ vt lup⁹ ē in fabl'a .i. tace. Sarcasmos solet Sarcasm⁹ ē plēa odio atqȝ hostil' derisio. Auxiliāte mō dicēdi ſcata. i. cū talis derisio fit cum mō. vt hic En agros et quaȝ bello troiane petisti Hesperiā metire iacēs. Per voces dictis. Ironia est oro ⱱborꝝ sensꝰ i ɔtrariū redēs ꝓnūciātis ḡuitate adiuta vt hic J nūc ꝛ meriti lectū euerte pntis. ꝛ dꝛ ab iron qđ est eleuare. qꝛ in ſmōe ironico eleuam⁹ vultū et gestuȝ. Asteismos fa. Asteismos ē multiplicȝ ⱱtutis figura. Asteismos em̄ vocaꝭ qcqd rustica simplicitate caret, et faceta satis vrbanitate expositū est vtȝ hic (hircos mulgere labores) qđ tm̄ valȝ sicut nihil facis. Ecce pulcꝝ exm̄ asteismus. Bauius ꝛ Meuiꝰ fuerūt duo poete parꝝ sciētes ꝛ multū odibāt virgiliū. Virgilius em̄ hoc ꝑuipendēs voluit eos vrbane deludere. ꝛ idō cōposuit ista duo carmia. Qui bauiū nō odit amet tua carmia meui. Atqȝ idē iūgat vulpes ꝛ mulgeat hircos. q̄si dicat. ꝙ vtriusqȝ carmia vilia erāt ꝛ tm̄ facit q̄ seqꝭ ea ꝙtū q̄ iungit vulpes ꝛ mulget hircos. Itē asteismos ē cū dꝛ Fili mulieris vltro virꝝ rapiētis. i. filiꝰ meretricis dixit. Salue nate. Itē apl's. Vtinā ꝛ abscindanꝭ q̄ vos ɔturbant. Et ē asteismos ɔtraria figura de sarcasmos. Est ꝛ homeozeusis. Homezeusis ē min⁹ note rei p silitudinē ei⁹. q̄ magis est nota demonstratio. Hui⁹ stȝ tres spēs .s. icon. pabola ꝛ padigma. Subsequenter declarat eiusdē species.

Sexta ironia.

Septima asteismos

homozeusis.

eodem cōpationē facit talē figurā
In simili genere: qui comparat efficit icon
.i. figura antiquorꝝ talis figura
Hec solet ex vsu quandoqȝ parabola dici
Sed dici poterit de iure parabola. si quis
impares cōparationē facit
Inter dissimiles res comparat vtputa semen
verbum dei qđ cecidit in terrā bonā
Est euangelium quod nutriuit bona terra
.i. cecidit sup lapidē .i. cecidit inter spinas
Qđ petra suscepit. qđ spine detinuerunt
talē figurā primo cōpationē facit. postea
Hic paradigma facit qui primum cōparat et post
Assignat simile. domini sunt semina verbum
.s. sunt .i. q̄ non habet deuotionē
Spine diuitie. mens arida petra vocatur

Icon ē psonarꝝ inter se vl' eorꝝ q̄ psonis accidūt cōpatio. vt Os humerosqȝ deo simills. Interptatur icō imago. Et nō ꝙ i exmō pdicto fit cōpatio ence ad deū i pulcritudine. Aliud exm̄. Vidim⁹ glaȝ ei⁹ q̄si vnigeniti a patre. Itē neqȝ nubent neqȝ nubētur neqȝ ducent vxores. neqȝ enīȝ vltra mori poterūt eqles em̄ an

Pria yconicasmos vl' catiprosis

Scda parabola.

Tertia padigma.

.s.ṗpositiua seruas:sermonē.i.ṗpōnis
Protheſioſparalange. a Alterius vox vna tenens vim prepositiue
talis figura
Vt supra pro de fit prothesiosparalange
ꝑ qñ deuotas
Liptota. Cum plus significas dicens minus hec tibi fiet
illa figura affirmādo .i.duplex negatio
Liptota fit sub est firmando negatio bina
talem figuram
Topographia. Describendo locum topographiam faciemus
talis figura
Chronographia. Chronographia solet certū describere tempus

gelis fit. Hec figura ex vsu dici solet ꝑabola. Sʒ dici poterit. Parabola ē rex dissimiliū ꝯꝑatio. vt puta semē ꝛc hoc ē exm̄. Silitudo exēpli ptʒ si ꝟbuʒ dn̄i ꝑceptūi corde bōi viri nutrit hoc ē fructificat: ꝛ i corde mali viri nō. Sʒ ꝑ silitudinē clari⁹ oñdit hoc. Semē cōꝑat euāgelio siue ꝟbo dei, bōa terra ꝯꝑatur bōi cordi: petra cōꝑatur malo cordi. Hic ꝑadigma. Paradigma est enarratio exēplo hortātis ꝛ deterrētis. Et fit qñ ṗmo fit ꝯꝑatio. a postea ꝑ talē silitudinē illa talis ꝯꝑatio declarat. vtʒ in lr̄a. Alteri⁹ vox ꝛc. Executio singulati de figuris ſm ordinē donati. hic ꝓsequit de q̄busdā figuris q̄ pn̄t retorq̄ri diuersimode ad ṗdictas. Dic̄ g̊ ꝙ ꝓthesiosꝑalāge ē vni⁹ ṗpōnis ꝑ altera positio. vtē ꝑ de. vt in ꝟgilio. Multa suꝑ ṗamo. i. de ṗamo. In ꝑ iter. vt accepit eū in vlnas suas .i. iter vlnas. Bn̄dicta tu i mulierib⁹. i. iter mlieres. ꝛ sic de alijs. Et dr a ꝓthesis qd ē ṗpō. ꝛ paralāge mutatio: q̄si mutatio ṗpōnis in ṗpōnē. Cū pl⁹ ꝛc. Liptota ē cū min⁹ dicim⁹ ꝛ plus ſcam⁹. vt mihi iussa capessere fas est: vel fit qñ due negatiōes faciūt vnā affirmationē: vt nōnūꝙ legi. i. mltociēs legi. Describēdo locū. ¶ Topographia est loci ꝟa descriptio. vt in Ouidio. Et sim⁹ adūcos modice falcat⁹ ꝛ arcus. Aliō exm̄. Et in ꝯspectu tenedos notissima fama: isula est et alia figura dicta topotesia. ꝛ ē loci ficta descriptio. Est in secessu lōgo locus isula portū Chronogꝑhia solet. Chronogꝑhia est tp̄is descriptio. vt i Ouidio. Nāq̧ sub aurora iā dormitante lucerna. T. pe q̄ cerni somnia ꝟa solēt ꝛc. Et dr a chronos. i. tp̄us ꝛ graphos scriptura. ¶ Hypallagiū ē ordo siue cū ꝟbis mutat⁹. Fit em̄ qñ agēs ponit ꝑ paciente vl' ecōuerso ptʒ in lr̄a. ꝑflauit fistula buccas, i. bucce ꝑflauerūt fistulā. Prosopopeia ē noue ꝑsōe fictio. Fit em̄ qñ res aīata ꝛ rōnal' loq̄t ad rē inanimatā vl' ecōuerso vl' vbi rōle loq̄t ad irrōnale vl' econuerso. Apostropha ē ſmōis a ꝑsona ad ꝑsonā directio. Et sic fit vt si fact⁹ fuerit

.s.res econuerso
Si dicatur agens paciens res vel viceuersa
pro vel equali
Siue modo simili sit tibi conuersio facta
illa figura bucce ꝑflauerūt fistulam
Hyppallagium. Fiet hypallagium. perflauit fistula buccas
faciens talem figurā
Personamq̧ nouam formans dat prosopopeiam
Prosopopeia. ꝑsone nō pn̄ti dispositus talis figura
Absenti sermo directus apostropha fiet
.s.ꝑsone .s.in ꝯficiendis epl'is
Apostropha. Sic loquor absenti scripto dum mitto salutem
.s.nomen in nomē substātm̄.i.mutatum
Est adiectiuum substantiuo resolutum
.s.substātm̄ in adiectm̄ talem figurā facio
Endiadis Aut econuerso. sic endiadim tibi formo
Armatumq̧ virum designo per arma virumq̧

Armatoq3 viro decet arma virumq3 notare
.i.extra pncipale ppositū discurrit
Extra materiam describens vana vagatur
sic dictā .s.grāmatici
Autor et hanc plures echasim dixere figuram
talis figura cōmittit substātiuū
Emphasis efficitur si fixum proprietatem
notificans locas adiectiuum
Designans ponis.vbi decet mobile poni
dico manifeste p est sceleratus
Sic loquor expresse dicens dauus est scelus ipsum
talis figura resoluēs pcedentia
Est ephexegesis exponens dicta priora
p qñ .i.taces male talem figurā
Cum retices qd turpe sonat dices euphoniam
Circuit hec.et reliquie dant religioq3

mo de aliq̄ t psōa tertia. et postea dirigat ad eūdez in scda psona vt. Nec de tua pluri ma pāthulabāte pietas:nec apolli nis insula texit. Aut ecōuerso.en diadis ē adiecti ui i subm vl' subi i adiectm pmuta tio siue resolutio vt i Vgilio Arma virūq3 cano.et in lra Armatūq3 vi rū zc. Et fit duo b9 mōis.s.piūcti z diuisim. Cōiūctim fit qñ adiectm z subm siml' ponūt.vt in lra.vt armatū virū. Disiunctim fit qñ solū adiectm ponit vel subm. Extra materiā zc. Echasis est qdā euagatio materie.vel est disgressio qdā a pncipali materia vt apd Virgiliū in Geor.tēpestatz descriptiōe apparet. Sz nota q hec figura nihil valet nisi re uertat ad ppositū suū:si fiat pulcra ē: Emphasis efficit. Emphasis est expsiua locutio.. Et fit cū volentes exprimere aliqd accns vtimur noie subo p adiectiuo Pcāte illd accns ad maiorē expsionē.vt si ponat scel9 p scelerato.vt dau9 ē ipm scel9.i.ipe dau9 ē scelerat9.z nō ē ali9 sicut ipe. Ephexegesis Ephexegesis ē sue cincta expositio pcedentiū.vt hic. Legerat hui9 amor nomē titulūq3 libelli. Cū recites qd. Euphonia ē bōa sonoritas in ocōne psiderata.vt in hac ocōne circu it.z nō circuiuit.reliqe.z nō rellique.rligio.z nō relligio meridies z nō medidies

Echasis. Emphasis. Ephexegesis.

talis figura .s.suppositum
Dicitur esse lepos sermo directus ad vnum
ocōne plis nūeri est exm
Vtens plurali:velut hic nostis bene presul
p tali accnte locare
Pro numero numerū pro casu ponere casum
talis figura disconueniencia
Sic facis antithesis:inter se dissona iungens
freguenter locari
Sepius audiui tempus pro tempore poni
Ludere ludebant ad ludendumq3 vocabant
.i. vnū tpus ponit p alio
In prophetijs mutantur tempora sacris
p talē figurā.i.corespōdent
Verba per antitheton rñdent vltima primis
Sunt daniel noe iob castus rectorq3 maritus
.i.responsum dans opponēda
Respondens ad ea tibi que sunt obijcienda

Lepos iterptat vrbāitas loqndi z ē lepos ad vnaz psonā plis nūeri smonis directio. vtz in lra. Nostis bn psul.i.platus Hec ē figura in uēta cā honoris. Antitesis ē accn tis p accnte posi tio9 z fit qñ casus pōit p casu vt vz hē questatuo vra ē. Nūer9 p nūero ipctū resultat im ppetas pstructi biliū. vt turba ru unt. Antitheton put sumit in hoc loco ē subseqntiū

Lepos. Antithesis. Antitheton.

ↄmitis talem figuram   queratur

Das antipophoram. cum nil tamen obiiciatur

Antipophora.   contrarios   talis figura

Sensus oppositos notat antitlasis eodem

Anticlasis Verbo non obsto sed toto posse resisto

eū sermone   ꝑmutat talis figura   .i. sententiā

Cum verbis vertit antimetabola sensum

Antimetabola. Non vt edas viuas: sed edas vt viuere possis

loq̄ aliq̄d   aliquando

Incipimus fari quitq̄ȝ quandoqȝ sed illud

voluntarie cessamus interrumpimus

Vltro desinimus. intercipimusq̄ȝ tacendo

exigit talis figura

Aposiopisis. Vult aposiopisis dici defectio talis

ad p̄cedētia: reductio vt cū singl'a singl'is correndēt vt ȝ i lr̄a Sūt daniel ⁊c. Cast⁹ reducit ad li daniel rector ad noe marit⁹ ad iob. Antipophora ē tacite obiectioni plata rn̄sio vt hic sonat lr̄a exm̄ hr̄ in oui. Sēsus oppositos. Anticlasis ē snie ↄtrarie i or̄oe cōtinua positio vtȝ in lr̄a nō obsto. sȝ toto posse resisto. ⁊ dr̄ ab anti. qd̄ ē ↄtra. et clasis snia. Cū v̄bis v̄tit. Antimetabola est in or̄one ↄtinua s̄monis cū snia ꝑmutatio vtȝ in lr̄a. Non vt edas viuas: sed vt viuere possis edas. Vult aposiopisis dici. Aposiopisis in colorib⁹ rethoricis vocat̄ p̄cisio. Aposiopisis est snie p or̄onē ĩterceptio. Et fit qn̄ incipim⁹ fari qcq̄ ⁊ vltro. i. volūtarie. desinim⁹ illō. qd̄ ĩtercepim⁹ illō tacēdo. vt in hoc exm̄o. Therencij. Ego ne illā. q̄ me. q̄ illū. q̄ me nō. hoc est ne illā ego digner aduētu meo q̄ illū p̄posuit mihi. q̄ me spernit. q̄ me nō suscepit heri. Aliud exemplum. Nunq̄d ego recolo que tu: sed dicere nolo.

talis figura   vno   locare   aliue

Euphonismos. Euphonismos erit pro verbo ponere verbum

Exultat domini laudem mea lingua superni

¶ Euphonismos est positio v̄bi p v̄bo. vn̄ ps̄. Exultauit lingua mea iustitiā tuā. i. cū exultatione decātauit. Etiā patēt in littera. Exultat domini laudem.

.i. accn̄s   variat   talis figura

Synthesis Contiugens verbi mutat synthesis. ecce

.i. vna creata   .s. eua   .s. mulieres

Vnica facta fuit mulier. que sunt modo plures

variatio   .i. nr̄m modū loquēdi

Illa sed in nostrum mutatio non venit vsum

¶ Synthesis est accn̄tis ꝑmutatio in or̄one diuersa. Et fit duob⁹ mōis. P̄rio qn̄ fit ꝑmutatio nūerorū. vtȝ in lr̄a. Vnica mulier facta fuit q̄ sunt modo pl'es: et cōtinet̄ sub sylepsi. Scd̄o qn̄ permutatio personarū: vt hic. Dn̄i est salus ⁊ super ppl'm tuū bn̄dictio tua. Et hec species reducit̄ ad apostrophā. Nota q̄ hac figura non licet nobis vti: ideo dicit. Ista sed in nostrum.

due species   ista figura

Dicuntur bine species hec synthesis esse

.s. q̄ dicta est   .s. illud accn̄s mutamus

Scilicet hec et ea qua personam variamus

Nobis parce deus nostros lauet ille reatus

¶ Quasi dicet q̄ synthesis fit duob⁹ mōis. vt diximus an̄. Cōstrue spēs synthesis dicunt̄ esse bine. s. hec supple de qua dic[illegible] est in p̄cedentib⁹ v̄sibus; et ea q̄. i.

per quam variamus. i. mutamus. personam: vt patet ibi. Nobis parce deus nostros lauet ille reatus. Ecce primo in secunda persona loquimur cum dicimus parce. Deinde in tertia cum dicimus lauet.

erigit talis figura .s. paucis ꝓcare
Vult oligoponienon ex dictis plura notare
.i. cognita relatione narrare
Noto sermone sic plura decet memorare

Oligoponienon.

incendit aliū regis .s. helenā vxorē .s. p vim illū virū magna
.s. carnalis troianorū regis menelai ad bellū nimium
Urit amor paridem. nuptam rapit. armat atridem
vindicta. s. inter grecos templum .i. postq̄ troia capta fuerit succen-
⁊ troianos palladis ditur et infunditus euertitur
Ultio pugnatur. fit machina. troia crematur

Oligoponienon est sub paucis verbis multorū cōprehensio. vt patet in textu. in quo per duos versiculos tota historia Troiana comprehendit. Aliud exm̄ Mors mala. mors intus. malus actus. mors foris vsus. Tumba puella: puer lazarus ista notant.

homophosis.

declarans talis figura
Exponens erit homophosis non nota per equā
incognita est exm̄
Vel magis ignota. dic alchitrop esse cauillam
Que tenet allidadam cum valdagora sociatam

Homophosis est expositio ignoti per magis vel eque ignotum: vt cum queritur quid est palmito as are. et respondetur pretaxo as are vel qn̄ per grecum exponit latinū vt interrogādo qd sit hō. et respondeat antropos. Idē est in exē plo littere. Pro cuius euidētia notādū q in astrolabio sunt qdam tabule ad modum ligni vel lapidis disposite: quarum vna dicit allidata. et alia valdagora. q ad inuicem coniuncte sunt mediante cauillo. que dicitur alchitrop.

Epimone

multociēs plata reperit .i. sacra scriptura
Sepe prius dicta geminat tibi theologia
Epimoneq; notat hec si repetitio fiat
Vt quod dicetur. si certius esse probetur
Expectando dauid expectans sic geminauit

Epimone est eiusdem dictionis repetitio immediata. vt Amen amē dico vobis. Et sic reducit ad episeusim. Alij dicunt q epimone fit quando dictio non tota repetitur sed principium tantum. vnde ps. Expectans expectaui dominum. Hec figura multum reperitur in sacra scriptura. Ideo dicit theologia gemiat tibi sepe prius dicta. Et hoc fit vt illud quod dicetur sic probet esse certius. Deinde ponit exemplum dauid dicentis. Expectādo dauid ⁊c̄ Aliud exm̄. Cantās cantabo et laudans laudabo.

alique associentur
Si que sunt hominis assignentur deitati
talis figura
Antropospatos est sic sepe dei legis iram

Antropospatos est cum humane res ascribunt deo. sic tu legis sepe dei iram vt in ps. Domine ne in furore tuo arguas me: neq; in ira tua corripias me. Irasci enim et furere respectant ad homines et non ad deum.

Si sunt res alique concordi federe nexe
Id quod inest vni reliquam dices operari
Sic linguam cordi concordem dic meditari
Ac homopathion istam dic esse figuram

Homó pathion.

¶ Homoepathion vel homopassion est attributio vnius proprietatis alteri vt innuit littera. Construe igitur sic. Si alique res sunt nexe idest coniuncte concordi federe ad operationem aliquam, tu dices reliquam id est alteram earum: operari id qđ inest vni: ipsarum rerum. Deinde exemplificat dicens. Sic linguã cordi concordem ꝛc. Lingua enim et cor sunt coniuncte cõcordi federe: nam lingua proferre habet: cor vero meditari. Si ergo attribuo proprietatem cordis lingue vel econuerso committo predictam figuram: vt dicendo: lingua mea meditatur et cor loquitur.

ꝯfirmatum valet fruendũ.
Nil reor assertum quod non queat esse tenendum
notaui vales sequi
Pluraqꝫ signaui que non debes imitari

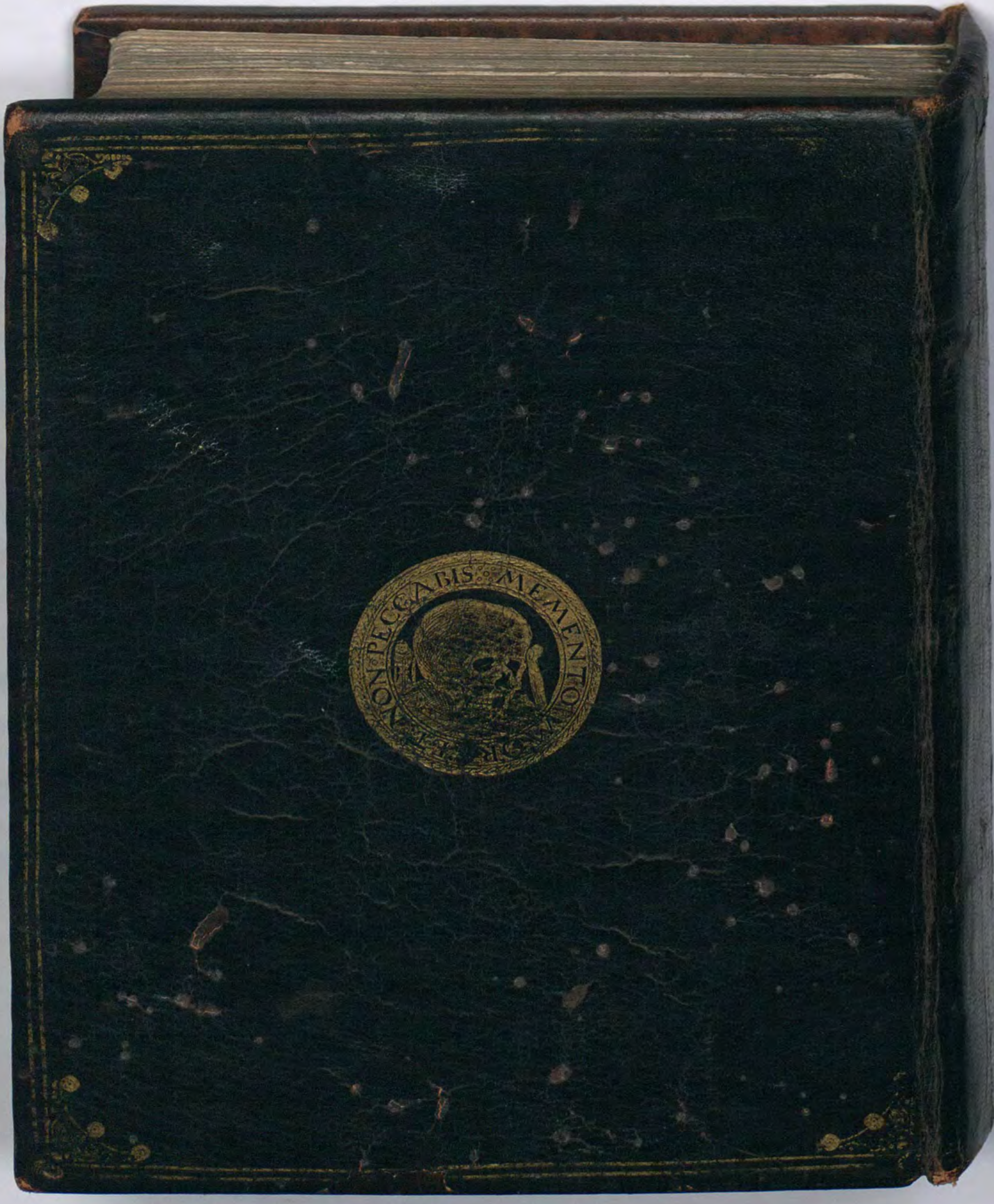
¶ Quoniam exigitur modus sciendi in scientia demonstrata: hinc est ꝙ autor finiturus propositum, et concludens docet modum intelligendi ea q̃ dixit. Et quia triplex est grammatica scꝫ preceptiua. permissiua et prohibitiua, ideo concludens se excusat preceptiuam precepisse, permissiuam permisisse. et prohibitiuam prohibuisse. Construe. nil reor assertum id est confirmatum in isto opere. ꝙ non queat esse tenendũ. Vel sic. Nil reor esse tenendum quod non queat esse assertum id est confirmatũ per autores seu per aliquos autorum.

talẽ librum ꝑtãte auxiliãte cõpleui
Doctrinale dei virtute iuuante peregi
grarũactiões o pater saluator
Grates reddo tibi genitor deus et tibi christe
.i. fili o spũsãncte
Nate dei deũs. atqꝫ tibi deus halitus alme
Quas tres personas in idem credo deitatis

¶ Quia non est opus rectum cuius deus non est finis et initium. hoc autor cognoscens regratiatur deo patri: deo filio: deo spiritusancto: a quo incepit: per quem mediauit: et in quo opus suum debite consumauit. Cõstrue ergo sic. Ego peregi .i. expleui doctrinale .s. quod in principio hui⁹ operis dixi me parare scribere virtute dei. id est virtute que est ipse deus. iuuante .i. auxiliante. Est enim deus omnium bonorum causa per se. Unde O genitor deus. ego reddo tibi grates .i. gratias. Et o christe nate dei id est de⁹: reddo tibi grates: atqꝫ pro et. o halitus alme deus .i. o spiritussancte deus reddo tibi grates. Quas tres personas scꝫ patris et filij et spiritussancti: ego credo in idem deitatis. id est vnam essentiam diuinitatis. Ac si diceret: quas tres personas ego credo esse vnum: licet alia persona sit patris: alia filij: alia spiritussancti. Cui quidem soli deo tenemur gratiarumactiones reddere. vt nos deducat per gratum principium ad aptum medium et ad finem felicissimũ.

BIBLIOTH... [library stamp]

Impressum Lipsie Anno
Domini Millesimo
quingentesimo
vigesimo
quinto.

MEMENTO MORI ET NON PECCABIS